

OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒလေ့လာသုံးသပ်ချက်

မြန်မာနိုင်ငံ

၂၀၂၀

OECD ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမူဝါဒလေ့လာသုံးသပ်ချက် - မြန်မာနိုင်ငံ ၂၀၂၀

OECD ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမူဝါဒလေ့လာသုံးသပ်ချက် - မြန်မာနိုင်ငံ ၂၀၂၀

ဤစာတမ်းကို OECD အတွင်းရေးမှူးချုပ်က တာဝန်ယူ၍ ထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသော ထင်မြင်ချက်များနှင့် အဘော်များသည် OECD အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ တရားဝင် သဘောထားအမြင်များ မဟုတ်ပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ဤစာတမ်းနှင့် စာတမ်းတွင် ပါဝင်သည့် အချက်အလက်နှင့် မြေပုံတို့သည် မည်သည့်နယ်မြေ၏ အနေအထားကိုဖြစ်စေ၊ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ဆိုင်မှုကိုဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံတကာနယ်ပယ်စွန်းများနှင့် နယ်နိမိတ်များ ကန့်သတ်ခြင်းကိုဖြစ်စေ၊ မည်သည့်နယ်မြေ၊ မြို့ သို့မဟုတ် ဒေသတို့၏ အမည် နာမကို ဖြစ်စေ ထိခိုက်နစ်နစ်မှု မရှိစေရပါ။

အစွဲရေးနိုင်ငံဆိုင်ရာ စာရင်းအင်းအချက်အလက်များကို သက်ဆိုင်ရာအစွဲရေး အာဏာပိုင်အဖွဲ့ အစည်းများက တာဝန်ယူပံ့ပိုးပေးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ OECD က အဆိုပါအချက်အလက်များကို အသုံးပြုခြင်းသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအရ အနောက်ဘက်ကမ်းရှိ ဂိုလ်နကုန်းမြင့်ဒေသ၊ အရှေ့ဂျေရုဆလမ်နှင့် အစွဲရေးအခြေချနေထိုင်မှုများအခြေအနေကို ထိခိုက် နစ်နစ်မှု မရှိစေရပါ။

Cite as:
ဤထုတ်ဝေမှုကို အောက်ပါရည်ညွှန်းချက်ဖြင့် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည် -
OECD (2020), *OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒလေ့လာသုံးသပ်ချက် - မြန်မာနိုင်ငံ* ၂၀၂၀, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1352ee2b-my>.

ISBN 978-92-64-34402-0 (pdf)

OECD Investment Policy Reviews

ISSN 1990-0929 (print)

ISSN 1990-0910 (online)

ဓာတ်ပုံအသိအမှတ်ပြုမှုများ - Cover©Oleksii Hlembotskyi/iStock/Getty Images Plus.

ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများအတွက် အမှားပြင်ဆင်ချက်ကို www.oecd.org/about/publishing/corrigenda.htm တွင် ဝင်ရောက်ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

© OECD 2020

ဒစ်ဂျစ်တယ်ဖြင့်ဖြစ်စေ ပုံနှိပ်ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ဤစာတမ်းအသုံးပြုမှုသည် <http://www.oecd.org/termsandconditions> တွင် တွေ့ရှိနိုင်သော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသောင်းထွန်းနှင့်

စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း၊

ဒုတိယအထွေအထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် Mr. Masamichi Kono တို့၏ နိဒါန်းစကား

လွန်ခဲ့သောဆယ်စုနှစ်အတွင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် စီးပွားရေးကဏ္ဍကို တဖြည်းဖြည်းချင်း ဖွင့်လှစ်ရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့မှုရသည့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဦးဆောင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို တည်ဆောက်ရန်တို့အတွက် အဓိကကျသော စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ အကျိုးဆက်ရလဒ်အနေဖြင့် မြန်မာ နိုင်ငံသည် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများအတွင်း၌ အလျင်မြန်ဆုံးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လျက်ရှိသည့် နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာပါသည်။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုများအောက်တွင်ရှိသော လူဦးရေသည်လည်း သိသိသာသာ ကျဆင်းလျက်ရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် နှစ် ၅၀ ကြာ အထီးကျန်ရှိခဲ့သော အခြေအနေကိုမူ တမဟုတ်ချည်း ပြောင်းလဲ၍ မရနိုင်ပါ။ ယခု ဒုတိယအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒလေ့လာသုံးသပ်ချက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း “သိသာ သော တိုးတက်မှုများ ရှိသော်လည်း ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး အားလုံးပါဝင်နိုင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးမှု လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် တံခါးဖွင့်ဝါဒကို ကျင့်သုံးသော၊ တည်ငြိမ်အေးချမ်းသော မြန်မာနိုင်ငံ ဖြစ်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ဆဲ ဖြစ်ပါသည်။”

စီးပွားရေးဝန်းကျင်ကောင်းဖြစ်စေရေး ပံ့ပိုးရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဥပဒေအခြေခံအုတ် မြစ်များချရေးကို များစွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ လွန်ခဲ့သောငါးနှစ်တာကာလတွင် ပထမ အကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒလေ့လာသုံးသပ်ချက် (၂၀၁၄) တွင် ပါရှိ သည့် အကြံပြုချက်များအပေါ် အခြေတည်လျက် ခေတ်နောက်ကျနေပြီဖြစ်သော ကိုလိုနီ ခေတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာဥပဒေများကို ခေတ်နှင့်အညီ ဥပဒေမူဘောင်များနှင့် အစားထိုးခဲ့ပြီး နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအပေါ် သက်ရောက်လျက်ရှိသည့် ကန့်သတ်ချက် များစွာကိုလည်း ဖယ်ရှားခဲ့ပါသည်။ အစိုးရသည် နိုင်ငံ၏ ပထမဦးဆုံးအထူးစီးပွားရေးဇုန်ကို ရန်ကုန်မြို့ ဆင်ခြေဖုံးရှိ သီလဝါတွင် ၂၀၁၅ ခုနှစ်၌ တည်ထောင်ခဲ့ပြီးနောက် မဝေးတော့ သောအနာဂတ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ပိုမိုဆွဲဆောင်ရန် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များကို ထပ်မံ၍တည်ထောင်သွားရန် ရှိပါသည်။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်သည် နိုင်ငံပေါင်း ၂၀ ခန့် မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတစ်ရာကျော်ကို ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့ပြီး တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာအနေဖြင့် အောင်မြင်သော စီးပွားရေးဝန်းကျင်တစ်ရပ်အတွက် လမ်းကြောင်းပေးလျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါတိုးတက်မှုများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုံ ထပ်မံဖြစ်လာစေရန်နှင့် မြန်မာပြည်သူ လူထုအတွက် အရည်အသွေးရှိသော အလုပ်အကိုင်များ ရရှိစေရန်တို့အတွက် အထောက် အကူပြုပါသည်။ ယင်းပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ကာလအတွင်း

နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှအားဖြင့် ၁၂% တိုးတက်စေခဲ့ပြီး အရင်းအနှီးစုဆောင်းမှုနှင့် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားတိုးတက်မှုတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေကာ စီးပွားရေး ဆိုင်ရာ ဖြေလျော့မှုများပြုလုပ်သည့်ခေတ်နှောင်းပိုင်းကာလ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအသွင် ပြောင်းလဲရာတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။

ပထမအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒလေ့လာသုံးသပ်ချက် (၂၀၁၄) သည် အဆိုပါပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ပုံဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် များစွာ အထောက်အကူပြုခဲ့ သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ရန်အတွက် ယင်းတိုးတက်မှုအပေါ် အခြေတည်၍ ဆက်လက်တိုးချဲ့ဆောင်ရွက် ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယခု ဒုတိယအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒ လေ့လာသုံးသပ်ချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဝန်းကျင် ခိုင်မာအားကောင်းလာစေရေး ကို ထပ်မံပံ့ပိုးပေးရန်နှင့် ယင်းပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ကြီးကြီး မားမား အကျိုးပြုနိုင်စေရန် ဖြည့်စွက်ဆောင်ရွက်ချက်များအပေါ် အဓိကထားပါသည်။ ၎င်းသည် အစိမ်းရောင်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးဆောင်ရွက် ချက်၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် မြေပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးများနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုကဲ့သို့သော အရေးပါသည့်နယ်ပယ်များတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိမူဝါဒများကို အကဲဖြတ်ပေးပါသည်။ အကြံပြုချက်များသည် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှု၊ အားလုံးပါဝင်နိုင်မှုနှင့် တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးဆောင်ရွက်ချက်ကဲ့သို့သော အချိန်ကာလအလျောက် လိုအပ် ချက်များကို ပိုမိုကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပံ့ပိုးပေးနိုင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ထိန်းကျောင်းမှုကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် မြင်သာထင်သာရှိသော မူဝါဒရေးရာရွေးချယ်စရာများအဖြစ်ဖြင့် အစိုးရအား အကြံပြုထားပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် လေ့လာသုံးသပ်ချက်တွင် ဇုန်များနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ဒေသတွင်းစီးပွားရေးနှင့် ပိုမိုအခြေခံကျကျ ပိုမိုနက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်စေ ရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့်စက်မှုဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးမဟာဗျူဟာများကို ကျယ်ပြန့်သော လုပ်သာကိုင်သာရှိသော မူဝါဒနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ဂေဟစနစ်တွင် ထည့်သွင်းရန် အရေးကြီးပုံကို အလေးပေးဖော်ပြထားပါသည်။ အနာဂတ်တွင် မျှော်မှန်း ထားသော ထုတ်လွှတ်မှုနည်းပြီး ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ထိခိုက် နစ်နာစေသည့် ရေရှည်တည်တံ့မှုမရှိသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလမ်းကြောင်းများတွင် ပိတ်မိ နေခြင်းမှ ရှောင်ရှားရန် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအစောပိုင်းအဆင့်တွင် အစိမ်းရောင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် မှုမူဝါဒများကို ကတိပေးဆောင်ရွက်မှုများ ခိုင်မာလာစေရန် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် တမူ ထူးခြားသည့် အခွင့်အလမ်းကို ယခုလေ့လာသုံးသပ်ချက်တွင် မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အထိခိုက်ခံရဆုံးနှင့်

ခုခံနိုင်မှုအားအနည်းဆုံးနိုင်ငံများအနက် တစ်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး ၎င်း၏ ကြွယ်ဝသော သဘာဝ သယံဇာတများကိုလည်း ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောအပြုအမူဖြင့် ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ခြင်း မျိုးလည်း မရှိသေးပါ။ နိုင်ငံသားသန်းပေါင်းများစွာ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း များအတွက် တိုက်ရိုက်အရေးကြီးသည့်ကိစ္စ ဖြစ်ပါသည်။

လေ့လာသုံးသပ်ချက်တွင် အစိုးရသည် RBC ကို မြှင့်တင်ပံ့ပိုးပေးရာတွင် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေကြောင်းကို မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် စီးပွား ရေးကို ပိုမိုဖွင့်ပေးလာပြီး ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးတွင် ပေါင်းစည်းမှု ပိုမိုတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ ယင်းအခြေအနေသည် ပိုမိုအရေးကြီးလာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကုန်သွယ်ရေးမိတ်ဖက်များ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတို့၏ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံတကာစိစစ် ဆောင်ရွက်မှုနှင့်အတူ RBC ဆိုင်ရာ လူမှုရေးရာတောင်းဆိုမှုများသည် ကမ္ဘာအနှံ့ မြှင့်တက် လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ RBC စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိခြင်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းအပေါ် အနှုတ်လက္ခဏာဆောင်သော သက်ရောက်မှု ရှိနိုင်ပါ သည်။ သို့ဖြစ်၍ လူ့အခွင့်အရေးများ ကာကွယ်ရေးကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် RBC Risk ကို ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့အား လုပ်ဆောင်ရန် ရှင်းလင်းပြတ်သားသော အကြောင်းပြချက်ရှိသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် RBC ဆိုင်ရာ ခိုင်မာသောမူဘောင်တစ်ခု ရှိရပါမည်။ လေ့လာသုံးသပ်ချက်၏ အကြံပြုချက်များသည် ဤအချင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ တိုးတက်မှုရှိစေရန် ထိုးထွင်းသိမြင်မှုများနှင့် လမ်းညွှန်မှုများ ကို ပေးသည်။

ရှုပ်ထွေးပြီး ပဋိပက္ခဖြစ်နေသော မြေယာအုပ်ချုပ်မှုအခြေအနေကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း သည် မဝေးတော့သောအနာဂတ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးမားဆုံးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး စိန်ခေါ်မှု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ လေ့လာသုံးသပ်ချက်တွင် အလေးပေးဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဤရှုပ်ထွေးသောကိစ္စရပ်ကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း မရှိပါက လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် အပါအဝင် အရေးကြီးသော စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ ဆက်လက်ရှိ နေမည် ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံအများစုကဲ့သို့ပင် COVID - 19 အကြပ်အတည်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ယခင်အောင်မြင်မှု များနှင့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်များသည် အတော်အတန် ထိခိုက်လာစေမည် ဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲ ပြီး ကာကွယ်နိုင်စွမ်း မရှိသော အထိခိုက်လွယ်ဆုံး ပြည်သူလူထုကိုသာ မတန်တဆ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု ဖြစ်စေမှုနှင့်အတူ ကုန်သွယ်မှု၊ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများ ကျဆင်းမှုနှင့် ကုန်ပစ္စည်းဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းမှုတို့ကြောင့် GDP တိုးတက်မှုနှုန်းသည် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ထက်ဝက်ကျော် ကျဆင်းမည်ဟု ခန့်မှန်းထား ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် အဓိကသော့ချက် ဖြစ်ပါသည်။

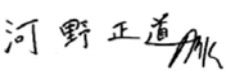
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် စွန့်စားမှုပြုလုပ်ရန် တွန့်ဆုတ်နေပြီး ရွေးချယ်မှု ပြုလုပ်လာကာ အသွင်ပြောင်းနည်းပညာများနှင့် စီးပွားရေးပုံစံသစ်များကို မြန်မြန်ဆန်ဆန် ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများသည်လည်း နောက်ဆုံးတွင် ပုံစံအသစ်ပြောင်းလဲလာ ခြင်းကြောင့် ယခုလေ့လာသုံးသပ်ချက်တွင် ဆွေးနွေးထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုများနှင့် မူဝါဒများသည် ပိုမိုအရေးပါလာမည်ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင် တိုးတက်စေရန် ယခင်ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများမှ အကျိုးကျေးဇူး အပြည့်အဝ ရရှိလိုပါက ယခုလေ့လာသုံးသပ်ချက်ပါ နယ်ပယ်များတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားခြင်းသည် ရေရှည်တွင် မရှိမဖြစ် အရေးကြီးလှပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဝင်လာသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများသည် မြန်မာပြည်သူလူထု၏ ဘဝများ တိုးတက်စေရေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရည်မှန်းချက်များကို ပြည့်မီစေရေးကို ဆောင်ကြဉ်းပေးရန် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအစောပိုင်းနှစ်များတွင် စတင်ခဲ့သည့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ဆက်လက် ဖြစ်တည်စေခြင်းဖြင့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် OECD တို့သည် ဒုတိယအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒလေ့လာသုံးသပ်ရာတွင် ထပ်မံ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခွင့်ရသည့်အတွက် အလွန်ဝမ်းမြောက်မိပါသည်။ ထိုသို့အောင်အောင် မြင်မြင်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်မှုမှာလည်း နော်ဝေနိုင်ငံနှင့် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံအစိုးရများ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုကြောင့် ဖြစ်ပါကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

သောင်းထွန်း
ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေး
ဝန်ကြီးဌာန

Masamichi Kono
ဒုတိယအထွေအထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်
OECD

ဥပေျာဇဉ်

၂၀၁၄ ခုနှစ် ပထမအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်နှင့် ယခု ဒုတိယအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်မှာ ၆ နှစ်သာ ကွာပါသည်။ သို့သော်လည်း ထိုကြားကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒများနှင့် ဆက်စပ်နယ်ပယ်များတွင် တိုးတက်မှုများ များစွာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ ပထမအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်သည် ယခင်နှစ်များက ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် များစွာ အထောက်အကူပြုခဲ့ပါသည်။ မြန်မာအစိုးရ နှင့်အတူ မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို အနည်းငယ်သာ ဆောင်ရွက်နေချိန်နှင့် အလှူရှင် များအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအပေါ် စတင်အာရုံစိုက်လာ ချိန်၌ ယင်းပထမအကြိမ်သုံးသပ်ချက်ကို ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤဒုတိယအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်ကို မြန်မာနိုင်ငံ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် စီးပွားရေးစိန်ခေါ်မှုများအပေါ် အဖြေရှာမှုများကို ထပ်တိုး လုပ်ဆောင်နေသည့်အချိန်နှင့် အလှူရှင်များအနေဖြင့် နယ်ပယ်အသီးသီးတွင် အကူအညီ များ ပေးနေသည့်အချိန်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မူဝါဒသုံးသပ်ချက်သည် အကျိုးဝင် သက်ဆိုင်သည့် မူဝါဒနယ်ပယ်များကို ပိုမိုကောက်နှုတ်ရွေးချယ်ထားပြီး သက်ရောက်မှုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံကို ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက်များ ရရှိအောင်မြင်စေရန် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုက မည်သို့အကူအညီပေးနိုင်မည်ကို အဓိကထားပါသည်။ ပထမအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်ကဲ့သို့ပင် ယခု မူဝါဒသုံးသပ်ချက်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက် နိုင်ရန် အစိုးရများကို ပံ့ပိုးပေးသည့် OECD Policy Framework for Investment (PFI) အပေါ် အခြေခံထားပါသည်။

COVID-19 ကပ်ရောဂါမဖြစ်ပွားမီ ယခုသုံးသပ်ချက်ပါ အကြောင်းအရာများကို ပြုစုခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ဆန်းစစ်ချက်နှင့် အကြံပြုချက်များတွင် လက်ရှိအခက်အခဲများမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် စိန်ခေါ်မှုများအတွက် စဉ်းစားရမည့်အချက်များကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆို စေကာမူ ဤမူဝါဒသုံးသပ်ချက်တွင် လက်ရှိစီးပွားရေးအကျပ်အတည်းများ၏နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးရလဒ်များအတွက် ပိုမိုသက်ဆိုင်သည့်အချက်များကို တွေ့ရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ပြန်လည်နာလန်ထူရန်အတွက် အဓိကနည်းလမ်း ဖြစ်လာမည်ဖြစ်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် စွန့်စားမှုပြုလုပ်ရန် တွန့်ဆုတ်နေပြီး ရွေးချယ်မှု ပြုလုပ်လာကာ အသွင်ပြောင်းနည်းပညာများနှင့် စီးပွားရေး ပုံစံသစ်များကို မြန်မြန်ဆန်ဆန် ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများသည်လည်း နောက်ဆုံးတွင် ပုံစံအသစ်ပြောင်းလဲ လာခြင်းကြောင့် ယခုဒုတိယအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒလေ့လာ သုံးသပ်ချက်တွင် ဆွေးနွေးထားသည့် COVID - 19 အကြို ကြီးမားသောစိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမူဝါဒများသည် ရေရှည်တွင် ပိုမိုအရေးပါလာမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ တောင်းဆိုမှုအရ OECD Secretariat မှ ဒုတိယအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်ကို ပြုစုခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်နိုင်ငံခြား စီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီး ဌာနနှင့် အနီးကပ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဦးစားပေးမူဝါဒများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရ၏ ဆန်းစစ်ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် မဟာဗျူဟာကျသော ဦးတည်ဆောင်ရွက်ချက် များစသည့် OECD ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒမူဘောင်၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာနှင့်အညီ အစိုးရ၏ ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်မှုအားလုံးကို ဆွေးနွေးနိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းထားသော ဝန်ကြီးဌာနများအကြား လုပ်ငန်းအဖွဲ့၏ ပံ့ပိုးမှုတို့ဖြင့် ယခုဒုတိယအကြိမ်မူဝါဒသုံးသပ်ချက်ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၎င်းမူဝါဒသုံးသပ်ချက်ပေါ်ပေါက်လာခြင်းမှာ ပညာရေးအသိုက်အဝန်း၊ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့ အစည်း၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ မြန်မာနိုင်ငံအခြေစိုက် နိုင်ငံခြား အစိုးရဌာနများမှ ကိုယ်စားလှယ်များစသည့် အကျိုးတူအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆွေးနွေးမှုများ နှင့် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မတီ၏ သုံးသပ်ချက်များ၏ အကျိုးရလဒ်ကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါ သည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဇွန်လ၌ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အိုအီးစီဒီရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မတီအစည်း အဝေးတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသောင်းထွန်းဦးဆောင်သည့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့်အတူ ဤမူဝါဒသုံးသပ်ချက် အပေါ် ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။

ဤမူဝါဒသုံးသပ်ချက်ကို Head of Investment Policy Reviews ဖြစ်သူ Stephen Thomsen ၏ လမ်းညွှန်မှုနှင့်အညီ OECD Investment Division မှ Iris Mantovani နှင့် Baxter Roberts၊ OECD Public Governance Directorate မှ Mike Pfister ပြင်ပအတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်သည့် Naeeda Crishna Morgado နှင့် Margaret Wachenfeld တို့ပါဝင်သည့် Fernando Mistura ဦးဆောင်သောအဖွဲ့က ပြုစုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂက ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးသော Broader Project on

Responsible Supply Chains in Asia ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းအခန်းကို OECD Centre for Responsible Business Conduct မှ Coralie Martin က ပြုစုရေးသားခဲ့ပါသည်။ Angèle N' Zinga က အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ယခင် OECD policy analyst ဖြစ်သူ Koshu Kuniiက အချက်အလက်များ ပံ့ပိုးပေးခဲ့ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဌာန ခေါင်းဆောင် Ana Novik၊ OECD Investment Division မှ Senior Policy Analysts ဖြစ်သူ Alexandre de Crombrugghe နှင့် David Gaukrodgen OECD Centre for RBCမှ TihanaBule တို့မှ သဘောထားမှတ်ချက်များ ပေးခဲ့ပါသည်။

ဤမူဝါဒသုံးသပ်ချက်ကို ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံအစိုးရနှင့် နော်ဝေနိုင်ငံအစိုးရတို့မှ ကူညီထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။

မာတိကာ

နိဒါန်းစကား..... ၃

ဥယျာဇဉ်..... ၇

အတိုကောက်စာလုံးများ..... ၂၀

အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြချက်..... ၂၃

၁။ စိစစ်သုံးသပ်ချက်နှင့် အကြံပြုချက်များ..... ၂၈

 အောင်မြင်မှုရရှိသည့် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ၃၀

 ...သို့ရာတွင် ပထမအကြိမ်သုံးသပ်ချက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သောပြဿနာမျိုးစုံရှိနေဆဲဖြစ်.....၃၁

 ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစ၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ဆက်စပ်သော ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုများ..... ၃၆

 ထိရောက်သောစီမံအုပ်ချုပ်မှု၏ စိန်ခေါ်မှု..... ၆၉

 မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကို တိုးတက်စေခြင်း..... ၈၄

 ရည်ညွှန်းချက်များ ၁၃၅

 မှတ်စုများ..... ၁၄၀

၂။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒ ၁၄၂

 နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းစနစ် - ဝင်ရောက်မှုနှင့်

 လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ..... ၁၄၉

 မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့်အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်း ၁၇၃

 ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များ ၁၈၈

 ရည်ညွှန်းချက်များ ၂၀၈

 မှတ်စုများ..... ၂၁၉

၃။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေး..... ၂၂၅

 ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့်လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ

 အသွင်အပြင် ၂၃၅

 ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်းနှင့် ယင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူ

 ချောမွေ့ရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ၂၃၇

 IPA ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အားကောင်းစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း..... ၂၅၇

မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာအကြံပြုချက်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူပစ်မှတ်ထားခြင်းနှင့် ခွင့်ပြုပြီးနောက်ပိုင်း
ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း ၂၆၆

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် ပြည်တွင်းပေါင်းစပ်
ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ၂၇၂

မူဝါဒကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပြန်လည်အကဲဖြတ်ခြင်း ၂၇၈

မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့ရေးအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမူဝါဒမူဘောင် ၂၈၀

ရည်ညွှန်းချက်များ ၂၈၁

မှတ်စုများ..... ၂၈၃

၄။ တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်းနှင့်လုပ်သားကိုင်သား
ရှိအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း..... ၂၈၅

RBC ၏ နယ်ပယ်နှင့် အရေးပါပုံ ၂၉၁

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပိုမိုပွင့်လင်းလာသည့်အခြေအနေနှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်
နှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်မှုသည် နိုင်ငံတကာမှ စိတ်ဝင်တစား စောင့်ကြည့်မှုတိုးလာခြင်း ၂၉၇

RBC ဆိုင်ရာ မျှော်မှန်းချက်များကို ရှင်းလင်းခြင်း ၃၀၇

RBC ဆိုင်ရာပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရေးနှင့် RBC ဆိုင်ရာ အခြေခံမူများနှင့်
စံသတ်မှတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား
အထောက်အပံ့ပေးခြင်း ၃၁၃

မြန်မာနိုင်ငံတွင် RBC ကို မြှင့်တင်ရန် နိုင်ငံတော်အဆင့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုပြုလုပ်ခြင်း .. ၃၃၉

ရည်ညွှန်းချက်များ..... ၃၄၄

မှတ်စုများ..... ၃၅၈

၅။ အခြေခံအဆောက်အအုံ ချိတ်ဆက်မှု ၃၅၉

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုပုံစံနှင့် ပို့ကုန်ဦးစားပေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက်
အလားအလာရှိမှု ၃၆၆

အဓိကစီးပွားရေးစင်္ကြန်များနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဝင်ထွက်စစ်ဆေးရေးဂိတ်များတွင်
ပို့ဆောင်ရေးချိတ်ဆက်မှုအားနည်းမှုများ ၃၇၃

သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအခြေခံအဆောက်အအုံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု - အရင်းအမြစ်များနှင့်
ထိရောက်မှု ပိုမိုလိုအပ်ခြင်း ၃၈၉

ရည်ညွှန်းချက်များ..... ၃၉၇

မှတ်စုများ..... ၄၀၀

၆။ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဘောင် ၄၀၁

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု - ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်
 သဟဇာတ ဖြစ်စေသည့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလမ်းကြောင်းသို့
 အသွင်ကူးပြောင်းနိုင်ရေး အခွင့်အလမ်းကို ဖန်တီးရယူခြင်း ၄၀၆

အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒမူဘောင်..... ၄၁၁

အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုအတွက် ဦးစားပေးနယ်ပယ်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား
 မြှင့်တင်ခြင်း - ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင် ၄၂၀

အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုအတွက် ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှု ၄၂၆

ရည်ညွှန်းချက်များ..... ၄၂၉

မှတ်စုများ..... ၄၃၁

၇။ စီးပွားရေးဇုန်များကို အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း..... ၄၃၂

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအတွက် ကိစ္စရပ်..... ၄၄၀

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဇုန်များအတွက် စည်းမျဉ်းမူဘောင် ၄၄၉

အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် သက်ရောက်မှု - သီလဝါနှင့် မင်္ဂလာဒုံ ၄၇၂

စီးပွားရေးဆက်သွယ်မှုများမှတစ်ဆင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်၏ သက်ရောက်မှုကို တိုးမြှင့်ခြင်း၄၈၅

ရည်ညွှန်းချက်များ..... ၅၀၂

မှတ်စုများ..... ၅၀၅

၈။ အာမခံချက်ရှိပြီး ရှင်းလင်းကောင်းမွန်သော မြေအသုံးချခွင့်ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၅၀၆

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေအုပ်ချုပ်မှုအား ခြုံငုံကြည့်ခြင်းနှင့်လက်ရှိပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအခြေအနေ၅၁၆

မြန်မာနိုင်ငံ မြေအုပ်ချုပ်မှု၏ ဆက်စပ်လွှမ်းခြုံနေသော အဓိကစိန်ခေါ်မှုများ ၅၂၅

အမျိုးသားမြေဥပဒေကို အဆင့်မြှင့်တင်ရန်နှင့် လက်ရှိမူဘောင်ကို တစ်ပေါင်းတစ်စည်း
 ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ရန် ၅၈၄

မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု တိုးတက်စေရန် မူဝါဒဆိုင်ရာအဓိက
 အကြံပြုချက်များ ၅၈၆

စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အခြားမြေဦးစားပေးစီမံကိန်းများ၌ တာဝန်ယူမှုရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ
 သူများအတွက် အဓိကစဉ်းစားချက်များ ၆၀၅

ရည်ညွှန်းချက်များ..... ၆၁၁

နောက်ဆက်တွဲဇယား ၈ (က) မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေအသုံးပြုခွင့်ဆိုင်ရာ အဓိက
 မြေအမျိုးအစားများ ၆၁၇

မှတ်စုများ..... ၆၁၉

ဇယားများ

ဇယား ၁-၁ အရှေ့တောင်အာရှရှိ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအရည်အသွေးများအပေါ်
ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်..... ၅၈

ဇယား ၁-၂ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မဟာဗျူဟာကျသော ကဏ္ဍအလိုက်စီမံကိန်းများ..... ၆၁

ဇယား ၁-၃ သိသိသာသာတိုးတက်ခဲ့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေမူဘောင်..... ၆၁

ဇယား ၁-၄ ပထမအကြိမ် အိုအီးစီဒီရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်မှ အဓိကအကြံပြုချက်
အချို့..... ၆၃

ဇယား ၁-၅ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ် (၂၀၁၆) နှင့် ယခင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု
ဥပဒေ (၂၀၁၂) တို့အကြား နှိုင်းယှဉ်ချက်အကျဉ်းချုပ်၆၄

ဇယား ၁-၆ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် လက်ရွေးစင်အုပ်ချုပ်မှုညွှန်းကိန်းများ..... ၇၂

ဇယား ၂-၁ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကန့်သတ်ချက်များရှိသော ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်း
များစာရင်း၁၆၀

ဇယား ၂-၂ မြန်မာနိုင်ငံမြေဆိုင်ရာဥပဒေများအရ မြေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ
အပေါ် ကန့်သတ်ချက်များ..... ၁၆၉

ဇယား ၃-၁ FDIPP ၏ မျှော်မှန်းချက်သို့ ရောက်ရှိခြင်း..... ၂၃၉

ဇယား ၃-၂ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ Doing Business ညွှန်းကိန်းအရ နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ အနက် မြန်မာ
နိုင်ငံ၏ ကဏ္ဍအလိုက်အခြေအနေ..... ၂၄၁

ဇယား ၃-၃ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် လက်ရွေးစင်အာဆီယံနိုင်ငံ
များ၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်..... ၂၅၁

ဇယား ၃-၄ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ပို့ကုန်မြှင့်တင်ခြင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်းကို ပူးပေါင်း
ခြင်းဖြင့် ရရှိလာနိုင်သည့် အားသာချက်နှင့် အားနည်းချက်များ..... ၂၇၀

ဇယား ၃-၅ IPA ၏ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု
ယေဘုယျမူဘောင်..... ၂၇၃

ဇယား ၃-၆ DICA ၏ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အပြန်အလှန် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများ..... ၂၇၄

ဇယား ၅-၁ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒေသတွင်း ကုန်သွယ်ရေး- ပို့ကုန်နှင့် သွင်းကုန် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ
သန်းပေါင်း) ၃၆၆

ဇယား ၅-၂ ၂၀၁၇ ခုနှစ်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပို့ကုန် တင်ပို့သည့် ထိပ်ဆုံးမိတ်ဖက်နိုင်ငံ ၅ နိုင်ငံ
(အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်းပေါင်း)..... ၃၆၈

ဇယား ၅-၃ ၂၀၁၇ ခုနှစ်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သွင်းကုန်တွင် ထိပ်ဆုံးမိတ်ဖက်နိုင်ငံ ၅ နိုင်ငံ
(အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း) ၃၆၉

ဇယား ၅-၄ ၂၀၁၇ ခုနှစ်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထိပ်ဆုံးကုန်သွယ်မှုပစ္စည်းများ ၅ မျိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း) ၃၇၀

ဇယား ၅-၅ ၂၀၁၇ ခုနှစ်ရှိ ဦးတည်နိုင်ငံအလိုက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကတင်ပို့သည့် ကုန်စည် အမျိုးအစားများ (မက်ထရစ်တန်) ၃၇၀

ဇယား ၅-၆ နယ်စပ်ကိတ်စခန်းများအလိုက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု (အမေရိကန် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း) ၃၇၂

ဇယား ၅-၇ မြန်မာနိုင်ငံ၏အမျိုးသားထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး မဟာစီမံကိန်း ၂၀၁၈-၂၀၃၀ - အဓိကစင်္ကြန်များ ၃၇၅

ဇယား ၅-၈ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကကုန်တင်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစင်္ကြန်အခြေအနေ ၃၇၉

ဇယား ၆-၁ မြန်မာနိုင်ငံမှ လက်မှတ်ရေးထိုးအတည်ပြုထားသည့် နိုင်ငံစုံပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များ (MEAs) ၄၁၂

ဇယား ၆-၂ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာမူဝါဒမူဘောင် .. ၄၁၄

ဇယား ၇-၁ ဇုန်အမျိုးအစားများ ၄၄၂

ဇယား ၇-၂ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ ၄၄၃

ဇယား ၇-၃ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ စည်းမျဉ်းမူဘောင်နှင့်အကျုံးဝင်သည့် အဓိကမူဝါဒ နယ်ပယ်များ ၄၅၀

ဇယား ၇-၄ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်သည့် ကိရိယာများ ၄၅၃

ဇယား ၇-၅ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအတွင်းနှင့်ပြင်ပတွင် အခွန်သက်သာခွင့်ပြု ခြင်း ၄၅၅

ဇယား ၇-၆ အထူးစီးပွားရေးဇုန်အသုံးပြုသူများအတွက် တည်ထောင်မှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင် ရွက်မှု လိုအပ်ချက်များ ၄၆၁

ဇယား ၇-၇ စက်မှုဇုန်စီမံခန့်ခွဲမှုတိုးတက်ရေးအတွက် လုပ်ငန်းစဉ် ၄၆၇

ဇယား ၇-၈ ဒေသအလိုက် စက်မှုဇုန်များ ၄၈၄

ဇယား ၈-၁ မတူညီသည့် မြေအမျိုးအစားအလိုက် ဥပဒေအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်အပ်နှင်းထားသည့် မတူညီ သည့် အစိုးရဌာနများ/ ဝန်ကြီးဌာနများ ၅၁၇

ဇယား ၈-၂ မြေအမျိုးအစားအား ဧရိယာဖြင့်ခွဲခြားပြသခြင်း၊ ၂၀၁၇ ၅၁၉

ပုံများ

- ပုံ ၁-၁ တံခါးဖွင့်ဝါဒကျင့်သုံး၍ ဖြေလျော့မှုများ ပြုလုပ်ပြီးနောက်ပိုင်း တိုးတက်မှုအခြေ GDP အနေ - မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ၊ ရာခိုင်နှုန်း ၃၇
- ပုံ ၁-၂ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဖြေလျော့မှုပြုလုပ်ပြီးကာလနောက်ပိုင်း နိုင်ငံခြား (က) - ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုစတင်ဆောင်ရွက်ချိန်မှ နောက်ပိုင်းနှစ်များ)GDP ၏ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် စုစုပေါင်းနှင့် ထုတ်လုပ်ကဏ္ဍသို့ စီး - ခွင့်ပြုပေးခဲ့သည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (ခ) ဝင်မှု (အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း) ၃၈
- ပုံ ၁-၃ အမှန် GDP တိုးတက်မှု (၂၀၂၁-၂၀၁၅) ၄၁
- ပုံ ၁-၄ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရလဒ်များ ၅၇
- ပုံ ၁-၅ လုပ်ငန်းအလိုက် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးမှု ၅၉
- ပုံ ၁-၆ အရှေ့တောင်အာရှတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးမှု ၆၀
- ပုံ ၁-၇ OECD နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေစည်းမျဉ်းကန့်သတ်မှုဆိုင်ရာညွှန်းကိန်း (၂၀၁၉) (ဖွင့်=၀၊ ပိတ်=၁) ၆၇
- ပုံ ၂-၁ OECD နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေစည်းမျဉ်းကန့်သတ်မှုဆိုင်ရာညွှန်းကိန်း (၂၀၁၉) (ဖွင့်=၀၊ ပိတ်=၁) ၁၅၅
- ပုံ ၂-၂ ကဏ္ဍအလိုက်နှင့် အမျိုးအစားအလိုက် OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index (၂၀၁၉) (ဖွင့်=၀၊ ပိတ်=၁) ၁၆၂
- ပုံ ၂-၃ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဖြေလျော့မှုပေးသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ အကျိုးများ ၁၇၂
- ပုံ ၂-၄ World Justice Project Rule of Law Index၊ ၂၀၁၉ - မြန်မာနိုင်ငံနှင့် တန်းတူအလယ်အလတ်ဝင်ငွေအနိမ့်အဆင့်ရှိနိုင်ငံများ (အကောင်းဆုံး=၁၊ အဆိုးဆုံး=၀) ၁၈၂
- ပုံ ၃-၁ DICA ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ ၂၃၆
- ပုံ ၃-၂ DICA ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့်တင်ရေးဘတ်ဂျက်အသုံးပြုမှုအခြေအနေ ၂၃၆
- ပုံ ၅-၁ ၂၀၁၉ ခုနှစ်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပင်လယ်ရေကြောင်းနှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု (အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်းပေါင်း) ၃၇၂
- ပုံ ၅-၂ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးဆောင်ရွက်မှုညွှန်းကိန်း- အာဆီယံ နှိုင်းယှဉ်ချက် ၃၇၆
- ပုံ ၅-၃ နည်းလမ်းအရ ခရီးဝေးသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအလားအလာ ၁၉၉၀-၂၀၁၃ ၃၇၇
- ပုံ ၅-၄ OECD ၏ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ကုန်သွယ်ရေးအဆင်ပြေချောမွေ့မှု ညွှန်ကိန်း ၃၈၅

ပုံ ၅-၅ အသားတင်အိဒီအေ (ဂျီအန်အိုင်၏ ရာခိုင်နှုန်း) - မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ရွေးချယ်ထားသည့် အခြားနိုင်ငံများ၊ ၂၀၀၈-၂၀၁၇ ၃၉၁

ပုံ ၆-၁ ၁၉၉၀ မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အထိ ရွေးချယ်ထားသည့် အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများ၏ စုစုပေါင်း မြေဧရိယာတွင် သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုရာခိုင်နှုန်း..... ၄၀၉

ပုံ ၆-၂ EIAS၊ IEEs နှင့် EMPs တို့အပေါ် စုစုပေါင်းတုန့်ပြန်မှုနှင့် အတည်ပြုချက်များ လက်ခံရရှိ သည့် EIAS၊ IEEs နှင့် EMPs စုစုပေါင်းအရေအတွက် ၄၁၈

ပုံ ၆-၃ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အထိ ကဏ္ဍအလိုက် အသုံးပြုခဲ့သည့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးမှုဘဏ္ဍာငွေ..... ၄၂၈

ပုံ ၇-၁ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်ရှိစက်မှုဇုန်များ ၄၄၉

ပုံ ၇-၂ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ တည်ဆောက်မှု ၄၆၅

ပုံ ၇-၃ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပုံစံ..... ၄၇၄

ပုံ ၇-၄ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်တွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစတင်ဆောင်ရွက်ခြင်း ၄၇၆

ပုံ ၇-၅ သီလဝါရှိလုပ်ငန်းများသည် များသောအားဖြင့် နိုင်ငံခြားသားလုပ်ငန်းဖြစ်ခြင်း ၄၇၉

ပုံ ၇-၆ ကင်းလွတ်ဇုန်ရှိ အကြီးစားပို့ကုန်ဦးစားပေးအလုပ်ရှင်များ..... ၄၈၀

ပုံ ၇-၇ သီလဝါတွင် အလုပ်လုပ်ခြင်း၏ အရေးကြီးဆုံးဟု ယူဆရသည့် အကျိုးကျေးဇူးမှာ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုများဖြစ်ခြင်းနှင့် ဒေသထွက်ပါဝင်မှုမှာ နည်းပါးခြင်း ၄၈၁

ပုံ ၇-၈ ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် ချဉ်းကပ်မှုအဆင့်ဆင့်..... ၄၉၆

ပုံ ၇-၉ ချိတ်ဆက်မှုမြှင့်တင်ရန်အတွက် မဟာဗျူဟာကျသည့် ကွန်ယက်ချဉ်းကပ်မှု..... ၅၀၀

ပုံ ၈-၁ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှုနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ထုတ်လုပ်မှု စွမ်းအား ၅၂၇

ပုံ ၈-၂ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အရွယ်အစားကြီးမားသည့် မြေခွဲဝေမှုများ (ဧကထောင်ပေါင်း) ... ၅၈၂

ပုံ ၈-၃ NLUP အကောင်အထည်ဖော်မှုအတွက် FAO အဆိုပြုပုံစံ..... ၅၈၆

Boxes

Box ၁-၁ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒဆိုင်ရာမူဘောင် ၃၄

Box ၁-၂ မြန်မာနိုင်ငံ၏ COVID - 19 စီးပွားရေးထိခိုက်မှုသက်သာရေးစီမံချက် - အဓိက ထောက်ပံ့သည့် ဆောင်ရွက်ချက်များ ၄၄

Box ၁-၃ OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီများ (IPAs) ၏ COVID - 19 ဖြစ်ပွားမှု အပေါ် မဟာဗျူဟာကျသော တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများ ၄၈

Box ၁-၄ အိုအီးစီဒီ၏ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအရည်အသွေးညွှန်းကိန်းများ ၅၅

Box ၁-၅ ဥပဒေစည်းမျဉ်းသက်ရောက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းများဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ၇၃

Box ၁-၆ ပြည်သူလူထုနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများအတွက် ကောင်းမွန်သောအလေ့အထများ .. ၇၇

Box ၁-၇ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးသည် သင်ယူမှုဖြစ်စဉ်တစ်ခု ဖြစ်သည် ၈၂

Box ၂-၁ OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index တွက်ချက်ခြင်း ၁၅၀

Box ၂-၂ သာတူညီမျှဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ISDS ဆိုင်ရာ လတ်တလော ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှုနည်းလမ်းများ..... ၁၉၂

Box ၂-၃ NT နှင့် MFN ကင်းလွတ်ခွင့်များနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် Negative နှင့် Positive စာရင်း ဆိုင်ရာနည်းလမ်းများ..... ၁၉၉

Box ၃-၁ ဥပဒေစည်းမျဉ်းမူဝါဒနှင့် အုပ်ချုပ်မှုကောင်စီ၏ OECD အကြံပြုချက်များ ၂၄၇

Box ၃-၂ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးတစ်ခုစတင်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အဓိကလိုအပ်ချက် များနှင့် ဆောင်ရွက်ရမည့်အဆင့်များ..... ၂၅၂

Box ၃-၃ တစ်နေရာတည်း၌ ဝန်ကြီးဌာနအချင်းချင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း ၂၅၆

Box ၃-၄ ရဝမ်ဒါဖွံ့ဖြိုးရေးဘုတ်အဖွဲ့ (Rwandan Development Board) ၂၆၀

Box ၄-၁ RBC ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာအဓိကစာချုပ်စာတမ်းများ..... ၂၉၂

Box ၄-၂ လူမှုရေးနှင့် အများပါဝင်အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပုံစံများနှင့် မဟာဗျူဟာများ ၂၉၅

Box ၄-၃ RBC ဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များ မြင့်တက်လာခြင်း ၃၀၃

Box ၄-၄ အိုအီးစီဒီ-အက်ဖ်အေအို၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော စိုက်ပျိုးရေး ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက် ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်..... ၃၁၅

Box ၄-၅ တာဝန်ယူမှုရှိသော တွင်းထွက်သတ္တုများဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များအတွက် OECD Due Diligence Guidance ကို အထောက်အပံ့ပြုရန်နှင့်အကောင်အထည်ဖော် ရေး အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန် ဆောင်ရွက်ချက်ဥပမာများ ၃၂၃

Box ၇-၁ အထူးစီးပွားရေးဇုန် သက်ရောက်မှုများ၏ သက်သေသာဓက ၄၄၄

Box ၇-၂ ဇုန်အာဏာပိုင်များ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်သည့်စနစ်နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို ဖြေလျှော့ခြင်း တို့၏ အတွေ့အကြုံများ..... ၄၇၀

Box ၇-၃ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်း ၄၇၆

Box ၇-၄ မလေးရှားနိုင်ငံ၏ Penang Skills Development Centre မှ သင်ခန်းစာများ ၄၉၀

Box ၇-၅ ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ချဉ်းကပ်မှု. ၄၉၄

Box ၇-၆ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုမြှင့်တင်ရန်အတွက် မဟာဗျူဟာကျသည့်ကွန်ယက် ၅၀၀

Box ၈-၁ လက်ရှိမြေမူဝါဒ အဓိကဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ ၅၂၂

Box ၈-၂ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အပေါ် FAO ၏ လမ်းညွှန်ချက်များ-မလေ့ထုံးတမ်း ဆိုင်ရာမြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အား အသိအမှတ်ပြုခြင်း ၅၂၉

Box ၈-၃ လက်ရှိမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့များ ၅၄၁

Box ၈-၄ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ မြေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် လိုအပ်ချက်များ ၅၅၇

Box ၈-၅ မြေနှင့် ပင်လုံလုပ်ငန်းစဉ် ၅၇၈

Box ၈-၆ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေစနစ်..... ၅၉၅

Follow OECD Publications on:

http://twitter.com/OECD_Pubs

<http://www.facebook.com/OECDPublications>

<http://www.linkedin.com/groups/OECD-Publications-4645871>

<http://www.youtube.com/occdilibrary>

<http://www.oecd.org/occdirect/>

အတိုကောက်စာလုံးများ

ACC	Anti-Corruption Commission
ACIA	ASEAN Comprehensive Investment Agreement
ACT	Action, Collaboration, Transformation
ADB	Asian Development Bank
ADS	Agriculture Development Strategy and Investment Plan 2018–2023
AJCEPA	ASEAN–Japan Comprehensive Economic Partnership Agreement
AMS	ASEAN Member States
APG	Asia / Pacific Group on Money Laundering
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations
ASM	Artisanal and Small-scale Mining
BECZ	Border Economic Cooperation Zones (BECZ)
BHR	Business and Human Rights
BITs	Bilateral Investment Treaties
BRI	Belt and Road Initiative
CBD	Convention on Biological Diversity
CCVfV	Central Committee for the Management of Vacant, Fallow and Virgin Lands
CETA	Comprehensive Economic and Trade Agreement
CIT	Corporate Income Tax
COVID-19	Coronavirus 2019
CPTPP	Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership
CRM	Customer Relationship Management
CSOs	Civil Society Organisations
DALMS	Department of Agriculture Land Management and Statistics
DICA	Directorate for Investment and Company Administration
DISI	Directorate of Industrial Supervision and Inspection
EAOs	Ethnic Armed Organisations
ECCs	Environmental Compliance Certificates
ECD	Environmental Conservation Department
ECL	Environmental Conservation Law
EIA	Environmental Impact Assessment
EITI	Extractive Industry Transparency Initiative
EMP	Environmental Management Plan
EPZ	Export Processing Zones
ESG	Environmental, Social and Governance
ESIA	Environmental and Social Impact Assessment
ESR	Export Share Requirement
EU	European Union
EU EBA	European Union Everything But Arms arrangement
FAB	Farmland Administrative Body
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations
FATF	Financial Action Task Force
FDI	Foreign Direct Investment
FET	Fair and Equitable Treatment
FIL	Foreign Investment Law
FPIC	Free, Prior and Informed Consent

FWF	Fair Wear Foundation
G20	Group of Twenty biggest economies in the world
G7	Group of Seven Nations
GAD	Union Government's General Administration Department
GMS	Greater Mekong Subregion
GVCs	Global Value Chains
GW / GWh	Gigawatt / Gigawatt-hour
IAC	Investment Assistance Committee
ICJ	International Court of Justice
ICSID	International Centre for Settlement of Investment Disputes
IDPs	Internally Displaced Persons
IEE	Initial Environmental Examination
IFC	International Finance Corporation
ILO	International Labour Organisation
IMF	International Monetary Fund
Index	OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index
IP	Intellectual Property
IPA	Investment Promotion Agency
IPC	Investment Promotion Committee
IPP	Independent Power Producers
ISDS	Investor-State Dispute Settlement
ISIC	International Standard Industrial Classification
ISPAT	Investment Support and Promotion Agency of Turkey
IWT	Inland Water Transport
IZ	Industrial Zone
JETRO	Japan External Trade Organisation
JICA	Japan International Co-operation Agency
LRA	Land Rights Authorisation
LUC	Land Use Certificate
M&E	Monitoring and Evaluation
MAC	Myanmar Arbitration Centre
MACCS	Myanmar Automated Cargo Clearance System
MCCSAP	Myanmar Climate Change Strategy and Action Plan 2018–2030
MCIS	Myanmar Customs Intelligence System
MCL	Myanmar Companies Law
MCRB	Myanmar Centre for Responsible Business
MEAs	Multilateral Environmental Agreements
MFN	Most-Favoured Nation
MIC	Myanmar Investment Commission
MIFER	Ministry for Investment and Foreign Economic Relations
MIL	Myanmar Investment Law
MIOD	Myanmar Institute of Directors
MIPP	Myanmar Investment Promotion Plan
MIR	Myanmar Investment Rules
MJTD	Myanmar Japan Thilawa Development Ltd.
MMK	Myanmar Kyat
MNE	Multinational Enterprises
MNHRC	Myanmar Human Rights Commission
MOALI	Ministry of Agriculture, Livestock and Irrigation
MONREC	Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation
MOPFI	Ministry of Planning, Finance and Industry
MoU	Memorandum of Understanding
MSDP	Myanmar Sustainable Development Plan
MST	Minimum Standard of Treatment
MW / MWh	Megawatt-hour
MyCo	Myanmar Companies Online Portal
NAFTA	North American Free Trade Agreement
NAP	National Action Plan
NCP	National Contact Point

NDCs	Nationally-Determined Contributions
NEP	National Environmental Policy 2019
NLD	National League for Democracy
NLL	National Land Law
NLMP	National Logistics Master Plan 2018-2030
NLUC	National Land Use Council
NLUP	National Land Use Policy
NSW	National Single Window
NT	National Treatment
ODA	Official Development Assistance
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
ORD	Office of Registration of Deeds
OSS	One-Stop-Shop
OSSC	Thilawa One-Stop-Shop-Centre
PAT	Proposal Assessment Team
PFI	Policy Framework for Investment
PIE	Private Industrial Enterprise Law 1990
PPA	Power Purchase Agreement
PPP	Public-Private Partnership
PSDC	Private Sector Development Committee
R&D	Research & Development
RBC	Responsible Business Conduct
RBF	Responsible Business Fund
RCEP	Regional Comprehensive Economic Partnership
RIA	Regulatory Impact Assessment
SDGs	Sustainable Development Goals
SEA	Strategic Environmental Assessments
SEE	State Economic Enterprises
SEZs	Special Economic Zones
SMEs	Small and Medium-sized Enterprises
SOEs	State-Owned Enterprises
SOPs	Standard Operating Procedures
TEU	Twenty-foot Equivalent Unit
TIPRA	Transfer of Property Restriction Act
TRIPS	WTO Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights Agreement
TSMC	Thilawa SEZ Management Committee
TVET	Technical and Vocational Education and Training
UAGO	Union Attorney-General Office
UMFCCI	Union of Myanmar Federation of Chambers of Commerce and Industry
UN	United Nations
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
UNDP	United Nations Development Programme
UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change
UNGP	United Nations Global Compact
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNWG	United Nations Working Group on Business and Human Rights
USMCA	United States-Mexico-Canada Agreement
VAT	Value-added Tax
VFV Land	Vacant, Fallow and Virgin Land
VGGT	FAO Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security
VTAs	Village Tract Administrators
WIPO	World Intellectual Property Organisation
WJP Index	World Justice Project Rule of Law Index
WTO	World Trade Organisation
WWF	World Wildlife Fund

အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြချက်

၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကြီးမားသော စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရပါသည်။ ဆယ်စုနှစ်များစွာ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအရ အထီးကျန်မှုအပြီးတွင် ဒီမိုကရေစီကို ပြန်လည်အသက်သွင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ယခင်က ရာစုနှစ်တစ်ခုကြာနေပြီဖြစ်သော ကိုလိုနီခေတ်ပုံစံပေါ်တွင် အခြေပြုသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာဥပဒေမူဘောင်နှင့် တံခါးပိတ် စီးပွားရေးသဏ္ဍာန်နီးပါး ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံသည် ယခုအခါ ခေတ်မီ စီးပွားရေးဆိုင်ရာဥပဒေမူဘောင်များနှင့်အတူ တံခါးဖွင့်စီးပွားရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါသည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ အစိုးရအဆက်ဆက်သည် မြန်မာပြည်သူလူထု၏ လူနေမှု ဘဝများ တိုးတက်ရေး အန္တိမရည်ရွယ်ချက်နှင့်အတူ စီးပွားရေးကို ထပ်မံဖွင့်လှစ်ရန်နှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အားဖြည့်လျက် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ပုဂ္ဂလိကဦးဆောင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလမ်းကြောင်း တည်ဆောက်ရန် ရှေ့လျက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို စဉ်ဆက်မပြတ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းမျှော်လင့်ချက်များနှင့် မျှော်မှန်းချက်များကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း (၂၀၁၈ - ၂၀၃၀) တွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းထားပါသည်။ သိသာသော တိုးတက်မှုများ ရှိသော်လည်း ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး အားလုံးပါဝင်နိုင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးမှု လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် တံခါးဖွင့် ဝါဒကို ကျင့်သုံးသော တည်ငြိမ်အေးချမ်းသော မြန်မာနိုင်ငံ ဖြစ်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

လတ်တလော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မျှဝေရန်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အရ ရေရှည်တည်တံ့သောတိုးတက်မှု ဖြစ်စေပြီး နောက်ဆုံးတွင် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရည်မှန်းချက်များ (SDGs) ပြည့်မီရေးကို အထောက်အကူပြုနိုင်ရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအရှိန်ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်း ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ် (၂၀၁၆) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေ (၂၀၁၇) ကို ပြဋ္ဌာန်းခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ခေတ်မီဥပဒေမူဘောင်ကို တည်ဆောက်ပေးခြင်း၊ တာဝန်ယူမှုရှိစွာ ပြုမူရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း အစပျိုးပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် ဥပဒေစည်းမျဉ်းဆိုင်ရာဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး အတော်အတန် လျော့ချပေးခြင်းတို့ကို အထောက်အကူပြုသော်လည်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုမှာ နယ်ပယ်အမျိုးမျိုးတွင် နောက်ကျကျန်နေဆဲဖြစ်ပြီး အချို့သော အရေးပါသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် တိုးတက်မှု မရှိသေးပါ။ နယ်ပယ်အားလုံးရှိ ဥပဒေမူဘောင်တစ်ရပ်လုံးကို အသစ်ပြန်လည်ရေးဆွဲခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့်ပင် မြေနှင့်ပတ်သက်သည့် အဓိကနယ်ပယ်နှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ဝန်ကြီးဌာနအချင်းချင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု အားနည်းခြင်းကို ဖြေရှင်းနိုင်မှုမရှိချေ။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် နှေးကွေးနေခြင်းနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကို ဖိအားပေးလျက်ရှိပါသည်။

အသစ်ချမှတ်လိုက်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ နစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်း၊ ဉာဏပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်များနှင့် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေသစ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေရေးရာမူဘောင်ကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစံနှုန်းများနှင့်အညီဖြစ်စေခဲ့ခြင်းကြောင့် တိုးတက်သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်နှင့်ဆိုင်သည့် ချီးကျူးဖွယ်အောင်မြင်မှုများဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါလတ်တလောဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု၏ အောင်မြင်မှုသည် တရားစီရင်ရေးနှင့် မြန်မာတရားရုံးများ၏ လွတ်လပ်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ရန် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းမှုများအပေါ် မူတည်နေပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အကာအကွယ် ပေးသောနည်းလမ်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာနိုင်ငံသည်အရေးကြီးသောအဆင့်၌ ရောက်ရှိနေပါသည်။

ယနေ့အချိန်အခါတွင် အာဏာသက်ဝင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် အနည်းငယ်သာ ရှိသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်း၏ နည်းလမ်းကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် လုပ်သာကိုင်သာရှိသော အနေအထားတွင် ရှိနေပါသည်။ ထိုသို့ပြန်လည်သုံးသပ်ဆောင်ရွက်မှသာလျှင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစာချုပ်များတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည့်အပြင် ဥပဒေစည်းမျဉ်းနှင့်အညီ ထိန်းကျောင်းမှု ပြုလုပ်ရန် အစိုးရ၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းပေးနိုင်သည့် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ဟန်ချက်ညီမှု ပေါ်လွင်ထင်ရှားနေမည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးမူဘောင်သည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများပြုလုပ်သည့်အစောပိုင်းကာလများမှစ၍ များစွာ ပြောင်းလဲခဲ့ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမူဝါဒနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာငွေကြေးပံ့ပိုးမှုတို့ကို ပို၍ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်ရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်နိုင်ငံခြားစီးပွားရေးဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန (MIFER) ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှ ၂၀၃၆ ခုနှစ်ကာလအတွက် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်း (Myanmar Investment Promotion Plan -MIPP) သည် ရေရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအစီအစဉ်ကို ချမှတ်ပေးပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတည်ထောင်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ရိုးရှင်းလွယ်ကူစေခြင်းနှင့် တစ်နေရာတည်းတွင် တစ်စုတစ်စည်းတည်း ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းနှင့်အတူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုခွင့်ပြုချက်နှင့် အခြားလိုအပ်သောလိုင်စင်များကို တစ်နေရာတည်းတွင် ရရှိရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့တွင် အရေးပါသော တိုးတက်မှုများ ရှိခဲ့ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုစတင်ရန် အဆင်ပြေလွယ်ကူမှုရှိရေး ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာတွင် သိသိသာသာတိုးတက်လာမှုကို ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုအစီရင်ခံစာပါ သက်ဆိုင်ရာညွှန်းကိန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သိသာသော တိုးတက်မှုအဆင့်က သက်သေထူထားပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စများ ရှိနေသေးပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် လိုအပ်သော ဝန်ကြီးဌာနလိုင်စင်များနှင့် ခွင့်ပြုချက်များ ရယူရာတွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ရှင်းလင်းမှုမရှိခြင်းနှင့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဖြစ်စေမှုအပေါ် ပြစ်တင်ပြောကြားမှုများ ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး OSS စနစ်သည် ပြတင်းတစ်ပေါက် စနစ်ဖြင့် တစ်ထိုင်တည်းပြုလုပ်ပေးသော အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့အဖြစ်ထက် ဗဟိုသတင်းအချက်အလက်စင်တာတစ်ခုအသွင်ဖြင့် လည်ပတ်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒမူဘောင်ကို အသစ်ပြန်လည်ပြုပြင်ခြင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနသည် ပို၍များပြားစုံလင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လွယ်ကူချောမွေ့စေသည့်နည်းလမ်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး ဆောင်ရွက်မှုများကို ဖြည်းဖြည်းချင်း စတင်ဆောင်ရွက်နိုင်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်း၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့ခြင်းနှင့် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာအားပေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်များ ပိုမိုအားကောင်းလာပြီးသည့် အခါတွင် ဂုဏ်သတင်းကျော်ဇောလာပြီး ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများနှင့် နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ချိတ်ဆက်ပေးသည့် အစီအစဉ်များအတွက် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ

ကို စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရန် အကူအညီပေးခြင်းအားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ပို၍ နီးကပ်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။

အခြားတိုင်းပြည်များ၏ အတွေ့အကြုံများအပေါ်တွင် အခြေခံခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် (SEZ) နှင့် စက်မှုဇုန်များ၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေ့ အကြုံအပေါ် အခြေခံခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ SEZ များနှင့် စက်မှုဇုန်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်တွင်းစီးပွားရေးနှင့် အဆိုပါဇုန်များ၏ ချိတ်ဆက်မှုကို ပိုမိုခိုင်မာနက်ရှိုင်း စေရေးအတွက် ကျယ်ပြန့်သည့်မဟာဗျူဟာနှင့်တကွ အဖွဲ့ အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာဂေဟစနစ်ကို ပေါင်းစည်းပေးခြင်းသည် အရေးကြီးပါသည်။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်သည် ဆွဲဆောင်မှု ရှိကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများစုံလင်ပြီး နိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အောင်မြင် သည့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုဝန်းကျင်များ ပေါ်ပေါက်စေရေးအတွက် စံပြုလမ်းကြောင်း တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ပြည်တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်း စွမ်းဆောင်ရည်များ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုမရှိပါက ဇုန်မှတစ်ဆင့် ဖြန့်ကျက်ရရှိနိုင်သည့် အလားအလာကောင်းခြင်းသည် လည်း ဆက်လက်နည်းပါးနေမည် ဖြစ်ပါသည်။

သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆယ်သွယ်မှုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတိုးတက်လာခြင်းနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင် ရေးဆိုင်ရာအခြေခံအဆောက်အအုံအမျိုးအစားအားလုံး၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ခြင်း သည် စီးပွားရေးဝန်းကျင်ရှင်သန်စေရေးအတွက် အခြားအရေးပါသောအရာများကဲ့သို့ပင် ထပ်တူအရေးကြီးလှပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး ဆိုင်ရာအခြေခံအဆောက်အအုံသည် ဖွံ့ဖြိုးမှုနည်းပါးဆဲဖြစ်ပြီး အဓိကကျသော ထောက်ပံ့ ပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာပေါင်းကူးများအတွက် မြင့်တက်နေသော လိုလားချက်များကို အမှီလိုက် နိုင်ခြင်း မရှိသေးပေ။ စီမံကိန်းဘဏ်သည် ဦးစားပေးစီမံချက်များအတွက် အရင်းအမြစ်များ ဖော်ဆောင်ခြင်းကို အထောက်အကူပြုနိုင်သော်လည်း အဆိုပါအားထုတ်မှုသည် အခြေခံ အဆောက်အအုံဆိုင်ရာပုဂ္ဂလိကနှင့် အစိုးရရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဘောင် တိုးတက်စေခြင်းအပြင် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပြည်လည်ထူထောင်ခြင်းနှင့် ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ကုန်သွယ်မှုလျင်မြန်ချောမွေ့စေခြင်းနှင့် အခြားသော ထိတွေ့ကိုင်တွယ် မရသော အခြေခံအဆောက်အအုံများ အားကောင်းစေခြင်းစသည်တို့မှ အကျိုးကျေးဇူး များစွာ ရရှိနိုင်ပါသည်။

MSDP နှင့် MSDP တို့တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲခြင်းနှင့် အားလုံး ပါဝင်နိုင်မှုကို ပေးစွမ်းသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများဆွဲဆောင်ခြင်းကို တာဝန်ယူမှုရှိသော

စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်နှင့် အစိမ်းရောင်ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန် မျှော်လင့်ချက်များနှင့် ကတိကဝတ်များအား ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ အစိုးရက အချက်ပြခြင်းဖြင့် ပံ့ပိုးမှုပေးနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပိုမိုပွင့်လင်းလာခြင်းနှင့် ကမ္ဘာ့ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်နှင့် ပိုမိုပေါင်းစည်းလာခြင်းသည် နိုင်ငံတကာမှ စောင့်ကြည့်နေမှုတိုးတက်လာမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ RBC ကို ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း၌ တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်နေခြင်းနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် လုပ်သာကိုင်သာရှိသည့် RBC မူဘောင်အားကောင်းစေရေးနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် RBC ဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို လျော့ချရန်အတွက် ပိုမိုစိတ်ပါဝင်စားစွာဖြင့် ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင် မြှင့်တင်ခြင်းကို ပို၍လိုလိုလားလား စနစ်တကျ မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်စနစ်ကို ထိထိရောက်ရောက် အကောင်အထည်ဖော်စေခြင်းအပါအဝင် အစိမ်းရောင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကတိကဝတ်များကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသို့ အချက်ပြပေးခြင်းသည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုမရှိသောပုံစံဖြင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ရှောင်ရှားရန် ပံ့ပိုးပေးပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် အမှန်တကယ် အလုံးစုံပါဝင်ပြီးရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကျွမ်းဝင်မှုရှိသောဝန်းကျင်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ပြည်သူများ၏ မြေဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများလုံလောက်သည့် လုံခြုံစိတ်ချရမှုရရှိမှသာ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ကိစ္စရပ်အချို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေမူဝါဒကဲ့သို့ပင် ရှုပ်ထွေးပါသည်။ မြေယာအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအကြား နက်ရှိုင်းစွာ အမြစ်တွယ်နေသော ချိတ်ဆက်မှုများကြောင့် မြေစနစ်၏ အားနည်းချက်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် စိန်ခေါ်မှုရှိနေပြီး ဖြေရှင်းချက်ရှာဖွေရန် နှောင့်နှေးမှုများသည် စီးပွားရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပြည်သူလူထုအပေါ် ပျက်စီးဖွယ်အကျိုးဆက်များ ဆက်လက်သက်ရောက်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် မြေယာကိစ္စရပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းနှင့် အကျိုးတူပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ဖြင့် ပဋိပက္ခဖြစ်လွယ်သောပုံစံကို နားလည်သောအသွင်နှင့် မြေယာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ရှုပ်ထွေးသောလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံသားများ၏ လူမှုဘဝများ တိုးတက်ရေးကို စဉ်ဆက်မပြတ်ပေးစွမ်းနိုင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဝင်ရောက်လာရေးအတွက် အရေးပါလှပါသည်။

အခန်း (၁)

စိစစ်သုံးသပ်ချက်နှင့် အကြံပြုချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဆောင်ရွက်မှုသည် ယခုအခါ ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုသို့ ရောက်ရှိနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ဆယ်စုနှစ်များစွာ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအရ အထီးကျန်ပြီးနောက် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အရပ်သားအုပ်ချုပ်ရေးသို့ ပြန်လည် အသွင်ပြောင်းခဲ့ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ပထမဦးဆုံးဒီမိုကရက်တစ်အစိုးရကို ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါနိုင်ငံရေးအသွင်ပြောင်းလဲမှုနှင့်အတူ တံခါးဖွင့် စီးပွားရေး ကျင့်သုံးရန်နှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ပို့ကုန်ရှေ့ရှုသော ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအပေါ် အခြေပြု၍ တိုးတက်မှုလမ်းကြောင်း တည်ဆောက်ရန် သိသာမြင်သာ သော စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ သိသာသောတိုးတက်မှုများ ရှိသော်လည်း ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော၊ အားလုံးပါဝင်နိုင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် တံခါးဖွင့်ဝါဒကို ကျင့်သုံးသော တည်ငြိမ်အေးချမ်းသော မြန်မာနိုင်ငံဖြစ်စေရန် ဆောင်ရွက်ဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

ဆယ်စုနှစ်များစွာ ကြာမြင့်ခဲ့သော တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများအကြားနှင့် အချို့သော တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများအကြား ပဋိပက္ခများ အဆုံးသတ်ရေးသည် ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် ရံဖန်ရံခါ ဆန့်ကျင်ဘက် ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အတူ ဒုက္ခသည်ကွန်ပျူရှင်းနှင့်နှေးလျက်ရှိပါသည်။ အလားတူရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ပဋိပက္ခသည် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အကျပ်အတည်းကို ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်နေစေပါသည်။ ဤသုံးသပ်ချက်သည် တာဝန်ယူမှုရှိသော ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အကောင်းဆုံးစေ့ဆော်ပေးနိုင်ရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး အလုံးစုံ

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏အထောက်အကူပြုနိုင်မှုကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန် မူဝါဒများကို အဓိကထားသော်လည်း စီးပွားရေးမူဝါဒအား ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံရေး အခြေအနေနှင့် ခွဲခြားရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအခြေအနေကို အကဲဖြတ်နိုင်မည့် ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် မြေယာပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းသည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငြိမ်းချမ်းရေးဆောင်ရွက်မှုအတွက် အခြေခံအချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှုမရှိသော ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသည့်ဒေသများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်ရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက တွန့်ဆုတ်နေမည်ဖြစ်ပြီး စီးပွားရေးဆိုင်ရာအကာအကွယ် ပေးမှုနှင့် ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များအကြား သယံဇာတနှင့် တာဝန် ဝတ္တရားကို ခွဲခြားထားမှု မရှိလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် အပြည့်အဝ ပြီးမြောက်မည် မဟုတ်ပေ။ ထို့အပြင် ပြန်လည်နေရာချထားရေးအစီအစဉ်များနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များနှင့်ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ်များကြောင့် ကြီးမားသောစီမံကိန်းကြီးများ အပေါ် ဒေသခံတို့၏ ဆန့်ကျင်နေမှုမှာ သက်ဆိုင်ရာအေဂျင်စီများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် ကင်းမဲ့ခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သူများ၏ တာဝန်ခံမှုကင်းမဲ့ခြင်းတို့အပေါ် မကျေနပ်ချက် များကြောင့် ပိုမိုများပြားလာသည်။ ဒေသခံလူထုသည် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေရှိ သဘာဝသယံ ဇာတများ ထုတ်ယူခြင်းနှင့် ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများမှ ရရှိသော အကျိုးအမြတ် အနည်းငယ်သာ ခံစားရပါသည်။

COVID-19 ရောဂါဖြစ်ပွားမှုနှင့် ဆက်စပ်နေသော ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာစီးပွားရေးအကျပ်အတည်း ဖြစ်ပေါ်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ကြီးမားသော ရေတိုအကျိုးသက်ရောက် မှုများနှင့် အလားအလာရှိသောရေရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့်အတူ နောက်ထပ် အရေးကြီးသောစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ OECD 2020 နှင့် World Bank 2020 အရ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမှတစ်ဆင့် ကမ္ဘာတန်ဖိုးကွင်းဆက်များနှင့် ချိတ်ဆက် ခြင်းအားဖြင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုများနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲ မှုအများစုကို ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအသွင် ပြောင်းလဲလုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သော်လည်း COVID-19 ရောဂါကြောင့် ကဏ္ဍအများစုတွင် ရုတ်တရက်ထိခိုက်မှုရှိလာပြီး ချက်ချင်းပြန်လည်နုလန်ထူ ရန် မဖြစ်နိုင်သေးပါ။ Asian Foundation 2020 နှင့် Myanmar Times 2020 အရ ယင်း အကြပ်အတည်းသည် မြန်မာကုမ္ပဏီများနှင့် အလုပ်သမားများအပေါ် ကြီးမားစွာ သက်ရောက်စေခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

အစိုးရအနေဖြင့် COVID-19 ကပ်ရောဂါကာလအတွင်း ကျန်းမာရေးစနစ် လည်ပတ်မှု စိတ်ချရစေရန်နှင့် ကာလကြာရှည်ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် လူမှုဖူလုံရေးထိခိုက်မှုများနှင့်အတူ ပိုမိုနက်ရှိုင်းလာသောစီးပွားရေးကျဆင်းမှုကို ကာကွယ်ရန်အလေးထားဆောင်ရွက်ခြင်းသည် လတ်တလောတွင် အရေးကြီးပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် စွန့်စားမှုပြုလုပ်ရန် တွန့်ဆုတ်နေပြီး ရွေးချယ်မှု ပြုလုပ်လာကာ အသွင်ပြောင်းနည်းပညာများနှင့် စီးပွားရေး ပုံစံသစ်များကို မြန်မြန်ဆန်ဆန် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများသည်လည်း နောက်ဆုံးတွင် ပုံစံအသစ်ပြောင်းလဲလာခြင်းကြောင့် ယခု ဒုတိယအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒလေ့လာသုံးသပ်ချက်တွင် ဆွေးနွေးထားသည့် COVID - 19 အကြို ကြီးမားသောစိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမူဝါဒများသည် ရေရှည်တွင် ပိုမိုအရေးပါလာမည်ဖြစ်သည်။

အောင်မြင်မှုရရှိသည့် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ

၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံးနိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုပြုလုပ်ချိန်၌ မြန်မာနိုင်ငံ သည် ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်မှု နည်းသော တံခါးပိတ်စီးပွားရေးကို ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ စီးပွားရေးမူဝါဒသည် အဓိကအားဖြင့် ရာစုနှစ်ကြာပြီဖြစ်သော ကိုလိုနီ ပုံစံပေါ်တွင် အခြေပြုထားသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းမူဘောင်နှင့် မိမိဘာသာ ဖူလုံရေးလိုအပ်ချက်များနှင့် ဆက်စပ်နေပါသည်။ ၂၀၁၂ - ၂၀၁၄ တွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ပထမအကြိမ် အိုအီးစီဒီရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ပိုမိုဆွဲဆောင် နိုင်ရုံသာမက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ တာဝန်ရှိရှိဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝန်းကျင် တိုးတက်ရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့်ဆိုင်သော လမ်းပြမြေပုံကို ဖော်ညွှန်းပေးခဲ့ ပါသည်။ အဆိုပါပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၊ မြန်မာနိုင်ငံ ကုမ္ပဏီများဥပဒေ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် မှုစီမံကိန်းတွင် ပါဝင်သည့် မဟာဗျူဟာကျသောအမျိုးသားစီမံကိန်းများစသည့် အဓိကကျ သော ဥပဒေမူဘောင် တိုးတက်မှုများနှင့် ဝန်ကြီးဌာနများ ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနအသစ် ထူထောင်ခြင်းကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပါဝင်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဖြေလျှော့မှုများနှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုညွှန်းကိန်းအချို့ တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏အဆင့်ကို သိသိသာသာ တိုးတက်စေသည့် ကော်ပိုရိတ်အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ လွယ်ကူမှုတို့တွင် သိသိသာသာတိုးတက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

ဤပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုကို ရုပ်သိမ်း၍ အဓိကဈေးကွက်များသို့ အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ဖြင့် ဈေးကွက်ဝင်အခွင့်အလမ်း ရရှိခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် မြန်မာ နိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအမြန်ဆုံးနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာပြီး နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအခွင့်အလမ်းများ ရှာဖွေလိုသော အာရှ၏ နောက်ဆုံးစီးပွားရေးနယ်မြေသစ်တစ်ခု ဖြစ်လာပါသည်။ ကြီးမားသောဈေးကွက်၊ ကြွယ်ဝ သော သဘာဝသယံဇာတ၊ များပြားသော လူငယ်လူရွယ်ဦးရေနှင့် ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အရှိဆုံးဒေသတွင်း တည်ရှိနေမှုတို့သည် အလားအလာရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်ရန် အခြေခံကောင်းများ ဖြစ်ပါသည်။

... သို့ရာတွင် ပထမအကြိမ်သုံးသပ်ချက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ပြဿနာမျိုးစုံ ရှိနေဆဲဖြစ်

နယ်ပယ်အားလုံးရှိ ဥပဒေမူဘောင်တစ်ရပ်လုံးကို အသစ်ပြန်လည်ရေးဆွဲခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့်ပင် မြေနှင့်ပတ်သက်သည့် အဓိကနယ်ပယ်နှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများသည် ဝန်ကြီးဌာနအချင်းချင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု အားနည်းခြင်းကို ဖြေရှင်းနိုင်မှုမရှိချေ။ သို့ရာတွင် ပထမအကြိမ် OECD ၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်တွင် ဖော်ပြထားသော နယ်ပယ်များစွာအပါအဝင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၏ ပထမအဆင့်သည် လမ်းကြောင်းမှန်ပေါ်သို့ ရောက်နေပြီဟု အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ပြောနိုင်ပါသည်။ လွယ်ကူသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဆောင်ရွက်ပြီးဖြစ်သော်လည်း ခက်ခဲသော ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုမျိုးစုံကို ဆောင်ရွက်ရအုံးမည်ဖြစ်ပါသည်။ အားလုံးပါဝင်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် အခြေပြုရေးဆွဲထားသည့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များကို ထိန်းကွပ်ပေးသော ခေတ်မီ ဥပဒေမူဘောင်သည် ကောင်းမွန်သော်လည်း အကောင်အထည်ဖော်မှုမှာမူ ကဏ္ဍအမျိုးမျိုး တွင် နောက်ကျကျန်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ပထမအကြိမ်သုံးသပ်ချက်တွင် အကြံပြုထောက်ပြခဲ့ သည့် ဝန်ကြီးဌာနများအကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုအားနည်းခြင်းနှင့် အစိုးရတစ်ရပ်လုံး၏ စွမ်းဆောင်ရည် အားနည်းခြင်းတို့သည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ထိရောက်စွာ အကောင် အထည်ဖော်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်။ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်နေသော သက်ဆိုင်သူ များက ဖြေလျှော့မှုနည်းလမ်းများဆိုင်ရာ ချို့ယွင်းချက်နှင့် အထူးလုပ်ပိုင်ခွင့် အကျိုးအမြတ် ရှာသူများကြောင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေသည့် အလေ့အထအပါအဝင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကြိုးပမ်းမှုများတွင် နှေးကွေးနေမှုကို ထောက်ပြကြသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် နှေးကွေးနေခြင်းနှင့် ထူးခြားမှု မရှိခြင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများသည်

အလားအလာရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဟန့်တားလျက်ရှိပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ရင်ဆိုင်နေရသော ဂုဏ်သတင်းပျက်စီးနိုင်မည့်အနေအထားနှင့် ထိုက်သင့်သောလုံ့လဝီရိယဖြင့် သတ်မှတ်စံနှုန်းများနှင့်အညီ လုပ်ငန်းမတိုင်မီဆောင်ရွက်ရမှုတို့အပြင် ဈေးကွက်ဝင်ခွင့်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အိမ်ရှင်အစိုးရ၏ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှု၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းပံ့ပိုးမှုတို့သည်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်ရာတွင် အရေးပါလှပါသည်။ အဆိုပါစိန်ခေါ်မှုများ၏အကျိုးဆက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ၂၀၁၅ - ၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ အများအပြား ဝင်ရောက်နေရာမှ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုခွင့်ပြုမှုများ အလွန်အမင်း ကျဆင်းခဲ့ပါသည်။^၁

လတ်တလော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မျှဝေရန်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အရ ရေရှည်တည်တံ့သောတိုးတက်မှု ဖြစ်စေရေးကို အထောက်အကူပြုနိုင်ရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအရှိန်ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။ ယင်းရည်မှန်းချက်နှင့်အတူ ယခုဒုတိယအကြိမ် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်သည် ၂၀၁၄ ခုနှစ် ပထမအကြိမ်သုံးသပ်ချက် ပြီးသည့် နောက်ပိုင်း အဓိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများအပေါ် အခြေခံထားပြီး ဦးစားပေးနယ်ပယ်အများအပြားတွင် ကျန်ရှိနေသော စိန်ခေါ်မှုများကို ဆန်းစစ်သုံးသပ်မှု ပြုလုပ်ထားပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီဖြစ်ပြီး စီးပွားရေးဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အဓိကကျသည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနသည် ၎င်း၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလျှင်မြန်ချောမွေ့စေရေးနှင့် မူဝါဒရေးရာ အကြံပေးမှုလုပ်ငန်းများကို အားကောင်းလာစေခြင်းနှင့် ဒေသခံရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအကြား ချိတ်ဆက်မှုများ များပြားလာစေရန် အခြားသော အစိုးရအေဂျင်စီများနှင့် အနီးကပ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအတွက် ၎င်း၏ ဂုဏ်သတင်းကို ကြီးစေခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် အနီးကပ်ထိတွေ့ခြင်းတို့ကို တိုးတက်စေရန် မည်သို့ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ကို ဒုတိယအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒ လေ့လာသုံးသပ်ချက်တွင် ဆန်းစစ်သုံးသပ်ထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၏ ရည်ရွယ်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကဏ္ဍတွင် အဆင့်မြင့် မြန်မာအရာအရာရှိများ က မကြာခဏရှောင်ရှားလေ့ရှိသည့် အကြောင်းအရာတစ်ခုဖြစ်သော တာဝန်ယူမှုရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အစိုးရအနေဖြင့် မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုအခြေအနေကိုလည်း ယခုသုံးသပ်ချက် တွင် မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။

ဒေသတွင်းနှင့် အခြားဒေသများရှိ အခြားနိုင်ငံများစွာ၏ အတွေ့အကြုံကို အခြေခံ၍ ယခု သုံးသပ်ချက်၌ ပို့ကုန်ဦးဆောင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အထူး စီးပွားရေးဇုန်များနှင့် စက်မှုဇုန်များ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် ထိုကဲ့သို့သောနည်းဗျူဟာတွင် ရှောင်ကြဉ်ရန်ရှိသည်များကို ဖော်ပြထားသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် လျှပ်စစ် ဓာတ်အား ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲရင်းမြစ်များနှင့် သဘာဝသယံဇာတစီမံခန့်ခွဲမှုကဲ့သို့သော ရေရှည်တည်တံ့မှုရှိသော အခြားနည်းလမ်းများကို မြှင့်တင်ရန် ကာဗွန်အခြေခံစွမ်းအင် နည်းဗျူဟာများကို ခုန်ကျော်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အခြေအနေကိုလည်း သုံးသပ်ထားပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ တောင်းဆိုချက်အရ ယခု သုံးသပ်ချက်တွင် မြေယာအခွင့်အရေးများကို သေသေချာချာ ဖော်ဆောင်ရန် လိုအပ်ချက်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ထားသည်။ ဤပြဿနာကို ပထမအကြိမ်ပသုံးသပ်ချက်တွင် ညွှန်ပြခဲ့သော် လည်း နောက်ပိုင်းတွင် တိုးတက်မှုအနည်းငယ်သာရှိခဲ့သည်။ မြေယာကိစ္စရပ်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် သေချာစေရန် လိုအပ်ချက်ထက် ကျော်လွန်၍ အားလုံးပါဝင် နိုင်မှု၊ ရေရှည်တည်တံ့မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အဓိကသေချာချက်ဖြစ်သော ကြောင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကြိုးပမ်းမှု၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

ပထမအကြိမ် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်ကို အစိုးရနှင့် မူဝါဒရေးရာကိစ္စ အနည်းငယ်သာ ဆောင်ရွက်၍ရပြီး အလှူရှင်များအနေဖြင့်လည်း ၎င်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက် ကို ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသို့ စတင်ပြောင်းလဲချိန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အစောပိုင်း နှစ်များ၌ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ DICA ၏တောင်းဆိုချက်အရ တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဖြစ်စေရန်လိုအပ်မှုအပေါ် အထူးအလေးထားမှုအပါအဝင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုအတွက် ဘက်စုံလွှမ်းခြုံသောနည်းလမ်းကို အသုံးပြုထားပါသည်။ ယခုဒုတိယ အကြိမ်သုံးသပ်ချက်ကို မြန်မာနိုင်ငံရင်ဆိုင်နေရသောစီးပွားရေးစိန်ခေါ်မှုများကို များပြား လာသည့် အချိန်နှင့် ဥပဒေရေးရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် အမျိုးသားစီမံကိန်းများနှင့် မဟာဗျူဟာများအတွက် အလှူရှင်များ၏ ပံ့ပိုးမှုတို့ နေရာအနှံ့ ဖြစ်ပေါ်နေချိန်တို့တွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မူဝါဒဆိုင်ရာအကြံပြုချက်များ ရွေးချယ်ပြီး အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုက မြန်မာနိုင်ငံအားရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲ သောဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက်များ (SDGs) သို့ ရောက်ရှိစေရန် မည်ကဲ့သို့ ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည်ကို အဓိကထား ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ပထမအကြိမ်သုံးသပ်ချက်ကဲ့သို့ပင် အစိုးရများအနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်စိန်ခေါ်မှုများကို ဖြေရှင်းရာတွင် ပံ့ပိုးနိုင်ရန် OECD က ရေးဆွဲ ထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမူဘောင် (ဇယား ၁-၁) ကို အခြေခံပါသည်။

Box ၁-၁ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမူဝါဒမူဘောင်

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမူဝါဒမူဘောင် (PFI) သည် အစိုးရများအား နိုင်ငံများနှင့် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံသားများ ကြွယ်ဝချမ်းသာမှုနှင့် ဆင်းရဲမှုကို တိုက်ဖျက်ရန် ပေးစွမ်းနိုင်သည့် ရေရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ပံ့ပိုးရာတွင် ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ လည်ပတ် စေရေးကို ပံ့ပိုးပေးသည်။ လုပ်သာကိုင်သာရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကို ဖန်တီးရန် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိသော မည်သည့်အစိုးရအတွက်မဆိုဆန်းစစ်နိုင်ရန် အဓိကမေးခွန်းများကို ဖော်ပြထားသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၊ အလုပ်သမား၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းနှင့် အခြား အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း၍ OECD နှင့် OECD မဟုတ်သော အစိုးရများမှ ကိုယ်စားလှယ်များက PFI ကို ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် စတင်ရေးဆွဲခဲ့ပြီး OECD ဝန်ကြီးများက အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒဆွေးနွေးမှု ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ပံ့ပိုးရန် အစိုးရများက ရေးဆွဲထားသည့် PFI ကို နိုင်ငံပေါင်း ၃၀ ကျော်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကို အကဲဖြတ်ရန်နှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်အတွက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုလျက်ရှိပါသည်။ အတွေ့အကြုံနှင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအခြေအနေပြောင်းလဲမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက် PFI ကို ၂၀၁၅ တွင် ပြင်ဆင်ခဲ့ပါသည်။

PFI သည် နိုင်ငံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏တိုးတက်မှုကို အကဲဖြတ်ရန်နှင့် မူဝါဒနယ်ပယ် ၁၂ ခု ဖြစ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့်လွယ်ကူချောမွေ့ရေး၊ ကုန်သွယ်ရေး၊ ယှဉ်ပြိုင်မှု၊ အခွန်၊ ကော်ပိုရိတ်အုပ်ချုပ်မှု တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေး အပြုအမူများကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ အခြေခံအဆောက် အအုံ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့မှု၊ အစိုးရစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့်အစိမ်းရောင် စီးပွားရေးဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဦးစားပေးများကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ရန် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိသော နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ မူသုံးရပ်ဖြစ်သည့် - မူဝါဒ ချိတ်ဆက်မှု၊ မူဝါဒချမှတ်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် လက်ရှိနှင့် အဆိုပြုထားသောမူဝါဒများ၏ သက်ရောက်မှုများကို ပုံမှန်အကဲဖြတ်ခြင်းတို့သည် PFI တစ်ရပ်လုံးအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိပါသည်။

PFI ၏ ထပ်ဆင့်တိုးတက်ဖို့သည် မတူညီသောမူဝါဒများကို အတူတကွစုစည်းပြီး အုပ်ချုပ်မှု ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ကိစ္စရပ်ကို အလေးပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရည်မှန်းချက်မှာ မူဝါဒတစ်ခု ချင်းစီတွင် လုပ်ငန်းရပ်အသစ် ဖန်တီးရန်မဟုတ်ဘဲ မူဝါဒချိတ်ဆက်မှုကို သေချာမှုရှိစေရန် ၎င်းတို့ကို ပေါင်းစည်းပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဆင်သင့်အသုံးပြုနိုင်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲ

ရေးအစီအစဉ်များကို ပံ့ပိုးမပေးထားသော်လည်း နောက်ဆုံးဆောင်ရွက်မည့် မည်သည့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကိုမဆို ထိရောက်မှုတိုးတက်စေရန်အထောက်အကူပြုသည်။ အစိုးရအဆင့်အားလုံးတွင် မူဝါဒများချမှတ်ခြင်းနှင့်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအတွက် စနစ်တကျ ရေးဆွဲထားသောလုပ်ငန်းစဉ်ကိုအားပေးခြင်းအားဖြင့်အစိုးရများက မိမိကိုယ်မိမိအကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် ဒေသတွင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံစုံဆွေးနွေးပွဲများတွင် ဆွေးနွေးဖက်များကို လေ့လာသုံးသပ်မှုပြုလုပ်ခြင်းအပါအဝင် အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးသည် PFI ကို နည်းအမျိုးမျိုး ရည်ရွယ်ချက်အမျိုးမျိုးဖြင့် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

PFI သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်အခြေအနေကို ကျယ်ပြန့်သောရှုထောင့်မှ သုံးသပ်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို တိုးမြှင့်ရုံမျှသာမဟုတ်ဘဲ စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေးအကျိုးအမြတ် များများရရှိစေရန်ဖြစ်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အရည်အသွေးသည် အရေအတွက်ကဲ့သို့ များစွာ အရေးပါသည်။ ကောင်းမွန်သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်သည် နိုင်ငံခြားနှင့် ပြည်တွင်း၊ အကြီး၊ အသေးလုပ်ငန်းအားလုံးအတွက် ဖြစ်သင့်ကြောင်းကို PFI က အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ ကောင်းမွန်သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အကျိုးအမြတ်ဖြစ်ထွန်းမှုရှိသော လုပ်ငန်းများ ချဲ့ထွင်ရန်နှင့် ပြိုင်ဆိုင်နိုင်မှုမရှိသော လုပ်ငန်းများ ပိတ်သိမ်းရန် ခွင့်ပြုခြင်းဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအနေဖြင့် အခွင့်အလမ်းသစ်များ ရယူရာတွင် လုပ်သာကိုင်သာရှိမှုကို တိုးတက်စေရန် ဖြစ်ပါသည်။ စနစ်ကျသော အများပြည်သူနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အခြားသောဆက်စပ်အဖွဲ့ အစည်းများ၏ လိုအပ်ချက်များကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ချမှတ်ထားသောမူဝါဒသည် ၎င်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိပါက လမ်းကြောင်းကို လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲခြင်း ဖြင့် အစိုးရသည် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် လျင်မြန်မှုရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အစိုးရအတွင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် ရပ်တည်ပေးမည့် ကိုယ်စားလှယ်ကိုလည်း ဖန်တီးသင့်ပါသည်။ အရေးအကြီးဆုံးအချက်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်သည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော အားလုံးပါဝင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုအထောက်အကူပြုနေစေရန် ဖြစ်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်တိုးတက်မှုများသည် မူဝါဒရေးရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက်သာမက အစိုးရများ၏ ဆောင်ရွက်နေကျကိစ္စရပ် ပြောင်းလဲမှုများအတွက်ပါ လိုအပ်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုသည့် ပြောင်းလဲပြင်လွယ်ရှိသော အစိုးရတစ်ရပ်လုံးနှင့်ဆိုင်သော နည်းလမ်းကို မြှင့်တင်ပေးလျက် ဤရှုပ်ထွေးမှုကိုတုန့်ပြန်သောအားဖြင့် PFI ကို ဖန်တီးထားပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမူဝါဒဘောင်နှင့်ပတ်သက်သည့် အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို <http://www.oecd.org/investment/pfi.htm> တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစ၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ဆက်စပ်သော ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုများ

စီးပွားရေးဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ရည်

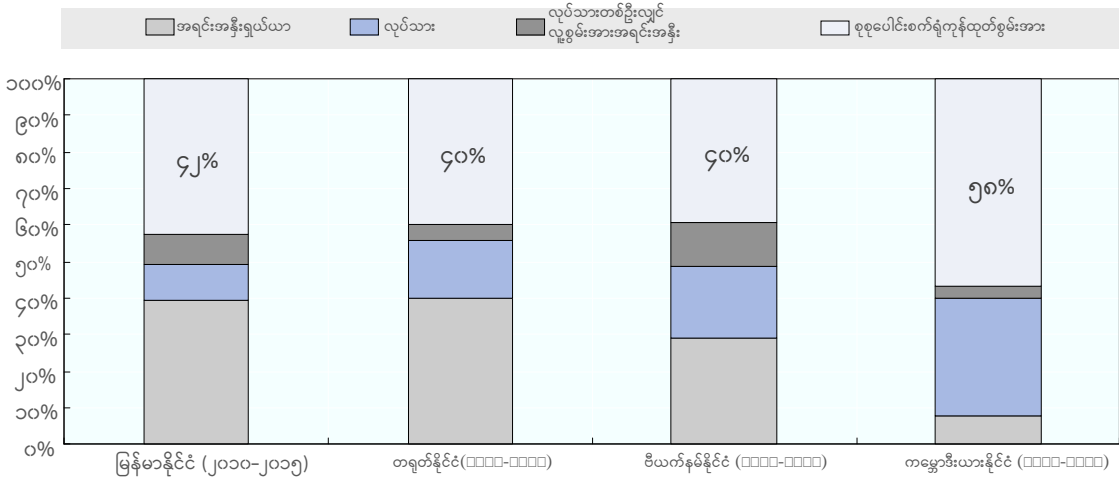
စီးပွားရေးအပြောင်းအလဲမြန်ဆန်သည့်အချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဤမျှ တိုတောင်းသော အချိန်ကာလအတွင်း မည်မျှအထိ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်ကို မေ့လျော့သွားနိုင်ပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကာလမတိုင်မီက မြန်မာ့စီးပွားရေးသည် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနှင့် ချိတ်ဆက်မှုမရှိနည်းမျိုးစုံဖြင့်ပိတ်ပင်ထားခြင်းခံခဲ့ရပါသည်။ ပို့ကုန်တင်ပို့မှုသည် ဂျီဒီပီ၏ ၈၀% အနည်းဆုံးဖြစ်ပြီး နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအနေဖြင့် ရေအားလျှပ်စစ်အပါအဝင် သဘာဝသယံဇာတ အရင်းအမြစ်များတွင် လုပ်ငန်းကြီးအနည်းငယ်သာ ရှိပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးစနစ်သည် ရှေးကျပြီး ငွေသားအခြေပြုအပေးအယူကိစ္စများနှင့် နှစ်မျိုးနှစ်သွယ် ငွေလဲလှယ်နှုန်းတို့ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုကြပါသည်။ GDP နှင့်နှိုင်းစာလျှင် အခွန် ဘဏ္ဍာရရှိမှုသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အနည်းဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ လူအများစု လျှပ်စစ်မီးမရသည့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် အထူးသဖြင့် ဆင်းရဲမှုနက်ရှိုင်းခဲ့ပါသည်။

ကိုးနှစ်တာကာလဆောင်ရွက်မှုသည် ဆယ်စုနှစ်များစွာ စီမံခန့်ခွဲမှုအမှားများကို မချေဖျက်နိုင်ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ စိန်ခေါ်မှုများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်နေရဆဲဖြစ်သော်လည်း အောင်မြင်မှုများမှာ အထင်ကြီးစရာ ကောင်းပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းအရ ဆင်းရဲမှုသည် ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် လူဦးရေ၏ သုံးပုံတစ်ပုံရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် လူဦးရေ၏ ၂၀% အောက်သို့ ကျဆင်းလာခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကြောင့်လည်းကောင်း မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအရှိဆုံးနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာပါသည်။ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်း ကျဆင်းပြီး ငွေရေးကြေးရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးတည်ငြိမ်မှုတို့ကြောင့် နိုင်ငံစီးပွားရေးသည် တိုးတက်လျက်ရှိပါသည်။ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SEEs) ကို ဘတ်ဂျက်မယူသောလုပ်ငန်း များအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရန် ထို့နောက်တွင်မှ ကော်ပိုရေးရှင်းအသွင်ပြောင်းလဲရန်နှင့် အများပိုင်ကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် ကော်ပိုရေးရှင်းသို့ ပြောင်းလဲရန် အားပေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည် (MOPF။ ၂၀၁၈)။ အထူးသဖြင့် အထည်အလိပ်တင်ပို့မှုများ အလျှင်အမြန် တိုးတက်မှုနှင့်အတူ အလုပ်အကိုင် ဖန်တီးနိုင်မှုမှာလည်း တိုးတက်လျက်ရှိပါသည်။

တံခါးဖွင့်ဝါဒကျင့်သုံး၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာဖြေလျော့မှုများ ပြုလုပ်ပြီးနောက်ပိုင်း အခြားသောအလားတူ ဒေသတွင်းနိုင်ငံ၏ အတွေ့အကြုံကဲ့သို့ပင် တံခါးဖွင့်ဝါဒကျင့်သုံး၍

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာဖြေလျော့မှုများပြုလုပ်ပြီး နောက်ပိုင်းကာလတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် ငွေအရင်းအနှီးများ တိုးပွားလာမှုနှင့် ကုန်ထုတ်စွမ်းအား အကျိုးကျေးဇူးများအပေါ်တွင် အဓိကအားဖြင့် မူတည်ပါသည် (ပုံ ၁-၁)။ ကုန်ထုတ်စွမ်းအား အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနေမှု သည် မြန်မာနိုင်ငံ ဖြတ်သန်းသွားသည့် လျင်မြန်သောဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ အသွင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနှင့် ပိုမိုပေါင်းစည်းလာမှုကို ထင်ဟပ်လျက်ရှိပါသည်။

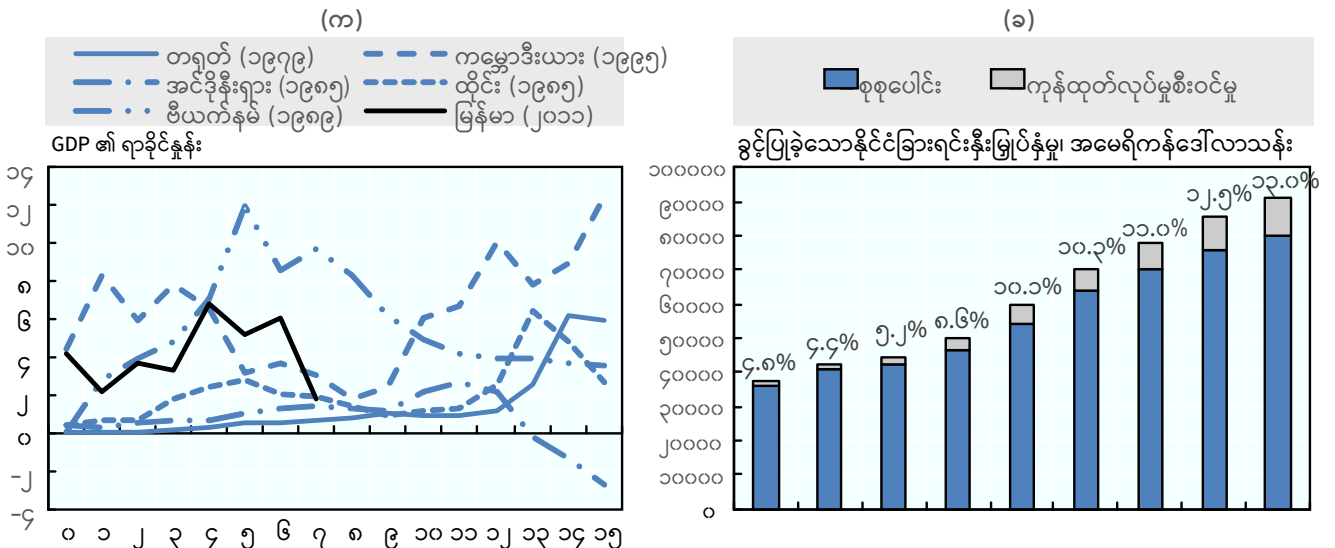
ပုံ ၁-၁ တံခါးဖွင့်ဝါဒကျင့်သုံး၍ ဖြေလျော့မှုများ ပြုလုပ်ပြီးနောက်ပိုင်း GDP တိုးတက်မှုအခြေအနေ - မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ၊ ရာခိုင်နှုန်း

ရင်းမြစ် - ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၁၈)

FDI သည် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အဓိကပံ့ပိုးပေးခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ စတင်သော တံခါးဖွင့်ဝါဒကျင့်သုံး၍ ဖြေလျော့မှုများ ပြုလုပ်ပြီးနောက်ပိုင်း အထူးသဖြင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်း GDP တွင် အမှန်တကယ်ပြုလုပ်သော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပါဝင်မှုနှုန်းသည် သိသိသာသာ တိုးတက်လာပါသည်။ ထို့နောက် ရခိုင်ပြည်နယ်ပဋိပက္ခကြောင့် မသေချာမရေရာမှုများနှင့် အစိုးရ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှေးကွေးသည်ဟု ယူဆချက်များကြောင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် တစ်ရှိန်ထိုး ကျဆင်းခဲ့ပါသည် [ပုံ ၁-၂ အပိုင်း (က)]။

ပုံ ၁-၂ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု - (က) ဖြေလျော့မှုပြုလုပ်ပြီးကာလနောက်ပိုင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုစတင်ဆောင်ရွက်ချိန်မှ နောက်ပိုင်းနှစ်များ (GDP ၏ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် (ခ) ခွင့်ပြုပေးခဲ့သည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု - စုစုပေါင်းနှင့် ထုတ်လုပ်ကဏ္ဍသို့ စီးဝင်မှု (အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း)

မှတ်ချက်။ (က) The World Bank ၏ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာညွှန်းကိန်းများမှကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များနှင့်အတူ IMF (၂၀၁၈) မှတစ်ဆင့်ကူးယူဖော်ပြထားပါသည်။ (ခ) DICA မှ ထုတ်ပြန်ထားသည့် ခွင့်ပြုခဲ့သော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များအပေါ်အခြေခံ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ ယခင်နှင့်ယခုတွင် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ စီမံခန့်ခွဲခွင့်အောက်တွင် မရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့ မပါဝင်ပါ။ စုစုပေါင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုရာ၌ အမှန်တကယ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိသော်လည်း အနာဂတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဝင်မှုပုံစံကို ဖော်ပြပါသည်။ (*) ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များမှာ ၂၀၁၈ - ၂၀၁၉ (၂၀၁၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ ၃၀ ရက်) အတွက် ဖြစ်ပါသည်။

ရင်းမြစ် - IMF (2018), World Bank Development Indicators Database and DICA Official Statistics

စီမံကိန်းဘဏ်ဆိုင်ရာ အမိန့်ကြော်ငြာစာ (အခန်း ၅ ကို ကြည့်ပါ။)၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အစောပိုင်း တွင် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ထပ်မံဖွင့်ပေးမှု (အခန်း ၂ ကို ကြည့်ပါ။) နှင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွား ဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနကို ဖန်တီးခဲ့မှုနှင့်အတူ အစိုးရ၏ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ သည် မဝေးသောအနာဂတ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ စိတ်ဝင်စားမှု တစ်ဖန်ဖြစ်စေရန် ပံ့ပိုးပေးပြီး လတ်တလောကျဆင်းနေမှုအလားအလာကိုလည်း ဟန့်တား မည်ဟု မျှော်လင့်ရပါသည်။

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များပြင်ပရှိ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍများသို့ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဝင်မှု သည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ သိသိသာသာ တိုးတက်လျက်ရှိရာ ၂၀၁၂ - ၂၀၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏ ၅% ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၈ - ၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ၁၃% သို့

တိုးတက်ခဲ့ပါသည်။ ခွင့်ပြုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအများစုကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ လက်ရှိဆောင်ရွက်ဆဲ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအနက် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍ တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ၉% ခန့်သာရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ၁၅% ခန့်သို့ တိုးတက်ခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိလည်ပတ်လျက်ရှိသည့် တစ်ခုတည်းသော အထူး စီးပွားရေးဇုန်ဖြစ်သည့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်၌ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် အထူးများပြားပြီး နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစုစုပေါင်း၏ ၈၀% ခန့်ရှိပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ထဲတွင် လက်ရှိနိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလကုန်၌ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစုစုပေါင်း၏ ၀.၅% ခန့်ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ၃% ခန့်သို့ တိုးတက်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ထပ်မံ၍ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအမျိုး အမည်များပြားလာခြင်း၊ အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးပေးခြင်းနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော အလုပ် အကိုင်အခွင့်အလမ်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပါသည်။ (အောက်ဖော်ပြပါ အပိုင်းကို ကြည့်ပါ။)

၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစ၍ အလုံးစုံတိုးတက်မှုများရှိသော်လည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ အတား အဆီးများစွာ ရှိနေပါသည်။ ကျေးလက် - မြို့ပြပြိုကွဲမှု၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု အကျိုးဆက် ကို ခုခံနိုင်မှုအားနည်းခြင်း၊ ဘဏ္ဍာငွေရရှိနိုင်မှု အကန့်အသတ်ရှိခြင်း အထူးသဖြင့် အသေးစားကုမ္ပဏီများအတွက်ဘဏ္ဍာငွေရရှိနိုင်မှု အလွန်နည်းခြင်း၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ကျဆင်းခြင်း၊ အခြေခံအဆောက်အအုံကွာဟမှုနှင့် သဘာဝသယံဇာတကဏ္ဍတွင် ကာလရှည် စီမံခန့်ခွဲမှုအမှားနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်းအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ ရင်ဆိုင်နေရသော စိန်ခေါ်မှုများစွာကို MSDP တွင် စုစည်းဖော်ပြထားပါသည် (MOPF၊ ၂၀၁၈)။ သဘာဝ ဓာတ်ငွေနှင့် ရေအားလျှပ်စစ် အမြောက်အမြား ရှိသော်လည်း အိမ်ထောင်စုများ၏ ၅၀% ခန့် သာ လျှပ်စစ်စွမ်းအင်ကို အသုံးပြုနိုင်သောကြောင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် လျှပ်စစ်စွမ်းအင် သုံးစွဲနိုင်မှု အနည်းဆုံးနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျော့ချရေး ဆောင်ရွက်နေ သော်လည်း လူဦးရေ၏ တစ်ဝက်ခန့်သည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများအဖြစ် ခန့်မှန်းရပြီး အလွန် တုန်လှုပ်ဖွယ်ရာအခြေအနေပင် ဖြစ်ပါသည် (IMF၊ ၂၀၁၈)။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကလည်း ကျွမ်းကျင်လုပ်သားရှားပါးမှုအပေါ် ထောက်ပြကြပါသည်။

စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ (Sustainable Development Goals - SDGs) ပြည့်မီရေးတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် မရှိမဖြစ် အရေးပါ လှပါသည်။ အထူးသဖြင့် အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲထုတ်လုပ်ခြင်း၊ နည်းပညာအဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း

နှင့် ဆန်းသစ်တီထွင်ခြင်းတို့ဖြင့် စီးပွားရေးကုန်ထုတ်စွမ်းအား တိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်မှု နှင့်အတူ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော အားလုံးပါဝင်သော စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ကြံ့ခိုင်သောအခြေခံအဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ရေး၊ အားလုံးပါဝင်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲသော စက်မှုလုပ်ငန်းကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဆန်းသစ်တီထွင်မှုကို အားပေး ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့နှင့်ဆိုင်သည့် ပန်းတိုင် (၈) နှင့် (၉) တို့တွင် သိသိသာသာ ဖော်ပြထားပါ သည်။

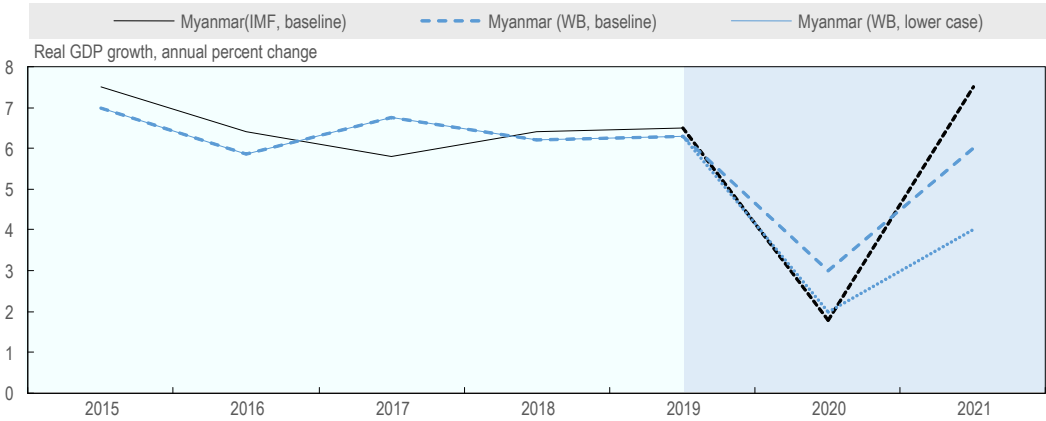
နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ပို့ကုန်များကို အဓိကထား၍ GDP ၇.၇% တိုးတက်ရန် အစိုးရက ရည်မှန်းထားပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကာလတွင် တိုးတက်မှုအင်အား ကြီးမားသော် လည်း ဤစွမ်းဆောင်ရည်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်နိုင်သည့် အန္တရာယ်များစွာ ရှိပါသည်။ အနည်းဆုံး နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် တင်ပို့မှုများအပေါ် သက်ရောက်မှုများ ရှိပါမည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအစောပိုင်းကာလတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် အလျင်အမြန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေရာမှ တဖြည်းဖြည်း ကျဆင်းလျက်ရှိပါသည်။ ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ရေတိုကာလ၌ COVID-19 ကပ်ရောဂါနှင့်ဆက်စပ်လျက်ရှိသည့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအကြပ်အတည်းကလည်း တိုးတက်မှုကို နှေးကွေးစေမည် ဖြစ်ပါသည်။

COVID-19 နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ၎င်း၏ သက်ရောက်မှုများ

COVID-19 ကြောင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ယခင်အချိန်က အားကောင်းခဲ့သည့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို သိသာထင်ရှားစွာ ကျဆင်းစေနိုင်ကြောင်း ခန့်မှန်းပါသည်။ အမှန် GDP တိုးတက်မှုသည် ကမ္ဘာ့ဘဏ် (2020a) နှင့် IMF (2020) ၏ အခြေခံခန့်မှန်းချက်အရ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ၆% မှ ၇.၅% သို့ပြန်လည်မရောက်မီ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွက် GDP ၆.၃% မှ ၆.၅% ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းထားချက်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ၂% မှ ၃% နီးပါးအထိ တိုးတက်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည် (ပုံ ၁(၃)။ OECD (2020 a) ၏ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာခန့်မှန်းချက်အရ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ၅% အထိ မတိုးတက်လာမီ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာစီးပွားရေးဆောင်ရွက်ချက်များသည် ၄.၅% သို့ ကျဆင်း သွားကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဝင်ငွေဆုံးရှုံးမှုသည် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အစိုးရများ၊ ကုမ္ပဏီများနှင့် လူအများအတွက် ဆိုးကျိုးများ၊ ကာလရှည် အကျိုးဆက်များကြောင့် စစ်ဖြစ်ပွားခဲ့သည့်အချိန် လွန်ခဲ့သော နှစ် ၁၀၀ ကျော်က ဖြစ်ပွားခဲ့ သည့် စီးပွားရေးကျဆင်းမှုထက် ကျော်လွန်လိမ့်မည်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုန်သွယ်မှု၊ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် ကုန်စည်ဈေးနှုန်းများကြောင့် ထိခိုက်မှုရှိပြီး ဆင်းရဲနွမ်းပါးသည့် အိမ်ထောင်စုများသည် ထိခိုက်ခံရပါသည်။ (World Bank, 2020a) ။ ကုန်သွယ်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ GDP ၏ ၅၁ % ရှိပြီး တရုတ်နိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် အခြားအာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် ဒေသတွင်းကုန်သွယ်မှု ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် မလေးရှားနိုင်ငံတို့နှင့် ကုန်သွယ်မှုပြုလုပ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံကုန်သွယ်မှု၏ ၃ ပုံ ၁ ပုံခန့်ရှိပါသည်။ ၎င်းကုန်သွယ်မှုအားလုံးသည် အကျပ်အတည်းနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ OECD (2020a) အရ အကောင်းအမြင်ဆုံးအခြေအနေမှ စဉ်းစားပါက တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့ရှိ စီးပွားရေးဆောင်ရွက်မှုသည် ၂၆.% နှင့် ၃၇.% အထိ လျော့နည်းမည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးသည် ၆၁.% နှင့် မလေးရှားနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးသည် ၉% သို့ ပြန်လည်မတိုးတက်လာမီ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးသည် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ၃% နှင့် မလေးရှားနိုင်ငံသည် ၁၇.% ကျဆင်းမည်ဟု IMF (2020) မှ ခန့်မှန်းထားပါသည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှုသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ၂၅.% မှ ၆% သို့ မတိုးတက်မီ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ၉၅.% မှ ၁၁၄.% အထိ ကျဆင်းမည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။ (OECD, 2020a)။

ပုံ ၁-၃ အမှန် GDP တိုးတက်မှု (၂၀၂၁-၂၀၁၅)

ရင်းမြစ်။ IMF (2020) နှင့် World Bank (2020a)

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ယုံကြည်စိတ်ချရသော အခြေအနေတွင် ၃၀% အထိ ကျဆင်းလာနိုင်မည်ဟု ခန့်မှန်းရပါသည်။ (OECD, 2020b)။ ကပ်ရောဂါကြောင့် ထိခိုက်မှုပိုမိုခံစားရသည့် အခြေခံကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍအပါအဝင် ကဏ္ဍများသည် ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများထက် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင် ဝေစုပိုမိုရရှိသောကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသို့ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီးဝင်မှုကျဆင်းမည်ဟု ခန့်မှန်းရပါသည်။ ကပ်ရောဂါကြောင့် ဝယ်လိုအားနှင့် ရောင်းလိုအားအပေါ် ထိခိုက်မှုများ

သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကဏ္ဍအချို့အပေါ် ပြင်းထန်စွာ သက်ရောက်မှုရှိခဲ့ပါသည်။ စုစုပေါင်းကုန်စည်တင်ပို့ကုန်၏ ၂၈ % ဖြစ်သည့် အဝတ်အထည်ကဏ္ဍသည် ဥရောပဈေးကွက်သို့ တင်ပို့သည်ဖြစ်ရာ ဒေသတွင်း၌ ၎င်းကဏ္ဍသည် အထိခိုက်ဆုံးဖြစ်ပြီး တရုတ်နိုင်ငံမှ တင်သွင်းကုန်များကို အဓိကအားထားနေရပါသည်။ စုစုပေါင်းကုန်စည်တင်ပို့မှု၏ ၂၁% ကျော်ကို ကိုယ်စားပြုသည့် လောင်စာဆီတင်ပို့မှုများ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံကျော်သည် ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၂၀) အရ အာဆီယံတွင် စီးပွားရေးအထိခိုက်ဆုံးနိုင်ငံဖြစ်သည့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ တင်ပို့ခြင်းဖြစ်ပြီး ကျန်လောင်စာဆီများကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့စွမ်းအင်ဈေးနှုန်းကျဆင်းနေမှုသည် ပို့ကုန်များနှင့် အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေအပေါ် ထပ်မံ၍ ဖိအား ဖြစ်စေပါသည်။

ခရီးလှည့်လည်ရေးလုပ်ငန်းထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများဖြစ်သော ဟိုတယ်များ၊ စားသောက်ဆိုင်များနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများသည် မြို့ပြဒေသများတွင် အလုပ်အကိုင်ရရှိမှု၏ ၂၇% နှင့် GDP ၏ ၁၆% ရှိပါသည်။ ၎င်းလုပ်ငန်းများသည် ကပ်ရောဂါကြောင့် ထိခိုက်မှုကို ပထမဦးဆုံးခံစားရသည့် လုပ်ငန်းများဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာစီးပွားရေးကျဆင်းမှုသည် အိမ်ထောင်စုများ၏ အသုံးစရိတ်များအပေါ် ကြာလှည့်စွာ သက်ရောက်နိုင်မည်ဖြစ်သောကြောင့် အဆိုပါဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများသည် နောက်ဆုံးမှသာ လည်ပတ်ကောင်း လည်ပတ်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ ကနဦးအနေဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံမှလာရောက်ကြမည့် ခရီးသွားများကို ခရီးသွားလာရေးနှင့် နယ်စပ်ဒေသဖြတ်ကျော် သွားလာမှုဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များကို ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံမှလာရောက်ကြမည့် ခရီးသွားများသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ၂၀၁၉-တွင် နိုင်ငံတကာခရီးသွားဝင်ရောက်မှု၏ ၂၀ % ရှိပါသည် (World Bank, 2020 a)။ ပထမဦးဆုံး -COVID19 အတည်ပြုလူနာ ၂ ဦးကို အတည်မပြုမီ တစ်လခွဲအလိုခန့် ဖြစ်သည့် ဖေဖော်ဝါရီလအစောပိုင်းကာလကပင် နိုင်ငံတကာခရီးသွားဝင်ရောက်မှုများကို ကန့်သတ်ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့၌ ပထမအကြိမ် ပြည်တွင်းကန့်သတ်ထိန်းချုပ်မှုများ ပြုလုပ်ပြီး တစ်လနီးပါးအကြာတွင် မိုဘိုင်းဖုန်းများမှ အသွားအလာ သတင်းပေးပို့ချက်များအရ ဇန်နဝါရီလအစောပိုင်းကာလနှင့်နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက ကော်ဖီဆိုင်များ၊ စားသောက်ဆိုင်များ၊ ဈေးဝယ်စင်တာများနှင့် ရုပ်ရှင်ရုံများကဲ့သို့သော အပန်းဖြေနေရာများတွင် လည်ပတ်မှု ၇၄% အထိ ကျဆင်းသွားခဲ့ပါသည်။ အများပြည်သူသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနေရာများနှင့် ကုန်စုံဆိုင်များတွင် လူသွားလူလာ ၆၇% အထိကျဆင်းခဲ့ပြီး ဆေးဆိုင်များသို့ လည်း လာရောက်သူများ ၆၄% အထိ လျော့ကျခဲ့ပါသည် (IFPRI, 2020) ။

Covid-19 ကြောင့်ဖြစ်သည့် အကျပ်အတည်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ပြင်းထန်စွာ ရိုက်ခတ်လျက်ရှိနေပါသည်။ Asia Foundation (2020) ၏ မကြာသေးမီက ပြုလုပ်သော

စစ်တမ်းအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကုမ္ပဏီ ၃ ပုံ ၁ပုံ နီးပါးသည် COVID-19 ကူးစက်ပြန့်ပွားမှုကြောင့် ယာယီပိတ်ထားရကြောင်းနှင့် ၎င်းလုပ်ငန်းအများစုအနက် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်နေသော လုပ်ငန်းအများစုမှာလည်း ၅၀% ထက်မနည်း ဝန်ထမ်းများကို လျှော့ချကြပါသည်။ Eurocham Myanmar (2020) နှင့် ၎င်း၏ ကုမ္ပဏီများနှင့် ပြုလုပ်ထားသော စစ်တမ်းတွင် မျှော်မှန်းဝင်ငွေဆုံးရှုံးမှုမှာ ၃၀% မှ ၅၀% ကျော် ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ အကြီးမားဆုံး ဆုံးရှုံးသည့်လုပ်ငန်းများမှာ ခရီးသွား လုပ်ငန်းများ၊ မော်တော်ကားလုပ်ငန်းများ၊ အထည်အလိပ်၊ စားသုံးသူကုန်ပစ္စည်းများနှင့် လက်လီဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်း လုပ်ငန်းများဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလအကုန်တွင် အစိုးရ၏ထုတ်ပြန်ချက်အရ ကူးစက်ရောဂါကြောင့် ကုန်ကြမ်းပြတ်လပ်မှုနှင့် ကုန်အမှာစာများ ဖျက်သိမ်းခြင်းများကြောင့် စက်ရုံများတွင် လုပ်သားအင်အား လျှော့ချမှုများနှင့် လုပ်ငန်းပိတ်သိမ်းခြင်းတို့ကြောင့် အလုပ်သမား ခြောက်ထောင်ကျော် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခဲ့ကြောင်းသိရှိရပါသည် (Myanmar Times, 2020a)။

ဤကဲ့သို့ကပ်ရောဂါကြောင့် အကျပ်အတည်းဖြစ်ပေါ်နေသည့်ကာလတွင် လိုအပ်သည့် ဆေးနှင့် ဆေးဘက်ဆိုင်ရာအသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ဖြည့်ဆည်းပေးမှုအပါအဝင် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပိုင်းတွင် အားဖြည့်ဆောင်ရွက်ခြင်းများ ပြုလုပ်ပေးနေသည့်အပြင် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် အလုပ်အကိုင်နှင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ဝင်ငွေကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့် အခြားအလားအလာရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဒေဝါလီခံရခြင်းမဖြစ်စေရန် အကာအကွယ်ပေးမှုတို့အပေါ် အလေးထားဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ IMF ၏ COVID-19 policy tracker အရ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏အစိုးရများသည် အလားတူရည်ရွယ်ချက်များ (ဥပမာ - အချိန်တိုအလုပ်နှင့် ဝင်ငွေထောက်ပံ့မှုစီမံချက်၊ အခွန်ပေးဆောင်မှုကို ရွှေ့ဆိုင်းပေးခြင်း၊ ချေးငွေအာမခံစသည့်) အတွက် မူဝါဒများစွာကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် အလုပ်သမားများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဦးတည်၍ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်ငွေရေးကြေးရေးဆောင်ရွက်ချက်များ ပါဝင်သည့် COVID-19 စီးပွားရေးထိခိုက်မှုသက်သာရေးစီမံချက်ကို ချမှတ်ခဲ့ပါသည် (Myanmar Times, 2020a; IFPRI, 2020)။ သို့သော် တစ်ခါတစ်ရံတွင် အမှန်တကယ်လိုအပ်သောနေရာတို့တွင် လက်တွေ့အသုံးချရန် အားနည်းချက်များလည်း ရှိနေပါသည်။ အထင်ရှားဆုံးသော ဆောင်ရွက်ချက်တစ်ခုမှာ မြန်မာနိုင်ငံသားပိုင်ဆိုင်သော SMEs လုပ်ငန်းများ၊ အဝတ်အထည်လုပ်ငန်း၊ ခရီးသွားလာရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍများအတွက် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇၁ သန်းကို COVID-19 ရန်ပုံငွေ ထူထောင်၍ ချေးငွေ ထုတ်ချေးခြင်းနှင့် ၂၀၁၉ ၂၀၂၀-ဘဏ္ဍာနှစ်ကုန်အထိ ဝင်ငွေခွန်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် ပေးဆောင်ရန်ကာလကို ရွှေ့ဆိုင်းပေးခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ (Box ၁-၂ ကို ကြည့်ပါ။)

**Box ၁-၂ မြန်မာနိုင်ငံ၏ COVID-19 စီးပွားရေးထိခိုက်မှုသက်သာရေးစီမံချက် -
အဓိကထောက်ပံ့သည့် ဆောင်ရွက်ချက်များ**

COVID -19 စီးပွားရေးထိခိုက်မှုသက်သာရေးစီမံချက် (CERP) ကို ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းစီမံချက်တွင် ပန်းတိုင် (၇) ခု၊ မဟာဗျူဟာ (၁၀) ခု၊ လုပ်ငန်းစဉ် (၃၆) ခုနှင့် လုပ်ဆောင်ချက် (၇၆) ခုတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ယင်းအစီအစဉ်ကို အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂ ဘီလီယံကျော် ကုန်ကျခံရန် မျှော်မှန်းထား ပြီး ၎င်းရန်ပုံငွေများမှာ နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများထံမှ ရန်ပုံငွေများ၊ ဝန်ကြီးဌာန (၂၂) ခုတို့၏ -၂၀၁၉ ၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် အသုံးစရိတ်မှ ၁၀% ပြန်လည်ထည့်ဝင်ခြင်းကြောင့် ရရှိသည့် ရန်ပုံငွေတို့ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် COVID-19 ကြောင့် ဘတ်ဂျက်လိုငွေအတွက် IMF မှ ချေးငွေ အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း ၇၀၀ နှင့် ရောဂါ ကာကွယ်ရေးအစီအစဉ်များနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ကမ္ဘာ့ ဘဏ်မှ ချေးငွေ အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း ၅၀ ရယူရန် လွှတ်တော်မှ ခွင့်ပြုချက် ရရှိထားပါသည်။ CERP ၏ အဓိကကြေညာထားသည့် လုပ်ဆောင်ချက်များမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်ပါသည်-

၁။ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာလှုံ့ဆော်မှုဖြင့် မက်ခရိုစီးပွားရေးဝန်းကျင်ကို တိုးတက်စေ ခြင်း

- ဘဏ်ချေးငွေနှုန်းနှင့် အပ်နှံငွေအများဆုံးအတိုးနှုန်း သတ်မှတ်ချက်ကို အနည်းဆုံး ၃ရာခိုင်နှုန်းအထိ လျှော့ချရန်။
- ဘဏ်များတွင် အနည်းဆုံးထားရှိရမည့် အရန်ငွေလိုအပ်ချက်။

၂။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအပေါ် သက်ရောက်မှုကို ဖြေလျော့ခြင်း

- ထိခိုက်မှုရှိသည့် ပြည့်တွင်း SMEs များ၊ အထူးသဖြင့် အဝတ်အထည်၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ငွေအတွက် အတိုး နှုန်းထား လျှော့ချသည့်နှုန်းဖြင့် ချေးငွေထုတ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် COVID-19 ရန်ပုံငွေ မြန်မာကျပ်ငွေ ၁၀၀ ဘီလီယံ (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၇၀ သန်း၊ GDP ၏ ၀.၁%) အား ထောက်ပံ့တည်ထောင်ရန်။ ဤရန်ပုံငွေသည် ဈေးကွက်တုံ့ပြန်မှုပေါ်မူတည်၍ မြန်မာကျပ်ငွေ ဘီလီယံ ၂၀၀ မှ ၅၀၀ ဘီလီယံထိ တိုးပွားလာနိုင်သော်လည်း ဒေသ

တွင်း၌ အသေးငယ်ဆုံး ထောက်ပံ့မှုတစ်ခု ဖြစ်ပါသည် (OECD, 2020 c)။

- ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့အထိ ကုန်သွယ်ခွန်နှင့် ဝင်ငွေခွန်တို့အပေါ် ငွေပေးချေမှုကို ရပ်ဆိုင်းထားရန်။
- COVID-19 ကာကွယ်၊ ကုသ၊ ထိန်းချုပ်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အရေးကြီးသော ဆေးဝါးအထောက်အကူများနှင့် ဆက်စပ်ကုန်ပစ္စည်းများအပေါ် ကောက်ခံသော အကောက်ခွန်၊ ကုန်သွယ်ခွန်နှင့် သတ်မှတ်ပစ္စည်းများအပေါ် ကောက်သောခွန်များအပေါ် ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးရန်။
- စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ မြန်မာ့လယ်ယာ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (MADB) သည် စိုက်ပျိုးရေး၊ ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် မွေးမြူရေးဆိုင်ရာချေးငွေများကို အတိုးနှုန်းနည်းသောပမာဏ (၁% မှ ၁.၅% အောက်ထက်နည်းသော) ဖြင့် ချေးငွေထုတ်ပေးရန်။
- စီမံကိန်း၊ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာနသည် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ငွေအတွက် တန်ဖိုးနည်းရန်ပုံငွေ၏ အကျိုးခံစားရှိသူများအတွက် မရည်ရွယ်ဘဲ ဘဏ်များမှစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ ချေးငွေအသစ်များ၏ ၅၀ % ကို အာမခံပေးရန်။
- ၃ နှစ်ထက်မပိုသောကာလအတွက် ပုံမှန်ပေးနေရသည့် အတိုးနှုန်းနှင့် စည်းမျဉ်းများကို ချေးငွေထုတ်ပေးသည့် MSME ချေးငွေပုံစံကို မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်အနေဖြင့် ဘဏ်များအား ပြန်လည်ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခွင့်ပြုရန်။

၃။ အလုပ်သမားများအပေါ် သက်ရောက်မှုများ လျော့နည်းစေခြင်း

- အလုပ်လက်မဲ့ လူမှုပူလုံရေးအဖွဲ့များမှ အဖွဲ့ဝင်များအတွက် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်သည့်အချိန်မှစ၍ ၆ လမှ ၁ နှစ်အထိ အလုပ်သမား အကျိုးခံစားခွင့်များကို တိုးချဲ့ပေးရန်။
- အလုပ်ထုတ်ခံရသော အလုပ်သမားများနှင့် ပြန်ရောက်လာသော

ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများအတွက် လုပ်သားအခြေပြု အခြေခံ အဆောက်အအုံစီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်။

၄။ အိမ်ထောင်စုများအပေါ်သက်ရောက်မှုများ လျော့နည်းစေခြင်း

- အိမ်ထောင်စုများ၏ လျှပ်စစ်မီးအသုံးစရိတ်များကို ၁ လလျှင် ၁၅၀ ယူနစ်အထိ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးရန်။
- အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်သော လူဦးရေများနှင့် အထိအခိုက်ခံရဖွယ်ရှိ နိုင်သော အိမ်ထောင်စုများအတွက် အစားအသောက်များနှင့် အရေးပေါ် ရိက္ခာများကို ထောက်ပံ့ပေးရန်။
- အန္တရာယ်များစွာရှိသောဒေသများရှိ ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည် များအပါအဝင် အထိအခိုက် ခံရဖွယ်ရှိနိုင်သော အိမ်ထောင်စုများ အတွက် ငွေသားများထောက်ပံ့ပေးရန်။
- လူမှုရေးပင်စင်နှင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များနှင့် ၎င်းတို့၏ ကလေးငယ် များ ငွေကြေးထောက်ပံ့ရာတွင် ရရှိမည့် အကျိုးခံစားမှုများအား မြှင့်တင်ရန်။
- ထိခိုက်မှုရှိသော အိမ်ထောင်စုများအတွက် စာချုပ်ချေးငွေနှင့် အတိုးနှုန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ပိုပြီးသက်သာအဆင်ပြေစေရန် ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရန်။

၅။ ဆန်းသစ်တီထွင်သော ကုန်စည်များနှင့် ပုံစံများကို မြှင့်တင်ရန်

- မိုဘိုင်းဖုန်းဖြင့် ငွေပေးချေမှုစနစ်များနှင့် e-commerce, social commerce များ၏ အသုံးပြုမှုကို မြှင့်တင်ရန်။
- ကုန်စည်များကို ရောင်းချရန်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအား ထောက်ပံ့ပေးရန် လက်လီရောင်းချသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများအား ရှိပြီးသည့် websites များကို အကျိုးရှိရှိအသုံးပြုနိုင်ရေး အားပေးရန်။
- ဗဟို e-commerce website တစ်ခုကို တည်ထောင်ရန်။
- ကပ်ရောဂါ၏ သက်ရောက်မှုများကို အဆုံးသတ်နိုင်ရန် ဆန်းသစ်သော အကြံဉာဏ်များဖြင့် ထောက်ပံ့ငွေရနိုင်သော ပြိုင်ပွဲများကို စီစဉ်ပေးရန်။

၆။ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုစနစ်များ အားကောင်းလာစေခြင်း

- ချမှတ်ထားသည့် အစီအစဉ်များအရ ရောဂါကူးစက်ပြန့်ပွားမှု ကာကွယ်ရန် အစီအစဉ်များကို တိုးတက်စေရန်၊ COVID-19 အတွက် လိုအပ်သည့် ဆေးဘက်ဆိုင်ရာထုတ်ကုန်များကို တင်ပို့ရန်၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများ တိုးတက်လာစေရန်။
- ရေရှည်အစီအစဉ်များအနေဖြင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုကဏ္ဍများ အတွက် စွမ်းဆောင်ရည်များကို မြှင့်တင်ပေးရန်နှင့် လက်ရှိ ကျန်းမာရေးနှင့် ဆေးဘက်ဆိုင်ရာအထောက်အပံ့များကို အဆင့်မြှင့်ပေးရန်။

၇။ COVID-19 တုန့်ပြန်မှုဆိုင်ရာ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု တိုးမြှင့်ပေးခြင်း (အရေးပေါ်ရန်ပုံငွေ အပါအဝင်)

- အစိုးရဌာနများအားလုံးသည် CERP ရန်ပုံငွေအတွက် ၎င်းတို့၏ ၂၀၁၉/၂၀ ဘတ်ဂျက်မှ ခွဲဝေထုတ်ပေးစေရန်နှင့် ဘဏ္ဍာငွေစီးဆင်းမှု တိုးတက်ကောင်းမွန်မှုရှိစေရန်နှင့် CERP လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များ အတွက် ပြင်ပမှ ထောက်ပံ့ငွေများနှင့်အတိုးနှုန်းသက်သာသည့် ချေးငွေများရရှိရန်။

ရင်းမြစ်။ IFPRI (2020), KPMG (2020) နှင့် IMF's COVID-19 policy tracker, <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19>

COVID-19 ၏ နောက်ဆက်တွဲတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ လာရောက်လုပ်ကိုင်သည့်အခါ ယခင်ကထက်ပိုပြီးသတိကြီးကြီးထား၍ ပြုလုပ်လာနိုင်ကြပြီး ရွေးချယ်မှုများလည်း လုပ်လာနိုင်ကြသည့်အပြင် စက်ရုံများမှာလည်း ပြောင်းလဲလာသော နည်းပညာများနှင့် စီးပွားရေးပုံစံများနှင့်အညီ လိုက်လျောညီထွေစွာ ပြောင်းလဲလာနိုင်သော ကြောင့် တာဝန်ယူမှုရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပေါ်ပေါက်လာစေရန် အလေးပေး၍ရေးဆွဲ ထားသောမူဝါဒများသည် COVID အလွန် နာလန်ပြန်ထူသည့် အချိန်အခါအတွက် အရေးကြီးပြီး ဤမူဝါဒသုံးသပ်ချက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့် COVID မတိုင်မီ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် မူဝါဒများသည် အရေးကြီးသည့် ပုံစံများအဖြစ် ပေါ်ထွက်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုမြင့်မားစေရန် ကန့်သတ်ချက်များ ဖြေလျှော့ပေးခြင်းသည် ဤကဲ့သို့ အကျပ်အတည်းကာလအတွင်း ငွေပေးချေသည့် ကုန်ကျစရိတ်မြင့်တက်ခြင်း လုပ်ငန်းများအကြား ရင်းမြစ်များ ခွဲဝေအသုံးပြုရန်အတွက် သယ်ယူမှုနှင့်နယ်ပယ် လျော့နည်းလာခြင်းတို့ကို

ကုစားရန်အတွက် အရေးပါလှပါသည်။ COVID-19 မတိုင်မီ ဖော်ပြထားသည့် စိန်ခေါ်မှု ၁၉ ခု အတွက် ဤမူဝါဒသုံးသပ်ချက်၏ မူဝါဒ အကြံပြုချက်များ သည် လိုက်လျောညီထွေမှုရှိပြီး အားလုံးပါဝင်နိုင်သော ရေရှည်တည်တံ့သော ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။

သို့သော်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများကို ကူးစက်ရောဂါကြောင့် ပျက်စီးသွားသော အရေးပါသည့်ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များကို ပြန်လည်ထူထောင်ရန်နှင့် ကပ်ရောဂါကာလအတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍများကို အထောက်အကူပြုရန်အတွက် ချက်ချင်းဆောင်ရွက်မှုများပြုလုပ်ရာတွင် ပါဝင်ကူညီရန်လည်း ခေါ်ယူနိုင်ပေသည်။ ပြန်လည် ထူထောင်ရေးကာလအတွင်းနှင့် နောက်ပိုင်းကာလများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဆက်လက် ရှိနေစေရန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပြန်လည်ပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး အေဂျင်စီများသည် အလွန်အရေးကြီးပါသည် (အခန်း ၃ တွင် ကြည့်ပါ။)။ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများကိုဖြေလျှော့ခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် ဗျူရိုကရေစီအဟန့် အတားများကို လျှော့ချခြင်းသည် ကပ်ရောဂါဖြစ်ပွားနေသောကာလအတွင်း ပိုမိုထိရောက် သော ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်များ ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ဖောက်သည်များအား လိုအပ်သောကုန်ပစ္စည်း များကို ပိုမိုမြန်ဆန်စွာ ဖြန့်ဝေပေးနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံအများအပြားတွင်လည်း အဆိုပါ နည်းလမ်းအတိုင်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည် (Box ၁-၃)။

Box ၁-၃ OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီများ (IPAs) ၏ COVID- 19 ဖြစ်ပွားမှုအပေါ် မဟာဗျူဟာကျသော တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများ

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီများသည် အခြေအနေအသစ်များနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်အောင်လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းကြောင့် COVID - 19 အကျပ်အတည်းအတွက် အစိုးရ၏ တုန့်ပြန်မှုဆောင်ရွက်မှုများတွင် အဓိကပါဝင်သူများ ဖြစ်လာပါသည်။ OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီများ (IPAs) ၏ COVID - 19 ဖြစ်ပွားမှုအပေါ် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ချက် များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့်ဆန်းသစ်တီထွင်မှု။ OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီများ (IPAs) သည် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ခြင်းအပေါ် ကပ်ရောဂါအကျပ်အတည်း၏ ချက်ချင်း သက်ရောက်မှုကို တွေ့မြင်ကြပါသည်။ ၎င်းအေဂျင်စီအများစုမှာ အစိုးရ၏ COVID-19 ဆိုင်ရာအထောက်အပံ့၊ ကန့်သတ်ချက်များနှင့်သက်ဆိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ၎င်းတို့၏ ဝက်ဘ်ဆိုက်ပေါ်တွင်ဖော်ပြရန် လျင်လျင်မြန်မြန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။

အေဂျင်စီများ၏ ၃ ပုံ ၂ ပုံနီးပါးသည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာ သီးသန့်ဝက်ဘ်ဆိုက်ရှိသည်။

ရှိပြီးသားဖောက်သည်များနှင့် သတင်းအချက်အလက် ပြဋ္ဌာန်းချက်အပေါ် ဦးတည်ဆောင်ရွက်မှု။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီများက ပေးသောဝန်ဆောင်မှုများ၏ သဘောသဘာဝမှာ ဈေးကွက်ရှာသည့်ပုံစံမှ အလွန်ထိရောက်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ပြီးနောက်ပိုင်းဝန်ဆောင်မှုပေးသောပုံစံသို့ သိသိသာသာပြောင်းလဲသွားသည်။ ကပ်ရောဂါအကျပ်အတည်း၏ သက်ရောက်မှုလျော့ပါးစေရန် စည်းမျဉ်းသစ်များ ချမှတ်လိုက်သောကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ထွက်ပေါ်လာသည့် ဥပဒေမူဘောင်ကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် ကူညီထောက်ပံ့ပေးပါသည်။ လည်ပတ်နေသောလုပ်ငန်းများနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးကွင်းဆက်ဆိုင်ရာ ဆက်နွယ်မှုများတွင် ကုမ္ပဏီများအားကူညီရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီများသည် အဓိကပံ့ပိုးပေးသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။

စီးပွားရေးကွန်ယက်များဖွင့်ခြင်း။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီများ (IPAs) သည် အစိုးရက စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှုကို ပံ့ပိုးကူညီရန် အထူးသဖြင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍနှင့် ထိခိုက်မှုအများဆုံးသော ကဏ္ဍများတွင် ၎င်းတို့၏စီးပွားရေးကွန်ယက်များကို ဖြန့်ကျက်ခဲ့ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဂျာမနီကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအဖွဲ့အစည်းသည် COVID-19 ရိုက်ခတ်မှုကို အပြင်းထန်ဆုံးခံစားခဲ့ရသည့် လုပ်ငန်း ၅ ခုကိုသာ အဓိကထား၍ ဝန်ဆောင်မှုများ အထိရောက်ဆုံးပေးရန် သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။

ဒစ်ဂျစ်တယ်စနစ်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ခြင်း။ ဒစ်ဂျစ်တယ်စနစ်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီများ (IPAs) အား ဒီဂျစ်တယ်စနစ်အမျိုးမျိုး သုံးစွဲရန်လိုအပ်သည့် အနာဂတ်ဖောက်သည်များကို ဆက်လက်ဝန်ဆောင်မှုပေးရန်နှင့် ဖော်ထုတ်ရန်ပံ့ပိုးပေးပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသောအလားအလာများကို မှန်ကန်စွာဖော်ထုတ်နိုင်သော ဒစ်ဂျစ်တယ်စနစ်ဖြင့် ဖောက်သည်ရှာဖွေခြင်းနှင့် Site Visit အတွက် ပကတိနီးပါး ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်မှုများသည် အလွန်အရေးပါသည်။ အချို့သော IPA များသည် ဒီဂျစ်တယ်စနစ် ကျင့်သုံးနေကြပြီဖြစ်သည်။ CINDE ကော့စတာရီကာသည် ၎င်း၏ လူလုပ်ဉာဏ်ရည်အခြေခံသည့် ဈေးကွက်ရှာဖွေရေး၊ အွန်လိုင်းဝန်ဆောင်မှုနှင့် ထုတ်ကုန်များပါဝင်သော ဒစ်ဂျစ်တယ်အစီအစဉ်များကို အရှိန်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ Business Sweden သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို လုပ်ငန်းအစုအဖွဲ့အမျိုးမျိုးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် online interactive maps ကို အသုံးပြုခွင့်ပေး

ထားပြီး ၎င်းတို့ကိုချဲ့ထွင်ဆောင်ရွက်ရန်လည်း စီစဉ်လျက်ရှိပါသည်။

ဦးစားပေးမှုနှင့် ဦးတည်မှုအသစ်။ COVID-19 အကျပ်အတည်းသည် အေဂျင်စီများအား ၎င်းတို့၏ ဦးစားပေးမဟာဗျူဟာများကို ပြန်လည်စဉ်းစားရန် တွန်းအားပေးနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ Business Sweden သည် အရည်အသွေးမြင့်မားသော စီမံကိန်းများကိုဖော်ထုတ်ရန် အရည်အသွေးပိုင်းဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်မှုစနစ်ကို နှစ်ပေါင်းများစွာအသုံးပြုခဲ့ပြီး ဗြိတိန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေးဌာနသည် စီးပွားရေးပြန်လည်နလန်ထူမှုတွင် နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား ထိရောက်သောအခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်စေရန် စီးပွားရေးခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာမှုနှင့် အသိဉာဏ်အခြေခံသည့် ဦးစားပေးမှုများကို ဆက်လက် အသုံးပြုသွားမည်ဖြစ်သည်။

မဟာဗျူဟာများနှင့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း။ ၎င်းတို့၏ ပြောင်းလဲနေ သော အခန်းကဏ္ဍများအရ OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီများ (IPAs) သည် အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှစ်ခုလုံး၏ လိုအပ်ချက်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ တုံ့ပြန်ဆောင် ရွက်ပေးရန် ၎င်းတို့၏ မဟာဗျူဟာမြောက် ဦးတည်ချက်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်လျက် ရှိပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီ၏ မူဝါဒရေးရာအကြံပြုမှုအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝန်းကျင်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် မသေချာမရေရာမှုများနှင့် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည့် အကာ အကွယ် ပြုအလားအလာများတွင် ပို၍ အရေးပါလာလျက်ရှိပါသည်။

ရင်းမြစ်။ OECD (2020 d)

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်သည် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အားပေးခြင်းအပါအဝင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန်နှင့် COVID - 19 ၏ သက်ရောက်မှုကို လျှော့ချရန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန် လုပ်ငန်း စဉ်များကို လျင်မြန်စွာချမှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၉ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလျှောက်လွှာကြေး၏ ၅၀% ကို လျှော့ချခဲ့ပြီး ဧပြီလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် အလုပ်အကိုင်ဦးစားပေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများ နှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံကိန်းများကို အရှိန်မြှင့်၍ ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည် (Myanmar Times, 2020b, 2020c)။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်သည် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုနှင့် ဆေးဘက်ဆိုင်ရာပစ္စည်းကိရိယာများ (ဥပမာ - တစ်ကိုယ်ရေ အကာ အကွယ်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်သူများ) နှင့် ဦးစားပေးဆေးဝါးလုပ်ငန်းများနှင့် ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်နိုင်ရန် ဦးစားပေးအနေဖြင့် ခွင့်ပြုမိန့်များ ပေးခဲ့ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန (DICA) သည် COVID-19

နှင့် သက်ဆိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ၎င်း၏ Website တွင် မြန်မာဘာသာဖြင့် ထုတ်ပြန်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ နောင်တွင် ကြေညာချက်များနှင့် ထုတ်ပြန်ချက်များကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ပြန်ပေးနိုင်ပါက အလားအလာရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ရှိပြီးသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အရေးကြီးသောသတင်းအချက်အလက်ပေးရာတွင် များစွာ အထောက်အကူပြုမည်ဖြစ်ပါသည်။

တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း (RBC) ချဉ်းကပ်မှုကို အစိုးရနှင့် စီးပွားရေးကဏ္ဍတို့တွင် ချမှတ်ကျင့်သုံးခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် စီးပွားရေးကဏ္ဍတစ်ခုလုံးအပေါ် ကာလတိုနှင့် ရေရှည်အကျိုးကျေးဇူး ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါ သည်။ (အခန်း ၄ တွင် ကြည့်ပါ။) ထိုသို့ဆောင်ရွက်မှုသည် ပြည်သူလူထု၊ ကမ္ဘာနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် နောက်ထပ်အန္တရာယ်များကို မဖန်တီးနိုင်စေရန် ကူညီပေးမည် ဖြစ်သည် သို့မဟုတ် ကျဆင်းနေသောထုတ်လုပ်မှုကွင်းဆက်များ မတည်မငြိမ်ဖြစ်မှု (ဥပမာ - အချို့သော မဟာဗျူဟာကျသောကဏ္ဍများတွင် အတင်းအဓမ္မစေခိုင်းမှု သို့မဟုတ် ကလေး လုပ်သားစေခိုင်းမှုတို့ကို ပြန်လည်ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း) ကို ပံ့ပိုးပေးမည်။ ထို့ကြောင့် COVID-19 မူဝါဒတုံ့ပြန်မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် RBC အား မြှင့်တင်ပေးခြင်းသည် ချက်ချင်း လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် မျှော်မှန်းထားသည့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလမ်းစဉ် တို့အကြား ကိုက်ညီမှုရှိစေရန် မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် အစိုးရများသည် ရေရှည်တန်ဖိုးဖန်တီးခြင်း (ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှုကို လျှော့ချခြင်း၊ လုပ်သား ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အကျိုးခံစားခွင့်များကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အရေးပေါ်အခြေအနေ ပြင်ဆင်မှုအပါအဝင်) ဖြစ်စေရန် စီးပွားရေးပြန်လည်နလန်ထူလာစေရေးအတွက် မဟာ ဗျူဟာကျသောအနေအထားတွင် ရှိနေပါသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် နိုင်ငံတကာမှ အသိအမှတ်ပြုထားသည့် RBC ဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းများဖြစ်သော OECD Guidelines for Multinational Enterprises သို့မဟုတ် OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct တို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြင့် လက်ရှိနှင့်အနာဂတ်ထောက်ပံ့ရေးကွင်းဆက် ပြတ်တောက်မှု ကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ၎င်းတို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင် ပေးနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် COVID-19 နှင့်ဆက်စပ်သော စွန့်စားမှုများအပေါ် လွှမ်းမိုး လာသည့်အခါ (ဥပမာ - ရောဂါပိုးကူးစက်မှုနှုန်း၊ အစိုးရ၏ကန့်သတ်ချက်များနှင့် ထုတ်လုပ်မှု သို့မဟုတ် ဖြန့်ဖြူးသောလမ်းကြောင်းများ ပြတ်တောက်မှုများစသည်) ထုတ်လုပ်မှု ကွင်းဆက်ဆိုင်ရာ ထိုက်သင့်တဲ့လုံ့လဝီရိယနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုပြုလုပ်ခြင်းမှ သတင်းအချက် အလက် (ဥပမာ - ကုန်ကြမ်းရင်းမြစ်နှင့် အခြားသော ခြေရာခံနိုင်သည့် အချက်အလက်များ)

ကို ကာလတိုနှင့် ကာလလတ်တွင် ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်ရှိ အားနည်းချက်များကို နားလည်နိုင်ရန် အသုံးပြုနိုင်ပြီး အတားအဆီးများကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် စဉ်ဆက်မပြတ်အစီအစဉ် ရေးဆွဲရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်ရန်အတွက်လည်း အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ အလုပ်သမားများ၊ ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများနှင့် အရေးပေါ်အစီအစဉ်များကို လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ တည်ဆောက်၊ လေ့ကျင့်ပေးခဲ့ရသည့် လုပ်သားများ၏ စွမ်းရည်ကို ဖျက်ဆီးခံရသည့်အတွက် ပေးလိုက်ရသည့် စရိတ်ထက် စီးပွားရေးအရ ပို၍အဓိပ္ပာယ်ရှိနိုင်ပါသည်။

အလုပ်များလျော့ချခြင်းနှင့်လုပ်အားခများ ဆက်လက်ပေးချေခြင်းများအပါအဝင် အကျပ်အတည်းနှင့်ဆက်စပ်နေသည့် RBC ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းနှင့် ထိရောက်မှုရှိသည့် စဉ်ဆက်မပြတ် စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့သည် မည်သည့်အခြေအနေတွင် ပါဝင်သည်ဖြစ်စေ၊ မပါဝင်သည်ဖြစ်စေ အရင်းအနှီးအသစ်များ၊ အထူးအရေးပေါ်ရန်ပုံငွေများနှင့် ကယ်ဆယ်ရေးအစီအစဉ်များကိုရယူနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည် (OECD, 2020e)။ ဥပမာ - COVID-19 ကြောင့် အလုပ်အကိုင်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသော မြန်မာအလုပ်သမားများကိုထောက်ပံ့ရန် EU မှ မတည်ပေးသည့် ယူရို ၅ သန်း အရေးပေါ်ငွေသားရန်ပုံ (MyanKu) သည် RBC^၂ ဟု မှတ်ယူနိုင်ပါသည်။ ပိုမိုရှုပ်ထွေးသည် RBC ပုံစံသည် အကျပ်အတည်းအပေါ် ပိုမိုစနစ်ကျသည့် တုန့်ပြန်မှုပုံစံတစ်ခုကို တွန်းအားပေးနိုင်သည့် မဟာဗျူဟာကျသည့် ဆောင်ရွက်မှုတစ်ခုဖြစ်ပြီး အကူအညီပေးမှုများမရဘဲ မိမိဘာသာဆောင်ရွက်ရသည့် ပုံစံကို အားမပေးသည့် ဆောင်ရွက်မှုဖြစ်ပါသည် (Barry, 2020)။ ထို့အပြင် RBC သည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများကို စဉ်းစားရာတွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရန်နှင့် ခံနိုင်ရည်ရှိစေရန်အတွက်လည်း အထောက်အပံ့ဖြစ်စေပါသည်။

COVID-19 ကူးစက်ရောဂါသည် ယခုတင်ပြထားသည့် မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်အချို့ကို တွန်းအားပေးရန် ရေရှည်တွင် လုပ်ဆောင်နိုင်ကောင်း လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ ကူးစက်ရောဂါကာလအတွင်း အစိုးရက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများကို ကာကွယ်ရန်လုပ်ဆောင်သည့် ဆောင်ရွက်ချက်များသည် အချို့သောကုမ္ပဏီများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို မျှတမှုမရှိ ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် လက်ရှိ COVID-19 ကဲ့သို့သော ကပ်ရောဂါကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရသည့် အကျပ်အတည်းများကို ထိရောက်စွာတုန့်ပြန်နိုင်ရန်နှင့် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို လျင်လျင်မြန်မြန် လက်လှမ်းမီ ရရှိနိုင်စေရန် အရေးပါသည့် လုပ်ဆောင်မှုများကို ဆောင်ရွက်ရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များသည် အစိုးရများအား လုံလောက်သည့် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ခွင့်များ ပြုလုပ်ခွင့်ပြုသင့်ပါသည် (အခန်း ၂ ကို ကြည့်ပါ။)။ မြန်မာနိုင်ငံမှ အတိတ်ကချုပ်ဆိုခဲ့သော ရင်းနှီး

မြုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်ပုံစံဟောင်းများ၌ အစိုးရ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ချမှတ်ပိုင်ခွင့်ကို အချို့သောအခြေအနေများတွင် ကာကွယ်ပေးနိုင်ခြင်းမရှိသည့် အရည်အသွေးမပြည့်ဝသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါဝင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့် အိမ်ရှင်နိုင်ငံအကြား ဖြစ်ပွားသည့် အငြင်းပွားမှုများတွင် မလိုလားအပ်သည့် အဓိပ္ပာယ်လွဲမှားမှုများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ကပ်ရောဂါအကျပ်အတည်းသည် အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍတွင် အစိုးရ - ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများအတွက် မူဘောင်ခိုင်မာစေရေး၏ အရေးပါမှုကို တွန်းအားပေးသည့် ဆောင်ရွက်ဆဲနှင့် စီစဉ်ဆဲ အခြေခံအဆောက်အအုံစီမံကိန်းများကို အခက်အခက် ဖြစ်စေပါသည် (ဥပမာ - အခြေခံအဆောက်အအုံတွင် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်လိုမှု လျော့ကျသည့်အတွက် ဘဏ္ဍာငွေကြေးဆုံးရှုံးမှု၊ ဆောက်လုပ်ရေး ပစ္စည်းများ ပြတ်တောက်မှုကြောင့် ဆောက်လုပ်ဆဲစီမံကိန်းများ ပျက်စီးခြင်း၊ ငွေကြေးအရင်း အနှီးရရှိနိုင်မှုအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု စသည်တို့ ဖြစ်သည်) (အခန်း ၅ ကို ကြည့်ပါ။) စာချုပ်ကိုစောစီးစွာရပ်စဲခြင်းနှင့် မလွန်ဆန်နိုင်သောဖြစ်ရပ်ကဲ့သို့သော အခြားသောပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ လျော်ကြေးပေးခြင်းနှင့် ဥပဒေပြောင်းလဲမှု၊ ပြန်လည်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများအတွက် မူဘောင်အပါအဝင် အဆိုပါမူဘောင်အမျိုးမျိုး၏ ရှုထောင့်အစုံစုံကို စမ်းသပ်မှုပြုလုပ်နိုင်ဖွယ်ရှိပါသည် (World Bank, 2020b)။ အစိုးရအနေဖြင့် အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍကို ပြန်လည်ဦးမော့လာစေရေးအတွက် ပိုက်လိုင်းအတွင်းရှိ စီမံကိန်းများကို လျင်မြန်စွာဆောင်ရွက်နိုင်စေရေး ကြိုးစားဆောင်ရွက်နေသည်ဖြစ်ရာ COVID-19 ကို ချက်ချင်းတုံ့ပြန်ရာတွင် (ဥပမာ - ကျန်းမာရေးထုတ်ကုန်များကို အရေးပေါ် ဝယ်ယူခြင်း၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများကို တိုးချဲ့လုပ်ဆောင်ခြင်း) ဝယ်ယူရေးနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုသည် ပြန်လည်နလန်ထူရေးကာလအတွင်း အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။ မြင့်တင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမူဘောင်သည် စီးပွားရေးဆိုင်ရာအခြေအနေသစ်အရ အသုံးချအရင်းအမြစ်များအနေဖြင့် ပေးရသည့် ငွေကြေးနှင့် ညီမျှသော တန်ဖိုးရှိသည့် မျှော်မှန်းချက်များ ဆက်လက်ပြည့်မီနေစေရေးအတွက် အရေးပါသည်။

အလားတူ ကပ်ရောဂါအကျပ်အတည်းသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ ဦးစားပေးမှုများကို ပြန်လည်စဉ်းစားရန်နှင့် အစိမ်းရောင်ဖွံ့ဖြိုးမှုရည်မှန်းချက်များအပေါ် ပိုမိုအလေးထားလာစေနိုင်ရန် အခွင့်အရေးကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည် (အခန်း ၆ ကို ကြည့်ပါ။)။ COVID - 19 ကြောင့်ဖြစ်သော ထိခိုက်နစ်နာမှုထက် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဆုံးရှုံးမှုကဲ့သို့သော ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အရေးပေါ်အခြေအနေများသည် လူမှုရေးနှင့် စီးပွား

ရေးတို့ကို ပိုမိုထိခိုက်နစ်နာစေပါသည် (OECD, 2020f)။ ထို့ကြောင့် စီးပွားရေးပြန်လည် ထူထောင်ရေး အစီအစဉ်များသည် စီးပွားရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများကို လျင်မြန်စွာ ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်ရုံသာမက အနာဂတ်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ထိတ်လန့်ဖွယ်ရာများကိုလျှော့ချနိုင်သင့်ပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ခံနိုင်ရည်ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် အပြုအမူဆိုင်ရာပြောင်းလဲမှုများကို အရှိန်မြှင့်တင် သင့်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ အရေးပါမှု

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် အရင်းအနှီးမြှင့်တင်ခြင်းထက် ကျော်လွန်၍ အိမ်ရှင်နိုင်ငံ စီးပွားရေးကို များစွာ အကျိုးပြုနိုင်ပါသည်။ ပုံမှန်အခြေအနေတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဆန်းသစ်တီထွင်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ အရည်အသွေး ရှိသော အလုပ်အကိုင်များကို ဖန်တီးခြင်း၊ လူသားအရင်းအမြစ်ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်း၊ လူနေထိုင်မှုအဆင့်အတန်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်ပေး ခြင်းစသည်တို့ကို ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သည် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များသို့ ရောက်ရှိရေးကို ပံ့ပိုး ပေးနိုင်သည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အပြုသဘောဆောင်သော လူမှုစီးပွားရေးနှင့် ပတ်ဝန်း ကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများ ဖြစ်ထွန်းစေရေးကိုလည်း ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါသည်။

သို့ရာတွင် ဤအကျိုးအမြတ်များ ရရှိရန်မှာ လွယ်လွယ်ကူကူ မဟုတ်ပါ။ ယေဘုယျအားဖြင့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန် အလားအလာရှိသော်လည်း ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဆိုင်ရာ ဆွဲဆောင်မှု များနှင့် မူဝါဒရေးရာကိစ္စရပ်တို့သည်လည်း ယင်းအလားအလာကို ရရှိရေး ဆောင်ရွက်ရာ တွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍ၌ ပါဝင်နေပါသည်။ ဤသုံးသပ်ချက်ပါ အခန်းအမျိုးမျိုးတွင် မူဝါဒ နယ်ပယ်အမျိုးမျိုးရှိ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မည်သို့မြှင့်တင်နိုင်ပုံနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖွံ့စည်းတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတို့ကို ဆန်းစစ်မှုပြုလုပ်ထားပါသည်။ ယခုအပိုင်းတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ သက် ရောက်မှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သုံးသပ်ထားပြီး နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ကုန်ထုတ်လုပ်မှု၊ ဆန်းသစ်တီထွင်မှု၊ အလုပ်အကိုင်အရည်အသွေး၊ ကျွမ်းကျင်မှု၊ ကျားမ တန်းတူအခွင့်အရေးရရှိမှုနှင့် စွမ်းအင်ပြည့်ဝမှုတို့နှင့် ချိတ်ဆက်ထားသော OECD ညွှန်းကိန်း အသစ်များကို ဆန်းစစ်ထားပါသည် (ဇယား ၁-၄)။

Box ၁-၄ အိုအီးစီဒီ၏ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအရည်အသွေးညွှန်းကိန်းများ

နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အရည်အသွေးညွှန်းကိန်းများသည် အိမ်ရှင်နိုင်ငံများတွင် ရေရှည်တည်တံ့သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ ထူးခြားသောသွင်ပြင်များနှင့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့ မည်သို့ဆက်စပ်သည်ကို ဖော်ပြပါသည်။ ၎င်းတို့ကို စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာရေရှည်တည်တံ့မှုတို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ SDGs သို့ ရောက်ရှိရန် FDI က ပေးစွမ်းနိုင်သည့် အရည်အသွေးအပြည့်အစုံကို ပိုင်းခြားသိမြင်ရန် SDGs ၁၇ ခုနှင့် ၎င်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သောရည်မှန်းချက်များကို အသေးစိတ်လေ့လာအကဲဖြတ်မှု ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့သို့ စိစစ်သုံးသပ်ရာတွင် SDGs သို့ ရောက်ရှိရန် တိုးတက်ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် FDI အလားအလာကို နိုင်ငံစုံအင်တာပရိုက်စ်ဆိုင်ရာ အိုအီးစီဒီလမ်းညွှန်ချက်များ၊ သန့်ရှင်းသော စွမ်းအင်အခြေခံအဆောက်အအုံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အိုအီးစီဒီမူဝါဒလမ်းညွှန်ချက်ကဲ့သို့ သက်ဆိုင်ရာမူဘောင်များနှင့် လမ်းညွှန်ချက်များအပါအဝင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အိုအီးစီဒီမူဝါဒမူဘောင်နှင့် ထပ်ဟပ်စဉ်းစားဆောင်ရွက်ပါသည်။

နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အရည်အသွေးညွှန်းကိန်းများသည် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားနှင့် ဆန်းသစ်တီထွင်မှု၊ အလုပ်ခန့်ထားမှုနှင့် အလုပ်အကိုင်အရည်အသွေး၊ ကျွမ်းကျင်မှု၊ ကျား/မ တန်းတူအခွင့်အရေး ရရှိမှုနှင့် လေထုထဲသို့ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ထုတ်လွှတ်မှုစသည့် အစုအဝေးငါးရပ်ကို အဓိကထားပါသည်။ အစုအဝေးတစ်ခုချင်းစီအတွက် မတူညီသောရလဒ်များကို ဖော်ထုတ်ပြီး ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော ရေရှည်တည်တံ့မှုဆိုင်ရာ အပေးအယူကိစ္စရပ်များ ချိန်ကိုက်နိုင်ရန် အစုအဝေးများအကြား နှိုင်းယှဉ်လျက် FDI သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ညွှန်းကိန်းကို သတ်မှတ်ပါသည်။

နိုင်ငံ၏ ထူးခြားချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက် မူဝါဒချမှတ်သူများသည် စိန်ခေါ်မှုများ ရှိသော်လည်း FDI အနေဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ မူဝါဒရည်ရွယ်ချက်များကို မည်သို့ပံ့ပိုးကြောင်းနှင့် မည်သည့်ကဏ္ဍတွင် မူဝါဒချမှတ်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ကြောင်းတို့ကို စိစစ်ရန် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအရည်အသွေးညွှန်းကိန်းများကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံအလိုက် အခြေအနေများအား ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ ညွှန်းကိန်းများသည် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ သို့မဟုတ် ဝင်ငွေအုပ်စုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံဖြတ်ကျော်နှိုင်းယှဉ်မှုများနှင့် စံနှုန်းသတ်မှတ်ခြင်းတို့ကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပြီး ကောင်းမွန်သောအလေ့အထများကို ခွဲခြားသိရှိရန်နှင့် သက်သေအထောက်အထားအခြေပြုမူဝါဒဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်ရန် ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါသည်။

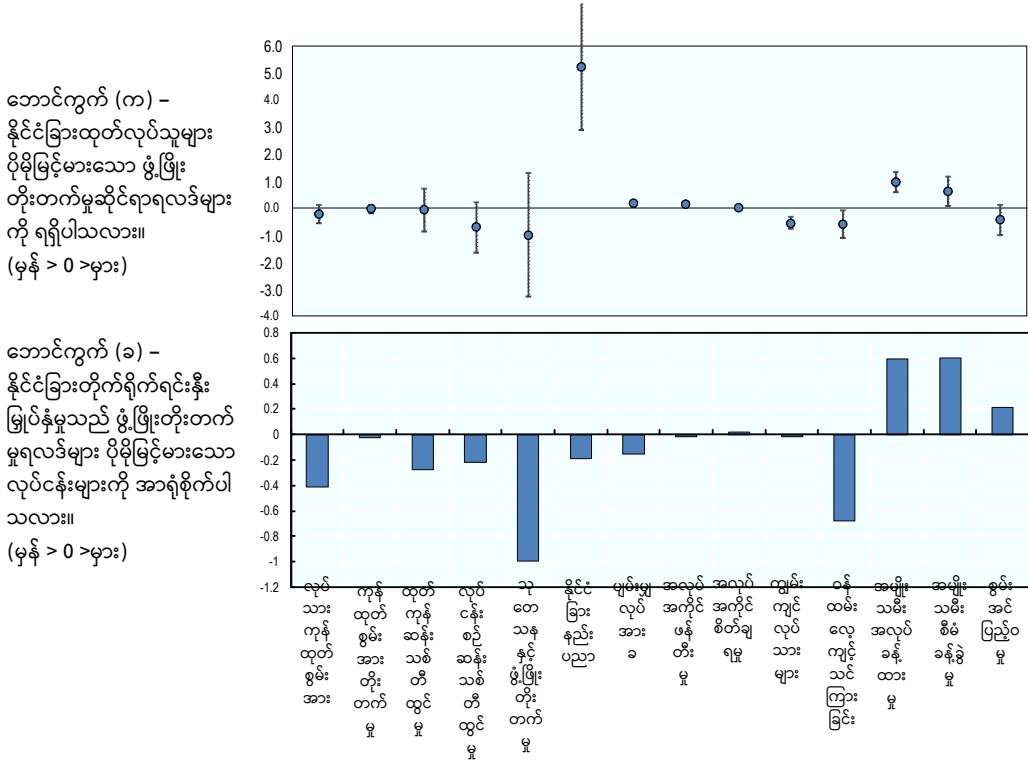
ရင်းမြစ်။ OECD (၂၀၁၉)

လူမှုစီးပွားရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပေးစွမ်းမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် အများအားဖြင့် ကွဲပြားခြားနားမှု မရှိချေ (ပုံ ၁-၄၊ အကွက် ၈)။ ထို့အပြင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် လုပ်သား ကုန်ထုတ်စွမ်း၊ ဆန်းသစ်တီထွင်မှုနှင့် စွမ်းရည်တိုးတက်မှုတို့အရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရလဒ်နည်း သည့် လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ကြသည် (ပုံ ၁-၄၊ အကွက် ၉)။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ကြခြင်း မှာ လုပ်သားအားပြု၊ ကျွမ်းကျင်မှုအနည်းငယ်သာလိုသော အသေးစားစက်မှုကုန်ထုတ် လုပ်ငန်းများ၏ အဓိကအရင်းခံဖြစ်သည့် လူငယ်လူရွယ်များပြားစွာရှိခြင်းနှင့် ဈေးပေါသော လုပ်သားတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အဓိကဆွဲဆောင်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ် သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ကျား-မ အလုပ်ခန့်ထားမှုကွာဟချက် နည်းစေရေးအတွက် နိုင်ငံခြားသား ထုတ်လုပ်သူများ ဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်မှာ ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်သူများထက် ပို၍ အမျိုးသမီး များကို အလုပ်ခန့်ထားခြင်းနှင့် ထိပ်ပိုင်းစီမံခန့်ခွဲရေးအလုပ်နေရာများတွင် အမျိုးသမီးများကို တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအကြောင်း အရင်းမှာ ထိပ်ပိုင်းစီမံခန့်ခွဲရေးနေရာများတွင် အမျိုးသမီးများကို ခန့်အပ်ထားသည့်လုပ်ငန်း များသည် အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းကဲ့သို့ အမျိုးသမီးများ ကြီးစိုးသောနေရာများ ဖြစ်သော ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် အဆိုပါလုပ်ငန်းများ၌ အမျိုးသမီးများကို များစွာခန့်ထားခြင်းသည် လုပ်သားထုတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်သော်လည်း ထိုသို့သောလုပ်ငန်းများ တိုးတက်လာမှုသည် လုပ်အားခ မြင့်မားသော အလုပ်အကိုင်များတွင် ကျား - မ တူညီမှုရှိရေး မြှင့်တင်ရန် အစိုးရ၏ ဆောင်ရွက်ချက်ကို အဟန့်အတားဖြစ်စေခြင်းအားဖြင့် ကျွမ်းကျင်မှု အနည်းငယ်သာ လိုအပ်ပြီး လုပ်အားခ နည်းသော အလုပ်အကိုင်များကိုသာ အမျိုးသမီးများ ရရှိမှုနှင့်အတူ ကျား - မ အခြေပြု လုပ်သားကဏ္ဍများကို အခွန်ရှည်စေလျက် ကျား - မ ကွာဟချက်ကို ဆိုးရွားလာစေနိုင်ပါ သည်။ နိုင်ငံခြားလုပ်ငန်းများသည် လေ့ကျင့်သင်ကြားမှု အခွင့်အလမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆောင်ရွက်ပေးမှုနည်းသော လုပ်ငန်းများတွင် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းထက်ပို၍ စွမ်းဆောင်ရည် နည်းသောလုပ်သားများကို ခန့်ထားသောကြောင့် အဝတ်အထည်လုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် သင်တန်းနှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး အခွင့်အလမ်းများကို ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ရန် မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက် လိုအပ်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားလုပ်ငန်းများသည် ထိပ်ပိုင်းမန်နေဂျာရာထူးများ နေရာတွင် အမျိုးသမီးများကို ပိုမိုခန့်အပ်ဖွယ်ရှိသည်ဟူသော အချက်သည် မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကာမူ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အဝတ်အထည်လုပ်ငန်းတွင် ခန့်အပ်ထားသော အမျိုးသမီးများ၏

စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာစွမ်းရည်များနှင့်ပတ်သက်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ ထားနိုင်ဖွယ်ရှိကြောင်း သိသာစေပါသည်။

ပုံ ၁-၄ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရလဒ်များ

မှတ်ချက်။ ဘောင်ကွက် (က) တွင် ၉၅% အဆင့် စာရင်းအင်းဆိုင်ရာအရေးပါမှုကို ဖော်ပြသည့် စိတ်ချကြားပိုင်းကို ဖော်ပြသည်။ စိတ်ချကြားပိုင်းသည် သုညမျဉ်းကို ကျော်သွားပါက နိုင်ငံခြားနှင့် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများအကြား ကွာခြားချက်သည် စာရင်းအင်းအရ မသိသာတော့ပါ။ အသေးစိတ်ကို OECD (2019) တွင် ကြည့်ပါ။ ရင်းမြစ် - OECD based on FDI Qualities Indicators။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အရည်အသွေးများသည် ကမ္ဘောဒီးယား နိုင်ငံထက် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ သာလွန်ပြီး လာအိုနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ် နိုင်ငံတို့ကဲ့သို့ သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဆင့်တူညီသော ဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်နိုင်ပါသည် (ဇယား ၁-၁)။ လာအိုနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့တွင် သိသာသောကွဲပြားမှုမှာ လုပ်အားခ မြင့်တက်လာခြင်းကြောင့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုး ပိုမို မြင့်မားပြီး လုပ်သားအားပြုမှုနည်းသော လုပ်ငန်းများသို့ ပြောင်းလဲစီးဝင်ခြင်းကြောင့် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများနှင့် နှိုင်းစာလျှင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ဆက်နွယ်သော လုပ်သားကုန်ထုတ်စွမ်းအားသည် ပိုမိုမြင့်မားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ နိုင်ငံခြားရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု၏ အဓိကကျသော ရေရှည်တည်တံ့သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပေးစွမ်းနိုင်မှုသည်

အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးရေးနယ်ပယ်တွင်သာ ရှိပါသည်။ ထိုင်း၊ အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မလေးရှားတို့ ကဲ့သို့သော ပိုမိုတိုးတက်သောနိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ပိုမိုမြင့်မားသော ဆန်းသစ်တီထွင်မှုရလဒ်များ အထူးသဖြင့် သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အဓိကအားဖြင့် ဆက်နွယ်နေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအရည်အသွေးများ တိုးတက်ရန်ရှိသည့် နယ်ပယ်မှာ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာသက်ရောက်မှုရှိသည့် နယ်ပယ် အထူးသဖြင့် စွမ်းအင် ထိရောက်မှု ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသတွင်းရှိ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပိုမိုမြင့်မားသောနိုင်ငံနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနည်းသောနိုင်ငံအများစုတွင် နိုင်ငံခြားထုတ်လုပ်သူများသည် ပိုမိုအဆင့်မြင့်၊ သန့်ရှင်းသော သို့မဟုတ် စွမ်းအင်ချွေတာသောနည်းပညာများကို အသုံးပြုသောကြောင့် ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်သူများထက် ပို၍စွမ်းအင်ထိရောက်မှု ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ထိုသို့ မဟုတ်ပါ။ ပိုမိုသန့်ရှင်းသောစွမ်းအင်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးမူဝါဒသည် မျှတမှု ရှိနိုင်ပါသည်။

ဇယား ၁-၁ အရှေ့တောင်အာရှရှိ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအရည်အသွေးများအပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ရလဒ်	အင်ဒိုနီးရှား	ကမ္ဘောဒီးယား	လာအို	မြန်မာ	မလေးရှား	ဖိလစ်ပိုင်	ထိုင်း	ဗီယက်နမ်
လုပ်သားကုန်ထုတ်စွမ်းအား	+		+		-		+	+
ထုတ်ကုန်ဆန်းသစ်တီထွင်မှု	+				+	-		-
လုပ်ငန်းစဉ်ဆန်းသစ်တီထွင်မှု	+					-		
သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု	+				+		+	
နိုင်ငံခြားနည်းပညာ	+		+	+		+	+	+
ပျမ်းမျှလုပ်ခ	+		+	+	-			
အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးမှု	+			+	-	-		
အလုပ်အကိုင်စိတ်ချရမှု	+				-			+
ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများ				-	-	-	+	
ဝန်ထမ်းလေ့ကျင့်သင်ကြားရေး	-	N/A	N/A	N/A	+		-	N/A
အမျိုးသမီးအလုပ်ခန့်ထားမှု	+	N/A	N/A	+	N/A	N/A	N/A	+
အမျိုးသမီးစီမံခန့်ခွဲမှု	+		-	+	+	-	-	-
စွမ်းအင်ထိရောက်မှု	+	+	+				+	+

မှတ်ချက် - (က) '+' သင်္ကေတသည် နိုင်ငံခြားလုပ်ငန်းများသည် ပိုမိုမြင့်မားသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရလဒ်များရှိကြောင်း ဖော်ပြပါသည်။ '-' သင်္ကေတသည် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများသည် ပိုမိုမြင့်မားသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရလဒ်များရှိကြောင်း ဖော်ပြပါသည်။

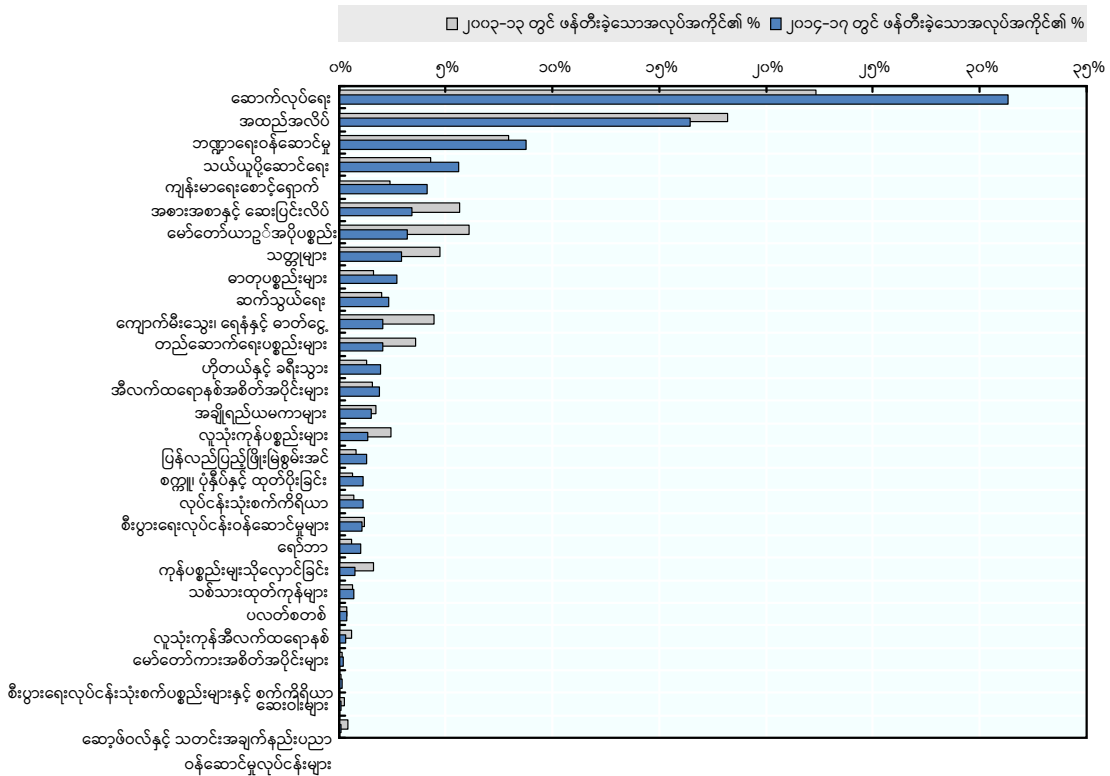
ရင်းမြစ်: OECD based on the FDI Qualities Indicators (၂၀၁၉)

နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးမှုကို လေ့လာခြင်း

နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းသစ်သည် လွန်ခဲ့သောဆယ်နှစ်တာ ကာလအတွင်း ဖန်တီးနိုင်ခဲ့သော အလုပ်အကိုင်ပေါင်း ၄၆၀၀၀ ခန့်ထက် ကျော်လွန်၍ ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း အလုပ်အကိုင်ပေါင်း ၅၅၀၀၀ ကျော် ဖန်တီးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဆောက်လုပ်ရေးနှင့် အထည်အလိပ်ကဲ့သို့သော ကျွမ်းကျင်မှုနည်းနည်းသာ လိုအပ်သည့် လုပ်သားအားပြုလုပ်ငန်းများတွင် အလုပ်အကိုင်အများဆုံး ဖန်တီးနိုင်ခဲ့ပါသည် (အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးမှုမှာ ၃၁% နှင့် ၁၆% အသီးသီး ဖြစ်ပါသည်။) (ပုံ ၁-၅)။ သို့ရာတွင် ဓာတုပစ္စည်းများနှင့် အီလက်ထရောနစ် အစိတ်အပိုင်းကဲ့သို့သော နည်းပညာကျွမ်းကျင်မှု ပိုမိုလိုအပ်သည့် လုပ်ငန်းများ သို့လည်း နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဆွဲဆောင်လျက်ရှိရာ အဆိုပါလုပ်ငန်းများ၌ အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးမှုလည်း တိုးတက်လျက်ရှိပါသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများထက် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းသစ်များ ဖန်တီးပေးနိုင်မှု သာလွန်သော်လည်း တစ်ဒေါ်လာရင်းနှီးမြှုပ်နှံလျှင် ဖန်တီးပေးနိုင်သည့် အလုပ်အကိုင်များသည် ဒေသတွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် အထူးသဖြင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် နိမ့်ကျနေဆဲ ဖြစ်ပါသည် (ပုံ - ၁-၆)။

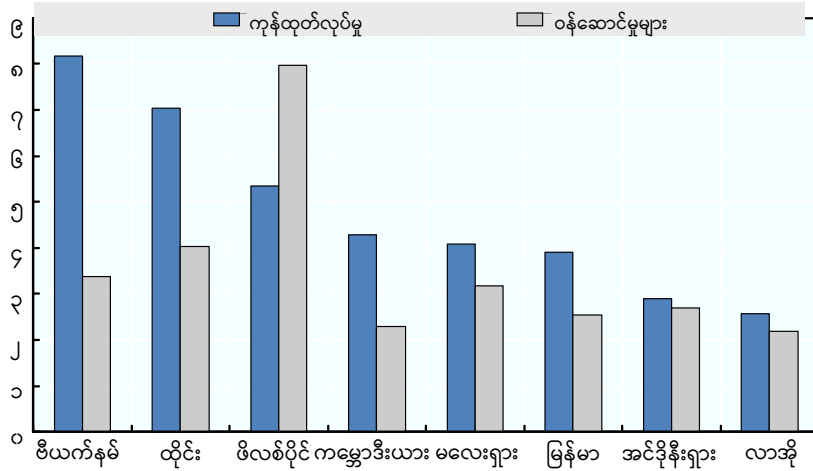
ပုံ ၁-၅ လုပ်ငန်းအလိုက် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးမှု

မှတ်ချက် - အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးမှု ၁% ထက်နည်းသောလုပ်ငန်းများကို ချန်လှပ်ထားပါသည်။အလုပ်အကိုင်အရေအတွက်သည် ၂၀၁၃-၁၃ နှင့် ၂၀၁၄-၂၀၁၇ တို့တွင် ကြေညာခဲ့သည့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံချက်များအပေါ်တွင် မူတည်သည်။
ရင်းမြစ် - OECD based on Financial Times' fDi Markets database။

ပုံ ၁-၆ အရှေ့တောင်အာရှတွင်နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးမှု

၂၀၀၃-၁၇ အတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းသစ် အမေရိကန်တစ်သန်းလျှင် ခန့်မှန်းအလုပ်အကိုင်အရေအတွက်

မှတ်ချက် - နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းသစ်ကို အရင်းအနှီးကုန်ကျစရိတ်အရ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပါသည်။ အလုပ်အကိုင်အရေအတွက် နှင့် အရင်းအနှီးကုန်ကျစရိတ်တို့သည် ၂၀၀၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလနှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအတွင်း ကြေညာခဲ့သည့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံချက်များအပေါ်တွင် မူတည်သည်။

ရင်းမြစ် - OECD based on Financial Times' fDi Markets database။

အမျိုးသားမဟာဗျူဟာများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းများ

MSDP တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အမြောက်အမြားသော ကဏ္ဍအလိုက်၊ ဝန်ကြီးဌာန အလိုက်နှင့် ဒေသအလိုက် စီမံကိန်းများ ရှိပါသည်။ အဆိုပါစီမံကိန်းများအနက် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည့် မူဝါဒများကို ဇယား ၁-၂ တွင် ရွေးထုတ်ပြုစုထားပါသည်။ MSDP သည် ဝန်ကြီးဌာနများအားလုံးနှင့် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးတို့အကြား ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ ဘက်ပေါင်းစုံသောမူဘောင်တစ်ရပ်ကို ပေးရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ MSDP သည် ရှေ့လုပ်ငန်း စဉ်များနှင့် မဟာဗျူဟာကျသောရလဒ်များကို သက်ဆိုင်ရာစဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေး ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များနှင့် ချိတ်ဆက်ထားပြီး မဏ္ဍိုင်သုံးရပ်ဖြစ်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် တည်ငြိမ်မှု၊ သာယာဝပြောမှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ ပြည်သူများနှင့် ကမ္ဘာမြေတို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။

ဇယား ၁-၂ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မဟာဗျူဟာကျသော ကဏ္ဍအလိုက်စီမံကိန်းများ

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအပေါ် သက်ရောက်လျက်ရှိသည့် တရားဝင်လက်ရွေးစင်ထုတ်ပြန်ချက်များ
မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း (၂၀၁၈-၃၀)
စက်မှုစီမံကိန်း ၂၀၁၆-၂၂
ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးမူဘောင်နှင့် ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်
အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ ၂၀၁၅-၁၉
မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်တင်ရေးစီမံကိန်း
စီးပွားရေးမူဝါဒ ၁၂ ချက် (၂၀၁၆)
တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (၂၀၁၅-၁၉)
မြန်မာနိုင်ငံစက်မှုမူဝါဒ (၂၀၁၆)
အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာမူဝါဒ (၂၀၁၅)
မြန်မာနိုင်ငံရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာမူဝါဒ (၂၀၁၇-၃၀)
မြန်မာ့စွမ်းအင်ပင်မစီမံချက် (၂၀၁၅)
အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုဥပဒေ
မြန်မာနိုင်ငံစိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးမှုမဟာဗျူဟာ (၂၀၁၈/၁၉ - ၂၀၂၂/၂၃)

ဥပဒေစည်းမျဉ်းဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု

ပထမအကြိမ် အိုအီးစီဒီရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်တွင် ယခင်အစိုးရ၏ အရေးတကြီး ဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်မှာ ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာမူဘောင်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်ကြောင်းကို ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေအများစုမှာ ကိုလိုနီခေတ်၌ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး အချို့မှာ စစ်အစိုးရလက်ထက်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် တံခါးဖွင့်စီးပွားရေးနှင့် ကိုက်ညီမှု မရှိခဲ့သည့်အပြင် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်လည်း ညီညွတ်မှုမရှိခဲ့ချေ။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်း ကာလမှစ၍ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ထားသောနိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေအပါအဝင် အရေးပါသောဥပဒေအမြောက်အမြားကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခဲ့ ပါသည်။

ဇယား ၁-၃ သိသိသာသာတိုးတက်ခဲ့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေမူဘောင်

ဥပဒေဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ
မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၆)
မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနည်းဥပဒေများ
မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေ (၂၀၁၈)
မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ (၂၀၁၄)
ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများဥပဒေ (၂၀၁၆)
ယှဉ်ပြိုင်မှုဥပဒေ (၂၀၁၅)
ပြည်ထောင်စုအခွန်အကောက်ဥပဒေ
အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေ (၂၀၁၆)
စုပေါင်းပိုင်အဆောက်အအုံဆိုင်ရာဥပဒေ (၂၀၁၆)

NLD အစိုးရလက်ထက်တွင် ယခင်အစိုးရလက်ထက်က အစပျိုးဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ဥပဒေ သစ်များ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းအပါအဝင် ဥပဒေစည်းမျဉ်းပိုင်းဆိုင်ရာ ပြန်လည်ပြင်ဆင်မှုများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ဇယား ၁-၃ တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်အပေါ် တိုက်ရိုက် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသော လတ်တလောပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် ဥပဒေအချို့ကို ပြုစုဖော်ပြထားပါ သည်။ အောက်ပါတို့တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသော မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ် (၂၀၁၆) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေ (၂၀၁၈) တို့သည် ခေတ်မီ၍ ပြည့်စုံသော မူဘောင်များဖြစ်ပြီး ယခင်ကထက် သိသိသာသတိုးတက်မှုရှိလောကြောင်းကို ဖော်ပြပါ သည်။ သို့ရာတွင် ဥပဒေသစ်အားလုံးကို ကျယ်ပြန့်၍ အားလုံးပါဝင်နိုင်သော မူကြမ်း ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အညီ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း မဟုတ်ပါ။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ယခင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ထက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည်ဟု တိတိပပ မဆိုနိုင်ကြောင်း နောက်ပိုင်းတွင် ဆက်လက်ဆွေးနွေးသွားပါမည်။

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ

ပထမအကြိမ် အိုအီးစီဒီရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်မှု (အိုအီးစီဒီ၊ ၂၀၁၄) ကို ဆောင်ရွက်ချိန်၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အဓိကဥပဒေများမှာ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၂)၊ မြန်မာနိုင်ငံသာများရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၃) နှင့် မြန်မာကုမ္ပဏီများအက်ဥပဒေ (၁၉၁၄) တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဦးသိန်းစိန်အစိုးရအနေဖြင့် ၁၉၈၈ ခုနှစ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်လိုက်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ဖွင့်ထားပေး ကြောင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပြသခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ပြင်ဆင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေတွင် အဖြေမရှိသော မေးခွန်းများစွာ ကျန်ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး အဆင့်တူနိုင်ငံများရှိ ကောင်းမွန်သောအလေ့အထများနှင့် များစွာ ကွာခြင်းနေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ ခွင့်ပြုမှုစနစ်သည် အလွန်ရှုပ်ထွေးပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၏ အဓိကပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ရှင်းလင်းမှုမရှိသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကန့်သတ်မှုအများဆုံးနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် ရှိနေခဲ့ပါသည်။ ပထမအကြိမ်သုံးသပ်ချက်တွင် ပါဝင်သည့် အကြံပြုချက်အများအပြားကို ၂၀၁၆ ခုနှစ် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည် (ဇယား - ၁-၄)။

ဇယား ၁-၄ ပထမအကြိမ်အိအီးစီဒီရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်မှ အဓိကအကြံပြုချက်အချို့

အထွေထွေ	<ul style="list-style-type: none"> • တူညီသောစည်းမျဉ်းမူဘောင်အောက်တွင် နိုင်ငံခြားနှင့် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှုန်းခွဲလုံး ပါဝင်သော လွှမ်းခြုံနိုင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစနစ်ကို ရေးဆွဲပါ။ • ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိသောစည်းမျဉ်းကို ချမှတ်ပါ။ • ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အများပြည်သူနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများဖြင့် အားလုံးပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် ဥပဒေအသစ်ကို ပြင်ဆင်ပါ။
မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်က စစ်ဆေးခြင်း	<ul style="list-style-type: none"> • အကြီးမားဆုံးနှင့် အရေးအပါဆုံးစီမံကိန်းများကိုသာ အဓိကထား၍ ရှင်းလင်းလွယ်ကူသောနည်းလမ်းဖြင့် စစ်ဆေးပါ။ • စံသတ်မှတ်ချက်များကို ရိုးရှင်းစေပါ။ • ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို တိုးမြှင့်ပါ။ • တစ်ဦးတည်းဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို လျော့နည်းစေပါ။ သမာသမတိရှိပါစေ။ • ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အယူခံဝင်ခွင့်ကို ခွင့်ပြုပါ။ • ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ၎င်းတို့၏ကတိကဝတ်များကို လိုက်နာမှုရှိ-မရှိ စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးပါ။ • MIC ၏ ခွင့်ပြုချက်ရယူထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို တာဝန်ယူမှုရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အခြေခံမူများအား လိုက်နာစေရန် ဆောင်ရွက်ပါ။
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း	<ul style="list-style-type: none"> • အကျိုးဝင်မှုနယ်ပယ်နှင့် အကာအကွယ်ပေးမည့် အဆင့်တို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကာအကွယ်ပေးခြင်း ဆိုင်ရာ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ထပ်မံရှင်းလင်းအောင် ဆောင်ရွက်ပါ။ • သိမ်းယူခြင်းကို နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်ကိုညီအောင် လုပ်ဆောင်ပါ။
နစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့်စနစ်	<ul style="list-style-type: none"> • နစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့်စနစ်ကို ထူထောင်ပါ။ (အကျိုးတူအဖွဲ့အစည်းများအတွက် အပါအဝင်)
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမက်လုံးများ	<ul style="list-style-type: none"> • ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမက်လုံးမှအကျိုးခံစားခွင့်ကိုလျှော့ချပါ။
ဈေးကွက် ဝင်ရောက်မှု	<ul style="list-style-type: none"> • ကဏ္ဍတစ်ခုချင်းစီ၏ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းအပေါ်သာမက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်အပေါ်တွင်လည်း သက်ရောက်မှုများကို အကဲဖြတ်ရန်ကဏ္ဍအလိုက်နှင့်ထုတ်ကုန်အပေါ်အခြေခံသည့်ကန့်သတ်ချက်များကိုပြန်လည်သုံးသပ်ပါ။ • ဒေသတွင်းနှင့် ကမ္ဘာ့အနှံ့ရှိအဆင့်တူ နိုင်ငံများတွင်တွေ့ရသည့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအဆင့်ကို လိုက်မီရန် ထပ်မံဖြေလျှော့မှုများ ပြုလုပ်ရေးကို စဉ်းစားပါ။

ရင်းမြစ် - အိအီးစီဒီ (၂၀၁၄)

အဆိုပါအားနည်းချက်များကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အများအပြား ပြုလုပ်၍ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ်ကို ရေးဆွဲခဲ့ပါသည် (ဇယား - ၁-၅)။ အရေးအကြီးဆုံးအချက်မှာ အာဆီယံနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေရှိသည့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများတွင် တစ်ညီတစ်ညွတ်တည်း ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နေသည်နှင့်အညီ ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေများကို တစ်ခုတည်းဖြစ်အောင် ပေါင်းစည်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနည်းဥပဒေများနှင့်အတူ ၎င်းသည် တာဝန်ယူမှုရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဦးစားပေးသည်။ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ရိုးရှင်းလွယ်ကူစေပြီး တိုးတက်မှုရှိစေသည်။ နိုင်ငံသားများနှင့် တန်းတူဆက်ဆံခြင်းကို ထည့်သွင်းထားသည်။ မြန်မာကုမ္ပဏီများဥပဒေနှင့်အတူ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစနစ်ကို သိသိသာသာ ဖြေလျော့ပေးထားသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ်၏ ပထမရည်ရွယ်ချက်မှာ “သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်မှုမရှိစေသည့် တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်” ဖြစ်ပါသည်။ အခြားသော ရည်ရွယ်ချက်တစ်ရပ်မှာ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းနှင့်ညီညွတ်

သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ ပေါ်ထွန်းလာစေရန် ဖြစ်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို တာဝန်ယူမှုရှိစွာ ဆောင်ရွက်ရန် ကတိကဝတ်ရှိ - မရှိ ဆန်းစစ်ရသော မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ တာဝန်များတွင် တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။ အခန်း (၁၆) သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ တာဝန် ဝတ္တရားများဖြစ်ပြီး မကြာသေးမီက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေများတွင် အများ အားဖြင့် တွေ့ရှိရသည့်အရာများထက် သာလွန်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် “တည်ဆဲ ဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာတွင် ကျင့်သုံးသည့် အကောင်းဆုံးစံချိန်စံညွှန်းများနှင့်အညီ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက် ပျက်စီးမှု၊ ညစ်ညမ်းမှု၊ နစ်နာမှုမဖြစ်စေရန်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို ထိခိုက်ပျက်စီး မှုမဖြစ်စေရန် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။”

ဇယား ၁-၅ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ် (၂၀၁၆) နှင့် ယခင်နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၂) တို့အကြား နှိုင်းယှဉ်ချက်အကျဉ်းချုပ်

အဓိကပြဋ္ဌာန်းချက်များ	နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၂)	မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၆)
နိုင်ငံခြားနှင့် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် တစ်ခုတည်းသောစနစ်	○	✓
ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ	○	✓
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစိစစ်ခြင်းနှင့် ခွင့်ပြုခြင်း	○ (အကျိုးဝင်မှုနယ်ပယ် ကျယ်ပြန့်ပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်စနစ်)	✓ (အကျိုးဝင်မှုနယ်ပယ် ကျဉ်းပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချထား)
နိုင်ငံသားများနှင့် တန်းတူဆက်ဆံမှု	○	✓
နိုင်ငံအချင်းချင်းအကြား တန်းတူဆက်ဆံမှု	○	✓
မျှတပြီး တူညီသောဆက်ဆံမှု	○	✓
သိမ်းယူခြင်း	✓ (အားနည်း)	✓
ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းခြင်း	✓ (အားနည်း)	✓
အခြားရွေးချယ်နိုင်သော အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းချက်	✓ (အားနည်း)	✓
နစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့်စနစ်	○	✓

မှတ်ချက် - ✓ ပါဝင်သည်/ တိုးတက်သည်; 0 မပါဝင်ပါ (သို့မဟုတ်) မပြည့်စုံ/အားနည်း
ရင်းမြစ် - စာရေးသူ၏ သုံးသပ်တင်ပြချက်

ဥပဒေသစ်သည် ကြီးမားပြီး အရင်းအနှီးလည်းကြီးသောစီမံကိန်းများနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသခံလူထုအပေါ် ကြီးမားသောသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေမည့် စီမံကိန်းများ အပါအဝင် မဟာဗျူဟာမြောက်အရေးပါသောစီမံကိန်းများအပေါ် ပိုမိုကရပြုဆောင်ရွက်စေရန် မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ အခန်းကဏ္ဍကိုလည်း ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့ပါသည်။ အမေရိကန်

ဒေါ်လာ ၅ သန်းအောက် အသေးစားစီမံကိန်းများကို ယခုအခါ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်း ဒေသကြီးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မတီများက ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ခွင့်ပြုချက်လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု လုံးကိုလည်း လျင်မြန်မှုရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် သက်သာခွင့်များ ပေးခြင်းကို သီးခြားဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအားလုံးသည် အခွန်မဟုတ်သော အကျိုးခံစားခွင့်များ ရရှိရန် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်သို့ လျှောက်ထားရပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေတွင် အခြားသောပြောင်းလဲမှုမှာ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် သက်ဆိုင် သော စနစ်ကို သိသိသာသာရှင်းလင်းမှုရှိစေခြင်းနှင့် ကန့်သတ်မှုများ ဖြေလျှော့ပေးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (အသေးစိတ်ကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။)

ဥပဒေသစ်၏ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ဆန်းသစ်မှုများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ကတိကဝတ်များ နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်စေရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကြီးကြပ်ရေးဌာနခွဲနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ ခွင့်ပြုချက်နှင့် အတည်ပြုချက်များအရ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနစ်နာမှုများ တိုင်ကြားမှုကို လက်ခံပြီး တရား စွဲဆိုသည့်အဆင့်သို့ မရောက်ရှိရေး ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းသည့် အစိုးရနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ များအကြား နစ်နာမှုများကို ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းပေးသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာနစ်နာမှုဖြေရှင်း ရေးကော်မတီတို့ ပါဝင် ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ နစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်းကို မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၉/၂၀၂၀ ဖြင့် ၂၀၂၀ ပြည့် နှစ် ဧပြီလတွင် ချမှတ်ခဲ့ပြီး IFC ၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ (အသေးစိတ်ကို အခန်း ၂ တွင် ရှုပါ။)

ကုမ္ပဏီများဥပဒေ

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၏ အဓိက တွဲဖက်မှာ ကုမ္ပဏီများဥပဒေ၏ လတ်တလောပြောင်းလဲမှု ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုဥပဒေကဲ့သို့ပင် ကုမ္ပဏီများဥပဒေကို ယေဘုယျအားဖြင့် ကောင်းစွာ အသိအမှတ်ပြု ခဲ့ကြပါသည်။ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်၏ နည်းပညာအကူအညီဖြင့် ရေးဆွဲခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ ကုမ္ပဏီများဥပဒေသည် ဩစတြေးလျကော်ပိုရိတ်ဥပဒေကို နမူနာပုံစံယူထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေအရ ကုမ္ပဏီများမှတ်ပုံတင်ရာတွင် လွယ်ကူစေခြင်း၊ ကုမ္ပဏီ အငယ်စားများအတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ လျှော့ချပေးခြင်း၊ ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိခြင်းဖြင့်အပါအဝင် ကော်ပိုရိတ်စီမံအုပ်ချုပ်မှုကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ အီလက်ထရောနစ် မှတ်ပုံတင်စနစ်ဖြစ်လာစေရန် အစပျိုးပေးခြင်း၊ အသေးစားရှယ်ယာရှင်များ၏ အခွင့်အရေး

များကို ခိုင်မာစေခြင်း၊ နိုင်ငံတစ်လွှား နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ပို၍ နယ်ပယ် ကျယ်ပြန့်ကာ လုပ်သားကိုင်သားရှိမှုကို ပေးစွမ်းခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်စေမည် ဖြစ်ပါသည်။ အခြား သောအကျိုးကျေးဇူးများမှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးလုပ်ဆောင်ရန် ကုမ္ပဏီများကို ပိုမို လွယ်လပ်စေမှု၊ ခွင့်ပြုမတည်ငွေရင်း ကန့်သတ်ချက်မရှိခြင်း၊ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြား ရှယ်ယာရှင်များကြား ရှယ်ယာများလွှဲပြောင်းခြင်းအပေါ် ကန့်သတ်ချက်မရှိခြင်း၊ ကုမ္ပဏီများ လိုအပ်ချက်ကို ဖယ်ရှားပေးခြင်း၊ ကြွေးမြီပြန်ဆပ်နိုင်မှုကို စစ်ဆေးသည့် နည်းလမ်းသစ်များ ဖြစ်ပါသည်။ (DICA၊ ၂၀၁၈)

အလားအလာရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေ၏ အဓိက သွင်ပြင်လက္ခဏာတစ်ရပ်မှာ “ပြည်ပကော်ပိုရေးရှင်း သို့မဟုတ် အခြားနိုင်ငံခြားသား တစ်ဦးဦး သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ပေါင်းစည်းလျက် တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့် ဖြစ်စေ ပိုင်ဆိုင်မှုပမာဏ ၃၅ ရာခိုင်နှုန်းအထက် ပိုမိုသည့် ပိုင်ဆိုင်မှုအကျိုးခံစားခွင့်တစ်ရပ် ရှိသော နိုင်ငံတော်၌ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီကို ဆိုသည်” ဟု နိုင်ငံခြား ကုမ္ပဏီကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါပြောင်းလဲမှုကြောင့် နိုင်ငံခြားသား များသည် သီးသန့်ကန့်သတ်ချက်များရှိသော လုပ်ငန်းကဏ္ဍများမှအပ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အများစုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ပါသည်။ ဤအချင်းအရာသည် နိုင်ငံခြားသားများ မြန်မာနိုင်ငံ တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်အခွင့်အရေးများ ပိုမိုဖန်တီးပေးရုံသာမက နိုင်ငံခြားသားမြေပိုင်ဆိုင်မှုကို တားမြစ်ထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပြဿနာများ ဖြေလျော့ရန်ကိုလည်း ပံ့ပိုး ပေးပါသည်။ လူနည်းစုရှယ်ယာရှင်များကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းသည် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီ များတွင် ရှယ်ယာအနည်းစုပိုင်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် ယုံကြည်မှု ပိုမိုလာစေပါသည်။

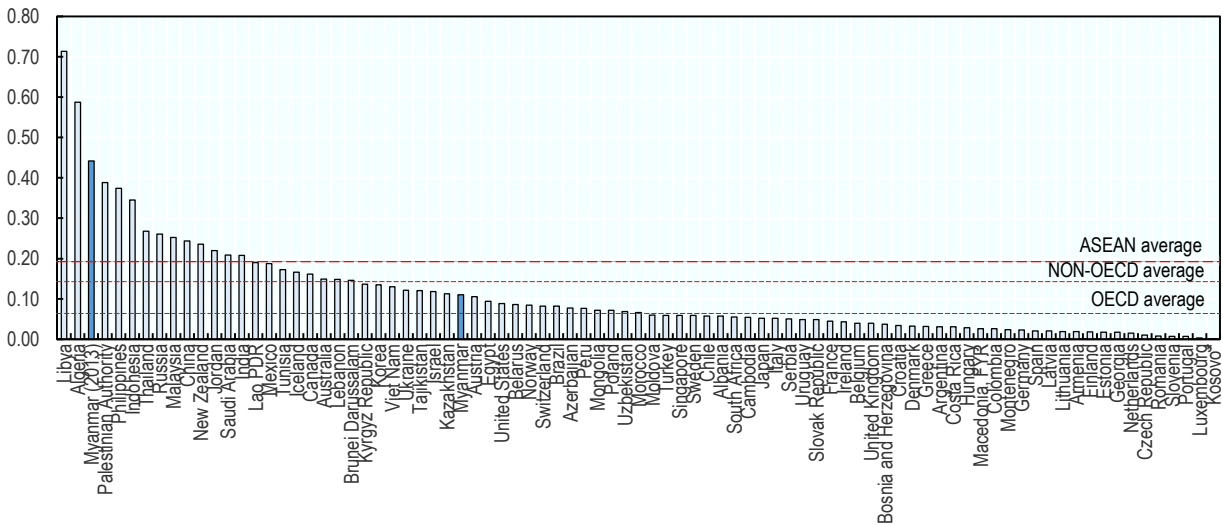
နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဖြေလျော့မှုပေးခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများ၊ မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေနှင့် ကဏ္ဍ အလိုက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအမျိုးမျိုးတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအား ပထမကြိမ်သုံးသပ်ချက် ဆောင်ရွက်ချက်၌ OECD FDI Regulatory Restrictiveness Indexအရ စစ်တမ်းကောက်ယူ ထားသော နိုင်ငံ ၇၀ ခန့်အနက် ကန့်သတ်မှုအများဆုံးနိုင်ငံအဖြစ် ရှိခဲ့ရာမှ အရှေ့တောင် အာရှတွင် ပွင့်လင်းမှုအရှိဆုံးနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာစေရန်နှင့် အခြားသော အိုအီးစီဒီ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ မဟုတ်သော နိုင်ငံများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်နှင့်အညီ ဖြစ်စေရန် ပံ့ပိုးပေးခဲ့ပါ သည် (ပုံ ၁-၆)။ ငါးနှစ်တာကာလအတွင်း ထိုသို့ ပြဋ္ဌာန်းထားမှုများကို ဖြေလျော့ပေးခြင်း

သည် တစ်ခါမျှ မကြုံစဖူး ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးပဋိပက္ခများကို ကျေနပ်ဖွယ်ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်၍ အခြားသော အဓိကစီးပွားရေးအခြေအနေများ ယိုယွင်းမှုမရှိပါက ယင်း အခြေအနေသည် အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဝင်မှု အပေါ် သိသာသောအကျိုး သက်ရောက်မှု ရှိလာနိုင်ပါသည်။

ပုံ ၁-၇ OECD ၏ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေစည်းမျဉ်းကန့်သတ်မှုဆိုင်ရာ ညွှန်းကိန်း (၂၀၁၉)

(၀=ဖွင့်၊ ၁=ပိတ်)

မှတ်ချက်။ OECD ၏ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေစည်းမျဉ်းကန့်သတ်မှုဆိုင်ရာညွှန်းကိန်းသည် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသူများကို ခွဲခြားဆက်ဆံမှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ပြဌာန်းထားသောလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (ဥပမာ - နိုင်ငံခြား ရှယ်ယာကန့်သတ်ချက်များ၊ အဓိကနိုင်ငံခြားဝန်ထမ်းများအပေါ် ကန့်သတ်ခြင်းနှင့် အခြားသောလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ဆိုင်ရာအစီအမံများ) သာလျှင် အကျုံးဝင်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အခြားအရေးပါသောကိစ္စရပ်များ (ဥပမာ - ဥပဒေစည်းမျဉ်းများနှင့် အစိုးရပိုင်လက်ဝါးကြီးအုပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်မှု၊ ပို့ကုန် ရှေ့ရှုသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအပေါ် အထူးအခွင့်အရေးပေးမှုနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်စနစ်များ) ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှု မပြုပါ။ အချက်အလက်များသည် ဒီဇင်ဘာလကုန်အထိ ရှိနေသော ဥပဒေစည်းမျဉ်းကန့်သတ်ချက်များကို အခြေပြုထား ပါသည်။ အသုံးပြုထားသည့်နည်းစနစ်နှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို Kalinova et al. (၂၀၁၀) တွင် ရှုပါ။

ရင်းမြစ် - OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index, <https://www.oecd.org/investment/fdiindex.htm>

ခေတ်နောက်ကျနေသော ဘဏ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို တဖြည်းဖြည်း ဖွင့်ပေးခဲ့သည်။ ကနဦးတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသို့ ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးရန်နှင့် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများသို့ ပို့ကုန်ဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့ပေးရန် ကန့်သတ်ထားသည်။ ယခုအခါ ပြည်တွင်းဘဏ်များတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ခွဲခြားမှုမရှိ ခွင့်ပြုထားပါသည် (နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှု ၃၅% အထိ)။ ထို့အပြင် နိုင်ငံခြားဘဏ် များအနေဖြင့် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများအား နိုင်ငံခြားသုံးငွေနှင့် ကျပ် နှစ်မျိုးစလုံးဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုအပြည့်အဝပေးရန် ခွင့်ပြုထားပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၇ ရက်တွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်က ကြေညာချက်အရ သာမန်လူများသို့ လက်လီဘဏ်ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းကို

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့အထိ ပိတ်ပင်ထားဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်အနေဖြင့် နိုင်ငံခြားဘဏ်လုပ်ငန်းလိုင်စင်ပေးခြင်းကို နှစ်ကြိမ်ခွဲ၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး အာရှမှ နိုင်ငံခြားဘဏ် ၁၃ ခုကို မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဘဏ်ခွဲဖွင့်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် တတိယအကြိမ် နိုင်ငံခြားဘဏ်လုပ်ငန်းလိုင်စင်များကို ကိုရီးယား၊ ထိုင်ဝမ်၊ ထိုင်းနှင့်ဟောင်ကောင်အခြေစိုက် ဘဏ် ၇ ခုကို ပေးအပ်လိုက်ကြောင်း ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၉ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံခြားဘဏ်များအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၌ လက်အောက်ခံဘဏ် သို့မဟုတ် ဘဏ်ခွဲဖွင့်လှစ် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်က နိုင်ငံခြားဘဏ်လုပ်ငန်းလိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကြေညာခဲ့သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမှာ MSDP တွင် ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်နှင့်အညီ ဖြစ်ပါသည် - “ပုံမှန်အားဖြင့် ပြည်တွင်းငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် စွမ်းဆောင်ရည် အဟန့်အတားများ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်းလည်ပတ်နေသည့် နိုင်ငံခြား ဘဏ်ခွဲများအပေါ် ချမှတ်ထားသည့် သတ်မှတ်ချက်များသည် စိန်ခေါ်မှုများကို ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဘဏ်နှင့် ငွေကြေးဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများကို ထပ်မံဖြေလျှော့ပေးရန်နှင့် အထူးသဖြင့် ငွေရေးကြေးရေးကြီးကြပ်စစ်ဆေးရာတွင် ဗဟိုဘဏ်၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးမြှင့်ရန်လည်း အရေးကြီးပါသည်။” (MOPFI၊ ၂၀၁၈၊ စာ - ၃၃)

တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း သို့မဟုတ် အပြည့်အဝဖြေလျှော့မှုပေးသော အခြားသော ဥပမာများမှာ အစိုးရပိုင်လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည့် မြန်မာ့အာမခံလုပ်ငန်းက ယခင် တစ်ဦးတည်းပိုင်အဖြစ် ချုပ်ကိုင်ထားသော အာမခံလုပ်ငန်း၊ ပမာဏကြီးမားသော လက်ကား၊ လက်လီဖြန့်ဖြူးရေးလုပ်ငန်း၊ ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများ၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကွန်ဒိုမီနီယံအခန်းများ ဖြစ်ကြသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းကို နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆောင်ရွက်ရန် ခွင့်ပြုပြီးဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းကဏ္ဍများအနက် အချို့တွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် အနည်းဆုံးအရင်းအနှီးလိုအပ်ချက် သတ်မှတ်ခြင်းများနှင့် အခြားသော ခွဲခြားဆက်ဆံသည့်ပုံစံများ ရှိနေသော်လည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် နိုင်ငံခြားပါဝင်မှုအတွက် လုံလောက်သောအတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ခွင့်ပြုပေးပါသည်။

ထိရောက်သောစီမံအုပ်ချုပ်မှု၏ စိန်ခေါ်မှု
တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု

“တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးသည် ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ အုပ်ချုပ်မှုကို ကျောထောက်နောက်ခံ ပြုသော အခြေခံမူသဘောတရား ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု အားနည်းခြင်းသည် ပြည်သူများ၊ အထူးသဖြင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါး၍ ထိခိုက်လွယ်သည့် အုပ်စုများ အတွက် ကြီးမားသော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တည်ငြိမ်ရေးနှင့် အခြားသော စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးမှုပန်းတိုင်များ အောင်မြင်ရေးအတွက် အတားအဆီးတစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။”

(MOPFI၊ ၂၀၁၈၊ စာ-၁၂)

ပထမအကြိမ် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်တွင် ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံ အဖြစ်သာမက စစ်အုပ်ချုပ်ရေး၏အမွေအနှစ်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ သိသာသောစိန်ခေါ်မှုကို ထင်ထင်ရှားရှားဖော်ပြထားပါသည် (အိုအီးစီဒီ၊ ၂၀၁၄)။ အစိုးရ အတွင်း အထူးသဖြင့် ဒေသအဆင့်တွင် စွမ်းဆောင်ရည်နည်းမှု၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်နိုင်မှု မရှိခြင်း၊ ဝန်ကြီးဌာနများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အားနည်းခြင်းနှင့် ဥပဒေအသစ်များရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း စံလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မရှိခြင်း တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေပါသည်။

ပထမအကြိမ် OECD အီးစီဒီရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက် (OECD၊ ၂၀၁၄) မှ အောက်ပါ ဖော်ပြချက်သည် ယနေ့အထိ သက်ဆိုင်နေဆဲ ဖြစ်ပါသည် -

ခေတ်မီဥပဒေမူဘောင်တစ်ရပ်ပေးရန် အစိုးရ၏ အလျင်အမြန်ဆောင်ရွက်မှုသည် သင့်လျော်သော၊ ယုံကြည်အားကိုးထိုက်သော၊ အစိုးရအတွင်း လက်ရှိစွမ်းဆောင် နိုင်မှု အဆင့်အရသာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိသော ဥပဒေများ ကို ထိခိုက်မှုရှိနိုင်ကြောင်း နိုင်ငံတကာလေ့လာသူများက ထောက်ပြကြပါသည်။ “ဥပဒေရေးရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် ရှင်းလင်းပြီး ပြည့်စုံသော မဟာဗျူဟာ မရှိသေးသောကြောင့် သင့်တော်သကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းမှု မရှိသော လုပ်ငန်းစဉ်များ ဖြစ်စေကြောင်း၊ [...] ဥပဒေပြုရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းစဉ်တွင် လွှတ်တော်က မှန်မှန်ကန်ကန် စဉ်းစားဆောင်ရွက်ရေးနှင့် အရပ် ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း အပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စနစ်တကျ

တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းတို့ ပါဝင်သင့်ကြောင်း ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အထူးကိုယ်စားလှယ်က ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။” (ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၊ ၂၀၁၂)

ဥပဒေမူဘောင်ကို အသစ်ပြင်ဆင်ရန် အရေးတကြီး လိုအပ်မှုနှင့် ဥပဒေများနှင့် ဆက်စပ် ဥပဒေများကို မူကြမ်းရေးဆွဲရန်နှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အစိုးရအတွင်း စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေး နှောင့်နှေးနေမှုဖြစ်စဉ်အကြား မလွဲမရှောင်သာသော အားပြိုင်မှု ဖြစ်လာပါ သည်။ ဥပဒေသစ်ပြဋ္ဌာန်းရေးအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြင့်မားမှုနှင့် ပို၍စနစ်ကျသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မရှိလျှင် မူကြမ်းရေးဆွဲခြင်းကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ပြည်သူ များနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် မျှော်လင့်ထားသော အကျိုးကျေးဇူးများ မပေးဘဲ အစိုးရအတွင်း လက်ရှိစွမ်းဆောင်ရည်ကင်းမဲ့မှုကို ပိုမိုဆိုးရွားစေသည့် ဆုံးရှုံးမှုရှိပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများက ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို ကူညီပံ့ပိုးပေးနိုင်သော် လည်း လုံလောက်သောဌာနတွင်းပါဝင်မှုမရှိလျှင် ဌာနဆိုင်ရာပိုင်ဆိုင်မှု ကင်းမဲ့ပြီး မြန်မာ နိုင်ငံ၏ အခြေအနေနှင့်အညီ အလိုက်သင့်ပြောင်းလဲနိုင်မှုမရှိသော ဥပဒေများ ဖြစ်စေနိုင်ပါ သည်။

ဥပဒေမူကြမ်းရေးဆွဲသည့်အခါ ဝန်ကြီးဌာနများသည် အခြားနေရာများတွင် ရှိပြီးသား ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အနည်းငယ်သာ ကိုးကားပြီး အများပြည်သူနှင့် ဆွေးနွေးခြင်း သို့မဟုတ် အခြားနိုင်ငံများတွင် ဆောင်ရွက်သည်များကို သုံးသပ်ခြင်း အနည်းငယ်သာ ပြုလုပ်လျက် သတင်းအချက်အလက် မျှဝေခြင်းမရှိ ဆောင်ရွက်လိုကြသည်။ မျက်မှောက် ရေးရာများကို ရေးသားသူတစ်ဦးက အောက်ပါအတိုင်း ထောက်ပြထားပါသည် -

“တရားဥပဒေစနစ်ကို ပြန်လည်တည်ဆောက်၍ရပြီး ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းပေးလိုက် ရုံဖြင့် စီးပွားရေးခိုင်မာလာလိမ့်မည်ဟူသော အယူအဆအမှားကို အင်န်အယ်လ်ဒီ အစိုးရနှင့် လွတ်တော်က ရှောင်ကြဉ်ရမည်။... လွတ်တော်သို့တင်သွင်းသော ဥပဒေများမှာ ထုံးစံအတိုင်း ဥပဒေရေးရာကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ဥပဒေပြုစုရာတွင် လိုအပ်သော ကျွမ်းကျင်မှုမရှိသည့်အစိုးရအရာရှိများက ပြင်ဆင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဥပဒေသစ်များရေးဆွဲရာတွင် ဝန်ကြီးဌာနချင်း ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုမှာ အကန့်အသတ်ရှိနေပြီး ဥပဒေမူကြမ်းကို ရေးဆွဲသောအခါ ပြည်သူလူထု၏ အကြံဉာဏ်များ ရယူရာတွင် တူညီသောလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မရှိပေ။” (သက်ထွန်း၊ ၂၀၁၇)

အဆိုပါစိန်ခေါ်မှုများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာနယ်ပယ်များဖြစ်သည့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ အများပြည်သူနှင့် ဆွေးနွေးမှုများ၊ ဝန်ကြီးဌာနများအကြား ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းအကျိုးသက်ရောက်မှုစိစစ်ခြင်းစသည်တို့တွင် တိုးတက်မှု များ လိုအပ်ပါသည်။ ဥပဒေမူကြမ်းရေးဆွဲရန်နှင့် သုံးသပ်ရန် အစိုးရအတွင်း စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေးလိုအပ်မှုမှာ ထင်ရှားပါသည်။ ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေစနစ်ကို အဆင့်မြှင့်ရာတွင် အရေးကြီးသောမှတ်တိုင်တစ်ခုအဖြစ် UNDP ၏ အကူအညီ ဖြင့် ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံးသည် မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (၂၀၁၅ - ၂၀၁၉) ကို ရေးဆွဲခဲ့ပါ သည်။ စီမံကိန်းသည် ကွပ်ကဲမှုအခန်းကဏ္ဍကို ဆောင်ရွက်ရန် ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံး စွမ်းဆောင်ရည်ကို အကဲဖြတ်ရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိပါသည်။ “နည်းပညာ အဆင့်မြှင့် တင်ခြင်းနှင့် လေ့ကျင့်သင်ကြားခြင်း နှစ်မျိုးစလုံးလိုအပ်သောကြောင့် တောင်းဆိုချက်များ သည့်အချိန်တွင် အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ လုပ်ငန်းပြီးစီးရန်နှင့် ဖြည့်ဆည်းရန် ကျွန်တော်တို့ အခက်အခဲများနဲ့ ရင်ဆိုင်နေရပါတယ်။”

ဤပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် အချိန်ယူရမည်ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းနှင့် အခြားနိုင်ငံများမှ ဥပဒေများသည် ဥပဒေ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် အရည်အသွေး တိုးတက်မှုတွင် ၎င်းတို့၏ အရေးပါမှုကို သက်သေထူလျက်ရှိပါသည်။ အသေးစိတ်ကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်မှုစွမ်းဆောင်ရည်

နိုင်ငံတစ်လွှားရှိ အုပ်ချုပ်မှုအရည်အသွေးကို နှိုင်းယှဉ်ရန် ခက်ခဲပါသည်။ အဆင့်သတ်မှတ် ချက်များသည် ဒေသဆိုင်ရာသဘောထားအမြင်များကို စစ်တမ်းကောက်ယူမှုအပေါ် အခြေခံပြီး၊ ပြဿနာများအပေါ် မည်သို့ရှုမြင်သည်ကို နိုင်ငံအနှံ့ သိသာထင်ရှားစေနိုင် ပါသည်။ ဇယား ၁-၆ သည် ယခုဆွေးနွေးခဲ့သောနယ်ပယ်နှင့်သက်ဆိုင်သည့် ရွေးချယ်ထား သည့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာညွှန်းကိန်းများ၊ အထူးသဖြင့် ပွင့်လင်းသောအစိုးရနှင့် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းလိုက်နာမှုကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံ ၏ ညွှန်းကိန်းအဆင့်သည် နိမ့်ပါသည်။ စိတ်ဝင်စားစရာအကောင်းဆုံးအချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်း ဆောင်ရွက်ချက်အမျိုးမျိုးကွဲပြားနေမှု ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ပွင့်လင်း မြင်သာမှုအရသော်လည်းကောင်း၊ လူထု၏ ပါဝင်မှုအရသော်လည်းကောင်း၊ ကုစားမှုများကို လက်လှမ်းမီမှုအရသော်လည်းကောင်း အဆင့်နိမ့်ကျပါသည်။

ဇယား ၁-၆ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် လက်ရွေးစင်အုပ်ချုပ်မှုညွှန်းကိန်းများ

(အဆင့်နှင့် အမှတ်၀-၁ = အကောင်းဆုံးဆောင်ရွက်မှု)

	ကမ္ဘာ့ အဆင့်	အာရှ အဆင့်	အလယ်အလတ် ဝင်ငွေအောက်ဆင့်	အမှတ်
ပွင့်လင်းသောအစိုးရ	၁၁၄/၁၂၆	၁၄/၁၅	၂၄/၃၀	
- ထုတ်ပြန်ထားသောဥပဒေများနှင့် အစိုးရသတင်းအချက်အလက်				၀.၂၀
- သတင်းအချက်အလက်ရရှိခွင့်				၀.၃၅
- လူထုပါဝင်မှု				၀.၄၂
- တိုင်ကြားမှုယန္တရား				၀.၄၂
ဥပဒေစည်းမျဉ်းအတိုင်း လိုက်နာခြင်း	၈၅/၁၂၆	၁၃/၁၅	၁၂/၃၀	
- ထိထိရောက်ရောက် ဥပဒေစည်းမျဉ်းအတိုင်း လိုက်နာခြင်း				၀.၄၉
- မလျော်ကန်သော ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု မရှိခြင်း				၀.၆၁
- ကျိုးကြောင်းဆီလျော်မှုမရှိသော နောက်ကျမှု မရှိခြင်း				၀.၅၀
- တရားဝင်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လေးစားခြင်း				၀.၃၈
- လုံလောက်သောလျော်ကြေးမပေးဘဲ သိမ်းယူမှုမပြုခြင်း				၀.၃၄

ရင်းမြစ် - World Justice Project (၂၀၁၉)

ဥပဒေစည်းမျဉ်းသက်ရောက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းများ

နောက်ဆုံးတွင် တိုးတက်မှုရှိသော ဥပဒေပြုမှုသည် ဥပဒေစည်းမျဉ်း သက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း (Regulatory Impact Analysis - RIA) ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည် (Box -၁-၅)။ RIA ဆိုင်ရာရုံး ထူထောင်ထားသည် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံနှင့် လာအိုနိုင်ငံတို့နှင့်မတူဘဲ လက်ရှိကာလ၌ မြန်မာနိုင်ငံတွင် RIA ကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရသော သီးသန့်အဖွဲ့ မရှိပေ။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၏ အတွေ့အကြုံများအရ RIA ဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးတက်စေရေး ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိပါက ရေတိုတွင် ရှိရင်းစွဲစွမ်းဆောင်ရည်ကိုပင် ထိခိုက်နိုင်ပြီး RIA နှင့်ပတ်သက်၍လွတ်လပ်သောအတိုင်ပင်ခံများကို အလွန်အမင်း မှီခိုအားထားရသော အလေ့အကျင့်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲစေနိုင်ပါသည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးကို အချိန်ယူဆောင်ရွက်ပြီးမှသာ ဥပဒေစည်းမျဉ်းအားလုံးအတွက် RIA ကို အဆင့်ဆင့်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ တိုးတက်မှု၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ဥပဒေစည်းမျဉ်းရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကောင်းမွန်သော အလေ့အထဆိုင်ရာ အခြေခံစည်းမျဉ်းများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဆက်စပ်ဝန်ကြီးဌာနများကို သတင်းအချက်အလက် အကြံဉာဏ်ပေးရန်၊ RIA ဆိုင်ရာ သင်တန်းပေးရန်နှင့် RIA လုပ်ငန်းစဉ်

အကောင်အထည်ဖော်ရေးတွင် ဆက်စပ်ဝန်ကြီး ဌာနများကို ပံ့ပိုးပေးရန် ဝန်ကြီးများ ကောင်စီတွင် Regulatory Executive Team ကို ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ (OECD၊ ၂၀၁၈-၁)

Box ၁-၅ ဥပဒေစည်းမျဉ်းသက်ရောက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းများဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

ဥပဒေစည်းမျဉ်းသက်ရောက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းသည် သက်သောအထောက်အထားအခြေပြု မူဝါဒချမှတ်ခြင်း၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်ပြီး လွန်ခဲ့သောအနှစ် ၂၀ အတွင်း OECDအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများက အများဆုံးချမှတ်ကျင့်သုံးခဲ့သော ဥပဒေစည်းမျဉ်းမူဝါဒရေးရာနည်းလမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ RIA သည် ဥပဒေစည်းမျဉ်းကွပ်ကဲမှုဖြစ်စဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး ဥပဒေစည်းမျဉ်းမူဝါဒ ရေးဆွဲရန် သို့မဟုတ် ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် အသုံးပြုပါသည်။ RIA ကို စဉ်းစားနေသော မူဝါဒတစ်ရပ်အတွက် ဥပဒေစည်းမျဉ်း သို့မဟုတ် ဥပဒေစည်းမျဉ်း မဟုတ်သော ရွေးချယ်စရာများထဲမှ ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိသော အကျိုးအပြစ်များကို ခွဲခြား သုံးသပ်ခြင်းနှင့် တွက်ချက်ခြင်းပြုလုပ်သော စနစ်ကျသည့်လုပ်ငန်းစဉ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆို ထားပါသည်။ (OECD၊ ၂၀၁၅)

ဥပဒေစည်းမျဉ်းမူဝါဒနှင့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ OECDကောင်စီ၏ ထောက်ခံအကြံပြုချက်တွင် မူဝါဒရည်းမှန်းချက်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ဥပဒေစည်းမျဉ်းသည် လိုအပ်မှုရှိ-မရှိနှင့် အဆိုပါ ရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ရေးတွင် ယင်းသည် မည်သို့ ထိရောက်မှုအရှိဆုံးဖြစ်သည်ကို အကဲဖြတ်ခြင်း၊ အခြားနည်းလမ်းများကို စဉ်းစားခြင်း၊ အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းကို ခွဲခြား သိမြင်ရန် ဆန်းစစ်ထားသော နည်းလမ်းအမျိုးမျိုး၏ အပြန်အလှန်အပေးအယူများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းဖြင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းသစ်အဆိုပြုချက်များကို ရေးဆွဲရေးအတွက် မူဝါဒ လုပ်ငန်းစဉ်၏ အစောပိုင်းအဆင့်များတွင် RIA ကို ပေါင်းစပ်ရန် နိုင်ငံများကို အားပေး တိုက်တွန်းထားပါသည်။ ပို၍ တိတိကျကျဆိုရပါလျှင် အစိုးရများသည် အောက်ပါတို့နှင့် ညီညွတ်မှုရှိသော ကြိုတင်ဆန်းစစ်မှုအလေ့အထများကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်သင့်ပါသည် -

- ဥပဒေစည်းမျဉ်း၏ အရေးပါမှုနှင့် အချိုးကျသည်။
- အချိန်နှင့်အမျှ ပျံ့နှံ့မှုဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ၊ မည်သူက အကျိုးကျေးဇူး ရရှိနိုင်ဖွယ်ရှိသည် မည်သူကထိခိုက်နစ်နာဖွယ်ရှိသည်တို့ကို ဖော်ထုတ်ခြင်းအပါအဝင် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို ထည့်သွင်း တွက်ချက်လျက် ဥပဒေစည်းမျဉ်း၏ကောင်းကျိုးကို စဉ်းစားသော အကျိုးအပြစ် သုံးသပ်စိစစ်ချက်များ ပါဝင်သည်။

- ဈေးကွက်ကျဆင်းမှုကို ပြင်ဆင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ဥပဒေစည်းမျဉ်းအသုံးပြုမှုကို တရားမျှတကြောင်း ပြဆိုပေးသည့် နိုင်ငံသား၏အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ရန် လိုအပ်မှုစသည့် ဥပဒေစည်းမျဉ်း၏ရည်ရွယ်ချက်နှင့် သတ်မှတ်မှုဝါဒလိုအပ်ချက်ကို ဖော်ထုတ်သည်။
- သင့်လျော်မှုအရှိဆုံး နည်းလမ်းကို ခွဲခြားသိမြင်ရန်နှင့်ရွေးချယ်ရန် (သို့မဟုတ်) မူဝါဒ ရည်မှန်းချက်များအောင်မြင်ရေးအတွက် နည်းလမ်းများကို ပေါင်းစပ်ရန်၊ ဥပဒေ စည်းမျဉ်းနှင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းမဟုတ်သော ရွေးချယ်စရာများအပါအဝင် ပြည်သူ့ ရေးရာမူဝါဒ ရည်ရွယ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် တုံ့ပြန်မှု မရှိသော ရွေးပိုင်ခွင့် (သို့မဟုတ်) အခြေခံမှန်းဆချက်နှင့်အလားတူ အခြား ရွေးချယ်စရာ နည်းလမ်းများကို စဉ်းစားသည်။
- ဥပဒေစည်းမျဉ်း၊ ပညာရေးနှင့် သဘောအလျောက်ဖြစ်တည်လာသော စံချိန်စံညွှန်း များကိုပေါင်းစပ်ခြင်းကဲ့သို့သော လိုက်ဖက်ညီသော နည်းလမ်းများအပါအဝင် လူ့အဖွဲ့ အစည်းကို အသားတင်အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်မှုနည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်သည်။
- တူညီမှု၊ မျှတမှု၊ ပျံ့နှံ့မှုဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ ကဲ့သို့သော တွက်ချက်ရန် ခက်ခဲသော (သို့မဟုတ်) မဖြစ်နိုင်သော အဆိုပါသက်ရောက်မှုများ၏ အရည်အသွေး ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များကိုပေးသည်။ ဥပဒေစည်းမျဉ်းအဆိုပြုချက်များသည် သိသာသော သက်ရောက်မှုများရှိလျှင် ဖြစ်နိုင်ပါက ကြိုတင်စိစစ်မှုပြုလုပ်ရာတွင် ကုန်ကျမှုများ၊ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် ထိခိုက်နစ်နာမှုများကို တွက်ချက်သင့်သည်။ ဥပဒေစည်းမျဉ်းဆိုင်ရာ ကုန်ကျမှုများတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ နိုင်ငံသားများ (သို့မဟုတ်) အစိုးရက ကုန်ကျရသည့် တိုက်ရိုက်ကုန်ကျမှုများ (စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာနှင့် အရင်းအနှီးဆိုင်ရာကုန်ကျစရိတ်များ)၊ သွယ်ဝိုက်ကုန်ကျ စရိတ်များ (အခွင့်အလမ်းဆုံးရှုံးတန်ဖိုး) တို့ပါဝင်သည်။
- သင့်လျော်သောပုံစံဖြင့် ပြင်ဆင်ထားသော ဥပဒေစည်းမျဉ်းဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက်များ နှင့်အတူ ဆန်းစစ်ချက်များကို တတ်နိုင်သမျှ ပြည်သူ့လူထုသိရှိစေရန် ဆောင်ရွက် သည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် အကျိုးတူအဖွဲ့အစည်းများထံမှ အကြံဉာဏ်များ အတွက် လုံလောက်သောအချိန်ပေးပြီး နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်မှုကို ပံ့ပိုးပေးသည်။
- ဖြစ်နိုင်ပါက RIA ကို ဆွေးနွေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် အသုံးပြုသည်။

- ဥပဒေစည်းမျဉ်းသည် ယှဉ်ပြိုင်မှုနှင့်သက်သာချောင်ချိရေးတို့ကို မြှင့်တင်ပေးသင့်သည်ဟု ဖော်ပြသည်။
- ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ကန့်သတ်ရန်နှင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများ သေသေချာချာ အကဲဖြတ်ရန် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေသည်။
- ဥပဒေစည်းမျဉ်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို အခြားကန့်သတ်မှုအနည်းဆုံးနည်းလမ်းများဖြင့် အောင်မြင်နိုင်ခြင်း ရှိ-မရှိ၊ စဉ်းစားသည်။

ရင်းမြစ် - OECD(၂၀၁၂)၊ OECD(၂၀၁၅)။

ယေဘုယျအားဖြင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းစီမံအုပ်ချုပ်မှု တိုးတက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် ထိခိုက်လျက်ရှိသည် ဥပဒေစည်းမျဉ်း အမြောက်အများကို သိရှိနားလည်ခြင်း၊ လက်ရှိဥပဒေစည်းမျဉ်းများ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် ဥပဒေသစ်များရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းသောလုပ်ငန်းစဉ်ရှိခြင်းတို့သည် မူဝါဒဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အရေးပါလှပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ နားလည်မှုမရှိလျှင် အသုံးမဝင်သော ဥပဒေစည်းမျဉ်းများ ရှိလာပါမည်။ ထို့အပြင် ပြဋ္ဌာန်းရသည့်အကြောင်းအရင်းနှင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်လိုသည့် ပြဿနာကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ထုတ်သည့် တရားဝင်လုပ်ငန်းစဉ်မရှိဘဲ ဥပဒေသစ်ကို ပြဋ္ဌာန်းရသည့်အခြေအနေ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ ဥပဒေသစ်က ဖန်တီးလိုက်သော စနစ်နှင့် ဆိုင်သော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကိုလည်းစိစစ်လေ့လာသင့်ပါသည်။ (အခန်း- ၈၊ မြေနှင့်သက်ဆိုင် သည့်ဥပဒေပြုခြင်းတွင် အဆိုပါအကြောင်းအရာကို ရှင်းလင်းဆွေးနွေးထားပါသည်။)

ဥပဒေဝန်းကျင်အရည်အသွေးတိုးတက်ခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များကို စေ့ဆော်ရန်၊ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပါဝင်မှုကို အားပေးမြှင့်တင်ရန်အခွင့်အလမ်း အစစ်အမှန်ကို ပေးပါသည်။

အများပြည်သူနှင့်ဆွေးနွေးမှုများ

MSDP အရ အဆင့်အားလုံးတွင် မူဝါဒချမှတ်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံသားတို့ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် အများပြည်သူနှင့်ဆွေးနွေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ အားကောင်းလာစေရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် မြေအသုံးချမှုမူဝါဒရေးဆွဲရေးတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အများပြည်သူနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံကောင်းများ ရှိသော်လည်း ယင်းသို့ ပြုလုပ်ရန် တရားဝင်သတ်မှတ်ထားခြင်းမျိုး၊ စံချိန်စံညွှန်းမီ

လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ သတ်မှတ်ထားခြင်းမျိုး မရှိချေ။ Box - ၁-၆ တွင် အများ ပြည်သူနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းများနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ကောင်းမွန်သောအလေ့အထအချို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤအကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ ပထမအကြိမ် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒ သုံးသပ်ချက်တွင် ဖော်ထုတ်ခဲ့သည့် ပြဿနာများမှာ ကြီးကြီးမားမား ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ အလွန် တက်ကြွသော အစိုးရနှင့် အာဏာအပ်နှင်းထားသည့် လွှတ်တော်တို့သည် ပြည်သူ လူထုနှင့် လုံလောက်သောအတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ဆွေးနွေးမှု မရှိခြင်းသည် ဥပဒေမူကြမ်း များကို ပြည့်ပြည့်ဝဝ စစ်ဆေးခြင်းမရှိပင် ဖြစ်ပါသည်။

အများပြည်သူနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ (သို့မဟုတ်) ရှေ့နောက်မညီညွတ်မှုများကို အစောဆုံးအဆင့်တွင် ဖော်ထုတ်ခြင်းဖြင့် ပိုမို ထိရောက်သောဥပဒေများ ဖြစ်လာစေသည့်နည်းလမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ကနဦးကပင် သက်ဆိုင်သူများကို ပါဝင်စေခြင်းဖြင့် အသစ် သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်ထားသော ဥပဒေကို အများပြည်သူ ပိုမိုသိရှိနားလည်စေရန် ဖန်တီးနိုင်သောကြောင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးနှင့် ဥပဒေနှင့်အညီ လိုက်နာစေရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် အထောက်အကူပေးမည် ဖြစ်ပါသည် (OECD၊ ၂၀၁၄)။ အများပြည်သူနှင့်ဆွေးနွေးခြင်းသည် စီမံခန့်ခွဲသူများရှုထောင့်မှ ကြည့်လျှင် အားလုံးကို ကုစားနိုင်သည့်အရာမဟုတ်သည့်အပြင် အခမဲ့လည်း မဟုတ်ပါ။ သို့ရာတွင် ထိုသို့ ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် အများပြည်သူသည် ဥပဒေမူကြမ်းအပေါ် အရေးပါသော တုံ့ပြန်မှုများ ပေးနိုင်ပြီး အခြားသောဥပဒေများနှင့် ညီညွတ်စေမှုနှင့် မလိုလားအပ်သော အကျိုးဆက်များကို ရှောင်ရှားမှုကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းအနေဖြင့် ဥပဒေ စည်းမျဉ်းသက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းကဲ့သို့သော လိုအပ်သည့် နည်းလမ်းများကို ရေးဆွဲ နေစဉ်တွင် ထိရောက်သော အများပြည်သူနှင့်ဆွေးနွေးခြင်းသည် ပြည်သူ့ရေးရာစီမံ အုပ်ချုပ်မှုကွာဟချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပါသည်။

ဤနည်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ဥပမာ အားဖြင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံကုန်သည်များနှင့်စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း ချုပ် (UMFCCI)၊ လူငယ်စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ငန်းရှင်များအသင်း (YEA) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်နေသော နိုင်ငံခြားကုန်သည်အသင်းများစသည့် မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေး အသင်းအဖွဲ့များမှ အကြံဉာဏ်များကို စနစ်တကျ စုစည်းရယူနိုင်ရန် ၎င်းဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေသော လတ်တလောဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး ကော်မတီက စီးပွားရေးနှင့် ဆက်စပ်သောဥပဒေပြုမှုများအတွက် တရားဝင်ပြည်သူလူထုနှင့် တွေ့ဆုံ

ဆွေးနွေးရေးလုပ်ငန်းစဉ် ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရေးကို ဦးဆောင်ဦးရွက် ပြုနိုင်ပါသည်။

**BOX - ၁-၆ ပြည်သူ့လူထုနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများအတွက်
ကောင်းမွန်သော အလေ့အထများ**

- ပိုမိုရှင်းလင်းပြတ်သားမှုနှင့် သေချာမှုရှိစေရန်စနစ်ကျသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ရှိခြင်း။
- အကျိုးတူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးကို တန်းတူအခွင့်အရေး ရှိစေခြင်း။
- တုံ့ပြန်မှုပြုရန် လုံလောက်သောအချိန်ကာလ ပေးခြင်း (ရက်ပေါင်း ၃၀ မှ ၆၀ အထိ)။
- ဆွေးနွေးမှုရလဒ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အကျိုးတူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများအား တုံ့ပြန်မှုပေးခြင်း။
- ဆွေးနွေးမှု၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် စာတမ်းများ သို့မဟုတ် RIA ကို စဉ်းစားဆောင်ရွက်ခြင်း။
- Central Web Portal ကဲ့သို့သော IT အခြေပြု ဆွေးနွေးမှုများ ပါဝင်ခြင်း။

ရင်းမြစ် - Jacobs (၂၀၁၅)

အစိုးရ - ပုဂ္ဂလိက ဆွေးနွေးမှု

၅၈။ ဥပဒေကြမ်းများနှင့်မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ အများပြည်သူနှင့် ဆွေးနွေးမှုများအပြင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအမြင်များကို မူဝါဒရေးဆွဲရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်နှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုကို တိုးတက်စေရန်တို့အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင် စိန်ခေါ်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်းသော အစိုးရ - ပုဂ္ဂလိက ပုံမှန်ဆွေးနွေးပွဲသည် မရှိမဖြစ် အရေးပါလှပါသည်။ အောက်တွင်ပြသထားသည့်အတိုင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်တိုးတက်ရေးတွင် ပါဝင်သော အဖွဲ့အများအပြားသည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် ဆွေးနွေးပွဲအချို့တွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေပါသည်။ အဆင့်အမျိုးမျိုးတွင် နည်းလမ်းမျိုးစုံအတွက် လုံလောက်သောအတိုင်းအတာရှိသော်လည်း ဆွေးနွေးမှုအတွက် ကြားခံများသည် လိုအပ်သောပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများဆိုင်ရာ

အချက်ပြမှုကို ပေါ့လျော့စေပြီး အစိုးရအတွင်း မူဝါဒဆိုင်ရာ အသိပေးစည်းရုံးမှု၏ သက်ရောက်မှုကို လျော့နည်းစေနိုင်ပါသည်။ ဤနေရာတွင် အရေးအကြီးဆုံးမှာ မူဝါဒ ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် တုံ့ပြန်ထားသည့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် အခြားသောအကျိုးတူ အဖွဲ့အစည်းများ၏ သဘောထားမှတ်ချက်များကို ပြန်လည်သုံးသပ် သည့်နည်းလမ်း ဖြစ်ပါသည်။

- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးကော်မတီကို မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင် ရေးစီမံကိန်း (MIPP) တွင် အဆိုပြုခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ် မေလတွင် ဖွဲ့စည်း ခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအပါအဝင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် ပုံမှန်ဆွေးနွေးပွဲပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် မူဝါဒများနှင့် စီစဉ်ထားသောစီမံကိန်း များနှင့် ပတ်သက်သည့် ထင်မြင်ချက်များကို စုဆောင်းပေးမည့် ဝန်ကြီး ဌာနအချင်းချင်း ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုယန္တရား ဖြစ်သည်။
- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအကူအညီပေးရေးကော်မတီနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ နစ်နာမှု ဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်းကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် အကျိုးတူ အဖွဲ့အစည်း များမှ တိုင်ကြားချက်များနှင့် နစ်နာချက်များကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။
- ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကော်မတီနှင့် မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေးနှင့် ကုန်သွယ်ရေးမြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာအထူးလုပ်ငန်းအဖွဲ့တို့သည် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍနှင့် ဆွေးနွေးမှုကို မြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကော်မတီ၏ ဥက္ကဋ္ဌမှာ ဒုတိယသမ္မတဖြစ်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကော်မတီလက်အောက်တွင် Ease of Doing Business Ranking တိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းအဖွဲ့ကို စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီးက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဦးဆောင်ပါသည်။
- IFC က စီစဉ်ဆောင်ရွက်သည့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဖိုရမ် (၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ဖျက်သိမ်းခဲ့ သည်။) သည် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံနှင့် လာအိုနိုင်ငံတို့ရှိ IFC က ထူထောင်ထားသော အလားတူအဖွဲ့များနှင့် ဆင်တူပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တွင် မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ဤကဲ့သို့သောလှုပ်ရှားမှု ရပ်တန့်သွား သည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမသိရသေးပါ။ အခြားနေရာများတွင်မူ အဆိုပါ

ဆွေးနွေးပွဲများသည် အစိုးရနှင့်စီးပွားရေးအသိုင်းအဝိုင်းအကြား မူဝါဒ ဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးမှုလမ်းကြောင်းတစ်ခုအဖြစ် အောင်မြင်ခဲ့သည်။

- မြန်မာ - ဂျပန် ပူးတွဲဆောင်ရွက်မှု (နှင့် အခြားသောနှစ်နိုင်ငံဆွေးနွေးမှု ယန္တရား)။

ဝန်ကြီးဌာနအချင်းချင်း ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု

အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ဝန်ကြီးဌာနအချင်းချင်း ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်မှု နှင့် အစိုးရ၏ ထိရောက်မှုကို တိုးတက်စေရန် အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။ ပထမအကြိမ် အိုအီးစီဒီရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်တွင် တစ်ခါတစ်ရံ တာဝန်ဝတ္တရား များ ထပ်နေပြီး ဝန်ကြီးဌာနအချင်းချင်း ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု အားနည်းသော ဝန်ကြီးဌာန ၃၀ ကျော်ရှိသည့် အစိုးရအကြောင်းကို ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ၎င်းသုံးသပ်ချက်တွင် ရေရှည်၌ အစိုးရသည် အချို့သောဝန်ကြီးဌာနများကို ပေါင်းစည်းရေးနှင့် ရိုးရှင်းလွယ်ကူသော တာဝန်ဝတ္တရား များကို စဉ်းစားသင့်ကြောင်း အကြံပြုခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရာတွင် ဝန်ကြီးဌာန ၃၆ ခုမှ ၂၁ ခုသို့ လျှော့ချခဲ့ပါသည်။

မတူညီသောမူဝါဒနယ်ပယ်များဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ထားမှုများသည် ရွေ့လျား၍ ပိုမိုပြောင်းလဲ လာသောကြောင့် အစိုးရအများအပြားတွင်အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ဆန်းသစ်တီထွင်မှုများသည် ပုံမှန် ဖြစ်လာသည်။ ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုအတွင်း အချို့သော လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ပေါင်းစပ် ရေးအတွက် တစ်ခါတစ်ရံ ခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်များ ရှိသော်လည်း ဝန်ကြီးဌာနများ အကြား တာဝန်ဝတ္တရားများ အတိအကျ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းသည် နိုင်ငံများအကြား ကွဲပြား ခြားနားမှုရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင် ရှိနေသော အစိုးရအကြား ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်မှု အားနည်းခြင်းနှင့် သတင်းအချက်အလက် မျှဝေရန် တွန့်ဆုတ် နေခြင်းတို့ကို ကျော်လွှားရန် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာပြောင်းလဲမှုများသည် အဆုံးသတ်နည်းလမ်းတစ်ခုသာ ဖြစ်ပြီး ၎င်းပြောင်းလဲမှုများနှင့်လည်း လုံလောက်မှု မရှိနိုင်ပါ။ ယခင်အစိုးရတွင် ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်မှုအမျိုးမျိုးဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိသော ဝန်ကြီးခြောက်ဦးရှိသော်လည်း ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အစိုးရသစ်က ၎င်းနည်းလမ်းကို အသုံးပြုခြင်း မရှိပါ။

MSDP ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် နိုင်ငံတော်၏ အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်သော နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးရာပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါ သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိစ္စရပ်များအတွက် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်း (MIPP) တွင် အဆိုပြုခဲ့သည်နှင့်အညီ ဝန်ကြီးဌာနများအကြား ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု

ကို မြှင့်တင်ရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးကော်မတီကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် မေလတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

သိသာသောပေါင်းစပ်မှုတစ်ခုမှာ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာနတို့ ပေါင်းစည်း၍ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန ဖြစ်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့နောက် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ တာဝန်ဝတ္တရား တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ခွဲထုတ်လွှဲပြောင်းခြင်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွား ဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသစ်ကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ထူထောင်ခဲ့ပါသည်။ ဝန်ကြီးဌာနအသစ်သည် လုပ်သားကိုင်သားရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန် နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ အရည်အသွေးနှင့် ထိရောက်မှုကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

အစိုးရအသီးသီးသည် ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများ ခွဲဝေရန် ဆုံးဖြတ်ရမည်။ ကိစ္စရပ်အားလုံးနှင့် သင့်တော်သော တစ်ခုတည်းသောနည်းလမ်း မရှိပါ။ အခြားအာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုး ကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့်ဆိုင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ အဓိကအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော ကမ္ဘောဒီးယားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကောင်စီ၏ အလုံးစုံလုပ်ပိုင်ခွင့်အောက်တွင် ရှိပါသည်။ လာအိုနိုင်ငံတွင်လည်း အလားတူ ဖြစ်ပါသည်။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘုတ်အဖွဲ့သည် ဇုန်များ၏ ကျယ်ပြန့်သောကွန်ယက်ကို စီမံခန့်ခွဲရသော ဖိလစ်ပိုင်ပို့ကုန်ဇုန်အာဏာပိုင်အဖွဲ့နှင့် သီးခြားတည်ရှိပါသည်။

နိုင်ငံရေးအရအရေးကြီးသော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း

အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှု၏ အမွေအနှစ်အဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံသည် သမိုင်းကြောင်းအရ အလွန်အမင်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်ထားသည့် စီးပွားရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးအတွက် ကြိုးပမ်းမှုအချို့ရှိသော်လည်း ဗဟိုအစိုးရသည် ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်၏ ၉၁% ကိုဆက်လက်သုံးစွဲနေဆဲဖြစ်သည်။ ယင်း သည် ဒေသတွင်းရှိ အခြားသောနိုင်ငံများထက် အတော်အတန် မြင့်မားပါသည် (Minoletti and Sandi, ၂၀၁၈)။ ထပ်မံ၍ နိုင်ငံရေးနှင့်အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးသည် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရများကို ဒေသအခြေအနေနှင့် ပိုမို လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေမည့်ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများကို ပေးရန်နှင့် နေရာအနှံ့ဆောင်ရွက် နိုင်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လက်တွေ့စမ်းသပ်ဆောင်ရွက်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးနိုင်ပါ သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် အစိုးရအား ပြည်သူလူထုနှင့် ပိုမိုနီးကပ်စေပြီး လူထု နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ဆွဲဆောင်ထိန်းသိမ်းရန် ပိုမိုကောင်းမွန်သောစွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေးအတွက် ဒေသဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်မှုအာဏာပိုင်များကို အားပေးနိုင်ပါသည်။ ၎င်း သည် ဒေသခံအာဏာပိုင်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေအတွင်းရှိသဘာဝသယံဇာတများ ထုတ်ယူခြင်းကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ပိုမိုအရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်စေပါသည်။ အကောင်းဆုံးမှာ ၎င်းသည် နေရာလပ်မရှိ ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ခြင်း ဖြစ် ပါသည်။

သို့ရာတွင် လက်တွေ့၌ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် စိန်ခေါ်မှုရှိပြီး မျှော်မှန်းထားသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာအခြေအနေများကို ချက်ချင်း မဖန်တီးပေးနိုင်ပါ။ တာဝန်ဝတ္တရား များကို စွမ်းဆောင်ရည်ပိုမိုနည်းပါးသည့် ဒေသများသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းနှင့် ပရမ်းပတာ ဖြစ်နေသောအုပ်ချုပ်မှုအခြေအနေများတွင် ထပ်မံ၍ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရန် လိုအပ်မှုကို ထပ်ပေါင်းထည့်ခြင်းဖြင့် အုပ်ချုပ်တစ်ရပ်လုံးကို အားနည်းစေမည့် ရေတိုသက်ရောက်မှု ရှိနိုင်ပါသည်။ အားနည်းသောဒေသဆိုင်ရာအစိုးရများကို ဒေသခံအထက်တန်းလွှာများနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကသိမ်းသွင်းနိုင်ပါသည်။ ယင်းအခြေအနေသည် အကျင့်ပျက် ခြစားရန် အခွင့်အလမ်းများပြားစေပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးစံနှုန်းများကို စနစ် တကျလိုက်နာကျင့်သုံးခြင်း မရှိမှု ဖြစ်စေနိုင်စွမ်းကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ပါသည်။ အကျိုးရလဒ် များသည် ဗဟိုနှင့်ပြည်နယ်များအကြား ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေမှုအပေါ်တွင် များစွာမူတည်သည်။ နိုင်ငံအမျိုးမျိုးသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအဆင့်အမျိုးမျိုးကို ရွေးချယ်မည်ဖြစ်သော် လည်း OECD နိုင်ငံအတွေ့အကြုံက ဗဟိုပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုအချို့သည် အောင်မြင်သော ဥပဒေစည်းမျဉ်းဆိုင်ရာစီမံအုပ်ချုပ်မှုအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည်ဟု ဖော်ပြသည် (OECD၊ ၂၀၁၅)။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ အတွေ့အကြုံများမှ သင်ခန်းစာများကို Box - ၁-၇ တွင် ဖော်ပြ ထားပါသည်။

အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများခွဲဝေခြင်း မေးခွန်းများအပြင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပျံ့နှံ့တည်ရှိနေသည့် နယ်မြေဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံနှစ်ခုစလုံးတွင် အားလုံးပါဝင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရှိစေရေးအတွက် အဓိကစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်းတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ပြည်နယ်နှင့်

တိုင်းဒေသကြီးများအကြား စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဝင်ငွေအဆင့်အတန်း မညီမျှမှုကို လျှော့ချခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက်အရေးပေါ်ကိစ္စ ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံအများစုသည် ဒေသအဆင့်၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်အရည်အသွေး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကွဲပြားမှုများကို ရင်ဆိုင်နေရပြီး ယင်းအခြေအနေသည် မညီမျှမှုများကို ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဥပမာ အားဖြင့် ကမ္ဘောဒီးယားနှင့် ဖိလစ်ပိုင်တို့တွင် တွေ့ရှိရသည့်အတိုင်း ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူအများစု သည် ဒေသဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပိုင်များနှင့် ဆက်ဆံဆောင်ရွက်ခြင်းထက် ဗဟို အတည်ပြုနည်းလမ်း သို့မဟုတ် အထူးစီးပွားရေးဇုန်အာဏာပိုင်မှတစ်ဆင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း ကို ပိုမိုနှစ်သက်ကြသည်။ ဒေသတွင်း၌ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မြှင့်တင်ရန် အကောင်းဆုံး နည်းလမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်တွင်ထပ်မံ၍ ဆွေးနွေးထားပါသည်။

Box - ၁-၇

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင်ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးသည်သင်ယူမှုဖြစ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံသည် အာရှဘဏ္ဍာရေးအကြပ်အတည်းအပြီးတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအများဆုံး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ်မှ အလွန်အမင်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသောနိုင်ငံအဖြစ်သို့ အသွင် ပြောင်းလျက် လျင်မြန်သောအရှိန်အဟုန်နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါ သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးသည် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အရေးကြီးသည့်အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ်နှင့် ယခင်အာဏာရှင်အစိုးရ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု နည်းလမ်းအပေါ် တုန့်ပြန်မှုတစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်ခဲ့သည်။ ကျွန်းပေါင်း ၁၆၀၀၀ ကျော်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဘာသာစကားကွဲပြားမှုများရှိသော နိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာတာဝန်ခံမှု ပိုမိုအားကောင်းခြင်း အကျိုးတရားများနှင့်သိသာသော ဒေသတွင်းမညီမျှမှုများအပြင် ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည်လည်း ခွဲထွက်ရေးလှုပ်ရှားမှုများကို အဆုံးသတ်ရန် ရည်ရွယ် ခဲ့ပါသည်။

ကျယ်ပြောသောဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ လွှဲပြောင်းမှုများနှင့် အစိုးရဝန်ထမ်းနှစ်သန်းကျော်ကို ဒေသတွင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းခြင်းနှင့်အတူ များပြားလှသော အစိုးရဝန်ဆောင်မှုများပေးခြင်း ဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရသို့ ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။ ဗဟိုနှင့် ဒေသများအကြား အခွန်ဘဏ္ဍာခွဲဝေမှုတွင်သာဘာဝ အရင်းအမြစ်များမှငှားရမ်းခများ ပါဝင်သည်။ တာဝန်ဝတ္တရားအများစုကို ခရိုင်အဆင့်ထက် ပြည်နယ်များသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ ပြီး နယ်မြေများမှခွဲထွက်ရေးလှုပ်ရှားမှုများအတွက် အလားအလာအားနည်းသွားစေသည့်

နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည် (Hofman and Kaisen ၂၀၀၂)။

ဗဟိုသည်ကာကွယ်ရေး၊ တရားမျှတမှု၊ စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးနှင့် မူဝါဒကဲ့သို့သောအဓိက ကျသော လုပ်ငန်းဆောင်တာများအတွက်တာဝန်ယူပြီး အခြားသောလုပ်ငန်းဆောင်တာ အများစုကို ဒေသအာဏာပိုင်များသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ပါသည်။ အမျိုးသားစီမံကိန်းများနှင့် အညီ အခြေခံအဆောက်အအုံများကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းများတွင် ဒေသဆိုင်ရာဆောင်ရွက်မှု များ ရှိလာစေရန် ဤနည်းလမ်းသည် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုကိုအထူးအလေးပေးပါ သည်။ တာဝန်ခံမှုအားနည်းသော ဘဏ္ဍာရေးလွှဲပြောင်းမှုများသည် ပြည်နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်သူအရာရှိများ၏ရာထူးကိုသာ တိုးမြှင့်ပေးခဲ့ပါသည်။ အခွန်တိုးမြှင့်နိုင်ခြင်းမရှိဘဲ ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရများသည် သုံးစွဲသူအခကြေးငွေများနှင့် သုံးစွဲမှုအခကြေးငွေများအပေါ် တွင် များစွာမှီခိုအားထားနေခြင်းကြောင့် ဒေသတွင်းစီးပွားရေးဝန်းကျင် တိုးတက်ရန်နှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မြှင့်တင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုကို ယုတ်လျော့စေခဲ့ပါသည် (Lewisi ၂၀၁၅)။

“အစိုးရအဆင့်ဆင့်တွင် အများပြည်သူဝန်ဆောင်မှုပေးရန် တာဝန်ဝတ္တရား အများအပြား သည် မရှင်းမလင်းရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ...ဗဟိုအစိုးရသည် ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရ ဝန်ဆောင်မှု ပေးသည့်တာဝန်ဝတ္တရားများအတွက် စံနှုန်းများ၊ စံချိန်စံညွှန်းများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ဆုံးဖြတ်ရန်မှုများကို ပိုမိုရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ချမှတ်ပေးသင့်ပြီး လမ်းညွှန်မှုနှင့် ကြီးကြပ်မှု ကိုလည်း ပေးသင့်ပါသည်။ အလားတူ အနိမ့်ဆုံးဝန်ဆောင်မှုစံနှုန်းများကိုလည်း ပိုမို စောင့်ကြပ်စစ်ဆေး၍ လိုက်နာမှုရှိစေရန် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်” ဟု OECD လေ့လာမှု တစ်ခုက နိဂုံးချုပ်တွင် သုံးသပ်ထားပါသည် (OECD၊ ၂၀၁၆)။ ဤသို့ မသေချာမရေရာမှုသည် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများထပ်နေခြင်းကို ထင်ဟပ်စေပြီးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ရှုပ်ထွေးမှုကိုများစွာ တိုးပွားစေပါသည်။ ယင်းသို့သောဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများကို ကျော်လွှားနိုင်စေရန် ပြည်နယ်နှင့် မြို့ကြီးအားလုံးနီးပါးတွင် တစ်နေရာတည်း၌ ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်နေရာများ ထူထောင်ခဲ့ ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဤသို့ဆောင်ရွက်မှုသည် စီးပွားရေးမှတ်ပုံတင်ခြင်း သို့မဟုတ် တရားဝင် ဖြစ်မှု တိုးတက်ရေးကိုသာ အားပေးကြောင်း အထောက်အထားအချို့တွင် ဖော်ပြထားပါ သည်။

သို့ရာတွင် စီးပွားရေးအတွေ့အကြုံအားလုံး စိတ်ပျက်ဖွယ်ကောင်းသည်ဟု မဆိုနိုင်ပါ။ အချို့ သော ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရသည် ကောင်းမွန်သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကို မြှင့်တင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပြီး အချို့မှာ ရုန်းကန်နေရသည်။ ဤအခြေအနေကို အလွန်အမင်းဗဟို

ချုပ်ကိုင်မှုများသော နိုင်ငံများတွင်ပင် တွေ့နိုင်ပါသည်။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ ဒေသအဆင့် Doing Businessညွှန်းကိန်းအရ မြို့ပြတစ်ဦးကျဝင်ငွေ၏ အချိုးဖြင့် တွက်ချက်ထားသော ဆောက်လုပ်ရေးခွင့်ပြုမိန့် ရရှိရန် ကုန်ကျစရိတ်သည် အင်ဒိုနီးရှားတစ်လွှား လေးဆနှုန်းဖြင့် ပြောင်းလဲနေပြီး အချို့ဒေသများသည် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာထက် သာလွန်သည်။ ဗဟိုအစိုးရ၏ စိန်ခေါ်မှုမှာ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် ဆက်လက်ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်းတို့နှင့်အတူ ဒေသဆိုင်ရာတာဝန်ခံမှု အားကောင်းလာစေရန် အဆင့်ဆင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ညီမျှမှုနည်းလမ်းများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် နောက်ကျကျန်နေသည့်ဒေသများကို နိုင်ငံအဆင့်သို့ တက်လှမ်းနိုင်ရေး ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံရေးအကျိုးအမြတ်မည်သို့ပင်ရှိစေကာမူ “အများပြည်သူဝန်ဆောင်မှုများ ပေးခြင်း သို့မဟုတ် သဘာဝသယံဇာတစီမံခန့်ခွဲရေးတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ... ဒေသဆိုင်ရာကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်သည် မျှော်မှန်းထားသည့် တိုးတက်မှုကို မပေးပါ။” ဟု အချို့သောလေ့လာမှုစာတမ်းများတွင် ဖော်ပြထားပါသည် (OECD၊ ၂၀၁၆)။

ပြန်လည်သုံးသပ်ကြည့်လျှင် ဒေသအဆင့်တွင်စွမ်းဆောင်ရည်အားနည်းခြင်းနှင့် အစိုးရအဆင့်အလိုက် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုယန္တရားများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် လိုအပ်ခြင်းတို့ကြောင့် နိုင်ငံရေးအင်အားကြီးနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ချမှတ်ဆောင်ရွက်သည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး အရှိန်အဟုန်သည် အလွန်လျင်မြန်ခဲ့ပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကို တိုးတက်စေခြင်း

ယခုအပိုင်းသည် ဤသုံးသပ်ချက်တွင် ဆွေးနွေးထားသော မူဝါဒရေးရာအခန်းအသီးသီးမှ ဆန်းစစ်များအပေါ် ပြန်လည်သုံးသပ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မူဝါဒဆိုင်ရာအကြံပြုချက်များတွင် မြန်မြန်ဆန်ဆန် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သည့် ခိုင်လုံမှုရှိသည့် အစီအမံများနှင့် အစိုးရ၏စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ပုံကို အခြေခံကျကျ ပြောင်းလဲရန်လိုအပ်မည့် အကြံပြုချက်များကို ရောနှောထားသည်။ အချို့သောအစီအမံများကို အချိန်ယူ၍ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း အခြားသောအစီအမံများကိုမူ အစိုးရက စဉ်းစားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မြန်မာအစိုးရကို အကြံပြုချက်များဖြင့် လွှမ်းမိုးရန်မဟုတ်ဘဲ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ် အရှိန်အဟုန်မြင့်မားလာသည်နှင့်အမျှ အစိုးရကထည့်သွင်း စဉ်းစားရန်အတွက် PFI ပါ ကဏ္ဍအသီးသီးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရွေးချယ်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် မူဝါဒများကို အကြံပြုပေးရန်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒ

အစပိုင်းတွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမအကြိမ် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆိုင်ရာမူဝါဒသုံးသပ်ခြင်း (OECD ၂၀၁၄) ပြုလုပ်သည့်အချိန်၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒဘောင်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် အရေးတကြီးလိုအပ်နေပါသည်။ ဥပဒေအများစုမှာ ကိုလိုနီခေတ်၌ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး အချို့မှာ တံခါးဖွင့်စီးပွားရေးနှင့် ကိုက်ညီမှု မရှိခဲ့သည့်အပြင် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်လည်း ညီညွတ်မှုမရှိခဲ့ချေ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစနစ်သည် ဥပဒေများစွာနှင့် ဖရိုဖရဲဖြစ်နေပြီးအများစုမှာ ခေတ်နောက်ကျပြီးပြည့်စုံမှုမရှိပါ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည်လွယ်ကူချောမွေ့မှုမရှိဘဲ တစ်ခါတစ်ရံတွင် မတရားမှုရှိပြီး အချို့မှာ အထူးသဖြင့် အာဏာပိုင်များက လိုသလိုအလွဲသုံးစားပြုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အများအားဖြင့် ပိတ်ထားခဲ့ရာ ထိုအချိန်က OECD FDI Regulatory Restrictiveness Indexအရ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (FDI) နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဒုတိယမြောက် ကန့်သတ်မှုအများဆုံးနိုင်ငံအဖြစ် သတ်မှတ်ခံခဲ့ရသည်။

ယခုဒုတိယအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက် ပြုလုပ်သည့်အခါ ဝန်းကျင်အခြေအနေမှာ သိသိသာသာ ကွဲပြားသွားပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ပထမအကြိမ်သုံးသပ်မှုတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် မူဝါဒဆိုင်ရာအကြံပြုချက်များသည် နောက်ပိုင်းတွင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည့် အရေးပါသောပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အထောက်အကူပြုခဲ့ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝန်းကျင်ကိုလည်း သိသိသာသာတိုးတက်စေခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် တာဝန်ယူမှုရှိစွာ ဆောင်ရွက်ရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ရှေ့ဆောင်ပြုပြီး နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကို သိသိသာသာ လျှော့ချစေလျက် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် ခေတ်မီရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကော်ပိုရိတ်ဘောင်ကိုချမှတ်ခဲ့သည်။ လုပ်ငန်းကဏ္ဍအများအပြားတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကန့်သတ်ထားဆဲဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ညွှန်းကိန်းများအရ ကန့်သတ်ချက်အများဆုံး ထိပ်တန်းနိုင်ငံများစာရင်းတွင် မပါဝင်တော့ပါ။

မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း တိုးတက်မှုများစွာရှိခဲ့သော်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၏အကျိုးကျေးဇူးများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မျှဝေရန်နှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်အရ ရေရှည်တည်တံ့သော တိုးတက်မှုဖြစ်စေရန်အတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအရှိန်ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန် လိုအပ်သည်။ ဤနည်းဖြင့်သာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ အပြုသဘောဆောင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများသည် မြန်မာပြည်သူတို့၏ ဘဝများ တိုးတက်ရေးနှင့်

စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ (SDGs) ပြည့်မီရေးကို ပိုမိုထိထိရောက်ရောက် အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။

လုပ်သာကိုင်သာရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ကို မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၆) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေ (၂၀၁၇) တို့က အများအားဖြင့် ချမှတ်ပေးပါသည်။ ဉာဏပစ္စည်းပိုင်ခွင့် (IP) နှင့် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေသစ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ဥပဒေရေးရာမူဘောင်ကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစံနှုန်းများနှင့်အညီဖြစ်စေခဲ့ခြင်းကြောင့် ချီးကျူးဖွယ်အောင်မြင်မှုများဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အောက်ခြေ၌ အထောက်အပြုမှုဝါဒများနှင့် လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်မှု စွမ်းရည်ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများကို ဖြေရှင်းရန် ကျန်ရှိနေသေးသည်။ ဥပဒေမူဘောင်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လတ်တလော ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု၏ အောင်မြင်မှုသည် လက်တွေ့တွင်အဆိုပါဥပဒေများ၏ ထိရောက်မှုအပေါ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ယုံကြည်မှုရှိလာစေမည့် တရားစီရင်ရေးနှင့် မြန်မာတရားရုံးများ၏လွတ်လပ်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ကိုမြှင့်တင်ရန် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းမှုများအပေါ် မူတည်ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အကာအကွယ်ပေးသော နည်းလမ်းအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် အရေးပါသောအဆင့်၌ ရှိနေသည်။ ယနေ့အချိန်အခါတွင် အာဏာသက်ဝင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် ၁၄ ခုမျှသာ ရှိသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များဆိုင်ရာ ၎င်း၏ နည်းလမ်းကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် လုပ်သာကိုင်သာရှိသော အနေအထားတွင် ရှိနေပါသည်။ မရှင်းလင်းသော အရည်အသွေးမပြည့်မီသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ - အစိုးရ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတွင် မလိုလားအပ်သော အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပြီး အချို့သောကိစ္စရပ်များတွင် တူညီသောမိတ်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်သစ်များနှင့် ထပ်နေနိုင်ပါသည်။ တူညီသောမိတ်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်ဟောင်းများနှင့် စာချုပ်အသစ်များ ထပ်နေမှုများသည် ၎င်းတို့အကြား ရှေ့နောက်မညီညွတ်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက ပို၍သစ်လွင်ပြီး သိမ်မွေ့ကွဲပြားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များကို ရှောင်ရှားခြင်းဖြင့် ယင်းအခြေအနေကို အမြတ်ထုတ်နိုင်ကာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများကို အရာမရောက်ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒအခန်းသည် အဓိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒကိစ္စရပ်များဖြစ်သည့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိသော အခြေခံစည်းမျဉ်း၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမှုအတိုင်း

အတာ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ်ပေးမှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရန် ယန္တရားများကို အားလုံးအတွက် အရည်အသွေးရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပတ်ဝန်းကျင်တစ်ရပ် ဖန်တီးရန် အားထုတ်မှုများကို အခြေခံ၍ အကဲဖြတ်သုံးသပ်ပါသည်။ ဤအပိုင်းတွင် မကြာသေးမီကဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် သက်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ပြုစုထားပြီးလက်ရှိတည်ဆဲအစိုးရမူဝါဒများ၏ အရည်အသွေးကို ဆန်းစစ်ထားပါသည်။

အဓိကမူဝါဒရေးရာအကြံပြုချက်များ

- အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကိုထိခိုက်မှုမရှိဘဲ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍများတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ကျန်ရှိနေသေးသော ကန့်သတ်ချက်များနှင့် ဖက်စပ်လိုအပ်ချက်များကြောင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ကျန်ရှိနေသေးသော ကန့်သတ်ချက်များ၏ အကျိုးအပြစ်များကို သုံးသပ်ပါ။
- စီးပွားရေးကဏ္ဍအားလုံး၏ အဓိကကျောထောက်နောက်ခံဖြစ်သည့် ဘဏ္ဍာရေး၊ ဆောက်လုပ်ရေးနှင့် ဖြန့်ဖြူးရေးဝန်ဆောင်မှုများကဲ့သို့သော ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများတွင် နိုင်ငံခြားပါဝင်မှုအတွက် ကျန်ရှိနေသေးသော ကန့်သတ်ချက်များ၏ ကုန်ကျစရိတ်များကို ညီညီမျှမျှ သုံးသပ်ပါ။ အဆိုပါလုပ်ငန်းကဏ္ဍအားလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆွဲဆောင်ရန် ရည်မှန်းထားသည့် ဈေးကွက်နှင့် ထိရောက်မှုရှိသည့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် အဓိကဆက်စပ်နေသည်။ နိုင်ငံပေါင်းစုံမှ သက်သေအထောက်အထားများအရ ယင်းကန့်သတ်ချက်များသည် ဝန်ဆောင်မှုပံ့ပိုးသူများအကြား ယှဉ်ပြိုင်မှုအား တားဆီးခြင်းအားဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍများအပါအဝင် တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်ခုလုံးအတွက် ကုန်ကျစရိတ်များ တိုးပွားစေပါသည်။ ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆွဲဆောင်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေရုံသာမက စားသုံးသူများ၏ ရွေးချယ်မှုနှင့် ဝယ်ယူနိုင်စွမ်းကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။
- MIL နှင့်အညီ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် နှစ်ရှည်မြေငှားစာချုပ်ကို မှတ်ပုံတင်နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ပါ။ ယင်းအတွက်အစိုးရအနေဖြင့် MIL ကို ထိရောက်စွာအကောင်အထည်ဖော်ရန် မြေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အေဂျင်စီများအတွက် ရှင်းလင်းသောညွှန်ကြားချက်များနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။ အလားတူစွာကုမ္ပဏီများဥပဒေသစ်အရ နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှု ၃၅% အထိရှိသည့် မြန်မာကုမ္ပဏီများကို ၁၀၀% မြန်မာနိုင်ငံသားပိုင်ကုမ္ပဏီများကဲ့သို့

တူညီသော စည်းကမ်းချက်များနှင့်အညီ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပြုထားကြောင်း ရှင်းလင်းအောင် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ MIL နှင့် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းကို ကန့်သတ်သည့် ဥပဒေ (၁၉၈၇) တို့၏ ဆက်နွယ်မှုအပေါ် ရှင်းလင်းမှု မရှိခြင်းကြောင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် စာချုပ်စာတမ်းမှတ်ပုံတင်ရုံးတွင် နှစ်ရှည်ငှားရမ်းမှုများအတွက် မှတ်ပုံတင်ရာတွင် အခက်အခဲများ မကြာခဏ ကြုံတွေ့ရကြောင်း ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍက တင်ပြကြသည်။ စုပေါင်းပိုင်အဆောက်အအုံဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းကို ကန့်သတ်သည့်ဥပဒေ (၁၉၈၇) ဆက်နွယ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍လည်း အလားတူ ပြဿနာရပ်များ ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအားလုံးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှစ်ရှည်မြေငှားရမ်းခွင့် (နှစ် ၅၀ အထိနှင့် သက်တမ်းတိုး ၁၀ နှစ်စီဖြင့် ၂ ကြိမ်) ကို ခွင့်ပြုပေးသော MIL ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် အဓိကအောင်မြင်မှု တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး ယခင်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက စီးပွားရေးဝန်းကျင်တိုးတက်လာကြောင်းကို ပြသည့် အဓိကအချက်တစ်ချက်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်ရှည်မြေရရှိရန်သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အားလုံးအတွက် အထူးသဖြင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံကိန်းများနှင့် ကြွေးမြီငွေကြေးထောက်ပံ့မှုလိုအပ်သည့် မြေယာအခြေခံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် အရေးကြီးသောအခြေအနေတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။

- MIL ၏ ပုဒ်မ ၄၂-၄၃ တွင်ပြဋ္ဌာန်းထားသည်နှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်က ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ကန့်သတ်ထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ စာရင်းဆိုင်ရာ 'Negative List' အခြေအနေကို ရှင်းလင်းအောင် ဆောင်ရွက်ပါ။ ၎င်းအခြေအနေသည် အစိုးရအတွင်း အားကောင်းသော ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု လိုအပ်မည်ဖြစ်သည့်အပြင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စနစ်နှင့်ပတ်သက်၍လည်း အထူးသဖြင့် အလားအလာရှိသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ပိုမိုရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးရပါမည်။ ဤအဆင့်တွင် လက်ရှိစာရင်း (အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၁၅/၂၀၁၇) နှင့် ကန့်သတ် ထားမှုများအကြား အနည်းငယ် မညီညွတ်မှု ရှိနိုင်သော်လည်း ထိုကဲ့သို့ ရှင်းလင်းထားခြင်းသည် အနာဂတ်တွင် ပိုမိုကြီးမားကျယ်ပြန့်လာသော ကွဲလွဲမှုကို ရှောင်ရှားရန် အထူးသဖြင့် အရေးပါလှပါသည်။ ယနေ့အချိန်အထိ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုဆောင်ရွက်ချက်များကိုသာ ကန့်သတ်ထားပုံရှိသော်လည်း အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၁၅/၂၀၁၇) တွင် ပါဝင်မှု မရှိချေ။ ထိုသို့ညီညွတ်မှု မရှိခြင်းသည် စာရင်းတွင် မပါဝင်သော ပိုမိုကန့်သတ်မှုပြုလုပ်ထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများ ရှိ-မရှိ၊ အခြေခံစည်းမျဉ်းများတွင် ပြောင်းလဲမှု

များ ထင်ဟပ်ရန် စာရင်းကို ပုံမှန်ပြင်ဆင်မှု ရှိ-မရှိ စသည့် မရေရာမှုများ ဖြစ်စေပါသည်။

- နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ဆက်စပ်သည့် လုပ်ငန်းကဏ္ဍများရှိ စီမံချက်များကို စိစစ်ရာတွင် အဆိုပြုချက်စိစစ်ရေးအဖွဲ့တွင် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် မပြုရပါ။ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ၎င်းတို့ ပါဝင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာပဋိပက္ခသည် မသေချာမှုကို ဖြစ်စေပြီး ယှဉ်ပြိုင်မှုမရှိသည့် ခွင့်ပြုမှုအခြေအနေများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။
- လုပ်ငန်းသဘောသဘာဝအရ လွတ်လပ်သောတရားစီရင်ရေးစနစ် တည်ဆောက်ရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတရားရုံးစနစ်အောက်တွင် ဥပဒေရေးရာ သေချာမှုကို မြှင့်တင်ရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပါ။ ဤစီမံခန့်ခွဲမှုများကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ဒီမိုကရေစီအသွင် ကူးပြောင်းမှုတွင် အရေးအပါဆုံးအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ အစိုးရသည် ပြင်ပကျွမ်းကျင်သူများနှင့် အခြားသော သက်ဆိုင်သူများနှင့်အတူ တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍ၏ လွတ်လပ်မှုအပေါ် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရန်၊ မျိုးဆက်သစ်တရားသူကြီးများနှင့် ရှေ့နေများအား လေ့ကျင့်သင်ကြားရေး အတွက်အရင်းအမြစ်များကို မြှင့်တင်ရန်၊ တရားစီရင်ရေးစနစ်အပြင် အခြားသော အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းနည်းများကို တည်ဆောက်နိုင်ရေးအတွက် ရပ်ရွာအဆင့်တွင်တရားရေးဆိုင်ရာအစီအစဉ်များကို လက်လှမ်းမီစေရေး မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန် ရည်ရွယ်သည့် အစပျိုးလုပ်ဆောင်မှုများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။
- IP အခွင့်အရေးများနှင့် အနုညာတစီရင်ဆိုင်ရာဥပဒေများဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေများ၊ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကိုပုံစံချခြင်း၊ မူကြမ်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပါ။ ဤဥပဒေအသစ်များ ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ခြင်းသည်ချီးကျူးဖွယ်ကောင်းသည့်အောင်မြင်မှုတစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော် IP ဥပဒေသစ်များအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးများကို ယုံကြည်မှုမရှိနိုင်မီ IP အခွင့်အရေးများအား စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်စေခြင်းတို့ကို ကြီးကြပ်ရန် သီးခြား IP တရားရုံးများနှင့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများကို ထူထောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အလားတူပင် အစိုးရအနေဖြင့် အနုညာတစီရင်ရေးဥပဒေသစ်အရ ပေးအပ်ထားသောအခွင့်အရေးများကို ထိရောက်စွာ လိုက်နာစေရေး မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် သီးသန့်စီးပွားရေး ဆိုင်ရာတရားရုံးများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်နှင့် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းကို အားပေးဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်ဟောင်းများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြန်လည်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် ရှင်းလင်းမှုရှိစေရေးတို့အတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေများကို စဉ်းစားသုံးသပ်ပါ။ နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည့်အပြင် ဥပဒေစည်းမျဉ်းနှင့်အညီ ထိန်းကျောင်းမှု ပြုလုပ်ရန် အစိုးရ၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းပေးနိုင်သည့် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ဟန်ချက်ညီမှုကို ထင်ဟပ်စေရန် အဆိုပါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစာချုပ်များကို ချိန်ညှိထားသင့်ပါသည်။ COVID-19 ကူးစက်ရောဂါနှင့်ပတ်သက်သော အစိုးရ၏ အတွေ့အကြုံများသည် ၎င်းအနေဖြင့် အဓိကကျသော စာချုပ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များ သို့မဟုတ် အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူမှုများအပြင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များတွင် သင့်လျော်သည့် ဟန်ချက်အား မည်သို့ရှုမြင်ရသည်ဆိုသည်ကို ပုံဖော်နိုင်ပါသည်။ ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အတည်ပြုခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် မရေမရာသော အရည်အသွေးမပြည့်ဝသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များပါဝင်သည့် စာချုပ်များသည် ထိန်းကျောင်းမှုပြုလုပ်ရန် အစိုးရ၏ အခွင့်အရေးကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ အကာအကွယ်မပေးနိုင်သည့်အပြင် ISDS အငြင်းပွားမှုများတွင် မလိုလားအပ်သော အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူမှုများကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ အချို့သောစာချုပ်ဟောင်းများသည် တူညီသောမိတ်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် အတည်ပြုချုပ်ဆိုထားသည့် ပို၍သစ်လွင်ပြီး သိမ်မွေ့ကွဲပြားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များသည်လည်း ထပ်နေပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စာချုပ်များသည် အစိုးရ၏ ထိန်းကျောင်းမှုပြုလုပ်ရန် အခွင့်အရေးကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ အကာအကွယ်ပေးနိုင်စေရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အဆိုပါစာချုပ်များကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန် အဆင့်များကို စဉ်းစားဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ထပ်မံ၍စာချုပ်ဆိုင်ရာစေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ရာတွင် ၎င်း၏ နည်းလမ်းကို သုံးသပ်ပြင်ဆင်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ စာချုပ်မိတ်ဖက်များနှင့် သဘောတူညီထားသော စာချုပ်ပြင်ဆင်မှုများ သို့မဟုတ် ပူးတွဲ၍ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူခြင်းဖြင့် လက်ရှိစာချုပ်အချို့ပြင်ဆင်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ထပ်နေသောစာချုပ်များသည် လက်ရှိဦးစားပေးဆောင်ရွက်နေမှုများကို ထပ်ဟပ်မှုရှိ/မရှိ ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်နှစ်ခု သို့မဟုတ် နှစ်ခုထက်ပို၍ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ချုပ်ဆိုထားသည့် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။
- လက်ရှိရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည့်ကိစ္စရပ်များကို တက်ကြွစွာ စီမံဆောင်ရွက်ပါ။ အစိုးရအနေဖြင့် ISDS အငြင်းပွားမှု တားဆီးရေးနှင့် ပြဿနာစီမံခန့်ခွဲရေးနည်းလမ်းများ တိုးတက်စေရန် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ မူဝါဒများအကောင်အထည်ဖော်ရေးတွင် တိုက်ရိုက်

ပါဝင်ပတ်သက်သည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဆင့် အပါအဝင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ပုံမှန်ဆက်ဆံဆောင်ရွက်နေရသည့် အစိုးရဌာန အမျိုးမျိုးနှင့် အရာထမ်းများ၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းတာဝန်များကို အထောက်အကူပြု နိုင်ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များနှင့် အဆိုပါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူစာချုပ်များအရ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများ၏ အရေးပါမှု ဆိုင်ရာ အသိအမြင်ကိုမြှင့်တင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် စဉ်းစားဆောင်ရွက် နိုင်ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေး

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးမူဘောင်သည် ပထမ အကြိမ်သုံးသပ်မှုပြုလုပ်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် များစွာ ပြောင်းလဲခဲ့ပါသည်။ အဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာအနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမူဝါဒကို ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပိုမိုအားကောင်းလာစေရန်အတွက် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုနှင့်နိုင်ငံခြားစီးပွားရေးဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန (MIFER) ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် အရေးကြီးသော တိုးတက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါ သည်။ အထူးသဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတည်ထောင်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ရိုးရှင်းလွယ်ကူစေခြင်း၊ တစ်နေရာတည်းတွင် တစ်စုတစ်စည်းတည်း ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း နှင့်အတူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုခွင့်ပြုချက်နှင့် အခြားလိုအပ်သောလိုင်စင်များကို တစ်နေရာတည်း တွင် ရရှိရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နေရာတည်းတွင် တစ်စုတစ်စည်းတည်း ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းကို ယခုထက် ပိုမိုတိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်ရန်များ ရှိနေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီ (IPA) ဖြစ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန (DICA) သည် ၎င်း၏ လုပ်ကိုင်နိုင်မှုကို ပိုမိုခိုင်မြဲအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး အစိုးရအတွင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ဦးဆောင်သူနိုင်သည့်ဌာနအဖြစ် ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို တိုးမြှင့်ရေးအတွက် ရည်မှန်းချက်ကြီးမားသော အစီအစဉ်နှင့် မဟာဗျူဟာများကို ဖော်ပြ ထားသည့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှ ၂၀၃၆ ခုနှစ်ကာလအတွက် ရေရှည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်တစ်ခုဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်း (Myanmar Investment Promotion Plan -MIPP) ကို ရေးဆွဲခဲ့ပါသည်။

ဤအချက်သည် လက်ရှိရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့ရေး ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများကို အချိန်နှင့်တပြေးညီ သုံးသပ်ရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ဖွံ့ဖြိုး

တိုးတက်မှုရရှိစေရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိုဆွဲဆောင်နိုင်ရေး အစိုးရ၏ရည်မှန်းချက်ကြီးမားသည့်အစီအစဉ်အတွက် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော လမ်းညွှန်မှုများကို ရရှိစေပါသည်။ ယခုသုံးသပ်ချက်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံက တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည့် OECD ၏ IPAs စစ်တမ်းကို ဒေသတွင်းရှိ နိုင်ငံများ၏အတွေ့အကြုံများကို အခြေခံ၍ နှိုင်းယှဉ်မှုပြုထားပြီး အနာဂတ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏မြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့ရေးဆိုင်ရာ အားထုတ်မှုများကို မည်သို့အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပုံကို ထပ်မံထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်စေရန် ပံ့ပိုးပေးပါသည်။^၉

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးဆောင်ရွက်ချက်များသည် ကနဦး အဆင့်သာရှိနေခြင်းကြောင့် ယခုအခန်းပါ သုံးသပ်ချက်အများစုသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလျင်မြန်ချောမွေ့စေရေးနှင့်သာ သက်ဆိုင်ပါသည်။^၇ ဝန်ကြီးများနှင့် DICA DG တို့ ပြည်ပခရီးသွားရောက်ပြီး အလားအလာရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့များနှင့်တွေ့ဆုံခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍများ သတ်မှတ်ခြင်းတို့မှအပ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးသည် ကနဦးအဆင့်များ၌ ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ ၂၀၁၁ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာအကူးအပြောင်းကာလ နောက်ပိုင်း ဖြစ်တည်လျက်ရှိသည့် စီးပွားရေးဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အားနည်းချက်များကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကောင်းဆိုင်ရာ အခြေခံအုတ်မြစ်ကို မတည်ဆောက်မီ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် အမှတ်တံဆိပ်မြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များအပေါ် အကြီးအကျယ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းသည် အရင်းအမြစ်များကို ဖြုန်းတီးရာရောက်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ DICA သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများလွယ်ကူချောမွေ့စေရန်ကိုသာ အဓိကထား ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ယင်းနှင့်ပတ်သက်၍ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဥပဒေစည်းမျဉ်း အဟန့်အတားများကို ဖြေလျှော့ရန် အဓိကထား ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ရန်နေရာအဖြစ် ဆွဲဆောင်နိုင်မှုကို တိုးတက်နိုင်စေခြင်းကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းကို သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေး တိုးတက်မှုအတွက်များစွာ ပြုလုပ်ရန် ကျန်ရှိနေသေးပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများဆိုင်ရာ ဥပဒေအသစ်များဖြင့် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုပထမအဆင့်ကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သော်လည်း ဒုတိယအဆင့်အနေဖြင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် များစွာ လိုအပ်နေသေး

သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ၎င်းတို့၏စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် လိုအပ်သော ဝန်ကြီးဌာနလိုင်စင်များနှင့် ခွင့်ပြုချက်များ ရယူရာတွင် ရှင်းလင်းမှုမရှိ၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအပေါ် ပြစ်တင်ပြောကြားမှုများ ရှိနေဆဲဖြစ် သည်။ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် အေဂျင်စီများ၏ကိုယ်စား ခွင့်ပြုချက်များနှင့် လိုင်စင်များ ထုတ်ပေးရန် အခွင့်အာဏာရှိသည့် OSS သည် ပြတင်းတစ်ပေါက်စနစ်ဖြင့် တစ်ထိုင်တည်း ပြုလုပ်ပေးသော အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့အဖြစ်ထက် ဗဟိုသတင်းအချက်အလက်စင်တာတစ်ခုအသွင် ဖြင့် လည်ပတ်နေဆဲဖြစ်သည်။ အထက်ဖော်ပြပါ OSS သည် သီလဝါအထူးစီးပွားရေး ဇုန်ရှိ OSS နှင့် ကွဲပြားခြားနားသည်။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ OSS ရှိ အရာထမ်းများ သည် ဝန်ကြီးဌာနများကိုယ်စား ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာရှိခြင်းကြောင့် ယင်းတို့၏ လုပ်ငန်းစဉ်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအပေါ် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေမှု နည်းပါးပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတောင်သည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဆင့်တစ်ခုသို့ ရောက်ရှိခဲ့ပြီ ဖြစ်ရာ ယခုအခါ DICA အနေဖြင့် ပိုမို၍ မဟာဗျူဟာကျသော အမြင်များနှင့် ပိုမိုနက်နဲသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေးနှင့် မြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန် အချိန်ကျ ရောက်ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများနှင့် လုပ်ငန်းများ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးအစီအစဉ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် ပိုမိုပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် စီးပွားရေးချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှု လွယ်ကူချောမွေ့စေရေး တွင် ပိုမိုတက်တက်ကြွကြွ ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြား ကုမ္ပဏီများအကြား ကြီးမားသောစွမ်းဆောင်ရည်ကွာဟချက်သည် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှု များအတွက် အဓိကအတားအဆီးများအဖြစ် ရှိနေဆဲဖြစ်သော်လည်း အထူးစီးပွားရေးဇုန် များနှင့် စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ SME Centre ကဲ့သို့သော မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ မြှင့်တင်ရေးနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အခြားသောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုကို မြှင့်တင်ပြီး နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့်စီးပွားရေးချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှု လွယ်ကူချောမွေ့စေရေး အတွက် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ DICA သည် နာမည်ကောင်းရရှိခဲ့ပြီး စီးပွားရေးအသိုင်းအဝိုင်းနှင့်ထိတွေ့မှုရှိကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် စိုးရိမ်မှု များကို ကောင်းစွာနားလည်ထားပါသည်။ စက်မှုလုပ်ငန်းစွမ်းဆောင် ရည်မြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်များနှင့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအကြား 'ပထမအဆင့်' ချိတ်ဆက်မှုများကို ဆောင်ရွက်ရန် အခြားသောသက်ဆိုင်သူများနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဤအချက်သည် ရည်မှန်းချက်အောင်မြင်ရန် တွန်းအားပေးနိုင်သော

အချက်တစ်ချက် ဖြစ်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများကိုလည်း ဤရည်မှန်းချက်များနှင့်အညီ ဖြစ်စေလျက် (ဥပမာအားဖြင့် - ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ရန် သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင် အလားအလာကောင်းသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပစ်မှတ်ထားခြင်းဖြင့်) ပိုမိုအားကောင်းအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

အဓိကမူဝါဒအကြံပြုချက်များ

- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလျင်မြန်ချောမွေ့ရေး တိုးတက်ရန် ဆက်လက် လုပ်ဆောင်နေစဉ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးဆောင်ရွက်ချက်များကို အားကောင်း အောင်ဆောင်ရွက်ပါ။
 - မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အဖွဲ့အစည်း ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် တစ်နေရာတည်းဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းနှင့် အွန်လိုင်းဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမှတ်ပုံတင်ခြင်းစနစ်ကဲ့သို့သော လုံလောက်သောစနစ်ယန္တရားများတည်ဆောက်ခြင်းအပါအဝင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် ဥပဒေနှင့်စည်းမျဉ်းမူဘောင်ကို တိုးတက်အောင် များစွာ ကြိုးပမ်းခဲ့ပါသည်။ ယခုအခါ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး အစီအမံများကို စတင်တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အခြေအနေတွင် ရှိပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် DICA ၌ သိသာသော အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်မှုများ လိုအပ်ရုံသာမက သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်ကဲ့သို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးကို ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့်လည်း ပူးတွဲဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
 - ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးသည် ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များတွင် ပါဝင်ပါသည်။ DICA အနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ တရားဝင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ပိုမိုခိုင်မာစေရန်နှင့် ရှင်းလင်းရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့တရားဝင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးရာတွင် မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းပုံစံသည် အကောင်းဆုံးဖြစ်မည်ကို အစိုးရက စဉ်းစားဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် DICA ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးဌာနခွဲကို ပြန်လည်နေရာချထားရန် (ဝန်ကြီးဌာနကြီး၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုအဖြစ် ဆက်လက်ရပ်တည်ခြင်း သို့မဟုတ် ပိုမို၍ ကိုယ်ပိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိလာသော အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ပြောင်းလဲရပ်တည်ခြင်း) မဟာဗျူဟာအသစ် တစ်ခုကိုလည်း ရေးဆွဲရန် လိုအပ်ပါသည်။

- MIPP တွင် အဆိုပြုထားသည့် DICA အတွက် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ရွေးချယ်မှုအမျိုးမျိုးကို စိစစ်သုံးသပ်ရန်အတွက် လွတ်လပ်သော အဖွဲ့တစ်ခုက ဖြစ်နိုင်ခြေလေ့လာမှုတစ်ခုပြုလုပ်ရန် တာဝန်ပေးအပ်ပါ။ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအစီအစဉ်များနှင့် IPA ၏ အခြေအနေ နှင့်ပတ်သက် သော ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်ရာတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၏ မျှော်လင့် ထားသည့်ရလဒ်များနှင့် ဘတ်ဂျက်၊ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်၊ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးဆိုင်ရာ အလုံးစုံအကျိုး ထိရောက်မှုတို့၏ အကျိုးဆက်များကို သေချာစွာဆန်းစစ်ရန် လိုအပ် ပါသည်။
- MNE-SME ချိတ်ဆက်မှုများအတွက် ခိုင်မာသည့်အခွင့်အလမ်းများနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များကိုရှာဖွေဖော်ထုတ်ပါ။ DICA အနေဖြင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုသည် အခွင့်ကောင်းတစ်ရပ် အဖြစ် ရှိပြီးဖြစ်ရာ ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ကို မြှင့်တင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာ တွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် စက်မှုဇုန်များတွင် စမ်းသပ်ဆောင်ရွက်မှု များ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အစိုးရ အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် SME - MNEs ချိတ်ဆက်မှု ခိုင်မာစေရန်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည့်အပြင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အား ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းအခြေပြု စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဝန်ဆောင်မှုများ ထူထောင်နိုင်ရန် အားပေးပံ့ပိုးရပါမည်။
- ဌာနဆိုင်ရာလွတ်လပ်မှု (အစိုးရ၏ဌာနခွဲအမျိုးမျိုးသို့ သတင်းပို့ ခြင်း) ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက် မူဝါဒဆိုင်ရာ လွဲမှားမှု၊ ပုံတူပွားမှုနှင့် ဖြုန်းတီး နေသောအရင်းအမြစ်များကို ရပ်တန့်ရန် DICA နှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန် များကဲ့သို့သော နိုင်ငံတွင်းရှိ အခြားသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့ အစည်းများအကြား ဂရုတစိုက် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါ သည်။ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မက်လုံးများကဲ့သို့သော ပြည်သူ့အခွန်ဘဏ္ဍာငွေ အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့နှင့်ပတ်သက်လာလျှင် ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်မှုသည် အထူးအရေးကြီးသည်။ ဇုန်အတွင်း တည်ရှိနေသော ကုမ္ပဏီများအတွက် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးမဟုတ်သောမက်လုံး ပေးမှုများသည် အထူးသဖြင့် ဇုန်များပြင်ပတွင် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်လျက် ရှိသောစနစ်နှင့်နှိုင်းစာလျှင် အားကောင်းသည်။ ထို့ကြောင့် မလိုလားအပ်

သော ဇန်နဝါရီလများတိုးချဲ့ခြင်းနှင့် ဇန်နဝါရီလအတွင်းရှိ ကုမ္ပဏီများအတွက် ရရှိနိုင်သည့် ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာမက်လုံးအချို့ကို တဖြည်းဖြည်းလျှော့ချခြင်းကို ရှောင်လွှဲရန်နှင့် တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဇန်နဝါရီလအတွင်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များ ရရှိနိုင်သော ဘဏ္ဍာရေးမဟုတ်သော စည်းမျဉ်းဆိုင်ရာ ဆန်းသစ် ဆောင်ရွက်မှုများ၊ တိုးတက်မှုများနှင့်အတူ ပြင်ပစနစ်နှင့် ပိုမိုကိုက်ညီမှု ရှိစေရန်အတွက် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု လိုအပ်ပါသည်။

- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် DICA OSS ၏ ထိရောက်မှုကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် တည်ထောင်မှုဆောင်ရွက်ပြီးနောက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် သက်ရောက်လျက်ရှိသော ဒုတိယဆင့်စည်းမျဉ်းများကို ရိုးရှင်းလွယ်ကူမှုရှိစေရေး နှင့် တိုးတက်လာစေရေးအတွက် တိုးမြှင့်ပံ့ပိုးမှုနှင့် အခြားဝန်ကြီးဌာနများ၊ အေဂျင်စီများနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မြှင့်တင်ရန် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ပါ။
 - DICA OSS ၏ ထိရောက်မှု မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ပြုလုပ်နိုင်ပါသည် - (၁) သီလဝါ OSS Centre တွင် လက်ရှိကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်နေမှုနှင့် အလားတူသည့် OSS အရာထမ်းများကို ၎င်းတို့ ကိုယ်စားပြုသည့် ဝန်ကြီးဌာနအမျိုးမျိုးနှင့် အေဂျင်စီအမျိုးမျိုးတို့၏ ကိုယ်စားလှုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်းအပါအဝင် OSS တွင် အခြားသောလိုင်စင် များနှင့် ခွင့်ပြုချက်လုပ်ငန်းစဉ်များ ပေါင်းစပ်ပါ။ (၂) OSS တွင် လျှောက်ထားလွှာများကို စီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် Digital Solutions ကို ထပ်မံ၍ တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပါ။ လက်ရှိ Paper-based system မှ မှတ်တမ်းများကို Digital နည်းပညာဖြင့် ပြောင်းလဲသိမ်းဆည်းခြင်းနိုင်ရုံ သာမက ပိုမိုလျင်မြန်ပြီး ပိုမိုထိရောက်မှုရှိသော အချက်အလက် ရှာဖွေ ဆန်းစစ်လေ့လာမှုကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ထိုသို့သော ပြောင်းလဲမှုစနစ်ကို Donor Co-operation Programmes ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် Customer Service Training သို့ တက်ရောက် ခဲ့သည့် DICA ဝန်ထမ်းများအပေါ် အခြေတည်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ဦးစီးဆောင်ရွက်သင့်သည့် Customer Relationship Management စနစ်နှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်ပါသည်။
 - အထူးဂရုပြုရန်လိုအပ်သည့် ကဏ္ဍတစ်ရပ်မှာ DICA နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းများတွင် တာဝန်ရှိသည့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန (Environmental Conservation Department -

ECD) တို့အကြား ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် နှစ်ကြိမ်နှစ်ခါဖြစ်နေသော ခွင့်ပြုမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကြောင့် အလားအလာ ညံ့ဖျင်းစွာ ရေးဆွဲထားသည့် လုပ်ငန်းစီမံချက်များနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် DICA မှ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် ခွင့်ပြု လိုက်သည် (အမှန်စင်စစ်တွင် ထိုသို့ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်သော်လည်း) ဟု ယုံကြည်စေနိုင်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သောအခြေအနေများတွင် တစ်ခါတစ်ရံ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ECD ၏ အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည် ဖော်ရေးကို လျစ်လျူရှုရန် သို့မဟုတ် ဆန့်ကျင်ရန် ဆောင်ရွက်ကြသည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ECD ၏အကြံပြုချက် များကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ MIC ပါမစ်များကို ပျက်ပြယ်စေလိမ့်မည်ဟု စိုးရိမ်နေနိုင်ပါသည်။ စိတ်ပျက်ဖွယ်ကိစ္စရပ်များ အား ရှောင်လွှဲရန်နှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာစေရေး အဆင်ပြေ ချောမွေ့မှုရှိစေရန် အစပိုင်း၌ပင် မျှော်မှန်းထားမှုများကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ အထက်ဖော်ပြပါအကြံပြုချက်များအတိုင်း လုပ်ငန်းစဉ်နှစ်ခုကို ပေါင်းစပ်လိုက်လျှင် ထိုသို့ပြုလုပ်ရာတွင် ပိုမိုလွယ်ကူ စေနိုင်ပါသည်။

- ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပြီးနောက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု များအပေါ် သက်ရောက်လျက်ရှိသည့် စည်းမျဉ်းများ တိုးတက်စေရေးနှင့် ရိုးရှင်း လွယ်ကူစေရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် စုပေါင်းအားထုတ်မှု လိုအပ်နေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်အနေဖြင့် စံချိန်စံညွှန်းမီ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများရေးဆွဲရန် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများသို့ မေတ္တာ ရပ်ခံထားခြင်းသည် ကြိုဆိုရမည့် လုပ်ဆောင်ချက်ဖြစ်ပါသည်။ ဝန်ကြီး ဌာနများအနေဖြင့် ဘုံရည်မှန်းချက်များ တစ်ပြေးညီဖြစ်စေရန် SOPs ရေးဆွဲရေးကို ကူညီပံ့ပိုးသင့်ပါသည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်မှုသည် National Single Window တည်ဆောက်ရန် အထောက်အကူပြုသော ဥပဒေ စည်းမျဉ်းတိုးတက်မှုအတွက် မဟာဗျူဟာ၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သင့် ပါသည်။
- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်း အဆင့်သတ်မှတ်ချက်များ တိုးတက် ရေးအတွက် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရာတွင် Distance to Frontier ကို စဉ်းစားဆောင်ရွက်ပါ။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု စတင်

ဆောင်ရွက်ခြင်းကဲ့သို့သော အချို့သောညွှန်းကိန်းများတွင် မြန်မာနိုင်ငံ အနေဖြင့် အားရဖွယ် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်စဉ်မှာပင် ထိပ်ပိုင်း Frontier နှင့် အလွန်ဝေးကွာနေသည့် ပဋိညာဉ်များအတည်ပြုဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ချေးငွေ ရရှိနိုင်ခြင်း၊ အနည်းစုရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား အကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့် လူမွဲခံယူခြင်းကို ဖြေရှင်းခြင်းကဲ့သို့သော ညွှန်းကိန်းများကိုလည်း ဦးတည် ကာ တိုးတက်မှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

- မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာအကြံပေးခြင်းနှင့် စီးပွားရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် နယ်ပယ်များ တွင် ကောင်းမွန်သောစည်းမျဉ်းအုပ်ချုပ်မှုကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းတို့တွင် DICA ၏ အခန်း ကဏ္ဍ အားကောင်းလာအောင် ဆောင်ရွက်ပါ။
 - ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် မကြာခဏအပြန်အလှန်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု များနှင့် ခိုင်မာသောချိတ်ဆက်မှုများမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့ကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့်တင် ရေး မဟာဗျူဟာများအပါအဝင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒများနှင့် ဦးစားပေး ကဏ္ဍများ သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်းတွင် ပို၍စနစ်ကျစွာ ပါဝင်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ပါ။
 - DICA တွင် ကောင်းမွန်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအလေ့အထများ အကောင် အထည်ဖော်ခြင်းကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပြီး ကြိုတင်၍ ဥပဒေစည်းမျဉ်း သက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းကို ရှေ့ပြေးဆောင်ရွက်ရန် ရည်မှန်းချက် ထားပါ။ ထုတ်ပြန်မည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကြောင့် သက်ရောက်မှုများ အပေါ် ဆန်းစစ်ချက်များ ပြုလုပ်ပါ။ ထုတ်ပြန်မည့်/ ထုတ်ပြန်ပြီးသည့် ဥပဒေ စည်းမျဉ်းများအပေါ် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းအပါအဝင် ဥပဒေ စည်းမျဉ်းဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုကို ကြီးကြပ်မည့် ဗဟိုအဆင့် အစိုးရအဖွဲ့မရှိသည့် အခြေအနေတွင် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရ ဌာနများအနေဖြင့် မူဝါဒနယ်ပယ်များတွင် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်နှင့် ဆန်းစစ်မှုပြုလုပ်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာမှ အထောက်အပံ့နှင့် အကြံ ဉာဏ်များကို တတ်နိုင်သမျှရှာဖွေသင့်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပိုင်းဆိုင်ရာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်နှင့် အထူးသဖြင့် ဒုတိယအဆင့်စည်းမျဉ်းဥပဒေ များနှင့်အညီ ဥပဒေစည်းမျဉ်းမူဘောင်ကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန်တို့အတွက် တန်ဖိုးရှိသည့် သင်ခန်းစာများကို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ကာလလတ် အနေဖြင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများကို ကြီးကြပ်ရန် အခွင့်အာဏာရှိသော ဗဟိုအစိုးရအဆင့်ဌာနတစ်ခုကို တည်ထောင်သင့်ပါသည်။

- DICA ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမူဘောင် ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပါ။
 - ပန်းတိုင်များ၊ ဘုံရည်မှန်းချက်များ၊ အဓိက လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်မှု ညွှန်းကိန်းများ၊ ဘတ်ဂျက်များသတ်မှတ်ထားရှိခြင်းအပြင် ခိုင်မာသော ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းစနစ် (Monitoring & Evaluation – M & E System) ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် DICA တွင် လုပ်ငန်း လည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို စတင် ဆောင်ရွက်ပါ။ ယင်းမဟာဗျူဟာသည် ကာလလတ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်နိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းထူထောင်မည့်အဖွဲ့အစည်းပုံစံ ရေးဆွဲရေးအတွက် အဓိကကျသောအဆင့်ဖြစ်ပါသည်။
 - DICA ၏ တိုးတက်မှုများကို အဓိကရည်မှန်းချက်များနှင့်နှိုင်းယှဉ်၍ မြင်သာအောင် ဖော်ပြထားသော နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာ၏ အရည် အသွေးကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပြီး အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ပါ အများပြည်သူ သိရှိအောင် ထုတ်ဝေပါ။ အချို့သော ထိပ်တန်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအေဂျင်စီ များ၏ အစီရင်ခံစာများကို နမူနာယူနိုင်ပြီး အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော M&E စနစ်၏ အဓိကကျသော အစိတ် အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်လာပါမည်။
 - DICA အနေဖြင့် တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ချက် ရည်မှန်းချက်များအပါအဝင် အဆိုပြုပြီး၊ ခွင့်ပြုပြီးနှင့် အတည်ပြုပြီး လုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ်ရာနှင့် အစီရင်ခံရာတွင် ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းစနစ်တိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည် (အခန်း - ၄ တွင် အသေးစိတ် ဆွေးနွေးထားပါသည်)။ Online Portal အသစ်ဖြင့် MIC ၏ ခွင့်ပြုချက် မတိုင်မီအပါအဝင် စီမံကိန်းအဆိုပြုလွှာအကျဉ်းချုပ်များနှင့် ကနဦးပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဆန်းစစ်ခြင်း သို့မဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းဆောင်ရွက်ချိန်တွင် ပြုလုပ်ထားသော ကတိ ကတတ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နည်း ဥပဒေ ၁၉၆ အရ နှစ်စဉ်အစီရင်ခံရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့်အညီ ဖြစ်စေရန် MIC ခွင့်ပြုချက်နှင့် အတည်ပြုချက် ရရှိထားသော ကုမ္ပဏီများကို ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက် များ ထုတ်ပြန်ခြင်းကို အဆင်ပြေချောမွေ့မှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်သင့်ပါ သည် (အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို အခန်း ၆ တွင်ဖော်ပြထားပါ သည်)။ ယင်းကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ DICA သည် အစီရင်ခံခြင်း၊ အကဲဖြတ် ခြင်းနှင့် အနာဂတ်မူဝါဒဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန်

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် သတ်မှတ်ပုံစံတစ်ခုကို အဆိုပြုနိုင်သည်။ ပညာပေးရန် နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရန် ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် DICA သည် ၎င်း၏ ဝက်ဘ်ဆိုက်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက အစီရင်ခံထားသည့် လျှို့ဝှက်မဟုတ်သော၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်လွယ်ခြင်းမရှိသော အချက် အလက်များကို အများပြည်သူသိရှိအောင် ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။

- DICA ရုံးခွဲ ၁၅ ခုအား ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းလာစေရန် လုပ်ဆောင် နေမှုများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပါ။ ယင်းရုံးခွဲများသည် ကုမ္ပဏီဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအပြင် အနာဂတ်တွင် ဖြစ်လာနိုင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနစ်နာမှု များကို ဖော်ထုတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ခွင့်ပြုချက်များနှင့် အတည်ပြုချက် များတွင် ပါဝင်သည့် တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့်အညီ ဖြစ်စေရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ သူများကို ကြီးကြပ်ခြင်းတို့အတွက် အဓိကကျသော အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်ပါသည်။

တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် လုပ်သာကိုင်သာ ရှိအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း

တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် လုပ်သာကိုင်သာ ရှိအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အရည်အသွေးရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်လို သည့် မူဝါဒချမှတ်သူများအတွက် အဓိကကျသည့်အချက်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံများအတွင်း လုပ်ကိုင်နေသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှလည်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော တန်ဖိုးဖန်တီးခြင်းနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့အားမျှဝေခြင်းကို သေချာစေရန် ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအားလုံးသည် ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းများ လည်ပတ်ဆောင်ရွက်ရာ၌ ထွက်ပေါ်လာ သည့်ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လျော့ချနိုင်စေရန်နှင့် ရှောင်ကြဉ်နိုင်စေရန် ဆောင်ရွက်ရ မည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ၎င်းတို့လုပ်ငန်းလည်ပတ်လုပ်ကိုင်နေသည့်နေရာတွင် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မျှဝေနိုင်စေရန် မျှော်မှန်းချက်ဖြင့် တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း (RBC) ဆိုင်ရာ အခြေခံမူများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

RBC ဆိုင်ရာအခြေခံမူများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များကို နိုင်ငံတကာအခြေခံမူများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ဥပဒေပိုင်းတွင် တစ်ဖြည်းဖြည်း ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းလာကြသည်။ မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း G7 နှင့် G20 ဆွေးနွေးပွဲများတွင်လည်းကောင်း၊ ပြည်တွင်းဥပဒေ များတွင်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာစာချုပ်များနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များ တွင်လည်းကောင်း RBC နှင့်ပတ်သက်သည့် အဆင့်မြင့်ဖော်ပြချက်များစွာကို တွေ့မြင်နိုင်

မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အာဆီယံအခြေပြစာချုပ်များတွင်လည်း RBC ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြ လာသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ အထူးသဖြင့် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်ချက်အဖြစ် ကုမ္ပဏီ များသည် ၎င်းတို့၏ ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်ကို မည်ကဲ့သို့ စီမံထိန်းချုပ်နိုင်မည်ဆိုသည့် အချက် အပါအဝင်အဓိကအားဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လည်ပတ်ဆောင်ရွက်ချက်များ၌ RBC ကို ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်မှု မြှင့်တင်ရေးအတွက် အလေးပေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးတွင် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်အတူ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တွင် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်အဆင့်ထိ ပါဝင်နိုင်ချေရှိသည့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် RBC ကို ကျင့်သုံးရာတွင် RBC ဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရား များစွာရှိသည်ဆိုသည့်အချက်ကို ၎င်းတို့နှင့် ပတ်သက်ဆက်နွယ်နေသည့် ဝယ်ယူမှုများ၊ ဖောက်သည်များနှင့် တွဲဖက်လုပ်ကိုင်သူများအား နီးကြားအသိရှိစေရန် လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ အကျယ်ဖွင့်ပြောရာ၌ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုပန်းတိုင် (SDGs) ကို ဦးတည်နေသည့် သို့မဟုတ် သီးခြားစီးပွားရေးနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်အကျိုးရလဒ်များရရှိစေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေသည့် မည်သည့်ကုမ္ပဏီ အတွက်မဆို RBC သည် အဓိကမဟာဗျူဟာ ဖြစ်သည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်က စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖြေလျော့ပေးရေး လုပ်ငန်းစဉ်သည် ကမ္ဘာ့ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များတွင် ပိုမိုပူးပေါင်းလာနိုင်ပြီး တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး အားကောင်းလာခြင်းနှင့် အများပြည်သူများပါဝင်မှု ပိုမိုများလာခြင်းကို ဖော်ဆောင် နိုင်ခဲ့သည်။ ပထမအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒလေ့လာသုံးသပ်ချက် တွင် ဖော်ပြပါကဏ္ဍများ၌ တိုးတက်လာမှုအခြေအနေများကို အလေးပေးဖော်ပြခဲ့ပြီး RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နိုင်မည့် မူဝါဒပိုင်း ဆိုင်ရာအကြံပြုချက်များကို အဆိုပြုခဲ့ပြီးဖြစ်သည် (OECD, 2014)။ ထိုစဉ်ကတည်းက RBC ကို အထောက်အပံ့ပြုနိုင်မည့် မူဝါဒများနှင့် ကနဦးဆောင်ရွက်ချက်များစွာကို ချမှတ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများ တွင် တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အတိအလင်း စတင်ကိုးကားပြဋ္ဌာန်းထားပြီး အဆိုပါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ အာဏာသက်ဝင်အသုံးပြုခြင်းသည် အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ပတ်သက်သည့် အရေးကြီးသည့်လုပ်ဆောင်ချက် ဖြစ်သည်။ RBC ဆိုင်ရာကတိကဝတ်ပြု ချက်များနှင့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အမျိုးမျိုးသော နိုင်ငံတော်အဆင့်မူဝါဒများ၊ မဟာဗျူဟာ များနှင့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် ထည့်သွင်းဖော်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း (၂၀၁၈-၂၀၃၀) ၌ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို နီးကြားသိရှိစေခြင်းနှင့် လူမှုရေးအရ တာဝန်ယူမှုလုပ်ဆောင် ချက်များ တိုးတက်မှု၏ အင်အားအဖြစ် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ပါဝင်လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းအတွက် ရည်မှန်းချက်များ ပါဝင်ပါသည်။ တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းအား

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်း (၂၀၁၆/၁၇-၂၀၃၅/၃၆) ၏ မျှော်မှန်းချက်တွင် လည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။

နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ အများပြည်သူများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပါဝင် သည့် RBC နှင့်ပတ်သက်သော ဆောင်ရွက်ချက်အမျိုးမျိုးကို အလေးပေးဆောင်ရွက်ခဲ့ကြ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် UN Global Compact Myanmar ကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင် ခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီပေါင်း ၁၂၆ ခု ရှိခဲ့သည်။ Institute for Human Rights and Business နှင့် Danish Institute for Human Rights တို့မှ ပူးပေါင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာန (Myanmar Centre for Responsible Business- MCRB) ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ASEAN Corporate Social Responsibility Network၊ UMFCCL၊ American Chamber of Commerce နှင့် EuroCham စသည့် စီးပွားရေးကွန်ယက်များနှင့် အသင်းအဖွဲ့များကလည်း အခမ်းအနားများ ပုံမှန်ပြုလုပ်ပြီး ပြည်သူများသို့ RBC ဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များကို နီးကြားသိရှိစေရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ အစိုးရနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများမှ RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်ရန် အဆိုပါစီးပွားရေးကွန်ယက်များ၊ အသင်းအဖွဲ့ များနှင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ထိုသို့သော ဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ပိုမိုပွင့်လင်းလာခြင်းနှင့် ကမ္ဘာ့ ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်နှင့် ပိုမိုပေါင်းစည်းလာခြင်းသည် နိုင်ငံတကာမှ စောင့်ကြည့်နေမှု တိုးပွားလာခြင်းဖြစ်သည်။ RBC ဆောင်ရွက်ချက်များကို ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း၌ တိုးမြှင့် ဆောင်ရွက် နေခြင်းနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မကြာသေးမီက ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးနှင့် လူ့သားချင်း စာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အခြေအနေများသည် နိုင်ငံတကာမှ သိသာထင်ရှားစွာ အလေးထားစူးစမ်းမှုများလာခဲ့ပြီး နိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ခရီးသွား ကဏ္ဍများအပေါ် တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း စီးပွားရေး အရ အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် နိုင်ငံတကာမှ သဘောထား အမြင်များ ထိခိုက်ခဲ့ရသည်။ အဓိကလူ့အခွင့်အရေးနှင့် အလုပ်သမားအခွင့်အရေး စံသတ်မှတ်ချက်များကို လေးစားလိုက်နာမှုပျက်ကွက်သည်ဟု ဥရောပသမဂ္ဂမှ ယူဆခြင်း ကြောင့် ၎င်း၏ လက်နက်များနှင့် ခဲယမ်းမီးကျောက်များမှ လွဲ၍ ပို့ကုန်အားလုံးကို ဥရောပ ဈေးကွက်သို့ ဦးစားပေးဝင်ရောက်ခွင့်ကို အာမခံပေးထားသော “လက်နက်မှလွဲ၍ အားလုံး ခွင့်ပြုခြင်း” (Everything But Arms-EBA) အစီအစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် တိုးမြှင့်စေ့စပ်ရေးကာလကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှသာ စတင်ခဲ့သည် (EU, 2019)။

ယခုကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နာမည်ဂုဏ်သတင်းထိခိုက်မှုကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန်၊ ကုန်ထုတ်စွမ်းအား တိုးတက်မှုကို ပံ့ပိုးပေးရန်နှင့် တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်နိုင်မည့် ရည်မှန်းချက်များကို အောင်မြင်စေရန်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများနှင့် ကုန်သွယ်ရေးမိတ်ဖက်များ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုကို လျှော့ချနိုင်အောင် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်မှု လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤအချက်သည် လူ့အခွင့်အရေးပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် RBC ဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို လျှော့ချရန်နှင့် RBC မူဘောင်များကို ခိုင်မာစွာ ကျင့်သုံးနိုင်စေရန် လိုအပ်သည်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ အစိုးရအနေဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား RBC ဆိုင်ရာ အခြေခံမူများနှင့် စံသတ်မှတ် ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် တိုက်ရိုက်ပံ့ပိုးပေးခြင်းဖြင့် RBC ဆိုင်ရာပြဿနာ များကို ကျော်လွှားနိုင်အောင် အားပေးကူညီရမည်ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လိုက်နာဆောင်ရွက်သင့်သည့် တာဝန်ဝတ္တရာများ ပါဝင်သည့် လမ်းညွှန်ချက်များ ထောက်ပံ့ ပေးခြင်းနှင့် ရှင်းလင်းသည့် မျှော်မှန်းချက်များကို ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းအပြင် ကုန်ကြမ်းများနှင့် အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းများကဲ့သို့သော ကဏ္ဍများအလိုက် လိုက်နာ ဆောင်ရွက်သင့်သည့် သက်ဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းအဆင့်ဆင့်ပါဝင်သည့် ပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် မျှဝေထောက်ပံ့ပေးခြင်း တို့ဖြင့် RBC ကို ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အစိုးရအနေဖြင့် RBC အား နိုင်ငံအဆင့် မဟာဗျူဟာမြောက် လမ်းညွှန်ချက်များကို ပံ့ပိုးပေးသည့် အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ပြီး ပါဝင်ပတ်သက်သူများအားလုံး က RBC ကို မြှင့်တင်အားပြည့်နိုင်ရေးအတွက် တူညီသောရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ထားရှိကာ အတူတကွ ပါဝင်လက်တွဲကြိုးပမ်းမှုဖြင့် ညီညီ ညွတ်ညွတ် ဖော်ဆောင်နိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။

အစိုးရမှ RBC ဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို အားပေးမြှင့်တင်နိုင်သော ဆောင်ရွက် ချက်များကို သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည့် ပထမအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မူဝါဒလေ့လာသုံးသပ်ချက် ပြုလုပ်စဉ်ကတည်းက ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ဆောင်ရွက်ချက် အမျိုးမျိုးနှင့် တိုးတက်မှုအခြေအနေများကို RBC အခန်းတွင် ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာထည့်သွင်းစဉ်းစားချက်များနှင့် မြေအသုံးပြုမှုနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန် များနှင့် ပတ်သက်သော စဉ်းစားသုံးသပ်ချက်များကို အခန်း ၆၊ ၇ နှင့် ၈ တို့တွင် ပိုမို အသေးစိတ် ဖော်ပြထားသည်။ ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိအခြေအနေနှင့်အညီ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို RBC ဆိုင်ရာအခြေခံမူများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များကို အကောင် အထည်ဖော်ရာ၌ အစိုးရမှ အထောက်အပံ့ပေးခြင်းနှင့် RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် နိုင်ငံတော်

အဆင့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုကို ဦးတည်သွားနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများကို မီးမောင်းထိုးပြ ထားခြင်းဖြစ်သည်။

အဓိကမူဝါဒအကြံပြုချက်များ

- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှ တာဝန်ယူမှုရှိသော အလေ့အကျင့် များကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ တကာ RBC ဆိုင်ရာစံသတ်မှတ်ချက်များကို သက်ဆိုင်ရာမဟာဗျူဟာများ၊ မူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းရန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၏ အကျိုးဝင်မှုနယ်ပယ်အောက်တွင်ရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ RBC ကျင့်သုံးမှု အခြေအနေကို သုံးသပ်ခြင်းနှင့် အတည်ပြုပေးခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များကို လည်း ခိုင်မာမှုရှိစေရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ အထောက်အပံ့သည် အရေးကြီး သည့်အချက် ဖြစ်သည်။ ကနဦးအဆင့်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက RBC နှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့ လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် အလေ့အကျင့်များကို ကွဲကွဲပြားပြား သိရှိနိုင်သော အမိန့်ကြော်ငြာစာ (ဥပမာ-သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်မှ ထုတ်ပြန် ထားတဲ့ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၄/၂၀၁၅) အား ထုတ်ပြန်ပေးခြင်းမျိုးကို နိုင်ငံတော်အစိုးရဘက်မှ လုပ်ဆောင်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။
- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအကြား တာဝန်ယူမှုအလေ့အကျင့်များအား ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် မြှင့်တင်ပေးခြင်းနဲ့ အထောက်အကူပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။
- အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခနှင့် အန္တရာယ်များသည့်နေရာများ၌ တွင်းထွက်သတ္တုများ ဆိုင်ရာတာဝန်ယူမှုရှိသော ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များအတွက် လက်တွေ့ကျင့်သုံး နိုင်မည့် လမ်းညွှန်ချက် (OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas) ကို ကျင့်သုံးနိုင်မည်ဆိုပါက တွင်းထွက်သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများမှ ထွက်ပေါ် လာသည့် လူ့အခွင့်အရေးပြဿနာများအား ဖြေရှင်းနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာအခက်အခဲများနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို တိုက်ရိုက်သော် လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း ထပ်မံမဖြစ်ပွားအောင် ကာကွယ် နိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- အထည်ချုပ်နှင့်ဖိနပ်ထုတ်လုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော ထောက်ပံ့မှု ကွင်းဆက်များဆိုင်ရာလက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်မည့် လမ်းညွှန်ချက် (OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains in the Garment and

Footwear Sector) အား စက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ကျင်းသုံးနိုင်မည်ဆိုပါက အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းများ၏ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပိုင်းကို အထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး စက်မှုလုပ်ငန်းများ၏ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

- တွင်းထွက်သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများ (အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတော်ပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပါအဝင်) အနေဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို မြှင့်တင်နိုင်အောင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် လူမှုရေးနဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်စေသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍများနှင့် အစိုးရ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်မှုသိသာထင်ရှားစွာ ပါဝင်နေသည့် လုပ်ငန်းများအပါအဝင် နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတွင် အထောက်အကူပြုနေသည့်အတွက် နိုင်ငံတွင်း RBC ကို ထိခိုက်စေသည့် အလေ့အကျင့်များကို အဆိုပါလုပ်ငန်းများတွင် လျော့ချနေသကဲ့သို့ တစ်ဖက်တွင်လည်း RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်သည့် စီးပွားရေး ဆိုင်ရာအမှုအကျင့်ကောင်းများကို ပိုမိုမြှင့်တင်ခြင်းသည်လည်း အထိရောက် ဆုံးနည်းလမ်းဖြစ်သည်။
- တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်မှုအတွက် National Action Plan (NAP) ကို ပါဝင်ပတ်သက်သူများအားလုံးနှင့် ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေးမှုများနှင့်အတူ နိုင်ငံတကာအဆင့်အတန်းမီ အလေ့အကျင့်ကောင်းများနှင့်အညီ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ NAP လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများအားလုံးမှ ညီညီညွတ်ညွတ်ဖြင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် RBC Agenda ကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

အခြေခံအဆောက်အအုံ ချိတ်ဆက်မှု

မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း စီးပွားရေးဝန်းကျင်တိုးတက်မှုအတွက် အခြေခံကျသည့် ဥပဒေအခြေခံများဖြစ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအသစ်၊ ကုမ္ပဏီများဥပဒေအသစ်နှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေတို့ကို ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခဲ့ခြင်းနှင့်အတူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အခြေအနေကောင်းများ တိုးတက်လာရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ခရီးရှည်ကြီးကို လျှောက်လှမ်းခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း အဆိုပါပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် မျှော်မှန်းထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆွဲဆောင်မှုရှိခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းစသည့် ရည်မှန်းချက်များကို ပြည့်မီအောင် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ ပြီးပြည့်စုံသည့် ဆောင်ရွက်မှုများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ဝန်းကျင်ကောင်းကို ဖန်တီးပေးခြင်းနှင့် လူမှုအသိုက်အဝန်း အတွက် အကျိုးခံစားခွင့်များကို ဝေမျှရာတွင် အဓိကကျသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။

အခြားအခန်းများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် အဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်း၊ အထူးစီးပွားရေးနှင့် စက်မှုဇုန်များ၊ တာဝန်ယူမှုရှိသည့် စီးပွားရေးဆောင်ရွက်မှု၊ အစိမ်းရောင်စီးပွားရေးနှင့် မြေပိုင်ဆိုင်မှုစသည်တို့နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အဓိကဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စရပ်များကို တင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ အခြေခံအဆောက်အအုံ ချိတ်ဆက်မှုသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်အတွက် အဆင်ပြေချောမွေ့အောင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အဓိကကျသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသည့်အတွက်လည်းကောင်း၊ ဝင်ရောက်လာမည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအကြား ချိတ်ဆက်မှုဖြစ်နိုင်သည့်အတွက်လည်းကောင်း အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် အဆိုပါကဏ္ဍကို အခြားသောကဏ္ဍများနည်းတူ အရေးကြီးသည့်ကဏ္ဍအဖြစ် မှတ်ယူ၍ အဓိက အလေးပေးဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

စီးပွားရေးကဏ္ဍကို ဖွင့်လှစ်ရန်နှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမှ တွန်းအားပေးသည့် ပို့ကုန်ဦးစားပေးမှု တိုးတက်စေရေးကို အခြေခံသည့် တိုးတက်မှုလမ်းကြောင်းကို တည်ဆောက်ရန်ရည်ရွယ်သည့် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးအကူးအပြောင်းနှင့်အတူ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း ၂၀၁၈-၂၀၃၀ သည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ဦးဆောင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးမှုမဟာဗျူဟာတစ်ခုကို လက်ခံခြင်းနှင့် ၎င်း၏အခန်းကဏ္ဍသည် ပတ်ဝန်းကျင်ကို သတိပြုစေရေးနှင့် လူမှုရေးအရ တာဝန်ယူမှုရှိသည့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့အတွက် အလားအလာရှိမှုအဖြစ် မှတ်ယူခြင်းအားဖြင့် ရည်ရွယ်ချက်များကို ခိုင်မာစေသည့် အထောက်အထားပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိစီးပွားရေး တည်ဆောက်ပုံကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းအားဖြင့် အဆိုပါ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း ၂၀၁၈-၂၀၃၀ သည် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အသေးစားအလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အထောက်အကူပြုရာတွင် ဦးစားပေးမှုကို ဖြစ်စေပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် နောင်အနာဂတ်တွင် ဒီဂျစ်တယ်စီးပွားရေးသို့ ကူးပြောင်းရာတွင် အဆင်ပြေစေရေး၊ ပိုမိုမြန်ဆန်သော ဖွံ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ အသွင်ပြောင်းမှုနှင့် အရည်အသွေးမြင့် အလုပ်အကိုင်များ များပြားလာစေရေးတို့အတွက် ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍ၊ စက်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍတို့ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် မြှင့်တင်သည့် ဆောင်ရွက်မှုများကို ပြုလုပ်ရန် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။

ပို့ကုန်ဦးစားပေးထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်ရန်နှင့် စိုက်ပျိုး ရေးကဏ္ဍကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းတွင် ဖော်ပြထားသည့် အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ ဈေးကွက်များကို လက်လှမ်းမီနိုင်မှုနှင့် နိုင်ငံတကာနှင့်ချိတ်ဆက်မှုတွင် ကောင်းမွန်စေရေးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံချိတ်ဆက်မှုသည် အကျိုး ရှိပြီး ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် ထောက်ပံ့ရေး ကွင်းဆက်များဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၊ လုပ်ငန်းများ အတွက် ကမ္ဘာ့တန်ဖိုးကွင်းဆက်များ (ဂျီဗီစီအက်စ်)နှင့် ပေါင်းစည်းနိုင်ရန် အခွင့်အရေးများ ကို များပြားစေခြင်းနှင့် နိုင်ငံများအတွက် အဆိုပါကမ္ဘာ့တန်ဖိုးကွင်းဆက်များတွင် ပါဝင်ခြင်း ဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ခံစားနိုင်ရန် အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဤအခြေအနေ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ကုန်သွယ်မှုနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ မူဝါဒများ ပေါင်းစည်းထားသည့် ဘက်ပေါင်းစုံ မဟာဗျူဟာများ လိုအပ်ပါသည်။ ဥပမာ အားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် အဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်း မူဝါဒများသည် ပိုမိုထိရောက်မှုရှိစေရေးအတွက် ကုန်သွယ်မှုနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိရောက်မှုရှိသည့် soft infrastructure ရှိသည့်အခါ ကုန်သွယ်မှုအဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်းနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုတို့အပါအဝင် အရည်အသွေးပြည့်ဝသည့် hard infrastructure ၏ အရည်အသွေးကို မြှင့်တက်စေပါသည်။ ကုန်သွယ်မှုနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမပါဘဲ hard infrastructure တိုးတက်သည့် အချို့ကိစ္စရပ်များ သို့မဟုတ် မျှော်မှန်းထားသည့် ရလဒ်များ ရရှိရန် လိုအပ်သည့် နည်းလမ်းမျိုးစုံချဉ်းကပ်မှုများ မရှိသည့်အခြေအနေတွင် hard infrastructure တိုးတက်သည့် အချို့ကိစ္စရပ်များလည်း ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် တစ်စု တစ်စည်းထဲမရှိသည့် ချဉ်းကပ်မှုများ မဖြစ်စေရေးမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ပိုမိုအားကောင်း စေရန်နှင့် အပြုသဘောဆောင်သည့် တွန်းအားပေးခြင်းနှင့် ဖြည့်စွက်အကျိုးသက်ရောက်မှု များအတွက် အဓိကအရေးပါပါသည်။

စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုများကို ပယ်ဖျက်ပေးခဲ့သည့်အချိန်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း ပို့ကုန် ၈၂ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် သွင်းကုန် ၃၆၂ ရာခိုင်နှုန်း တို့ဖြင့် ၎င်းကုန်သွယ်မှုကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည် (ဗဟိုစာရင်းအင်း အဖွဲ့မြန်မာ ၂၀၁၉)။ နိုင်ငံ၏ တိုးတက်များပြားလာသည့် လူဦးရေသည် ပို့ကုန်များအတွက် ဝယ်လိုအား ဖြစ်လာပြီး လုပ်သားပေါများမှုနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ပေါများမှုသည် ပို့ကုန်အတွက် ရောင်းလိုအားဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘာတွင် စီးပွားရေး အလျင်မြန်ဆုံး တိုးတက်လျက်ရှိသည့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ တရုတ်နိုင်ငံတွင် အာဆီယံနိုင်ငံများအကြား မဟာဗျူဟာကျကျတည်ရှိနေသည့် နိုင်ငံ၏ ပထဝီအနေအထားသည် ကုန်သွယ်မှုအတွက် အကျိုးအမြတ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အခြေခံအဆောက်အအုံချိတ်ဆက်မှုနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးကွန်ယက် ချဲ့ထွင်မှုတို့သည် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနှင့် ပိုမိုပေါင်းစည်းခြင်းနှင့် မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်လူထုတို့၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်း မြင့်မားစေခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စဉ်ဆက်မပြတ် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိအခြေခံအဆောက်အအုံချိတ်ဆက်မှုသည် ၎င်းကဏ္ဍရှိ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်စည်းပေးနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ တိုးတက်မှု နောက်ကျလျက်ရှိပါသည်။ လမ်းများနှင့် ဆိပ်ကမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်၏ သုံးပုံတစ်ပုံကျော်သည် ကန့်သတ်ချက်များ ရှိနေသည့် အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ hard infrastructure သည် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများအကြားတွင် အားနည်းသည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည် (အေဒီဘီ ၂၀၁၄)။ အမျိုးစုံသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံ ပုံစံများမရှိခြင်းနှင့် လမ်းမများပေါ်တွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး များပြားမှုသည် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကုန်ကျစရိတ် မြင့်တက်မှုကို ဖြစ်စေပါသည် (အေဒီဘီ ၂၀၁၆ ခ)။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍတစ်ခုလုံးသည် အထူးသဖြင့် ကုန်သွယ်မှုနှင့် ဆက်စပ်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံသည် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက များစွာ နောက်ကျကျန်နေသည်ဟု ပြော၍ရပါသည် (ကမ္ဘာ့ဘဏ် ၂၀၁၄)။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်းနှင့် ခန့်မှန်းနိုင်မှုမရှိခြင်းတို့မှာ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ကုန်စည်များတင်သွင်း/တင်ပို့မှုကို ပိုမိုအခက်အခဲဖြစ်စေပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ကုန်ကျစရိတ်ကို ပိုမိုမြင့်တက်စေပါသည် (OECD, 2018c)။ ဤအစီရင်ခံစာအတွက် သက်ဆိုင်သူများအားလုံးနှင့် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့မှုအရ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အရှေ့ - အနောက် စီးပွားရေးစင်္ကြံလမ်းပိုင်းဖြစ်သည့် ရန်ကုန်မှ ဖားအံသို့ သွားသည့်လမ်းကဲ့သို့သော အဓိကအရေးပါသည့် လမ်းမကြီးများပေါ်ရှိ တရားဝင်နှင့် အလွတ်သဘောမြို့ဝင်ဂိတ်များ ရှိနေမှုသည် သယ်ယူပို့ဆောင်ရန် နှောင့်နှေးစေပြီး ကုန်ကျစရိတ် ပိုမိုကျသင့်နေကြောင်း ပြောဆိုခဲ့ကြပါသည်။

လက်ရှိ ဂျီဒီပီ ၁ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၁.၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မြှင့်တင်ခြင်းသည် ပြည်တွင်းဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍ ပိုမိုတိုးတက်လာစေရေးအတွက် အလွန်လိုအပ်ပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအား နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက ၎င်းနိုင်ငံများသည် ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍတွင် ဂျီဒီပီ၏ ၄ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကျော်ကို သုံးစွဲကြပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နှစ်စဉ် ဂျီဒီပီ၏ ၃ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၄ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တိုးတက်လာစေရန် ရည်မှန်းထားသင့်ကြောင်း အေဒီဘီ (၂၀၁၆ က) မှ ထောက်ခံပြောဆိုထားပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ်နှင့်ညီမျှစေမည့် အသုံးပြုသည့်နှုန်းထားကို တိုးမြှင့်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးတည်ငြိမ်မှု ရရှိစေရန်အတွက် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အားပေးခြင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိက-အစိုးရ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုပုံစံတို့မှတစ်ဆင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်စေခြင်း စသည်တို့မှတစ်ဆင့် ပြုလုပ်သင့်ကြောင်း ထောက်ခံပြောထားပါသည်။

အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍတွင် အသုံးစရိတ်ပိုမိုသုံးစွဲနိုင်စေရန် အခြေခံအဆောက်အအုံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် စီစဉ်မှုနှင့် ဖြန့်ဝေမှုတို့ အဓိကလိုအပ်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဖြစ်နိုင်ခြေ

လေ့လာမှုများ၊ ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်းနှင့် စီမံကိန်းအကဲဖြတ်မှု မှုဘောင်များ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု လိုက်လျောညီထွေစွာအသုံးပြုခြင်းနှင့် ကာလရှည်ပို့ဆောင်ရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအစီအစဉ်များနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ကြီးကြပ်သည့် စနစ်နှင့် အစီရင်ခံတင်ပြ သည့်စနစ်တို့ကို မိတ်ဆက်တင်ပြခြင်းဖြင့် ပို့ဆောင်ရေးအခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံ အုပ်ချုပ်မှုကို အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည်ဖြစ်ပါသည် (အေဒီဘီ ၂၀၁၆ က)။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာ တွင် ဖြစ်လာနိုင်ခြေရှိသည့် အပျက်သဘောဆောင်သည့် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြင်ပမှ သက်ရောက်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ စီမံကိန်းကို ရွေးချယ် ခြင်း၊ ဖြန့်ဝေခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း တို့ကဲ့သို့ ပိုမိုထိရောက်မှုရှိသည့် စီစဉ်မှုနှင့် ဖြန့်ဝေမှု တို့သည် အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍတွင် သုံးစွဲငွေကို ထိထိရောက်ရောက် ချွေတာနိုင်ရန် ကူညီနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည် (McKinsey ၂၀၁၆)။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အစိုးရအနေဖြင့် ရန်ကုန် - မန္တလေးအမြန်လမ်းတွင် ကုန်တင်ကားများကို သွားလာခွင့်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် တရားဝင်ဝန်တင်ဆောင်မှုမပဏာကို တိုးမြှင့်ခြင်းကဲ့သို့ လမ်းကို ပိုမိုအကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်း အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မဲခေါင်ဒေသခွဲ၏ တရုတ်နိုင်ငံသို့ ချိတ်ဆက်ထားသည့် မြောက်စင်္ကြန် လမ်းနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ချိတ်ဆက်ထားသည့် အရှေ့-အနောက်စင်္ကြန်လမ်းကဲ့သို့ အဓိက ကုန်သွယ်ရေးစင်္ကြန်လမ်းများကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း လမ်းအသုံးပြုမှု ကို ပိုမိုအဆင့်မီလာစေရေး၊ ပိုမိုအကျိုးရှိရှိ အသုံးပြုနိုင်စေရေး အလေးထားဆောင်ရွက် သင့်ပါသည် (အေဒီဘီ ၂၀၁၆ ခ)။

ကုန်သွယ်မှုလွယ်ကူချောမွေ့စေခြင်းကဏ္ဍတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ အကြား အားနည်းလျက်ရှိပြီး ပိုမိုအားကောင်းလာစေရေး ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိ ပါသည်။ ကုန်စည်များ တင်သွင်းခြင်းမပြုမီ ကုန်စည်များကို စစ်ဆေးရာတွင် အကောက်ခွန် ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်စစ်ဆေးရာ၌ ဖြစ်နိုင်သည့် ကြိုတင်စစ်ဆေးသော နည်းလမ်းနှင့် နယ်စပ်တွင် တရားဝင်လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များကို လျှော့ချခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍတွင် ပိုမိုအဆင်ပြေချောမွေ့အောင် ပြုလုပ်နိုင် ပါသည်။ အထူးသဖြင့် အဓိက နယ်စပ်ဂိတ်အားလုံးတွင် အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်ကို အလိုအလျောက် ပြုလုပ်နိုင်သည့်စနစ်ကို တိုးတက်စေခြင်း၊ ကုန်သွယ်မှုအတွက် လိုအပ်သည့် စာရွက်စာတမ်း အရေအတွက်ကို လျှော့ချခြင်းနှင့် အချိန်နှင့် စပ်ဆက်သည့် ကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုမို လွယ်ကူစေခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည် (အိုအီစီဒီ ၂၀၁၈)။

အစိုးရသည် ဆက်သွယ်ရေးတွင် အားနည်းချက်များကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားလုပ်ဆောင် လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်းနှင့် အမျိုးသားထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး မဟာစီမံကိန်း ၂၀၁၈-၂၀၃၀ တို့တွင် မဟာ

ဗျူဟာများနှင့် မျှော်မှန်းချက်များကို ချမှတ်ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ အာမခံအကောက်ခွန် ကုန်လှောင်ရုံများအတွက် လိုအပ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ခွင့်ပြုပေးရန် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် အလှူရှင်များ ၏ ထောက်ပံ့မှုနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့မှ ပါဝင်မှုတို့ကို အဆင်ပြေစေမည့် အစိုးရရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကို ဦးတည်သည့် စီမံကိန်းဘဏ်ကိုလည်း မိတ်ဆက်ပေးခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ယခု လက်ရှိ ကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်နှင့် အဓိက စင်္ကြန်များဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အတွက် ဂျပန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအေဂျင်စီတို့မှ အထောက်အပံ့များကို ရရှိနေပါသည်။ ပြည်တွင်းစီးပွားရေးနှင့် ချိတ်ဆက်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်နိုင်သည့် ပို့ကုန်ဦးစားပေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိပို့ဆောင်ရေးချိတ်ဆက်မှုအခြေခံအဆောက် အအုံကို တိုးမြှင့်ရန်နှင့် အဆင့်မြှင့်တင်ရန်မှာ အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများ၏ အထောက်အပံ့ လိုအပ်ပါသည်။

အဓိကမူဝါဒအကြံပြုချက်များ

- ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုကိုတိုးမြှင့်ရန် - ဆောင်ရွက်နိုင်မှုဆန်းစစ်ချက်မှ ခွင့်ပြုပေးနိုင်သည့် ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်နှင့် ကိုက်ညီစေမည့် အသုံးပြုခနှုန်းထား ကိုချိန်ညှိခြင်း၊ နိုင်ငံပိုင်အခြေခံအဆောက်အအုံ ကုမ္ပဏီများ၏ ဘဏ္ဍာရေးပိုင်းဆိုင်ရာခိုင်မာမှုကို ညွှန်ပြခြင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ပါဝင်မှုကို အားပေးခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် ရန်ပုံငွေ ထပ်တိုးမြှင့်ရန်၊
- ဖြစ်နိုင်ခြေလေ့လာမှုများနှင့် စီမံကိန်းအကဲဖြတ်မှုမူဘောင်များကို ပိုမိုအားကောင်း စေခြင်းမှတစ်ဆင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အတွက် စီစဉ်မှုနှင့် ဖြန့်ဝေမှုတို့ကို တိုးတက်စေရန်။ ထို့သို့ဆောင်ရွက်ရာ တွင် ဖြစ်လာနိုင်ခြေရှိသည့် အပျက်သဘော ဆောင်သည့် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြင်ပမှ သက်ရောက်မှုများ၊ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ အားလုံးနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်း၊ ကာလရှည်အခြေခံအဆောက်အအုံ အစီအစဉ်များနှင့် စီမံကိန်းများကို သင့်လျော် သော ကြီးကြပ်သည့်စနစ် စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်၊
- မဲခေါင်ဒေသခွဲ၏ တရုတ်နိုင်ငံသို့ ချိတ်ဆက်ထားသည့် မြောက်စင်္ကြန်လမ်းနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ချိတ်ဆက်ထားသည့် အရှေ့-အနောက်စင်္ကြန်လမ်းကဲ့သို့ အဓိက ကုန်သွယ်ရေးစင်္ကြန်လမ်းများကို ဦးတည်အလေးထား၍ ရှိနေသည့် အခြေခံ အဆောက်အအုံများကို ပိုမိုအဆင့်မြှင့်တင်ရန်၊

- ရန်ကုန်-မန္တလေးအမြန်လမ်းတွင် ကုန်တင်ကားများကို သွားလာခွင့်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် တရားဝင် ဝန်တင်ဆောင်နိုင်မှုမပဏာကို တိုးမြှင့်ခြင်းကဲ့သို့ ရှိနေသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများဖြစ်သည့် လမ်းအား ပိုမိုအကျိုးရှိစွာ အသုံးချရန်၊
- တရားဝင်လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များကို လျှော့ချခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်မှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေမည့်အရာများကို အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် ကုန်သွယ်မှု အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန်နှင့် အခြားသော soft infrastructure တို့ကို အားကောင်းစေရန်။

အစိမ်းရောင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဘောင်

အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံအား စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုဖြစ်သကဲ့သို့ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် နိုင်ငံ၏ ကြွယ်ဝသည့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များသည် ပြည်သူ့လူထု၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် အားထားနေရသည့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများကို ဆက်လက်ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရေး သေချာစေရန်လည်း အရေးကြီးသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဟဇာတဖြစ်စေသည့် ကောင်းမွန်သောနည်းပညာများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံတို့သည် စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်မှုကို ပံ့ပိုးပေးပြီး စီးပွားရေးဆိုင်ရာအခွင့်အလမ်းသစ်များကို မြှင့်တင်ပေးသည့်အတွက် ၎င်းတို့နှင့်ပတ်သက်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ဆန်းသစ်တီထွင်မှုတို့သည် အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုအား အဓိကအကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေသည့် အချက်များဖြစ်သည် (OECD, 2011)။ ထို့အပြင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ကမ္ဘာ့လုံးဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များ ပိုမိုလိုအပ်လာခြင်းနှင့်အတူ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုလျှော့ချသော၊ ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလမ်းကြောင်းဆီသို့ အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို မြှင့်တင်ပေးရမည်ဖြစ်သည် (OECD, 2011)။ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင် အထူးသဖြင့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်၊ စွမ်းအင်လုံလောက်မှု၊ ရေသန့်စင်ခြင်းနှင့် ဖြန့်ဖြူးခြင်းစနစ်များ၊ ပို့ဆောင်ရေးနှင့် အိမ်ယာဖွံ့ဖြိုးမှုကဏ္ဍနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး၊လုံလောက်စွာ အသုံးပြုနိုင်ရေးနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ စီမံခန့်ခွဲမှုစသည်တို့ ပါဝင်ပါသည် (OECD, 2015)။

အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဘောင်တစ်ခုသည် ယေဘုယျဆန်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒမူဘောင်နှင့်ပုံစံတူသော်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အထောက်အကူပြုစေသည့် မူဝါဒမူဘောင်သည် သီးခြားမူဝါဒများ ချမှတ်ဖော်ဆောင်ထားခြင်းမရှိပါက အစိမ်းရောင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အတိအကျဖော်ဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိပါ။ အဆိုပါအချက်၌ အစိမ်းရောင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက်

ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အားပေးရန်နှင့် အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေရန် အစိုးရမှ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့်အထိ ခိုင်မာမှုရှိသော ကတိကဝတ် ပြုမှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပိုမိုသဟဇာတဖြစ်စေမည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် တစ်ပြေးညီ ပံ့ပိုးပေးနိုင်မည့်မူဝါဒ၊ ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပိုမို သဟဇာတဖြစ်စေမည့် တာဝန်ယူမှုရှိသော ကော်ပိုရိတ်အလေ့အကျင့်ကို အားပေးသည့် မူဝါဒများ၊ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုရည်မှန်းချက်များကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် မူဝါဒများ စသည် တို့ကို ရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော်၊ စိစစ်စစ်ဆေးနိုင်ရေးအတွက် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများစသည်တို့ ပါဝင်ပါသည် (OECD, 2015)။

ဤအခန်းသည် အစိမ်းရောင်စီးပွားရေးကို အထောက်အပံ့ပြုနိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံ၏ တိုးတက်မှုအခြေအနေနှင့် ဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေများကို ခြုံငုံသုံးသပ်ထားသည့် အချက်များကို ပံ့ပိုးပေးရင်းဖြင့် ဖော်ပြပါနယ်ပယ်များရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မူဝါဒမူဘောင်ကို ယှဉ်တွဲ ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ အစိမ်းရောင်စီးပွားရေးနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု (ယေဘုယျအားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အရည်အသွေးကို တိုးတက်စေ မည့် မူဝါဒများအပါအဝင်) ကို မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် လက်ရှိမူဝါဒမူဘောင် တည်ထောင် ရေးကို ဆန်းစစ်ရန် လိုအပ်သည့်အပြင် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်ကဏ္ဍ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု များစွာ ဝင်ရောက်လာစေရေးအတွက် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် စေ့စပ်ပူးပေါင်းနိုင်မည့်အလား အလာနှင့် လက်ရှိကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို ပိုမိုထိရောက်မှုရှိစေရန်အတွက် ဆန်းစစ်ရန် နှင့် နိုင်ငံတွင်း အစိမ်းရောင်စီမံကိန်းအတွက် ဘဏ္ဍာငွေရရှိရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသည့်ကိစ္စရပ်များ ကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။ အိုအီးစီဒီရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမူဝါဒမူဘောင် (OECD Policy Framework for Investment) နှင့် အိုအီးစီဒီသန့်စင်သည့်စွမ်းအင်အခြေခံ အဆောက်အအုံဆိုင်ရာမူဝါဒလမ်းညွှန်ချက် (OECD Policy Guidance for Investment in Clean Energy Infrastructure) တို့အားနောက်ဆုံးပြင်ဆင်ချက်ပြုလုပ်ရာတွင် ထွက်ပေါ်လာ သည့် အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအား ထည့်သွင်းထားပြီး အိုအီးစီဒီ (၂၀၁၇) *Investing in Climate, Investing in Growth* ၌ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှု လျှော့ချသော၊ ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သော စီးပွားရေးသို့ အသွင်ကူးပြောင်းနိုင်ရေးအတွက် ပံ့ပိုးပေးနိုင်သော မူဝါဒရွေးချယ်မှုများနှင့်ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးမှုများကိုပါ ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားသည်။

လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် စိန်ခေါ်မှု များစွာနှင့် တွေ့ကြုံနေရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့ စတင်အသွင်ကူးပြောင်း စဉ်မှစ၍ တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် စီးပွားရေး ပိုမိုတိုးတက်လာခဲ့သော်လည်း သဘာဝအရင်း

အမြစ်များအား ရေရှည်သုံးစွဲနိုင်ရေးစီမံထားမှုမရှိဘဲ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုများပိုမိုများပြားလာစေသည်။ အရင်းအမြစ်ထုတ်ယူသုံးစွဲသည့် ကဏ္ဍများသည် အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုနှင့် ဂျီဒီပီတိုးတက်မှုကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေပြီး ကျေးလက်နှင့် ဝေးလံသည့်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသည့် အောက်ခြေလူတန်းစားများသည် အသေးစားစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများနှင့် သစ်တောအရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများတွင် မှီခိုနေရသည်။ တရားမဝင်သစ် ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် အခြားစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်အများအပြား ယိုယွင်းပျက်ဆီးခဲ့ရာ ၁၉၉၀ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်အကြား သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုဧရိယာဟတ်တာသန်းပေါင်း ၁၀ ဆုံးရှုံးခဲ့သည်ဟုခန့်မှန်းထားသည် (Fodor and Ling, 2019)။ မြို့ပြဒေသများတွင် စက်မှုဇုန်များမှ ထွက်ရှိသည့် အန္တရာယ်ရှိသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ၊ ထိန်းချုပ်မှုမရှိသောဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် မော်တော်ယာဉ်အသုံးပြုမှုများပြားလာခြင်းအပါအဝင် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲမှုအားနည်းခြင်းကြောင့် လေနှင့် ရေညစ်ညမ်းမှုသည် ပိုမိုဆိုးရွားလာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုအရှိဆုံးကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအနက် တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မြှင့်တင်ခြင်းသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် စီးပွားရေးအရ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ထိခိုက်စေသည့် ဆောင်ရွက်ချက်များကို ရှောင်ကြဉ်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အခြေခံအဆောက်အအုံတိုးတက်ရန် အဓိကလိုအပ်လျက်ရှိပြီး ဌာနဆိုင်ရာများ၏ သတင်းအချက်အလက်များအရ လမ်းတည်ဆောက်ခြင်းသည် တစ်နိုင်ငံလုံးလိုအပ်ချက်နှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာရှိပြီး (Asian Development Bank, 2017a)။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအထိ နိုင်ငံလူဦးရေ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းသာ နိုင်ငံတော်ဓာတ်အားလိုင်းစနစ်မှ လျှပ်စစ်မီးကို ရယူသုံးစွဲနိုင်ကြောင်း ခန့်မှန်းသိရှိရသည်။ အဆိုပါလိုအပ်ချက်များသည် နိုင်ငံ၏ အစိမ်းရောင်အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍဘက်တွင် ပိုမိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများကို တိုးပွားစေပြီး နောက်ဆယ်စုနှစ်နှစ်စုအတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဟဇာတဖြစ်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ရှောင်ကြဉ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အကြီးစားပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်သုံး ဓာတ်အားလိုင်းစနစ်သည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထောက်ပံ့ရေးမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုကို လျော့ချပေးနိုင်ပြီး လိုင်းများချဲ့ထွင်မှုများသည် နေရာယူသော်လည်း လိုင်းမဲ့စနစ်များသည် စွမ်းအင်ပိုမိုသုံးစွဲနိုင်မှုကို အထောက်အကူပြုနိုင်သည်။

အစိုးရသည် အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးကို ပြီးခဲ့သည့်နှစ်မှစတင်၍ မဟာဗျူဟာများချမှတ်ကာ ဆောက်ရွက်ချက်များစွာဖြင့် ဖော်ဆောင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်

တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း (၂၀၁၈-၂၀၃၀) ပါ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမဏ္ဍိုင် ၅ ခုတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအား တစ်ခုအဖြစ် ရှင်းလင်းစွာ ထည့်သွင်းပေါင်းစည်းထားသည်။ နိုင်ငံ၏ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစီမံကိန်း (၂၀၁၈-၂၀၃၀) သည် ရာသီဥတုဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များကို မြှင့်တင်ပေးပြီး Myanmar's Nationally Determined Contribution သည် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ချက်များကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရေးနှင့် လျော့ချနိုင်မည့်အချက်များကို သတ်မှတ်ပေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားပတ်ဝန်းကျင် စီမံကိန်း (၂၀၁၈-၂၀၃၀) သည် ကဏ္ဍများအားလုံးတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာရပ် များကို ပေါင်းစည်းရန် အားပေးပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂) နှင့် ၎င်း၏ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနည်းဥပဒေများ (၂၀၁၇) နှင့် အခြာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဆန်းစစ်၍ လျော့ချနိုင်ခြင်းဖြင့် အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုသို့သော မူဝါဒများ၊ ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည်မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုအတွက် ပြီးပြည့်စုံမှုရှိသည့် မူဘောင်တစ်ရပ်အဖြစ် ကိုယ်စားပြုနိုင် သော်လည်း အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှု (ဥပမာ - ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်၊ ထုတ်လွှတ်မှု လျော့ချခြင်း) နှင့် သက်ဆိုင်သည့် သီးခြားနယ်ပယ်များ၌ သတ်မှတ်ချက်များ သို့မဟုတ် ရှင်းလင်းသော ပန်းတိုင်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းကသာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသို့ ပိုမိုခိုင်မာသော ညွှန်ပြချက်တစ်ရပ်ကို ဖော်ပြနေခြင်းဖြစ်သည်။ အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် ပုဂ္ဂလိကအရင်းအမြစ်များကိုလည်းကောင်း၊ အဆိုပါမူဝါဒများအား အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင်လည်းကောင်း သိသာထင်ရှားသော ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု မြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ်သည်။ အစိုးရဌာနများ၊ အထူးသဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနကဲ့သို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့မှုများသည့် ဌာနများအား အဆိုပါ မဟာဗျူဟာများကို သိရှိနားလည်ရန် လိုအပ်ပြီး ၎င်းတို့မှ ပံ့ပိုးပေးနေသည့် ဝန်ဆောင်မှုများနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများတွင် ဖော်ပြပါမဟာဗျူဟာများကို ပေါင်းစပ်ရေးနှင့် ဖြန့်ဝေပေးနိုင်ရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်မှသာ မူဝါဒအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများလိုက်နာစေရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် အဆင်ပြေချောမွေ့မှုရှိမည်ဖြစ်ပြီး ရည်မှန်းချက်များကို ရှင်းလင်းစွာ ချမှတ်နိုင်ရေးအတွက်လည်း အထောက်အကူဖြစ်စေမည် ဖြစ်သည်။

အဓိကမူဝါဒအကြံပြုချက်များ

- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ မှ အဆိုပြုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ကနဦးဆန်းစစ်ရာတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများကပါ ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်ပါသည်။ (အခန်း ၃ ရှိ ၎င်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် အကြံပြုချက်များကို ကြည့်ပါ။)
- ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်များကို လေ့လာသုံးသပ်ရန်နှင့် ထိုကဲ့သို့ ဆန်းစစ်ချက်များကို လေ့လာသုံးသပ်နိုင်မည့် နိုင်ငံတော်အဆင့်နှင့် တိုင်း ဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အဆင့် ဝန်ထမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ခြင်း အပါအဝင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆိုင်ရာဆန်းစစ်ချက်စနစ်များကို အပြည့်အဝ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်နှင့် လုပ်ငန်းအဆင်ပြေချောမွေ့မှုကို နှောင့်နှေးစေ သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို လျော့ချနိုင်ရန်၊ EIA များကို အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် သတင်းအချက်အလက်စနစ်များကို တိုးတက်စေခြင်းဖြင့် အစိမ်းရောင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို မြှင့်တင်နိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။
- မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစီမံကိန်းဘဏ် (Project bank) ၏ အနာဂတ်တိုးတက်မှုတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာစံနှုန်းများကိုပါ ပေါင်းစပ် ထည့်သွင်းရန် လိုအပ်သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်ရန်နှင့် အခြေခံ အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများကို Project Bank တွင် ဦးစား ပေးကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အနာဂတ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဦးစားပေးစီမံကိန်းများ သတ်မှတ်ရာ၌ မဟာဗျူဟာကျသော ပတ်ဝန်းကျင်ဆန်းစစ်ချက်များအပါအဝင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များကို စီမံကိန်းများတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် အစိမ်း ရောင်စီမံကိန်းများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။
- ရေအားမှ ထုတ်လုပ်ခြင်းမဟုတ်သော ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်များ၏ အရေးပါပုံကို သိရှိခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ တစ်ပြေးညီ စံသတ်မှတ်ထား သည့် Power-purchase agreement စာချုပ်ပုံစံကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ မြေအသုံးပြုခွင့်လုပ်ငန်းစဉ်အား အဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်း ဖြင့်လည်းကောင်း၊

ရေးဆွဲထားသည့် နိုင်ငံ၏ စွမ်းအင်စီမံချက်များတွင် နေစွမ်းအင်နှင့် လေစွမ်းအင် တို့ကို အခြေခံသည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ခြင်းကို မြှင့်တင်ရမည်ဖြစ်ပါ သည်။

- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိ စေမည့် အခွင့်အလမ်းများကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းဖြင့် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင် သုံးလိုင်းမဲ့စနစ်ဖြင့် စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို နိုင်ငံတော်မှ အထောက်အပံ့ပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။
- ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာငွေ နဲ့ အခြားသုံးစွဲပိုင်ခွင့်ရှိသော ပတ်ဝန်း ကျင်ဆိုင်ရာဘဏ္ဍာငွေများကို အသုံးပြုခွင့်ရရှိစေရန်၊ အစိမ်းရောင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အတွက် စွမ်းရည်မြှင့်သင်တန်းများပေးရန်နှင့် စီမံကိန်းများကို မဟာဗျူဟာကျကျ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် ရည်မှန်းချက်ထားရှိရန်နှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို ခံနိုင်ရည်ရှိစေရန်အတွက် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

စီးပွားရေးဇုန်များကို အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း

ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ၏ အတွေ့ကြုံများကိုယူ၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့် စက်မှုဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ရည်မှန်းချက်ကြီးမားသည့် အစီအစဉ်ကို ဆောင်ရွက် လျက် ရှိပါသည်။ အဆိုပါအစီအစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်ရန်၊ အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးရန်နှင့် စက်မှုကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် တစ်နိုင်ငံလုံး၌ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ၃ ခုနှင့် စက်မှုဇုန် ၁၉ ခု ရှိပါသည်။ ၎င်းဇုန်များသည် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်များ၊ အကောက်ခွန် ကင်းလွတ်ခွင့်များနှင့် ဇုန်များသို့ ဦးတည်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကြောင့် ဘဏ္ဍာငွေ ရရှိမှုနည်းသည့် အတွက် လူမှုအသိုက်အဝန်းကို ကုန်ကျစေပါသည်။ ၎င်းတို့၏ တည်ထောင်မှုကို ဆုံးဖြတ်ရန် အလို့ငှာ လူမှုအသိုက်အဝန်း၏ အကျိုးအမြတ်သည် ဤကုန်ကျစရိတ်များကို ကျော်လွန်ရ မည် ဖြစ်ပါသည်။ အခြေခံအားဖြင့် ဇုန်များ အထူးသဖြင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များသည် ရေရှည် အကျိုးကျေးဇူးရှိပါသည်။ အလုပ်သမားများနှင့် လုပ်ငန်းများသည် နည်းပညာလွှဲပြောင်း ရရှိမှုမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့၏ အကန့်အသတ်ထက်ကို ကျော်လွန်၍ အကျိုးခံစားနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ပို့ကုန်ဦးစားပေးစက်မှုလုပ်ငန်းများကို ဦးတည်သည့်အတွက် နိုင်ငံခြားငွေရင်းမြစ် ဖြစ်လာ နိုင်ပါသည်။ လက်တွေ့တွင် မူဝါဒများ၏ အရည်အသွေးနှင့် ၎င်းတို့ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်နေ သည့် စီးပွားရေးဝန်းကျင်တို့အပေါ် များစွာတည်နေသည်ဖြစ်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက်

လက်နက်တစ်ခုအဖြစ်အသုံးပြုသည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ အတွေ့အကြုံမှာ ရောထွေးလျက်ရှိပါသည်။ အကောင်းမြင်သည့်အပိုင်းမှ ကြည့်ပါက အိမ်ရှင်နိုင်ငံသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို သင့်လျော်သည့် မူဝါဒများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လွှမ်းမိုးနိုင်ပါသည်။ ရည်ရွယ်သည်မှာ စွမ်းရည်နှင့် ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်နှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများအကြား သတင်းအချက်အလက်ဖလှယ်ရာတွင် အဆင်ပြေစေမည့်မူဝါဒများ ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် စက်မှုဇုန်များအတွက် မူဘောင်၌ အရေးကြီးသည့် ကွဲပြားမှုအချို့ရှိပါသည်။ လက်ရှိတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်တာဝန်ရှိသူမှ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များကို စီမံအုပ်ချုပ်ပြီး သမ္မတရုံး၊ အစိုးရအဖွဲ့သို့ တိုက်ရိုက်ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ စက်မှုဇုန်များမှာ စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာနအောက်တွင် ရှိပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များကို အထူးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် ကုန်သွယ်မှု၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ မြေ၊ အခွန်၊ အလုပ်သမားနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ မူဝါဒတို့နှင့် ချိတ်ဆက်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာမူဘောင်ဖြင့် ထိန်းချုပ်ပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်တည်ထောင်မှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်တာဝန်ရှိသူများ၊ ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူများ၊ အသုံးပြုသူများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်များစသည်တို့အတွက် အဓိကဥပဒေမှာ ၂၀၁၄ ခုနှစ် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေဖြစ်ပါသည်။ စက်မှုဇုန်များတွင် သီးခြားလုပ်ထုံးလုပ်နည်း သို့မဟုတ် အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းတို့ မရှိပါ။ သို့သော်လည်း အစိုးရမှ ဇုန်စီစဉ်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို စနစ်တကျချဉ်းကပ်နိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် စက်မှုဇုန်ဥပဒေမူကြမ်းကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းခဲ့ပြီး ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် မေလတွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်ရန် မြန်မာ့အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေသည် ဝင်ငွေခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ကို ၇ နှစ်၊ ထပ်တိုးနှစ်အတွက် အခွန်နှုန်းလျော့၍ ပေးဆောင်ခြင်း၊ သုတေသနဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ဝန်ထမ်းများအား သင်တန်းပေးခြင်းတို့အတွက် အခွန်သက်သာခွင့်များအပါအဝင် ရက်ရောသည့် ကင်းလွတ်ခွင့်များဖြင့် ကမ်းလှမ်းထားပါသည်။ ထို့အပြင် ဥပဒေသည် အစိုးရ၏ဝန်ဆောင်မှုနှင့် အကောက်ခွန်ရှင်းလင်းမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဌာနဆိုင်ရာပူးပေါင်းလုပ်ငန်းအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရန် ညွှန်ကြားထားပါသည်။ အပြန်အလှန်အနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် အနည်းဆုံး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလိုအပ်ချက်၊ ပြည်တွင်းရောင်းဝယ်မှုအပေါ် ကန့်သတ်ချက်၊ နိုင်ငံခြားသား အလုပ်အကိုင်နှင့် ဝန်ထမ်းများအား သင်တန်းပေးရသည့်တာဝန်များစသည်တို့ကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ကုန်းတွင်းပိုင်းနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက မျှတမှုမရှိသည့်ယှဉ်ပြိုင်မှုမှ ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အကာအကွယ်ပေးမှုတစ်ခုအဖြစ် ကင်းလွတ်ဇုန်မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ ပြည်တွင်းရောင်းချမှု အပေါ် ကန့်သတ်ချက်များရှိသော်လည်း ၁၀ နှစ်၊ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း အခွန်လျှော့ပေးခြင်းသည် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိသည့် အားသာချက်ကို ဖြစ်စေပါသည်။ သို့သော်လည်း တိကျမှုနည်းပါး သည့် ချဉ်းကပ်မှုသည် အခွန်နှုန်းလျှော့ချမှုကို တဖြည်းဖြည်း ဖယ်ရှားလိမ့်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသတွင်းနိုင်ငံများတွင် ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်စဉ်များရှိပါသည်။ ၎င်းနိုင်ငံများသည် ဇုန်များတွင် ထုတ်လုပ်သည့် အရည်အသွေးမြင့် ကုန်စည်များ၏ အကျိုးကျေးဇူးကို ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီ များကို ရရှိခွင့်ပြုခြင်းဖြင့် ပို့ကုန်ဝေစုလိုအပ်ချက်ကို ဖြေလျှော့ပေးခဲ့ပါသည်။

သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်သည် အရည်အသွေးမြင့်မားသည့် အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ၊ အများပြည်သူအသုံးအဆောင်များ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးချိတ်ဆက်မှုများနှင့် လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အဆင့်မြင့်အထူးစီးပွားရေးဇုန်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်း၏ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ (TSMC) သည် တစ်နေရာတည်း၌ အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် စင်တာကို တည်ထောင်ခဲ့ပါ သည်။ ၎င်းစင်တာတွင် ဝန်ထမ်းအရေအတွက်ကို လျှော့ချထားကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအနေဖြင့် လိုအပ်သည့် ခွင့်ပြုချက်နှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းတို့အတွက် ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါ သည်။ TSMC သည် အွန်လိုင်းဖြင့် လျှောက်လွှာတင်ရန်နှင့် ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအတွက် ဂိတ်ပေါက်တစ်ခုအဖြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ လုပ်ငန်းစဉ်များစွာအတွက် ပြီးစီးရန်ကြာချိန်များကို မှတ်သားထားပါသည်။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်တွင် စီးပွားရေးလုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများ အားလုံးလိုက်နာရမည့် တာဝန်ယူမှုရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် ညွှန်ကြားချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါ သည်။ သီလဝါသည် အခြားစက်မှုဇုန်များအတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နှင့် ဇုန်စီမံခန့်ခွဲမှုတို့တွင် စံပြုဖြစ်ပြီး ရိုးရှင်းသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ သို့မဟုတ် တာဝန်ယူ မှုရှိသော စီးပွားရေးဆောင်ရွက်မှုမူဝါဒများကဲ့သို့ မူဝါဒအသစ်များကို စမ်းသပ်ရန် မူဝါဒ ချမှတ်သူများအတွက် စမ်းသပ်ခန်းတစ်ခုလည်းဖြစ်ပါသည်။ သီလဝါ၏ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် စီးပွားရေးအကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အလွယ်တကူရနိုင်ပြီး လက်ရှိတွင် အထူးစီးပွားရေး ဇုန်၌ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပေါင်း ၇၄ ခု ရှိကာ အလုပ်အကိုင်ပေါင်း ၉၀၀၀ ခန့် လုပ်ကိုင်ခွင့်ရပါ သည်။ ၎င်းလုပ်ငန်းများ၏ ၄ ပုံ ၁ ပုံမှာ ပြည်ပသို့ တင်ပို့မှုကို ပြုလုပ်နေပြီဖြစ်ပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် ဇုန်အလုပ်သမားများမှ သီလဝါအထူး စီးပွားရေးဇုန်သည် ကျွမ်းကျင်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အထောက်အကူပြုကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည့် သက်သေ များ ရှိပါသည်။ ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများ၏ အကန့်အသတ်ရှိသည့် ကျွမ်းကျင်မှုစွမ်းရည်

ကြောင့် ဇန်နဝါရီလ လုပ်ငန်းများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုတွင် ကန့်သတ်ချက် များရှိပါသည် (IGC, 2018)။

အဆိုပါအထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက စက်မှုဇုန်များ၏ စီမံကိန်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုနည်းပါးပါသည်။ ဇုန်စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီများသည် ဇုန် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် နည်းဥပဒေများ သို့မဟုတ် စံသတ်မှတ်ချက်များ နှင့်အညီဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိပါ။ ဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် အစိုးရဌာနများ၏ သက်ဆိုင်ရာအခန်းကဏ္ဍအလိုက် ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိပါ။ အားနည်းပြီး ခေတ်မီတော့သည့် ဥပဒေမူဘောင်ကြောင့် ပြည့်စုံမှုမရှိသော စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် စက်မှုဇုန်များ၏ အကျိုးခံစားခွင့်နှင့်လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုအပေါ် အနည်းငယ်သာ အာမခံ ချက်နှင့်အတူ စက်မှုဇုန်အရေအတွက်မှာ လျင်မြန်စွာတိုးတက်လာပါသည်။ စက်မှုဇုန် အများစုတွင် အခြေခံအဆောက်အအုံ မပြည့်စုံခြင်း၊ အသုံးမပြုရသေးသော မြေကွက်များနှင့် မြေကို မမှန်မကန် အသုံးပြုခြင်းတို့ ရှိပါသည်။ အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နှင့်ထိန်းသိမ်းမှုတို့မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာတိုင် လုံလောက်မှုမရှိခဲ့ပါသည်။ အဓိက မြို့ပြဧရိယာ ပတ်လည်ရှိ ဇုန်များအတွင်း၌မှာပင် လမ်းများ မကောင်းဘဲ ရေစီးဆင်းမှုနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှုသည်လည်း စိုးရိမ်ဖွယ်ဖြစ်နေပါသည်။ အဆိုပါဇုန်များတွင် မြေဈေး မြင့်တက်မှု ကြောင့် ကုမ္ပဏီများသည် ဇုန်အတွင်းရှိ ၎င်းတို့၏ မြေကွက်ကို ရောင်းချ၍ ဇုန်ပြင်ပတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ကြရာ ဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် မဟာဗျူဟာမှာ အကျိုးသက်ရောက် မှု မရှိဖြစ်နေပါသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် မေလတွင် အသစ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် စက်မှုဇုန်ဥပဒေတွင် လက်ရှိဇုန်များသည် မြေအသုံးချမှု၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ ပံ့ပိုးပေးခြင်းအပါအဝင် ဥပဒေသစ်တွင် ပါရှိသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လိုက်နာရမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်မှုရှိစွာ လိုက်နာကျင့်သုံးမည်ဆိုပါက အဆိုပါဥပဒေ မူဘောင်သစ်သည် စက်မှုဇုန်စွမ်းဆောင်ရည်ကို သိသိသာသာ တိုးတက်စေမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာအစိုးရနှင့် ဂျပန်ကုန်သွယ်ရေးနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီတို့ ဖက်စပ်ဆောင်ရွက်သည့် မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဇုန်မှာ စက်မှုဇုန်များ၏ အထွေထွေအားနည်းချက်များဆိုင်ရာ သိသာသော ချွင်းချက်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းစက်မှုဇုန်တွင် အဆင့်မြင့်ဆုံး စက်မှုဇုန်ဆိုင်ရာ အထောက် အကူပြုပစ္စည်းများ ထားရှိရန် စဉ်းစားထားပြီး ရန်ကုန်မြို့နှင့် အနီးကပ်တည်ရှိမှုသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်နေသည့် ၎င်း၏ အဓိကအချက် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတွင်းရှိ အခြားစက်မှုဇုန်များနှင့် မတူညီသည်မှာ မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဇုန်တွင် အပြည့်အဝလုပ်ငန်း လည်ပတ်နေသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ၄၁ ခုရှိပြီး ၎င်းလုပ်ငန်းများသည် မြေကွက်များ

အားလုံးကို ယူထားကာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွင် အလုပ်သမားသောင်းဂဏန်းဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဇုန်တွင် စီးပွားရေး အဆင်ပြေချောမွေ့မှုသည် အခြားသောဇုန်များ သို့မဟုတ် အခြားစီးပွားရေးနယ်ပယ်ထက် အနည်းငယ်သာ ပိုမိုသာလွန်သည့်အခြေအနေ ဖြစ်ပါသည်။ မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဇုန်၏ အတွေ့ အကြုံကိုယူ၍ မြန်မာအစိုးရသည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများဖြစ်သည့် ထိုင်းအမတ်ကော်ပိုရေးရှင်းနှင့် ကိုရီးယားမြေနှင့်အိမ်ရာ ကော်ပိုရေးရှင်းတို့နှင့် စက်မှုဇုန် ၂ ခုကို ဖက်စပ် တည်ထောင်ရန် ပြုလုပ်လျက်ရှိပါသည်။ ၎င်းဇုန်အသစ် ၂ ခုသည် အနာဂတ်စက်မှုဇုန်များ အတွက် တိုးတက်သည့် စံနှုန်းအသစ်များကို ချမှတ်လိမ့်မည်ဟု မျှော်မှန်းထားပါသည် (Myanmar Times, 2019a and 2019b)။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်းမှ စက်မှုဇုန်များ၏စီမံခန့်ခွဲမှုမူဝါဒများတိုးတက်စေရန်အတွက် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အဆိုပြုထားပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဇုန်ခွဲဝေချထားရေးအစီအစဉ်ကို ပြည်နယ်များ၏ ချိတ်ဆက်နိုင်မှု အလားအလာနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့အပေါ် အခြေခံ၍ ရေးဆွဲခြင်း၊ အမျိုးမျိုးသော အဖွဲ့အစည်းများ၏ တာဝန်နှင့် အခန်းကဏ္ဍကို ရှင်းလင်းစွာသိရှိစေခြင်း၊ လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကာအကွယ်ပေးမှုများအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် လိုအပ်ချက်များကို ချမှတ်ခြင်းနှင့် ပြတင်းတစ်ပေါက် ဝန်ဆောင်မှုမှတစ်ဆင့် စီးပွားရေးနှင့်ဆက်နွယ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအဆင်ပြေချောမွေ့စေရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရသည် စက်မှုဇုန်ဥပဒေသစ်ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး စက်မှုနှင့် အသေးစားအလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဥပဒေများကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတိုးတက်စေရန်၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် ချိတ်ဆက်မှုပိုမိုအားကောင်းစေရန်၊ လက်ရှိစက်မှုဇုန်များကို အဆင့်မြှင့်တင်ရန်နှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေများသည် သင့်လျော်မှုရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းမှအဆိုပြုထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ကိုက်ညီပါက ၎င်းဥပဒေများသည် မြန်မာ့စက်မှုဇုန်များ၌ လုပ်ငန်းချိတ်ဆက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသစ်များကို ဆွဲဆောင်မှုဖြစ်စေမည့် မူဘောင်အခြေအနေများကို အထောက်အကူပြုရန် အလားအလာရှိပါသည်။

လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို သက်သာသော လုပ်ခလစာနှုန်းထားဖြင့် အလုပ်သမားအများအပြားကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါသည်။ သို့သော် နည်းပညာ

အသစ်များကို လိုက်ပါဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ထိရောက်သည့် စီးပွားရေးစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် နည်းပညာကျွမ်းကျင်ပြီး စီမံအုပ်ချုပ်မှုစွမ်းရည်ရှိသည့် အလုပ်သမားများမှာ နည်းပါးလှပါသည်။ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးသည့်ကုန်ကျစရိတ်အတွက် အခွန်လျှော့ပေးခြင်း၊ သင်တန်းပေးရမည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ တာဝန်နှင့် နိုင်ငံခြား ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများအပေါ် ကန့်သတ်ချက် များပြားခြင်းတို့သည် ပြည်တွင်းအလုပ်သမားများထံသို့ ထိရောက်သည့် နည်းပညာလွှဲပြောင်းမှုနှင့် နည်းပညာစွမ်းရည် အခြေခံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်တွင်းအလုပ်သမားများ၏ ကျွမ်းကျင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် အပြိုင်ဆောင်ရွက်မှုမရှိဘဲ နိုင်ငံခြားသားကျွမ်းကျင်သူများအပေါ် ကန့်သတ်ခြင်းမှာ အလားအလာရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်ရန် တားဆီးသည့်သဘော ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ပညာရေးစနစ်သည် အဓိက ပြုပြင်ရမည့် အချက်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီးဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းမှ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ လိုလားချက်များကို ကြီးကြပ်စစ်ဆေးခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရေးနှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ပညာရေးနှင့် သင်တန်းကျောင်းအဖွဲ့အစည်းတို့ကို ကြီးကြပ်သည့် အစိုးရဌာနများနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ခြင်းတို့အပါအဝင် စက်မှုကဏ္ဍအတွက် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အဆိုပြုထားပါသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များကို အကောင်အထည်ဖော်ပြီးပါက ၎င်းလုပ်ငန်းစဉ်များသည် လိုအပ်လျက်ရှိသည့် နည်းပညာနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုစွမ်းရည်ကို မြှင့်တင်ရန်အလားအလာရှိပါသည်။

ပြည်တွင်းရှိ ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများတွင် အကန့်အသတ်ရှိမှုကြောင့် ချိတ်ဆက်မှုအစီအစဉ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကနဦးအဆင့်သာ ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ထောက်ပံ့ရေးကွင်းဆက်တွင် ပြည်တွင်းကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုအတွက် လိုအပ်သည့်မူဘောင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် အလှူရှင်၏ ထောက်ပံ့မှုအပေါ် များစွာ မှီခိုနေရဆဲဖြစ်ပါသည်။ ရှေ့ဆက်လက်၍ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့် မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဇုန်တို့ကဲ့သို့ အောင်မြင်နေသည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့် စက်မှုဇုန်များမှာ ချိတ်ဆက်မှုအစီအစဉ်များ အစပျိုးဆောင်ရွက်မှုကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ကောင်းမွန်သည့် စမှတ်ဖြစ်ပါသည်။ တီအက်စ်အမ်စီသည် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ လုပ်ငန်းများ၊ အနီးရှိ စက်မှုဇုန်များရှိ လုပ်ငန်းများ ဇုန်အတွင်းရှိ လုပ်ငန်းများနှင့် မိတ်ဆက်သည့်ပွဲများမှတစ်ဆင့် ဝယ်ယူနှင့် ရောင်းသူတို့ကို ချိတ်ဆက်ပေးပါသည်။

အဓိကမူဝါဒအကြံပြုချက်များ

- အထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့်စက်မှုဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးမဟာဗျူဟာနှင့် ကိုက်ညီစေရန်၊ မူဝါဒလွှဲမှားမှု၊ ပုံတူကူးယူမှုနှင့် အရင်းအမြစ်များဆုံးရှုံးမှုတို့မှ မဖြစ်စေရန် အထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့် စက်မှုဇုန်များကို ကြီးကြပ်သည့် သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနတို့အကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို သေချာစေရန်၊
- ကင်းလွတ်ဇုန်များ၏ ပို့ကုန်ဝေစုလိုအပ်ချက်များကို ချက်ချင်းဖြေလျော့နေစဉ် ဝင်ငွေခွန်လျှော့ချပေးခြင်း (ဇုန်ပြင်ပရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပေးထားသည့် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်များအပြင်) မှတစ်ဆင့် အထူးစီးပွားရေး ဇုန်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပေးထားသည့် သာလွန်သည့် ဘဏ္ဍာရေး အကျိုးခံစားခွင့်များ တဖြည်းဖြည်း ရုပ်သိမ်းရန်အတွက် စဉ်းစားရန်၊ ဇုန်အတွင်းနှင့် ဇုန်ပြင်ပရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအကြား တန်းတူညီမျှမှုရှိစေရန်၊ အစိုးရဘဏ္ဍာငွေဆုံးရှုံးမှုကို လျှော့ချရန်၊ ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပပို့ကုန် ဈေးကွက်များသို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ ခွဲဝေချထားမှုတွင် ပုံမှန်ခြင်းကို ဖယ်ရှားရန်၊ ကင်းလွတ်ဇုန်မှ ကုန်စည်များကို ပြည်တွင်း စက်မှုလုပ်ငန်းများမှ အသုံးပြုနိုင်စေရေး အာမခံရန်၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ရရှိနေသည့် သင်တန်းပေးမှုကုန်ကျစရိတ်အတွက် အခွန်ပေးဆောင် ခြင်းမှ နုတ်ပယ်ခြင်းကို ပြည်တွင်းရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက်လည်း စဉ်းစားပေးရန်၊
- မြန်မာနိုင်ငံတွင် တာဝန်ယူမှုရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်ရန် (မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအသစ်တွင်လည်း ရည်ညွှန်းထားပြီး) ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီစေရန်အတွက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် စီးပွားရေးအတွက် တာဝန်ယူမှုရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၄/၂၀၁၅ ကဲ့သို့ ကြော်ငြာစာသတ်မှတ်ရေးစဉ်းစားရန်နှင့် ဇုန်အားလုံး၏ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီများ ကိုလည်း ၎င်းကြော်ငြာစာကဲ့သို့ သတ်မှတ်ရေးအတွက် တိုက်တွန်းရန်၊

- အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေနှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေအရ သတ်မှတ်ထားသည့် ခွင့်ပြုသည့် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ဝေါဟာရတို့အရ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်ဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များအကြား ရှေ့နောက်မညီမှုကို ဥပဒေ ၂ ခုလုံး၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်ပုံစံ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်းရန်၊
- စက်မှုဇုန်များ၏ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုတိုးတက်လာရန်အတွက် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊ ဇုန်ခွဲဝေချထားမှုတွင် ရှင်းလင်းသည့် နည်းဥပဒေနှင့် လိုအပ်ချက်များ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ ဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ စီးပွားရေးအဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကာအကွယ်ပေး မှုတို့ကို စက်မှုဇုန်ဥပဒေအသစ်တွင် ထည့်သွင်းမှုကို သေချာစေရန်၊
- မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်းတွင် ချမှတ်ထားသည့်အတိုင်း စက်မှုကဏ္ဍအတွက် လူ့စွမ်းအားအရင်း အမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်။ အထူးသဖြင့် ကျွမ်းကျင်မှုလိုအပ်ချက်အပေါ် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် ဆွေးနွေးမှု ပုံစံတစ်ခု တည်ဆောက်ရန်၊ သက်ဆိုင်ရာ မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ ပညာရေးနှင့် သင်တန်းကျောင်းအဖွဲ့အစည်းများ၊ စက်မှုလုပ်ငန်းများ အကြား ဆွေးနွေးမှုပုံစံကို အဆင်ပြေစေရန်၊ စီးပွားရေးကဏ္ဍမှ လိုအပ်နေသည့် လိုအပ်ချက်နှင့်ကိုက်ညီမည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းပုံစံကို အထောက်အကူပေးရန်၊
- အထောက်အပံ့စက်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် စနစ်တကျနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်း ဆိုင်ရာ အထူးသင်တန်းအစီအစဉ်များ ရေးဆွဲရာတွင် စီးပွားရေးအသိုက်အဝန်းနှင့် အလှူရှင်များနှင့်ပူးပေါင်း၍ သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများကို အထောက်အကူပြု ရန်၊ သင်တန်းသင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့် အစီအစဉ်များ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲရာတွင် အထူး စီးပွားရေးဇုန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပါဝင်စေရန်၊ အထည်အလိပ်နှင့် အဝတ် အထည်များ၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ စက်မှုလုပ်ငန်း၊ စက်ယန္တရားတပ်ဆင်ခြင်းတို့အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု

စီမံကိန်းတွင် ဦးတည်ထားသည့် ကဏ္ဍများကဲ့သို့ အဓိကစီးပွားရေးကဏ္ဍများကို အာရုံ စိုက်ရန်၊ အစားအသောက် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်မှုသည် ၎င်းကဏ္ဍအတွင်း ချိတ်ဆက်မှုများအတွက် ပိုမိုမြင့်မားသည့် အလားအလာဖြစ်ရာ ရှေ့ပြေး ဆောင်ရွက်မှုတစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

- သက်ဆိုင်ရာသွင်းအားစု ထုတ်လုပ်သော အိမ်နီးချင်း စက်မှုဇုန်များနှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးရှိ လုပ်ငန်းများစာရင်းကို သီလဝါရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသို့ ပေးသည့်နည်းလမ်း သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ထုတ်လုပ်သူများ၏ ကွန်ယက်ချိတ်ဆက်မှုအစီအစဉ်များမှတစ်ဆင့် တွေ့ဆုံပွဲများကို တိုးမြှင့်ပြုလုပ် ရန်။

အာမခံချက်ရှိပြီး ရှင်းလင်းကောင်းမွန်သော မြေအသုံးချခွင့်ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း

အာမခံချက်ရှိပြီး ရှင်းလင်းကောင်းမွန်သော မြေအသုံးချခွင့်ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကောင်းတစ်ခု ဖြစ်စေနိုင်ရေးအတွက် အဓိကကျသော အခြေခံတစ်ခု ဖြစ်ပြီး ယင်းသည် ပိုမို၍ အလုံးစုံပါဝင်နိုင်မှုနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်နိုင်မှုလမ်းကြောင်း ကို အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါအပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် တိုးတက်မှုများ ရှိစေရေး ဆောင်ရွက်ရန် အတော်အတန် လိုအပ်နေပါသေးသည်။ ပထမအကြိမ် OECD ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက် (OECD, 2014) တွင် မြေဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်အမျိုးမျိုးနှင့် အုပ်ချုပ်မှုလစ်ဟာမှုခြင်းကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိခြင်းတို့ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မီးမောင်းထိုးဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါသုံးသပ်ချက်များတွင် မြေအသုံးပြုခွင့်နှင့် အုပ်ချုပ်မှုအပေါ် အားကောင်းရန် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအမျိုးမျိုးကိုလည်း အကြံပြုဖော်ပြထားပါသည်။

၂၀၁၆ တွင် အမျိုးသားမြေအသုံးချရေးမူဝါဒ (National Land Use Policy-NLUP) ကို ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် မကြာတော့မည့် အနာဂတ်တွင် အဆိုပါပြဿနာရပ်များသည် မျှော်လင့် ချက် လင်းလက်လာတော့မည်ဟု ယုံကြည်အားထားရသော်လည်း မြေဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် စိန်ခေါ်မှုအမျိုးမျိုးသည် ယနေ့ထိတိုင် ဆက်လက်တည်ရှိနေပါသေးသည်။ ပါဝင် ပတ်သက်သူများနှင့် ဆွေးနွေးပွဲများပြုလုပ်ပြီးနောက် ယခင် ဦးသိန်းစိန်အစိုးရ၏ သက်တမ်း ကုန်ဆုံးခါနီးအချိန်တွင် အပြီးသတ်ထားသော NLUP သည် မြေမူဝါဒမူဘောင် တိုးတက်မှုများ ကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။ အခြားမဟာဗျူဟာ စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများအနက် ယင်းသည် NLUP

၏ အမျိုးမျိုးသော ရည်ရွယ်ချက်များ အကောင်အထည်ဖော်ရေးကို အထောက်အကူပြုရန် အတွက် အမျိုးသားမြေဥပဒေ (National Land Law - NLL) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အဆိုပြု ထားပါသည်။ လက်ရှိအစိုးရသည် ၂၀၁၆ ဧပြီလ နောက်ပိုင်းတွင် NLUP အား အများပြည်သူ သို့ အသိပေးထုတ်ပြန်မှုအဖြစ် တရားဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ၎င်း၏ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်စဉ် က ဖော်ပြခဲ့သည့် ကြေငြာချက်မူဝါဒစာတမ်း (NLD 2015) ပါ မြေစီမံခန့်ခွဲမှု ဆောင်ရွက်ရန် နှင့် မြေသက်တမ်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံစိတ်ချရမှု မြှင့်တက်လာစေရန် ကတိ ကဝတ်ကို ထပ်မံလေးနက်စေခဲ့ပါသည်။

သို့ရာတွင် အကျိုးဆက်ဖြစ်စဉ်အနေဖြင့် NLUP အောက်ရှိ ရည်မှန်းချက်များကို လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ရန် မြန်မာအစိုးရ၏ စွမ်းရည်နှင့် ဆန္ဒရှိမှုအပေါ် သံသယရှိစေသည့် ရပ်တည်မှုအမြင်များသည် အချို့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် လူမှုရေးအသင်းအဖွဲ့များ (CSOs) တွင် ပို၍ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပါသည်။ NLUP ကို အကောင်အထည်ဖော်သည့် ကြိုတင် ဆောင်ရွက်မှုများ တိုးတက်မှုကို နှေးကွေးစေသည့် မည်သည့်အရာကိုမဆို- ဥပမာအားဖြင့် NLUP ၏ အကောင်အထည်ဖော်မှုများကို ဦးစီးဆောင်ရွက်မည့် အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှု ကောင်စီ (National Land Use Council - NLUC) ကို နှစ်နှစ်ကြာပြီးမှသာ ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည် - NLUP နှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိသည့် အချို့ကျပ်ကျပ်တည်းတည်း မြန်မြန်ဆန်ဆန်ဆောင်ရွက် ရသည်များနှင့် ၂၀၁၈ နောက်ပိုင်းတွင် မြေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေအရ အသိအမှတ်ပြုမှု ဆိုင်ရာ တစ်ပြိုင်တည်း ဆောင်ရွက်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို မြှင့်တက်စေပါသည်။ CSO အများစုသည် ယခုထက်ထိ NLL ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆောင်ရွက်မှုများတွင် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုမရှိခြင်းများနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကိုလည်း ပြောဆိုကြပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ၌ NLUP အောက်တွင် အဆိုပါရည်ရွယ်ချက်အတွက် ကော်မတီဖွဲ့စည်းပြီးသည့်နောက်တွင်နှင့် ပါဝင် ပတ်သက်သူအစုအဖွဲ့များ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် များစွာပါဝင်ပြီး နောက်တွင် ပြောင်းလဲ လာလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ကြပါသည်။

၂၀၁၉ နောက်ပိုင်းတွင် ထုတ်ပြန်ကြေငြာခဲ့သည့် “မြေနှင့် အဆောက်အအုံ သတင်းအချက် အလက်ဘဏ်ကြေညာချက်” (၎င်းကြေညာချက်အရ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသည် ယင်းတို့ ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင်ရှိပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းအဖြစ် ပြုလုပ်ရန် အလားအလာ ရှိနိုင်သည့် မြေကွက်များအားလုံးကို စာရင်းပြုစုမည့်ပုံဖြစ်သည့်) ကြေငြာချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လည်း စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ မြှင့်တက်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါနည်းလမ်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် ၎င်းတို့၏ စီမံကိန်းများအတွက် အလားအလာရှိသည့် မြေကွက်နှင့် တည်နေရာ အနေအထား

တို့ကို ကြိုတင်၍ စဉ်းစားတွေးခေါ်ထားနိုင်ပါလိမ့်မည်။ အဆိုပါအဆင့်တွင် လုပ်ငန်းစတင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းအပေါ် တရားဝင်သတင်းအချက်အလက် မရှိခြင်းသည် ၎င်းအပေါ် သက်ရောက်မှု ဖြစ်စေရန် အလားအလာရှိနိုင်သည့် ပိုမိုစိစစ်ခြင်းများဖြင့် တားမြစ် ထားပါသည်။ သို့ရာတွင် အောက်တွင်ဆွေးနွေးမည့် လက်ရှိ မြေဆိုင်ရာသတင်းအချက် အလက်စနစ် ချို့တဲ့မှုအမျိုးမျိုးကို စဉ်းစားသုံးသပ်ခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းစတင်ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် သိသာထင်ရှားသည့် စွန့်စားမှုများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများ ရှိလာနိုင်ပါသည်။

အနည်းဆုံး NLUP ၏ အဓိက ဖော်ပြချက်အချို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ပြီးသည့် တိုင်အောင် မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်သည် နားလည်ရခက်စရာများ ကျန်နေ လိမ့်မည် ဖြစ်ပြီး၊ ရံဖန်ရံခါ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၊ လုပ်ကွက်နည်း တောင်သူများ၊ ဒေသခံ လူထုနှင့် အခြား မြေပိုင်ရှင် သို့မဟုတ် မြေအသုံးပြုများအပေါ် လုံခြုံစိတ်ချရမှုမရှိခြင်းများ ဖြစ်စေပါ လိမ့်မည်။ အကြောင်းရင်းတွင် (၁) ရှိရင်းစွဲအားနည်းချက်များ - မြေစီမံခန့်ခွဲခြင်း တွင် ဒါဇင်နှင့် ချီသော ဥပဒေများရှိခြင်းနှင့် အေဂျင်စီအမြောက်အမြား မျိုးစုံပါဝင်နေခြင်း တို့ဖြင့် အပိုင်းပိုင်းဖြစ်၊ ရှုပ်ထွေးပြီး ခေတ်နောက်ကျနေသော ဥပဒေနှင့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်း ဆိုင်ရာ မူဘောင်၊ (၂) မြေ သက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးအပေါ် ကာကွယ်ပေးမှု အားနည်းခြင်း၊ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတွင်းရှိ လူမျိုးစုများနေထိုင်သည့် ဒေသများအများအပြား တွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းမိရိုးဖလာအရ မြေအသုံးပြုမှုများ ကြီးစိုးနေခြင်း၊ (၃) မြေဆိုင်ရာ သတင်း အချက်အလက်စနစ် မတိကျခြင်း သို့မဟုတ် မရှိခြင်း၊ (၄) ရှုပ်ထွေးပြီး ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများ လွန်းသော မြေမှတ်ပုံတင်ခြင်းသည် လူမျိုးစုများနေထိုင်သည့် အထက်ပိုင်းဒေသများတွင် သိသာစွာ မြေမှတ်ပုံတင်မှုနည်းအောင် ဖန်တီးနေခြင်း၊ (၅) မြေအသုံးပြုမှုအတွက် စီမံချက် မရှိခြင်းနှင့် ရှုပ်ထွေးသော မြေအသုံးပြုမှု မူဝါဒအပြောင်းအလဲများ၊ (၆) မြေပြင်တွင် လက်ရှိဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည့် လက်တွေ့ အရှိတရားအပေါ် ကိုယ်စားပြုမှုမရှိဘဲ မြေစီမံခန့်ခွဲမှု ကြားဝင်ခွင့်ရရန်သာ အသုံးဝင်သည့် မြေအမျိုးအစားခွဲခြားခြင်းအပါအဝင် မြေအသုံးပြုအပေါ် တင်းကျပ်လွန်နေခြင်း၊ (၇) မရင်းလင်းဘဲ ကုန်ကျစရိတ်များပြားသော မြေလွှဲပြောင်းမှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ (၈) ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရများ၏ မြေပိုင်ဆိုင်မှု စည်းမျဉ်းများအတွက် အုပ်ချုပ်မှုပိုင်းဆိုင်ရာ အားနည်းခြင်း၊ (၉) မြေ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်း ခြင်းစနစ် အားနည်းခြင်း (၁၀) သမိုင်းကြောင်းအရ ပေါ်ပေါက်နေသော မြေဆိုင်ရာ နစ်နာမှု များ၏ စိန်ခေါ်မှုများ (၁၁) ယခုလက်ရှိတိုင်အောင် လုံလောက်သည့် လုံခြုံမှုပေးခြင်းမရှိသည့် မြေတိုင်းတာခွဲဝေပေးမှု မြှင့်တင်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူဦးရေစုစုပေါင်း၏ သုံးပုံနှစ်ပုံအထိ ပါဝင်လျက်ရှိသည့် ကျေးလက်နေ အိမ်ထောင်စုများအတွက် အရေးအကြီးဆုံး အရင်းအမြစ်ဖြစ်သည့် မြေရရှိမှု လုံခြုံစိတ်ချခြင်း နှင့် သဘာဝသယံဇာတများ၏ အရေးကြီးခြင်းတို့ကို ချဲ့ထွင်ဖော်ပြ၍ မရနိုင်ပါ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် မြို့ပြလူဦးရေ၏ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု ၉ ရာခိုင်နှုန်းရှိခြင်းကို နှိုင်းယှဉ်လျက် ကျေးလက်လူဦးရေ၏ ၂၃ ရာခိုင်နှုန်းသည် (MOPFI, 2018) ဆင်းရဲနွမ်းပါးကြောင်း သိသိသာသာ ပြသခြင်းအားဖြင့် တောင့်တင်းခိုင်မာသည့် မြို့ပြ-ကျေးလက် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသည် ခွဲခြားနေဆဲပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသည် သန်းပေါင်းများစွာသော လူများသည် လယ်ယာမြေ နှင့် စားကျက်မြေရရှိမှုနှင့် ၎င်းတို့၏စားဝတ်နေရေးအတွက် သားငါးနှင့် တောတောင်များ အပေါ်တွင် မှီခိုနေရခြင်းကို အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်စေပါသည်။ ၁၉၉၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ် အတွင်းတွင် ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ခံရမှုညွှန်းကိန်းတွင် ၁၈၇ နိုင်ငံအနက် အဆင့် ၃ တွင် နေရာယူလျက် (Eckstein et al., 2019) မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိနိုင်ငံများတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုခြင်း ဒဏ်ကို ခံနိုင်မှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံအဖြစ် သတ်မှတ်ဖော်ပြခြင်း ခံခဲ့ရပါသည်။ ထို့အတွက် ထိရောက်သည့် မြေအသုံးပြုမှုနှင့် မြေနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ လျော့ပါးသွားခြင်းကို ကာကွယ်မှုများကိုလည်း နှစ်ရှည်မြေအသုံးပြုမှုစီမံချက်တွင် အချက်တစ်ချက်အဖြစ် ထည့်သွင်းသင့်ပါသည်။

မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ အရင်းအမြစ်ရရှိနိုင်မှုနှင့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု ရရှိစေရန်အတွက် ၎င်းတို့၏အုပ်ချုပ်မှုများစသည့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအသိအမှတ် ပြုထားသော အဓိကကျသည့် အရေးကြီးမှုတို့သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် သဘောတူညီခဲ့သည့် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးရေးပန်းတိုင်များ (SDGs) အရ ကျယ်ပြန့်ပြီး ပြည့်စုံသည့် မူဘောင်အတွင်းတွင် လုံခြုံစိတ်ချရရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအကြောင်းအချင်းရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဆက်စပ်လွှမ်းခြုံနေသည့် အမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးမှုရည်မှန်းချက်နှင့် မဟာဗျူဟာတို့အပြင် ဝန်ကြီးဌာနများ၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များအကြားတွင် မူဝါဒများ၊ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများကို ချိန်ညှိရာတွင် လွယ်ကူချောမွေ့စေသည့် ရည်ရွယ်ချက်ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ဖြင့် ပေါင်းစည်းစေခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း ၂၀၁၈-၂၀၃၀ (MSDP) ကို ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ (MOPFI, 2018)

MSDP သည် လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့် ဦးစားပေးမှုများကို ပူးပေါင်းစုစည်းခြင်းနှင့် အနှစ်ချုပ်ခြင်းတို့မှ ရသည့် ရလဒ်များကို အသိအမှတ်ပြုလောက်အောင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ပြထားသော်လည်း ၎င်း၏ အပြီးသတ်မတိုင်မီ မူကြမ်းမှ အနည်းငယ်ကွဲလွဲလျက် NLUP တွင်

ကိုးကားရည်ညွှန်းချက်များ ပါဝင်စေရန် ပျက်ကွက်လျက်ရှိပါသည်။ မြေအုပ်ချုပ်မှုအပေါ် ကျန်ရှိသည့် အပိုင်းများသည် နိုင်ငံ၏ သဘာဝ အရင်းအနှီးပိုင်ဆိုင်မှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် အတွက် ရေရှည်ခိုင်မြဲတည်တံ့သည့် မြေစီမံခန့်ခွဲမှုကို အသုံးကျစွာ အာရုံစိုက်ထားသော် လည်း အခြားမြေအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ရှုထောင့်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ (MOPFI, 2018) ထိုသို့ ချန်လှန်ထားမှုများသည် အစိုးရ၏ လက်ရှိဆက်စပ်ဆောက်ရွက်မှု များကို ရှုပ်ထွေးစေခြင်းနှင့် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြေဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်မှု အခြေအနေများကို ပဋိပက္ခဖြစ်စေခြင်းစသည့် နားလည်ရခက်စေသည့် အချက်ပြမှုများစွာကို ထပ်မံပေါ်ပေါက်စေပါသည်။

လက်တွေ့မကျသည့် သက်သေပြမှုများက လက်ရှိအခြေအနေသည် နောက်ထပ် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများအပေါ် ဟန့်တားထိန်းချုပ်စေသည့် အရေးကြီးသည်အချက်ဟုလည်းကောင်း၊ လုံခြုံစိတ်ချမှုမရှိသည့် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်ဖြင့် အားနည်းသည့် ပိုင်ဆိုင်မှုဖြင့် နေထိုင်ရမည့် လယ်မြေအနည်းငယ်သာပိုင်သည့် လုပ်ကွက်နည်းလယ်သမားများ၊ ဒေသခံ လူထုများနှင့် လူမျိုးစုများ အရင်းအမြစ်များအတွက် ဆက်လက်ယုတ်လျော့ပျက်ပြားစေ သည့် အရင်းခံလည်းဖြစ်သည်ဟုလည်းကောင်း အကြံပြုကြပါသည်။ မြေပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးသည် အစိုးရက ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံရနိုင်သည့် စိန်ခေါ်မှုအများဆုံး ဧရိယာများထဲမှ တစ်ခု ဖြစ်လေ့ရှိပါသည်။ ယင်းသည် ရေရှည်ကြာမြင့်စွာ အသုံးပြုခဲ့သည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ မိရိုးဖလာပိုင်ဆိုင်မှုများနှင့် ချည်နှောင်ခံရခြင်း၊ သာမန်ထက်ပိုသော်လည်း တစ်ဦး တစ်ယောက်၏ အကျိုးစီးပွားနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တွန်းအားနှင့် ဆွဲအားတို့ အမြဲရှိတတ်သော မြင်နိုင်သောအရာနှင့် ပုန်းကွယ်နေသည့်အရာ နှစ်မျိုးစလုံးနှင့် ပြတ်သိပ်ဆို့နှင့်နေသော စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးကယပ်ရိုက်မှုများကဲ့သို့သော စိန်ခေါ်မှုများရှိပါသည်။ အဆိုပါစိန်ခေါ်မှု များသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အကြားတွင် ဆက်သွယ် ပေါင်းကူးပေးမည့် နက်နဲသော အရင်းအမြစ် အဖြစ်ပေးခြင်းဖြင့် ပို၍ တွန်းအားပေးလျက် ရှိပါသည်။

ထိုသို့ ရှုပ်ထွေးပြီး အငြင်းပွားမှုဖြစ်စဉ်များမြင့်မားသည့် မြေပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖြင့် ရှေ့သို့ ဆက်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ၎င်း၏နိုင်ငံသားများ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို တိုးတက်ရန် အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဝင်ရောက်ခြင်းဖြင့် ရေရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိစေရန် လွန်စွာအရေးကြီးလှပါသည်။

အဓိကမူဝါဒအကြံပြုချက်များ

- ပါဝင်ပတ်သက်သူများပါဝင်ရေးအတွက် အစီအစဉ်နှင့် ဆောင်ရွက်မှုများကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း စီမံထားပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာ၍ ကြိုတင်ခန့်မှန်း သိမြင်နိုင်မှုများရှိခြင်းတို့နှင့်တကွ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပါဝင်ခြင်းဖြင့် အစီအစဉ်ကျန၍ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်မှုရှိသော လုပ်ငန်းစဉ်များအားဖြင့် NLUP ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း။ အဆိုပါ ရည်ရွယ်ချက်အတွက် အကောင်အထည်ဖော်ဖွဲ့စည်းသည့် NLUC အောက်ရှိ လုပ်ငန်းကော်မတီသည် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်စေခြင်းဖြင့် ၎င်းဦးတည်ချက်အတိုင်း ရှေ့ဆက်သွားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းစီမံချက်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ရမည့်အရာများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး ပါဝင်ပတ်သက်သူများအနေဖြင့် မူကြမ်းစာရွက်စာတမ်းများ အပေါ် ကြိုတင်လေ့လာစဉ်းစားနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများ၊ နုတ်ဖြင့်ပြောဆိုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း စာရေးသားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ပါဝင်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးများ၊ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်သူများအပြင် ၎င်းနောက်ကွယ်ရှိ ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် သက်ဆိုင်သည့် စာရွက်စာတမ်းများကို ပြည့်စုံစွာနှင့် ပွင့်လင်းစွာ ရရှိနိုင်ခွင့်များကဲ့သို့သော အခွင့်အရေးများကို ပေးအပ်ရပါမည်။
- အမျိုးသားမြေဥပဒေ (NLL) ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် NLL နှင့် တည်ဆဲမြေဥပဒေများ သဟဇာတဖြစ်ရေးနှင့် ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်မှုရှိရေး-
 - NLL အနေဖြင့် တရားဝင်နှင့် တရားဝင်မရှိသည့် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အားလုံးကို အသိအမှတ်ပြုပေးခြင်း၊ မြန်ဆန်ရှင်းလင်း၍ အလုပ်ဖြစ်သော အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာမူဘောင်နှင့် မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ လွှဲပြောင်းခြင်းနှင့် လက်ဝယ်ပိုင်ဆိုင်ခြင်းတို့ကို အသေးစိတ်ချပြခြင်းနှင့် ကျန်ရှိနေသော မြေဥပဒေများ သဟဇာတဖြစ်ရေးနှင့် ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်မှုရှိရေးမူဘောင်ကို ချမှတ်ခြင်းတို့ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ပါဝင်ရေးဆွဲခြင်းတို့ကို သေချာစေခြင်း။
 - ပြီးပြည့်စုံသည့် မြေဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်၊ NLUP ၏ မူဝါဒများကို ထင်ဟပ်စေမည့် အဆိုပြုချက်များနှင့် NLL နှင့် လက်ရှိ မြေဆိုင်ရာဥပဒေပိုင်းများ သဟဇာတဖြစ်ခြင်းတို့ ဖွံ့ဖြိုးရေးစေခြင်း။
 - ကြားဖြတ်ဆောင်ရွက်မှုအနေဖြင့် တည်ဆဲဥပဒေနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အပေါ် အငြင်းပွားစေသော ပြင်ဆင်မှုများဆောင်ရွက်ခြင်းအား ရပ်နား

စေရန် အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဥပမာအားဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ကိုင်တွယ်နိုင်ရန်အလားအလာရှိသည့် နည်းဥပဒေများ အကောင်အထည်ဖော်ရန် ချိန်ညှိနေစဉ်နှင့် NLUP နှင့် ကိုက်ညီစေရန် ဆောင်ရွက်နေစဉ်အချိန်များတွင် ၂၀၁၉ မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၊ ပြန်လည် နေရာချထားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေကို အကောင် အထည်ဖော်ခြင်းအား ခတ္တရပ်ဆိုင်းထားစေခြင်း။

- မူဝါဒနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ညီညွတ်မှုရှိစေရေးတိုးတက်ရန်နှင့် လက်ရှိဖြစ်ပွား နေသည့် ကိစ္စရပ်များကဲ့သို့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပိုင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ အားနည်းခြင်းများကို ရှောင်ရှားရန်အတွက် တစ်ခုတည်းသော စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို ဖွံ့ဖြိုးစေခြင်း။ အဓိကစဉ်းစားရန်မှာ စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝ၍ အားကိုးယုံကြည် ရသော မြေဝန်ဆောင်မှုများ (ဥပမာ- မြေစာရွက်စာတမ်းများ စစ်တမ်းကောက်ယူ မှု စာရင်းအင်းများ၊ မြေပုံများနှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ အာမခံ ချက်ရှိမှု) တိုးတက်စေရေးနှင့် အားလုံးအတွက် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုံခြုံရေး ကို အောက်ပါအချက်များပါဝင်၍ မြှင့်တင်ပေးရန်ဖြစ်ပါသည်-
 - မြေအမျိုးအစားကို ရိုးရှင်းစေခြင်းနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရမြေတောင်းဆိုမှု များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တစ်ဦးတစ်ယောက်ခြင်းနှင့် အုပ်စုလိုက်တောင်းဆိုမှု များကို မှတ်ပုံတင်ရန်ခွင့်ပြုခြင်း။
 - အိမ်ထောင်စုခေါင်းစဉ်တွင် အိမ်ထောင်ဖက်နှစ်ဦးလုံး၏ အမည်ကို ထည့်သွင်းမှတ်ပုံတင်စေခြင်း အပါအဝင် မြေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အမျိုးသမီး များ၏ အခွင့်အရေးကို မြှင့်တင်ခြင်း။
 - မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးနှင့် လွှဲပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများနှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် မြန်ဆန်ထိရောက် သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို တည်ထောင်စေခြင်း။
 - အစိုးရမြေများ စီမံခန့်ခွဲမှုပြုလုပ်ရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာသည့် လုပ်ငန်း စဉ်ကို တည်ထောင်ခြင်း။
 - အရည်အသွေးကောင်းမွန်သည့် မြေစီမံခန့်ခွဲမှု ဝန်ဆောင်မှုများပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ ရွေးချယ်ထားသည့် မြို့နယ်များတွင် ရှေ့ပြေးမြေဆိုင်ရာ

ရုံးများစမ်းသပ်တည်ထောင်ခြင်းနှင့် နှစ်လတ်မှ နှစ်ရှည်ကာလများတွင် အခြားရုံးများကို အောင်မြင်သည့် လက်တွေ့အတွေ့အကြုံများ လက်ဆင့်ကမ်းစေခြင်း။

- လက်ရှိတွင် စွမ်းဆောင်ရည်မရှိဘဲ ငွေကုန်ကြေးကျများသော အခွန်စနစ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း။
- အနာဂတ်တွင် တစ်စုတစ်စည်းတည်းဖြစ်မည့် မြေစာရင်းအင်းနှင့် မှတ်ပုံတင်စနစ်သို့ကူးပြောင်းမည့် အမြင်ဖြင့် လက်ရှိမြေဆိုင်ရာမှတ်တမ်းများနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို အချိန်နှင့်အလိုက် ပြောင်းလဲဖြည့်စွက်သည့်မူဘောင်များချမှတ်ခြင်းနှင့် ဒစ်ဂျစ်တယ်စနစ်သို့ပြောင်းလဲခြင်း။
- တစ်ခုတည်းသောမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအာဏာပိုင်အောက်တွင် မြေစီမံခန့်ခွဲမှုဝန်ဆောင်မှုများဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- မြေဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် လွှတ်တော်အသီးသီးတွင် မြေဆိုင်ရာ ဦးဆောင်ဆောင်ရွက်မည့်ကော်မတီများကို ဖွဲ့စည်းခြင်း။

- မူဘောင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခိုင်မာစေရန်နှင့် နိုင်ငံက မဖြစ်မနေမြေသိမ်းပိုက်ရာတွင် ခွဲခြားမှုမရှိဘဲ အများပြည်သူအကျိုးကို ကောင်းစွာသတ်မှတ်ထားပြီး ဥပဒေနှင့်အညီ ပြည့်စုံလုံလောက်သည့် လျှော်ကြေးကို ချက်ချင်းပေးသော အခြေအနေမှသာလျှင် သိမ်းဆည်းစေမှုသေချာစေရန်တို့အတွက် မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၊ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ ၂၀၁၉ ကို ပြင်ဆင်ခြင်း။

- လွတ်လပ်၍ချိန်ကိုက်ဖြစ်စေရန်အတွက်အားထုတ်မှုရှိပြီးအားလုံးကကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လက်ခံနိုင်သောထိရောက်သည့် မြေအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းသည့်စနစ်တစ်ခုကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်း။

- အပြင်းထန်ဆုံးသောပြစ်ဒဏ်ကျခံစေနိုင်သည့် မြေဆိုင်ရာပြစ်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာအကန့်အသတ်များကို ဖယ်ထုတ်ခြင်းသို့မဟုတ်လျော့နည်းစေခြင်း၊
- ပို၍ရေရှည်တည်တံ့စေပြီး ထိရောက်မှုရှိသည့် ပုံစံတစ်ခုဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုကွက်လပ်အတွက် ထောက်ပံ့မှုပေးနိုင်မည့် မြေအသုံးပြုမှုစီမံချက်မူဘောင်ကို ထူထောင်ခြင်း။
- သဘောတူညီထားသည့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုလိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုသေချာစေရန်၊ မူဝါဒချမှတ်ခြင်းအပေါ် ပို၍သတင်းအချက်အလက်ရရှိစေရန်နှင့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ လူမှုရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်တို့အတွက် အရွယ်အစားကြီးမားသည့် စိုက်ပျိုးရေးမြေခွဲဝေမှုအတွက် ကြီးကြပ်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်း နည်းလမ်းတည်ထောင်ခြင်း။
- မြေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဆောင်ရွက်ပြီးသည့်အချိန်အထိ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရန် ထိလွယ်ရှလွယ်သော ဧရိယာများတွင် အရွယ်အစားကြီးမားသည့် မြေခွဲဝေပေးမှုအသစ်များကို ရပ်ဆိုင်းရန်။ ၎င်းတို့ကို ပဋိပက္ခဆိုင်ရာ စွန့်စားမှုအားအနည်းဆုံးလျော့ချနိုင်မည့် ဧရိယာအဖြစ်သာ စဉ်းစားရမည်။ ဥပမာလက်ရှိတွင် (မိရိုးဖလာအခွင့်အရေးရှိသည့်ပိုင်ဆိုင်သူအပါအဝင်) မည်သည့်တိုင်တန်းတောင်းဆိုချက်မျှ မရှိသော သို့မဟုတ် မြေတရားဝင်ဖြစ်မှုပြဿနာအား အမှန်တကယ် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်သော သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် ဒေသခံလူထုတို့၏ မိရိုးဖလာလေ့ထုံးတမ်းအခွင့်အရေးအပေါ် ချိုးဖောက်သည့်အတွက် မည်သည့်စွန့်စားမှုမှမရှိသော VFV မြေကိုပြန်ပေးခြင်း။
- ဒုက္ခသည်များ၏ ရပိုင်ခွင့်ကို ပြန်လည်အစားပေးခြင်းနှင့် ပြည်သူလူထုအတွင်း ပြန်လည်နေရာချပေးခြင်းအပါအဝင် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်/ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်း -
 - မြေကိုပြန်လည်အစားပေးခြင်းအပါအဝင် ပဋိပက္ခသက်ရောက်လျက်ရှိသည့် ဧရိယာ၌မြေကိုစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းသည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အကျုံးဝင်လျက်ရှိသည့် စိန်ခေါ်မှုများဖြစ်ပြီး ယင်းတွင် ယခုပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း

စာအုပ်၏ နယ်ပယ်အလွန်တွင်ရှိနေသောပြဿနာများနှင့် မူဝါဒများပါဝင် နေပါသည်။ အဆိုပါရှုပ်ထွေးသည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် ဖြေရှင်းချက်များ ကို ဆွေးနွေးရန် အခြားသုံးသပ်မှုပုံစံများတွင် ပိုမိုသင့်တော်ပါမည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဤနေရာတွင် သတိထားရန် အရေးကြီးသည်မှာ ထိုကဲ့သို့သော စိန်ခေါ်မှုများသည် တာဝန်ယူမှုရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိပြီး ဤပြန်လည်သုံးသပ်မှုတွင် အကြံပြု ထားသည့် စီမံခန့်ခွဲမှုများကို ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်ခြင်းနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲခြင်းသဘောတူစာချုပ်တို့မှ ပေါ်ပေါက်လာသည့် မြေ ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအား အသိအမှတ်ပြု၍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက် ပဋိပက္ခမဖြစ်ပွားစေလိုသည့် အပြုအမူဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါလိမ့် မည်။ မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဖြစ်စဉ်တွင်မဆို ပြန်လည်ခိုလှုံလာသည့် ဒုက္ခသည်များကိုပြန်လည်နေရာချထားပေးခြင်းအခွင့်အရေးကိုဆောင်ရွက် ရန်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ပြီးပြည်တွင်း ရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည် (IDPs) များသည် အမြင့်ဆုံးသောပွင့်လင်းမြင်သာမှု နှင့်တာဝန်ခံမှုအဆင့်အတန်း အတွက် ကြိုးစားရန်ကန်သင့်ပြီး မူဝါဒနှင့် အကောင် အထည်ဖော်မှု အဆင့်များတွင် ဒေသခံလူထု၏ ပါဝင်ခြင်းကို ပြုစုပျိုးထောင်သင့်ပါသည်။

တာဝန်ယူမှုရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက်အဓိကစဉ်းစားသုံးသပ်ချက်များ

- ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ညှိနှိုင်းခြင်းအပါအဝင်ထိုက်သင့်သည့် အားထည့်ဆောင်ရွက်မှုအ သေးစိတ်- မြန်မာနိုင်ငံ၏တည်ဆဲဥပဒေတွင်ရှိနေသည့် စိန်ခေါ်မှုများနှင့်ကွာဟမှု များအားလုံးကြောင့် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းနှင့်မကိုက်ညီသော လက်ရှိ အသုံးပြုနေ သူများ၏ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးမှုများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ပါဝင်မှုမရှိစေရန် မြေပါဝင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ထိုက်သင့်သည့် လုံ့လဝီရိဖြင့် အားထည့် ဆောင်ရွက်မှုအသေးစိတ်ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီများသည် မြေပိုင်ရှင်၊ မြေအသုံးပြုသူများနှင့်ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ညှိနှိုင်းခြင်းများတွင် တောင်းဆိုမှုများ သို့မဟုတ် ပိုင်ဆိုင်မှုများအတွက် ၎င်းတို့၏ မြေဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ အထောက်အထားများသည် မပြည့်စုံနိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်အား လက်ရှိဥပဒေအရအကာအကွယ်ပေးထား ခြင်းတို့ကို အသိအမှတ်ပြုလျက် ကျယ်ပြန့်သည့်အမြင် ရှိသင့်ပါသည်။ မိရိုးဖလာ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ အသုံးပြုခြင်းအပါအဝင် နှစ်ရှည်ပိုင်ဆိုင်ခြင်းနှင့် အသုံးပြု

ခြင်းအပေါ် အခြေခံသည့်တောင်းဆိုမှုအား မသိကျိုးကျွန်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် လက်ရှိပိုင်ဆိုင်မှုကို လိုအပ်စေခြင်း သို့မဟုတ် တရားရုံးမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့အား လိုက်နာစေရန် တောင်းဆိုမှုများပြုလုပ်ခြင်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေရရှိမှု ညှိနှိုင်းခြင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ဖြစ်စေရန် အလားအလာ မကောင်းသည့်အချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသခံလူထုနှင့် ကျေးလက် အိမ်ထောင်စုများအတွက် တရားဝင်သတ်မှတ်လေ့ရှိပြီး တည်ဆဲဥပဒေစနစ်အရ အတည်မပြုနိုင်သည့် တောင်းဆိုမှုများဖြစ်လျှင်ပင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းသည် မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် တောင်းဆိုသူများသည် လက်တွေ့ကျ သည်ဖြစ်စေ၊ မကျသည်ဖြစ်စေ မြေကိုလက်ဝယ်ရရှိပြီး ဖြစ်ပါသည်။ မိရိုးဖလာ အားဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးတွင် ပါဝင်သော ဒေသခံလူထုများသည် ၎င်းတို့၏ အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ ပြန်လည်ထူထောင်ရန်အတွက် အခြားရွေးချယ်စရာ နည်းလမ်းအနည်းငယ်သာ ရှိသောကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း စီမံကိန်းတွင် လုပ်ကွက်နည်းတောင်သူများ ပါဝင်စေရန် ကြိုးစားအားထုတ် ခြင်းကို အထူးအကြံပြုအပ်ပါသည်။

ရည်ညွှန်းချက်များ

Asia Foundation (2020), “Myanmar Business Environment Index (MBEI): COVID-19 Impact on Businesses – a Survey”, June 2.

Asian Development Bank (2017a), *Country Partnership Strategy 2017-2021: Building the Foundations for Inclusive Growth*, Manila, Philippines.

Barry, M. (2020), “Shaping a sustainable post-Covid-19 world: five lessons for business”, Ethical Corporation, website article, March 27, <https://www.reutersevents.com/sustainability/shaping-sustainable-post-covid-19-world-five-lessons-business> (accessed on 5 June 2020).

DICA (2018), “Key reforms in Myanmar Companies Law and New Myanmar Electronic Companies registry”, Presentation, ASEAN-Japan Centre, March 23, <https://www.asean.or.jp/ja/wp-content/uploads/sites/2/2018/03/0c16c70f57471070c549bc860c45945d.pdf>

EEAS (2020), “EU Myan Ku Fund distributes first billion in payments to over 12 900 garment workers”, European Union External Action Press Release No. 200602_4, Yangon, June 2. Available at: https://eeas.europa.eu/regions/africa/80186/eu-myan-ku-fund-distributes-first-billion-payments-over-12900-garment-workers_en (accessed on 5 June 2020).

Eurocham Myanmar (2020), *The Economic Impact of the COVID-19 Outbreak with European companies in Myanmar*, European Chamber of Commerce Myanmar, March.

Fodor, Martin, and Stephen Ling (2019), *Myanmar – Country Environmental Analysis: A Road towards Sustainability, Peace, and Prosperity: Synthesis Report*, World Bank: Washington DC, May.

Hofman, Bert and Kai Kaiser (2002), *The making of the big bang and its aftermath: a political economy perspective*, World Bank Group: Washington, D.C.

Global New Light of Myanmar (2020), “EU announces €5 million [7.9 billion kyat] emergency cash fund for Myanmar garment workers impacted by COVID-19”, website article, April 10, <https://www.globalnewlightofmyanmar.com/eu-announces-e5-million-7-9-billion-kyat-emergency-cash-fund-for-myanmar-garment-workers-impacted-by-covid-19/> (accessed on 5 June 2020).

IFPRI (2020), “Assessing the Impacts of COVID-19 on Myanmar’s Economy: a Social Accounting Matrix (SAM) Multiplier Approach”, *IFPRI Strategy Support Program Working Paper No. 1*, May.

IMF (2020), *World Economic Outlook, April 2020: The Great Lockdown*, International Monetary Fund: Washington, D.C.

IMF (2018), “Myanmar: 2017 Article IV Consultation – Staff Report”, *IMF Country Report No. 18/90*, March.

International Growth Centre (2018), “Learning from Thilawa Special Economic Zone”, *IGC Policy Brief No. 89404*, February 2018.

Jacobs, Scott (2015), “APEC study on stakeholder experiences in APEC with providing public comments on proposed regulations”, 27 August.

KPMG (2020), “Myanmar: Government and institution measures in response to COVID-19”, website content, June 10, <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/04/myanmar-government-and-institution-measures-in-response-to-covid.html> (accessed on 5 June 2020).

Lewis, B. (2015), "Twelve Years of fiscal decentralisation: a balance sheet", in H. Hill (ed.), *Regional Dynamics in a Decentralised Indonesia*, Institute of Southeast Asian Studies, Singapore, pp. 135-55.

MOPFI (2018), *Myanmar Sustainable Development Plan (2018 - 2030)*, Government of Myanmar: Nay Pyi Taw, August.

Monoletti, P. and Nam Sandi, (2018), *Key economic issues for Myanmar's peace negotiations*, Final Report, IGC, Yangon, June.

Myanmar Times (2020a), "COVID-19 leaves over 60 000 workers jobless in Myanmar", website article, September 24,
<https://www.mmtimes.com/news/COVID-19-leaves-over-60000-workers-jobless-myanmar.html> (accessed on 5 June 2020).

Myanmar Times (2020b), "MIC halves application fees for investors as coronavirus bites", website article, April 9,
<https://www.mmtimes.com/news/mic-halves-application-fees-investors-coronavirus-bites.html> (accessed on 5 June 2020).

Myanmar Times (2020c), "MIC to accelerate approvals for labour-intensive, healthcare investments", website article, April 11,
<https://www.mmtimes.com/news/mic-accelerate-approvals-labour-intensive-healthcare-investments.html> (accessed on 5 June 2020).

Myanmar Times (2019a), "Green light given for Thai-backed industrial estate near Yangon", website article, October 29,
<https://www.mmtimes.com/news/prospects-look-bright-south-korean-backed-industrial-complex-near-yangon.html>(accessed on 15 December 2019).

Myanmar Times (2019b), "Prospects look bright for South Korean-backed industrial complex near Yangon", website article, September 24,
<https://www.mmtimes.com/news/prospects-look-bright-south-korean-backed-industrial-complex-near-yangon.html>(accessed on 15 December 2019).

OECD (2020a), *OECD Economic Outlook, Interim Report September 2020*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/34ffc900-en>.

OECD (2020b), “Foreign direct investment flows in the time of COVID-19”, OECD, Paris, May 4, https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=132_132646-g8as4msdp9&title=Foreign-direct-investment-flows-in-the-time-of-COVID-19.

OECD (2020c), “COVID-19 crisis response in ASEAN Member States”, OECD, Paris, May 4, https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=129_129949-ehsuoqs87y&title=COVID-19-Crisis-Response-in-ASEAN-Member-States.

OECD (2020d), “Investment Promotion Agencies in the time of COVID-19”, OECD, Paris, May 6, https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=132_132715-6ewiabvnx7&title=Investment-promotion-agencies-in-the-time-of-COVID-19.

OECD (2020e), “COVID-19 and Responsible Business Conduct”, OECD, Paris, April 16, https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=129_129619-6upr496iui&title=COVID-19-and-responsible-business-conduct.

OECD (2020f), “Building Back Better: A Sustainable, Resilient Recovery after COVID-19”, OECD, Paris, June 5, https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=133_133639-s08q2ridhf&title=Building-back-better- A-sustainable-resilient-recovery-after-Covid-19.

OECD (2019), *FDI Qualities Indicators: Measuring the sustainable development impacts of investment*, OECD, Paris, <http://www.oecd.org/fr/investissement/fdi-qualities-indicators.htm>.

OECD (2018a), “The Role of Ombudsman Institutions in Open Government”, *OECD Working Paper on Public Governance No. 29*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/7353965f-en>.

OECD (2018b), *OECD Investment Policy Reviews: Cambodia 2018*, OECD Investment Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264309074-en>.

OECD (2018c), *Trade Facilitation and the Global Economy*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264277571-en>.

OECD (2017), "Mobilising financing for the transition", in *Investing in Climate, Investing in Growth*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264273528-9-en>.

OECD (2016), *OECD Economic Surveys: Indonesia 2016*, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/eco_surveys-idn-2016-en.

OECD (2015a), "Evidence-based policy making through Regulatory Impact Assessment", in OECD Regulatory Policy Outlook 2015, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264238770-9-en>.

OECD (2015b), *Policy Framework for Investment, 2015 Edition*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264208667-en>.

OECD (2014), *OECD Investment Policy Reviews: Myanmar 2014*, OECD Investment Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264206441-en>.

OECD (2012), *Recommendation of the Council on Regulatory Policy and Governance*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264209022-en>.

OECD (2011), *Towards Green Growth*, OECD Green Growth Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264111318-en>.

OECD-ERIA (2018), *SME Policy Index: ASEAN 2018: Boosting Competitiveness and Inclusive Growth*, SME Policy Index, OECD Publishing, Paris/ERIA, Jakarta, <https://doi.org/10.1787/9789264305328-en>.

Thet Tun, Melinda (2017), "Making better laws for Myanmar", Frontier Myanmar, website article, October 24, <https://www.frontiermyanmar.net/en/making-better-laws-for-myanmar/> (accessed on 15 December 2019).

Thomsen, S., Nicolas, F. and M. Bang (2013), “Lessons from Investment Policy Reform in Korea”, *OECD Working Papers on International Investment*, 2013/02, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5k4376zqcpf1-en>

Union Attorney General’s Office (2015), *Moving Forward to the Rule of Law: Strategic Plan 2015–2019*, Government of Myanmar: Nay Pyi Taw.

United Nations (2012), *Situation of human rights in Myanmar: note by the Secretary-General*, September 25, A/67/383, <https://www.refworld.org/docid/50a103cd2.html> (accessed 15 December 2019).

World Bank (2020a), *World Bank East Asia and Pacific Economic Update, April 2020: East Asia and Pacific in the Time of COVID-19*, World Bank Group: Washington, D.C.

World Bank (2020b), “PPPs and COVID-19 Resources”, World Bank Group: Washington, D.C., April 9.

World Bank (2018), *Myanmar’s Future Jobs: Embracing Modernity – Main Report*, World Bank Group: Washington, D.C.

World Justice Project (2019), *WJP Rule of Law Index 2019*, Washington, DC.

မှတ်စုများ

- ၁ အချို့သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် တစ်ကြိမ်တစ်ခါတည်း ဖြစ်တတ်သည့် သဘော သဘာဝကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ အလွန်အမင်းလျော့ကျခြင်း အကြောင်းအရင်းမှာ ထိုအချိန်ကတည်းက တင်ဒါခေါ်ယူခြင်း မရှိခဲ့သည့် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း ကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ကျဆင်းခဲ့ခြင်းနှင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် Ooredoo နှင့် Telenor ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် Mytel အမည်ရ မိုဘိုင်းလ်ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုပေးသောကုမ္ပဏီ များ ဝင်ရောက်ပြီးနောက် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ကျဆင်းခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အခြေအနေတစ်ခု ရှိနေသော်

လည်း ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုခွင့်ပြုမှုများမှာ အပြု သဘောဆောင်သော အရှိန်အဟုန်ဖြင့် တိုးတက်လျက်ရှိပါသည်။

၂ ငွေကြေးဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့သည် COVID-19 ကာလအတွင်း အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်သွား သည့် အလုပ်သမားများ၊ ၎င်းတို့၏ အိမ်များမှ နှင်ထုတ်ခံရသည့် အလုပ်သမားများ၊ အလုပ်သမားစာချုပ်ကို တာဝန်ယူမှုမဲ့စွာ တရားမဝင်ဖျက်သိမ်းခြင်းခံရသည့် အလုပ် သမားများ၊ အလုပ်သမားများကို ထိန်းသိမ်းထားရန်နှင့် အနည်းဆုံးအထောက်အပံ့များ ပေးရန်သဘောတူထားသည့် အသေးစားအလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ အလုပ် သမားများကို မိုဘိုင်းငွေပေးချေမှုစနစ်မှ ငွေများထောက်ပံ့ပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ငွေကြေးအထောက်အပံ့ပေးနိုင်ရန်အတွက် အလုပ်သမားရွေးချယ်ခြင်းကို ကုန်သွယ်ရေး ယူနီယံနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးကာ ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည် (Global New Light of Myanmar, 2020; EEAS, 2020)

၃ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် OECD ၏ ဆောင်ရွက် ထားမှု အချက်အလက်များကို <https://www.oecd.org/investment/investment-promotion-and-facilitation.htm> တွင် ကြည့်ရှုပါ။

၄ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးဟူသော ဝေါဟာရများကို တစ်ပြိုင် နက်တည်း အသုံးပြုသော်လည်း အလွန်ကွဲပြားခြားနားသောလုပ်ဆောင်ချက်နှစ်ခု ဖြစ်ပါ သည်။ လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုမှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ သို့မဟုတ် ဒေသတစ်ခုအား ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုဦးတည်ရာနေရာအဖြစ် မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပြီး အခြားသောလုပ်ဆောင် ချက်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ပြုလုပ်ရန် သို့မဟုတ် ဆောင်ရွက်ဆဲ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ချဲ့ထွင်ရန် လွယ်ကူမှုရှိရေးကို ဆောင်ရွက် ရန် ဖြစ်သည်။

၅ McKinsey Global Institute သည် အခွင့်အလမ်း ၃ ခုမှတစ်ဆင့် တိုးတက်မှုနှုန်းထား အပေါ် သက်ရောက်မှုကို တွက်ချက် ရန်အတွက် လေ့လာမှုပေါင်း ၁၀၀ ကို ပြုလုပ်ခဲ့ပါ သည်။ အဆိုပါ အခွင့်အလမ်း ၃ ခုမှ စီမံကိန်း ရွေးချယ်မှုကို တိုးတက်စေခြင်း၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံကို အကျိုးရှိစေရန် အသုံးပြုခြင်းနှင့် ဖြန့်ဝေမှုကို အကျိုးရှိစေခြင်းနှင့် ရှိနေသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများကို အကောင်းဆုံးအသုံးပြုခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါလေ့လာမှုများကို မတူညီသည့် ဒေသများနှင့် မတူညီသည့် ဖွံ့ဖြိုးမှု အခြေအနေ များရှိနေသည့် နိုင်ငံများတွင် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အချို့လေ့လာမှုများသည် McKinsey ၏ အလုပ်မှဖြစ်ပြီး အချို့မှာ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများနှင့် သုံးသပ်ချက်များကို အခြေခံထားပြီး ၂၀၀၈ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်အကြား ဖြစ်ပါသည်။

အခန်း (၃) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒ

ဤအခန်းသည် ဝင်ရောက်မှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာအတားအဆီးများအရ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းစနစ်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေမူဘောင်တို့ အပေါ် ဆန်းစစ်သုံးသပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စနစ်ကို ဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့် ကမ္ဘာ့စံနမူနာနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြီး နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆွဲဆောင်မှု တိုးတက်စေရေးအတွက် တာဝန်ရှိသူများ စဉ်းစားနိုင်ရေးအတွက် မူဝါဒရေးရာ ရွေးချယ်စရာများကို ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာဥပဒေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စာချုပ်များအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအငြင်းပွားမှုများ ဖြေရှင်းနိုင်ရေးအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများနှင့် စနစ်ယန္တရားများဆိုင်ရာ အကာအကွယ်များ၊ ခွဲခြားမှုမရှိသော စည်းမျဉ်းများကဲ့သို့သော အဓိကကျသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒကိစ္စရပ်များကို သုံးသပ်ထားပါသည်။ မကြာသေးမီက ရရှိခဲ့သော အောင်မြင်မှုများကို လေ့လာပြီး ကျန်ရှိသော အဓိကစိန်ခေါ်မှုများကို ဖော်ထုတ်၍ ၎င်းတို့ကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အကြံပြုချက်များကို အဆိုပြုထားပါသည်။

အစပိုင်းတွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပထမအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒ သုံးသပ်ခြင်း (OECD ၂၀၁၄) ပြုလုပ်သည့်အချိန်၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒမူဘောင်ကို ပြုပြင် ပြောင်းလဲရန် အရေးတကြီးလိုအပ်နေပါသည်။ ဥပဒေအများစုမှာ ကိုလိုနီခေတ်၌ ပြဋ္ဌာန်း ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး အချို့မှာ တံခါးဖွင့်စီးပွားရေးနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိခဲ့သည့်အပြင် နိုင်ငံတကာစံနှုန်း များနှင့်လည်း ညီညွတ်မှုမရှိခဲ့ချေ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစနစ်သည် ဥပဒေများစွာနှင့် ဖရိုဖရဲဖြစ်နေ ပြီး အများစုမှာ ခေတ်နောက်ကျပြီးပြည့်စုံမှုမရှိပါ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် လွယ်ကူချောမွေ့မှုမရှိဘဲ တစ်ခါတစ်ရံတွင် မတရားမှုရှိပြီး အချို့မှာ အထူးသဖြင့် အာဏာပိုင် များက လိုသလိုအလွဲသုံးစားပြုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အများအားဖြင့် ပိတ်ထားခဲ့ရာ ထိုအချိန်က OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index အရ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (FDI) နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဒုတိယမြောက် ကန့်သတ်မှု အများဆုံးနိုင်ငံအဖြစ် သတ်မှတ်ခံခဲ့ရသည်။

ယခုဒုတိယအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက် ပြုလုပ်သည့်အခါ ဝန်းကျင်အခြေအနေမှာ သိသိသာသာ ကွဲပြားသွားပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ပထမအကြိမ်သုံးသပ်မှု တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် မူဝါဒဆိုင်ရာအကြံပြုချက်များသည် နောက်ပိုင်းတွင် အကောင်အထည် ဖော်ခဲ့သည့် အရေးပါသောပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အထောက်အကူပြုခဲ့ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝန်းကျင်ကိုလည်း သိသိသာသာတိုးတက်စေခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် တာဝန်ယူမှုရှိစွာ ဆောင်ရွက်ရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ရှေ့ဆောင်ပြုပြီး နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကို သိသိသာသာ လျှော့ချစေလျက် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် ခေတ်မီရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နှင့် ကော်ပိုရိတ်မူဘောင်ကိုချမှတ်ခဲ့သည်။ လုပ်ငန်းကဏ္ဍအများအပြားတွင် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကန့်သတ်ထားဆဲဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ညွှန်းကိန်းများအရ ကန့်သတ်ချက်အများဆုံး ထိပ်တန်းနိုင်ငံများစာရင်းတွင် မပါဝင်တော့ပါ။

မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း တိုးတက်မှုများစွာ ရှိခဲ့သော်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှု၏အကျိုးကျေးဇူးများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မျှဝေရန်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အရ ရေရှည်တည်တံ့သော တိုးတက်မှုဖြစ်စေရန်အတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအရှိန်ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန် လိုအပ်သည်။ ဤနည်းဖြင့်သာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ အပြုသဘော ဆောင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများသည် မြန်မာပြည်သူတို့၏ ဘဝများ တိုးတက်ရေးနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ (SDGs) ပြည့်မီရေးကို ပိုမိုထိထိ ရောက်ရောက် အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။

လုပ်သာကိုင်သာရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ကို မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၆) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေ (၂၀၁၇) တို့က အများအားဖြင့် ချမှတ်ပေးပါသည်။ ဥပဒေစည်းမူပိုင်ခွင့် (IP) နှင့် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေသစ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ဥပဒေရေးရာမူဘောင်ကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစံနှုန်းများနှင့်အညီဖြစ်စေခဲ့ခြင်းကြောင့် ချီးကျူးဖွယ်အောင်မြင်မှုများဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အောက်ခြေ၌ အထောက်အပြုမူဝါဒများနှင့် လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်မှု စွမ်းရည်ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများကို ဖြေရှင်းရန် ကျန်ရှိနေသေးသည်။ ဥပဒေမူဘောင်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လတ်တလောဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု၏ အောင်မြင်မှုသည် လက်တွေ့တွင်အဆိုပါဥပဒေများ၏ ထိရောက်မှုအပေါ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ယုံကြည်မှုရှိလာစေမည့် တရားစီရင်ရေးနှင့် မြန်မာတရားရုံးများ၏လွတ်လပ်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ကိုမြှင့်တင်ရန် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းမှုများအပေါ် မူတည်ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အကာအကွယ်ပေးသော နည်းလမ်းအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် အရေးပါသောအဆင့်၌ ရှိနေသည်။ ယနေ့အချိန်အခါတွင် အာဏာသက်ဝင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် ၁၄ ခုမျှသာ ရှိသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များဆိုင်ရာ ၎င်း၏ နည်းလမ်းကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် လုပ်သာကိုင်သာရှိသော အနေအထားတွင် ရှိနေပါသည်။ မရှင်းလင်းသော အရည်အသွေးမပြည့်မီသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ - အစိုးရ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတွင် မလိုလားအပ်သော အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပြီး အချို့သောကိစ္စရပ်များတွင် တူညီသောမိတ်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်သစ်များနှင့် ထပ်နေနိုင်ပါသည်။ တူညီသောမိတ်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်ဟောင်းများနှင့် စာချုပ်အသစ်များ ထပ်နေမှုများသည် ၎င်းတို့အကြား ရှေ့နောက်မညီညွတ်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက ပို၍သစ်လွင်ပြီး သိမ်မွေ့ကွဲပြားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များကို ရှောင်ရှားခြင်းဖြင့် ယင်းအခြေအနေကို အမြတ်ထုတ်နိုင်ကာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများကို အရာမရောက်ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

ဤအခန်းသည် အဓိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒကိစ္စရပ်များဖြစ်သည့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မရှိသော အခြေခံစည်းမျဉ်း၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမှုအတိုင်းအတာ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ်ပေးမှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရန် ယန္တရားများကို အားလုံးအတွက် အရည်အသွေးရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပတ်ဝန်းကျင်တစ်ရပ် ဖန်တီးရန် အားထုတ်မှုများကို အခြေခံ၍ အကဲဖြတ်

သုံးသပ်ပါသည်။ ဤအပိုင်းတွင် မကြာသေးမီကဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် သက်ဆိုင်ရာပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများကို ပြုစုထားပြီး လက်ရှိတည်ဆဲအစိုးရမူဝါဒများ၏ အရည်အသွေးကို ဆန်းစစ်ထားပါသည်။

အဓိကမူဝါဒရေးရာအကြံပြုချက်များ

- အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကိုထိခိုက်မှုမရှိဘဲ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍ များတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ကျန်ရှိနေသေးသော ကန့်သတ်ချက် များနှင့် ဖက်စပ်လိုအပ်ချက်များကြောင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ကျန်ရှိနေသေးသော ကန့်သတ်ချက်များ၏ အကျိုးအပြစ် များကို သုံးသပ်ပါ။
- စီးပွားရေးကဏ္ဍအားလုံး၏ အဓိကကျောထောက်နောက်ခံဖြစ်သည့် ဘဏ္ဍာရေး၊ ဆောက်လုပ်ရေးနှင့် ဖြန့်ဖြူးရေးဝန်ဆောင်မှုများကဲ့သို့သော ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍ များတွင် နိုင်ငံခြားပါဝင်မှုအတွက် ကျန်ရှိနေသေးသော ကန့်သတ်ချက်များ၏ ကုန်ကျစရိတ်များကို ညီညီမျှမျှ သုံးသပ်ပါ။ အဆိုပါလုပ်ငန်းကဏ္ဍအားလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆွဲဆောင်ရန် ရည်မှန်းထားသည့် ဈေးကွက်နှင့် ထိရောက်မှုရှိသည့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် အဓိကဆက်စပ် နေသည်။ နိုင်ငံပေါင်းစုံမှ သက်သေအထောက်အထားများအရ ယင်းကန့်သတ်ချက် များသည် ဝန်ဆောင်မှုပံ့ပိုးသူများအကြား ယှဉ်ပြိုင်မှုအား တားဆီးခြင်းအားဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍများအပါအဝင် တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်ခုလုံးအတွက် ကုန်ကျ စရိတ်များ တိုးပွားစေပါသည်။ ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆွဲဆောင်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေရုံသာမက စားသုံးသူများ၏ ရွေးချယ်မှုနှင့် ဝယ်ယူနိုင်စွမ်းကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။
- MIL နှင့်အညီ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် နှစ်ရှည်မြေငှားစာချုပ်ကို မှတ်ပုံတင်နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ပါ။ ယင်းအတွက်အစိုးရအနေဖြင့် MIL ကို ထိရောက်စွာအကောင်အထည်ဖော်ရန် မြေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အေဂျင်စီများ အတွက် ရှင်းလင်းသောညွှန်ကြားချက်များနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန် နိုင်သည်။ အလားတူစွာကုမ္ပဏီများဥပဒေသစ်အရ နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှု ၃၅% အထိရှိသည့် မြန်မာကုမ္ပဏီများကို ၁၀၀% မြန်မာနိုင်ငံသားပိုင်ကုမ္ပဏီများကဲ့သို့ တူညီသော စည်းကမ်းချက်များနှင့်အညီ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပြုထားကြောင်း ရှင်းလင်း အောင် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ MIL နှင့် မရွေးမပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းလွှဲပြောင်း ခြင်းကို ကန့်သတ်သည့် ဥပဒေ (၁၉၈၇) တို့၏ ဆက်နွယ်မှုအပေါ် ရှင်းလင်းမှု

မရှိခြင်းကြောင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် စာချုပ်စာတမ်းမှတ်ပုံတင် ရုံးတွင် နှစ်ရှည်ငှားရမ်းမှုများအတွက် မှတ်ပုံတင်ရာတွင် အခက်အခဲများ မကြာခဏ ကြုံတွေ့ရကြောင်း ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍက တင်ပြကြသည်။ စုပေါင်းပိုင် အဆောက်အအုံဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းကို ကန့်သတ်သည့်ဥပဒေ (၁၉၈၇) ဆက်နွယ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍လည်း အလားတူ ပြဿနာရပ်များ ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအားလုံးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှစ်ရှည်မြေငှားရမ်းခွင့် (နှစ် ၅၀ အထိနှင့် သက်တမ်းတိုး ၁၀ နှစ် စီဖြင့် ၂ ကြိမ်) ကို ခွင့်ပြုပေးသော MIL ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် အဓိကအောင်မြင်မှု တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး ယခင်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက စီးပွားရေးဝန်းကျင်တိုးတက်လာကြောင်းကို ပြသည့် အဓိကအချက်တစ်ချက်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်ရှည်မြေရရှိရန်သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အားလုံးအတွက် အထူးသဖြင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံကိန်းများနှင့် ကြွေးမြီငွေကြေးထောက်ပံ့မှုလိုအပ်သည့် မြေယာအခြေခံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် အရေးကြီးသောအခြေအနေတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။

- MIL ၏ ပုဒ်မ ၄၂-၄၃ တွင်ပြဋ္ဌာန်းထားသည်နှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်က ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ကန့်သတ်ထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ စာရင်းဆိုင်ရာ 'Negative List' အခြေအနေကို ရှင်းလင်းအောင် ဆောင်ရွက်ပါ။ ၎င်းအခြေအနေသည် အစိုးရအတွင်း အားကောင်းသော ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်မှု လိုအပ်မည်ဖြစ်သည့်အပြင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စနစ်နှင့်ပတ်သက်၍လည်း အထူးသဖြင့် အလားအလာရှိသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများ ပိုမိုရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးရပါမည်။ ဤအဆင့်တွင် လက်ရှိစာရင်း (အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၁၅/၂၀၁၇) နှင့် ကန့်သတ် ထားမှုများအကြား အနည်းငယ် မညီညွတ်မှု ရှိနိုင်သော်လည်း ထိုကဲ့သို့ ရှင်းလင်းထားခြင်းသည် အနာဂတ်တွင် ပိုမိုကြီးမားကျယ်ပြန့်လာသော ကွဲလွဲမှုကို ရှောင်ရှားရန် အထူးသဖြင့် အရေးပါလှပါသည်။ ယနေ့အချိန်အထိ လုံခြုံရေး ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုဆောင်ရွက်ချက်များကိုသာ ကန့်သတ်ထားပုံရှိသော်လည်း အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၁၅/၂၀၁၇) တွင် ပါဝင်မှု မရှိချေ။ ထိုသို့ညီညွတ်မှု မရှိခြင်းသည် စာရင်းတွင် မပါဝင်သော ပိုမိုကန့်သတ်မှုပြုလုပ်ထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများ ရှိ-မရှိ၊ အခြေခံစည်းမျဉ်းများတွင် ပြောင်းလဲမှု များ ထင်ဟပ်ရန် စာရင်းကို ပုံမှန်ပြင်ဆင်မှု ရှိ-မရှိ စသည့် မရေရာမှုများ ဖြစ်စေပါသည်။
- နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ဆက်စပ်သည့် လုပ်ငန်းကဏ္ဍများရှိ စီမံချက် များကို စိစစ်ရာတွင် အဆိုပြုချက်စိစစ်ရေးအဖွဲ့တွင် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း

များမှ ကိုယ်စားလှယ်များကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် မပြုရပါ။ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ၎င်းတို့ ပါဝင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာပဋိပက္ခသည် မသေချာမှုကို ဖြစ်စေပြီး ယှဉ်ပြိုင်မှုမရှိသည့် ခွင့်ပြုမှုအခြေအနေများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။

- လုပ်ငန်းသဘောသဘာဝအရ လွတ်လပ်သောတရားစီရင်ရေးစနစ် တည်ဆောက်ရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတရားရုံးစနစ်အောက်တွင် ဥပဒေရေးရာ သေချာမှုကို မြှင့်တင်ရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပါ။ ဤစိန်ခေါ်မှုများကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီအသွင် ကူးပြောင်းမှုတွင် အရေးအပါဆုံးအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ အစိုးရသည် ပြင်ပကျွမ်းကျင်သူများနှင့် အခြားသော သက်ဆိုင်သူများနှင့်အတူ တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍ၏ လွတ်လပ်မှုအပေါ် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရန်၊ မျိုးဆက်သစ်တရားသူကြီးများနှင့် ရှေ့နေများအား လေ့ကျင့်သင်ကြားရေး အတွက်အရင်းအမြစ်များကို မြှင့်တင်ရန်၊ တရားစီရင်ရေးစနစ် အပြင် အခြားသော အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းနည်းများကို တည်ဆောက်နိုင်ရေး အတွက် ရပ်ရွာအဆင့်တွင်တရားရေးဆိုင်ရာအစီအစဉ်များကို လက်လှမ်းမီစေရေး မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန် ရည်ရွယ်သည့် အစပျိုးလုပ်ဆောင်မှုများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။
- IP အခွင့်အရေးများနှင့် အနုညာတစီရင်ဆိုင်ရာဥပဒေများဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပုံစံချခြင်း၊ မူကြမ်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပါ။ ဤဥပဒေအသစ်များ ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ခြင်းသည်ချီးကျူးဖွယ်ကောင်းသည့်အောင်မြင်မှုတစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော် IP ဥပဒေသစ်များအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို ယုံကြည်မှုမရရှိနိုင်မီ IP အခွင့်အရေးများအား စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်စေခြင်းတို့ကို ကြီးကြပ်ရန် သီးခြား IP တရားရုံးများနှင့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများကို ထူထောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အလားတူပင် အစိုးရအနေဖြင့် အနုညာတစီရင်ရေးဥပဒေသစ်အရ ပေးအပ်ထားသောအခွင့်အရေးများကို ထိရောက်စွာ လိုက်နာစေရေး မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် သီးသန့်စီးပွားရေး ဆိုင်ရာတရားရုံးများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်နှင့် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းကို အားပေးဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။
- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်ဟောင်းများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြန်လည်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် ရှင်းလင်းမှုရှိစေရေးတို့အတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေများကို စဉ်းစားသုံးသပ်ပါ။ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည့်အပြင် ဥပဒေစည်းမျဉ်းနှင့်အညီ ထိန်းကျောင်းမှု ပြုလုပ်ရန်

အစိုးရ၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းပေးနိုင်သည့် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ဟန်ချက်ညီမှုကို ထင်ဟပ်စေရန် အဆိုပါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစာချုပ်များကို ချိန်ညှိထားသင့်ပါသည်။ COVID-19 ကူးစက်ရောဂါနှင့်ပတ်သက်သော အစိုးရ၏ အတွေ့အကြုံများသည် ၎င်းအနေဖြင့် အဓိကကျသော စာချုပ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များ သို့မဟုတ် အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူမှုများအပြင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များတွင် သင့်လျော်သည့် ဟန်ချက်အား မည်သို့ရှုမြင်ရသည်ဆိုသည်ကို ပုံဖော်နိုင်ပါသည်။ ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အတည်ပြုခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် မရေမရာသော အရည်အသွေးမပြည့်ဝသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များပါဝင်သည့် စာချုပ်များသည် ထိန်းကျောင်းမှုပြုလုပ်ရန် အစိုးရ၏ အခွင့်အရေးကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ အကာအကွယ်မပေးနိုင်သည့်အပြင် ISDS အငြင်းပွားမှုများတွင် မလိုလားအပ်သော အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူမှုများကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ အချို့သောစာချုပ်ဟောင်းများသည် တူညီသောမိတ်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် အတည်ပြုချုပ်ဆိုထားသည့် ပို၍သစ်လွင်ပြီး သိမ်မွေ့ကွဲပြားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များသည်လည်း ထပ်နေပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စာချုပ်များသည် အစိုးရ၏ ထိန်းကျောင်းမှုပြုလုပ်ရန် အခွင့်အရေးကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ အကာအကွယ်ပေးနိုင်စေရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အဆိုပါစာချုပ်များကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန် အဆင့်များကို စဉ်းစားဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ထပ်မံ၍ စာချုပ်ဆိုင်ရာစေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ရာတွင် ၎င်း၏ နည်းလမ်းကို သုံးသပ်ပြင်ဆင်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ စာချုပ်မိတ်ဖက်များနှင့် သဘောတူညီထားသော စာချုပ်ပြင်ဆင်မှုများ သို့မဟုတ် ပူးတွဲ၍ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူခြင်းဖြင့် လက်ရှိစာချုပ်အချို့ပြင်ဆင်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ထပ်နေသောစာချုပ်များသည် လက်ရှိဦးစားပေးဆောင်ရွက်နေမှုများကို ထပ်ဟပ်မှုရှိ/ မရှိ ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်နှစ်ခု သို့မဟုတ် နှစ်ခုထက်ပို၍ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ချုပ်ဆိုထားသည့် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

- လက်ရှိရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည့်ကိစ္စရပ်များကို တက်ကြွစွာ စီမံဆောင်ရွက်ပါ။ အစိုးရအနေဖြင့် ISDS အငြင်းပွားမှု တားဆီးရေးနှင့် ပြဿနာစီမံခန့်ခွဲရေးနည်းလမ်းများ တိုးတက်စေရန် ဆက်လက် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ပုံမှန်ဆက်ဆံဆောင်ရွက်နေရသည့် အစိုးရဌာနအမျိုးမျိုးနှင့် အရာထမ်းများ၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းတာဝန်များကို အထောက်အကူပြုနိုင်ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များနှင့် အဆိုပါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များအရ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများ၏

အရေးပါမှုဆိုင်ရာ အသိအမြင်ကို မြှင့်တင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် စဉ်းစား ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းစနစ် - ဝင်ရောက်မှုနှင့် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ

ပထမကြိမ် OECD သုံးသပ်ချက်ဆောင်ရွက်ချက်၌ OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index (Box ၂-၁) အရ မြန်မာနိုင်ငံသည် FDI ဆိုင်ရာ ဒုတိယကန့်သတ်မှု အများဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရသည် နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတံခါးဖွင့်ရန်အတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများစွာကို အစပျိုးပြီး နောက်နှစ်ပေါင်းများစွာ အထီးကျန်ခဲ့မှုမှ လွတ်မြောက်ခဲ့ရာ ရှိရင်းစွဲ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမူဝါဒအစီအမံများသည် မလိုလားအပ်သော အတားအဆီးများ ဖြစ်နေပြီး အချို့မှာအာဏာပိုင်များက လိုသလို အလွဲသုံးစားပြုမှု၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ညံ့သည်ဟူသော အဆင့်သတ်မှတ်ချက်သည် စီးပွားရေး ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများစွာ ရှိသော ဥပဒေရေးရာနှင့်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ထင်ဟပ်စေသည်။ အညွှန်းကိန်းသည် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာအတားအဆီးများနှင့် အမျိုးသားလုံခြုံရေးကို အခြေခံသောအစီအမံ များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့ခြင်းမရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအချိန်က OECD သည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ခွင့်ပြုခြင်းနှင့် ဆက်ဆံခြင်း ဆိုင်ရာဥပဒေစည်းမျဉ်းများအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစနစ် အကြီးအကျယ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများပြုလုပ်ရန် အကြံပြုပံ့ပိုးခဲ့ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် မှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို လှုံ့ဆော်ပေးရာတွင် အရေးပါပြီး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် တစ်ခါတစ်ရံ၌ ထပ်ဆောင်းအကျိုးကျေးဇူးများ ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် အိမ်ရှင်နိုင်ငံအတွက် အရင်းအနှီး အပြင် သယံဇာတခွဲဝေမှုနှင့် ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည်များ တိုးတက်စေရန် ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပြီး ပြည်တွင်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် နည်းပညာဆိုင်ရာနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ စွမ်းရည်တို့ကို ပြည်တွင်းတွင် လက်ဆင့်ကမ်း ဖြန့်ဝေပေးနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်များသို့ ဝင်ရောက်နိုင် သည့် အခွင့်အလမ်းများ တိုးတက်စေရန် ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါသည် (OECD၊ 2015)။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု များသည် အနှုတ်လက္ခဏာဆောင်သော ပြင်ပသက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်ကြောင်းနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် မည်သည့်

ထိခိုက်မှုကိုမဆို ရှောင်ရှားရန် သို့မဟုတ် လျှော့ချရန် အမြင့်ဆုံး RBC စံနှုန်းများကို လိုက်နာသင့်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုလျက် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးအပြုအမူများကို အားပေးသည့် စည်းမျဉ်းများချမှတ်ရန်လည်း အစောပိုင်းသုံးသပ်ချက်တွင် တိုက်တွန်းထားသည် (အခန်း ၄ တွင်ကြည့်ပါ)။

Box ၂-၁ OECD FDI Regulatory Restrictiveness Indexတွက်ချက်ခြင်း

OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index သည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ FDI စည်းမျဉ်းများ၏ တင်းကြပ်မှုကို တိုင်းတာပေးပါသည်။ FDI အညွှန်းကိန်းကိုလက်ရှိတွင် ၈၀ နီးပါး ရရှိနိုင်ပါသည်။ OECD ကြေငြာချက်တွင် ပါဝင်သော နိုင်ငံသစ်များ၏ ပြန်လည်သုံးသပ်မှုများ အပါအဝင် OECD သို့ ဝင်ရောက်ရေးအတွက် သင့်တော်သည့်နိုင်ငံများကို သုံးသပ်မှုများ ပြုလုပ်ရန်နှင့် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်မှုများ ပြုလုပ်ရန် FDI မူဝါဒများ၏ ကန့်သတ်မှုကို စိစစ်အကဲဖြတ်ရေးအတွက် သီးခြားအသုံးပြုပါသည်။

FDI အညွှန်းကိန်းသည် တရားဝင်ကန့်သတ်ချက်များ အမှန်တကယ် အကောင်အထည်ဖော်မှုကို အမှတ်မပေးသည့်အပြင် FDI ဝန်းကျင်ကိုထိခိုက်မှုဖြစ်စေနိုင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစည်းမျဉ်း မူဘောင်၏ အခြားသောရှုထောင့်အမျိုးမျိုးကိုလည်း ထည့်သွင်းတွက်ချက်မှုမပြုသောကြောင့် ၎င်းသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်တစ်ရပ်လုံးကို တိုင်းတာမှုမပေးနိုင်ပါ။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစည်းမျဉ်းများသည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်ရာတွင် အဓိကအဆုံးအဖြတ်ပေးသော အရာတစ်ခုဖြစ်ပြီး FDI ဝန်းကျင်၏ အမျိုးမျိုးသောရှုထောင့်များကို တိုင်းတာသည့် အခြားညွှန်းကိန်းများနှင့် ပေါင်းစပ်အသုံးပြုခြင်းသည် နိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒများကို အကဲဖြတ်ရန်နှင့် FDI ကို ဆွဲဆောင်ရာတွင် နိုင်ငံများအကြား ပြောင်းလဲနေသော စွမ်းဆောင်ရည်ကို ရှင်းပြရန် အထောက်အကူပြုပါသည်။

FDI အညွှန်းကိန်းတွင် စိုက်ပျိုးရေး၊ သတ္တုတွင်း၊ လျှပ်စစ်၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် အဓိက ဝန်ဆောင်မှုများ (သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ဆောက်လုပ်ရေး၊ ဖြန့်ဖြူးရေး၊ ဆက်သွယ်ရေး၊ အိမ်ခြံမြေ၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဝန်ဆောင်မှုများ) အပါအဝင် ကဏ္ဍ ၂၂ ခု ပါဝင်သည်။ ကန့်သတ်ချက်များကို ၀ (ဖွင့်ထား) မှ ၁ (ပိတ်ပင်ထား) ထိ စကေးအပေါ်တွင် အခြေပြု၍ အကဲဖြတ်သည်။ ခြုံငုံကန့်သတ်ချက်ညွှန်းကိန်းသည် ကဏ္ဍတစ်ခုချင်းအလိုက် ပျမ်းမျှရမှတ်များဖြစ်သည်။

ကဏ္ဍအသီးသီးအတွက် အမှတ်ပေးခြင်းသည် အောက်ပါအချက်များအပေါ်တွင် အခြေပြုပါသည် -

- ခွင့်ပြုထားသော နိုင်ငံခြားရှယ်ယာပိုင်ဆိုင်မှုအဆင့်၊
- နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဝင်မှုအပေါ် သက်ရောက်လျက်ရှိသည့် စိစစ်ခြင်း နှင့် အတည်ပြုခြင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊
- အဓိကနိုင်ငံခြားသားဝန်ထမ်းများအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များနှင့်
- အခြားကန့်သတ်ချက်များ၊ ဥပမာအားဖြင့် မြေပိုင်ဆိုင်မှု၊ ကော်ပိုရေးရှင်းအဖွဲ့အစည်း (ရုံးခွဲ)။

အညွှန်းကိန်းက ထည့်သွင်းစဉ်းစားသော နည်းလမ်းများသည် ပုံမှန်အားဖြင့် FTAs အရ နိုင်ငံများ၏ Negative Lists သို့မဟုတ် OECD နိုင်ငံများအတွက်နိုင်ငံသားနှင့် တန်းတူဆက်ဆံခြင်းနှင့် အခြား OECD စာချုပ်များအရခြွင်းချက်ပြုသောစာရင်းကိုထင်ဟပ်လျက် FDI ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေစည်းမျဉ်းများအပေါ်တွင်သာ မူတည်ပါသည်။ OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်နှင့် နှစ်စဉ်စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းအစီရင်ခံစာများနှင့် ဆက်စပ်လျက် ဥပဒေရေးရာသုတေသနမှတစ်ဆင့် ဆောင်ရွက်မှုများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါသည်။

FDI ညွှန်းကိန်းသည် အမှန်တကယ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အကဲဖြတ်ခြင်းမရှိပါ။ ဆောင်ရွက်မှုနည်းလမ်းများ၏ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုသဘောသဘာဝ (ဆိုလိုသည်မှာ အကန့်အသတ်များသည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသာ သက်ရောက်သည့်အခါ) သည်ဆောင်ရွက်ချက်ကို အမှတ်ပေးရာတွင် အဓိကစံနှုန်းဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားသားများအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမရှိသော နိုင်ငံတော်ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် အစိုးရလက်ဝါးကြီးအုပ်မှုများကို အမှတ်ပေးခြင်းမရှိပါ။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် ပို့ကုန်ကို ဦးစားပေးသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အထူးအခွင့်အရေးပေးဆက်ဆံမှုများ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအုပ်စုတစ်ခုကိုသာ ပိုမို၍ အထူးအခွင့်အရေးပေးဆက်ဆံမှုကိုလည်း FDI ညွှန်းကိန်းအမှတ်တွင် ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်မှုမပြုပါ။

ရင်းမြစ် - နည်းစနစ်နှင့်ပတ်သတ်၍ ပိုမိုသိရှိလိုပါက Kalinova Palerm နှင့် Thomsen (၂၀၁၀) တွင် ကြည့်ပါ။ နောက်ဆုံးရမှတ်များကို www.oecd.org/investment/index တွင်ကြည့်ပါ။

ထိုအချိန်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစနစ်ကို ဖြေလျှော့ရန် သိသိသာသာ ကြိုးပမ်းခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index အရ ဒုတိယမြောက်ကန့်သတ်မှုအများဆုံးနိုင်ငံ မဟုတ်တော့ပါ။ သို့ရာတွင် လုပ်ငန်းကဏ္ဍအများ အပြားတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ကန့်သတ်မှုပြုထားဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရသည်နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် အလွန်အမင်း သို့မဟုတ် မလိုအပ် သော ကန့်သတ်ချက်များကို လျှော့ချရန် အားထုတ်ဆောင်ရွက်ဖွယ်ရှိနေသောကြောင့် မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အားတက်ဖွယ်ရာအခြေအနေ ဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍အစိုးရအနေဖြင့် အဓိကလုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာဖြေလျှော့ပေးမှုကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကိုထိခိုက်မှုမရှိဘဲ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍများတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ကျန်ရှိနေသေးသော ကန့်သတ်ချက်များနှင့် ဖက်စပ် လိုအပ်ချက်များကြောင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ကျန်ရှိ နေသေးသော ကန့်သတ်ချက်များဖယ်ရှားရေးကို အထူးအလေးပေးဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ စီးပွားရေးကဏ္ဍအားလုံး၏ အဓိကကျောထောက်နောက်ခံဖြစ်သည့် ဘဏ္ဍာရေး၊ ဆောက်လုပ်ရေးနှင့် ဖြန့်ဖြူးရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများဖြင့် မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန်ကိုလည်း အစိုးရအနေဖြင့် စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းကဏ္ဍ အားလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆွဲဆောင်ရန် ရည်မှန်းထားသည့် ဈေးကွက်နှင့် ထိရောက်မှုရှိသည့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် အဓိကဆက်စပ်နေသည်။ နိုင်ငံပေါင်းစုံမှ သက်သေအထောက်အထားများအရ ယင်းကန့်သတ်ချက်များသည် ဝန်ဆောင်မှု ပံ့ပိုးသူများအကြား ယှဉ်ပြိုင်မှုအား တားဆီးခြင်းအားဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍများ အပါအဝင် တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်ခုလုံးအတွက် ကုန်ကျစရိတ်များ တိုးပွားစေပါသည်။ ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆွဲဆောင်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေရုံသာမက စားသုံးသူ ရွေးချယ်မှုနှင့် ဝယ်ယူနိုင်စွမ်းကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည် (OECD, 2018a; Nordås and Rouzet, 2015; Rouzet and Spinelli, 2016)။

MIL ၏ ပုဒ်မ ၄၂-၄၃ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်နှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် က ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ကန့်သတ်ထားသည့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများစာရင်းဆိုင်ရာ 'Negative List' အခြေအနေကို ရှင်းလင်းအောင် အစိုးရအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် အဆိုပါစာရင်းကို ကြော်ငြာချက်အမှတ် ၁၅/၂၀၁၇ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် 'Negative List' အခြေအနေကို ရှင်းလင်းအောင် ပြန်လည်

ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် အတိအလင်းစာရင်းတွင် မဖော်ပြထားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်း အားလုံးသည် သက်ဆိုင်ရာဥပဒေစည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဖွင့်ပေးမည်ဖြစ် ကာ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစနစ်နှင့်ပတ်သက်၍လည်း အထူးသဖြင့် အလား အလာရှိသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပိုမိုရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိရှိစေမည်ဖြစ်ပါ သည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် အစိုးရအတွင်းအားကောင်းသော ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်မှု လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ဤအဆင့်တွင် လက်ရှိစာရင်း (အမိန့် ကြော်ငြာစာအမှတ် (၁၅/၂၀၁၇) နှင့် ကန့်သတ်ထားမှု များအကြား အနည်းငယ် မညီညွတ်မှု ရှိနိုင်သော်လည်း ထိုကဲ့သို့ ရှင်းလင်းထားခြင်းသည် အနာဂတ်တွင် ပိုမိုကြီးမားကျယ်ပြန့်လာသောကွဲလွဲမှုကို ရှောင်ရှားရန် အထူးသဖြင့် အရေးပါ လှပါသည်။ ယနေ့အချိန်အထိ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှု ဆောင်ရွက်ချက်များကိုသာ ကန့်သတ်ထားပုံရှိသော်လည်း အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၁၅/၂၀၁၇) တွင် ပါဝင်မှု မရှိချေ။ ထိုသို့ ညီညွတ်မှုမရှိခြင်းသည် စာရင်းတွင် မပါသော ပိုမို ကန့်သတ်မှုပြုလုပ်ထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများ ရှိ-မရှိနှင့် အနာဂတ်တွင် မညီညွတ်မှုအသစ်များ ပေါ်ထွက် နိုင်မှု ရှိ-မရှိ စသည့် မရေရာမှုများ ဖြစ်စေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကန့်သတ်မှုအသစ်များ သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းသစ်များ ချမှတ်လျှင် စာရင်းတွင် မပါရှိနိုင်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

ယနေ့အချိန်အထိ အကောင်အထည်ဖော်နေသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမူဝါဒ ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများ၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စတင်ခံစားနေရပြီ ဖြစ်ပြီး ယင်းအခြေအနေသည် အစိုးရကို ထပ်မံ၍ ဖြေလျော့ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ပံ့ပိုးမှုပေးနိုင် ပါသည်။ GDP တွင် FDI စီးဝင်မှု ပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်းသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ မြင့်တက် လျက်ရှိပါသည်။ ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍများသို့ FDI ဝင်ရောက်မှုသည် သိသိသာသာ တိုးတက် လျက်ရှိပြီး ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ ၅% ခန့်ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၈-၁၉ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ၁၄% ခန့်သို့ တိုးတက်ခဲ့ကြောင်း DICA ၏ စာရင်းဇယားတွင် ဖော်ပြထားပါ သည်။ အဆိုပါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ထပ်မံ၍ စီးပွားရေးအမျိုးမျိုးဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊ အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးရန်နှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သောအလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာစေရန် ပံ့ပိုးပေးပါ သည်။

ထို့အပြင် ကမ္ဘာ့ဘဏ် (2018a) ၏အစီရင်ခံချက်များအရ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများသည်စီးပွားရေးအရဖြေလျော့မှုပေးသည့် နှောင်းပိုင်းကာလတွင် စီးပွားရေး

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ အဓိကမောင်နှံအားများဖြစ်သော အရင်းအနှီးစုဆောင်းရရှိခြင်းနှင့် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားများရရှိခြင်းတို့ကို မြှင့်တင်ပေးခဲ့ပါသည်။ ခန့်မှန်းချက်များအရ စုစုပေါင်း ကုန်ထုတ်စွမ်းအားသည် ၂၀၁၀/၁၁ မှ ၂၀၁၅/၁၆ အထိကာလတွင် ရရှိသောတိုးတက်မှု၏ ထက်ဝက်ခန့်ရှိပြီး အရင်းအနှီးစုဆောင်းရရှိမှု ၃၉% ခန့် ရှိပါသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (FDI) သည် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အဓိကအားဖြင့် ပံ့ပိုးပေးခဲ့သည်။ ဤသို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုပုံစံသည် တရုတ်၊ ကမ္ဘောဒီးယားနှင့် ဗီယက်နမ်တို့နှင့်ဆင်တူပြီး မြန်မာနိုင်ငံ ၏လျင်မြန်သောဖွံ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ အသွင်ပြောင်းမှုနှင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးတွင် ပိုမို ပေါင်းစည်းမှုလာမှုကို ထင်ဟပ်စေပါသည်။

ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍသည် FDI ဆိုင်ရာဖြေလျှော့မှု၏ သက်ရောက်မှုကို ပြနိုင်သည့် အထင်ရှားဆုံးဥပမာတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမလုပ်မီအချိန်က မြန်မာနိုင်ငံ တွင် မိုဘိုင်းဖုန်းနှင့် တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်နိုင်မှုသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင်အနိမ့်ဆုံးဖြစ်ပြီး မိုဘိုင်းထိုးဖောက်နိုင်မှုနှုန်းသည် ၁၄ % ခန့်သာ ရှိပါသည်။ အင်တာနက် သုံးစွဲနိုင်မှုသည် ပို၍ နည်းပါးပါသည်။ ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍတွင် ပုဂ္ဂလိကနှင့် နိုင်ငံခြားပါဝင်မှုကို ခွင့်ပြုလိုက်ပြီး နောက် အခြေအနေမှာ သိသိသာသာ ပြောင်းလဲသွားခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိတွင် မိုဘိုင်း ထိုးဖောက်မှုအဆင့်သည် ၁၀၀% အထိရောက်ရှိနေပြီဖြစ်ပြီး စမတ်ဖုန်း ထိုးဖောက်မှုနှုန်းသည် အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် ၈၀% အထိရောက်ရှိနေပြီ ဖြစ်ပါသည် (World Bank, 2019)။

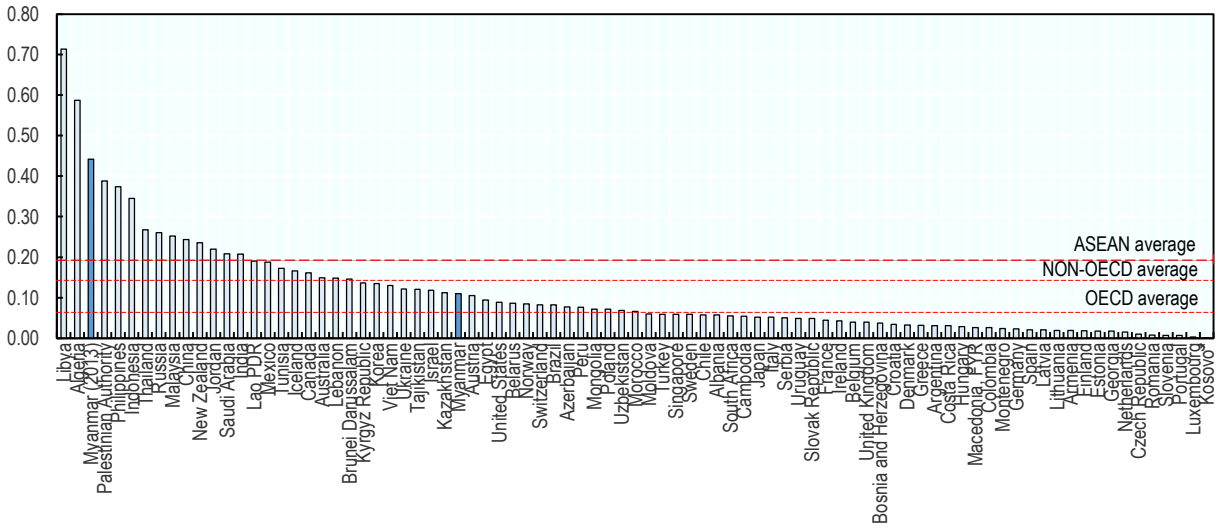
လွန်ခဲ့သောနှစ်များအတွင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များကို သိသိ သာသာ ဖယ်ရှားခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံ

မကြာသေးမီက ပြုလုပ်ခဲ့သောပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ဝင်ရောက်ရန်နှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းဆိုင်ရာ အတားအဆီးများကို သိသိသာသာ လျော့နည်း စေခဲ့ပါသည် (ပုံ ၂-၁)။ OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index တိုင်းတာနည်းအရ FDI ဖွင့်ပေးမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစနစ်သည် နိုင်ငံတကာအဆင့်သို့ ပိုမိုနီးကပ်လာနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ လက်ရှိစနစ်တွင် FDI ဆိုင်ရာ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများနှင့် ကန့်သတ်ချက်များစွာ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစ၍ ရရှိ ခဲ့သောတိုးတက်မှုများသည်- အထူးသဖြင့် အာဆီယံနိုင်ငံများတွင် တွေ့ရှိရသည့် ကန့်သတ် ချက်များနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် ချီးကျူးထိုက်ဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ဖက်စပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ကိုင်နိုင်သောလုပ်ငန်းကဏ္ဍသည် ၉၄ ခုမှ ၂၂ ခုသို့ သိသိသာသာ

လျော့နည်းသွားပြီး ယခင်က ပိတ်ထားခဲ့သော အာမခံလုပ်ငန်း၊ ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ လက်လီ လက်ကားရောင်းဝယ်မှု လုပ်ငန်းများကိုလည်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ကိုင်နိုင်ရန် ဖွင့်ပေးခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိတွင် FDI အပေါ်ကန့်သတ်မှုအဆင့်သည်ညွှန်းကိန်းတွင်ပါဝင်သည့် OECD မဟုတ်သောနိုင်ငံများ၏ ပျမ်းမျှအဆင့်နှင့်နှိုင်းယှဉ်နိုင်ပြီး အာဆီယံပျမ်းမျှအောက် သိသိသာသာ နိမ့်ကျပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဘောင်အသစ်သည် နိုင်ငံခြားနှင့် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို သက်ဆိုင် သောစည်းမျဉ်းများ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိရှိနိုင်စေရန် ပံ့ပိုးပေးပြီး နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ များကို ပို၍တန်းတူညီမျှသောအခွင့်အရေး ပေးပါသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ယခင် က ပိတ်ပင်ထားခဲ့သည့် သို့မဟုတ် တားမြစ်ခဲ့သည့် လုပ်ငန်းကဏ္ဍများစာရင်းကို နည်းသွား စေခဲ့သည့်အပြင် ဥပဒေသစ်သည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကြား ခွဲခြားမှုမရှိသော ဆက်ဆံမှုကို ပေးပါသည်။

ပုံ ၂-၁ OECD ၏ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေစည်းမျဉ်းကန့်သတ်မှုဆိုင်ရာ ညွှန်းကိန်း (၂၀၁၉) (၀=ဖွင့်၊ ၁=ပိတ်)

မှတ်ချက် - OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index သည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ခွဲခြားဆက်ဆံသည့်ပြဋ္ဌာန်းချက် များ (ဥပမာ - နိုင်ငံခြားရှယ်ယာကန့်သတ်ချက်များ၊ စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ခွင့်ပြုခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ အဓိကနိုင်ငံခြား ဝန်ထမ်းများအပေါ် ကန့်သတ်ခြင်းနှင့် အခြားလုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာအစီအမံများ) ကိုသာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်၏ အခြားအရေးကြီးသောနယ်ပယ်များ (ဥပမာ - ဥပဒေစည်းမျဉ်းများနှင့် အစိုးရလက်ဝါးကြီးအုပ်မှုဆိုင်ရာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှု၊ ပို့ကုန်ဦးစားပေးသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်စနစ်များအတွက် ဦးစားပေး ဆက်ဆံမှု) ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားခြင်းမရှိပါ။ အချက်အလက်များသည် ဒီဇင်ဘာလကုန်အထိ ဥပဒေစည်းမျဉ်းကန့်သတ်ချက်များ အပေါ်တွင် အခြေပြုထားပါသည်။

ရင်းမြစ် - OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index, <https://www.oecd.org/investment/fdiindex.htm>

ဥပဒေသစ်အရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုခွင့်ပြုခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသည် ရိုးရှင်းလွယ်ကူမှု ရှိခဲ့ပါသည်။ ယခင်က ခွင့်ပြုမှုစနစ်သည် ရှုပ်ထွေးပြီး တစ်ခါတစ်ရံတွင် ပွင့်လင်း မြင်သာမှု မရှိဘဲ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုကို ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဖြစ်စေခဲ့ပါသည် (OECD, ၂၀၁၄)။ အခြားသောအားနည်းချက်များအနက် ခွင့်ပြုမှုလုပ်ငန်းစဉ်သည် ကျယ်ပြန့်ပြီး ယေဘုယျ အားဖြင့် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော ထိခိုက်နစ်နာမှုနှင့် လုပ်ငန်းအကြောင်းအရာ အမျိုးမျိုးတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားခြင်းမရှိဘဲ လုပ်ငန်းကဏ္ဍမျိုးစုံရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အရွယ်အစားမျိုးစုံ အကျုံးဝင်ပါသည်။ အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် ခွင့်ပြုမှုများစွာ လိုအပ်ပြီး အဖွဲ့မျိုးစုံ ပါဝင်ကာ လုပ်ငန်းစဉ်မှာ ရှည်လျားပါသည်။ ခွင့်ပြုမှုဆိုင်ရာစံနှုန်းမှာ ရှုပ်ထွေးပြီး အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာအကဲဖြတ်နိုင်စွမ်းထက် ကျော်လွန်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ခွင့်ပြုမှု စနစ်နှင့် စီမံကိန်းတစ်ခုချင်းစီနှင့် ဆက်စပ်နိုင်သည့်အခြေအနေများအရ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်အနေဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်အား အလွဲသုံးစားပြုရန် အခွင့်အလမ်းများစွာ ရှိခဲ့ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုခွင့်ပြုမှုစနစ်အသစ်သည် နိုင်ငံတကာ၏ အကောင်းဆုံးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ နှင့် ပို၍ညီညွတ်မှုရှိပါသည်။ အဆိုပါစနစ်သည် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အပေါ် တူညီစွာ အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိပါသည်။ MIC ၏ ခွင့်ပြုချက် လိုအပ်သော လုပ်ငန်း နယ်ပယ်များကို ဥပဒေနှင့် ယင်းကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် နည်းဥပဒေတို့တွင် အောက်ပါ အတိုင်း အတိအလင်း ဖော်ပြထားပါသည် - (က) နိုင်ငံတော်အတွက် မဟာဗျူဟာအရ အရေးပါသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းအမျိုးအစားများ၊ (ခ) မတည် ရင်းနှီးငွေ အမေရိကန် ဒေါ်လာ သန်း ၁၀၀ အထက်ရှိသော မတည်ငွေရင်းကြီးမားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်း အမျိုးအစားများ၊ (ဂ) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသခံလူထုအပေါ် ကြီးမားသော သက်ရောက်မှု ဖြစ်စေနိုင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းအမျိုးအစားများ၊ (ဃ) နိုင်ငံတော် ပိုင်မြေနှင့် အဆောက်အဦများ အသုံးပြုသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများနှင့် (င) နိုင်ငံတော် ၏ နယ်စပ် သို့မဟုတ် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတို့ကို ဖြတ်ကျော် ဆောင်ရွက်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများနှင့် မြေဧက ၁၀၀၀ ထက်ပိုသော မြေပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းကဲ့သို့သော ကော်မရှင်သို့ အဆိုပြုချက် တင်ပြစေရန် အစိုးရအဖွဲ့က သတ်မှတ်ထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ။

ထို့အပြင် အချို့သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ကန့်သတ်သည့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာရင်း (အမိန့် ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁၅/၂၀၁၇) တွင် ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်းသက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့်သာဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ၏ လိုအပ်ချက်များ

အပါအဝင် ခွင့်ပြုမှုဆိုင်ရာစံသတ်မှတ်ချက်များကို ရိုးရှင်းလွယ်ကူမှုရှိစေပြီး အများပြည်သူ သိရှိအောင် ထုတ်ပြန်ထားပါသည်။ အခြားသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းစီမံချက်အားလုံးသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုခွင့်ပြုချက်ရယူခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရရှိပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက် ခြင်းဆိုင်ရာ သက်ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းများကိုသာ လိုက်နာရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပြုချက် တင်သွင်းရန် သတ်မှတ်ထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများနှင့် အကျိုးမဝင်သော အခြား သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် ၎င်း၏ နည်းဥပဒေများတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော မြေအသုံးပြုခွင့်နှင့် ကင်းလွတ်ခွင့်၊ သက်သာခွင့်များနှင့် သက်ဆိုင်သော အကျိုးကျေးဇူးများကို ခံစားနိုင်ရန် အတည်ပြုမိန့်ကို ကော်မရှင် (မတည်ငွေရင်းပမာဏ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅ သန်းအထိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းအတွက် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မတီ) တွင် လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနည်းဥပဒေများ (အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၃၅/၂၀၁၇) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားချက်နှင့်အညီ ခွင့်ပြုချက်ရယူရန် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်လုံးအတွက် သတ်မှတ် ကြာချိန် ၉၀ ရက်အတွင်း ခွင့်ပြုမိန့်ထုတ်ပေးရန် အာဏာပိုင်များအနေဖြင့် တာဝန်ရှိပါသည်။ အာဏာပိုင်များ လုပ်သကိုင်သာရှိစေရေးအတွက် အချို့သောကိစ္စရပ်များတွင် အချိန်ကာလ ကို ရပ်ဆိုင်းခြင်း သို့မဟုတ် တိုးမြှင့်ခြင်း ပြုလုပ်ရန် ခွင့်ပြုပေးထားပါသည် (ဥပမာအားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် ထပ်မံလိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းများပေးရာတွင် နှောင့်နှေးခြင်း သို့မဟုတ် အဆိုပြုချက်၏ ရှုပ်ထွေးမှုနှင့် ဆန်းသစ်နေမှုကြောင့်)။

အကျိုးဆက်အနေဖြင့် MIC Permit ရယူရန် ကြာချိန်သည် ယခင်မူဘောင်အရ ရက်ပေါင်း ၉၀၊ အဆင့် ၈ ဆင့် [အမှန်စင်စစ်တွင် ၆ လမှ တစ်နှစ်အထိ ကြာမြင့်သော်လည်း (Frontier Myanmar, 2018)] မှ စနစ်သစ်အရ ရက်ပေါင်း ၄၀ နှင့် အဆင့် ၄ ဆင့်သို့ လျော့နည်း ခဲ့ပါသည် (DICA, 2019a)။ ရိုးရှင်းသည့်အတည်ပြုချက်ရယူခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် သတ်မှတ်ကြာချိန်မှာ ၆၀ ရက် ဖြစ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီများဥပဒေသစ်နှင့် ၎င်း၏ Online Portal MyCo တို့အရ ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်မှာလည်း အလားတူ တိုးတက်မှုများ ရှိခဲ့ပါ သည်။ အဆိုပါပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ မပြုလုပ်မီ အချိန်ကာလ၌ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ Doing Business Indicator အရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုစတင်ရန် ကြာချိန်မှာ ၇၂ ရက်ဖြစ်ပြီး ကုန်ကျစရိတ်မှာ တစ်ဦးကျပ်ငွေ၏ ၁၅၇% ခန့် ရှိပါသည်။ Online MyCo Portal ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ Doing Business (၂၀၂၀) အရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုစတင်ရန် ကြာချိန်မှာ ၇ ရက် (အရိုးရှင်းဆုံးကိစ္စရပ်များအတွက် နာရီပိုင်းအတွင်း) နှင့် ကုန်ကျစရိတ်မှာ တစ်ဦးကျ

ဝင်ငွေ၏ ၁၃% ခန့်သာ ရှိပါသည် (ထပ်မံ၍ အချက်အလက်များကို အခန်း ၃ တွင် ဖော်ပြ ထားပါသည်။)

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ MIC Permit နှင့် Endorsements အတွက် တိုးတက်မှုရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရန်များ ကျန်ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက ၎င်းတို့ ၏ လုပ်ငန်းစီမံချက်များကို အကျဉ်းချုပ်ရှင်းပြရပြီး အာဏာပိုင်များက မေးမြန်းနိုင်သည့် မည်သည့်မေးခွန်းကို ဖြေကြားမှုပြုလုပ်ရသည့် အဆိုပြုချက်စိစစ်ရေးအဖွဲ့အစည်းအဝေးများ တွင် တစ်ခါတစ်ရံ နိုင်ငံတော်ပိုင်လုပ်ငန်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း များရှိကြောင်း သက်ဆိုင်ရာဆက်စပ်ပုဂ္ဂိုလ်/ အဖွဲ့အစည်းများက အစီရင်ခံထားပါသည်။ အဆိုပြုချက်စိစစ်ရေးအဖွဲ့သည် အဆိုပြုချက်အား MIC ခွင့်ပြုချက်ရယူရန် ဆက်လက် တင်ပြနိုင်/ မနိုင်နှင့် MIC ခွင့်ပြုချက်အတွက် တင်ပြရန် ခွင့်မပြုမီ ပြင်ဆင်မှုများ လိုအပ်/မလို အပ်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ အစည်းအဝေးများ၌ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်မှုနှင့်ဆက်စပ်၍ အကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွား နိုင်ဖွယ်ရှိနေသည်မှာ အထင်အရှား ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအခြေအနေသည် မသေချာမရေရာမှု ဖြစ်ပေါ်စေပြီး အဆိုပြုချက်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် စီးပွားလုပ်ငန်း ဝင်ရောက်မှုအပေါ် အတားအဆီးများ ဖြစ်ပေါ်လာပါက ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှုကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါ သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနည်းဥပဒေ ၆၄ (ဃ) အရ ကော်မရှင်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ၎င်း၏ အဆိုပြုချက်ကို စိစစ်ရာတွင် အဆိုပြုချက်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် တာဝန်ယူမှုရှိသော ရေရှည်ခိုင်မာသော အပြုအမူဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းအား ဆောင်ရွက်ရန် ကတိကဝတ် ပြုခြင်း ရှိ/မရှိဟူသော အချက်အပေါ်တွင်လည်း ပူပန်မှုများ ရှိနေပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များ၏ လူမှုတာဝန်သိမှုလုပ်ငန်းများအတွက် အမြတ်ငွေ၏ ၂% ကို အသုံးပြုရေး ကတိ ကဝတ်ပြုရန် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်က ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား တိုက်တွန်းမှု ရှိကြောင်း ဤသုံးသပ်ချက် ပြုလုပ်စဉ်ကာလအတွင်း သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အဖွဲ့ အစည်းများက အစီရင်ခံခဲ့ကြပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရန် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လူမှုတာဝန်သိမှုလုပ်ငန်းများသည် မည်သည့်အမျိုးအစားများဖြစ်သည်ဟူသော လမ်းညွှန် ချက် မရှိပါ။

အာဏာပိုင်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ ကောင်းမွန်သော်လည်း ယင်းအလေ့အထသည် တာဝန်ယူမှုရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အားပေးဆောင်ရွက်သည့် ရည်ရွယ်ချက်ကို နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ထိခိုက်နစ်နာစေပါသည်။ ပထမအချက်မှာ ပရဟိတလုပ်ငန်းများနှင့် တစ်ခါတစ်ရံတွင် ဥပဒေနှင့်စည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာခြင်းတို့ကဲ့သို့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ

နှင့်တွဲဖက်၍ “အပြုသဘောဆောင်သောလုပ်ရပ်များ” သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်၍ စီးပွားရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ အလုပ်သမားများနှင့် ဒေသတွင်းလူမှုအသိုင်း အဝိုင်းများအပေါ် သက်ရောက်သည့် ထိခိုက်မှုများကို လျော်ကြေးပေးရန်ဟူသော အယူအဆ ကို အားဖြည့်ပေးပါသည်။ ဤသည်မှာ ပါးနပ်မှုမရှိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပို၍အရေးပါသော ဒုတိယအချက်မှာ ထိုကဲ့သို့သောအသုံးစရိတ်များမှာ အချိုးအစားမျှတမှုမရှိခြင်းနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ အလားအလာရှိသော ကုန်ကျစရိတ်နှင့် ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးတို့နှင့် ဆက်စပ်မှုမရှိ ခြင်းတို့ကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ မတရားပြုမှုများနှင့် ချိုးဖောက်မှုများကို တားဆီးရန် အနည်းငယ်သာ အခွင့်အရေး ရှိပါသည်။ (အသေးစိတ်အချက်အလက်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ အနေဖြင့် တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်ကို မည်သို့ဆောင်ရွက်နိုင်သည်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အကြံပြုချက်များကို အခန်း ၄ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။)

ထူးခြားသည်မှာ အချို့သောထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ကန့်သတ်ဆဲဖြစ်

အကြောင်းပြချက်များစွာကြောင့် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ နိုင်ငံများသည် လုံခြုံရေးနှင့် မသက်ဆိုင် သော ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများကို နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ဖွင့်ပေး လျက်ရှိပါ သည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် မြေယာဝယ်ယူမှု အပေါ် ကန့်သတ်ခြင်း သို့မဟုတ် စိစစ်ခြင်းကဲ့သို့ ကဏ္ဍအလိုက် မဟုတ်သောနည်းလမ်းကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခြင်းမှတစ်ပါး မည်သည့်ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမျိုးမှ မရှိဘဲ ခွင့်ပြုခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု အချို့ကို နိုင်ငံအနည်းငယ်ကသာ ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ဆဲဖြစ်ပါသည်။

ဇယား ၂-၁ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကန့်သတ်ချက်များရှိသော ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းများစာရင်း

လုပ်ငန်းကဏ္ဍ	ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းအမျိုးအစား	လုပ်ငန်းဆိုင်ရာကုဒ်နံပါတ်
နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူကဆောင်ရွက်ခွင့်မရှိသည့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ		
၁ ရေနံသန့်စင်ခြင်းနှင့် ဓာတုပစ္စည်းများ	ဓာတ်သတ္တု အလတ်စားနှင့် အသေးစား ကျိုချက်ခြင်း၊ သန့်စင်ခြင်း လုပ်ငန်း	ISIC 2410
၂ အစားအစာနှင့် အခြား	ကျောက်စိမ်း/ကျောက်မျက်ရတနာရှာဖွေခြင်း၊ စမ်းသပ်တိုင်းတာခြင်းနှင့် ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်း	ISIC 0990, 3211
ပြည်တွင်းရှိနိုင်ငံသားလူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံသားပိုင်လုပ်ငန်းတစ်ခုခုနှင့်ပူးပေါင်း၍ ဖက်စပ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ		
၃ ရေနံသန့်စင်ခြင်းနှင့် ဓာတုပစ္စည်းများ	ပလတ်စတစ်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုး ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်း ဖြန့်ဖြူး ရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်း	ISIC* 1511, 1512, 1520, 46312, 4759, 47593
၄ ရေနံသန့်စင်ခြင်းနှင့် ဓာတုပစ္စည်းများ	ပြည်တွင်းသဘာဝသယံဇာတများအပေါ် မူတည်၍ ထုတ်လုပ်သော ဓာတုပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်း	ISIC 2011, 202, 46312, 4759, 47593
၅ ရေနံသန့်စင်ခြင်းနှင့် ဓာတုပစ္စည်းများ	မီးလောင်လွယ်သော အခဲ၊ အငွေ့၊ အေရိုဆော် (Acetylene, Gasoline, Propane, Hair Sprays, Perfume, Deodorant, Insect Spray) ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်း ဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်း	ISIC 201, 202, 46312, 4759, 47593
၆ ရေနံသန့်စင်ခြင်းနှင့် ဓာတုပစ္စည်းများ	ဓာတ်တိုးစေသည့် ဓာတုပစ္စည်းများ (Oxygen, Hydrogen Peroxide)၊ ဖိသိပ်ထားသော ဓာတ်ငွေ့ (Acetone, Argon, Hydrogen, Nitrogen, Acetylene) ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြည် တွင်း ဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်း	ISIC 201, 202, 46312, 4759, 47593
၇ ရေနံသန့်စင်ခြင်းနှင့် ဓာတုပစ္စည်းများ	လောင်စားတတ်သည့် ဓာတုပစ္စည်း (Sulphuric Acid, Nitric Acid) ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်း ဖြန့်ဖြူး ရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်း	ISIC 201, 2012, 46312, 4759, 47593
၈ ရေနံသန့်စင်ခြင်းနှင့် ဓာတုပစ္စည်းများ	စက်မှုသုံး ဓာတုဓာတ်ငွေ့အမျိုးမျိုး (အငွေ့၊ အရည်၊ အခဲ) ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်း ဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်း လုပ်ငန်း	ISIC 201, 202, 46312, 4759, 47593
၉ အစားအစာနှင့် အခြား	ဘီစကွတ်၊ ဝေဖာ၊ ခေါက်ဆွဲအမျိုးမျိုး၊ ကြာဇံ၊ မြူစွမ်းစသည့် သီးနှံထွက်ပစ္စည်းများအား တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်း	ISIC 1074m 46312, 4759, 47593
၁၀ အစားအစာနှင့် အခြား	သကြားလုံး၊ ကိုကိုး၊ ချောကလက်အပါအဝင် မုန့်အချိုအမျိုးမျိုး ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်း ဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်း	ISIC 1073, 46312, 4759, 47593
၁၁ အစားအစာနှင့် အခြား	နို့နှင့်နို့ထွက်ပစ္စည်းမှအပ အခြားစားသောက်ကုန်ပစ္စည်းများ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ စည်သွပ်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်း	ISIC 1075, 46312, 4759, 47593
၁၂ အစားအစာနှင့် အခြား	မုယောဖောက်လုပ်ခြင်း၊ မုယောဖောက်လုပ်ခြင်းဖြင့် ထုတ်လုပ်မည့်ယမကာပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းဖြန့်ဖြူး ရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်း	ISIC 1103, 46312, 4759, 47593
၁၃ အစားအစာနှင့် အခြား	အရက်၊ အရက်ပြန်စသည့် ယမကာနှင့် ယမကာမဟုတ်သောပစ္စည်းထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ရောစပ်ခြင်း၊ သန့်စင်ခြင်း၊ ပုလင်းသွင်းခြင်းစသည့် လုပ်ငန်းများနှင့် ပြည်တွင်း ဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်းများ	ISIC 1101, 1102, 46312, 4759, 47593
၁၄ အစားအစာနှင့် အခြား	ရေသန့်ရေးခဲအမျိုးမျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်း	ISIC 1079, 46312, 4759, 47593
၁၅ အစားအစာနှင့် အခြား	သောက်ရေသန့်လုပ်ငန်းများ	ISIC 1105
၁၆ ရေနံသန့်စင်ခြင်းနှင့် ဓာတုပစ္စည်းများ	ဆပ်ပြာအမျိုးမျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်း	ISIC 2023/20231, 46312, 4759, 47593
၁၇ ရေနံသန့်စင်ခြင်းနှင့် ဓာတုပစ္စည်းများ	အလှကုန်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြည်တွင်းဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်း	ISIC 2023/ 20232, 46312, 4759, 47593

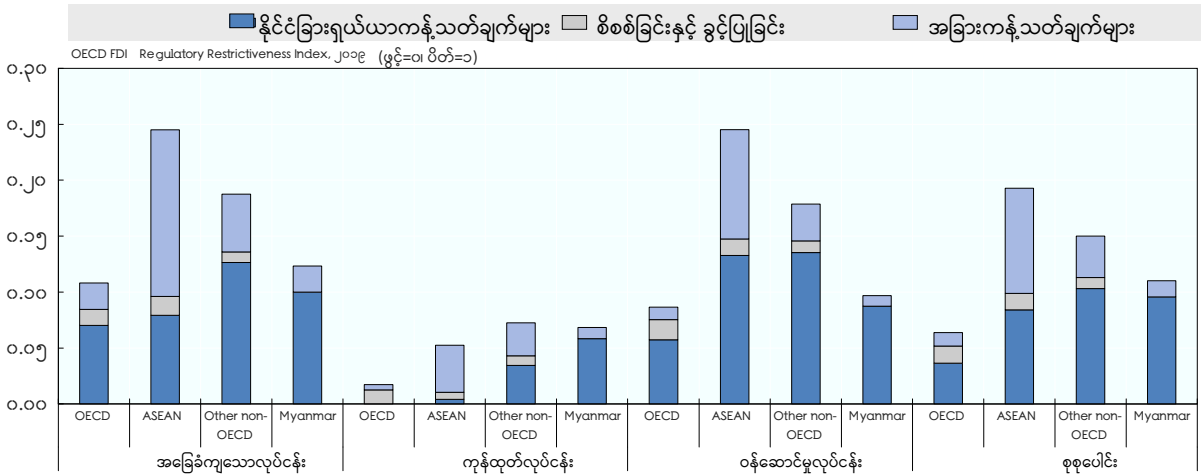
မှတ်ချက်။ * ဤ ISIC ကုဒ်များသည် အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁၅/၂၀၁၇ တွင် ကိုးကားထားသောကုဒ်များ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါကုဒ်များသည် ကန့်သတ်ထားသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိပါ။ ပလတ်စတစ်ထုတ်ကုန်များ ထုတ်လုပ်မှုအတွက် သက်ဆိုင်သည့် ISIC ကုဒ်မှာ ၂၂၂၀ ဖြစ်သည်။

ကိုးကားချက်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၀ ရက်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် ကန့်သတ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁၅/၂၀၁၇

ယင်းကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် တစ်မူထူးခြားသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ အချို့သော ကုန်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ပါဝင်မှုကို ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ဖက်စပ်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ချက်ဖြင့် ကန့်သတ်ထား ဆဲဖြစ်သည်။ ဖက်စပ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ အနည်းဆုံး တိုက်ရိုက်အစုရှယ်ယာပိုင်ဆိုင်မှုမှာ ၂၀% ဟု သတ်မှတ်ထားခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပါဝင်မှုကို လုံးဝတားမြစ်ခြင်းဖြင့် ကန့်သတ်မှုများ ပြုလုပ်ထားပါသည် (ဇယား ၂-၁)။ ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် မြေယာကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရရှိနိုင် သော်လည်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ မြေယာရယူမှုအပေါ် အကန့်အသတ်များ ရှိနေပါ သည်။

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအတွင်းရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် ယင်းကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သည့် နည်းဥပဒေတို့မှကင်းလွတ်ခွင့်ရရှိသော်လည်း မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ထိုကဲ့သို့သောကန့်သတ်ချက်များ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် တည်ရှိနေခြင်းသည် အာဆီယံနိုင်ငံများအပါအဝင် အခြားသောကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏ အတွေ့အကြုံများနှင့် များစွာ ခြားနားနေပါသည် (ပုံ ၂-၂)။ ယင်းသို့သောကန့်သတ်ချက်များကို ထုတ်လုပ်သော ပြည်တွင်း ထုတ်လုပ်သူများသည် သွင်းကုန်ဈေးကွက်များတွင် ပြိုင်ဆိုင်မှု ကြုံတွေ့ရပါက ဤသို့သော ကန့်သတ်ချက်များ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာသက်ရောက်မှုများသည် ပိုမိုကန့်သတ်မှု ရှိနိုင်ပါ သည်။ သို့သော် ယင်းအခြေအနေသည် ပြဿနာတစ်ရပ် မဟုတ်ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံသည် သမိုင်း ကြောင်းတစ်လျှောက် ကုန်သွယ်ရေးအတားအဆီးများကို ထားရှိခဲ့ပြီး လက်ရှိသွင်းကုန် Negative List အရ သွင်းကုန်သွင်းကုန်လိုင်စင် လိုအပ်နေဆဲဖြစ်သော အကောက်ခွန်လိုင်း ၄၆၁၃ တွင် ပါဝင်သော ကုန်ပစ္စည်းများအား နိုင်ငံတွင်းသို့ လွတ်လပ်စွာ တင်သွင်းခွင့် မပြုသေးပါ (စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၂၂/၂၀၁၉)။

ပုံ ၂-၂ ကဏ္ဍအလိုက် အမျိုးအစားအလိုက်
 OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index (၂၀၁၉)

မှတ်ချက်။ အထက်တွင်ပြထားသော ပုံ ၂-၁ ပါမှတ်ချက်ကို ကြည့်ပါ။

ရင်းမြစ်။ OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index, www.oecd.org/investment/fdiindex.htm

ဖြစ်နိုင်ချေရှိသောခြွင်းချက်အနည်းငယ်မှအပ တားမြစ်ထားသော သို့မဟုတ် ကန့်သတ်ထားသော ကုန်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံတော်၏ အကာအကွယ်ပေးမှုမဟာဗျူဟာအဖြစ် သတ်မှတ်ရန် ခံယဉ်းပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာအတားအဆီးများ ရှိနေခြင်းသည် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ယှဉ်ပြိုင်မှုနှင့် ကင်းကွာစေပြီး စိတ်ဝင်စားသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုများ ဖြစ်စေရန် သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက ယင်းကဲ့သို့သော စီမံကိန်းများ ငှားရမ်းမှုများဖြင့် မျှဝေပေးခြင်း ဖြစ်စေရန် တွန်းအားပေးပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိုကဲ့သို့သော ကိစ္စရပ်များသည် ဆက်စပ်နေသောကုန်ထုတ်လုပ်မှုဈေးကွက်များ၌ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SEEs) ကလည်း ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည် (Rieffel, 2015)။ ထိုသို့ဖြစ်ခဲ့ပါက အလားတူကဏ္ဍများကို နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ဖွင့်ပေးခြင်းနှင့်အတူ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်သော ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြုလုပ်ခြင်းကိုလည်း စဉ်းစားဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအပေါ် ထိန်းချုပ်ခြင်းသည် နိုင်ငံစုံကုမ္ပဏီများ၏ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အဓိကအခြေခံလက္ခဏာတစ်ခု ဖြစ်ပြီး (Hymer, 1976; Grossman and Hart, 1986) ဖက်စပ်လိုအပ်ချက်များသည် ထိုကဲ့သို့သောထိန်းချုပ်မှုကို အပြည့်အဝ ကျင့်သုံးနိုင်စွမ်းကို ကန့်သတ်စေနိုင်ကာ စီမံကိန်း၏ အမှန်တကယ် ပိုလျှံမှုဖြန့်ဝေခြင်းအပေါ် လွှမ်းမိုးနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် အထူးသဖြင့် လိုအပ်သော စွမ်းရည်

နှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများရှိသည့် သင့်လျော်သော ပြည်တွင်းရှိ မိတ်ဖက်များ ရှာဖွေရန် ခက်ခဲသောအခါ၌ ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ဖက်စပ်လုပ်ကိုင်ရန် တွန့်ဆုတ်နေနိုင်ပါသည်။ အခြားသောကိစ္စများတွင် အားနည်းသော ကော်ပိုရိတ်စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပွင့်လင်း မြင်သာမှုကင်းမဲ့ခြင်းကိစ္စရပ်များအပြင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်ကိစ္စရပ်တွင် “အထူးသတ်မှတ်ထားသော လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ကုမ္ပဏီများ” နှင့် အပေးအယူပြုလုပ်ရန် တားဆီးထားသည့် နိုင်ငံတွင်းပိတ်ဆို့ အရေးယူမှုများလည်း ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ အချို့သောပတ်ဝန်းကျင်များတွင် နိုင်ငံခြားဖက်စပ်မိတ်ဖက်များသည် နည်းပညာပေါက်ကြားမှုအန္တရာယ်များ မြင့်မားသည်ဟု ယုံကြည်ပါက စက်မှုနယ်ပယ်တွင် အသုံးပြုနေသည်ထက် ပို၍ဟောင်းသော နည်းပညာနှင့် ထုတ်လုပ်မှုနည်းစနစ်များကို အသုံးပြုရန် မက်လုံးများ ရှိကောင်းရှိနိုင်ပါသည် (Moran, Graham and Blomström, 2005)။

ထို့ကြောင့် ကန့်သတ်ချက်များသည် ကန့်သတ်ထားသည့်ကဏ္ဍရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ၎င်းတို့၏သွင်းအားစုများအပေါ် မှီခိုနေသည့် အခြားသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို တားဆီးနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါဈေးကွက်များ၌ ယှဉ်ပြိုင်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေခြင်းဖြင့် ယင်းတို့သည် စားသုံးသူများ၏ ရွေးချယ်မှုနှင့် ဝယ်ယူနိုင်စွမ်းကို ထိခိုက်နိုင်ပြီး အချို့သော အခြေအနေများတွင် ပိုမိုကြီးမားသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ပြင်ပ သက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်ပါသည်။ ဥပမာတစ်ခုမှာ အဖျော်ယမကာလုပ်ငန်း အထူးသဖြင့် အရက်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်းတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဖက်စပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုထားပြီး ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် မေလအထိ ခြွင်းချက်အချို့ဖြင့် တင်သွင်းမှုကို ပိတ်ပင်ထားပါသည်။ အကျိုးဆက်မှာ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးအန္တရာယ်များနှင့် အစိုးရအခွန်ဘဏ္ဍာငွေများ ဆုံးရှုံးမှုတို့နှင့်အတူ အရက်ယမကာအတုနှင့် တရားမဝင်ကုန်သွယ်မှုတိုးတက်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရည်ရွယ်ထားသော အစိုးရရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ရန် အစိုးရအနေဖြင့် အခြားသော ထင်ယောင်ထင်မှားဖြစ်စေမှုနည်းသည့် ရွေးချယ်စရာများကို အားထားခြင်းဖြင့် မဟာဗျူဟာမကျသော ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍများတွင် ဤသို့သော ဖက်စပ်ဆောင်ရွက်စေခြင်းမူဝါဒကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မရှိသောစည်းမျဉ်းများကို အလားအလာရှိသော အနုတ်လက္ခဏာဆောင်သော ပြင်ပ သက်ရောက်မှုများကို လျော့ချရန် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ကောင်းမွန်သောကော်ပိုရိတ်စီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ ခေတ်မီသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့်တင်ရေးနှင့် အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလှုပ်ရှားမှုများသည် နိုင်ငံခြားနှင့် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအကြား စစ်မှန်ပြီး ပိုမိုထိရောက်သော ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများ၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု

များနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေရန် ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါသည် (ထိုကဲ့သို့သော ရည်ရွယ်ချက်များကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သော မူဝါဒများနှင့်ပတ်သက်၍ ပိုမိုသိရှိလိုပါက အခန်း ၃ နှင့် ၇ ကို ကြည့်ပါ)။ ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် အတားအဆီးများ ကျန်ရှိနေခြင်းသည် စီးပွားရေးတစ်ခုလုံး၏ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိပါသည်။

စီးပွားရေးတစ်ခုလုံး၏ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားအပေါ် သက်ရောက်မှုများရှိသည့် ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍများရှိ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ကျန်ရှိနေသောအတားအဆီးများ

ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍသည် မြန်မာနိုင်ငံသားများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု တိုးတက်စေရန် ကြီးမားသောအခွင့်အလမ်းများကို ဆောင်ကြဉ်းပေးပါသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် အလုပ်အကိုင်နှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမှ ထွက်ခွာသွားမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော စီးပွားရေး တန်ဖိုးများ၏ ဖွဲ့စည်းမှုဆိုင်ရာပြောင်းလဲမှုတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ပြည်တွင်းကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်သည်ဖြစ်စေ၊ ဒေသတွင်းနှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ တန်ဖိုးကွင်းဆက် (GVCs) ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်စေ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများတွင် အဓိကကျသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။

ထုတ်လုပ်သောကုန်ပစ္စည်းများသည် ယနေ့ခေတ်ကဲ့သို့ ဝန်ဆောင်မှုအပေါ် အထူးအားထား နေမှုမျိုး မည်သည့်အခါကမျှ ရှိခဲ့ပုံ မပေါ်ပါ။ OECD နိုင်ငံများတွင် ဝန်ဆောင်မှုသွင်းအားစု များ၏ တန်ဖိုးသည် ပို့ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး၏ ထက်ဝက်ကျော်နီးပါး ရှိပါသည် (Miroudot and Cadestin, 2017)။ ဝန်ဆောင်မှုများသည် ကုန်ထုတ်စွမ်းအား တိုးတက်စေရန် ဥပမာ အားဖြင့် ပိုမိုယှဉ်ပြိုင်နိုင်သည့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှုများဖြင့် ပံ့ပိုးပေးခြင်းဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုအတွက် လိုအပ်သည့်သွင်းအားစုများပေးသည့်အပိုင်း၌ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများတွင် တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်ကုန်များကို ပေးစွမ်းနိုင်ပြီး ထုတ်ကုန် ကွဲပြားမှုကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် ဥပမာအားဖြင့် ဒီဂျစ်တယ်ထုတ်ကုန်အမှတ်တံဆိပ် အမည်ကောင်းဖြင့် လူသိများစေရန် ဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းများနှင့် အပိုဆောင်း ဝန်ဆောင်မှုများ၊ ဒီဂျစ်တယ်နည်းဖြင့်ဖြန့်ဖြူးခြင်းနှင့် ရောင်းချပြီးနောက်ပိုင်းဝန်ဆောင်မှု ပေးခြင်းဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဖြန့်ဖြူးမှုအပိုင်းကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ပါသည်။

ထိရောက်သော ဝန်ဆောင်မှုဈေးကွက်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် ယှဉ်ပြိုင်မှုကို ပံ့ပိုးပေး သော ပြည်တွင်းဥပဒေစည်းမျဉ်းဝန်းကျင်အပေါ်တွင် များစွာ မူတည်ပါသည်။ သို့ရာတွင် FDI ဝင်ရောက်မှုကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် ဖြေလျော့မှုပေးခြင်းသည် အရေးပါသော ဖြည့်စွက် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။ လက်တွေ့ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် FDI ဝင်ရောက်မှုကို

လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးကို အဓိကထား၍ ယခု ဆွေးနွေးသွားပါမည်။ ဈေးကွက်ဝင်ရောက် နိုင်မှု မူဝါဒသည် သီးခြားလုပ်ငန်းကဏ္ဍအလိုက်ဖြစ်နိုင်သည့် ဒေသတွင်းပြဿနာများထက် လုပ်ငန်းကဏ္ဍအားလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သည့်ကိစ္စရပ်အပေါ် အဓိကထားပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံသည် FDI အတား အဆီးများကို သိသိသာသာ လျှော့ချနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သောပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု များစွာ သည် ယခင်က နိုင်ငံခြားပြိုင်ဆိုင်မှုမှ အကာအကွယ် ပေးခဲ့သည့် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများနှင့် သက်ဆိုင်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် လုံးလုံးဖွင့်ပေးခဲ့ခြင်း သို့မဟုတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကန့်သတ်ချက်များကို လျှော့ချခဲ့ခြင်း ရှိခဲ့ပါ သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆက်သွယ်ရေး၊ ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ ဖြန့်ဖြူးရေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဝန်ဆောင်မှုများ ဖြစ်ပါသည်။

မကြာသေးမီကလည်း အစိုးရသည် အာမခံဝန်ဆောင်မှုများတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု များကို ဖြေလျော့ပေးခဲ့သည်။ မြန်မာကုမ္ပဏီတစ်ခုတွင် နိုင်ငံခြားသားပါဝင်မှု၏ ၃၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ခွင့်ပြုသည့် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းမှုနှင့်အတူ ဖြေလျော့ပေးမှု စတင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ယင်းမူဝါဒကို သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများက ချက်ချင်း အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ထို့နောက် ၂၀၁၉ ခုနှစ်အစောပိုင်းတွင် အစိုးရသည် နိုင်ငံခြားလုပ်ငန်းအာမခံ ၃ ခုကို အပြည့်အဝပိုင်ဆိုင်သည့် လက်အောက်ခံကုမ္ပဏီများမှ တစ်ဆင့် ဝင်ခွင့်ပြုခြင်းဖြင့် အာမခံလုပ်ငန်းများ၌ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ထပ်မံ ဖြေလျော့ပေးခဲ့ပါသည် (စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ပြန်သည့် အမိန့် ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁/၂၀၁၉)။ ထို့အပြင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် အသက်အာမခံ နှင့် အသက်အာမခံမဟုတ်သောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားအကျိုးစီးပွား ၃၅ ရာခိုင်နှုန်းထက် မပိုသော ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများမှ တစ်ဆင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် မတ်လတွင် ကုမ္ပဏီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ သတ်မှတ်ထားသော နိုင်ငံခြားအစုရှယ်ယာပိုင်ဆိုင်မှုကန့်သတ်ချက်အထိ သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း၌ စာရင်းဝင်ထား သော ကုမ္ပဏီများတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။

အာမခံလုပ်ငန်းသာမက ဘဏ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍကိုလည်း မကြာသေးမီက ဖြေလျော့မှု ပေးခဲ့ပါ သည်။ အာမခံလုပ်ငန်းပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် အလားတူ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်သည် နိုင်ငံခြားဘဏ်များနှင့် အခြားဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများအား မြန်မာနိုင်ငံဘဏ်တွင် ရှယ်ယာအကျိုးစီးပွား ၃၅% အထိ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပြုရန် ဥပဒေစည်းမျဉ်းအမှတ် ၁/၂၀၁၉ ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် ထိုသို့ဆောင်ရွက်နိုင်

ခြင်းသည် လက်လီဘဏ်လုပ်ငန်းဈေးကွက်ကို နိုင်ငံခြားပါဝင်နိုင်မှုကို အကန့်အသတ်ဖြင့် ဖွင့်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့တွင် ဗဟိုဘဏ်၏ ကြေညာချက် အရ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှစ၍ လက်လီဘဏ်လုပ်ငန်းတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ၃၅% သတ်မှတ်ချက် ထက်ကျော်လွန်သော ဘဏ်များကို လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုမည် ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် CBM သည် နိုင်ငံခြားဘဏ်ခွဲများကို ပြည်တွင်းဘဏ်များနည်းတူ ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ နိုင်ငံခြားငွေဖြင့်သာမက ကျပ်ငွေဖြင့်ပါ ချေးငွေ ဖြည့်ဆည်းမှုနှင့် ဘဏ်လုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှုများ ဆောင်ရွက်ပေးရန် ခွင့်ပြုသည့် ညွှန်ကြားချက် အမှတ် ၆/၂၀၁၈ ကို ထုတ်ပြန်ပေးခြင်းဖြင့် ပြုပြင် ပြောင်းလဲဖြေလျှော့ပေးခြင်းကို ပြန်လည် အစပြုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ယခင်က နိုင်ငံခြားဘဏ်ခွဲများကို လက်ကားဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ပြည်တွင်းဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများသို့ ပို့ကုန်အတွက် ဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့ခြင်းလုပ်ငန်းများတွင်သာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် ခွင့်ပြုခဲ့ပြီး လက်လီဘဏ် လုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှုများတွင် ပါဝင်ခြင်းကို အပြည့်အဝ တားမြစ်ထားခဲ့ပါသည်။

ထိုသို့ဆောင်ရွက်မှုမျိုးရှိသော်လည်း အာမခံနှင့် ဘဏ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင် ကန့်သတ်မှု များ ကျန်ရှိနေသေးသည့်အပြင် အောက်ပါဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို တားမြစ်ထားဆဲ သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းရှိနိုင်ငံသား လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံသားပိုင်လုပ်ငန်းတစ်ခုခုနှင့်ပူးပေါင်း၍ ဖက်စပ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့်သာ ကန့်သတ်မှုပြုလုပ်ထားဆဲ ဖြစ်ပါသည်-

- အစိုးရနှင့် BOT စာချုပ် ချုပ်ဆိုပြီး နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ၁၀၀% ခွင့်ပြု ထားခြင်းမှအပ လူနေအိမ်ခန်းအဆောက်အအုံများကို ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ ရောင်းချ ခြင်းနှင့် ငှားရမ်းခြင်း။
- အိမ်ခြံမြေရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု - မှတ်ပုံတင်ထားသောစုပေါင်းပိုင် အဆောက် အအုံများတွင် ကြမ်းခင်းဧရိယာ၏ ၄၀% အထိသာ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ခွင့်ပြုထားခြင်း။
- အာမခံလုပ်ငန်းများ - လိုင်စင်ရအာမခံလုပ်ငန်းတွင် နိုင်ငံခြားရှယ်ယာ ရှင်များသည် ထိန်းချုပ်နိုင်မှု မရှိခြင်းနှင့် ရှယ်ယာကို ၅၀ % ထက် ပို၍ မပိုင်ဆိုင် နိုင်ခြင်း။
- မိနီမားကတ်နှင့် Convenience Store (ကြမ်းခင်းဧရိယာ ၁၀၀၀၀ စတုရန်းပေ သို့မဟုတ် ၉၂၉ စတုရန်းမီတာအထက် ရှိရမည်) တွင် လက်လီလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုများ။
- ငါးချဆိပ်ကမ်း၊ ငါးလေလံဈေး တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်း။

- မြန်မာဘာသာအပါအဝင် တိုင်းရင်းသားဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေသော အချိန်မှန် ထုတ် စာနယ်ဇင်းပုံနှိပ်ဖြန့်ချိခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ။
- ခရီးသွားအေဂျင်စီဝန်ဆောင်မှုများအပါအဝင် ဧည့်လမ်းညွှန်လုပ်ငန်း။
- အခြားသောအထူးဝန်ဆောင်လုပ်ငန်းများ။

ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို နိုင်ငံခြားယှဉ်ပြိုင်မှုဖိအားပေးမှုများမှ အကာအကွယ်ပေးခြင်းဖြင့် အချို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများသည် စီးပွားရေးကုန်ကျစရိတ်များစွာ ရှိနိုင်ပါသည်။ လက်လီလုပ်ငန်းများတွင် နိုင်ငံခြားပါဝင်မှုအပေါ် ချမှတ်ထားသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် အတော်အတန် တင်းကြပ်ပုံပေါ်ပါသည် (ဥပမာအားဖြင့် မြို့အတွင်းရှိ စူပါမားကက်များအတွက် အနည်းဆုံးကြမ်းခင်းရိယာလိုအပ်ချက်မှာ ကြီးမားသည်)။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းကဏ္ဍရှိ အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပြင် နှိုင်းယှဉ်ချက်အားဖြင့် ကြီးမားသော လက်လီရောင်းဝယ်ရေးအုပ်စုများကိုပါ ကာကွယ်ပေးဟန် ရှိပါသည်။ လက်လီဖြန့်ဖြူးခြင်း၊ ဆောက်လုပ်ရေး၊ ဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် အာမခံစသည့် အဓိကကျသော ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများတွင် လက်ရှိကန့်သတ်ချက်များ ရှိနေစေခြင်း၏ ကုန်ကျစရိတ်ကို သုံးသပ်ကြည့်ပါက အဆိုပါကန့်သတ်ချက်များသည် ၎င်းတို့၏ အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားအလိုမှာ ဆက်နွယ်နေဆဲရှိ - မရှိနှင့် ထိရောက်မှုရှိ - မရှိကို သိသာမြင်သာရှိပါမည်။ ပြည်တွင်းဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို အလွန်အကျွံ အကာအကွယ်ပေးခြင်းသည် အခြားသော ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဖြန့်ဖြူးရေးအပိုင်းရှိ လုပ်ငန်းများနှင့် အရည်အသွေးတူညီသော ဝန်ဆောင်မှုများထက် ပို၍ ပေးချေမှုပြုရသော စားသုံးသူများကို ထိခိုက်နိုင်ပါသည်။

လတ်တလောပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအားလုံးနှင့်အတူ အစိုးရအနေဖြင့်လည်း ခေတ်နှင့်အညီ အဖြစ်ဆုံး ဥပဒေစည်းမျဉ်းဝန်းကျင်ကို ထင်ဟပ်စေရန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစနစ်၏ ရှင်းလင်းမြင်သာမှုကို တိုးမြှင့်နိုင်ရန် ကန့်သတ်ထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများစာရင်းကို ဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်နိုင်ပါသည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း ဤအဆင့်တွင် လက်ရှိစာရင်း (အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁၅/၂၀၁၇) နှင့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ကန့်သတ်မှုများအကြား ကွဲလွဲမှုအနည်းငယ် ရှိကောင်း ရှိနိုင်ပါသည်။ သို့သော် အနာဂတ်တွင် လုံးဝကွဲပြားနေမှု ကျယ်ပြန့်လာခြင်းကို ရှောင်ရှားရန် “Negative List” ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ အထူး အရေးကြီးပါသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် မြေနှင့် အိမ်ခြံမြေရယူရာတွင် အထူးသဖြင့် ခက်ခဲ လျက်ရှိနေခြင်း

မြေယာမူဘောင်၏ ကွဲလွဲနေသည့်သဘောသဘာဝ (အခန်း ၈ ကိုကြည့်ပါ) သည် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် ပိုမိုရှုပ်ထွေးသည့် အခြေအနေတစ်ရပ်ကို ထပ်မံဖြစ်ထွန်းစေပါသည်။ မြေယာဥပဒေအမျိုးမျိုးတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား မြေယာလွှဲပြောင်းခြင်းအပေါ် မညီမျှသည့် ကန့်သတ်ချက်များ ပါဝင်နေပါသည်။ အချို့သော မြေအမျိုးအစားများကိုသာ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ငှားရမ်းနိုင်ပြီး ခွင့်ပြုချက်များစွာ လိုအပ်ပါသည် (ဇယား ၂-၂)။

ထို့အပြင် ၁၉၈၇ ခုနှစ် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းကို ကန့်သတ်သည့် ဥပဒေအရ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် တစ်နှစ်ထက်ပို၍ ဝယ်ယူခြင်း၊ လက်ဆောင်ပေးခြင်း၊ ပေါင်နှံခြင်း၊ လဲလှယ်ခြင်း သို့မဟုတ် ငှားရမ်းခြင်း နည်းလမ်းအားဖြင့် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းအခွင့်အရေးများ ရယူခွင့် မပြုပါ။ ထို့အပြင် နိုင်ငံခြားသားများ အနေဖြင့် အစိုးရ၏ အထူးခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ အပေါင်ခံခြင်းဖြင့် မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်း များကို ရယူပိုင်ခွင့်လည်း မရှိပါ။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် စိုက်ပျိုးရေးမြေများကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် စိုက်ပျိုးမြေများကို ရယူရန် တင်းကျပ်သော ဥပဒေစည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာ ရသည်မှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဖြစ်နေကျကိစ္စရပ်တစ်ခုဖြစ်သော်လည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် အိမ်ခြံမြေရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် မြေရယူရာတွင် ထိုကဲ့သို့ တိုတောင်းသောငှားရမ်းကာလ သတ်မှတ်ထားခြင်းသည် တစ်မူထူးခြားနေပါသည်။

အဆိုပါကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာဥပဒေစည်းမျဉ်းဝန်းကျင်ကို များစွာ တိုးတက် စေခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား မြေ ငှားရမ်းမှုသက်တမ်းကို နှစ်ပေါင်း ၅၀ အထိနှင့် သက်တမ်းတိုး ၁၀ နှစ်စီဖြင့် နှစ်ကြိမ် ခွင့်ပြုပေးပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်သည် သက်ဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများအတွက် ခွင့်ပြုမိန့်နှင့် အတည်ပြုမိန့် ထုတ်ပေးမှုနှင့်အတူ နှစ်ရှည်မြေငှားခွင့်ကို လည်း အတည်ပြုပေးပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေအရ ဇုန်အတွင်းရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများကို နှစ် ၅၀ အထိ နှစ်ရှည်မြေငှားရမ်းမှုခွင့်ပြုထားပြီး နောက်ထပ် ၂၅ နှစ် သက်တမ်းတိုးခွင့်ပြုထားပါသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ပြည်တွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့်သက်ဆိုင်ညှိ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်အညီ မြေယာအခြေပြု ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပြုလုပ်ရန်အတွက် မြန်မာကုမ္ပဏီတစ်ခုတွင် ၃၅% အထိ ရှယ်ယာပါဝင် နိုင်သည် သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်သည်။

ဇယား ၂-၂ မြန်မာနိုင်ငံမြေဆိုင်ရာဥပဒေများအရ မြေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအပေါ်ကန့်သတ်ချက်များ

ဥပဒေ	အခွင့်အရေး	တာဝန်ရှိသော အဖွဲ့အစည်း	မြေအသုံးချရန် သို့မဟုတ် ရယူရန် ခံစားခွင့်ရှိသူများ
အဓိကမြေဥပဒေများနှင့်အညီ ကန့်သတ်ချက်များ			
မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေ	စက်မှုကုန်ကြမ်းရာသီသီးနှံ စိုက်ပျိုးမှုအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုသော ခွင့်ပြုမိန့် (ပုံစံ-၁၁)၊ နှစ်ရှည်ပင်၊ ဥယျာဉ်ခြံသီးနှံစိုက်ပျိုးမှုအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုသော ခွင့်ပြုမိန့် (ပုံစံ(၁၂ -	မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေး (ဗဟို၊ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာအဆင့်)	မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ အသုံးပြုခွင့်များ ကို နိုင်ငံသားများ ကျေးလက်ဒေသတွင် အခြေချ နေထိုင်လျက်ရှိသော မိသားစုတစ်နိုင်တစ်ပိုင် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်လိုသူ အိမ်ထောင်စုများ၊ အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့ အစည်းနှင့် အစိုးရ မဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများကို ခွင့်ပြုပေးနိုင် ပါသည်။ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ အသုံးပြုခွင့် လျှောက်ထားရန် အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ်ရပ် သို့မဟုတ် မြန်မာကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံသားနှင့် ဖက်စပ်ဆောင်ရွက်ပြီး MIC ခွင့်ပြုမိန့် သို့မဟုတ် အတည်ပြုမိန့် ရရှိရမည်။ သို့ရာတွင် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများကို မြန်မာနိုင်ငံသားများ အသုံးမပြုနိုင်မှသာလျှင် နိုင်ငံခြားသားများ ရရှိနိုင်ပါသည်။
လယ်ယာမြေ ဥပဒေ	လယ်သမားများကို ထုတ်ပေးထားသော မြေအသုံးချခွင့်လက်မှတ် (ပုံစံ - ၇၊ မြေစာရင်းပုံစံ - ၁၀၅)	လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့ (ဗဟို၊ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာ လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှု အဆင့်)	လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွင့်ကို နိုင်ငံသားများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီများကို ခွင့်ပြု ပေးနိုင်သည်။ မြန်မာကုမ္ပဏီများသည် လယ်သမား များထံမှ မြေအသုံးချခွင့်လက်မှတ် များကို ဝယ်ယူ (သို့မဟုတ်) ငှားရမ်းနိုင်သည်။ နိုင်ငံခြားသားများ သည် အစိုးရ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် လယ်သမားများထံမှ လယ်ယာမြေကို ငှားရမ်းနိုင်သည်။
သစ်တော ဥပဒေ	အသုံးချခွင့်နှင့် သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်း	သစ်တောဦးစီးဌာန (ဗဟို၊ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်ရုံးခွဲများ)	နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် သစ်တောမြေ အခွင့်အရေးများ ရယူရန် ခွင့်ပြုထားသော်လည်း သစ်တောဧရိယာများနှင့် အစိုးရစီမံခန့်ခွဲသော သဘာဝသစ်တောမှ သစ်တောထွက်ကုန်များ ထုတ်လုပ်ရန် တားမြစ်ထားပြီး MIC လုပ်ငန်းစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအနေဖြင့် အောက်ပါတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ သယ်ဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အတည်ပြုချက် ရယူ ဆောင်ရွက်ရပါသည် - (က) သစ်တောနယ်မြေနှင့် သစ်တောဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသည့် အစိုးရက စီမံခန့်ခွဲခွင့် ရှိသောမြေတွင် သစ်ခုတ်လှဲထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ (ခ) သစ်တော စိုက်ခင်း (ကျွန်းသစ် ဦးစီးဌာန) အစရှိသည့်စိုက်ခင်းများ တည်ထောင်ခြင်း၊ (ဂ) သစ်တောစိုက်ခင်းများထုထောင်၍ သစ်အခြေခံ စက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် ယင်းနှင့် ဆက်စပ်သော လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း (မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁၅/၂၀၁၇))
အခြားသောဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများနှင့်အညီ ကန့်သတ်မှုများ (ခွဲခြားမှုမရှိ)			
အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ	ဆိုင်းငံ့ထား	ရှင်းလင်းမှုမရှိ (အမျိုးသားမြေအသုံးချမှု ကောင်စီ ဖြစ်နိုင်သည်။)	တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ အသုံးချလျက်ရှိသည့် မြေများကို မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ မြေအမျိုးအစားပြန်လည်သတ်မှတ်ခြင်း မပြုရသေးမီ အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ ဆောင်ရွက်သည့်လုပ်ငန်းများမှအပ အခြားမြေ အသုံးချခွင့်ပြုခြင်းအား ယာယီအားဖြင့် ဆိုင်းငံ့ထားရမည် (ပုဒ်မ ၆၈) ဟု အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဆိုင်းငံ့ထားသောမူဝါဒသည် အာဏာသက်ဝင်မှု မရှိသေးပေ။

၂၀၁၆ ခုနှစ် စုပေါင်းပိုင်အဆောက်အအုံဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ် နည်းဥပဒေများအရ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို စုပေါင်းပိုင်အဆောက်အအုံများတွင် ရောင်းချနိုင်သော ကြမ်းခင်းဧရိယာ၏ ၄၀% အထိသာ ဝယ်ယူရန် ခွင့်ပြုထားပါသည်။ ဤနေရာတွင် အနည်းဆုံးဧရိယာမှာ စတုရန်းပေ ၂၀,၀၀၀ နှင့် 'စုပေါင်းပိုင်ဆိုင်သောမြေ' အဖြစ် မှတ်ပုံတင် ထားသော မြေပေါ်တွင် တည်ရှိသည့် ခြောက်ထပ် သို့မဟုတ် ထို့ထက်ပိုသော လူနေအိမ် အဆောက်အဦများကို ရည်ညွှန်းသည်။ ၎င်းသည် အရေးကြီးသောဈေးကွက်ဖြေလျှော့မှုကို ကိုယ်စားပြုသော်လည်း အကောင်အထည်ဖော်မှုအချို့တွင် စိန်ခေါ်မှုများ ရှိနေသေးပါသည်။^၁ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့်ပတ်သက်၍ လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသူများသည် စုပေါင်းပိုင်အဆောက်အအုံဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းကို ကန့်သတ်သည့်ဥပဒေတို့အကြား မရည်ညွှန်းထားသော ရှေ့နောက်မညီမှုများကို သတိပြု မိကြသည်။ စုပေါင်းပိုင်အဆောက်အအုံဆိုင်ရာစနစ်သည် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်း လွှဲပြောင်းခြင်းကို ကန့်သတ်သည့်ဥပဒေကို လွှမ်းမိုးကြောင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ပြ ထားခြင်း မရှိပေ။ ၎င်းသည် နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့် အရေးများကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း အသိ အမှတ်ပြုထားသော်လည်း ဥပဒေအရ ခွင့်ပြုထားသည့် နိုင်ငံခြားသားများနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ် များသည် စုပေါင်းပိုင်အဆောက်အအုံအခန်းများကို သာတူညီမျှ ရယူခွင့်ရှိ-မရှိ သို့မဟုတ် အဆိုပါအခွင့်အရေးများကို လူပုဂ္ဂိုလ်များကိုသာ ကန့်သတ်ထား-မထား ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပေ (Stephenson Hardwood, 2018; Lincoln Legal Services, 2018)။

ယေဘုယျအားဖြင့် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းကို ကန့်သတ်သည့် ဥပဒေကို အသုံးပြုရာတွင် နိုင်ငံခြားသားများပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းမှုမရှိ ရှုပ်ထွေးနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား မြေ ငှားရမ်းခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းခြင်းကဲ့သို့သော သက်ဆိုင်သည့်စနစ်သည် ပို၍ရှင်းလင်းပုံပေါ်သည့် အခြေအနေတွင်ပင် ယင်းဥပဒေသည် အခက်အခဲဖြစ်အောင် ဖန်တီးလျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအနေဖြင့် ၎င်းသည် အခြားဥပဒေများကို လွှမ်းမိုးကြောင်း ရှင်းလင်း စွာဖော်ပြထားပြီး နိုင်ငံခြားသားများအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းအတွက် နှစ်ရှည်မြေငှားရမ်းလိုပါက MIC ခွင့်ပြုမိန့် သို့မဟုတ် အတည်ပြုမိန့် လျှောက်ထား ရယူထားရပါမည်။ သို့သော် နိုင်ငံခြားသားများအား ပစ္စည်းငှားရမ်းခြင်းအတွက် လိုအပ်သော အစိုးရခွင့်ပြုချက် အချို့ရယူရာတွင် အလွန်ခက်ခဲနိုင်ပြီး ရရှိပြီးသည့်အခါတွင်လည်း သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့များသည် ဥပဒေနှင့်အညီ လျှောက်ထားမှုကို တစ်ခါတစ်ရံ၌ သဘောမတူသောကြောင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့် အပေးအယူပြုလုပ်ရသည့် စိန်ခေါ်မှု ရှိနိုင် ကြောင်း လက်တွေ့ဆောင်ရွက်နေသူများက အစီရင်ခံခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံခြားသားများသည်

မြေငှားရမ်းနိုင်ခြင်း ရှိ-မရှိ အပေါ် မူဝါဒဆိုင်ရာ သဘောထား ကွဲလွဲမှုများကြောင့် သို့မဟုတ် ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရန် ရှင်းလင်းပြတ်သားသော ညွှန်ကြားချက်များ နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မရှိခြင်းကြောင့် စာချုပ်စာတမ်းမှတ်ပုံတင်ရုံး (ORD) က ရေရှည်ငှားရမ်းမှုကို မှတ်ပုံတင်ရန် ဆန္ဒမရှိကြောင်း လက်တွေ့ဆောင်ရွက်နေသူများက အစီရင်ခံခဲ့သည်။ ယင်းအခြေအနေသည် လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ချေးငွေကို မှီခိုအားထားနေရသော အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် မြေယာ အခြေခံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများနှင့်ဆိုင်သော အဓိကအတားအဆီးတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

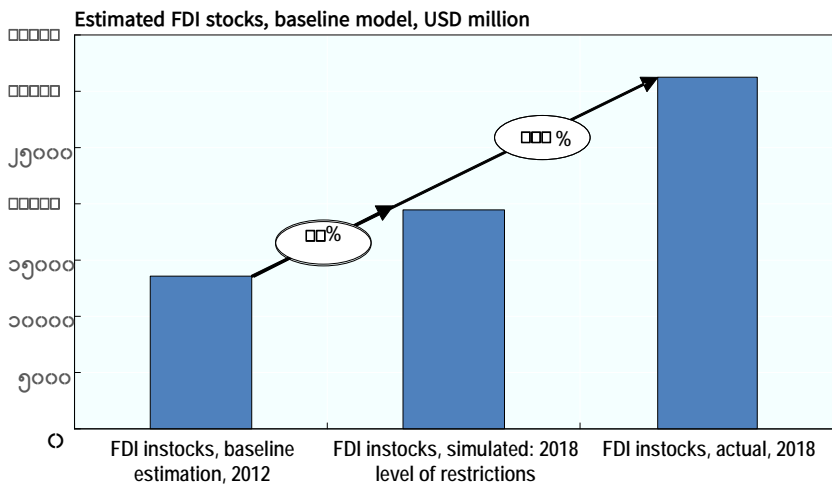
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဝင်မှုသည် မျှော်မှန်းသည်ထက် ပိုမိုတိုးတက်ခဲ့

မကြာသေးမီက OECD သုတေသနပြုချက်တွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဆောင်ရွက် ခြင်းသည် OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index နှင့်တိုင်းတာမှုအရ FDI ဆိုင်ရာ ကန့်သတ်မှုအတိုင်းအတာကို ၁၀% ခန့် လျော့ကျသွားစေခဲ့ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင် နှစ်နိုင်ငံနိုင်ငံအကြား နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဝင်မှုကို ပျမ်းမျှအားဖြင့် ၂.၁% ခန့် တိုးတက်နိုင်ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည် (Mistura နှင့် Roulet, 2019)။ ၂၀၁၂ အထိ အချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံသော Baseline Model ကို ရေးဆွဲလျက် ပုံဖော်ထားသော လေ့ကျင့်ခန်းက မြန်မာနိုင်ငံသည် ၎င်း၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစနစ်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကြောင့် မျှော်မှန်းထားသည်ထက် ပိုမိုအကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်ကြောင်း အကြံပြုဆွေးနွေးထားပါသည်။

OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index နှင့်တိုင်းတာမှုအရ FDI ဆိုင်ရာ ကန့်သတ်မှုအတိုင်းအတာကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် တည်ရှိသည့် အတိုင်းအတာသို့ လျော့ချလျက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအားဖြင့် ၎င်း၏ နှစ်နိုင်ငံ FDI သည် ၄၃% သို့ တိုးတက်လာကြောင်း အခြားအရာအားလုံးတူညီသည်ဟု မှတ်ယူ၍ ရေးဆွဲထားသော Baseline Model က အကြံပြုထားပါသည် (ပုံ ၂-၃)။ အမှန်စင်စစ်တွင် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၌ FDI စီးဝင်မှုသည် Baseline ခန့်မှန်းခြေထက် ကျော်လွန်၍ ၁၃၀% ခန့် မြင့်တက်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ အခြားအချက်အလက်များ ပြောင်းလဲမှုကြောင့် တိုက်ရိုက်နှိုင်းယှဉ်မှု မပြုလုပ်နိုင်သော်လည်း ခြားနားချက်ပမာဏအရဆိုလျှင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆွဲဆောင်ရာတွင် ပိုမိုထိရောက်သည့်နည်းလမ်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ဆန့်ကျင်ဘက်အနေဖြင့် ကျန်ရှိနေသောကန့်သတ်ချက်များသည် အနည်းဆုံး လက်လွှတ် လိုက်ရသော နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ဆက်နွယ်သည့် အခွန်ဘဏ္ဍာငွေများအရ စီးပွားရေးအတွက် အတော်အတန်ကြီးမားသောကုန်ကျစရိတ်များ ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်စေ နိုင်ရုံသာမက ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်မှုနှင့်ဆိုင်သော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဂယက်ရိုက်ခတ်မှု များ ရှိနိုင်သည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဝန်ဆောင်မှုများသည် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းများတွင် တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်ကုန်သစ်များအတွက် အရေးပါသော လမ်းကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည် (OECD, 2020a, 2018)။ ဒေသအနှံ့အပြားနှင့် ကမ္ဘာအနှံ့အပြားတွင် ထုတ်လုပ်မှု ကွင်းဆက်များ တိုးပွားလာခြင်းသည် ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများအတွက် ထောက်ပံ့ရာတွင် လုပ်ငန်းကွန်ယက်နှင့် ဖြည့်စွက်ထားသော စီးပွားရေးဝန်ဆောင်မှုများ၏အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမိုဆိုးရွားစေပါသည်။ ယခင်က ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် OECD (2018a) အစီရင်ခံတွင် အာဆီယံ၌ ဝန်ဆောင်မှုများ ဖြေလျော့ပေးခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို အောက်ပါတို့က ပို၍ ခံစား ရကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည် - (က) ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို အလွန်အမင်း အားထား နေရသော စက်ပစ္စည်းနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကိရိယာလုပ်ငန်းကဏ္ဍရှိ ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများ၊ (ခ) အကြီးစားလုပ်ငန်းများနှိုင်းယှဉ်လျှင် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၊ (ဂ) နိုင်ငံခြားပိုင်ကုမ္ပဏီများနှင့်နှိုင်းစာလျှင် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများ၊ (ဃ) တင်ပို့ သူများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် တင်ပို့ခြင်းမပြုသည့်ကုမ္ပဏီများ။

ပုံ ၂-၃ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဖြေလျော့မှုပေးသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ အကျိုးများ

မှတ်ချက်။ အဆိုပါပုံရိပ်သည် Poisson Pseudo-maximum Likelihood Estimator အသုံးပြုထားသော နှစ်နိုင်ငံနိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဝင်မှုအနေအထားများဆိုင်ရာ Augmented Gravity Model အပေါ် အခြေပြု ထားပါသည်။ ပုံမှန်ဆွဲငင်အားဆိုင်ရာပြောင်းလဲနိုင်သောအရာများ၊ အခြားမူဝါဒများနှင့် မူဝါဒ မဟုတ်သောအချက်များ ပါဝင်ပါသည် (အကွာအဝေး၊ ထိစပ်မှု၊ ဘုံဘာသာစကားတစ်ခု တည်ရှိမှု၊ ကိုလိုနီဆက်ဆံမှု၊ ဈေးကွက်အရွယ်အစား၊ စီးပွားရေးတိုးတက်မှု၊ အမှန်ငွေလဲနှုန်း၊ အရွယ်အစားနှင့်အရင်းအမြစ်များတူညီမှု၊ ကုန်သွယ်ရေးဖွင့်ထားမှု၊ သဘာဝ သယံဇာတကြွယ်ဝမှုများ၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာရင့်ကျက်မှု၊ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကန့်သတ်ချက်များ၊ လွတ်လပ် သောကုန်သွယ်ရေးဒေသများတွင်ပါဝင်မှု၊ လုပ်ငန်းအခွန်)။ အလားတူ အိမ်ရှင်နိုင်ငံ၊ မူရင်းနိုင်ငံနှင့် အချိန်နှင့်အမျှ ပြောင်းလဲနေသောအကျိုးရောက်မှုများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ နောက်ကြောင်းပြန်စိတ်ဖြာလေ့လာမှုတွင် ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ကာလအတွင်း နိုင်ငံပေါင်း ၆၀ အကြား နှစ်နိုင်ငံနိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာဆက်ဆံမှုများ အကျိုးဝင်ပါ သည်။

ရင်းမြစ်။ author's calculation based on Mistura and Roulet (2019); UNCTAD FDI statistics.

ဈေးကွက်ဝင်ရောက်မှုဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများတွင် ယှဉ်ပြိုင်မှု ပိုမိုများပြားလာစေပြီး အကျိုးဆက်အားဖြင့် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားကို တိုးတက်စေပါသည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် ၎င်းတို့သည် ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဖြန့်ဖြူးမှုအပိုင်း ဖြစ်သော အစုန်ပိုင်းရှိ ထုတ်လုပ်သူများအား အရည်အသွေးမြင့်ဝန်ဆောင်မှု သွင်းအားစုများ သို့မဟုတ် ပို၍နည်းသောဝန်ဆောင်မှု သွင်းအားစုကုန်ကျစရိတ်တို့မှ အကျိုးကျေးဇူးရရှိစေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ထပ်မံဆွဲဆောင်ရန် ရည်ရွယ်ထား သောကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအားလုံးကို တန်းတူရည်တူယှဉ်ပြိုင်နိုင်ခွင့်ကို ပေးစွမ်းနိုင်သော ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အရှိန်မြှင့်ရန် စဉ်းစားရန် လိုကောင်းလိုပါလိမ့် မည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်း

မျှတသော၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော၊ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းရှိပြီး ခန့်မှန်းနိုင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆိုင်ရာဥပဒေစည်းမျဉ်းမူဘောင်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ၎င်းတို့က ပေးစွမ်းနိုင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အရေးပါသော အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်သည့် အရာ တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေအရ ပေးထားသော အခွင့်အရေးများနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများ ဆိုင်ရာ အာဏာတည်စေမှုသည် မသေချာမရေရာဖြစ်ပါက အရင်းအနှီးကုန်ကျစရိတ်ကို မြင့်တက်စေပြီး ကုမ္ပဏီများ၏ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းကို အားနည်းစေကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို လျော့ကျစေပါသည်။ ထို့အပြင် ဥပဒေစနစ်တွင် မရေရာမှုများသည် လာဘ်ပေး လာဘ်ယူမှု ကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည် - ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုတစ်ဆင့် ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ရန် သို့မဟုတ် တိုးမြှင့်ရန် ပို၍ကြိုးစား အားထုတ်နိုင်ပြီး အစိုးရ ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့်လည်း မလိုလားအပ်သော အကျိုးအမြတ်များကို ရှာဖွေလာနိုင်ပါ သည်။

စာချုပ်များချုပ်ဆိုခြင်း၊ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းနှင့် အငြင်းပွားမှုများကို ထိထိရောက်ရောက် ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်း စွမ်းရည်သည် ဈေးကွက်များကောင်းမွန်စွာလည်ပတ်ရန် အခြေခံဖြစ်ပါ သည်။ ကောင်းမွန်သော ဥပဒေအာဏာတည်စေရေးဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ၎င်းတို့၏ စာချုပ်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများကို ဒေသခံတရားရုံးများက မဆိုင်းမတွ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးမည်ဟုအာမခံပေးခြင်းဖြင့် စီးပွားဖြစ်ဆက်ဆံမှုတွင် ကြိုတင် ခန့်မှန်းနိုင်မှုကို မြှင့်တင်ပေးပါသည်။ ပဋိညာဉ်များအတည်ပြုဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်း များသည် အလွန် ဗျူရိုကရေစီဆန်ပြီး ဝန်ပိစေသည့်အခါ သို့မဟုတ် စာချုပ်အငြင်းပွားမှုများ ကို အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ စရိတ်သက်သာစွာဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းမရှိပါက ကုမ္ပဏီများသည် ၎င်းတို့၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ကန့်သတ်နိုင်ပါသည်။ ကုန်သည်များသည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးနှင့် မိသားစုဆက်သွယ်မှုများပေါ်တွင် များစွာ မူတည်နိုင်ပါသည်။ ဘဏ်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့သည် အကြွေးများကောက်ခံနိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် ချေးငွေများ အတွက် အပေါင်ပစ္စည်းအဖြစ် ပေါင်နှံ ထားသော ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်မှုကို ထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်းအပေါ် မဝံ့မရဲရှိသောကြောင့် ငွေချေး နိုင်မှုပမာဏကို လျှော့ချနိုင်ပါသည်။ အပေးအယူကိစ္စရပ်များကို ငွေသားဖြင့်သာ ဆောင်ရွက် နိုင်ပါသည်။ ယင်းအခြေအနေသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းချဲ့ထွင်ရန် ဘဏ္ဍာငွေရရှိနိုင်မှုကို အကန့် အသတ်ဖြစ်စေပြီး ကုန်သွယ်မှု၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ကို ကျဆင်းစေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ်အရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအသစ် (၂၀၁၆) နှင့် ဆက်စပ်မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နည်းဥပဒေများ (၂၀၁၇) သည် နိုင်ငံခြားနှင့် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ပေးအပ်ထား သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများဆိုင်ရာအကာအကွယ်ပေးသည့်စနစ်ကို အားကောင်း စေခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့တိုးတက်မှုများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော အစိုးရ၏အချက်အလက်ချက်ပါ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒနှင့် အညီ လုံခြုံစိတ်ချရသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဦးတည်ရာဖြစ်ကြောင်း သေချာစေသည့် အရေးကြီးသော ခြေလှမ်းများ ဖြစ်ပါသည် (DICA, 2016)။

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၏ အခန်း (၁၄) အရ တရားမဝင်သိမ်းယူခြင်းနှင့် ဆိုင်သည့် အစိုးရ၏ အာမခံချက်သည် ယခင်စစ်အစိုးရလက်ထက်က စနစ်နှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် သိသိ သာသာတိုးတက်မှုတစ်ရပ် (ပထမအကြိမ် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်မှုတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည်) ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအာမခံချက်သည် အခြားသော ဒေသဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များ

(အောက်တွင် သီးခြားစီဆွေးနွေးထားသည်) တွင် တွေ့ရသော အလားတူပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ညီညွတ်မှုရှိစေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၅၂ အရ အစိုးရသည် ဥပဒေအရ အကျိုးဝင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအား တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်ဖြစ်စေ အချို့သောအခြေအနေများ နှင့် မျှတသောလျော်ကြေးပေးခြင်းမှတစ်ပါး ပြည်သူပိုင်သိမ်းမည်မဟုတ်ကြောင်း အာမခံ သည်။ ပုဒ်မ ၅၃ တွင် လျော်ကြေးပေးခြင်းသည် “အများပြည်သူအကျိုးစီးပွား”၊ “ ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏အကျိုးစီးပွား”၊ “လက်ရှိနှင့်အတိတ်က ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအခြေအနေများ”၊ “သိမ်းယူခြင်းအကြောင်းအရင်း” နှင့် “ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကာလအတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူရရှိ သောအမြတ်များအပါအဝင် အခြားအချက်များအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး သိမ်းယူထား သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ “ဈေးကွက်တန်ဖိုး” ကို ထင်ဟပ်သော လျော်ကြေးပေးရမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ဤသို့သောအရည်အသွေးများသည် ပုံမှန်မဟုတ်သောကြောင့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် ကွဲလွဲနိုင်သည်။ ပုဒ်မ ၅၄ သည် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် သွယ်ဝိုက်သိမ်းယူခြင်းကို ဖြစ်စေ မည်မဟုတ်ကြောင်း ရှင်းလင်းထားခြင်းဖြင့် အာဆီယံဘက်စုံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူညီ ချက်၏ နောက်ဆက်တွဲစာချုပ် - ၂ နှင့် ဆင်တူသော ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားကို ထိန်းညှိရန် အစိုးရ၏ မူဝါဒရေးရာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ထိန်းသိမ်းပေးပါသည်။

မြေယာသိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာအာမခံချက်မှလွဲ၍ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အကာအကွယ်ပေးမှုသုံးရပ်ကို ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် မိတ်ဆက်ခြင်း သို့မဟုတ် ယခင်စစ်အစိုးရလက်ထက်က စနစ်နှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် သိသိသာသာ တိုးတက်ခြင်း များ ရှိခဲ့ပါသည်။ တိုးတက်မှုအချို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည် -

- ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိသော အခြေခံစည်းမျဉ်းကို ဥပဒေသစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ပုဒ်မ ၄၇ တွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံသားများနှင့် ခွဲခြားမှု မရှိသောဆက်ဆံမှု (မိမိနိုင်ငံသားနှင့်ခွဲခြားမှု မရှိသောဆက်ဆံမှု) နှင့် အခြား တတိယနိုင်ငံများနှင့် ခွဲခြားမှုမရှိသော ဆက်ဆံမှု (တတိယနိုင်ငံသားများအကြား ခွဲခြားမှုမရှိသောဆက်ဆံမှု) တို့နှင့် ဆက်ဆံခံရမည်ဟု မျှော်လင့်နိုင်ကြောင်း ရှင်းလင်းဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါအာမခံချက်များကို ယခင်စစ်အစိုးရစနစ် တွင် ဖော်ပြခြင်းမရှိပါ။
- ပုဒ်မ ၄၈ တွင် သာတူညီမျှဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုပြုရန် အာမခံခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆက်ဆံမှုနှစ်မျိုးကို ဖွင့်ဆိုထားပါသည် - ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ၎င်းတို့၏ တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ကြီးမားစွာ ထိခိုက်နစ်နာစေသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်

သို့မဟုတ် ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက် များရပိုင်ခွင့်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ၎င်းတို့၏တိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အစိုးရအဖွဲ့မှ ခွင့်ပြုထားသည့် လိုင်စင် သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုမိန့်၊ အတည်ပြုမိန့်ပါ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များကို ပြောင်းလဲခြင်းအပါအဝင် အခြားသောအလားတူ လုပ်ဆောင်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တရားဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ခွင့်နှင့် အယူခံခွင့်။ ထို့ကြောင့် အသစ်စတင် မိတ်ဆက်လိုက်သော အဆိုပါအာမခံချက် သည် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ စာချုပ်များအားလုံးနီးပါးတွင် ပါဝင်သည့် သာတူညီမျှဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ခုံသမာဓိခုံရုံးများ က ISDS အမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အလားတူစာချုပ်များကို အဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူ သည့် နည်းလမ်းများထက် ပိုမို၍ ကန့်သတ်ချက်များ ရှိနေသည် (အောက်တွင် ဆွေးနွေးထားပါသည်)။

- မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများမှ ဘဏ္ဍာငွေများ လွတ်လပ်စွာ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်းကို အာမခံသည့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ အခန်း (၁၅) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနည်းဥပဒေများ အခန်း (၂၁) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက် များသည် ယခင်ပြဋ္ဌာန်းချက်များထက် ပိုမိုခေတ်မီပါသည်။ ၎င်းအခန်းများတွင် အာမခံပေးထားသော ဘဏ္ဍာရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အမျိုးအစားများကို ပိုမို တိတိကျကျ ဖော်ပြထားပြီး ပြည်ပငွေပေးငွေယူခြင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ပြည်ပ ငွေကြေးအခက်အခဲများ ဆိုးရွားစွာ ဖြစ်ပေါ်နေသည့်အခြေအနေတွင် အစိုးရ အနေဖြင့် လုပ်သာကိုင်သာရှိစေမည့် အထူးစည်းမျဉ်းများကိုလည်း ပြဋ္ဌာန်းထား ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်အသစ်များနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ အခန်း (၁၆) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနည်းဥပဒေများ အခန်း (၂၀) တို့တွင် ဒေသတွင်းနှင့် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များတွင် တွေ့ရခဲ သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ အဆိုပါပြဋ္ဌာန်း ချက်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ပြည်တွင်းဥပဒေများအား လိုက်နာရန်၊ ၎င်းတို့အား ထုတ်ပေးထားသော လိုင်စင်များနှင့် ခွင့်ပြုမိန့်များတွင် ပါဝင်သည့် စည်းကမ်းချက်များ၊ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်၊ ပြည်တွင်းအလုပ်သမားများ၏ အခွင့် အရေးများကို လေးစားရန်၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာပျက်စီးမှု မရှိစေရေးအတွက် နိုင်ငံတကာ အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်များကို လိုက်နာရန်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နည်းဥပဒေများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်အား အဆိုပါတာဝန်ဝတ္တရားများ အကျိုး သက်ရောက်မှုရှိစေရန်နှင့် ကြီးကြပ်ရန်အခန်းကဏ္ဍအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးထားပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ အကာအကွယ်ပေးခြင်းသည် ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားအတွက် ကိစ္စရပ်များစွာ အပေါ် ထိန်းညှိဆောင်ရွက်ရန် အစိုးရ၏ အခွင့်အရေးကို ထိန်းပေးထားသည့် မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၏ အခန်း ၂၁ နှင့် ၂၂ ပါ အထွေထွေနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကင်းလွတ်ခွင့် အမျိုးမျိုးအပေါ်တွင်လည်း မူတည်နေပါသည်။

အခြားအာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာဥပဒေများကဲ့သို့ပင်^၁ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေသစ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ဖြစ်ပွားသည့် အနာဂတ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုပြုလုပ်နိုင်ရေး တင်ပြခြင်း နှင့်ဆိုင်သည့် အစိုးရ၏တစ်ဖက်သတ်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ မပါဝင်ပါ။ အခန်း ၁၉ တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ နစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်းကို မိတ်ဆက်ထားသည်။ ၎င်းကို အောက် တွင် ဆက်လက်ဆွေးနွေးထားသည်။ ဥပဒေသစ်အရ အစိုးရနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအကြား အငြင်းပွားမှုများကို အငြင်းပွားမှုများကိုငြိမ်းချမ်းစွာဖြေရှင်း၍ ပြေလည်မှုမရရှိပါက စာချုပ်ပါ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်းများ (ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ပဋိညာဉ်စာချုပ်များ သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များ) ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာစာချုပ်တွင် အငြင်းပွား မှုဖြေရှင်းနည်း သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိလျှင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားရုံး သို့မဟုတ် အနုညာတခုံရုံး၌ (ဥပဒေသစ်နှင့် နည်းပဒေများတွင် မဖော်ထုတ်ထားပါ။) လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေ အသစ်နှင့်အညီ နောင်အနာဂတ်အငြင်းပွားမှုများတွင် မြန်မာတရားရုံးများနှင့် ခုံသမာဓိခုံရုံး များသည် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနည်းဥပဒေများကို မည်သို့ကျင့်သုံးမည်ကို စောင့်ကြည့်ရဦးမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဉာဏပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်ကို ကာကွယ်ခြင်း

ဉာဏပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်ကို ကာကွယ်ရန်နှင့် ပြဋ္ဌာန်းရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏စနစ်ကို ခေတ်နှင့် အညီ ဖြစ်စေမည့် သိသာထင်ရှားသောတိုးတက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ မကြာသေးမီအချိန် အထိ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုန်အမှတ်တံဆိပ်များ၊ တီထွင်မှုမူပိုင်ခွင့်များ သို့မဟုတ် စက်မှု ဒီဇိုင်းများအတွက် ဥပဒေဋ္ဌာန်းမှုစနစ်မရှိခဲ့ပါ။ လွတ်လပ်ရေးမရမီခေတ် လွန်ခဲ့သောရာစုနှစ် တစ်ခုကျော်က ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် မြန်မာမူပိုင်ခွင့်အက်ဥပဒေ (၁၉၁၄) သည် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းများနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် အားနည်းသည်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နှင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ သဘောတူညီချက်များဖြင့် ကာလကြာ ရှည်စောင့်ဆိုင်းခဲ့ရသော မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေလေးခုဖြစ်သည့် စက်မှုဒီဇိုင်းမူပိုင်ခွင့် ဥပဒေ၊ ကုန် အမှတ်တံဆိပ်မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ၊ တီထွင်မှုမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေနှင့် စာပေနှင့် အနုညာမူပိုင်ခွင့်

ဥပဒေများကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်း ခဲ့ပါသည်။ ဥပဒေအသစ်များသည် အဆိုပါနယ်ပယ်လေးခုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေရေးရာ စနစ်အား နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်ကိုက်ညီစေရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မူပိုင်ခွင့်များအတွက် ခေတ်မီပြီးပြည့်စုံသောစနစ်တစ်ရပ်ကို ဖန်တီးရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

ဥပဒေသစ်များသည် အာဏာသက်ဝင်မှု မရှိသေးပါ။ ၎င်းတို့၏ စည်းကမ်းချက်များအရ ၎င်းတို့သည် နောင်သမ္မတ၏ကြေညာချက်တွင် သတ်မှတ်ထားသောနေ့၌သာ စတင်၍ အကျိုးသက်ရောက်မည် ဖြစ်ပါသည်။ မူပိုင်ခွင့်စနစ်အသစ်ကို ပံ့ပိုးရန်အတွက် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာအခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးနည်းဥပဒေ များ သတ်မှတ်ပြီးပါက ယင်းဥပဒေများ အာဏာသက်ဝင်မှု ရှိလာမည်ဟု မျှော်လင့်ရပါသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ဥပဒေအာဏာသက်ဝင်နိုင်ရေးအတွက် အစိုးရသည် ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ဥပဒေ အကောင်အထည်ဖော်ရေးနည်းဥပဒေများ ရေးဆွဲခြင်းကို လက်ရှိ ကာလတွင် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ပညာရှင်များနှင့် ပြင်ပမှ သက်ဆိုင်သူများ ၏ နည်းပညာအကူအညီဖြင့် အခြားသောဥပဒေသစ် ၃ ခုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် နည်းဥပဒေ များကိုလည်း ရေးဆွဲထုတ်ပြန်နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

အရေးကြီးသည်မှာ ဥပဒေသစ်များသည် ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့၏ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ဆက်စပ်သော ဉာဏပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ သဘောတူညီချက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် မူပိုင်ခွင့်ကာကွယ်မှုနှင့် အကျိုးသက်ရောက်စေရန်ဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် အနိမ့်ဆုံးစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီစေရန် ကြံစည်ဆောင်ရွက်ရေး ဖြစ်ပါသည်။ အာဏာ သက်ဝင်ပြီးနောက် ဥပဒေအသစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းတွင် ကုန်အမှတ် တံဆိပ်များ၊ တီထွင်မှုမူပိုင်ခွင့်များနှင့် စက်မှုဒီဇိုင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ပထမဦးဆုံး ပြဋ္ဌာန်းသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ဖြစ်လာပါမည်။ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေအသစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံမူပိုင်ခွင့် အက်ဥပဒေ (၁၉၁၄) ကို ပယ်ဖျက်ပြီး ယခင်စနစ်နှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် တိုးတက်မှုအသစ်များ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကို ညွှန်းဆိုပြပါလိမ့်မည်။ တိုးတက်မှုများတွင် နိုင်ငံခြားအလုပ်များအတွက် ကာကွယ်မှု၊ ကာကွယ်ထားသောအလုပ်များ၏ အမျိုးအစားများစွာအတွက် ခေတ်သစ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် မူပိုင်ခွင့်ချိုးဖောက်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း သည့် ဥပဒေအကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေရေးနည်းလမ်းသစ်များ ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့်အက်ဥပဒေ (၁၉၁၄) အရ သက်တမ်းကုန်ဆုံးခြင်းမရှိသော မူပိုင်ခွင့်ရထားသည့် လုပ်ငန်းများသည် မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေအသစ်အရ အလိုအလျောက် ကာကွယ်မှုကို ရရှိမည် ဖြစ်ပါ သည်။

မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေအသစ် ၄ ခုကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မူပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအတွက် အသုံးဝင်သောစနစ်တစ်ရပ် ထူထောင်ရေးတွင် နောက်ဆုံးအဆင့် ဖြစ်ပါသည်။ နောက်တစ်ဆင့်မှာ အစိုးရအနေဖြင့် ဤဥပဒေများအကောင်အထည်ဖော်ရေး နည်းဥပဒေများကို လွှတ်တော်က ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် မူကြမ်းရေးဆွဲရန်နှင့် တင်ပြပေးရန် ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနကို အဓိကဝန်ကြီးဌာနအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပြီး အခြားဝန်ကြီးဌာန ၄ ခု ဖြစ်သည့် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မဝန်ကြီးဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနတို့နှင့်အတူ ဥပဒေအသစ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စီမံခန့်ခွဲကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိပါသည်။

မူပိုင်ခွင့်များအား စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် ဥပဒေအကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းများကို ကြီးကြပ်ရန်အတွက် ရည်ရွယ်သော မူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ တရားရုံးများနှင့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့များကိုလည်း တည်ထောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤအတောအတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ဥပဒေသစ်များအရ အခွင့်အရေးများကို လျှောက်ထားရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ကမ္ဘာ့ဥပဒေဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း (WIPO)၊ အာဆီယံအတွင်းရေးမှူးချုပ်ရုံး၊ ဂျပန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအေဂျင်စီနှင့် အခြားပြင်ပမူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်သူများ၏ နည်းပညာအကူအညီဖြင့် ဥပဒေသစ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ကြီးကြပ်မှုများကို ဆောင်ရွက်ရန် လာမည့် ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ အမျိုးသားမူဝါဒဆိုင်ရာ ရုံးတစ်ခုဖွင့်လှစ်ရန် အစီအစဉ်များကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ မူပိုင်ခွင့်တရားရုံးများကို တည်ထောင်ရန် ဥပဒေအသစ်များအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံးကို အတိအလင်း တာဝန်အပ်နှင်းထားသော်လည်း ဤလုပ်ငန်းစဉ်အကောင်အထည်ဖော်ရန် အချိန်ယူရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတွင် မူပိုင်ခွင့်နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အငြင်းပွားမှုများအား တရားသူကြီးများ ထိထိရောက်ရောက် ကိုင်တွယ်ရန် အသိပညာပေးခြင်းနှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

မူပိုင်ခွင့်ကာကွယ်မှုစနစ်ကို ခေတ်မီအောင်ကြိုးပမ်းမှု၏တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဖိုရမ်များတွင် ပိုမိုပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဥပဒေအသစ်များမူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများသဘောတူညီချက်၊ အာဆီယံမူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမူဘောင်သဘောတူညီချက်နှင့်ကမ္ဘာ့မူပိုင်ခွင့်အဖွဲ့အစည်းကို ထူထောင်သည့် ကွန်ဗင်းရှင်းအပါအဝင် မူပိုင်ခွင့်ကာကွယ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် နိုင်ငံစုံနှင့် ဒေသဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်များ၏ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံလည်း ဖြစ်ပါသည်။ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေအသစ် ၄

ခုကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ခြင်းသည် အဆိုပါကတိကဝတ်များကို ပြည်တွင်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အရေးပါသော ခြေလှမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း စိန်ခေါ်မှုများ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ဉာဏပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများသဘောတူညီချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အနည်းဆုံးနိုင်ငံများဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အခြား WTO အဖွဲ့ဝင်များကို သဘောတူညီ ချက်နှင့်အညီ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ပြည်တွင်း၌ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် ၂၀၂၁ ခုနှစ်အထိ စံချိန်စံညွှန်းအများစုနှင့် ၂၀၃၃ ခုနှစ်အထိ ဆေးဝါးထုတ်ကုန်များအပေါ် သက်ရောက်သော စံချိန်စံညွှန်းများအတွက် WTO TRIPS Council က ထပ်မံ၍ အချိန် ပေးခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့အချိန်ထပ်မံပေးခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအား ၎င်း၏ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေအသစ် များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် ၎င်း၏ မူပိုင်ခွင့်စနစ်ကို ဉာဏပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများသဘောတူညီချက်နှင့် ကိုက်ညီစေရန် ခွင့်ပြုပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။

သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံသည် မူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာအရေးအပါဆုံးအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကတိကဝတ် များ ပါဝင်သည့် WIPO နှင့်ဆိုင်သည့် စာချုပ် ၂၆ ခုတွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ခြင်း မရှိသေးပါ။ ဥပမာအားဖြင့် အင်ဒိုနီးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့ လက်မှတ်ရေးထိုးထားပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ် သို့မဟုတ် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အာဏာသက်ဝင်မည့် ပုံနှိပ်ထား သောစာပေများ ကို ထိရောက်စွာဖတ်ရှုနိုင်ခြင်း မရှိသည့် အမျိုးမျိုးသော မသန်စွမ်းမှုများ ဖြစ်လျက်ရှိသည့် အမြင် အာရုံချို့တဲ့သူများ၏ အကျိုးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် Marrakesh Treaty တွင် အစိုးရအား ပါဝင် ရန် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမြင်အာရုံချို့တဲ့သောအသိုက်အဝန်းက ဆန္ဒရှိကြကြောင်း သက်ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်အချို့က အစီရင်ခံထားပါသည်။

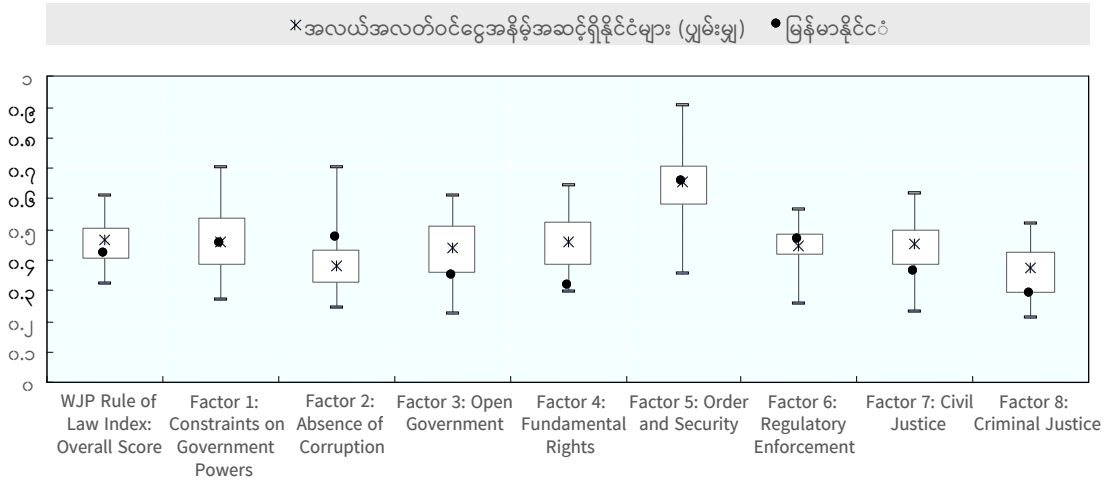
သို့သော် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဥပဒေအသစ်များနှင့်အညီ ခိုင်မာသည့် မူပိုင်ခွင့် စနစ်ကို တည်ထောင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အောင်မြင်မှုသည် အသစ်တည်ထောင်လိုက်သည့် မူပိုင်ခွင့်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တရားရုံးများသည် မှတ်ပုံတင်ထားသော မူပိုင်ခွင့်များကို လက်တွေ့တွင် ထိရောက်စွာ လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်မှု ရှိ-မရှိပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။ ဥပဒေ အသစ်များနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မည့်နည်းဥပဒေများကို အဓိပ္ပါယ်ရှိသောနည်းလမ်းဖြင့် အာဏာတည်စေရေးအတွက် အစိုးရဝန်ကြီးဌာနများနှင့် အေဂျင်စီများအကြား ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်မှုသည် အရေးကြီးပါသည်။ မူပိုင်ခွင့်မှတ်ပုံတင်မှုအတွက် လျှောက်ထားရန် လိုအပ်မှုနှင့် ချိုးဖောက်မှု၏အကျိုးဆက်များအပါအဝင် ပြည်တွင်းရှိ မြန်မာ့စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ၊ အကောက်ခွန်နှင့် ရဲအရာရှိများအနေဖြင့် ဥပဒေအသစ်များ၏ သက်ရောက်မှု များကို ပိုမိုသိရှိလာစေရေးမှာလည်း အရေးကြီးပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တရားမျှတမှုနှင့် တရားစီရင်ရေးစနစ်

တရားမဥပဒေများဆိုင်ရာပြည်တွင်း စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုအတွက် လက်ရှိအခြေခံအဆောက်အအုံများသည် သိသာသည့် ပြဿနာမျိုးစုံကြောင့် မတိုးတက်နိုင်ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ အချို့သော ပြဿနာများသည် ပထမအကြိမ် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက် (OECD, 2014) ပြုလုပ်စဉ်ကတည်းက ရှိနေပုံပေါ်ပါသည်။ တရားစီရင်ရေးစနစ်အပေါ် ယုံကြည်မှုအဆင့်မှာ နိမ့်ကျဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှု၊ စွမ်းရည်မပြည့်ဝမှု၊ အရင်းအမြစ်ချို့တဲ့မှု၊ ဆုံးဖြတ်ခွင့်အာဏာရှိသူ၏ လွှမ်းမိုးမှုစသည်တို့သည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ရင်ဆိုင်ရသည့် အကြီးမားဆုံးစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်မှာ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်ကြောင်း အကြိမ်ကြိမ်ဖော်ထုတ်ခဲ့ကြပြီး ညွှန်းကိန်းအမျိုးမျိုးက တရားရေးစနစ်တွင် အားနည်းချက်ကို တစ်သမတ်တည်း ထောက်ပြနေကြပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်ထုတ် World Justice Project Rule of Law Index (WJP Index) အရ နိုင်ငံပေါင်း ၁၂၆ နိုင်ငံအနက် နံပါတ် ၁၁၀ တွင် ရပ်တည်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ ခက်ခဲသော အကဲဖြတ်ချက်သည် ညွှန်ကိန်းတွင် အကျိုးဝင်သည့် အခြားအလယ်အလတ်ဝင်ငွေအနိမ့်အဆင့်ရှိ နိုင်ငံများကိုသာ စဉ်းစားလျှင်ပင် ခိုင်လုံမှု ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စွမ်းဆောင်ရည်သည် တစ်ခါတစ်ရံတွင် သိသာထင်ရှားစွာ WJP အညွှန်းကိန်း (၈) ခုအနက်မှ ၅ ခုတွင် အုပ်စု၏ ပျမ်းမျှအောက်တွင် ရှိပါသည်။ အရှေ့အာရှနှင့် ပစိဖိတ်ဒေသရှိ နိုင်ငံ ၁၅ အနက် မြန်မာနိုင်ငံအောက်တွင် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံသာ ရှိပါသည်။ WJP Index တွင် ပါဝင်သည့် ကဏ္ဍခွဲများဖြစ်သည့် ပြည်သူ့လူထုဆိုင်ရာတရားမျှတမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးတို့တွင် ၁၂၆ နိုင်ငံအနက် နောက်ဆုံးငါးနိုင်ငံတွင် ပါဝင်သည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ Doing Business 2020 ညွှန်ကိန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပဋိညာဉ်များ အတည်ပြုဆောင်ရွက်မှုစနစ်များ ထိရောက်မှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ပြဿနာများကိုလည်း ထောက်ပြခဲ့ပါသည်။ ယင်းညွှန်းကိန်းအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ အနက် အဆင့် ၁၈၇ တွင် ရပ်တည်နေပါသည်။ တရားရုံးများမှတစ်ဆင့် ပဋိညာဉ်များ အတည်ပြုဆောင်ရွက်ခြင်း၏ ကုန်ကျစရိတ်သည် Doing Business ညွှန်းကိန်းတွင် ပါဝင်သည့် အရှေ့အာရှနှင့် ပစိဖိတ်နိုင်ငံများတွင် တွေ့ရှိရသည့် ပျမ်းမျှကုန်ကျစရိတ်နှင့် တန်းတူဖြစ်သော်လည်း ငွေပေးချေမှုမတိုင်မီ တရားရုံးတွင် တရားလိုအား တရားစွဲဆိုရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချချိန်မှ စတင်၍ အငြင်းပွားမှုအား ဖြေရှင်းရန်အချိန်အထိ အချိန်ယူရမှုသည် နှစ်ဆမြင့်မားပြီး တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ အရည်အသွေးမှာလည်း ဆတူအားနည်းသည်ဟု ခန့်မှန်းရပါသည်။^၇

ပုံ ၂-၄ World Justice Project Rule of Law Index ၂၀၁၉ - မြန်မာနိုင်ငံနှင့် တရားတူ အလယ်အလတ်ဝင်ငွေအနိမ့်အဆင့်ရှိနိုင်ငံများ (အကောင်းဆုံး=၁၊ အဆိုးဆုံး=၀)

မှတ်ချက်။ World Justice Project Rule of Law Index သည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ measures rule of law adherence across 126 countries and jurisdictions worldwide. ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ တရားစီရင်မှုများနှင့် နိုင်ငံပေါင်း ၁၂၆ နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုကို တိုင်းတာသည်။ နိုင်ငံ၏ ရမှတ်များနှင့် အဆင့်များကို အိမ်ထောင်စု ၁၂၀,၀၀၀ ကျော်နှင့် တရားရေးဆိုင်ရာပညာရှင် ၃၈၀၀ တို့၏ အကဲဖြတ်ချက်များမှ ရရှိနိုင်သည့် Variable ၅၀၀ ကျော်အပေါ်တွင် မူတည်၍ တွက်ချက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံတွင် အစိုးရ၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် ၎င်းကို ကိုယ်စားပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဥပဒေမူဘောင်၏အမှန်တကယ် ဆောင်ရွက်မှုတို့နှင့်ပတ်သက်၍ သာမန်နိုင်ငံသားများနှင့် ပြည်တွင်းမှပညာရှင်များ၏ အတွေ့အကြုံများနှင့် အမြင်များကိုလည်း ထည့်သွင်းတွက်ချက်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ရန်ကုန်၊ မန္တလေးနှင့် နေပြည်တော်ရှိ ဥပဒေရေးရာ ကျွမ်းကျင်သူ ၁၀၀၀ နှင့် သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းဖြင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် ကုမ္ပဏီတစ်ခုက ပြုလုပ်ခဲ့သည့် WJP ညွှန်းကိန်းမေးခွန်းလွှာအပေါ် တုံ့ပြန်မှုများကို အခြေပြု၍ တွက်ချက်ဆောင်ရွက်ထားပါသည်။

ရင်းမြစ် - World Justice Project Rule of Law Index, 2019, <https://worldjusticeproject.org/our-work/publications/rule-law-index-reports/wjp-rule-law-index-2019>.

အဆိုပါရလဒ်များသည် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၏ အမွေကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ထင်ဟပ်နိုင်ပြီး (အောက်တွင်ဆွေးနွေးထားခြင်းကို ကြည့်ပါ) တရားစီရင်ရေးစနစ် တိုးတက်စေရန် လတ်တလောဆောင်ရွက်ချက်များကို အပြည့်အဝ ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမပြုပါ။ သို့ရာတွင် အာဏာပိုင်များအနေဖြင့် အထူးဂရုပြုဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည့် နယ်ပယ်အဖြစ် တည်ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါနယ်ပယ်တွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အကောင်အထည် ဖော်ရန် ခက်ခဲပါသည်။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာရလဒ်များကို ပြသရန် အချိန်များစွာ ကြာမြင့်မည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အဆင့်တူနိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် ဤသို့ရလဒ် မကောင်းသည့် စွမ်းဆောင်ရည်ကြောင့် အစိုးရအနေဖြင့် တရားမျှတမှုစနစ်တိုးတက်စေရန် လက်ရှိအားထုတ် မှုများကို အားဖြည့်ရန်လိုအပ်နေမှုကို သိသာထင်မြင်စေပါသည်။

လွတ်လပ်သောတရားစီရင်ရေးစနစ်တစ်ခု တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် မြန်မာ့တရားရုံးစနစ်အရ တရားဥပဒေရေးရာသေချာစေမှု တိုးတက်ရေးတို့သည် ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေး တွင် မြန်မာနိုင်ငံရင်ဆိုင်နေရသောအကြီးမားဆုံးစိန်ခေါ်မှုအချို့ ဖြစ်ပါသည်။ မကြာသေးမီက မြန်မာနိုင်ငံ၏ဒေသအချို့တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော ပြည်တွင်းပဋိပက္ခများသည် နိုင်ငံတကာ၏ အာရုံစူးစိုက်မှုကို ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းသည် စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအာဏာကို ဆက်လက်ဆုပ်ကိုင်ထားဆဲ၊ တရားစီရင်ရေးအပါအဝင် မည်သည့်အရပ်သားအစိုးရလက်ထက်တွင်မဆို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို အပြည့်အဝခံစားနိုင်သည့် စစ်တပ်၏ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ အာဏာသုံး၍ ဆောင်ရွက်မှုအဆင့်နှင့် အလားအလာရှိသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သတိပြုလာကြပါသည် (Reuters, 2018၊ UN Human Rights Council 2018a and 2018b; International Commission of Jurists, 2018)။

ပထမအကြိမ် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်မှုမှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားစီရင်ရေး စနစ်၏ လွတ်လပ်မှု၊ အခြားအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းမှု၏ ထိရောက်မှုနှင့် တရားမျှတမှု ရရှိရေး တို့ကို ပိုမိုတိုးတက်စေရန် အစပျိုးမှုများစွာကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုတရား လွှတ်တော်ချုပ်ရုံးသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ နည်းပညာ အကူအညီဖြင့် တရားစီရင်ရေးမဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (၂၀၁၅-၂၀၁၇) ကို ၂၀၁၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး တရားစီရင်ရေးမဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (၂၀၁၈ - ၂၀၂၂) ကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ တရားရေးဆိုင်ရာမဟာဗျူဟာအစီအစဉ် များအရ အဓိကဆောင်ရွက်သည့်နယ်ပယ် ၅ ခုမှာ (က) တရားရုံးဝန်ဆောင်မှုများ၊ အများ ပြည်သူလမ်းလှမ်းမီနိုင်မှုကို လွယ်ကူတိုးတက်စေရေး ဆောင်ရွက်ပေးရန်၊ (ခ) အများပြည်သူ ၏ အသိအမြင်ကို မြှင့်တင်ပေးရန်၊ (ဂ) တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ လွတ်လပ်မှုနှင့် တာဝန်ခံမှုကို မြှင့်တင်ရန်၊ (ဃ) တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ သာတူညီမျှမှု၊ မျှတမှုနှင့် သမာဓိရှိမှု ကတိ ကဝတ်များကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန်၊ (င) ထိရောက်သော မှုခင်းစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် တရားရုံး က ဆောင်ရွက်သော အထူးမှုခင်းကိစ္စရပ်တို့ကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ရန်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ ၂၀၁၅-၂၀၁၇ စီမံကိန်းသည် မဟာဗျူဟာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ရှေ့ပြေးဆောင်ရွက်မှု များ ပြုလုပ်ရန် ဒေသန္တရတရားရုံးသုံးခုအပေါ်တွင် အခြေပြုခဲ့ပြီး ၂၀၁၈-၂၀၂၂ စီမံကိန်းသည် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိတရားရုံးများအားလုံးတွင်အကောင်အထည်ဖော်မည့် နိုင်ငံ တော်မှုခင်းစီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်ကို တည်ထောင်ရန် ရှေ့ပြေးစမ်းသပ်မှုများတွင် ရရှိခဲ့သည့် ရလဒ်များနှင့် အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်များအပေါ် အခြေခံ၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

တရားမျှတမှု၊ လူတစ်ဦးချင်းစီ၏အခွင့်အရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု ပိုမိုရရှိရေးသည် အစိုးရ၏ ၂၀၁၈ ခုနှစ် သြဂုတ်လတွင် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနက ထုတ်ဝေခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း၏ အဓိက သွင်ပြင်လက္ခဏာတစ်ရပ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းသည် ပဋိပက္ခအလွန်နှင့် ပဋိပက္ခအကျိုးဆက် ခံစားရသည့် ဒေသများအတွက်နှင့် ရပ်ရွာအဆင့်၌ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာလွတ်လပ်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာပြီး ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်မှုရှိသော ဥပဒေရေးဆွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် တည်ငြိမ်သော တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု ရှိစေရန် အစိုးရ၏ ရည်မှန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် တာဝန်ရှိသော ဝန်ကြီးဌာနအသီးသီးကို ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ စီစဉ်ထားသောလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် လက်ရှိဥပဒေအထောက်အကူပေးရေးစနစ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ ရပ်ရွာအဆင့်၌ တရားမျှတမှုရရှိရေးအပေါ် နားလည်သဘောပေါက်မှု တိုးပွားလာစေခြင်း၊ အားကောင်း၍ လွတ်လပ်မှုရှိသော တရားရုံးရှေ့နေကောင်စီ ထူထောင်ခြင်း၊ ပဋိညာဉ်စာချုပ်သက်ဝင်ကျင့်သုံးအကောင်အထည်ဖော်မှုစနစ်များ တိုးတက်စေခြင်းနှင့် တရားစွဲခံနေရစဉ် အမှုရင်ဆိုင်ရာ၌ တရားမျှတမှုရှိမှု ပိုမိုအားကောင်းလာစေခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

နိုင်ငံတကာအလှူရှင်များက တရားမျှတမှုအစီအစဉ်များကို လက်လှမ်းမီစေရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဥပဒေဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ၊ ဒေသအဆင့်အခြားရွေးချယ်စရာ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းနည်းလမ်းများ၊ ဥပဒေရေးရာနှင့် တရားရုံးပညာရှင်များအတွက် ဥပဒေဆိုင်ရာအထောက်အကူပြု အခွင့်အလမ်းများနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ သိရှိနားလည်မှုတိုးတက်စေရန် ဒေသခံလူထုများနှင့်အတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ရည်ရွယ်သော “MyJustice” အစီအစဉ်အား အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် ဗြိတိသျှကောင်စီတို့သည် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် MyJustice အစီအစဉ်အတွက် ထုတ်ဝေခဲ့သည့်စစ်တမ်းတစ်ခုအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဥပဒေများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများနှင့် ထိရောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူလူထု၏ သဘောထားအမြင်သည် စစ်အစိုးရလက်အောက်ရှိ အတွေ့အကြုံများဖြင့် ဆက်လက်ပုံဖော်နေပြီး မြန်မာပြည်သူအများစုသည် မည်သူတစ်ဦး တစ်ယောက်ကမျှ ၎င်းတို့ကို တရားမျှတမှုအခွင့်အလမ်း ပေးနိုင်သည်ဟု ယုံကြည်မှု မရှိကြပါ (MyJustice, 2018)။ ဤစစ်တမ်းနှင့် အခြားသောလေ့လာမှုများအရ တရားဝင်တရားရုံးစနစ်ကို အယုံအကြည် ကင်းမဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ အငြင်းပွားမှုအများအပြားကို တရားရုံးစနစ်ဖြင့် ဖြေရှင်းခြင်းမပြုဘဲ တရားဝင်စနစ်အဖြစ် ရှိနေသည့် ရပ်ရွာအဆင့် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ အထူးသဖြင့် ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ ကျေးရွာအကြီးအကဲများနှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များထံ တင်ပြဖြေရှင်းကြပါသည်။

တရားဝင်စနစ်နှင့်အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ရန် (MyJustice, 2018 and 2016; Chan et al., 2017a and 2017b; Kyed et al, 2019)။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလှူရှင်များက ဦးဆောင်သော အခြားဆောင်ရွက်မှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံရာဇဝတ်မှုကာကွယ်ရေးရှေ့နေများအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးကို ရည်ရွယ်ပါသည် (Stevens, 2018)။ ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် မြန်မာတရားသူကြီးများ၊ တရားရုံးအရာထမ်းများနှင့် ဥပဒေကျောင်းသားများအနေဖြင့် လေ့လာရေးခရီးစဉ်များ၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော ဆွေးနွေးပွဲများ၊ စာတမ်းဖတ်ပွဲများနှင့် ပညာသင်ဆုအစီအစဉ်များအပါအဝင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာဖလှယ်မှုအမျိုးမျိုးမှ အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိစေသည့် Singapore-Myanmar Integrated Legal Exchange အစီအစဉ်လည်း ပါဝင်ပါသည်။

အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေသစ်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေသစ်သည် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် အာဏာသက်ဝင်ခဲ့ပါသည်။ ဤသည်မှာ စီးပွားရေးဆိုင်ရာအနုညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်မှုကို အထောက်အကူပြုရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းဥပဒေအခြေခံအဆောက် အအုံများအပေါ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ယုံကြည်မှုရရှိရေးအတွက် သိသာသောတိုးတက်မှု တစ်ခုဖြစ်သည်။ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေသစ်သည် ကုလသမဂ္ဂအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေး ဥပဒေ (UNCITRAL) က ၁၉၈၅ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး ၂၀၀၆ ခုနှစ် တွင် ပြင်ဆင်ခဲ့သော စံပြဥပဒေ၏ စာသားကို အနီးစပ်ဆုံး အခြေပြုထားပါသည်။ အဆိုပါစံပြ ဥပဒေသည် နိုင်ငံများအား ၎င်းတို့၏ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် ခေတ်မီအောင် ဆောင်ရွက်ရေးတွင် ပံ့ပိုးပေးရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေသစ်၏ အရေးအပါဆုံး သွင်ပြင်လက္ခဏာတစ်ရပ်မှာ ပြည်တွင်းတရားရုံးများသည် အကန့်အသတ်ရှိသော အခြေအနေမှအပ အနုညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်မှုများတွင် ပင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းမပြုရဟူသောအချက်ကို ပြဋ္ဌာန်းခြင်းဖြစ်ပါ သည်။ ၎င်းသည် ယခင်လွတ်လပ်ရေးမတိုင်မီက ဥပဒေများအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆယ်စုနှစ် ပေါင်းများစွာ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို တရားရုံး၏ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုဖြင့် ဆောင်ရွက် ခဲ့မှု အဆုံးသတ်ကြောင်းကို ညွှန်းဆိုသင့်ပါသည်။

အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေသစ်အရ သက်ဆိုင်သူများသည် ခုံသမာဓိလူကြီးအား ခန့်အပ်ခြင်း၊ သက်သေအထောက်အထားများပြုလုပ်ရေးကို တောင်းဆိုခြင်း၊ တရားဝင် အမိန့်ထုတ်ပြန်ခြင်း သို့မဟုတ် ဥပဒေဆိုင်ရာ ပဏာမမေးခွန်းကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရန်

အချို့သောအခြေအနေများတွင် ပြည်တွင်းအနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုကာလအတွင်း မြန်မာ့ တရားရုံးများသို့ လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။

အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုဆိုင်ရာခုံရုံးသည် ပြည်တွင်းအနုညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုတစ်ခုတွင် ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက် ထုတ်ပြန်ပြီးနောက် မြန်မာတရားရုံးများကို အချို့သော လုပ်ပိုင်ခွင့်များ အပ်နှင်းထားသည်။ အက်ဥပဒေအရ ပြည်တွင်း အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုများတွင် ပါဝင်သူ များသည် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမှပေါ်ပေါက်လာသော ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဿနာရပ်များ အတွက် မြန်မာတရားရုံးများသို့ အယူခံဝင်နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတရားရုံးများသည် ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပအနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အကျိုးသက်ရောက်စေရန်နှင့် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုများအား ပယ်ဖျက်ရန် လျှောက်လွှာများကို ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်များ ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြင်ပခုံရုံးမှ ချမှတ်သော နိုင်ငံခြားအနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ် ချက်အား အကျိုးသက်ရောက်စေရန် ဆောင်ရွက်မှုကို ငြင်းပယ်ရန်အတွက် မြန်မာတရားရုံးများ အတွက် သတ်မှတ်ထားသော အနေအထားများကို မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ၁၉၅၈ ခုနှစ် နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ပြုခြင်းသဘောတူစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း နှင့်အညီ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ သို့ရာတွင် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေတွင် မြန်မာတရားရုံးများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အနုညာတ စီရင်ဆုံးမှုဆိုင်ရာခုံရုံးက ချမှတ်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအနုညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပယ်ချရန်၊ အသိအမှတ်ပြုရန် သို့မဟုတ် အကျိုးသက်ရောက်စေရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း မရှိပါ (ဆိုလိုသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြေပြု သော ခုံရုံးများအကြား ပြည်တွင်းအနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင်)။ ယင်းအကြောင်းအရာသည် အနာဂတ် တွင် ဥပဒေကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရာတွင် ရှင်းလင်းမှုရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။^၁

အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေ၏ ထူးခြားသောလက္ခဏာတစ်ခုမှာ မြန်မာတရားရုံးများ သည် နိုင်ငံတော်၏အကျိုးစီးပွားနှင့်ဆန့်ကျင်နေပါက ပြည်တွင်းအနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ် ချက် [အပိုဒ် ၄၁ (က)(ဂ)] ကို ပယ်ချနိုင်သည် သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားအနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ် ချက်ကို အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေရေးဆောင်ရွက်ရန်ကို ငြင်းဆိုနိုင်သည် [အပိုဒ် ၄၆ (ဂ) (၂)]။ ၎င်းသည် နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုတွင် ပါရှိသည့် ပြည်သူ့မူဝါဒ ဆိုင်ရာ ကင်းလွတ်ခွင့်ကို အသုံးပြုရန် ရည်ရွယ်ပုံပေါ်သော်လည်း “အမျိုးသားရေးအကျိုး စီးပွားများ” ဟု ဥပဒေအပေါ် တရားဝင်အင်္ဂါလိပ်ဘာသာပြန်ဆိုမှုတွင် သုံးနှုန်းထားခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မရောမနှောများ ဖြစ်ပေါ်ပေါက်နိုင်ပါသည်။ ဤကိစ္စကို အနာဂတ်တွင် ဥပဒေနှင့်

၎င်းကို အကောင်အထည်ဖော်ရေးဆိုင်ရာနည်းဥပဒေများ (သို့) မြန်မာတရားရုံးများမှ ထုတ်ပြန်သော ကျင့်ထုံးပြန်လည်ပြင်ဆင်မှုတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ပါသည်။

အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခြင်းသည် ချီးကျူးထိုက်သော အောင်မြင်မှု တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အကောင်အထည်ဖော်သည့်အဆင့်တွင် စိန်ခေါ်မှု များ ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး၏ တရားစီရင်ရေး မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (၂၀၁၈ - ၂၀၂၂) တွင် မျှော်မှန်းထားသည်နှင့်အညီ ဥပဒေသစ်နှင့်အတူ နောက်ဆက်ဆွဲ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ ရေးဆွဲခြင်းအပြင် ဤစိန်ခေါ်မှုများအနက် ပထမဦးဆုံးတစ်ခုမှာ အမှန်တကယ်လွတ်လပ်သောတရားစီရင်ရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု (အထက်တွင် ဆွေးနွေးထား သည့်အတိုင်း) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ထိထိရောက်ရောက် လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဥပဒေသစ်အရ အာဏာအပ်နှင်းထားသော ဒေသဆိုင်ရာတရားရုံးများ တွင် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

တရားသူကြီးများနှင့် တရားရေးအရာရှိများအတွက် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဥပဒေ ဆိုင်ရာလေ့ကျင့်သင်ကြားမှုများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်း DICA က အစီရင်ခံထားသော် လည်း (DICA, 2016b) ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လအထိ ပြည်တွင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြား အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပယ်ချရန်၊ အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိစေရေးဆောင်ရွက်ရန် ဥပဒေသစ်အရ လျှောက်ထားမှုများ မရှိသေးပါ။^၆ ထို့ကြောင့် တရားသူကြီးများသည် ဥပဒေအသစ်ကို မည်သို့လက်တွေ့ကျင့်အသုံးချမည်ကို စောင့်ကြည့်ရ ဦးမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံးသည် ပြင်ပမှ နည်းပညာ ကျွမ်းကျင်သူများနှင့်အတူ စီးပွားရေးပဋိညာဉ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပြဿနာများနှင့် အခြားအမှုတွဲများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် သီးသန့်တရားရုံးရှိ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုကို ကိုယ်တွယ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အထူးပြုသည့် တရားသူကြီးများနှင့် ဝန်ထမ်းအဖွဲ့ ပါဝင်သော သီးသန့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးတရားရုံးတစ်ခု တည်ထောင်ရန် အားထုတ်ကြိုးပမ်းနိုင်ပါ သည်။

နောက်ထပ်စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုမှာ အရည်အချင်းပြည့်ဝသော မျိုးဆက်သစ်ရှေ့နေများနှင့် ဥပဒေ ရေးရာဝန်ဆောင်မှုကုမ္ပဏီများအား မြန်မာနိုင်ငံရှိ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာတရားစွဲဆိုမှုများတွင် အကြံပေးအဖြစ် ဆောင်ရွက်စေ ရန် ဖြစ်ပါသည်။ အသစ်ဖွဲ့စည်းထားသော Myanmar Arbitration Centre (MAC) သည် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးကြိုးပမ်းမှုများကိုအထောက်အကူပြုနိုင်ပြီး အခြားရွေးချယ်စရာ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးအတွက် အသိပညာပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရပါသည် (San Pé, 2016 and 2019)။ ဒေသတွင်းအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ရေးစင်တာများမှ

ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ပူးပေါင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံကုန်သည်များနှင့်စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များ အသင်းချုပ်အတွင်း ဦးဆောင်ကော်မတီ ဖွဲ့စည်း၍ နှစ်ပေါင်းများစွာကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် မြန်မာအနုညာတဗဟိုဌာနကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် စတင်ထူထောင် ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လအထိ အသစ်ထူထောင်လိုက်သော မြန်မာအနုညာတ ဗဟိုဌာနနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မရေရာမသေချာမှုအချို့ ရှိနေပြီး အထူးသဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံ မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် ၎င်း၏ အလားအလာရှိသော ဆွဲဆောင်နိုင်မှုနှင့် ဆက်စပ်နေပါသည်။ အဆိုပါမရေရာမသေချာမှုများတွင် မြန်မာအနုညာတဗဟိုဌာန၏ အလှည့်ကျအနုညာတ ခုံလူကြီးများစာရင်းတွင် မပါဝင်သော ခုံလူကြီးများကို သက်ဆိုင်သူများက အမည်ပေးခွင့် ရှိ- မရှိနှင့် မြန်မာနိုင်ငံဥပဒေအပြင် အခြားသောဥပဒေများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အငြင်းပွားမှုများ ကို လက်ခံ/ လက်မခံတို့ ပါဝင်ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ယနေ့အာဏာသက်ဝင်လျက်ရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ စာချုပ် ၁၄ ခု (အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူညီချက်များ (IIAs) ဟုလည်း ခေါ်တွင်ပါ သည်) ၏ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာချုပ်များအနက် ခုနစ်ခုသည် နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူစာချုပ်များ (BITs) ဖြစ်ပြီး ခုနစ်ခုသည် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံဖြစ်သောကြောင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုပြုရသည့် နိုင်ငံစုံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာသဘောတူ စာချုပ်များ ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံနှစ်ခု သို့မဟုတ် နှစ်ခုထက်ပိုသောနိုင်ငံများအကြား ချုပ်ဆို ထားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်များသည် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားများမှ အခြားသောစာချုပ်ဝင်နိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်တွင် အချို့သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု များကို ပုံမှန်အားဖြင့် ကာကွယ်ပေးပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူစာချုပ်များအရ ရရှိသောကာကွယ်မှုများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ပြည်တွင်းဥပဒေကာကွယ်မှုများအပြင် ၎င်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိသော ထပ်မံပေါ်ထွက်လာသည့်အရာများ ဖြစ်ပါသည်။ စာချုပ် အခြေပြုကာကွယ်မှုများတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် နိုင်ငံခြားအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသာ အကျုံးဝင်သည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ဈေးကွက်ဝင် ရောက်နိုင်မှုကို ရည်ညွှန်းသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များသည်လည်း တိုးလာလျက်ရှိပါ သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် (BITs) (၁၁) ခုကို လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့သော်လည်း? တရုတ်နိုင်ငံ (၂၀၀၁)၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ (၂၀၀၈)၊ အစ္စရေးနိုင်ငံ (၂၀၁၄)၊ ဂျပန်နိုင်ငံ (၂၀၁၃)၊ ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံ (၂၀၁၄)၊ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ (၁၉၉၈) နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ (၂၀၀၈) တို့နှင့် ပြုလုပ်ထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များသာ အာဏာသက်ဝင်

မှု ရှိပါသည်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ (၂၀၀၀)၊ လာအိုနိုင်ငံ (၂၀၀၃)၊ ကူဝိတ်နိုင်ငံ (၂၀၀၈) နှင့် စင်ကာပူနိုင်ငံ (၂၀၁၉) တို့နှင့် နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော်လည်း အတည်မပြုရသေးသောကြောင့် အာဏာသက်ဝင်မှု မရှိသေးပါ။ စင်ကာပူနိုင်ငံနှင့် ချုပ်ဆိုထားသော နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်သည် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အာဏာသက်ဝင်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်သောကြောင့် အာဆီယံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူညီချက် (၇) ခုတွင် စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ပါသည်။ အာဆီယံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူညီချက်များမှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂၉ ရက်နေ့တွင် အာဏာသက်ဝင်ခဲ့သည့် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအကြား ချုပ်ဆိုသည့် အာဆီယံဘက်စုံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူညီစာချုပ် (၂၀၀၉)၊ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် ဆွေးနွေးဖက်နိုင်ငံများဖြစ်သည့် ဂျပန်နိုင်ငံ (၂၀၀၈)၊ ဩစတြေးလျ/ နယူးဇီလန် (၂၀၀၉)၊ ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံ (၂၀၀၉)၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ (၂၀၀၉)၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ (၂၀၁၄)၊ ဟောင်ကောင်၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ (၂၀၁၇) တို့နှင့် ချုပ်ဆိုသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာအကာအကွယ်ပေးမှုများ ပါဝင်သည့် ဒေသဆိုင်ရာ လွတ်လပ်သောကုန်သွယ်မှုသဘောတူညီချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

ပထမအကြိမ် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝါဒသုံးသပ်ချက်နောက်ပိုင်း တိုးတက်မှုများ

ပထမအကြိမ် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝါဒသုံးသပ်ချက် (OECD, 2014) ကို ထုတ်ပြန်ပြီး ခြောက်နှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံအနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကာအကွယ်ပေးမှုပါဝင်သော ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူစာချုပ်နှစ်ခုကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ အာဆီယံ - အိန္ဒိယ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ) နှင့် အာဆီယံ - ဟောင်ကောင်၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ) တို့ဖြစ်ပြီး စာချုပ်နှစ်ခုစလုံးမှာ အာဏာသက်ဝင်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံသည် နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်သစ်ဖြစ်သည့် မြန်မာ - စင်ကာပူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမြှင့်တင်ရေးနှင့် အကာအကွယ်ပေးရေးသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၉) ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါသည်။

၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ဂျပန်နိုင်ငံနှင့် အပြီးသတ်ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် အာဆီယံ + ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူစာချုပ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကာအကွယ်ပေးခြင်း မပါဝင်ခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် ၎င်းကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်သည့် အခြေပြစာချုပ်တွင် အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ထပ်မံထည့်သွင်းခဲ့ပါသည်။ ပြင်ဆင်သည့်အခြေပြစာချုပ်သည်

ဂျပန်နိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ စင်ကာပူနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့အတွက် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လတွင် အာဏာသက်ဝင်ခဲ့ပါသည်။

နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်တစ်ခုသည် ယခုကာလအတွင်း ရပ်စဲခဲ့ပါသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်အား ရပ်ဆိုင်းရန် ရည်ရွယ်ချက်ကို မြန်မာနိုင်ငံသို့ ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လတွင် အကြောင်းကြားခဲ့ ပါသည်။ ရပ်စဲသည့်နေ့သည် ၂၀၂၀ မတ်လ ၂၁ ရက် ဖြစ်သည်ဟု အိန္ဒိယနိုင်ငံက အစီရင်ခံခဲ့ပါသည်။^{၁၁} စာချုပ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ သည် စာချုပ်ရပ်စဲသည့်နေ့မတိုင်မီပြုလုပ်သော သို့မဟုတ် ရယူထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ နှင့်စပ်လျဉ်း၍ စာချုပ်ရပ်စဲသည့်နေ့မှစ၍ ၁၅ နှစ်အထိ (ဆိုလိုသည်မှာ ၂၀၃၅ ခုနှစ် မတ်လ ၂၁ ရက်အထိ) အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိနေမည် ဖြစ်ပါသည် [အပိုဒ် ၁၆ (၂)]။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် သဘောတူညီချက်အသစ်များကို ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးခြင်း သို့မဟုတ် စဉ်းစားနေပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အစောပိုင်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အခန်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုကုန်သွယ်ရေးတို့ကို ထပ်မံပေါင်းစပ်ထားသည့် အာဆီယံ - ဂျပန် ဘက်စုံစီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု သဘောတူစာချုပ်ကို ပြင်ဆင်သည့် ပထမအခြေပြ စာချုပ်အားအတွက် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများကို မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် အတူ အပြီးသတ်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အနာဂတ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူစာချုပ်များ ချုပ်ဆိုနိုင်ရေးအတွက် ဥရောပသမဂ္ဂ၊^{၁၂} ကနေဒါနိုင်ငံ^{၁၃} နှင့် ရုရှားဖက်ဒ ရေးရှင်းနိုင်ငံအပါအဝင် အာရှပစိဖိတ်ဒေသပြင်ပရှိ မိတ်ဖက်အသစ်များနှင့်လည်း ဆွေးနွေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်မူဝါဒကို ပြန်လည်စဉ်းစားသုံးသပ်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစာချုပ်များကို အမျိုးအစားနှစ်မျိုး ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်ကာလများနှင့် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်ကာလအစောပိုင်းတွင် အပြီးသတ် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်အဟောင်းများနှင့် ဆက်စပ်လေ့ရှိသည့် သွင်ပြင် လက္ခဏာများကို ထင်ဟပ်စေသော စာချုပ်များ (တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အစ္စရေး၊ ကူဝိတ်၊ လာအို၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ထိုင်းနှင့် ဗီယက်နမ်တို့နှင့် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူ စာချုပ်များ) နှင့် မကြာသေးမီကာလရှိ စာချုပ်အလေ့အထများကို ထင်ဟပ်သည့်စာချုပ်များ (ဂျပန်၊ ကိုရီးယားနှင့် စင်ကာပူနိုင်ငံတို့နှင့် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူ စာချုပ်များ၊ ACIA နှင့် အာဆီယံ + ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူညီချက်များအပါအဝင်) ဖြစ်ကြ ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်ဟောင်းများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အဓိကပြဋ္ဌာန်းချက်များ၏ အဓိပ္ပာယ်ရင်းလင်းပြတ်သားမှုမရှိခြင်းနှင့် အကျိုးဝင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက်

ကျယ်ပြန့်သောအကာအကွယ်များ မရှိခြင်းစသည့် သွင်ပြင်လက္ခဏာရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ BIT အများစုတွင် မရေရာသည့် ကာကွယ်မှုစံနှုန်းများရှိပြီး ISDS ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းအနည်းငယ်သာ ပါရှိသောကြောင့် ဤအခြေအနေကို ပိုမိုသိသာထင်ရှားစေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်မူဝါဒဆိုင်ရာ အဓိကကဏ္ဍနှစ်ရပ်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ တရားစွဲဆိုမှုများ ပြုလုပ်ခွင့်ပေးသော သာတူညီမျှ ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာစံနှုန်းများနှင့် ISDS နည်းလမ်းများကဲ့သို့သော ထိရောက်မှုရှိ သည့် စာချုပ်စံနှုန်းများ ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များကို တန်ဖိုးမြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် စဉ်းစားသုံးသပ်နိုင်သည့် အဆိုပါကဏ္ဍနှစ်ခုနှင့် ဆက်စပ် နေသည့်ကိစ္စရပ်များကို နှစ်ပိုင်းခွဲ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

သာတူညီမျှဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ

ယနေ့အထိ အတည်ပြုပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူညီချက်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို သာတူညီမျှဆက်ဆံရန်လိုအပ်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါဝင်ပါသည်။ သာတူညီမျှဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာစံနှုန်းများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်မူဝါဒဆွေးနွေး ငြင်းခုံမှုများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ တောင်းဆိုမှုများတွင် အစဉ်အမြဲ အဓိကကျသည့်အရာ ဖြစ်ပါသည်။ သာတူညီမျှဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်အများစုကို ယင်းသို့ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုနှင့်စပ်လျဉ်းသော ISDS ဆိုင်ရာ တောင်းဆိုမှုများမတိုင်မီ သဘောတူညီခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်မှစ၍ ISDS အမှုအရေအတွက်တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ အနုညာတစီရင်ဆုံးချက်များ၏ သာတူညီမျှ ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရန် ကျယ်ပြန့်သော သီအိုရီများ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပါသည်။

တရုတ်နိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ အစ္စရေးနိုင်ငံ၊ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့နှင့် ချုပ်ဆိုထားသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များသည် သာတူညီမျှမှုရှိကြောင်း စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရမည့် ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုအမျိုးအစားအပေါ် တိကျသော လမ်းညွှန်ချက် များ မပေးထားပါ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များအရ ဖြစ်ပွားသော ISDS အမှုကိစ္စ များတွင် အနုညာတစီရင်ဆုံးချက်များသည် တူညီမှုရှိသည့် သာတူညီမျှဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှု ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူနေခြင်းသည် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများနှင့် နိုင်ငံများအတွက် မရေရာမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ယင်းကိစ္စတိုးတက် ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းအပေါ် အစိုးရများက သာတူညီမျှဆက်ဆံ ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ ပိုမိုတင်းကြပ် သော နည်းလမ်းများကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခြင်း သို့မဟုတ် လက်ရှိပြုလုပ်နေသည့်စာချုပ်

များတွင် သာတူညီမျှဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုကို ချန်လှပ်ခြင်းအပါအဝင် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုး ဖြင့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြပါသည် (Box ၂-၂ ကို ကြည့်ပါ)။

Box ၂-၂ သာတူညီမျှဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ISDS ဆိုင်ရာ လတ်တလောကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှုနည်းလမ်းများ

နိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့၏ သဘောတူစာချုပ်များနှင့် ISDS ဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက်များတွင် သာတူညီမျှဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုအမျိုးအစား တာဝန်ဝတ္တရားများကို သတ်မှတ်ခြင်း၊ ရည်ညွှန်းခြင်း သို့မဟုတ် လုံးဝဖယ်ထုတ်ခြင်းစသည့် နည်းလမ်းများကို ပိုမိုတက်တက်ကြွကြွ ဆောင်ရွက်လာကြပါသည်။ သာတူညီမျှဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မကျေနပ်မှုများ နှင့် မသေချာမရေရာမှုများနှင့် ၎င်း၏ ပါဝင်မှုနယ်ပယ်သည် အချို့သောအစိုးရများအား ၎င်းတို့၏စာချုပ်များမှဖြစ်စေ ISDS ၏အကျိုးဝင်မှုနယ်ပယ်မှဖြစ်စေ ၎င်းကို ဖယ်ထုတ်ရန် ဖြစ်စေခဲ့သည်။ အချို့အရေးကြီး သောနည်းလမ်းများကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။

MST-FET နည်းလမ်း။ အဆိုပါနည်းလမ်းတွင် သာတူညီမျှဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှု (Fair and Equitable Treatment - FET) ကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ (Customary International Law - MST) အရ ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ အနိမ့်ဆုံးစံသတ်မှတ်ချက်နှင့် အညီ ကန့်သတ်မှု ပြုလုပ်ထားသည်။ အဆိုပါနည်းလမ်းကို လက်ရှိချုပ်ဆိုနေသည့် သဘောတူစာချုပ်များ အထူးသဖြင့် အမေရိကနှင့် အာရှမှနိုင်ငံများ ပါဝင်သော စာချုပ်များတွင် အသုံးပြုလျက်ရှိပါသည် (Gaukrodger, 2017)။

MST-FET ကို အသုံးပြုခြင်းအပြင် ပစ်ဖိတ်သမုဒ္ဒရာတစ်ဖက်တစ်ချက်ရှိ နိုင်ငံများ၏ မိတ်ဖက်ပြုဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ ပတ်မဉ်သံနှင့် တိုးတက်မှုအဖုံဖုံ သဘောတူညီချက် (၂၀၁၈) (CPTPP) တွင် တရားနည်းလမ်းကျသော မျှော်လင့်ချက်များနှင့်ဆိုင်သည့် ခြွင်းချက် ပါဝင်ပြီး တောင်းဆိုသူအနေဖြင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အစိုးရအလေ့အထနှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများကို ထင်ဟပ်သရုပ်ဖော်လျက် MST-FET ဆိုင်ရာ ခိုင်မာသော စည်းမျဉ်းကို ပြသရန် လိုအပ်ပါသည် (အပိုဒ် ၉-၆ (၃) - (၅)၊ အောက်ခြေမှတ်ချက် ၁၅ နှင့် ၁၇၊ နောက်ဆက်တွဲ ၉ - က)။ အဆိုပါနည်းလမ်းကို အခြားနိုင်ငံများ (ဥပမာအားဖြင့် သြစတြေးလျ - အင်ဒိုနီးရှား ဘက်စုံစီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု သဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၉) ၏ အပိုဒ် ၁၄-၇) ကလည်း ပုံတူကူးယူထားပါသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံနှင့် ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံတို့နှင့် ပြုလုပ်ထားသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူစာချုပ်များနှင့် တရုတ်နိုင်ငံမှတစ်ပါး အာဆီယံ + သဘောတူစာချုပ်အားလုံးတွင် နိုင်ငံခြားသားများအား ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုအတွက် FET ကို ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာဥပဒေစံနှုန်းနှင့် တိုက်ရိုက်ချိတ်ဆက်ထားပါသည်။

သတ်မှတ်ထားသောစာရင်းနှင့်နည်းလမ်း။ ဤနည်းလမ်းသည် FET နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အရာများကို Positive List ဖြင့် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံ၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့် စလိုဗက်ကီးယားနိုင်ငံတို့ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခဲ့သည့် လတ်တလောစာချုပ်များ တွင် ထိုကဲ့သို့သော သတ်မှတ်ထားသောစာရင်းများ ပါဝင်ပါသည်။ ဤနည်းလမ်းသည် စာရင်း၏သဘောသဘာဝအပေါ်မူတည်ပြီး အလွန်ကွဲပြားနိုင်သည်။ အချို့သောစာရင်းများ တွင် တရားမျှတမှုကိုငြင်းပယ်ခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာဖော်ပြခြင်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အခြေခံကျကျ ချိုးဖောက်ခြင်း၊ သိသာထင်ရှားပြီး ခွင့်မပြုနိုင်သောကိစ္စရပ်အပေါ် ပစ်မှတ် ထားခဲ့ခြားဆက်ဆံခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ရင့်သီးသောအပြုအမူစသည့် အချက်များ ပါဝင်သည်။ ဤနည်းလမ်းသည် MST-FET နည်းလမ်းထက် FET နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပိုမို ကျယ်ပြန့်သော အယူအဆကို ဖြစ်စေပါသည်။ အထူးသဖြင့် MST-FET ဆိုင်ရာ ခိုင်မာသော စည်းမျဉ်းကို ပြသရန် အစိုးရအလေ့အထနှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများကို ထင်ဟပ် သရုပ်ဖော်လျက် လိုအပ်သည့်အခါတွင် ဖြစ်ပါသည်။

အာဆီယံ - တရုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူညီချက် (၂၀၀၉) နှင့် ACIA တို့တွင် FET ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ဤနည်းလမ်း၏ ဥပမာများထက် ဘောင်ကျဉ်းပါသည်။ နှစ်ခုစလုံး သည် FET အား တရားမျှတမှုငြင်းပယ်မှုအပေါ် တားမြစ်ချက်ခြင်းဖြင့် ကန့်သတ်ထားပါ သည်။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံတို့အကြား နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် များနှင့် သြစတြေးလျ/ နယူးဇီလန်၊ ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့ ချုပ်ဆိုထား သည့် ASEAN + သဘောတူစာချုပ်များသည် အထက်ပါနည်းလမ်းနှစ်ခုကို ပေါင်းစပ်ထားပြီး FET သည် ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေအရ လိုအပ်ချက်အပြင် ဆက်ဆံ ဆောင်ရွက်မှု မလိုအပ်ကြောင်းကို ရှင်းလင်းထားကာ FET ကို တရားမျှတမှုငြင်းပယ်မှု အပေါ် တားမြစ်မှုလိုအပ်ခြင်းအဖြစ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ISDS သို့မဟုတ် သဘောတူစာချုပ်မှ FET ကို ဖယ်ထုတ်ခြင်း။ မကြာသေးမီက အပြီးသတ်ခဲ့ သော NAFTA အား ပြင်ဆင်မှုပြုလုပ်ထားသည့် USMCA တွင် ISDS အကျုံးဝင်မှုနယ်ပယ်၌ FET ကို ယေဘုယျအားဖြင့် ချန်လှပ်ထားပါသည် (အစိုးရစာချုပ်အချို့နှင့်သက်ဆိုင်သောကိစ္စ ရပ် အနည်းငယ်မှလွဲ၍)။ USMCA အရ ISDS သည် ယေဘုယျအားဖြင့် တိုက်ရိုက် သိမ်းယူခြင်းနှင့် တည်ထောင်မှုပြုပြီးနောက် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကြောင့် အရေးဆိုလာမှုများ (မက္ကစီကို - အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဆက်ဆံရေးနှင့်သာလျှင် သက်ဆိုင်သည်) အပေါ် တွင်သာ သက်ရောက်မှုရှိပြီး နိုင်ငံအချင်းချင်း အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်း (SSDS) တွင်သာ FET တောင်းဆိုမှုများအတွက် ရရှိနိုင်ပါ သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ Model BIT တွင် FET ကို ရည်ညွှန်းထားခြင်းမရှိဘဲ ၎င်းအစား သီးခြားအကြောင်းအရာများကိုသာ သတ်မှတ်ထား ပါသည်။ ဘရာဇီးနိုင်ငံ၏ စံပြစာချုပ်တွင်လည်း FET ကို ချန်လှပ်ထားပါသည်။

FET ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပို၍တိကျသောချည်းကပ်မှုနည်းလမ်းများသည် အစိုးရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အလားတူ ခုံသမာဓိလူကြီးများအတွက် ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်မှုကို တိုးတက် စေနိုင်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဖြင့် ထိန်းကျောင်းရန် အစိုးရ၏အခွင့်အရေး ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခွင့်ကို ပေးနိုင်ခြေရှိပါသည် (Gaukrodger, 2017a, 2017b)။ ACIA နှင့် ASEAN+ သဘောတူစာချုပ် များသည် FET ဆိုင်ရာနည်းလမ်းအမျိုးမျိုး ဥပမာများ ပေးပါသည်။ ထပ်မံ၍ ရှင်းလင်းမှုရှိစေ သည့် အခြားသောနည်းလမ်းမှာ အခြားသောတည်ဆဲရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စာချုပ်များကို စာချုပ် အဖွဲ့ဝင်များ၊ အခြားနိုင်ငံများနှင့် သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များ/ အဖွဲ့အစည်းများနှင့်အတူ ပူးတွဲ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ဆိုင်ရာကြေငြာချက်များနှင့်/ သို့မဟုတ် မှတ်တမ်းများ ရေးဆွဲရေးကို စဉ်းစားဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပါသည်။^{၁၀}

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု - အစိုးရ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး (Investor-state dispute settlement - ISDS)

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်များအရ အကျုံးဝင်သော နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံ သူများသည် အိမ်ရှင်နိုင်ငံများအား ပြည်တွင်းကုစားမှုများအပြင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံ အကြား အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို တောင်းဆိုနိုင်သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံ အကြား အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေးအနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာသော နည်းလမ်းတွင် အငြင်းပွား မှုများကို စီရင်ဆုံးဖြတ်သည့် အထူးကိစ္စအတွက် ဖွဲ့စည်းသော အနုညာတစီရင်ရေးခုံရုံးများ ပါဝင်သည်။ ISDS သည် အာဆီယံ - ဂျပန် ဘက်စုံစီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု သဘောတူစာချုပ်နှင့် အာဆီယံ - ဟောင်ကောင်၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူစာချုပ်မှလွဲ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ BITs၊ ACIA နှင့် ASEAN + စာချုပ်အားလုံးတွင် ပါဝင်သည်။^{၁၂}

ယနေ့အချိန်အထိ မြန်မာနိုင်ငံသည် ISDS နှင့်ဆိုင်သော အမှုတစ်ခုတည်းကိုသာ ရင်ဆိုင် ဖြေရှင်းခဲ့ရပါသည်။ အာဆီယံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် (၁၉၈၇) (ယခု ACIA ဖြင့် အစားထိုးလိုက်သော) နှင့် အာဆီယံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဒေသဆိုင်ရာသဘောတူညီချက် (၁၉၉၈) အရ စင်ကာပူရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတစ်ဦး၏ တောင်းဆိုချက်များကို တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် မရှိခြင်းကြောင့် ပယ်ချခဲ့ပါသည်။^{၁၃}

၂၀၁၃ မတိုင်မီက လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ BIT အဟောင်းများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံအကြား အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဖြင့်

ထိန်းညှိပေးနိုင်မှု အလွန်အားနည်းပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် အနုညာတခုံလူကြီးများ သို့မဟုတ် တရားစွဲဆိုသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ ဥပဒေအကြံပေးသူများကို ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ များစွာ ပေးထားခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ BIT အဟောင်းများသည် တရားစွဲဆိုသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ အကြံပေးများအား အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများအကြားတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ က တစ်ဖက်သတ် ရွေးချယ်ခန့်အပ်ထားသော အာဏာပိုင်၏ ဝိသေသလက္ခဏာ အပါအဝင် အဓိကလုပ်ထုံး လုပ်နည်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအတွက် အခွင့်အာဏာကို ပေးပါသည်။^{၁၄} ၎င်းတို့ထဲတွင် မည်သူကမျှ အကျိုးဝင်သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတောင်းဆိုမှုများအတွက် အချိန် ကန့်သတ်ချက်များ၊ ISDS ကိစ္စရပ်များတွင် သက်ဆိုင်သည့်ဥပဒေ (မတူညီသောပုံစံများကို ချမှတ်ကျင့်သုံးသည့် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့နှင့်ပြုလုပ်သည့် BIT များမှတစ်ပါး^{၁၅})၊ ပြဿနာများကို အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အငြင်းပွားမှုမရှိသောအစိုးရ၏ ကြားဝင်ဖြေရှင်းမှု^{၁၆}၊ ISDS အမှုများတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာရှိမှု သို့မဟုတ် အနုညာတစီရင်ရေး ခုံရုံးမှ ပေးအပ်နိုင်သော ကုစားမှုများ^{၁၇}စသည့် ကိစ္စရပ်များကို အတိအလင်း ကိုင်တွယ် ဆောင်ရွက်မှု မရှိပေ။

ဂျပန်နိုင်ငံနှင့် ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံတို့နှင့် ချုပ်ဆိုထားသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ BIT များအပြင် ACIA နှင့် အာဆီယံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်များတွင် ISDS ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ အများအပြား ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များ တွင် ISDS လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအား တသမတ်တည်းသော မူဝါဒနည်းလမ်း ချမှတ်ဆောင်ရွက် ရေး စဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ ရေးဆွဲရာတွင် ACIA ကိုအခြေခံအဖြစ်အသုံးခဲ့သည်ဟု DICA (2019d) က ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ သို့ရာတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်အသစ်များကို စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်း သို့မဟုတ် လက်ရှိစာချုပ်များကို ပြန်လည်ညှိနှိုင်းခြင်းများအတွက် ယင်းနည်းလမ်းကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခြင်း ရှိ-မရှိ ရှင်းလင်းထားခြင်း မရှိပါ။^{၁၈}

ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ISDS နှင့် ပတ်သက်၍ ဘက်ပေါင်းစုံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကြိုးပမ်းမှု များကို ပြုလုပ်လျက်ရှိပါသည်။ လက်ရှိစနစ်နှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရအမျိုးမျိုးနှင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့၏ စိုးရိမ်ပူပန်နေမှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ISDS ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဆောင်ရွက်ရန် အစိုးရများ ပါဝင်သော UNCITRAL ကော်မရှင်၏ လုပ်ငန်းအဖွဲ့ ၃ (မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင်) က တစ်ညီတစ်ညွတ်တည်း သဘောတူခဲ့ကြပါ သည် (UNCITRAL Commission, 2019a)။^{၁၉} ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော လုပ်ငန်းအဆင့် (၃) ကို ယခု လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ ပြုပြင်

ပြောင်းလဲမှုများ (အစိုးရ၏ရွေးချယ်ထားသောတရားသူကြီးများနှင့် အမြဲတမ်း နိုင်ငံစုံရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုတရားရုံးနှင့် အမြဲတမ်းအယူခံခံရုံး) နှင့် အနုညာတစ်ရင်ရေးခုံလူကြီးများ သို့မဟုတ် တရားသူကြီးများအတွက် ကျင့်ဝတ်စည်းမျဉ်းများကဲ့သို့သော ပိုမိုတိုးတက်မှုရှိသော ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများ ပါဝင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရပါသည်။

လက်ရှိသဘောတူစာချုပ်အလေ့အထတွင် ISDS ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်း ပိုမိုများပြားလာပြီး အချို့ ကိစ္စရပ်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနှင့် နိုင်ငံအကြား အနုညာတစ်ရင်ဆုံးဖြတ်မှုပုံစံများကို တရားရုံးကဲ့သို့သောစနစ်များဖြင့် အစားထိုးလိုက်ကြပါသည်။ CPTPP နှင့် EU - Canada CETA တို့ ကဲ့သို့သော စာချုပ်များသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနှင့် နိုင်ငံအကြား အနုညာတစ်ရင် ဆုံးဖြတ်မှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပါဝင်သည့် မကြာသေးမီကာလက ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် စာချုပ် များ ဖြစ်ကြသည်။

အဆိုပါစာချုပ်များတွင် အဓိက တွေ့ရှိရသည့် သွင်ပြင်လက္ခဏာများမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ တောင်းဆိုမှုများအတွက် အချိန်အကန့်အသတ်များ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနှင့် နိုင်ငံအကြား အနုညာတစ်ရင်ဆုံးဖြတ်မှုတွင် ပုံမှန်ခုံသမာဓိခန့်အပ်ခြင်းအတွက် တစ်ခုတည်းသော ခန့်အပ် သည့်အခွင့်အာဏာပိုင်ကို သတ်မှတ်ခြင်း၊ ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်မှုမရှိသောအမှုများ ထုတ်ပယ်မှု အကျဉ်းချုပ်အတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေများ၊ မဖြစ်မနေလုပ်ရမည့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဆိုင်ရာ လိုအပ် ချက်များ၊ အငြင်းပွားမှု မရှိသောနိုင်ငံ၏ ပါဝင်မှုအတွက် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ အနုညာတစ်ရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာခုံရုံး နှင့်သက်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံများက စာချုပ်ကို ပူးတွဲအဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူခြင်းအတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုအသစ်များတွင် ရှေ့နေများ သို့မဟုတ် ကျွမ်းကျင်သူများအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေသောခုံသမာဓိများအား တားဆီးရန် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ (ဆိုလိုသည်မှာ မတူညီသောအမှုများတွင် အနုညာတစ်ရင် ရေးခုံလူကြီးနှင့် အကြံပေးအခန်းကဏ္ဍများကို ပေါင်းစပ်၍ တစ်ပြိုင်တည်းဆောင်ရွက်သော အနုညာတစ်ရင်ရေးခုံလူကြီး၏ စွမ်းဆောင်မှုကို ကန့်သတ်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များ) ဖြစ်ပါ သည်။ နိုင်ငံစုံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတရားရုံး၏ အယူအဆကို ထောက်ခံသော ဥပဒေပညာမဂ္ဂသည် တရားရုံးနှင့်တူသော အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းကို လက်ရှိရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကာအကွယ်ပေး ရေးသဘောတူစာချုပ်များတွင် ထည့်သွင်းထားပါသည်။^{၂၀} ဘရာဇီး၏သဘောတူစာချုပ်များ တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ နစ်နာမှုများကို အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံနှစ်နိုင်ငံစလုံးမှ အစိုးရ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သည့် ပူးတွဲကော်မတီသို့ ဖြေရှင်းချက်များ အဆိုပြုခြင်းဖြင့် တိုင်ကြားရေးအရာရှိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများ (နိုင်ငံနှင့်ဆိုင်သော ဆက်သွယ်ရန်ပုဂ္ဂိုလ်/အဖွဲ့အစည်း) သတ်မှတ်ပေးပါသည်။^{၂၁} အဆိုပါစံပြုပုံစံအရ လိုအပ်ပါက နိုင်ငံအချင်းချင်းအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးကိုလည်း ရရှိနိုင်ပါသည်။ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ

သည် ဥရောပနိုင်ငံများနှင့် နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များကို အဆုံးသတ်ခဲ့ပြီး ယခုအခါ ပြည်တွင်းဥပဒေစည်းမျဉ်းများအရ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပြည်တွင်း တရားရုံးများတွင် တိုက်ရိုက်တိုင်ကြားရန် ခွင့်ပြုထားပါသည်။

COVID - 19 ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားစဉ် အတွေ့အကြုံများအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကာအကွယ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ ပို၍ရှင်းလင်းသော အချက်အလက်များသည် အစိုးရ၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို ပိုမိုထိရောက်စွာ ထင်ဟပ်နေစေရန် ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါ သည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များတွင် အဓိကပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်ဖော်ပြချက်များသည် အစိုးရ၏ ဦးစားပေးမှုများအရ မူဝါဒဆိုင်ရာ ရွေးချယ်မှုများကို ထင်ဟပ်သင့်ပါသည်။ မူဝါဒချမှတ်သူများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဝင်ဥပဒေစည်းမျဉ်းဆိုင်ရာအကျိုးစီးပွားများနှင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ခြေရှိသော ISDS ပြဿနာများနှင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများနှင့်အတူ အဆိုပါရွေးချယ်မှုများ၏ အကျိုးနှင့် အပြစ်နှင့် နိုင်ငံခြားနှင့် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအပေါ် ၎င်းတို့၏ သက်ရောက်နိုင်ခြေတို့ကို စဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ အစိုးရသည် ၎င်း၏ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်သင့်ပြီး FET ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ အခြား သော အကာအကွယ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ISDS ဆိုင်ရာ အသေး စိတ်အချက်အလက်များနှင့် ဆက်နွယ်၍ အပါအဝင် လက်ရှိဦးစားပေးမှုများကို မထင်ဟပ်နိုင်သည့် ခေတ်ဟောင်းပုံစံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များကို ပြန်လည်စေ့စပ် ညှိနှိုင်းရန်နှင့် ရှင်းလင်းမှုရှိစေရေးဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေများကို စဉ်းစားသင့် ပါသည်။ အခြေအနေနှင့် စာချုပ်၏ ဘာသာစကားအပေါ်မူတည်၍ စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံ များနှင့် သဘောတူညီထားသော ပူးတွဲ၍ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုမှုများအားဖြင့် ယင်း ရည်မှန်းချက်များကို ရရှိနိုင်ပါသည်။ အခြားသောကိစ္စရပ်များတွင် စာချုပ် ပြင်ဆင်မှုများ လိုအပ်နိုင်ပါသည်။ အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် သဘောတူညီချက်ဖြင့် စာချုပ်ဟောင်းများကို အစားထိုးနိုင်ပါသည်။

COVID-19 ကူးစက်ရောဂါနှင့်ပတ်သက်သော အစိုးရ၏ အတွေ့အကြုံများသည် ၎င်းအနေ ဖြင့် အဓိကကျသော စာချုပ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များ သို့မဟုတ် အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူမှုများအပြင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကာအကွယ်ပေးခြင်းများနှင့် ထိန်းကျောင်းမှုပြုလုပ်ရန် အခွင့်အရေး အကြား သင့်လျော်သည့်ဟန်ချက်အား မည်သို့ရှုမြင်ရသည်ဆိုသည်ကို ပုံဖော်နိုင်ပါသည်။ ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားနေစဉ်ကာလအတွင်း လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် စီးပွားရေးကို ကာကွယ်ရန် အစိုးရများက ချမှတ်ဆောင်ရွက်သောနည်းလမ်းများသည် ကုမ္ပဏီများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ

များအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များသည် အကြပ်အတည်းကို ထိထိရောက်ရောက် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ကုန်စည်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို လျင်မြန်စွာ ရရှိစေရေးကဲ့သို့သော အရေးပါသည့် အစီအမံများ ဆောင်ရွက်ရန် အစိုးရများအား လုံလောက်သော မူဝါဒရေးရာချမှတ်နိုင်ခွင့်ကို ပေးသင့်ပါ သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ် ချုပ်ဆိုထားသူများအတွက် ကပ်ရောဂါ၏ အကျိုးဆက်များကို အကဲဖြတ်ရန် စောလွန်းသေးသော်လည်း အကြပ်အတည်းဆိုင်ရာအတွေ့အကြုံများသည် အထူးသဖြင့် အကြပ်အတည်းကာလတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့် ထိန်းကျောင်းမှုပြုလုပ်ရန် အစိုးရ၏ အခွင့်အရေးအကြား မျှတမှုအပေါ် အစိုးရ၏ အလေး ထားမှုကို ပြန်လည်အာရုံစိုက်စေနိုင်ဖွယ်ရှိပါသည် (OECD, 2020)။ OECD တွင် ဆန်းစစ် လေ့လာမှုနှင့် ဆွေးနွေးမှုအားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအကာ အကွယ်ပေးခြင်းနှင့် ထိန်းကျောင်းမှုပြုလုပ်ရန် အခွင့်အရေးအကြား မျှတမှုရှိစေရေးကို အစိုးရများက ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြပါသည် (Gaukrodger, 2017a, 2017b)။

ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒဖြေလျှော့ဆောင်ရွက်ရန် လက်နက်များဖြစ်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စာချုပ်များ

ဖြေလျှော့ပေးခြင်းဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေး သဘော တူညီချက်များတွင် အများအားဖြင့် တွေ့ရှိရသော သွင်ပြင်လက္ခဏာများ ဖြစ်သော်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များတွင် ၎င်းတို့ကို တွေ့ရှိရမှု အလွန်နည်းပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်များကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသစ်များပြုလုပ်ရန် (သို့) တည်ထောင်ရန် အတွက် လွယ်ကူချောမွေ့စေခြင်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမူဝါဒကို ဖြေလျှော့ရန်တာဝန် ဝတ္တရားများကို ဖန်တီးရာတွင် အသုံးပြုနိုင်သည် (Pohl, 2018)။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ရန် ကြိုးပမ်းနေသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ (ဆိုလိုသည်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမပြုလုပ်မီအဆင့်) ကို နိုင်ငံသားများနှင့် တန်းတူဆက်ဆံခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအချင်းချင်းအကြား ခွဲခြား ဆက်ဆံမှုမရှိခြင်းဆိုင်ရာ စံနှုန်းများ ပေးအပ်ခြင်း သို့မဟုတ် ဈေးကွက်ဝင်ရောက်ခွင့် ပိတ်ပင် သော နည်းလမ်းများကို တားမြစ်သောအားဖြင့် ယင်းအခြေအနေကို ရရှိနိုင်သည်။^{၂၂}

မြန်မာနိုင်ငံ၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်ငါးခုသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမပြုလုပ်မီ အဆင့် အတွက် ပေးအပ်သော NT သို့မဟုတ် MFN (သို့) နှစ်ခုလုံးကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ပေးအပ်ထားပါသည်။^{၂၃} အဆိုပါစာချုပ်များအနက် တစ်ခုသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ယင်းတာဝန်ဝတ္တရားများကို ချိုးဖောက်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ISDS ဆိုင်ရာ အမှုများ ပြုလုပ်ခွင့် ကို ပေးပါသည်။^{၂၄} ယင်းသဘောတူစာချုပ်ငါးခုတွင် ဈေးကွက်ဝင်ရောက်ခြင်းနှင့်ဆိုင်သော တာဝန်ဝတ္တရားများသည် ချွင်းချက်အချို့နှင့် ချန်လှပ်ထားမှုအချို့နှင့်အတူ ဖော်ပြပါရှိပါသည်။

အနာဂတ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်အသစ်များ အထူးသဖြင့် အာဆီယံမူဘောင်နှင့် မသက်ဆိုင်သော နှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီချက်များကို လက်မှတ်ရေးထိုးသောအခါ မြန်မာနိုင်ငံ သည် ဖြေလျော့မှုဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများကို ၎င်း၏မူဝါဒရည်မှန်းချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိ - မရှိ စဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ စီးပွားရေးဆိုင်ရာလေ့လာမှုများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကာကွယ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဆင်းမှုများအကြား ရှင်းလင်းပြတ်သား ပြီး အပြောင်းအလဲမရှိသော ဆက်နွယ်မှုကို မဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း^{၂၅} နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ (ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များအားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားနည်းဖြင့် ဖြစ်စေ) ဆိုင်ရာ အတားအဆီးများနှင့် ကန့်သတ်ချက်များကို လျှော့ချခြင်းသည် နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဆင်းမှုများ ပိုမိုများပြားလာမှုကို ဦးတည်စေကြောင်း သက်သေ သာမကများစွာ ရှိပါသည်။^{၂၆}

Box ၂-၃ NT နှင့် MFN ကင်းလွတ်ခွင့်များနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် Negative နှင့် Positive စာရင်းဆိုင်ရာနည်းလမ်းများ

နိုင်ငံများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမပြုမီဖြစ်စေ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ပြီးနောက်ပိုင်းဖြစ်စေ နိုင်ငံသားများနှင့် တန်းတူဆက်ဆံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအချင်းချင်းအကြား ခွဲခြားမှု မရှိ ဆက်ဆံမှုကို ခွင့်ပြုပေးရာတွင် ၎င်းတို့သည် မတူညီသော နည်းလမ်းနှစ်ခုအနက် တစ်ခု ဖြင့် ချမှတ်ထားသော ခွဲခြားချက်များ သို့မဟုတ် ချန်လှပ်ထားမှုများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက် ပါသည်။

Negative List နည်းလမ်းသည် ပုံမှန်အားဖြင့် MFN နှင့် NT တို့အား စာချုပ်၏ အသေးစိတ် ကျသော နောက်ဆက်တွဲများတွင် ပါလေ့ရှိသည့် သီးခြားခြွင်းချက်များ သို့မဟုတ် ချန်လှပ် ထားမှုများနှင့်အညီ (Negative Lists) များနှင့်အညီ ခွင့်ပြုပေးသည်။ ဥပမာအားဖြင့် Japan-Myanmar BIT (2013) ၏ အပိုဒ် ၇ တွင် အစိုးရများအနေဖြင့် အချို့လုပ်ငန်းကဏ္ဍ များတွင် MFN နှင့် NT ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်ညီညွတ်မှုမရှိသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ချမှတ် ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး မူဝါဒအရ လုပ်သာကိုင်သာရှိစေရန် အပြည့်အဝချန်လှပ်ထားလိုသည့် လုပ်ငန်းကဏ္ဍများကို သတ်မှတ်နိုင်ကာ နှစ်ခုစလုံးအား စာချုပ်၏ နောက်ဆက်တွဲ-၁ နှင့် နောက်ဆက်တွဲ-၂ အဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ထားနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

Positive-list နည်းလမ်းတွင် သီးခြားသတ်မှတ်ထားသောလုပ်ငန်းကဏ္ဍများနှင့်သက်ဆိုင် သည့် MFN နှင့် NT ဆိုင်ရာ ဖြေလျော့မှုပြုသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ အသုံးပြုခြင်းကို ကန့်သတ် ခြင်း ပါဝင်သည် (Positive-lists)။ ACIA ၏ ပုဒ်မ ၃ (၃) သည် Positive-list ဆိုင်ရာ ဥပမာတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ Negative List တွင် မပါဝင်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနယ်ပယ်များ တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ Negative List နည်းလမ်းသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လျှော့ချရေးကို ပိုမိုအထောက်အကူပြုသည်ဟု ရှုမြင်ရပါသည်။

အငြင်းပွားမှုကာကွယ်ရေးနှင့် အငြင်းပွားမှုများကို စောစီးစွာဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ခြင်း

DICA သည် MIL အရ အသစ်ပြဋ္ဌာန်းထားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့် နည်းလမ်းဆိုင်ရာ အကောင်အထည်ဖော်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်အတူ ISDS အငြင်းပွားမှုများ အား ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်းနှင့် စောစီးစွာဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်းကို ပြန်လည်သုံးသပ်နိုင် သည်။

ဥပဒေသစ်၏ ပုဒ်မ ၈၃ တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှု များအား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ နစ်နာမှုများကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးပမ်းခြင်းနှင့် ဥပဒေကြောင်း အရ တရားစွဲဆိုမှုများကို ဖြစ်နိုင်သမျှအတိုင်းအတာအထိ တားဆီးနိုင်ခြင်းတို့အတွက် တာဝန်ရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအကူအညီပေးရေးကော်မတီသို့ တင်ပြခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖြေရှင်းရန် ကြိုးပမ်းရမည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေ၏ အခန်း ၁၉ တွင် ရည်ညွှန်းထားသည့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ နစ်နာမှု ဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်း အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၇ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာ အမှတ် ၉/၂၀၂၀ ဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအကူအညီပေးရေးကော်မတီကို ဖျက်သိမ်းခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါ သည်။ IFC ၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုဖြင့် အဆိုပါနည်းလမ်းသစ်ကို ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ဆောင် ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

အမိန့်ကြော်ငြာစာ အမှတ် ၉/၂၀၂၀ တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနစ်နာမှုဖြေရှင်းရေးကော်မတီ၏ ပုံစံ၊ လည်ပတ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များ ဖွဲ့စည်းမှုကို ရှင်းလင်းခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအငြင်းပွားမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အချက်အလက်များ စုဆောင်းရယူရန်နှင့် အစိုးရကို အကြံပြုချက်များ တင်ပြရန် ကော်မတီ၏ အထွေထွေလုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် နှစ်စဉ်အစီရင်ခံရန် လိုအပ်ချက်များစသည်ဖြင့် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပါသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် သြဂုတ်လ အထိ တရားဝင်ဘာသာပြန်ဆိုချက် မရရှိနိုင်သေးသော်လည်း ပဏာမသတင်းအချက်အလက် များအရ အဆိုပါစနစ်သည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအပေါ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက တင်ပြ သည့် နစ်နာမှုများ ဖြေရှင်းရန်နှင့်သာ သက်ဆိုင်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် လူ့အဖွဲ့ အစည်းများအကြား နစ်နာမှုများကို မစဉ်းစားပါ။ မျှော်လင့်ချက်များနှင့် ဆန့်ကျင်စွာ ကော်မရှင်၏ ခွင့်ပြုချက် ရရှိထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသာလျှင် အဆိုပါစနစ်ကို အသုံးပြု ခွင့် ရှိပါသည်။ အငြင်းပွားမှုပြဋ္ဌာန်းချက်များကိုလည်း စဉ်းစားမည် မဟုတ်ပါ။

သုံးသပ်မှုပြုလုပ်နေစဉ်ကာလအတွင်း အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ စီးပွားရေးနှင့် အခြား အကျိုးတူအဖွဲ့အစည်းများက အာဏာပိုင်များကို ပြဿနာများ တင်ပြရန်ကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ (ဥပမာ - ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အရ) လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အခြားသော နစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်းများ ရှိနှင့်နေပြီးသည့် အတွက်ကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် အစိုးရအကြား ကိစ္စရပ်များအတွက်သာ ဖြေရှင်းပေး မည့်နည်းလမ်း၏ နယ်ပယ်ကန့်သတ်ထားမှုအပေါ် ပြဿနာတစ်ရပ်ဟု မမြင်ကြောင်း ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် နစ်နာမှုများ ဖြေရှင်းပေးသည့်အဖွဲ့အစည်းများ၏ တရားဝင်လုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပို၍ ရှင်းလင်းမှုရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး ပိုမိုထိရောက်မှုရှိစေရန် နစ်နာမှုဖြေရှင်းပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများအကြား ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းမှု တိုးတက်ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်း အကောင်အထည်ဖော်ကို ရှေ့ဆက်ဆောင် ရွက်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် MIR တွင် တရားစွဲဆိုမှုမစတင်ခင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအနေဖြင့် အခင်အမင်မပျက်သော ဖြေရှင်းနည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ရမည့် အချိန်ကာလနှင့် ဥပဒေကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုမှုပြုလုပ်ရန် အချိန်ကန့်သတ်ချက်တို့ကို ရှင်းလင်းဖော်ပြရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤအင်္ဂါရပ်နှစ်ခုလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစာချုပ်များ တွင် ပါဝင်သော်လည်း လက်ရှိဥပဒေ သို့မဟုတ် နည်းဥပဒေသစ်များတွင် မပါဝင်ပါ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ထပ်မံ၍ စိတ်ကျေနပ်မှုပေးရန် မြန်မာနိုင်ငံသည် နစ်နာမှုဖြေရှင်း သည့်နည်းလမ်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ၎င်း၏ မျှော်လင့်ချက်များ သို့မဟုတ် လက်တွေ့ လုပ်ဆောင်ပုံဥပမာများနှင့်စပ်လျဉ်းသော အလွတ်သဘောလမ်းညွှန်ချက်များကို ထုတ်ပြန် ရန် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် စဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်သည် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများအတွက် ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်မှုတိုးတက်စေရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် သက်ဆိုင် သည့် ဥပဒေများနှင့် နည်းဥပဒေများကို ရှင်းလင်းမှုများ ထုတ်ပြန်ရန် အဆင့်ဆင့် ဆောင်ရွက် လျက်ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ထိရောက်သောအငြင်းပွားမှုတားဆီးရေးနှင့် စောစီးစွာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်း နည်းလမ်း များသည် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် တရားစွဲခြင်းဖြင့် ISDS ဆိုင်ရာ အနုညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်မှုကို ရှောင်ရှားရန်သာမက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများထံမှ FDI ဆိုင်ရာကတိကဝတ်များနှင့် ဆက်လက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို အားပေးသည့်နည်းလမ်းအဖြစ် အရေးကြီးလှပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိပါက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများ သို့မဟုတ် စီမံချက် များကို စွန့်လွှတ်နိုင်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် သက်ရောက်

လျက်ရှိသည့် တစ်ဖက်သတ်ဆန်သော၊ ပစ္စည်းသိမ်းယူဖွယ်ရှိသော၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိသော အစိုးရလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများကို ပယ်ဖျက်သော သို့မဟုတ် တည်ရှိဆဲရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများကို ရပ်သိမ်းသော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ISDS သို့မဟုတ် အခြားသောဥပဒေကြောင်းအရ အစိုးရအပေါ် အမှုပြုလုပ်၍ တောင်းဆိုမှုများ အမြဲတမ်း ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း မရှိပါ (World Bank, 2018b; Echandi, 2019) ။ ယင်းအကြောင်းအရာက မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် သက်ရောက်သည့် ISDS အမှုများ မရှိခြင်းသည် Inbound FDI မြဲစေရန်ဆောင်ရွက်မှုနှုန်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ နစ်နာမှုများကို အောင်အောင်မြင်မြင် စီမံခန့်ခွဲမှုတို့နှင့် အပြန်အလှန်ဆက်စပ်မှုရှိသည်ဟု ကောက်ချက်ချရန် ခက်ခဲစေပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်များအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအခွင့်အရေးအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည့် အစိုးရ၏ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အေဂျင်စီများနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့များအတွင်း သိရှိနားလည်မှု တိုးတက်စေ ရေးအတွက် အစိုးရအနေဖြင့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန များနှင့် အေဂျင်စီများအတွက် ဌာနတွင်းလမ်းညွှန်ချက်များသည် သတင်းအချက်အလက် များကို ဖြန့်ဝေရန်နှင့် ISDS အမှုများ အနည်းဆုံးဖြစ်စေရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် အပြန် အလှန်ဆက်သွယ်မှုအတွက် အကောင်းဆုံးအလေ့အထများ တည်ဆောက်ရန် အသုံးဝင် သောနည်းလမ်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ နစ်နာချက်များကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ပြင်ပကျွမ်းကျင်သူများ၏ အကူအညီဖြင့် အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲများကို ကျင်းပခဲ့ကြောင်း DICA (2017) က သတင်းထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများအား ဆိုးဆိုးရွားရွား အကျိုးသက်ရောက်စေနိုင်သော ဝန်ကြီး ဌာနအဆင့်အောက်က ပြုလုပ်သည့် အရေးကြီးသောဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် ကျင့်ဝတ်တစ်ခုကိုလည်း စဉ်းစားနိုင်ပါ သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ခရိုအေးရှားနိုင်ငံသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်များအရ အကျိုးဝင်သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများထံမှ အနုညာတစ်ရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ကြိုတင်အသိပေးစာ များကို လက်ခံရရှိချိန်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုများအား အဖြေရှာရန်နှင့် စောစီးစွာဖြေရှင်းရန် အခွင့်အလမ်းများကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရေးအတွက် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သော ပူးတွဲဝန်ကြီးဌာနကော်မတီမှ အောင်မြင်သောရလဒ်များကို ထုတ်ပြန် ခဲ့ပါသည် (OECD, 2019)။ တရားဝင်တာဝန်ခံစေသည့်အနုညာတစ်ရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ မည်သည့်ပုံစံကိုမဆို စတင်မဆောင်ရွက်မီ ဥပဒေကျွမ်းကျင်သူများ အကူအညီဖြင့်

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတောင်းဆိုမှုများကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း အကဲဖြတ်ခြင်းသည် အချိန်ဆွဲပြီး စရိတ် ကုန်ကျမှုများသည့် ဥပဒေကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုခြင်းကို တားဆီးရာတွင် အရေးပါသော အဆင့်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များနှင့် ပြည်တွင်းဥပဒေများအကြား ထပ်နေမှုများကို စီမံ ခန့်ခွဲခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များ ထပ်နေသည့် စာချုပ်အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံ ၈ နိုင်ငံ ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များ လက်မှတ်ရေးထိုးသည့် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ (လာအို၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ထိုင်းနှင့် ဗီယက်နမ်) သည် ACIA ကိုလည်း လက်မှတ်ရေးထိုးထားပါသည်။ အလားတူ နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူစာချုပ်များ လက်မှတ်ရေးထိုးသည့် အခြားသောနိုင်ငံ ၄ နိုင်ငံ (တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဂျပန်နှင့် ကိုရီးယား) တို့သည်လည်း အာဆီယံ + ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူ စာချုပ်များ၏ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ ဖြစ်ကြပါသည်။ အဆိုပါ ၈ နိုင်ငံသည် RCEP ကို စေ့စပ်ညှိနှိုင်းလျက်ရှိပါသည်။

နိုင်ငံတစ်ခုထဲမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်သက်ဆိုင်သော စာချုပ်များ ထပ်နေခြင်းသည် မူဝါဒဆိုင်ရာစိုးရိမ်မှုအချို့ကို ဖြစ်လာစေနိုင်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် မတူညီသောနိုင်ငံများနှင့် ပြုလုပ်ထားသည့် နိုင်ငံတကာတာဝန်ဝတ္တရားများအကြား ထိရောက်မှုမရှိသော ကွဲလွဲမှုများကို လျော့ချရန် မြန်မာနိုင်ငံက ကြိုးပမ်းသင့်ပါသည်။ အာဏာသက်ဝင်လျက်ရှိသည့် စာချုပ်နှစ်ခု သို့မဟုတ် နှစ်ခုထက်ပို၍ ချုပ်ဆိုထားသော နိုင်ငံများမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ၎င်းတို့၏ ISDS အငြင်းပွားမှုများနှင့် သို့မဟုတ် အစိုးရနှင့်စီးပွားရေးဆက်ဆံမှုများတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ BIT စာချုပ်ဟောင်းများထဲမှ ပိုမိုအသာ စီးရသောပြဋ္ဌာန်းချက်များကို မှီငြမ်းအသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက ယနေ့အချိန်ထိ အာဏာသက်ဝင်လျက်ရှိသော BIT စာချုပ်ဟောင်းများကို မှီငြမ်းအားထားကာ ပိုမိုသစ်လွင် ပြီး ပိုမိုကွဲပြားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များအား ရှောင်တိမ်းနိုင်လျှင် ဤချဉ်းကပ်မှု နည်းလမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘောတူစာချုပ်အသစ်အချို့တွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် ကြိုးပမ်းမှုများကို အဟန့်အတားဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ BIT, ACIA, ASEAN+ သဘောတူစာချုပ်များအကြား သိသာထင်ရှားသော ကွဲလွဲမှုများသည် ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအားအကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့် ဖြေလျော့မှုပေးခြင်းဆိုင်ရာ ယေဘုယျစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ အားကောင်းစေရန် အာဆီယံ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ပန်းတိုင်များကို အထောက်အပံ့ပေးရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်

စာချုပ်ဝင်မိတ်ဖက်များ၏ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံတကာတာဝန်ဝတ္တရားများသည် လက်ရှိဦးစားပေးကိစ္စများကို ထင်ဟပ်ခြင်းရှိ-မရှိ ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်အတွက် ၎င်းတို့နှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရန် လိုအပ်ပါသည်။ စာချုပ်ပါ အကြောင်းအရာနှင့် ဘာသာစကားပေါ်မူတည်၍ စာချုပ်ဝင်မိတ်ဖက်များ လက်ခံသော ပူးတွဲရှင်းလင်းချက်များမှတစ်ဆင့် အဆိုပါပန်းတိုင်များသို့ အောင်မြင်စွာရောက်ရှိနိုင်ပါသည်။ အချို့သောကိစ္စရပ်များတွင် စာချုပ်ဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်ချက်များ လိုအပ်နိုင်ပါသည်။

စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စာချုပ်များထပ်နေခြင်းကြောင့် စိုးရိမ်မှုများရှိနေသော်လည်း နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်ရန်အတွက် စာချုပ်ဝင်မိတ်ဖက်များကို မက်လုံးများနှင့် အာမခံချက်များပေးပို့နိုင်ရန် အစိုးရများအနေဖြင့် စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ ဤအချင်းအရာသည် အစိုးရများအနေဖြင့် စာချုပ်ဝင်မိတ်ဖက်နိုင်ငံများမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ၎င်းတို့၏ ငွေကြေးများကို အဆိုပါပြုမူဆက်ဆံမှုများမရှိသော နိုင်ငံများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုမှုနည်းသည်ဟု ယူဆသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနိုင်ငံများမှ FDI များကို ဆွဲဆောင်ခြင်းမှ များပြားသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနိုင်သည်ဟု သတ်မှတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အချို့သောအစိုးရများသည် ကွဲပြားစွာသတ်မှတ်ထားသော မတူညီသည့်စာချုပ်များရှိ ဆင်တူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို တစ်သတ်မှတ်တည်း အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရမည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤအကျိုးစီးပွားများနှင့် အကဲဖြတ်မှုများအကြား မျှတမှုသည် အနုစိတ်ပြီး အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ ပြောင်းလဲမည်ဖြစ်သည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များနှင့် ပြည်တွင်းဥပဒေအကြား ထပ်နေမှုများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံစာချုပ်များအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအကာအကွယ်ပေးမှုများနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများ၏ အကျိုးဝင်မှုနယ်ပယ်သည် အချို့သောကဏ္ဍများတွင် ထပ်တူကျနေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့်အခါ အချို့ထပ်နေမှုများသည် ရှေ့နောက်မညီညွတ်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ အထက်တွင်ဆွေးနွေးခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေတွင် ပါရှိသော FET တာဝန်ဝတ္တရားသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ BITs များတွင် ပါဝင်သည့် FET ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၏ ကျယ်ပြန့်ပြီး အရည်အသွေးမမှီသော ဘာသာစကားထက် ပို၍ကန့်သတ်မှု ရှိပါသည်။ အလားတူပင် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ သိမ်းယူခြင်းအတွက် လျော်ကြေးငွေတိုင်းတာမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များတွင် ပါဝင်သည့် သိမ်းယူခြင်းစနစ်နှင့် ကွဲပြားမှုရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များအားလုံးနီးပါးသည် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့်မတူဘဲ နိုင်ငံတကာအနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို ကြိုတင်ခွင့်ပြုထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု

စာချုပ်များတွင် မပါဝင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏တာဝန်ဝတ္တရားများကိုလည်း ချမှတ် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များအကြား ကွဲပြားခြားနားမှုများ သည် အချို့သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် ပိုမိုလုပ်သာကိုင်သာရှိသော ဥပဒေစနစ်များကို ဖန်တီးပေးပြီး အခြားသူများကိုမူ ၎င်းတို့၏နိုင်ငံသားအပေါ်အခြေပြု၍ လုပ်သာကိုင်သာ ရှိသော ဥပဒေစနစ်များကို ဖန်တီးမပေးပါ။ အကယ်၍ အချို့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် မြန်မာ နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ ကာကွယ်မှုများနှင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းသည့် နည်းလမ်းများ ထက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည်ဟု ယူဆလျှင် စာချုပ်အရ ကာကွယ်ပေးမှုများနှင့် စာချုပ်အခြေခံ ISDS မှ အကျိုးကျေးဇူးများကို ရရှိရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရှိ ကုမ္ပဏီ တစ်ခုမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို လုပ်ဆောင်ရန် လှုံ့ဆော်ပေးနိုင်ပါသည် (OECD, 2018b)။ အစိုးရအနေဖြင့် ကွဲပြားခြားနားမှုများ၏ သက်ရောက်မှုများကို စဉ်းစားဆောင်ရွက် ရန်နှင့် အဆိုပါကွဲပြားခြားနားမှုများသည် အစိုးရ၏ လက်ရှိဦးစားပေးမှုများကို ဆက်လက် ထင်ဟပ်နေစေရန် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များ အကြား ကွာဟချက်ကို ဆန်းစစ်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အကြား စီးပွားရေးစာချုပ်များသည် အချို့သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် စာချုပ်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများကို ထပ်မံဖန်တီးနိုင်ပါသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ်သော မူဝါဒ အနေအထားရောက်ရှိအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မူဝါဒပန်းတိုင်များ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေသစ် နှင့် ဆက်စပ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနည်းဥပဒေများအပါအဝင် ပြည်တွင်းဥပဒေများနှင့် တည်ဆဲ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များ အရေးအကြီးဆုံးမှာ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် စာချုပ်များ နှင့်ပတ်သက်သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နည်းလမ်းတို့နှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စာချုပ်များဆိုင်ရာ ဘုံမူဝါဒအနေအထားကို တည်ဆောက်၍ အနာဂတ်စာချုပ်များ စေ့စပ် ညှိနှိုင်းမှုများတွင် အသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် ဆောင်ရွက်ရန် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် စဉ်းစားရန် လိုပေသည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ပြန်လည်ပြင်ဆင်ထားသည့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်းတွင် “အာဆီယံနှင့်ကဲ့သို့သော နိုင်ငံစုံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် များနှင့် နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များ” တိုးချဲ့ချုပ်ဆိုရန် အရေးကြီးကြောင်း” ဖော်ပြထားသော်လည်း အခြေခံကျသောမူဝါဒအရင်းခံကို ရှင်းပြထားခြင်း မရှိပါ (MIC, 2018,

p.73)။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များကို ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်သင့်ပါသည်။ ၎င်းမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိုဆွဲဆောင်ရန် ပြည်တွင်းဥပဒေစည်းမျဉ်းများနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကြိုးပမ်းမှုများကို ပြည့်စုံစေနိုင်ပြီး ဆွဲဆောင်မှုရှိပြီး ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်သော နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဦးတည်ရာနေရာအဖြစ်သို့ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အချက်ပြနိုင်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစာချုပ်များကို ယေဘုယျအားဖြင့် ပြည်တွင်းတရားရုံးစနစ်၊ ပြည်တွင်းဥပဒေပြုမှုကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် ပြဋ္ဌာန်းရန် တာဝန်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်လျက်ရှိသည့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းဝန်းကျင်ကို ခေတ်မီအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့အတွက် အစားထိုးမှုတစ်ခုအဖြစ် မသတ်မှတ်သင့်ပါ။ ဆန္ဒရှိသောရလဒ်များကို ပစ်မှတ်ထားရန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် မရည်ရွယ်သောအကျိုးဆက်များကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များလက်မှတ်ထိုးသည့်အခါ မြန်မာနိုင်ငံ၏ရည်ရွယ်ချက်များကို ဂရုတစိုက်သတ်မှတ်ထားရှိခြင်းသည် အရေးကြီးပါသည်။

အနာဂတ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များအတွက် စံပြုသတ်မှတ်ထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အတူ ဘုံမူဝါဒအနေအထားက မြန်မာနိုင်ငံအား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အကာအကွယ်ပေးမှု၊ ဖြေလျော့ပေးမှုကတိကဝတ်များနှင့် ပြည်သူ့လူထုအကျိုးစီးပွားအတွက် ထိန်းကျောင်းနိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စွမ်းရည်တို့အကြား သင့်လျော်သော ဟန်ချက်ညီမှုကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ၎င်းသည် စာချုပ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ပြည်တွင်း ဥပဒေများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိစေရန် ပံ့ပိုးပေးပါသည်။ စံပြုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်မှု၊ အလုပ်သမားအခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးဆိုင်ရာအပြုအမူများနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတာဝန်ဝတ္တရားများကဲ့သို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ်၏ ကဏ္ဍများကို အနာဂတ်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများတွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်များနှင့်အတူ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ခွင့်ပြုနိုင်ပါသည်။

စာချုပ်များသည် ညှိနှိုင်းထားသည့်ရလဒ်များကို အမြဲထင်ဟပ်နေပါသည်။ နိုင်ငံအချို့ကို ISDS ဆိုင်ရာနည်းလမ်း ပြောင်းလဲစေသည့် ကိစ္စရပ်များကို ထောက်ရှု၍ အနာဂတ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များတွင် ISDS ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ထည့်သွင်းသင့်-မသင့်ကို အစိုးရအနေဖြင့် ဂရုတစိုက်အကဲဖြတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်းတွင် “ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအငြင်းပွားမှုများ ဖြေရှင်းရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာစင်တာ၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာခြင်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကာအကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ မူဘောင် ပြင်ဆင်ရေး၏ နောက်အဆင့်တစ်ခုဖြစ်မည်” နှင့် အငြင်းပွားမှု ပေါ်ပေါက်လာလျှင်

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် အဆိုပါအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးကို ICSID မူဘောင်အတွင်း ဆောင်ရွက် ရမည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည် (MIC, 2018, p - 73-74)။ ပထမအကြိမ် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မူဝါဒသုံးသပ်ချက်တွင် စဉ်းစားဆောင်ရွက်ရန် အဆိုပြုခဲ့သည့် ICSID ကွန်ဗင်းရှင်းအဖွဲ့ဝင် ဖြစ်လာစေရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကုန်ကျစရိတ်များနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများအား စိစစ်သုံးသပ်ခြင်းကို အစိုးရအနေဖြင့် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပြီးခြင်း ရှိ-မရှိ ရှင်းလင်းမှု မရှိပါ။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အခြားရွေးချယ်စရာများ သို့မဟုတ် ဖြည့်စွက်အဆင့်များနှင့်အတူ ISDS ၏ ကုန်ကျစရိတ်များနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ စဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် သီးခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် သီးသန့်အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှု ဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်များ သို့မဟုတ် ၂၀၁၃ ခုနှစ်ကတည်းက အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ထား သော ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ နိုင်ငံစုံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအာမခံချက်အေဂျင်စီမှ နိုင်ငံရေးအခြေအနေ ကြောင့် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေအန္တရာယ်အာမခံကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ဝယ်ယူနိုင်ရေးကဲ့သို့သော ဖြစ်နိုင်ခြေ ပါဝင်ပါသည်။ အကယ်၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် အနာဂတ်စာချုပ်များတွင် ISDS ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ထည့်သွင်းရန်ဆုံးဖြတ်ပါက ACIA နှင့် ASEAN + သဘောတူညီချက်များ နှင့်အညီ သဘောတူစာချုပ်တွင် FET ကို လျော်ကန်မှုရှိစွာ ရှင်းလင်းဖော်ပြခြင်းကဲ့သို့သော အကာအကွယ်ပေးမှုစံနှုန်းများ တိတိကျကျရှင်းရှင်းလင်း လင်းရှိစေခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ အနေဖြင့် ISDS အမှုများနှင့် တွေ့ကြုံမှုကို လျော့ချရန် ပံ့ပိုးပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရ အနေဖြင့် စာချုပ်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အခြားကဏ္ဍများတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရည်ရွယ်ချက်များ အောင်မြင်စေရန် ISDS ပါဝင်မှုသည် “ကုတ်အား/ ကန်အား” ဖြစ်နိုင်-မနိုင် စဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။

မူဝါဒနယ်ပယ်အားလုံးကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစာချုပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် ဘုံမူဝါဒရပ်တည်ချက်ကို တည်ဆောက်လိုပါက သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန များ၊ အေဂျင်စီများ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအပါ အဝင် သက်ဆိုင်သည့် လူပုဂ္ဂိုလ်/ အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးသင့်ပါသည်။ လက်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အတွေ့အကြုံနှင့် အနာဂတ်ဘုံမူဝါဒ ရပ်တည်ချက်အတွက် အဆိုပြုချက်များကို စိစစ် အကဲဖြတ်ရာတွင် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိသော MIC သို့မဟုတ် DICA ကဲ့သို့သောအဖွဲ့တစ်ခုအတွင်းတွင် သီးခြားအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်းသည် ချင့်ချိန်မြော်မြင် မှုရှိရာ ရောက်နိုင်ပါသည်။ စံပြရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များ ရေးဆွဲခဲ့ပြီးသည့် အခြားနိုင်ငံများ၏ အတွေ့အကြုံများ^၂၊ အရင်းအနှီးတင်ပို့သည့် နိုင်ငံကြီးများ ပါဝင်သော ကုန်သွယ်ရေး

သဘောတူစာချုပ်များ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော အပြီးသတ်ဆောင်ရွက်ပြီးဖြစ်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များ၊^{၂၀} ACIA၊ အာဆီယံ + သဘောတူညီချက်များနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံ (၂၀၁၃)၊ ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံတို့နှင့် BIT များဆိုင်ရာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများနှင့်ဆိုင်သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံများကို လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းအားဖြင့် ဤလုပ်ငန်းစဉ်ကို အားကောင်းစေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ယခင်လက်ထက်များမှ နှစ်ပေါင်းကြာရှည်စွာ ပြုပြင်မှုမရှိသော ကိစ္စရပ်များကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များ၏ ဂယက်ရိုက်ခတ်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လတ်တလောကာလတွင် ဒီမိုကရေစီအကူးအပြောင်းကို ဖြတ်ကျော်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် အခြားနိုင်ငံများ၏ အစိုးရများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေကို ရှာဖွေဆောင်ရွက်နိုင်ပါကလည်း အကျိုးရှိနိုင်ပါသည်။^{၂၁}

ရည်ညွှန်းချက်များ

Aisbett, E., M. Busse and P. Nunnenkamp (2018), “Bilateral investment treaties as deterrents of host country discretion: the impact of investor-state disputes on foreign direct investment in developing countries”, *Review of World Economics*, Springer, Berlin, Vol. 154/1, pp. 119–155.

Alschner, W. (2014), “Regionalism and Overlap in Investment Treaty Law: Towards Consolidation or Contradiction?”, *Journal of International Economic Law*, Volume 17/2, pp. 271–298.

Armstrong, S. (2018), “The Impact of Investment Treaties and ISDS Provisions on FDI in Asia and Globally”, in J. Chaisse and L. Nottage (eds.), *International Investment Treaties and Arbitration Across Asia*, Brill Nijhoff, Leiden, pp. 57–82.

Armstrong, S. P. and L. Nottage (2016), “The Impact of Investment Treaties and ISDS Provisions on Foreign Direct Investment: A Baseline Econometric Analysis”, *Sydney Law School Research Paper No. 16/74*, 15 August 2016.

Atanasova, D. (2019), “Applicable Law Provisions in Investment Treaties: Forever Midnight Clauses?”, *Journal of International Dispute Settlement*, advance copy, June 14.

Aung Naing Oo (2018), “A new model for a new era in Myanmar from the 1944 Arbitration Act to the 2016 Arbitration Law”, in Bell, G. (ed.), *The UNCITRAL*

Model Law and Asian Arbitration Laws: Implementation and Comparisons, Cambridge University Press, Cambridge, pp. 187–203.

Batifort, S. and J. Benton Heath (2018), “The New Debate on the Interpretation of MFN Clauses in Investment Treaties: Putting the Brakes on Multilateralization”, *American Journal of International Law*, Volume 111/4, American Society of International Law, Washington D.C., pp. 873–913.

Bellak, C. (2015), “Economic Impact of Investment Agreements”, University of Vienna, *Department of Economics Working Paper No. 200*, August 2015.

Berger, A., M. Busse, P. Nunnenkamp and M. Roy (2013), “Do Trade and Investment Agreements Lead to More FDI? Accounting for Key Provisions Inside the Black Box”, *International Economics and Economic Policy*, Vol. 10/2, Springer, Berlin, pp. 247–275.

Berger, A., M. Busse, P. Nunnenkamp and M. Roy (2012), “Attracting FDI through BITs and RTAs: Does Treaty Content Matter?”, in K. Sauvart and J. Reimer (eds.), *FDI Perspectives: issues in international investment*, 2nd edition, Vale Columbia Center on Sustainable International Investment, New York, pp. 155–156.

Berger, A., M. Busse, P. Nunnenkamp and M. Roy (2011), “More stringent BITs, less ambiguous effects on FDI? Not a bit!”, *Economic Letters*, Vol. 112/3, Elsevier, Amsterdam, pp. 270–272.

Bonnitcha, J. (2018), “International investment arbitration in Myanmar: bounded rationality but not as we know it”, in J. Chaisse and L. Nottage (eds.), *International Investment Treaties and Arbitration Across Asia*, Brill Nijhoff, Leiden, pp. 339–342.

Bonnitcha, J. (2017a), *Investment Laws of ASEAN Countries: A Comparative Review*, International Institute for Sustainable Development, Winnipeg, December 2017.

- Bonnitcha, J. (2017b), *Assessing the Impacts of Investment Treaties: Overview of the evidence*, International Institute for Sustainable Development, Winnipeg, September 2017.
- Bonnitcha, J. (2014), “Investment Treaties and Transition from Authoritarian Rule”, *Journal of World Investment & Trade*, Vol. 15/5–6, Brill Nijhoff, Leiden, pp. 965–1011.
- Bonnitcha, J., L.N. Skovgaard and M. Waibel (2017), *The Political Economy of the Investment Treaty Regime*, Oxford University Press, Oxford.
- Chaisse, J. (2015), “The Treaty Shopping Practice: Corporate Structuring and Restructuring to Gain Access to Investment Treaties and Arbitration”, *Hastings Business Law Journal*, Vol. 11/2, University of California, Oakland, pp. 225–305.
- Chan, E. and J. So (2017a), *UNDP Access to Justice and Informal Justice Systems Research, Rakhine State*, United National Development Programme, Myanmar.
- Chan, E. and J. So (2017b), *UNDP Access to Justice and Informal Justice Systems Research, Yangon region: Snapshot Study*, United Nations Development Programme, Myanmar.
- Chan, L.S., J. Delaney and M.M.A. Naing (2017), “Myanmar”, *The Baker McKenzie International Arbitration Yearbook 2016–2017*, 10th edition, pp. 303–312.
- CIDSE (Coopération Internationale pour le Développement et la Solidarité) (2016), *Myths and risks of the EU-Myanmar Investment Protection Agreement, Policy Brief*, September.
- Colen, L., D. Persyn and A. Guariso (2016), “Bilateral Investment Treaties and FDI: Does the Sector Matter?”, *World Development*, Vol. 83, Elsevier, Amsterdam, pp. 193–206.
- Development Solutions (2016), *Sustainability Impact Assessment (SIA) in support of an investment protection agreement between the European Union and the Republic of the Union of Myanmar: Executive Summary*, report prepared for the European Commission, June 2016.

DICA (2019a), “The reforms, outcomes and the update of the Investment Environment in Myanmar”, Presentation delivered at the Myanmar Investment Summit 2019 by U Aung Naing Oo, (then) Director General of the Directorate of Investment and Company Administration (DICA), January.

DICA (2019b), “On the Investment Climate and Business Environment in Myanmar – U Aung Naing Oo, Director-General, DICA”, Speech delivered to the Invest Myanmar Summit 2019, January 29.

DICA (2019c), “Welcoming Remarks by H.E. U Thaung Tun, Union Minister of Investment and Foreign Economic Relations and Chairman of Myanmar Investment Commission, on the occasion of Yangon Investment Forum 2019”, 10 May 2019.

DICA (2019d), “Investment Agreements”, website section, <https://www.dica.gov.mm/en/investment-agreements> (accessed 24 June 2019).

DICA (2017), “Workshop on Resolution of Investment Disputes and Grievances between Investors and State”, website section, March 20, <https://www.dica.gov.mm/en/news/workshop-resolution-investment-disputes-and-grievances-between-investors-and-state> (accessed 25 June 2019).

DICA (2016a), *Investment Policy*, December 21.

DICA (2016b), “Supreme Court official explained arbitration dispute resolution system”, website section, March 11, <https://www.dica.gov.mm/en/news/supreme-court-official-explained-arbitration-dispute-resolution-system> (accessed 27 June 2019).

Echandi, R. (2019), “The Debate on Treaty-Based Investor-State Dispute Settlement: Empirical Evidence (1987–2017) and Policy Implications”, *ICSID Review – Foreign Investment Law Journal*, ICSID, Washington D.C., siy024.

EU Commission (2019), “Trade policy: Myanmar (Burma)”, website section, <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/myanmar/> (accessed 24 June 2019).

Finch, J. and A. Thida (2016) “International Arbitration Under Myanmar’s Arbitration Law”, *Asian International Arbitration Journal*, Vol. 12/2, Wolters Kluwer and the Singapore International Arbitration Centre, Singapore, pp 235–252.

Frontier Myanmar (2018), “The key changes for investors in the new MIC regime”, website article, <https://www.frontiermyanmar.net/en/the-key-changes-for-investors-in-the-new-mic-regime/> (accessed 24 September 2019).

Gaukrodger, D. (2017a), "The balance between investor protection and the right to regulate in investment treaties: A scoping paper", *OECD Working Papers on International Investment*, No. 2017/02, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/82786801-en>.

Gaukrodger, D. (2017b), “Addressing the balance of interests in investment treaties: The limitation of fair and equitable treatment provisions to the minimum standard of treatment under customary international law”, *OECD Working Papers on International Investment*, No. 2017/03, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/0a62034b-en>.

Gaukrodger, D. (2016), “The legal framework applicable to joint interpretive agreements of investment treaties”, *OECD Working Papers on International Investment*, No. 2016/01, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5jm3xgt6f29w-en>.

Gertz, G., S. Jandhyala and L.N.S. Poulsen (2018), “Legalization, diplomacy, and development: Do investment treaties de-politicize investment disputes?”, *World Development*, Vol. 107, Elsevier, Amsterdam, pp. 239–252.

Gordon, K. and J. Pohl (2015), “Investment Treaties over Time – Treaty Practice and Interpretation in a Changing World”, *OECD Working Papers on*

- International Investment*, No. 2015/02, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5js7rhd8sq7h-en>.
- Government of Canada (2018), “Public Consultations on a Possible Canada-ASEAN FTA”, website section, <https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/asean-anase/public-consultations-publiques.aspx?lang=eng> (accessed 27 June 2019).
- Greenlee, W. (2017) “Arbitration in Myanmar: the best option?”, *International Law News*, Vol. 45/3, American Bar Association, Chicago.
- Grossman, S. J., and Hart, O. D. (1986), “The costs and benefits of ownership: A theory of vertical and lateral integration”, *Journal of Political Economy*, Vol. 94(4), pp. 691–719.
- Hymer, S. (1976), *The international operations of national firms: a study of foreign direct investment*, Cambridge: MIT Press, 1976.
- International Commission of Jurists (2018), *Achieving Justice for Gross Human Rights Violations in Myanmar: Baseline Study*, ICJ, Geneva, January.
- Jusoh, S. (2019), “Myanmar’s Investor-State Dispute Settlement Experience and Investor Grievance Mechanism”, in Esplugues, C. (ed.), *Foreign Investment and Investment Arbitration in Asia*, Intersentia, Cambridge, pp. 205–226.
- Kalinova, B., Palerm, A. and Thomsen, S. (2010), “OECD’s FDI Restrictiveness Index: 2010 Update”, *OECD Working Papers on International Investment*, 2010/03, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5km91p02zj7g-en>.
- Kyaw, T. A. (2018), “Evolving Legal Framework in Myanmar and Implications for FDI” and “Positioning Myanmar as an attractive new investment destination in Southeast Asia”, Presentations to the Eighth Meeting of the Asia-Pacific Foreign Direct Investment Network, Bangkok, Thailand, September 26.
- Kyed, H. and A. Thawngmung (2019), “The Significance of Everyday Access to Justice in Myanmar’s Transition to Democracy”, *Trends in Southeast Asia*, No. 9 of 2019, June 2019, ISEAS – Yusof Ishak Institute, Singapore.

- Ministry of Education (Science and Technology), Department of Research and Innovation, Intellectual Property Department (2018), “About Us”, website section (accessed 26 June 2019).
- Miroudot, S. and C. Cadestin (2017), “Services In Global Value Chains: From Inputs to Value-Creating Activities”, *OECD Trade Policy Papers*, No. 197, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/465f0d8b-en>.
- Mistura, F. and Caroline Roulet (2019), "The determinants of Foreign Direct Investment: Do statutory restrictions matter?", *OECD Working Papers on International Investment*, No. 2019/01, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/641507ce-en>.
- Moran, T. H., Graham, E. M. and Blomström, M. (2005), “Chapter 14: Conclusions and Implications for FDI Policy in Developing Countries, New Methods of Research, and a Future Research Agenda”, in Moran, Graham, and Magnus Blomström (ed.), “*Does Foreign Direct Investment Promote Development?*”, Institute for International Economics, Washington D.C.
- Myanmar Investment Commission (2018), *Myanmar Investment Promotion Plan: 2016/17–2035/36*, Government of Myanmar, October.
- Myanmar Times (2019a), “President urges faster reforms to build federal union”, website section, May 28, <https://www.mmtimes.com/news/president-urges-faster-reforms-build-federal-union.html> (accessed 27 June 2019).
- Myanmar Times (2019b), “Better implementation of the Law needed to draw Foreign Investors”, website section, June 10, <https://www.mmtimes.com/news/better-implementation-law-needed-draw-foreign-investors.html> (accessed 19 June 2019).
- Myanmar Times (2016), “Commercial court and skilled judges crucial, say legal experts”, website section, August 26, <https://www.mmtimes.com/business/22171-commercial-court-and-skilled-judges-crucial-say-legal-experts.html> (accessed 27 June 2019).

MyJustice (2018), *Searching for justice in the law: Understanding access to justice in Myanmar. Findings from the Myanmar Justice Survey 2017*, British Council, London.

MyJustice (2016), *Making big cases small & small cases disappear: experiences of local justice in Myanmar*, British Council, London.

Nordås, H. and Dorothee Rouzet (2015), “The impact of services trade restrictiveness on trade flows: First estimates”, OECD Trade Policy Papers, No. 178, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5js6ds9b6kjb-en>.

OECD (2020a), “*Trade Policy Implications of Global Value Chains*”, OECD, Paris, February, https://issuu.com/oecd.publishing/docs/trade_policy_implications_of_global

OECD (2020b), “OECD investment policy responses to COVID-19”, OECD, Paris, April 17, <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/oecd-investment-policy-responses-to-covid-19-4be0254d/#abstract-d1e14>.

OECD (2019), *OECD Investment Policy Reviews: Croatia 2019*, OECD Investment Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/2bf079ba-en>.

OECD (2018a), *OECD Investment Policy Reviews: Southeast Asia*, OECD, Paris, <http://www.oecd.org/investment/oecd-investment-policy-review-southeast-asia.htm>

OECD (2018b), “Background information on treaty shopping” in: Treaty shopping and tools for treaty reform – Agenda and Conference material, March 12, www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/4th-Annual-Conference-on-Investment-Treaties-agenda.pdf

OECD (2016), “The impact of investment treaties on companies, shareholders and creditors”, in *OECD Business and Finance Outlook 2016*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264257573-13-en>.

OECD (2015), *Policy Framework for Investment, 2015 Edition*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264208667-en>.

OECD (2014), *OECD Investment Policy Reviews: Myanmar 2014*, OECD Investment Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264206441-en>.

Pohl, J. (2018), “Societal benefits and costs of International Investment Agreements: A critical review of aspects and available empirical evidence”, *OECD Working Papers on International Investment*, No. 2018/01, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/e5f85c3d-en>.

Pohl, J. (2013), “Temporal Validity of International Investment Agreements: A Large Sample Survey of Treaty Provisions”, *OECD Working Papers on International Investment*, No. 2013/04, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5k3tsjsl5fvh-en>.

Pohl, J., K. Mashigo and A. Nohen (2012), “Dispute Settlement Provisions in International Investment Agreements: A Large Sample Survey”, *OECD Working Papers on International Investment*, No. 2012/02, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5k8xb71nf628-en>.

Poulsen, L.N.S. (2010), “The Importance of BITs for Foreign Direct Investment and Political Risk Insurance: Revisiting the Evidence”, in *Yearbook on International Investment Law and Policy 2009/2010*, Oxford University Press, New York, pp. 539–574.

Poulsen, L.N.S. and E. Aisbett (2016), “Diplomats Want Treaties: Diplomatic Agendas and Perks in the Investment Regime”, *Journal of International Dispute Settlement*, Oxford University Press, Oxford, Vol. 7/1, pp. 72–91.

Productivity Commission (2010), *Bilateral and Regional Trade Agreements*, Research Report, Canberra, November 2010.

Reuters (2018), “Reuters journalists freed from Myanmar prison”, website section, May 7, <https://www.reuters.com/subjects/myanmar-reporters> (accessed 26 June 2019).

- Rieffel, Lex (2015), “Policy Options for Improving the Performance of the State Economic Enterprise Sector in Myanmar”, *ISEAS Working Paper No. 1, 2015*, Singapore.
- Rouzet, D. and Francesca Spinelli (2016), “Services Trade Restrictiveness, Mark-Ups and Competition”, *OECD Trade Policy Papers*, No. 194, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5jln7d1m3931-en>.
- San Pé, R. (2019), “Country Update: Myanmar”, *Asian Dispute Review*, April 2019, Hong Kong, China International Arbitration Centre, Hong Kong, China, pp. 78-84.
- San Pé, R. (2016), “The way forward on resolving commercial disputes”, website article, Frontier Myanmar, Yangon, September 2, <https://www.frontiermyanmar.net/en/robert-san-pe-the-way-forward-on-resolving-commercial-disputes/> (accessed 26 June 2019).
- Stevens, J. (2018), *Myanmar Criminal Defence Practice Manual*, 1st edition, International Bridges to Justice, Taunggyi, Myanmar.
- Tilleke & Gibbons (2019a), “Enactment of New IP Laws in Myanmar”, website section, May 9, <https://www.tilleke.com/resources/enactment-new-ip-laws-myanmar> (accessed 19 June 2019).
- Tilleke & Gibbons (2019b), “Myanmar Enacts Copyright Law”, website section, June 5, <https://www.tilleke.com/resources/myanmar-enacts-copyright-law> (accessed 19 June 2019).
- Tilleke & Gibbons (2019c), “Practical Implications of Myanmar’s New Trademark Law”, June 5, <https://www.tilleke.com/resources/practical-implications-myanmars-new-trademark-law> (accessed 19 June 2019).
- TNI (2016), “Open Letter: Suspend negotiations for an investment protection agreement between the EU and Myanmar”, website content, October 16, <https://www.tni.org/en/article/suspend-negotiations-for-an-investment->

protection-agreement-between-the-eu-and-myanmar (accessed 27 June 2019).

UN Human Rights Council (2019b), “Situation of human rights of Rohingya Muslims and other minorities in Myanmar”, resolution adopted by the Human Rights Council, thirty-ninth session of the UN Human Rights Council, September 27.

UN Human Rights Council (2018a), “Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar”, presented at that thirty-ninth session of the UN Human Rights Council, September 12.

UNCITRAL Commission (2019a), “Working Group III: Investor-State Dispute Settlement Reform”, website content, https://uncitral.un.org/en/working_groups/3/investor-state (accessed 27 June 2019).

UNCITRAL Commission (2019b), “Report of Working Group III (Investor-State Dispute Settlement Reform) on the work of its thirty-seventh session (New York, 1–5 April 2019)”, Document No. A/CN.9/970.

UNCITRAL Commission (2018), “Report of Working Group III (Investor-State Dispute Settlement Reform) on the work of its thirty-sixth session (Vienna, 29 October–2 November 2018)”, Document No. A/CN.9/964.

UNCTAD (2019), “Taking Stock of IIA Reform: Recent Developments”, *IIA Issues Note No. 3*, Geneva.

UNCTAD (2018), “Recent Developments in the International Investment Regime”, *IIA Issues Note No. 1*, Geneva.

UNESCAP (2015), “Business and Development in Myanmar: A policy handbook for private sector development”, *Studies in Trade and Investment No. 82*, United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, United Nations Publication, Thailand.

US Department of State (2019), “2019 Investment Climate Statements: Burma”, July 11.

Vidigal, G. and B. Stevens (2018), “Brazil’s New Model of Dispute Settlement for Investment: Return to the Past or Alternative for the Future?”, *Journal of World Investment & Trade*, Vol. 19/3, Brill Nijhoff, Leiden, pp. 475–512.

World Bank (2019), *Building Reform Momentum*, Myanmar Economic Monitor, June.

World Bank (2018a), *Myanmar’s Future Jobs: Embracing Modernity – Main Report*, World Bank Group: Washington, D.C.

World Bank (2018b), *Global Investment Competitiveness Report 2017/2018: Foreign Investor Perspectives and Policy Implications*, World Bank Group, Washington, D.C.

Zielinski, L. (2017) “Myanmar”, in L. Malintoppi and C. Tan (eds.), *Investment Protection in Southeast Asia: A Country–By–Country Guide on Arbitration Laws and Bilateral Investment Treaties*, Brill Nijhoff, Leiden, pp. 226–228.

မှတ်စုများ

၁ အဆောက်အအုံများကို ကွန်ဒိုမီနီယံအဆောက်အအုံအဖြစ်မှတ်ပုံတင်ရန်နှင့် ၎င်း၏ တိုက်ခန်းယူနစ်များကို သီးခြားစီ လွှဲပြောင်း မှတ်ပုံတင်ရန်အတွက် ဥပဒေအရ လိုအပ်ချက်ကြောင့် မြေကို “စုပေါင်းပိုင်ဆိုင်သည့်မြေ”အဖြစ် ပြောင်းလဲခြင်းအတွက် ဥပဒေစည်းမျဉ်းနှင့်ပတ်သက်၍ မသေချာမရေရာမှုများကို ရှေ့နေရှေ့ရပ်များက အထူးဂရုပြုကြသည်။ တွဲဖက်လုပ်ကိုင်သူက ပိုင်ဆိုင်သည့် မြေယာများအားစုပေါင်းပိုင်ဆိုင်သည့်မြေအဖြစ် ပြောင်းလဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ နည်းဥပဒေများတွင် ရှင်းလင်းချက်အချို့ ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့သော် စုပေါင်းပိုင်အဆောက် အအုံစီမံကိန်းများအတွက် ပိုမိုအတွေ့ရများသောအမျိုးအစားဖြစ်သော BOT ပဋိညာဉ်အရ အစိုးရပိုင်ခွင့်ပြုထားသောမြေ သို့မဟုတ် အစိုးရမှ ငှားရမ်းထားသောမြေကို 'စုပေါင်းပိုင်ဆိုင်သောမြေ' အဖြစ် ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားပါ။ သို့သော် သက်ဆိုင်ရာအေဂျင်စီများက ယင်းစနစ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အတွေ့အကြုံရှိလာသည့်အခါ အဆိုပါကိစ္စရပ်များနှင့် အခြားအကောင်အထည်ဖော်မှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ရှင်းလင်းပြီး ဖြေလျော့ပေးနိုင်ပါသည်။ စုပေါင်းပိုင်အဆောက်အအုံတည်ဆောက်သူများ

နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် မှတ်ပုံတင်ရန်နှင့် ကြီးကြပ်ရန်တာဝန်ရှိသည့် ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာနက ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများစုပေါင်းပိုင်အဆောက်အအုံစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီများကို ဖွဲ့စည်းပြီးနောက် ၂၀၁၉ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင်သာ ယင်းစနစ်ကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည် (Stephenson Hardwood, 2018; Lincoln Legal Services, 2018)။

၂ DICA (2016); DICA (2019c); Kyaw (2018).

၃ ယေဘုယျအားဖြင့် Bonnitcho (2017a) ကိုကြည့်ပါ။ အခြားဒေသများရှိ အချို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများအားဖြေရှင်းရန် နိုင်ငံတကာအနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အမြဲတမ်းသဘောတူခွင့်ပြုချက် ပါဝင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် တိုဂိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၊ ဥပဒေအမှတ် ၂၀၁၂-၀၀၁၊ အပိုဒ် ၈ ကိုကြည့်ပါ (ICSID အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုကို ပေးခြင်း) Cote d'Ivoire ၏ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၊ ဥပဒေအမှတ် ၂၀၁၈-၆၄၆၊ ၁ သြဂုတ် ၂၀၁၈၊ အပိုဒ် ၅၀ (OHADA အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုကို ပေးခြင်း)။

၄ ပဋိညာဉ်များအတည်ပြုဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာညွှန်ကိန်း၏ ကုန်ကျစရိတ်ဆိုသည်မှာ တရားရုံးအခကြေးငွေ၊ ရှေ့နေများအသုံးပြုခြင်း (ရှေ့နေများ အသုံးပြုခြင်းသည် မဖြစ်မနေ (သို့) သာမန်ကိစ္စဖြစ်သည့်နေရာတွင်) နှင့် တောင်းဆိုသောတန်ဖိုး၏ ရာခိုင်နှုန်းအဖြစ် ဖော်ပြသော အတည်ပြုဆောင်ရွက်ခများ ပျမ်းမျှကုန်ကျစရိတ်ကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်။ အငြင်းပွားမှုအားဖြေရှင်းရန် ယူရသည့်အချိန်ကို တရားလိုက တရားရုံးတွင် တရားစွဲရန် ဆုံးဖြတ်သည့်အချိန်မှ ငွေပေးချေသည့်အချိန်အထိ ထည့်သွင်းတွက်ချက်ပြီး တရားရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ ဆောင်ရွက်သည့်နေ့များနှင့် စောင့်ဆိုင်းနေသည့်ကာလနှစ်ခုစလုံး အကျုံးဝင်ပါသည်။ နယ်ပယ်လေးခုဖြစ်သည့် တရားရုံး၏ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် တရားစွဲခြင်းများ၊ အမှုစီမံခန့်ခွဲမှု၊ တရားရုံး အလိုအလျောက်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုနှင့် အခြားသော အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းနည်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် တရားရုံးစနစ်၏ ကောင်းမွန်သောအလေ့အထများကို နိုင်ငံအသီးသီးက ကျင့်သုံးနေမှုရှိ-မရှိကို တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ အရည်အသွေးညွှန်းကိန်းက တိုင်းတာပါသည်။ နည်းစနစ်နှင့်ပတ်သတ်၍ အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ Doing Business ဝက်ဘ်ဆိုက် <https://www.doingbusiness.org/> တွင် ကြည့်ရှုပါ။

၅ ထပ်မံဆွေးနွေးမှုအတွက် Finch et al (၂၀၁၆) ကို ကြည့်ရှုပါ။ Zielinski (၂၀၁၇)၊ Chan et al ။ (၂၀၁၇)၊ Greenlee (2017)၊ အောင်နိုင်ဦး (၂၀၁၈)၊ Bonnitcho (၂၀၁၈)။

၆ အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန (၂၀၁၉) - “ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြား စီရင်ချက်များ အတည်ပြုဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး မှတ်တမ်းအနည်းငယ်သာရှိပြီး စွဲမြဲစွာ တည်ရှိနေသော တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာဆိုးကျိုးများသည် ဒေသတွင်းဥပဒေသစ်တွင် တည်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေအသစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏

ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းမှုကို နိုင်ငံတကာမှလက်ခံသော အနုညာတစ်ရပ်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာစံနှုန်းများနှင့်အညီ ဖြစ်စေသည်။”

^၂ ပူးတွဲကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာဖိုရမ် တည်ထောင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် နားလည်မှုစာချုပ်သစ်ရပ်ကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အနာဂတ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို မျှော်မှန်းသော်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များတွင် အများအားဖြင့် တွေ့ရှိရသော တရားဝင်တာဝန်ခံရသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူကာကွယ်မှုများနှင့် ဖြေလျော့မှုဆိုင်ရာကတိကဝတ်များ မပါဝင်သော ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့နှင့် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် သဘောတူစာချုပ်များအပါအဝင် မူဘောင်သဘောတူစာချုပ်များကိုလည်း လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါသည်။

^၈ အိန္ဒိယအစိုးရ၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ စီးပွားရေးရေးရာဌာန၊ နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များ (BITS) / စာချုပ်များ ၂၀၁၈ ဇွန် ၁၈ ရက်တွင် ဝင်ရောက်ကြည့်ရှုသည်။

^၉ ယေဘုယျအားဖြင့် EU Commission (၂၀၁၉) ကိုကြည့်ပါ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကာအကွယ်ပေးရေးသဘောတူစာချုပ်နှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အီးယူအကြား စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများသည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ထုတ်ဝေသည့် အီးယူမှထောက်ပံ့သော ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုဆိုင်ရာသက်ရောက်မှုအကဲဖြတ်ခြင်း (Development Solutions, ၂၀၁၆) ဖြစ်ပေါ်လာစေရေးကို ဦးတည်စေခဲ့သည်။ စာချုပ်ပါ စာသားများအပေါ် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရာတွင် အမြင့်ဆုံးအဆင့်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သော်ငြားလည်း စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ တွင် ဆိုင်းငံ့ထားခဲ့သည်ဟု သတင်းရရှိသည်။ ညှိနှိုင်းမှုများပြုလုပ်နေစဉ်အတွင်း အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက အီးယူကုန်သွယ်ရေးကော်မရှင်နာထံ ပေးပို့သည့် အိတ်ဖွင့်ပေးစာများတွင် ညှိနှိုင်းနေသော စာချုပ်၏သက်ရောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့ကြသည်။ ဥပမာ CIDSE (၂၀၁၆) ကိုကြည့်ပါ။ TNI (၂၀၁၆) ။

^{၁၀} ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော ကနေဒါ - အာဆီယံလွတ်လပ်သောကုန်သွယ်ရေးသဘောတူညီချက်အတွက် ကနဦးဆွေးနွေးပွဲများကို ကျင်းပပြီးဖြစ်ကြောင်း ကနေဒါနှင့် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက ၂၀၁၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ကြေညာခဲ့သည်။ အာဆီယံနှင့် လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူညီချက်အတွက် ကနေဒါနိုင်ငံသည် အများပြည်သူနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ကနေဒါအစိုးရ (၂၀၁၈) ကိုကြည့်ပါ။

^{၁၁} ဥပမာအားဖြင့် ကိုလံဘီယာ - အိန္ဒိယ BIT (2009) နှင့် ပတ်သက်၍ ကိုလံဘီယာနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့အကြား ပူးတွဲအမိပွယ် ကောက်ယူမှုဆိုင်ရာကြေညာချက် (၂၀၁၈) ကြည့်ပါ။ Gaukrodger (၂၀၁၆), Gordon and Pohl (၂၀၁၅) ကိုလည်း ကြည့်ပါ။

- ၁၂ အာဆီယံ - ဟောင်ကောင် (တရုတ်) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် (AKHIA) ၏ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ISDS စနစ်နှင့်ပတ်သက်၍ သဘောတူညီမှုမရရှိသေးသော်လည်း စာချုပ်အရ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေသောလုပ်ငန်းအစီအစဉ်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ဤအကြောင်းအရာကို ဆွေးနွေးရန် စီစဉ်ထားသည်။ AHKIA၊ အပိုဒ် ၂၀ ကို ကြည့်ပါ။
- ၁၃ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် Yang Chi O Trading Trading Pte Ltd.၊ အာဆီယံ I.D. အမှုအမှတ် ARB / 01/1, စီရင်ချက်, မတ်လ ၃၁ ၂၀၀၃။
- ၁၄ C.f. ကိုရီးယား - မြန်မာ နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် (၂၀၀၄)၊ အပိုဒ် ၁၁ (၆)၊ ဂျပန် - မြန်မာ နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူ စာချုပ် (၂၀၁၃)၊ အပိုဒ် ၁၈ (၆) ။
- ၁၅ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များတွင် သက်ဆိုင်သည့်ဥပဒေဝါကျများနှင့် ပတ်သတ်သော ကိစ္စရပ်များကို Atanasova (၂၀၁၉) တွင် ကြည့်ပါ။
- ၁၆ C.f. ဂျပန် - မြန်မာ နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၃)၊ အပိုဒ် ၁၈ (၉)။
- ၁၇ C.f. ကိုရီးယား - မြန်မာ နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် (၂၀၀၄)၊ အပိုဒ် ၁၁ (၉)။
- ၁၈ ကျော် (၂၀၁၈), slides ၈-၉ ကို ကြည့်ပါ။
- ၁၉ UNCITRAL Commission (2019a)။ UNCITRAL ဤ လုပ်ငန်းအဖွဲ့ ၃ တွင် ပါဝင်သည့် အစိုးရများက ၂၀၁၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ အစည်းအဝေးတွင် ပြဿနာ ၁၀ ခုနှင့်သက်ဆိုင်သော စိုးရိမ်မှုများကို ဖြေရှင်းရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများပြုလုပ်ရန် လိုလားကြောင်း သဘောတူခဲ့ကြသည်။ UNCITRAL Commission (၂၀၁၈) ကိုကြည့်ပါ။ နယ်ပယ် (၁၀) ခုမှာ (၁) ISDS ခုံရုံးများမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ အခြားသက်ဆိုင်သည့်အခြေခံမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ လက်ခံနိုင်ဖွယ် မရှိသော ဆီလျော်မှုမရှိသော အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုမှုများကို (၂) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်များ၊ ဥပဒေများ၊ စာချုပ်စာတမ်းများနှင့် ISDS စနစ်ကိုအသုံးပြုခွင့်ပေးသော သဘောတူညီချက်များအရ တရားစွဲဆိုမှုမျိုးစုံအတွက် မူဘောင်မရှိခြင်း၊ (၃) လက်ရှိ စာချုပ်များတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်များ၏ ဆီလျော်မှုမရှိခြင်းနှင့် မမှန်ကန်မှုများကို ဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်းအကန့်အသတ်ရှိခြင်း သို့မဟုတ် လုံးဝမရှိသလောက်ဖြစ်ခြင်း၊ (၄) ISDS တွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသူများ၏ လွတ်လပ်မှုနှင့် ဘက်မလိုက်မှု ကင်းမဲ့ခြင်း သို့မဟုတ် သိသာမှုမရှိခြင်း၊ (၅) လက်ရှိစာချုပ်များနှင့် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဥပဒေ စည်းမျဉ်းများအရ ရရှိနိုင်သော ဖွင့်ဟဖော်ထုတ်မှုနှင့် စိန်ခေါ်မှုယန္တရားများ၏ လုံလောက်မှု၊ ထိရောက်မှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာရှိမှု၊ (၆) ISDS တွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသူများအကြား သင့်လျော်သောမတူကွဲပြားမှု မရှိခြင်း၊ (၇) ရှိပြီးသားစာချုပ်များနှင့် အနုညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းစည်းမျဉ်းများတွင် ISDS ခုံရုံးများကို ဖွဲ့စည်းရန် နည်းလမ်းများ၊ (၈) ISDS ၏ တရားစွဲဆိုမှု၏ ကုန်ကျစရိတ်နှင့် ကြာချိန်၊ (၉) ISDS တွင် ခုံသမာဓိခုံရုံးများက

ကုန်ကျစရိတ်များကို ခွဲဝေချပေးခြင်း၊ နှင့် (၁၀) ကုန်ကျစရိတ်များအတွက် ဖူလုံမှု။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် လုပ်ငန်းအဖွဲ့ ၃ က စိုးရိမ်စရာ ၁၁ ချက်ဖြစ်သော ISDS တွင် တတိယ ပါတီရန်ပုံငွေများအား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း၊ အသုံးပြုခြင်းနှင့် စည်းမျဉ်းသတ်မှတ်ခြင်းကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ပြီး UNCITRAL တွင် ISDS အတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်ကို သဘောတူညီမှုဖြင့် အတည်ပြုခဲ့သည်။ UNCITRAL Commission (2019b) ကို ကြည့်ပါ။

၂၀ အီးယူ - ကနေဒါ ဘက်စုံစီးပွားရေးနှင့် ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၆)၊ အီးယူ - စင်ကာပူရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကာအကွယ်ပေးရေးသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၈)၊ အီးယူ - မက္ကစီကိုသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၈)၊ အီးယူ - ဗီယက်နမ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကာအကွယ် ပေးရေးသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၉) ကို ကြည့်ပါ။

၂၁ ဥပမာအားဖြင့် ဘရာဇီး - ချီလီ လွတ်လပ်သောကုန်သွယ်ရေးသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၈)၊ အပိုဒ် ၁၅၊ ဘရာဇီး - အင်ဂိုလာ နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၅)၊ အပိုဒ် ၁၅ ကို ကြည့်ပါ။

၂၂ ဥပမာအားဖြင့် အီးယူ - ကနေဒါ ဘက်စုံစီးပွားရေးနှင့် ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၆)၊ အပိုဒ် ၈-၄ ကိုကြည့်ပါ။ အီးယူ - ဗီယက်နမ် လွတ်လပ်သောကုန်သွယ်ရေး သဘောတူစာချုပ် (2018)၊ အပိုဒ် ၈-၄ ကို ကြည့်ပါ။

၂၃ ဂျပန် - မြန်မာ နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၃)၊ အပိုဒ် ၁ (ဃ)၊ ၂၊ ၃၊ ACIA၊ အပိုဒ် ၃ (၃)၊ ၅၊ ၆၊ အာဆီယံ - ကိုရီးယား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူညီချက်၊ အပိုဒ် ၃၊ ၄၊ AANZFTA၊ အခန်း ၁၁၊ အပိုဒ် ၄၊ အာဆီယံ - အိန္ဒိယ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူ ညီချက်၊ အပိုဒ် ၃။

၂၄ ဂျပန် - မြန်မာ နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၃)၊ အပိုဒ် ၁၈ (၁)။ ACIA နှင့် အာဆီယံ + ဩစတြေးလျ၊ နယူးဇီလန်၊ အိန္ဒိယနှင့် ကိုရီးယားနိုင်ငံများနှင့် သဘောတူ စာချုပ်များသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုလုပ်မီအဆင့်၌ NT နှင့် MFN ကို ISDS ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်ဆိုင်သော အကျုံးဝင်မှုနယ်ပယ်မှ ဖယ်ထုတ်ထားပါသည်။ ၎င်းစာချုပ်များတွင် အကျုံးဝင်သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ လည်ပတ်ခြင်း သို့မဟုတ် ရောင်းချခြင်း သို့မဟုတ် အခြားသောအစီအစဉ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဆုံးရှုံးမှု သို့မဟုတ် - ACIA၊ အပိုဒ် ၃၂ (က)၊ အာဆီယံ - ကိုရီးယားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူညီချက်၊ အပိုဒ် ၁၈ (၁)၊ AANZFTA၊ အခန်း ၁၁၊ အပိုဒ် ၂၀ (က)၊ အာဆီယံ - အိန္ဒိယ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူ စာချုပ်၊ အပိုဒ် ၂၀ (၁) ။

၂၅ ပထမအကြိမ် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝါဒသုံးသပ်ချက် (OECD, ၂၀၁၄, နောက်ဆက်တွဲ ၃-က၁၊ စာမျက်နှာ ၁၂၄-၁၂၇) တွင် ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စာချုပ်များသည် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အားပေးသည့်ယူဆချက်သည် မကြာသေးမီက လေ့လာမှုများစွာ ရှိသော်လည်း အမှန်တကယ်ကိစ္စအဖြစ် သတ်မှတ်ရန်

ခက်ခဲသည်။ Pohl (၂၀၁၈), စာမျက်နှာ ၁၃-၃၉ ကိုကြည့်ပါ။ Aisbett et al (၂၀၁၈); Armstrong (၂၀၁၈); Bonnitcha (၂၀၁၇); Bonnitcha et al (၂၀၁၇); Armstrong et al (၂၀၁၆); Colen et al (၂၀၁၆); Bellak (၂၀၁၅); Berger et al (၂၀၁၃); Berger et al (၂၀၁၂); Berger et al (၂၀၁၁); Gertz et al (၂၀၁၈); Poulsen et al (၂၀၁၆) နှင့် Poulsen (၂၀၁၀) ကို ကြည့်ပါ။

^{၂၆} Mistura et al. (၂၀၁၉); Berger et al. (၂၀၁၃).

^{၂၇} ဥပမာအားဖြင့် ဘရာဇီး (၂၀၁၅)၊ အိန္ဒိယ (၂၀၁၆)၊ နယ်သာလန် (၂၀၁၉) နှင့် ဘယ်လ်ဂျီယံ/ လူဇင်ဘတ် (၂၀၁၉) တို့၏ စံပြုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက် များကို ကြည့်ပါ။

^{၂၈} ဥပမာအားဖြင့် အီးယူ - ကနေဒါ ဘက်စုံစီးပွားရေးနှင့် ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၆)၊ အီးယူ - စင်ကာပူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကာအကွယ် ပေးရေးသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၈)၊ USMCA (၂၀၁၈)၊ သြစတြေးလျ - အင်ဒိုနီးရှား ဘက်စုံစီးပွားရေးနှင့် ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူစာချုပ် (၂၀၁၉) နှင့် အီးယူ - ဗီယက်နမ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကာကွယ်ရေးသဘောတူညီချက် (၂၀၁၉) ကို ကြည့်ပါ (2019) ။ ယေဘုယျအားဖြင့် Vidigal et al (၂၀၁၈) ကိုလည်း ကြည့်ပါ။

^{၂၉} ယေဘုယျအားဖြင့် Bonnitcha, J (၂၀၁၄) ကို ကြည့်ပါ။

အခန်း (၃)

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေး

ဤအခန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးမူဝါဒများကို လေ့လာထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီဖြစ်သော DICA ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် ဆောင်ရွက်ချက်များကို အထူးသဖြင့် အလေးပေးကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာမူဘောင်ကို ဆန်းစစ်မှုပြုလုပ်ထားသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်ရန်နှင့် ဝင်ရောက်လာမည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် လုပ်ငန်းစဉ် လျင်မြန်ချောမွေ့မှုရှိစေရန်နှင့် စီးပွားရေးဝန်းကျင် တိုးတက်မှုရှိစေရန်အစိုးရက အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အဓိကပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် အစီအမံများကို မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။ ယခုအခန်းသည် ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေသော စိန်ခေါ်မှုများကို ဖော်ထုတ်ပြီး ၎င်းတို့ကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အကြံပြုချက်များကို အဆိုပြုထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးမူဘောင်သည် ပထမ အကြိမ်သုံးသပ်မှုပြုလုပ်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် များစွာ ပြောင်းလဲခဲ့ပါသည်။ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမူဝါဒကို ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပိုမိုအားကောင်းလာစေရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားရေးဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန (MIFER) ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် အရေးကြီးသော တိုးတက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အထူးသဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတည်ထောင်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ရိုးရှင်းလွယ်ကူစေခြင်း၊ တစ်နေရာတည်းတွင် တစ်စုတစ်စည်းတည်း ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းနှင့်အတူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုခွင့်ပြုချက်နှင့် အခြားလိုအပ်သောလိုင်စင်များကို တစ်နေရာတည်းတွင် ရရှိရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နေရာတည်းတွင် တစ်စုတစ်စည်းတည်း ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းကို ယခုထက် ပိုမိုတိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်ရန်များ ရှိနေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီ (IPA) ဖြစ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန (DICA) သည် ၎င်း၏ လုပ်ကိုင်နိုင်မှုကို ပိုမိုခိုင်မြဲအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး အစိုးရအတွင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ဦးဆောင်သူနိုင်သည့်ဌာနအဖြစ် ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို တိုးမြှင့်ရေးအတွက် ရည်မှန်းချက်ကြီးမားသောအစီအစဉ်နှင့် မဟာဗျူဟာများကို ဖော်ပြထားသည့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှ ၂၀၃၆ ခုနှစ်ကာလအတွက် ရေရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်တစ်ခုဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်း (Myanmar Investment Promotion Plan -MIPP) ကို ရေးဆွဲခဲ့ပါသည်။

ဤအချက်သည် လက်ရှိရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့ရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အချိန်နှင့်တပြေးညီ သုံးသပ်ရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိစေရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆွဲဆောင်နိုင်ရေး အစိုးရ၏ရည်မှန်းချက်ကြီးမားသည့်အစီအစဉ်အတွက် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော လမ်းညွှန်မှုများကို ရရှိစေပါသည်။ ယခု သုံးသပ်ချက်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံက တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည့် OECD ၏ IPAs စစ်တမ်းကို ဒေသတွင်းရှိ နိုင်ငံများ၏အတွေ့အကြုံများကို အခြေခံ၍ နှိုင်းယှဉ်မှုပြုထားပြီး အနာဂတ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏မြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့ရေးဆိုင်ရာ အားထုတ်မှုများကို မည်သို့ အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပုံကို ထပ်မံထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်စေရန် ပံ့ပိုးပေးပါသည်။^၁

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးဆောင်ရွက်ချက်များသည် ကနဦးအဆင့်သာ ရှိနေခြင်းကြောင့် ယခုအခန်းပါ သုံးသပ်ချက်အများစုသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလျင်မြန် ချောမွေ့စေရေးနှင့်သာ သက်ဆိုင်ပါသည်။^၂ ဝန်ကြီးများနှင့် DICA DG တို့ ပြည်ပခရီး သွားရောက်ပြီး အလားအလာရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့များနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍများ သတ်မှတ်ခြင်းတို့မှအပ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးသည် ကနဦးအဆင့်များ၌ ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ၂၀၁၁ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာအကူးအပြောင်းကာလတွင် ဖြစ်တည်လျက်ရှိသည့် စီးပွားရေးဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အားနည်းချက်များကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကောင်းဆိုင်ရာ အခြေခံအုတ်မြစ်ကို မတည်ဆောက်မီ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် အမှတ်တံဆိပ်မြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များအပေါ် အကြီးအကျယ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းသည် အရင်းအမြစ်များကို ဖြုန်းတီးရာရောက်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ DICA သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများလွယ်ကူချောမွေ့စေရန်ကိုသာ အဓိကထား ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ ယင်းနှင့်ပတ်သက်၍ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေး တိုးတက်မှုအတွက်များစွာ ပြုလုပ်ရန် ကျန်ရှိနေသေးသော်လည်း ဥပဒေစည်းမျဉ်း အဟန့်အတားများကို ဖြေလျှော့ရန် အဓိကထား ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ရန်နေရာအဖြစ် ဆွဲဆောင်နိုင်မှုကို တိုးတက်နိုင်စေခြင်းကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းကို သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများဆိုင်ရာ ဥပဒေအသစ်များဖြင့် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုပထမအဆင့်ကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သော်လည်း ဒုတိယအဆင့်အနေဖြင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် များစွာလိုအပ်နေသေးသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ၎င်းတို့၏စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် လိုအပ်သော ဝန်ကြီးဌာနလိုင်စင်များနှင့် ခွင့်ပြုချက်များ ရယူရာတွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ရှင်းလင်းမှုမရှိခြင်းနှင့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေမှုအပေါ် ပြစ်တင်ပြောကြားမှုများ ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် အေဂျင်စီများ၏ကိုယ်စား ခွင့်ပြုချက်များနှင့် လိုင်စင်များ ထုတ်ပေးရန် အခွင့်အာဏာရှိသည့် OSS သည် ပြတင်းတစ်ပေါက်စနစ်ဖြင့် တစ်ထိုင်တည်း ပြုလုပ်ပေးသော အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့အဖြစ်ထက် ဗဟိုသတင်းအချက်အလက်စင်တာတစ်ခုအသွင်ဖြင့် လည်ပတ်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ OSS သည် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ OSS နှင့် ကွဲပြားခြားနားသည်။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ OSS ရှိ အရာထမ်းများ

သည် ဝန်ကြီးဌာနများကိုယ်စား ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာရှိခြင်းကြောင့် ယင်းတို့၏ လုပ်ငန်းစဉ်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအပေါ် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေမှု နည်းပါးပါသည်။

၂၅၆။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဟောဘောင်သည် ရင့်ကျက်မှုအဆင့်တစ်ခုသို့ ရောက်ရှိခဲ့ပြီဖြစ်ရာ ယခုအခါ DICA အနေဖြင့် ပိုမို၍ မဟာဗျူဟာကျသော အမြင်များနှင့် ပိုမိုနက်နဲသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေးနှင့် မြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန် အချိန်ကျရောက်ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများနှင့် လုပ်ငန်းများစွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးအစီအစဉ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် စီးပွားရေးချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှု လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးတွင် ပိုမိုတက်တက်ကြွကြွ ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများအကြား ကြီးမားသော စွမ်းဆောင်ရည်ကွာဟချက်သည် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် အဓိကအတားအဆီးများအဖြစ် ရှိနေဆဲဖြစ်သော်လည်း အထူး စီးပွားရေးဇုန်များနှင့် စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ SME Centre ကဲ့သို့သော မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ မြှင့်တင်ရေးနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အခြားသောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုကို မြှင့်တင်ပြီး နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် စီးပွားရေးချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှု လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ DICA သည် နာမည်ကောင်းရရှိခဲ့ပြီး စီးပွားရေးအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ထိတွေ့မှုရှိကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် စိုးရိမ်မှုများကို ကောင်းစွာ နားလည်ထားပါသည်။ စက်မှုလုပ်ငန်းစွမ်းဆောင် ရည်မြှင့်တင်ရေးအစီအစဉ်များနှင့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအကြား 'ပထမအဆင့်' ချိတ်ဆက်မှုများကို ဆောက်ရွက်ရန် အခြားသောသက်ဆိုင်သူများနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ဤအချက်သည် ရည်မှန်းချက်အောင်မြင်ရန် တွန်းအားပေးနိုင်သော အချက်တစ်ချက် ဖြစ်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများကိုလည်း ဤရည်မှန်းချက်များနှင့်အညီ ဖြစ်စေလျက် (ဥပမာအားဖြင့် - ပြည်တွင်းစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ရန် သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင် အလားအလာကောင်းသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပစ်မှတ်ထားခြင်းဖြင့်) ပိုမိုအားကောင်းအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

အဓိကမူဝါဒအကြံပြုချက်များ

- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလျင်မြန်ချောမွေ့ရေး တိုးတက်ရန် ဆက်လက် လုပ်ဆောင် နေစဉ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးဆောင်ရွက်ချက်များကို အားကောင်း အောင် ဆောင်ရွက်ပါ။
 - မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အဖွဲ့အစည်း ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် တစ်နေရာ တည်းဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းနှင့် အွန်လိုင်းဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမှတ်ပုံ တင်ခြင်းစနစ်ကဲ့သို့သော လုံလောက်သောစနစ်ယန္တရားများတည်ဆောက် ခြင်းအပါအဝင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် ဥပဒေနှင့်စည်းမျဉ်းမူဘောင် ကို တိုးတက်အောင် များစွာ ကြိုးပမ်းခဲ့ပါသည်။ ယခုအခါ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေး အစီအမံများကို စတင်တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အခြေ အနေတွင် ရှိပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် DICA ၌ သိသာသော အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်မှုများ လိုအပ်ရုံသာမက သီလဝါအထူး စီးပွားရေးဇုန်ကဲ့သို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးကို ကိုယ်တိုင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့်လည်း ပူးတွဲဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
 - ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးသည် ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များတွင် ပါဝင်ပါသည်။ DICA အနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ တရားဝင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ပိုမိုခိုင်မာစေရန်နှင့် ရှင်းလင်း ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့တရားဝင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးရာတွင် မည်သည့်အဖွဲ့ အစည်းပုံစံသည် အကောင်းဆုံးဖြစ်မည်ကို အစိုးရက စဉ်းစားဆောင်ရွက် သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် DICA ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးဌာနခွဲကို ပြန်လည်နေရာချထားရန် (ဝန်ကြီးဌာနကြီး၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုအဖြစ် ဆက်လက်ရပ်တည်ခြင်း သို့မဟုတ် ပိုမို၍ ကိုယ်ပိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိလာ သော အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ပြောင်းလဲရပ်တည်ခြင်း) မဟာဗျူဟာအသစ် တစ်ခုကိုလည်း ရေးဆွဲရန် လိုအပ်ပါသည်။
 - MIPP တွင် အဆိုပြုထားသည့် DICA အတွက် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ရွေးချယ်မှုအမျိုးမျိုးကို စိစစ်သုံးသပ်ရန်အတွက် လွတ်လပ်သော အဖွဲ့တစ်ခုက ဖြစ်နိုင်ခြေလေ့လာမှုတစ်ခုပြုလုပ်ရန် တာဝန်ပေးအပ်ပါ။ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအစီအစဉ်များနှင့် IPA ၏ အခြေအနေ နှင့်ပတ်သက် သော ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်ရာတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၏ မျှော်လင့် ထားသည့်ရလဒ်များနှင့် ဘတ်ဂျက်၊ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်၊ ရင်းနှီး

မြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးဆိုင်ရာ အလုံးစုံအကျိုး ထိရောက်မှုတို့၏ အကျိုးဆက်များကို သေချာစွာဆန်းစစ်ရန် လိုအပ် ပါသည်။

- MNE-SME ချိတ်ဆက်မှုများအတွက် ခိုင်မာသည့်အခွင့်အလမ်းများနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များကိုရှာဖွေဖော်ထုတ်ပါ။ DICA အနေဖြင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုသည် အခွင့်ကောင်းတစ်ရပ် အဖြစ် ရှိပြီးဖြစ်ရာ ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ကို မြှင့်တင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာ တွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် စက်မှုဇုန်များတွင် စမ်းသပ်ဆောင်ရွက်မှု များ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အစိုးရ အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် SME - MNEs ချိတ်ဆက်မှု ခိုင်မာစေရန်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည့်အပြင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အား ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းအခြေပြု စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဝန်ဆောင်မှုများ ထူထောင်နိုင်ရန် အားပေးပံ့ပိုးရပါမည်။
- ဌာနဆိုင်ရာလွတ်လပ်မှု (အစိုးရ၏ဌာနခွဲအမျိုးမျိုးသို့ သတင်းပို့ ခြင်း) ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက် မူဝါဒဆိုင်ရာ လွဲမှားမှု၊ ပုံတူပွားမှုနှင့် ဖြုန်းတီး နေသောအရင်းအမြစ်များကို ရပ်တန့်ရန် DICA နှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန် များကဲ့သို့သော နိုင်ငံတွင်းရှိ အခြားသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့ အစည်းများအကြား ဂရုတစိုက် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါ သည်။ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မက်လုံးများကဲ့သို့သော ပြည်သူ့အခွန်ဘဏ္ဍာငွေ အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့နှင့်ပတ်သက်လာလျှင် ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်မှုသည် အထူးအရေးကြီးသည်။ ဇုန်အတွင်း တည်ရှိနေသော ကုမ္ပဏီများအတွက် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးမဟုတ်သောမက်လုံး ပေးမှုများသည် အထူးသဖြင့် ဇုန်များပြင်ပတွင် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်လျက် ရှိသောစနစ်နှင့်နှိုင်းစာလျှင် အားကောင်းသည်။ ထို့ကြောင့် မလိုလားအပ် သော ဇုန်များတိုးချဲ့ခြင်းနှင့် ဇုန်အတွင်းရှိ ကုမ္ပဏီများအတွက် ရရှိနိုင်သည့် ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာမက်လုံးအချို့ကို တဖြည်းဖြည်းလျှော့ချခြင်းကို ရှောင်လွှဲရန်နှင့် တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဇုန်များအတွင်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များ ရရှိနိုင်သော ဘဏ္ဍာရေးမဟုတ်သော စည်းမျဉ်းဆိုင်ရာ ဆန်းသစ် ဆောင်ရွက်မှုများ၊ တိုးတက်မှုများနှင့်အတူ ပြင်ပစနစ်နှင့် ပိုမိုကိုက်ညီမှု ရှိစေရန်အတွက် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု လိုအပ်ပါသည်။

- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် DICA OSS ၏ ထိရောက်မှုကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် တည်ထောင်မှုဆောင်ရွက်ပြီးနောက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် သက်ရောက်လျက်ရှိသော ဒုတိယဆင့်စည်းမျဉ်းများကို ရိုးရှင်းလွယ်ကူမှုရှိစေရေး နှင့် တိုးတက်လာစေရေးအတွက် တိုးမြှင့်ပံ့ပိုးမှုနှင့် အခြားဝန်ကြီးဌာနများ၊ အေဂျင်စီများနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မြှင့်တင်ရန် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ပါ။
 - DICA OSS ၏ ထိရောက်မှု မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ပြုလုပ်နိုင်ပါသည် - (၁) သီလဝါ OSS Centre တွင် လက်ရှိကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်နေမှုနှင့် အလားတူသည့် OSS အရာထမ်းများကို ၎င်းတို့ ကိုယ်စားပြုသည့် ဝန်ကြီးဌာနအမျိုးမျိုးနှင့် အေဂျင်စီအမျိုးမျိုးတို့၏ ကိုယ်စားလှုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်းအပါအဝင် OSS တွင် အခြားသောလိုင်စင် များနှင့် ခွင့်ပြုချက်လုပ်ငန်းစဉ်များ ပေါင်းစပ်ပါ။ (၂) OSS တွင် လျှောက်ထားလွှာများကို စီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် Digital Solutions ကို ထပ်မံ၍ တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပါ။ လက်ရှိ Paper-based system မှ မှတ်တမ်းများကို Digital နည်းပညာဖြင့် ပြောင်းလဲသိမ်းဆည်းခြင်းနိုင်ရုံ သာမက ပိုမိုလျင်မြန်ပြီး ပိုမိုထိရောက်မှုရှိသော အချက်အလက် ရှာဖွေ ဆန်းစစ်လေ့လာမှုကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ထိုသို့သော ပြောင်းလဲမှုစနစ်ကို Donor Co-operation Programmes ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် Customer Service Training သို့ တက်ရောက် ခဲ့သည့် DICA ဝန်ထမ်းများအပေါ် အခြေတည်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ဦးစီးဆောင်ရွက်သင့်သည့် Customer Relationship Management စနစ်နှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်ပါသည်။
 - အထူးဂရုပြုရန်လိုအပ်သည့် ကဏ္ဍတစ်ခုမှာ DICA နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းများတွင် တာဝန်ရှိသည့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန (Environmental Conservation Department - ECD) တို့အကြား ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် နှစ်ကြိမ်နှစ်ခါဖြစ်နေသော ခွင့်ပြုမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကြောင့် အလားအလာ ညံ့ဖျင်းစွာ ရေးဆွဲထားသည့် လုပ်ငန်းစီမံချက်များနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် DICA မှ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် ခွင့်ပြု လိုက်သည် (အမှန်စင်စစ်တွင် ထိုသို့ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်သော်လည်း) ဟု ယုံကြည်စေနိုင်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သောအခြေအနေများတွင် တစ်ခါတစ်ရံ၌

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ECD ၏ အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည် ဖော်ရေးကို လျစ်လျူရှုရန် သို့မဟုတ် ဆန့်ကျင်ရန် ဆောင်ရွက်ကြသည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ECD ၏အကြံပြုချက် များကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ MIC ပါမစ်များကို ပျက်ပြယ်စေလိမ့်မည်ဟု စိုးရိမ်နေနိုင်ပါသည်။ စိတ်ပျက်ဖွယ်ကိစ္စရပ်များ အား ရှောင်လွှဲရန်နှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာစေရေး အဆင်ပြေ ချောမွေ့မှုရှိစေရန် အစပိုင်း၌ပင် မျှော်မှန်းထားမှုများကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ အထက်ဖော်ပြပါအကြံပြုချက်များအတိုင်း လုပ်ငန်းစဉ်နှစ်ခုကို ပေါင်းစပ်လိုက်လျှင် ထိုသို့ပြုလုပ်ရာတွင် ပိုမိုလွယ်ကူ စေနိုင်ပါသည်။

- ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပြီးနောက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု များအပေါ် သက်ရောက်လျက်ရှိသည့် စည်းမျဉ်းများ တိုးတက်စေရေးနှင့် ရိုးရှင်း လွယ်ကူစေရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် စုပေါင်းအားထုတ်မှု လိုအပ်နေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်အနေဖြင့် စံချိန်စံညွှန်းမီ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများရေးဆွဲရန် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများသို့ မေတ္တာ ရပ်ခံထားခြင်းသည် ကြိုဆိုရမည့် လုပ်ဆောင်ချက်ဖြစ်ပါသည်။ ဝန်ကြီး ဌာနများအနေဖြင့် ဘုံရည်မှန်းချက်များ တစ်ပြေးညီဖြစ်စေရန် SOPs ရေးဆွဲရေးကို ကူညီပံ့ပိုးသင့်ပါသည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်မှုသည် National Single Window တည်ဆောက်ရန် အထောက်အကူပြုသော ဥပဒေ စည်းမျဉ်းတိုးတက်မှုအတွက် မဟာဗျူဟာ၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သင့် ပါသည်။
- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်း အဆင့်သတ်မှတ်ချက်များ တိုးတက် ရေးအတွက် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရာတွင် Distance to Frontier ကို စဉ်းစားဆောင်ရွက်ပါ။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု စတင် ဆောင်ရွက်ခြင်းကဲ့သို့သော အချို့သောညွှန်းကိန်းများတွင် မြန်မာနိုင်ငံ အနေဖြင့် အားရဖွယ် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်စဉ်မှာပင် ထိပ်ပိုင်း Frontier နှင့် အလွန်ဝေးကွာနေသည့် ပဋိညာဉ်များအတည်ပြုဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ချေးငွေ ရရှိနိုင်ခြင်း၊ အနည်းစုရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား အကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့် လူမွဲခံယူခြင်းကို ဖြေရှင်းခြင်းကဲ့သို့သော ညွှန်းကိန်းများကိုလည်း ဦးတည် ကာ တိုးတက်မှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

- မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာအကြံပေးခြင်းနှင့် စီးပွားရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် နယ်ပယ်များတွင် ကောင်းမွန်သောစည်းမျဉ်းအုပ်ချုပ်မှုကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းတို့တွင် DICA ၏ အခန်းကဏ္ဍ အားကောင်းလာအောင် ဆောင်ရွက်ပါ။
 - ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် မကြာခဏအပြန်အလှန်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု များနှင့် ခိုင်မာသောချိတ်ဆက်မှုများမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့ကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး မဟာဗျူဟာများအပါအဝင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒများနှင့် ဦးစားပေးကဏ္ဍများ သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်းတွင် ပို၍စနစ်ကျစွာ ပါဝင်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ပါ။
 - DICA တွင် ကောင်းမွန်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအလေ့အထများ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပြီး ကြိုတင်၍ ဥပဒေစည်းမျဉ်း သက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းကို ရှေ့ပြေးဆောင်ရွက်ရန် ရည်မှန်းချက်ထားပါ။ ထုတ်ပြန်မည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကြောင့် သက်ရောက်မှုများအပေါ် ဆန်းစစ်ချက်များ ပြုလုပ်ပါ။ ထုတ်ပြန်မည့်/ ထုတ်ပြန်ပြီးသည့် ဥပဒေ စည်းမျဉ်းများအပေါ် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းအပါအဝင် ဥပဒေစည်းမျဉ်းဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုကို ကြီးကြပ်မည့် ဗဟိုအဆင့် အစိုးရအဖွဲ့မရှိသည့် အခြေအနေတွင် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများအနေဖြင့် မူဝါဒနယ်ပယ်များတွင် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်နှင့် ဆန်းစစ်မှုပြုလုပ်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာမှ အထောက်အပံ့နှင့် အကြံဉာဏ်များကို တတ်နိုင်သမျှရှာဖွေသင့်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပိုင်းဆိုင်ရာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်နှင့် အထူးသဖြင့် ဒုတိယအဆင့်စည်းမျဉ်းဥပဒေများနှင့်အညီ ဥပဒေစည်းမျဉ်းမူဘောင်ကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန်တို့အတွက် တန်ဖိုးရှိသည့် သင်ခန်းစာများကို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ကာလလတ်အနေဖြင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများကို ကြီးကြပ်ရန် အခွင့်အာဏာရှိသော ဗဟိုအစိုးရအဆင့်ဌာနတစ်ခုကို တည်ထောင်သင့်ပါသည်။
- DICA ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြဲသာမှုမူဘောင် ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပါ။
 - ပန်းတိုင်များ၊ ဘုံရည်မှန်းချက်များ၊ အဓိက လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်မှု ညွှန်းကိန်းများ၊ ဘတ်ဂျက်များသတ်မှတ်ထားရှိခြင်းအပြင် ခိုင်မာသော ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းစနစ် (Monitoring & Evaluation – M & E System) ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် DICA တွင် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို စတင်

ဆောင်ရွက်ပါ။ ယင်းမဟာဗျူဟာသည် ကာလလတ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်နိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းထူထောင်မည့်အဖွဲ့အစည်းပုံစံ ရေးဆွဲရေးအတွက် အဓိကကျသောအဆင့်ဖြစ်ပါသည်။

- DICA ၏ တိုးတက်မှုများကို အဓိကရည်မှန်းချက်များနှင့်နှိုင်းယှဉ်၍ မြင်သာအောင် ဖော်ပြထားသော နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာ၏ အရည်အသွေးကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပြီး အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ပါ အများပြည်သူ သိရှိအောင် ထုတ်ဝေပါ။ အချို့သော ထိပ်တန်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအေဂျင်စီ များ၏ အစီရင်ခံစာများကို နမူနာယူနိုင်ပြီး အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော M&E စနစ်၏ အဓိကကျသော အစိတ် အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်လာပါမည်။
- DICA အနေဖြင့် တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ချက် ရည်မှန်းချက်များအပါအဝင် အဆိုပြုပြီး၊ ခွင့်ပြုပြီးနှင့် အတည်ပြုပြီး လုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ်ရာနှင့် အစီရင်ခံစာတွင် ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းစနစ်တိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည် (အခန်း - ၄ တွင် အသေးစိတ် ဆွေးနွေးထားပါသည်)။ Online Portal အသစ်ဖြင့် MIC ၏ ခွင့်ပြုချက် မတိုင်မီအပါအဝင် စီမံကိန်းအဆိုပြုလွှာအကျဉ်းချုပ်များနှင့် ကနဦးပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဆန်းစစ်ခြင်း သို့မဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းဆောင်ရွက်ချိန်တွင် ပြုလုပ်ထားသော ကတိကဝတ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နည်းဥပဒေ ၁၉၆ အရ နှစ်စဉ်အစီရင်ခံစာမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့်အညီ ဖြစ်စေရန် MIC ခွင့်ပြုချက်နှင့် အတည်ပြုချက် ရရှိထားသော ကုမ္ပဏီများကို ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်းကို အဆင်ပြေချောမွေ့မှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည် (အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို အခန်း ၆ တွင်ဖော်ပြထားပါသည်)။ ယင်းကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ DICA သည် အစီရင်ခံခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် အနာဂတ်မူဝါဒဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် သတ်မှတ်ပုံစံတစ်ခုကို အဆိုပြုနိုင်သည်။ ပညာပေးရန် နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရန် ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် DICA သည် ၎င်း၏ ဝက်ဘ်ဆိုက်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများက အစီရင်ခံထားသည့် လျှို့ဝှက်မဟုတ်သော၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်လွယ်ခြင်းမရှိသော အချက်အလက်များကို အများပြည်သူသိရှိအောင် ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။
- DICA ရုံးခွဲ ၁၅ ခုအား ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းလာစေရန် လုပ်ဆောင်နေမှုများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပါ။ ယင်းရုံးခွဲများသည် ကုမ္ပဏီဆိုင်ရာ

ကိစ္စရပ်များအပြင် အနာဂတ်တွင် ဖြစ်လာနိုင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှုန်းနှုန်းများကို ဖော်ထုတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ခွင့်ပြုချက်များနှင့် အတည်ပြုချက်များတွင် ပါဝင်သည့် တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့်အညီ ဖြစ်စေရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ကြီးကြပ်ခြင်းတို့အတွက် အဓိကကျသော အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအသွင်အပြင်

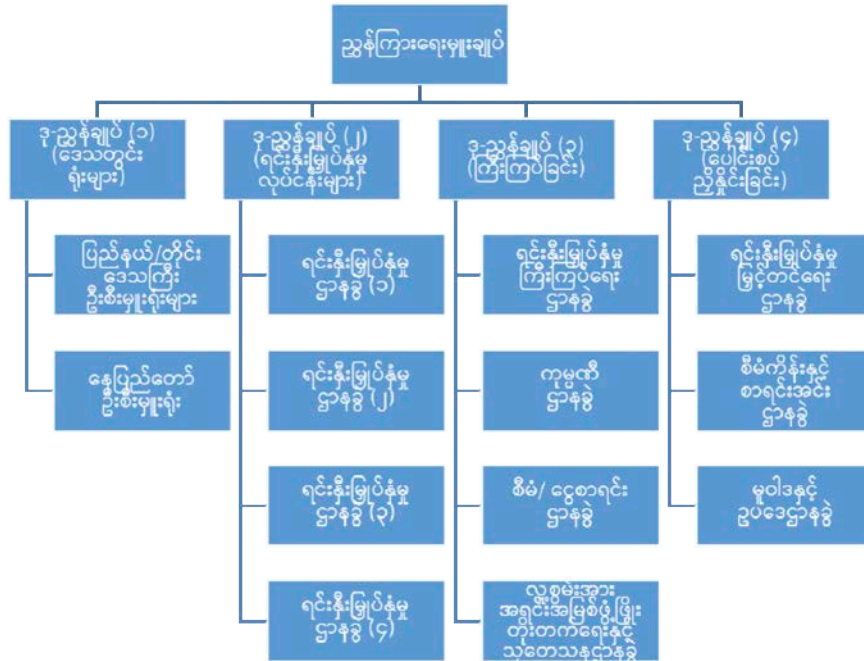
DICA ကို ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်ခြင်း ကိစ္စရပ်များ ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအတွက် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီတစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန (MIFER) လက်အောက်တွင်ရှိပြီး ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အဓိကပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများကို ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြု၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် တံခါးဖွင့်စီးပွားရေး ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်အချိန်မှစ၍ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကျယ်ပြန့်ပြီး အရေးပါအရာရောက်သော ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အဓိကဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အဖွဲ့အစည်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

DICA ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး DICA သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ထိန်းကျောင်းရသော အဓိကကျသည့်လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ဆောင်ရွက်ပါသည် (ပုံ ၃-၁) -

- နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဝင်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်း၊
- ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မြှင့်တင်ခြင်း၊
- တစ်နေရာတည်း၌ တစ်စုတစ်စုတည်းဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း၊
- နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းစီမံချက်များကို စိစစ်ခြင်းနှင့် ခွင့်ပြုချက် ထုတ်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှတ်ပုံတင်ခြင်း၊
- အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အခြားသောစာချုပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်း၊
- ပို့ကုန်မြှင့်တင်ခြင်း၊
- ဆန်းသစ်တီထွင်မှု မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

- ငွေကြေးနှင့် ငွေကြေးမဟုတ်သော အခွင့်အရေးများပေးခြင်း၊
- နှစ်ရှည်မြေငှားရမ်းခြင်းကို ခွင့်ပြုခြင်း၊
- ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။

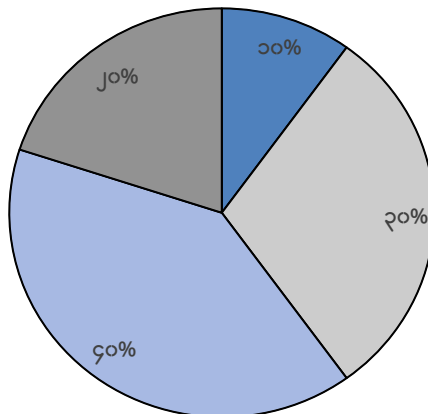
ပုံ ၃-၁ DICA ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ

ရင်းမြစ် - DICA ၏ Website

ပုံ ၃-၂ DICA ၏ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးဘတ်ဂျက်အသုံးပြုမှုအခြေအနေ

■ အမည်ကောင်းရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း □ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း
 ■ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းရေး ■ မူဝါဒအကြံပေးခြင်း

ရင်းမြစ် - ယခုရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်ပြုလုပ်ရာတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် OECD IPA Survey of Myanmar ၂၀၁၉ အပေါ် အခြေပြု၍ စာရေးသူ၏ ပုံဖော်ဆောင်ရွက်ချက်

DICA သည် ၎င်း၏ဘတ်ဂျက်ကို အစိုးရထံမှလက်ခံရရှိပြီး ကိုယ်ပိုင်အရင်းအမြစ်များကို ထုတ်လုပ်ခြင်းမရှိပါ။ DICA သည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစ၍ ဘတ်ဂျက်ကိုပုံမှန်တိုးမြှင့်ခဲ့သည်။ ဘတ်ဂျက်အသုံးပြုမှုအရ ၄၀% ကိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့ရေးနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို စွဲမြဲအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့အတွက် အသုံးပြုပါသည် (ပုံ ၃-၂)။ မြန်မာနိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးသည် DICA ၏ ဦးစားပေးဖြစ်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအတွက် ဘတ်ဂျက်သုံးစွဲမှုအခြေကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။ DICA ၏ ဝန်ထမ်း ၅၀၀ သည်သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့နှင့် ဆက်ဆံရာတွင် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှု မြန်ဆန်ပြီး အရည်အချင်းရှိသူများအဖြစ် နာမည်ရကြပါသည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ဝန်ထမ်းအများစုသည် တက္ကသိုလ်ဘွဲ့ရများဖြစ်ကြပြီး ၈၀ ဦးသည် ဘွဲ့လွန်သင်တန်းများ ပြီးဆုံးထားကြသည် (OECD IPA Survey of Myanmar ၂၀၁၉)။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်းနှင့် ယင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့ရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ

မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းများ ရေးဆွဲခြင်းသည် စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေသည့် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့သော နိုင်ငံများအတွက် မျှော်မှန်းချက်တစ်ရပ်ကို ချမှတ်ပေးနိုင်သည့် ထိရောက်သော နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်း (MIPP) (၂၀၁၆- ၂၀၃၆) သည် ယင်းကဲ့သို့သော အစီအစဉ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ဆက်စပ်သည့် မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအတွက် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးမှု၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာနည်းစနစ်များနှင့် ဒေသတွင်းစက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်စသည့် ကဏ္ဍ ၅ ခုပါဝင်သည့် ပြီးပြည့်စုံသောစီမံကိန်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းစီမံကိန်းတွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုပုံစံနှင့် အစီအစဉ် အသေးစိတ် ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်းတွင် ဖော်ပြပါကဏ္ဍ ၅ ခုကို လွှမ်းခြုံသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးကော်မတီနှင့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များကို ဖွဲ့စည်းပြီး ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါကော်မတီ၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက ဆောင်ရွက်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနသည် ယင်းကော်မတီ၏ အတွင်းရေးမှူးရုံးအဖွဲ့အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုအနေဖြင့် MIPP ကို မဟာစီမံချက်များအဖြစ် ပိုင်းခြားခဲ့ပြီး

စီးပွားရေးနယ်ပယ်အတွင်း MIPP နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ထိန်းညှိမှုများကို ဆောင်ရွက်ရန် အတွက် ၅ နှစ်တစ်ကြိမ် ပြန်လည်သုံးသပ်မှုကို ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ချမှတ်ထားသည့် အတိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက ကောင်းမွန်သည့်စည်းမျဉ်းဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကို ဖြစ်ပေါ်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအား ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း အလယ်အလတ်ဝင်ငွေရှိသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာစေရေးဟူသည့် ရည်မှန်းချက်ကို အထက်ဖော်ပြပါဧရိယာများရှိ ရည်ရွယ်ချက်များက အထောက်အပံ့ပြုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသည် ရည်မှန်းချက်ကြီးမားသော စီမံကိန်းတစ်ခု ဖြစ်ပြီး ယင်းစီမံကိန်းအား စဉ်ဆက်မပြတ်ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုပန်းတိုင် (SDGs) များနှင့် ချိတ်ဆက်လိုသည့် အစိုးရ၏ ရည်ရွယ်ချက်သည် ကျယ်ပြန့်သောဖွံ့ဖြိုးမှု ရည်ရွယ်ချက် များနှင့် ညီညွတ်သည့် နိုးကြားမှုရှိသော အားထုတ်မှုကို ဖော်ညွှန်းပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဆိုင်ရာ အတားအဆီးများကို လျော့ချပေးခြင်းသည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးမှုကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်သည့် မဟာဗျူဟာ၏ အစိတ် အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည့် အပြင် ယင်းကို ကျယ်ပြန့်သည့် လူမှုရေးအကျိုးခံစားခွင့်များနှင့် ချိတ်ဆက်ခြင်းသည် စည်းမျဉ်းမူဘောင်တစ်ရပ်လုံး တိုတက်စေရန်အတွက် အဓိကကျသည့် အချက်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် စံပြုဖွယ်လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး စီမံကိန်း ကို အကောင်အထည်ဖော်နေစဉ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအစီအစဉ်ဆိုင်ရာ အမြင်ကို ဆက်လက်ထားရှိရန် အားပေးဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်း အကောင်အထည်ပေါ်လာခြင်း၏ အဓိက တွန်းအားတစ်ရပ်မှာ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်း (Foreign Direct Investment Promotion Plan - FDIPP) (၂၀၁၄)ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် လိုအပ်ချက် ဖြစ်ပြီး ဇယား ၃-၁ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း FDIPP အရ မျှော်မှန်းထားသည့် အဓိက ရလဒ်များကို ရရှိခဲ့သည့်အပြင် အစိုးရအနေဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဆင့်ကဲ ဆောင်ရွက်ရန် အခြေအနေ ဖြစ်လာပါသည်။

ဇယား ၃-၁ FDIPP ၏ မျှော်မှန်းချက်သို့ ရောက်ရှိခြင်း

FDIPP ၏ မျှော်မှန်းချက်	ရလဒ်
တစ်နေရာတည်း၌ တစ်စုတစ်စည်းတည်းအလုံးစုံ ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို အားကောင်းစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း။	တစ်နေရာတည်း၌ တစ်စုတစ်စည်းတည်း အလုံးစုံ ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်အဖွဲ့အား DICA တွင် ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ခြင်း။
နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေကို ပေါင်းစပ်ခြင်း။	မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေကို ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ခြင်း။
မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများအက်ဥပဒေကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း။	ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ထားသော မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေ သစ်ကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်း။
အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေကို ထိထိရောက်ရောက် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း။	လိုအပ်သည့် အမိန့်ကြော်ငြာစာများ ထုတ်ပြန်ခြင်းနှင့်အတူ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်တွင် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း။
PPPs အကောင်အထည်ဖော်မှုကို ပိုမိုအားကောင်းစေခြင်း။	ဝန်ကြီးဌာနများအကြား PPPs ကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် PPP အဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်း။
DICA ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းအစီအစဉ်များကို အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။	လုပ်ငန်းကိစ္စများစွာကို ပြီးဆုံးအောင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ခြင်း- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလမ်းညွှန်များ၊ ဒေသတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲများ၊ website အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း၊ DICA တွင် Japan Desk ဖွင့်လှစ်ခဲ့ခြင်း။

ရင်းမြစ်: မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်း၊ ၂၀၁၈

စီမံကိန်း၏ ကျယ်ပြန့်သောနယ်ပယ်ကိုထောက်ရှုလျက် ယခုသုံးသပ်ချက်သည် အစိုးရအား ခိုင်မာသော မူဝါဒဆိုင်ရာလမ်းညွှန်မှုကိုပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်သောကြောင့် အဓိကကျသော မဟာဗျူဟာမြောက်ကဏ္ဍများကိုသာ ဦးတည်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ကဏ္ဍများအလိုက် သုံးသပ် တင်ပြမှုများကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် လတ်တလောဆောင်ရွက်ချက်များ

“ဥပဒေသစ်များကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ရုံမျှဖြင့် မလုံလောက်ပါဘူး။ ပြဋ္ဌာန်းလိုက်တဲ့ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများကို ကောင်းမွန်စွာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အစိုးရဌာနအများစုဟာ ဥပဒေတစ်ခုကို ဘယ်လိုအသက်ဝင် အောင် ဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုတဲ့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွေကို မသိကြပါဘူး။”

ဦးအောင်နိုင်ဦး၊

အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန၏ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ဟောင်း^၉

ကောင်းမွန်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေးသည် ကုမ္ပဏီများ/ လုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် လုပ်ငန်းများစတင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် လွယ်ကူလျင်မြန်စွာ စတင်နိုင်စေခြင်းကို အထောက်အကူပြုစေမည့် ခိုင်မာကောင်းမွန်သည့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအပေါ်တွင် မူတည် သည်ဟု အစိုးရအနေဖြင့် အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်း သည့် မူဝါဒမူဘောင်တိုးတက်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကူအညီပေးခြင်းဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များအတွက် အဓိကကျပြီး လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်က ထုတ်ပြန်သည့် Doing Business ညွှန်းကိန်းတိုးတက်ရေးကိုလည်း အဓိကထား ဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါသည်။ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးဆောင် သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ Doing Business Ranking တိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းအဖွဲ့ကို ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကော်မတီမှ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

လုပ်ငန်းတစ်ခုစတင်ရန် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးနှင့်ဆိုင်သော သိသာထင်ရှားသည့် တိုးတက်မှု များ

ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ထုတ်ပြန်ချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း စီးပွားရေးဝန်းကျင် ဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့် တိုးတက်မှုအရှိဆုံး ထိပ်တန်းနိုင်ငံ ၂၀ စာရင်းတွင် ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ရလဒ်တစ်ခုအနေဖြင့် ဆက်လက်ကြုံတွေ့ရနိုင်သည့် အမျိုးမျိုးသော စိန်ခေါ်မှုများကို ဖော်ထုတ်နိုင်သည့်အပြင် ဆက်လက်၍ ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ရမည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာအချက်အလက်များကိုလည်း အထောက်အပံ့ပြု ပါသည်။

ဇယား ၃-၂ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုစတင်ခြင်းနှင့် ဆောက်လုပ်ခွင့်လိုင်စင်ရရှိရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များသည် ပိုမိုလွယ်ကူလာမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအောင်မြင်မှုများသည် အသိမှတ်ပြုချီးကျူးထိုက်ပြီး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် ရည်မှန်း ထားသည့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်များသည် ကောင်းမွန်သောရလဒ်များကို ပုံဖော်နိုင်မည် ဖြစ်ပါ သည်။ ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် မြန်မာကုမ္ပဏီအွန်လိုင်း (MyCo) ကို စတင်တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ခြင်းနှင့် မှတ်ပုံတင်ကြေးသတ်မှတ်ချက်နှုန်းထားများ လျော့ချနိုင်ခဲ့ ခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုစတင်တည်ထောင်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် တိုးတက်မှုများ အတွက် တွန်းအားတစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့ပါသည် (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၉)။ သို့သော် ယင်းတိုးတက်မှု အားလုံးသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ အမျိုးအစားအားလုံးကို လွှမ်းခြုံမှု မရှိပါ။ ပဋိညာဉ်များ အတည်ပြုဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ခက်ခဲလျက်ရှိပြီး အစိုးရ၏

အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်နှင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဂရုတစိုက် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်နေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ကုန်သွယ်မှုတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အဆင့် ၁၅၉ ရှိခဲ့ရာမှ ၁၆၈ သို့ ကျဆင်းခဲ့ပါသည်။ ဤအချက်သည် ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ဥပဒေရေးဆွဲသူများ တွေ့ကြုံရသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ထင်ဟပ်စေပါသည်။ အခြားနိုင်ငံများအနေဖြင့်လည်း ယင်းတို့၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းများကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာယှဉ်ပြိုင်မှုကြားတွင် ပိုမို ကောင်းမွန်စေရန် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်နေကြသည်ဖြစ်ရာ ဥပဒေစည်းမျဉ်းများ တိုးတက် မှုအား ပုံသေထိန်းသိမ်းရန်မှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ခက်ခဲပါသည်။ MIPP ၏တိုးတက်မှုကို အကဲဖြတ်ရာတွင် ထိုအချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။

ထို့အပြင် အဓိကရမှတ်တိုးတက်မှုသည် Distance to Frontier ဖြစ်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ အမျိုးအစားတွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအကောင်းဆုံးအလေ့အထမှ နိုင်ငံအနေဖြင့် မည်မျှ ကွာဝေးသည်ကို တိုင်းတာခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုစတင်ခြင်း တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရမှတ်မှာ ၈၉.၃ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် Top Frontier နှင့် အလွန်နီးကပ်ပါ သည်။ Doing Business ညွှန်းကိန်းတိုးတက်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ထပ်မံ အားစိုက်ကြိုးပမ်း မှုသည် ဤကဏ္ဍကို ဦးစားမပေးရပါ။ တစ်နည်းအားဖြင့် Getting Credit နှင့် Enforcing Contracts အပိုင်းတွင် ၁၀ နှင့် ၂၆.၄ အသီးသီးရရှိခဲ့သည့်အတွက် ထိပ်ပိုင်းနယ်ပယ်နှင့် အလွန်ကွာဟနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ အလားတူ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် လူမွဲခံယူမှုကို ဖြေရှင်း ခြင်းနှင့် အနည်းစုရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား အကာအကွယ်ပေးခြင်း အပိုင်းများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လည်း ထိပ်ပိုင်းနိုင်ငံများနှင့် အလှမ်းကွာဝေးလျက်ရှိပါသည်။

ဇယား ၃-၂ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ Doing Business ညွှန်းကိန်းအရ နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ အနက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကဏ္ဍအလိုက်အခြေအနေ

	စီးပွားရေး လုပ်ငန်း တစ်ခု စတင်ခြင်း	ဆောက် လုပ်ခွင့် ပြုမိန့် လျှောက် ထားခြင်း	လျှပ်စစ် မီး ရရှိခြင်း	ပိုင်ဆိုင်မှု မှတ်ပုံတင် ခြင်း	ချေး ငွေရရှိ နိုင် ခြင်း	လူနည်းစု ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူ များကို အကာ အကွယ် ပေးခြင်း	အခွန် ပေး ဆောင် ခြင်း	နယ် စပ် ဖြတ် ကျော် ကုန် သွယ်မှု	ပဋိညာဉ် များ အတည် ပြု ဆောင် ရွက်ခြင်း	လူမွဲခံယူ ခြင်းကို ဖြေရှင်း ခြင်း
၂၀၁၆	၁၇၀	၆၆	၁၄၉	၁၄၃	၁၇၅	၁၇၉	၁၁၉	၁၅၉	၁၈၈	၁၆၄
၂၀၂၀	၇၀	၄၆	၁၄၈	၁၂၅	၁၈၁	၁၇၆	၁၂၉	၁၆၈	၁၈၇	၁၆၄

ရင်းမြစ်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်(၂၀၁၅, ၂၀၁၉), Doing Business ညွှန်းကိန်းများ

ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလိုအပ်ဆဲ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် သက်ရောက်လျက်ရှိသည့် ဒုတိယဆင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများ

ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ Doing Business အဆင့်သတ်မှတ်ချက်ဖြင့် တိုင်းတာချက်များအရ နိုင်ငံအတွင်း စီးပွားရေးများလုပ်ဆောင်ရန်လွယ်ကူမှုနှင့်ပတ်သက်၍ MIPP တွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် မြင့်မားသောရည်မှန်းချက်များ ချမှတ်ထားပါသည် - ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ထိပ်ဆုံးနိုင်ငံ ၁၀၀ တွင်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၅ ခုနှစ်တွင် ထိပ်ဆုံးနိုင်ငံ ၈၅ တွင်လည်းကောင်း၊ ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် ထိပ်ဆုံးနိုင်ငံ ၆၀ တွင်လည်းကောင်း၊ ၂၀၃၅ ခုနှစ်တွင် ထိပ်ဆုံးနိုင်ငံ ၄၀ တွင်လည်းကောင်း ပါဝင်ရန် ရည်မှန်းထားပါသည်။ ဤရည်မှန်းချက်များ ပြည့်မီရန်အတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအမျိုးအစားအလိုက် သိသာထင်ရှားသောတိုးတက်မှုများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအချို့ကို အလျင်အမြန်ဖြေလျှော့ပေးရန် လိုအပ်မည် ဖြစ်ပါသည်။ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများအပါအဝင် နိုင်ငံအများစုတွင် စည်းမျဉ်းများဖြေလျှော့ချရန် ဆောင်ရွက်နေကြပြီဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်သူ့လူထုနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား အစိုးရ၏ ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းလုပ်ငန်းကို အကျိုးခံစားခွင့်အပြည့်အဝရရှိစေရန် ကျယ်ပြန့်သော အားထုတ်မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ထိုင်းနိုင်ငံသည် ခွင့်ပြုမိန့်များနှင့် ကြိုးနီစနစ်ကို ဖြတ်တောက်ရန် “Regulatory Guillotine” စီမံချက်ကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံက ချမှတ်ထားသော ရည်မှန်းချက် များသည် အလွန်ကြီးမားနေမည်ဖြစ်သည် - အထူးသဖြင့် ထိုသို့သော လျင်မြန်သော တိုးတက်မှုများအတွက် Trade-offs ကို လိုအပ်ပါသည် - သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လိုင်စင်များကြောင့် အချို့ကိစ္စရပ်များသည် အခြားရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေးရည်မှန်းချက်များနှင့် ဆန့်ကျင်နိုင်ပါသည်။ ဤရည်မှန်းချက်များသည် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော Frontier မှ အကွာအဝေးကို ထည့်သွင်းတွက်ချက်ခြင်း ရှိ-မရှိ ဟူသော အချက်သည် မေးခွန်းထုတ်စရာရှိပါသည်။

ဥပဒေစည်းမျဉ်းဆိုင်ရာ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများမရှိစေဘဲ မူဝါဒများတိုးတက်စေရန် ဥပဒေစည်းမျဉ်းဖြေလျှော့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ခိုင်မာသောနည်းစနစ်များနှင့် သင့်လျော်သော စွမ်းရည်ရှိသည့်အဖွဲ့အစည်းများ လိုအပ်ပါသည်။ Doing Business ရမှတ်နိမ့်ခြင်းသည် တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေခန့်ကျမှုနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတိုးတက်ရေးကိစ္စရပ်များနှင့် တိုင်းပြည်၏ အခြေခံရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက်များသည် အမြဲယှဉ်တွဲလျက် ရှိပါသည်။ Doing Business အဆင့်သတ်မှတ်ချက်များကို အာရုံစိုက်ခြင်းသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် တွန်းအားတစ်ခု ဖြစ်သော်လည်း ဤရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ခြင်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစနစ်၏ အဓိကအားနည်းချက်များကို သေသေချာချာ

ဖော်ပြနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ လက်တွေ့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် ဈေးကွက်အခြေအနေ၊ ဈေးကွက်အရွယ်အစား၊ နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှု၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် နီးကပ်မှုရှိခြင်း တို့သည် အရေးကြီးသည့်အတွက် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်ခြင်းနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာဥပဒေစည်းမျဉ်းများအကြား ဆက်နွယ်မှုသည် ခိုင်မာမှုမရှိပါ။ ထို့ကြောင့် Doing Business အညွှန်းကိန်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ MIPP တွင် ချမှတ်ထားသည့် ရည်မှန်းချက်များအောင်မြင်ရန်အတွက် အစိုးရ၏ ဝန်ပိုနေသောစွမ်းဆောင်ရည်ကို ဦးစားပေးရန် မဖြစ်မနေလှုံ့ဆောင်မှုတစ်ခု ရှိရမည်ဖြစ်ပါ သည်။

ကုမ္ပဏီများအတွက် ကောင်းမွန်ပြီးထိရောက်သောစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် စနစ်တစ်ခု အပေါ် ယုံကြည်စိတ်ချရမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ တိကျသေချာမှုနှင့် မူဝါဒတည်ငြိမ်မှုသည် ယုံကြည်စိတ်ချရသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်ကျင်ကောင်းတစ်ခု၏ အဓိကအချက်များ ဖြစ်ပါ သည်။ သို့သော် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ တိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ဥပဒေ စည်းမျဉ်းဖြေလျော့ခြင်း စကားရပ်နှစ်ခုသည် အဓိပ္ပါယ်တူညီမှုရှိသည်ဟု အမြဲတမ်း မယူဆ နိုင်ပါ။ ယှဉ်ပြိုင်မှုဆိုင်ရာအတားအဆီးများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာအားနည်းချက်များကို ဖယ်ရှားခြင်းသည် ဈေးကွက်အခြေအနေနှင့် ညှိနှိုင်းမှုအောင်မြင်စေရေးအတွက် အဖြေတစ်ခု မဟုတ်ပါ။ ဤကိစ္စတွင် စိုးရိမ်မှုများကို ဖြေရှင်းရန် အထိရောက်ဆုံး စည်းမျဉ်းသတ်မှတ်ချက် ကို ရှာဖွေခြင်းသည် သက်ဆိုင်မှုအရှိဆုံးကိစ္စဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကို မှန်ကန်စွာ ရယူနိုင်ရေး သည် ရိုးရှင်းလွယ်ကူခြင်းမရှိသည့်အတွက် ဥပဒေစည်းမျဉ်းဖြေလျော့ခြင်းအတွက် အလွန် အကျွံဖိအားပေးခြင်း ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက မျှော်လင့်ထားသည့် ရလဒ်များ ရရှိနိုင်ရေး အပေါ် ထိခိုက်နိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်အကြားတွင် ဥပဒေ ၂၃၂ ခု အတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့သော နိုင်ငံတွင် ပြောင်းလဲမှုမြန်ဆန်သောအခြေအနေ၌ ကျရှုံးမှုနှင့် စွမ်းဆောင်မှုလျော့ကျခြင်းအခြေအနေသည် ပိုမိုမြင့်မားလာနိုင်ဖွယ် ရှိပါသည် (OECD, 2018b)။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများအပေါ် သက်ရောက်နေသောလက်ရှိ ဥပဒေစည်းမျဉ်း များကို စေ့စပ်သေချာစွာ အကဲဖြတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ အများပြည်သူနှင့် သက်ဆိုင်သည့် မူဝါဒများကို ရေးဆွဲရာတွင် အာဏာပိုင်များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မထိခိုက် စေဘဲ စီးပွားရေးဝန်းကျင် တိုးတက်စေရေးအတွက် နည်းလမ်းများ ချမှတ်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါ သည်။ DICA က ဦးဆောင်သော မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများစတင်ရန်အတွက် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ဥပဒေရေးဆွဲသူများအနေဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေး

စနစ်နှင့် စွမ်းဆောင်ရည် အားနည်းမှုများကိုဖော်ထုတ်ရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် ဥပမာကောင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ယခင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း စီးပွားရေးစတင်ရန် ကုန်ကျ စရိတ်နှင့် အချိန်ကို သိသိသာသာလျှော့ချရန်အတွက် DICA အနေဖြင့် ယခင်စနစ်အား ထိရောက်စွာ ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့်အပြင် နိုင်ငံအတွင်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု လည်ပတ်မှုအတွက် အနိမ့်ဆုံးလက်ခံနိုင်သောစံချိန်စံညွှန်းများနှင့် မကိုက်ညီသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှ စားသုံးသူများအား အကာအကွယ်ပေးလျက်ရှိပါသည်။

ထိုကဲ့သို့သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းသည် နိုင်ငံရေးအရ စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်နိုင်သည်။ အချို့သောဝန်ကြီးဌာနများသည် စွမ်းဆောင်ရည် အားနည်း ချက်များနှင့် ပိုင်နက်နယ်မြေအငြင်းပွားမှုများကြောင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများ ဖြေလျော့ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုကြပါ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် သက်ရောက် သော ဒုတိယဆင့်စည်းမျဉ်းများကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထပ်မံ လိုအပ်မည့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းပြောင်းလဲမှု အဆင့်တစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ အရေးကြီးသော ပြဿနာတစ်ခုမှာ ခွင့်ပြုချက်နှင့် လိုင်စင်များအတွက် ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန် ပွင့်လင်းမြင်သာ ရှင်းလင်းသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (SOPs) မရှိခြင်းအပြင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် သက်ဆိုင်သည့်အကျင့်စီမံအကြား ရံဖန်ရံခါ သဘောထားကွဲလွဲမှုများ (မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု နှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးခြင်းအတွက် အခန်း ၈ ကို ကြည့်ပါ) ရှိနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ ပြန်လည်သုံးသပ်မှုကာလအတွင်း ဆွေးနွေးခဲ့သူများက အချို့ကိစ္စများတွင် ခွင့်ပြုချက် ရရှိရန် အခြေအနေများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် တာဝန်ရှိသောအစိုးရအကျင့်စီမံအကြားနှင့် တာဝန်ရှိသူများ၏ အလားအလာရှိသော တရားမဝင်အပြုအမူများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ အတွက် မသေချာမရေရာမှုများနှင့် ရှုပ်ထွေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည်ဟု အစီရင်ခံစာပြခဲ့ပါ သည်။

ဥပဒေစည်းမျဉ်းများအပေါ် ဘက်စုံခြုံငုံသုံးသပ်ချက်သည် တည်ဆဲဥပဒေ စည်းမျဉ်းအမျိုးမျိုး နှင့် သက်ဆိုင်သည့် လက်ရှိ SOP များ ရေးဆွဲရေးနှင့် တိုးတက်စေရေးအတွက် ပထ မခြေလှမ်းဖြစ်ပါသည်။ အာဏာပိုင်များ၏ အဆိုအရ ယင်းသည် ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသော လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်ပါသည်။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် One-Stop-Services-Centre (OSSC) ၏ နမူနာကို အခြေခံ၍ မြန်မာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် (MIC) က သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးများ အားလုံးအား ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းတာဝန်များအလိုက် လိုင်စင်နှင့် ပါမစ်များထုတ်ပေးခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ SOPs ရေးဆွဲရန် ညွှန်ကြားခဲ့ပါသည်။ SOP များကို လျှောက်လွှာပုံစံများနှင့် ရှင်းလင်းခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ တရားဝင်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်များ ပွင့်လင်း

မြင်သာမှုအတွက် ပထမခြေလှမ်း ဖြစ်သည်။ အာဏာပိုင်များ အဆိုအရ SOP အများစုကို ရေးဆွဲခဲ့ပြီးဖြစ်ကာ MIC သည် SOP များ ရိုးရှင်းလွယ်ကူစေရန် အဓိကလုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ SOP များ ရေးဆွဲခြင်း သည် အများပြည်သူဆိုင်ရာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် နိုင်ငံသားများအပေါ် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး လျှော့ချ နိုင်ရေးအတွက် များစွာအထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသည် စစ်မှန်သော Single Window တစ်ခုတည်ထောင်ရန်နှင့် အောက်တွင် ထပ်မံဆွေးနွေးထားသော DICA ၏ OSS တိုးတက်စေရန် ဦးဆောင်လမ်းပြ ဖြစ်ပါသည်။

SOP အပြင် ဥပဒေစည်းမျဉ်းဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်မှုစနစ် တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် ယေဘုယျ လိုအပ်ချက်များ ရှိပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် သက်ရောက်သော စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများကို နားလည်ခြင်းနှင့် လက်ရှိစည်းမျဉ်းများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းအပြင် နည်းလမ်းသစ်များဖော်ထုတ်ခြင်းအတွက် ရှင်းလင်းသောလုပ်ငန်းစဉ်ရှိခြင်းသည် မူဝါဒဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအတွက် အရေးကြီးပါသည်။ ယင်းနာလည်မှုများမရှိပါက စည်းမျဉ်း ဟောင်းများ သည် မူလအတိုင်းတည်ရှိနေသည့်အပြင် စနစ်မကျသော စည်းမျဉ်းသစ်များ ပေါ်ပေါက် လာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် စည်းမျဉ်းသစ်များမှ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ထည့်သွင်းတွက်ချက်သင့်ပါသည်။ (မြေယာနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေအခြေအနေနှင့် ဆက်စပ်သော ဆွေးနွေးမှုအတွက် အခန်း ၈ ကို ကြည့်ပါ) ။

ယင်းကိစ္စသည် ထိရောက်သော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် စည်းမျဉ်း သက်ရောက်မှုများ အကဲဖြတ်ခြင်းတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရပိုင်းအနေဖြင့် ဗဟုသုတနည်းပါး ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အားနည်း၍ စံချိန်မမှီသော စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများသည် ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံးအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်နိုင်သည်။ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းပတ်ဝန်းကျင်၏ အရည်အသွေးကို တိုးတက်စေသည့် အပြောင်းအလဲများအဖြစ် နားလည်ထားသည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဥပဒေများပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို လှုံ့ဆော်ရန်၊ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ဆောင်ကြဉ်းရန်နှင့် အလုံးစုံ ပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် အခွင့်အလမ်းကောင်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

အစိုးရအဆင့်တစ်ခု၏ အရည်အသွေးမြင့်သောစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် အခြားအဆင့် များရှိ အားနည်းသော စည်းမျဉ်းဥပဒေများနှင့် အလေ့အကျင့်များကြောင့် စီးပွားရေး၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံသားများ၏ လုပ်ဆောင်မှုများအပေါ် ဆိုးကျိုး သက်ရောက်နိုင်သည် (OECD, 2015b)။ စည်းမျဉ်းဥပဒေဆိုင်ရာအရည်အသွေးကို ရရှိရန်

ခက်ခဲပါသည်။^၄ အထူးသဖြင့် မြန်ဆန်သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရှိသည်ဟု သတ်မှတ်ထားသော ပတ်ဝန်းကျင်တွင် အစိုးရများသည် မည်သည့်အရာနှင့် မည်ကဲ့သို့ထိန်းညှိရမည်ကို သေချာစွာ မသိရှိကြသေးပါ။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရည်မှန်းချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ Doing Business အဆင့်သတ်မှတ်ချက်ကို တိုးတက်စေရန်အတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လျှော့ချခြင်းထက် နိုင်ငံသားများအတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၏ အကျိုးကျေးဇူးကို မြှင့်တင်ရန်ဖြစ်သည်။ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကောင်းမွန်သောဥပဒေစည်းမျဉ်းမူဝါဒနှင့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ OECD ၏ အကြံပြုချက် (Box ၃-၁) သည် မြန်မာအစိုးရအား ဥပဒေ စည်းမျဉ်းတိုးတက်စေရန်နှင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများကို ထိရောက်စွာ လျှော့ချရန် အားထုတ်မှု များအတွက် အထောက်အပံ့ပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

အစိုးရဥပဒေပြုရေးပြန်လည်သုံးသပ်ရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သော်လည်း မကြာသေးမီနှစ် များအတွင်း တိုးတက်မှု နှေးကွေးခဲ့ပုံရပါသည်။ ထို့ကြောင့် DICA သည် ကောင်းမွန်သော စည်းမျဉ်းဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ရှေ့ပြေးစမ်းသပ်ရန် နေရာကောင်းတစ်ခု ဖြစ်နိုင် ပါသည်။ ex ante နှင့် ex post ဆိုင်ရာ ဥပဒေစည်းမျဉ်း ပြန်လည် သုံးသပ်ခြင်းနှင့် သက်ရောက်မှုအကဲဖြတ်ခြင်းများအတွက် တာဝန်ရှိသည့် ဗဟိုအစိုးရအဖွဲ့ မရှိခြင်းကြောင့် DICA သည် စည်းမျဉ်းဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကိုလျှော့ချရန်နှင့် Doing Business Ranking တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်စေရန်အတွက် ဥပဒေစည်းမျဉ်းသက်ရောက်မှုအကဲဖြတ် ခြင်း (RIA) ကို ရှေ့ပြေးစမ်းသပ်ရန် အားပေးဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ထို့နောက် RIA ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ ရရှိသောအတွေ့အကြုံများကို အကဲဖြတ်နိုင်ပြီး နည်းစနစ်များကို သင့်လျော်သလိုချိန်ညှိ၍ အခြားဝန်ကြီးဌာနများသို့ ချဲ့ထွင်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

ခေတ်မီတော့သော ၁၉၁၄ ကုမ္ပဏီအက်ဥပဒေကို အစားထိုးပြင်ဆင်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေ (MCL, ၂၀၁၇) တွင် ဖြေလျော့မှုအချို့ကို ဆောင်ရွက်ထားပါ သည်။ ဥပမာအားဖြင့် MCL အရ မှတ်ပုံတင်သောကုမ္ပဏီများသည် အနည်းဆုံးရှယ်ယာရှင် တစ်ဦးနှင့် ဒါရိုက်တာတစ်ဦးသာ လိုအပ်ပါသည်။ MCL သည် မှတ်ပုံတင်သူအတွက် အထောက်အထားပြခြင်း၊ တင်ပြခြင်း (ဥပမာ - နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာတင်ပြခြင်း)၊ ပုံစံတင်ခြင်း၊ သို့လှောင်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ဥပဒေနှင့်အညီ လိုက်နာမှုရှိ-မရှိကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအပါအဝင် အီလက်ထရောနစ်မှတ်တမ်း စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် စနစ်တကျလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ပြဋ္ဌာန်းပေးပါသည်။ လက်မှတ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စာရွက်ပေါ်တွင်လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း နည်းလမ်းဟောင်း

အစား လက်မှတ်ရေးထိုးသူ၏အမည်အား အီလက်ထရောနစ်ပုံစံဖြင့် ရေးသွင်းခြင်းဖြင့် အစားထိုးနိုင်သည်။ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်မှုဆိုင်ရာအထွေထွေအီလက်ထရောနစ် လုပ်ငန်းစဉ် သည် မှတ်ပုံတင်သူများအတွက် စည်းမျဉ်းဆိုင်ရာ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို လျှော့ချရန်နှင့် နောက်ဆုံးတွင် ထိရောက်သောအကျိုးအမြတ်များရရှိရန် အထောက်အကူပြုမည်မှာ အသေ အချာ ဖြစ်ပါသည်။ (PWC, ၂၀၁၈)

Box ၃-၁ ဥပဒေစည်းမျဉ်းမူဝါဒနှင့် အုပ်ချုပ်မှုကောင်စီ၏ OECD အကြံပြုချက်များ

လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များကို ပြည့်မီရန်နှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ထိရောက်စွာ လည်ပတ်နိုင်ရန်အတွက် ကောင်းမွန်သောဥပဒေစည်းမျဉ်းများ လိုအပ်ပါသည်။ အစိုးရများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းမူဘောင်များကို အမြင့်ဆုံးစံနှုန်းများနှင့်အညီ အဆင့်မြင့်တင်ရန်နှင့် ရှင်းလင်းတိကျသည့် လမ်းညွှန်ချက် များအား မှီခိုအားထားနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း OECD က ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အကြံပြု ခဲ့သည်။ ပိုမိုကောင်းမွန်သော လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အမြတ် အစွန်းများကို ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ကဏ္ဍများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အပြန်အလှန် ချိတ်ဆက်မှုမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော စိန်ခေါ်မှုများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းခြင်း၊ ဆက်သွယ်ခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို အဓိကထား ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ဥပဒေ စည်းမျဉ်းများကို ထိရောက်စွာ အသုံးပြုရန်နှင့် အစိုးရတစ်ခုလုံး၏ မူဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲ မှုဆိုင်ရာဆောင်ရွက်မှုများကို အလေးပေးဆောင်ရွက်ရန် အကြံပြုခဲ့ပါသည်။ ယင်းသည် အဆင့်မီမူဝါဒစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ပေးနိုင်သည့် နည်းစနစ်ကျသည့် အုပ်ချုပ်မှုမူဘောင်တစ်ခုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

အောက်ပါတို့ကို အကြံပြုခဲ့ပါသည်-

- ဥပဒေစည်းမျဉ်းအရည်အသွေးအတွက် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖော်ပြထားသော အစိုးရ တစ်ရပ်လုံး၏ မူဝါဒကို အမြင့်ဆုံးနိုင်ငံရေးအဆင့်တွင် ဆောင်ရွက်ရန်။
- ဥပဒေစည်းမျဉ်း၏ သက်ရောက်မှုကို ခံစားရသူများနှင့် စိတ်ပါဝင်စားသောသူများ ၏ တရားနည်းလမ်းကျသောလိုအပ်မှုများနှင့်အညီ ဖြစ်စေပြီး အများပြည်သူ အကျိုးစီးပွားကို ဆောင်ကြဉ်းသည့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းဖြစ်စေရန် ဥပဒေစည်းမျဉ်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုအပါအဝင် ပွင့်လင်း မြင်သာမှုရှိ သောအစိုးရ၏ အခြေခံစည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာရန်။

- ဥပဒေစည်းမျဉ်းမူဝါဒ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များကို ကြီးကြပ်ပေးခြင်း၊ ဥပဒေစည်းမျဉ်းမူဝါဒကို ဖော်ဆောင်ရန်နှင့် ပံ့ပိုးပေးရန်တို့ အပြင် ဥပဒေစည်းမျဉ်းအရည်အသွေးကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် အစီအမံများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများကို တည်ဆောက်ရန်။
- ဥပဒေစည်းမျဉ်းသက်ရောက်မှုစိစစ်ချက်များကို ဥပဒေစည်းမျဉ်းအဆိုပြုချက်အသစ်များ ရေးဆွဲရေးအတွက် မူဝါဒလုပ်ငန်းစဉ် ကနဦးအဆင့်နှင့် ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ရန်။
- သတ်မှတ်ထားသည့်ရည်မှန်းချက်များကိုဆန့်ကျင်နေသည့် အရေးပါသော ဥပဒေစည်းမျဉ်းကို စနစ်တကျပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းဆောင်ရွက်ရန်။
- ဥပဒေစည်းမျဉ်းမူဝါဒ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအစီအစဉ်များနှင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အစိုးရအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အစီရင်ခံစာများကို ပုံမှန်ထုတ်ပြန်ရန်။
- ဥပဒေစည်းမျဉ်းကို ထိန်းကျောင်းသော အေဂျင်စီများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်များကို လွှမ်းခြုံသည့် မူဝါဒများကို တသမတ်တည်းဖွံ့ဖြိုးရေး ဆောင်ရွက်ရန်။
- ဥပဒေစည်းမျဉ်းဆိုင်ရာ အရေးယူမှုများကို ထုတ်ပြန်ရန် အခွင့်အာဏာရရှိထားသော အဖွဲ့အစည်းများက ပြုလုပ်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများ၏ ဆီလျော်ခြင်းရှိမှုနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတရားမျှတမှုတို့အပေါ် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်အတွက် စနစ်များ၏ ထိရောက်မှုကို သေချာမှုရှိစေရန်။
- ဥပဒေစည်းမျဉ်းသည် ရည်မှန်းထားသည်နှင့်အညီ ထိရောက်မှုရှိစေရန် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများ ရေးဆွဲရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးဆိုင်ရာ ဆုံးရှုံးထိခိုက်နိုင်ခြေကို အကဲဖြတ်ခြင်း၊ ဆုံးရှုံးထိခိုက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဆုံးရှုံးထိခိုက်နိုင်ခြေ ဆက်သွယ်မှုမဟာဗျူဟာများကို သင့်တော်သလို အသုံးပြုရန်။
- အစိုးရအဆင့်အဆင့်အကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုယန္တရားများမှတစ်ဆင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းညီညွတ်မှုရှိခြင်းကို မြှင့်တင်ရန်။
- အစိုးရ၏ လက်အောက်ခံအဆင့်များ၌ ဥပဒေစည်းမျဉ်းစီမံခန့်ခွဲမှုစွမ်းဆောင်ရည်နှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို မြှင့်တင်ရန်။

- ဥပဒေစည်းမျဉ်းများ ရေးဆွဲရာတွင် တူညီသောနယ်ပယ်တွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် ဆက်နွယ်နေသော နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများနှင့် မူဘောင်များ အားလုံးကို စဉ်းစားဆောင်ရွက်ရန်။

OECD ၏ အကြံပြုချက်အပြည့်အစုံကို OECD (၂၀၁၂) တွင် ကြည့်နိုင်ပါသည်။ အခြားအသုံးဝင်မည့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းမူဝါဒနှင့် အုပ်ချုပ်မှုနယ်ပယ်ဆိုင်ရာ OECD ၏စာတမ်းများတွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်သည် -

- OECD (၂၀၁၅) “OECD Regulatory Policy in Perspective: A Reader's Companion to the OECD Regulatory Policy Outlook”, OECD ထုတ်ဝေမှု၊ ပဲရစ်မြို့။
- OECD (၂၀၀၈), “Introductory Handbook for undertaking Regulatory Impact Analysis” OECD ထုတ်ဝေမှု၊ ပဲရစ်မြို့။

ရင်းမြစ် - OECD (၂၀၁၂)

MCL တွင် အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ရန် ပြဋ္ဌာန်းအချို့ပါဝင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အသေးစားကုမ္ပဏီဆိုသည်မှာ ယခင် ဘဏ္ဍာရေး နှစ်အတွင်း နှစ်စဉ်ဝင်ငွေ ကျပ်သန်း ၅၀ အောက်ရှိပြီး ဝန်ထမ်း ၃၀ ထက်မပိုသော ကုမ္ပဏီနှင့် ၎င်း၏လက်အောက်ခံကုမ္ပဏီခွဲများကို အသေးစားကုမ္ပဏီအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ယင်းသည် ပထမအကြိမ် OECD ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်ပါ အကြံပြုချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိပါသည် (OECD, 2014)။ အဆိုပါကုမ္ပဏီများသည် ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်းများကို ထိန်းသိမ်းထားရန် လိုအပ်သော်လည်း နှစ်စဉ်အထွေထွေအစည်းအဝေးကျင်းပခြင်း၊ နှစ်ပတ်လည်ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်းများပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်းများ စစ်ဆေးခံခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရရှိပါသည်။

ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ဥပဒေကိုအပြည့်အဝအသုံးပြုရန် အခွင့်အလမ်းများကို နှောင့်နှေးနေဆဲဖြစ်သော်လည်း အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ဥပဒေမူဘောင် တိုးတက်စေရန် ရည်ရွယ်သော ၂၀၁၅ ခုနှစ် အသေးစားနှင့်အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဥပဒေသည် နောက်ထပ်အဆင့်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ၎င်းအခြေအနေကိုဖြေရှင်းရန် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပေါင်းစည်းခဲ့သော ယခင်စက်မှုဝန်ကြီးဌာနသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် အသေးစားနှင့်

အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းစင်တာများ တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ဒေသတစ်ခုချင်းစီအတွက် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်း လမ်းပြမြေပုံများ တည်ထောင်ခဲ့သည်။^၁

MCL (၂၀၁၇) ကိုအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအားဖြင့် ဥပဒေမူဘောင်နှစ်ခု၏ ထပ်တူကျမှု သည် ဈေးကွက်ကွဲလွဲမှုနှင့် ရှေ့နောက်မညီမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် DICA ၏ အွန်လိုင်းမှတ်ပုံတင်စနစ် (MyCo) (အောက်တွင်ဆက်လက်ရှင်းပြထားပါသည်) မှတစ်ဆင့် အလွယ်တကူမှတ်ပုံတင်ခြင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သောဘဏ်ငွေရေးကြေးရေးစနစ်ကို ရယူခွင့်ရရန် (JICA၊ MOPFI နှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်တို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် Two Step Loan ကဲ့သို့သောချေးငွေများ ရရှိနိုင်ရေးအတွက်) စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာနတွင် မှတ်ပုံတင်ရန် (အွန်လိုင်းစနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်) လိုအပ်ပါသည်။ ဥပဒေနှစ်ခု အကြား အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်သက်ဆိုင်သော အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်များကို ထပ်တူညီစေခြင်းအပြင် မှတ်ပုံတင်စနစ်နှစ်ခုကို ပေါင်းစည်းမှသာ အသေးစားနှင့် အလတ်စားလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် လက်ရှိဗျူရိုကရေစီယန္တရားများအကြား ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုလုပ်ကိုင်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများရှိပြီး ယခင်အချိန်ကာလ များတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ နှေးကွေးခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ စီးပွားရေး ပတ်ဝန်းကျင်တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ဦးစားပေးသည်ဟု နာမည် ရခဲ့ပါသည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း (Asia Foundation) ၏ မြန်မာ့စီးပွားရေးဝန်းကျင် ညွှန်းကိန်း ၂၀၁၁ တွင် ဒေသတွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် စည်းမျဉ်းဥပဒေများ ဖြေလျှော့ပေးခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော မြန်မာနိုင်ငံ၏အောင်မြင်မှုများကို မီးမောင်းထိုးပြခဲ့ပါ သည် (Malesky et al., ၂၀၁၉)။ အညွှန်းကိန်းအရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို စတင်ရန် အတွက် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များကို တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ဝင်ရောက်ပြီးနောက်ပိုင်း စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်မှုရှိသည်ဟု ထင်မြင်ရပါ သည်။ သို့သော် များစွာသောစစ်ဆေးမှုများနှင့် အချို့သောပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်းဆုံးရှုံးမှုတို့နှင့်အတူ ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ စစ်ဆေးခြင်း နယ်ပယ်တွင် စိန်ခေါ်မှုများ ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစတင်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ညွှန်းကိန်းတွင် အနိမ့်ဆုံးအဆင့် (၁၈၉ နိုင်ငံမြောက်) နိုင်ငံဖြစ်သော်လည်း မှတ်ပုံတင်ကြေး လျော့ချခြင်းနှင့် အွန်လိုင်းပလက်ဖောင်းကို စတင်နိုင်ခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အဆင့် ၇၀ နေရာသို့ ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၌ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဘဏ္ဍာရေးဒါရိုက်တာလမ်း၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံနှင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတို့နှင့်အတူ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့် ထိပ်တန်းနိုင်ငံအဖြစ် ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ အသိအမှတ်ပြုခံခဲ့ရသည်။ (World Bank, ၂၀၁၉)

ဇယား ၃-၃ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် လက်ရွေးစင်အာဆီယံနိုင်ငံများ၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်

နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ နိုင်ငံ(၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်) နှင့် နိုင်ငံပေါင်း ၁၈၉ နိုင်ငံ (၂၀၁၄ ခုနှစ်) အဆင့်သတ်မှတ်ချက်

	မြန်မာ	အင်ဒိုနီးရှား	ဗီယက်နမ်	ကမ္ဘောဒီးယား	မလေးရှား
စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ရန် လွယ်ကူခြင်း	၂၀၂၀ ၁၆၅	၇၃	၇၀	၁၄၄	၁၂
	၂၀၁၄ ၁၈၂	၁၂၀	၉၉	၁၃၇	၆
စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု စတင်ခြင်း	၂၀၂၀ ၇၀	၁၄၀	၁၁၅	၁၈၇	၁၂၆

Note: Doing Business Methodology သည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်အကြားတွင် ပြောင်းလဲမှုရှိခဲ့ပြီး အဆင့်အချို့ပြောင်းလဲမှုကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ရှင်းလင်းပြသနိုင်ပါသည်။

ရင်းမြစ်- ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၁၉)

DICA တွင် အွန်လိုင်းမှတ်ပုံတင်ခြင်းစနစ် (Myanmar Companies Online) ကို စတင် မိတ်ဆက်လိုက်ခြင်းသည် ကုမ္ပဏီများ အထူးသဖြင့် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အတားအဆီးများစွာကို များစွာ လျော့ကျစေပါသည်။ သက်ဆိုင်သူအချို့၏ အဆိုအရ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း ကုမ္ပဏီတစ်ခု မှတ်ပုံတင်ရန် ပျမ်းမျှအားဖြင့် ၄ လကြာမြင့်ပြီး ယခု MyCo မှတစ်ဆင့် မှတ်ပုံတင်ပါက ၁၅ မိနစ်သာ ကြာမြင့်သည့်အတွက် ကုမ္ပဏီတစ်ခု မှတ်ပုံတင်ခြင်းသည် ပိုမိုမြန်ဆန်လာပြီး ပိုမိုလွယ်ကူလာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၉၀% သော မိဘိုင်းဖုန်းလွှမ်းခြုံမှုကြောင့် အွန်လိုင်း

ပလက်ဖောင်းသည် အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် အွန်လိုင်းဝန်ဆောင်မှုများ အသုံးပြုခြင်းကို များစွာအထောက်အကူပြုနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ကုမ္ပဏီများဥပဒေသစ်သည် အဆိုပါရိုးရှင်းလွယ်ကူမှုရှိခြင်းကို များစွာ အထောက်အကူပြု ခဲ့ပါသည်။ (Box ၃-၂)

Box ၃-၂ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးတစ်ခုစတင်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အဓိကလိုအပ်ချက်များနှင့် ဆောင်ရွက်ရမည့်အဆင့်များ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွက် အသုံးအများဆုံးနှင့် လက်တွေ့အကျဆုံးမှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပုံစံမှာ အစုရှယ်ယာအားဖြင့် ကန့်သတ်ထားသော အများနှင့် မသက်ဆိုင်သောကုမ္ပဏီ (PCLS) ဖြစ်ပြီး အောက်ပါအတိုင်းလိုက်နာဆောင်ရွက်ရပါမည် -

- အနည်းဆုံးရှယ်ယာရှင်တစ်ဦးနှင့် ဒါရိုက်တာတစ်ဦး။ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ် ဦးတည်းသည် အစုရှယ်ယာပိုင်ရှင်နှင့် တစ်ဦးတည်းသောဒါရိုက်တာ နှစ်ဦးစလုံး ဖြစ်နိုင်သည်။
- အများအားဖြင့် နေထိုင်သူ ဒါရိုက်တာတစ်ဦး၊ အများအားဖြင့် နေထိုင်သူဆိုသည်မှာ သက်ဆိုင်ရာဥပဒေအရ အမြဲတမ်းနေထိုင်ခွင့်ရရှိထားသူ သို့မဟုတ် ၁၂ လတာ ကာလ တစ်ခုချင်းစီတွင် နိုင်ငံတော်အတွင်း အနည်းဆုံး ၁၈၃ ရက်နေထိုင်သူကို ဆိုလိုပါ သည်။ အဆိုပါဒါရိုက်တာသည် မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်ရန် မလိုအပ်ပါ။
- အစုရှယ်ယာရှင် ၅၀ အောက်သာရှိရမည်။
- အတွင်းရေးမှူးများကို မဖြစ်မနေ ခန့်ထားရမည်ဟု မသတ်မှတ်ထားသော်လည်း ကုမ္ပဏီအတွင်းရေးမှူး၏ ဝန်ဆောင်မှုများကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

ကုမ္ပဏီတည်ထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အနည်းဆုံး မတည်ငွေရင်းလိုအပ်ချက် မရှိ တော့သည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံသားပိုင်ဆိုင်မှုအနည်းဆုံးပမာဏလည်း မလိုအပ်တော့ပါ။ အချို့သောမြန်မာနိုင်ငံသားပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် အရင်းအနှီးလိုအပ်ချက်များသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အချို့သောစီးပွားရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် လုပ်ငန်း လည်ပတ်ခွင့် ပါမစ်များ/ လိုင်စင်များနှင့်သက်ဆိုင်သည်။ ဤအခြေအနေများတွင် ကုမ္ပဏီ၏ အရင်းအနှီးနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုကို စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်းရန် လိုအပ်သည်။

အောက်ဖော်ပြပါအချက်များသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုစတင်ရန် အဓိကဆောင်ရွက်ရမည့် အဆင့် (၁၂) ဆင့် ဖြစ်ပါသည်။(ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၉) -

- DICA ရှိ ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်ရုံး (CRO) တွင် နာမည်စစ်ဆေးပါ။
- ရှေ့နေ (သို့မဟုတ်) လက်မှတ်ရပြည်သူ့စာရင်းကိုင်ရှေ့တွင် ဒါရိုက်တာများ၏ လက်မှတ်ကို ရယူပါ။
- တံဆိပ်ခေါင်းခွန်နှင့် မှတ်ပုံတင်ကြေးပေးသွင်းပါ။
- ဘဏ်စာရင်းဖွင့်ပါ။
- မှတ်ပုံတင်လက်မှတ်ရယူပါ။
- မှတ်ပုံတင်ခြင်းအတွက် လိုအပ်သည့် စာရွက်စာတမ်းအထောက်အထားများကို တင်ပြပါ။
- ကုမ္ပဏီတံဆိပ်တုံး (သို့မဟုတ်) ရာဘာတံဆိပ်ခေါင်းကို ရယူပါ။
- အခွန်ရုံးတွင် မှတ်ပုံတင်ပါ။
- ကုန်သွယ်ခွန်အတွက် မှတ်ပုံတင်ပါ။
- မြို့နယ်အလုပ်သမားရုံးတွင် အလုပ်သမားမှတ်ပုံတင်ပါ။
- လူမှုဖူလုံရေးခံစားခွင့်များအတွက် လူမှုဖူလုံရေးဘုတ်အဖွဲ့တွင် မှတ်ပုံတင်ပါ။

ရင်းမြစ် - မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေ (၂၀၁၇)၊ Livingstons Legal (၂၀၁၉) နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၁၉)

MyCo ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေနှင့် ၎င်းဥပဒေကို အဓိပ္ပါယ် ကောက်ယူရန် ကုမ္ပဏီဒါရိုက်တာလမ်းညွှန်ကဲ့သို့သော အဓိကမူဘောင်ဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိနိုင်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးထားပါသည်။ အစီရင်ခံခြင်းနှင့် စိစစ် သုံးသပ်ခြင်းဆိုင်ရာ တန်ဖိုးရှိသောစာရင်းအင်းလုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ပေးသည့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကိုလည်း MyCo ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် ရရှိနိုင်ပါသည်။ အများ အားဖြင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ဤပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအားလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ဝန်းကျင်အခြေအနေဆိုင်ရာ အနာဂတ်အကဲဖြတ်မှုများနှင့် အဆင့်သတ်မှတ်ချက်များတွင် အပြုသဘောရောင်ပြန်ဟပ်နိုင်ဖွယ်ရှိပြီး MIPP အကောင်အထည်ဖော်ရေး အရှိန်အဟုန်ကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ဖွယ်ရှိပါသည်။

One-Stop Shop မော်ဒယ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏အစောပိုင်းအတွေ့အကြုံများ

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များတွင် လက်လီရောင်းဝယ်မှုကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် စူပါ မားကက်များ တိုးပွားလာမှုသည် One-Stop Shops ၏ ကနဦးသက်သေတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရများစွာ သည် နိုင်ငံသားများအတွက် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းတိုးတက်စေရန် ၎င်းတို့၏ ကြိုးပမ်းမှု တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ထိုသဘောတရားကို လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့ကြပါသည်။ One-Stop Shops ကို ရည်ရွယ်ချက်အမြောက်အများဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည် - ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ရည်ရွယ်ချက်များအနက် တစ်ခုမှာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ လျင်မြန်စွာမှတ်ပုံတင်နိုင်ရေး ဖြစ်ပါသည်။ ကွဲပြားသောအခြေအနေများနှင့် ဒေသဆိုင်ရာဖြစ်ရပ်များသည် ကောင်းမွန်စွာအလုပ်လုပ်သည့် one-stop shops ၏ ပုံရိပ်ကို ထင်ဟပ်စေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ပြည်နယ်၏ ဒေသအဆင့်ရှိ One-Stop Shops သည် ထိရောက်မှုရှိကြောင်း သက်သေပြနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ယခင်က ကုန် ပစ္စည်းအမြောက်အများကို မတူညီသောအဖွဲ့အမျိုးမျိုးက အကြိမ်ကြိမ် စစ်ဆေးခဲ့သည့် အတွက် ကုန်သွယ်ရေးလွယ်ကူချောမွေ့စေရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာ ဖြင့် အခက်အခဲများ တွေ့ကြုံခဲ့ရပါသည်။^၆ အောက်ဖော်ပြပါဇယား ၃-၃ တွင် One-Stop Shops နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အလေ့အကျင့်ကောင်းအချို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိအကောင်အထည်ဖော်လျက်ရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အထင်ရှားဆုံးမှတ်တိုင်တစ်ခုမှာ DICA One-Stop-Shop (OSS) နှင့် သီလဝါ One-Stop-Shop-Centre (OSSC) ဖြစ်ပါသည်။ (အခန်း ၇ တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။)။ DICA OSS သည် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများမှ အဓိကဌာနများကို စုစည်းပေးပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အတွက် လမ်းညွှန်မှုနှင့် လိုအပ်သောသတင်းအချက်အလက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးသည့် အဖွဲ့တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် စီးပွားရေးနှင့်သက်ဆိုင်သောလိုင်စင်များအတွက် တစ်ခုတည်းသော ဝင်ပေါက်တစ်ခုဖြစ်လာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ယင်းသည် သီလဝါ OSSC ကဲ့သို့ ဝန်ကြီးဌာနအသီးသီးကိုယ်စား ပါမစ်များနှင့် လိုင်စင်များထုတ်ပေးရန် အခွင့် အာဏာရှိသော Single Window Agency အဖြစ် မဟုတ်ဘဲ ဗဟိုသတင်းအချက်အလက် စင်တာအဖြစ် လည်ပတ်နေဆဲဖြစ်သည်။ သီလဝါတွင် OSSC မှ တာဝန်ရှိသူများသည် ၎င်းတို့၏ ဝန်ကြီးဌာနများ ကိုယ်စား ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် အခွင့်အာဏာရှိပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ များအတွက် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး လျော့နည်းစေပါသည်။

အထူးဂရုပြုရန်လိုအပ်သည့် ကဏ္ဍတစ်ခုမှာ DICA နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းများတွင် တာဝန်ရှိသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန (Environmental Conservation Department - ECD) တို့အကြား ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် နှစ်ကြိမ်နှစ်ခါ ဖြစ်နေသော ခွင့်ပြုမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကြောင့် အလားအလာ ညံ့ဖျင်းစွာ ရေးဆွဲထားသည့် လုပ်ငန်းစီမံချက်များနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် DICA မှ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် ခွင့်ပြုလိုက်သည် (အမှန်စင်စစ်တွင် ထိုသို့ဆိုလိုခြင်း မဟုတ်သော်လည်း) ဟု ယုံကြည်စေနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါအခြေအနေများတွင် တစ်ခါတစ်ရံ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ECD ၏ အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရေးကို လျစ်လျူရှုရန် သို့မဟုတ် ဆန့်ကျင်ရန် ဆောင်ရွက်ကြသည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ECD ၏အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ MIC ပါမစ်များကို ပျက်ပြယ်စေလိမ့်မည်ဟု စိုးရိမ်နေနိုင်ပါသည်။ စိတ်ပျက်ဖွယ် ကိစ္စရပ်များကိုရှောင်လွှဲရန်နှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာစေရေး အဆင်ပြေချောမွေ့မှု ရှိစေရန် အစပိုင်း၌ပင် မျှော်မှန်းထားမှုများကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ လုပ်ငန်းစဉ်နှစ်ခုကိုပေါင်းစပ်လိုက်လျှင် ထိုသို့ပြုလုပ်ရာတွင် ပိုမိုလွယ်ကူစေနိုင်ပါသည်။

လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်နှင့် ဆိုင်သော ပြဿနာများအပြင် ကောင်းမွန်စွာ လည်ပတ်နိုင်သည့် OSS များ တည်ထောင်ခြင်းသည် ဖြည်းဖြည်းချင်း အချိန်ယူ ဆောင်ရွက်ရသည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ ဖြစ်ပါသည်။ DICA မှ ဆောင်ရွက်သည့် OSS သည် ကောင်းမွန်သော ဖော်ဆောင်မှုတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ DICA OSS သည် ကောင်းမွန်စနစ်ကျသောဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ပုံရှိပြီး ဝန်ထမ်းများသည်လည်း အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် အရည်အချင်း အပြည့်အဝရှိသော်လည်း ၎င်း၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် စာရွက်စာတမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်နေရဆဲဖြစ်သဖြင့် စာရွက်စာတမ်းပျောက်ဆုံးခြင်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာထိန်းသိမ်းမှု အားနည်းခြင်းစသည်တို့ကို ဖြစ်စေပါသည်။ DICA အနေဖြင့် MyCo ကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းကဲ့သို့ OSS နှင့်ပတ်သက်၍လည်း စာရွက်စာတမ်းမဲ့လည်ပတ်သည့် အစီအစဉ်များကို ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် DICA အနေဖြင့် Customer Relationship Management (CRM) စနစ် ကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ အတွက် ပိုမိုအဆင့်မြင့်သည့်ဒီဂျစ်တယ်ဖြေရှင်းနည်းများကို အသုံးပြုရန် ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

Box ၃-၃ တစ်နေရာတည်း၌ ဝန်ကြီးဌာနအချင်းချင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်မှအပ ကျန်ဝန်ကြီးဌာနများသည် အစဉ်အလာအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများအတွက် အတည်ပြုခြင်း/ငြင်းပယ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ ဆောင်ရွက် ရသော ဌာနများဖြစ်ပြီး ပြီးပြည့်စုံသည့် One-Stop Shop (OSS) တည်ထောင်ရန်အတွက် ယင်းတို့နှင့် ညှိနှိုင်းခြင်းသည် အခက်ခဲဆုံးအပိုင်း ဖြစ်ပါသည်။ OSS တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင် မည့်ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အဆင့်သတ်မှတ်ချက်သည် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန၏ အတိုင်းအတာနှင့် လုပ်ငန်းသဘောသဘာဝအရ အဆုံးအဖြတ်ပြုရမည့်အပိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

အခြေခံအားဖြင့် OSS သည် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာန၏ ကိုယ်စားလှယ်များ စုစည်းခြင်း ဖြစ်ရုံသာမက ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာရုံးတစ်ခုတည်းတွင်သော်လည်းကောင်း၊ အွန်လိုင်းပလက်ဖောင်း တစ်ခုတည်း၌သော်လည်းကောင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာလျှောက်လွှာများကို လက်ခံရရှိပြီး ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနသို့ပေးပို့၍ ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံ ခြင်း ဆောင်ရွက်သည့်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ဖြစ်သည်။ အလားတူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများသို့ ပုံစံများနှင့်လျှောက်လွှာများကို တင်ပြလျှောက်ထားခြင်း အတွက် တစ်နေရာနည်း၌ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် OSS အဖွဲ့ရှိခြင်းကြောင့် ဝန်ကြီးဌာန၏တာဝန်၊ ဝတ္တရားများပြောင်းလဲခြင်း မရှိသည့်အပြင် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာပြောင်းလဲမှုများလည်း ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမရှိပါ။ OSS အဖွဲ့၏ တည်နေရာကို သတ်မှတ်အတည်ပြုခြင်းနှင့် OSS အဖွဲ့အတွက် ဝန်ထမ်းခန့်ထားခြင်းမှအပ ဝန်ကြီးဌာနတွင်း ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာရှုပ်ထွေးမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းမရှိပါ။

OSS တွင် ဝန်ကြီးဌာနများမှ သက်ဆိုင်ရာကိုယ်စားလှယ်များသည် ခွင့်ပြုချက်ထုတ်ပေး ခြင်း/ ငြင်းပယ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအချို့ရှိသော်လည်း ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် OSS တို့အကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုသည် အားနည်းလျက်ရှိပါသည်။ ယင်းလုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ရရှိသူ ကိုယ်စားလှယ်သည်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ဝန်ကြီးဌာနများမှ ရှိနှင့်ပြီးသား လမ်းညွှန်ချက်များကို အသုံးပြုနိုင်ပြီး ဝန်ကြီးဌာနလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များနှင့်သာ ဆွေးနွေးနိုင် သောကြောင့် OSS တွင် ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုတည်း ထီးထီးရပ်တည်နေသကဲ့သို့ ဖန်တီးပေး လျက်ရှိပါသည်။

ထို့ကြောင့် OSS အနေဖြင့် ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပေါင်းစပ်ပြီး အချို့သော အတည်ပြုခြင်း/ ငြင်းပယ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရမည်

ဟု ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များက အကြံပြုထားသည်။ ဤအဆင့်တွင် ဆက်စပ်ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုသည် အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်လာပါသည်။ ဆက်စပ်ဝန်ကြီးဌာနများသည် လုပ်ငန်းစဉ်များ ပေါင်းစည်းရန်နှင့် ခွင့်ပြုချက်များကို အသိပေးမျှဝေရန် မလိုလားကြပါ။ အခန်းကဏ္ဍနှင့်ဆက်စပ်နေသော ဝန်ကြီးဌာန၏ အလုပ်များကို ခြိမ်းခြောက်ဖွယ်ရှိပြီး ဝန်ကြီးဌာန၏ အခွင့်အာဏာကို လုယူနေသည်ဟု ယူဆနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ပို၍သာမန်ကျသောအဆင့်တွင် လုပ်ငန်းခွင်အပြောင်းအလဲနှင့် ရှေ့ပြေးအလုပ် ပိုမိုလိုအပ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဌာနဆိုင်ရာပူးပေါင်းလုပ်ငန်းအဖွဲ့၏ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုသည် ဝန်ကြီးဌာနများမှ ဆောင်ရွက်သည့် ခွင့်ပြုချက်များ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များဖြင့် စတင်သင့်ပြီး ထို့နောက်တွင်မှ မလိုအပ်သော (သို့မဟုတ်) ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ခွင့်ပြုခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များအား လက်တွေ့ကျကျ အကဲဖြတ်ခြင်း ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ဝန်ကြီးဌာနများအား မည်သည့်အချိန်တွင် မည်သို့ပေါင်းစပ်ရန်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အတွေ့အကြုံနှင့် အလေ့အကျင့်ကောင်းများ မရှိသော်လည်း လေ့လာမှုအများစုက (၁) ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် ခိုင်မာသည့်နိုင်ငံရေးလုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိခြင်းသည် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အရေးပါလှကြောင်း၊ (၂) OSS ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်နယ်ပယ်ကို တိကျစွာ သတ်မှတ်သင့်သည့်အပြင် OSS ဖွဲ့စည်းမှုတွင် ဝန်ကြီးဌာနများ၏ ပုဂံနမူများကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်ကြောင်း အကြံပြုထားပါသည်။

အရင်းအမြစ် - OECD (၂၀၁၀)

IPA ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အားကောင်းစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်း (MIPP) သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများကို ပိုမိုအားကောင်းစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ဖြစ်စေရန်အတွက် DICA အား လွတ်လပ်စွာရပ်တည်သည့် အဖွဲ့အစည်း (Independent Body) အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် အကြံပြုထားပါသည်။ အထူးသဖြင့် တူညီသည့် အရွယ်အစားတစ်ခုတည်းဖြင့် အရာအားလုံးကို ကိုက်ညီအောင် ဖြေရှင်း၍ မရနိုင်သောကြောင့် ကိစ္စရပ်များအား ထိုကဲ့သို့သော မဟာဗျူဟာများဖြင့် စဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ အစိုးရ၏ မတူညီသော ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ပစ်မှတ်ထားသည့် အဖွဲ့အစည်းကွဲပြားမှု အစရှိသည်တို့နှင့် လိုက်ဖက်မှုရှိအောင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအတွက် IPAs ကို ဖွဲ့စည်းသည့် ပုံစံအမျိုးမျိုး၊ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ အခင်းအကျင်း၊ ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် မဟာဗျူဟာများကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်နိုင်

ပါသည်။ ပထဝီအနေအထားနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှု အခြေအနေတို့ ဆင်တူမှုရှိသော်ငြားလည်း IPAs နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဦးစားပေးဆောင်ရွက်မည့်ဗျူဟာများ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ၊ အထောက်အကူပြုသည့် အရာများ၊ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ သွင်ပြင်လက္ခဏာများနှင့် အုပ်ချုပ်မှုမူဝါဒတို့သည် ကြီးမားစွာ ကွဲပြားခြားနားနိုင်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးကို လက်တွေ့ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်နေသူများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ၊ လုပ်ငန်းကဏ္ဍပိုင်းဆိုင်ရာပြောင်းလဲမှုများ၊ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမူဝါဒဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတို့ကို မိမိ၏ လက်ရှိအခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိအောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲယူရမည် ဖြစ်ပါသည်။

IPAs ၏ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်သည် နိုင်ငံခြားသား ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများအား အထောက်အပံ့ပြုရန်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးမည့် စွမ်းရည်အပေါ်တွင် များစွာ သက်ရောက်မှုရှိပါသည်။ အချို့ ၁၆ ရာခိုင်နှုန်းသော OECD အဖွဲ့ဝင်များသည် IPA အား အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ဖွဲ့စည်းရန် ရွေးချယ်ကြပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် တူရကီနိုင်ငံတွင် ISPA သည် ၎င်းစတင်ဖွဲ့စည်းစဉ်ကတည်းက နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံးသို့ အစီရင်ခံတင်ပြရပါသည်။ OECD နိုင်ငံများ၏ IPA များတွင် ISPA သည် နိုင်ငံ၏ ထိပ်ပိုင်းအဖွဲ့သို့ အလုံးစုံ အစီရင်ခံတင်ပြရသော တစ်ခုတည်းသော IPA ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ IPA အား နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံး၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အတွင်းသို့ ထည့်သွင်းခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အေဂျင်စီအား သွက်လက်မြန်ဆန်စေခြင်း၊ ပြုလွယ်ပြောင်းလွယ် အလိုက်သင့်ဖြစ်စေခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများ၏ အသိုင်းအဝိုင်းကို ရှေးရှုသည့် အဆင့်မြင့်နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ မြင်သာမှုတို့ကို သေချာစေရန်အတွက်ဖြစ်ပါသည်။

IPA ၏ အုပ်ချုပ်မှုသည် ယင်း၏ ကြီးကြပ်မှု၊ လမ်းညွှန်မှု၊ ထိန်းချုပ်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုနည်းလမ်းများနှင့် သက်ဆိုင်မှုရှိပါသည်။ IPA အား ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပြီးသည့်အခါတွင် ၎င်းတို့၏ ဥပဒေအရ ရှိသည့် အဆင့်အတန်းများသည် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ ရှုထောင့်တို့ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရထံမှ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့် အဆင့် (အထူးသဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် လူ့စွမ်းအားအရင်းမြစ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု) အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။ IPA များ၏ ဥပဒေအရ ရှိသည့် အဆင့်အတန်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်-

- အစိုးရဌာန သို့မဟုတ် အစိုးရအဖွဲ့ (ဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်တွင် ဖွဲ့စည်းလေ့ ရှိပါသည်)၊
- ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ရှိသည့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်း၊
- အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ပေါင်းစပ်ထားသည့် အဖွဲ့အစည်း၊
- ပုဂ္ဂလိကပိုင် အဖွဲ့အစည်း။

လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မှုသည် လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆောင်ရွက်နိုင်ရုံဖြင့် အဆုံးသတ် သွားသည်မဟုတ်ဘဲ အဖွဲ့အစည်း၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုကို ထိရောက်စွာနှင့် စွမ်းဆောင်မှု မြင့်မားစွာ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် အမှန်တကယ်ထောက်ပံ့နိုင်ခဲ့လျှင် ရလဒ်များ တိုးတက် လာမှုကို အကျိုးဆက်အဖြစ် ထင်သာမြင်သာ ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။ IPA ၏ အဖွဲ့အစည်းပိုင်း ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်စွာ ဖွဲ့စည်းခြင်းသည် IPA ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ပြီးပြည့်စုံ အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့်အခါတွင် ပိုမိုထိရောက်သဖြင့် အစိုးရ၏ ဘတ်ဂျက်မတည်ငြိမ်မှု ကန့်သတ်ချက်နှင့် နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်လည်ပတ်မှုတို့ကို လျော့ကျစေရန် အကူအညီပေးနိုင်ပါ သည်။ OECD က ကောက်ယူသည့် IPA စစ်တမ်းများအရ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနှင့် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင် IPA ကို ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရ အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ဖွဲ့စည်းခြင်းကို အများစုပုံစံ အဖြစ် တွေ့ရှိရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်းနှင့် မြောက်အာဖရိကဒေသရှိ IPA အားလုံးနှင့် OECD နိုင်ငံများ၏ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းတို့တွင် IPA ကို ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ် ဆောင်ရွက်ခွင့်ရ အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ဖွဲ့စည်းထားသည်ကို မြင်တွေ့ရပါသည်။ OECD နိုင်ငံ များတွင် ဒုတိယအများဆုံးပုံစံအနေဖြင့် တွေ့ရသည်မှာ (ဝန်ကြီးဌာန၏ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်သည့်) အစိုးရဌာန IPA ပုံစံဖြင့် ဖြစ်ပြီး ကျန် ၉ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ပုဂ္ဂလိက သို့မဟုတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပုဂ္ဂလိက IPA ပုံစံများ (OECD 2019) ဖြစ်ကြပါသည်။

DICA သည် ယခင်က အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာန၏ လက်အောက်တွင်ရှိပြီး၊ စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနအဖြစ် ပူးပေါင်းပြီး နောက်ပိုင်း တွင် အသစ်ဖွဲ့စည်းသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လက်အောက်တွင် ရှိခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းပုံစံအဖြစ် ရှိပါသည်။ ဝန်ကြီး သို့ အစီရင်ခံတင်ပြခြင်းသည် IPA အများစု၏ ပုံစံမဟုတ်သော်လည်း (OECD IPA များ၏ ၅၉ ရာခိုင်နှုန်းသည် ဝန်ကြီးသို့ အစီရင်ခံတင်ပြရပါသည်။) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့်တင်ရေး အတွက် အားထုတ်မှုသည် နိုင်ငံရေး မြင်သာထင်သာရှိမှုဆိုင်ရာ စွန့်စားမှုများကို လျော့ချပေး နိုင်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ DICA သည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစတင်၍ ၎င်း၏ နှစ်စဉ် ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်ကို ၈၀ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်လာခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထိုသို့ သောအရာများသည် အစိုးရထံမှ ပံ့ပိုးခြင်းဖြစ်သည့်အတွက်လည်းကောင်း၊ အလားတူကာလ တွင်ရှိသည့် ဝန်ထမ်းဦးရေ၏ နှစ်ဆနီးပါးဖြစ်သည့် ဝန်ထမ်းပေါင်း ၅၀၀ ကျော်ကို ခန့်အပ်ခွင့်ပြုခဲ့သည့်အတွက်လည်းကောင်း (OECD IPA Survey of Myanmar, 2019) DICA အနေဖြင့် ခိုင်မာသော နိုင်ငံရေးခြေကုပ်မိခြင်းနှင့် အစိုးရ၏ ထောက်ပံ့မှုများကို ခံစားရရှိထား ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အာရုံစိုက်သည့် ဝန်ကြီးဌာနအဖြစ် ဆောင်ရွက်သော DICA ၏ အရွေ့နှင့် အငြင်းပွားဖွယ် ဖြစ်သော နိုင်ငံရေးကိစ္စရပ်များမှ အစိုးရအား ခွဲထွက်စေခြင်းတို့ဖြင့်

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသိုက်အဝန်းသို့ ခိုင်မာသော အချက်ပြမှုများပေးသည်ဟု ပါဝင်ပတ်သက်သူ များက မှတ်ချက်ပြုခဲ့ကြပါသည်။

လွန်ခဲ့သည့် ၁၀ နှစ်အတွင်းတွင် DICA သည် လွမ်းမိုးမှုရှိသော၊ အတိုင်းအတာ တစ်ခုရှိသော၊ အဖွဲ့အစည်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ ဂုဏ်သိက္ခာရှိစေသော သိသာထင်ရှားသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများစွာကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၎င်း၏ အောင်မြင်မှုများသည် လက်တွေ့ နယ်ပယ်တွင် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သည့် နောက်ထပ်ရည်မှန်းချက်များကို ပေးအပ်နိုင်ခဲ့ သည်။ အဖွဲ့ပိုင်းဆိုင်ရာအနေအထားသည် အစိုးရ၏ အဆင့်မြင့်ထောက်ပံ့မှုလောက် အရေး မကြီးသော်လည်း နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံး၏ လက်အောက်တွင် လွပ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်း အဖြစ် ဖြစ်လာခြင်းကို ရွေးချယ်စရာနည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် MIPP တွင် သတ်မှတ် ထားပါသည် (Box ၃-၄)။ အစိုးရထံမှ အဆင့်မြင့်ပံ့ပိုးမှုသည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်ရန်နှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် ကောင်းစွာလည်ပတ်နေသော IPA အတွက် အရေး ပါလှသည်။

Box ၃-၄ ရဝမ်ဒါဖွံ့ဖြိုးရေး ဘုတ်အဖွဲ့ (Rwandan Development Board)

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် ကုထုံး

ရဝမ်ဒါဖွံ့ဖြိုးရေးဘုတ်အဖွဲ့ (RDB) သည် ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်တိုးတက်ရန်နှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကိုဆွဲဆောင်ရန် စီးပွားရေးရည်မှန်းချက်များကို ဖွံ့ဖြိုးပေါ်ပေါက် လာစေသည့်အတွက် စံပြုအဖြစ် မကြာခဏဆိုသကဲ့သို့ ကြိုဆိုဂုဏ်ပြုခံရပါသည်။ ဆူပူ အံ့ကြွမှုနှင့် ပြည်တွင်းစစ်အပြီး ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် ရဝမ်ဒါနိုင်ငံသည် ပြည်တွင်းအမျိုးသား ရင်ကြားစေ့ရေး၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျော့ချ ရေးတို့ကို ရည်ရွယ်၍ ရည်မှန်းချက်ကြီးမားသည့် အသိပေးလှုံ့ဆော်မှုတစ်ခုကို စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ အစီအစဉ်တွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအနေဖြင့် အဓိကကျသည့် အခန်းကဏ္ဍအဖြစ် ဦးတည်ခဲ့သည့် အပြင် Rwanda's Vision 2020 ပါ နိုင်ငံ၏ အလယ်အလတ်ဝင်ငွေရှိသည့် စီးပွားရေးအား မြှင့်တင်ရန်နှင့် ၎င်း၏ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျော့ချရေးမဟာဗျူဟာစာတမ်း (၂၀၀၇) တို့ကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့ပါသည်။

၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ရဝမ်ဒါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအေဂျင်စီနှင့် အခြားအေဂျင်စီ ၇ ခုတို့ကို ပေါင်းစည်း ကာ RDB အဖြစ် နိုင်ငံတော်သမ္မတသို့ ၎င်း၏ အမှုဆောင်အရာရှိချုပ် (CEO) က အစီရင်ခံတင်ပြရသည့်ပုံစံဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတွင် ဒါရိုက်တာအဖွဲ့လည်း ပါဝင်ပါသည်။ ယင်း၏ ပထမဆုံးဦးဆောင်သူမှာ နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးအသိုက်အဝန်းကို

လေးစား အားကျစေရန် အားထုတ်ခဲ့သူ အမေရိကန်အခြေစိုက် ကုန်သည်တစ်ဦးဖြစ်သည့် ဂျိုးရစ်ချီ (Joe Richie) ဖြစ်ပါသည်။ ၁၀ နှစ်ထက်နည်းသော ကာလများတွင် စင်္ကာပူ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဘုတ်အဖွဲ့ (Singapore's Economic Development Board) ၏ အားပေးလှုံ့ဆော်မှုအရ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုစီမံကိန်းကို ဖန်တီးနိုင်ခဲ့ခြင်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ၂၆ မျိုးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းကို တွန်းအားပေးခြင်း၊ စာရွက်စာတမ်း ၁၄ မျိုးကို လျှော့ပေးခြင်းဖြင့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို တိုးတက်စေခဲ့ခြင်း၊ ၆ နှစ်တာ အတွင်း ကုန်တင်ပို့ရန် စာရွက်စာတမ်း ၈ မျိုးနှင့် ရက်ပေါင်း ၆၀ လိုအပ်ခြင်းနှင့် ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်ခြင်းကို ရုတ်ချည်းတိုးတက်စေခြင်းကဲ့သို့သော စီးပွားရေးလွယ်ကူချောမွေ့စေမှုကို လျင်မြန်စွာရရှိစေသည့် အောင်မြင်မှုများကို ရရှိခဲ့ပါသည်။ ရဝမ်ဒါနိုင်ငံ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပိုင်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်သည် သိသာထင်ရှားစွာ တိုးတက်လာခဲ့ပြီး RDB သည်လည်း အဓိက ကျသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လာခဲ့ပါသည်။ ခရီးသွားလုပ်ငန်းတွင် လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှု တိုးတက်လာခြင်းသည်လည်း သိသိသာသာ အသိအမှတ်ပြုလောက်အောင် ပွင့်လန်းလာခဲ့ပါသည်။ ခရီးသွားကဏ္ဍမြှင့်တင်ရေး အေဂျင်စီသည် RDB တည်ထောင်ပြီးချိန်တွင် RDB နှင့်ပေါင်းစည်းထားသည့် အစိုးရအဖွဲ့ အစည်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

သို့ရာတွင် အေဂျင်စီအနေဖြင့် ပြဿနာအချို့ကိုလည်း ကြုံတွေ့ခဲ့ရပါသည်။ CEO များ မကြာခဏပြောင်းခြင်းနှင့် ဒါရိုက်တာအဆင့်ထက်နိမ့်သော ဝန်ထမ်းများ၏ အရည်အချင်း များသည် မကြာခဏဆိုသလို မေးခွန်းထုတ်ဖွယ်ရာများ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ အခြားအဖွဲ့အစည်း ပိုင်းဆိုင်ရာ စရိုက်လက္ခဏာများဖြစ်သည့် ဝါစဉ်နှင့်ဆိုင်သော အငြင်းပွားမှုနှင့် အမျိုးမျိုးသော အားကောင်းသည့် အေဂျင်စီများစွာ ပူးပေါင်းထားသဖြင့် ယခင်လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်ဆက်ခံမှု စသည့် ပြဿနာများလည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသည်။ ရဝမ်ဒါနိုင်ငံ၏ ကမ္ဘာ့ဘဏ်က သတ်မှတ်သည့် စီးပွားရေးဆောင်ရွက်ရလွယ်ကူမှုအဆင့် (Doing Business Ranking) တိုးတက်လာခြင်းအတွက် အောင်မြင်မှုရရှိစေရန် အချက်အချို့အနေဖြင့် စီးပွားရေးဆောင်ရွက်မှုယူနစ် (Doing Business Unit) ကို RDB အတွင်း၌ အဆိုပါ ရည်ရွယ်ချက်အတွက် အထူး ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ရဝမ်ဒါနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တိုးတက်လာခြင်းအတွက် ကောင်းမွန်သောကိန်းဂဏန်းများသည် RDB ၏ ပြုပြင်သုံးသပ်ဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ပြီးချိန်နှင့် ချိတ်ဆက်နေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အခွန်စနစ်ရိုးရှင်းလာခြင်းနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို နည်းလမ်းတကျ အကူအညီပေးသည့် သက်သေခံ ကိန်းဂဏန်းများ သိသာစွာ မြင့်မားလာခြင်း တို့ကြောင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသည် အကျိုးကျေးဇူးရရှိလာခြင်း။

နိုင်ငံ၏ ထိပ်ပိုင်းသို့ တိုက်ရိုက်သတင်းပို့ရသည့် လွတ်လပ်သည့် အေဂျင်စီကိုဖန်တီးခြင်းသည် ၎င်း၏ မြင်သာမှုရှိခြင်းကို မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် နောက်ထပ် အားသစ်တစ်ရပ်ကို ပေးအပ်ခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုသို့ ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အခြားသက်ဆိုင်ရာအစိုးရ အဖွဲ့အစည်းတွင် အရင်းအမြစ်နှင့် တူညီသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် ကတိကဝတ်ရှိခြင်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတိုးတက်ကောင်းမွန်လာမှုတို့အတွက် အလုံးစုံမောင်းနှင်နိုင်မှုတို့ ရှိသည့်အချိန်အခါမှသာလျှင် စွမ်းဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရန်အတွက် လုံခြုံစိတ်ချရသည့် လုံလောက်သော ဘတ်ဂျက်နှင့် အခြားအစိုးရ သို့မဟုတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အစိုးရအဖွဲ့များကဲ့သို့ တာဝန်ယူခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုစည်းမျဉ်းများလည်း လိုအပ်ပါသည်။

ရင်းမြစ် - World Bank (2013) and Behuria (2019)

သို့ရာတွင် ထိုကဲ့သို့သော အရွေ့ကို ဂရုစိုက်၍ ပုံဖော်သင့်ပါသည်။ လွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှု၏ ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရစေရန် ရည်မှန်း၍ ချို့ယွင်းချက်များ စဉ်းစားခြင်းဖြင့် ကနဦးဖြစ်တန်စွမ်းလေ့လာမှုပြုလုပ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရန် အထူးထောက်ခံ အကြံပြုအပ်ပါသည်။ အလားအလာရှိပြီး ပြောင်းလဲမှုပြုနိုင်သော ရွေးချယ်စရာများနှင့် မတူညီသည့် အနာဂတ်တွင် ဖြစ်နိုင်သည့် ဖြစ်နိုင်ချေများ အားလုံးကို စဉ်းစားထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ လွတ်လပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် မဟာဗျူဟာအရ စတင်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ဦးစားပေး စဉ်းစားရမည့် ကိစ္စရပ်များတွင် အောက်ပါအချက်များ ပါဝင်သင့်ပါသည်-

- **သတ်မှတ်ခြင်း။** IPA များ စီမံအုပ်ချုပ်မှု၏ အရေးကြီးသောအစိတ်အပိုင်းမှာ ပြင်ပမှ အဖွဲ့အစည်းများကို အေဂျင်စီ၏ လုပ်ငန်းများ စောင့်ကြည့်ရန်နှင့် အကြံပေးရန် ခွင့်ပြုနိုင်သည့် ဘုတ်အဖွဲ့ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၊ သုတေသန/ ပညာရပ်ပိုင်း ဆိုင်ရာ၊ လူထုအသိုင်းအဝန်း သို့မဟုတ် အခြားအသိုင်းအဝန်းမှ အလားအလာရှိသည့် ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ၎င်းတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းအာဏာနှင့် ပါဝင်မှုတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဘုတ်အဖွဲ့များသည် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုမှ အခြားတစ်ခုသို့ အလွန်ပြောင်းလဲနိုင်ကြပါသည်။ OECD ၏ စီးပွားရေးများတွင် သုံးပုံနှစ်ပုံအထက်သော IPA များ (၆၉ ရာခိုင်နှုန်း) တွင် ကြီးကြပ်ရန်ဖြစ်စေ အကြံပြုရန်ဖြစ်စေ ဆောင်ရွက်သော ဘုတ်အဖွဲ့ ရှိပါသည်။ IPA ၏ ဥပဒေအရ ရှိနေသည့် အဆင့်အတန်းသည် ၎င်းတွင် ဘုတ်အဖွဲ့ ရှိ - မရှိနှင့် သဘောသဘာဝ

အပေါ် လွှမ်းမိုးပုံရပါသည်။ ဥပဒေအရ မြင့်မားသည့် အဆင့်အတန်းရှိသည့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော အေဂျင်စီမျိုးသည် ဘုတ်အဖွဲ့၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုကို ခံယူလိုကြပါသည် (OECD, 2018a)။ ယနေ့အချိန်တွင် DICA သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွား ဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန (MIFER) ၏ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးကို အစီရင်ခံတင်ပြရပါသည်။ ၎င်းအား နောက်ထပ် လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်နိုင်မှုများ ရရှိစေရန် အနာဂတ်အတွက် မှန်းမျှော်ကြည့်သင့်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံးသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းမျိုးကို ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် သတိမမူမိသည့် နည်းလမ်းကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် သမ္မတသည် အေဂျင်စီကို လမ်းညွှန်မှုပြုရေး အချိန်နှစ်မြှုပ်ထားရန် အနေအထားသည် ခက်ခဲသောကြောင့် ဘုတ်အဖွဲ့သည် ထင်သာမြင်သာရှိသည့် အဖြေဖြစ်နိုင်ပါသည်။

- ဘတ်ဂျက်။ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ အဖွဲ့အစည်းဆိုသည်မှာ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ/ လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ဘဏ္ဍာရေးသုံးစွဲမှုပိုင်းဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင် စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ရှိခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ အားကောင်းသော (MIFER ကဲ့သို့သော) ဝန်ကြီးဌာနအတွင်းတွင် နှစ်မြှုပ်ထားခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ DICA အနေဖြင့် ၎င်း၏ ကိုယ်ပိုင် ရန်ပုံငွေများထားရှိခြင်းဖြင့် လုံခြုံစိတ်ချမှုဖြစ်စေမည်ကိုလည်း ဆိုလိုပါသည်။ အပြည့်အဝ လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းသည် လက်ရှိတွင် ၅၀၀ ခန့်ရှိသည့် ဝန်ထမ်းများနှင့် ၎င်း၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများအတွက် ရန်ပုံငွေထားရှိရန် IPA အတွက် ဝင်ငွေလုံလောက်စွာ ရှာဖွေပေးနိုင်သည့် ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။ ကုန်ကျစရိတ်အတွက် ပြန်လည်ရရှိငွေမဟာဗျူဟာ (cost-recovery strategy) ကို ဂရုတစိုက်ဖြင့် ဒီဇိုင်းပြုလုပ်ထားသည့် အကောင်အထည်ဖော်မှုလည်း ပါဝင်ပါသည်။ အရင်းအမြစ် မရှိခြင်းက အေဂျင်စီ၏ ရှင်သန်မှုတွင် လွတ်လပ်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရန်အတွက် ၎င်း၏ စွမ်းရည်အပေါ် စွန့်စားမှုနှင့် ပိတ်ပင်တားဆီးမှုများ ရှိနိုင်ပါသည်။
- ဆောင်ရွက်ရမည့် အခန်းကဏ္ဍ ရှင်းလင်းပြတ်သားမှုနှင့် တာဝန်ခံမှု။ လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မှုဆိုသည်မှာ အေဂျင်စီကို သင့်တော်သော စစ်ဆေးမှုများမရှိဘဲ အတိုင်းအဆမရှိ လေဟာနယ်ထဲတွင် လွတ်လွတ်

လုပ်လပ် ဆောင်ရွက်စေခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ပါ။ အကယ်၍ အေဂျင်စီ၏ ဆောင်ရွက်ရမည့် အခန်းကဏ္ဍ ရှင်းလင်းပြတ်သားမှု မရှိခြင်း နှင့် ရေရေရာရာ သတ်မှတ်ဖော်ပြမှု မရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ခဲ့လျှင် လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မှုသည် အမှန်တကယ်လုပ်ဆောင်ရန် ခက်ခဲပါသည်။ ဆောင်ရွက်ရမည့် အခန်းကဏ္ဍ ရှင်းလင်းပြတ်သားမှု မရှိခြင်းသည် ဦးစား ပေးမှုဝါဒများအပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် မရေရာမသေချာသည့် အခြေ အနေ ကြုံတွေ့ရခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့ စေရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပါဝင်သူအားလုံး၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ရောထွေးစေခြင်းတို့ကို ဖန်တီးစေပါသည်။ မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းသည် တာဝန်ခံမှုရှိစွာဖြင့် မည်သို့အကူအညီပေးနိုင်မည်ကို လုပ်ဆောင်မည့်သူ များအပေါ်တွင် ရှင်းလင်းပြတ်သားပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသည့် သတ်မှတ် ချက်တစ်ခု ချမှတ်ထားရှိခြင်းသည် အေဂျင်စီ၏ တာဝန်ခံမှုနှင့် လွတ်လပ် စွာဆောင်ရွက်နိုင်မှုကို အာမခံချက်ပေးပါသည်။

- လုပ်ပိုင်ခွင့်အပ်နှင်းခံရခြင်း။ နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံး၏ လက်အောက်တွင် ရှိသည့် လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်ခွင့်ရသည့် အဖွဲ့အစည်းအတွက် ဂရု တစိုက်ဖြင့် ဆန်းစစ်အဖြေရှာမှုများ လိုအပ်သဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းခံရခြင်းသည် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်သင့်ပါသည်။ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မည်သို့မြှင့်တင်မည်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုသို့သော အရွေ့တစ်ခု ဆောင်ရွက်ရန် ချို့ယွင်းချက်များ၊ အသုံးစရိတ်များ ဖြတ်တောက်ခြင်းနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည်သူ့လူထုအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ဝန်ဆောင်မှုပေးရန်တို့ကိုလည်းကောင်း အခြေခံ ကျကျ ပြန်လည်စဉ်းစားရန် ဖြစ်ပါသည်။ ရွေးချယ်မှုတစ်ခုအနေဖြင့် Box ၃-၄ ပါ ဌာနများ ပူးပေါင်းခြင်းနှင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံးသို့ အစီရင်ခံ တင်ပြရသည့် အဆင့်လက်အောက်သို့ ရွှေ့ပြောင်းခြင်းတို့ ပြုလုပ်သည့် ရဝမ်ဒါနိုင်ငံ၏ ဥပမာကို လိုက်ပါဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ အခြားချဉ်းကပ် နည်းတစ်မျိုးမှာ ဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်တွင် ထားရှိ၍ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအား မှတ်ပုံတင်ခြင်း (နှင့် DICA ၏ လက်ရှိပုံစံဖြစ်သည့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုပြုခြင်း) လုပ်ငန်းတာဝန်တို့ကို စွန့်လွှတ်၍ IPA ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းတာဝန်ကို သီးသန့်ဆောင်ရွက်စေပြီး နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံးသို့ ပြောင်းရွှေ့စေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဂျော်ဂျီယာနိုင်ငံ

သည် “ဂျော်ဂျီယာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း” ကို ဖန်တီးပြီးချိန်တွင် အဆိုပါရွေးချယ်မှုကို ရွေးချယ်ခဲ့ပြီးနောက် နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး လက်အောက်တွင် ထားရှိခဲ့ပါသည် (အဆိုပါပုံစံသည် နောက်ပိုင်းတွင် ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေးကဲ့သို့သော အခြားလုပ်ငန်းတာဝန်များကို အင်အား အပြည့်ဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမှ အကျိုးကျေးဇူးရရှိစေရန် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများအတွက် ဂျော်ဂျီယာ၏ အဖွဲ့ အစည်းများကို အေဂျင်စီနှင့် ပေါင်းစည်းခြင်းအားဖြင့် နောက်ပိုင်းတွင် ပုံစံပြောင်းလဲခဲ့ပါသည်။)

- **လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်။** အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်၏ မည်သည့်မဟာဗျူဟာ ပြောင်းလဲမှုမျိုးမဆို လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ချိန်ညှိမှုအချို့ ကို ဦးတည်ပါလိမ့်မည်။ အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် အခွင့်အလမ်းသစ်များသည် ဝန်ထမ်းများကို ဆုလဒ်ပေးသကဲ့သို့ ဖန်တီးပြီး ယင်းသည် အဖွဲ့အစည်း အောင်မြင်မှုသော့ချက် ဖြစ်ပါသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် အဖွဲ့အစည်းများ အသစ်ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ အကောင်းမြင်ရန် အားထုတ်မှုများနှင့် ဘတ်ဂျက်ခွဲဝေမှုအသစ်များကြောင့် ဝန်ထမ်းများ ထုတ်ပစ်ခြင်းကိုလည်း ဦးတည်စေပါသည်။ စာရွက်ပေါ်တွင် ရလဒ်ကောင်း ပေါ်နေလျှင်ပင် မည်သည့်ပြောင်းလဲခြင်းမျိုးတွင်မဆို အပြောင်းအလဲကာလ အပိုင်းအခြား တစ်ခုကို ဦးတည်လိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ကာလအပိုင်းအခြားများ သည် မသေချာမရေရာမှုများကို ခံစားနေရသည့် ဝန်ထမ်းများအတွက် အဓိက စိန်ခေါ်မှုများပင် ဖြစ်ပါသည်။ မန်နေဂျာများအတွက်လည်း မဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှု အားလုံးတွင် ဝန်ထမ်းများအား တွန်းအားပေး လှုံ့ဆော်ရန် စိန်ခေါ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ အေဂျင်စီ၏ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ကို မည်သည့် ပုံစံဖြင့် ပြောင်းလဲရန် စဉ်းစားခြင်းတွင်မဆို အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် အေဂျင်စီ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ဘက်ညီစွာ ချိတ်ဆက် လျက်ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့်- IPA တွင် နေထိုင်မည့် ဝန်ထမ်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို မှတ်ပုံတင်သည့် ယူနစ်တွင် နေထိုင်မည့် ဝန်ထမ်းများဖြစ်သည့် IPA ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး ယူနစ်ကို နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံးသို့ ရွှေ့ခဲ့လျှင် (၎င်းတို့အား မည်သည့်နေရာတွင် အပြီးသတ် နေရာချမည်နည်း)။ DICA

သည် မကြာသေးမီကာလကပင် လုပ်ငန်းများ ဆက်လက် ဆောင်ရွက်နိုင် စေရေးအတွက် အဓိကကျသည့် ဝန်ထမ်းများ ချန်လှန်ထားခြင်းနှင့် MIFER သို့ ဝန်ထမ်းများ ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားခြင်းများကို ပြုလုပ်လျက် အစီရင်ခံ တင်ပြရသည့် ဝန်ကြီးဌာနကို ပြောင်းလဲခဲ့ပါသည်။ အနာဂတ် အရွေ့များတွင် ပိုမိုဂရုစိုက်၍ စီမံခန့်ခွဲရန် လိုအပ်ပါမည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးဆောင်ရွက်မှုပိုင်းတွင် အခြားအားကောင်းသည့် ဇာတိကောင်များလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ဖိလစ်ပိုင်စီးပွားရေးဇုန် အာဏာပိုင်အဖွဲ့၏ လက်အောက်တွင်ရှိပြီး ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး အားထုတ်မှု နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအတွက် ပြီးပြည့်စုံသော တစ်နေရာတည်း၌ အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေး ခြင်းကို ကမ်းလှမ်းဖိတ်ခေါ်ခြင်းများကို တာဝန်ခံဆောင်ရွက်သည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန် (SEZ) များစွာရှိသည့် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း သီလဝါ အထူးစီးပွား ရေးဇုန်သည်လည်း တက်ကြွသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်(အခန်း ၇ တွင်ကြည့်ပါ)။ SEZ များသည် အသုံးဝင်သော ရှေ့ပြေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေး လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးစီမံချက်များ ဖြစ်နိုင်သည့်အတွက် ၎င်းတို့သည် တွန်းအားပေးခြင်းခံရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် - သီလဝါရှိ တစ်နေရာတည်း၌ အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်စင်တာသည် အစိုးရဌာန ၁၁ ခု ကို အတူ တကွ ဆောင်ရွက်စေပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်ဆံမှုကို ကိုယ်စားပြုသည့် ရှေ့ပြေးရုံးအဖွဲ့နှင့် အမျိုးမျိုးသော တောင်းဆိုမှုများကို နောက်ဆက်တွဲလိုက်ပါ ဆောင်ရွက် သော အရွယ်အစားကြီးမားသည့် နောက်တန်းရုံးအဖွဲ့တို့က ကူညီထောက်ပံ့မှုပေးလျက် ရှိပါသည်။ ထိုသို့သော တိုးတက်မှုသည် အစိုးရအနေဖြင့် တာဝန်ယူမှုရှိသည်ကို ပြသသည့် ချီးကျူးထိုက်သည့် အားထုတ်မှုများမှ အချို့ကို ဖော်ပြရာရောက်ပါသည်။ ယခုအချိန်တွင် လုပ်ငန်းစဉ်များ ထပ်နေခြင်းနှင့် အရင်းအမြစ်များ ဖြုန်းတီးခြင်းတို့မှ ရှောင်ရှားနိုင်ရန် အတွက် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ပိုမိုအရေးကြီးလာပါသည်။

မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပစ်မှတ်ထားခြင်းနှင့် ခွင့်ပြုပြီးနောက်ပိုင်း ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း

နိုင်ငံတကာပွဲများတွင် ပါဝင်ခြင်းမှ ရရှိသည့် အဆင့်အတန်းဖြင့် ပြည်တွင်းထောက်ပံ့မှု များကို တက်ကြွစွာ အကူအညီပေးရန် DICA သည် ၎င်းတွင် အမျိုးမျိုးသော နည်းပညာ ပံ့ပိုးမှုများနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များကို ရရှိစေခြင်းဖြင့် ကောင်းကျိုးများစွာ ရရှိခဲ့ပါသည်။ ၎င်းသည် နိုင်ငံတကာအဆင့်သတ်မှတ်ချက်များကို ခြေရာကောက်ခြင်းမှ ရရှိသည့်အဆင့်အတန်းဖြင့် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်အတွက်

အားထုတ်မှုတွင် အထောက်အကူပြု အစီအမံအမျိုးမျိုးနှင့် အောင်မြင်မှုရရန် နည်းလမ်း အသွယ်သွယ်ကို အသုံးပြုပါသည်။ မလေးရှားနိုင်ငံကဲ့သို့ မကြာသေးမီက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ခြင်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင် တိုးတက် ရေးကို မောင်းနှင်ရန်နှင့် ထိုသို့သော ကျင့်သုံးမှုမျိုးကို ထိရောက်စွာ အသုံးပြုလျက် အားပေးလှုံ့ဆော်ရန် အရှေ့တောင်အာရှ စီးပွားရေးကို ဦးဆောင်သည့် အတွေ့အကြုံအရ ပေါင်းကူးသစ်တစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။

DICA သည် နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ မြန်မာနိုင်ငံ အတွေ့အကြုံကို တိုင်းတာခြင်း ဖြင့် ချိတ်ဆက်စဉ်ကာလတွင် နိုင်ငံတကာ လုပ်ငန်းများ၏ ပြည်ပအလုပ်သမား စစ်တမ်းပုံစံ အပါအဝင် ပိုမိုစနစ်ကျအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့်- ဂျော်ဂျီယာနိုင်ငံရှိ လုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံခြားလုပ်ငန်းများနှင့် ၎င်းတို့ ဝန်ထမ်းများ၏ နိုင်ငံအတွင်းတွင် နေထိုင်မှုနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုတို့နှင့်စပ်လျဉ်းသော ကျေနပ်မှုအတိုင်းအတာကို တိုင်းတာ ရန် အထောက်အကူပြုအရာအဖြစ် ထိုကဲ့သို့သော စစ်တမ်းများကို အသုံးပြုပါသည်။

အရင်းအမြစ်များနှင့် အားထုတ်မှုများအပေါ် အာရုံစိုက်ရန် ကြိုးပမ်းမှုရာ၌ DICA ၏ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးသည် အောက်ဖော်ပြပါ ဦးစားပေးဆောင်ရွက်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများစာရင်းဖြင့် လမ်းညွှန်မှုပြုထားပါသည်-

- လယ်ယာကဏ္ဍစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု၊ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအခြေခံ တန်ဖိုးမြှင့်ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများ၊
- တိရစ္ဆာန်မွေးမြူထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ရေထွက်ပစ္စည်းမွေးမြူထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းများ၊
- ပို့ကုန်မြှင့်တင်နိုင်မည့် ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများ၊
- သွင်းကုန်အစားထိုး ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများ၊
- လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးရေး ကဏ္ဍဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ၊
- ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်မှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ၊
- ပညာရေးဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများ၊
- ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ၊
- တန်ဖိုးနည်းအိမ်ရာတည်ဆောက်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ၊
- စက်မှုမြို့တော်တည်ဆောက်မှုလုပ်ငန်းများ။

ရှင်းလင်းသည့် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းများ စာရင်းရှိသည့်အခါတွင် IPA ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေး ဆောင်ရွက်ချက်တို့ကို အကူအညီ

ပေးနိုင်ပြီး အဆိုပါဦးစားပေးမှုကို အလွန်သတိရှိစွာ တာဝန်ယူရန် လိုအပ်သည့်အပြင် ပုံမှန်ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ MIC သည် အဆိုပါစာရင်းကို သတ်မှတ်ရန် ဦးဆောင်သည့် ကဏ္ဍတွင်ရှိနေသော်လည်း အဆိုပါစာရင်းသည် စနစ်တကျ နည်းလမ်းဖြင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ထားခြင်းမျိုး မဟုတ်ပါ။ အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းမှာ ယင်းစာရင်းသည် စီးပွားရေးအသိုက်အဝန်းတွင်ရှိသည့် အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် အထူးကျွမ်းကျင်သူ များအဖွဲ့တို့ဖြင့် ဆွေးနွေးပွဲများပြုလုပ်ခြင်းမှ ရရှိသည့်ရလဒ် ဖြစ်သင့်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် စုံစမ်းမေးမြန်းမှုများကို လျင်မြန်စွာ ပြန်ကြားပေးနိုင်မည့် ပုံစံအနေအထားနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးကို အံ့ကိုက်ဖြစ်စေမည့် ဖြေရှင်းမှုကဲ့သို့သော အထူးဆက်ဆံ ဆောင်ရွက်မှုများအဖြစ် ပြောင်းလဲနိုင်သည့်အတွက် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်မည့်စာရင်း၏ အသေးစိတ် စီစဉ်ပြင်ဆင်မှုများအား ထိုက်သင့်သည့် အာရုံစိုက်မှုနှင့် အားထုတ်မှုပေးရန် အရေးကြီးပါသည် (OECD IPA Survey of Myanmar, 2019)။ DICA အနေဖြင့် မကြာခဏ ထိတွေ့ဆက်ဆံနေရသည့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အတိုင်းအတာရှိသော အဖွဲ့အစည်းများကို လည်း စာရင်းအပြီးသတ်ရန် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ - ယေဘုယျအားဖြင့် ကုမ္ပဏီများ၊ လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများ၊ စက်မှုကုန်သည်များအသင်းချုပ်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများ နှင့် တစ်လလျှင် အကြိမ်များစွာ အပြန်အလှန်ထိတွေ့ဆက်ဆံကြပြီး ဖြစ်ပါသည် (ဇယား- ၃.၆) (OECD IPA Survey of Myanmar, 2019)။

ဦးစားပေးဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းများစာရင်းသည် IPA ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ပစ်မှတ် ထားမှု အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်သည့် IPA များ တွင်ပင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူပစ်မှတ်ထားခြင်းသည် ခက်ခဲသည့် လုပ်ငန်းတာဝန်ဖြစ်ပါသည်။ FDI အုပ်ချုပ်မှုပုံစံကို ဖြေလျော့ခြင်းနှင့် ဈေးကွက်သဟာယ မူဝါဒများ (ပထမ မျိုးဆက်)နှင့် နိုင်ငံကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဦးတည်သွားရာပန်းတိုင်အဖြစ် ဈေးကွက်တင်ရောင်းချခြင်း (ဒုတိယမျိုးဆက်) များ နောက်ပိုင်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး၏ အခြေခံအရ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူ ပစ်မှတ်ထားခြင်းသည် တတိယမျိုးဆက်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ရှုမျှော်ခင်းသည် ၎င်း၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအုပ်ချုပ်မှုစနစ်အား ဖွင့်ပေးခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ခိုင်မာသည့် အောင်မြင်မှုများ ပေးအပ်ခဲ့သော ဒုတိယမျိုးဆက် အမျိုးအစား ဆောင်ရွက်မှုများ တွင် ပါဝင်ဆဲဖြစ်ပြီး ဒုတိယမျိုးဆက်သို့ ရွှေ့ပြောင်းနေပုံရပါသည်။

DICA သည် (တာဝန်ခံမှုရှိသည့် မန်နေဂျာများ အသုံးပြု၍) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ တစ်ဦးချင်းစီ၏ ပြဿနာအဖြေရှာခြင်းကို စနစ်တကျဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် တိုင်တန်းချက်များကို ကြားခံ ဆောင်ရွက်သည့် တတိယအဖွဲ့အစည်း (ombudsman) ကဲ့သို့ အငြင်းပွားမှုများကို ကြားဝင် စေ့စပ်ပေးခြင်းနှင့် လျော့ပါးစေခြင်း အပါအဝင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ခွင့်ပြုပြီးနောက်ပိုင်း ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် ဆောင်ရွက်ချက်များကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပါသည်။ CRM ကဲ့သို့

သော ဒစ်ဂျစ်တယ်အဖြေရှာမှုများသည် DICA ၏ အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်များကို မြှင့်တင်ပေးရန် ကူညီပေးပါသည်။ အထူးသဖြင့် MyCO အင်တာနက်ဝင်ပေါက်ကို အသစ်မိတ်ဆက်နိုင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သဖြင့် ဖောက်သည်အများအပြားသည် ပိုမိုကောင်းမွန်မှုများကို မျှော်လင့်နိုင်ပြီဖြစ်ပါသည်။ နှစ်လတ်ကာလတွင် DICA အနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ ခွင့်ပြုပြီးနောက်ပိုင်း ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မည့် ယူနစ်တစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ရေး စဉ်းစားရန် လိုအပ်နိုင်ပါသည်။

DICA ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အမျိုးမျိုးကို ပေါင်းစည်း၍ အကျိုးဖြစ်ထွန်းအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း

အထက်တွင် မြင်တွေ့ရသည့်အတိုင်း IPA များသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးကို အပြည့်အဝ နှစ်မြှုပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းကိုဖြစ်စေ ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေး၊ ဆန်းသစ်တီထွင်မှု၊ ဒေသတွင်းဖွံ့ဖြိုးမှု၊ ပြည်ပနှင့်ပြည်တွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အခြားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်ထပ်ပေးခြင်းများပါဝင်သော ကျယ်ပြန့်သည့် အေဂျင်စီတစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်စေ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ လက်တွေ့တွင် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ IPA အများစုတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပြည်တွင်းသို့စီးဝင်မှုမြှင့်တင်ရေးအလွန်၌ မျိုးစုံသော လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်းနှင့် ဦးစီးဦးဆောင်ပြုမှုများ ရှိကြပါသည်။ OECD ၏ စီးပွားရေးများတွင် IPA တွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်းများကို ကြိမ်ဖန်အများဆုံး ပူးပေါင်းမှုအပြုဆုံးမှာ ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေး (၅၆ ရာခိုင်နှုန်း သော အေဂျင်စီများ) နှင့် တီထွင်ဆန်းသစ်မှုမြှင့်တင်ရေး (၅၆ ရာခိုင်နှုန်း) တို့ ဖြစ်ပါသည် (OECD, 2018a)။

DICA သည် လက်ရှိတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးကို ကျော်လွန်၍ ကျယ်ပြန့်သော လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ DICA အား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးအပေါ် အာရုံစိုက်သည့် လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်ခွင့်ရသည့် IPA ဖြစ်လာရေးအငြင်းပွားနေသော်လည်း လက်ရှိဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံသည် အမျိုးမျိုးသော အဖွဲ့အစည်းများအကြားတွင် စုပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းစွမ်းအားကို ဖန်တီးရန် အမှန်အကယ် ခွင့်ပြုပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးကို ပေါင်းစည်းခဲ့သော ပြင်သစ်နိုင်ငံ၏ IPA ကဲ့သို့သော အမျိုးမျိုးသော လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ပေါင်းစည်းခြင်းကြုံတွေ့ရသည့် အေဂျင်စီ၏ အတွေ့အကြုံသည် စစ်မှန်သည့် အဓိကလှုံ့ဆော်မှုများအဖြစ် အသုံးစရိတ် ထိရောက်မှု၊ မူဝါဒပေါင်းစပ်အားကောင်းမှုနှင့် နည်းပညာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်မှုတို့ကို ချိတ်ဆက်ပေးသော အကြောင်းတရားများကဲ့သို့ ရည်ညွှန်းကိုးကားလေ့ရှိပါသည်။ ဇယား ၃-၄ တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ပို့ကုန်မြှင့်တင်ခြင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်းကို ပူးပေါင်းခြင်းဖြင့် ရရှိလာနိုင်သည့် အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် ကြုံတွေ့နိုင်သည့် အန္တရာယ်များကို မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။

ဇယား - ၃-၄ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ပို့ကုန်မြှင့်တင်ခြင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်းကို ပူးပေါင်းခြင်းဖြင့် ရရှိလာနိုင်သည့် အားသာချက်နှင့် အားနည်းချက်များ

အားသာချက်များ	အားနည်းချက်များ
ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မူဝါဒကိစ္စရပ်များ အကြား ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ပူးပေါင်းခြင်း။	မတူညီသည့် ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် အာရုံစိုက်မှု ဆုံးရှုံးနိုင်ချေရှိခြင်း။
လုပ်ငန်း ဝန်ဆောင်မှုများ မျှဝေခြင်း (ဥပမာ- လူ့စွမ်းအား အရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ သတင်းအချက် အလက်စနစ်၊ IT)။	ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ပို့ကုန်မြှင့်တင်ခြင်း ဝန်ထမ်းများအကြား ကိုယ်ရေးနောက်ခံနှင့် စိတ်ဓါတ်ခံယူချက် မတူညီခြင်း။ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ စွန့်စားခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ။
ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် မူဝါဒနှင့် မြှင့်တင်ရေးအားထုတ်မှု များအတွက် လုပ်ငန်း၏ ပညာဉာဏ်များအား တွန်းအားပေးခြင်း။	ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်ရေး အောင်မြင်မှုလျင်မြန်စွာ ရရှိခြင်းကြောင့် နှစ်ရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး အားထုတ်မှုများကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေခြင်း။
OSS ကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်မှုနှင့် ပို့ကုန်ဦးစားပေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အကူအညီပေးမှုအား တွန်းအားပေးခြင်း။	ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒနှင့် မြှင့်တင်ရေးအတွက် အာရုံစိုက်မှုနှင့် အရင်းအမြစ်များ ဆုံးရှုံးနိုင်သည့် စွန့်စားမှုရှိခြင်း။
နာမည်ကောင်းရအောင်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် နိုင်ငံတကာ မြှင့်တင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများ ကို ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုဖြင့် အင်တိုက်အားတိုက် ပေါင်းစည်းဆောင်ရွက်ခြင်း။	အခြေခံဝန်းကျင်နှင့် လုပ်ငန်းပညာဉာဏ် မတူညီခြင်း။
ဖောက်သည်များ ကျယ်ပြန့်လာစေရန် ထိတွေ့မှုများ ဖြစ်စေမှုဖြင့် အားကောင်းသည့် မူဝါဒအကြံပေးခြင်း။	

ရင်းမြစ် - UNCTAD (2009), Wells & Wint (2000) and Business France (2018)

ဇယား ၃-၄ တွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် ပေးထားသည့်အတိုင်း မီးမောင်း ထိုးထားသည့် လက်တွေ့ဖြစ်ရပ်အများအပြားကို DICA သည် ရင်ဆိုင်ရပါသည်။ အခြား အခြေခံအချက်တစ်ချက်မှာ ပို့ကုန်နှင့် ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်ရေးအတွက် တာဝန်ခံဖြစ်သည့် စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပူးပေါင်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရှေ့ဆက်၍ ဖြစ်ပွားနိုင်သည့် သိသာသည့် စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုမှာ တစ်နေရာတည်း၌ အလုံးစုံ ဝန်ဆောင်မှု ပေးသည့် DICA ရှိအဖွဲ့၊ သီလဝါရှိအဖွဲ့နှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုအထောက်အပံ့ပေးသည့် အဖွဲ့အစည်း များ၏ အကူအညီဖြင့် အာဆီယံပြုတင်းတစ်ပေါက် (ASEAN Single Window) အစပြုမှုကို ရုပ်လုံးဖော်သည့် မြန်မာ့အကောက်ခွန်သတင်းအချက်အလက်စနစ် (Myanmar Customs

Intelligence System -MCIS) နှင့် မြန်မာ့ကုန်ပစ္စည်းအလိုအလျောက် ရှင်းလင်းရေးစနစ် (Myanmar Automated Cargo Clearance System - MACCS) တို့ ဖြစ်ပါသည်။ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနကလည်း ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ကုန်ပို့သူများ အတွက် မူရင်းဖြစ်မှု ထောက်ခံချက်အပလီကေးရှင်းကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန်အတွက် E-Co စနစ်ကို စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။^၂

DICA သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသို့ နည်းပညာနှင့် ဗဟုသုတများ လွှဲပြောင်းမှုကို မြှင့်တင်ရန်အားထုတ်မှုတွင် နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ပြည်တွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ချိတ်ဆက်မှုကို မြှင့်တင်ရန် အလားအလာ ရှိနိုင်ပါသည်။ ပြည်တွင်းကုန်ပစ္စည်း ထောက်ပံ့သူများ၏ ဒေတာဘေ့စ် (Database) ကို စနစ်တကျထားရှိခြင်း မရှိသော်လည်း DICA သည် လက်ရှိတွင် ပြည်တွင်း ကုန်ပစ္စည်းထောက်ပံ့သူများကို သတင်းအချက်အလက် ပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် အလားအလာရှိသည့် ကုန်ပစ္စည်းထောက်ပံ့သူများအကြား တွေ့ဆုံပွဲများစီစဉ်ပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါ သည်။ ၎င်းသည်လည်း အနာဂတ်သွားရန်ခြေလှမ်းအဖြစ် စဉ်းစားနိုင်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ လိုအပ်ချက်နှင့် လိုလားချက်များကို အနီးစပ်ဆုံး ခွဲခြားရွေးထုတ်ခြင်းဖြင့် အလားအလာရှိသည့် ကုန်ပစ္စည်း ထောက်ပံ့သူများအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းကို ပေါင်းစုပေးပါသည်။ အကယ်၍ ၎င်းတို့အား စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရန် အခြေအနေ မရှိပါက DICA သည် လုပ်ငန်းများကို ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းကဏ္ဍအလိုက် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု ဝန်ဆောင်မှုများကို ပေးရန် တိုက်တွန်းသင့်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် TVET စနစ်သည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ လွယ်ကူချောမွေ့စေနိုင်ပြီး မြှင့်တင်နိုင်ပါသည်။ လေ့ကျင့်ရေး သို့မဟုတ် TVET ကျောင်းများသည် လိုအပ်သည့် ဈေးကွက်ဝယ်လိုအားကို တုံ့ပြန်မှုဆိုင်ရာ လေ့ကျင့်မှုများကို ပေးသည့် စွမ်းဆောင်ရည်များကို တည်ဆောက်ပေးသောကြောင့် အားကောင်းသည့် စီးပွားရေးချိတ်ဆက်မှုများနှင့် SME မြှင့်တင်ရေးကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် ၎င်းတို့သည် DICA နှင့် အခြားသက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ၏ အရေးကြီးသည့် မိတ်ဖက်များ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ တစ်မျိုးသားလုံးဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်မှု မဟာဗျူဟာဖွံ့ဖြိုးခြင်းသည် အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုထောက်ပံ့သူမိတ်ဖက်က ထောက်ပံ့ရန်ကမ်းလှမ်းနိုင်သည့် ဧရိယာကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းများ၏ ဝန်ဆောင်မှုဝယ်လိုအားကို ပေးအပ်ရန် အထောက်အပံ့ပေးမှုများကို ဆောင်ရွက်ပါသည်။

ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုပြုခြင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်အရ DICA တွင် ကဏ္ဍအလိုက် လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း၊ မူဝါဒနှင့် ဗျူဟာချမှတ်ခြင်းများအတွက် အလွန်အမင်းအသုံးဝင်မှုကို ပြသနိုင်သော ကုမ္ပဏီများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ကြီးမားသည့် ဒေတာဘေ့စ်ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အနာဂတ်တွင် တွဲဖက်မှုပြုလုပ်ခြင်း ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ရန်ရည်ရွယ်ချက်အတွက် ကုမ္ပဏီများ၏ နောက်ခံအကြောင်းအရာအချက်အလက်ကို ဖန်တီးနိုင်ခြင်းကဲ့သို့ ဗျူဟာကျစွာ အသုံးပြုခဲ့လျှင် MyCo ပေါင်းကူးအသစ်သည် အလွန်တရာ အကူအညီပေးနိုင်ပါသည်။ ယင်းအတွက် ကြောင့် DICA သည် အဆိုပါပေါင်းကူးတွင် သတင်းအချက်အလက်များ ပြည့်စုံမှုနှင့် တိကျမှန်ကန်မှုကို သေချာအောင် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ထိုသို့မဟုတ်ခဲ့ပါက သတင်းအချက်အလက်များတွင် မဟာဗျူဟာကျမှုတန်ဖိုး နည်းပါးနေပါလိမ့်မည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် ပြည်တွင်းပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု

ထိရောက်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးသည် ဂရုတစိုက်ဆောင်ရွက်ရမည့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းနှင့် မူဝါဒပိုင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု လိုအပ်ပါသည်။ နည်းလမ်းမျိုးစုံထဲတွင် ဝန်ကြီးဌာနအတွင်းတွင် ချောမွေ့သော အချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် များပြားလှသည့် မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းလိုအပ်ချက်များအကြားတွင် ၎င်းတို့၏ လမ်းကြောင်းကို စောစီးစွာ ရှာဖွေတွေ့ရှိစေရန် ဖြစ်စေပါလိမ့်မည်။ တစ်နေရာတည်း၌ တစ်စုတစ်စည်းတည်း ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း (One Stop Shop) ကိုပါ ပေါင်းထည့်ခြင်းဖြင့် IPA သည် နိုင်ငံတစ်ရပ်လုံးနှင့် နိုင်ငံ၏ လက်အောက်ခံများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မည့် ထိရောက်သည့် နည်းလမ်းထားရှိမှုအား သေချာစေရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဇယား ၃-၅ အောက်တွင် IPA ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ယေဘုယျမူဘောင်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား - ၃-၅ IPA ၏ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ယေဘုယျဘောင်

	မဟာဗျူဟာ ချိန်ညှိမှု	အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု
နိုင်ငံတကာအဆင့်အတန်း (နိုင်ငံခြားအား ကိုယ်စားပြုခြင်း)	မဟာဗျူဟာကျသော ဈေးကွက် ရှာဖွေမှုကို နိုင်ငံရပ်ခြားရှိ အာဏာပိုင်များနှင့် ချိန်ညှိခြင်း (“တစ်သံတည်း”/ ရှင်းလင်းသည့် သတင်းစကား)။	သံတမန် ဆက်ဆံရေးနှင့် အစိုးရပိုင်း ဆိုင်ရာ ဆက်ဆံရေးများဖြင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဖြင့်တင်ရေး ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း။
နိုင်ငံတော်အဆင့် (ဗဟိုအစိုးရနှင့် အခြား နိုင်ငံတော်အဆင့် အေဂျင်စီများနှင့် စီမံခန့်ခွဲသူများ)	အမျိုးသားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဝါဒနှင့် အခြားအမျိုးသားစီးပွားရေးမူဝါဒ များကို လုပ်နိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ထက် ပိုမိုဆောင်ရွက်ခြင်း (ဥပမာ- စက်မှုဖွံ့ဖြိုးရေးမူဝါဒ)။	အခြား နိုင်ငံတော်အဆင့် မြှင့်တင်ရေး အေဂျင်စီများ (တီထွင်ဆန်းသစ်မှုနှင့် ပို့ကုန်ဖြန့်ဖြူးရေးအေဂျင်စီ) နှင့် ကဏ္ဍလိုက်အသေးစိတ် စတင် ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း။
	တစ်နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ နာမည်ကောင်းရမှု မဟာဗျူဟာ။	လွယ်ကူချောမွေ့စေသည့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် နိုင်ငံတော် အဆင့် စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း။
	မဟာဗျူဟာကျသော ထိပ်ပိုင်း အစိုးရအဖွဲ့နှင့် အထောက်အပံ့ ပေးသည့် အာဏာပိုင်များသို့ အစီရင်ခံတင်ပြခြင်းနှင့် စီမံချက် ချခြင်း။	ပြဿနာ အဖြေရှာမှုများအတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း (မတူညီသည့် ဝန်ကြီး ဌာနများအကြားတွင် အားကောင်းသည့် အပြန်အလှန် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများ လိုအပ်နိုင် ပါသည်။)။
နိုင်ငံတော် လက်အောက်ခံ အဆင့် (နိုင်ငံတော် လက်အောက်ခံ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အေဂျင်စီများ)	ဆွဲဆောင်ခြင်းနှင့် မြှင့်တင်ခြင်း မဟာဗျူဟာ သတ်မှတ်ခြင်း/ သတ်မှတ်ချက်အား ကမ်းလှမ်း ခြင်း။	နိုင်ငံတော်လက်အောက်ခံအဆင့်၌ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ခြင်း။
	မဟာဗျူဟာကျသော ဈေးကွက် ရှာဖွေမှုကို ချိန်ညှိခြင်း (“တစ်သံတည်း”/ ရှင်းလင်းသည့် သတင်းစကား)။	ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေး ဝန်ဆောင်မှု (ဥပမာ-ကွင်းဆင်း လေ့လာခြင်း)
		ခွင့်ပြုပြီးနောက်ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း (ဥပမာ-ပြည်တွင်းအစုအဖွဲ့ အစီအစဉ်များ)
		ပြည်တွင်း စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းစဉ်များ (ဥပမာ-ပြည်တွင်းမက်လုံးများ)
		နိုင်ငံတော်လက်အောက်အဆင့်တွင် ပြဿနာအဖြေရှာခြင်း။

ရင်းမြစ် - OECD (2018a)

DICA သည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် အစိုးရအကြားတွင် ပါဝင်ဆွေးနွေးသူ၏ အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍကို ဖြည့်ဆည်းပေးသကဲ့သို့ ၎င်းကိုယ်တိုယ် တည်ဆောက်ထားသော ပေါင်းစည်းဆောင်ရွက်မှုကွန်ယက်လည်း ရှိပါသည်။ ဇယား ၃-၆ သည် အစိုးရအတွင်းရှိ DICA ၏ ဗျူဟာအကျဆုံးမိတ်ဖက်များကို ရွေးချယ်သတ်မှတ်ပြသထားပါသည်။ အေဂျင်စီအတွင်း၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် တာဝန်ရှိသော ဝန်ကြီးဌာနများ၊ ဝန်ကြီးအဆင့်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မတီများ၊ ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရများနှင့် အခွန်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် အနည်းဆုံး တစ်လတစ်ကြိမ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းမူဘောင်အပေါ် အလုပ်ဖြစ်စေနိုင်သော အနီးကပ်သက်ရောက်မှုများ ရှိစေရန် အပြန်အလှန်ထိတွေ့ဆက်သွယ်ခြင်းများကို ပြုလုပ်လေ့ရှိသဖြင့် ထိုသို့ကွန်ယက်ရှိနေခြင်းသည် ထူးထူးခြားခြား အံ့ဩစရာမကောင်းလှပါ။ အသေအချာတပ်အပ်ပြောနိုင်သည်မှာ ကုမ္ပဏီတစ်ခုချင်းအလိုက် အပတ်စဉ် ထိတွေ့ဆက်သွယ်ခြင်းအားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စီးပွားရေးအသင်းအဖွဲ့များနှင့် လုပ်ငန်းအသင်းအဖွဲ့များနှင့် လစဉ်တွေ့ဆုံစည်းဝေးခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ DICA ၏ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် ပုံမှန်အပြန်အလှန် ထိတွေ့ဆက်သွယ်မှုပင် ဖြစ်ပါသည်။ မဟာဗျူဟာကျကျသာ အသုံးပြုခဲ့မည်ဆိုလျှင် ၎င်းအရာများသည် DICA ၏ မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပေးခြင်းအခန်းကဏ္ဍအတွက် သတင်းအချက်အလက်များ ပေးအပ်နိုင်မည့် အခြေခံကောင်းများ ဖြစ်ပါသည်။

ဇယား- ၃-၆ DICA ၏ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အပြန်အလှန် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများ

	မဟာဗျူဟာဖြင့်		မဟာဗျူဟာဖြင့် မဟုတ်	
အပတ်စဉ် ထက် ပိုတွေ့ခြင်း	ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် တာဝန်ရှိသည့် ဝန်ကြီးဌာနများ			
	နိုင်ငံတော်အဆင့် လက်အောက်ရှိ IPA များ			
	ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းအဖွဲ့ တစ်ဖွဲ့ချင်း (ဥပမာ အကြံပေး လုပ်ငန်း သို့မဟုတ် ဥပဒေဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း)			
တစ်လ တစ်ကြိမ် သို့မဟုတ် နှစ်ကြိမ်	ဝန်ကြီးအဆင့်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မတီများ	အကောက်ခွန်		
	ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန	အခွန်		
	နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုဝန်ကြီးဌာန	လူဝင်မှု		
	နိုင်ငံတော်အဆင့် လက်အောက် များ/ ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့များ	ကုန်သည်စက်မှု အသင်းချုပ်များ		
		လုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်းများ		
ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေး အေဂျင်စီ	ဘဏ္ဍာရေး အဖွဲ့အစည်းများ			

	မြေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အေဂျင်စီများ	နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ		
တစ်နှစ် လျှင် ၃ ကြိမ် မှ ၁၁ ကြိမ်	သံရုံးများနှင့် ကောင်စစ်ဝန်ရုံးများ		တီထွင်ဆန်းသစ်မှု အေဂျင်စီ	ဗဟိုဘဏ်
	ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန		ခရီးသွားလုပ်ငန်း မြှင့်တင်ရေး အေဂျင်စီ	စာရင်းအင်း ရုံး
			နယ်နိမိတ် စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေး အေဂျင်စီ	နိုင်ငံခြား သံရုံးများ
			ယှဉ်ပြိုင်မှုဆိုင်ရာ အေဂျင်စီ	ဩဇာ အာဏာ ရှိသူများ
			ကဏ္ဍအလိုက် စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေး အဖွဲ့များ (မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ ခွင့်ပြုမိန့်ပေးခြင်း)	တက္ကသိုလ် များ
				ပညာရေး ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း များ
တစ်နှစ် လျှင် တစ်ကြိမ် သို့မဟုတ် နှစ်ကြိမ်	အခြားနိုင်ငံတော်အဆင့် IPA များ			

DICA သည် ဒေသဆိုင်ရာ ရုံးခွဲပေါင်း (၁၅) ခုအား တည်ထောင်နေရာချခြင်း အပါအဝင် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိဖြင့် ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြေလျှော့ခြင်း အစီအစဉ်ကို စတင်အကောင်အထည် ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းလည်း ရှိပါသည်။ ၎င်း၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများ၏ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းတွင် ပြည့်သူ့စီမံခန့်ခွဲမှု၏ ဖယ်ဒရယ်စနစ်နှင့် ဗဟိုဦးစီးစနစ် ဖြေလျှော့ခြင်းကို အားကောင်းစေရန် အလုံးစုံအားထုတ်မှုတစ်ရပ်၏ အဓိက အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည့် အဆိုပါ ရုံးခွဲများကို အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းလည်း ပါဝင်ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို မှတ်ပုံတင် ပေးခြင်းနှင့် အုပ်ချုပ်မှုအခြေခံရှုထောင့်အမြင် အလွန်တွင် ဒေသဆိုင်ရာရုံးခွဲများသည် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများနှင့် အပြန်အလှန် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းတွင် အဓိက ဆုံတွေ့ရာနေရာများဖြစ်ပြီး အလားအလာရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ နစ်နာမှုများအတွက် ရှေ့ပြေး ခွဲခြားအသိ အမှတ်ပြုသည့် အခန်းကဏ္ဍကိုလည်းကောင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် ၎င်းတို့၏ ခွင့်ပြုမိန့်နှင့် အတည်ပြုမိန့်များပါ ဥပဒေအရ တာဝန်ရှိမှုများကို လိုက်နာမှုအား သေချာစေရန်နှင့် ကြီးကြပ်စေရန်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနှင့် ဒေသခံလူထု အကြား ချိတ်ဆက်စေပေးမည့် သင့်တော်သည့်နည်းလမ်းကို တည်ဆောက်ရန်ဖြစ်စေ၊ DICA ရုံးချုပ်မှ လိုအပ်သည့်အခါ သတင်းအချက်အလက်များကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပေးနိုင်သည့် စနစ်တစ်ခုကိုဖြစ်စေ လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။

၂၀၂၀ တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ နစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်းကို တည်ထောင် သွားခြင်း သည် အနည်းဆုံးအနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ တိုင်တန်းချက်များနှင့် ပတ်သက်သော လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၎င်းကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဦးတည်ပါလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ဒေသဆိုင်ရာရုံးခွဲများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ဥပဒေအရရှိရမည့် တာဝန်များကို ကြီးကြပ်မှုပြုလုပ်ရမည့် အခန်းကဏ္ဍတွင် ဆောင်ရွက်မှု လုံလောက်စေရန် နောက်ထပ် ထောက်ပံ့မှုများ လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းကဏ္ဍကို ဖြည့်ဆည်းရန် ဝန်ထမ်းများကို လုံလုံ လောက်လောက် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရန် စဉ်ဆက်မပြတ် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးမှု လိုအပ်ပါသည်။ DICA သည် စွမ်းရည်အကန့်အသတ်ကို နားလည်သဘောပေါက်ပြီး ဒေသဆိုင်ရာရုံးများရှိ အစိုးရဝန်ထမ်းများကို နောက်ထပ်လေ့ကျင့်မှုသင်တန်းများကို ပေးအပ် ရန် ချိတ်ဆက်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် - DICA သည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏ တာဝန်ယူ မှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်ကို ကြီးကြပ်ရန်နှင့် လိုက်နာမှု မရှိမှုအပေါ် ဆောင်ရွက် မည့်လုပ်ငန်းစဉ် ပြဋ္ဌာန်းရန်အတွက် ဒေသဆိုင်ရာရုံးခွဲများတွင် အစိုးရဝန်ထမ်းများကို စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးသင်တန်းများပေးခြင်းကို အစီရင်ခံတင်ပြပြီး ဖြစ်ပါသည်။

သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း အလွန်တွင် အခြား အဖွဲ့အစည်း ၏ မောင်းနှင်မှု အစပြုဆောင်ရွက်မှုသည် DICA ၏ စွမ်းဆောင်ချက်များအပေါ် သက်ရောက် နိုင်ပါသည်။ ပို့ကုန်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ UK ၏ အကူအညီ ထောက်ပံ့မှုဖြင့် နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုစင်တာသည် အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ (၂၀၂၀-၂၀၂၅) နှင့် အတိအကျ သတ်မှတ်ထားသည့် ထုတ်ကုန်များကို တင်ပို့နိုင်ရေးများအပေါ် ထောက်ပံ့ပေးခြင်း အပါအဝင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုန်သွယ်မှုစီမံချက်များတွင် နှစ်မြှုပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနကို ထောက်ပံ့မှုများပေးနေပါသည်။^၁

ချိတ်ဆက်မှုများ မြှင့်တင်ရန် SME များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို အားကောင်းစေရန် အားထုတ်မှုအား တာဝန်ယူသည့် စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာန၏ စီမံချက် နယ်ပယ်သည် အရေးကြီးပါသည်။ အကယ်၍ SME များသည် စီးပွားရေးချိတ်ဆက်မှုသို့ ဝင်ရောက်မည်ဆိုပါက SME များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်သည် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို အရည်အသွေးရှိစွာနှင့် နိုင်ငံတကာ လုပ်ငန်းကြီးများအပါအဝင် စားသုံးသူအဖွဲ့များ၏ လိုအပ်သည့် အရေအတွက်ကို ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်ခြင်းသည် အရေးကြီး ပါသည်။ ၎င်းသည် ပို့ကုန်ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် ပါဝင်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ တန်ဖိုးမြှင့်ကွင်းဆက်တွင် ပေါင်းစည်းခြင်းဖြင့် SME များအပေါ် စိတ်ဝင်စားခြင်းနှင့် အဓိကဆက်နွယ်နေပါသည်။ စီးပွားရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်း သည် တစ်ခါတစ်ရံ အခြေခံထုတ်ကုန်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများတွင်ပင်လျှင် (ဥပမာ- ပါကင် ထုတ်ပိုးခြင်း၊ သန့်ရှင်းရေးဝန်ဆောင်မှုနှင့် အစားအသောက်ဖူလုံရေး) ချို့ယွင်းချက် အများ

အပြားကို မီးမောင်းထိုးခြင်းများ ရှိသည့်အတွက် အားနည်းချက်များကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုပါသည်။ အဆိုပါ SME များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ခြင်းသည်လည်း နိုင်ငံရပ်ခြားမှ ဗဟုသုတနှင့် နည်းပညာများကို ရယူတတ်ကျွမ်းရန် စွမ်းရည်ကို အားကောင်းစေပါသည်။ အစိုးရသည်လည်း ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် လိုအပ်သည့်အတွက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ပြီး တိကျသည့်လုပ်ငန်းအလိုက် စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေးလိုအပ်ချက်အပေါ်တွင် နားလည်မှုရှိရန်နှင့် ပေးအပ်နိုင်ရန် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အနေအထား ဖြစ်စေပါသည်။ အစိုးရတွင် လုပ်ငန်းပိုင်းစွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးအစီအစဉ်များနှင့် မိတ်ဖက်အလှူရှင်အဖွဲ့များအား ယင်းသို့သော စတင်ဆောင်ရွက်မှုများပြုလုပ်စေရန် တွန်းအားပေးခြင်းတို့ဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေးတွင် အရေးကြီးသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ရပါသည်။

အများအားဖြင့် အစားအသောက်နှင့် အဖျော်ယမကာလုပ်ငန်းတွင် ၆၇ ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင်လျက် ယင်းနောက်တွင် ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းက ၈ ရာခိုင်နှုန်း၊ အထည်ချုပ် လုပ်ငန်းက ၄ ရာခိုင်နှုန်း (OECD, 2018 b) တို့ရှိသော SME များသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အားလုံး၏ ၉၉ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလုပ်အကိုင်ပေါင်း ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ခြင်းမရှိဘဲ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်မှုများမှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ သတ်မှတ်စံနှုန်းထက်ပင်လျှင် (World Bank, 2016) များပြားပါသည်။ တရားဝင် မှတ်ပုံတင်ခြင်းမရှိဘဲ လုပ်ကိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများသည် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်၍ လုပ်ကိုင်ခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို တွေ့မြင်ရယူလိုသည့် ဆန္ဒမရှိကြပါ။ ယင်းသည် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ခြင်းဖြင့် ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် ရရှိရန် အလားအလာရှိသည့် အကျိုးကျေးဇူးများထက် SME များအား တရားဝင် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုအစီအစဉ်တွင် ငွေကြေးရရှိနိုင်ခြင်းမျိုး ကဲ့သို့သော ကြီးမားသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးရှိနေခြင်းက အလေးသာနေကြောင်းကို ပြသနေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလုံးစုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် SME များ အားကောင်းခြင်းသည် အဓိကကျလှပြီး မြန်မာကုမ္ပဏီများဥပဒေကဲ့သို့သော SME များအတွက် ဥပဒေနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းမူဘောင်များ တိုးတက်ခြင်းသည်လည်း အရေးကြီးပါသည်။

နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် ချိန်ညှိထားသည့် ကောင်းမွန်စွာ အလုပ်ဖြစ်သည့် နိုင်ငံတော်အဆင့် အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် စံနှုန်းသတ်မှတ်ခြင်းစနစ်သည်လည်း မရှိပါ။ ယင်းသည် သင့်တော်သည့် တန်ဖိုးတစ်ခုကို ကြီးကြပ်ခြင်းဖြင့် အရည်အသွေးနှင့် စံနှုန်းများကို တိုးတက်ရန်နှင့် ထိန်းသိမ်းရန် သော့ချက်ဖြစ်ပါသည်။ စနစ် အလုပ်လုပ်ရန်နှင့် ပုဂ္ဂလိကဏ္ဍ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းရန် DICA နှင့် အခြားပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအေဂျင်စီတို့သည် (သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာ) ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာနတို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရပါမည်။ ဝန်ကြီးအဆင့်ပါဝင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး

ကော်မတီကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် မေလတွင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်း၏ လုပ်ငန်းအဖွဲ့ ၄ ခု အောက်ရှိ စံချိန်စံနှုန်းပိုင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ရန် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် MIFER က ဦးဆောင်၍ စီမံထားပါသည်။

အဆိုပါအကြောင်းအခြင်းအရာအားလုံးသည် တစ်နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုမဟာဗျူဟာ ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အစပြုဆောင်ရွက်မှုသည် မှန်ကန်စွာ လုပ်ကိုင်မှုမရှိခဲ့လျှင် နိုင်ငံအနေဖြင့် နည်းပညာ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ ပညာရေးများနှင့် သင်တန်းများ (TVET)၊ စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်များ၊ သတ်မှတ် တိုင်းတာမှု ဆိုင်ရာ ပညာရပ်များနှင့် တတိယပညာရေးစနစ်တို့တွင် စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရပါလိမ့် မည်။ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများအကြားတွင် ချိတ်ဆက်မှုများ တည်ဆောက်ခြင်းသည် (ဥပမာ- TVET သည် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်တွင် ရှိစဉ်တွင် စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက် နှင့် သတ်မှတ်တိုင်းတာမှုဆိုင်ရာပညာရပ်ဆိုင်ရာမူဝါဒများကို စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်း ဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနက ရေးဆွဲခဲ့ပါသည်။) တစ်နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှု မဟာဗျူဟာကို အောင်မြင်မှုရရှိစေမည့် အဓိကသော့ချက် ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

မူဝါဒကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပြန်လည်အကဲဖြတ်ခြင်း

စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများသည် ရှုပ်ထွေးစွာ တိုးပွား လာနေသဖြင့် အခြေအနေ ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန်နှင့် လျော့ပါးသွားစေရန် အစိုးရသည် ကြီးမားလာသော ဖိအားများကို ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ မူဝါဒရေးရာ ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်အကဲဖြတ်ခြင်း (M&E) သည် ပြည်သူ့မူဝါဒနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းအား ပုံစံပြုမှု၊ အကောင်အထည်ဖော်မှုနှင့် ဆောင်ရွက်မှုတို့အား ထိရောက်စေရန် အရေးကြီးသည့် အခန်း ကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ပါသည်။^၉ မည်သည့်အလုပ်သည် အဓိက နှစ်ရှည်ရည်မှန်းချက်များ ရရှိရန် အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည်ဟူသည့် ခိုင်မာသည့် သက်သေများဖြင့် အဆိုပါမူဝါဒ ချမှတ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ “စီမံချက်များအပြီးတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် ပြန်လည်အကဲဖြတ်ခြင်း” (ex post assessment) ဖြစ်စေရန် ပုံစံပြု၍ အကောင်အထည် ဖော်ခြင်းမှရသည့် မူဝါဒစက်ဝန်းမှတစ်ဆင့် M&E နှင့် ၎င်း၏ မဟာဗျူဟာအသုံးပြုမှုသည် အောက်ပါတို့ကို ဖြစ်နိုင်ပါသည်-

- မူဝါဒ ကြားဝင်ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ ရလဒ်နှင့် သက်ရောက်မှု များအကြား ချိတ်ဆက်မှုကို တိုးတက်စေခြင်းဖြင့် မဟာဗျူဟာကျသည့် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် မူဝါဒချမှတ်ခြင်းတို့ကို အထောက်အပံ့ပြုခြင်း။
- တာဝန်ခံမှုကို မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ပြည်သူ့ရန်ပုံငွေနှင့်အရင်းအမြစ်များ သုံးစွဲ ရာတွင် ဥပဒေအရတရားဝင်ဖြစ်မှုကို ပေးအပ်ခြင်း။

- သင်ယူမှုကို တိုးတက်စေခြင်းနှင့် မူဝါဒထိရောက်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်နိုင်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်း။

M&E လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများသည် FDI ဆွဲဆောင်မှုနှင့် ခွင့်ပြုပြီးနောက်ပိုင်း ဝန်ဆောင်မှု ပေးခြင်းကို အခြေခံရလဒ်များအပေါ်တွင် စီမံခန့်ခွဲရန်၊ အတွေ့အကြုံနှင့် တိုးတက်မှုတို့ သင်ယူမှုအရ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းနှင့် ဖွဲ့စည်းမှုပိုင်းဆိုင်ရာကို သေချာစေရန်နှင့် ဖြစ်စဉ်များ အဖြစ် အတွင်းသဘောနှင့် တီထွင်ဆန်းသစ်မှု အသစ်များပေးရန် အရေးကြီးပါသည်။ မတူညီသည့် မူဝါဒနှင့် မဟာဗျူဟာတို့၏ သက်ရောက်မှုကို နားလည်နိုင်သောကြောင့် အခြား အေဂျင်စီများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးထားခြင်းတို့သည် တစ်နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာစနစ်ကို အားကောင်းစေသည့် အခွင့်အရေးတစ်ရပ်ကိုလည်း ပေးပါ သည်။

ပို၍ ယေဘုယျကျကျပြောရလျှင် DICA ကဲ့သို့သော အေဂျင်စီသည် ၎င်း၏ မူဝါဒများ၊ တိုင်းတာသတ်မှတ်မှုများနှင့် အရင်းအမြစ်များ အသုံးပြုမှုတို့ကို ထိရောက်စွာ စောင့်ကြည့် စစ်ဆေးခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းတို့ကို သရုပ်ပြခဲ့လျှင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေး ပံ့ပိုးသူများနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအတွက် အပြုသဘောဆောင်သည့် ဥပမာအဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ MIPP သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ တာဝန်ခံမှုကို အားထုတ်မှုဖြစ်သည့် အချို့ M&E အတွက် ခွင့်ပြုနိုင်သည့် ကောင်းမွန်သော ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့်အဆင့် ပန်းတိုင်များကို ပေးအပ်စဉ် တွင် ၎င်းသည် စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်မှုအတွက် တာဝန်ရှိသည့် တစ်ဦးတစ်ယောက် ချင်းကိုလည်း အထက်အဆင့်မှ အောက်သို့ အဆက်မပြတ် ခွင့်ပြုပေးသင့်ပါသည်။ ၎င်းတွင် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများကို မီးမောင်းထိုးပြသော သက်ဆိုင်ရာအသေးစိတ်လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်မှုစီမံကိန်း၊ လိုအပ်သည့် သတ်မှတ်တိုင်းတာမှု “မြှင့်တင်ရေး သတ်မှတ်တိုင်းတာ မှု” နှင့် ပန်းတိုင်သည် နှစ်ရှည် - နှစ်လတ် - နှစ်တို မည်သည့်သဘာဝဖြစ်သည်ကို ညွှန်ပြချက်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ ယင်းတွင် နောက်ဆုံးပြီးစီးရမည့်ရက်နှင့်တကွ ပို၍ လက်ဆုပ် လက်ကိုင်ပြနိုင်သည့် အချိန်သတ်မှတ်ချက်အပြင် အစိုးရအတွင်းရှိ သတ်မှတ်အေဂျင်စီသို့ တာဝန်ပေးအပ်ထားသည့် မတူညီသည့် ပန်းတိုင်များအတွက် တာဝန်ရှိမှုလည်း ပါဝင်နိုင်ပါ သည်။

၎င်းသည် DICA ကိုလည်း MIPP တွင် ကိုယ်ပိုင်ဗျူဟာ၊ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများနှင့် လိုအပ်သည့် ဘတ်ဂျက်နှင့် အရင်းအမြစ်များဖြင့် ပုံဖော်ရန် ပင်ကိုယ်ပန်းတိုင်အဖြစ် အသုံးဝင်စွာ သုံးစွဲနိုင်သည့် သက်ရောက်မှုရှိပါသည်။ DICA သည် ယင်း၏ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် ရရှိနိုင်သော နှစ်စဉ်အစီရင်ခံစာကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေပါသည်။ ၎င်းအား အစိုးရ အဖွဲ့အုပ်ချုပ်မှုစနစ်၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိမှုနှင့် အေဂျင်စီ၏ တာဝန်ခံမှုအလုံးစုံတို့ကို

တိုးတက်စေရန်အတွက် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုရန် စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ - UK ၏ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုဌာနသည် ၎င်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်များကို သတင်းထုတ်ပြန်ပြီး (DIT, 2018) စင်ကာပူနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဘုတ်အဖွဲ့သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ရရှိမှုများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ထပ်ဆင့်တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် ဆက်စပ်၍ အလုပ်အကိုင်အခွင့် အလမ်း ဖန်တီးမှုများကို နှစ်စဉ် သတင်းထုတ်ပြန်ပါသည် (EDB, 2018)။

မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလွယ်ကူချောမွေ့ရေးအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမူဝါဒမူဘောင်

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့ရေးနည်းလမ်းများသည် နိုင်ငံက ပါဝင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမူဝါဒမူဘောင်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတွင် နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်များ၊ ဒေသတွင်းပေါင်းစည်း ရေးကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ၊ လက်ရှိ WTO ကိစ္စရပ်များကဲ့သို့ ကမ္ဘာ့အဆင့် ဆောင်ရွက် ချက်များ ပါဝင်ပါသည်။ အာဆီယံစီးပွားရေးအသိုက်အဝန်း အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံ သည် အမျိုးမျိုးသော ဒေသတွင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများတွင် ပါဝင်လျက်ရှိရာ အာဆီယံ ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်ရာတွင် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ အခန်း (၂) တွင် မြန်မာနိုင်ငံက အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်သည့် ဒေသတွင်းနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်များအကြောင်းကို ရှင်းလင်းဖော်ပြထားပါသည်။

ဤသုံးသပ်ချက် ရှေ့ပိုင်းတွင် ရှင်းလင်းဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အရှေ့တောင်အာရှ၌ ဒေသတွင်းရှုထောင့်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၏ အဓိကမောင်းနှင်အား ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံ၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း ဆိုင်ရာ မူဝါဒလိုက်လျောညီထွေမှုတို့သည် အာဆီယံဒေသတွင်းတန်ဖိုးကွင်းဆက်အရ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုဦးတည်ရာနေရာအဖြစ် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအသီးသီးကို အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် အာဆီယံ ၏ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် အာဆီယံတစ်လွှားရှိ အထူးစီးပွားရေး ဇုန်များသည် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။

DICA သည် ဟောပြောပွဲများ၊ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ်များတွင် ပါဝင်ခြင်းဖြင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဖိုရမ်များကို ထိရောက်စွာ အသုံးပြုလျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါဖိုရမ်များတွင် အမျိုးမျိုးသော အိုအီးစီဒီနှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့၏ နည်းပညာဆိုင်ရာလှုပ်ရှားမှုများ၊ အာဆီယံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖိုရမ်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ DICA သည် အခြားသော အမျိုးသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်အဖြစ် မှတ်ယူထားပါသည် (OECD IPA Survey of Myanmar၊ ၂၀၁၉)။

ရည်ညွှန်းချက်များ

- Behuria, Pritish (2018), “Learning from Role Models in Rwanda: Incoherent Emulation in the Construction of a Neoliberal Developmental State”, *New Political Economy*, 23:4, 422–440.
- Business France (2018), “Merging Investment and Export Promotion”, presentation at the OECD–MENA Workshop, EU–OECD Programme on Promoting Investment in the Mediterranean, Rabat, 31 Jan 2018.
- Channell, W., (2007), “Uses and abuses of Doing Business indicators”, Economic Growth Officers Workshop, United States Agency for International Development (USAID), Washington, D.C.
- Department of International Trade, UK (2018), *Annual Report and Accounts 2017–18*, United Kingdom, London, July.
- Lincoln Legal Services (Myanmar) Limited (2019), “Newsletter 69”, 5 December 2019.
- Livingstons Legal (2019), “Incorporating a Private Company Limited by Shares in Myanmar”, Yangon, Myanmar.
- Malesky, E., Dulay, D. and Jon Keesecker (2019), *The Myanmar Business Environment Index: Measuring Economic Governance for Private Sector Development*, The DaNa Facility and The Asia Foundation: Yangon, Myanmar.
- OECD (2019), “OECD Mapping of Investment Promotion Agencies – The Mediterranean, Middle East and North Africa”, OECD, Paris, October 22, <http://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/mapping-of-investment-promotion-agencies-med.htm>
- OECD (2018a), “Mapping of Investment Promotion Agencies in OECD Countries”, OECD, Paris, October 22, <http://www.oecd.org/investment/Mapping-of-Investment-Promotion-Agencies-in-OECD-Countries.htm>

OECD (2018b), *Good Regulatory Practices to Support Small and Medium Enterprises in Southeast Asia*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264305434-en>

OECD (2018c), *OECD Investment Policy Reviews: Cambodia 2018*, OECD Investment Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264309074-en>.

OECD (2016), *Being an Independent Regulator*, The Governance of Regulators, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264255401-en>.

OECD (2015a), *Policy Framework for Investment, 2015 Edition*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264208667-en>.

OECD (2015b), *OECD Regulatory Policy Outlook 2015*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264238770-en>

OECD (2012), *Recommendation of the Council on Regulatory Policy and Governance*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264209022-en>.

OECD (2010), “One Stop Shops: an Overview of Best Practices Related to Three Key Issues”, Discussion Paper, MENA-OECD Training Workshop, Beirut, March 10-12, <http://www.oecd.org/mena/competitiveness/privatesectorinitiatives/44795978.pdf>

OECD (2005), “A Policy Framework for Investment: Investment Promotion and Facilitation”, Discussion Paper, Conference on Investment for Asian Development: Lessons so far, Challenges for the Future, organised by the OECD, ADB, and UNESCAP, Jakarta, July 5-6, <https://www.oecd.org/investment/investmentfordevelopment/35034744.pdf>

OECD (2000), “*Reducing the Risk of Policy Failure: Challenges for Regulatory Compliance*”, OECD, Paris, <https://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/1910833.pdf>

PriceWaterhouseCoopers (2019), “Myanmar Business Guide”, Yangon, Myanmar
Singapore Economic Development Board (2018), “EDB Annual Report 2017/18”,
Singapore.

UNCTAD (2009), “Promoting Investment and Trade: Practices and Issues”,
Investment Advisory Services Series A, No. 4, United Nations, New York.

Wells, L. T. and Wynt A. G. (2000), “Marketing a Country”, *FIAS Occasional Paper*,
Vol. 13, The World Bank Group, Washington D.C.

World Bank (2019), *Doing Business 2020*, World Bank Group, Washington D.C.

World Bank (2016), “Informal Firms in Myanmar”, *Enterprise Note Series No. 33*,
Enterprise Survey, World Bank Group, Washington D.C.

World Bank (2013), *Rwanda: fostering prosperity by promoting entrepreneurship*,
World Bank Group, Washington D.C.

World Bank (2013), *Doing Business 2014*, World Bank Group, Washington D.C.

World Bank (2006), *Doing Business 2006: creating jobs*, The World Bank Group,
Washington D.C.

World Economic Forum (2018), *Global Competitiveness Index 2018*, WEF, Geneva.

မှတ်စုများ

- ၁ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးအတွက် OECD ၏ ဆောင်ရွက် ထားမှု အချက်အလက်များကို <https://www.oecd.org/investment/investment-promotion-and-facilitation.htm>တွင် ကြည့်ရှုပါ။
- ၂ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့်လွယ်ကူချောမွေ့စေရေးဟူသော ဝေါဟာရများကို တစ်ပြိုင်နက်တည်း အသုံးပြုသော်လည်း အလွန်ကွဲပြားခြားနားသောလုပ်ဆောင်ချက်နှစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုမှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ သို့မဟုတ် ဒေသတစ်ခုအား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဦးတည်ရာနေရာအဖြစ် မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပြီး အခြားသောလုပ်ဆောင်ချက်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ပြုလုပ်ရန် သို့မဟုတ် ဆောင်ရွက်ဆဲ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ချဲ့ထွင်ရန် လွယ်ကူမှုရှိရေးကို ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်သည်။

- ၃ သတင်းဆောင်းပါးကောက်နုတ်ချက် - မြန်မာတိုင်းမ်စ် (၂၀၁၉)။ “နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု များကို ဆွဲဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ ကောင်းမွန်သောအကောင်အထည် ဖော်မှုများလိုအပ်”, Website ဆောင်းပါး, ဇွန်လ ၁၀ ရက် (၂၀၁၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် အသုံးပြုခွင့်ရရှိခဲ့ပါသည်။)
- ၄ OECD ၏ Measuring Regulatory Performance: <http://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/measuring-regulatory-performance.htm> ကို ကြည့်ပါ။
- ၅ ၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လအထိ လမ်းပြမြေပုံ ၄ ခု စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပြီးဖြစ်သည်။
- ၆ ဥပမာအားဖြင့် သတင်းစာဆောင်းပါး၊ ဗီယက်နမ်အသံ (၂၀၁၈)။ “ကုန်သွယ်မှုလျှင်မြန် ချောမွေ့စေရေးမြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် စိန်ခေါ်မှုများ ရင်ဆိုင်နေရသော ဗီယက်နမ်” ကို ကြည့်ပါ။ ဝက်ဆိုဒ်အပိုင်း၊ စက်တင်ဘာလ ၁၁ ရက် (၂၀၁၉ ခုနှစ် သြဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ဝင်ရောက် ဖတ်ရှုပါသည်။)
- ၇ နောက်ထပ်သတင်းအချက်အလက်များအတွက် ASEAN Single Window (2019) ဝက်ဘ်ဆိုဒ် “Myanmar General Information: Current Updates of Myanmar National Single Window” ၏ (၂၀၁၉ သြဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် စတင်ရရှိနိုင်သည့်) website section တွင် ကြည့်ရှု နိုင်ပါသည်။
- ၈ နောက်ထပ်သတင်းအချက်အလက်များအတွက် ITC ဝက်ဘ်ဆိုဒ် ITC (၂၀၁၉) ရှိ ပုံနှိပ်ထုတ်ပြန်ချက်ကိုကြည့်ပါ။ “ITC, UK and Myanmar joint hands to launch the Tread and Investment Project”၊ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်သတင်း အပိုင်း၊ မတ်လ ၄ ရက် (၂၀၁၉ သြဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် စတင်ရရှိပါသည်။)
- ၉ OECD ၏မူဝါဒကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပြန်လည်အကဲဖြတ်ခြင်းတွင် ကြည့်ပါ။ <http://www.oecd.org/gov/policy-monitoring-evaluation.htm>

အခန်း (၄)

တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် လုပ်သားကိုင်သားရှိအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း

ဤအခန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ချက်ကို မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် လုပ်သားကိုင်သားရှိအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း သည် အနာဂတ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သယံဇာတများကို ကာကွယ်မှုပေးခြင်း၊ ပိုမိုခိုင်မာပြီး ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ ကမ္ဘာ့ထုတ်လုပ်မှုကွင်းဆက်များတွင် အဆင့်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ရေးကို အထောက်အကူပြုသော ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကို အားပေးဆောင်ရွက်ခြင်းတို့အတွက် အရာရောက်ပြီး မဟာဗျူဟာကျသော အောင်မြင်မှုများသို့ မည်သို့ဦးတည်နိုင်စေပုံကို အဓိကထားဖော်ပြထားပါသည်။ ယခုအခန်းသည် ဥရောပသမဂ္ဂက တဏှာငွေထောက်ပံ့ပေးသည့် “Broader Project on Responsible Supply Chains in Asia” ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြစ်သည်။

တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် လုပ်သာကိုင်သာ ရှိအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အရည်အသွေးရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်လို သည့် မူဝါဒချမှတ်သူများအတွက် အဓိကကျသည့်အချက်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံများအတွင်း လုပ်ကိုင်နေသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှလည်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော တန်ဖိုးဖန်တီးခြင်းနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့အားမျှဝေခြင်းကို သေချာစေရန် ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအားလုံးသည် ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းများ လည်ပတ်ဆောင်ရွက်ရာ၌ ထွက်ပေါ်လာ သည့်ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လျော့ချနိုင်စေရန်နှင့် ရှောင်ကြဉ်နိုင်စေရန် ဆောင်ရွက်ရ မည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ၎င်းတို့လုပ်ငန်းလည်ပတ်လုပ်ကိုင်နေသည့်နေရာတွင် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မျှဝေနိုင်စေရန် မျှော်မှန်းချက်ဖြင့် တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း (RBC) ဆိုင်ရာ အခြေခံမူများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

RBC ဆိုင်ရာအခြေခံမူများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များကို နိုင်ငံတကာအခြေခံမူများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ဥပဒေပိုင်းတွင် တစ်ဖြည်းဖြည်း ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းလာကြသည်။ မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း G7 နှင့် G20 ဆွေးနွေးပွဲများတွင်လည်းကောင်း၊ ပြည်တွင်းဥပဒေ များတွင်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာစာချုပ်များနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များ တွင်လည်းကောင်း RBC နှင့်ပတ်သက်သည့် အဆင့်မြင့်ဖော်ပြချက်များစွာကို တွေ့မြင်နိုင် မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အာဆီယံအခြေပြစာချုပ်များတွင်လည်း RBC ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြ လာသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ အထူးသဖြင့် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်ချက်အဖြစ် ကုမ္ပဏီ များသည် ၎င်းတို့၏ ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်ကို မည်ကဲ့သို့ စီမံထိန်းချုပ်နိုင်မည်ဆိုသည့် အချက် အပါအဝင်အဓိကအားဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လည်ပတ်ဆောင်ရွက်ချက်များ၌ RBC ကို ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်မှု မြှင့်တင်ရေးအတွက် အလေးပေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးတွင် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်အတူ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တွင် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်အဆင့်ထိ ပါဝင်နိုင်ချေရှိသည့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် RBC ကို ကျင့်သုံးရာတွင် RBC ဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရား များစွာရှိသည်ဆိုသည့်အချက်ကို ၎င်းတို့နှင့် ပတ်သက်ဆက်နွှယ်နေသည့် ဝယ်ယူမှုများ၊ ဖောက်သည်များနှင့် တွဲဖက်လုပ်ကိုင်သူများအား နီးကြားအသိရှိစေရန် လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ အကျယ်ဖွင့်ပြောရာ၌ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုပန်းတိုင် (SDGs) ကို ဦးတည်နေသည့် သို့မဟုတ် သီးခြားစီးပွားရေးနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်အကျိုးရလဒ်များရရှိစေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေသည့် မည်သည့်ကုမ္ပဏီ အတွက်မဆို RBC သည် အဓိကမဟာဗျူဟာ ဖြစ်သည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်က စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖြေလျော့ပေးရေး လုပ်ငန်းစဉ်သည် ကမ္ဘာ့ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များတွင် ပိုမိုပူးပေါင်းလာနိုင်ပြီး တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး

အားကောင်းလာခြင်းနှင့် အများပြည်သူများပါဝင်မှု ပိုမိုများလာခြင်းကို ဖော်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ပထမအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒလေ့လာသုံးသပ်ချက်တွင် ဖော်ပြပါကဏ္ဍများ၌ တိုးတက်လာမှုအခြေအနေများကို အလေးပေးဖော်ပြခဲ့ပြီး RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နိုင်မည့် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာအကြံပြုချက်များကို အဆိုပြုခဲ့ပြီးဖြစ်သည် (OECD, 2014)။ ထိုစဉ်ကတည်းက RBC ကို အထောက်အပံ့ပြုနိုင်မည့် မူဝါဒများနှင့် ကနဦးဆောင်ရွက်ချက်များစွာကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများတွင် တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အတိအလင်း စတင်ကိုးကားပြဋ္ဌာန်းထားပြီး အဆိုပါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ အာဏာသက်ဝင်အသုံးပြုခြင်းသည် အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ပတ်သက်သည့် အရေးကြီးသည့်လုပ်ဆောင်ချက် ဖြစ်သည်။ RBC ဆိုင်ရာကတိကဝတ်ပြုချက်များနှင့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အမျိုးမျိုးသော နိုင်ငံတော်အဆင့်မူဝါဒများ၊ မဟာဗျူဟာများနှင့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် ထည့်သွင်းဖော်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း (၂၀၁၈-၂၀၃၀) ၌ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို နိုးကြားသိရှိစေခြင်းနှင့် လူမှုရေးအရ တာဝန်ယူမှုလုပ်ဆောင်ချက်များ တိုးတက်မှု၏ အင်အားအဖြစ် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ပါဝင်လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းအတွက် ရည်မှန်းချက်များ ပါဝင်ပါသည်။ တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းအား မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်း (၂၀၁၆/၁၇-၂၀၃၅/၃၆) ၏ မျှော်မှန်းချက်တွင်လည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။

နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ အများပြည်သူများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပါဝင် သည့် RBC နှင့်ပတ်သက်သော ဆောင်ရွက်ချက်အမျိုးမျိုးကို အလေးပေးဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် UN Global Compact Myanmar ကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်အထိ ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီပေါင်း ၁၂၃ ခု ရှိခဲ့သည်။ Institute for Human Rights and Business နှင့် Danish Institute for Human Rights တို့မှ ပူးပေါင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာန (Myanmar Centre for Responsible Business- MCRB) ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ASEAN Corporate Social Responsibility Network၊ UMFCCI၊ American Chamber of Commerce နှင့် EuroCham စသည့် စီးပွားရေးကွန်ယက်များနှင့် အသင်းအဖွဲ့များကလည်း အခမ်းအနားများ ပုံမှန်ပြုလုပ်ပြီး ပြည်သူများသို့ RBC ဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များကို နိုးကြားသိရှိစေရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ အစိုးရနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများမှ RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်ရန် အဆိုပါစီးပွားရေးကွန်ယက်များ၊ အသင်းအဖွဲ့များနှင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ထိုသို့သော ဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ပိုမိုပွင့်လင်းလာခြင်းနှင့် ကမ္ဘာ့ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်နှင့် ပိုမိုပေါင်းစည်းလာခြင်းသည် နိုင်ငံတကာမှ စောင့်ကြည့်နေမှု တိုးပွားလာခြင်းဖြစ်သည်။ RBC ဆောင်ရွက်ချက်များကို ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း၌ တိုးမြှင့် ဆောင်ရွက် နေခြင်းနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မကြာသေးမီက ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးနှင့် လူ့သားချင်း စာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အခြေအနေများသည် နိုင်ငံတကာမှ သိသာထင်ရှားစွာ အလေးထားစူးစမ်းမှုများလာခဲ့ပြီး နိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ခရီးသွား ကဏ္ဍများအပေါ် တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း စီးပွားရေး အရ အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် နိုင်ငံတကာမှ သဘောထား အမြင်များ ထိခိုက်ခဲ့ရသည်။ အဓိကလူ့အခွင့်အရေးနှင့် အလုပ်သမားအခွင့်အရေး စံသတ်မှတ်ချက်များကို လေးစားလိုက်နာမှုပျက်ကွက်သည်ဟု ဥရောပသမဂ္ဂမှ ယူဆခြင်း ကြောင့် ၎င်း၏ လက်နက်များနှင့် ခဲယမ်းမီးကျောက်များမှ လွဲ၍ ပို့ကုန်အားလုံးကို ဥရောပ ဈေးကွက်သို့ ဦးစားပေးဝင်ရောက်ခွင့်ကို အာမခံပေးထားသော “လက်နက်မှလွဲ၍ အားလုံး ခွင့်ပြုခြင်း” (Everything But Arms-EBA) အစီအစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် တိုးမြှင့်စေ့စပ်ရေးကာလကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှသာ စတင်ခဲ့သည် (EU, 2019)။

ယခုကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နာမည်ဂုဏ်သတင်းထိခိုက်မှုကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန်၊ ကုန်ထုတ်စွမ်းအား တိုးတက်မှုကို ပံ့ပိုးပေးရန်နှင့် တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်နိုင်မည့် ရည်မှန်းချက်များကို အောင်မြင်စေရန်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများနှင့် ကုန်သွယ်ရေးမိတ်ဖက်များ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုကို လျှော့ချနိုင်အောင် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်မှု လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤအချက်သည် လူ့အခွင့်အရေးပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် RBC ဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို လျှော့ချရန်နှင့် RBC မူဘောင်များကို ခိုင်မာစွာ ကျင့်သုံးနိုင်စေရန် လိုအပ်သည်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ အစိုးရအနေဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား RBC ဆိုင်ရာ အခြေခံမှုများနှင့် စံသတ်မှတ် ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် တိုက်ရိုက်ပံ့ပိုးပေးခြင်းဖြင့် RBC ဆိုင်ရာပြဿနာ များကို ကျော်လွှားနိုင်အောင် အားပေးကူညီရမည်ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လိုက်နာဆောင်ရွက်သင့်သည့် တာဝန်ဝတ္တရာများ ပါဝင်သည့် လမ်းညွှန်ချက်များ ထောက်ပံ့ ပေးခြင်းနှင့် ရှင်းလင်းသည့် မျှော်မှန်းချက်များကို ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းအပြင် ကုန်ကြမ်းများနှင့် အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းများကဲ့သို့သော ကဏ္ဍများအလိုက် လိုက်နာ ဆောင်ရွက်သင့်သည့် သက်ဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းအဆင့်ဆင့်ပါဝင်သည့် ပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် မျှဝေထောက်ပံ့ပေးခြင်း တို့ဖြင့် RBC ကို ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အစိုးရအနေဖြင့် RBC အား နိုင်ငံအဆင့် မဟာဗျူဟာမြောက် လမ်းညွှန်ချက်များကို ပံ့ပိုးပေးသည့် အခန်းကဏ္ဍတွင်

ပါဝင်ပြီး ပါဝင်ပတ်သက်သူများအားလုံး က RBC ကို မြှင့်တင်အားပြည့်နိုင်ရေးအတွက် တူညီသောရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ထားရှိကာ အတူတကွ ပါဝင်လက်တွဲကြိုးပမ်းမှုဖြင့် ညီညီညွတ်ညွတ် ဖော်ဆောင်နိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။

အစိုးရမှ RBC ဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို အားပေးမြှင့်တင်နိုင်သော ဆောင်ရွက်ချက်များကို သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည့် ပထမအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မူဝါဒလေ့လာသုံးသပ်ချက် ပြုလုပ်စဉ်ကတည်းက ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ဆောင်ရွက်ချက် အမျိုးမျိုးနှင့် တိုးတက်မှုအခြေအနေများကို RBC အခန်းတွင် ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာထည့်သွင်းစဉ်းစားချက်များနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် မြေအသုံးပြုမှုအခွင့်အရေးများနှင့်ပတ်သက်သော စဉ်းစားသုံးသပ်ချက်များကို အခန်း ၆၊ ၇ နှင့် ၈ တို့တွင် ပိုမို အသေးစိတ် ဖော်ပြထားသည်။ ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိအခြေအနေနှင့်အညီ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို RBC ဆိုင်ရာအခြေခံမှုများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ အစိုးရမှ အထောက်အပံ့ပေးခြင်းနှင့် RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် နိုင်ငံတော်အဆင့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုကို ဦးတည်သွားနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများကို မီးမောင်းထိုးပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

အဓိကမူဝါဒအကြံပြုချက်များ

- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှ တာဝန်ယူမှုရှိသော အလေ့အကျင့်များကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ RBC ဆိုင်ရာစံသတ်မှတ်ချက်များကို သက်ဆိုင်ရာမဟာဗျူဟာများ၊ မူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းရန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၏ အကျိုးဝင်မှုနယ်ပယ်အောက်တွင်ရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ RBC ကျင့်သုံးမှု အခြေအနေကို သုံးသပ်ခြင်းနှင့် အတည်ပြုပေးခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များကို လည်း ခိုင်မာမှုရှိစေရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ အထောက်အပံ့သည် အရေးကြီးသည့်အချက် ဖြစ်သည်။ ကနဦးအဆင့်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက RBC နှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့ လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် အလေ့အကျင့်များကို ကွဲကွဲပြားပြား သိရှိနိုင်သော အမိန့်ကြော်ငြာစာ (ဥပမာ-သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်မှ ထုတ်ပြန်ထားတဲ့ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၄/၂၀၁၅) အား ထုတ်ပြန်ပေးခြင်းမျိုးကို နိုင်ငံတော်အစိုးရဘက်မှ လုပ်ဆောင်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။

- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအကြား တာဝန်ယူမှုအလေ့အကျင့်များအား ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နိုင်အောင် မြှင့်တင်ပေးခြင်းနဲ့ အထောက်အကူပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။
- အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခနှင့် အန္တရာယ်များသည့်နေရာများ၌ တွင်းထွက်သတ္တုများ ဆိုင်ရာတာဝန်ယူမှုရှိသော ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များအတွက် လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်မည့် လမ်းညွှန်ချက် (OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas) ကို ကျင့်သုံးနိုင်မည်ဆိုပါက တွင်းထွက်သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် လူ့အခွင့်အရေးပြဿနာများအား ဖြေရှင်းနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအခက်အခဲများနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း ထပ်မံမဖြစ်ပွားအောင် ကာကွယ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- အထည်ချုပ်နှင့်ဖိနပ်ထုတ်လုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များဆိုင်ရာလက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်မည့် လမ်းညွှန်ချက် (OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains in the Garment and Footwear Sector) အား စက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ကျင့်သုံးနိုင်မည်ဆိုပါက အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းများ၏ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပိုင်းကို အထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး စက်မှုလုပ်ငန်းများ၏ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- တွင်းထွက်သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများ (အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတော်ပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပါအဝင်) အနေဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို မြှင့်တင်နိုင်အောင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် လူမှုရေးနဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်စေသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍများနှင့် အစိုးရ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်မှုသိသာထင်ရှားစွာ ပါဝင်နေသည့် လုပ်ငန်းများအပါအဝင် နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတွင် အထောက်အကူပြုနေသည့်အတွက် နိုင်ငံတွင်း RBC ကို ထိခိုက်စေသည့် အလေ့အကျင့်များကို အဆိုပါလုပ်ငန်းများတွင် လျော့ချနေသကဲ့သို့ တစ်ဖက်တွင်လည်း RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်သည့် စီးပွားရေး ဆိုင်ရာအမှုအကျင့်ကောင်းများကို ပိုမိုမြှင့်တင်ခြင်းသည်လည်း အထိရောက် ဆုံးနည်းလမ်းဖြစ်သည်။
- တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်မှုအတွက် National Action Plan (NAP) ကို ပါဝင်ပတ်သက်သူများအားလုံးနှင့် ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေးမှုများနှင့်အတူ နိုင်ငံတကာအဆင့်အတန်းမီ အလေ့အကျင့်ကောင်းများ

နှင့်အညီ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ NAP လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများအားလုံးမှ ညီညီညွတ်ညွတ်ဖြင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် RBC Agenda ကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

RBC ၏ နယ်ပယ်နှင့် အရေးပါပုံ

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုများကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ရှောင်ရှား၍ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသင့်ကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသည့်နိုင်ငံများ၏ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု ကို အထောက်အကူပြုနိုင်စေရန် မျှော်မှန်းချက်ဖြင့် RBC ဆိုင်ရာအခြေခံမူများနှင့် စံသတ်မှတ် ချက်များကို ချမှတ်ဖော်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ RBC သည် အရည်အသွေးရှိသည့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်းဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒကို ဒုတိယ အကြိမ် သုံးသပ်နိုင်မည့် အိုးအီးစီဒီ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမူဝါဒမူဘောင်၏ ဗဟိုချက် ဖြစ် သည်။

RBC ဆိုသည်မှာ ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှု အပါအဝင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကိုပါ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်ချက်တိုင်းတွင် ပေါင်းစပ်၍ ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များ၊ အစိုးရများနှင့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် ပြီးခဲ့သည့်နှစ်များအတွင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအကြား ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှုတွင် အသုံးပြုလေ့ရှိ သည့် ဝေါဟာရဖြစ်သော လူမှုရေးဆိုင်ရာတာဝန်ရှိမှု (CSR) ကို ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ပြီးသား ဖြစ်သည်။ အဆိုပါနှစ်များအတွင်း CSR ကို RBC နှင့် စီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေး (BHR) တို့နှင့်အတူ ပိုမိုအသုံးများလာခဲ့ပြီး တစ်ခါတစ်ရံ အဆိုပါဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းများကို အပြန် အလှန်ဖလှယ်၍ အသုံးပြုလာကြသည် (ဥပမာ - ဥရောပသမဂ္ဂ) (Box ၄-၁)။ အဆိုပါ အယူအဆအားလုံးသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လူများ၊ ကမ္ဘာမြေကြီးနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်း အပေါ် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုနှင့် ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်တိုင်း၏ သက်ရောက်မှု အတိုင်းအတာကို တစ်စိတ်တစ်ဒေမဟုတ်ဘဲ ၎င်းတို့၏ အဓိကစီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုလုံး တွင် ပါဝင်သည့် အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်မည့် မျှော်မှန်းချက်ကို ထင်ဟပ် စေသည်။ ထို့ကြောင့် CSR၊ RBC နှင့် BHR တို့၏ အဓိကသွင်ပြင်လက္ခဏာမှာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ပြည်တွင်းဥပဒေများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရုံသာမက ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ၎င်းတို့နှင့်ဆက်နွယ်နေသည့် ထောက်ပံ့သူများ၊ တွဲဖက်လုပ်ကိုင်သူ များမှ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းဖြင့် စဉ်ဆက်မပြတ်

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဦးတည်လုပ်ဆောင်နေသည့် ကော်ပိုရိတ်အပြုအမူ (Corporate Conduct) ကို ရည်ညွှန်းခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆိုပါအယူအဆများသည် လူမှုအကျိုးပြု ပရဟိတလုပ်ငန်းများ နှင့် အလားတူပင်ဖြစ်သည်ဟု မယူဆသင့်ပါ။

Box ၄-၁ RBC ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာအဓိကစာချုပ်စာတမ်းများ

ကုမ္ပဏီများမှ ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို တာဝန်ယူမှုရှိစွာဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အချက်များ ချမှတ်ထားသည့် သို့မဟုတ် တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အဓိကရည်ညွှန်းကိုးကားနိုင်သည့် အချက်များပါဝင်သည့် အဓိကစာချုပ်စာတမ်း (၃) ခု အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် အပြန်အလှန်အားဖြင့် အချင်းချင်း ဆက်နွယ်မှု ရှိကြသည်။

OECD Guidelines for Multinational Enterprises (The Guidelines) သည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအား မည်ကဲ့သို့ တာဝန်ယူမှုရှိစွာဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုသည်ကို အစိုးရများမှ သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည့် အကြံပြုချက်များ ဖြစ်သည်။ အဆိုပါအကြံပြုချက် များသည် အလုပ်သမားနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ ထုတ်ဖော်ချက်၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု၊ စားသုံးသူများ၏ အကျိုးစီးပွား၊ သိပ္ပံနှင့် နည်းပညာ၊ ယှဉ်ပြိုင်မှုနှင့် အခွန်ထမ်းဆောင်မှု စသည်တို့ပါဝင်သည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိမှု နယ်ပယ်များအားလုံးအား အကျိုးဝင်သက်ဆိုင်သည့် အကြံပြုချက်များ ဖြစ်သည်။ OECD လမ်းညွှန်ချက်များကို ၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် စတင်ကျင့်သုံးခဲ့ပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ထပ်မံပြင်ဆင် ခဲ့ပြီး ၎င်းတွင် UN Guiding Principles နှင့်ညီညွတ်မှုရှိစေသည့် လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အခန်းအသစ်တစ်ခုအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ အလုပ်သမားနှင့် စက်မှု လုပ်ငန်းများ ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှုအခန်းကို ILO ၏ အလုပ်သမားဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက် များနှင့် ညီညွတ်စေရန်လည်းကောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ထို့ပြင် တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ် အရ မဟုတ်သော နစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့်စနစ်တစ်ခု ဖြစ်သည့် National Contact Points (NCPs) ကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နိုင်ရန်လည်း ပါဝင်ပါသည်။ OECD ၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအဖွဲ့သည် နိုင်ငံစုံစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် OECD လမ်းညွှန်ချက်များနှင့် RBC ဆိုင်ရာမူဝါဒများကို အကောင် အထည်ဖော်ရေးအား မဖြစ်မနေ မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရမည့် လမ်းညွှန်ချက်ပေါင်း ၄၉ ခုကို အစိုးရများမှ အတူအကွ လိုက်နာဆောင်ရွက်စေရန် ဖြစ်သည်။

The ILO Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy (the ILO MNE Declaration) သည် ကုမ္ပဏီများမှ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာတိုးတက်မှုများကို ကောင်းကျိုးသက်ရောက်မှုများအဖြစ် ဆောင်ရွက်မှုကို အားပေးရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုမှ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် နှင့် လျော့ချနိုင်ရေးလမ်းညွှန်ချက်များ ချမှတ်ပေးထားသည်။ အဆိုပါလမ်းညွှန်ချက်များသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ကောင်းမွန်သည့် အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို ထင်ဟပ်စေ

ပြီး တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ဝန်းကျင်ကောင်း တစ်ခုကို ဖန်တီးရာ၌ အရေးကြီးသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ အစိုးရများ၊ အလုပ်ရှင်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၊ အလုပ်သမားများနှင့် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များဖြစ်သည်။ အလုပ်အကိုင်ရရှိမှု၊ သင်တန်းပေးခြင်း၊ အလုပ်နှင့် ဘဝနေထိုင်မှု အခြေအနေနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများ၏ ပတ်သက် ဆက်နွယ်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အဆိုပါလမ်းညွှန်ချက်များသည် အတင်းအဓမ္မခိုင်းစေမှု၊ ကလေးလုပ်သား၊ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိခြင်းနှင့် စုပေါင်းဆွေးနွေးခြင်း အသင်းအဖွဲ့များ၏ လွတ်လပ်ခွင့်စသည့်အချက်များ ပါဝင်သည့် ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work (1998) ကို အထောက်အပံ့ပြုထားသည့် အခြေခံသဘောတူညီချက် များ ပါဝင်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားစံသတ်မှတ်ချက်များအပေါ် အခြေခံ၍ ထုတ်ပြန်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ILO MNE Declaration ကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ထပ်မံပြင်ဆင်ခဲ့ ပြီး ၎င်းတွင် အလုပ်သမားဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်အသစ်များနှင့် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ အကျိုး ရလဒ်များ ပါဝင်ပြီး UN Guiding Principles နှင့် ကုလသမဂ္ဂ၏ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအစီအစဉ် ၂၀၃၀ (UN Sustainable Development goals 2030) တို့ကို လက်ခံကျင့်သုံးခြင်းကဲ့သို့သော ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု သတ်မှတ်ချက်များကို ရှင်းလင်းစွာ ကိုးကား ဖော်ပြထားပါသည်။

UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UN Guiding Principles)သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်နွယ်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ရှောင်ကြဉ်နိုင်ရန်နှင့် ဖြေရှင်းနိုင်ရန် အလေးပေးဖော်ပြထား သည်။ ၎င်းတွင် (၁) နိုင်ငံတော်၏ တာဝန်သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပါအဝင် တတိယ အဖွဲ့အစည်းများ၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ချိုးဖောက်မှုများကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊ (၂) လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားလိုက်နာမည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လွတ်လပ်စွာတာဝန်ယူမှု (အဓိပ္ပာယ်မှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် အခြားသူများ၏ လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် ချိုးဖောက်မှုမရှိအောင် ရှောင်ကြဉ်သင့်ပြီး ၎င်းတို့၏ ပါဝင်မှုဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများအား ဖြေရှင်းသင့်ခြင်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။) နှင့် (၃) အဆိုပါ သက်ရောက်မှုများကို ထိရောက်စွာ ကုစားနိုင်သည့် လိုအပ်ချက်ဟူ၍ မဏ္ဍိုင် ၃ ခုပါရှိပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးကောင်စီမှ ဖော်ပြပါအခြေခံမူများကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ခြွင်းချက် မရှိ ထောက်ခံအတည်ပြုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါအခြေခံမူများကို လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊ စီးပွားရေးကဏ္ဍများနှင့် ဆောင်ရွက်သူအမျိုးမျိုးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လက်တွေ့ ကျင့်သုံးမှုကို ကန့်သတ်မထားဘဲ UN Guiding Principles နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို အားပေးမြှင့်တင်ရန်အတွက် ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးရုံး (OHCHR)၊ ကုလသမဂ္ဂစီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ (UN Working Group) နှစ်ဖွဲ့လုံးမှ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ရင်းမြစ် - OECD, OHCHR, EU and ILO (2019)။

မကြာသေးမီနှစ်များက အများပါဝင်အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (Social Enterprise-SE) ကဲ့သို့သော လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို အာရုံစိုက်မှုပုံစံများကို အာရုံစိုက်မှုအပါအဝင် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် စတင်ကျင့်သုံးလာကြသည်။ အချို့နိုင်ငံများတွင် အများပါဝင်အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သည့်လုပ်ငန်းများ၊ လူမှုရေးသမဝါယမနှင့် အစိမ်းရောင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အပါအဝင် အဆိုပါစီးပွားရေးလုပ်ငန်းပုံစံအချို့အတွက် စံချိန်စံနှုန်းများကို သတ်မှတ်ထားကြသည်။ ဥပမာ - ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် လူမှုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့် ဥပဒေနှင့်အညီ ဖွဲ့စည်းမှတ်ပုံတင်ခြင်းတို့အတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဥပဒေ (၂၀၁၄) ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် သို့မဟုတ် ပြည်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် ဆောင်ရွက်ရန် ရည်ရွယ်၍ ၎င်းတို့၏ နှစ်စဉ်ရရှိသည့်အမြတ်ငွေမှ အနည်းဆုံး ၅၁ ရာခိုင်နှုန်းကို ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရသည့် လုပ်ငန်းများကို လူမှုရေးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SE)အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်သည် (OECD, 2018c)။ ဖော်ပြပါလူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းပုံစံအားလုံး၏ မူလရည်ရွယ်ချက်အား ထုတ်နုတ်ထားလို့မရဘဲ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အပြန်အလှန်အားဖြင့် ဆက်စပ်မှုရှိနေပါသည်။ ဥပမာ - အများပါဝင်အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ သဘောသဘာဝမှာသမရိုးကျစီးပွားရေးပုံစံဖြစ်သည့် အမြတ်ရရှိရေးကို အဓိကထားသော စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များကို ကျော်လွန်၍ RBC ၏ အနှစ်သာရနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် သာမန်အဆင့်အောက် သို့မဟုတ် ဆင်းရဲမှုလိုင်းအောက်တွင် ရှိနေသည့် လူများ (bottom of the pyramid) ကိုပါ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသည့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှုအလေ့အကျင့်ကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် အများပါဝင်အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေနိုင်မည့် ပုံစံဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မည်ဆိုသော်လည်း အမှန်တကယ် သို့မဟုတ် နောင်တွင် ဖြစ်လာနိုင်ချေရှိသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို သတ်မှတ်ခြင်း၊ ကာကွယ်ခြင်းနှင့် လျော့ချခြင်းဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များ၊ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ပြုမူလုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိပါက အဆိုပါသဘောတရားသည် အလိုအလျောက်သော်လည်းကောင်း၊ စနစ်တကျသော်လည်းကောင်း အပြန်အလှန်ဆက်နွယ်မှုမရှိသည်ကို သတိပြုရမည်ဖြစ်သည်။ RBC ဆိုင်ရာအခြေခံမူများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များသည် လူမှုရေး သို့မဟုတ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို အထူးအလေးထား ထိန်းသိမ်းခြင်းအပါအဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအားလုံးလိုက်နာဆောင်ရွက်သင့်သည့် အချက်များဖြစ်သည် (Box ၄-၂ ကို ကြည့်ပါ။)။

**Box ၄-၂ လူမှုရေးနှင့် အများပါဝင်အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သည့်
စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပုံစံများနှင့် မဟာဗျူဟာများ**

စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ၌ လူမှုရေးနှင့်/သို့မဟုတ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆိုးကျိုးများ လျော့ကျစေရန် ထည့်သွင်းစဉ်းစားလာသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပုံစံမျိုးစုံ သို့မဟုတ် စီးပွားရေး မဟာဗျူဟာများ တိုးတက်လာကြသည်။ အချို့သောသဘောတရားများသည် တစ်ခုနှင့် တစ်ခု အပြန်အလှန်ဆက်စပ်အားပြုနေကြသည်။ မတူညီသည့် နည်းလမ်းပုံစံများ အတွက်အနက် အဓိပ္ပာယ်များ သီးခြားဖွင့်ဆိုထားခြင်းမျိုး မရှိကြဘဲ အောက်ဖော်ပြပါ အသုံးအနှုန်းများသည် ဖော်ပြပါနည်းလမ်းပုံစံများနှင့် ဆက်စပ်နေကြသည်။

အများပါဝင်အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သည့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း (Inclusive Business) ကို ကုမ္ပဏီများ ၏ ပင်မစီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်တန်ဖိုးကွင်းဆက်ဖြစ်သော ထောက်ပံ့သူများ၊ ဖြန့်ဖြူးသူများ၊ လက်လီလက်ကားများနှင့် ဖောက်သည်များမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့ထုတ်လုပ်သည့် ကုန်စည်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် စီးပွားရေးအရ လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းရှိသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို သာမန်အဆင့်အောက် သို့မဟုတ် ဆင်းရဲမှုလှိုင်းအောက်တွင် ရှိနေသည့် လူအများအပြားအထိ ရောက်ရှိစေခြင်းဖြင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုရရှိစေသော ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနည်းလမ်းဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ထားသည် (G20 Challenge, n.d)။

လူမှုရေးဆိုင်ရာစီးပွားရေးလုပ်ငန်း (Social Enterprise) မှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမဟာဗျူဟာအရ ဖွဲ့စည်းထားသော်လည်း အမြတ်ရရှိရေးကို အဓိကထားဘဲ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်စေရန်နှင့် အများပြည်သူ၏ အကျိုးစီးပွားအလိုငှာ လူမှုစီးပွားနှင့်/သို့မဟုတ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဆိုးကျိုးများအား တီထွင်ဆန်းသစ်သောဖြေရှင်းချက်များကို အသုံးပြုကာ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်ဟု ဆိုလိုပါသည် (OECD, EU, 2013)။

အစိမ်းရောင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း (Green business) ဆိုသည်မှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်မှုမရှိစေဘဲ စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများကို စဉ်ဆက်မပြတ် အသုံးပြုကာ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်း၏ သဘောတရားတွင် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကို သဟဇာတဖြစ်စေမည့် ထုတ်ကုန်များ သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုများကို ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအား သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဟဇာတဖြစ်စေမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များမှတစ်ဆင့် ထုတ်လုပ်ခြင်း သို့မဟုတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လျှော့ချနိုင်သည့် သန့်စင်သည့် နည်းပညာအကူအညီဖြင့် ထုတ်လုပ်ခြင်းစသည်တို့ ပါဝင်ပါသည် (ILO, 2017)။

တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း (Responsible Investing) သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတိုင်းအတာအလျောက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုကို ဖြေရှင်းနိုင်သည့် မဟာဗျူဟာအမျိုးမျိုးပါဝင်သော စကားရပ်ဟု ဆိုလိုသည် (OECD, 2019c)။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေးနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုပေါင်းစပ်ခြင်း (ESG Integration) ဆိုသည်မှာ “ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ESG ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအား ရှင်းလင်းစွာဖြင့် စနစ်တကျပါဝင်စေခြင်း” ဟု ဆိုလိုသည့် တာဝန်ယူမှု ရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာအခြေခံမူများအဖြစ် အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ESG စံသတ်မှတ်ချက်များကို အမှန်တကယ် သို့မဟုတ် နောက်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ESG သက်ရောက်မှုများမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအခက်အခဲများကို သတ်မှတ်ရန် ကနဦးအသုံးပြုသည့် သတ်မှတ်ချက်များဖြစ်သည် (OECD, 2019c)။

အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (Impact investment) ဆိုသည်မှာ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအကျိုးအမြတ်များနှင့်အတူ အပြုသဘောဆောင်သော လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာသက်ရောက်မှုများကို ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် ထုတ်ကုန်များ သို့မဟုတ် မဟာဗျူဟာများကို ခေါ်သည် (OECD, 2019c)။

ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (Ethical investment) ဆိုသည်မှာ သိက္ခာသမာဓိရှိစွာဖြင့် သို့မဟုတ် ကျင့်ဝတ်ပိုင်းကို အလေးထားစဉ်းစား၍ ဆောင်ရွက်သည့် မဟာဗျူဟာများ သို့မဟုတ် ထုတ်လုပ်သည့် ထုတ်ကုန်များကို ခေါ်သည် (OECD, 2019c)။

တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း (RBC) ကို မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် အိုအီးစီဒီ၏ အဓိကလမ်းညွှန်ချက်မှာ နိုင်ငံစုံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အိုအီးစီဒီလမ်းညွှန်ချက်များ (OECD Guidelines for Multinational Enterprises-the Guidelines) ဖြစ်သည်။ အဆိုပါလမ်းညွှန်ချက်သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက တာဝန်ယူမှုရှိစွာဖြင့် မည်ကဲ့သို့လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရမည်ကို အစိုးရများမှ လက်တွေ့အကြံပြုချက်များ ပေးထားသည့် လမ်းညွှန်ချက်များဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့တွင် သတင်းအချက်အလက်များကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ထုတ်ပြန်ခြင်း၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုနှင့် လုပ်သား၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး၊ သိပ္ပံနှင့် နည်းပညာ၊ ယှဉ်ပြိုင်မှု၊ အခွန်ထမ်းဆောင်ခြင်းနှင့် စားသုံးသူများ၏ အကျိုးစီးပွားတို့နှင့်ပတ်သက်၍ တာဝန်ယူမှုရှိစွာဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နယ်ပယ်များ ပါဝင်သည်။ အထူးသဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ထုတ်ကုန်အလိုက်၊ ဒေသအလိုက်၊ ကဏ္ဍအလိုက် သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းများအလိုက် ထွက်ပေါ်လာမည့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို သတ်မှတ်၍ တုန့်ပြန်နိုင်ရန်အတွက် လက်တွေ့အကြံပြုချက်များ ပါဝင်သော အမှန်တကယ် လိုက်နာဆောင်ရွက်သင့်သည့် လမ်းညွှန်ချက်များဖြစ်ပြီး အဆိုပါလမ်းညွှန်ချက်များအတိုင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမှ လက်တွေ့ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ အိုအီးစီဒီ၏ RBC ဆိုင်ရာလက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်မည့် လမ်းညွှန်ချက်များမှာ ပဋိပက္ခနှင့် အန္တရာယ်များသည့်နေရာများ၌ တွင်းထွက်သတ္တုများဆိုင်ရာ တာဝန်ယူမှုရှိသော ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များအတွက် လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်

မည့် လမ်းညွှန်ချက်(Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas mineral)၊ တာဝန်ယူမှုရှိသော စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များဆိုင်ရာ အိုအီးစီဒီ-အက်အေအိုလမ်းညွှန်ချက် (OECD-FAO Guidance on Responsible Agricultural Supply Chains)၊ တွင်းထွက် သယံဇာတတူးဖော်ရေးကဏ္ဍ၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုများအားလုံးစေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုဆိုင်ရာ လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်မည့် လမ်းညွှန်ချက် (Due Diligence Guidance for Meaningful Stakeholder Engagement in the Extractive Sector)၊ အထည်ချုပ်နှင့် ဖိနပ်ထုတ်လုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များဆိုင်ရာ လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်မည့် လမ်းညွှန်ချက် (OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains in the Garment and Footwear Sector) နှင့် တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်မည့် လမ်းညွှန်ချက် (OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct) တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့အထိ အိုအီးစီဒီအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ ၃၇ နိုင်ငံနှင့် အခြား ၁၂ နိုင်ငံအပါအဝင် နိုင်ငံပေါင်း ၄၉ နိုင်ငံတို့သည် အဆိုပါလမ်းညွှန်ချက်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ လမ်းညွှန်ချက်များကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်နှင့် ထိုသို့အသုံးပြုမှုကို အားပေးနိုင်ရန်အတွက် အစိုးရများသည် စည်းနှောင်မှုရှိသည့် ကတိကဝတ်များကို ပြုလုပ်ကြသည်။ အဆိုပါ လမ်းညွှန်ချက်များ၌ အစိုးရများမှတစ်ဆင့် ဌာနဆိုင်ရာများဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားသည့် National Contact Points (NCPs) ဟု ခေါ်သည့် စနစ်တစ်ခု ပါရှိပါသည်။ NCPs ၌ လမ်းညွှန်ချက်များကို လက်တွေ့အသုံးပြုမှုအား မြှင့်တင်သည့်အပိုင်းနှင့် တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်အရ မဟုတ်သည့် နစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့်စနစ်ဖြင့် ပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့်အပိုင်း (သီးခြားကိစ္စရပ်များကို ရည်ညွှန်းကိုးကားခြင်း) ဟူ၍ အပိုင်း ၂ ပိုင်းပါရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် လမ်းညွှန်ချက်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်သည့် အစိုးရများအနေဖြင့် လမ်းညွှန်ချက်များပါ လက်တွေ့အသုံးပြုမှု ထိရောက်မှုရှိစေရန်အတွက် NCP ကို တည်ထောင်ဖွဲ့စည်းရမည့် တာဝန်ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပိုမိုပွင့်လင်းလာသည့်အခြေအနေနှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်နှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်မှုသည် နိုင်ငံတကာမှ စိတ်ဝင်တစားစောင့်ကြည့်မှု တိုးလာခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာ့စီးပွားနှင့် ယခင်ကထက် ပိုမိုချိတ်ဆက်နိုင်ခြင်း၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုခိုင်မာလာခြင်းနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်လာခြင်း နည်းလမ်းဖြင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်ကတည်းက ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် RBC ၏ အရေးပါပုံနှင့် RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို OECD ၏ “ပထမအကြိမ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ခြင်း” စာအုပ်တွင် ထောက်ပြအကြံပြုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်ကတည်းက RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် မူဝါဒများနှင့်

ဆောင်ရွက်ချက်အမျိုးမျိုးကို ပြဋ္ဌာန်းဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း မကြာသေးမီနှစ် များက ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးပြဿနာများကြောင့် နိုင်ငံတကာမှ အာရုံစိုက် စောင့်ကြည့်လာသကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်း များကိုပါ သက်ရောက်မှုရှိခဲ့သည်။

RBC ကို အထောက်အပံ့ပြုနိုင်သည့် အရေးကြီးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ဆောင်ရွက်ချက် များကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်ကတည်းက အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်း(MSDP) (၂၀၁၈-၂၀၃၀) ၌ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို နိုးကြားသိရှိစေခြင်းနှင့် လူမှုရေး အရ တာဝန်ယူမှုလုပ်ဆောင်ချက်များတိုးတက်မှု၏ အင်အားအဖြစ် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ပူးပေါင်း ပါဝင်လာခြင်းနှင့်အတူ အရည်အသွေးမြင့်အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ရည်ရွယ်ချက်များပါဝင်ပါသည် (Government of Myanmar, 2018)။ တာဝန်ယူမှုနှင့် အရည်အသွေးရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းအား မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်း (MIPP) (၂၀၁၆/၁၇-၂၀၃၅/၃၆) ၏ မျှော်မှန်းချက်တွင်လည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။ MIPP ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် တာဝန်ယူမှုရှိစေရန်၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာအခြေခံမှုများကို လိုက်နာကျင့်သုံးရန်နှင့် နိုင်ငံတကာစံသတ်မှတ်ချက်များ နှင့်အညီ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် အလေးပေးဖော်ပြထားသည်။ မည်သည့်အဆိုပြု ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းတွင်မဆို လူမှုရေး၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ အလေးပေးဆောင်ရွက်မှု ကိုလည်း MIPP ၌ ဖော်ပြထားသည် (MIC, 2018)။ မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒ (၂၀၁၆) တွင်လည်း နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ အခြေခံမှုများကို လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရမည်ဟု ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသည် (Government of Myanmar, 2016a)။

အဆိုပါ RBC ဆိုင်ရာကတိကဝတ်များကို ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် တွေ့မြင်နိုင် သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၆) ၏ ပထမဆုံးရည်ရွယ်ချက်တွင် “နိုင်ငံတော် နှင့် နိုင်ငံသားတို့၏ အကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်မှုမရှိစေသည့် တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်” ဟူ၍ ရှင်းလင်းစွာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ အဆိုပါဥပဒေအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသနေလူထုကို ကြီးမားစွာ သက်ရောက်မှုဖြစ်စေနိုင်သည့် လုပ်ငန်း အပါအဝင် လုပ်ငန်းအမျိုးအစားပေါ်မူတည်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် (MIC) မှ ခွင့်ပြုချက်ရရှိပြီးမှသာ လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည် (Government of Myanmar, 2016b)။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနည်းဥပဒေများ (၂၀၁၇) ၌

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေး ဆိုင်ရာဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များအား ကန့်သတ်ခြင်းအပါအဝင် တာဝန်ယူမှုနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်မှုကို ဦးတည်သည့် ဆောင်ရွက်ချက်များကို ပြုလုပ်မည်ဟု ကတိကဝတ်ပြုမှသာ အဆိုပါလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခွင့်အတွက် ခွင့်ပြုမိန့်ကို ရရှိမည်ဟု အတိအလင်းဖော်ပြထားသည် (Government of Myanmar, 2017)။ အဆိုပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဆောင်ရွက်မှုအပိုင်းကို ယခုအခန်း၏ နောက်ပိုင်းတွင် ဆွေးနွေးသွားမည်ဖြစ်သည်။ MIC သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအဆိုပြုချက်များကို စစ်ဆေးအတည်ပြုခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်လိုအပ်သည့်ကဏ္ဍများနှင့်ပတ်သက်၍ အမိန့်ကြော်ငြာစာထုတ်ပြန်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရန် အစိုးရမှ ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်ထားသည့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ MIC ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာကောင်းကျိုးသက်ရောက်မှုကို အလေးပေးရန်၊ တည်ဆဲအလုပ်သမားဆိုင်ရာ ဥပဒေများကို လေးစားလိုက်နာစေရန်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာတာဝန်သိမှု (CSR) ကို အထောက်အပံ့ပြုစေရန် အတိအလင်း ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားသည် (DICA, 2019)။

အစိုးရသည် RBC အားကောင်းစေနိုင်မည့် မူဘောင်ကို ခိုင်မာစွာ ချမှတ်နိုင်မည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ကနဦးဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ဤစာအုပ်၏ အခန်း (၂) တွင် ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေအသစ်သည်လည်း ကော်ပိုရိတ်စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို အားပေးသည့် တိုးတက်မှုအဆင့် တစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့သော အလေးထားကြိုးပမ်းမှုသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို မြှင့်တင်စေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဖော်ဆောင်ရေး (Extractive Industry Transparency Initiative-EITI) ကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အဖွဲ့ဝင်လောင်းနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့ပြီး ငွေကြေးခဝါချမှုဆိုင်ရာ အာဂျ-ပစ်ဖိတ်အုပ်စု၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလည်း ဖြစ်သည် (Baker McKenzie, 2019)။ EITI ဆိုင်ရာစံချိန်စံညွှန်းကို လိုက်နာဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများအနက် တစ်စိတ်တစ်ဒေသအဖြစ် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ တွင်းထွက်သယံဇာတတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ကုမ္ပဏီများအတွက် လိုအပ်ချက်တစ်ခုအဖြစ် ကုမ္ပဏီများသည် ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားပိုင်ဆိုင်သူများကို ထုတ်ဖော်ကြေငြာရမည်ဟု နိုင်ငံတော်အစိုးရမှ သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ၂၀၁၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန (DICA) သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုကို မြှင့်တင်နိုင်ရန်အလို့ငှာ DICA နှင့် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသို့ ကုမ္ပဏီများ၏ အကျိုးစီးပွားပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ကုမ္ပဏီတိုင်းမှ ထုတ်ဖော်ကြေငြာရန်လိုအပ်သည်ဆိုသည့်

ညွှန်ကြားချက်တစ်ရပ်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ အထက်ဖော်ပြပါ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ယခုအခန်း နောက်ပိုင်းတွင် ထပ်မံ၍ အသေးစိတ် ဆွေးနွေးသွားမည် ဖြစ်သည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ယခင်ကထက် ပိုမို သက်ရောက်မှုရှိစေရန်ရည်ရွယ်၍ပြင်ဆင်ချက်အနေဖြင့် ကနဦးစုံစမ်းစစ်မှုများကို လက်ခံရရှိ သည့် သတင်းအချက်အလက်များအဖြစ် စတင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အခွင့်အာဏာကို ပေးအပ် ခြင်းဖြင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် တိုးမြှင့်ပေးခဲ့သည် (Chau, T., 2019)။ DICA သည် ကုမ္ပဏီများနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ အဂတိလိုက်စားမှု တားဆီးကာကွယ်ရေးအတွက် လိုက်နာ ကျင့်သုံးရမည့် ကျင့်ဝတ်များ (Anti-Corruption Code of Ethics for Companies and Body Corporates) ကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၃ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ ၏ စီးပွားရေးဝန်းကျင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် အဆိုပါကျင့်ဝတ်အား ကုမ္ပဏီများက လေးစားလိုက်နာစေရန် တိုက်တွန်းထားသည် (DICA, 2018)။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့်လည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။

နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် မြန်မာ နိုင်ငံတွင် RBC ကို မြှင့်တင်ရာ၌ အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ၎င်းနှင့်ဆက်စပ်ပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် UN Global Compact ကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် စတင် ကျင့်သုံးနိုင်ခြင်းသည် အောင်မြင်သည့် သမိုင်းမှတ်တိုင်ဖြစ်ခဲ့သည် (UN, 2012)။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ၂၀၁၉ ခုနှစ်၌ UN Global Compact အဖွဲ့ဝင်ကုမ္ပဏီပေါင်း ၁၂၃ ခုရှိခဲ့သည် (UNGP, 2019)။ Institute for Human Rights and Business နှင့် Danish Institute for Human Rights တို့၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ဖြင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာန (MCRB) ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် အဓိကဆောင်ရွက်သည့်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် နိုင်ငံအတွင်း RBC ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို သုတေသနပြုခြင်း၊ ဆွေးနွေးပွဲများပြုလုပ်ခြင်း၊ ဘက်ပေါင်းစုံမှ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ စုစည်း ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံ၏ ဥပဒေပြုလုပ်ရေးအပိုင်းတွင် အစိုးရသို့ အကြံပြုချက်များ တင်ပြပေးခြင်း တက်ကြွစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည် (MCRB, 2019)။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် MCRB သည် DICA နှင့် အိုအီးစီဒီတို့နှင့်ပူးပေါင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို တာဝန်ယူမှုရှိစွာဖြင့် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ရမည့် အတွေ့အကြုံများကို မျှဝေနိုင်ရန် ရည်ရွယ် ၍ တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲများကို ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည် (MCRB, 2018)။ ၃ နှစ် ဒိန်းမတ်အထောက်အပံ့အစီအစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် တာဝန်ယူမှု ရှိသောစီးပွားရေးရန်ပုံငွေ (Responsible Business Fund- RBF) ကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် စတင်

တည်ထောင်ခဲ့သည်။ အဆိုပါရန်ပုံငွေသည်မြန်မာကျပ်ငွေ ၁၈ ဘီလီယံ သို့မဟုတ် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂ မီလီယံပမာဏရှိပြီး RBC နှင့်သက်ဆိုင်ရာနယ်ပယ်များ၌ တီထွင် ဆန်းသစ်သည့် စီမံကိန်းများကို ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်အတွက် အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းထောက်ပံ့ငွေ ပံ့ပိုးပေးခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းနှင့် တာဝန်ယူမှုအပြုအမူကို တိုးမြှင့်ရာ၌ရန်ပုံငွေ အား အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအထိ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် ၁၄ ခုတွင် စီမံကိန်းပေါင်း ၆၃၅ ခုကို အတည်ပြုခဲ့ပြီးဖြစ်သည် (RBF, 2019)။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကော်ပိုရိတ်စီမံခန့်ခွဲမှုစံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် အကောင်းဆုံး အလေ့အကျင့် များကို မြှင့်တင်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ မြန်မာဒါရိုက်တာများအင်စတီကျု (Myanmar Institute of Directors-MIOD) ကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ MIOD အား အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာဘဏ္ဍာရေးကော်ပိုရေးရှင်း (International Finance Corporation-IFC) နှင့် ဩစတြေးလျနိုင်ငံနှင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံအစိုးရ၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သည့် ဒါရိုက်တာဘုတ်အဖွဲ့မှ စီမံအုပ်ချုပ်သည့် လွတ်လပ်သည့်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည် (MIOD, 2019)။ အစိုးရသည် ဗြိတိန်နိုင်ငံရန်ပုံငွေ၏ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအစီအစဉ်အရ ဖွဲ့စည်းထားသည့် DaNa Facility နှင့် ပူးပေါင်း ၍ အများပါဝင်အကျိုးခံစားနိုင်သော စဉ်ဆက်မပြတ် တိုးတက်စေမည့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ အဆိုပါဆောင်ရွက်ချက် များတွင် အများပါဝင်အကျိုးခံစားနိုင်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်နိုင်စေရန် အတွက် ၂၀၁၈ ခုနှစ်က တင်ပြခဲ့သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဆိုင်ရာအကြံပြုချက်များနှင့် လေ့လာမှုများ ပါဝင်ပါသည်။ နောက်ဆက်တွဲဆောင်ရွက်ချက်များအဖြစ် DICA အား အများ ပါဝင်အကျိုးခံစားနိုင်သော မဟာဗျူဟာမြောက်မူဘောင်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် ရန် ညှိနှိုင်းတာဝန်ပေးအပ်ထားသည် (DICA, 2018)။ RBC မြှင့်တင်နိုင်ရန် အမျိုးမျိုးသော ကြိုးပမ်းမှုအပါအဝင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ SDGs ကို အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် ဆောင်ရွက် ချက်များအကြား ညီညွတ်မှုရှိစေရန် အရေးကြီးသည်။ ဤစာအုပ်ပါ အကြောင်းအရာများအရ DICA သည် “စနစ်ကျသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု” ကို မြှင့်တင်နိုင်ရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည့် OECD နှင့် ဆက်သွယ်၍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဆောင်ရွက်မှုအမျိုးမျိုးကို စီးပွားရေးကွန်ယက်များနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများကလည်း တစ်ဖက်တစ်လမ်းက ဦးစီးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ အဆိုပါဆောင်ရွက်မှု အမျိုးမျိုးအား ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ကုန်သည်များနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များ အသင်းချုပ် (UMFCCI) က CSR ကော်မတီကို တည်ထောင်ပြီး နိုင်ငံတွင်း၌ RBC ကို တက်ကြွစွာ မြှင့်တင်လျက်ရှိသည်။ ILO ၏ အကူအညီဖြင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ် မေလတွင် RBC အကောင်

အထည်ဖော်ရေးဆိုင်ရာ သင်ကြားပေးခြင်း၊ အတွေ့အကြုံမျှဝေခြင်းနှင့် စီမံဆောင်ရွက်ခြင်း တို့ပါဝင်သည့် စီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲကို ၂ ရက်ကြာ ဦးစီးကျင်းပ ခဲ့သည် (ILO, 2019)။ ASEAN CSR network သည် “ASEAN CSR Fellowship” ဟုခေါ်သည့် RBC သံတမန်များခန့်အပ်နိုင်ရေးအစီအစဉ်တစ်ခုကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ သည် အဆိုပါအစီအစဉ်၏ ၂၀၁၇ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဆောင်ရွက်ချက်တွင် ပါဝင်ခဲ့သည် (ASEAN CSR, 2019)။ American Chamber of Commerce သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ကာလရှည်စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးအကျိုးအမြတ်များ ဖန်တီးပေးနိုင် သည့် ကုမ္ပဏီများကို အသိအမှတ်ပြုသည့်အနေဖြင့် CSR Excellence Recognition Programme ကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည် (AmCham၊ 2019)။ EuroCham Myanmar သည် CSR Advocacy Group ကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ၎င်း၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအကြား RBC မြှင့်တင်ရန် EuroCham- Myanmar Responsible Business Initiative ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည် (EuroCham, 2019)။

RBC အပေါ် ကမ္ဘာ့လုံးဆိုင်ရာလိုအပ်ချက် မြှင့်တက်လာခြင်းနှင့်အတူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကြောင့် ပြည်သူများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအပေါ် ကြီးမားစွာ သက်ရောက်မှုရှိ ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာအခြေအနေအား နိုင်ငံတကာမှ အလေးပေးစောင့်ကြည့်မှုများ မြှင့်တက်လာခြင်း

RBC သည် မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအတွက် အာရှနိုင်ငံများအပါအဝင် တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ RBC ဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များနှင့် မျှော်မှန်းချက်များ မြှင့်တက်လာခြင်းသည် အာဆီယံအခြေပြစာချုပ်များကဲ့သို့ပင် အမျိုးမျိုးသော အဆင့်မြင့်ထုတ်ပြန်ချက်များနှင့် ကတိ ကဝတ်များတွင် ထင်ဟပ်နေသည်။ အာဆီယံလူမှု-ယဉ်ကျေးမှု၊ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေး- လုံခြုံရေးအသိုက်အဝန်းအခြေပြစာချုပ်များ (၂၀၂၅) တွင် CSR ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထား သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် ဆက်စပ်ဥပဒေများ၌ တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အတိအလင်း ကိုးကားပြဋ္ဌာန်းထားကြသည့် အာဆီယံဒေသတွင်းဦးဆောင်နိုင်ငံများအနက် တစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ G7 နှင့် G20 ဆွေးနွေးပွဲ များ၌ ခေါင်းဆောင်များသည် RBC ဆိုင်ရာအခြေခံမူများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များ မြှင့်တင် ရေးကို အဓိကထား၍ ကတိကဝတ်ပြုခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ နိုင်ငံများစွာတွင်လည်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များတစ်လျှောက် ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ဆက်စပ်သည့် RBC ကို ထိခိုက်စေသည့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရေး အတွက် ဥပဒေများပြဋ္ဌာန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် RBC ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်

များကို စီးပွားရေးဆိုင်ရာစာချုပ်စာတမ်းများတွင် တစ်ဖြည်းဖြည်း ထည့်သွင်း ဖော်ပြလာကြခြင်း ဖြစ်သည် (Box ၄-၃)။

Box ၄-၃ RBC ဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များ မြှင့်တက်လာခြင်း

စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအစီအစဉ် (၂၀၃၀) နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်က လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့သည့် SDGs ပန်းတိုင် ၁၇ ချက်တို့သည် ကမ္ဘာ့လုံးဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကြိုးပမ်းချက်များတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ တက်ကြွစွာ ပါဝင်အားဖြည့်မှုကို လိုအပ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံတကာစံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ငန်းပတ်လည် ဆောင်ရွက်မှုအားကောင်းစေရန်နှင့် အလုပ်သမားအခွင့်အရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကျန်းမာရေးစံသတ်မှတ်ချက်များကို ကာကွယ်ရန် ကတိကဝတ်ပြုခဲ့ကြသည်။ G7 နှင့် G20 ဆွေးနွေးပွဲများ၌ နိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြု စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ RBC မြှင့်တင်ရေးအတွက် အဆင့်မြင့်ကတိကဝတ်ပြုချက်များစွာတို့သည် RBC ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို နိုင်ငံတကာအဆင့်အထိ ဦးစားပေးတစ်ခုအနေဖြင့် သတ်မှတ်ကြောင်း သိသာထင်ရှားစေသည်။ အာဆီယံဒေသတွင်းတွင် အာဆီယံအခြေပြစာချုပ်အသစ်အားလုံးတွင် RBC ဆိုင်ရာကိုးကားချက်များ ပါဝင်ပြီး အာဆီယံအလုပ်သမားဝန်ကြီးများသည် အလုပ်သမားဆိုင်ရာ CSR အထူးလမ်းညွှန်ချက်များ ကို လက်ခံကျင့်သုံးလာကြသည်။

RBC ဆိုင်ရာ မျှော်မှန်းချက်များသည် ပြည်တွင်းဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် ထင်ဟပ်လာခဲ့သည်။ နိုင်ငံအများအပြားတွင် ထုတ်လုပ်မှုကွင်းဆက်နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်ရေးဆိုင်ရာပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရာတွင် လက်တွေ့ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရသည့် အချက်များကို လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ရေး အားကောင်းစေရန် နိုင်ငံအများအပြားသည် ဥပဒေများကို အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းကြသည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် UK Modern Slavery Act ကို၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး ၎င်းအက်ဥပဒေတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများက ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်အတွင်း လူကုန်ကူးမှုနှင့် အစေခံခိုင်းစေမှုဆိုင်ရာပြဿနာများကို စီမံထိန်းချုပ်နိုင်ရန် ၎င်းတို့ လက်တွေ့ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်ကို နှစ်စဉ်အစီရင်ခံစာ ပြင်ဆင်တင်ပြရသည်။ ဩစတြေးလျနိုင်ငံသည် အလားတူအက်ဥပဒေကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့ တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး အဆိုပါအက်ဥပဒေတွင် ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရသည့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို အစီရင်ခံစာတင်ပြရန်လိုအပ်သည်ဟု အစိုးရက သတ်မှတ်ထားသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် French Due Diligence law ကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး အဆိုပါဥပဒေ၌ ကုမ္ပဏီများသည် လူ့အခွင့်အရေး၊ အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို သတ်မှတ်ဖြေရှင်းနိုင်မည့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုအစီအစဉ်ကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်

ဟု ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် US Trade Facilitation and Trade Enforcement Act (၂၀၁၅) အား အခြားနိုင်ငံများ၌ ကလေးလုပ်သား အပါအဝင် လုပ်သားများအား အတင်းအဓမ္မ သို့မဟုတ် စာချုပ်ချုပ်၍ ခိုင်းစေမှုဖြင့် ထုတ်လုပ်သော ကုန်ပစ္စည်းများ သို့မဟုတ် အဆိုပါကုန်ပစ္စည်းများကို တင်သွင်းခြင်းကို တားမြစ်ထားသည့်အချက်ကို ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

RBC ကို ကုန်သွယ်ရေး သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကဲ့သို့သော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်းအမျိုးမျိုးတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းလာကြသည်။ ဥပမာ - ဥရောပသမဂ္ဂသည် ပုံမှန်အားဖြင့် RBC ကို ကုန်သွယ်ရေးနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအခန်းတွင် ထည့်သွင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ လွတ်လပ်သောကုန်သွယ်မှု သဘောတူစာချုပ် ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် စာချုပ်ချုပ်ဆိုခဲ့ပြီး အဆိုပါစာချုပ်တွင် လမ်းညွှန်ချက်များ အပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံတကာစာချုပ်စာတမ်းများနှင့်အညီ RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့်သဘောတူ စာချုပ်တစ်ခုကို ထည့်သွင်းချုပ်ဆိုခဲ့သည်။ အိုအီးစီဒီ၏ တရားဝင်ထောက်ပံ့ပေးသည့် ပို့ကုန်ချေးငွေများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ချက်များအတွက် ဘုံနည်းလမ်းများဆိုင်ရာ အကြံပြုကောင်စီသည် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ လမ်းညွှန်ချက်များကို လိုက်နာရန်၊ လက်ရှိပြဿနာများကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရာတွင် NCP မှ ဖြေရှင်းပေးခဲ့သည့် ကိစ္စရပ်များ၏ အကျိုးရလဒ်ကို လေ့လာရန်နှင့် လမ်းညွှန်ချက်များနှင့်အညီ မူဝါဒပိုင်းတွင် ညီညွတ်မှုရှိစေရန်တို့အတွက် ၎င်းတို့၏ ပို့ကုန်ချေးငွေအဖွဲ့အစည်းများမှတစ်ဆင့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကို အားပေးထားသည်။

ယခုကဲ့သို့ RBC ကျင့်သုံးမှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်းသည် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြား တိုင်းပြည်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိစေသည်။ ထိုသဘောတရားအရ မြန်မာနိုင်ငံမှ ဆောင်ရွက်နေသည့် ဖြေလျော့ပေးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များသည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ထုတ်လုပ်မှုကွင်းဆက်များနှင့် ပိုမိုချိတ်ဆက်လာခြင်းဖြစ်သည့် အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် လူများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအပေါ် မည်ကဲ့သို့ သက်ရောက်မှုရှိသည်ဆိုသည့်အချက်ကို ဆန်းစစ်လေ့လာမှုတိုးလာစေခြင်း ဖြစ်သည်။ လူ့အခွင့်အရေးရှုထောင့်မှ ကြည့်မည်ဆိုပါက စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်ချက်များသည် အဓိကအလေးပေးရမည့် နယ်ပယ်ဖြစ်လာသည်။ OECD Guidelines တွင်လည်း လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် သီးသန့်အခန်းတစ်ခန်းပါဝင်ပြီး ၎င်းအခန်းတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် လုပ်ငန်းအရွယ်အစား၊ လုပ်ငန်းသဘောသဘာဝနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုအတိုင်းအတာ၊ လူ့အခွင့်အရေးကို ဆိုးကျိုးသက်ရောက်နိုင်မှုအခြေအနေ စသည်တို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လက်တွေ့လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာအချက်များကို လိုက်နာ

ဆောင်ရွက်ရမည်ဟု အကြံပြုထားသည်။ UN Guiding Principles သည်လည်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆက်စပ်မှုဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် လက်တွေ့ ကျင့်သုံးမှုတို့ကို တိုးမြှင့်နိုင်သည့် ရည်ရွယ်ချက်ကို အတိအလင်း ဖော်ပြထားသည်။

ပထမအကြိမ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ တရားဥပဒေ စိုးမိုးမှုနှင့် ပြည်သူ့လူထုပါဝင်လာမှု တိုးတက်မှုအခြေအနေများအပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်မှု ဆိုင်ရာတိုးတက်လာသည့်အခြေအနေများကို အလေးထားဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းသည် အစိုးရ၏ ပိုင်နက်ဧရိယာအတွင်း၊ အထူးသဖြင့် တပ်မတော်မှ ထိန်းချုပ်ထားဆဲ ဖြစ်သည် နယ်စပ်ဧရိယာများတွင် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အလုပ်သမားဆိုင်ရာစံသတ်မှတ်ချက် အသစ်များ ကို အားကောင်းလာစဉ်၌ အစိုးရမှ တွေ့ကြုံရနိုင်မည့် အခက်အခဲများကိုပါ ထောက်ပြ ထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားသောနယ်ပယ်များ၌ တိုးတက်မှုအခြေအနေများကိုပါ အဆိုပါစာအုပ်တွင် ထည့်သွင်းဆွေးနွေးထားသည်။ ၎င်းနှင့်ဆက်စပ်၍ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာသဘောတူစာချုပ်ကို လက်ခံအတည်ပြုခြင်းသည် အပြုသဘောဆောင်သော တိုးတက်မှုတစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည် (OHCHR, 2019a)။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံသည် အဓိကအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက် များအားလုံး၏ အဖွဲ့ဝင် မဖြစ်သေးဘဲ ကုလသမဂ္ဂ၏ အဓိကသဘောတူညီချက် ၉ ခုအနက် ၄ ခုနှင့် ILO ၏ အခြေခံသဘောတူညီချက် ၈ ခုအနက် ၃ ခုတို့ကိုသာ လက်ခံအတည်ပြု ထားခြင်းဖြစ်သည် (OHCHR, 2019a; ILO, 2019)။^၂

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်၌ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင် (MNHRC) ဆိုင်ရာ ဥပဒေပါ ကော်မရှင်၏ ယခင်က လုပ်ပိုင်ခွင့်အတိုင်းအတာထက် ကော်မရှင်၏ အဖွဲ့ဝင်သတ်မှတ်ချက်၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ တာဝန်ဝတ္တရားများ၊ အထောက်အပံ့နှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံတို့ကို နိုင်ငံတော်အဆင့် လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်များအား နိုင်ငံတကာစံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်ကိုက်ညီအောင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ရန် ပါရှိသည့် ကုလသမဂ္ဂ၏ ပဲရစ်အခြေခံမူများနှင့်အညီ ပြန်လည်အားဖြည့်ခဲ့သည် (Liljeblad, J, 2016)။ ထိုသို့သော ပြောင်းလဲမှုသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစတင်၍ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် ကော်မရှင်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အတိုင်းအတာနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက တိုးတက်မှုရှိခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံတော်အဆင့် လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်များ၏ အာရှ - ပစိဖိတ်ဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲ၏ အကူအညီဖြင့် ကော်မရှင်မှ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် စွမ်းရည်အကဲဖြတ်မှုအရ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရ မဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများကြား ကော်မရှင်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ယုံကြည်မှု အားကောင်းလာစေရန် အခက်အခဲများ ရှိနေသေးကြောင်း UNDP နှင့် OHCHR တို့မှ သတ်မှတ်ခဲ့သည် (MNHRC, 2018)။ Global Alliance of National Human Rights Institutions (GANHRI) မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ဆန်းစစ်လေ့လာချက်အပေါ် အခြေခံ၍ ကုလသမဂ္ဂ၏ ပဲရစ်အခြေခံမူများအပေါ် ကော်မရှင်သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လ အထိ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း လိုက်နာမှုရှိခဲ့သည် (GANHRI, 2019)။

သို့သော် မကြာသေးမီနှစ်များက မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင်များ ကျက်စားသည့် နေရာများတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် လက်နက်ကိုင်တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် ပေါက်ကွဲမှု များအပေါ် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာဆက်စပ်မှုနှင့်အတူ နိုင်ငံတကာမှ အလေးထားစောင့်ကြည့် ခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ အထူးကိုယ်စားလှယ်က မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာအခြေအနေများအား အသွင်ပြောင်းလဲခဲ့သည့် ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှု၏ အရေးပါပုံကို အလေးထားရင်းဖြင့် အဆိုပါနယ်ပယ်များ၌ တိုးတက်မှု ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်နေသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြိုပမ်းအားထုတ်မှုသည် ယခင်စနစ်ဟောင်း ဘက်ကို ပြန်လည်ဦးတည်နေသည့် လက္ခဏာများ တွေ့ရှိရသည်ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ အဆိုပါသတ်မှတ်ချက်၌ ဒီမိုကရေစီကျင့်သုံးမှုလျော့ကျသွားခြင်း၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုကို လေးစားခြင်း၊ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း၊ အတင်းအဓမ္မခိုင်း စေခြင်း၊ မြေကို မတရားသိမ်းပိုက်ခြင်းနှင့် အင်အားသုံးသိမ်းပိုက်ခြင်းတို့ကို ထောက်ပြခဲ့သည် (OHCHR, 2014)။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ အချို့သောနေရာများတွင် ပဋိပက္ခများ ပြန်လည်ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာထိခိုက်မှုများနှင့် လူ့အများနေအိမ် စွန့်ခွာမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့်အခြေအနေသည် Hague မြို့ အခြေစိုက် International Court of Justice (ICJ) တွင် တရားစွဲဆိုခံထားရသည့်အခြေအနေဖြစ်သည် (ICJ, 2019)။

ထိုသို့သောအခြေအနေသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ နိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဝန်းကျင်ကို လေ့လာစောင့်ကြည့်၍ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မည့် အခြေအနေအား သက်ရောက်မှုရှိနေသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ စီးပွားရေးစောင့်ကြည့်မှုအစီရင်ခံစာ (၂၀၁၈) အရ နိုင်ငံတကာမှ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးနှင့်လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေအပေါ် စောင့်ကြည့် လေ့လာမှု၏ သက်ရောက်မှုနှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဲ့သို့သောကဏ္ဍများအပေါ် သွယ်ဝိုက် သက်ရောက်မှုကို အလေးပေးထောက်ပြထားသည်။ ထိုကဲ့သို့ ခရီးသွားလုပ်ငန်းအပေါ် သက်ရောက်မှုကြောင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ပထမနှစ်ဝက်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဥရောပ နိုင်ငံများမှ ခရီးသွားအရေအတွက်သည် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း လျော့ကျခဲ့သည်။ ရခိုင်အရေးကိစ္စနှင့် ဆက်စပ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်တွင် မသေချာမှုကို ထင်ဟပ်နိုင်ပြီး နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာကတိကဝတ်များကို လျော့ကျစေခြင်းဖြစ်သည်ဟု အဆိုပါ အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည် (World Bank, 2018)။ ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ဥရောပဈေးကွက်သို့ လက်နက်များနှင့် ခဲယမ်းမီးကျောက်များမှအပ ပို့ကုန်အားလုံးအပေါ် တွင် အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုရန် အာမခံထားသည့် ဥရောပသမဂ္ဂ၏ လက်နက်မှလွဲ၍ အားလုံးခွင့်ပြုခြင်း “Everything But Arms (EBA)”အစီအစဉ်သည် ကုလသမဂ္ဂနှင့် ILO တို့၏ အခြေခံသဘောတူစာချုပ် ၁၅ ခုပါ ကတိကဝတ်များကို လေးစားလိုက်နာရန် လိုအပ်ခြင်းဖြစ်

သည်။ ဥရောပကော်မရှင်က မြန်မာနိုင်ငံ၊ ကမ္ဘောဒီးယားနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံများ၏ လူ့အခွင့်အရေးပြဿနာများအပေါ် စောင့်ကြည့်ရှင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခိုင်မာစွာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ထိုအစီအစဉ်၏ တိုးမြှင့်စေ့စပ်ရေးကာလကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်ကတည်းက စတင်ခဲ့သည် (EPRS, 2019)။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံသည် နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်ပါ လူ့အခွင့်အရေးအခြေခံမူများအပေါ် ချိုးဖောက်မှုများကြောင့် ဥရောပသမဂ္ဂသည် EBA အစီအစဉ်တွင် ပါရှိသည့် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံအပေါ် ပေးအပ်ထားသည့် အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာအထူးအခွင့်အရေးတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ၂၀၂၀ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ရုပ်သိမ်းခဲ့သည် (EU, 2020a)။

RBC ဆိုင်ရာ မျှော်မှန်းချက်များကို ရှင်းလင်းခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကြောင့် RBCဆိုင်ရာထိခိုက်မှုများကို လျော့နည်းစေရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ကုန်သွယ်မှုမိတ်ဖက်များ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုကို လျော့ချနိုင်စေရန် စဉ်ဆက်မပြတ် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုရမည်ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ခိုင်မာမှုရှိသည့် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာမူဘောင်ကို အစားထိုးခြင်းဖြင့် လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်မှုအပိုင်းကို အသေအချာ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤအခန်းအစောပိုင်းတွင် ဖော်ပြထားခဲ့သကဲ့သို့ပင် RBC ဆိုင်ရာမူဘောင်ကို ခိုင်မာစွာ ကျင့်သုံးနိုင်စေရန် မကြာသေးမီနှစ်များက ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအား စီးပွားရေးဆိုင်ရာတာဝန်ယူမှုနှင့်ပတ်သက်၍ လမ်းညွှန်ချက်ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် အဆိုပါတာဝန်ယူမှုအပိုင်းကို ရှင်းလင်းစွာ အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည့် တာဝန်ယူမှုဆိုင်ရာသဘောတရားကို များစွာသောမူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းသည့် အခါ RBC ဆိုင်ရာမျှော်မှန်းချက်များ ပြည့်မီစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။

အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၆) ၏ ရည်ရွယ်ချက်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ထိခိုက်မှုမရှိစေသည့် တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်ဟူသောအချက် ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ စွမ်းအင်၊ အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ထုတ်ယူခြင်းလုပ်ငန်းကဲ့သို့သော မဟာဗျူဟာကျပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမာဏ ကြီးမားသည့် ကဏ္ဍများမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ၊ နယ်စပ် သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသည့်နေရာတွင် ပြုလုပ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ၊ မြေအသုံးပြုရန် ခွင့်ပြုရာတွင် မြေအနေအထား ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများနှင့် နိုင်ငံတော်ပိုင်မြေနှင့် အဆောက်အအုံတို့ကို အသုံးပြုသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်သည့် အဆိုပြုချက်များကို ဆန်းစစ်သုံးသပ်၍ ခွင့်ပြုမိန့် ထုတ်ပေးနိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အား မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု

ကော်မရှင် (MIC) သို့ ပေးထားသည် (အခန်း ၇ တွင် ကြည့်ပါ)။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နည်းဥပဒေများပါ နည်းဥပဒေ ၆၄ (ဃ) တွင် MIC သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်နိုင်မှု အလားအလာများအား ကန့်သတ်ခြင်းအပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာထိခိုက်မှုအခြေအနေများအပေါ် တာဝန်ယူမှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သောနည်းလမ်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆောင်ရွက်မည်ဆိုသည့် ကတိကဝတ်ပြုမှုကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူထံမှ သို့မဟုတ် ၎င်းတင်ပြလာသည့်အဆိုပြုချက်တွင် အလေးထား၍ ကတိကဝတ်ပြုခြင်း ရှိ-မရှိ အပေါ် MIC က စဉ်းစားပြီး အကဲဖြတ်ရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ဤအချက်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှ RBC နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဓိကစာချုပ်များကို သိသာထင်ရှားစွာ ရည်ညွှန်းထားခြင်းရှိ-မရှိနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်တိုင်းတွင် RBC ဆိုင်ရာမျှော်မှန်းချက်များကို လေးစားလိုက်နာခြင်းရှိ-မရှိ စိစစ်၍ စောင့်ကြပ်စစ်ဆေးခြင်းဖြင့် MIC မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ဆက်ဆံနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းကို ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။

ယခုစာအုပ်၏ အခန်း ၂ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နည်းဥပဒေများပါ နည်းဥပဒေ ၆၄ (ဃ) နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လျှော့ချနိုင်ရေးအတွက် အလေးအနက်ထား ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ထောက်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် MIC သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ၎င်းတို့၏ အမြတ်ငွေထဲမှ ၂ ရာခိုင်နှုန်းကို CSR ဆောင်ရွက်ချက်အတွက် အသုံးပြုမည်ဆိုသည့် ကတိကဝတ်ကို ရယူလေ့ရှိသော်လည်း အဆိုပါ CSR ဆောင်ရွက်ချက်အား ကျင့်သုံးရမည့် သတ်မှတ်စံချိန်စံညွှန်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရှင်းလင်းသည့် လမ်းညွှန်ချက်များကို ထုတ်ပေးထားခြင်းမရှိသည်ကို ယခုစာအုပ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဆွေးနွေးခဲ့သည့် သက်ဆိုင်ရာ ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများမှ ထောက်ပြခဲ့သည်။ အချို့သောနိုင်ငံများ၊ အထူးသဖြင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် သိသာထင်ရှားသည့် သက်ရောက်မှုမျိုး မတွေ့ရဘဲ ရှုပ်ထွေးသည့် ရလဒ်များနှင့်အညီ အလားတူလိုအပ်ချက်များစွာကို ကြုံတွေ့နေရခြင်းဖြစ်သည်။

ထောက်ပံ့သူများနှင့် မိတ်ဖက်များအပါအဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ကန့်သတ်ထားသည့် RBC ဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းမျှော်မှန်းချက်များအား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လိုက်နာကျင့်သုံးဆောင်ရွက်မှုအားလုံးကို ပေါင်းစည်းရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ပေါင်းစည်းခြင်းနှင့်အတူ တစ်ဖက်တွင်လည်းလူမှုအကျိုးပြုပရဟိတလုပ်ဆောင်ချက်များအား RBC ရည်မှန်းချက်ပြည့်မီစေရန်နှင့် မည်ကဲ့သို့ပြည့်မီအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းသိစေရန်နှင့် အဆိုပြုချက်လျှောက်ထားသူများအား RBC တွင် ပါဝင်ရမည့်အချက်များကို သိရှိနားလည်စေရန်အတွက် စည်းမျဉ်းစည်းမျဉ်းကို တိုးတက်ခိုင်မာအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်အရင်းအမြစ်များကို ပိုမိုအရေးပါ

သည့် RBC အလေ့အကျင့်ကောင်းအဖြစ် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် အထောက်အပံ့ပြုပေးရမည်ဖြစ်သည်။ လူမှုအကျိုးပြု ပရဟိတလုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် RBC ရည်မှန်းချက်များအား အပြန်အလှန် ထုတ်ပယ်ထား၍ မရသလို အဆိုပါသဘောတရားနှစ်ခုအား ပေါင်းစပ်၍လည်း မရနိုင်ပါ။ ဥပမာအားဖြင့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်တွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား တာဝန်ယူမှုရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြစ်စေရန် အမိန့်ကြော်ငြာစာ ၄/၂၀၁၅ ကို ထုတ်ပြန်သကဲ့သို့ အစိုးရသည် RBC ဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းသော မျှော်မှန်းချက်များကို ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် လမ်းညွှန်ချက်များ ထုတ်ပြန်နိုင်ရေးအတွက် စဉ်းစားဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ထိုသို့သော လမ်းညွှန်ချက်များကို မူကြမ်းပြင်ဆင်ရာတွင် အစိုးရသည် OECD Guidelines နှင့် OECD Due Diligence instruments ကဲ့သို့သော RBC နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဓိကသဘောတူ စာချုပ်များကို ရှင်းလင်းစွာကိုးကား၍ လမ်းညွှန်ချက်များ ထုတ်ပြန်နိုင်ရေးဆောင်ရွက်သင့်သည်။ သို့မှသာ RBC ဆိုင်ရာမူဝါဒများ၏ အရေးပါပုံကို အားဖြည့်ပေးရာ ရောက်ပြီး RBC ဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ကျွမ်းကျင်ရာနယ်ပယ်များအလိုက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများမှ နိုင်ငံတကာ RBC စံချိန်စံညွှန်း ဆိုင်ရာမျှော်မှန်းချက်များအား လက်ခံကျင့်သုံးသည့်အခါ ထပ်မံလမ်းညွှန်ပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။

ထိုလမ်းညွှန်ချက်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ်သာမက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ခွင့်ပြုမိန့်ကို လျှောက်ထားရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းအမျိုးအစားများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကဏ္ဍနှင့် သက်ဆိုင်သည့် OECD Due Diligence instruments တို့နှင့်အညီ တွေ့ကြုံရမည့်အခက်အခဲများကို ကျော်လွှားနိုင်မည့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုကို ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ လက်တွေ့ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု အပေါ် သက်ဆိုင်ရာဌာနများဘက်မှချိတ်ဆက်၍ သိရှိစေရေး ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအကြား RBC ကို မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် အဆိုပြုချက် စိစစ်ရေးအဖွဲ့မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာအဆိုပြုချက်များနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် RBC ဆိုင်ရာအကျိုး သက်ရောက်မှုများကို ဆန်းစစ်နိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ရယူနိုင်ခြင်းစသည့် အကျိုးရလဒ်နှစ်ခုကို တစ်ပြိုင်တည်း ရရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိလုပ်ငန်းစဉ်အရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် အဆိုပြုချက်ကို DICA သို့ တင်ပြပြီးနောက်မှ ၎င်းတို့အား အလုပ်သမားများအတွက် လူမှုရေးပိုင်းဆိုင်ရာလုံခြုံမှုနှင့် လူမှုဖူလုံရေးအစီအစဉ်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက် အစီအစဉ်များနှင့်ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက်များ ပေးရန် တောင်းဆိုခြင်းဖြစ်သည် (DICA, 2019c; 2018a)။ DICA အနေဖြင့် အဆိုပြုချက်ကို ဆန်းစစ်သည့်အခါ သက်ဆိုင်ရာအချက်အလက်များအပြင် ထပ်မံ၍ RBC ဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှ ထောက်ပံ့ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအချက်ထဲတွင် ၂ ရာခိုင်နှုန်းကို RBC ဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်

များအတွင်း ပြည့်မီစေရန် မည်ကဲ့သို့ စီမံဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုသည့်အချက်ကိုပါ ပံ့ပိုးပေးသင့်သည်။ လှူဒါန်းခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်သည့် တရားဝင်ပုံစံဖြစ်သော်လည်း RBC သည် ပိုမိုပြီးပြည့်စုံသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စဉ်းစားချက်များကို ၎င်းတို့၏ ပင်မစီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ၌ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်ရေးအား အလေးထားဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်ကို မှတ်သားသင့်သည်။

MIC သို့ ခွင့်ပြုမိန့် သို့မဟုတ် အတည်ပြုမိန့်အတွက် လျှောက်ထားတင်ပြရာတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် OECD Guidelines နှင့် UN Guiding Principles ကဲ့သို့သော RBC ဆိုင်ရာသီးခြားစံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် စာဖြင့် ရေးသား၍ ခံဝန်ကတိပေးနိုင်သည်။ ထိုကဲ့သို့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ RBC စံသတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာကျင့်သုံးမည်ဆိုသည့် ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်ကတိကဝတ်သည် MIC မှ ခွင့်ပြုမိန့် သို့မဟုတ် အတည်ပြုမိန့် ထုတ်ပေးရာ၌ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်ဖြစ်ပြီး လျှောက်ထားသူမှ လက်မှတ်ထိုးတင်ပြထားသည့် လျှောက်လွှာပုံတွင် အဆိုပါကတိကဝတ်ပြုသည့်အချက်ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြသင့်သည်။

ဤစာအုပ်၏ အခန်း ၃ တွင် အလေးပေးဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း DICA နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက် (EIA) အတွက် အဓိကတာဝန်ရှိသော ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန (ECD) တို့၏ ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အားကောင်းရန် လိုအပ်ပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ လျှောက်ထားချက်များကို ပြီးပြည့်စုံစွာ အားဖြည့်ဆောင်ရွက်ခြင်းအပြင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် မျှော်မှန်းချက်များကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ပြရာတွင် အချိန်ယူဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများနှင့်အညီ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆန်းစစ်မှုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၏ အကျုံးဝင်မှုအောက်တွင် ရှိသည့် မည်သည့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းမဆို MIC ၏ ခွင့်ပြုမိန့် ရယူရန် လိုအပ်သည်။ EIA လိုအပ်သည့် စီမံကိန်းများအတွက် MIC မှ ထုတ်ပေးသည့် မည်သည့်ခွင့်ပြုမိန့်မဆို EIA ဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သောလိုအပ်ချက်ကို အမြဲတစေ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက သိရှိလိုက်နာလေ့မရှိကြောင်း ဤစာအုပ်အတွက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ဆွေးနွေးခဲ့သည့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများက ထောက်ပြခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ဤစာအုပ်၏ အခန်း ၆ တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန၏ စွမ်းဆောင်ရည် မပြည့်ဝမှုနှင့် EIA လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုများသည် EIA လိုအပ်ချက်အတွက် အကောင်အထည်ဖော်မှုကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှဆောင်ရွက်ခြင်း သို့မဟုတ် လျစ်လျူရှုခြင်းတို့ကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်စေနိုင်သည့် မက်လုံးများပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

အစိုးရဌာနများအားလုံးနှင့် ၎င်း၏ လည်ပတ်မှုယန္တရားအတွင်း ရှင်းလင်းစွာ ညှိနှိုင်း ဆက်ဆံရင်းဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဥပဒေများပါ အရေးပါသော ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရား များသည် အဆိုပြုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမှ တာဝန်ယူမှုရှိစွာဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကို အန္တရာယ် မဖြစ်စေရေးအတွက် သေချာစေသည့် အဓိကအချက်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အဆိုပါ အချက်သည် MIC ၏ ခွင့်ပြုမိန့်ထုတ်ပေးသည့်အခြေအနေနှင့် DICA နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာနမှ ဆောင်ရွက်သည့် စိစစ်ခြင်းနှင့် အတည်ပြုသည့်လုပ်ငန်းစဉ် တစ်လျှောက် ပို၍ထင်သာမြင်သာရှိစေခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစာအုပ်၏ အခန်း ၃ တွင် အဆိုပြုထားသည့်အတိုင်း DICA နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာနမှ ဆောင်ရွက် သည့် အတည်ပြုသည့်လုပ်ငန်းစဉ်များအား အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန်မှာ ဖော်ပြပါအချက်နှင့် ဆက်စပ်လိုက်ပါက ထိရောက်မှုရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်နိုင်ပါက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်း များ၏ သက်ရောက်မှုကို ဘက်စုံထောင့်စုံမှ စောင့်ကြည့်ရေးနှင့် စီမံကိန်းများမှ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ရှောင်ကြဉ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ၎င်းတို့၏ အခက်အခဲများနှင့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုကို မည်ကဲ့သို့ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည်ဆိုသည်ကို သက်ဆိုင်ရာဌာနများမှ ဆက်သွယ်သိရှိနိုင်ခြင်းသည် အခက်အခဲအခြေပြု လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုလုပ်ငန်းစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းနှင့် အဓိက အရေးပါ သည့် လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ OECD Due Diligence Guidance ၏ တစ်စိတ် တစ်ဒေသအဖြစ် တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်မည့်လမ်းညွှန်ချက် (OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct) သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လက်တွေ့လိုက်နာကျင့်သုံး နိုင်မည့် မူဝါဒများ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ အမှန်တစ်ကယ် သို့မဟုတ် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည့် ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုများကို သတ်မှတ်ဖြေရှင်းနိုင်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် အဆိုပါ လုပ်ဆောင်ချက်များအရ ရရှိလာသည့် လေ့လာတွေ့ရှိချက်များနှင့် အကျိုးရလဒ်များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဘက်မှ ပွင့်လင်း မြင်သာစွာ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည် (OECD, 2018b)။

နိုင်ငံများစွာတွင် အများပြည်သူ သိရှိအောင် RBC ဆိုင်ရာပြဿနာများကို မည်ကဲ့သို့ စီမံကိုင်တွယ်ရမည်ဆိုသည့် အစီရင်ခံခြင်းအဆင့်သည် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ လိုအပ် ချက်တစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဥရောပသမဂ္ဂတွင် “ညွှန်ကြားချက် ၂၀၁၄/၉၅/ဥရောပသမဂ္ဂ” နှင့်အညီ အကြီးစားကုမ္ပဏီများသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ယူမှု၊ လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားလိုက်နာခြင်းဖြင့် အလုပ်သမားများ အပေါ် ဆက်ဆံရေး၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု ကင်းရှင်းရေးနှင့် ကုမ္ပဏီဘုတ်အဖွဲ့ဝင်များအပေါ် မတူကွဲပြားမှုစသည်တို့နှင့်ဆက်စပ်သည့် ၎င်းတို့ ဆောင်ရွက်ရမည့် မူဝါဒများကို အများ ပြည်သူသိရှိအောင် အစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်ရခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါညွှန်ကြားချက်သည် ကုမ္ပဏီများမှ အသုံးဝင်သည့် သက်ဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များကို ထုတ်ဖော်နိုင်ရန်

သိသာထင်ရှားသည့် ပြင်လွယ်ပြောင်းလွယ်သည့် အခွင့်အရေးကို ပေးထားခြင်းဖြစ်သော်လည်း ကုမ္ပဏီများမှ ထုတ်ပြန်ချက်ကို ပြုလုပ်ရာတွင်မူ OECD Guidelines၊ UN Global Compact နှင့် ISO 26000 စသော စံသတ်မှတ်များပေါ်တွင် မူတည်၍ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားခြင်းဖြစ်သည် (EU, 2014)။ နိုင်ငံတော်၏ ဆောင်ရွက်ချက်များအား ဥပမာ အဖြစ် Box ၄-၃ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအဆိုပြုချက်တစ်ခုအား စိစစ်ပြီးနောက် ၎င်း၏ အစီရင်ခံစာအကျဉ်းချုပ်ကို လက်ခံရရှိသည့်နေ့ရက်မှစ၍ MIC ၏ခွင့်ပြုမိန့် မထုတ်ပေးမီ အလုပ်လုပ်ရက် ၁၀ ရက်အတွင်း MIC မှ အများပြည်သူသိရှိအောင် ထုတ်ပြန် ရမည်ဖြစ်သည်။ အဆိုပြုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အဆိုပါအစီရင်ခံစာများ အား စနစ်တကျမပြုလုပ်ခြင်း သို့မဟုတ် အများပြည်သူ သိရှိအောင် လုံလောက်သော သတင်းအချက်အလက် ပေးနိုင်သည့်နည်းလမ်း မဟုတ်ဟု ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဆန်းစစ်ချက်အရ တွေ့ရှိရသည် (Chau, 2019)။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၆) နှင့်အညီ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအဆိုပြုချက်များအား ထုတ်ပြန်ခြင်း၌ စနစ်တကျရှိစေရေးအတွက် လည်းကောင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင် ရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက ဆောင်ရွက်ရသည့် ပြည့်စုံသော သတင်းအချက်အလက်များ ထုတ်ပြန် စေရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ DICA အနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ဒေသခံများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင် စေရန် ပိုမိုအထောက်အပံ့ပေးသင့်သည်။

RBC ဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ထိရောက်စွာ စိစစ် ကြပ်မတ်နိုင်ရန်အလို့ငှာ RBC ဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် အခက်အခဲ အခြေပြု လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုလုပ်ငန်းစဉ်ပါဝင်သည့် ပုံမှန်သင်တန်းကို အဆိုပြုချက် စိစစ်ရေးအဖွဲ့သို့ ပံ့ပိုးပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့်ဆက်စပ်သည့် RBC ဆိုင်ရာပြဿနာများ၏ ဖြစ်နိုင်ချေရှိမှုနှင့် ဆိုးရွားမှုအခြေအနေများနှင့်အတူ အလားအလာရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အား DICA အဆင့် ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်နိုင်အောင် ရှင်းလင်းသည့် RBC ဆိုင်ရာ ဦးစားပေးသတ်မှတ်ချက်များနှင့် အခက်အခဲအမျိုးအစားကို သတ်မှတ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ DICA ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အတိုင်းအတာနှင့်အညီ အတည်ပြုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများ၏ သက်တမ်းတစ်လျှောက် RBC ဆိုင်ရာ မျှော်မှန်းချက်များကို ဆက်လက်ပြည့်မီစေရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကြီးကြပ်ရေးဌာနခွဲမှ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ RBC နှင့်ပတ်သက်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို စိစစ်အကဲဖြတ်နိုင်ရန် ပိုမိုကောင်းမွန်ပြီး စနစ်ကျသည့်လုပ်ငန်းစဉ်ကို တည်ထောင်ခြင်းသည် အရေးကြီးသည့်အချက်ဖြစ်ပြီး ၎င်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆန်းစစ်သည့် အဆင့်တွင် သတ်မှတ်ထားသည့် ရေရှည်တည်တံ့နိုင်ရေး အတားအဆီးများကို ထိထိ ရောက်ရောက် စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းနှင့်ဆက်စပ်၍ RBC ဆိုင်ရာ စံ သတ်မှတ်ချက်များနှင့် အခက်အခဲအခြေပြုလက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်ပတ်သက်

၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကြီးကြပ်ရေးဌာနခွဲ၏ စွမ်းဆောင်ရည်အား မြှင့်တင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းနှင့် ဆက်စပ်၍ သင်တန်းအချို့အား ပြုလုပ်ပြီးဖြစ်သော်လည်း အချို့ကို ပေါင်းစပ်ပြုလုပ်ရမည် ဖြစ်သည်။

RBC ဆိုင်ရာပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရေးနှင့် RBC ဆိုင်ရာ အခြေခံမူများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား အထောက်အပံ့ပေးခြင်း

အစိုးရသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ RBC ဆိုင်ရာပြဿနာများကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းရေးနှင့် RBC ဆိုင်ရာအခြေခံမူများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များကို လက်တွေ့ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက် နိုင်ရေးအတွက် အထောက်အပံ့ပေးသင့်သည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့် အရေးအခြေအနေဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂအထူးကိုယ်စားလှယ်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအားလုံးသည် အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာစံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာလက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုကို လိုက်နာ ဆောင်ရွက်သင့်သလို ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားသည့် နေရာများတွင်လည်း ပို၍ လိုက်နာဆောင်ရွက် သင့်သည်ဟု တင်ပြခဲ့သည် (OHCHR, 2018)။

ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားသည့်နေရာများ၌ လုပ်ကိုင်နေသည့် လုပ်ငန်းများအပါအဝင် စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်ချက်အခြေအနေများသည် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ဆက်စပ်ဖြစ်နိုင်ချေ အလားအလာများ ပို၍ဖြစ်ပွားနိုင်သည်ဟု တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ OECD Due Diligence Guidance နှင့် UN Guiding Principles အပါအဝင် နိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြုစာချုပ်စာတမ်းအမျိုးမျိုးတွင် ထောက်ပြ ထားသည် (OECD, 2018; UN, 2011)။ တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ထိုသို့ ခက်ခဲသည့်အခြေအနေများ၌ပင် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာချိုးဖောက်မှုများအား မည်ကဲ့သို့ ရှောင်ကြဉ်သင့်သည်ကို အစိုးရများထံမှ လမ်းညွှန်မှုကို ရှာဖွေလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ရှောင်ကြဉ်နိုင်စေရန်အတွက် OECD Guidelines နှင့် UN Guiding Principles တို့တွင် သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ခိုင်မာသည့် မူဘောင်တစ်ခုကို ချမှတ်ပေးရန် လိုအပ် သည်။ ယခုအခန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ အဆိုပါပြဿနာများကို ကောင်းမွန်စွာ စီမံနိုင်စေရန် အစိုးရမှ အထောက်အပံ့ပေးသင့်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်မျိုးကို ဥပမာပေးထားခြင်းဖြစ်ပြီး နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အပြုသဘောဆောင်သည့် ပံ့ပိုးမှုများဖြစ်ရမည်ဖြစ်သည်။

ကုန်ကြမ်းထုတ်လုပ်သည့်ကဏ္ဍခွဲများတွင် RBC ဆိုင်ရာ လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုကို အဆင်ပြေ ချောမွေ့စေခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့၊ ရေအားလျှပ်စစ်၊ ဓာတ်သတ္တုအမျိုးမျိုး၊ အဖိုးတန်ကျောက်မြတ်ရတနာများ၊ အဖိုးတန်သတ္တုများ၊ ကျွန်းသစ်နှင့် သစ်တော ထွက်ပစ္စည်းများအပါအဝင် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ပေါကြွယ်လှသည်။ အဆိုပါသဘာဝ အရင်းအမြစ်များသည် ဝင်ငွေ၊ တိုးတက်မှု၊ ရေရှည်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို တိုးတက် စေပြီး ပြည်တွင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်နိုင်သည်။ သို့သော် ပဋိပက္ခအများဆုံး ဖြစ်ပွား သည့်နေရာများတွင် တည်ရှိသည့် အဆိုပါအရင်းအမြစ်များသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာပြဿနာများဖြစ်ပွားစေသည်။ အထူးသဖြင့် ကျောက်စိမ်း၊ သစ်၊ ရာဘာနှင့် အခြားစိုက်ပျိုးရေးထွက်ကုန်များအပါအဝင် ဓါတ်သတ္တုကုန်ကြမ်းများကို ထုတ်ယူတူးဖော် ရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ များနှင့် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များနှင့် တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက် ရှိသော်လည်းကောင်း ငွေရေးကြေးရေးထောက်ပံ့ပေးရသည့် ပြဿနာများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရ သည် (Woods, 2019)။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေ ဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂအထူးကိုယ်စားလှယ်က ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်ယူရေးစီမံကိန်းများ၊ ကျောက်မြတ် ရတနာနှင့် သစ်အပါအဝင် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ထုတ်ယူခြင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုနှင့် နေအိမ်စွန့်ခွာခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ခြင်းနှင့် စစ်တပ်၊ ပြည်သူ့စစ်များ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့အကြား လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများ အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများနှင့်ဆက်စပ်နေခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ အဆိုပါ အစီရင်ခံစာအရ မြန်မာနိုင်ငံမှ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ၊ အထူးသဖြင့် ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မှ ကျောက်စိမ်းနှင့် ပတ္တမြား၊ သစ် စသည်တို့ကို တူးဖော်၊ ထုတ်လုပ်၊ ဝယ်ယူသည့် မည်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမဆို တာဝန်ယူမှုရှိစွာဖြင့် လုပ်ကိုင်နိုင်မည့် ဝန်းကျင်တစ်ခုကို ဖန်တီးပေးရန် လိုက်နာကျင့်သုံးရန် တောင်းဆိုခဲ့သည် (OHCHR, 2019b)။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြွယ်ဝသောသဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို အသုံးချရာတွင် ၎င်း တို့ကို ပွင့်လင်းမြင်သာသော၊ အများပါဝင်သော၊ စဉ်ဆက်မပြတ် ထိန်းသိမ်းနိုင်မည့် နည်းလမ်းဖြင့် စီမံဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပြီး အဆိုပါကဏ္ဍများတွင် လုပ်ကိုင်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအား တာဝန်ယူမှုရှိစွာဖြင့် လုပ်ကိုင်နိုင်မည့် ဝန်းကျင်တစ်ခုကို ဖန်တီးပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တော

မြန်မာနိုင်ငံသည် မကြာသေးမီနှစ်များကစ၍ စက်မှုကဏ္ဍနှင့် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍ များကို အဓိကထားတိုးတက်စေခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးသည် အရင်းအမြစ်ကို အခြေခံသည့်

ကဏ္ဍများအား များစွာ မှီခိုနေရသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်အရ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တောနှင့် ငါးလုပ်ငန်း ကဏ္ဍများသည် နိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုး (GDP) ၏ ၂၄.၅ ရာခိုင်နှုန်းထိ ရှိခဲ့သည်။ သစ်တောနှင့် ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ ပုံမှန် အချက်အလက် ထိန်းသိမ်းမှုအားနည်းခြင်းကြောင့် အဆိုပါကဏ္ဍများမှ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အပေါ် အားဖြည့်ပေးနိုင်မှုအခြေအနေသည် နိုင်ငံအဆင့်စာရင်းအင်း အချက်အလက်များတွင် အပြည့်အဝ ထင်ဟပ်လာခြင်းမရှိသေးပါ (Fodor and Ling, 2019)။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောကဏ္ဍသည် အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုနှင့် နိုင်ငံလူဦးရေ၏ များပြားသည့် အချိုးအစားအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုတို့ကို ပံ့ပိုးပေးပြီး အထူးသဖြင့် ဆင်းရဲမှုကို လျော့ချပေးနိုင်သည့် ကဏ္ဍများဖြစ်သည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရင်း အမြစ်များကို ရေရှည်ရည်မှန်းချက်ဖြင့် အသုံးမပြုသည့်အတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာပြဿနာများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့်အပြင် ပြည်သူလူထုမှ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအသီးအပွင့် များကို ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်မည့် အဆိုပါကဏ္ဍများ၏ အလားအလာကိုပါ ထိခိုက်စေသည်။ အဆိုပါပြဿနာများကို ဤစာအုပ်၏ အခန်း ၆ တွင် ဖြည့်စွက်ဆွေးနွေးသွားမည်ဖြစ်သည်။ အခန်း ၈ သည် မြေအသုံးပြုခွင့်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများနှင့်ပတ်သက်၍ လယ်သမားများနှင့် အသေးစားလယ်သမားအပေါ် မည်ကဲ့သို့ သက်ရောက်မှုရှိသည်ကို အသေးစိတ် ဖော်ပြထား ပြီး နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ၎င်းတို့၏ ပါဝင်အားဖြည့်မှုနှင့် ၎င်းတို့နှင့် ဒေသနေပြည်သူ တို့၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နိုင်အောင် မည်ကဲ့သို့ ဖြေရှင်းရမည်ဆိုသည့် အချက်များကိုပါ ဖော်ပြထားသည်။ အခန်း ၈ သည် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ၌ RBC လက်တွေ့ ကျင့်သုံးမှုကို တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်မည့် အဓိကစဉ်းစားရ မည့်အချက်များကို ဖော်ပြထားသည်။ အဆိုပါကဏ္ဍအတွက် စဉ်းစားရမည့်အချက်များနှင့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုကို အဆင်ပြေစေမည့် နိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြုမှုဘောင်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသိပညာမြှင့်တင်နိုင်အောင် အစိုးရမှ ကြိုးပမ်းအားထုတ်သင့်သည်။ အထူး သဖြင့် ၎င်းနှင့်ဆက်စပ်၍အိုအီးစီဒီ-အက်ဖ်အေအို၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော စိုက်ပျိုးရေး ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်သည် အသုံးဝင်သည့် မူဘောင်တစ်ခုဖြစ်သည့် အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောကဏ္ဍအတွင်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုနိုင်အောင် အားပေးမြှင့်တင်သင့်သည် (Box ၄-၄)။

Box ၄-၄ အိုအီးစီဒီ-အက်ဖ်အေအို၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော စိုက်ပျိုးရေး ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်

စိုက်ပျိုးရေးသည် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် ဆင်းရဲမှုလျော့ချရေး အတွက် အထိရောက်ဆုံးမဟာဗျူဟာဖြစ်သည်။ သို့သော် စီမံအုပ်ချုပ်မှုမူဘောင်များ အားနည်းသည့်နိုင်ငံများ၌ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများသည် လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် သက်ဆိုင်ရာပါဝင်ပတ်သက်သူများအကြား ဖြစ်ပွားသည့် ပဋိပက္ခများ သည် လူများအုပ်စု ကွဲထွက်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှုကို ဦးတည်စေပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ များ၏ နာမည်ဂုဏ်သတင်း၊ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုနှင့် ဘဏ္ဍာရေးပိုင်းဆိုင်ရာပြဿနာများ ကိုပါ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ဥပမာ - မြေငှားရမ်းခွင့်အတွက် သတ်မှတ်ချက်များနှင့် အကာ အကွယ်ပေးခြင်းတို့ ခိုင်မာစွာ မရှိပါက လူနည်းစုမြေငှားရမ်းခွင့်ရှိသူတို့သည် ပုံမှန်ထက် ဈေးနှုန်းလျှော့ချနိုင်ခွင့်ရှိသည့် အကြီးစားစိုက်ပျိုးရေးကုမ္ပဏီ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် မျှတမှု မရှိဘဲ စာချုပ်ချုပ်ဆို၍ လုပ်ဆောင်ရသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှာ ၎င်းတို့စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်နေသည့် အိမ်ရှင် နိုင်ငံနှင့် ဒေသခံလူထုအပေါ် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေပြီး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များသည် ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုမရှိစေရေး သေချာစေရန်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံစုံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (MNEs) အတွက် လမ်းညွှန်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရေး၌ ပံ့ပိုးကူညီပေးရန် အဓိကရည်ရွယ်သည့် အိုအီးစီဒီ-အက်ဖ်အေအို၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော စိုက်ပျိုးရေးထောက်ပံ့မှု ကွင်းဆက်ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်ကို ဆန်းစစ်လေ့လာရာတွင် ၎င်းတို့သည် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အထောက်အကူပြုကြောင်း သေချာစေရန် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါလမ်းညွှန်ချက်အရ ကုမ္ပဏီများဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များမှာ-

- ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်သည် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှု၊ အာဟာရနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် အားလုံးပါဝင်နိုင်သည့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အထောက်အကူပြု ကြောင်း သေချာစေရန်၊
- ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှု၊ လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှု များ၏ အမှန်တကယ်နှင့် အလားအလာရှိသော သက်ရောက်မှုများကို၎င်းတို့၏ သက်တမ်း တစ်လျှောက်လုံး စဉ်ဆက်မပြတ် အကဲဖြတ်ရန်နှင့် ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းရန်၊
- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာသက်ရောက်မှုများ၏ အန္တရာယ်များနှင့် ၎င်းတို့အား တုံ့ပြန်မှုနှင့်ဆက်စပ်သည့် သတင်းအချက်အလက် များ တိကျသေချာ စေရန်နှင့် အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ ထုတ်ဖော်ရန်၊
- လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အဓိကအလုပ်သမားစံချိန်စံညွှန်းများကို လေးစားလိုက်နာရန် နှင့် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းဖန်တီးပေးနိုင်ရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရန်၊
- သင့်လျော်သောသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်တစ်ခုကို ထူထောင် ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ

ဆောင်ရွက်ချက်များကို စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်စေရန်နှင့်

- မည်သည့်အကျင့်ပျက်ချစားမှုများနှင့် မသမာမှုမျိုးကိုမဆို ရှောင်ကြဉ်ရန်နှင့် ကာကွယ်တားဆီးရန်။

ရင်းမြစ် - OECD, FAO (2016), *OECD-FAO Guidance for Responsible Agricultural Supply Chains*, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/9789264251052-en>

သတ္တုတူးဖော်ရေး (Mining)

မြန်မာနိုင်ငံအား တွင်းထွက်သတ္တုပေါများမှုဖြင့် ယှဉ်တွဲသိရှိကြပြီး ကချင်ပြည်နယ်သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် တန်ဖိုးအရှိဆုံးကျောက်စိမ်းများ အများဆုံးထွက်ရှိသည့် ပြည်နယ်ဖြစ်သည့် အတွက်ကြောင့်လည်း မြန်မာနိုင်ငံကို သိရှိကြခြင်းသည်။ ကမ္ဘာ့ ကျောက်စိမ်းနှင့် ပတ္တမြား ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကို မြန်မာနိုင်ငံမှ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းဖြစ်သည် (NRGI, 2018a)။ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ရှိသည့်ပတ္တမြားသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အရည်အသွေး အကောင်းဆုံးအဖြစ် သတ်မှတ်ထားကြသည် (UNIDO, 2017)။ ထို့ပြင် တွင်းထွက်သတ္တုများ အနက် ရွှေ၊ သံဖြူ၊ အဖြိုက်နက်၊ ကြေးနီနှင့် သွပ် စသည်တို့သည် အမြတ်အစွန်းများစွာ ရရှိနိုင်သည့် သတ္တုများနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းသုံးသတ္တုများသည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထွက်ရှိ သည့်သတ္တုများဖြစ်သည် (OBG, 2019)။

နိုင်ငံအတွင်း ထွက်ရှိသည့် ကျောက်မြတ်ရတနာများအတွက် ကျောက်မြတ်ရတနာဥပဒေ ကိုပြဋ္ဌာန်းထားပြီး ၎င်းမှလွဲ၍ သတ္တုတူးဖော်ရေးကဏ္ဍအား မြန်မာ့သတ္တုတွင်းဥပဒေက အဓိကစီမံချုပ်ကိုင်ထားသည်။ အဆိုပါအရင်းအမြစ်များ၏ ရေရှည်တည်တံ့မှု အလားအလာ သည် အရေးကြီးသော်လည်း အခြားကဏ္ဍများနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အား အဆိုပါကဏ္ဍမှ ထောက်ပံ့ပေးမှုသည် ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံဂျီဒီပီ၏ ၁.၁ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာရှိကြောင်း ခန့်မှန်းသိရှိရသည် (MEITI, 2019b)။ သို့သော် အဆိုပါ ကဏ္ဍသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာပြဿနာများ၊ ဒေသနေလူထုနှင့် သဘောကွဲလွဲမှုများနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုများနှင့် ဆက်နွယ်နေမှုများကြောင့် အလေးထား စောင့်ကြည့်မှုများ ရှိလာခဲ့သည် (NRGI, 2016)။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျောက်စိမ်းနှင့် အခြား ကျောက်မြတ်ရတနာကဏ္ဍတွင်လည်း ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရှိနေကြောင်း အစီရင်ခံစာ အမျိုးမျိုးက ထောက်ပြထားသည်။ အစီရင်ခံစာအရ ၂၀၀၀ ခုနှစ်ကစတင်၍ ကချင်ပြည်နယ် ၏ ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ရေးလုပ်ကွက်များတွင် အကြီးစားစက်ယန္တရားများကို အသုံးပြု၍ တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများကို အလျင်အမြန် ချဲ့ထွင်လုပ်ကိုင်ကြမှုသည် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဆိုးကျိုးများနှင့် ကလေးလုပ်သားအသုံးပြုမှု၊ မြေအနေအထား နှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆုံးရှုံးမှု၊ မြေအောက်ရေညစ်ညမ်းမှု၊ မြေပြိုမှုများနှင့် ရေကြီးမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်း အလေးထားဖော်ပြခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်၌ ပတ္တမြား ထုတ်လုပ်မှုကဲ့သို့ပင်

ကချင်ပြည်နယ်မှ ကျောက်စိမ်းထုတ်လုပ်မှုနှင့် ကုန်သွယ်မှုသည် ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း ဖြစ်ကြောင်း အစီရင်ခံစာများ၌ ဖော်ပြထားသည် (Swedwatch, 2018; OHCHR, 2018; Global Witness, 2015; OHCHR, 2019, NRGI, 2018b)။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျောက်မြတ်ရတနာတူးဖော်ထုတ်လုပ်မှု၏ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်း အထိသည် တရားဝင်ကြေငြာမှုမရှိဘဲ ပုံမှန်မဟုတ်သည့်စနစ်ဖြင့် ကုန်သွယ်မှုပြုသည်ဟု ခန့်မှန်းသိရှိရသည် (OBG, 2020)။ အဆိုပါကဏ္ဍ၏ အကျိုးအမြတ်အလားအလာအား နိုင်ငံသားများ အကျိုးခံစားပိုင်ခွင့်အတွက် ဆောင်ရွက်ချက်များရှိသော်လည်း အစိုးရ၏ ဝင်ငွေများစွာကို ဆုံးရှုံးစေသည်။ နိုင်ငံ၏ ကျောက်စိမ်းနှင့် ကျောက်မြတ်ကဏ္ဍ၌ အကြီးစား စက်ယန္တရားကြီးများအသုံးပြုမှုအပြင် သမရိုးကျတူးဖော်ရေးနှင့် အသေးစားတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်း များ (ASM) လည်းပါဝင်ပါသည် (NRGI, 2019a)။ ကျောက်မြတ်ရတနာဥပဒေ (၂၀၁၆) သည် အဆိုပါ ASM များ ပါဝင်လုပ်ကိုင်ခွင့်ကို ပေးထားသော်လည်း ၎င်းတို့၏ အန္တရာယ်ရှိသော လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေနှင့် အလုပ်ခွင်အတွင်း မတရားခိုင်းစေမှုတို့ကို ဦးဆောင်နေသည့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများမှတစ်ဆင့် ကောက်ယူ သုံးစွဲမှုနှင့် ခွင့်ပြုချက်ကိုင်ဆောင်ထားသူများနှင့် ညှိနှိုင်းလုပ်ဆောင်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြ ထားသည် (NRGI, 2019a; Hammond, Mon, 2019)။

အစိုးရသည် ဖော်ပြပါအခြေအနေများကို ဖြေရှင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့သည်။ အစိုးရ သည် ကျောက်မြတ်ကဏ္ဍအတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ပြုလုပ်ပြီးသည့်တိုင် တူးဖော်ရေး လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ခွင့် ကိုင်ဆောင်ထားသူများသည် သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီးနောက် အသစ် ပြန်လည်လုပ်ကိုင်ခွင့်မရှိ ဆိုသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး (Sway, 2016) အဆိုပါကဏ္ဍအတွက် ညီညွတ်မှုရှိစေသည့် အလေ့အကျင့်များနှင့် လမ်းညွှန်ချက်များ သတ်မှတ်ရန်၊ မျှတသည့်စီးပွားရေးဝန်းကျင်ကို ဖန်တီးရန်နှင့် ပြည်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် အမျိုးသားကျောက်မြတ်ရတနာမူဝါဒ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ဖော်ဆောင်ခဲ့သည် (Htwe, 2018)။ အဆိုပါမူဝါဒ (မူကြမ်း) အား အစိုးရ၊ စက်မှုလုပ်ငန်း ကဏ္ဍမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ အပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာ ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတကာ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ၏ အကူအညီဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် မူကြမ်းအား အပြီးသတ်အဆင့်ထိ ပြင်ဆင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည် (MEITI, 2019b)။ မူဝါဒ (မူကြမ်း) တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်သက်ရောက်မှုအပေါ် စီမံခန့်ခွဲရေး၊ ကျောက်စိမ်းနှင့် ကျောက်မြတ် များ စဉ်ဆက်မပြတ် တူးဖော်နိုင်ရေးစီမံရေး၊ ၎င်းကဏ္ဍတွင် လုပ်ဆောင်နေသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအားလုံး တစ်ပြေးညီ လုပ်ကိုင်နိုင်ရေးနှင့် နိုင်ငံတော်နှင့် ဒေသခံလူထုအပေါ် တာဝန်ယူမှုရှိစေရေး စသည်တို့နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ကိစ္စရပ်များ ပါဝင်ပါသည် (Htwe, 2019)။

ကျောက်မြတ်တူးဖော်ရေးကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုကို လျော့ချနိုင်ရေး၊ တရားမဝင်ကျောက်မြတ်ကုန်သွယ်မှုကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရေးနှင့် တရားမဝင်

သတ္တုတူးဖော်ရေးနှင့် ကျောက်မြတ်တူးဖော်ရေးကို တိုက်ဖျက်နိုင်ရေး ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကျောက်မြတ်ရတနာကဏ္ဍကို စီမံနိုင်မည့် မြန်မာ့ကျောက်မြတ်ရတနာဥပဒေအသစ်ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည် (Chau, 2019c)။ သို့သော် အဆိုပါဥပဒေအသစ်ကို မူကြမ်းပြင်ဆင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် ကျောက်မြတ်ရတနာမူဝါဒပါ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ အကြံဉာဏ်နှင့် အမြင်များကို စုစည်းပြီး အများပါဝင်ဆွေးနွေးအကြံပေးသည့် နည်းလမ်း အတိုင်း ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းမရှိကြောင်း လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ ထောက်ပြခဲ့သည်။ ဥပဒေသည် ကျောက်မြတ်ရတနာမူဝါဒ (အတည်ပြုခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့သည့်) ၏ သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ကွက်များ တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုကို တိုးမြှင့်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထား သည် အချို့သောပြဋ္ဌာန်းချက်များ မပါရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည် (Global Witness, 2018; Hindstrom, 2018)။

ဥပဒေအသစ်သည် အကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာပဋိပက္ခ၊ လိုင်စင်ခွင့်ပြုခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်ထုံး နည်းများတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်း၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုနှင့် ဝင်ငွေစုပေါင်းခြင်း စသည်တို့အပါအဝင် အဆိုပါကဏ္ဍရှိ အခြေခံကျသည့် ပြဿနာများစွာနှင့် အန္တရာယ်များအား ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိသည်ကို စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာကျွမ်းကျင် ပညာရှင်များနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက ထောက်ပြခဲ့သည် (Chau, 2019c; NRGi, 2019a)။ သို့သော် ဥပဒေအသစ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းသည် ကျောက်မြတ်ရတနာမူဝါဒ ချမှတ်ဖော်ဆောင်ရေးတွင် ဦးဆောင်ခဲ့သည့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုမှ ရရှိခဲ့သည့် တွေ့ရှိချက်များကို အခြေခံပြီး ကျောက်မြတ်ကဏ္ဍတွင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို နောက်ထပ် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အရေးကြီးသော အစပြုခြင်းဖြစ်နိုင်သည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ထိုသို့မတူညီသည့်မူဘောင်များအကြား ခိုင်မာမှုနှင့် ညီညွတ်မှုရှိစေရန်နှင့် ကျောက်မြတ် ရတနာမူဝါဒအား လက်ခံကျင့်သုံးနိုင်ရန်အတွက် မြန်မာ့ကျောက်မြတ်ရတနာဥပဒေအသစ် ကို မကြာသေးမီက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် အရှိန်အဟုန်အတိုင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် စဉ်းစားသင့် သည်။ ဥပဒေအသစ်နှင့် မူဝါဒဖော်ဆောင်ရေးအား တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အပြန်အလှန် အထောက် အပံ့ ဖြစ်စေရေးနှင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေရေးသည် အရေးကြီးသည့်အချက်ဖြစ်သည်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ကျောက်မြတ်ရတနာမဟုတ်သည့် တွင်းထွက်သတ္တု ကဏ္ဍတွင် ပါ ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သံဖြူ၊ ရွှေနှင့် ထုံးကျောက်တူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းများ အတွက် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် MCRB က ဦးစီးဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ကွင်းဆင်းသုတေသန ရလဒ်များအဖြစ် ကလေးလုပ်သားများ၊ အထူးသဖြင့် ရွှေတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းတွင် အန္တရာယ် ရှိသော လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေ၊ စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်းမရှိဘဲ လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်ယိုယွင်း ပျက်ဆီးခြင်းနှင့် မြေအရင်းအမြစ်နှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုစသည့် အန္တရာယ်များဖြင့် ခိုင်းစေလျက်ရှိသည့် ရွှေပြောင်းကလေးလုပ်သားများအပါအဝင် ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုများကို ဦးစားပေးဖော်ပြထားသည်။ ထိုသို့သောကိစ္စရပ်များသည် အပြန်အလှန် ဆက်စပ်နေပြီး ဥပမာအားဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုသည် ဒေသခံလူထု၏ ကျန်းမာရေးအပေါ်

သက်ရောက်မှုရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ MCRB ၏ အစီရင်ခံစာ၌ ဖော်ပြပါ သတ္တုသုံးမျိုးတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရှိပါသည်ဟု ဖော်ပြထားသည့်အပြင် (MCRB, 2018)၊ ရွှေ၊ သံဖြူနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းသုံး သတ္တုများကို အဓိကတူးဖော်ထုတ်လုပ်သည့် လက်ရှိသမရိုးကျတူးဖော်ရေးနှင့် အသေးစားတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများ (ASM) သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဝန်းကျင်အပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်ဟု တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ရွှေတူးဖော်ရေးတွင် ထုတ်လုပ်မှု၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အလုပ်အကိုင်ရရှိမှု၏ ၉၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် ASM မှ ဖြစ်သည်ဟု အစီရင်ခံစာတွင် ခန့်မှန်းထားသည်။ သံဖြူထုတ်လုပ်မှု၏ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကိုလည်း ASM မှ ထုတ်လုပ်သည်ဟု သိရှိရသည် (Pact, 2019)။ ဆင်းရဲသည့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအား စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများ ထောက်ပံ့ပေးရာတွင် သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများသည် အန္တရာယ်ဖြစ်စေသည့်အခြေအနေများတွင် ရှိလင့်ကစား အခြေခံကျသော၊ လုပ်သားအင်အား အခြေပြုနည်းပညာများ အသုံးပြုခြင်းဖြင့် အများအကျိုးရှိသည့် အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို သတ်မှတ်ကျင့်သုံးရမည်ဖြစ်သည် (MCRB, 2018)။

အစိုးရသည် ဖော်ပြပါပြဿနာများထဲမှ အချို့ကို ဖြေရှင်းနိုင်ရေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် မြန်မာ့သတ္တုတွင်းဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေနှင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ပြင်ဆင်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် သတ္တုတွင်းနည်းဥပဒေများတွင် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်များစွာကို ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ အဆိုပါဥပဒေအရ သတ္တုတူးဖော်ရာတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်ပျက်ဆီးမှုနှင့် ဒေသနေပြည်သူများအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ လျော့ချရန်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးအတွက် နှစ်စဉ်ရန်ပုံငွေတစ်ရပ် ထောက်ပံ့ပေးရန် လိုအပ်သည်ဟု ဖော်ပြပါရှိသည်။ သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သစ်တောများပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် Mine Closure Fund တစ်ခုကို ထောက်ပံ့ပေးရန်လည်း လိုအပ်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သတ္တုတွင်းနည်းဥပဒေများတွင် ကုမ္ပဏီများသည် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လိုပါက ဒေသနေပြည်သူများအတွက် တာဝန်ယူမှုအပြုအမူအဖြစ် ဒေသခံများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပြီးဖြစ်ကြောင်း သက်သေခံချက်နှင့် သဘောတူညီချက်တို့ကို ထုတ်လုပ်ရေးလိုင်စင်အတွက် လျှောက်ထားလွှာ တင်ပြသည့်အချိန်တွင် ပူးတွဲတင်ပြရမည်ဟု သတ်မှတ်ထားသည် (MCRB, 2018)။ သို့သော် တစ်ကယ့်လက်တွေ့၌မြေအသုံးပြုခွင့်အရ သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းလိုင်စင်အား အလိုအလျောက် ပေးအပ်သကဲ့သို့ဖြစ်သည်ဟု သဘာဝသယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့အစည်း (NRGI) မှ ပြုလုပ်သည့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုမှ ထောက်ပြခဲ့သည် (NRGI, 2019b)။

မြန်မာ့သတ္တုတွင်းဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅) နှင့် သတ္တုတွင်း နည်းဥပဒေများ (၂၀၁၈) ကို ထုတ်ပြန်ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခြင်းသည် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် ခွင့်ပြုမိန့်စိစစ်သည့်အဖွဲ့များသို့ ASM ခွင့်ပြုချက်မိန့်ပေးနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာအား ခွဲဝေပေးသည့်

နည်းလမ်းဖြင့် ဖွင့်ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော တိုးတက်မှုသည် ASM ကဏ္ဍအတွင်း စီမံအုပ်ချုပ်မှုကို တိုးမြှင့်ခြင်းနှင့် ပုံမှန်မဟုတ်သည့် လုပ်ကိုင်မှုများကို လျှော့ချရာတွင် အပြုသဘောဆောင်သည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ဆောင်ရွက်ချက်ဖြစ်သည်။ ASM နှင့် အကြီးစား လုပ်ငန်းများကြား တောင်းဆိုချက်များမထပ်စေရန်အတွက် အလတ်စားနှင့် အကြီးစား လိုင်စင်များကို ထုတ်ပေးရန် ဆုံးဖြတ်ရသည့် နိုင်ငံတော်အဆင့်နှင့် ၎င်းတို့အကြား ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုအားကောင်းစေရန်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့်သို့ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးရန် အထူးအလေးပေးဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ အဓိကလိုအပ်ချက် တစ်ရပ်မှာ ခိုင်မာသည့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုမူဘောင်ကို တည်ထောင်ရန်နှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအခွင့်အရေးများအား ပြည့်ဝစွာ အသိအမှတ်ပြု၍ အားဖြည့်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ဤမေးခွန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဤစာအုပ်၏ အခန်း ၈ တွင် ထပ်မံ ဆန်းစစ်လေ့လာသွားမည်ဖြစ်သည်။

ဥပဒေအမျိုးမျိုးနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များအား ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှု၊ ရှင်းလင်းမှုနှင့် ညီညွတ်မှု ရှိခြင်းသည် တာဝန်ယူမှုရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်ရေးနှင့် ၎င်းတို့၏ RBC ကျင့်သုံးမှုကို အဆင်ပြေချောမွေ့စေရေးအတွက် အဓိကသော့ချက်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ- မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေတို့မှ သတ်မှတ်ထားသည့် အခြားသက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် သတ္တုတွင်းတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလိုင်စင်ခွင့်ပြု မိန့်တို့အကြား ညီညွတ်မှုရှိစေရေးလည်း လိုအပ်သည်။ တည်ဆဲမူဘောင်အရ လက်ရှိ ကန့်သတ်ချက်များနှင့် စီမံကိန်းကာလတစ်လျှောက် ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် မညီညွတ်မှုများကို EIA လိုအပ်ချက်များနှင့် သတ္တုတွင်းနည်းဥပဒေများအတွက် မှတ်သားထားရမည် ဖြစ်သည် (MCRB, 2018)။ စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်းနှင့် ကြီးကြပ်စစ်ဆေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ အကြား ရှင်းလင်းမှုရှိစေရန်နှင့် ညီညွတ်မှုရှိစေရန်မှာ RBC ကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အဓိကအချက်ဖြစ်သည်။

ခိုင်မာမှုရှိသည့် မူဘောင်ကို တည်ထောင်၍ ပြည့်ဝစွာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ RBC ဆိုင်ရာစံသတ်မှတ်ချက်များကို ကျင့်သုံးဖော်ဆောင်ရာတွင် အဆင်ပြေချောမွေ့စေမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြု သဘောတူစာချုပ်များ၊ စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ သတ္တုကဏ္ဍမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လက်တွေ့ကျင့်သုံးကြိုးပမ်းမှုများကို အစိုးရမှ ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အဆိုပါကဏ္ဍ၏ ဂုဏ်သတင်းကို မြှင့်တင်ရာရောက်ပြီး နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ကုန်သွယ်ရေးမိတ်ဖက်များမှ သတ်မှတ်လိုအပ်ချက်များနှင့်ကိုက်ညီမှုရှိစေရန်အတွက် သတ္တုကဏ္ဍမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးကူညီပေးခြင်းလည်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ - ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ဥရောပပဋိကွတွင်းထွက်သတ္တုများဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းစဉ်းကမ်းသည် အသက်ဝင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ အဆိုပါစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းသည် ပဋိပက္ခနှင့် အန္တရာယ်များသည့်နေရာများ၌ တွင်းထွက်သတ္တုများဆိုင်ရာ တာဝန်ယူမှုရှိသော ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များအတွက် လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်မည့် အိုအီးစီဒီလမ်းညွှန်ချက် (OECD Due Diligence Guidance for

Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas- OECD Minerals Guidance) နှင့်အညီ သံဖြူ၊ tungsten၊ tantalum နှင့် ရွှေတို့အား တင်သွင်းသည့် ဥရောပသွင်းကုန်လုပ်ငန်းရှင်များက ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်တွင် ပါဝင်သည့် ဥရောပကုမ္ပဏီများသည် အဆိုပါတွင်းထွက်သတ္တု များကို တာဝန်ယူမှုရှိပြီး ပဋိပက္ခမဖြစ်ပွားသည့် နေရာများမှ တင်သွင်းကြောင်း သေချာစေမည့် ညွှန်ကြားချက်လည်း ပါဝင်ပါသည် (EU, 2017)။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားစေသည့် တွင်းထွက်သတ္တုအစီရင်ခံစာတင်သွင်းခြင်းအပါအဝင် Dodd Frank Act ၏ ပုဒ်မ ၁၅၀၂ နှင့်အညီ အဆိုပါသတ္တုများကို တင်သွင်းမည့် ကုမ္ပဏီများသည် ဥပဒေတွင် သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည့် အထူးလိုအပ်ချက်များနှင့်အတူ လျှောက်ထားတင်ပြရမည်ဖြစ် သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစ၍ အမေရိကန်နိုင်ငံငွေချေး သက်သေခံလက်မှတ်လုပ်ငန်း ကြီးကြပ်ရေးကော်မရှင် (US Securities and Exchange Commission) သည် ထိုသို့သော အစီရင်ခံစာများကို ကုမ္ပဏီများမှ တင်ပြရာတွင် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ချက်များအတွက် နိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြုမှုဘောင်အဖြစ် OECD Minerals Guidance အား အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည် (Box ၄-၅)။

တွင်းထွက်သတ္တုထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များအတွင်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသည့် ကုမ္ပဏီ များကို အဓိကဦးတည်ထားရင်း OECD Minerals Guidance သည် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားရာ ဒေသများတွင် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်နေသည့် အဆိုပါကုမ္ပဏီများအား ဘဏ္ဍာငွေ အကျပ် အတည်း ဖြစ်ပွားခြင်း သို့မဟုတ် ဆက်လက်ကျပ်တည်းနေခြင်း၊ ပဋိပက္ခအခြေအနေများကို ပိုမိုအဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်း သို့မဟုတ် ပိုမိုဖြစ်ပွားစေခြင်းတို့ အပါအဝင် ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုများကို လျော့ချနိုင်ရန် သို့မဟုတ် ကာကွယ်နိုင်ရန် တိုက်ရိုက် သို့မဟုတ် အဆိုပါဒေသရှိ အရင်းအမြစ်အား ရယူသုံးစွဲရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် လမ်းညွှန်ချက်ဖြစ်သည်။ OECD Minerals Guidance သည် သတ္တုတူးဖော်ရေးကဏ္ဍရှိ ASM လုပ်ငန်းများ၊ အထူးသဖြင့် အင်အားသုံးခြိမ်းခြောက်ခံရသူများအတွက်တွေ့ကြုံရသည့် အခက် အခဲများကို လျော့ကျစေရေးကိုလည်း အထောက်အကူပြုနိုင်သကဲ့သို့ တစ်ဖက်တွင်လည်း တရားဝင်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ဥပဒေအား လေးစားလိုက်နာခြင်းမှတစ်ဆင့် ASM များအတွက် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအခွင့်အလမ်းများကို ဖန်တီးပေးနိုင်သည့် ပဋိပက္ခ ကင်းရှင်းသည့် ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များကို မြှင့်တင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အစိုးရသည် OECD Minerals Guidance အား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြန့်ကျက်မျှဝေနိုင်ရေးနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများက လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ရေးအတွက် စဉ်းစားဆောင်ရွက်သင့်သည်။

နိုင်ငံအများ အပြားတွင် OECD Minerals Guidance အား တရားဝင်အတည်ပြုခြင်းနှင့် ပြည်တွင်း ဥပဒေများတွင် ထည့်သွင်းခြင်းတို့အပါအဝင် ၎င်းအား အကောင်အထည်ဖော်ရာ တွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရေးနှင့် အဆင်ပြေချောမွေ့စေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ချက်များ ကိုပါ ပြုလုပ်ကြသည်။ ဥပမာ- ပဋိပက္ခနှင့် အန္တရာယ်များသည့်နေရာများမှ ထုတ်လုပ်ရရှိ

သည့် သံဖြူ tantalum၊ tungsten၊ သတ္တုရိုင်းများနှင့် ရွှေတို့ကို တင်သွင်းသူများအတွက် ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်အရ လက်တွေ့ကျင့်သုံးရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများကို ချမှတ်ထားသည့် ဥရောပသမဂ္ဂ၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော တွင်းထွက်သတ္တု ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း (EU Regulation on Responsible Mineral Supply Chains-Regulation (EU) 2017/821) သည် OECD Minerals Guidance အား အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သည် (Box ၄-၅)။ များစွာသော ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာစက်မှုလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ချက်များသည် သတ္တု ကဏ္ဍရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုအလေ့အကျင့်အား OECD Minerals Guidance နှင့်ကိုက်ညီမှုရှိစေရန် အားပေးပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိသည်။ အစိုးရများသည် ထိုသို့သော ဆောင်ရွက်ချက်များကို စုစည်းပေးခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းကွပ်ကဲခြင်းနှင့် အထောက်အပံ့ပေးခြင်း စသည့် အခန်းကဏ္ဍများကို ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။

Box ၄-၅ တာဝန်ယူမှုရှိသော တွင်းထွက်သတ္တုများဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များအတွက် OECD Due Diligence Guidance ကို အထောက်အပံ့ပြုရန်နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန် ဆောင်ရွက်ချက်ဥပမာများ

OECD Minerals Guidance သည် သတ္တုကဏ္ဍမှ လိုက်နာကျင့်သုံးရမည့် နိုင်ငံတကာ စံသတ်မှတ်ချက် ဖြစ်သည်။ အိုအီးစီနှင့် Great Lakes Region ရှိ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ညီလာခံတွင် ပါဝင်သည့်နိုင်ငံများ (အင်ဂိုလာ၊ ဘူရူန်ဒီ၊ ဗဟိုအာဖရိကသမ္မတနိုင်ငံ၊ ကွန်ဂို သမ္မတနိုင်ငံ၊ ကွန်ဂိုဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ၊ ကင်ညာ၊ ရဝမ်ဒါ၊ ဆူဒန်၊ တန်ဇမ်နီးယား၊ ယူဂန်ဒါနှင့် ဇမ်ဘီယာ) စက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် DRC မှ ကုလသမဂ္ဂ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များအဖွဲ့တို့၏ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုဖြင့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများပါဝင်သည့် ဆွေးနွေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြင့် OECD Minerals Guidance သည် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားစေသည့်နေရာများမှ တွင်းထွက်သတ္တုများ၏ တာဝန်ယူမှုရှိသောထောက်ပံ့မှု ကွင်းဆက်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အစိုးရ-ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ချက် တစ်ခု၏ ပထမဆုံးဥပမာဖြစ်သည်။

အစိုးရများ၊ ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများသည် OECD Minerals Guidance ကို ထောက်ခံအတည်ပြုခဲ့ကြပြီး ၎င်း၏ အကောင်အထည်ဖော်ရေး အပိုင်းကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည့် ဆောင်ရွက်ချက်များ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းအား အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာကြေညာချက်များ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဆောင်ရွက်ချက် များ၌ ကိုးကားအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၀ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် Great Lakes Region ရှိ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ညီလာခံ၏ နိုင်ငံ အကြီးအကဲများက သဘာဝအရင်းအမြစ်များအား တရားမဝင်ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုတိုက်ဖျက်ရေး

ဆိုင်ရာ ဒေသတွင်းလုပ်ဆောင်ချက်အဖြစ် OECD Minerals Guidance ကို ထောက်ခံ အတည်ပြုခဲ့ကြပြီး Great Lakes Region မှ သတ္တုတူးဖော်ထုတ်ယူသည့် ကုမ္ပဏီများကို ၎င်းအား လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် တောင်းဆိုခဲ့သည် (ICGLR, 2010)။ ဘူရွန်ဒီ၊ ကွန်ဂိုဒီမို ကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံနှင့် ရဝမ်ဒါနိုင်ငံတို့မှ အစိုးရများက ၎င်းအား ပြည်တွင်းဥပဒေ မူဘောင်များတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းခဲ့ကြသည်။ US Department of State သည်လည်း ၎င်းအား ထောက်ခံအတည်ပြုခဲ့ပြီး ကုမ္ပဏီများအား ၎င်းအပေါ် အခြေခံ၍ လက်တွေ့ ကျင့်သုံးမှုအလေ့အကျင့်များ ဆောင်ရွက်ရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစ၍ အမေရိကန်နိုင်ငံ ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်လုပ်ငန်းကြီးကြပ်ရေးကော်မရှင် (US Securities and Exchange Commission) သည် Dodd-Frank legislation ၏ ပုဒ်မ ၁၅၀၂ အား အကောင်အထည်ဖော်ရေးနောက်ဆုံးစည်းမျဉ်းနှင့်အညီ ပဋိပက္ခတွင်းထွက်သတ္တုများ ဆိုင်ရာအစီရင်ခံစာကို တင်ပြရန်လိုအပ်သည့်ကုမ္ပဏီများ၏ လက်တွေ့ကျင့်သုံးဆောင်ရွက် ချက်အတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမူဘောင်တစ်ခုအဖြစ် OECD Minerals Guidance အား အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည် (OECD, 2016)။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် မေလတွင် ဥရောပသမဂ္ဂမှ OECD Minerals Guidance ပါ အဆင့် ၅ ဆင့်နှင့်အညီပဋိပက္ခနှင့် အန္တရာယ်များသည့်နေရာများမှ တူးဖော်ထုတ်ယူသည့် သံဖြူ၊ tantalum၊ tungsten နှင့် သတ္တုရိုင်းများနှင့် ရွှေတို့ကို ဥရောပ သမဂ္ဂတင်သွင်းသူများက တင်သွင်းရာ၌ ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်တစ်လျှောက် လက်တွေ့ လိုက်နာ ကျင့်သုံးမှုဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့် စည်းမျဉ်း (Regulation (EU) 2017/821) ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး အဆိုပါစည်းမျဉ်းသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် စတင် အသက်ဝင်မည်ဖြစ်သည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံတွင်းထွက်သတ္တုကုန်သည်များအသင်းနှင့် တွင်းထွက်သတ္တုနှင့် ဓါတုပစ္စည်းများ တင်သွင်းသူနှင့် တင်ပို့သူများအသင်းနှင့် အိုအီးစီဒီတို့ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ရလဒ်အဖြစ် OECD Minerals Guidance အပေါ် အခြေခံသည့် တာဝန်ယူမှုရှိသော တွင်းထွက် သတ္တုထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များအတွက် တရုတ်နိုင်ငံလက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုလမ်းညွှန်များအဖြစ် တရုတ်နိုင်ငံမှ လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့သည်။ အဆိုပါလမ်းညွှန်ချက်များသည် တရုတ်ကုမ္ပဏီအား တည်ဆဲအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် ဥပဒေများအား အပြန်အလှန် အသိအမှတ် ပြုရန်နှင့် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်ကိုက်ညီစွာ ကျင့်သုံးနိုင်စေရန် ပံ့ပိုးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် တာဝန်ယူမှုရှိသော လက်ဝတ်ရတနာကောင်စီသည် OECD Minerals Guidance ပါ လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုလိုအပ်ချက်များကို ထည့်သွင်း၍ ၎င်း၏ ကျင့်ဝတ် စည်းမျဉ်းကို ပြန်လည် ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ တွင်းထွက်သတ္တုနှင့်ပတ်သက်၍ တွေ့ကြုံရသည့် ပြဿနာများကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းမရှိသည့် အချို့သောလုပ်ငန်းများမှ တွင်းထွက် သတ္တု ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များနှင့် ဆက်စပ်နေသည့်လူများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာဆိုးကျိုးများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန်နှင့် RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် သတ္တုကဏ္ဍနှင့် ဆက်စပ်သော နိုင်ငံတကာပါဝင်ပတ်သက်သူများဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်

တွင် The Hague ၌ စတင်လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ အဆိုပါသဘောတူစာချုပ်အား လက်မှတ်ရေးထိုးသည့် စာချုပ်ဝင်များသည် ကုမ္ပဏီများ၊ အစိုးရ၊ စက်မှုလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ ဖြစ်သည်။
ရင်းမြစ် - OECD (2016).

တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးမြှင့်နိုင်ရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု

မကြာသေးမီနှစ်များက ကမ္ဘာ့ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို မြှင့်တင်ခြင်းအား အထူးသဖြင့် ထောက်ပံ့သူ/ဝယ်ယူဆက်နွယ်မှုအမျိုးမျိုးကို သိရှိနားလည်လာခြင်းမှတစ်ဆင့် အလေးထားတိုးမြှင့်လာကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ ဥပမာ-၂၀၁၅ ခုနှစ် တွင် G7 ခေါင်းဆောင်များသည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအား ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတိုးမြှင့်ခြင်း၊ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ကာကွယ်ခြင်းကို တိုးမြှင့်ခြင်းနှင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး နည်းစနစ်များ ခိုင်မာစေခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ G7 ခေါင်းဆောင်များသည် ဘဏ္ဍာငွေစီးဆင်းမှုတွင် ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရန်နှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာငွေကြေးခဝါချမှုနှင့်တရားမဝင်သောနည်းလမ်းဖြင့် ရရှိသည့်ငွေကြေးများကို တားဆီးနိုင်မည့်နိုင်ငံတကာစံသတ်မှတ်ချက်များကို ချမှတ်ဖော်ဆောင်မည့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော ဘဏ္ဍာရေးဆောင်ရွက်ချက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းအဖွဲ့ (Financial Action Task Force-FATF) ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုကို ပံ့ပိုးပေးရန် ကတိကဝတ်ပြုခဲ့ကြသည် (G7, 2015; FATF, 2019)။

အချို့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် ရှေ့တန်းမှနေ၍ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့ကြပြီး ထောက်ပံ့ပေးသူများ၏ စာရင်းများကို တရားဝင်ထုတ်ဖော်ခြင်းနှင့် ခေါင်းစဉ်တစ်ခုနှင့်ပတ်သက်၍ လူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့် အလုပ်သမားသမဂ္ဂများနှင့် ဆွေးနွေးမှုများဖြင့် ကတိကဝတ်ပြုခဲ့ကြသည်။ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များသည်လည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များကို မြှင့်တင်နိုင်ရေးဆောင်ရွက်ချက်များကို စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ဥပမာ - အထည်ချုပ်နှင့် ဖိနပ်ထုတ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် Open Apparel Registry လမ်းပြမြေပုံသည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ အထည်ချုပ် လုပ်ငန်းများ၏ သတင်းအချက်အလက်များကို ရှာဖွေအသုံးပြုနိုင်အောင် ပံ့ပိုးပေးထားသည် (OAR, 2020)။ တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် EITI သည် ရေနံ၊ သဘာဝဓါတ်ငွေ့နှင့် တွင်းထွက်သတ္တုအရင်းအမြစ်များ၏ ပွင့်လင်း၍ တာဝန်ယူမှုရှိသော စီမံခန့်ခွဲမှုကို မြှင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် ကမ္ဘာ့အဆင့်မီစံသတ်မှတ်ချက်တစ်ခုအဖြစ် ထောက်ပံ့ပေးသည်။ အစိုးရ၊ ကုမ္ပဏီများနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများပါဝင်သည့်

သုံးပွင့်ဆိုင်အဖွဲ့၏ ထောက်ပံ့မှုဖြင့် နိုင်ငံပေါင်း ၅၃ နိုင်ငံတွင် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် EITI စံသတ်မှတ်ချက်၌ တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ် ရေးလုပ်ငန်းများ၏ ထုတ်လုပ်မှုမှစ၍ တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်လျှောက် သတင်းအချက်အလက် များကို ထုတ်ဖော်ခြင်း၊ အစိုးရမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့၏ ဝင်ငွေများကို တရားဝင်ထုတ်ပြန်ခြင်းနှင့် အများပြည်သူအကျိုးအတွက် ၎င်းတို့၏ ဆောင်ရွက်ချက်တို့ကို တရားဝင်ထုတ်ဖော်ကြေညာ ရန် လိုအပ်သည် (EITI, 2020)။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် EITI ကို ဆောင်ရွက်ရန် ကတိကဝတ်ပြုခဲ့ပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် EITI အဖွဲ့ဝင်လောင်းဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၎င်းမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို မြှင့်တင်ခြင်း ဆောင်ရွက်ချက်များကို အောင်မြင်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ခြင်းသည် တိုးတက်လာမှု တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် EITI အဖွဲ့ဝင်လောင်းနိုင်ငံအဖြစ် ပထမဆုံး EITI အစီရင်ခံစာကို ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် တရားဝင်ထုတ်ပြန်နိုင်ခဲ့ပြီး ၎င်းအစီရင်ခံစာသည် မြန်မာ နိုင်ငံ၏ သဘာဝအရင်းအမြစ်စီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုကို ဖော်ဆောင်သည့် အဓိကခြေလှမ်းတစ်ခုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြသည် (EITI, 2017)။

၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွက် EITI နှစ်စဉ်တိုးတက်မှုအစီရင်ခံစာကို ထုတ်ပြန်ရာတွင် EITI ဘုတ်အဖွဲ့သည် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ တွင်းထွက်သယံဇာတများ၏ အချက်အလက်များတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် အများပြည်သူနှင့် ဆွေးနွေးမှုများအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ EITI အကောင်အထည်ဖော်တိုးတက်မှုအခြေအနေအပေါ် အသိအမှတ်ပြုခဲ့ သည်။ ဘုတ်အဖွဲ့သည် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်နှင့် ဒေသခွဲများတွင်ပါ အများပြည်သူများ ပါဝင်လာနိုင်မည့် ဝန်းကျင်ကို ပိုမိုတိုးတက်စေရန်လည်း အကြံပြုခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ဘုတ် အဖွဲ့သည် အများပြည်သူသို့ တရားဝင်ထုတ်ဖော်ချက်များ ပိုမိုတိုးတက်မှုရှိစေရေး၊ အထူး သဖြင့် လိုင်စင်ခွဲဝေပေးခြင်း၊ နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SOEs) နှင့် ကျောက်မြတ် ရတနာထုတ်လုပ်မှုအချက်အလက်များအား ပိုမိုထုတ်ပြန်နိုင်ရေးအတွက် တိုက်တွန်းခဲ့ပြီး တပ်မတော်က အကျိုးစီးပွားပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီများ၏ အခြေအနေနှင့် EITI စံသတ်မှတ် ချက်နှင့်အညီ ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များပါ အပြည့်အဝ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပါဝင်နိုင်ရေးကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံမှ ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း အားပေးခဲ့သည် (EITI, 2019)။

၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် EITI သည် ၎င်း၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအား တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော် ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍတွင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည့် ကုမ္ပဏီများ၏ အကျိုးစီးပွား ပိုင်ဆိုင်မှု ဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များကို လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်အနေဖြင့် မဖြစ်မနေ ထုတ်ပြန် ရမည်ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် FATF ၏ အကြံပြုချက်များအပါအဝင် နိုင်ငံ တကာမှ လက်ခံထားသော ငွေကြေးခဝါချမှုတိုက်ဖျက်ရေးနှင့် တရားမဝင်သောနည်းလမ်း ဖြင့် ရရှိသည့်ငွေကြေးများတိုက်ဖျက်ရေးစံချိန်စံညွှန်းများကို ထိထိရောက်ရောက် အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သည့် ဒေသတွင်းအစိုးရအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအနေဖြင့် ငွေကြေးခဝါချမှု

ဆိုင်ရာ အာရှ-ပစိဖိတ်အုပ်စု (APG) ၏ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်လာခြင်းသည် အကျိုးစီးပွား ပိုင်ဆိုင်မှုအား ထုတ်ပြန်မှုအားကောင်းလာခြင်းဖြစ်သည်။ FATF ၏ အကြံပြုချက်များတွင် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ထားသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အစီအစဉ်များ၏ အကျိုးစီးပွား ပိုင်ဆိုင်မှုအချက်အလက်များအား ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ရရှိနိုင်မှုကို တိုးမြှင့်ဖော်ဆောင် နိုင်မည့် အသေးစိတ်အကြံပြုချက်များ ပါဝင်ပါသည်။(FATF, 2019)။ ၎င်း၏ ၂၀၁၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် အပြန်အလှန်အကဲဖြတ်ခြင်းအစီရင်ခံစာတွင် APG သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အစီအစဉ်များ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် အကျိုးစီးပွားပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သော FATF ၏ အကြံပြုချက်များကို လိုက်နာခြင်းမရှိဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ဤ သတ်မှတ်ချက်ကို APG ၏ ၂၀၁၁ ခုနှစ် သြဂုတ်လတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ အပြန်အလှန်အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ပထမအကြိမ်အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည် (APG, 2018-2019)။

ဤနောက်ခံအကြောင်းအရာနှင့် ခြားနားသည်မှာ ယခင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ၂၀၁၉ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံးသည် နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အပါအဝင် တွင်းထွက်သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍတွင် လုပ်ကိုင်နေသည့် ကုမ္ပဏီ များမှ ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားပိုင်ဆိုင်သူများစာရင်းကို ထုတ်ပြန်ကြေငြာရန် လိုအပ်သည် ဟူ၍ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁၀၄/၂၀၁၉ ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်းသည် ၂၀၂၀ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် စတင်အသက်ဝင်ခဲ့သဖြင့် အောင်မြင်သော ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု တစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်။ အဆိုပါအမိန့်ကြော်ငြာစာအရ အကျိုးစီးပွားပိုင်ဆိုင်မှု ထုတ်ဖော်ရန် လိုအပ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန် အကျိုးစီးပွားပိုင်ဆိုင်မှု ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး DICA အား အဆိုပါအဖွဲ့အစည်း၏ ပင်မတာဝန်ခံဌာန အဖြစ် ခန့်အပ်ထားသည် (MEITI, 2019a)။ DICA website တွင် database ထားရှိ၍ အကျိုးစီးပွားပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များ ရယူသုံးစွဲနိုင်အောင် စီစဉ်ထားရှိ သည်။ ၂၀၂၀ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံးမှ ထုတ်ပြန်သည့် အကျိုးဝင်မှု နယ်ပယ်အတွင်းတွင် တည်ရှိသည့်ကုမ္ပဏီပေါင်း ၁၆၃ ခုအနက် တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးကုမ္ပဏီများနှင့် နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပေါင်း ၁၂၁ ခုတို့သည် ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားပိုင်ဆိုင်သူများနှင့် ဆက်စပ်သတင်းအချက်အလက်များကို တရားဝင် ထုတ်ဖော်ခဲ့ကြသည် (DICA, 2020)။

ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ တရားဝင်ဖွဲ့စည်းမှတ်ပုံတင်ထားသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အားလုံးသည် ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို DICA နှင့် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသို့ ပေးပို့ရမည်ဆိုသည့် ညွှန်ကြားချက်တစ်ရပ်ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် DICA မှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည် (DICA, 2019d)။ သို့သော်

အဆိုပါညွှန်ကြားချက်သည် ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်တစ်ခု ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကျိုးစီးပွားပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအရ မရှင်းလင်းသည့်အနေအထားဖြစ်ကြောင်း လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ က သုံးသပ်ထောက်ပြခဲ့သည်။ ၎င်းနှင့်ပတ်သက်၍ အဓိကကျသည့်ကိစ္စရပ်များမှာ တည်ဆဲ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းနှင့် အဆိုပါညွှန်ကြားချက်က သတ်မှတ်ထားသည့် အကျိုးစီးပွားပိုင်ဆိုင်မှုသတ်မှတ်ချက်အဆင့်တို့၏ ကိုက်ညီမှုနှင့် ညွှန်ကြားချက်၏ အကျိုးဝင် မှုနယ်ပယ်အတွင်း တည်ရှိသည့် တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ကို ကျော်လွန်၍ ကုမ္ပဏီများအားလုံးအတွက် ဥပဒေရေးရာအခြေခံနှင့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှု နည်းလမ်းတို့ ပါဝင်မှုပင်သည် (Chau, 2020a; Global Witness, 2019)။

ဥပမာ - အဆိုပါညွှန်ကြားချက်သည် အကျိုးစီးပွားပိုင်ဆိုင်သူများကို မဲပေးခွင့် ရှယ်ယာသည် ၅ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ရှိသော ရှယ်ယာရှင်အဖြစ် အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ထားသော်လည်း မြန်မာ နိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်မှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် ငွေကြေးခဝါချမှုတိုက်ဖျက်ရေးနှင့် တရားမဝင်သော နည်းလမ်းဖြင့် ရရှိသည့်ငွေကြေးများ တိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာဝယ်ယူမှုများ လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှု အတွက်ညွှန်ကြားချက် ၁၈/၂၀၁၉ ၌ အဆိုပါမဲပေးခွင့်ရှယ်ယာ သတ်မှတ်ချက်မှာ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည် (Chau, 2020a; CBM, 2019)။ DICA မှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် ညွှန်ကြားချက်ကို အခြေခံကာ ငွေကြေးခဝါချမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၄) တွင် “ကုမ္ပဏီ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခု သို့မဟုတ် စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုတစ်ခုခုကို ထိရောက်သော ထိန်းချုပ်မှု ပြုလုပ်သည့်” သူတစ်ဦး ဟူ၍ “အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူပိုင်ရှင်” ကို အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ထား သော်လည်း တိကျသည့်ရာခိုင်နှုန်းအချိုးကို ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ (Chau, 2020a; Myanmar Government, 2014)။ အဆိုပါညွှန်ကြားချက်အား အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် ကုမ္ပဏီများမှ ထုတ်ဖော်ရမည့် သတင်းအချက်အလက်များနှင့်ပတ်သက်၍ မကြာသေးမီက မေးမြန်းသုံးသပ်ချက်အရ နိုင်ငံရေးအရ အကတိလိုက်စားမှုများနှင့် ဆက်စပ်သောကြောင့် ယခုကဲ့သို့ ကွဟချက်များရှိနေခြင်းဖြစ်ကြောင်း သတ်မှတ်ခဲ့သည် (Chau, 2020b; Global Witness, 2020)။ အကျိုးစီးပွားပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များ ရှင်းလင်းညီညွတ်မှုရှိခြင်း နှင့် ပြည့်စုံသည့် တာဝန်ခံမှုနည်းစနစ်ကို တည်ထောင်ခြင်းတို့ဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို တိုးမြှင့်ခြင်း၊ အခွန်ရှောင်ရှားခြင်း၊ ငွေကြေးခဝါချခြင်းနှင့် တရားမဝင်သောနည်းလမ်းဖြင့် ရရှိသည့်ငွေကြေးများကို တိုက်ဖျက်ခြင်းစသည့် DICA ၏ ရည်မှန်းချက်များ ပြည့်မီစေရန် အရေးကြီးသည်။

အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုများရှိခဲ့သော်လည်း ငွေကြေး ခဝါချမှု တိုက်ဖျက်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ၂၀၀၆ ခုနှစ်မှစတင်ကာ မြန်မာနိုင်ငံအား စောင့်ကြည့် စာရင်း အဖြစ် FATF ၏ “မီးခိုးရောင်စာရင်း (grey list)” မှ ပယ်ဖျက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သော်လည်း ၂၀၂၀

ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် “မီးခိုးရောင်စာရင်း” သို့ ပြန်လည်ထားရှိခဲ့သည်။ FATF ၏ ထိုသို့သောဆုံးဖြတ်ချက်မှာ အချို့သော အဓိကနယ်ပယ်များတွင် ငွေကြေးခဝါချမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာအား အပြည့်အဝနားလည်သဘောပေါက်မှု မရှိခြင်းနှင့် ပြစ်မှုများ ပိုမိုမြင့်တက်လာခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည် (Allard, 2020; Global Witness, 2020)။ APG ၏ ယခင်တွေ့ရှိခဲ့သည် ငွေကြေးခဝါချမှုပြဿနာများကဲ့သို့ပင် မူးယစ်ဆေးထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ကုန်ကူးခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကျူးလွန်မှုများ (ကျောက်စိမ်း၊ တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်မှောင်ခိုကူးခြင်းနှင့် တရားမဝင်သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း ကဲ့သို့သော အရင်းအမြစ်များအား တရားမဝင်တူးဖော်ထုတ်လုပ်မှု အပါအဝင်)၊ လူကုန်ကူးခြင်းနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု စသည် နယ်ပယ်များ၌ ကျူးလွန်မှုများ ပိုမိုများပြားလာခြင်းကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ အဆိုပါအကဲဖြတ်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် သိသာထင်ရှားသည့် တရားမဝင်ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် စီးပွားရေးအရင်းအမြစ်များကို ထိန်းချုပ်ထားသော အစိုးရမဟုတ်သည့်အဖွဲ့များအပါအဝင် နိုင်ငံဖြတ်ကျော် အကျိုးအမြတ်ရရှိရေးကို ဦးတည်သည့် ကျူးလွန်မှုများနှင့် ဆက်စပ်ငွေကြေးခဝါချမှုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပုံရိပ်သည် ထိုကဲ့သို့ ရှုပ်ထွေးသော အခြေအနေဖြင့် ဖော်ပြခံရခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါအစီရင်ခံတွင် နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှု အားနည်းခြင်းနှင့် အထူးသဖြင့် အဆိုပါလုပ်ငန်းများတွင် လိမ်လည်မှုနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုကို ထိန်းချုပ်မှုအားနည်းခြင်းကြောင့် နိုင်ငံရေးအရ အဂတိလိုက်စားမှုများ ပါဝင်လာခြင်းတို့ကို မှတ်ချက်ပြုထားသည် (APG, 2018)။

နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်း

SEEs သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတွင် အရေးကြီးသည့်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပြီး ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်ကဏ္ဍမှ အများဆုံးအပါအဝင် ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း ရှာဖွေပေးလျက်ရှိသည် (NRGI, 2018a)။ ထို့ကြောင့် SOEs သည် စီးပွားရေးဝန်းကျင် တိုးတက်စေရေးနှင့် RBC အား မြှင့်တင်ရေးတို့၌ သိသာထင်ရှားစွာ လွှမ်းမိုးမှုရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ရာတွင် ပုဂ္ဂလိကသော်လည်းကောင်း၊ SOEs သော်လည်းကောင်း၊ ဖက်စပ်သော်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးကဏ္ဍအားလုံးအတွင်း အကျိုးဝင်သည့် လုပ်ငန်းများအားလုံးသည် OECD Guidelines များနှင့်ကိုက်ညီမှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ အလားတူ နိုင်ငံများအားလုံးနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအားလုံးသည် UN Guiding Principles ကိုလည်း လိုက်နာကျင့်သုံးရမည်ဖြစ်သည်။ UN Guiding Principle 4 ၌ “လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာကျင့်သုံးမှုလိုအပ်ချက်များအရ သင့်တော်သည့်နေရာ အပါအဝင် တရားဝင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာအာမခံချက် သို့မဟုတ် အာမခံသည့်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပို့ကုန်ဆိုင်ရာငွေကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့သော အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများမှ သိသာထင်ရှားသည့်ပံ့ပိုးမှုများနှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို ရရှိခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံက ပိုင်ဆိုင်သော

သို့မဟုတ် ထိန်းချုပ်ထားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုကို ကာကွယ်ရန် ထပ်တိုးဆောင်ရွက်ချက်များ ပြုလုပ်သင့်သည်” ဟု ဖော်ပြထားသည် (UN, 2011)။ နိုင်ငံတော်မှ အကျိုးစီးပွားပါဝင်မှုမူဝါဒကို ချမှတ်ရာတွင် နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှ RBC အား လေးစားလိုက်နာမှုရှိရမည်ဆိုသည့် မည်သည့်မျှော်မှန်းချက်များ ကိုမဆို ရှင်းလင်းစွာပြုလုပ်ရမည်ဟု နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ကော်ပိုရိတ် စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အိုအီးစီဒီလမ်းညွှန်ချက်များ (၂၀၁၅) (2015 OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises) မှ အကြံပြုထားသည်။ လူ့အခွင့်အရေး၊ အလုပ်သမား၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် အခွန်ဆိုင်ရာပြဿနာများအပါအဝင် ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်သောပြဿနာများကို အစီရင်ခံတင်ပြနိုင်မည့် ဆောင်ရွက်ချက်များကိုပါ အဆိုပါလမ်းညွှန်ချက်များတွင် အကြံပြုဖော်ပြထားသည် (OECD, 2015a)။

၁၉၉၀ ခုနှစ်များအလယ်၌ အရေးကြီးသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ပုဂ္ဂလိကပိုင်သို့ ပြောင်းလဲတည်ဆောက်ခြင်းအား ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစ၍ အရှိန်အဟုတ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်း အိုအီးစီဒီ၏ ပထမအကြိမ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း (၂၀၁၄) တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ၎င်းတွင် တပ်မတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများအပါအဝင် နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာမူဘောင် ပိုမိုတိုးတက်စေရေးနှင့် တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းသည် အရေးကြီးသည့် အချက်ဖြစ်ကြောင်းကို အလေးပေးဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည် (OECD, 2014)။ နိုင်ငံတော်ပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ခြင်းသည် အစိုးရ၏ ဆောင်ရွက်ရမည့်အစီအစဉ်တွင် အဓိက ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်တစ်ခုအဖြစ် ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း (MSDP) (၂၀၁၈-၂၀၃၀) တွင် နိုင်ငံတော်ပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများတိုးတက်စေရန်နှင့် ၎င်းတို့အား ပုဂ္ဂလိကပိုင်သို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်စေရန်အတွက် တိကျသည့်မူဝါဒများပါဝင်ပါသည်။ ယှဉ်ပြိုင်မှုများ ပိုမို အားကောင်းလာစေရန်နှင့် စက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် လေးနှစ်အတွင်း နိုင်ငံတော်ပိုင်စက်ရုံများအား ပုဂ္ဂလိကပိုင်သို့ ပြောင်းလဲသည့်စီမံချက်ကို ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အစိုးရက ကြေညာခဲ့ပါသည် (Government of Myanmar, 2016c)။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အစိုးရအဆင့်မြင့်အရာရှိများသည် အရှုံးပေါ်နေသည့် နိုင်ငံတော်ပိုင်စက်ရုံများအား ပုဂ္ဂလိကပိုင်သို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်ရေးလိုအပ်ချက်ကို ထပ်လောင်းကြေညာခဲ့ပါသည် (Htwe, 2019b)။

အရှုံးပေါ်နေသည့် နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ပုဂ္ဂလိကပိုင်သို့ ပြောင်းလဲခြင်းသည် နိုင်ငံတော်၏ ဘတ်ဂျက်အခက်အခဲကို လျော့ပါးစေနိုင်သကဲ့သို့ ထိုသို့ပြောင်းလဲခြင်းဖြင့် အကျိုးအမြတ်များ ပိုမိုရရှိစေမည့် အလားအလာတိုးတက်လာမည်ဖြစ်သည့်အတွက် အစိုးရ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ကျန်ရှိနေသည့် နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ကြီးကြပ်မှုနှင့် တာဝန်ယူမှုအပိုင်းတို့တွင် တိုးတက်လာစေရေးကို အလေးပေးဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစတင်၍ အခြားအစိုးရရန်ပုံငွေများပါ အခြားစည်းမျဉ်းများနှင့်မတူညီသည့် အခြားငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်တွင် နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အကျိုးအမြတ်သည် ၅၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ဆက်လက် ရရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ အခြားငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်ရှိ သီးသန့်အရန်ထားသည့်ငွေစာရင်းများ၌ အရင်းအမြစ်များအား မည်ကဲ့သို့ အသုံးပြုသည်ဆိုသည့်အချက်နှင့် နိုင်ငံတော်၏ ဘတ်ဂျက်တွင် မည်ကဲ့သို့ မှတ်တမ်းတင်ထားသည်ဆိုသည့်အချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် သတင်းအချက်အလက်များ အပြည့်အဝရရှိမှုတို့တွင် အကန့်အသတ်ဖြင့် ရှိနေပါသည် (NRGI, 2018a; World Bank, 2018; OECD, 2015b)။ နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် တပ်မတော်မှ ပါဝင်မှုသတ်မှတ်ချက်နှင့် ပါဝင်မှုအတိုင်းအတာ၊ ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများတွင် တပ်မတော်မှ ပါဝင်နေသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကျိုးအမြတ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မေးစရာမေးခွန်းများ ရှိလာခဲ့သည် (NRGI 2016, 2018a; UN, 2019)။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် EITI ဘုတ်အဖွဲ့သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တပ်မတော်လက်အောက်ခံကုမ္ပဏီများ၏ အခြေအနေကို ကွဲပြားစွာ သိရှိစေရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ ဆောင်ရွက်ချက်များအား EITI ၏ စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ အပြည့်အဝ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအား တောင်းဆိုခဲ့သည် (EITI, 2019)။

ဖော်ပြပါပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနယ်ပယ်တွင် တိုးတက်မှုအခြေအနေများ တွေ့မြင်နိုင်ပြီဖြစ်သည်။ အကျိုးအမြတ်ပိုင်ဆိုင်သူများ၏ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှုရှိနေသည့်သူများ (Politically Exposed Persons - PEP) နှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ဆက်သွယ်မှုလမ်းကြောင်းများ ထုတ်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် မကြာခင်က မိတ်ဆက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ယူမှုအပိုင်းတို့အား သိသာစွာ တိုးတက်စေရန် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါလိုအပ်ချက်အား ထိရောက်စွာအကောင်အထည်ဖော်ရေးသည် အစိုးရ၏ အရေးကြီးသော လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အစိုးရသည် နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အခြားငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်အား ဖျက်သိမ်းမည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအစီအစဉ်နှင့် အဆိုပါငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်မှ ဝင်ငွေများအားလုံးကို အစိုးရထံသို့ လွှဲပြောင်းခြင်းတို့ကိုလည်း ကြေညာခဲ့ပြီးဖြစ်သည် (NRGI, 2019a)။ ၎င်းသည် အပြုသဘောဆောင်သည့် တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်ပြီး အစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ကောင်းမွန်သောစီမံအုပ်ချုပ်မှုတို့ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် ကြိုးပမ်းချက်ကို ဆက်လက်ဖော်ဆောင် ရမည်ဖြစ်သည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ပဋိပက္ခနှင့် အန္တရာယ်များသည့် နေရာများ၌ တွင်းထွက်သတ္တုများဆိုင်ရာတာဝန်ယူမှုရှိသော ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များ အတွက် လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်မည့် အိုအီးစီဒီ၏ လမ်းညွှန်ချက်နှင့် တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ရေးကဏ္ဍ၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုများအားလုံး စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုဆိုင်ရာလက်တွေ့ကျင့်သုံး နိုင်မည့် အိုအီးစီဒီ၏ လမ်းညွှန်ချက်ကဲ့သို့သော သက်ဆိုင်ရာလက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်မည့် နည်းလမ်းများနှင့်အညီ နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ဆိုင်ရာစံသတ်မှတ်ချက်များ၊ အထူးသဖြင့် အခက်အခဲအခြေပြုလက်တွေ့ ကျင့်သုံးနိုင်မည့်နည်းလမ်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။

အထည်ချုပ်ကဏ္ဍတွင် RBC ကို မြှင့်တင်ရာ၌ လုပ်ငန်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ချက်များကို ပံ့ပိုးပေးခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးအခြေအနေသည် ကဏ္ဍများအပေါ် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် သက်ရောက်မှုရှိသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့ လုပ်ငန်းလည်ပတ်နေသည့် ကဏ္ဍပေါ် မူတည်၍ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာပြဿနာများကို သတ်မှတ်၍ ပြည့်စုံသည့် ဆောင်ရွက်ချက်များကို အသုံးပြုကာ ဖြေရှင်းရန်လိုအပ်သည်။ ဥပမာ- အဆိုပါ ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် အလုပ်သမားများနှင့် အခြားထိခိုက်လွယ်သောအုပ်စုများအား အကာအကွယ်ပေးရေးနှင့် ပဋိပက္ခများဖြစ်ပေါ်စေရေးကို တိုက်ရိုက် သို့မဟုတ် သွယ်ဝိုက်သော နည်းလမ်းဖြင့် ရှောင်ရှားနိုင်ရေးတို့ ပါဝင်ပါသည်။ သို့သော် ထိုကဲ့သို့သောဆောင်ရွက် ချက်များကို စုစည်းဖြေရှင်းနိုင်ပါက ပိုမိုလွယ်ကူစေပြီး ထိရောက်မှုရှိမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ နိုင်ငံ၏ အထည်ချုပ်ကဏ္ဍရှိ သက်ဆိုင်သူများက ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် စုစည်း၍ မည်ကဲ့သို့ RBC ကို ပူးပေါင်းမြှင့်တင်ခဲ့သည်ကို ပြသနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုကဏ္ဍ၏ အတွေ့အကြုံသည် အခြား စီးပွားရေးကဏ္ဍများအတွက် စံနမူနာကောင်းတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။

ထိုကဏ္ဍရှိ များစွာသောလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ရင်းမြစ်ကို ပံ့ပိုးပေးရန်နှင့် နိုင်ငံတွင်း တာဝန်ယူမှုရှိစွာဖြင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းကို အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် အဆိုပြုရွေးချယ်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော ဆောင်ရွက် ချက်များသည် နာမည်ဂုဏ်သတင်းထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရာတွင် လည်းကောင်း၊ အထူးသဖြင့် အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင်းရှိ ပို့ကုန်တိုးတက်မှုကို မြှင့်တင် ရာတွင်လည်းကောင်း အထောက်အကူပေးနိုင်သည့် အလားလာများ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တွင် ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစတင်၍ ဥရောပသမဂ္ဂမှ EBA အစီအစဉ်၏ ဦးစားပေးဝင်ရောက်ခွင့်အရ

ဥရောပဈေးကွက်သို့ အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းများမှ ပို့ကုန် ထုတ်လုပ်တင်ပို့မှုများ လျင်မြန်စွာ တိုးတက်လာလျက်ရှိသည်။ မြန်မာ့အထည်ချုပ်ပို့ကုန်များတန်ဖိုးသည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၄၉ မီလီယံရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၄.၆ ဘီလီယံ နီးပါး၊ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် နိုင်ငံ၏ ပို့ကုန်ဝင်ငွေ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ အထည်ချုပ် ပို့ကုန်အားလုံးအနက် ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သည် ဥရောပသို့ တင်ပို့နေခြင်း ဖြစ်သည်။ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အလုပ်သမားအခွင့်အရေး ဆိုင်ရာပြဿနာများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဥရောပသမဂ္ဂ၏ EBA အစီအစဉ်အား ရုတ်သိမ်းရန် အလားအလာသည် အထူးသဖြင့် အထည်ချုပ်ကဏ္ဍကို ထိခိုက်မှုရှိစေနိုင်သည် (Thomas, 2019)။

မပြည့်စုံသည့် နေထိုင်မှုအခြေအနေများ၊ စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်းမရှိသည့်အလုပ်၊ မမျှတသည့် ဒဏ်ကြေးနှင့် လစာလျှော့ခြင်း၊ အလွန်အကျွံ သို့မဟုတ် အဓမ္မအချိန် ပိုလုပ်ခိုင်းခြင်း၊ ကလေးလုပ်သား၊ ကျန်းမာရေးနှင့် မလုံခြုံသောလုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများစသည် တို့သည် အထူးဂရုစိုက်သင့်သည့် ကိစ္စရပ်များဖြစ်သည်။ ဥပမာ- စက်မှုဇုန်များရှိ စက်ရုံ ၁၂ ခုမှ အလုပ်သမား ၄၀၃ ဦးနှင့် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် လေ့လာချက်အရ ၎င်းတို့ထဲမှ ထက်ဝက်ကျော် ထက်နည်းသော အလုပ်သမားများသာ စာချုပ်ချုပ်ဆိုထားခြင်းဖြစ်ကာ ငါးပုံတစ်ပုံခန့်သာ စာချုပ်မိတ္တူကို လက်ခံရရှိခဲ့ပြီး ဥပဒေပါ အနည်းဆုံးလုပ်ခလစာထက် သိသာစွာနည်းသည့် လုပ်ခလစာကိုသာ ရရှိကြကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ အဆိုပါလေ့လာမှု၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု များတွင် အလုပ်သမားများအား နာမကျန်းခွင့်ယူသည့်အခါ၊ အလုပ်နောက်ကျသည့်အခါ သို့မဟုတ် ဖိနှပ်မဝတ်ခြင်း သို့မဟုတ် ယူနီဖောင်းအပြည့်အစုံမဝတ်ခြင်းကဲ့သို့သော အသေး စားစည်းကမ်းများကို ချိုးဖောက်သည့်အခါမျိုးတွင် ဒဏ်ကြေးငွေပေးရခြင်းကို ထုတ်ဖော် ပြသခဲ့သည်။ ထိုစုံစမ်းခဲ့သည့်စက်ရုံများအားလုံးတွင် ဥပမာ လုပ်ခလစာ ဖြတ်တောက်ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်နိုင်ရန် အလုပ်သမားများသည် တစ်ပတ်လျှင် ၆ ရက် အလုပ် လုပ်ရပြီး ၎င်းတို့ သည် ပုံမှန်အချိန်ပိုဆင်းရကာ တစ်ခါတစ်ရံ အဓမ္မခိုင်းစေခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ အဆိုပါသုတေသနတွင် ကလေးလုပ်သားများ ခိုင်းစေခြင်းကိုပါ တွေ့ရှိရသည်။ အလုပ်သမား များသည် အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ ဖွဲ့စည်းရန်နှင့် အဆိုပါအဖွဲ့များသို့ ဆက်သွယ်နိုင်မည့် သို့မဟုတ် ပြဿနာများကို တင်ပြနိုင်မည့် တည်ဆဲပုံမှန်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ သိနားလည် မည့် အသိပညာသည် အကန့်အသတ်ရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည် (SOMO, 2017)။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းများသည် စက်မှုဇုန်များနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များတွင် တည်ရှိသည်။ ဤစာအုပ်၏ အခန်း ၈ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အထူးစီးပွားရေးဇုန် များနှင့် စက်မှုဇုန်များအပါအဝင် ကြီးမားသည့်မြေဧရိယာများအား မြေယာခွဲဝေချထားမှုများ

သည် ဒေသနေပြည်သူများ၏ တည်ဆဲမြေအသုံးပြုခွင့်ကို လေးစားလိုက်နာရသည့် နိုင်ငံ တကာမှ ကောင်းမွန်သည့် အလေ့အကျင့်ကို လိုက်နာခြင်းမရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထို့ပြင် အခန်း ၇ ခုတွင် ထောက်ပြထားသည့်အတိုင်း အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ ကို အထူးစနစ်ဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်ထားသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် မြေ၊ အလုပ်သမားနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဆက်နွယ်နေသည့် ပြည်တွင်းဥပဒေများကို ကျင့်သုံးနေသေးသော်လည်း မြန်မာ့အထူး စီးပွားရေးဇုန်အတွက် အသုံးပြုနေသည့် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာမူဘောင်သည် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အလုပ်သမားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာမူဘောင်အား ကျင့်သုံးမှုအားနည်းခြင်းနှင့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးနည်းစနစ်ကို အလုပ်သမားများ အသုံးပြုနိုင်ရန် အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ နေခြင်းနှင့်အတူ ရှင်းလင်းသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ တာဝန်ယူမှုနှင့် တာဝန်ခံမှု အတိုင်း အတာများကို ဖော်ဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိဟု လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက ထောက်ပြခဲ့သည် (MCRB, 2018; Fairwear, 2018)။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် ကောင်းမွန်သည့် အလုပ်အကိုင်များ ဖြစ်လာ စေရေးအတွက် အစပျိုးဆောင်ရွက်ချက်များစွာဖြင့် ဖြေရှင်းလုပ်ဆောင်လာကြသည်။ ဥပမာ - ဆောင်ရွက်ချက်၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အသွင်ပြောင်းလဲခြင်း (ACT) ကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ အလုပ်ရှင်နှင့် အလုပ်သမားများအကြား ခိုင်မာသော ဆက်ဆံ ရေးကို တည်ဆောက်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ မြန်မာနိုင်ငံအသင်းအဖွဲ့များ လွှပ်လပ်စွာ ဖွဲ့စည်းခွင့် လမ်းညွှန်ချက်များ (Myanmar Freedom of Association Guidelines) ကို ACT အမှတ် တံဆိပ်ထောက်ပံ့သူများနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့်ဆက်စပ်ကဏ္ဍ အလုပ်သမားသမဂ္ဂတို့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် စတင်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ လမ်းညွှန်ချက်များတွင် နိုင်ငံတကာအလုပ်သမားစံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ အသင်းအဖွဲ့ များလွှပ်လပ်စွာ ဖွဲ့စည်းခွင့်ဆိုင်ရာအခြေခံမူများကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်စေရန်နှင့် စုပေါင်း ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများအတွက် အချိန်ဇယားတို့ကို သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည် (ACT, 2020)။ အနည်းဆုံးလုပ်ခလစာအပေါ် မြန်မာအလုပ်သမားများမှ ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ Ethical Trading Initiative (ETI) သည် မြန်မာနိုင်ငံမှ လုပ်ကိုင် လျက်ရှိသည့် သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လာရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် စဉ်းစားလျက်ရှိသည့် ETI ကုမ္ပဏီများကိုယ်စား မြန်မာအစိုးရသို့ အကြောင်းကြားစာများပေးပို့ခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်းခဲ့သည်။ Fair Wear Foundation သည် လုပ်ခလစာနှင့်ပတ်သက်၍ ဈေးနှုန်းညှိနှိုင်းနေစဉ်အတွင်း ထောက်ပံ့သူ များနှင့် ဝယ်သူများကို အထောက်အကူပြုနိုင်မည့် လုပ်ခလစာတိုးမြှင့်ခြင်းနှင့် လုပ်သားများ

အတွက် ကုန်ကျစရိတ်အပါအဝင် လုပ်သားအင်အားနှင့် လုပ်ငန်းပြီးမြောက်မှုကို တွက်ချက် ပေးသည့် ကုန်ကျစရိတ်တွက်နည်းတစ်ခုကို ဆန်းသစ်ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။

စက်မှုလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ ဦးစီးဆောင်ရွက်သူများက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် မြန်မာ နိုင်ငံမှ အရင်းအမြစ်များကို ရှာဖွေရယူလိုသည့်အခါ သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းလည်ပတ်လုပ်ကိုင် သည့်အခါ RBC လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုကို လုပ်ဆောင်ရမည်ဟု တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ဥပမာ - ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် Fair Wear Foundation (FWF) သည် ၎င်း၏ အဖွဲ့ဝင်ကုမ္ပဏီများ အား အခြားထိခိုက်မှုမြင့်မားသော ထုတ်လုပ်သည့်နိုင်ငံများတွင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော အဖွဲ့ဝင် ကုမ္ပဏီများအတွက် လိုအပ်ချက်များအပြင် မြန်မာနိုင်ငံမှ အရင်းအမြစ်များဖြင့် လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်သည့်အခါ တိကျသောဆောင်ရွက်ချက်များကို ထပ်မံပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ အဆိုပါဆောင်ရွက်ချက်များတွင် FWF ၏ database တွင် ရှိသည့် မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသည့် ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ၏ နောက်ဆုံးစာရင်းများကို ထိန်းသိမ်းထားရန်၊ အများပြည်သူသိရှိအောင် ထုတ်ပြန်ကြေငြာရန်၊ OECD Guidelines နှင့်အညီ လက်တွေ့လိုက်နာကျင့်သုံးရန်၊ မြန်မာနိုင်ငံမှ ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ၏ စာရင်းအား စစ်ဆေးရန်၊ အသင်းအဖွဲ့များ လွတ်လပ်စွာဖွဲ့စည်းခွင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများနှင့် လူမှုရေးဆွေးနွေးမှုများ တိုးမြှင့်ရန်၊ ဥပဒေနှင့် အညီ အနည်းဆုံးလုပ်ခလစာပေးရန်နှင့် လူနေမှုအဆင့်အတန်းနှင့် လုပ်ခလစာပေးချေမှုကို ရှေးရှု၍ အလုပ်လုပ်ကိုင်ရန်နှင့် ကလေးလုပ်သားခိုင်းစေခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်နိုင်ရန် အသက် အထောက်အထားနှင့်ပတ်သက်၍ FWF ၏ လမ်းညွှန်မှုကို လိုက်နာရန်တို့ဖြစ်သည် (FWF, 2018)။

လူ့အခွင့်အရေးလေးစားလိုက်နာမှုကို မြှင့်တင်ရေးနှင့် ကောင်းမွန်သော အလုပ်အကိုင်များ ထောက်ပံ့ပေးရေးကို တာဝန်တစ်ရပ်အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် လက်ရှိအခြေအနေအရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား တာဝန်ယူမှုရှိစွာဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေမည့် လမ်းညွှန်ချက်ကို ETI မှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ တိကျသောအခြေအနေများတွင် လက်တွေ့လိုက်နာကျင့်သုံးမှုကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ ကြုံတွေ့ရမည့် အခက်အခဲများကို သိရှိ မှတ်သားရင်းဖြင့် (ဥပမာ - သတင်းချက်အလက်ရယူသုံးစွဲရန်၊ ပြဿနာများနှင့် ပြုလုပ်သူ များကို မှတ်တမ်းတင်ရန် ခက်ခဲခြင်းတို့ကြောင့်) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ နိုင်ငံတွင်း အပြု သဘောဆောင်သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သော အချက် ၄ ချက်ပါဝင် သည့် အစီအစဉ်ကို ETI မှ အဆိုပြုခဲ့သည်။ အဆိုပါအစီအစဉ်တွင် အလုပ်သမားများသည် ထိရောက်မှုရှိသော အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးနည်းစနစ်များကို အသုံးပြုခွင့်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ

အစိုးရ၊ နိုင်ငံအဆင့်ကုန်သွယ်ရေးအသင်းအဖွဲ့များနှင့် အခြားသက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်း၍ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အကြံပြု ချက်များ ပါဝင်ပါသည် (ETI, 2019)။

ထိုကဲ့သို့သော ဆောင်ရွက်ချက်များသည် တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက စီးပွားရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာတိုးတက်မှုများကို ဆောင်ကြဉ်းပေးသည် ဆိုသော အခန်းကဏ္ဍကို အလေးအနက်ထားဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ အစိုးရသည် တာဝန်ယူမှုရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို လက်တွဲခေါ်ခြင်း၊ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် ပံ့ပိုးပေးခြင်း တို့မှတစ်ဆင့် အကျိုးရလဒ်ကောင်းကို ခံစားရမည်ဖြစ်သည်။ အထည်ချုပ်နှင့် ဖိနပ်ထုတ်လုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်များဆိုင်ရာ လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်မည့် လမ်းညွှန်ချက် (OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains in the Garment and Footwear Sector) ကဲ့သို့သော အဆိုပါကဏ္ဍ၏ အထူးလိုအပ်ချက်များနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေမည့် RBC ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များအား ထိထိရောက်ရောက် မျှဝေနိုင်ရန်မှာ အထက်ဖော်ပြပါဆောင်ရွက်ချက်များအပေါ် အားထားရမည် ဖြစ်သည်။

ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများနှင့် ထိရောက်စွာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းကို မြှင့်တင်ခြင်း

ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများနှင့် ထိရောက်စွာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းသည် ပြဿနာအခြေပြု လက်တွေ့လိုက်နာကျင့်သုံးမှုလုပ်ငန်းစဉ်၏ အဓိကအကျိုးသက်ရောက်မှုတစ်ခု ဖြစ်သည်။ တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်မည့် အိုအီးစီလမ်းညွှန်ချက် (OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct) အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးရာတွင် အလုပ်ရှင်များ၊ အလုပ်ရှင်များ၏ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ (ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအလုပ်သမားသမဂ္ဂများ) နှင့် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ကျွမ်းကျင်သော စက်မှုနှင့် ကုန်သွယ်ရေးအသင်းအဖွဲ့များကဲ့သို့သော ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ထိထိရောက်ရောက် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းဖြင့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုကို ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရာတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများအကြား ထင်မြင်ယူဆချက်များ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ခွင့်နှင့် မျှဝေခြင်း၊ မတူညီသည့် အမြင်များကို အလေးထားခြင်းဖြင့် အပြန်အလှန်နားလည်မှုရယူခြင်း စသည့် ဆက်သွယ်မှုနည်းလမ်းနှစ်မျိုးဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ အစိုးရသည် ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများအား ၎င်းတို့၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ထုတ်ဖော်၍ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခွင့်ပေးခြင်းဖြင့်

ဆက်သွယ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် အရေးကြီးပံ့ပိုးပေးသည့် အခန်းကဏ္ဍကို တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်တင်ပြရလျှင် ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများ အား ၎င်းတို့၏ အမြင်များကို ယခုကဲ့သို့ ထုတ်ဖော်ခွင့်ရနိုင်မည်။ မူဝါဒပိုင်းကို ပုံဖော်ရာတွင် တက်ကြွစွာ ပါဝင်စေနိုင်မည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ အစိုးရ သို့မဟုတ် ပတ်သက် ဆက်နွယ်သူများ စုစည်း၍ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးနိုင်မည့် ဝန်းကျင်ကောင်းတစ်ခုကို ဖန်တီးပေး ခြင်းသည် RBC အား ထိထိရောက်ရောက် အကောင်အထည်ဖော်မြှင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပါသည်။

“မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမအကြိမ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ခြင်း” တွင် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ စတင်၍ အများပြည်သူဆွေးနွေးပွဲများတွင် ပြည်သူလူထုပါဝင်လာနိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းမှု၏ တိုးတက်မှုအခြေအနေများကို အလေးထားဖော်ပြထားသည်။ အဆိုပါသုံးသပ်မှုသည် အလုပ်သမားနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်ရေးဥပဒေများအား ထိရောက်စွာ အကောင် အထည်ဖော်ရာတွင် ပံ့ပိုးပေးခြင်းအပါအဝင် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပါဝင်လာမှုအခန်းကဏ္ဍ ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာစေရေးသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အရေးအကြီးဆုံးနှင့် အလားအလာ အရှိဆုံးဖြစ်သည်ဟု ထုတ်ဖော်ဖော်ပြခဲ့သည် (OECD, 2014)။ သို့သော် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂအထူးကိုယ်စားလှယ်က ယခင် နှစ်များက ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၏ ရလဒ်များကို ဆုတ်ယုတ်သွားစေသည့် ခေတ်စနစ်ဟောင်းသို့ ပြန်လည်သွားနေသည့် လက္ခဏာများကို တွေ့ရှိရပြီး အများပြည်သူ လွတ်လပ်ခွင့်ကို ပိုမိုပေးသင့်သည်ဟု တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ထို့အပြင် လူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့် သတင်းမီဒီယာ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို ခြောက်လှန့်ခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် တရားစွဲဆိုခြင်း တို့မှတစ်ဆင့် တားဆီးရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်ဟုလည်း ၎င်းမှ သတ်မှတ်ဖော်ပြခဲ့သည် (OHCHR, 2014)။ ထိုအချိန်ကတည်းကစ၍ ဖိအားပေးမှု၊ တရားစွဲဆိုမှုနှင့် ဖမ်းဆီးမှုတို့နှင့် ရင်ဆိုင် နေရသော လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများအား ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုတို့နှင့် ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများရှိခဲ့ကြောင်း နိုင်ငံတကာစောင့်ကြည့်လေ့လာသူက တင်ပြခဲ့ သည် (FIDH, 2018; Amnesty International, 2019; Human Rights Watch, 2019)။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် EITI ဘုတ်အဖွဲ့သည် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ လုပ်ဆောင်ခွင့်တို့နှင့်ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် EITI လုပ်ငန်း စဉ်တွင် ပါဝင်သည့် EITI ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများအုပ်စုကို ကျော်လွန်၍ လူမှုအဖွဲ့အစည်း များ ပါဝင်နိုင်မည့်ဝန်းကျင်ကို ဖန်တီးပေးနိုင်ရေးအတွက်အစိုးရမှ မှန်ကန်သောလုပ်ဆောင် ချက်များ ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်ဟု အလေးပေးပြောကြားခဲ့သည် (EITI, 2019)။

ထိုသို့သောထောက်ပြမှုများသည် ၂၀၂၀ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် ဥရောပသမဂ္ဂမှ တင်ပြလာသည့် အစီရင်ခံစာပါ မြန်မာနိုင်ငံမှ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု၊ ဝေဖန်ပြောဆိုမှု၊ သတင်းမီဒီယာနှင့် အလုပ် သမားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်တို့နှင့်ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်များကြောင့် ပြန်လည် ထင်ဟပ်ခဲ့သည် (EU, 2020b)။

မကြာသေးမီနှစ်များက အဆိုပါထောက်ပြမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ သည် လူမှုမီဒီယာပေါ်တွင် အွန်လိုင်းခြိမ်းခြောက်ခံရမှုများ၊ တိုင်ရင်းသားလူနည်းစုများ၊ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် အခြားသူများကို ပစ်မှတ်ထား၍ ဝေဖန်ပြောဆိုမှုများ ပျံ့နှံ့ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်ပေါ်နေသည့်အတွက် ပဋိပက္ခ များ၊ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများနှင့် ဝေဖန်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေရန် အားပေးလှုံ့ဆော်မှုများကို တိုက်ဖျက်နိုင်ရေးအတွက် အစိုးရနှင့် ကုမ္ပဏီများ နှစ်ဖက်စလုံးက ပိုမိုဆောင်ရွက်ရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည် (OHCHR, 2019c; Ellis-Pettersen, 2018)။ လက်ရှိကမ္ဘာကြီးတွင် ပဋိ ပက္ခနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကို ဦးတည်နေသော အကြောင်းအရာများကို ပျံ့နှံ့စေသော လူမှု မီဒီယာ၏ အခန်းကဏ္ဍအား မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်၍ လွတ်လပ်သော နိုင်ငံတကာ အချက်အလက်ရှာဖွေရေးမစ်ရှင်က သိသာထင်ရှားစွာ ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သည် (OHCHR, 2018)။ ပြီးခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်ကျော်ကတည်းကစ၍ “online platforms” များသည် ကမ္ဘာ့အနှံ့ နေ့စဉ်လူနေမှုဘဝတွင် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့် အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ အလုပ်သမားများနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများစွာအတွက် အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးခဲ့သော် လည်း RBC ကို ကျင့်သုံးသည့်အခါတွင် ၎င်းတို့သည် အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရခြင်း ကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဆိုကျိုးများကို ဖြေရှင်းရန်နှင့် ကာကွယ်တားဆီးရန်အတွက် ခိုင်မာပြီး ညီညွတ်မှုရှိသည့်နည်းလမ်းကို အကောင်အထည် ဖော် ဆောင်ရွက်သင့်သည် (OECD, 2019b)။

RBC ကို မြှင့်တင်ဖော်ဆောင်နိုင်မည့် အဓိကလုပ်ဆောင်သူများသည် ပတ်သက်ဆက်နွယ် သူများဖြစ်သည်။ အများပြည်သူစကားဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲများတွင် ပါဝင်လာနိုင်ရေးအတွက် လုံခြုံမှုရှိသည့်ဝန်းကျင်ကို ဖန်တီးခြင်း၊ မူဝါဒပိုင်းကို ပုံဖော်ခြင်း၊ RBC ဆိုင်ရာ ပြဿနာ များနှင့် ကိစ္စရပ်များကို သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် အစိုးရနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းခြင်းစသည်တို့သည် RBC ကို ဆောင်ရွက်ရန် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည်များ ဖြစ်သည်။ ၎င်းနှင့်ဆက်စပ်၍ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကုန်သွယ်ရေး မိတ်ဖက်များမှ တောင်းဆိုသည့်အချက်များနှင့်အညီ လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွက် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်သူများအား ၎င်းတို့၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်

ပြောဆိုခွင့်ကို အားပေးသည့် ဥပဒေပိုင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာမူဘောင် တိုးတက်လာ စေရေးသည် အရေးကြီးသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ ဒီဂျစ်တယ်နည်းစနစ်များ အပါအဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများ ပါဝင်ဆွေးနွေးနိုင်မှုများအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် ဝန်းကျင်ကောင်းတစ်ခု ဖန်တီးရန် တာဝန်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် RBC ကို မြှင့်တင်ရန် နိုင်ငံတော်အဆင့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုပြုလုပ်ခြင်း

ကနဦးတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစတင်၍ RBC ဆောင်ရွက်ချက်များကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၎င်းသည် RBC စံသတ်မှတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မြှင့်တင်နိုင်ရန် ခိုင်မာစွာ အခြေပြုသည့် အပြုသဘောဆောင်သော ကြိုးပမ်းမှုတစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော် ၎င်းနှင့်ပတ်သက်သောအားနည်းချက်များ၏ အကျိုးဆက်များကို နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများစွာတို့မှ ထောက်ပြခဲ့ပြီး RBC ဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုနှင့် ညီညွတ်မှုရှိစေရေးသည် အရေးကြီးကြောင်း အလေးပေးဖော်ပြခဲ့သည်။ RBC ဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းမှုများကို ဆောင်ရွက်သူ များအချင်းချင်း ဖော်ဆောင်ရန်တာဝန်ရှိပြီး ရှင်းလင်းစွာ ညီညွတ်စွာဖြင့် RBC ဆိုင်ရာ မျှော်မှန်းချက်များအား အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။

တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အစိုးရ၏ ရည်မှန်းချက်အမျိုးမျိုးကို ဖော်ဆောင် ရန်အတွက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများစွာ လိုအပ်သည်။ ၎င်းသည် အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍ ဖြစ်ပြီး အဓိကမဟာဗျူဟာကျသည့်နယ်ပယ်များတွင် RBC ကို ပေါင်းစည်းနိုင်ရေးအတွက် အားထုတ်မှုပြုလုပ်ခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်အဆင့်ဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ် (a national action plan- NAP) ကို ချမှတ်ခြင်းဖြင့် မဟာဗျူဟာကျကျ ဦးတည်ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ - အစိုးရသည် RBC ဆိုင်ရာ NAP ကို ဖော်ဆောင်ရန် ပတ်သက်ဆက်နွယ် သူများနှင့် အတူလက်တွဲ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤအချက်သည် ပတ်သက် ဆက်နွယ်သူများအားလုံးမှ တူညီသောပန်းတိုင်ဆီသို့ လက်တွဲညီညီ လျှောက်လှမ်းနိုင်မည့် ထိရောက်သောနည်းလမ်းဖြစ်ပြီး RBC ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နိုင်ငံတော်အဆင့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုတွင် ညီညီညွတ်ညွတ် ပံ့ပိုးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ယနေ့အထိ နိုင်ငံပေါင်း ၂၀ တွင် စီပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ NAP ကို အကောင် အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေပြီဖြစ်ပြီး နောက်ထပ် ၂၁ နိုင်ငံတွင် NAP ကို ဖော်ဆောင်ရန် ကတိကဝတ်ပြုထားပြီး သို့မဟုတ် ဖော်ဆောင်နေဆဲဖြစ်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသည် စီပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ NAP ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၂၉ ရက်နေ့တွင် စတင်

ကျင့်သုံးခဲ့သည် ပထမဆုံး အာရှနိုင်ငံဖြစ်သည်။ NAP များ၏ အကျိုးဝင်မှုနယ်ပယ်သည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံ တူညီကြမည်မဟုတ်ပေ။ အချို့နိုင်ငံများ (ဥပမာ - ပြင်သစ်နိုင်ငံ နှင့် အီတလီနိုင်ငံ) သည် စီပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကို ကျော်လွန်၍ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကို ထည့်သွင်းသတ်မှတ်ခဲ့ကြပြီး အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် RBC ကို ဦးတည် ထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ၏ အရေးပါပုံကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား ခြင်းနှင့် RBC ဆိုင်ရာမူဝါဒနယ်ပယ်များစွာကို မြန်မာနိုင်ငံမှ တည်ထောင်မည့် NAP နှင့် အကျိုးဝင်မှုရှိစေရေး သေချာစေခြင်းဖြင့် RBC ကို မြှင်တင်နိုင်ရေးအတွက် အစိုးရ၏ ဆက်လက်ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပေါ် နိုင်ငံ၏ ထိခိုက် လွယ်မှုနှင့် အထူးသဖြင့် ဆက်စပ်မှုရှိနေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် NAP ကို တည်ထောင်ရန် ပုံမှန်လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း မရှိသေးသော်လည်း NAP တည်ထောင်ရန် ပထမအဆင့်ကို ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ စီးပွားရေးအကြံပေးသူက ထိုသို့ ဆောင်ရွက် သင့်ကြောင်း ထောက်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကော်ပိုရိတ် တာဝန်ခံမှုစကားဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲ (ICAR) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အခြားအာဆီယံကွန်ယက် (ALTSEAN-Burma) တို့သည် NAP တစ်ခုကို တည်ထောင်ရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်ရန် အားပေးခဲ့ပြီး ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် “shadow” baseline assessment ကို ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့သည် (ICAR, 2019)။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင် (MNHRC) သည် ASEAN-CSR network နှင့် UMFCCL တို့နှင့်အတူ NAP ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် အတွက် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းသည့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုကို ကျင်းပခဲ့သည် (DIHR, 2019)။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် အိုအီးစီဒီနှင့် DICA တို့ပူးပေါင်း၍ UNDP နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ တရားရေးရာဝန်ကြီးဌာနတို့၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပွဲတစ်ခုကို ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး NAP နှင့် ပတ်သက်သည့် သီးသန့်ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုအပါအဝင် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် UNDP သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် NAP ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုကို အထောက်အကူပြုနိုင်မည့် စီမံကိန်းတစ်ခုကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

NAP ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် RBC ဆိုင်ရာ ဦးစားပေးကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်ဆက်နွှယ်သူများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရာ၌ အကာအကွယ်ပေးရန် လိုအပ်သည့် ကွာဟချက်များကို သတ်မှတ်၍ တွေ့ကြုံရမည့် ပြဿနာများကို စီစဉ်ချမှတ်နိုင်သော ထိရောက်သည့် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်နိုင်သည်။ ဤအချက်သည် ထိုသို့သော ပြဿနာများကို နိုင်ငံတော်အဆင့်တွင် မည်ကဲ့သို့ဖြေရှင်းရမည်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်မည့် ကနဦးအဆင့်တစ်ခုအဖြစ်

ထည့်သွင်းထားခြင်းဖြစ်သော်လည်း ပြဿနာအခြေပြု လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုလုပ်ငန်းစဉ်၏ အရေးကြီးသည့် အဆင့်ဖြစ်သည့် ပြဿနာများကို ဦးစားပေးသတ်မှတ်ခြင်းအဆင့်၌ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အသုံးပြုနိုင်မည့် သတင်းအချက်အလက်များကိုပါ ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည်။ NAP လုပ်ငန်းစဉ်များသည် RBC ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပတ်သက်ဆက်စပ်သူများနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးအတွက် အထောက်အပံ့ပြုနိုင်သည့် ဆောင်ရွက်ချက်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂစီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာလုပ်ငန်းအဖွဲ့ (UNWG) မှ ချမှတ်ဆောင်ရွက်သည့် စီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအဆင့်ဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် လမ်းညွှန်ချက်တွင် ညွှန်ကြားထားသည့်အတိုင်း လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတော်အဆင့် လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၊ အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကလေးများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၊ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများနှင့် မသန်စွမ်းသူများကဲ့သို့သော စီးပွားရေးနှင့်ဆက်စပ်သည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာချိုးဖောက်မှုများတွင် ထိခိုက်လွယ်သည့် လူအုပ်စုများကို ကိုယ်စားပြုသည့် ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သည့် သက်ဆိုင်ရာပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များအား ဖော်ဆောင်ရင်းဖြင့် အားလုံးပါဝင် အကျိုးခံစားနိုင်ပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များဖြင့် NAP အား တိုးတက်လာစေရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများအားလုံးပါဝင်သည့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုမှသည် NAP အား တရားဝင် ထိရောက်မှုရှိစွာဖြင့် တည်ဆောက်နိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည် (UNWG, 2016)။

NAP တစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် ပုံစံတစ်ခုတည်းနှင့် လိုအပ်ချက်များအားလုံး ကိုက်ညီအောင် ဖြေရှင်းနိုင်မည့်နည်းလမ်း မရှိပေ။ NAP များ၏ အောင်မြင်မှုသည် တည်ဆဲဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများဆိုင်ရာ မူဘောင်တွင် သတ်မှတ်ထားသည့် ကွာဟချက်များ၊ အားနည်းချက်များနှင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံချင်းစီ၏ သီးခြားအကြောင်းခြင်းရာများတွင် ခိုင်မာမှုရှိသည့် ကတိကဝတ်ပြုချက်များအား အလေးပေးဆောင်ရွက်ခြင်းတို့အပေါ် များစွာမူတည်နေသည်။ ပြီးခဲ့သည့် အတွေ့အကြုံအရ ခိုင်မာသည့်နိုင်ငံရေးသန္နိဋ္ဌာန်မရှိဘဲ NAPs ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ကတိကဝတ်ပြုရာ၌ နှောင့်နှေးနေသည်ဟု ထင်ရဖွယ်ရှိပြီး တစ်ခါတစ်ရံ NAPs အတွက် ဆောင်ရွက်ချက်သည် သက်သေခံချက်ကို အခြေခံသော ဦးစားပေးအချက်များကို ရွေးချယ်ရန်အတွက် ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများ၏ အသိပညာအပေါ် အပြည့်အဝအားထားမှုမရှိခြင်း သို့မဟုတ် အနာဂတ်အလားအလာကို ကြည့်သည့် နည်းလမ်းကို မသုံးဘဲ တည်ဆဲဆောင်ရွက်ချက်များအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များထားရှိခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည် (EU,

2017)။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် NAP တိုးတက်မှုအရှိန်အဟုန်ကို စိတ်ဝင်စားမှုဖော်ပြချက်အမျိုးမျိုး ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် ဆောင်ရွက်ချက်များအရလည်းကောင်း ထပ်ဟပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သော်လည်း NAP တိုးတက်ရေးအတွက် သိသာထင်ရှား၍ ရှင်းလင်း ပြတ်သားသောကတိကဝတ်သည်သာလျှင် အောင်မြင်သော NAP လုပ်ငန်းစဉ်ကို အထောက် အပံ့ပြုနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ အစိုးရသည် ထိုသို့သော လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဦးဆောင်နိုင်သည့် အရည်အသွေးရှိရန်လည်း လိုအပ်သည်။

အစိုးရသည် NAP လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်တွင် ပါဝင်ရန် တရားဝင်ကတိပြုလိုက်သည် နှင့်တစ်ပြိုင်နက် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ (ဥပမာ အစိုးရဌာနများဆိုင်ရာလုပ်ငန်း အဖွဲ့တစ်ခု) အကြား ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်းမှုပုံစံကို တည်ဆောက်သင့်သည်ဟု UNWG လမ်းညွှန် ချက်မှ အကြံပြုထားသည် (UNWG, 2016)။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ထိုသို့သောအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုကို တည်ထောင်ခြင်းသည် NAP လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းနှင့် NAP လုပ်ငန်းစဉ်ကိုကျော်လွန်၍လည်း ဆက်စပ်မှုရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ သက်ဆိုင်ရာဆောင်ရွက်သူများနှင့် ဆက်သွယ်မှု အဆင်ပြေချောမွေ့စေကာ RBC ဆိုင်ရာမူဝါဒများ သတ်မှတ်ဖော်ဆောင်ခြင်းကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါ သည်။ ယခုအချိန်အထိ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ က RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်ရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများနှင့် တိုင်ဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့် RBC ကို မြှင့်တင်နိုင်ရေးဆောင်ရွက်ချက်များအပါအဝင် အစိုးရဌာနအတွင်း RBC ဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်များတွင် DICA သည် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုအခန်းကဏ္ဍမှ အဓိက ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ထိုညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုသည် NAP လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်လည်း ဆက်စပ်မှုရှိနေပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာဌာနများပါဝင်သည့် ပုံမှန်လုပ်ငန်းအဖွဲ့ကို တည်ထောင် ပြီးသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အစိုးရဌာနတစ်ခု သို့မဟုတ် အစိုးရဌာနများအား အဆိုပါ လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဦးဆောင်နိုင်အောင် တာဝန်ပေးအပ်သင့်ပြီး အစိုးရဌာနများအတွင်းနှင့် အစိုးရမဟုတ်သည့် ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများနှင့်ပါ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးမှုများကိုလည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်းစဉ် (မူကြမ်း) ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရာတွင်လည်းကောင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း UNWG လမ်းညွှန်ချက်မှ ထောက်ပြထားသည်။ NAP လုပ်ငန်းစဉ်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် RBC ကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ မြှင့်တင်နိုင်မည့် အရေးကြီး သည့် လမ်းကြောင်းဖြစ်ရာ၊ ဥပမာ - သက်ဆိုင်ရာ RBC စာချုပ်စာတမ်းများ၊ ညွှန်ကြားချက် များနှင့် လမ်းညွှန်ချက်များကို အနက်အဓိပ္ပာယ်ပြန်ဆို၍ လိုအပ်ချက်နှင့်ကိုက်ညီမှု ရှိစေခြင်းနှင့် အများပြည်သူသိရှိနားလည်အောင် ထိထိရောက်ရောက် အသိပညာပေးခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သီးခြား အခြေအနေအရ RBC ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် အကြောင်းခြင်းရာ

များပေါ် မူတည်၍ လမ်းညွှန်ချက်များ ထွက်ပေါ်လာရေးနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ လူမှု အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတကာလူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်သူများအားလုံးနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းတို့ကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ထိရောက်သောကုစားခွင့်ကို ရရှိခံစားနိုင်ရန်မှာ RBC ၏ အရေးကြီးဆုံး အကျိုးမျှော်မှန်း ချက်ဖြစ်ပြီး NAP လုပ်ငန်းစဉ်အောက်တွင် အကျိုးဝင်သက်ဆိုင်သင့်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားစီရင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်အရ နစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်းနှင့် တရားစီရင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်အရမဟုတ်သည့် နစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးကို မတူညီသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ၊ တည်ဆောက်ပုံနှင့် အရည်အသွေးအမျိုးမျိုးဖြင့် တည်ထောင်ထားပြီး ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ထဲမှ အချို့ကို ဤစာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်သည်။ ဥပမာ- အခန်း ၈ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အဖွဲ့အစည်း ၃ ခု (ဗဟိုလယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီ၊ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများစီမံခန့်ခွဲမှုဗဟိုကော်မတီနှင့် လယ်ယာမြေနှင့် အခြားမြေ များ သိမ်းဆည်းခြင်းခံရမှုများပြန်လည်စိစစ်ရေးဗဟိုကော်မတီ) တို့သည် မြေအသုံးပြုခွင့် ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းနိုင်မည့် မတူညီသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများရှိသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ တရားဝင်နစ်နာမှုဖြေရှင်းခြင်းအဆင့်သို့ မရောက်မီ နစ်နာမှုကို တားဆီးဖြေရှင်းနိုင်ရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာနစ်နာမှုဖြေရှင်းရေးနည်းလမ်းကို ၂၀၂၀ ခုနှစ် အတွင်း တည်ထောင်ရန်ရှိသည်။ အခန်း (၂) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၇ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် အမိန့်ကြော်ငြာစာသည် ယခုနည်းလမ်း၏ ဖွဲ့စည်းပုံ နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတို့နှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ် ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် (MNHRC) သည် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာ များ၏ တိုင်ကြားမှုများနှင့် စွပ်စွဲမှုများအတွက် စုံစမ်းစစ်ဆေးအတည်ပြုနိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသည် (MNHRC, 2019)။ စေ့စပ်ဖျန်ဖြေခြင်းနှင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးနည်းလမ်းများသည် အထူးသဖြင့် ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ ကျေးရွာအကြီးအကဲများနှင့် ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်များ စသည့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအဆင့်လည်း တည်ရှိနိုင်ပြီး တရားဝင်စနစ်များ နှင့်လည်း အတူယှဉ်တွဲတည်ရှိနိုင်သည်။ NAP တစ်ရပ်တိုးတက်မှုသည် တည်ဆဲနစ်နာမှု ဖြေရှင်းရေးနည်းလမ်းများကို စီမံနိုင်မည့်အခွင့်အရေးကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များသည် RBC ဆိုင်ရာစံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်ပါက ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များကို ပတ်သက်ဆက်နွှယ်သူများမှပါဝင်ကာ ဖြေရှင်းပေး

နိုင်မည့် နေရာတစ်ခုထားရှိနိုင်ရေးအတွက် အားနည်းချက်များ၊ ကွာဟချက်များနှင့် အလားအလာရှိသော ဖြေရှင်းနည်းများကို သတ်မှတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ရည်ညွှန်းချက်များ

Action Collaboration Transformation – ACT (2020), “ACT brand suppliers and industrial affiliated sector union agree on freedom of association guidelines in Myanmar”, ACT Website content,<https://actonlivingwages.com/act-brand-suppliers-and-industrial-affiliated-sectoral-union-agree-on-freedom-of-association-guideline-in-myanmar/>(accessed on 18 March 2020).

Allard, T (2020), “Myanmar put on money-laundering watchlist”, website article,<https://www.reuters.com/article/us-faft-myanmar/myanmar-put-on-money-laundering-watchlist-idUSKBN20F26Q>(accessed on 15 December 2019).

AmCham (2019), “AMCHAM CSR Excellence (ACE) Recognition Program”, website content,<https://www.amchammyanmar.com/accm/asp/general.asp?MenuCatID=7&MenuItemID=120&SponsorID=0>(accessed on 15 December 2019).

Amnesty International (2019), “Myanmar 2019”, website content, <https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/myanmar/report-myanmar/>(accessed on 19 March 2020).

Asia / Pacific Group on Money Laundering – APG (2019), *First Follow up Report: Mutual Evaluation of Myanmar*, Sydney, Australia. <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/fur/APG-Follow-Up-Report-Myanmar-2019.pdf>

Asia / Pacific Group on Money Laundering – APG (2018), *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Myanmar: Mutual Evaluation Report*. Sydney, Australia <http://www.apgml.org/members-and-observers/members/member-documents.aspx?m=e0e77e5e-c50f-4cac-a24f-7fe1ce72ec62>

Asian Development Bank – ADB (2017), *Country Partnership Strategy 2017-2021: Building the Foundations for Inclusive Growth*, Manila, Philippines.

ASEAN CSR (2019), “ASEAN CSR Fellowship 2018”, website content, <https://www.asean-csr-network.org/c/programs/1195-asean-csr-fellowship-2018> (accessed on 15 December 2019).

Baker McKenzie (2019), “Myanmar introduces Mandatory Disclosure of Beneficial Ownership of Companies”, Client Alert, December.

Central Bank of Myanmar – CBM (2019), *Directive No. (18/2019)*, Unofficial Translation, The Republic of the Union of Myanmar, https://www.cbm.gov.mm/sites/default/files/cdd_directive_amendment_eng_13-11-2019_0.pdf

Chau, T (2020a), “Confusion over Myanmar’s new beneficial ownership rules”. Myanmar Times. <https://www.mmtimes.com/news/confusion-over-myanmars-new-beneficial-ownership-rules.html> (accessed on 1 April 2020).

Chau, T (2020b), “Beneficial-owner database lauded despite some weaknesses”. Myanmar Times. <https://www.mmtimes.com/news/beneficial-owner-database-lauded-despite-some-weaknesses.html> (accessed on 1 April 2020).

Chau, T. (2019a), “Myanmar Investment Commission accused of transparency failures”, website article, <https://www.mmtimes.com/news/myanmar-investment-commission-accused-transparency-failures.html> (accessed on 15 December 2019).

Chau, T. (2019b), “Myanmar works to improve corruption image” website article, <https://www.mmtimes.com/news/myanmar-works-improve-corruption-image.html> (accessed on 15 December 2019).

Chau, T. (2019c), “Parliament passes gemstone bill amid criticism” website article, <https://www.mmtimes.com/news/parliament-passes-gemstone-bill-amid-criticism.html> (accessed on 20 March 2020).

DICA (2020). “Beneficial Ownership Disclosures”. Website content, <https://bo.dica.gov.mm/en/beneficial-ownership-disclosures> (accessed on 20 February 2020)

DICA (2019a), “About the MIC”, website content, <https://www.dica.gov.mm/en/information-myanmar-investment-commission-mic> (accessed on 15 December 2019).

DICA (2019b), “MIC application process”, website content, <https://www.dica.gov.mm/en/step-by-step/mic-application-process>(accessed on 15 December 2019).

DICA (2019c), “Proposal form (2)”, Government of Myanmar.

DICA (2019d), *Directive No (17/2019) on Disclosure of Beneficial Ownership Information*, The Government of the Republic of the Union of Myanmar, Ministry of Investment and Foreign Economic Relations. https://www.dica.gov.mm/sites/dica.gov.mm/files/document-files/directive_engfinal_0.pdf

DICA (2018a), *Investment application guidebook*, Government of Myanmar.

DICA (2018b), *Anti-corruption Code of Ethics for Companies and Body Corporates*, Annoucement of The Government of the Republic of the Union of Myanmar Ministry of Planning and Finance Directorate of Investment and Company Administration Annoucement, August 3.

DICA (2018c), *Inclusive Business in Myanmar. An Agenda to Catalyse Social Impact*. https://www.dica.gov.mm/sites/dica.gov.mm/files/news-files/inclusive_business_in_myanmar.pdf

DIHR (2019), “National Action Plans on Business and Human Rights: Myanmar”, website content, <https://globalnaps.org/country/myanmar/> (accessed on 15 December 2019).

Ellis-Petersen (2018), “Facebook among firms named on Myanmar human rights 'dirty list’”, The Guardian, December 12, <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/12/facebook-among-firms-named-on-myanmar-human-rights-dirty-list>(accessed on 15 December 2019).

EITI (2020), “Who we are”, Website content, <https://eiti.org/who-we-are> (accessed on 1 April 2020).

EITI (2017), *Draft Beneficial Ownership Roadmap of Myanmar*, Myanmar EITI, February.

ETI (2019), *Responding to the human rights crisis in Myanmar: a four-point plan for responsible businesses*, Ethical Trading Initiative, London, February 7.

EPRS (2019), *Everything but Arms: The case of Cambodia*, European Parliament Research Service at a Glance, April.

European Commission – EU (2020a), “Trade/Human Rights: Commission decides to partially withdraw Cambodia's preferential access to the EU market”, press release, February,

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_229
<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/> (accessed on 23 March 2020).

European Commission – EU (2020b), *Report on EU Enhanced Engagement with three Everything But Arms beneficiary countries: Bangladesh, Cambodia and Myanmar*, Accompanying the document Joint Report to the European Parliament and the Council, Report on the Generalised Scheme of Preferences covering the period 2018–2019, February.

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2020/EN/SWD-2020-19-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>

European Commission – EU (2019), “Generalised Scheme of Preferences (GSP), website content, <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/> (accessed on 23 March 2020).

European Commission – EU (2017), “The Regulation Explained”, Website content, December 13, <https://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/conflict-minerals-regulation/regulation-explained/> (accessed on 23 March 2020).

European Parliament – EU (2017), *Implementation of the UN Guiding Principles on Business and Human Rights*, EP/EXPO/B/COMMITTEE/FWC/2013–08/Lot8/09, Directorate-General For External Policies, Policy Department, February.

European Parliament – EU (2014), “Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups”, *Official Journal of the European Union L 330/I*, November 15.

EuroCham (2019), “EuroCham Responsible Business Initiative”, website content, <https://eurocham-myanmar.org/emrbi/about> (accessed on 15 December 2019).

EuroCham (2018), “Garment Guide 2019”, website content, Yangon.

FairWear Foundation – FWF (2018), “Enhanced monitoring programme Myanmar – update 2018”, April.

Financial Action Task Force – FATF (2019), *International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation*, FATF, Paris, www.fatf-gafi.org/recommendations.html

FIDH (2018), “Myanmar: Human Rights NGOs call for robust EU action for justice”, Statement, *September*.
<https://www.fidh.org/en/region/asia/burma/myanmar-human-rights-ngos-call-for-robust-eu-action-for-justice>(accessed on 15 December 2019).

Fodor, Martin, and Stephen Ling (2019), *Myanmar – Country Environmental Analysis: A Road towards Sustainability, Peace, and Prosperity: Synthesis Report*, World Bank: Washington DC, May.

G7 (2015), “Leaders’ Declaration”, G7 Summit, June 7–8, https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/7320LEADERS%20STATEMENT_FINAL_CLEAN.pdf

G20 Challenge (n.d), “What is Inclusive Business?”, Website content, (accessed on 20 March 2020)

Global Alliance of National Human Rights Institutions – GANRHI (2019), “Chart of the Status of National Institutions Accredited by the Global Alliance of National Human Rights Institution”, March 4.

Global Witness (2020), “Global Witness Statement on New Myanmar Extractive Industry Transparency Initiative (MEITI) Report on Disclosure of Beneficial Ownership Information”, Press Release.

<https://www.globalwitness.org/en/press-releases/global-witness-statement-new-myanmar-extractive-industries-transparency-initiative-meiti-report-disclosure-beneficial-ownership-information/>

Global Witness (2019), “Comment in Response to DICA “Request for Suggestion on the Transparency of the Company”, January 30, https://www.globalwitness.org/documents/19870/20200131_-_Global_Witness_DICA_BO_submission.pdf

Global Witness (2018), “Myanmar’s flawed new gemstone law set to restart gemstone permits in tainted sector”, Press Release, December 20, <https://www.globalwitness.org/en/press-releases/myanmars-flawed-new-gemstone-law-set-to-restart-gemstone-permits-in-tainted-sector/> (accessed on 15 December 2019).

Global Witness (2017), “Myanmar peace talks must address natural resources management”, Press Release, May 23, <https://www.globalwitness.org/en/press-releases/myanmar-peace-talks-must-address-natural-resource-management/> (accessed on 15 December 2019).

Global Witness (2015), “Jade: Myanmar’s Big State Secret”, Multimedia Report, October 23, <https://www.globalwitness.org/en/campaigns/oil-gas-and-mining/myanmarjade/>(accessed on 15 December 2019).

Government of Myanmar (2018), *Myanmar Sustainable Development Plan (2018 – 2030)*, Ministry of Planning and Finance: Nay Pyi Taw, August.

Government of Myanmar (2017), *Myanmar Investment Rules*, Notification No. 35 / 2017, Ministry of Planning and Finance: Nay Pyi Taw, March. 30.

Government of Myanmar (2016a), *Investment Policy*, Directorate of Investment and Company Administration, Yangon.

Government of Myanmar (2016b), *Myanmar Investment Law*, Nay Pyi Taw.

Government of Myanmar (2016c), “State-owned factories to be privatised in four years”, Ministry of Information, Nay Pyi Taw, <https://www.moi.gov.mm/moi:eng/?q=news/13/11/2018/id-7519>(accessed on 15 December 2019).

Government of Myanmar (2014), *Myanmar Anti-Money Laundering Law*, Nay Pyi Taw.

Hammond, C., Mon, Y. (2019). “The jade mining crisis”, Frontier Myanmar, website article, June 3, <https://frontiermyanmar.net/en/the-jade-mining-crisis> (accessed on 15 December 2019).

Hindstrom, H. (2018), “Back to business as usual in Myanmar’s jade mines?”, Frontier Myanmar, website article, November 28, <https://frontiermyanmar.net/en/back-to-business-as-usual-in-myanmars-jade-mines>(accessed on 15 December 2019).

Human Rights Watch – HRW (2019), *World Report 2019:Events of 2018*, United States, https://www.hrw.org/sites/default/files/world_report_download/hrw_world_report_2019.pdf

Human Rights Watch – HRW (2018), *Nothing for our land: Impact of land confiscation on farmers in Myanmar*,United States, July.

Hwte, Chan Mya (2019a), “Expiring mine permits should be renewed under new gemstone policy: insiders ”, Yangon, January 28, <https://www.mmtimes.com/news/expiring-mine-permits-should-be-renewed-under-new-gemstone-policy-insiders.html>(accessed on 15 December 2019).

- Hwte, Chan Mya (2019b), “Loss-making factories should be privatised, officials say”, Yangon, November 21, <https://www.mmtimes.com/news/loss-making-factories-should-be-privatised-officials-say.html> (accessed on 15 December 2019).
- Hwte, Chan Mya (2018), “New jade and gemstone policy expected to boost the industry”, Yangon, August 13, <https://www.mmtimes.com/news/new-jade-and-gemstone-policy-expected-boost-industry.html> (accessed on 15 December 2019).
- ILO (2019), “Myanmar Responsible Business and Human Rights Forum”, website content, June 12, [https://www.ilo.org/yangon/press/WCMS_710160/lang--en/index.htm](https://www.ilo.org/yangon/press/WCMS_710160/lang-en/index.htm) (accessed on 15 December 2019).
- ILO (2017), *Green Business Booklet*, Geneva, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/---ifp_seed/documents/publication/wcms_555274.pdf
- International Court of Justice – ICJ (2019), “The Republic of The Gambia institutes proceedings against the Republic of the Union of Myanmar and asks the Court to indicate provisional measures”, Unofficial Press Release No. 2019/47, November 11.
- International Conference of the Great Lake Region – ICGLR (2010), “Lusaka Declaration of the ICGLR Special Summit to Fight Illegal Exploitation of Natural Resources of the Great Lake Region”, Lusaka, December 15.
- Kollert, Walter and Kleine, Michael (2017), *The Global Teak Study Analysis, Evaluation and Future Potential of Teak Resources*, International Union of Forest Research Organizations (IUFRO) World Series Volume 36, IUFRO, June.
- Liljeblad, J. (2016), “The 2014 Enabling Law of the Myanmar National Human Rights Commission and the UN Paris Principles: A Critical Evaluation”, *Journal of East Asia and International Law* 9(2), pp. 427–428.

Myanmar Center for Responsible Business – MCRB (2019), “home”, website content, <http://www.myanmar-responsiblebusiness.org/> (accessed on 15 December 2019).

Myanmar Center for Responsible Business – MCRB (2018a) “Responsible Business Seminar Series kicks off with a discussion of due diligence”, website content, <https://www.myanmar-responsiblebusiness.org/news/seminar-series-due-diligence.html> (accessed on 15 December 2019).

Myanmar Centre for Responsible Business (2018b), *Sector Wide Impact Assessment of Limestone, Gold and Tin Mining in Myanmar*, Yangon.

Myanmar Extractive Industries Transparency Initiative – MEITI (2019a), *Notification No. 104/2019 of the Republic of the Union of Myanmar Office of the President (Unofficial Translation)*, October 2.

Myanmar Extractive Industries Transparency Initiative – MEITI (2019b), *The Fourth Myanmar EITI Report for the Period 1 April 2016 to 31 March 2017, (FY 2016 – 2017) Oil and Gas, Gems and Jade, Other Minerals and Pearl*, March 30.

Myanmar Institute of Directors – MIOD (2019), “About us”, website content, <http://myanmariod.com/> (accessed on 15 December 2019).

Myanmar Investment Commission – MIC (2018), *Myanmar Investment Promotion Plan 2016/17 – 2035/36*, Government of Myanmar.

MNHRC (2019a), “Home”, website content, <http://www.mnhrc.org.mm/en/> (accessed on 28 February 2019).

MNHRC (2019b), “MNHRC Strategic Plan 2020–2024”, October 23.

MNHRC (2018), *Capacity Assessment Report*, December.

NRGI (2019a), *Losing luster: addressing tax evasion in Myanmar’s Jade and Gemstone Industry*, Natural Resources Governance Institute, February, <https://resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/losing-luster-addressing-myanmar-tax-evasion.pdf>

NRGI (2019b), *Unpacking Decentralization: Improving How States and Regions in Myanmar Issue Artisanal and Small-Scale Mining Permits*, Natural Resources Governance Institute, October,

<https://resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/unpacking-decentralization-improving-myanmar-artisanal-small-scale-mining-permits.pdf>

NRGI (2019c), *NRGI Impact: Myanmar Ends Opaque Banking of Proceeds from State Enterprises*, Natural Resources Governance Institute, November,

<https://resourcegovernance.org/analysis-tools/publications/nrgi-impact-myanmar-opaque-proceeds-state-enterprises>

NRGI (2018a), *Myanmar's Jade: From Mine to Market*, Natural Resources Governance Institute,

<https://resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/jade-info-booklet.pdf>

NRGI (2018b), *State-Owned Economic Enterprise Reform in Myanmar: The Case of Natural Resource Enterprises*, Natural Resources Governance Institute,

January, https://resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/state-owned-economic-enterprise-reform-in-myanmar_0.pdf

NRGI (2016), *Mineral and Gemstone Licensing in Myanmar*, Briefing, Natural Resources Governance Institute, April,

https://resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/mineral-gemstone-licensing-myanmar_0.pdf

OECD (2019a), “Responsible Supply Chains in Asia – Myanmar”, OECD, Paris,

<https://mneguidelines.oecd.org/EU-ILO-OECD-Responsible-Supply-Chains-in-Asia-MYANMAR.pdf>

OECD (2019b), “Platform companies and responsible business conduct”, OECD,

Paris. <https://mneguidelines.oecd.org/RBC-and-platform-companies.pdf>

OECD (2019c), *OECD Business and Finance Outlook 2019: Strengthening Trust in Business*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/af784794-en>.

OECD (2018a), *Good Regulatory Practices to Support Small and Medium Enterprises in Southeast Asia*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264305434-en>

OECD (2018b), *OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct*, OECD Paris, <https://www.oecd.org/.../due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct.htm>.

OECD (2018c), *OECD Investment Policy Reviews: Viet Nam 2018*, OECD Investment Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264282957-en>.

OECD (2016), *OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas: Third Edition*, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264252479-en>

OECD (2015a). *OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises, 2015 Edition*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264244160-en>

OECD (2015b), *Multi-dimensional Review of Myanmar: Volume 2. In-depth Analysis and Recommendations*, OECD Development Pathways, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264220577-en>.

OECD (2014), *OECD Investment Policy Reviews: Myanmar 2014*, OECD Investment Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264206441-en>.

OECD (2011), *OECD Guidelines for Multinational Enterprises, 2011 Edition*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264115415-en>.

OECD, EU (2013), *Policy Brief on Social Entrepreneurship: Entrepreneurial Activities in Europe*, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

OECD, OHCHR, EU and ILO (2019), “Responsible Business: Key messages from international instruments”, <https://mneguidelines.oecd.org/Brochure-responsible-business-key-messages-from-international-instruments.pdf>

OHCHR (2019a), “Status of Ratifications Interactive Dashboard”, website content, <http://indicators.ohchr.org/> (accessed on 15 December 2019).

OHCHR (2019b), “End of mission statement by the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar”, website content, January 25, <https://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24114&LangID=E> (accessed on 15 December 2019).

OHCHR (2019c), “Myanmar: UN expert calls for tolerance and safety from reprisals after online threats to activists”, website content, December 10, <https://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25411&LangID=E> (accessed on 18 March 2020).

OHCHR (2014), “Statement of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Myanmar”, website content, July 26, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=14909&LangID=E> (accessed on 15 December 2019).

Open Apparel Registry – OAR (2020), “What is the Open Apparel Registry?”, website content, <https://info.openapparel.org/how-it-works> (accessed on 1 April 2020).

Oxford Business Group – OBG (2020), “New legislation expected to regulate Myanmar's gemstone industry”, in *The Report: Myanmar 2020*, Oxford Business Group.

Oxford Business Group – OBG (2019), “Policy reforms and infrastructure upgrades promise growth in Myanmar mining”, in *The Report: Myanmar 2019*, Oxford Business Group.

PACT (2019), *The State of Artisanal Mining in Myanmar: Including field study and Human Centred Design (HCD) workshops with gold mining communities in Homalin Township, Sagaing Region*, May.

RBF Myanmar (2019), “Home”, website content, <http://www.rbfmyanmar.com/> (accessed on 15 December 2019).

SOMO (2017), *The Myanmar Dilemma: Can the Myanmar Industry Deliver Decent Jobs for Workers in Myanmar?*, The Netherlands, August.

Sway Kyi Kyi, YeMon (2016), “Jade mining permit extensions suspended”, Myanmar Times, Yangon, July 27.

Swedwatch (2018), “Overlooked and Undermined. Communities affected by jade operations in Myanmar and the responsibility of companies providing machinery”, *Report No. 91*, June 20.

Thomas, J. (2019), “Revamping Myanmar’s garment industry”, The ASEAN Post, website article, <https://theaseanpost.com/article/revamping-myanmars-garment-industry> (accessed on 15 December 2019).

United Nations (2020). “Top UN court orders Myanmar to protect Rohingya from genocide”, website content, January 23, <https://news.un.org/en/story/2020/01/1055841>(accessed on 15 May 2020).

United Nations (2012), “Introduction of Global Compact in Myanmar ‘Milestone’, Says Secretary-General, Describing Country as ‘Well Placed to Leap-Frog Up Development Ladder’”, Press Release No. SG/SM/14267-ECO/209, May 1.

United Nations (2011), *UN Guiding Principles on Business and Human Rights*, New York and Geneva.

UNDP (2019), “On International Human Rights Day, EU and UNDP Sign Partnership Agreement to Address Human Rights Issues in Business Operations in Asia”, website content, December 10, <https://www.asia-pacific.undp.org/content/rbap/en/home/presscenter/pressreleases/2019/EU-UNDP-Partnership-BHR.html> (accessed on 15 December 2019).

UNIDO (2017), “Supporting Myanmarese SMEs through investment promotion and technology transfer”, website content, <https://www.unido.it/myanmar/index.php?&lang=eng> (accessed on 21 March 2020).

UN Global Compact (2019), “Myanmar”, website content,

<https://www.unglobalcompact.org/engage-locally/asia/myanmar>(accessed on 15 December 2019).

UN Human Rights Council (2019), *The economic interests of the Myanmar military: Independent International Fact - Finding Mission on Myanmar*, A/HRC/42/CRP.3, August 5.

UN Human Rights Council (2018), *Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar*,A/HRC/39/64, September 10-28.

UN Working Group on Business and Human Rights – UNWG (2016), *Guidance on National Action Plans on Business and Human Rights*, Geneva, November.

Woods, K. (2019), “In Myanmar, conflicts over land and natural resources block the peace process”, East-West Center, website article, <https://www.eastwestcenter.org/news-center/east-west-wire/in-myanmar-conflicts-over-land-and-natural-resources-block-the-peace> (accessed on 15 December 2019).

Woods, K. (2018), “The Conflict Resource Economy and Pathways to Peace in Burma”, *Peaceworks. No. 144*, United States Institute of Peace, November.

World Bank (2018), *Myanmar Economic Monitor: Navigating Risks*, Myanmar Economic Monitor, World Bank Group: Washington, D.C., December.

မှတ်စုများ

- ၁ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် အိုအီးစီဒီသည် ILO နှင့် EU တို့နှင့်ပူးပေါင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် အာဆီယံနိုင်ငံ ၆ နိုင်ငံနှင့် လက်တွဲကာ တာဝန်ယူမှုရှိသော ထောက်ပံ့မှုကွင်းဆက်ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် ၃ နှစ်စီမံကိန်းကို စတင်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ အဆိုပါစီမံကိန်း အရ DICA နှင့်ပူးပေါင်း၍ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲများ အပါအဝင် ဆွေးနွေးပွဲများကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျင်းပခဲ့သည် (OECD, 2019a)။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာတွင် UNDP နှင့် EU တို့မှ မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် နိုင်ငံပေါင်း ၆ နိုင်ငံတွင် UN Guiding Principles အကောင်အထည် ဖော်မှုကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် ၄ နှစ် စီမံကိန်း စတင်အကောင်အထည်ဖော်ရန် ကြေငြာခဲ့သည်။
- ၂ အတည်မပြုရသေးသောကုလသမဂ္ဂ၏ အဓိကသဘောတူညီချက်များမှာ လူမျိုးရေးခွဲခြား ဆက်ဆံမှုများအားလုံး ပပျောက်ရေး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း (CERD)၊ နိုင်ငံသား နှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပဋိညာဉ်စာချုပ် (CCPR)၊ နှိပ်စက် ညှဉ်းပန်းခြင်းနှင့် အခြား ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော၊ လူမဆန်စွာ သို့မဟုတ် ဂုဏ်သိက္ခာ မရှိသော ဆက်ဆံမှု သို့မဟုတ် ပြစ်ဒဏ်ပေးမှု (CAT)၊ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားအားလုံး နှင့် ၎င်းတို့၏မိသားစုဝင်များ၏ အခွင့်အရေးများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း (ICMW)၊ လူအားလုံးအား အတင်းအဓမ္မပျောက်ကွယ် ခြင်းမှ ကာကွယ်ခြင်း အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း (CPD) တို့ဖြစ်ပြီး အတည်မပြုရ သေးသော ILO ၏အခြေခံသဘောတူညီချက်များမှာ စည်းရုံးပိုင်ခွင့်နှင့် စုပေါင်းညှိနှိုင်း သဘောတူညီချက် ညီတူညီမျှလုပ်ခဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း၊ အတင်းအဓမ္မလုပ်အားပေး ခိုင်းစေမှုပပျောက်ရေး၊ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု (အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့်အလုပ်အကိုင်) ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်၊ အနည်းဆုံးအသက်အရွယ်သတ်မှတ်ချက်ဆိုင်ရာ သဘောတူ ညီချက်တို့ ဖြစ်သည်။
- ၃ ဥပမာ - Nestle နှင့် Unilever တို့သည် ၎င်းတို့၏ ဆီအုန်းထောက်ပံ့ရေး ကွင်းဆက်များကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် တရားဝင်ထုတ်ပြန်ခဲ့ခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့ သည် ထိုသို့ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ဖော်ဆောင်ခဲ့သည့် ပထမဆုံးသော ကုမ္ပဏီများ ဖြစ် သည်။ <https://seekingalpha.com/article/4152771-chain-unilever-and-nestl-publish-detailed-supplier-lists>

အခန်း (၅)

အခြေခံအဆောက်အအုံ ချိတ်ဆက်မှု

ဤအခန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြေခံအဆောက်အအုံချိတ်ဆက်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဤအခန်းတွင် အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍ တွင် မကြာသေးမီက ပြုလုပ်ခဲ့သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ hard infrastructure နှင့် soft infrastructure ချိတ်ဆက်မှုတွင် ကျန်ရှိနေသေးသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ဖော်ပြထားပြီး ပို့ဆောင်ရေးအခြေခံအဆောက်အအုံချိတ်ဆက်မှုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ၏ အကျိုးရှိမှုကို တိုးတက်စေရန်အတွက် အကြံပြုချက်များကို အဆိုပြုထားပါ သည်။

မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း စီးပွားရေးဝန်းကျင်တိုးတက်မှုအတွက် အခြေခံကျသည့် ဥပဒေများဖြစ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအသစ်၊ ကုမ္ပဏီများဥပဒေအသစ်နှင့် အထူး စီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေတို့ကို ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခဲ့ခြင်းနှင့်အတူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အခြေအနေကောင်းများ တိုးတက်လာရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ခရီးရှည်ကြီးကို လျှောက်လှမ်းခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် အရေးကြီးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သော်လည်း ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှု ပြုလုပ်ခြင်းတစ်ခုတည်းသည် မျှော်မှန်းထားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆွဲဆောင်မှု ရှိစေရန်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရည်မှန်းချက်များကို ပြည့်မီအောင် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခ ငြင်းမရှိပါ။ မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ ပြည့်စုံကောင်းမွန်သည့် ဆောင်ရွက်မှုများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အတွက် ဝန်းကျင်ကောင်းကို ဖန်တီးပေးပြီး လူမှုအသိုက်အဝန်းအတွက် အကျိုးခံစားခွင့်များ ကို ဝေမျှရာတွင် အဓိကကျသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။

အခြားအခန်းများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် အဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်း၊ အထူး စီးပွားရေးဇုန်နှင့် စက်မှုဇုန်များ၊ တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အစိမ်းရောင်စီးပွားရေးနှင့် မြေပိုင်ဆိုင်မှုစသည်တို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အဓိက ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စရပ်များကို တင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ အခြေခံအဆောက်အအုံ ချိတ်ဆက်မှုသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်စေရေးအတွက် အဆင်ပြေချောမွေ့အောင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အဓိကကျသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသည့် အတွက်လည်းကောင်း၊ ဝင်ရောက်လာမည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ပြည်တွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအကြား ချိတ်ဆက်မှုဖြစ်စေနိုင်သည့်အတွက်လည်းကောင်း အာဏာ ပိုင်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် အဆိုပါကဏ္ဍကို အခြားသောကဏ္ဍများနည်းတူ အရေးကြီး သည့်ကဏ္ဍအဖြစ် မှတ်ယူ၍ အဓိကအလေးပေးဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

စီးပွားရေးကဏ္ဍကို ဖွင့်လှစ်ရန်နှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမှ တွန်းအားပေးသည့် ပို့ကုန် ဦးစားပေးမှုတိုးတက်စေရေးကို အခြေခံသည့် တိုးတက်မှုလမ်းကြောင်းကို တည်ဆောက်ရန် ရည်ရွယ်သည့် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးအကူး အပြောင်းနှင့်အတူ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက် ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း (MSDP) ၂၀၁၈-၂၀၃၀ သည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ဦးဆောင် သည့် ဖွံ့ဖြိုးမှုမဟာဗျူဟာတစ်ခုကို လက်ခံခြင်းနှင့် ၎င်း၏အခန်းကဏ္ဍသည် ပတ်ဝန်းကျင်ကို သတိပြုစေရေးနှင့် လူမှုရေးအရ တာဝန်ယူမှုရှိသည့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့အတွက် အလားအလာရှိမှုအဖြစ် မှတ်ယူခြင်းအားဖြင့် ရည်ရွယ်ချက်များကို ခိုင်မာစေသည့် အထောက်အထားပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိစီးပွားရေး တည်ဆောက်ပုံကို အသိ

အမှတ်ပြုခြင်းအားဖြင့် အဆိုပါစီမံကိန်းသည် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အသေးစား အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ(SMEs) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အထောက်အကူပြုရာတွင် ဦးစားပေး ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် နောင်အနာဂတ်တွင် ဒီဂျစ်တယ်စီးပွားရေးသို့ ကူးပြောင်းရာ၌ အဆင်ပြေစေရေး၊ ပိုမိုမြန်ဆန်သော ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ အသွင်ကူးပြောင်းမှုနှင့် အရည်အသွေးမြင့်အလုပ်အကိုင်များ များပြားလာစေရေး တို့အတွက် ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍ၊ စက်မှုကဏ္ဍနှင့် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍတို့ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် အရှိန်မြှင့်တင်သည့် ဆောင်ရွက်မှုများကို ပြုလုပ်ရန် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။

ပို့ကုန်ဦးစားပေးထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်ရန်နှင့် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ရေရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီးဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းတွင် ဖော်ပြထားသည့် အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ ဈေးကွက်ကို လက်လှမ်းမီနိုင်မှုနှင့် နိုင်ငံတကာနှင့် ချိတ်ဆက်မှုတွင် ကောင်းမွန်စေရေးတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာအခြေခံအဆောက်အအုံချိတ်ဆက်မှုသည် အကျိုး ရှိပြီး ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် ထောက်ပံ့ရေးကွင်းဆက်များ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၊ လုပ်ငန်းများ အတွက် ကမ္ဘာ့တန်ဖိုးကွင်းဆက်များ (GVCs) နှင့် ပေါင်းစည်းနိုင်ရန် အခွင့်အရေးများကို များပြားစေခြင်းနှင့် နိုင်ငံများအတွက် အဆိုပါကမ္ဘာ့တန်ဖိုးကွင်းဆက်များတွင် ပါဝင်ခြင်း စသည့် အကျိုးကျေးဇူးများရရှိရန် အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဤအခြေအနေတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ကုန်သွယ်မှုနှင့် အခြေခံအဆောက် အအုံဆိုင်ရာမူဝါဒများ ပေါင်းစည်းထားသည့် ဘက်ပေါင်းစုံမဟာဗျူဟာများ လိုအပ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် အဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်းမူဝါဒများသည် ပိုမိုထိရောက်မှုရှိစေရေးအတွက် ကုန်သွယ်မှုနှင့်အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့် လက်တွဲချိတ်ဆက်မှုရှိရန် လိုအပ်ပြီး အခြေခံအဆောက်အအုံအတွက်လည်း ထိုနည်းတူ ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထိရောက်မှုရှိသည့် Soft Infrastructure ရှိသည့်အခါ ကုန်သွယ်မှုအဆင်ပြေ ချောမွေ့စေခြင်းနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုတို့အပါအဝင် အရည်အသွေး ပြည့်ဝ သည့် Hard Infrastructure ၏ အရည်အသွေးကို မြှင့်တက်စေပါသည်။ ကုန်သွယ်မှုနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမပါဘဲ Hard Infrastructure တိုးတက်သည့် အချို့ကိစ္စရပ်များ သို့မဟုတ် မျှော်မှန်းထားသည့် ရလဒ်များရရှိရန် လိုအပ် သည့် နည်းလမ်းမျိုးစုံချဉ်းကပ်မှုများ မရှိသည့်အခြေအနေတွင် Hard Infrastructure တိုးတက်သည့် အချို့ကိစ္စရပ်များလည်း ရှိပါသည်။ တစ်စုတစ်စည်းထဲမရှိသည့် ချဉ်းကပ်မှု များ မဖြစ်စေရေးမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင် ပိုမိုအားကောင်းစေရန်နှင့် အပြုသဘော

ဆောင်သည့် တွန်းအားပေးခြင်းနှင့် ဖြည့်စွက်အကျိုးသက်ရောက်မှုများအတွက် အဓိက အားဖြင့် အရေးပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် ဝန်ကြီးဌာနများ ပါဝင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်တင်ရေးကော်မတီသည် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် လုပ်ငန်းအဖွဲ့ ၃ ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြောင်းကို အသိ အမှတ်ပြုရမည်ဖြစ်ပါသည်။ (ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်တင်ရေးကော်မတီ၏ အချက်အလက်များကို ပိုမိုသိရှိစေရန် အခန်း ၃ ကို ကြည့်ပါ။)

စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုများကို ပယ်ဖျက်ပေးခဲ့သည့်အချိန်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း ပို့ကုန် ၈၂ % နှင့် သွင်းကုန် ၃၆၂ % ရှိခဲ့ပြီး ၎င်း၏ကုန်သွယ်ရေးကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည် (ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့ မြန်မာ ၂၀၁၉)။ နိုင်ငံ၏ တိုးတက်များပြားလာသည့်လူဦးရေသည် သွင်းကုန်များအတွက် ဝယ်လိုအားဖြစ်လာပြီး လုပ်သားပေါများမှုနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ပေါများမှုသည် ပို့ကုန်အတွက် ရောင်းလို အား ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘာတွင် စီးပွားရေးအလျင်မြန်ဆုံး တိုးတက်လျက်ရှိသည့် အိန္ဒိယ နိုင်ငံ၊ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အာဆီယံနိုင်ငံများအကြား မဟာဗျူဟာကျကျတည်ရှိနေသည့် မြန်မာ နိုင်ငံ၏ ပထဝီအနေအထားသည် ကုန်သွယ်မှုအတွက် အကျိုးအမြတ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အခြေခံအဆောက်အအုံချိတ်ဆက်မှုနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးကွန်ယက် ချဲ့ထွင် မှုတို့သည် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနှင့် ပိုမိုပေါင်းစည်းစေပြီး မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်လူထုတို့၏ လူနေမှု အဆင့်အတန်း မြင့်မားစေခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စဉ်ဆက်မပြတ်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိအခြေခံအဆောက်အအုံချိတ်ဆက်မှုသည် ၎င်းကဏ္ဍရှိ လိုအပ်ချက် များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ တိုးတက်မှု နောက်ကျလျက်ရှိပါသည်။ လမ်းများနှင့် ဆိပ်ကမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် ၃ ပုံ ၁ ပုံကျော်သည် ကန့်သတ်ချက်များ ရှိနေသည့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ Hard Infrastructure သည် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ အကြားတွင် အားနည်း သည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည် (ADB, 2014)။ အမျိုးစုံလင်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံ အမျိုးအစားများမရှိခြင်းနှင့် လမ်းများကို အသုံးပြုသည့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးများပြားမှုသည် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကုန်ကျစရိတ်မြင့်တက်မှုကို ဖြစ်စေပါသည် (ADB, 2016b)။ မြန်မာ နိုင်ငံ၏ ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍ တစ်ခုလုံးသည် အထူးသဖြင့် ကုန်သွယ်မှုနှင့် ဆက်စပ်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍသည် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက များစွာနောက်ကျ ကျန်နေသည်ဟု ပြော၍ရပါသည် (World Bank, 2014)။ နယ်စပ် ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်းနှင့် ခန့်မှန်းနိုင်မှုမရှိခြင်းတို့မှာ နယ်စပ်

ဖြတ်ကျော် ကုန်စည်များတင်သွင်း/တင်ပို့မှုကို ပိုမိုအခက်အခဲဖြစ်စေပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ကုန်ကျစရိတ်ကို ပိုမိုမြင့်တက်စေပါသည် (OECD,2018)။ ဤအစီရင်ခံစာအတွက် သက်ဆိုင်သူများအားလုံးနှင့် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ရာ ၎င်းတို့မှ အရှေ့ - အနောက်စီးပွားရေးစင်္ကြန်လမ်းပိုင်းဖြစ်သည့် ရန်ကုန်မှ ဘားအံသို့ သွားသည့်လမ်း ကဲ့သို့သော အဓိကအရေးပါသည့် လမ်းမကြီးများပေါ်ရှိ တရားဝင်နှင့် အလွတ်သဘော မြို့ဝင် ဂိတ်များရှိနေမှုသည် ပို့ဆောင်ရေးကို နှောင့်နှေးစေပြီး ကုန်ကျစရိတ် ပိုမိုကျသင့်နေကြောင်း အပြစ်တင်ပြောဆိုခဲ့ကြပါသည်။

လက်ရှိ GDP ၁ % မှ ၁.၅ % အထိ ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မြှင့်တင်ခြင်း သည် ပြည်တွင်းဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍ ပိုမိုတိုးတက်လာစေရေးအတွက် အလွန်လိုအပ်ပါ သည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအား နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက ၎င်းနိုင်ငံများသည် ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍတွင် GDP ၏ ၄% ကျော်ကျော်ကို သုံးစွဲကြပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နှစ်စဉ် GDP ၏ ၃% မှ ၄% အထိ ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို တိုးတက်လာစေရန် ရည်မှန်းထားသင့်ကြောင်း ADB (2016a) မှ ထောက်ခံ ပြောဆိုထားပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင်လည်း ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်နှင့် ညီမျှစေ မည့် အသုံးပြုသည့်နှုန်းထားကို တိုးမြှင့်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးတည်ငြိမ်မှုရရှိစေရန်အတွက် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အားပေးခြင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိက - အစိုးရပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပုံစံမှတစ်ဆင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်စေခြင်းစသည်တို့မှတစ်ဆင့် ပြုလုပ်သင့် ကြောင်း ထောက်ခံပြောထားပါသည်။

အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍတွင် အသုံးစရိတ်ပိုမိုသုံးစွဲနိုင်စေရန် အခြေခံ အဆောက်အအုံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် စီစဉ်မှုနှင့်ဖြန့်ဝေမှုတို့ အဓိကလိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဖြစ်နိုင်ခြေ လေ့လာမှုများ၊ ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်းနှင့် စီမံကိန်းအကဲဖြတ်မှု မှုဘောင်များ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု လိုက်လျောညီထွေစွာ အသုံးပြုခြင်းမှ အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံအုပ်ချုပ်မှုကို အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည်ဖြစ်သလို ကာလရှည်ပို့ဆောင်ရေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အစီအစဉ်များနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ကြီးကြပ်သည့်စနစ်နှင့် အစီရင်ခံတင်ပြသည့်စနစ် တို့ကို မိတ်ဆက်တင်ပြခြင်းဖြင့်လည်း ပို့ဆောင်ရေးအခြေခံအဆောက်အအုံစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည် ဖြစ်ပါသည် (ADB, 2016a)။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဖြစ်လာ နိုင်ခြေရှိသည့် အနုတ်သဘောဆောင်သည့် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြင်ပမှ သက်ရောက်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ စီမံကိန်းများကို ရွေးချယ်ခြင်း၊ ဖြန့်ဝေခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ကဲ့သို့ ပိုမိုထိရောက်မှုရှိသည့် စီစဉ်မှုနှင့် ဖြန့်ဝေမှုတို့သည်

အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍတွင် သုံးစွဲငွေကို ထိထိရောက်ရောက် ချွေတာနိုင်ရန် ကူညီနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည် (McKinsey 2016) ။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အစိုးရအနေဖြင့် ရန်ကုန် - မန္တလေးအမြန်လမ်းတွင် ကုန်တင်ကားများကို သွားလာခွင့်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် တရားဝင် ဝန်တင်ဆောင်မှုပမာဏကို တိုးမြှင့်ခြင်းကဲ့သို့ လမ်းကို ပိုမိုအကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသည့် မဲခေါင်ဒေသခွဲမြောက်စင်္ကြန်လမ်းနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသည့် မဲခေါင်ဒေသခွဲ အရှေ့ - အနောက်စင်္ကြန်လမ်းကဲ့သို့ အဓိကကုန်သွယ်ရေးစင်္ကြန်လမ်းများကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း လမ်းအသုံးပြုမှုကို ပိုမိုအဆင့်မီလာစေရေး၊ ပိုမိုအကျိုးရှိရှိ အသုံးပြုနိုင်စေရေး အလေးထားဆောင်ရွက်သင့်ပါသည် (ADB,2016b)။

ကုန်သွယ်မှုလွယ်ကူချောမွေ့စေခြင်းကဏ္ဍတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများအကြား အားနည်းလျက်ရှိပြီး ပိုမိုအားကောင်းလာစေရေး ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။ ကုန်စည်များ တင်သွင်းခြင်းမပြုမီ ကုန်စည်များကို စစ်ဆေးရာတွင် အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်စစ်ဆေးရာ၌ ဖြစ်နိုင်သည့် ကြိုတင် စစ်ဆေးသောနည်းလမ်းနှင့် နယ်စပ်တွင် တရားဝင်လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များကို လျှော့ချခြင်း တို့မှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍကို ပိုမိုအဆင်ပြေချောမွေ့အောင် ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် အဓိက နယ်စပ်ဂိတ်အားလုံးတွင် အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်ကို အလိုအလျောက် ပြုလုပ်နိုင်သည့်စနစ် တိုးတက်စေခြင်း၊ ကုန်သွယ်မှုအတွက် လိုအပ်သည့် စာရွက်စာတမ်းအရေအတွက်ကို လျှော့ချခြင်းနှင့် အချိန်နှင့်ဆက်စပ်သည့် ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုမိုလွယ်ကူစေခြင်းတို့ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍကို ပိုမိုအဆင်ပြေချောမွေ့အောင် ပြုလုပ်နိုင်ပါသည် (OECD,2018)။

အစိုးရသည် ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍရှိ အားနည်းချက်များကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားလုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းနှင့် အမျိုးသားထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးမဟာစီမံကိန်း ၂၀၁၈-၂၀၃၀ တို့တွင် မဟာဗျူဟာများနှင့် မျှော်မှန်းချက်များကို ချမှတ်ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ အာမခံအကောက်ခွန်ကုန်လှောင်ရုံများအတွက် လိုအပ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ခွင့်ပြုပေးရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် အလှူရှင်များ၏ ထောက်ပံ့မှုနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့မှ ပါဝင်မှုတို့ကို အဆင်ပြေစေမည့် အစိုးရရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဦးတည်သည့် စီမံကိန်းဘဏ်ကိုလည်း မိတ်ဆက်ပေးခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ယခုလက်ရှိကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အဓိကစင်္ကြန်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက်

အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (ADB) နှင့် ဂျပန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအေဂျင်စီ (JICA) တို့မှ အထောက်အပံ့များကို ရရှိနေပါသည်။ ပြည်တွင်းစီးပွားရေးနှင့် ချိတ်ဆက်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်နိုင်သည့် ပို့ကုန်ဦးစားပေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ ပို့ဆောင်ရေးချိတ်ဆက်မှု အခြေခံအဆောက်အအုံကို တိုးမြှင့်ရန်နှင့် အဆင့်မြှင့်တင်ရန်မှာ အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းများ၏ အထောက်အပံ့ လိုအပ်ပါသည်။

အဓိကမူဝါဒအကြံပြုချက်များ

- ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို တိုးမြှင့်ရန် - ဆောင်ရွက်နိုင်မှုဆန်းစစ်ချက်မှ ခွင့်ပြုပေးနိုင်သည့် ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်နှင့် ကိုက်ညီစေမည့် အသုံးပြုခနှုန်းထားကိုချိန်ညှိခြင်း၊ နိုင်ငံပိုင်အခြေခံအဆောက်အအုံကုမ္ပဏီများ၏ ဘဏ္ဍာရေးပိုင်းဆိုင်ရာခိုင်မာမှုကို ညွှန်ပြခြင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ပါဝင်မှုကို အားပေးခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် ရန်ပုံငွေ ထပ်မံ တိုးမြှင့်ရန်။
- ဖြစ်နိုင်ခြေလေ့လာမှုများနှင့် စီမံကိန်းအကဲဖြတ်မှုမူဘောင်များကို ပိုမိုအားကောင်း စေခြင်းမှတစ်ဆင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် စီစဉ်မှုနှင့် ဖြန့်ဝေမှုတို့ကို တိုးတက်စေရန်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဖြစ်လာနိုင်ခြေရှိသည့် အနုတ်သဘောဆောင်သည့် လူမှုရေးနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြင်ပမှသက်ရောက်မှု များ၊ ပါဝင်ပတ်သက်သူများအားလုံးနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်း၊ ကာလရှည်အခြေခံ အဆောက်အအုံအစီအစဉ်များနှင့် စီမံကိန်းများကို သင့်လျော်သော ကြီးကြပ်သည့် စနစ်စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်။
- တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသည့် မဲခေါင်ဒေသခွဲမြောက်စင်္ကြန်လမ်းနှင့် ထိုင်း နိုင်ငံနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသည့် မဲခေါင်ဒေသခွဲ အရှေ့ - အနောက်စင်္ကြန်လမ်းကဲ့သို့ အဓိကကုန်သွယ်ရေး စင်္ကြန်လမ်းများကို ဦးတည်အလေးထား၍ ရှိနေသည့် အခြေခံ အဆောက်အအုံများကို ပိုမိုအဆင့်မြှင့်တင်ရန်။
- ရန်ကုန်-မန္တလေးအမြန်လမ်းတွင် ကုန်တင်ကားများကို သွားလာခွင့်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် တရားဝင်ဝန်တင်ဆောင်နိုင်မှုပမာဏကို တိုးမြှင့်ခြင်းကဲ့သို့ ရှိနေသည့် အခြေခံ အဆောက်အအုံများဖြစ်သည့် လမ်းများအား ပိုမိုအကျိုးရှိစွာ အသုံးချရန်။
- တရားဝင်လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များကို လျှော့ချခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်မှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေ မည့် အရာများကို အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် ကုန်သွယ်မှု အဆင်ပြေချောမွေ့ စေရန်နှင့် အခြားသော Soft Infrastructure တို့ကို အားကောင်းစေရန်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုပုံစံနှင့် ပို့ကုန်ဦးစားပေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အလားအလာရှိမှု

ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးမပြုရသေးသည့် ဒေသတစ်ခုအတွင်း မဟာဗျူဟာမြောက်အနေအထား

မြန်မာနိုင်ငံသည် တရုတ်နိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံတို့နှင့် နယ်နိမိတ်ချင်း ထိစပ်နေပြီး ကမ္ဘာ့လူဦးရေ၏ ၄၀ % နှင့် ကမ္ဘာ့ GDP ၏ ၅ ပုံ ၁ ပုံကို အတူ တကွ ပိုင်ဆိုင်ထားသည့် နိုင်ငံဖြစ်ပါသည် (IMF-WEO 2019)။ ထိုကဲ့သို့ တည်ရှိနေမှုနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံသည် တောင်၊ အရှေ့တောင်အာရှနှင့် တရုတ်နိုင်ငံအကြား အသက်သွေးကြော အဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အနေအထား ဖြစ်ပါသည်။ သမိုင်းကြောင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုပြုလုပ်မှု အများဆုံးမှာ အဆိုပါအိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့အနက် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ကုန်သွယ်မှုမှာ အများဆုံးဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မကြာသေးမီနှစ်များ၌ ဥရောပသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်မှု ပြုလုပ်လာခဲ့ပြီး အဓိကအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ ၏ ဥရောပဈေးကွက်သို့ ဦးစားပေးခွင့်ပြုခြင်းကြောင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း ကုန်သွယ်မှု ၏ ၅ % မှာ အဆိုပါနိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်မှုပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည် (ဇယား ၅-၁)။

ဇယား ၅-၁ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒေသတွင်း ကုန်သွယ်ရေး - ပို့ကုန်နှင့် သွင်းကုန် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း)

	၂၀၁၂	၂၀၁၃	၂၀၁၄	၂၀၁၅	၂၀၁၆	၂၀၁၇
အိန္ဒိယ	၁၃၂၀	၁,၆၃၇	၁,၃၄၁	၁,၇၁၂	၁,၉၄၃	၁,၄၆၉
(ရာခိုင်နှုန်း စုစုပေါင်း)	၇ %	၇ %	၅ %	၆ %	၇ %	၄ %
တရုတ်	၄ ၉၅၈	၇,၀၁၆	၉,၆၉၆	၁၀,၉၉၃	၁၀,၈၀၅	၁၁,၇၈၅
(ရာခိုင်နှုန်း စုစုပေါင်း)	၂၇ %	၂၈ %	၃၃ %	၄၀ %	၃၇ %	၃၅ %
အာဆီယံ	၈,၄၁၁	၁၁,၀၅၅	၁၂,၆၁၀	၁၀,၄၃၂	၉,၆၁၈	၁၁,၈၀၂
(ရာခိုင်နှုန်း စုစုပေါင်း)	၄၇ %	၄၄ %	၄၃ %	၃၈ %	၃၃ %	၃၅ %
ဒေသတွင်း စုစုပေါင်း	၁၄,၆၉၀	၁၉,၇၀၉	၂၃,၆၄၉	၂၃,၁၃၇	၂၂,၃၆၆	၂၅,၀၅၇
(ရာခိုင်နှုန်း စုစုပေါင်း)	၈၁ %	၇၉ %	၈၁ %	၈၃ %	၇၇ %	၇၅ %

ရင်းမြစ်- ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့ (၂၀၁၉)

မဟာဗျူဟာမြောက်အနေအထားနှင့် လုံလောက်သည့် ပံ့ပိုးမှုများရှိသော်လည်း ဒေသတွင်း နိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်မှုပြုလုပ်သည့် မြန်မာ့ကုန်သွယ်ရေးသည် ပို့ကုန်တွင် GDP ၏ ၂၀ % နှင့် တင်သွင်းကုန်တွင် GDP ၏ ၂၈ % သာရှိသည့်အတွက် ဒေသတွင်းကုန်သွယ်ရေးစုစုပေါင်း ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုသာ ရှိနေသေးသည့် အနေအထားဖြစ်ပါသည် (WITS, 2019)။ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုကို နှစ်ပေါင်းများစွာ ခံစားခဲ့ရပြီးသည့်နောက်တွင် ကုန်သွယ်ရေး ပေါင်းစည်းမှုအဆင့် ကျဆင်းနေခြင်းမှာ အံ့အားသင့်စရာအချက်တစ်ချက် မဟုတ်ပေ။ အစောပိုင်းကာလ ခန့်မှန်းချက်အရ မြန်မာ့ကုန်သွယ်ရေးအဆင့်သည် ၂၀၀၆ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း ၎င်း၏ ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်သည့် အလားအလာ၏ ၁၅ % သာရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ မကြာသည့်ကာလအတွင်း ပြောင်းလဲမှုများရှိနိုင်သော် လည်း ဆွဲအား-ခန့်မှန်းတင်ပို့မှုအရ အမှန်တကယ်ရှိသည့်အချိုး (ADB 2013) ဖြစ်ပါသည်။ လူသုံးကုန်စည်တင်သွင်းမှုသည် လျင်မြန်စွာ မြင့်တက်လာခဲ့ပြီး ပို့ကုန်ဦးစားပေး စက်မှု လုပ်ငန်းများ၏ လုပ်သားအခြေပြုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည်လည်း မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း များပြားလာခဲ့ပါသည်။ သို့ရာတွင် ချိန်ညှိမှုသည် အချို့မူဝါဒများ ထုတ်ပြန်မှုအပေါ် မူတည် လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ချိတ်ဆက်နေသည့် အခြေခံအဆောက် အအုံ တိုးတက်မှု အထူးသဖြင့် ကုန်းလမ်းပို့ဆောင်ရေးနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဝင်ထွက် ပေါက်များ တိုးတက်မှုသည် ကုန်သွယ်ရေးအလားအလာကောင်းကို ပိုမိုလျင်မြန်စွာ ရရှိနိုင် မည့် အဓိကကျသည့်အချက် မလွဲမသွေပင်ဖြစ်ပါသည်။

ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများသည် ပို့ကုန်ကို လွှမ်းမိုးထားဆဲဖြစ်သော်လည်း စိုက်ပျိုးရေးအခြေခံ စီးပွားရေးနှင့် လုပ်သားအခြေပြုထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍတို့တွင် အလားအလာမြင့်တက်လာမှုကို မြင်တွေ့နိုင်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်ရှိတွင် ဒေသတွင်း၌ နှစ်နိုင်ငံကုန်သွယ်မှုကို အလေးထား အာရုံ စိုက်လျက်ရှိပါသည်။ ပို့ကုန်၏ ၆၀ % နှင့် တင်သွင်းမှု၏ ထက်ဝက်နီးပါးကို အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်မှုပြုလုပ်ပါသည် (ဇယား ၅.၂ နှင့် ၅.၃)။ အထူးသဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ကုန်သွယ်မှုမှာ စုစုပေါင်းကုန်သွယ်မှု၏ ၃ ပုံ ၁ ပုံ ရှိပါသည်။ ဒေသတွင်း၌ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု အားကောင်းလာမှုနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်မှုဆက်ဆံရေး သည် သဘာဝအတိုင်း တိုးတက်လာခဲ့ပါသည်။ သို့သော် သင့်လျော်သည့်မူဝါဒများနှင့် အတူပြုလုပ်ပါက မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကကုန်သွယ်ရေးမိတ်ဖက်များနှင့် ဆက်ဆံရေး တိုးတက်လာမှုနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကုန်သွယ်ရေးကို ပိုမိုအားကောင်းလာအောင်

ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ပိုမိုအမျိုးအစား စုံလင်စွာ ကုန်သွယ်မှုပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည် (World Bank, 2016) ။

ထို့အပြင် ရုပ်ဝန်းတစ်ခုလမ်းကြောင်းတစ်သွယ်စီမံကိန်းအရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာရန် မျှော်မှန်းထားသည့် ဆက်သွယ်မှုနှင့်အတူ တရုတ်-အိန္ဒိယလမ်းကြောင်း သို့မဟုတ် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ လမ်းကြောင်းတို့အတွက် ကုန်သွယ်မှုပမာဏသည် ဆက်လက်တိုးတက်နေမည်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းကို အဆင်ပြေချောမွေ့အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် သိသာထင်ရှားသည့် လမ်းကြောင်းရှိလာမည်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒေသတွင်း၏ တိုးတက်လာသည့် ဝယ်လိုအားကို ပြည့်မီစေရန်အတွက် ၎င်း၏ပို့ကုန်ကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် အလားအလာမှ အကျိုးအမြတ်ကိုသာမက မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အိန္ဒိယ၊ တရုတ်နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့အကြား ကုန်သွယ်ရေး၏အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမိုအားကောင်းစေခြင်းဖြင့် အရှေ့တောင်အာရှနှင့် အရှေ့အာရှအကြား အဓိကစင်္ကြန်တစ်ခုအဖြစ်ပါ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည် (Ras, 2016)။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် သင့်လျော်သည့် စီစဉ်မှုများအရ ဥပမာအားဖြင့် အဓိကအခြေခံအဆောက်အအုံစီမံကိန်းများနှင့် ဖြစ်လာနိုင်ချေရှိသည့် အနုတ်သဘောဆောင်သည့် ပြင်ပမှအကြောင်းအရာများကို လျှော့ချနိုင်မည့် စီမံကိန်းများစသည်တို့ကို ထောက်ပံ့ပေးရန်အတွက် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးထားခြင်းဖြင့် နှစ်ဖက်စလုံးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံမှတစ်ဆင့် ကုန်သွယ်မှုပြုလုပ်ကာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်ပါသည်။

ဇယား ၅-၂ ၂၀၁၇ ခုနှစ်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပို့ကုန် တင်ပို့သည့် ထိပ်ဆုံးမိတ်ဖက်နိုင်ငံ ၅ နိုင်ငံ (အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်းပေါင်း)

ဈေးကွက်	ပို့ကုန်	ဝေစု (ရာခိုင်နှုန်း)
တရုတ်	၅,၆၉၉	၃၈ %
ထိုင်း	၂,၈၄၆	၁၉ %
ဂျပန်	၉၅၆	၆ %
စင်ကာပူ	၇၅၄	၅ %
အိန္ဒိယ	၆၀၈	၄ %

ရင်းမြစ်။ ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့ ၂၀၁၉

ဇယား ၅-၃ ၂၀၁၇ ခုနှစ်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သွင်းကုန်တွင် ထိပ်ဆုံးမိတ်ဖက်နိုင်ငံ ၅ နိုင်ငံ
(အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း)

ဈေးကွက်	ပို့ကုန်	ဝေစု (ရာခိုင်နှုန်း)
တရုတ်	၆,၀၈၇	၃၃ %
စင်ကာပူ	၃,၀၈၅	၁၇ %
ထိုင်း	၂,၂၂၉	၁၂ %
ဂျပန်	၉၆၇	၅ %
မလေးရှား	၈၆၇	၅ %

ရင်းမြစ်။ ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့ ၂၀၁၉

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကကုန်သွယ်သည့် ပစ္စည်းများမှာ လောင်စာဆီ၊ သဘာဝ ဓာတ်ငွေ့၊ တင်ပို့ခြင်းနှင့် စက်သုံးဆီတင်သွင်းခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်များ၊ ဆန်၊ ပဲ၊ ပြောင်းနှင့် ငါးမှထုတ်လုပ်သည့် ထုတ်ကုန်များဖြစ်ပါသည် (ဇယား ၅.၄)။ မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်ရှိ အချိန်တွင် ကမ္ဘာ့ဒုတိယအကြီးဆုံး ပဲတင်ပို့သူဖြစ်ပြီး ဆန်တင်ပို့သူများအနက် ထိပ်ဆုံး ၁၅ နိုင်ငံတွင် ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် စုစုပေါင်းအလုပ်သမားအင်အား၏ ၇၀ % အလုပ်လုပ်လျက်ရှိပြီး GDP ၏ ၃၀ % ရှိပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍသည် ပို့ကုန်တွင် အလားအလာကောင်းပြီး ကျေးလက်-မြို့ပြပို့ဆောင်ရေးအတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံ စနစ် တိုးတက်လာမှုနှင့်အတူ စိုက်ပျိုးရေးအခြေခံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ တိုးတက်လာမည် ဖြစ်ပါသည် (ADB, 2018)။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများတွင် လူနေမှုအဆင့်အတန်း မြင့်မား လာခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးတန်ဖိုးကွင်းဆက် တိုးတက်မှုသည် ၎င်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံမှ စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်များကို ဝယ်ယူလိုမှုများ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

ဇယား ၅-၄ ၂၀၁၇ ခုနှစ်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထိပ်ဆုံးကုန်သွယ်မှုပစ္စည်းများ ၅ မျိုး
(အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း)

တစ်ဦးကျ ပို့ကုန်များ	တန်ဖိုး	တစ်ဦးကျ သွင်းကုန်များ	တန်ဖိုး
သဘာဝဓာတ်ငွေ့	၂,၉၈၇	စက်သုံးဆီ	၃,၃၈၁
ဆန်	၈၁၃	သကြား	၈၃၃
ပဲ	၇၄၇	ကုန်တင်ကား	၇၂၉
ကြေးနီ	၄၉၀	ဟင်းသီးဟင်းရွက် ဆီ	၅၁၂
သကြား	၄၂၀	ပိတ်စ	၄၇၂

ရင်းမြစ်။ World Bank World Integrated Trade Solution, 2019

ဓာတ်ငွေ့ကို တရုတ်နှင့်ထိုင်းနိုင်ငံသို့သာ ကုန်သွယ်နေစဉ် ပို့ကုန်မိတ်ဖက်နိုင်ငံများသည် ပဲနှင့် ပင်လယ်ထွက်ကုန်၊ စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်စသည့် ကုန်စည်အပေါ်လိုက်၍ ၎င်းနိုင်ငံများ၏ အာရုံစိုက်မှုမှာ ပြောင်းလဲသွားပြီး အခြားကုန်သွယ်မှု မိတ်ဖက်နိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ကြပါသည် (ဇယား ၅-၅)။

ဇယား ၅-၅ ၂၀၁၇ ခုနှစ်ရှိ ဦးတည်နိုင်ငံအလိုက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကတင်ပို့သည့် ကုန်စည်အမျိုးအစားများ (မက်ထရစ်တန်)

ကုန်စည်အမျိုးအစား	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်	တရုတ်	အိန္ဒိယ	ဂျပန်	စင်ကာပူ	ထိုင်း
ဆန် (ဆန်လုံးညို)	၀.၅	၉၄.၇			၁.၀	
ပြောင်း		၅၅.၆				၀.၁
ပဲနှင့် အစေ့အဆန်	၀.၈	၂၃.၈	၆၅.၈	၂.၃	၁၁.၆	၀.၈
ပင်လယ်ထွက်ကုန်	၁.၂	၃.၂	၀.၁	၀.၆	၁.၈	၄.၈
အခြေခံသတ္တုနှင့် သတ္တုရိုင်း		၁၄.၅			၀.၅	၁.၈
ဓာတ်ငွေ့ (mil.cu.ft)		၂၇,၆၇၉.၆				၃၂,၅၆၈.၉

ရင်းမြစ်။ ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့ ၂၀၁၉

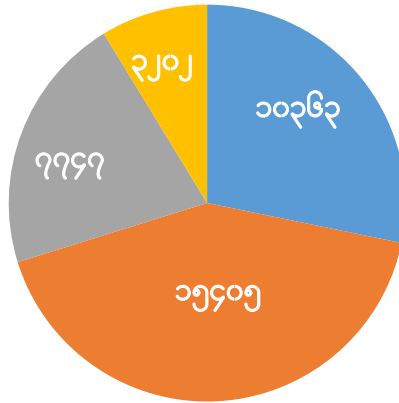
ရန်ကုန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဆိပ်ကမ်းသည် အဓိကအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဝင်ထွက်ပေါက် ဖြစ်သော်လည်း ထိုင်းနှင့် တရုတ်နယ်စပ်စစ်ဆေးရေးဂိတ်များတွင် စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်တင်ပို့မှုများ၏ ထက်ဝက်ကျော် ဖြတ်သန်းသွားခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပို့ကုန်ထက်ဝက်ကျော်နှင့် သွင်းကုန်၏ ၄ ပုံ ၃ ပုံသည် တရားဝင်စာရင်းဇယားများအရ ဆိပ်ကမ်းများမှ တင်သွင်း/တင်ပို့ခြင်းဖြစ်ပြီး ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့အား ပိုက်လိုင်းမှတစ်ဆင့် တင်ပို့ပါသည် (ပုံ ၅.၁) ။ ရန်ကုန်အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာဆိပ်ကမ်းသည် လက်ရှိဆိပ်ကမ်း ၉ ခုတွင် အရေးကြီးဆုံးဆိပ်ကမ်းဖြစ်ပြီး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှုကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် တစ်ခုတည်းသော ဆိပ်ကမ်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းဆိပ်ကမ်းသည် အဓိကအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဝင်ထွက်ပေါက်အဖြစ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော်လည်း ၎င်းဆိပ်ကမ်းမှ ဝင်ထွက်လျက်ရှိသည့် ပို့ကုန်ဝေစုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးနှင့်နိုင်ငံရေးအကူးအပြောင်း ပြုလုပ်စဉ်ကတည်းကပင် ကျဆင်းလျက်ရှိပါသည်။

သတ္တုနှင့် သစ်တောထွက်ကုန်အများစုကို ဆိပ်ကမ်းမှ တင်ပို့လျက်ရှိပြီး ကောက်ပဲသီးနှံ တင်ပို့မှုမှာ အကြမ်းအားဖြင့် ၆၀ % နှင့် ရေငံထွက်ကုန်အများစုကို အထူးသဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့သို့ ကုန်းလမ်းဂိတ်များမှ တင်ပို့ကြပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ကုန်သွယ်မှုတွင် နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုအများစု (၈၀ % ကျော်) ကို တရုတ်နိုင်ငံ၊ ယူနယ်ပြည်နယ်နှင့် နယ်နိမိတ်ထိစပ်နေသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း မူဆယ်မြို့မှတစ်ဆင့် ပြုလုပ်ပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုကို မြဝတီနှင့် နဘူလဲ့နယ်စပ်စစ်ဆေးရေးဂိတ်များမှတစ်ဆင့် ပြုလုပ်ကြပါသည် (ဇယား ၅-၆) ။

ပုံ ၅-၁ - ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပင်လယ်ရေကြောင်းနှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု (အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်းပေါင်း)

■ oversea export ■ oversea import
■ border export ■ border import

မှတ်ချက်။ ပိုက်လိုင်းဖြင့် ကုန်သွယ်မှုမပါဝင်ပါ။

ရင်းမြစ်။ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၊ ၂၀၁၉

ဇယား ၅-၆ နယ်စပ်ဂိတ်စခန်းများအလိုက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု (အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း)

နိုင်ငံ	နယ်စပ်ဂိတ်စခန်း	ဖွင့်လှစ်သည့် ခုနှစ်	၂၀၁၈ - ၂၀၁၉		
			ပို့ကုန်	သွင်းကုန်	စုစုပေါင်း
တရုတ်နိုင်ငံ	မူဆယ်	၁၉၉၈	၃၁၅၆	၁၇၆၂	၄၉၁၈
	လွယ်ဂျယ်	၁၉၉၈	၁၂၃	၃၃	၁၄၅
	ချင်းရွှေဟော်	၂၀၀၃	၄၆၀	၈၁	၅၄၂
	ကန်ပိုက်တီး	၂၀၀၉	၂၆၄	၃၂	၂၉၆
	ကျိုင်းတုံ	-	၇	၂	၉
ထိုင်းနိုင်ငံ	တာချီလိတ်	၁၉၉၆	၂၀	၇၈	၉၈
	မြဝတီ	၁၉၉၈	၂၁၁	၇၅၈	၉၇၀

နိုင်ငံ	နယ်စပ်ဂိတ်စခန်း	ဖွင့်လှစ်သည့် ခုနှစ်	၂၀၁၈ - ၂၀၁၉		
			ပို့ကုန်	သွင်းကုန်	စုစုပေါင်း
	ကော့သောင်း	၁၉၉၆	၁၇၅	၃၉	၂၁၄
	မြိတ်	၁၉၉၉	၁၂၁	၁၁၈	၂၄၀
	နဘူလဲ့	၂၀၁၂	၂၄၆၈	၁၄၄	၂၆၁၂
	မောတောင်	-	၁၂	၇	၁၉
	မယ်စဲ့	-	၁	၀	၁
ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ	စစ်တွေ	၁၉၉၈	၁၃	၁	၁၄
	မောင်တော	၁၉၉၅	၉	၀	၉
အိန္ဒိယနိုင်ငံ	တမူး	၂၀၀၅	၉၅	၁	၉၇
	ရိဒ်	၂၀၀၃	၈၂	၂၂	၁၀၅

ရင်းမြစ်။ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၊ ၂၀၁၉

အဓိကစီးပွားရေးစင်္ကြန်များနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဝင်ထွက်စစ်ဆေးရေးဂိတ်များတွင် ပို့ဆောင်ရေးချိတ်ဆက်မှုအားနည်းမှုများ

အမျိုးသားထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးမဟာစီမံကိန်း ၂၀၁၈ - ၂၀၃၀ တွင် အဓိက ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးစင်္ကြန် ၆ ခုကို သတ်မှတ်ထားပြီး ၎င်းစီမံကိန်းသည် ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကုန်စည်တန်ပေါင်း ၃၁၂ မီလီယံကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်မည် သို့မဟုတ် ၂၀၁၅ ခုနှစ်ကို အခြေခံနှစ်အဆင့် (၁၆၉ မီလီယံတန်) အဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး ခန့်မှန်းပါက ၁.၈ ဆ တိုးတက်လာမည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည် (ဇယား ၅.၇)။ အဆိုပါခန့်မှန်းချက်သည် နှစ်စဉ်တိုးတက်မှု၏ ၄.၂ % ဖြစ်ပါသည်။ ကွန်တိန်နာဖြင့် တင်သွင်း/တင်ပို့သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေးကုန်စည်များကို သင်္ဘောကုန်စည်တင်နိုင်မှုစွမ်းရည် ၁.၅ မီလီယံ [twenty-foot equivalent unit (TEUs)] မှ ၅.၁ မီလီယံအထိ ၃.၄ ဆ ခန့် တိုးတက်လာရန် မျှော်မှန်းထားပါသည်။ ကုန်စည်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလိုလားချက်ကို အဓိကစီးပွားရေးနှင့် စက်မှုဟိုက်စ်ခဲ (ရန်ကုန် - မန္တလေး) နှင့် ချိတ်ဆက်ပေးသည့် မြောက် - တောင်ဝင်ရိုးအကြား ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများထံမှရရှိသည့် အချက်အလက်များအရ စင်္ကြန်သည်

စက်မှုဇုန် ၁၉ ခုအနက် ၁၀ ခုအတွက် အဓိကချိတ်ဆက်မှုဖြစ်ပါသည်။ စင်္ကြန်သည် စက်မှုဇုန် များတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ကုမ္ပဏီစုစုပေါင်း၏ ၄ ပုံ ၃ ပုံခန့် စက်မှုဇုန်များ တွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေသည့် အလုပ်သမားများ၏ ၉၅ % ခန့် နှင့် ချိတ်ဆက်မှုရှိပါသည်။ အစိုးရ၏အစီအစဉ်မှာ တရုတ်၊ အိန္ဒိယနှင့် ထိုင်းနယ်စပ်တစ်လျှောက် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် အထောက်အပံ့များနှင့်အတူ ရန်ကုန်မြို့ သို့မဟုတ် ပဲခူးမြို့၏ ချိတ်ဆက်မှုကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှုအတွက် ချိတ်ဆက်မှုအသစ်များကို တိုးတက်စေရန်နှင့် အဆင့်မြှင့်တင်ရန် ဖြစ်ပါသည် (JICA et al., 2018) ။

အဆိုပါအစီအစဉ်ကို အထောက်အကူပြုရန် အစိုးရမှ ၂၀၃၀ ခုနှစ်အထိ စီမံကိန်းပေါင်း ၁၈၉ ခုကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ စီမံကိန်း ၁၈၉ ခုတွင် ဒေသတွင်းနှင့် ပြည်တွင်းချိတ်ဆက်မှုကို အားကောင်းစေရန် Hard Infrastructure ၁၆၇ ခုနှင့် Soft Infrastructure ၂၂ ခုတို့ ပါဝင်ပါသည်။ စီမံကိန်း ၁၈၉ ခုသည် အဓိကအားဖြင့် အချက် ၃ ချက်အပေါ် အခြေခံပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ စီမံကိန်းများ၏ ဆောင်ရွက်နိုင်မှုစွမ်းရည်အပေါ် အခြေခံခြင်း (မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လျက်ရှိသည့် အဓိကမြို့နယ်များနှင့် ဝေးလံ သည့် ဒေသများအကြားနှင့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့်) နှင့် စီမံကိန်းများ၏ သယ်ယူပို့ဆောင် ရေးကုန်ကျစရိတ်အပေါ် စုဆောင်းငွေအရ စီးပွားရေးအကျိုးရှိနိုင်မှု (အမြန်နှုန်းနှင့် ဝန်အား၊ ဂိတ်များတွင် ရပ်နားထားရသည့် အချိန်တိုတောင်းခြင်းနှင့် ကုန်ကျစရိတ်ကို ပိုမိုထိရောက် သည့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးပုံစံအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲခြင်း) နှင့် နယ်နိမိတ်တစ်လျှောက် သာတူ ညီမျှ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို စဉ်ဆက်မပြတ်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်သည့် အဆိုပါစီမံကိန်းများ၏ စွမ်းရည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါစီမံကိန်းများ၏ စုစုပေါင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ကုန်ကျ စရိတ်ကို မြန်မာကျပ် ၄၁ ထရီလီယံ သို့မဟုတ် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၀ ဘီလီယံဟု ခန့်မှန်း ထားပါသည်။ အဆိုပါကုန်ကျစရိတ်ထဲမှ ၃၀ % မှာ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ အကောင်အထည်ဖော် ရန် ခန့်မှန်းထားပါသည် (JICA et al., 2018)။

အဓိကဦးစားပေးစီမံကိန်းများကို ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကနဦးအဆင့်အဖြစ် အကောင်အထည် ဖော်ရန် ခန့်မှန်းထားပါသည်။ အဆိုပါစီမံကိန်းများကို ထိရောက်စွာ အကောင် အထည်ဖော်မှု သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်တွင် အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံကိန်းများကို အကောင် အထည်ဖော်နိုင်စွမ်းကို ပြသနိုင်ပါလိမ့်မည်။ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၃ ဘီလီယံ အကုန်အကျ ခံ၍ ကီလိုမီတာ ၆၂၀ ရှိသည့် အဓိကထောက်ပံ့ ပို့ဆောင်ရေးလမ်းပိုင်းများအနက်မှ တစ်ခု ဖြစ်သော ရန်ကုန်-မန္တလေးမီးရထားလမ်းပိုင်း အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်း တွင် စတင်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံး စီးပွားရေးမြို့နှစ်မြို့အကြား ခရီးသွားလာသည့် ကြာချိန်

ကို ၁၂ နာရီမှ ၈ နာရီသို့ လျှော့ချနိုင်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည် (Oxford Business Group 2019) ။

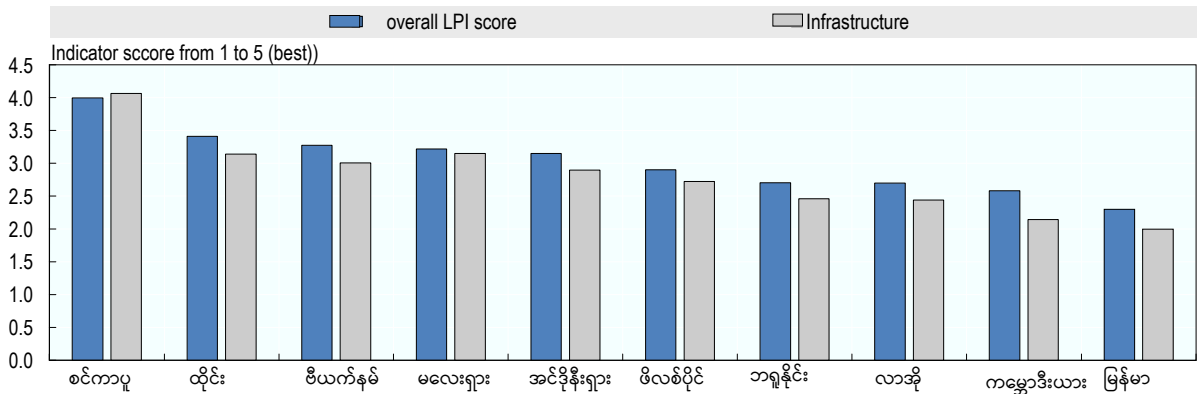
**ဇယား ၅-၇ မြန်မာနိုင်ငံ၏အမျိုးသားထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး မဟာစီမံကိန်း ၂၀၁၈-၂၀၃၀
-အဓိကစင်္ကြန်များ**

ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးစင်္ကြန်အမည်	အဓိက ချိတ်ဆက်မှု/ဂိတ်	ခန့်မှန်းအကွာအဝေး (ကီလိုမီတာ)	နှစ်စဉ်ကုန်စည်ပမာဏ ၂၀၁၅ ('၀၀၀ တန်)	စီမံကိန်း၏ နှစ်စဉ်ကုန်စည်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးပမာဏ (၂၀၃၀ တွင် တစ်နှစ် '၀၀၀ တန်)				လူဦးရေလွှမ်းမိုးမှု ('၀၀၀)
				စုစုပေါင်း	လမ်း	ရထားလမ်း	ရေလမ်း	
၁) မြန်မာ-အိန္ဒိယ	မန္တလေး-တမူး/ မုံရွာ	၄၀၀	၃,၈၀၀	၁၂,၄၀၀	၄,၄၀၀		၈,၀၀၀	၈,၃၀၀
၂) မြောက်-တောင်	ရန်ကုန် - ပဲခူး - မန္တလေး-မူဆယ်	၉၉၀	၄၁,၁၀၀	၁၇၂,၈၀၀	၁၂၇,၂၀၀	၄၅,၆၀၀		၁၁,၆၀၀
၃) တောင်-အရှေ့	ထားဝယ် - သံဖြူဇရပ် - မော်လမြိုင် - မြဝတီ/ ပဲခူး	၂၉၀	၃၁,၂၀၀	၁၄၃,၅၀၀	၁၁၃,၁၀၀	၃၀,၄၀၀		၄,၅၀၀
၄) အဓိကရေလမ်း	ရန်ကုန်-မန္တလေး	၁,၂၃၀	၇,၇၀၀	၁၉,၆၀၀			၁၉,၆၀၀	၉,၀၀၀
၅) မြန်မာပြည် ဖြတ်ကျော်	ကျောက်ဖြူ - မကွေး-မုံလ	၉၆၀	၉,၄၀၀	၁၄,၉၀၀	၁၄,၉၀၀			၃,၉၀၀
၆) ကမ်းရိုးတန်း	စစ်တွေ-ရန်ကုန်	၁,၈၈၅	၄,၂၀၀	၁၂,၀၀၀			၁၂,၀၀၀	၅,၀၀၀

ရင်းမြစ်။ JICA et al. (2018)

ရွေးချယ်ထားသည့် စီမံကိန်းများနှင့် အစီအစဉ်များ၏ သင့်တော်မှုနှင့် ရှင်သန်နိုင်စွမ်းတို့အပေါ် ဆွေးနွေးမှုမပြုဘဲ အချို့အနေဖြင့် NLMP ၏ ယေဘုယျသုံးသပ်ချက်ဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၎င်း၏ အခြေခံအဆောက်အအုံချိတ်ဆက်မှုကွန်ယက်ကို အမှန်တကယ်တိုးမြှင့်ရန် လိုအပ်သည်ဆိုသည့်အချက်ကို သဘောမတူ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အလုံးစုံခြုံငုံကြည့်ပါက မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍတွင် ဆောင်ရွက်မှုသည် ၎င်း၏ဒေသတွင်းနိုင်ငံများထက် နိမ့်ကျနေပြီး အထူးသဖြင့် အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍတွင် ဖြစ်ပါသည် (ပုံ ၅-၂)။

ပုံ ၅-၂ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးဆောင်ရွက်မှုညွှန်းကိန်း- အာဆီယံနိုင်ငံယှဉ်ချက်

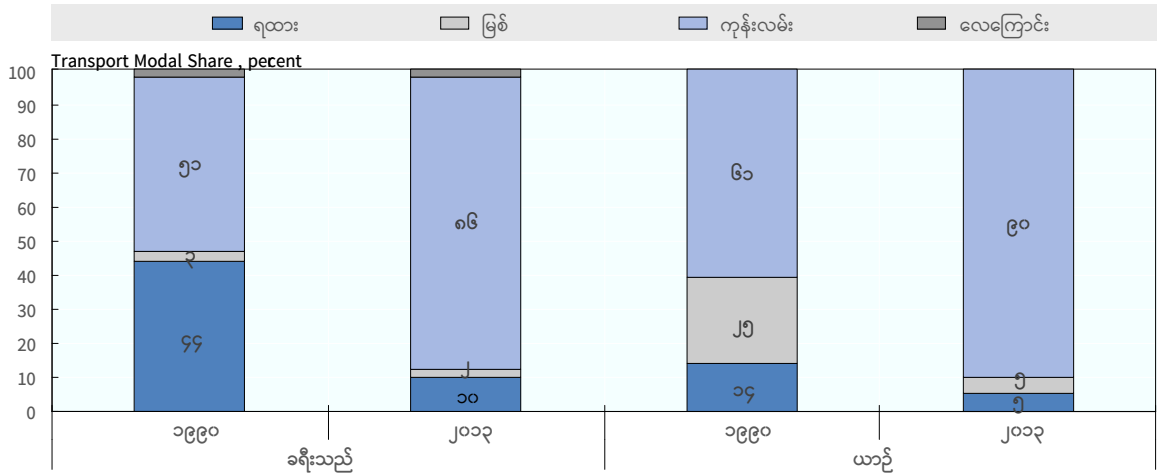
မှတ်ချက်။ LPI သည် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ကုန်သွယ်မှုပြုလုပ်လျက်ရှိသည့်နိုင်ငံများ၏ ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးအဆင့်ပြေမှုအပေါ် မှတ်ချက်ပေးခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာ့တစ်ဝှမ်းရှိ အော်ပရေတာများ (ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ကုန်စည် တင်ပို့သူများနှင့် အမြန်ချောပို့သမားများ) အား စစ်တမ်းကောက်ယူမှုအပေါ် အခြေခံပါသည်။ ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး ကွင်းဆက်၏ အချက် ၆ ချက်အပေါ် ဆောင်ရွက်မှုနှင့် တိုင်းတာပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ၁) အကောက်ခွန်ဌာနများအပါအဝင် နယ်စပ်ထိန်းချုပ်သည့် အေဂျင်စီများ၏ ထိရောက်သည့် အကောက်ခွန် ရှင်းလင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ် (ဆိုလိုသည်မှာ အမြန် နှုန်း၊ ရိုးရှင်းမှုနှင့် လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များအပေါ် ခန့်မှန်းနိုင်မှု)၊ ၂) ကုန်သွယ်မှုနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံအရည်အသွေး (ဥပမာ- ဆိပ်ကမ်းများ၊ ရထားလမ်းများ၊ ကားလမ်းများ၊ သတင်းအချက် အလက်နည်းပညာ)၊ ၃) အခကြေးငွေဖြင့် သင်္ဘောကုန်တင်ရန်လွယ်ကူမှု၊ ၄) ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှု၏ အရည်အသွေး (ဥပမာ- သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအော်ပရေတာများ၊ အကောက်ခွန်ပွဲစားများ၊ ၅) တင်ပို့မှုကို ခြေရာခံ နိုင်စွမ်းရည်နှင့် ၆) ပို့ဆောင်ချိန်ကို စီစဉ်ထားသည့် သို့မဟုတ် ခန့်မှန်းထားသည့်အတိုင်း ပို့ဆောင်ရမည့်နေရာသို့ သင်္ဘောတင်ပို့မှု အချိန်မှန်ခြင်း။

ရင်းမြစ်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးဆောင်ရွက်မှုညွှန်းကိန်း

Hard Infrastructure အရည်အသွေး

ကုန်းလမ်းပို့ဆောင်ရေးသည် ခရီးသည်နှင့် ကုန်စည်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် အဓိကကျပြီး အချို့ခန့်မှန်းချက်များအရ လူဦးရေ၏ ၈၅ % ခန့်ကို အိမ်စီးကားနှင့် ခရီးသည်တင်ကားများမှ ပို့ဆောင်ပေးလျက်ရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်းတွင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၏ ၉၀ % ခန့်မှာ ကုန်တင်ကားများအသုံးပြုကြပါသည် (ပုံ ၅.၃)။ အဆိုပါ ကုန်းလမ်းကွန်ယက်ကို ဖြတ်သန်း သွားလာနေသည့် သယ်ယူပို့ဆောင်မှုပမာဏကို ပို့ဆောင်ရေးအထောက်အပံ့ပုံစံများစွာ မရှိခြင်းနှင့် ပြီးပြည့်စုံသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံ မရှိခြင်းတို့မှ ထောက်ပြလျက်ရှိပါသည်။

ပုံ ၅-၃ နည်းလမ်းအရ ခရီးဝေးသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအလားအလာ ၁၉၉၀-၂၀၁၃

မှတ်ချက်။ ခရီးဝေးဆိုသည်မှာ ကီလိုမီတာ ၁၀၀ နှင့်အထက် ရွေ့လျားသွားလာမှုဖြစ်ပါသည်။
ရင်းမြစ်။ ADB (2016b)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်းလမ်းကွန်ယက်စုစုပေါင်း ၁၅၇,၀၀၀ ကီလိုမီတာခန့်ရှိပြီး လွန်ခဲ့သော ၄ နှစ်တွင် အမြန်လမ်းခင်းခြင်းကြောင့် ၃၅ % တိုးတက်ခဲ့သော်လည်း ကုန်းလမ်းကွန်ယက် စုစုပေါင်းအနက် ၂၀ % သာ လမ်းခင်းထားပြီးဖြစ်ပါသည် (ADB, 2016d)။ ခန့်မှန်းခြေ အားဖြင့် ကီလိုမီတာ ၄၀,၀၀၀ ကျော်ရှိသည့် ပင်မလမ်းကွန်ယက်ကိုသာ စဉ်းစားပါက ၅၃ % အထိ မြင့်တက်လာပါသည်။ သို့သော် ပင်မလမ်းကွန်ယက်၏ ၄၂ % မှာ ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိသည့်အနေအထားမှ ဆိုးရွားသည့်အနေအထားဖြစ်ပြီး ၎င်း၏ ၃ ပုံ ၂ ပုံမှာ လမ်းကျဉ်း (အကျယ် ၁၂ ပေ) ဖြစ်ကာ အာဆီယံအဆင့် ၃ အမြန်လမ်းအဆင့် (အကျယ် ၂၂ ပေ) ထက် များစွာ နိမ့်ကျပါသည်။ လုံခြုံရေးကိစ္စရပ်အပြင် ၎င်းသည် ပုံမှန်အားဖြင့် လမ်းပိတ်ခြင်း နည်းသည့် လမ်းများ၌ပင် သွားလာမှုကို ကြန့်ကြာစေပါသည်။ လမ်းပိတ်ဆိုမှု မများ သော်လည်း လမ်းအခြေအနေမကောင်းမှုကြောင့် ယာဉ်သွားလာမှု အမြန်နှုန်းကို နှေးကွေး စေပါသည်။ ကုန်တင်ကားတစ်စီးသည် တစ်နာရီ ကီလိုမီတာ ၃၀ နှုန်း၊ ခရီးသည်တင် ကားသည် တစ်နာရီ ၄၉ ကီလိုမီတာနှုန်းဖြင့် သွားလာရပြီး သယ်ယူပို့ဆောင်နေစဉ်အတွင်း ကုန်စည်များပျက်စီးမှုမှာ ကြီးမားသည့်ထိခိုက်မှု ဖြစ်ပါသည် (ADB 2016b)။ ဤလေ့လာ သုံးသပ်ချက်အတွက် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ အားလုံးနှင့်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ရာတွင် ၎င်းတို့မှ အရှေ့-အနောက် စီးပွားရေးစင်္ကြန်လမ်းပိုင်းဖြစ်သည့် ရန်ကုန်မြို့မှ ဘားအံမြို့သို့ သွားသည့် လမ်းကဲ့သို့ အဓိကအရေးပါသည့် လမ်းမကြီးများပေါ်ရှိ တရားဝင်နှင့် အလွတ်သဘောမြို့ဝင် ဂိတ်များရှိနေမှုသည် အမြန်နှုန်းပြဿနာကို ဆိုးရွားစေသည်ဟု ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

အဆိုပါခက်ခဲသည့် ကုန်းလမ်းကွန်ယက်အခြေအနေများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းတွင် ဖြေရှင်းခဲ့သည့် တိုးတက် နေသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍနှင့် ပို့ကုန်ဦးစားပေးထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍတို့အတွက် အတားအဆီးတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိအချိန်အထိ လယ်သမားများသည် လယ်ကွင်းမှ ဈေးကွက်သို့ သယ်ယူပို့ဆောင်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ လုံလောက်စွာ မရရှိသေး ဘဲ ကုန်ကျစရိတ်နှင့် ဝင်ငွေနှစ်မျိုးလုံးအပေါ် ဖိအားပေးခံနေရပါသည်။ ADB (2016c) မှ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျေးရွာအားလုံး၏ ၇၀ % သည် ရာသီဥတု ၃ ခုလုံး ကုန်းလမ်းကို အသုံးမပြုနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းသည် လူဦးရေသန်း ၂၀ ခန့်အပေါ်သာ သက်ရောက်မှုရှိပါသည်။ ရာသီဥတု ၃ ခုလုံး ကုန်းလမ်းကို အသုံးပြုနိုင်သည့် လမ်း၏ ၂ ကီလိုမီတာအတွင်း နေထိုင်သည့် ကျေးလက်နေလူဦးရေ (ကျေးလက်မှ လက်လှမ်းမီနိုင်မှုကို တိုင်းတာသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတိုင်းတာချက်) သည် ၃၆ % သာရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါ သည်။ တိရစ္ဆာန်နှင့် လယ်ထွန်စက်များကို အသုံးပြုလျက်ရှိပြီး ကုန်စည်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အတွက် ကုန်စည် ၁ တန်ကို ၁ ကီလိုမီတာ သယ်ခမှာ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၂ ဒေါ်လာမှ ၁၀ ဒေါ်လာဖြစ်ပါသည် (ADB, 2016c)။

၎င်းအားနည်းချက်များသည် မြန်မာ့သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစနစ်၏ ကျောရိုးဖြစ်သည့် ရန်ကုန် - မန္တလေး စီးပွားရေးစင်္ကြံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့နှင့် အဓိက ကုန်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်း (ဇယား ၅.၈) တို့အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည့်အတွက် အရေးကြီးသည့် စိန်ခေါ်မှုမဟုတ်ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအားလုံး၏ ၆၀ % ရှိသည့် ရန်ကုန်- မန္တလေးစင်္ကြံလမ်းသည် အထူးသဖြင့် အမြန်လမ်းမကြီးကို အသုံးပြုသော ခရီးသည်များ အတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်ပါသည်။ သို့သော် ကုန်တင်ကားများသည် အဆိုပါအမြန်လမ်းမနှင့် အပြိုင်တည်ရှိသည့် လမ်းအခြေအနေမကောင်းသည့် လမ်းကို အသုံးပြုပြီး ပျမ်းမျှ အမြန်နှုန်းမှာ တစ်နာရီ ၂၄ ကီလိုမီတာနှုန်းဖြစ်ပါသည် (ADB, 2016b) ။

ဇယား ၅.၈။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကကုန်တင်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး စင်္ကြန်လမ်းများ အခြေအနေ

	အကွာအဝေး (ကီလိုမီတာ)	ပျမ်းမျှ ခရီးကြာချိန် (နာရီ)	ပျမ်းမျှ စီးပွားရေး မြန်နှုန်း (တစ်နာရီ ကီလိုမီတာ)	ပျမ်းမျှ အခပေး၍ ဝန်တင်နိုင်သည့် တန်	ဝန်ရိုး ၄ ခုပါသည့် ကုန်တင်ကားကြီးများနှင့် နောက်တွဲယာဉ် ကုန်တင်ကားများ၏ ကုန်တင်နိုင်သည့် ဝေစု (%)	ပျမ်းမျှ ဝန်ရိုး ၄ ခု ပါသည့် ကုန်တင်ကားကြီးများ နှင့် နောက်တွဲယာဉ် ကုန်တင်ကားများ၏ အခပေး၍ ဝန်တင်နိုင်သည့် တန်
ရန်ကုန်-မန္တလေး	၇၁၀.၀	၂၉.၄	၂၄.၁	၁၈.၂	၈၀.၀	၂၂.၈
မန္တလေး-မူဆယ် (တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နယ်နိမိတ်ထိစပ်)	၄၅၀.၀	၂၄.၀	၁၉.၄	၂၄.၂	၇၃.၀	၂၇.၀
ရန်ကုန်- မြဝတီ (ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် နယ်နိမိတ်ထိစပ်)	၄၅၀.၀	၂၅.၆	၁၇.၈	၁၃.၉	-	-

ရင်းမြစ်။ ADB, 2016b and 2016d ၊ စာရေးသူ၏တွက်ချက်မှုများ

မန္တလေးမြို့နှင့် မူဆယ်မြို့ကို ဆက်သွယ်ထားသည့် (တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နယ်နိမိတ်ထိစပ်) မြောက်ဖက်စွန်းစင်္ကြန်လမ်းသည် လမ်းခင်းထားသည့် လမ်းတစ်လမ်းဖြစ်သော်လည်း အပိုင်းပိုင်းဖြစ်နေပြီး လမ်း၏အခြေအနေမှာ အလွန်ဆိုးဝါးလျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ကုန်တင်ပစ္စည်းများ၏ ၁၇ % ခန့်ကို အဆိုပါလမ်းပိုင်းမှတစ်ဆင့် ဖြတ်သန်း သယ်ယူပြီး တရားဝင်နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု၏ ၇၀ % မှ ၉၀ % အတွက် ဝင်ထွက်ပေါက်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လမ်းအခြေအနေဆိုးဝါးခြင်းသည် ကုန်တင်ကားများ၏ အမြန်နှုန်းကို ပျမ်းမျှ အားဖြင့် တစ်နာရီကီလိုမီတာ ၂၀ ခန့် အဟန့်အတားဖြစ်စေပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဆက်သွယ်ထားသည့် အရှေ့ - အနောက် စင်္ကြန်လမ်းတွင် အချို့သောလမ်းပိုင်းများမှာ ကောင်းမွန်ခြင်းမရှိဘဲ (အလှည့်ကျ မောင်းနှင်ရသည့် တစ်လမ်းမောင်း) ယေဘုယျအားဖြင့် သတ်မှတ်ပါက လမ်းအခြေအနေကောင်းမွန်ခြင်းမရှိဟု သတ်မှတ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ စင်္ကြန်လမ်းသည် ရန်ကုန်မှ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ (မြဝတီနယ်စပ်) ဆက်သွယ်ထားသည့် အတိုဆုံးနှင့် အဓိကကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းဖြစ်ပြီး တရားဝင်နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး စုစုပေါင်း၍ ၁၀ % မှ ၃၀ % အထိ ဖြတ်သန်းသည့် လမ်းပိုင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ လမ်းပိုင်းသည်လည်း မြောက်ဖက်စွန်းစင်္ကြန်လမ်းကဲ့သို့ ပျမ်းမျှကုန်တင်ကားများ၏ အမြန်နှုန်းမှာ တစ်နာရီ ၂၀ ကီလိုမီတာအောက် လျော့နည်းပါသည်။

အစိုးရအနေဖြင့် စင်္ကြန်များတိုးတက်စေရန်အတွက် ထိုင်းနိုင်ငံအစိုးရနှင့် အခြားသော အလှူရှင်များ၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ကြိုးပမ်းမှုများကို ပြုလုပ်လျက်ရှိပါသည်။ ကုန်ပစ္စည်း သယ်ယူ

ပို့ဆောင်ခြင်းသည် ဤလမ်းကြောင်းတစ်လျှောက်တွင် လျင်မြန်စွာ ဆက်လက်တိုးတက် လာမည်ဟု မျှော်မှန်းရပါသည်။ ပင်လယ်ရေကြောင်းဖြင့် ရန်ကုန်မြို့မှ ဘန်ကောက်မြို့သို့ ကုန်တင်ပို့ခြင်းသည် ၂၁ ရက်ခန့် ကြာမြင့်ပြီး (သွင်းကုန်၏ ၆၇ % နှင့် ပို့ကုန် ၁၂ % သည် ပင်လယ်ရေကြောင်းအပေါ် မှုတည်သည်) မြဝတီနယ်စပ်ဂိတ်မှ ကုန်ပစ္စည်းသယ်ယူပို့ဆောင် ပါက ၃ ရက်ခွဲသာ ကြာမြင့်ပါသည် (JICA *et al.*, 2018b)။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် ဒုတိယမြောက်ချစ်ကြည်ရေးတံတားပြီးစီးသွားခြင်း၊ ၎င်းတံတားအပေါ် ပေ ၄၀ ရှိ ကုန်တင် ကားများကို ဖြတ်သန်းခွင့်ပြုခြင်းနှင့် ရန်ကုန်မြို့နှင့် မြဝတီမြို့အကြား လမ်းကွန်ယက်ကို အဆင့်မြှင့်တင်ပြီးသည်နှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် ကြာချိန်မှာ ပိုမိုတိုတောင်းသွား မည်ဟု မျှော်မှန်းထားပါသည်။

မြန်မာ့ဆိပ်ကမ်းနှင့် ပြည်တွင်းရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးစနစ်သည်လည်း သိသာထင်ရှား သည့် ကန့်သတ်ချက်များနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ အရေးကြီးဆုံး အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာဝင်/ ထွက်ဂိတ်မှာ ရန်ကုန်မြစ်ဆိပ်ကမ်းဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပင်လယ်ရေကြောင်းကုန်သွယ်မှု အများစု (၈၀ % ကျော်) ကို ကိုင်တွယ်သည့် ဆိပ်ကမ်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ဆိပ်ကမ်းတွင် ရန်ကုန်မြို့၏ အဓိကဆိပ်ကမ်းနှင့် သီလဝါဆိပ်ကမ်းတို့ပါဝင်ပြီး သီလဝါအထူး စီးပွားရေးဇုန်နှင့်ကပ်လျက်တည်ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကွန်တင်နာများကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ဆိပ်ကမ်းများဖြစ်ပြီး ရန်ကုန်မြစ်အနောက်ဘက်ကမ်းရှိ စက်မှုဇုန်များအတွက် အဓိက ဖြစ်ပါသည် (ဥပမာ လှိုင်စက်မှုဇုန်ဧရိယာ) (JICA *et al.*, 2014)။ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းများကို အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ၁၆၇ မီတာမှ မီတာ ၂၀၀ ရှည်လျားပြီး တန်ချိန် ၁၅,၀၀၀ မှ ၂၀,၀၀၀ အထိ တင်ဆောင်နိုင် သည့် သင်္ဘောများသာ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ သို့သော် တန်ချိန် ၃၅,၀၀၀ အထိ တင်ဆောင်နိုင် သည့်သင်္ဘောများ ဆိုက်ကပ်နိုင်ရန်အတွက် သောင်တူးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ လက်ရှိတွင် ဆိပ်ကမ်းများကို အသုံးပြုနိုင်ရေးအတွက် (အထူးသဖြင့် ခြောက်သွေ့ ကာလများတွင်) ပုံမှန်သောင်တူးခြင်း ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည် (Nederland Maritiem Land 2016)။

အဆိုပါအခြေအနေတို့ကြောင့် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသည် စင်ကာပူနိုင်ငံ သို့မဟုတ် မလေးရှား နိုင်ငံ၏ Kelang ဆိပ်ကမ်းသို့ တစ်ဆင့်သယ်ယူပို့ဆောင်မည့် ကုန်တင်သင်္ဘောများအတွက် အဓိက ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းတွင် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း စုစုပေါင်းကွန်တင်နာ ကိုင်တွယ် ဆောင်ရွက်နိုင်မှုသည် သင်္ဘောကုန်စည်တင်နိုင်မှုစွမ်းရည် ၁ မီလီယံကျော် ၃ ဆ (မြန်မာ့ဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင် ၂၀၁၉) များပြားလာမှုကြောင့် လက်ရှိစနစ်

တွင် အပိုဆောင်းအသုံးပြုနိုင်ရန် ပြုလုပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဆိပ်ကမ်းမှာ မြို့တော်နှင့် နီးကပ်စွာ တည်ရှိနေသည့်အတွက် အဓိကဆိပ်ကမ်းစွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်အရေးမှာ နည်းပါးပါသည်။ ဆိပ်ကမ်းစွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးမြှင့်ရန်မှာ သီလဝါဆိပ်ကမ်းဧရိယာတွင် ကွန်တင်နာဂိတ်များ ချဲ့ထွင်ခြင်းမှ တစ်ဆင့်သာပြုလုပ်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအခြေအနေတွင် ကြိုးစားအားထုတ်မှုများကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၂၅ ခုနှစ်အတွက် ကွန်တင်နာဂိတ်အသစ်ကို တည်ဆောက်ရန် စီစဉ်ထားပါသည်။ သို့သော် JICA *et al.* (2019) မှ အလယ်အလတ် အသုံးပြုလိုခြင်း ကြိုတင်ခန့်မှန်းချက်အပေါ် အခြေခံပါက ၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် ဆိပ်ကမ်းစွမ်းဆောင်ရည်ကျဆင်းမှု ဖြစ်ပေါ်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။ စီစဉ်ထားသည့် ကွန်တင်နာဂိတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းများ ပြီးစီးပြီးသည့် နောက်ပိုင်း ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဆိပ်ကမ်းစွမ်းဆောင်ရည်ကျဆင်းမှုကို ကာကွယ်နိုင်ရန် အတွက် နေရာအသစ်တွင် ရေနက်ဆိပ်ကမ်းအသစ် တည်ဆောက်ရန် လိုအပ်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။

အခြားအဓိကကမ်းရိုးတန်းဆိပ်ကမ်း ၈ ခုမှာ အဓိကအားဖြင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက် အတွက် အထွေထွေကုန်စည်များကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ သို့သော် တန်ဖိုးနည်းပြီး ကြီးမားသည့်ကုန်စည်များ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် ကမ်းရိုးတန်းနှင့် ပြည်တွင်းရေကြောင်း ပို့ဆောင်ရေးသည် သီအိုရီအရ အလားအလာရှိသော်လည်း ၎င်းဆိပ်ကမ်းများကို အသုံးပြုမှုမှာ အချိန်နှင့်အမျှ လျော့ကျလျက်ရှိပါသည်။ ဆိပ်ကမ်းဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် စက်ပစ္စည်းကိရိယာ၊ စနစ်စသည်တို့မရှိခြင်း (ဆိပ်ကမ်းအများစုမှာ သင်္ဘောဆိုက်ကပ်နိုင်သည့် ကမ်းခြေသာရှိပြီး ကုန်တင်ကုန်ချကို အလုပ်သမားများက ပြုလုပ်ရပါသည်။) နှင့် ခြောက်သွေ့ကာလတွင် မြစ်ကြောင်းအသုံးပြုနိုင်မှု အကန့်အသတ်ရှိခြင်းတို့သည် ဆိပ်ကမ်းများတွင် ဝင်ထွက်ချိန်ကြာမြင့်စေပြီး သင်္ဘောအသုံးပြုမှုကို ပိုမိုလျော့ကျစေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကမ်းရိုးတန်းနှင့် မြစ်ကြောင်းကုန်စည်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးသည် ဈေးကွက်ကြီး (ဥပမာ- ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများ၊ သဲ၊ ကျောက်၊ သတ္တုရိုင်း) ရှိသော်လည်း ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းမရှိဖြစ်နေပါသည် (JICA *et al.*, 2019)။ ၎င်းတို့၏ ခရီးဝေးသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၏ စုစုပေါင်းဝေစုမှာ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်မှ ၂၀၁၃ ခုနှစ်အထိ ခရီးသည် ၃.၅ % မှ ၁.၅ % ၊ ကုန်ပစ္စည်း ၂၂ % မှ ၃.၅ % လျော့ကျခဲ့ပါသည် (ADB, 2016d) ။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံအတွင်း ကီလိုမီတာ ၆၀၀၀ ခန့် ရှည်လျားသည့် အရှည်ဆုံး မီးရထားကွန်ယက်ကို အစပြုခဲ့ပါသည်။ သို့သော် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုအချို့ မရှိဖြစ်နေပါသည်။ အခြေခံအဆောက်အအုံပုံစံမျိုးစုံမရှိခြင်းနှင့် ရှိပြီးသောလမ်းကြောင်းများ

မှာ အခြေအနေမကောင်းခြင်းတို့သည် ပြည်တွင်းနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် အဟန့်အတားဖြစ်စေပါသည်။ လက်ရှိအချိန်ကာလတွင် မီးရထားဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကွန်ယက်၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုကို တစ်ဦးတည်းပိုင်ပြုလုပ်ထားသည့် နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီဖြစ်သည့် မြန်မာ့မီးရထားမှ ခရီးဝေးသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အချက်အလက်အရ ၎င်း၏ ဈေးကွက်ဝေစုမှာ ခရီးသည်အတွက် ၁၀ % နှင့် စီးပွားရေးကုန်ပစ္စည်းအတွက် ၁.၅ % သာရှိပါသည် (ADB, 2016e) ။

ယခင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ရှေ့တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုမရှိသည့် မီးရထားလမ်းကွန်ယက်ဖြန့်ကျက်မှုကို အထောက်အပံ့ပေးခဲ့ပြီး အဓိကကျသည့် မီးရထားလမ်း ကွန်ယက်အပိုင်းများတွင် လိုအပ်လျက်ရှိသည့် ပြန်လည်ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းစရိတ်မရှိ ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ အစိုးရ၏ စဉ်ဆက်မပြတ်ထောက်ပံ့မှုမပါဘဲနှင့် ထိုကဲ့သို့ အမျိုးမျိုးဖြစ်နေသည့်အခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်းမရှိပေ (ADB, 2016e)။ ADB မှ တစ်နေ့လျှင် ၁၀၀၀ ဦး ထက်နည်းသည့် ခရီးသည်များကို မီးရထားလမ်းကွန်ယက်၏ ၆၀ % ခန့်မှ ဝန်ဆောင်မှုပေးနေကြောင်း ခန့်မှန်းထားပါသည်။ ၎င်းအရေအတွက်မှာ မီးရထားလမ်းဝန်ဆောင်မှုများကို ထိန်းသိမ်းခြင်းအပေါ် အကဲဖြတ်ရန်အတွက် အလွန်နည်းသည့်အရေအတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ပြန်လည်ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းစရိတ်မှာ လိုအပ်လျက်ရှိသည့်အတိုင်းအတာထက် ၂ဆ - ၃ ဆ အောက်လျော့နည်းနေပါသည်။

အကျိုးဆက်မှာ အခြားသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနည်းလမ်းများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ဝန်ဆောင်မှုပေးမည့် ကမ်းလှမ်းမှုများမရှိ ဖြစ်စေပါသည်။ ဥပမာ အသုံးပြုလိုသည့်နှုန်း အများဆုံးဖြစ်သည့် ရန်ကုန် - မန္တလေးမီးရထားလမ်းပိုင်းတွင် ပျမ်းမျှမီးရထားအရှိန်မှာ တစ်နာရီ ၄၀ ကီလိုမီတာနှင့် ခရီးစဉ် အစ-အဆုံး ၁၆ နာရီကြာမြင့်ပါသည်။ ကားဖြင့် ခရီးသွားပါက အဆိုပါခရီးကို ၈ နာရီ - ၉နာရီသာ ကြာမြင့်ပါသည်။ အခြားသော မီးရထားလမ်းပိုင်းများတွင် ပျမ်းမျှမီးရထားအရှိန်မှာ တစ်နာရီ ၂၀-၃၀ ကီလိုမီတာ ဖြစ်ပါသည်။ အားလုံးခြုံငုံကြည့်ပါက မီးရထားများသည် ၎င်းတို့၏ အမြန်နှုန်း၏ ၅၀ % သာ အသုံးပြုပြုပြင်ဆွဲကြောင်း ပြော၍ရပါသည်။ မြန်မာ့မီးရထားသည် ကုန်စည်သယ်ယူပို့ဆောင်ရာတွင် ကုန်တင်ကားဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်သည့်နှုန်း၏ ထက်ဝက် သို့မဟုတ် ကားဖြင့်သယ်ယူပို့ဆောင်သည့်နှုန်းထက် ပျမ်းမျှ ၄၀ % ပိုမိုသက်သာသည့်နှုန်းသာ ပေးဆောင်ရန် ကမ်းလှမ်းပါသည်။ သို့သော် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုကုန်ကျစရိတ်၏ ထက်ဝက်သာ ဝင်ငွေရရှိပြီး ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် အစိုးရ၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် ရပ်တည်နေရပါသည်။ အခြေခံအဆောက်အအုံ တန်ဖိုးလျော့တွက်

ခြင်းနှင့် တစ်ကြိမ်ကုန်ကျစရိတ် မဟုတ်သော်လည်း သက်ဆိုင်ရာဝင်ငွေများသည် ဝန်ဆောင်မှုပေးရန်အတွက် ကုန်ကျစရိတ်ကို ဖြည့်တင်း နိုင်မည်ဖြစ်ရာ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအခြေအနေမှာ အခက်အခဲနည်းပါးသည့် အခြေအနေဖြစ်ပါသည် (ADB, 2016e)။

ကုန်သွယ်ရေးအထောက်အကူပြုအခြေခံအဆောက်အအုံအရည်အသွေး

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကုန်စည်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် ကားလမ်းဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်သည့် ပုံစံသည် အဓိကဖြစ်သော်လည်း ဈေးကွက်ဝေစုရရှိရန်နှင့် ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးကွင်းဆက်များမှတစ်ဆင့် ပိုမိုထိရောက်မှုရှိသည့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးစနစ်များကို အထောက်အကူပြုရန် အခြားအလားအလာရှိသည့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးပုံစံများ ရှိပါသည်။ ထို့အတွက် လုံလောက်သည့် ဘက်စုံအခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများနှင့် စနစ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ရှိပြီးသော အခြေခံအဆောက်အအုံကွန်ယက်များကို ပြန်လည်ပြုပြင်ခြင်းနှင့် အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း တို့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဘက်စုံပို့ဆောင်ရေးဥပဒေကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော်လည်း ဘက်စုံအခြေခံအဆောက်အအုံများမှာ အားနည်းလျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် ရန်ကုန်မြို့၌ ကုန်းတွင်းဆိပ်ကမ်းများကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည် (Myanmar Times 2018)။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အမျိုးသားထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးမဟာစီမံကိန်း ၂၀၁၈ - ၂၀၃၀ အရ ဘက်စုံအခြေခံအဆောက်အအုံကို နောင်လာမည့် ဆယ်စုနှစ်အတွင်း ပိုမိုအားကောင်းလာစေရန် မျှော်မှန်းထားပါသည်။ အဓိကထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး စင်္ကြံလမ်းများတစ်လျှောက်ရှိ မဟာဗျူဟာကျသည့် ဆုံမှတ်များတွင် အမျိုးမျိုးသော ဘက်စုံကုန်စည်ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးစခန်းများ တည်ဆောက်ရန် ကြိုတင်ခန့်မှန်း ထားပါသည်။ အဆိုပါစခန်းများတွင် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုများ (ဥပမာ ကုန်လှောင်ရုံများ၊ ကုန်စည်ထားရှိသည့် စခန်းများ၊ ကုန်စည်ဂိတ်များ၊ ပြည်တွင်းကွန်တင်နာဂိတ်များ၊ အကောက်ခွန်ရုံးများ စသည်ဖြင့်) ကို ထောက်ပံ့ပေးထားမည်ဟု မျှော်မှန်းထားပါသည်။ အဆိုပါစခန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် သိုလှောင်ရုံ၊ အအေးခန်း သိုလှောင်ရုံစနစ်များ၊ စက်ပစ္စည်းကိရိယာ တပ်ဆင်ထားသည့် ပြည်တွင်းကုန်တင်ကား ဆိပ်ကမ်းများကဲ့သို့ ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး ပစ္စည်းများ၊ စနစ်များပြည့်စုံလုံလောက်မှု မရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အချို့သော ဖိအားများကို ဖယ်ရှားရန် အကူအညီ ဖြစ်စေမည် ဖြစ်ပါသည် (JICA *et al.*, 2018) ။

နယ်စပ်ဂိတ်များနှင့် ဆိပ်ကမ်းများတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်သော အထောက်အပံ့ပစ္စည်းများ၊ စနစ်များ လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အာမခံအကောက်ခွန် ကုန်လှောင်ရုံနှင့်

စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ထွက်ရှိလာပါက ပြောင်းလဲသွားမည်ဖြစ်သော်လည်း သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်မှလွဲ၍ အာမခံကွန်တင်နာသယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေးနှင့် သိုလှောင်ရုံများမှာ ယခုအထိ တိုးတက်လာခြင်းမရှိသေးပါ။ ထို့ကြောင့် ကုန်ပစ္စည်းများသည် အကောက်ခွန်ဌာန မှဖြတ်၍ ဆိပ်ကမ်း သို့မဟုတ် နယ်စပ် စစ်ဆေးရေးဂိတ်များသို့ ရောက်ရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ကုန်ပစ္စည်းများကို ဂိတ်တစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်း လိုအပ်သော်လည်း နယ်စပ် စစ်ဆေးရေးဂိတ်များတွင် ကုန်ပစ္စည်းများကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့်စွမ်းရည်မှာ ယေဘုယျအားဖြင့် မပြည့်ဝဘဲ ကုန်ပစ္စည်းများ တင်ချိန်ကို ကြာမြင့်စေပြီး သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေးစရိတ်ကို ပိုမိုကျသင့်စေပါသည်။ ကွန်တင်နာများကို တင်ပို့သည့်နေရာမှ ပို့ဆောင်ရမည့်နေရာသို့ လျင်မြန်စွာသယ်ယူပို့ဆောင်သည့်စနစ်တွင် အကန့်အသတ်များရှိ သောကြောင့် ကုန်ပစ္စည်းများ ဂိတ်တစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းကို အလုပ်သမား များဖြင့် ပြုလုပ်ကြပါသည် (JICA *et al.*, 2018) ။

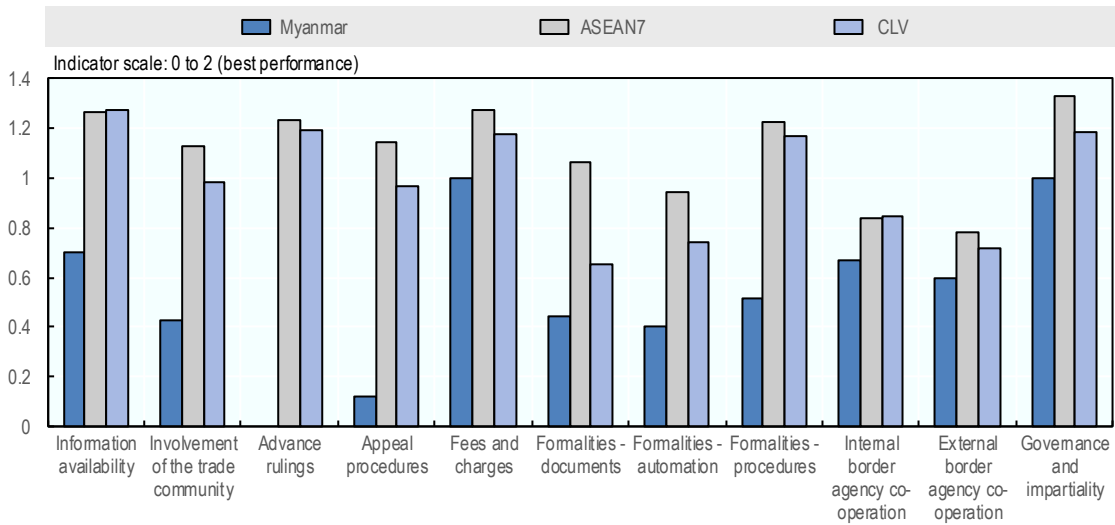
Soft Infrastructure အရည်အသွေး

ချောမွေ့မှုရှိသည့် ကုန်သွယ်ရေးအခြေခံအဆောက်အအုံကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယခုအထိ အပြည့်အဝဖြင့် ထိရောက်စွာ အသုံးမပြုနိုင်သေးပါ။ လယ်ယာစီးပွားရေးကဏ္ဍသည် အချိန် နှောင့်နှေးမှုမခံနိုင်သည်ဖြစ်ရာ ၎င်းကဏ္ဍအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိပါသည်။ လယ်ယာ စီးပွားရေးကဏ္ဍနည်းတူ နည်းပညာဖြင့် ကမ္ဘာ့တန်ဖိုးကွင်းဆက်နှင့် ချိတ်ဆက်နေသည့် ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ် မှုမှာလည်း အလားတူ အားနည်းလျက်ရှိပါသည်။

လွန်ခဲ့သော နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း လိုအပ်သည့်စာရွက်စာတမ်းများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များကို ပိုမိုရိုးရှင်းလွယ်ကူအောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် တိုးတက်မှုအချို့ကို ပြုလုပ် နိုင်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ (စင်ကာပူနိုင်ငံနှင့် ဘရူနိုင်း ဒါရူဆလမ်နိုင်ငံ မပါ) နှင့် အာဆီယံ၏ စီးပွားရေးတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအနည်းဆုံး ဖြစ်သည့် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံ၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အားနည်းနေဆဲဖြစ်ပါသည် (ပုံ ၅.၄)။ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များကို ရိုးရှင်းလွယ်ကူစေခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်ရရှိနိုင်မှု တိုးတက် စေခြင်း၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ စီမံ အုပ်ချုပ်မှု တိုးတက်စေခြင်းစသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ ဝင်ငွေတူရရှိနေသည့်နိုင်ငံများအတွက် သိသာထင်ရှားသည့် အသီးအပွင့်များပင်ဖြစ်ကြောင်း သက်သေပြချက်မှ အကြံပြုထားပါသည် (OECD, 2018)။ အစိုးရအနေဖြင့် အဆိုပါ

နယ်ပယ်များတွင် ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများကို ထပ်တိုးလုပ်ဆောင်ရန်အတွက် စဉ်းစား ရမည်ဖြစ်ပြီး ဒေသတွင်း နိုင်ငံများနှင့် ဝင်ငွေတူရရှိနေသည့်နိုင်ငံများအပေါ် အခြေခံ၍ လေ့လာချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အလေ့အကျင့်များကို ဆောင်ရွက် နိုင်သည့်အခြေအနေ ရှိပါသည်။ ၎င်းသည် ကုန်သွယ်မှုကုန်ကျစရိတ်ကို သိသိသာသာ လျှော့ချနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းများ အထူးသဖြင့် အသေးစားအလတ်စားစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ချိတ်ဆက်မိစေပါသည်။

ပုံ ၅-၄ အိုအီးစီဒီ၏ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ကုန်သွယ်ရေးအဆင်ပြေချောမွေ့မှု ညွှန်ကိန်း

မှတ်ချက်။ ကုန်သွယ်ရေးအဆင်ပြေချောမွေ့မှုညွှန်းကိန်းသည် ၀ မှ ၂ အထိ တန်ဖိုးယူထားပါသည်။ ၂ သည် အောင်မြင်နိုင်သည့် အကောင်းဆုံးလုပ်ဆောင်မှု ဖြစ်ပါသည်။ ကုန်သွယ်ရေးအဆင်ပြေချောမွေ့မှုညွှန်းကိန်းတွင် ကိန်းရှင် များကို ၀၊ ၁ သို့မဟုတ် ၂ ဟု သင်္ကေတသတ်မှတ်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံတွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းမူဘောင်အပေါ်တွင် သာမက ဖြစ်နိုင်သည့်အတိုင်းအတာအထိ နိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုအဆင်ပြေချောမွေ့စေရေးအတွက် အကောင်အထည် ဖော် နေမှုကိုလည်း ရှာဖွေဖော်ထုတ်ပါသည်။ အာဆီယံ ၇ နိုင်ငံမှာ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၊ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံ၊ မလေးရှားနိုင်ငံ၊ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့ဖြစ်ပြီး CLV မှာ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့ဖြစ်ပါသည်။

ရင်းမြစ်။ အိုအီးစီဒီကုန်သွယ်ရေးအဆင်ပြေချောမွေ့မှု ညွှန်းကိန်းများ၊ <http://www.oecd.org/trade/topics/trade-facilitation/>.

အစိုးရမှ အာဆီယံပြတင်းတစ်ပေါက်စနစ်နှင့် ချိတ်ဆက်နေသည့် အမျိုးသားအဆင့် ပြတင်းတစ်ပေါက်စနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဆွဲဆောင်ခဲ့သော်လည်း ၎င်းမှာ ယခုအထိ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိသေးပါ။ အွန်လိုင်းဖြင့် အကောက်ခွန် ရှင်းလင်းသည့် စနစ်များကို ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်း၊ လေဆိပ်နှင့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်တို့တွင် အသုံးပြု သော်လည်း နယ်စပ်စစ်ဆေးရေးဂိတ်များတွင် အပြည့်အဝအသုံးပြုနိုင်ခြင်းမရှိပါ (မြဝတီ

စစ်ဆေးရေးဂိတ်တစ်ခုသာလျှင်)။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် တိုးတက်မှုများရှိရန် လိုအပ်နေသေးသော်လည်း ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုအပေါ် အခြေခံ၍ စစ်ဆေးခြင်းများနှင့် အဆင့်မြင့်ထိန်းချုပ်သည့် စနစ်များကို အွန်လိုင်းစနစ်တွင် ထည့်သွင်းမိတ်ဆက်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါအော်ပရေတာများကို လိုက်နာမှုလမ်းကြောင်းမှတ်တမ်းနှင့် အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းစဉ်များ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အဆင်ပြေချောမွေ့စေမည့် တရားဝင်စီးပွားရေးအော်ပရေတာ အစီအစဉ်များကို ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ကပ်ခွင့်ကြေညာချက်နှင့် အကောက်ခွန်ရှင်းလင်းမှု၊ သင်္ဘောကုန်တင်ကုန်ချနှင့် ဆိပ်ကမ်းတွင် ကုန်ပစ္စည်းသိုလှောင်မှု နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် စာရွက်စာတမ်းများစသည်တို့အတွက် အဓိကသတင်းအချက်အလက်များကို ဖလှယ်ခွင့်ပြုခြင်းဖြင့် အွန်လိုင်းစနစ်ကို သတ်မှတ်ခဲ့မှုနှင့်အတူ ဆိပ်ကမ်းများကို ထိရောက်စွာ အသုံးပြုခြင်းမှာ တိုးတက်လာခဲ့ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဆိပ်ကမ်းများ၊ လေဆိပ်များနှင့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်စစ်ဆေးရေးဂိတ်များတွင် အကောက်ခွန်ရှင်းလင်းမှုသည် လုပ်ငန်းစဉ်ပြီးစီးသည့်အချိန်အထိ အချိန်ကြာမြင့်နေသေးပါသည် (ဆိပ်ကမ်းတွင် ၇ ရက်) (JICA et al., 2018a,b, 2019) ။

မြန်မာနိုင်ငံသည် GMS နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ပို့ဆောင်ရေးသဘောတူစာချုပ် (GMS Cross-Border Transport Agreement) ၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါသဘောတူစာချုပ်မှာ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ကုန်စည်သယ်ယူပို့ဆောင်မှု ပိုမိုလျင်မြန်စေရေးကို အထောက်အကူပြုရန်၊ ကုန်စည်များ တင်ပို့သည့်နေရာမှ ပို့ဆောင်ရမည့်နေရာအထိ ချက်ချင်းပို့ဆောင်သည့်စနစ်တွင် ကုန်ကျစရိတ်နှင့် ကြာမြင့်ချိန်ကို ဖယ်ထုတ်ရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။ သို့သော် အကောင်အထည်ဖော်မှုအပိုင်းတွင် အကန့်အသတ်များ ရှိနေပါသည်။ အဆိုပါသဘောတူ စာချုပ်ကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် နားလည်မှုစာချွန်လွှာ (MOU) ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါသည်။ ၎င်း MOU မှာ သီးခြားသတ်မှတ်ထားသည့် လမ်းကြောင်းများအပေါ်တွင် နယ်စပ်ကိုဖြတ်၍ ကုန်စည်များကို သယ်ယူပို့ဆောင်ရန်အတွက် ယာဉ် ၁၀၀ စီးကို ခွင့်ပြုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုင်းအော်ပရေတာများသည် ၎င်းတို့အတွက် အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းစဉ်များ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်သို့သာ ဖြတ်သန်းသယ်ယူပို့ဆောင်နိုင်ကြပါသည် (Bangkok Post 2019)။ အခြားနယ်စပ်ဖြတ်ကျော်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအားလုံးသည် နယ်စပ်တွင် ကုန်စည်များ တင်ပို့သည့်နေရာမှ ပို့ဆောင်ရမည့်နေရာအထိ ချက်ချင်း ပို့ဆောင်သည့်စနစ်အရသာ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ နယ်စပ်ဂိတ်တစ်ခုချင်းစီတွင် ကုန်စည်များကို နှစ်ခါစစ်ဆေးရန်လိုအပ်ခြင်းဖြင့် တစ်ခုတည်းသော စစ်ဆေးသည့်စနစ်များ မရှိ

ဖြစ်နေပါသည်။ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် အကောက်ခွန်စနစ်များမှာလည်း သတင်းအချက်အလက် ဖလှယ်ခြင်းကို အဆင်ပြေစေရန်အတွက် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှု မရှိပေ။

ပို့ကုန်သွင်းကုန် လိုင်စင်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရိုးရှင်းလွယ်ကူသည့် လုပ်ငန်းစဉ်လည်း လိုအပ် ပါသည်။ လက်ရှိကာလတွင် ကုန်စည်လိုင်းပေါင်း ၄,၅၀၀ ကျော် (by HS code) မှာ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ မြန်မာ့သွင်းကုန်လိုင်စင် လျှောက်ထား ရယူရန် လိုအပ်သောစာရင်း (စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အမိန့် ကြော်ငြာစာအမှတ် ၂၂/၂၀၁၉) အရ သွင်းကုန်လိုင်စင် လိုအပ်လျက်ရှိပြီး ကုန်စည်လိုင်းပေါင်း ၁,၀၀၀ မှာ ပို့ကုန်လိုင်စင်လိုအပ်ပါသည်။ ကုန်စည်လိုင်းရာဂဏန်းအတွက် လိုင်စင်ကို အွန်လိုင်းဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းကဲ့သို့ တိုးတက်မှုများရှိသော်လည်း လိုင်စင်ရယူရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်မှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ရှုပ်ထွေးဆဲဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း လျှောက်ထားသူ များသည် စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ လျှောက်လွှာမတင်မီ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန၏ ကြိုတင်ထောက်ခံချက်ရယူရန်လိုအပ်ပါသည်။

အစိုးရအနေဖြင့် အာရုံစိုက်ရမည့် အခြားအရေးကြီးသည့်ကိစ္စရပ်တစ်ခုမှာ အရည်အသွေး ထိန်းချုပ်ခြင်းနှင့် စံချိန်စံညွှန်းများဖြစ်ပါသည်။ ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်းနှင့် ဒေသတွင်း နှင့် ကမ္ဘာ့တန်ဖိုးကွင်းဆက်တွင် မြန်မာ့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ထုတ်လုပ်သူများသည် ပို့ကုန်ဈေးကွက် စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်ကိုက်ညီမှုသာလျှင် ရေရှည်ရပ်တည်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် ၎င်းအချက်မှာ ထိပ်ဆုံးကုန်ပစ္စည်းတင်ပို့သည့်ဈေးကွက်များ (ဥပမာ-ဆန်) အပါအဝင် ပို့ကုန်ဦးစားပေးထုတ်လုပ်မှုအတွက် အဓိကစိန်ခေါ်မှုတစ်ခု ဖြစ်ပါသည် (World Bank, 2016)။ အမျိုးသားအဆင့် အရည်အသွေးစံနှုန်းများနှင့် ထိန်းချုပ်သည့် စနစ်များအား အားကောင်းစေရန် ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပို့ကုန်ဈေးကွက်များ၏ စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ကိုက်ညီစေရန် အားထုတ်မှုများမှာ ပြည့်စုံစေပါသည်။ တင်ပို့ ခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးမဟာဗျူဟာများနှင့် ပေါင်းစပ်ချဉ်းကပ်မှုတစ်ဆင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမည် ဖြစ်ပါသည်။ သတင်းအချက်အလက်မရရှိနိုင်မှုကို လျှော့ချခြင်းနှင့် အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာလိုလားချက်များကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် စက်မှုစွမ်းရည် တည်ဆောက်ခြင်းတို့ကို အစိုးရနှင့် စက်မှုအဖွဲ့အစည်းများတို့မှ တက်ကြွစွာ ဆောင်ရွက် နိုင်ကြသည်ဖြစ်ရာ ဤအခန်းကဏ္ဍအတွက် ၎င်းတို့သည် အရေးကြီးသည့်အပိုင်းမှ ပါဝင် လျက်ရှိပါသည်။

ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း၏ အရည်အသွေး

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုးတက်လာသည့် ကုန်သွယ်မှုလိုလားချက်ကို အထောက်အကူပြုရန် အတွက် ကုန်ပစ္စည်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းတို့ တွင် တိုးတက်မှုရှိလာရန် လိုအပ်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် စွမ်းဆောင်ရည် တိုးမြှင့်ရေးနှင့် အရန်ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အထောက်အကူပြုရန် ရည်ရွယ်၍ အဆိုပါကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်မှုကို အားကောင်းစေရေးကို စဉ်းစား နိုင်ပါသည်။

မကြာသေးမီက သက်သေအထောက်အထားများအရ အချို့သောတိုးတက်မှုများ ရှိပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ ကားလမ်းဖြင့် ကုန်စည်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် ADB (2016b) မှ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် အစိုးရမှ ကုန်တင်ကားတင်သွင်းမှုအပေါ် ကန့်သတ်ချက်ကို ပယ်ဖျက်ပြီးသည့် အချိန်မှစ၍ ကုန်စည်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးယာဉ်များ သက်တမ်းတိုးခြင်းနှင့် သိသိသာသာ များပြားလာကြောင်း အစီရင်ခံတင်ပြခဲ့ပါသည်။ ပိုမိုအရွယ်အစားကြီးမားသည့် ကုန်တင်ကား များ၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုကုန်ကျစရိတ် သက်သာခြင်းသည် အဓိကစင်္ကြန်လမ်းများတွင် ကုန်တင်နှုန်းကို လျှော့ချရန် အကူအညီ ဖြစ်စေပါသည်။ သို့သော် အခြားသော သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေးနည်းလမ်းအော်ပရေတာများအတွက် ယာဉ်အုပ်စုအစားထိုးမှုမှာ လက်တွေ့ ကျသည့် ဆောင်ရွက်မှုမဟုတ်ပါ။ မြန်မာ့မီးရထားတွင် မီးရထားစက်ခေါင်းအသစ်ထက် စက်သုံးဆီ ၂ ဆ ကုန်ကျသည့် စက်ခေါင်းအဟောင်းများကို အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ထိုနည်းတူ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိရေယာဉ်များမှာလည်း ပျမ်းမျှ ၂၈ နှစ်နှင့် အရွယ်အစား အားဖြင့် ၃၇၁၆ တန်ဆန့် ဖြစ်ရာ ဟောင်းနွမ်းပြီး သေးငယ်ပါသည် (Nederland Maritiem Land, 2016)။

ခေတ်မီထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုများကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များကို အချို့သောနယ်ပယ်များတွင် ကန့်သတ်ထားသည့်အတွက် အသုံးချမှု တွင် ထိရောက်မှုမရှိဘဲ အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှု နည်းပါးစေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပျမ်းမျှ ကုန်စည်ပမာဏအချက်အလက်များသည် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနည်းလမ်းများ၊ ယေဘုယျ အားဖြင့် အချို့သောအဓိကလမ်းကြောင်းများ၌ပင် နည်းပါးလှပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဆက်သွယ်ထားသည့်လမ်းတွင် ကုန်တင်ကားများသည် ကုန်စည်မပါဘဲ ပြေးဆွဲသည့်အဆင့် မှာ ၂၅ မှ ၅၀ % ရှိပါသည်။ ပျမ်းမျှကုန်စည်ပမာဏ အချက်အလက်များ မြင့်မားသည့် လမ်းကြောင်းများ (ဥပမာ ရန်ကုန်-မန္တလေး) ၌ပင် အသွားအပြန်ကုန်တင် အစီအစဉ်များမှာ

သေချာခြင်းမရှိပါ။ JICA *et al.* (2018) မှ အသွားအပြန်ကုန်တင်မှု၏ ၁၀ % ကိုသာ ပွဲစားများဖြင့် ပြုလုပ်ကြောင်း ခန့်မှန်းထားပါသည်။ ကုန်စည်ပိုင်ရှင်အများစုမှာ ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင် အသွားအပြန်ကုန်တင်မှုကို ပြုလုပ်ကြပါသည်။ ဂိတ်များ၌ ကုန်တင်ကုန်ချ ဆောင်ရွက်နိုင်မှုတွင် အကန့်အသတ်များရှိခြင်းသည် အဆိုပါပြဿနာကို ပိုမိုဆိုးရွားစေပါ သည်။ ကုန်တင်ကားဂိတ်များတွင် ရပ်နားထားရသည့်ကြာချိန်သည် ရန်ကုန်-မန္တလေးလမ်း တွင် ၃၇ နာရီခန့်ရှိပြီး ကုန်တင်ကားဆိုင်ရောက်သည့်အချိန်မှ ပြန်လည်ထွက်ခွာသည့် အချိန်အထိ ကြာချိန်၏ ထက်ဝက်ခန့်ဖြစ်ကာ အဆိုပါကြာချိန် ၂ ခုလုံးသည် ၆၅၀ ကီလိုမီတာရှိသည့် လမ်းကြောင်းအတွက် များပြားသည့်ကြာချိန်ဟု မှတ်ယူနိုင်ပါသည်။ ကုန်စည်နှင့် ကုန်တင်ကား ချိတ်ဆက်ပေးသည့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကဲ့သို့ ကုန်စည်တင်ပို့သည့် ပွဲစားများနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပေးသူများ အတွက် ဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့သည် အဆိုပါအခြေအနေကို တိုးတက်စေရန် ကူညီ သင့်ပါသည် (JICA et al, 2018)။

သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအခြေခံအဆောက်အအုံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု - အရင်းအမြစ်များနှင့် ထိရောက်မှု ပိုမိုလိုအပ်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီးဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်အထိ အမျိုးသားအဆင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရည်မှန်းချက်ကို ချမှတ် ထားပါသည်။ အဆိုပါစီမံကိန်းအရ အစိုးရအနေဖြင့် ဘတ်ဂျက် အကန့်အသတ်အပေါ် အခြေခံ၍ စီမံကိန်းရွေးချယ်ခြင်းမှ ထိရောက်မှုရှိသည့် ရွေးချယ်ခြင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိသည့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်တို့အပေါ် ဦးတည်၍ စီမံကိန်းများ၏ ဦးစားပေးမှုနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှု ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက် ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းကို ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်တည်ငြိမ်မှု၊ သာယာဝပြောမှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ ပြည်သူများနှင့် ကမ္ဘာမြေဟူသည့် မဏ္ဍိုင် ၃ ခုဖြင့် တည်ဆောက် ထားပါသည်။ အဆိုပါမဏ္ဍိုင် ၃ ခု အောက်တွင် မဟာဗျူဟာ ၂၈ ခုနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်ပေါင်း ၂၅၁ ခုရှိပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းနှင့်ကိုက်ညီစေမည့် သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များ နှင့် မဟာဗျူဟာများကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပို့ဆောင် ရေးနှင့်ဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ကာလရှည်ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးစွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးတက်စေရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုး

တိုးတက်မှုစီမံကိန်းအရ ပန်းတိုင်များအောင်မြင်မှုကို အထောက်အကူပြုရန် အမျိုးသား ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး မဟာစီမံကိန်း ၂၀၁၈-၂၀၃၀ ကို ချမှတ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

တရားဝင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာအကူအညီသည် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ငွေကြေး ထောက်ပံ့မှုတွင် တိုးတက်လာသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါလိမ့်မည်

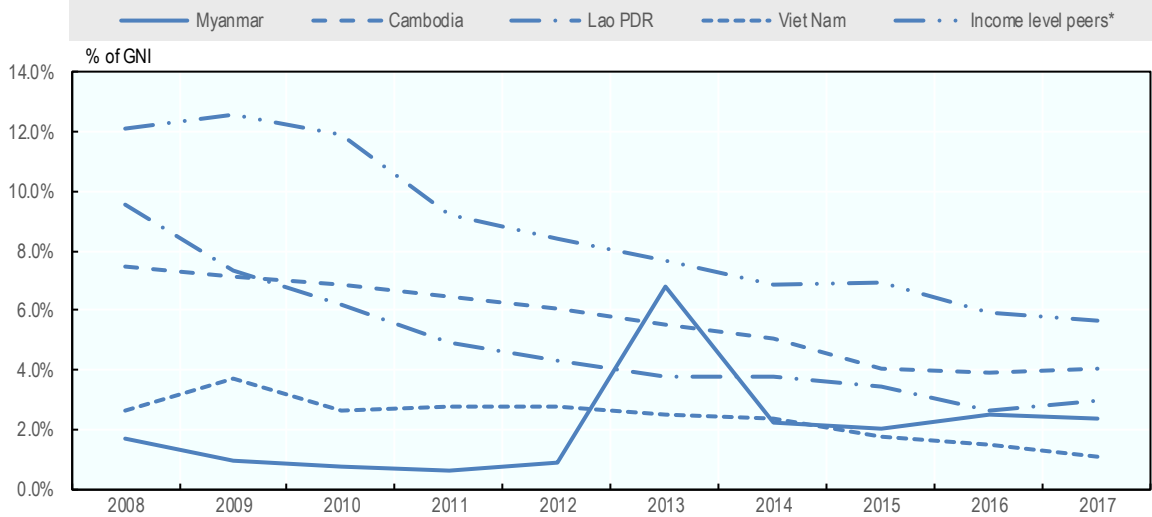
အမျိုးသားထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးမဟာစီမံကိန်းအရ ဖြစ်နိုင်သည့် အကြီးစား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အစီအစဉ်သည် အရင်းအမြစ်များစွာကို စုစည်းရန် လိုအပ်ပါသည်။ မကြာသေးမီက အနည်းငယ်သော အစီရင်ခံစာများမှ အထူးသဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အခြေခံအဆောက်အအုံ ချိတ်ဆက်မှုနှင့် အထွေထွေပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုတို့တွင် တိုးတက်ရန်လိုအပ်သည့် အသုံးစရိတ်ထက် နည်းပါးသည့် အသုံးစရိတ်ကို သုံးစွဲနေကြောင်း ဖော်ပြကြပါသည်။ World Bank (2017) မှ အထွေထွေ အစိုးရသုံးစွဲမှုသည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် GDP ၏ ၁၅ % ဖြစ်ပြီး လိုအပ်သည်ထက် နည်းသည့်ပမာဏ ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါပမာဏသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အဆင့်တူသည့်အခြားနိုင်ငံများတွင် GDP ၏ ၂၀ % သုံးစွဲကြရာ ၎င်းတို့ထက် နည်းပါသည်။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအခြေခံအဆောက်အအုံတွင် ခန့်မှန်းချက်များမှ ပိုမိုအရေးကြီးသောအခြေအနေတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း အကြံပြုကြပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ကိုက်ညီစေရန်အတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံအဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းအတွက် နှစ်စဉ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလိုအပ်ချက်မှာ GDP ၏ ၃ % မှ ၄ % ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။ သို့သော် လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်အတွင်း သုံးစွဲမှုသည် ပျမ်းမျှအားဖြင့် GDP ၏ ၁ % မှ ၁.၅ % သာ ရှိခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဆင့်တူသည့် အခြားနိုင်ငံများသည် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အခြေခံအဆောက်အအုံတွင် ၎င်းတို့ GDP ၏ ၃ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြပါသည် (ADB 2016a)။

သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအခြေခံအဆောက်အအုံများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ပိုမိုပြုလုပ်ခြင်းသည် ရေရှည်ကြိုးပမ်းမှုတစ်ခုဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးအရ စဉ်ဆက်မပြတ်သည့်ပုံစံဖြင့် အသုံးစရိတ် တိုးမြှင့်ခြင်းသည် ကုန်စည်လက်ခံဖြတ်ပိုင်းအပေါ်မူတည်မှု၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ထိတွေ့မှု၊ လက်ရှိကျဉ်းမြောင်းသည့် ထုတ်လုပ်မှုအခြေစိုက်စခန်းနှင့် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လွှမ်းမိုးသော အခွန်ဆောင်ရန် ခက်ခဲသည့်ကဏ္ဍများအပေါ် စိတ်ချယုံကြည်မှုနှင့် ကြီးမားသော ပြည်သူ့အသုံးစရိတ် မလုံလောက်မှုစသည့် တည်ဆောက်ပုံနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ကန့်သတ်ချက်များအရ အတားအဆီးဖြစ်စေပါသည် (World Bank, 2017)။ အစိုးရအနေဖြင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှစ၍ ငွေတိုက်စာချုပ်များ လေလံတင်

ရောင်းချခြင်း ပိုမိုပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ပြည်တွင်းကြေးမြီဈေးကွက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် ဆောင်ရွက်ဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အစောပိုင်းအဆင့်သာ ရှိနေပြီး မဝေးသောကာလ၌ လိုအပ်သော ရေရှည်အရင်းအနှီးအသုံးစရိတ်များအတွက် အဓိကအရင်းအမြစ် မဖြစ်လာနိုင်ပါ။

ဘဏ္ဍာငွေအများစုသည် ဘဏ္ဍာငွေကောက်ခံမှုတိုးတက်လာခြင်းအပြင် ပြည်သူ့အသုံးစရိတ် တွင် အကျိုးရှိမှုတိုးတက်လာခြင်းနှင့် အလှူရှင်များ၏ ပံ့ပိုးမှု တိုးတက်လာခြင်းတို့မှ ရရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ သိသာထင်ရှားသည့် တိုးတက်မှုရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ သည် တရားဝင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာအကူအညီ ရရှိမှုမှာ ဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့် ဝင်ငွေ အဆင့်တူသည့် အခြားနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အနည်းငယ်မျှသာ ရှိပါသည် (ပုံ ၅-၅)။

ပုံ (၅-၅) အသားတင် ODA (GNI ၏ ရာခိုင်နှုန်း) - မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ရွေးချယ်ထားသည့် အခြားနိုင်ငံများ၊ ၂၀၀၈-၂၀၁၇

မှတ်ချက်။ အသားတင်တရားဝင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာအကူအညီတွင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်နှင့် လက်ခံသည့် နိုင်ငံတွင် သက်သာချောင်ချိရေးတို့အတွက် တရားဝင်အလှူရှင်နိုင်ငံအေဂျင်စီများနှင့် ဘက်ပေါင်းစုံအဖွဲ့အစည်းများမှ ချေးငွေထုတ်ပေးခြင်း (အသားတင်အဓိကပြန်လည်ပေးဆပ်မှု) ပါဝင်ပါသည်။ * ဝင်ငွေတူရရှိသည့် နိုင်ငံများဆိုသည်မှာ တစ်ဦးကျ GNI သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဆင့်ထက် ထက်ဝက်နှင့် ၁.၅ ဆ အကြားရှိသည့် ၃၇ နိုင်ငံပါဝင်သည့် နိုင်ငံအုပ်စုဖြစ်ပါသည်။

ရင်းမြစ်။ အိုအီးစီဒီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဘဏ္ဍာရေးစာရင်း

ဦးစားပေးစီမံကိန်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းကိုဖြစ်စေမည့် စီမံကိန်းဘဏ်

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုရန် အရေးကြီးသည့် ခြေလှမ်းတစ်ခုမှာ ၂၀၁၉ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် ကြေညာခဲ့သည့် အွန်လိုင်းစီမံကိန်း ဘဏ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါစီမံကိန်းဘဏ် စနစ်တကျဖွံ့ဖြိုးလာပါက

ဦးစားပေးစီမံကိန်းများအတွက် ထိရောက်မှုရှိသည့် အရင်းအမြစ်များရရှိရန်နှင့် ဆောင်ရွက်ရန် အသင့်ဖြစ်မှုအတွက် တန်ဖိုးရှိသော ကိရိယာတစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ၎င်းသည် ဖွံ့ဖြိုးမှု အကူအညီများညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့မှတစ်ဆင့် နိုင်ငံတွင် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုကို အားကောင်းစေရန် အစောပိုင်းကြိုးစားမှု ဖြစ်လိမ့်မည်ဖြစ်ပါသည်။

စီမံကိန်းဘဏ်သည် စီမံကိန်းများ စီစဉ်မှုနှင့်ညီညွတ်မှုကို ဖြစ်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည် ဝန်ကြီးဌာနများအကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုကို အဆင်ပြေစေမည်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းနှင့် ကိုက်ညီစေမည့် စီမံကိန်းအဆိုပြုချက်များ၏ ဦးစားပေးစနစ်ကိုလည်း အဆင်ပြေစေမည်ဖြစ်ပါသည်။ စီမံကိန်းများကို စီမံကိန်းဘဏ်ထံသို့ မထည့်မီ အကဲဖြတ်ခြင်း၊ ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ဦးစားပေး ပြုလုပ်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်မည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ ဘဏ္ဍာရေးမဟာဗျူဟာများကိုလည်း ကြိုတင် အကဲဖြတ်လိမ့်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဗဟိုစာရင်းအင်းအချက်အလက်တွင် နည်းပညာဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်များ၊ စာချုပ်အမျိုးအစားနှင့် အလားအလာရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် လိုအပ်သောသတင်းအချက်အလက်များပါဝင်ပါသည်။ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုပုံစံ (PPP) အရ ဆောင်ရွက်ရန် သတ်မှတ်ထားသည့် စီမံကိန်းများသည် တင်ဒါယှဉ်ပြိုင်မှုစနစ် (ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်ဖက်မှ အဆိုပြုသည့် အဆိုပြုချက်များ အပါအဝင်) နှင့် အစိုးရ၏ ထောက်ပံ့မှုပုံစံ (ဥပမာ ရပ်တည်နိုင်မည့် ကွာဟမှုရန်ပုံငွေနှင့် အာမခံချက်) တို့အရဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ပုံစံများကို မှတ်တမ်းယူထားမည်ဖြစ်ပါသည်။ မှတ်တမ်းယူထားခြင်းဖြင့် စီမံကိန်းကာလတစ်လျှောက် စီမံကိန်းကို ကြီးကြပ်စိစစ်ရန် အတွက် အသုံးပြုနိုင်ရန် မျှော်မှန်းထားပါသည် (VDB-Loi, 2019)။

အများပြည်သူဆိုင်ရာအခြေခံအဆောက်အအုံအသုံးစရိတ်တွင် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ပေးရသော ငွေကြေးနှင့်ညီမျှသည့် တန်ဖိုးရရှိရန်အတွက် စီမံကိန်းရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ဦးစားပေးရွေးချယ်ခြင်းတို့ တိုးတက်ရန် လိုအပ်

ပြည်သူ့အသုံးစရိတ်ဘက်မှကြည့်ပါက ပေးရသည့် ငွေကြေးနှင့်ညီမျှသည့် တန်ဖိုး ရှိသည့် တန်ဖိုးအကဲဖြတ်သည့် မူဘောင်များတိုးတက်စေခြင်းနှင့် ကဏ္ဍများအတွင်းနှင့် ပြင်ပရှိ ဦးစားပေးနယ်ပယ်များတွင် အသုံးစရိတ်ခွဲဝေသုံးစွဲခြင်း၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုတိုးတက်စေခြင်းတို့အပါအဝင် စွမ်းဆောင်ရည် တိုးတက်ရန် များစွာရှိပါသည် (World Bank, 2017; ADB, 2016b) ။ နိုင်ငံရေးအရ ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် အစိုးရနှင့် လူထု၏ ပါဝင်မှုတို့လိုအပ်သည့် ကာလရှည်လုပ်ငန်းများ ဖြစ်သည့်ကဏ္ဍများအတွင်း ဘတ်ဂျက်ခွဲဝေ

ချထားမှုသည် နီးကပ်သည့်ကာလတွင် စိန်ခေါ်မှုဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အချိန်အတောအတွင်း ကဏ္ဍများ၌ ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ပေးရသည့်ငွေကြေးနှင့်ညီမျှသည့်တန်ဖိုးရရှိရန်အတွက် သိသာထင်ရှားမှုတစ်ခု ရှိပါသည်။

အထက်ပါအပိုင်းတွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့်စိန်ခေါ်မှုများသည် ထိရောက်သော ဖြစ်နိုင်ချေ ရှိသည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။ ဥပမာ - မီးရထားလမ်းပိုင်း ချဲ့ထွင်မှု၌ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အွန်လိုင်းစာရင်းအင်းသတင်း အချက်အလက် ဝန်ဆောင်မှုအရ ၃၀ % ခန့် ကွန်ယက်ကို တိုးတက်စေခြင်းဖြင့် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အထိ အရေးပါခဲ့ပါသည်။ သို့သော် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ လက်ရှိတွင် မီးရထားလမ်းကွန်ယက်၏ ၆၀ % မှာ တစ်နေ့လျှင် ခရီးသည် ၁၀၀၀ ဦးထက်နည်းသည့် အရေအတွက်ကိုသာ ဝန်ဆောင်မှုပေးနိုင်ပြီး ၎င်းအရေအတွက်မှာ မီးရထားလမ်း ဝန်ဆောင်မှုများကို ထိန်းသိမ်းခြင်းအပေါ် အကဲဖြတ်ရန်အတွက် အလွန်နည်းသည့် အရေအတွက် ဖြစ်ပါသည် (ADB (2016a))။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ပျမ်းမျှအမြန်နှုန်းသည် အသွားအလာများသည့် လမ်းကြောင်းများ၌ပင် အလွန်နိမ့်ပါသည်။ ကုန်းလမ်းကွန်ယက် တွင်လည်း အလားတူအခြေအနေမျိုး ရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ADB (2016d) မှ လမ်းများ၏ ၅၀၀၀ ကီလိုမီတာကိုသာ တစ်နေ့လျှင် ယာဉ် ၁၀၀၀ စီးနှင့်အထက် ယာဉ် ပိတ်ဆို့မှုရှိပြီး ချိတ်ဆက်မှုကွန်ယက် (လမ်းခင်းထားသည့် လမ်းများ၏ ၅၀ % ခန့် အပါအဝင်) ၏ ၇၄ % သည် တစ်နေ့လျှင် ယာဉ် ၂၀၀ စီးအောက် ယာဉ်ပိတ်ဆို့မှုရှိကြောင်း အစီရင်ခံ တင်ပြထားပါသည်။

အဆိုပါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် သင့်တော်သည့် ကိစ္စရပ်များရှိခဲ့သော်လည်း အရွယ်အစား ပမာဏအပေါ်မူတည်ခြင်းသည် ယခင်ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သည့် မူဘောင်များတွင် အားနည်း ချက်များရှိကြောင်း ထောက်ပြခဲ့ပါသည်။ အချို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ၎င်းတို့၏ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စီးပွားရေးအရရပ်တည်နိုင်မှုတို့နှင့် ကိုက်ညီသည်ဟု ယူဆ၍ မရနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ - တည်ရှိဆဲကွန်ယက်ကို ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် ယာဉ်သက်တမ်းတိုးခြင်းကဲ့သို့ အခြား လိုအပ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် ကုန်ကျစရိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပါသည်။ ယင်းတို့ အားလုံးသည် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပိုမို ခိုင်မာသည့် ဘဏ္ဍာရေးအလားအလာတွင် ထည့်သွင်းရန် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

လက်ရှိအစိုးရနှင့် နောင်တက်လာမည့်အစိုးရများအနေဖြင့် ၎င်းအစဉ်အလာကို ဆက်လက် ဖော်ဆောင်သွားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့အထိ စီမံကိန်းရွေးချယ်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏

ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း ၂၀၁၈-၂၀၃၀ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဘတ်ဂျတ်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် ရိုးရှင်းသည့် နည်းလမ်း အပေါ်တွင် အများဆုံးအခြေခံနေပါသည်။ World Bank (2017) မှ စီမံကိန်းများကို ဝန်ကြီးများပါဝင်သည့် ကော်မတီများမှ လုံလောက်မှုမရှိသည့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ စိစစ် ခြင်းနှင့် ဦးစားပေးရွေးချယ်ခြင်းတို့ဖြင့် ရွေးချယ်ကြောင်း တင်ပြထားပါသည်။ အချို့သော စိစစ်မှုများကို လွှတ်တော်မူပြုလုပ်သော်လည်း ၎င်းတို့ကို လေ့လာဆန်းစစ်ချက်မှတစ်ဆင့် ညီတူညီမျှ အထောက်အကူပေးခြင်း မဟုတ်ပါ။

လက်ရှိဥပဒေပုံစံသည် အဆိုပြုစီမံကိန်း၏ ဘဏ္ဍာငွေအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစား ခြင်းမပြုမီ ပုံမှန်စစ်ဆေးရန် မလိုအပ်သည့် ပုံစံဖြစ်ပါသည်။ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည် အားနည်းမှုသည် စီမံကိန်းများကို စိစစ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတစ်လျှောက် အဟန့်အတား ဖြစ်စေပါသည် (ဥပမာ - ပြင်ပမှ စီမံကိန်းအပေါ် သက်ရောက်လာနိုင်သည့်အချက်များကို ပုံမှန်အားဖြင့် မစဉ်းစားခြင်းနှင့် အသုံးပြုသူများနှင့် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည့် လူထုတို့နှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်းတို့ ပြုလုပ်မှုနည်းပါးခြင်း)။ အစိုးရမှ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဝန်းကျင်သက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ချက်များ အကောင်အထည်ဖော်ရာမှ ရရှိခဲ့သည့် အတွေ့ အကြုံများကို ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် တိုးတက်လာမည်ဟု အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ မျှော်မှန်း ထားပါသည်။ ညံ့ဖျင်းသည့် စီမံကိန်းရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ကနဦးအဆင့်တွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ခြင်းသည် စီမံကိန်းပြီးစီးအောင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပိုမိုအခက်တွေ့စေနိုင်ပြီး တစ်ခါတစ်ရံ နှောင့်နှေးမှုများ ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ခုနှစ်များအလိုက် ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေချထားမှု မရှိခြင်း၊ ဝယ်ယူရေးနှောင့်နှေးမှုများ၊ စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် နှောင့်နှေးမှုနှင့် ကုန်ကျ စရိတ် များပြားခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေသည့် ဘဏ္ဍာငွေပုံမှန်မရရှိခြင်းစသည်တို့သည်လည်း ဖိအား များပင်ဖြစ်ပါသည် (World Bank, 2017)။

တစ်ဖန် စီမံကိန်းဘဏ်စတင်အကောင်အထည်ဖော်မှုသည် အသုံးစရိတ်ကို ထိထိ ဝိရောက်ရောက် သုံးစွဲမှု တိုးတက်စေရေးဦးတည်ချက်အတွက် ကောင်းမွန်သည့် ခြေလှမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအားလုံးမှ စီမံကိန်းကို စိစစ်နိုင်ရန် ခွင့်ပြု ထားပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို အားကောင်းစေသည့်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ စီမံကိန်းရွေးချယ်ခြင်း၊ ဦးစားပေးပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ တိုးတက်လာစေရန်အတွက် အားထုတ်မှု ပိုမိုပြုလုပ်ရန်မှာ အစိုးရအတွက် အလွန်အရေးကြီး ပါသည်။ ယခုအချိန်တွင် အားလုံးထက်ပိုမိုအရေးကြီးသည့်အချက်အဖြစ် အစိုးရအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ရမည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုး

တိုးတက်မှု စီမံကိန်း ၂၀၁၈-၂၀၃၀ တွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုပုံစံမှတစ်ဆင့် အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ပါဝင်လာမှု ပိုမိုမြင့်တက်လာစေရန် ဖြစ်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ စိတ်ဝင်စားမှုကို ထိထိရောက်ရောက် ဆွဲဆောင်နိုင်စေရန်နှင့် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုပုံစံသည် ပေးရသည့် ငွေကြေးနှင့်ညီမျှသည့် တန်ဖိုးရရှိနိုင်ကြောင်း သေချာစေရန်တို့အတွက် ခိုင်မာသည့် ဥပဒေနှင့်အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာမူဘောင်တစ်ခု လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမူဘောင် (PPP Framework) သည် ပြည့်စုံမှုမရှိသေးပါ (World Bank,2018)။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် ဖြစ်နိုင်သည့် တာဝန်ယူမှုအပါအဝင် အစိုးရ - ပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုပုံစံ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာသက်ရောက်မှုအားလုံးကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ ဘတ်ဂျက်စည်းမျဉ်းမှ လွတ်မြောက်စေရန်အတွက် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ၏ လက်ကျန်ငွေစာရင်းကို ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာကတိကဝတ်မှ ဖယ်ထုတ်ခြင်းဖြင့် အစိုးရ - ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုပုံစံကို အသုံးပြုခြင်းသည် ပြဿနာလည်း ဖြစ်စေနိုင် ပါသည်။

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းနှင့် ခေတ်မီစေခြင်း

မြန်မာ့မီးရထားနှင့် ပြည်တွင်းရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးတို့ကဲ့သို့ ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍရှိ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းနှင့် ခေတ်မီစေခြင်းသည် အရေးကြီးသည့် အချက်တစ်ချက်ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် အဆိုပါကုမ္ပဏီများသည် အများပြည်သူပိုင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်သည့်အဖွဲ့အစည်းများပုံစံထက် ၎င်းတို့ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ၏ ဦးစီးဌာနများကဲ့သို့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေကြပြီး နှစ်စဉ်ဘတ်ဂျက်ခွဲဝေမှုအပေါ် မှီခိုနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ကိုယ်ပိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်ဖြစ်ပြီး စီးပွားရေးဆောင်ရွက်မှုအပေါ် ပိုမိုအာရုံစိုက်၍ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် ခွင့်ပြုထားသည့် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စဉ်ဆက်မပြတ်ရှိမှုနှင့် အစိုးရ၏ ထောက်ပံ့ငွေအပေါ် မှီခိုအားထားမှု လျော့နည်းစေမှုတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှု တိုးတက်မှုသည် အများပြည်သူဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများကို ပိုမို ထိရောက်စွာ ပံ့ပိုးသင့်ပါသည်။

တရားဝင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာအကူအညီများကို စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် နိုင်ငံများ သည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ကုန်သွယ်မှုတွင် ကောင်းမွန်သည့် ပြင်ပအချက် အလက်များဟု ထင်မြင်ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါတရားဝင်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုဆိုင်ရာ

အကူအညီများသည် နိုင်ငံအကြားကွာဟချက်ကို အထောက်အကူဖြစ်စေပြီး အထူးသဖြင့် အသေးစားနှင့် ပြည်တွင်း အခြေခံအဆောက်အအုံစီမံကိန်းများအတွက် ရန်ပုံငွေကွာဟမှုကို ထိန်းထားနိုင်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ရေရှည်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုညွှန်းကိန်းများအရ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ပါဝင်မှုသည် ဒေသတွင်း၌ အနည်းဆုံးဖြစ်ပြီး ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်မှ ၂၀၁၄ ခုနှစ်အထိ စွမ်းအင်ကဏ္ဍတွင်သာ ပါဝင်လုပ်ကိုင်ကြသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ အဓိကစီမံကိန်းများအတွက် နောင်တွင် ဘဏ္ဍာရေးတိုးမြှင့်မှုကို ပုဂ္ဂလိကအရင်းအနှီးမှ ရယူသင့်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံများထံမှ ဖြစ်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသည် ခေတ်မီသည့် နည်းပညာနှင့် အသိပညာများဖြင့် အသုံးပြုသူအဆင်ပြေမည့်ပုံစံဖြင့် စီမံကိန်းများကို ပိုမိုထိထိရောက်ရောက် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ တရုတ်-မြန်မာ နယ်စပ်တွင် အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ရန် ကမ်းလှမ်းနေစဉ်တွင် ဂျပန်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ပါသည်။

ရပ်ဝန်းတစ်ခုလမ်းကြောင်းတစ်သွယ်စီမံကိန်းပါ အခြေခံအဆောက်အအုံစီမံကိန်းများ သည် အိန္ဒိယ - ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် - မြန်မာ - တရုတ်စင်္ကြန်တစ်လျှောက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆက်သွယ်မှုကို တိုးတက်စေရန် တရုတ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်ရာတွင် အရေးကြီးသည့်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။ ရပ်ဝန်းတစ်ခုလမ်းကြောင်းတစ်သွယ်စီမံကိန်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ဦးဆောင်ကော်မတီကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်မှ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီး ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးများဖြင့် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည့် ကော်မတီသည် တရုတ် - မြန်မာ စီးပွားရေးစင်္ကြန်နှင့် နယ်စပ်စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဇုန်တို့ တည်ထောင်မှုနှင့်အတူ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ မကြာသေးမီက နယ်စပ်စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဇုန်အတွက် နားလည်မှုသဘောတူစာချုပ်အရ တည်နေရာ ၃ ခုကို သတ်မှတ်ပြီးဖြစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေတို့အရ ၎င်းတို့တွင် အာမခံအကောက်ခွန်ကုန်လှောင်ရုံများနှင့် ကုန်းတွင်းဆိပ်ကမ်းများမှာ မပြီးသေးသော်လည်း ပို့ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် တင်သွင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် သိုလှောင်ရုံ၊ ဟိုတယ်များနှင့် ဘဏ်များကဲ့သို့ အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် ကုန်သွယ်ရေးအထောက်အကူပြု ပစ္စည်းများ ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ နယ်စပ်စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဇုန်တွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် အစုရှယ်ယာ ၃၅ % ပါဝင်နိုင်ပါသည် (Myanmar Times 2019d)။

ရည်ညွှန်းချက်များ

ADB (2018), *Asian Development Outlook 2018 How Technology Affects Jobs*, ADB Publication, April 2018.

ADB (2017), *Myanmar, 2017–2021 Building the Foundations for Inclusive Growth*, ADB Country Partnership Strategy 2017.

ADB (2016a), *Myanmar Transport Sector Policy Note How to Reform Transport Institutions*, ADB Publication, 2016.

ADB (2016b), *Myanmar Transport Sector Policy Note How to Reduce Transport Cost*, ADB Publication, 2016.

ADB (2016c), *Myanmar Transport Sector Policy Note Rural Roads and Access*, ADB Publication, 2016.

ADB (2016d), *Myanmar Transport Sector Policy Note Trunk Roads*, ADB Publication, 2016.

ADB (2016e), *Myanmar Transport Sector Policy Note: Railways*, ADB Publication, 2016.

ADB (2014), *Myanmar Unlocking the Potential Country Diagnostic Study*, ADB Publication, August 2014.

ADB (2013), “Myanmar’s Trade and its Potential”, *ADB Economics Working Paper Series*, No. 325, January 2013.

Bana, Naresh and Yhome, K. (2017), “The Road to Mekong: the India–Myanmar–Thailand Trilateral Highway Project”, *ORF Issue Brief Issue No. 171*, February 2017.

Bangkok Post (2019), “Thai–Myanmar pact to boost cross–border transport”, website section, 1 June 2019,
<https://www.bangkokpost.com/business/1687344/thai-myanmar-pact-to-boost-cross-border-transport> (accessed 24 September 2019).

- Das, Ram Upendra (2016), *Enhancing India–Myanmar Border Trade Policy and Implementation Measures*, Department of Commerce Ministry of Commerce and Industry Government of India.
- Htun, K. W., N. N. Lwin, T. H. Naing and K. Tun (2011), “ASEAN–India Connectivity: A Myanmar Perspective”, in Kimura, F. and S. Umezaki (eds.), *ASEAN–India Connectivity: The Comprehensive Asia Development Plan*, Phase II, ERIA Research Project Report 2010–7, Jakarta: ERIA, pp.151–203.
- JICA et al. (2019), *The Data Collection Survey for the Development of Yangon Port in Republic of the Union of Myanmar: Final Report*, February.
- JICA et al. (2018), *Data collection survey on national logistics in the republic of the union of Myanmar: final report*, volume 1: main text, March.
- JICA et al. (2014), *The Survey Program for the National Transport Development Plan in the Republic of the Union of Myanmar: Final Report*, September.
- Ling, Yaw Zar (2017), *An Analysis of the Effect of Border Trade Value on Myanmar Economic Growth*, 11th Asia–Pacific Conference on Global Business, Economics, Finance and Business Management (AP17Thai Conference), Thailand: Bangkok, February 16–18.
- McKinsey Global Institute (2016), *Bridging Global Infrastructure Gaps*, Technical Report, September 2016.
- Ministry of Transport and Communications (2017), *Status and Future Plan for National Logistics Master Plan*, Ministry of Transport and Communications, 30 November, 2017.
- Myanmar Times (2019a), “Chinese courier takes stake in Yoma’s logistics arm”, website section, March 13, <https://www.mmmtimes.com/news/chinese-courier-takes-stake-yomas-logistics-arm.html> (accessed 24 September 2019).
- Myanmar Times (2019b), “Govt announces ‘project bank’ to get Myanmar building”, website section, January 31, <https://www.mmmtimes.com/news/govt->

[announces-project-bank-get-myanmar-building.html](#) (accessed 24 September 2019).

Myanmar Times (2019c) “Bonded warehouse programme set to provide boost to Myanmar industries”, website section, May 1, <https://www.mmtimes.com/news/bonded-warehouse-programme-set-provide-boost-myanmar-industries.html> (accessed 24 September 2019).

Myanmar Times (2019d), Three locations identified for China–Myanmar Economic Corridor, website section, June 7, <https://www.mmtimes.com/news/three-locations-identified-china-myanmar-economic-corridor.html> (accessed 24 September 2019).

Myanmar Times (2018), Myanmar’s first dry port opens for business, website section, November 12, <https://www.mmtimes.com/news/myanmars-first-dry-port-opens-business.html> (accessed 24 September 2019).

Nederland Maritiem Land (2016), *Myanmar Maritime Quickscan*, Nederland Maritiem Land.

OECD (2018), *Trade Facilitation and the Global Economy*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264277571-en>

Oxford Business Group (2019), “How Myanmar is improving its transportation”, website section, April 30, <https://oxfordbusinessgroup.com/news/how-myanmar-improving-its-transportation> (accessed 24 September 2019).

UNCTAD (2017), *Review of Maritime Transport 2017*, United Nations Publication UNCTAD/RMT/2017.

VDB–Loi (2019), “Project Bank Notification for PPP Projects”, website section, February 21, http://www.vdb-loi.com/mm_publications/project-bank-notification-for-ppp-projects/ (accessed 24 September 2019).

World Bank (2018), *Procuring Infrastructure Public–Private Partnerships Report 2018: Assessing Government Capability to Prepare, Procure, and Manage PPP*, World Bank: Washington D.C.

World Bank (2016), “Myanmar: an analysis of farm production economies”, *Economic and Sector Work Report No. 100066-M*, World Bank: Washington D.C., February 26.

World Bank (2014), “Myanmar: capitalizing on rice export opportunities”, *Economic and Sector Work Report No. 85804*, World Bank: Washington D.C., February 28.

မှတ်စုများ

^၁ McKinsey Global Institute သည် အခွင့်အလမ်း ၃ ခုမှတစ်ဆင့် တိုးတက်မှု နှုန်းထားအပေါ် သက်ရောက်မှုကို တွက်ချက် ရန်အတွက် လေ့လာမှုပေါင်း ၁၀၀ ကို ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ အခွင့်အလမ်း ၃ ခုမှာ စီမံကိန်း ရွေးချယ်မှုကို တိုးတက်စေခြင်း၊ အခြေခံအဆောက်အအုံကို အကျိုးရှိစေရန် အသုံးပြုခြင်းနှင့် ဖြန့်ဝေမှုကို အကျိုးရှိစေခြင်း နှင့် ရှိနေသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံ များကို အကောင်းဆုံးအသုံးပြုခြင်းတို့ ဖြစ်ပါ သည်။ အဆိုပါလေ့လာမှုများကို မတူညီသည့် ဒေသများနှင့် မတူညီသည့် ဖွံ့ဖြိုးမှုအခြေ အနေများရှိနေသည့် နိုင်ငံများတွင် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အချို့လေ့လာမှုများသည် McKinsey ၏ အလုပ်မှဖြစ်ပြီး အချို့မှာ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများနှင့် သုံးသပ်ချက်များကို အခြေခံ ထားပြီး ၂၀၀၈ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်အကြား ဖြစ်ပါသည်။

အခန်း (၆)

အစိမ်းရောင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဘောင်

ဤအခန်းသည် အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ပံ့ပိုးပေးရာတွင် လက်ရှိအခြေအနေနှင့် တိုးတက်မှုအခြေအနေတို့ကို ခြုံငုံသုံးသပ်လျက် အစိမ်းရောင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ပံ့ပိုးရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မူဝါဒမူဘောင်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏ ပတ်ဝန်းကျင်အရည်အသွေး တိုးတက်ရေးကို ပံ့ပိုးပေးသည့် မူဝါဒများအပါအဝင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် အစိမ်းရောင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် လက်ရှိမူဝါဒမူဘောင်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ထားပြီး ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို တိုးမြှင့်ရန် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ရန် လက်ရှိကြိုးပမ်းမှုများနှင့် အလားအလာကို ဆန်းစစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံအတွင်းရှိ အစိမ်းရောင်စီမံချက်များကို ဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့ရန်နှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော ကိစ္စရပ်များကိုလည်း မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။

အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှင့်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုဖြစ်သကဲ့သို့ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် နိုင်ငံ၏ ကြွယ်ဝ သည့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များသည် ပြည်သူလူထု၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် အားထားနေရ သည့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များဖြစ်စေရန်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများကို ဆက်လက်ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရေး သေချာစေရန်လည်း အရေးကြီးသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဟဇာတဖြစ်စေသည့် ကောင်းမွန်သောနည်းပညာများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ တို့သည် စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်မှုကို ပံ့ပိုးပေးပြီး စီးပွားရေးဆိုင်ရာအခွင့်အလမ်းသစ်များကို မြှင့်တင် ပေးသည့်အတွက် ၎င်းတို့နှင့်ပတ်သက်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ဆန်းသစ်တီထွင်မှု တို့သည် အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုအား အဓိကအကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေသည့် အချက်များ ဖြစ်သည် (OECD, 2011)။ ထို့အပြင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ကမ္ဘာ့လုံး ဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များ ပိုမိုလိုအပ်လာခြင်းနှင့်အတူ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုလျော့ချသော၊ ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သော ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု လမ်းကြောင်းဆီသို့ အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို မြှင့်တင်ပေးရမည်ဖြစ်သည် (OECD, 2011)။ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင် အထူးသဖြင့် အခြေခံအဆောက် အအုံဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်၊ စွမ်းအင်လုံလောက်မှု၊ ရေသန့်စင် ခြင်းနှင့် ဖြန့်ဖြူးခြင်းစနစ်များ၊ ပို့ဆောင်ရေးနှင့် အိမ်ယာဖွံ့ဖြိုးမှုကဏ္ဍနှင့် သဘာဝအရင်း အမြစ်များထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး၊ လုံလောက်စွာ အသုံးပြုနိုင်ရေးနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ စီမံခန့်ခွဲမှုစသည်တို့ ပါဝင်ပါသည် (OECD, 2015)။

အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဟောဝင်တစ်ခုသည် ယေဘုယျဆန်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒ မှုဘောင်နှင့်ပုံစံတူသော်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အထောက်အကူပြုစေသည့် မူဝါဒမူဘောင် သည် သီးခြားမူဝါဒများ ချမှတ်ဖော်ဆောင်ထားခြင်းမရှိပါက အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အတိအကျဖော်ဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိပါ။ အဆိုပါအချက်၌ အစိမ်းရောင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အားပေးရန်နှင့် အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေရန် အစိုးရမှ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့်အထိ ခိုင်မာမှုရှိသော ကတိကဝတ် ပြုမှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပိုမိုသဟဇာတဖြစ်စေမည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် တစ်ပြေးညီ ပံ့ပိုးပေးနိုင်မည့်မူဝါဒ၊ ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပိုမိုသဟ ဇာတဖြစ်စေမည့် တာဝန်ယူမှုရှိသော ကော်ပိုရိတ်အလေ့အကျင့်ကို အားပေးသည့် မူဝါဒများ၊ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုရည်မှန်းချက်များကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် မူဝါဒများစသည်တို့ကို ရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော်၊ စိစစ်စစ်ဆေးနိုင်ရေးအတွက် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့်

အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများစသည်တို့ ပါဝင်ပါသည် (OECD, 2015)။

လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် စိန်ခေါ်မှု များစွာနှင့် တွေ့ကြုံနေရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့ စတင် အသွင် ကူးပြောင်းစဉ်မှစ၍ တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် စီးပွားရေး ပိုမိုတိုးတက်လာခဲ့သော်လည်း သဘာဝ အရင်းအမြစ်များအား ရေရှည်သုံးစွဲနိုင်ရေးစီမံထားမှုမရှိဘဲ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုကြောင့် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုများ ပိုမိုများပြားလာစေသည်။ အရင်းအမြစ်ထုတ်ယူသုံးစွဲသည့် ကဏ္ဍများသည် အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုနှင့် ဂျီဒီပီတိုးတက်မှုကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေပြီး ကျေးလက်နှင့်ဝေးလံသည့်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသည့် အောက်ခြေလူတန်းစားများသည် အသေးစားစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများနှင့် သစ်တောအရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများတွင် မှီခိုနေရသည်။ တရားမဝင်သစ် ထုတ်လုပ် ခြင်းနှင့် အခြားစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် သဘာဝအရင်းအမြစ် အများအပြား ယိုယွင်းပျက်ဆီးခဲ့ရာ ၁၉၉၀ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်အကြား သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု ဧရိယာဟတ်တာ သန်းပေါင်း ၁၀ ဆုံးရှုံးခဲ့သည်ဟုခန့်မှန်းထားသည် (Fodor and Ling, 2019)။ မြို့ပြဒေသများတွင် စက်မှုဇုန်များမှ ထွက်ရှိသည့် အန္တရာယ်ရှိသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်း များ၊ ထိန်းချုပ်မှုမရှိသော ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် မော်တော်ယာဉ်အသုံးပြုမှု များပြားလာခြင်းအပါအဝင် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲမှုအားနည်းခြင်းကြောင့် လေနှင့် ရေ ညစ်ညမ်းမှုသည် ပိုမိုဆိုးရွားလာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုအရှိဆုံးကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအနက် တစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မြှင့်တင်ခြင်းသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် စီးပွားရေးအရ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ထိခိုက်စေသည့် ဆောင်ရွက်ချက်များကို ရှောင်ကြဉ်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အခြေခံအဆောက် အအုံတိုးတက်ရန် အဓိကလိုအပ်လျက်ရှိပြီး ဌာနဆိုင်ရာများ၏ သတင်းအချက်အလက်များ အရ လမ်းတည်ဆောက်ခြင်းသည် တစ်နိုင်ငံလုံးလိုအပ်ချက်နှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက ၄၀ ရာခိုင်နှုန်း ခန့်သာရှိပြီး (Asian Development Bank, 2017a)။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအထိ နိုင်ငံ လူဦးရေ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းသာ နိုင်ငံတော်ဓာတ်အားလိုင်းစနစ်မှ လျှပ်စစ်မီးကို ရယူသုံးစွဲ နိုင်ကြောင်း ခန့်မှန်းသိရှိရသည်။ အဆိုပါလိုအပ်ချက်များသည် နိုင်ငံ၏ အစိမ်းရောင်အခြေခံ အဆောက်အအုံကဏ္ဍဘက်တွင် ပိုမိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများကို တိုးပွားစေပြီး နောက်ဆယ်စုနှစ်နှစ်စုအတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဟဇာတဖြစ်သည့် အခြေခံ

အဆောက်အအုံများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ရှောင်ကြဉ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အကြီးစားပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်သုံးစာတ်အားလှိုင်းစနစ်သည် လျှပ်စစ်စာတ်အားထောက်ပံ့ရေးမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုကို လျှော့ချပေးနိုင်ပြီး လှိုင်းချဲ့ထွင်မှုများသည် နေရာယူသော်လည်း လှိုင်းမဲ့စနစ်များသည် စွမ်းအင်ပိုမိုသုံးစွဲနိုင်မှုကို အထောက်အကူပြုနိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးကို ပြီးခဲ့သည့်နှစ်မှ စတင်၍ မဟာဗျူဟာများချမှတ်ကာ ဆောက်ရွက်ချက်များစွာဖြင့် ဖော်ဆောင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း (၂၀၁၈-၂၀၃၀) ပါ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမဏ္ဍိုင် ၅ ခုတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအား မဏ္ဍိုင်တစ်ခုအဖြစ် ရှင်းလင်းစွာ ထည့်သွင်းပေါင်းစည်းထားသည်။ နိုင်ငံ၏ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစီမံကိန်း (၂၀၁၈-၂၀၃၀) သည် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များကို မြှင့်တင်ပေးပြီး Myanmar's Nationally Determined Contribution သည် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ချက်များကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရေးနှင့် လျော့ချနိုင်မည့်အချက်များကို သတ်မှတ်ပေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားပတ်ဝန်းကျင်စီမံကိန်း (၂၀၁၈-၂၀၃၀)သည် ကဏ္ဍအားလုံးတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာပြဿနာရပ်များကို ပေါင်းစည်းရန် အားပေးပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂) နှင့် ၎င်း၏ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနည်းဥပဒေများ (၂၀၁၇) နှင့် အခြားစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဆန်းစစ်၍ လျော့ချနိုင်ခြင်းဖြင့် အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုသို့သော မူဝါဒများ၊ ဥပဒေစည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုအတွက် ပြီးပြည့်စုံမှုရှိသည့် မူဘောင်တစ်ရပ်အဖြစ် ကိုယ်စားပြုနိုင်သော်လည်း အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှု (ဥပမာ - ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်၊ ထုတ်လွှတ်မှုလျော့ချခြင်း) နှင့် သက်ဆိုင်သည့် သီးခြားနယ်ပယ်များ၌ သတ်မှတ်ချက်များ သို့မဟုတ် ရှင်းလင်းသောပန်းတိုင်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းကသာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသို့ပိုမို ခိုင်မာသော ညွှန်ပြချက်တစ်ရပ်ကို ဖော်ပြနေခြင်းဖြစ်သည်။ အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် ပုဂ္ဂလိကအရင်းအမြစ်များကိုလည်းကောင်း၊ အဆိုပါမူဝါဒများအား အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင်လည်းကောင်း သိသာထင်ရှားသော ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု မြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ်သည်။ အစိုးရဌာနများ၊ အထူးသဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနကဲ့သို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့မှုများသည် ဌာန

များအနေဖြင့် အဆိုပါမဟာဗျူဟာများကို သိရှိနားလည်ရန် လိုအပ်ပြီး ၎င်းတို့မှ ပံ့ပိုးပေးနေသည့် ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများတွင် ဖော်ပြပါ မဟာဗျူဟာများကို ပေါင်းစပ်ရေးနှင့် ဖြန့်ဝေပေးနိုင်ရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်မှသာ မူဝါဒအားအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ လိုက်နာစေရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် အဆင်ပြေချောမွေ့မှုရှိမည်ဖြစ်ပြီး ရည်မှန်းချက်များကို ရှင်းလင်းစွာ ချမှတ်နိုင်ရေးအတွက်လည်း အထောက်အကူဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။

အဓိကမူဝါဒအကြံပြုချက်များ

- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများမှ အဆိုပြုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ကနဦးဆန်းစစ်ရာတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာထိခိုက်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများကပါ ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်ပါသည်။ (အခန်း ၃ ရှိ ၎င်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် အကြံပြုချက်များကို ကြည့်ပါ။)
- ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်များကို လေ့လာသုံးသပ်ရန်နှင့် ထိုကဲ့သို့ ဆန်းစစ်ချက်များကို လေ့လာသုံးသပ်နိုင်မည့် နိုင်ငံတော်အဆင့်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့် ဝန်ထမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ခြင်းအပါအဝင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆိုင်ရာဆန်းစစ်ချက်စနစ်များကို အပြည့်အဝ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်နှင့် လုပ်ငန်းအဆင်ပြေချောမွေ့မှုကို နှောင့်နှေးစေသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို လျော့ချနိုင်ရန်၊ EIA များကို အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် သတင်းအချက်အလက်စနစ်များကို တိုးတက်စေခြင်းဖြင့် အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ကို မြှင့်တင်နိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။
- မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစီမံကိန်းဘဏ် (Project bank) ၏ အနာဂတ်တိုးတက်မှုတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများကိုပါ ပေါင်းစပ် ထည့်သွင်းရန် လိုအပ်သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်ရန်နှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများကို Project Bank တွင် ဦးစားပေးကဏ္ဍအဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အနာဂတ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဦးစားပေးစီမံကိန်းများ သတ်မှတ်ရာ၌ မဟာဗျူဟာကျသော ပတ်ဝန်းကျင်ဆန်းစစ်ချက်များအပါအဝင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များကို စီမံကိန်းများတွင်

ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် အစိမ်းရောင်စီမံကိန်းများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရည်ရွယ် ပါသည်။

- ရေအားမှ ထုတ်လုပ်ခြင်းမဟုတ်သော ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်များ၏ အရေးပါပုံကို သိရှိခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ တစ်ပြေးညီ စံသတ်မှတ်ထားသည့် Power-purchase agreement စာချုပ်ပုံစံကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ မြေအသုံးပြုခွင့်လုပ်ငန်းစဉ်အား အဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်း ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရေးဆွဲထားသည့် နိုင်ငံ၏ စွမ်းအင်စီမံချက်များတွင် နေစွမ်းအင်နှင့် လေစွမ်းအင်တို့ကို အခြေခံသည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ခြင်းကို မြှင့်တင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။
- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှ အကျိုးသက် ရောက်မှုရှိစေမည့် အခွင့်အလမ်းများကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းဖြင့် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်သုံးလိုင်းမဲ့စနစ်ဖြင့် စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို နိုင်ငံတော်မှ အထောက်အပံ့ပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။
- ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာငွေနဲ့ အခြားသုံးစွဲပိုင်ခွင့်ရှိသော ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဘဏ္ဍာငွေများကို အသုံးပြုခွင့်ရရှိစေရန်၊ အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် စွမ်းရည်မြှင့်သင်တန်းများပေးရန်နှင့် စီမံကိန်းများကို မဟာဗျူဟာကျကျ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် ရည်မှန်းချက်ထားရှိရန်နှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို ခံနိုင်ရည်ရှိစေရန်အတွက် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဟဇာတဖြစ်စေသည့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလမ်းကြောင်းသို့ အသွင်ကူးပြောင်းနိုင်ရေး အခွင့်အလမ်းကို ဖန်တီးရယူခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုလမ်းကြောင်း၌ အခက်အခဲများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ၊ နှစ်ခုလုံးနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ အခက်အခဲများတွင် သဘာဝသယံဇာတများအပေါ်တွင် များစွာအားထားခြင်း၊ ရေနှင့် မြေသယံဇာတအား ရေရှည်အသုံးပြုနိုင်အောင် စီမံထားခြင်း မရှိဘဲ ယိုယွင်းပျက်ဆီးစေခြင်း၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများစွာ လိုအပ်လျက်ရှိခြင်းနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဆိုးရွားမှုတွင် ထိခိုက်လွယ်မှုများလာခြင်း စသည်တို့ပါဝင်သည်။ အဆိုပါအခက်အခဲများကို ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းလည်း ဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို အကြီးစားရယူသုံးစွဲနိုင်ရေးနှင့် စွမ်းအင်ဖူလုံမှုရှိစေရေးသည် နိုင်ငံအတွက် အရေးတကြီးလိုအပ်ချက်ဖြစ်ပြီး ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင် ထုတ်ယူနိုင်မှု အလားအလာနှင့်

သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို မည်ကဲ့သို့ စဉ်ဆက်မပြတ် သုံးစွဲနိုင်ရေးသည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ အတွက် အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အားပေးမြှင့်တင်နိုင်ရေး အလားအလာကို ဖော်ညွှန်း နေသည်။ အစိမ်းရောင်ကဏ္ဍများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မြှင့်တင်နိုင်စေရန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု များအားလုံး အစိမ်းရောင်ဘက်သို့ ဦးတည်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ခိုင်မာမှုရှိသော မူဝါဒ မူဘောင်တစ်ခုကို အခြေခံထားသော တိုင်းတာနိုင်ပြီး အားလုံးပါဝင်နိုင်သည့်နည်းလမ်း တစ်ခုကို ဖော်ဆောင်နိုင်ပါက ဖော်ပြပါအခက်အခဲများကို ဖြေရှင်းနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ ၏ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

သဘာဝအရင်းအမြစ်များနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဆင်းရဲမှုလျှော့ချခြင်းတို့အတွက် အရေးကြီးသည်

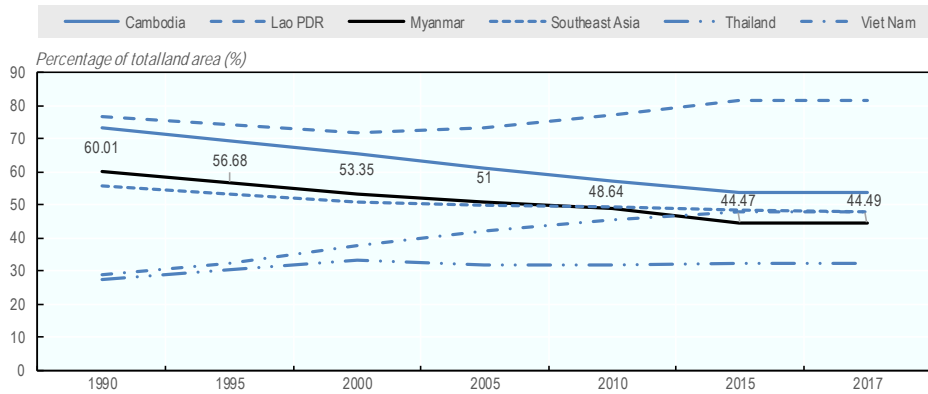
မြန်မာနိုင်ငံသည် လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်များကစ၍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အထောက်အပံ့ပြု နိုင်ရေးအတွက် သဘာဝအရင်းအမြစ်များအပေါ် များစွာမှီခိုအားထားခဲ့ပြီး ဒီမိုကရေစီ စနစ် သို့ အသွင်ကူးပြောင်းစဉ်မှစ၍ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးသည် တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ပိုမိုတိုးတက် လာခဲ့သည်။ မကြာသေးမီနှစ်များက စက်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများသည် အရေးပါမှု မြင့်တက်လာခဲ့သော်လည်းအရင်းအမြစ်ကဏ္ဍများမှ စဉ်ဆက်မပြတ် ဆက်လက်ပံ့ပိုးပေးနေ ခြင်း ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တောနှင့် ငါးလုပ်ငန်းများသည် ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် ၅၇ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့သဖြင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အဆိုပါကဏ္ဍများသည် နိုင်ငံဂျီဒီပီ၏ ၂၃ ရာခိုင်နှုန်းသာ ပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည် (Asian Development Bank, 2019)။ ထို့ပြင် တရားမဝင်သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် သစ်တင်ပို့ခြင်း စသည့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ နှင့်ပတ်သက်၍ ပုံမှန်မဟုတ်သော တရားဝင်ထုတ်ပြန်ထားခြင်းမရှိသည့် စည်းမျဉ်းများကို အသုံးပြုခဲ့ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတွင် သစ်တောနှင့် ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍမှ ထောက်ပံ့မှု သည် နိုင်ငံ၏ စာရင်းအင်းအချက်အလက်များအောက် လျော့ကျနေခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာ နိုင်ငံ၏ ဂေဟစနစ်များတန်ဖိုးသည် သစ်တောနှင့် ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍတို့၏ ပုံမှန်အချက် အလက်များထက် ၁၀ ဆယ်ဆကျော် မြင့်တက်နေသည်ကိုလည်း အချို့သောလေ့လာမှုများ အရ သိရှိရသည် (Fodor and Ling, 2019)။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေ၊ သစ်တော၊ မြစ်ချောင်းများနှင့် ကမ်းရိုးတန်းဒေသများသည် နိုင်ငံသား များအတွက် အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများကို အထောက်အပံ့ပြု သကဲ့သို့ ဆင်းရဲမှုလျှော့ချရေးအတွက် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်များတွင် အဓိက အရေး ပါသည့် အရင်းအမြစ်များ ဖြစ်သည် (Mandle et al., 2016)။ နိုင်ငံလူဦးရေ၏ သုံးပုံတစ်ပုံ၊ ၈၇ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည့် ကျေးလက်နေ ပြည်သူများသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို ခံစားနေရသည်

(Fodor and Ling, 2019)။ ဆင်းရဲမှုကို ခံစားနေရသည့် ပြည်သူများသည် တောင်တန်း ဒေသများနှင့် ကမ်းရိုးတန်းဒေသများတွင် အများအားဖြင့် နေထိုင်ကြပြီး ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများကို အသေးစားစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် သစ်တောအရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုအားထားနေရသည်။

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ကန့်သတ်မထားဘဲ အတိုင်းအဆမရှိ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းနှင့် ၎င်းတို့အပေါ် များစွာမှီခိုနေခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုးတက်မှုလမ်းကြောင်းတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဆိုးကျိုးများ မြင့်တက်လာခြင်းကို ဖြစ်စေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် လွန်ခဲ့သည့် ၂၅ နှစ်အတွင်း သစ်တောဟတ်တာပေါင်း ၁၀ သန်းကျော် ဆုံးရှုံးခဲ့ပြီးဖြစ်သည် (Fodor and Ling, 2019)။ နိုင်ငံ၏ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုသည် ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ၄၄ ရာခိုင်နှုန်းကျော်သို့ ကျဆင်းခဲ့သဖြင့် ဒေသတွင်း အခြားနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက လျင်မြန်စွာ ကျဆင်းခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည် (ပုံ ၆-၁)။ မြို့ပြထူထောင်ခြင်းသည် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဆိုးကျိုးများကို သယ်ဆောင်လာပြီး မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်ညွှန်းကိန်း၌ နိုင်ငံပေါင်း ၁၈၀ အနက် ၁၃၈ နိုင်ငံအဆင့်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည် (Wendling et al., 2018)။ မြို့ပြဒေသများတွင် မော်တော်ယာဉ်ပိုင်ဆိုင်မှု ပိုမိုများပြားလာခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍနှင့် အခြားစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ လောင်ကျွမ်းမှုနှင့် တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများကြောင့် လေထုညစ်ညမ်းမှု တိုးလာစေပြီး သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများမှ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းအစိုင်အခဲများနှင့် သန့်စင်ထားခြင်းမရှိသည့်စွန့်ပစ်ရေများကို ရေထုအတွင်းသို့ စွန့်ပစ်ခြင်းသည် မြစ်ချောင်းများနှင့် ရေကန်များရှိ ရေအရည်အသွေးကို ညစ်ညမ်းမှုဖြစ်စေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူသားအရင်းအမြစ် ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေလိုပါက ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုပိုင်းနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုသည့်နည်းလမ်းတို့၌ ယခင်ကထက် တိုးတက်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

ပုံ ၆-၁ ၁၉၉၀ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အထိ ရှေးချယ်ထားသည့် အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများ၏ စုစုပေါင်းမြေဧရိယာတွင် သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုရာခိုင်နှုန်း

ရင်းမြစ် - FAOStat, Agri-environmental indicators - Land use, <http://www.fao.org/faostat/>, accessed 13.12.09

ရှေ့ပြည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော အခြေခံအဆောက်အအုံအတွက် လိုအပ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆိုင်ရာ သိသာထင်ရှားသည့် ကွာဟချက်

မြန်မာနိုင်ငံသည် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာလျာထားချက်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တို့တွင် အဓိကကွာဟချက်တစ်ခုနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လျှပ်စစ်မီးရယူ သုံးစွဲနိုင်ခြင်းသည် ဒေသတွင်းရှိ အခြားနိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက ပိုမိုနိမ့်ကျလျက်ရှိပြီး (Staples and Qiu, 2017)။ ဌာနဆိုင်ရာမှ အချက်အလက်များအရ နိုင်ငံတော်၏ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား လိုင်းစနစ်သည် အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် နိုင်ငံလူဦးရေ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကိုသာ ဓာတ်အား ဖြန့်ဖြူးပေးနိုင်သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဓာတ်အားထုတ်လွှတ်ဖြန့်ဖြူးမှုတွင် စုစုပေါင်းဓာတ်အား ထုတ်လုပ်မှု၏ လေးပုံတစ်ပုံကျော် ဆုံးရှုံးမှုကြောင့် နိုင်ငံတွင်း လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြန့်ဖြူးရေး ကွန်ယက်၏ ဖြန့်ဖြူးပေးနိုင်မှုအတိုင်းအတာသည် လုံလောက်မှုမရှိခြင်းဖြစ်သည် (Asian Development Bank, 2017b)။ အခန်း ၅ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း နိုင်ငံတွင်း ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံအရည်အသွေးသည် ပြည့်စုံမှုမရှိဘဲ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုတို့တွင် သိသိသာသာ အခက်အခဲများ ဖြစ်စေသည်။

အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာအားနည်းချက်များသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပိုင်းတွင် သိသာသည့် ကွာဟချက်များရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံအတွက် ၂၀၁၄ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်း အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစုစုပေါင်းလိုအပ်ချက်သည် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၂၂၄ ဘီလီယံရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းထားရာ လက်ရှိရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပမာဏသည် လိုအပ်သည့် ပမာဏအောက် လျော့နည်းနေပြီး အဆိုပါခုနှစ်များအတွင်း စုစုပေါင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု

ကွာဟချက်သည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၁၂ ဘီလီယံခန့်ရှိသည် (Oxford Economics, 2017)။ လိုအပ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပမာဏဆိုသည်မှာ အစိုးရဘဏ္ဍာငွေတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝင်ရောက်လာရန် လိုအပ်သည့်ပမာဏကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုအထိ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှုအရင်းအမြစ်အဖြစ်အစိုးရ၏ ဝင်ငွေမှ ထောက်ပံ့ပေးရသည့် အစိုးရဘက်ဂျက်ကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံအတွင်း ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား ပိုမိုတိုးမြှင့်နိုင်မည့် အလားအလာဖြစ်သည့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (FDI) သည် ဒုတိယမြောက် အကြီးမားဆုံးအရင်းအမြစ်ဖြစ်သည် (UNDP, 2017)။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိအခြေခံအဆောက်အအုံကွာဟချက်များအား ပေါင်းကူး ဆက်သွယ်ပေးခြင်းဖြင့် စီးပွားရေးဆက်လက်တိုးတက်ရေးတွင် အရေးကြီးသောပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပိုမိုသဟဇာတဖြစ်စေမည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများကို ရရှိစေကာ နောက်ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်မည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ရှောင်ကြဉ် နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ လိုင်းမဲ့ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်သည် စွမ်းအင်ရရှိရေးကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပြီး ဓာတ်အားလိုင်းစနစ်ချဲ့ထွင်သည့်အခါ အကြီးစားပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်သုံးဓာတ်အား လိုင်းစနစ်သည် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုသက်သာသည့် ဓာတ်အားထောက်ပံ့မှုကို လျော့ချနိုင် မည်ဖြစ်သကဲ့သို့ တစ်ခါတစ်ရံ ဓာတ်အားစရိတ်ချွေတာမှုကိုပါ လျော့ချနိုင်မည် ဖြစ်သည် (IRENA, 2019)။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲအပေါ် ထိခိုက်လွယ်မှုမြင့်မားခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ထိခိုက်မှုအများဆုံးကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအနက် တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုအန္တရာယ်ညွှန်းကိန်းအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၉၉ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အထိ ရာသီဥတုဆိုးရွားစွာ ဖောက်ပြန်မှုဖြစ်ပွားသည့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအနက် ဒုတိယမြောက် ထိခိုက်မှုအဖြစ်ဆုံးနိုင်ငံဖြစ်သည်။ အဆိုပါနှစ်များအတွက် ဆုံးရှုံးမှုသည် ဂျီဒီပီ၏ ၀.၈၃ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းရသည် (Eckstein et al., 2019)။ အဆိုပါ နောက်ခံဖော်ပြချက်ကို ဆန့်ကျင်၍ ရာစုနှစ်အလယ်အထိ အနာဂတ် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ လျာထားချက်သည် စိုးရိမ်ဖွယ်အခြေအနေဖြစ်သည်။ အပူချိန်သည် သမိုင်းတစ်လျှောက် ရှိခဲ့သည့် အပူချိန်ထက် (ကမ္ဘာ့ဖန်လုံအိမ်ခတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှု အမြင့်ဆုံးမြင့်တက်လာခြင်းနှင့်အတူ) ၁.၃ နှင့် ၂.၇ ဒီဂရီကြား မြင့်တက်နိုင်ချေရှိသည် (Horton et al., 2017)။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အပူချိန်သည် ၁၉၈၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ခုနှစ်အကြား တစ်လလျှင် တစ်ရက်မျှသာ မြင့်မားခဲ့ပြီး ၎င်းနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက လက်ရှိအပူချိန်သည် ရာစုနှစ်အလယ်အထိ လစဉ် ၄ ရက်မှ ၁၇ ရက်ကြားတွင် မြင့်မားနိုင်ချေရှိသည်။ အဆိုပါပြောင်းလဲမှုသည် ကမ်းရိုးတန်းမြို့များနှင့်

အရေးပါသည့် စွမ်းအင်၊ ပို့ဆောင်ရေး၊ ရေနံနှင့် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံများအား ထိခိုက်မှုဖြစ်စေသည့် ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်မြင့်တက်လာခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးထွက်ကုန်များ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများကို ထိခိုက်စေသည့် မိုးရွာသည့် ပုံစံပြောင်းလဲခြင်းတို့နှင့်အတူ စီးပွားရေးကဏ္ဍတိုင်းအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိမည် ဖြစ်သည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပေါ် အဆင်သင့်ဖြစ်အောင် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်းအပြင် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်ရေးအား မူဝါဒချမှတ်ဖော်ဆောင်ခြင်းတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရမည်ဖြစ်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် စီမံကိန်းများရေးဆွဲချမှတ်ခြင်းသည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အရေးကြီးဖြစ်ရာ နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ထိုဆောင်ရွက်ချက်များမှတစ်ဆင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာမူဝါဒမူဘောင်

ပြီးပြည့်စုံသည့် မူဝါဒမူဘောင်နှင့် ရှင်းလင်းသော သတ်မှတ်ချက်များမှတစ်ဆင့် အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုကို အထောက်အကူပြုမည့် အစိုးရ၏ ခိုင်မာသော ကတိကဝတ်သည် ၎င်း၏ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုဆိုင်ရာ ရည်မှန်းထားချက်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်မည့် အချက်များကို လမ်းညွှန်မှုပေးခြင်းဖြစ်သည်။ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုကို အားပေးသည့် ရှင်းလင်းသော၊ ကာလကြာရှည်သော၊ ဥပဒေအရ စည်းနှောင်မှုရှိသော မူဝါဒနှင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းမူဘောင်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်နိုင်မည့် အဓိကသော့ချက်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သောမူဘောင်များသည် အစိမ်းရောင်အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် နည်းပညာသစ်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ဆက်စပ်သည့် ပြဿနာများကို လျော့ချပေးနိုင်ရေးအတွက် အရေးပါသည့် မူဘောင်များဖြစ်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ရည်မှန်းချက်များကို ကဏ္ဍအလိုက် ချမှတ်ဖော်ဆောင်ထားသည့် မူဝါဒများနှင့် စီမံကိန်းများတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုအတွက်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံစုံပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်အရ စေ့စပ်ညှိနှိုင်း၍ ကတိကဝတ်ပြုရသည့်အတွက်လည်းကောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော မူဘောင်တစ်ခုတွင် ရှင်းလင်းပြည့်စုံသော မူဝါဒများ ပါဝင်သည့် မူဘောင်တစ်ခုကို ဖော်ဆောင်သင့်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာကတိကဝတ်များ

မြန်မာနိုင်ငံသည် Rio Conventions (၃) ခု ဖြစ်သော ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း (CBD)၊ ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် သဲကန္တာရဖြစ်လာခြင်းကို တိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂညီလာခံနှင့် ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် ကုလသမဂ္ဂရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာမူဘောင်သဘောတူညီချက် (UNFCCC) အပါအဝင်

နိုင်ငံစုံပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အဓိကအကျဆုံးသော သဘောတူစာချုပ်များ (Box ၆-၁) အား အတည်ပြုပြီး ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် CBD ဆိုင်ရာ နာကိုယာ စာချုပ် (Nagoya Protocol to the CBD) ကိုလည်းကောင်း၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် UNFCCC အောက်ရှိ ပါရီသဘောတူညီချက် (Paris Agreement under the UNFCCC) ကိုလည်းကောင်း အတည်ပြုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ပါရီသဘောတူညီချက်အပြီး၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၎င်း၏ နိုင်ငံအလိုက် ဆုံးဖြတ်လျော့ချရေးတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်မှု (Nationally Determined Contribution -NDC) အား UNFCCC သို့ တင်ပြနိုင်ခဲ့သည်။

ဇယား ၆-၁ မြန်မာနိုင်ငံမှ လက်မှတ်ရေးထိုးအတည်ပြုထားသည့် နိုင်ငံစုံပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်များ (MEAs)

နိုင်ငံစုံပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်များ	အတည်ပြု/ ဝင်ရောက်သည့်နှစ်
သဘာဝတရားနှင့် သဘာဝသယံဇာတများ ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာအာဆီယံသဘောတူညီချက်	၁၉၉၇
နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်လေထုတွင်း မြူနိုင်းညစ်ညမ်းမှုဆိုင်ရာအာဆီယံသဘောတူညီချက်	၂၀၀၃
အန္တရာယ်ရှိသောအမှိုက်များနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ရွှေ့ပြောင်းမှုများကို ထိန်းချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာဘေဆယ်သဘောတူညီချက်	၂၀၁၅
ဇီဝလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ကာတာဂျီနာအခြေပြစာချုပ်	၂၀၀၈
ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်	၁၉၉၄
တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များနှင့်သစ်ပင်မျိုးစိတ်များ၏မျိုးသုဉ်းရန် အန္တရာယ်ရှိသော မျိုးစိတ်များဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေးသဘောတူညီချက်	၁၉၉၇
အိုဇုန်းလွှာကို ထိခိုက်လျော့နည်းစေသော အရာဝတ္ထုများဆိုင်ရာ မွန်ထရီရယ်လ်အခြေပြစာချုပ်ဆိုင်ရာ ကိုပင်ဟေဂင်ပြင်ဆင်ချက်	၂၀၀၉
ယူအန်အက်ဖ်စီစီဆိုင်ရာ ကျိုတိုအခြေပြစာချုပ်	၂၀၀၃
အိုဇုန်းလွှာကို ထိခိုက်လျော့နည်းစေသော အရာဝတ္ထုများဆိုင်ရာ မွန်ထရီရယ်လ်အခြေပြစာချုပ်	၁၉၉၃
မျိုးရိုးဗီဇအရင်းအမြစ်များကိုရယူသုံးစွဲခြင်းနှင့် စီဘီဒီသို့ ထိုသို့အသုံးပြုခြင်းမှ ပေါ်ပေါက်လာသော အကျိုးကျေးဇူးများကို မျှတစွာ မျှဝေခြင်းဆိုင်ရာ နာဂိုယာအခြေပြစာချုပ်	၂၀၁၄
ယူအန်အက်ဖ်စီစီဆိုင်ရာ ပဲရစ်သဘောတူညီချက်	၂၀၁၇
ရွှံ့နှံ့စိုစွတ်မြေဆိုင်ရာ ရမ်ဆာကွန်ဗင်းရှင်း	၂၀၀၅
ကြာရှည်တည်မြဲနေသည့် အော်ဂဲနစ်ဓာတ်ညစ်ညမ်းမှုများဆိုင်ရာ စတော့ဟုမ်းကွန်ဗင်းရှင်း	၂၀၀၄
ပင်လယ်ပြင်ဥပဒေဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂကွန်ဗင်းရှင်း	၁၉၉၆
သဲကန္တာရတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂကွန်ဗင်းရှင်း	၁၉၉၇
ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂဘောင်သဘောတူညီချက်(ယူအန်အက်ဖ်စီစီ)	၂၀၀၃
အိုဇုန်းလွှာကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာဗီယင်နာကွန်ဗင်းရှင်း	၁၉၉၃

ရင်းမြစ် - Adapted from <https://www.informea.org/en> and Raitzer, Nuella Samson, and Nam (2015).

အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒမူဘောင်

မြန်မာနိုင်ငံသည် မကြာသေးမီနှစ်များက နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အသွင်ကူးပြောင်းမှုများ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်အတွက်ကြောင့် နိုင်ငံ၏ မူဝါဒများအား ပြန်လည် ပြုပြင်၍ ချမှတ်ဖော်ဆောင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို လွန်ခဲ့သည် ၅ နှစ်အတွင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည် (Box ၆-၂)။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များနှင့် အကျိုးဝင်သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ အားလုံးခြုံငုံသည့် မူဝါဒမူဘောင်သည် ညီညွတ်မှုရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်း (MSDP) (၂၀၁၈-၂၀၃၀) ပါ မဟာဗျူဟာများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များအား SDGs ပါ ပန်းတိုင်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိစေရေးအတွက် ရှင်းလင်းသော ကိုးကားချက်များ ပြုလုပ်ပြီး လုပ်ဆောင်ချက်အစီအစဉ် ၂၀၃၀ မူဘောင်အဖြစ် ရေးဆွဲချမှတ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ MSDP ၏ တတိယမြောက်မဏ္ဍိုင်သည် “ပြည်သူများနှင့် ကမ္ဘာမြေ” ဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းစဉ်ပါ ပန်းတိုင် ၅ ၏ မူဝါဒတစ်ခုသည် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အပြည့်အဝလွှမ်းခြုံထားသော်လည်း အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်သည် ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်ရေး သို့မဟုတ် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တိကျသော ရည်မှန်းချက်များကို ချမှတ်ထားခြင်း မရှိပါ။

MSDP ၏ နောက်ခံအခြေအနေနှင့်မတူသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံသည် အားလုံး လွှမ်းခြုံသော အမျိုးသားပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာမူဝါဒ (NEP) (၂၀၁၉)၊ မြန်မာနိုင်ငံရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာမဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ (MCCSAP) (၂၀၁၈-၂၀၃၀) နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂) (နှင့် ၎င်းနှင့်ဆက်စပ်မှုဝါဒများနှင့် လမ်းညွှန်ချက်) တို့ အပါအဝင် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအား အထောက်အပံ့ပြုသည့် မူဝါဒများနှင့် မဟာဗျူဟာများစွာကို ချမှတ်ဖော်ဆောင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ NEP (၂၀၁၉) တွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာပြဿနာများကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမူဝါဒများနှင့် စီမံကိန်းများတွင် ခိုင်မာစွာ ထည့်သွင်းဖော်ဆောင်ထားသကဲ့သို့ MCCSAP သည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျှော့ချရေးနှင့် ပြန်လည်ကုစားနိုင်ရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မဟာဗျူဟာမြောက်တုန့်ပြန်မှုကို ဖော်ပြနေခြင်း ဖြစ်သည်။ MSDP ကဲ့သို့ပင် ဖော်ပြပါမူဝါဒနှစ်ခုလုံးသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ညီညွတ်မှုရှိသော်လည်း ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာရှင်းလင်းသောရည်မှန်းချက်များကို သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲရစ်သဘောတူညီချက်ဆိုင်ရာ Nationally-Determined Contributions (NDC) သည် ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို တိုက်ဖျက်နိုင်ရေးတွင် ၎င်း၏ ပါဝင်အားဖြည့်မှုကို သတ်မှတ်ဖော်ပြထားပြီး ၎င်းတွင် သစ်တောနှင့် စွမ်းအင်ကဏ္ဍများအတွက် ကဏ္ဍ

အလိုက် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များစွာအား သတ်မှတ်ဖော်ဆောင်ထားသည်။ သို့သော်လည်း NDC အရ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အားလုံးလွှမ်းခြုံသည့် ထုတ်လွှတ်မှု လျှော့ချရေးဆိုင်ရာ ခန့်မှန်းချက်ပါဝင်ခြင်းမရှိဘဲ အာဆီယံဒေသတွင်း စီးပွားရေးရည်မှန်းချက်တွင် အဆိုပါအချက်အား ထည့်သွင်းကျင့်သုံးခြင်းမရှိသည့် နိုင်ငံ ၂ နှစ်နိုင်ငံတွင် မြန်မာနိုင်ငံ ပါဝင်ပါသည်(IEA, 2019a)။

ဇယား ၆-၂ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာမူဝါဒမူဘောင်

ပုံစံ	မူဝါဒ/ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း	ဖော်ပြချက်
ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ကဏ္ဍ တိုင်းနှင့် ဆက်နွယ်မှု	မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်း (MSDP) (၂၀၁၈)	MSDP သည် နိုင်ငံအတွက် ရေရှည်မျှော်မှန်းချက်တစ်ခုကို ပံ့ပိုးပေးသည်။ ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝအရင်းအမြစ်များအား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အရေးကြီးသည့် အရင်းအမြစ်ဟု မှတ်ယူပြီး ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုအား အဓိကအချက်အဖြစ် ဦးတည်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ မဏ္ဍိုင် ၃ ဖြစ်သည့် “ပြည်သူများနှင့် ကမ္ဘာမြေ” တွင် ပန်းတိုင် ၅ အဖြစ် “နိုင်ငံ၏ အနာဂတ်မျိုးဆက်များအတွက် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်” ဟူ၍ ပါရှိသည်။ ပန်းတိုင် ၅ အောက်ရှိ မဟာဗျူဟာ ၆ ခုနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၌ သင့်တင့်မျှတပြီး ကောင်းမွန်စွာလည်ပတ်သော ဂေဟစနစ်နှင့်အတူ သန့်ရှင်းသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဖြစ်ပေါ်လာရေး (မဟာဗျူဟာ ၅.၁)၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ် ခံနိုင်ရည်ရှိမှု (မဟာဗျူဟာ ၅.၂)၊ သောက်သုံးရေးနှင့် ရေဆိုးစွန့်ပစ်စနစ်ရရှိရေး (မဟာဗျူဟာ ၅.၃)၊ တန်ဖိုးသင့်တင့်ပြီး ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် စွမ်းအင် (မဟာဗျူဟာ ၅.၄)၊ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် သယံဇာတ အခြေပြုလုပ်ငန်းများ၏ ရေရှည်တည်တံ့သောစီမံခန့်ခွဲမှု (မဟာဗျူဟာ ၅.၅) နှင့် မြို့များ ရေရှည်တည်တံ့စွာစီမံခန့်ခွဲရေး (မဟာဗျူဟာ ၅.၆) စသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။
ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ရာသီဥတု ဆိုင်ရာ အဓိက မူဝါဒများ နှင့် မဟာဗျူဟာများ	အမျိုးသားပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာမူဝါဒ (NEP)(၂၀၁၉)	NEP (၂၀၁၉) သည် ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများအား လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးမူဝါဒနှင့် စီမံကိန်းများတွင် ပေါင်းစပ်ဖြေရှင်းနိုင်ရေးတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတွင်း ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် ကာလရှည်မဟာဗျူဟာတစ်ခုကို ချမှတ်ထားသည်။ ၎င်းတွင် သန့်ရှင်းသောပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကောင်းမွန်သောဂေဟစနစ်များ၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲရေးကို ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်ခြင်း စသည့် နယ်ပယ် ၃ ခုအောက်တွင် အခြေခံမူများ ၂၃ ချက် ပါဝင်ပါသည်။
	မြန်မာနိုင်ငံရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ(MCC SAP)(၂၀၁၈-၂၀၃၀)	MCCSAP သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တွေ့ကြုံရသည့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာအန္တရာယ်များနှင့် အခွင့်အလမ်းများကို ၁၅ နှစ်အတွင်း ဖြေရှင်းနိုင်ရေးအတွက် မဟာဗျူဟာမြောက်သော တုန့်ပြန်မှုများနှင့် ဆောင်ရွက်ချက်များအား လမ်းညွှန်နိုင်သော လမ်းပြမြေပုံတစ်ခုကို ဖော်ပြထားသည်။ အဆိုပါမဟာဗျူဟာသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် လျော့ပါးသက်သာစေခြင်းတို့ဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သဘာဝသယံဇာတများ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍများ၊ မြို့များ၊ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးစသည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို ခံရမည့် အဓိကကဏ္ဍများအတွက် ကဏ္ဍအလိုက် ရလဒ်များနှင့် ညွှန်းကိန်းများကို သတ်မှတ် ဖော်ပြထားသည်။
	ပဲရစ် သဘောတူညီချက်အရ	NDC သည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ လျော့ပါးသက်သာစေရေးအတွက် ကဏ္ဍ အလိုက် သတ်မှတ်ရည်မှန်းချက်များနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ပြန်လည်ကုစားရေး အတွက်

ပုံစံ	မူဝါဒ/ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း	ဖော်ပြချက်
	<p>မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံအလိုက် ဆုံးဖြတ်လျော့ချရေး တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်မှု</p>	<p>ဦးစားပေးအချက်များကို ကျင့်သုံးနိုင်ရေး ဖော်ပြထားသည်။ သက်သာလျော့ပါး စေရေးတွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်ပါသည်-</p> <p>သစ်တောကဏ္ဍ: ထိန်းသိမ်းထားသောသစ်တော (RF) နှင့် ကာကွယ်ထားသော အများပိုင် သစ်တော (PPF) = စုစုပေါင်းနိုင်ငံမြေဧရိယာ၏ ၃၀ % နှင့် အကာအကွယ်ပေးထားသော ဧရိယာ စနစ်များ (PAS) = စုစုပေါင်းနိုင်ငံမြေဧရိယာ၏ ၁၀%။</p> <p>စွမ်းအင်ကဏ္ဍ: ၄.၉တွင် ရေအားလျှပ်စစ်အား ၂၀၃၀ (က)GW အထိ တိုးမြှင့်ခြင်း၊ (ခ) ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြေအရင်းအမြစ်များ၏ အနည်းဆုံး ၃၀ %အား ကျေးလက်ဒေသသို့ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြည့်တင်းပေးခြင်း၊ ပြည့်နှစ်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ၂၀၃၀ (ဂ)သုံးစွဲမှု ခန့်မှန်းခြေစုစုပေါင်း၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းအား လျှပ်စစ်ဓာတ်အားချွေတာနိုင်ရေးအတွက် သိရှိနားလည်ရေး၊ နှင့် (ဃ) ၂၀၁၆ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၃၁ ခုနှစ်အကြား ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် ချက်ပြုတ်မီးဖိုပေါင်း ၂၆၀၀၀၀, ကို ပံ့ပိုးပေးရေး။</p> <p>ပြန်လည်ကုစားရေးအတွက် ရည်ရွယ်၍ အကောင်အထည်ဖော်ရမည့် NDC ၏ ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ရမည့် အချက် ၄ ချက်မှား စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် ခံနိုင်ရည်ရှိရေးနှင့် ကြိုတင် သတိပေးစနစ်များဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးအတွက် ကာကွယ်မှုနှင့်ရေအရင်း အမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ကမ်းရိုးတန်းဒေသများအား ကာကွယ်မှုနှင့်အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်း။</p>
	<p>ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (ECL) ၂၀၁၂</p>	<p>ECL (၂၀၁၂) သည် နိုင်ငံ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစီမံချက်များနှင့် မဟာဗျူဟာ များကို အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာမူဘောင်ကို ချမှတ် ဖော်ဆောင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် စနစ်တကျ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းနိုင်ရန် ရည်ရွယ်သည်။ ၎င်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအရည်အသွေးစံသတ်မှတ်ချက်များ၊ ဂေဟစနစ် များ ပြန်လည်ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ခြင်းနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့ကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းမူဘောင် တည်ထောင်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် သီးခြားဥပဒေပုဒ်မများ ပါဝင်ပါသည်။</p>
	<p>ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး နည်းဥပဒေ (ECR) (၂၀၁၄)</p>	<p>ECR (၂၀၁၄) သည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂) ပါ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက် များနှင့်ပတ်သက်၍ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပိုမိုအသေး စိတ်၍ ပံ့ပိုးပေးသည်။</p>
	<p>ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ချက်များ (EIA)ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (၂၀၁၅)</p>	<p>မြန်မာနိုင်ငံ၏ EIA ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် မူဘောင်အား အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည်။</p>
	<p>အမျိုးသား ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အရည်အသွေး</p>	<p>ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လူသားတို့၏ကျန်းမာရေးကိုကာကွယ်ရန်နှင့် ညစ်ညမ်းမှုကို တားဆီး ကာကွယ်ရန် သို့မဟုတ်လျော့ချရန်အတွက်အမျိုးမျိုးသောအရင်းအမြစ်များမှ ထုတ်လွှတ် သည့် အရည်များနှင့် ဆူညံသံနှင့်တူနီခါမှု၊ လေထုထုတ်လွှတ်မှုတို့ကို ထိန်းချုပ်ပေးသည်။</p>

ပုံစံ	မူဝါဒ/ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း	ဖော်ပြချက်
	(ထုတ်လွှတ်မှု) လမ်းညွှန်ချက်များ (၂၀၁၅)	အဆိုပါလမ်းညွှန်ချက်များသည်ဆူညံသံများသို့မဟုတ်လေထုထုတ်လွှတ်မှုများကိုဖြစ်ပေါ်စေစေ ဝေစီမံကိန်းများနှင့် သို့မဟုတ်လုပ်ငန်းလည်ပတ်သည့်ရေ/ငင်းမှ စွန့်ပစ်ရေ သို့မဟုတ် မုန်တိုင်းတိုက်ခတ်ရာမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် ရေများသည် တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ ဖြစ်စေ ပတ်ဝန်းကျင်သို့ထိခိုက်မှုရှိစေသည့် စီမံကိန်းများမှ လိုက်နာကျင့်သုံးရမည့် လမ်းညွှန် ချက်များဖြစ်သည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ခြင်းအပြင် အစိုးရသည် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်ကို အသုံးပြုခြင်း၊ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ စနစ်တကျစီမံခန့်ခွဲမှု၊ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ထုတ်လွှတ်မှုကို လျှော့ချခြင်း နှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို အပြည့်အဝ အသုံးပြုနိုင်ရေးကို ဦးတည်ထားသည့် အစီမံအစဉ်စီမံရေးမူဝါဒမူဘောင်ကို လက်ရှိတွင် ပြုစုရေးဆွဲလျက်ရှိသည်။ အစီမံအစဉ်စီမံရေးမူဝါဒရေးရာဦးစီးဌာန၏ မြှုပ်နှံမှုများအတွက် ဦးစားပေးနယ်ပယ် ၁၁ ခုကို သတ်မှတ်ထားပြီး ၎င်းတို့မှာ (၁) စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်လုပ်နိုင်သော စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေး၊ (၂) သန့်ရှင်းသော လေနှင့် သန့်ရှင်းပြီး အပြည့်အဝအသုံးပြုနိုင်သော ရေ၊ (၃) ရယူသုံးစွဲနိုင်သော သန့်စင်သည့် စွမ်းအင်၊ (၄) အင်အားပြည့်ဝသည့် သစ်တောနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ (၅) စဉ်ဆက်မပြတ် မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အဆောက်အအုံများ၊ (၆) စဉ်ဆက်မပြတ် အသုံးပြုနိုင်မည့် ငါးလုပ်ငန်းများ၊ (၇) စဉ်ဆက်မပြတ် စားသုံးခြင်းနှင့် ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ (၈) စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ စဉ်ဆက်မပြတ် စီမံခန့်ခွဲမှု၊ (၉) စဉ်ဆက်မပြတ် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဝန်ဆောင်မှုနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ (၁၀) တွင်းထွက်သယံဇာများမှ သက်ရောက်မှု အတိုင်းအတာ ပိုမိုလျော့နည်းရေးနှင့် (၁၁) စဉ်ဆက်မပြတ် ခရီးသွားလုပ်ငန်းတို့ ဖြစ်သည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာမူဝါဒမူဘောင်

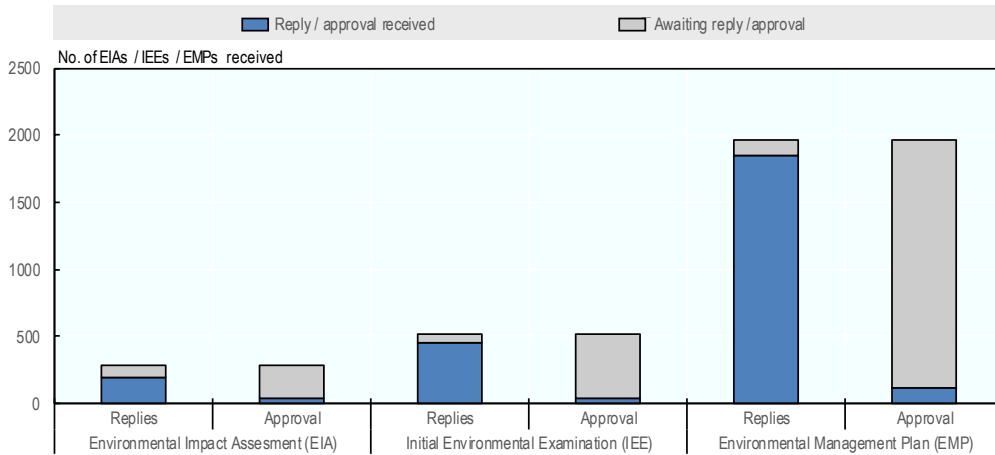
၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစတင်၍ အစီမံအစဉ်စီမံရေးမူဝါဒရေးရာဦးစီးဌာနကို မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံသည် အမျိုးသားပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာကာကွယ်ရေးစနစ်တစ်ခုကို တစ်ဖြည်းဖြည်း တည်ထောင်လာခဲ့သည်။ နိုင်ငံအတွက် တိကျသော ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အရည်အသွေး စံသတ်မှတ်ချက်ကို သတ်မှတ်ဖော်ဆောင်ရေးနှင့် စီမံကိန်းများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို စိစစ်နိုင်ရေးအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်များ (EIAs) ကို ကျင့်သုံးနိုင်ရေး အပါအဝင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုကို မြှင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂) နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနည်းဥပဒေများ (၂၀၁၄) တို့မှ ရှင်းလင်းသော ဆောင်ရွက်ချက်များကို သတ်မှတ်ထားသည်။ အဆိုပါမူဝါဒများကို ပံ့ပိုးပေး နိုင်ရန်အတွက် တိကျသော EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် အမျိုးသားပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အရည်အသွေး(ထုတ်လွှတ်မှု)

လမ်းညွှန်ချက်များကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ သတ္တုတူးဖော်ရေးနှင့် ရေအား လျှပ်စစ်ကဲ့သို့သော ကဏ္ဍအမျိုးမျိုးအတွက် EIA ကျင့်သုံးမှုကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သော လမ်းညွှန် ချက်များကို ထုတ်ပြန်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (၂၀၁၅) ၏ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းအဖြစ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့၏ နယ်ပယ်အတိုင်းအတာ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအရွယ်အစားနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်နိုင်မှုအတိုင်းအတာအပေါ် မူတည်၍ EIA သို့မဟုတ် ကနဦးပတ်ဝန်းကျင်ဆန်းစစ်ခြင်း (IEE) တို့ကို လုပ်ဆောင်ရ မည်ဖြစ်သည်။ EIA သို့မဟုတ် IEE လုပ်ငန်းစဉ်၏ ရလဒ်များအပေါ် မူတည်၍ ပြည့်စုံမှုရှိသော ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ် (EMP) ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန (MONREC) အောက်ရှိ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန (ECD) သည် EIAs အပါအဝင် အမျိုးသားပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ရေးစနစ်ကို စိစစ်ကြပ်မတ်ပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာလိုက်နာကျင့်သုံး မှုသက်သေခံလက်မှတ် (ECCs) ကို ထုတ်ပေးသည်။

နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ပြည့်စုံသည့် မူဝါဒမူဘောင်ကို ချမှတ် နေသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုးတက်မှုအခြေအနေသည် အားရဖွယ်ဖြစ်သော်လည်း ဖော်ပြပါ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးစနစ်၏ အကောင်အထည်ဖော်မှုအပိုင်းနှင့် သက်ရောက် မှုအပိုင်းတို့တွင် အဓိကအားဖြင့် အရင်းအမြစ်များလိုအပ်ပြီး အချိန်ယူရမည် ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးစနစ်သည် ပြည့်စုံမှုရှိသော်လည်း ၎င်းအား လက်တွေ့ကျင့်သုံးမည်ဆိုပါက အခက်အခဲများ သိသာစွာရှိနိုင်ကြောင်း ကမ္ဘာ့ဘဏ်က ထောက်ပြခဲ့သည် (Fodor and Ling, 2019)။ MONREC တွင် ဝန်ထမ်း အင်အားနှင့် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် သိသာစွာ အားနည်းမှုကြောင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အနေဖြင့် EIAs နှင့် IEEs အား သုံးသပ်ခြင်းနှင့် အတည်ပြုချက်ရရှိရေးတို့တွင် အဓိက နှောင့်နှေးကြန့်ကြား မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ MONREC မှ EIA၊ IEE နှင့် EMP တို့ကို စိစစ်သုံးသပ် ရာတွင်၂၀၁၄-၂၀၁၅ ခုနှစ်၌ EIA၊ IEE နှင့် EMP ဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းပေါင်း ၂၅၀ ကျော်ရှိခဲ့ပြီး ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ၂၇၀၀ ကျော် ရှိခဲ့သဖြင့် MONREC မှ လက်ခံရရှိသည့် စာရွက်စာတမ်းအရေအတွက်သည် နှစ်စဉ် ပို၍များလာသည်ကို တွေ့ရှိရသည် (Fodor and Ling, 2019)။ Fodor and Ling (၂၀၁၉) တွင် ဖော်ပြထားသည့် ECD အချက်အလက်များအရ ၂၀၁၉ ခုနှစ် အစောပိုင်းအထိ တင်ပြလာသည့် EIA များ၏ ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းသာ အတည်ပြု ပေးနိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည် (ပုံ ၆.၂)။

ပုံ ၆၂- EIAs၊ IEEs နှင့် EMPs တို့အပေါ် စုစုပေါင်းတုန့်ပြန်မှုနှင့် အတည်ပြုချက်များ လက်ခံရရှိသည့် EIAs၊ IEEs နှင့် EMPs စုစုပေါင်းအရေအတွက်

မှတ်ချက် - Data is as of 31 January 2019။

ရင်းမြစ် - Fodor and Ling (2019)။

ထိုသို့ပိုမို၍ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာရသည့် အခြားအကြောင်းအရင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဆန်းစစ်ခြင်းများကို စိစစ်သည့် စွမ်းဆောင်ရည် အားနည်းလျက်ရှိသည့် အပြင် MONREC သို့ တင်ပြလာသည့် EIA စာရွက်စာတမ်းပါ အချက်အလက်များ၏ အရည်အသွေး အားနည်းမှုကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်။ ခန့်မှန်းထားသည့် EIA အတည်ပြု လုပ်ငန်းစဉ်ကို ကျော်လွန်၍ EIA ဆိုင်ရာရလဒ်များကို လိုက်နာကြောင်း သေချာစေရန်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာအကောင်အထည်ဖော်မှုအပိုင်းကို ကြီးကြပ်ရန်နှင့် စာရင်းများ စစ်ဆေး ရန်အတွက်နိုင်ငံတော်အဆင့်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အဆင့် သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင် များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ပေးရန်လည်း လိုအပ်သည်။ အထက်ဖော်ပြပါကိစ္စရပ်များ ထဲမှ အချို့သည် မကြာသေးမီက တည်ထောင်ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်မှု စနစ်ကြောင့်ဟု မျှော်လင့်ရသော်လည်း အဓိကအရေးပါသည့်နယ်ပယ်များအား ဖြေလျော့ပေး နိုင်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ချက်များ အရေးတကြီး လိုအပ်လျက်ရှိသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်အဆင့်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်အဆင့်ရှိ MONREC ၏ ဝန်ထမ်းအရင်းအမြစ်၊ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် ဘတ်ဂျက်အားကောင်းစေရန် ပံ့ပိုးပေးခြင်းဖြင့်သာ နိုင်ငံ၏ EIA စနစ် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များကို ဦးစားပေးမြှင့်တင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

EDC အနေဖြင့် မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း ဝန်ထမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို လိုအပ်ချက် နှင့်အညီ မြှင့်တင်ခဲ့ပြီး ဖွံ့ဖြိုးမှုမိတ်ဖက်များဖြစ်သည့် UNDP၊ JICA၊ IFC နှင့် World Wildlife Fund ကဲ့သို့သော ဖွံ့ဖြိုးမှုမိတ်ဖက်များ၏ နည်းပညာနှင့် ဘဏ္ဍာငွေအကူအညီဖြင့် လုပ်ငန်း

ဆောင်တာများစုပုံနေခြင်းကို လျှော့ချနိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ဥပမာ - EIA ကို ဆောင်ရွက်သည့်ဌာနမှ ဝန်ထမ်းများအားလုံး၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆန်းစစ်ချက်များကို အဆင်ပြေချောမွေ့စေပြီး ကိုက်ညီမှု ရှိစွာ၊ အကုန်ကုန်သက်သာစွာဖြင့် တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးရမည့်အချက်များကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ EDC ၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံကို ပြန်လည်မြှင့်တင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်သူက ဆန်းစစ်မှုကုန်ကျစရိတ်ကို ကျခံခြင်းဖြင့် ပြင်ပဆန်းစစ် ပေးသူများကို ငှားရမ်းခြင်းတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။

စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည်။ EDC သည် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာလိုက်နာဆောင်ရွက်မှုလက်မှတ် သို့မဟုတ် အတည်ပြုချက်စာအရ ၆ လတစ်ကြိမ် စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်သူမှ တင်ပြ လာသည့် စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးမှုအစီရင်ခံစာမှလွဲ၍ စနစ်ကျပြီး ပုံမှန်စောင့်ကြပ်စစ်ဆေးမှုကို ပြုလုပ် နိုင်ခြင်းမရှိသေးသော်လည်း အချို့သောတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်ရုံးများသည် အတည်ပြု ချက် ရရှိထားပြီးဖြစ်သည့်စီမံကိန်းများအား စောင်ကြပ်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ညွှန်ကြားခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များကို စတင်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။ EDC အနေဖြင့် စောင့်ကြပ်စစ်ဆေးမှု ဆိုင်ရာလမ်းညွှန်ချက်ကို ပြုစုရေးဆွဲလျက်ရှိပြီး UNDP နှင့် နော်ဝေနိုင်ငံပတ်ဝန်းကျင် အေဂျင်စီတို့၏ အကူအညီဖြင့် ဝန်ထမ်းများအား စွမ်းရည်မြှင့်တင်တန်းများ ပေးလျက်ရှိ သည်။

စီမံကိန်းအဆင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို ကျော်လွန်၍ မဟာဗျူဟာအဆင့်နှင့် စီမံကိန်းရေးဆွဲချမှတ်ရေးအဆင့်တို့၌ သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအလိုက် ပိုမိုလက်တွေ့ကျသော ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာအချက်များကို ထည့်သွင်းပေါင်းစပ် ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆက်လက်အားဖြည့်လုပ်ဆောင်ရန် အရေးကြီးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကနဦး မဟာဗျူဟာကျသော ပတ်ဝန်းကျင်ဆန်းစစ်ချက် (SEA) အား လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ကဏ္ဍ တွင် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၌ စတင်ဖော်ဆောင်ခဲ့သော်လည်း ကဏ္ဍများအကြား SEA ကို စနစ်တကျ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် မူဝါဒမူဘောင် သို့မဟုတ် လမ်းညွှန်ချက်များ မရှိသေးပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ Project bank အသစ်သည် (အခန်း ၅ ကို ကြည့်ပါ) နိုင်ငံအတွင်း အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ကနဦးအဆင့်အဖြစ် စတင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အရေးကြီး သည့် အချက်ဖြစ်သည်။ SEA မှတစ်ဆင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစီမံကိန်းများကို ဦးစားပေး အဆင့်အလိုက် သတ်မှတ်ရာတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာစဉ်းစားချက်များ သို့မဟုတ် စီမံကိန်း

များကို စိစစ်ရန် အထူးစံသတ်မှတ်ချက်များအား အဆိုပါ Project bank တွင် ထည့်သွင်း ပေါင်းစပ်ရမည် ဖြစ်သည်။

အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုအတွက် ဦးစားပေးနယ်ပယ်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား မြှင့်တင် ခြင်း၊ ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်

လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုအပ်ချက် များလာခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စွမ်းအင်ကဏ္ဍ၊ အထူးသဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်းသည် နိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရည်မှန်းချက်များ၏ ပင်မကဏ္ဍအဖြစ် တည်ရှိနေပြီး နိုင်ငံသည် နောင် ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း ဖော်ထုတ်နိုင်ခြင်း မရှိသေးသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာပြဿနာ များအား ရှောင်ကြဉ်နိုင်ခြင်း ရှိ-မရှိ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရာတွင် အဓိကအရေးကြီးသည့် ကဏ္ဍ လည်း ဖြစ်သည်။ ယနေ့တွင် နိုင်ငံသည် စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ တိုးတက် စေရန်နှင့် ဆင်းရဲမှုလျော့ချခြင်းကို နှောင့်နှေးစေသည့် လျှပ်စစ်မီးရရှိရေးကို ထောက်ပံ့ပေး ရာတွင် အဓိကလိုအပ်ချက်တစ်ရပ်အနေဖြင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တစ်ဦးကျ လျှပ်စစ်သုံးစွဲမှုသည် ဒေသတွင်း၌ပင် အနိမ့်ဆုံးဖြစ်ပြီး ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် တစ်ဦးကျအသုံးပြုနိုင်သည့် ပမာဏမှာ ၀.၃ MWh ဖြစ်၍ အခြားဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့် ခုနှစ်တူတွင် နှိုင်းယှဉ်ပါက ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင် တစ်ဦးကျအသုံးပြုနိုင်သည့် ပမာဏမှာ ၀.၅ MWh၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် တစ်ဦးကျအသုံးပြုနိုင်သည့် ပမာဏမှာ ၁.၉ MWh နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် တစ်ဦးကျအသုံးပြုနိုင်သည့် ပမာဏမှာ ၂.၉ MWh အသီးသီး ရှိကြသည် (IEA, 2019b)။ အမျိုးသားလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပင်မစီမံချက် (၂၀၁၄) သည် ၂၀၃၀ ခုနှစ်ထိ လျှပ်စစ် ဓာတ်အားကို တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ရရှိရေးအတွက် ရည်မှန်းထားသော်လည်း နိုင်ငံလူဦးရေ၏ ထက်ဝက်ခန့်သည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ရယူသုံးစွဲနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ လျှပ်စစ် ဓာတ်အားရရှိသည့် နေရာများ၌ပင် စက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ ထောက်ပံ့ပေးနေသည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကိုပင် ပိုမိုသုံးစွဲခွင့်ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်သည်။

လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုအပ်ချက် များပြားလာသည်ဖြစ်ရာ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ၃.၁ GWh ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သော်လည်း ၂၀၃၀ ခုနှစ်တွင် အများဆုံးလိုအပ်ချက်သည် ၁၅ GWh အထိ ရှိနိုင်ကြောင်း လျာထားသတ်မှတ်ထားသည် (Staples and Qiu, 2017)။ လျှပ်စစ် ရရှိမှုတိုးတက်လာစေရန်နှင့် လိုအပ်ချက်ကို ပြည့်မီစေရန်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများစွာလိုအပ်ပြီး အဆိုပါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံ၏ ဓာတ်အားထုတ်လွှတ်မှုနှင့် ဖြန့်ဖြူးမှုကွန်ယက်

တိုးချဲ့ လာနိုင်မည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုလည်း ပိုမို တိုးပွားလာမည်ဖြစ်သည်။ ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်သုံး ဓာတ်အားလိုင်းစနစ်သည် စရိတ်သက်သာပြီး အဆိုပါစနစ်မှ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုကိုလည်း လျော့ချနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ - စီးပွားဖြစ်အဆောက်အအုံ များ၏ အမိုးတွင် နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်သုံးဆိုလာပြားကို တပ်ဆင်အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဓာတ်အားလိုင်းစနစ်မှ ရယူသုံးစွဲရသည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ချွေတာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားရရှိရေးအတွက် လိုင်းမဲ့ဖြေရှင်းနည်းများသည် လျင်မြန်၍ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဟဇာတဖြစ်စေသော ရေရှည်တည်တံ့သည့် ရွေးချယ်မှုဖြစ်ပြီး ဓာတ်အားရယူသုံးစွဲရေးနှင့် စရိတ်ချွေတာရေးစသည့် အခွင့်အလမ်းများကို တိုးပွားစေမည်ဖြစ်သည်။

မစမ်းသပ်ရသေးသော ပေါများသည့် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင် အရင်းအမြစ်များ

မြန်မာနိုင်ငံသည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုအပ်ချက် များပြားလာခြင်းကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်မည့် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်အလားအလာ များစွာရှိသော်လည်း ယခုအချိန်ထိ အနည်းငယ်မျှသာ ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်သည်။ ယခင်ကတည်းက ရေအားလျှပ်စစ်သည် နိုင်ငံ၏ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားအတွက် အဓိကအရင်းအမြစ်ဖြစ်ပြီး လာမည့်နှစ်များအတွင်း အရေးကြီး သော အခန်းကဏ္ဍတွင် ဆက်လက်တည်ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတွင်း ထုတ်ယူသည့် ရေအား အရင်းအမြစ်ပမာဏသည် လက်ရှိစက်ရုံများ၏ ဓာတ်အားထုတ်လုပ်နိုင်သည့် စွမ်းဆောင်ရည်သည် အနည်းငယ်သာရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေအားအရင်းအမြစ် လိုအပ်ချက်သည် ၄၅ GW ဟု ခန့်မှန်းထားရာ ၎င်းပမာဏနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အကြီးစား ဆည်ပေါင်း ၂၉ ခုနှင့် အသေးစားလျှပ်စစ်ဓာတ်အားစက်ရုံ ၃၂ ရုံဖြင့် စုစုပေါင်း ဓာတ်အား ပမာဏ ၃၃၃၀ MW သာ ထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့သဖြင့် အဆိုပါဓာတ်အားခန့်မှန်းပမာဏ ပြည့်မီရန်မှာ အန္တရာယ်ရှိသော ရေကာတာနှင့် ဆည်များမှ ထုတ်လုပ်မှုများကိုပါ ထည့်သွင်း တွက်ချက်ထားခြင်းဖြစ်သည် (IFC, 2018)။ မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် ဒေသတွင်း၌ အကြီးစား လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုသည် အဆိုပါကဏ္ဍ၏ အနာဂတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့်အတူ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ သိသာထင်ရှားသော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုပါ ဖြစ်ပေါ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဓာတ်အားတိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်ရန်လျာထားချက်အရ ၂၀၃၀ ခုနှစ်အထိ နိုင်ငံတွင်း စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်မှု၏ ၅၃ ရာခိုင်နှုန်းသည် ရေအားလျှပ်စစ်မှဖြစ်ပြီး ၎င်းမှ ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုအတွက် များစွာသောဆည်များမှ ထွက်ပေါ်လာမည့် စုပေါင်းဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုကို ရှောင်ကြဉ်နိုင်ရန်အလို့ငှာ ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မည့်နေရာများကို ရွေးချယ်ရာ၌ မကြာသေးမီက ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှုစီမံကိန်းတစ်ခုတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် SEA အရ “မြစ်ဝှမ်းဒေသကြီးတစ်ခုလုံး” နည်းလမ်းအား တိုက်တွန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည် (IFC, 2018)။

ရေအားမှ ထုတ်လုပ်မှုကို ကျော်လွန်၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်နိုင်သည့် အခြားသော ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်အရင်းအမြစ်များကို ယခုအချိန်ထိ ထုတ်ယူ သုံးစွဲနိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။ နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်သုံးလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှုသည် အစပျိုးအဆင့်မျှသာ ရှိနေ သေးပြီး နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်သုံးလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှုစက်ရုံ ၂ ရုံမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား 300MW သာ ထုတ်လုပ်နိုင်သည်။ 990 MW ထုတ်လုပ်နိုင်သော နောက်ထပ် စက်ရုံများ တည်ထောင်ရေးအတွက်လည်း ဆွေးနွေးနေဆဲဖြစ်သဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေရောင်ခြည် စွမ်းအင်မှ လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်နိုင်မှု ခန့်မှန်းလျာထားချက်ဖြစ်သော ၂၆.၉ GW ၏ အနည်းငယ် မျှသာ ထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်းဖြစ်သည် (Tun, 2018; Staples and Qiu, 2017)။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက် လေစွမ်းအင်မှ လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှုအလား အလာအား စမ်းသပ် နိုင်ခြင်းမရှိသေးသလို အသုံးပြုနိုင်မည့် ဘူမိစွမ်းအင်များလည်း အပြည့်အဝ ရှိနေသေးသည် (Tun, 2018)။

ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်နှင့်ပတ်သက်၍ အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဦးတည်ရာတွင် ကြုံတွေ့ရမည့် အခက်အခဲများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စွမ်းအင်ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ယခင်ကတည်းက အစိုးရ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း မကြာသေးမီနှစ်များကစ၍ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ မှ ပါဝင်လာမှုဖြင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ပုဂ္ဂလိကဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုစက်ရုံများမှ နိုင်ငံတွင်း ထုတ်လုပ်သည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့သည် (Staples and Qiu, 2017)။ နိုင်ငံတွင်း၌ ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ရန် အလားအလာများ ရှိသော်လည်း များစွာသော အခက်အခဲများကြောင့် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်တွင် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှ ပါဝင်မှုသည် အားနည်းနေဆဲဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ ကနဦးရေအား လျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်မှုကို ကျော်လွန်၍ ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်မှ လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အစိုးရ၏ ရှင်းလင်းကွဲပြားမှုမရှိသော ရည်မှန်းချက်ကြောင့်လည်းဖြစ်နိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် နောက်ဆယ်စုနှစ်တွင် စီမံချက်ချမှတ်၍ စွမ်းအင်အရင်းအမြစ် အမျိုးမျိုးမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပေါင်းစပ်ထုတ်လုပ်မှုကို ဦးတည်ထားသည့် စွမ်းအင်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု စီမံကိန်းကို မကြာသေးမီက ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ အမျိုးသားလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပင်မစီမံချက် (၂၀၁၄) ကို ၂၀၁၉ မေလတွင် လွှတ်တော်မှ တရားဝင်အတည်ပြုခဲ့သော်လည်း အဆိုပါ စီမံကိန်းအား ၎င်းစတင်ရေးဆွဲသည့်အချိန်မှစ၍ အတည်ပြုသည့်အချိန်အထိ ပြင်ဆင် ပြောင်းလဲမှုရှိ-မရှိနှင့်ပတ်သက်၍ မရေရာမှုများ ရှိနေခဲ့သည်။ ဂျပန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအေဂျင်စီ (JICA) ၏ နည်းပညာအကူအညီဖြင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင်

ရေးဆွဲခဲ့သည့် အဆိုပါစီမံကိန်းသည် ၂၀၃၀ ခုနှစ်အထိ ရေအားမဟုတ်သော ပြန်လည် ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်အရင်းအမြစ်များမှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ၉ ရာခိုင်နှုန်း ထုတ်ယူမည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည်။ သို့သော် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်မှ ပြုလုပ်သည့် ဆန်းစစ် လေ့လာချက်နှင့် အဆိုပါစီမံကိန်းပါ စုစည်းထားသည့် နည်းပညာဆိုင်ရာအချက်အလက်များ အရ ၂၀၃၀ ခုနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စုစုပေါင်းလျှပ်စစ်ဓာတ်အား၏ ၁၂ ရာခိုင်နှုန်းကိုသာ ရေအားမဟုတ်သည့် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်အရင်းအမြစ်များမှ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်လိမ့် မည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည် (Emmert et al., 2015)။ အဆိုပါစီမံကိန်းနှင့် ဆန်းစစ် လေ့လာချက်နှစ်ခုလုံးအရ ကာလလတ်မှ ကာလရှည်အထိ ပတ်ဝန်းကျင်အား ရေရှည် တည်တံ့ ကောင်းမွန်စေမည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် စိုးရိမ်ရဖွယ်ရှိသည့် ကျောက်မီးသွေးလောင်စာသုံးလျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို တိုးမြှင့်ထုတ်လုပ် နိုင်ချေရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းထားကြသည်။ အဓိကနိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ကမ္ဘာ တစ်ဝှမ်းရှိကျောက်မီးသွေးလောင်စာသုံး စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ခြင်းမှ သွေဖီသွားခြင်းနှင့်အတူ ကျောက်မီးသွေးလောင်စာသုံးဓာတ်အား ထုတ်လုပ်မှုတွင် မည်သည့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမဆို ဘဏ္ဍာငွေအရ အကျိုးအမြတ်ရရှိနိုင်ရန်အတွက် သိသာထင်ရှားသည့် အများပြည်သူမှ ထောက်ခံချက်လိုအပ်ခြင်း သို့မဟုတ် ၎င်းဖြင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်သည့်အခါ စွန့်ပစ် ကျောက်မီးသွေး အများအပြား စုပုံသွားနိုင်မည့် ပြဿနာများနှင့် ကြုံတွေ့ရဖွယ်အခြေအနေ တွင် ရှိနေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်သုံးစီမံကိန်းများအတွက် စံသတ်မှတ်ထားသည့် Power Purchase Agreement (PPA) မရှိခြင်းကြောင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် စီမံကိန်းတည်ထောင်လိုသူများအတွက် အဆိုပါစီမံကိန်းများ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် အခက်အခဲ နှင့် တွေ့ကြုံနေရသည်။ PPA (မူကြမ်း) အား အချို့သော ကဏ္ဍခွဲများ (ဥပမာ - ရေအားနှင့် နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်) အတွက် ဖွံ့ဖြိုးမှုမိတ်ဖက်များ၏ အကူအညီဖြင့် ရေးဆွဲပြီး ဖြစ်သော် လည်း တရားဝင်လက်ခံကျင့်သုံးနိုင်ခြင်းမရှိသေးပါ။ လက်ရှိဖွံ့ဖြိုးဆဲနေရောင်ခြည် စွမ်းအင် စီမံကိန်းများအတွက် PPA တွင် ပြည်တွင်းငွေကြေးဖြင့်သာ ပံ့ပိုးထားသည့်အတွက် ၎င်းသည် ပြင်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအရင်းအမြစ်များကို ကျောက်ထောက်နောက်ခံ ပြုထားသည့် လွတ်လပ် သော စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်သူများ (IPPs) အား ဆွဲဆောင်နိုင်ခြင်း မရှိပေ။ ယခုအချိန်ထိ ပွင်းလင်းမြင်သာသော တင်ဒါလုပ်ငန်းစဉ်မရှိခြင်းနှင့် စီမံကိန်းအများစုသည် အစိုးရမှ တရားဝင်ထုတ်ပြန်ထားခြင်း မရှိသည့် စီမံကိန်းအဆိုပြုချက်များ (ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများဘက်မှ သာ တင်ပြလာသည့်အဆိုပြုချက်များ) အဖြစ် အစိုးရသို့ တင်ပြလုပ်ဆောင်နေခြင်းဖြစ်ပြီး

၎င်းတို့သည် value-for money မျှော်မှန်းချက်များကို လျော့ကျစေနိုင်သည့် ဆိုးကျိုးများကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။

အခြားသောကိစ္စရပ်တစ်ခုမှာ အစိုးရမှ နေရောင်ခြည်စွမ်းအင် စီမံကိန်းများတွင် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများ ကြုံတွေ့ရမည့် အခက်အခဲများကို မျှဝေယူခြင်း သို့မဟုတ် မြေအသုံးပြုခွင့် ရရှိရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အဆင်ပြေချောမွေ့စေအောင် ပံ့ပိုး ပေးလိုသည့်ဆန္ဒ အားနည်းနေခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါအချက်သည် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဇွန်လ တွင် နေရောင်ခြည်စွမ်းအင် စီမံကိန်းများအတွက် အစိုးရမှ တင်ဒါခေါ်ယူသည့် လုပ်ငန်းစဉ် အတွင်း အလေးပေးဆောင်ရွက်နိုင်ရေးကို ထောက်ပြနေခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော စီမံကိန်းများအတွက် တာဝန်ယူမှုရှိသော အပြုအမူဖြင့် မြေအသုံးပြုခွင့်ရရှိရေးတွင် အခက် အခဲများကြုံတွေ့ရခြင်းကို လျစ်လျူရှုခြင်းဖြင့် အစိုးရသည် နိုင်ငံ၏ အမျိုးသားလျှပ်စစ် ကွန်ယက်တွင် ၁၀၆၀ မဂ္ဂါဝပ်ကို ထုတ်ပေးနိုင်မည့် နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်သုံးစီမံကိန်း ၃၀ အတွက် သတ်မှတ်ကာလ တစ်လအတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ကနဦး တင်ဒါတင်သွင်း စေလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရ၏ ကနဦးဆောင်ရွက်ချက်နှင့်ပတ်သက်၍ လက်ရှိ COVID-19 ဖြစ်ပွားနေသည့်အချိန်တွင် သတ်မှတ်ကာလအတွင်း လိုအပ်သည့် စာရွက် စာတမ်းများကို ရရှိရန် မဖြစ်နိုင်ဟု ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများဘက်မှ အခိုင်အမာ ဝေဖန်ပြောဆို ကြခြင်း ဖြစ်သည် (Myanmar Times, 2020)။ ထိုသို့သော တင်းကြပ်၍ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းပိုင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာများသည် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်စီမံကိန်းများကို ဆောင်ရွက်လိုသည့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များအတွက် သိသာသောစိန်ခေါ်မှုများကို ထပ်တိုး ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းဖြစ်သည်။

သို့သော် မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် သန့်စင်သောစွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ရေးကို စိတ်အားထက်သန် လျက်ရှိပြီး ပိုမိုလျင်မြန်သော၊ ပိုမိုသန့်စင်သော၊ ပိုမိုဈေးသက်သာသော စွမ်းအင်ရင်းမြစ်များ ကို တိုးတက်စေရေးအတွက် နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံး၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် အမျိုးသားအဆင့် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။

လှိုင်းမဲ့လျှပ်စစ်ဓာတ်အားစနစ်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအခွင့်အလမ်းများ

အမျိုးသားလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပင်မစီမံချက် (၂၀၁၄) သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ၂၀၃၀ ခုနှစ် အထိ အဆင့်အလိုက် အကောင်အထည်ဖော်သည့်နည်းလမ်းကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် တစ်နိုင်ငံ လုံးအတိုင်းအတာဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားရရှိမှုကို ဖော်ဆောင်နိုင်မည့် လမ်းပြမြေပုံ တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ၎င်းတွင် ကနဦးအနေဖြင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကို လျှပ်စစ်

ဓာတ်အား ချိတ်ဆက်ထောက်ပံ့ရာ၌ ပိုမိုလွယ်ကူစေရေး ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်သွားမည် ဖြစ်ပြီး ၎င်းနောက်တွင် ဓာတ်အားလိုင်းချိတ်ဆက်မှု ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းစီကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအဆင့် ၂ ဆင့် တွင် အသီးသီးပံ့ပိုးပေးသွားမည်ဖြစ်သည်။ စီမံချက်တွင် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင် အရင်းအမြစ်ဖြင့် ထောက်ပံ့ပေးခြင်းအပါအဝင် လိုင်းမဲ့နည်းပညာများကို ကြားဖြတ်ဖြေရှင်း ချက်တစ်ခုအနေဖြင့် ဓာတ်အားလိုင်းစနစ် မရရှိသောနေရာများသို့ ၅ နှစ်မှ ၁၀ နှစ်အတွင်း ထောက်ပံ့ပေးရေးလည်း ပါဝင်ပါသည်။ သို့သော် ဓာတ်အားလိုင်းစနစ်ချဲ့ထွင်မှုသည် အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ်နှစ်ခုလုံးကို အသုံးပြုရသည့်အတွက် ရှေ့ဆက်လက်ဆောင်ရွက်မည့် လျှပ်စစ် ဓာတ်အားစနစ်၌ အဓိကကျသည့် အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်နိုင်မည်၊ ဥပမာ - အသေးစားလိုင်း စနစ်များမှတစ်ဆင့် လိုင်းမဲ့နည်းပညာများကို အထောက်အကူပြုနိုင်မည့် အခြားနည်းလမ်း တစ်ခုကို ဖော်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ အကူအညီဖြင့် စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေး နှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနမှ ဓာတ်အားလိုင်းစနစ်ချဲ့ထွင်မှုကို အထောက်အပံ့ပြုနိုင်သည့် ကြိုးပမ်းမှုတစ်ခုအနေဖြင့် အသေးစားလိုင်းစနစ်နှင့် နေရောင်ခြည် စွမ်းအင်သုံး အိမ်သုံးလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစနစ်များကို အသုံးပြုကာ အိမ်ထောင်စုပေါင်း ၅၀၀,၀၀၀ အား လျှပ်စစ်မီး ပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိသည် (Vivid Economics, 2017)။

ထိုအသေးစားလိုင်းစနစ်များအတွက် ဈေးကွက်အလားအလာ ဆန်းစစ်ချက်တစ်ခုအရ အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၅၃၇ ဝန်းကျင်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအခွင့်အလမ်းများနှင့်အတူ လူပေါင်း ၂ သန်းအား အသေးစားလိုင်းစနစ် ၂,၃၀၀ ဖြင့် ဓာတ်အားဖြန့်ဖြူးပေးနိုင်မည့် အလားအလာရှိသော ဈေးကွက်ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသည် (Roland Berger, 2019)။ သို့သော် လိုင်းမဲ့စနစ်များ၏ အဓိကအခက်အခဲများအနက် တစ်ခုမှာ ၎င်းတို့စီးပွားရေး လုပ်ငန်းပုံစံ ဆက်စပ်မှုပင်ဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် ဓာတ်အားပို့လွှတ်ရေးလိုင်းများ ချိတ်ဆက်လို က်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အဆိုပါလိုင်းမဲ့စနစ်များသည် ဓာတ်အားလိုင်းစနစ်တွင် မည်ကဲ့သို့ ပေါင်းစပ်ချိတ်ဆက်ရမည်ဆိုသည်ကိုရှင်းလင်းစွာ အဖြေရှာနိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။ ထိုသို့သော အခက်အခဲများရှိသော်လည်း ကနဦး ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အဆိုပါနယ်ပယ်များတွင် တွေ့မြင်ရပြီဖြစ်သည်။ ဥပမာ - လျှပ်စစ်ဓာတ်အားမရရှိသည့် ဒေသများတွင် နေရောင်ခြည် စွမ်းအင်သုံးလိုင်းမဲ့စနစ်များ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ရန် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည့် မန္တလေးရိုးမ စွမ်းအင် ကုမ္ပဏီတွင် Engie သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်ခဲ့သည် ။ အခြား ဥပမာတစ်ခုမှာ Yoma Micropower ဖြစ်ပြီး ၎င်းသည် နေရောင်ခြည် စွမ်းအင်သုံး စက်ရုံများတွင် လိုင်းမဲ့ဆက်သွယ်ရေးတိုင်များအား ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းဖြစ် သည်။ လိုင်းမဲ့လျှပ်စစ်ဓာတ်အားစနစ်ဖြေရှင်းချက်များကို မြှင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် အလေး

ထား ချမှတ်ထားသည့် မဟာဗျူဟာ သို့မဟုတ် စီမံချက်မှတစ်ဆင့် အစိုးရ၏ ပိုမိုတွန်းအား ပေးသည့် အထောက်အပံ့များသည် ဈေးကွက်ရရှိရေးအတွက် ယုံကြည်မှုကို တည်ဆောက် နိုင်ပြီး များစွာ တိုးချဲ့လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုအတွက် ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှု

ဘဏ္ဍာရေးပိုင်းဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့် စာချုပ်စာတမ်းများသည် အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မြှင့်တင်ရာတွင် အဓိကအချက်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့သည် ဘဏ္ဍာငွေရရှိရေးကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ခြင်း၊ အစိမ်းရောင်နည်းပညာအသစ်များနှင့်ဆက်စပ်သည့် ပြဿနာများကို လျော့ချနိုင်ခြင်း၊ စီးပွားရေးအရ အကျိုးအမြတ်ရရှိနိုင်ခြင်းနှင့် အဆိုပါအကျိုးအမြတ်များကို တိုးမြှင့်နိုင်မည့် အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့်ဆက်နွှယ်သည့် ရင်းနှီးငွေစရိတ်ကို လျော့ချခြင်း စသည်တို့ တွင် အထောက်အကူပြုနိုင်သည် (Corfee-Morlot et al., 2012)။

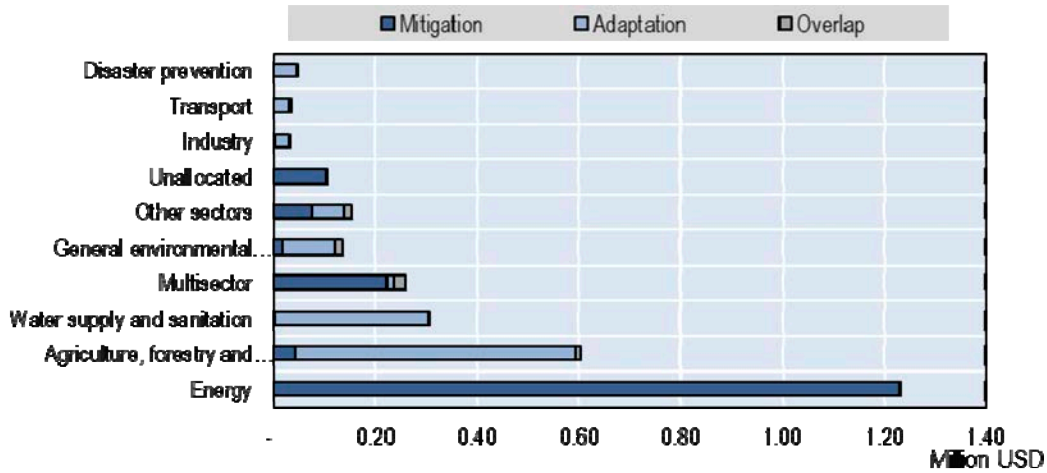
ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာဘဏ္ဍာငွေသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုအစီအစဉ်ကို အထောက်အပံ့ပြုနိုင်သည်။

ဖွံ့ဖြိုးမှုမိတ်ဖက်များမှ ထောက်ပံ့ပေးနေသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပြည်သူ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရန်ပုံငွေနှင့် နည်းပညာအကူအညီများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အစီအစဉ်ကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည့် အဓိကအရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက် ထောက်ပံ့ပေးသည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရန်ပုံငွေသည် အစိုးရဘတ်ဂျက်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပမာဏ များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ပမာဏအနည်းငယ်သာရှိသော်လည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိစ္စရပ်များ ဖြစ်သည့် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာကဏ္ဍများနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနှင့် စီးပွားရေး ဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် တိုးတက်မှုရှိစေရေးအတွက် တရားဝင်ဖွံ့ဖြိုးမှုအကူအညီ (ODA) အား အဓိကပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိသည် (UNDP, 2017)။ ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတွင် အစိုးရ၏ ဘတ်ဂျက်ခွဲဝေ အသုံးပြုမှုသည် မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း တိုးပွားလာခဲ့သော်လည်း အလယ်အလတ် အဆင့်မျှသာဖြစ်ပြီး MONREC သည် ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုဘက်ဂျက်၏ ၀.၂၃ ရာခိုင်နှုန်းကို လက်ခံရရှိခဲ့သည် (Fodor and Ling, 2019)။ MCCSAP (၂၀၁၈) နှင့် NDC တို့သည် အစိမ်းရောင်တိုးတက်မှုနှင့် ဘဏ္ဍာငွေရရှိရေးယန္တရားများ တိုးတက်စေရန်၊ အဆိုပါနယ်ပယ် များတွင် ဘဏ္ဍာငွေအရင်းအမြစ်များ ရရှိရေးကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် ထဲထဲဝင်ဝင် အသုံးပြု နိုင်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

အိုအီးစီဒီ ဖွံ့ဖြိုးမှုအကူအညီပေးရေးကော်မတီ၏ စာရင်းအင်းအချက်အလက်များအရ ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစတင်၍ မြန်မာနိုင်ငံအား ရာသီဥတုနှင့်ဆက်စပ်သည့် ဖွံ့ဖြိုးမှုရန်ပုံငွေကို တစ်နှစ်ထက် တစ်နှစ် တိုး၍ ထောက်ပံ့ပေးလျက်ရှိရာ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အထိ နိုင်ငံတွင်းရှိ ၎င်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် စီမံကိန်းများတွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၈၀၀ ကျော် ထောက်ပံ့ပေးထားသည်။ ၎င်းနောက် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၆၀၀ နီးပါး ကျဆင်းခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သည့် ၅ နှစ် (၂၀၁၃-၂၀၁၈ ခုနှစ်) အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ထောက်ပံ့ပေးသည့် အဆိုပါဖွံ့ဖြိုးမှုရန်ပုံငွေမှ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအား လျှော့ချပေးနိုင်ရေးအတွက် ၅၃ ရာခိုင်နှုန်း၊ ပြန်လည်ကုစားရေးအပိုင်းတွင် ၄၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် လျှော့ချပေးရေးနှင့် ပြန်လည် ကုစားရေးရည်မှန်းချက်များနှင့်သက်ဆိုင်သည့် စီမံကိန်းများတွင် ၂ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် အသီးသီး ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအတွက် အထောက်အပံ့ပေးခဲ့သည့် ဖွံ့ဖြိုးမှုမိတ်ဖက်များ၏ ထိပ်ဆုံး ၅ ခု စာရင်းတွင် ပါဝင်သည့် မိတ်ဖက်များမှာ ဂျပန်နိုင်ငံ၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးကော်ပိုရေးရှင်း၊ ဂျာမနီနိုင်ငံနှင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံတို့ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အသုံးပြုခွင့်ရှိသည့် နှစ်နိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံစုံရာသီဥတုရန်ပုံငွေ ၁၁ ခုအနက် ၇ ခု အတွက် ထောက်ပံ့ပေးထားသည့် စီမံကိန်းများအပါအဝင် ရာသီဥတု ဆိုင်ရာဘဏ္ဍာငွေကို အမျိုးမျိုးသော ရန်ပုံငွေများမှ ရယူသုံးစွဲနိုင်ရေးစီမံခဲ့သည် (UNDP, 2017)။

ပုံ ၆-၃ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အထိ ကဏ္ဍအလိုက် အသုံးပြုခဲ့သည့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးမှုဘဏ္ဍာငွေ

USD 2016 commitments

ရင်းမြစ် - DAC Statistics.

သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံမှ အသုံးပြုခွင့်ရရှိသည့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးမှုဘဏ္ဍာငွေပမာဏသည် အထူးသဖြင့် စီးပွားရေးတိုးတက်လာမှုလမ်းကြောင်းကိုပါထည့်သွင်းစဉ်းစားပါက ပြည်တွင်း လိုအပ်ချက်၏ အနည်းငယ်မျှသာ ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပြည်သူ့ ရန်ပုံငွေများအား ပြည်တွင်းဘဏ္ဍာငွေအရင်းအမြစ်တွင် ပိုလျှံစေရန်နှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ရင်းနှီးငွေများ ပါဝင်စေရန်အလို့ငှာ လိုအပ်သောစနစ်များ တည်ဆောက်၍ မဟာဗျူဟာ ကျကျ အသုံးပြုရမည်ဖြစ်သည်။ အဓိကနယ်ပယ်တစ်ခုတွင် အသုံးပြုသည်မှာ ကနဦးသတိ ပေးစနစ်များတိုးတက်မှုကို ထောက်ပံ့ပေးခြင်း၊ ရာသီဥတုသက်ရောက်မှုဆိုင်ရာ အချက် အလက်များနှင့် သတင်းအချက်အလက်စနစ်များ အားကောင်းစေခြင်း၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်း အဆင့် ပြန်လည်ကုစားရေး လုပ်ဆောင်ချက်များတွင် ထောက်ပံ့ပေးခြင်းနှင့် အန္တရာယ် တွေ့ကြုံနိုင်မှုအခြေအနေများကို ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သည့် အကြီးစားအခြေခံ အဆောက်အဦများကို ထောက်ပံ့ပေးခြင်းစသည်ဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို မြန်မာနိုင်ငံမှ တုန့်ပြန်နိုင်ရေးအတွက် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးမှု ဘဏ္ဍာငွေအထောက်အပံ့များကို အသုံးပြုရမည်ဖြစ်သည်။

ရည်ညွှန်းချက်များ

Asian Development Bank (2017a) *Country Partnership Strategy 2017-2021: Building the Foundations for Inclusive Growth*, Manila, Philippines.

———, (2017b), *Meeting Asia's Infrastructure Needs*, Manila, Philippines.

Corfee-Morlot, Jan, Virginie Marchal, Céline Kauffmann, Christopher Kennedy, Fiona Stewart, Christopher Kaminker, and Geraldine Ang (2012), “Towards a Green Investment Policy Framework: The Case of Low-Carbon, Climate-Resilient Infrastructure”, *OECD Environment Working Papers No. 48*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5k8zth7s6s6d-en>.

Eckestein, D., Hutfils, M-L and Maik Winges (2019), *Global Climate Risk 2019: Who Suffers Most From Extreme Weather Events? Weather-related Loss Events in 2017 and 1998 to 2017*, Briefing Paper, Germanwatch: Bonn.

Fodor, Martin, and Stephen Ling (2019), *Myanmar - Country Environmental Analysis: A Road towards Sustainability, Peace, and Prosperity: Synthesis Report*, World Bank: Washington DC, May.

Horton, R., M. De Mel, D. Peters, C. Lesk, R. Bartlett, H. Helsingen, P. Bader, D., Capizzi, S. Martin, and C. Rosenzweig (2017), *Assessing Climate Risk in Myanmar: Technical Report*, Centre for Climate Systems Research at Columbia University, WWF-US and WWF-Myanmar: New York, NY, USA, March.

IEA (2019a), *Southeast Asia Energy Outlook 2019*, IEA: Paris.

——— (2019b), *World Energy Balances*, IEA: Paris.

IFC (2018), *Strategic Environmental Assessment of the Myanmar Hydropower Sector: Final Report*, World Bank Group: Washington D.C.

IRENA (2019), *Renewable Power Generation Costs in 2018*, International Renewable Energy Agency: Abu Dhabi.

- Mandle, L., S. Wolny, P. Hamel, H. Helsingen, N. Bhagabati, and A. Dixon (2016), *Natural Connections: How Natural Capital Supports Myanmar's People and Economy*, WWF-Myanmar, May.
- Myanmar National Energy Management Committee (2015), *Myanmar Energy Masterplan*, Government of Myanmar, December.
- Myanmar Times (2020), "Energy ministry tells bidders no extension for solar tender", website article, May 30, <https://www.mmmtimes.com/news/energy-ministry-tells-bidders-no-extension-solar-tender.html> (accessed on 5 June 2020).
- OECD (2017), "Mobilising financing for the transition", in *Investing in Climate, Investing in Growth*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264273528-9-en>
- OECD (2015), *Policy Framework for Investment, 2015 Edition*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264208667-en>
- OECD (2011), *Towards Green Growth*, OECD Green Growth Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264111318-en>
- Oxford Economics (2017), "Global Infrastructure Outlook", Global Infrastructure Hub, website content, <https://outlook.gihub.org/> (accessed on 16 December 2019).
- Raitzer, David A, Jindra G Nuella Samson, and Kee-Yung Nam (2015), "Achieving Environmental Sustainability in Myanmar", *ADB Economics Working Paper No. 467*, Manila, Philippines.
- Roland Berger (2019), *Decentralised Energy Market Assessment in Myanmar*, Smart Power Myanmar Research Series, Yangon, May.
- Staples, A., and P. Qiu (2017), *Building Myanmar: Bridging the Infrastructure Gap*, The Economist, October.

Tun, Maw Maw (2018), “An Overview of Renewable Energy Sources and Their Energy Potential for Sustainable Development in Myanmar”, *European Journal of Sustainable Development Research* 3 (1), em0071, <https://doi.org/10.20897/ejosdr/3951>

UNDP (2017), *Development Finance Assessment Snapshot Myanmar: Financing the future with an integrated national financing framework*, UNDP Regional Bureau for Asia and the Pacific.

Vivid Economics (2017), *Green Growth Potential Assessment: Myanmar Country Report*, Global Green Growth Institute, Seoul, December.

Wendling, Z. A., J. W. Emerson, D. C. Esty, M. A. Levy, and A. de Sherbinin (2018), “2018 Environmental Performance Index”, website content, New Haven, CT, <https://epi.yale.edu/> (accessed on 16 December 2019).

မှတ်စုများ

- ၁ <https://www.engie.com/en/news/mandalay-yoma-energy-mini-grid-rural-households-myanmar/> ကို ကြည့်ပါ။

အခန်း (၇)

စီးပွားရေးဇုန်များကို

အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း

ဤအခန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် စက်မှုဇုန်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာမူဘောင်များအပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အဖွဲ့ဖွဲ့ဆုံးဖြစ်သည့် သီလဝါအထူး စီးပွားရေးဇုန်နှင့် မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဇုန်တို့ အကောင်အထည်ဖော်နေမှုနှင့် ၎င်းဇုန်များ ၏ ဆောင်ရွက်နေမှုများကို ဆန်းစစ်ထားပါသည်။ ဇုန်အတွင်းရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ များနှင့် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအကြား ချိတ်ဆက်မှုများအတွက် အလား အလာရှိမှုကို ဆန်းစစ်ထားပြီး ကျွမ်းကျင်မှုပြတ်လပ်ခြင်း၊ ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူ အခြေခံတိုးတက်စေခြင်း၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာချိတ်ဆက်မှုများကို တိုးမြှင့်ခြင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရှေ့ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သင့်သည်များကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ၏ အတွေ့ကြုံများကိုယူ၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့် စက်မှုဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ရည်မှန်းချက်ကြီးမားသည့် အစီအစဉ်ကို ဆောင်ရွက် လျက် ရှိပါသည်။ အဆိုပါအစီအစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်ရန်၊ အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးရန်နှင့် စက်မှုကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် တစ်နိုင်ငံလုံး၌ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ၃ ခုနှင့် စက်မှုဇုန် ၁၉ ခု ရှိပါသည်။ ၎င်းဇုန်များသည် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်များ၊ အကောက်ခွန် ကင်းလွတ်ခွင့်များနှင့် ဇုန်များသို့ ဦးတည်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကြောင့် ဘဏ္ဍာငွေ ရရှိမှုနည်းသည့် အတွက် လူမှုအသိုက်အဝန်းကို ကုန်ကျစေပါသည်။ ၎င်းတို့၏ တည်ထောင်မှုကို ဆုံးဖြတ်ရန် အလို့ငှာ လူမှုအသိုက်အဝန်း၏ အကျိုးအမြတ်သည် ဤကုန်ကျစရိတ်များကို ကျော်လွန်ရ မည် ဖြစ်ပါသည်။ အခြေခံအားဖြင့် ဇုန်များ အထူးသဖြင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များသည် ရေရှည် အကျိုးကျေးဇူးရှိပါသည်။ အလုပ်သမားများနှင့် လုပ်ငန်းများသည် နည်းပညာလွှဲပြောင်း ရရှိမှုမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့၏ အကန့်အသတ်ထက်ကို ကျော်လွန်၍ အကျိုးခံစားနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ပို့ကုန်ဦးစားပေးစက်မှုလုပ်ငန်းများကို ဦးတည်သည့်အတွက် နိုင်ငံခြားငွေရင်းမြစ် ဖြစ်လာ နိုင်ပါသည်။ လက်တွေ့တွင် မူဝါဒများ၏ အရည်အသွေးနှင့် ၎င်းတို့ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်နေ သည့် စီးပွားရေးဝန်းကျင်တို့အပေါ် များစွာတည်နေသည်ဖြစ်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် လက်နက်တစ်ခုအဖြစ်အသုံးပြုသည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ အတွေ့အကြုံမှာ ရောထွေး လျက်ရှိပါသည်။ အကောင်းမြင်သည့်အပိုင်းမှ ကြည့်ပါက အိမ်ရှင်နိုင်ငံသည် အထူးစီးပွားရေး ဇုန်များ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို သင့်လျော်သည့် မူဝါဒများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လွှမ်းမိုးနိုင်ပါသည်။ ရည်ရွယ်သည်မှာ စွမ်းရည်နှင့် ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်နှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများအကြား သတင်းအချက် အလက်ဖလှယ်ရာတွင် အဆင်ပြေစေမည့်မူဝါဒများ ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် စက်မှုဇုန်များအတွက် မူဘောင်၌ အရေးကြီးသည့် ကွဲပြားမှုအချို့ရှိပါသည်။ လက်ရှိတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်တာဝန်ရှိသူမှ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များကို စီမံအုပ်ချုပ်ပြီး သမ္မတရုံး၊ အစိုးရအဖွဲ့သို့ တိုက်ရိုက်ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်ပါသည်။ စက်မှုဇုန်များမှာ စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာနအောက် တွင် ရှိပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များကို အထူးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် ကုန်သွယ်မှု၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ မြေ၊ အခွန်၊ အလုပ်သမားနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ မူဝါဒတို့နှင့် ချိတ်ဆက်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာမူဘောင်ဖြင့် ထိန်းချုပ်ပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန် တည်ထောင်မှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်တာဝန်ရှိသူများ၊ ရင်းနှီး

တည်ဆောက်သူများ၊ အသုံးပြုသူများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်များစသည်တို့အတွက် အဓိကဥပဒေမှာ ၂၀၁၄ ခုနှစ် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေဖြစ်ပါသည်။ စက်မှုဇုန်များတွင် သီးခြားလုပ်ထုံးလုပ်နည်း သို့မဟုတ် အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းတို့ မရှိပါ။ သို့သော်လည်း အစိုးရမှ ဇုန်စီစဉ်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို စနစ်တကျချဉ်းကပ်နိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် စက်မှုဇုန်ဥပဒေမူကြမ်းကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းခဲ့ပြီး ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် မေလတွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်ရန် မြန်မာ့အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေသည် ဝင်ငွေခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ကို ၇ နှစ်၊ ထပ်တိုးနှစ်အတွက် အခွန်နှုန်းလျှော့၍ ပေးဆောင်ခြင်း၊ သုတေသနဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ဝန်ထမ်းများအား သင်တန်းပေးခြင်းတို့အတွက် အခွန်သက်သာခွင့်များအပါအဝင် ရက်ရောသည့် ကင်းလွတ်ခွင့်များဖြင့် ကမ်းလှမ်းထားပါသည်။ ထို့အပြင် ဥပဒေသည် အစိုးရ၏ဝန်ဆောင်မှုနှင့် အကောက်ခွန်ရှင်းလင်းမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဌာနဆိုင်ရာပူးပေါင်းလုပ်ငန်းအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရန် ညွှန်ကြားထားပါသည်။ အပြန်အလှန်အနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် အနည်းဆုံး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလိုအပ်ချက်၊ ပြည်တွင်းရောင်းဝယ်မှုအပေါ် ကန့်သတ်ချက်၊ နိုင်ငံခြားသား အလုပ်အကိုင်နှင့် ဝန်ထမ်းများအား သင်တန်းပေးရသည့်တာဝန်များစသည်တို့ကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ကုန်းတွင်းပိုင်းနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက မျှတမှုမရှိသည့်ယှဉ်ပြိုင်မှုမှ ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အကာအကွယ်ပေးမှုတစ်ခုအဖြစ် ကင်းလွတ်ဇုန်မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ ပြည်တွင်းရောင်းချမှုအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များရှိသော်လည်း ၁၀ နှစ်၊ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း အခွန်လျှော့ပေးခြင်းသည် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိသည့် အားသာချက်ကို ဖြစ်စေပါသည်။ သို့သော်လည်း တိကျမှုနည်းပါးသည့် ချဉ်းကပ်မှုသည် အခွန်နှုန်းလျှော့ချမှုကို တဖြည်းဖြည်း ဖယ်ရှားလိမ့်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသတွင်းနိုင်ငံများတွင် ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်စဉ်များရှိပါသည်။ ၎င်းနိုင်ငံများသည် ဇုန်များတွင် ထုတ်လုပ်သည့် အရည်အသွေးမြင့် ကုန်စည်များ၏ အကျိုးကျေးဇူးကို ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများကို ရရှိခွင့်ပြုခြင်းဖြင့် ပို့ကုန်ဝေစုလိုအပ်ချက်ကို ဖြေလျှော့ပေးခဲ့ပါသည်။

သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်သည် အရည်အသွေးမြင့်မားသည့် အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ၊ အများပြည်သူအသုံးအဆောင်များ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးချိတ်ဆက်မှုများနှင့် လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အဆင့်မြင့်အထူးစီးပွားရေးဇုန်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်း၏ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ (TSMC) သည် တစ်နေရာတည်း၌ အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် စင်တာကို တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းစင်တာတွင် ဝန်ထမ်းအရေအတွက်ကို လျှော့ချထားကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအနေဖြင့် လိုအပ်သည့် ခွင့်ပြုချက်နှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းတို့အတွက် ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါ

သည်။ TSMC သည် အွန်လိုင်းဖြင့် လျှောက်လွှာတင်ရန်နှင့် ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအတွက် ဂိတ်ပေါက်တစ်ခုအဖြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ လုပ်ငန်းစဉ်များစွာအတွက် ပြီးစီးရန်ကြာချိန်များကို မှတ်သားထားပါသည်။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်တွင် စီးပွားရေးလုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများ အားလုံးလိုက်နာရမည့် တာဝန်ယူမှုရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် ညွှန်ကြားချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါ သည်။ သီလဝါသည် အခြားစက်မှုဇုန်များအတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နှင့် ဇုန်စီမံခန့်ခွဲမှုတို့တွင် စံပြုဖြစ်ပြီး ရိုးရှင်းသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ သို့မဟုတ် တာဝန်ယူ မှုရှိသော စီးပွားရေးဆောင်ရွက်မှုမူဝါဒများကဲ့သို့ မူဝါဒအသစ်များကို စမ်းသပ်ရန် မူဝါဒ ချမှတ်သူများအတွက် စမ်းသပ်ခန်းတစ်ခုလည်းဖြစ်ပါသည်။ သီလဝါ၏ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် စီးပွားရေးအကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အလွယ်တကူရနိုင်ပြီး လက်ရှိတွင် အထူးစီးပွားရေး ဇုန်၌ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပေါင်း ၇၄ ခု ရှိကာ အလုပ်အကိုင်ပေါင်း ၉၀၀၀ ခန့် လုပ်ကိုင်ခွင့်ရပါ သည်။ ၎င်းလုပ်ငန်းများ၏ ၄ ပုံ ၁ ပုံမှာ ပြည်ပသို့ တင်ပို့မှုကို ပြုလုပ်နေပြီဖြစ်ပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် ဇုန်အလုပ်သမားများမှ သီလဝါအထူး စီးပွားရေးဇုန်သည် ကျွမ်းကျင်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အထောက်အကူပြုကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည့် သက်သေ များ ရှိပါသည်။ ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများ၏ အကန့်အသတ်ရှိသည့် ကျွမ်းကျင်မှုစွမ်းရည် ကြောင့် ဇုန်ပြင်ပရှိ လုပ်ငန်းများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုတွင် ကန့်သတ်ချက် များရှိပါသည် (IGC, 2018)။

အဆိုပါအထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက စက်မှုဇုန်များ၏ စီမံကိန်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုနည်းပါးပါသည်။ ဇုန်စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီများသည် ဇုန် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် နည်းဥပဒေများ သို့မဟုတ် စံသတ်မှတ်ချက်များ နှင့်အညီဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိပါ။ ဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် အစိုးရဌာနများ၏ သက်ဆိုင်ရာအခန်းကဏ္ဍအလိုက် ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိပါ။ အားနည်းပြီး ခေတ်မီတော့သည့် ဥပဒေမူဘောင်ကြောင့် ပြည့်စုံမှုမရှိသော စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် စက်မှုဇုန်များ၏ အကျိုးခံစားခွင့်နှင့်လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုအပေါ် အနည်းငယ်သာ အာမခံ ချက်နှင့်အတူ စက်မှုဇုန်အရေအတွက်မှာ လျင်မြန်စွာတိုးတက်လာပါသည်။ စက်မှုဇုန် အများစုတွင် အခြေခံအဆောက်အအုံ မပြည့်စုံခြင်း၊ အသုံးမပြုရသေးသော မြေကွက်များနှင့် မြေကို မမှန်မကန် အသုံးပြုခြင်းတို့ ရှိပါသည်။ အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နှင့်ထိန်းသိမ်းမှုတို့မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာတိုင် လုံလောက်မှုမရှိခဲ့ပါသည်။ အဓိက မြို့ပြဧရိယာ ပတ်လည်ရှိ ဇုန်များအတွင်း၌မှာပင် လမ်းများ မကောင်းဘဲ ရေစီးဆင်းမှုနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း

စီမံခန့်ခွဲမှုသည်လည်း စိုးရိမ်ဖွယ်ဖြစ်နေပါသည်။ အဆိုပါဇုန်များတွင် မြေဈေး မြင့်တက်မှုကြောင့် ကုမ္ပဏီများသည် ဇုန်အတွင်းရှိ ၎င်းတို့၏ မြေကွက်ကို ရောင်းချ၍ ဇုန်ပြင်ပတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ကြရာ ဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် မဟာဗျူဟာမှာ အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိဖြစ်နေပါသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် မေလတွင် အသစ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် စက်မှုဇုန်ဥပဒေတွင် လက်ရှိဇုန်များသည် မြေအသုံးချမှု၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ ပံ့ပိုးပေးခြင်းအပါအဝင် ဥပဒေသစ်တွင် ပါရှိသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လိုက်နာရမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်မှုရှိစွာ လိုက်နာကျင့်သုံးမည်ဆိုပါက အဆိုပါဥပဒေ မူဘောင်သစ်သည် စက်မှုဇုန်စွမ်းဆောင်ရည်ကို သိသိသာသာ တိုးတက်စေမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာအစိုးရနှင့် ဂျပန်ကုန်သွယ်ရေးနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီတို့ ဖက်စပ်ဆောင်ရွက်သည့် မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဇုန်မှာ စက်မှုဇုန်များ၏ အထွေထွေအားနည်းချက်များဆိုင်ရာ သိသာသော ချွင်းချက်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းစက်မှုဇုန်တွင် အဆင့်မြင့်ဆုံး စက်မှုဇုန်ဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ ထားရှိရန် စဉ်းစားထားပြီး ရန်ကုန်မြို့နှင့် အနီးကပ်တည်ရှိမှုသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်နေသည့် ၎င်း၏ အဓိကအချက် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတွင်းရှိ အခြားစက်မှုဇုန်များနှင့် မတူညီသည်မှာ မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဇုန်တွင် အပြည့်အဝလုပ်ငန်းလည်ပတ်နေသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ၄၁ ခုရှိပြီး ၎င်းလုပ်ငန်းများသည် မြေကွက်များအားလုံးကို ယူထားကာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွင် အလုပ်သမားသောင်းဂဏန်းဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဇုန်တွင် စီးပွားရေး အဆင်ပြေချောမွေ့မှုသည် အခြားသောဇုန်များ သို့မဟုတ် အခြားစီးပွားရေးနယ်ပယ်ထက် အနည်းငယ်သာ ပိုမိုသာလွန်သည့်အခြေအနေ ဖြစ်ပါသည်။ မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဇုန်၏ အတွေ့ အကြုံကိုယူ၍ မြန်မာအစိုးရသည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများဖြစ်သည့် ထိုင်းအမတ်ကော်ပိုရေးရှင်းနှင့် ကိုရီးယားမြေနှင့်အိမ်ရာ ကော်ပိုရေးရှင်းတို့နှင့် စက်မှုဇုန် ၂ ခုကို ဖက်စပ် တည်ထောင်ရန် ပြုလုပ်လျက်ရှိပါသည်။ ၎င်းဇုန်အသစ် ၂ ခုသည် အနာဂတ်စက်မှုဇုန်များ အတွက် တိုးတက်သည့် စံနှုန်းအသစ်များကို ချမှတ်လိမ့်မည်ဟု မျှော်မှန်းထားပါသည် (Myanmar Times, 2019a and 2019b) ။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်းမှ စက်မှုဇုန်များ၏စီမံခန့်ခွဲမှုမူဝါဒများတိုးတက်စေရန်အတွက် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အဆိုပြုထားပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဇုန်ခွဲဝေချထားရေးအစီအစဉ်ကို ပြည်နယ်များ၏ ချိတ်ဆက်နိုင်မှု အလားအလာနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့အပေါ် အခြေခံ၍ ရေးဆွဲခြင်း၊ အမျိုးမျိုးသော အဖွဲ့အစည်းများ၏ တာဝန်နှင့် အခန်းကဏ္ဍကို ရှင်းလင်းစွာသိရှိစေခြင်း၊ လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ အခြေခံ

အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကာအကွယ်ပေးမှုများ အတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် လိုအပ်ချက်များကို ချမှတ်ခြင်းနှင့် ပြတင်းတစ်ပေါက် ဝန်ဆောင်မှုမှတစ်ဆင့် စီးပွားရေးနှင့်ဆက်နွယ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအဆင်ပြေချောမွေ့စေ ရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရသည် စက်မှုဇုန် ဥပဒေသစ်ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး စက်မှုနှင့် အသေးစားအလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုဥပဒေများကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တိုးတက်စေရန်၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် ချိတ်ဆက်မှုပိုမိုအားကောင်းစေရန်၊ လက်ရှိ စက်မှုဇုန်များကို အဆင့်မြှင့်တင်ရန်နှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် စေရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေများသည် သင့်လျော်မှုရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းမှအဆိုပြုထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ကိုက်ညီ ပါက ၎င်းဥပဒေများသည် မြန်မာ့စက်မှုဇုန်များ၌ လုပ်ငန်းချိတ်ဆက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသစ်များကို ဆွဲဆောင်မှုဖြစ်စေမည့် မူဘောင်အခြေအနေများကို အထောက် အကူပြုရန် အလားအလာရှိပါသည်။

လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို သက်သာသော လုပ်ခလစာနှုန်းထား ဖြင့် အလုပ်သမားအများအပြားကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါသည်။ သို့သော် နည်းပညာ အသစ်များကို လိုက်ပါဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ထိရောက်သည့် စီးပွားရေးစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် နည်းပညာကျွမ်းကျင်ပြီး စီမံအုပ်ချုပ်မှုစွမ်းရည်ရှိသည့် အလုပ်သမားများမှာ နည်းပါးလှ ပါသည်။ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးသည့်ကုန်ကျစရိတ်အတွက် အခွန်လျှော့ပေးခြင်း၊ သင်တန်း ပေးရမည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ တာဝန်နှင့် နိုင်ငံခြား ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများအပေါ် ကန့်သတ် ချက် များပြားခြင်းတို့သည် ပြည်တွင်းအလုပ်သမားများထံသို့ ထိရောက်သည့် နည်းပညာ လွှဲပြောင်းမှုနှင့် နည်းပညာစွမ်းရည် အခြေခံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်တွင်း အလုပ်သမားများ၏ ကျွမ်းကျင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် အပြိုင်ဆောင်ရွက်မှုမရှိဘဲ နိုင်ငံခြား သားကျွမ်းကျင်သူများအပေါ် ကန့်သတ်ခြင်းမှာ အလားအလာရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်ရန် တားဆီးသည့်သဘော ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ပညာရေးစနစ်သည် အဓိက ပြုပြင်ရမည့် အချက်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲပြီးဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းမှ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ လိုလားချက်များကို ကြီးကြပ်စစ်ဆေးခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရေးနှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ပညာရေးနှင့် သင်တန်းကျောင်းအဖွဲ့အစည်းတို့ကို ကြီးကြပ်သည့် အစိုးရဌာနများနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ခြင်းတို့အပါအဝင် စက်မှု

ကဏ္ဍအတွက် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အဆိုပြုထား ပါသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များကို အကောင်အထည်ဖော်ပြီးပါက ၎င်းလုပ်ငန်းစဉ်များ သည် လိုအပ်လျက်ရှိသည့် နည်းပညာနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုစွမ်းရည်ကို မြှင့်တင်ရန်အလားအလာ ရှိပါသည်။

ပြည်တွင်းရှိ ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများတွင် အကန့်အသတ်ရှိမှုကြောင့် ချိတ်ဆက်မှုအစီ အစဉ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကနဦးအဆင့်သာ ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံ သူများ၏ ထောက်ပံ့ရေးကွင်းဆက်တွင် ပြည်တွင်းကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ၏ ပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်မှုအတွက် လိုအပ်သည့်မူဘောင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် အလှူရှင်၏ ထောက်ပံ့မှု အပေါ် များစွာ မှီခိုနေရဆဲဖြစ်ပါသည်။ ရှေ့ဆက်လက်၍ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့် မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဇုန်တို့ကဲ့သို့ အောင်မြင်နေသည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့် စက်မှုဇုန်များမှာ ချိတ်ဆက်မှုအစီအစဉ်များ အစပျိုးဆောင်ရွက်မှုကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ကောင်းမွန် သည့် စမှတ်ဖြစ်ပါသည်။ တီအက်စ်အမ်စီသည် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ လုပ်ငန်း များ၊ အနီးရှိ စက်မှုဇုန်များရှိ လုပ်ငန်းများ ဇုန်အတွင်းရှိ လုပ်ငန်းများနှင့် မိတ်ဆက်သည့်ပွဲ များမှတစ်ဆင့် ဝယ်ယူနှင့် ရောင်းသူတို့ကို ချိတ်ဆက်ပေးပါသည်။

အဓိကမူဝါဒအကြံပြုချက်များ

- အထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့်စက်မှုဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုကို ပိုမိုကျယ်ပြန့် သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးမဟာဗျူဟာနှင့် ကိုက်ညီစေရန်၊ မူဝါဒလွှဲမှားမှု၊ ပုံတူကူးယူမှုနှင့် အရင်းအမြစ်များဆုံးရှုံးမှုတို့မှ မဖြစ်စေရန် အထူးစီးပွားရေးဇုန် နှင့် စက်မှုဇုန်များကို ကြီးကြပ်သည့် သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနတို့အကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို သေချာ စေရန်၊
- ကင်းလွတ်ဇုန်များ၏ ပို့ကုန်ဝေစုလိုအပ်ချက်များကို ချက်ချင်းဖြေလျော့နေစဉ် ဝင်ငွေခွန်လျှော့ချပေးခြင်း (ဇုန်ပြင်ပရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပေးထားသည့် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်များအပြင်) မှတစ်ဆင့် အထူးစီးပွားရေး ဇုန်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ကို ပေးထားသည့် သာလွန်သည့် ဘဏ္ဍာရေး အကျိုးခံစားခွင့်များ တဖြည်းဖြည်း ရုပ်သိမ်းရန်အတွက် စဉ်းစားရန်၊ ဇုန်အတွင်းနှင့် ဇုန်ပြင်ပရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အကြား တန်းတူညီမျှမှုရှိစေရန်၊ အစိုးရဘဏ္ဍာငွေဆုံးရှုံးမှုကို လျှော့ချရန်၊ ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပပို့ကုန် ဈေးကွက်များသို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ ခွဲဝေချထားမှုတွင်

ပုံမှန်ခြင်းကို ဖယ်ရှားရန်၊ ကင်းလွတ်စေရန်မှ ကုန်စည်များကို ပြည်တွင်း စက်မှု လုပ်ငန်းများမှ အသုံးပြုနိုင်စေရေး အာမခံရန်၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ရရှိနေသည့် သင်တန်းပေးမှုကုန်ကျစရိတ်အတွက် အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းမှ နုတ်ပယ်ခြင်းကို ပြည်တွင်းရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက်လည်း စဉ်းစားပေးရန်၊

- မြန်မာနိုင်ငံတွင် တာဝန်ယူမှုရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်ရန် (မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအသစ်တွင်လည်း ရည်ညွှန်းထားပြီး) ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီစေရန်အတွက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် စီးပွားရေးအတွက် တာဝန်ယူမှုရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၄/၂၀၁၅ ကဲ့သို့ ကြော်ငြာစာသတ်မှတ်ရေးစဉ်းစားရန်နှင့် ဇုန်အားလုံး၏ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီများ ကိုလည်း ၎င်းကြော်ငြာစာကဲ့သို့ သတ်မှတ်ရေးအတွက် တိုက်တွန်းရန်၊
- အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေနှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေအရ သတ်မှတ်ထားသည့် ခွင့်ပြုသည့် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ဝေါဟာရတို့အရ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်ဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များအကြား ရှေ့နောက်မညီမှုကို ဥပဒေ ၂ ခုလုံး၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်ပုံစံ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်းရန်၊
- စက်မှုဇုန်များ၏ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုတိုးတက်လာရန်အတွက် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊ ဇုန်ခွဲဝေချထားမှုတွင် ရှင်းလင်းသည့် နည်းဥပဒေနှင့် လိုအပ်ချက်များ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ ဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ စီးပွားရေးအဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကာအကွယ်ပေးမှုတို့ကို စက်မှုဇုန်ဥပဒေအသစ်တွင် ထည့်သွင်းမှုကို သေချာစေရန်၊
- မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်းတွင် ချမှတ်ထားသည့်အတိုင်း စက်မှုကဏ္ဍအတွက် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်။ အထူးသဖြင့် ကျွမ်းကျင်မှုလိုအပ်ချက်အပေါ် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် ဆွေးနွေးမှု ပုံစံတစ်ခု တည်ဆောက်ရန်၊ သက်ဆိုင်ရာ မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ ပညာရေးနှင့်

သင်တန်းကျောင်းအဖွဲ့အစည်းများ၊ စက်မှုလုပ်ငန်းများ အကြား ဆွေးနွေးမှုပုံစံကို အဆင်ပြေစေရန်၊ စီးပွားရေးကဏ္ဍမှ လိုအပ်နေသည့် လိုအပ်ချက်နှင့်ကိုက်ညီမည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းပုံစံကို အထောက်အကူပေးရန်၊

- အထောက်အပံ့စက်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် စနစ်တကျနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အထူးသင်တန်းအစီအစဉ်များ ရေးဆွဲရာတွင် စီးပွားရေးအသိုက်အဝန်းနှင့် အလှူရှင်များနှင့်ပူးပေါင်း၍ သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများကို အထောက်အကူပြု ရန်၊ သင်တန်းသင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့် အစီအစဉ်များ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲရာတွင် အထူး စီးပွားရေးဇုန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပါဝင်စေရန်၊ အထည်အလိပ်နှင့် အဝတ် အထည်များ၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ စက်မှုလုပ်ငန်း၊ စက်ယန္တရားတပ်ဆင်ခြင်းတို့အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်းတွင် ဦးတည်ထားသည့် ကဏ္ဍများကဲ့သို့ အဓိကစီးပွားရေးကဏ္ဍများကို အာရုံ စိုက်ရန်၊ အစားအသောက် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်မှုသည် ၎င်းကဏ္ဍအတွင်း ချိတ်ဆက်မှုများအတွက် ပိုမိုမြင့်မားသည့် အလားအလာဖြစ်ရာ ရှေ့ပြေး ဆောင်ရွက်မှုတစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။
- သက်ဆိုင်ရာသွင်းအားစု ထုတ်လုပ်သော အိမ်နီးချင်း စက်မှုဇုန်များနှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးရှိ လုပ်ငန်းများစာရင်းကို သီလဝါရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသို့ ပေးသည့်နည်းလမ်း သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ထုတ်လုပ်သူများ၏ ကွန်ယက်ချိတ်ဆက်မှုအစီအစဉ်များမှတစ်ဆင့် တွေ့ဆုံပွဲများကို တိုးမြှင့်ပြုလုပ် ရန်။

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအတွက် ကိစ္စရပ်

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များသည် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှ စက်မှုကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအတွက် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များကို အောင်မြင်ရန် အစိုးရများ အနေဖြင့် လိုလားစွာအသုံးပြုလာသည့် လက်နက်တစ်ခု ဖြစ်လာပါသည်။ မကြာသေးမီက ခန့်မှန်းချက်အရ တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ပေါင်း ၅၄၀၀ နီးပါးရှိပြီး လွန်ခဲ့သည့် ၅ နှစ်အတွင်း အထူးစီးပွားရေးဇုန် ၁၀၀၀ ကျော် ထူထောင်ခဲ့ ပါသည် (UNCTAD, 2019) ။ အမည်နှင့်ပုံစံတွင် ကွဲပြားမှုရှိသော်လည်း စီးပွားရေးဇုန်များကို နိုင်ငံနယ်နိမိတ်တွင် ကွဲပြား သည့် နည်းဥပဒေများအရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် သတ်မှတ်ထားသည့် ဧရိယာများအဖြစ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါထင်ရှားသည့်

နည်းဥပဒေများသည် မူဝါဒအပိုင်းမှကြည့်ပါက ပိုမိုဖြေလျှော့ပေးပြီး စီမံအုပ်ချုပ်မှုအပိုင်းမှ ကြည့်ပါက ပိုမိုထိရောက်မှုရှိသည့် စီးပွားရေးဝန်းကျင်တစ်ခု ဖန်တီးရန် ရည်ရွယ်ပါသည် (Farole, 2011) ။

ဇုန်များတွင် ဘုံတူညီသည့် ဝိသေသလက္ခဏာများမှာ သတ်မှတ်ထားသည့် ပထဝီပတ်လည် အတိုင်းအတာ၊ အခွန်ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးလျှော့ချခြင်း၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ အထောက်အပံ့ ရိုးရှင်းသော စည်းမျဉ်းလိုအပ်ချက်များ (ဥပမာ - မြေရရှိနိုင်မှု၊ ခွင့်ပြုမိန့်နှင့် လိုင်စင်များ သို့မဟုတ် အလုပ်သမားဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ) နှင့် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့ အစည်းတစ်ခုမှ အုပ်ချုပ်သည့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ချောမွေ့မှု (ဥပမာ- မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ အကောက်ခွန်) တို့ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါထောက်ပံ့ပေးထားမှုအတွက် အပြန် အလှန်အနေဖြင့် အစိုးရသည် ဇုန်များ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှ အလုပ်အကိုင်များ ဖန်တီး ပေးခြင်း၊ ပြည်ပသို့တင်ပို့မှု တိုးမြှင့်ခြင်းနှင့် ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ် ပေးရန် မျှော်လင့်ပါသည်။ မူဝါဒချမှတ်သူများအတွက် ဇုန်များ၏ ဆွဲဆောင်မှုမှာ ၎င်းတို့ကို မူဝါဒအသစ်များကို အခြားစီးပွားရေးသို့ မကူးပြောင်းမီ၊ ယေဘုယျအားဖြင့် ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေမည့် စမ်းသပ်စစ်ဆေးနိုင်သည့် စမ်းသပ် ဓာတ်ခွဲခန်းများကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လက်တွေ့တွင် ဇုန်များ၏ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု ရည်ရွယ်ချက်များရရှိနိုင်သည့် ၎င်းတို့၏အောင်မြင်မှုအပေါ် သက်သေမှာ ရောထွေးနေပါသည် (Box ၇.၁)။

စီးပွားရေးဇုန်များသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အမျိုးအစား ၄ မျိုးအနက်မှ တစ်ခု ဖြစ်ပါသည် - ကင်းလွတ်ဇုန်၊ တင်ပို့မှုအတွက် ပြုလုပ်သည့်ဇုန် (EPZ)၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန် (SEZ) သို့မဟုတ် စက်မှုဇုန် သို့မဟုတ် စက်မှုဥယျာဉ် (ဇယား ၇.၁) ။ ကင်းလွတ်ဇုန်နှင့် သမရိုးကျ တင်ပို့မှုအတွက် ပြုလုပ်သည့်ဇုန်များသည် ကြာမြင့်စွာကတည်းက တည်ဆောက်ခဲ့သည့် ပုံစံများဖြစ်ပြီး ကုန်သွယ်ရေး လွယ်ကူချောမွေ့မှုနှင့် ပို့ကုန်ဝင်ငွေ တိုးမြှင့်ရန် ပုံစံထုတ် ထားသည့် သီးခြားအကောက်ခွန်နယ်မြေများဖြစ်ပါသည်။ ခေတ်မီအထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် စက်မှုဇုန်များသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု သတ်မှတ်ချက်ရှိပြီး စက်မှုလုပ်ငန်း အစုအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခြင်းကို အဆင်ပြေစေရန် ပုံစံရေးဆွဲထားပါသည်။ အထူးအုပ်ချုပ်မှုဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်သည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံချဉ်းကပ်မှုနှင့် တစ်ခါတစ်ရံ အခြားသောဇုန်များ၏ ပုံစံ (ဥပမာ- အကြီးစားအထူးစီးပွားရေးဇုန်များတွင် စက်မှုဇုန်များနှင့် တင်ပို့မှုအတွက် ပြုလုပ်သည့်ဇုန်များ ပါဝင်နိုင်ခြင်း) ပါဝင်နေပါသည်။ စက်မှုဇုန်များမှာ များသောအားဖြင့် ကဏ္ဍအထူးပြု ပုံစံဖြစ်ပြီး သတ်မှတ်ထားသည့် အခြေခံ အဆောက်အအုံများရှိကာ အထူးစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများမရှိပါ။

ဇယား ၇-၁ ဇုန်အမျိုးအစားများ

ဇုန်အမျိုးအစား	ဖွံ့ဖြိုးမှုရည်ရွယ်ချက်	ပုံမှန်အရွယ်အစား	ဈေးကွက်
ကင်းလွတ်ဇုန်	ကုန်သွယ်မှုကို အားပေးရန်	၅၀ ဟက်တာအောက်	ပြည်တွင်း၊ ပြန်လည်တင်ပို့မှု
တင်ပို့မှုအတွက် ပြုလုပ်သည့်ဇုန်	ပို့ကုန်ထုတ်လုပ်မှု	၁၀၀ ဟက်တာအောက်	တင်ပို့မှုအများစု
အထူးစီးပွားရေးဇုန်	ဘက်ပေါင်းစုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု	၁၀၀၀ ဟက်တာအထက်	ဇုန်အတွင်း၊ ပြည်တွင်း၊ တင်ပို့မှု
စက်မှုဇုန်များ	စက်မှုအစုအဖွဲ့	အနည်းဆုံး ကန့်သတ်ချက်မရှိ	ပြည်တွင်းအများစု

ရင်းမြစ်။ Adapted from Farole and Akinici (2011)

အချို့အာဆီယံနိုင်ငံများနှင့်တရုတ်နိုင်ငံ၏ အတွေ့အကြုံကိုယူ၍ မြန်မာအစိုးရသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့် စက်မှုဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ ရည်မှန်းချက်ကြီးမားသည့် အစီအစဉ်ကို ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ စီးပွားရေး၏ ဖွံ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို အထောက်အကူပြုရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ပါ သည် (OECD, 2014) ။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလအရ အစိုးရသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန် ၃ ခုနှင့် စက်မှုဇုန် ၁၉ ခုကို သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ၃ ခု (ဇယား ၇.၂ တွင် အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြထား) အနက် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်မှာ လက်ရှိတွင် လုပ်ငန်းလည်ပတ်နေပြီး နေထိုင်သူ ၁၁၃ ယောက်ရှိပါသည်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်အထိ နိုင်ငံအနှံ့ စက်မှုဇုန်များကို တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ အရ ၎င်းစက်မှုဇုန်များတွင် လူဦးရေ ၇၅၀၀ နီးပါးရှိပါသည် (ပုံ ၇.၁)။ ရန်ကုန်မြို့ရှိ စက်မှုဇုန် ၃ ခုသည် နိုင်ငံ၏ စက်မှုမြေ၏ ၆၅ % ကို ရယူထားပြီး ၎င်းတို့ကို သီးခြား စီမံအုပ်ချုပ်သည့် စက်မှုဧရိယာနှင့် ဥယျာဉ် ၃၅ ခုအဖြစ် ပြန်လည်ခွဲထားပါသည်။ တာဝန်ရှိသူများထံမှ အချက်အလက်များအရ စက်မှုဇုန်ခွဲများ အပါအဝင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသည့် စက်မှုဇုန် ၅၃ ခုရှိပြီး အနည်းဆုံး အခြားစီစဉ် ထားသည့် ဇုန် ၃ ခု ရှိပါသည်။ ဇုန်များကို စီမံခန့်ခွဲသည့် မူဘောင်နှင့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့် မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဥယျာဉ်တို့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည် ဖော်ခြင်းများသည် ဤအခန်း၏ အဓိကအချက်ဖြစ်ပါသည်။

ဇယား ၇-၂။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ

	သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်	ထားဝယ် အထူးစီးပွားရေးဇုန်	ကျောက်ဖြူ အထူးစီးပွားရေးဇုန်
နေရာ	ရန်ကုန်မြို့မှ ၂၃ ကီလိုမီတာ	တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး၏ တောင်ဘက်အစွန်း	ရခိုင်ပြည်နယ် အနောက်ဖက်ဒေသ
စီမံကိန်း အရွယ်အစား	၂၄၀၀ ဟက်တာ	၂၀၀၀၀ ဟက်တာ	၁၇၀၀ ဟက်တာ
အဓိကရင်းနှီး တည်ဆောက်သူ	ဂျပန်နှင့်မြန်မာ	ထိုင်းနှင့် မြန်မာ	တရုတ်နှင့် မြန်မာ
အဆင့်	ဇုန် အေ ပြီးစီးနှင့် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်နေ၊ ၂၀၂၂ တွင် ဇုန် ဘီ ပြီးစီးမည်ဟု ခန့်မှန်း	စတင်ဆောင်ရွက်နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ရပ်နားထား၊ လုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် အခြေအနေများကို ညှိနှိုင်းဆဲဖြစ်	၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အဆင့် ၃ ခုလုံးစတင်ခဲ့၊ ၂၀၃၈ ခုနှစ်တွင် ပြီးစီးမည်ဟု ခန့်မှန်းထား
ဦးတည်သည့် စက်မှုလုပ်ငန်း	အသေးစားစက်မှုလုပ်ငန်း များ၊ လူသုံးကုန်စည်များ ထုတ်လုပ်မှု	ပထမအဆင့်သည် အဝတ်အထည်၊ ဖိနပ်ချုပ်ကဲ့သို့ လုပ်သား ဦးစားပေး စက်မှု လုပ်ငန်းများ၊ ဒုတိယ အဆင့်သည် မော်တော်ကား၊ ဓာတုပစ္စည်း၊ ရော်ဘာ၊ လျှပ်စစ်ပစ္စည်းအပါအဝင် အကြီးစားစက်မှု လုပ်ငန်းများ	ဒေသတွင်းထောက်ပံ့ပို့ဆောင်မှု၊ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ အဝတ်အထည်နှင့် ဖိနပ်
အားသာချက်	ရန်ကုန်ရှိအဓိကဈေးကွက်နှင့် လုပ်သားအင်အားနှင့် နီးကပ်ခြင်း	ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် နီးကပ်ခြင်း၊ ရေနက်ဆိပ်ကမ်းပြုလုပ်ရန် စီစဉ်ထားခြင်း	ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ရင်းမြစ်များနှင့် နီးကပ်ခြင်း၊ ရေနက်ဆိပ်ကမ်းပြုလုပ်ရန် စီစဉ်ထားခြင်း
အားနည်းချက်	ရန်ကုန်ရှိ မြစ်ဆိပ်ကမ်းများမှာ သင်္ဘောကြီးများကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် စွမ်းဆောင်ရည် အကန့်အသတ်ရှိခြင်း	အနီးအနားဧရိယာများမှာ အခြေခံအဆောက်အအုံအားနည်းခြင်း	လက်ရှိ စက်မှုဇုန် ဧရိယာနှင့် ဝေးခြင်း

ရင်းမြစ်။ HKTDC Research (2016) မှ ယူထားခြင်း။

Box ၇-၁ အထူးစီးပွားရေးဇုန် သက်ရောက်မှုများ၏ သက်သေသာက

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ တင်ပို့မှုနှင့် အလုပ်အကိုင်များကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို စနစ်တကျ သုတေသနပြုလုပ်မှု နည်းပါးသော်လည်း ၎င်းတို့၏ ထိရောက်မှု သက်သေအထောက်အထားမှာ ရောထွေးခဲ့ပါ သည်။ လေ့လာမှုများသည် များသောအားဖြင့် အောင်မြင်သည့်ကိစ္စရပ်များကို အလေးပေး ပြုလုပ်ကြပြီး နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်ခြင်း၊ ပို့ကုန်စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးပေးခြင်းတို့တွင် အပြုသဘောဆောင်သော အထောက်အထားအချို့ကို ဖော်ပြပါသည်။ ဥပမာ တရုတ်နိုင်ငံတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များသည် စုစုပေါင်းနိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ ၈၀ % ကျော်ရှိပြီး ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင် များပြားမှု မရှိသော်လည်း အစိမ်းရောင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအပေါ် ကြီးမားသည့် သက်ရောက်မှု ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည် (World Bank, 2017)။ ကိုစတာရီကာနိုင်ငံတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များသည် အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းမှ အီလက်ထရောနစ် အစိတ်အပိုင်းများအထိ အမျိုးအစား စုံလင်စွာ ထုတ်လုပ်နိုင်ရန် အကူအညီ ဖြစ်စေပါသည်။ ထို့အပြင် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍမှ တင်ပို့မှုတွင် ၎င်းတို့၏ ဝေစုမှာ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် ၁၀ % မှ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် ၅၅ % အထိ တိုးတက်လာခဲ့ပါသည် (Gereffi, 2019)။ အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုဇုန် (FTZ) အစီအစဉ်တွင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် စီးပွားရေးအတွက် ၂ % နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစ၍ အလုပ်အကိုင်ပေါင်း ပျမ်းမျှတစ်နှစ်လျှင် ၇ % ရှိပါသည်။ တည်ဆောက်မှုနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ကုန်ကျစရိတ်တို့နှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက ဇုန်များ၏ သက်ရောက်မှုအနေဖြင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်တော်တော်များများသည် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ အလုပ် အကိုင်နှင့် ပို့ကုန်များကို တိုးမြှင့်ရာတွင် ထိရောက်မှုရှိပြီး ၎င်းတို့၏ အသားတင်စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်သည် အပြုသဘောဆောင်ကြောင်း လေ့လာမှုများမှ ထောက်ပြကြပါသည် (Mongé-Gonzalez et al., 2005; Jayanthakumaran, 2003) ။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အလုပ်အကိုင်နှင့် ပို့ကုန်အကျိုးအမြတ်တို့အပေါ် အကန့်အသတ်ရှိပြီး ရက်ရောသည့် ဘဏ္ဍာရေးမက်လုံးများမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အနေဖြင့် အကျိုးရရှိသော်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများစွာကို ဆွဲဆောင်နိုင်ခြင်း မရှိသည့် ဇုန်များအကြောင်းကို ဖော်ပြထားပါ သည် (Farole and Akinci, 2011)။ အချို့နိုင်ငံများတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဇုန်များအတွက် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့်မူဝါဒ ချမှတ်ခြင်းသည် ဇုန်များမှ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းနေရာယူထား

သည့် မြေများနှင့် အရင်းအမြစ်များကို အလွဲသုံးစားလုပ်ခြင်းနှင့် ပြည်နယ်များအကြား အလွန်ကြီးမားသည့် ယှဉ်ပြိုင်မှုကို ဖြစ်စေပါသည်။ ထို့အပြင် အလုပ်သမားများအား ခေါင်းပုံ ဖြတ်ခြင်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံမှုစံချိန်စံညွှန်းများ စသည်တို့ တွင် အဆင့်နိမ့်ခြင်းတို့အပါအဝင် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်တို့ကို ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ အတွက် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များမှာ တစ်ခါတစ်ရံ ဝေဖန်ခံရပါသည် (Milberg et al., 2008)။ ဆာဟာရအာဖရိကဒေသတွင် ဇုန်များသည် (အနည်းငယ် သိသာထင်ရှားသည့် ချွင်းချက်နှင့် အတူ) အောင်မြင်မှုအနည်းဆုံးဖြစ်ပါသည်။ စွမ်းဆောင်ရည်ညံ့ဖျင်းခြင်းသည် အားနည်းသည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ မူဘောင်၊ ထိရောက်မှုရှိသည့် မဟာဗျူဟာ မြောက်စီမံကိန်း ရေးဆွဲမှုမရှိခြင်း၊ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှု စွမ်းရည် မပြည့်စုံခြင်း၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ မလုံလောက်ခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေပါသည် (Zeng, 2015)။ တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာအရ အတွေ့အကြုံများမှ အကြံပြုသည်မှာ အောင်မြင်သည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်အစီအစဉ်သည် ၎င်းတို့လိုချင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုကို မရရှိမီ အစိုးရထံမှ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည် (OECD, 2018a) ။

မူဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့်အတူ စမ်းသပ်ခြင်း

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များသည် စီးပွားရေးဖြေလျှော့ပေးခြင်းနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ငန်း စဉ်တွင် အဓိကကျသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ စီမံအုပ်ချုပ်မှု အားနည်းခြင်း သို့မဟုတ် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုသည် အကောင်အထည်ဖော်ရန် နိုင်ငံရေးအရ အထိ အခိုက်မခံနိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်နေသည့်အခြေအနေတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်၏ သဘောသဘာဝ သည် တန်ဖိုးရှိသည့် ပိုင်ဆိုင်မှုတစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ၎င်း၏ အထူး စီးပွားရေးဇုန် အမြောက်အမြားကို ဈေးကွက်စီးပွားရေးအတွက် စမ်းသပ်ခန်းအဖြစ် ထိရောက်စွာ အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော စီးပွားရေးကို မိတ်ဆက်မှုမပြုမီ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များမှစ၍ အစိုးရသည် Shenzhen နှင့် အခြားကမ်းရိုးတန်းအထူးစီးပွားရေးဇုန်များရှိ အဖွဲ့အစည်းအသစ်များ၊ လွတ်လပ်သောစီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတို့နှင့် စမ်းသပ်မှု ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ မကြာသေးမီက နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ပိုမိုဖြေလျှော့ပေးသည့် ခွင့်မပြုနိုင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာရင်း (အတိအလင်းစာရင်းပြုထားသည့် စက်မှုလုပ်ငန်းများ ၌ ဝင်ရောက်ခွင့်ကို ကန့်သတ်ထားသည်) ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ရှန်ဟိုင်းကုန်သွယ်မှု ကင်းလွတ်ဇုန်တွင် ပထမဦးဆုံး စမ်းသပ်အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အခြားသောဇုန်များ၌ ၎င်းခွင့်မပြုနိုင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာရင်းကို အသုံးပြုခဲ့ပြီး ၂၀၁၈

ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားမူဝါဒအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည် (UNCTAD, 2019) ။ ထိုနည်းတူ မောရစ်သျှနိုင်ငံ၏ ပို့ကုန်ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ရေးဇုန် (EPZ) အစီအစဉ်၏ အောင်မြင်မှုမှာ အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးပေးခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သို့မဟုတ် တင်ပို့မှုမဟုတ်ဘဲ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေခဲ့ပြီး စီးပွားရေး၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ အသွင်ပြောင်းလဲမှုကို သေချာစေခဲ့ပါသည် (Farole and Akinci, 2011) ။

ထိုနည်းတူစွာ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်တိုးတက်ရန်အတွက် မူဝါဒများ စမ်းသပ်ရာတွင် ထိရောက်သည့် ရှေ့ပြေးအစီအစဉ်တစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုနိုင် ပါသည်။ ၎င်းတို့ကို ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်နယ်ပယ်၊ တစ်နေရာတည်းတွင် အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်စနစ်၊ ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် ဆောင်ရွက်မှုနှင့် စီးပွားရေးချိတ်ဆက်ပေးသည့်အစီအစဉ်တို့တွင် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း မူဘောင်သည် မူဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍ တစ်ခုအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုသည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များကို လျစ်လျူမရှုသင့်ကြောင်း သတ်မှတ်ထားပါသည်။ Shenzhen သည် နိုင်ငံ၏ အလုံးစုံစီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ရှုထောင့်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပါသည် (Cheesman, 2012)။ အဆိုပါကာလအတွင်း တရုတ်နိုင်ငံအတွက် အလုပ်လုပ်ခဲ့မှုသည် အခြားသောနေရာများတွင် အလုပ်လုပ်ရန် လိုအပ်မည်မဟုတ်ပါ။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များတွင် အောင်မြင်သည့် ရှေ့ပြေးအစီအစဉ်များ သည် ဒေသဆိုင်ရာစွမ်းရည်များ (အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှစ်ခုလုံး) ကို ဖန်တီးရာတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမရှိပါက ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် စီးပွားရေးသို့ ရောက်ရှိသောအခါ ထိရောက်မှု ရှိလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။

ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုနှင့် အဆင့်မြှင့်တင်မှုကို တိုးမြှင့်ခြင်း

လုံလောက်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် စီးပွားရေးလွယ်ကူချောမွေ့စေရန် အလေ့ အကျင့်ကောင်းများမှတစ်ဆင့် ဇုန်များသည် ကောင်းမွန်ခြင်းမရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝန်းကျင်အတွက် ကုစားနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း အထူးစီးပွားရေးဇုန်များသည် ယေဘုယျရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင် တိုးတက်ရန်အတွက် အစားထိုးမှုတစ်ခုမဟုတ်ပါ။ အချိန် ကြာလာသည်နှင့်အမျှ ဆန်းသစ်တီထွင်မှုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းကို ရေရှည်ထိန်းထားနိုင်ခြင်း မရှိဘဲ နည်းပညာအဆင့်မြှင့်တင်မှုနည်းပါးခြင်း သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းအသစ်များ ဖန်တီးနိုင် ခြင်းမရှိ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ဇုန်များရှိ အလုပ်အကိုင်အများစုသည် ကျွမ်းကျင်မှုမလိုအပ်ဘဲ

ထုတ်လုပ်မှုတွင် နည်းပညာနိမ့်နိမ့်ဖြင့် ပြုလုပ်ရသည့်အလုပ်များ ဖြစ်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ပိုမိုကုန်နှင့် အလုပ်အကိုင်တို့ကို ထိထိရောက်ရောက် ဖန်တီးပေးနိုင်သည့် ဇုန်များ၌ပင် ပိုမို ကျယ်ပြန့်သော ဖွံ့ဖြိုးမှုရည်ရွယ်ချက်များ ပျောက်ဆုံးနေပြီး အပြိုင်စီးပွားရေးကို ဖြစ်ပေါ် စေပါသည်။ ဒိုမီနီကန်သမ္မတနိုင်ငံတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များသည် ကနဦး၌ စီးပွားရေးကို စိုက်ပျိုးရေးကုန်စည်များမှ အထည်အလိပ်ထုတ်လုပ်ခြင်းသို့ ပြောင်းလဲနိုင်ရန် ကူညီပေးခဲ့ ပါသည်။ သို့သော် ကုန်သွယ်ရေးဦးစားပေးမှု၊ ကင်းလွတ်ခွင့်များနှင့် လုပ်ခလစာနိမ့်မှုအပေါ် အစီအစဉ်၏ မှီခိုမှုသည် ဇုန်များ၏ သဘောသဘာဝအရ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းကို ကျဆင်းစေပြီး ဦးစားပေးမှုမှာ တစ်ဖြည်းဖြည်း လျော့ကျလာပြီး လုပ်ခလစာတက်လာသောအခါ ယှဉ်ပြိုင် နိုင်စွမ်းမှာ ရပ်တန့်သွားမည်ဖြစ်ပါသည် (Burgaud and Farole, 2011)။

ကာလရှည်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှုနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲခြင်းတို့တွင် အထောက်အကူပြုသည့် ဇုန်အစီအစဉ်များသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် အမျိုးသားဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုမဟာဗျူဟာတွင် ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းတို့၏ ကန့်သတ်ချက်များကို ကျော်လွန်၍ သက်ရောက်မှုများဖြစ်စေသည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအတွက် နိုင်ငံ၏ အခြားဒေသများနှင့် ဆက်သွယ်နိုင်မည့် သင့်လျော်သည့် ချိတ်ဆက်မှု၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ရာတွင် ကြုံတွေ့ ရသည့် အခက်အခဲများကို လျော့ချခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုတို့အပါအဝင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် အမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမဟာဗျူဟာ နှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ လိုအပ်ပါသည်။ လက်တွေ့အားဖြင့် ဇုန်များ များပြားနေခြင်းအတွက် ဇုန်အတွင်းရှိ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများနှင့် ဇုန်ပြင်ပရှိ စီးပွားရေးဆောင်ရွက်သူများအကြား နည်းပညာနှင့် အသိပညာကို လွှဲပြောင်းပေးနိုင်သော ချိတ်ဆက်မှုကို အားပေးသည့် သတ်မှတ်ချက်များ ချမှတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါချိတ်ဆက်မှုများ၏ အတိုင်းအတာသည် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှ လိုလားသည့် အချက်များနှင့် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ဆောင်ရွက်နိုင်မှုအကြား ကွာဟချက်မည်မျှ ကြီးမားသည်ဆိုသည့် အချက်အပေါ် မူတည် ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ဆောင်ရွက်နိုင်မှု အားကောင်းသည်နှင့်အမျှ အသိပညာလွှဲပြောင်းနိုင်မှု ပိုမိုကြီးမားမည် ဖြစ်ပါသည်။

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များပါဝင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးမှုမဟာဗျူဟာများသည် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ ဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းတို့ကို မည်သို့ အထောက်အကူပြုကြောင်း သာဓကများစွာ ရှိပါသည်။ အစောပိုင်းသာဓကများတွင် ကိုရီးယားနိုင်ငံနှင့် တရုတ်တိုင်ပေတို့

ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းနိုင်ငံတို့တွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများနှင့် ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူ ချိတ်ဆက်မှုပုံစံကို ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံနှင့် မလေးရှားနိုင်ငံတို့သည်လည်း လျှပ်စစ်ပစ္စည်းများ၊ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် software ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့အပါအဝင် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် တန်ဖိုးမြင့်နှင့် နည်းပညာ ဦးစားပေး စက်မှုလုပ်ငန်းများ အဆင့်မြှင့်တင်မှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန် ၎င်းတို့၏ အထူးစီးပွားရေးဇုန်အစီအစဉ်များကို အသုံးပြုနိုင်ခဲ့ပါသည် (ASEAN, 2017)။ အာရှပြင်ပ၌ ဒိုမီနီကန်သမ္မတနိုင်ငံ၊ မောရစ်သျှနိုင်ငံနှင့် လက်စ်ဆိုသိုနိုင်ငံတို့အပါအဝင် နိုင်ငံအများအပြား တွင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့် ဇုန်များ ရှိပါသည်။

သုတေသနမှ အကြံပြုသည်မှာ စီးပွားရေးဇုန်များ၊ ဒေသဆိုင်ရာတက္ကသိုလ်များနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရပ်သင်တန်းကျောင်းတို့အကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်ရန်နှင့် အိမ်ရှင်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးနှင့် ချိတ်ဆက်မှုများကို တိုးချဲ့နိုင်ရန်အတွက် အရေးကြီးသည့် စွမ်းအားတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု သုတေသနမှ အကြံပြုပါ သည်။ ဒိုမီနီကန်သမ္မတနိုင်ငံတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဆောင်ရွက်ချက်နှင့် ပို့ကုန်များ ကျဆင်းမှုကြောင့် နိုင်ငံ၏ထုတ်လုပ်မှုပုံရိပ်ကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် လူ့စွမ်းအားဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုကို အားပေးခဲ့ပါသည်။ ဒေသဆိုင်ရာ တက္ကသိုလ်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်အရေအတွက် များပြားလာပြီး ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ အထူးစီးပွားရေးဇုန် တင်ပို့မှု ပြန်လည် ကောင်းမွန်လာကာ ထုတ်လုပ်မှုတွင် အမျိုးအစား ပိုမိုများပြားလာခဲ့ပါ သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များကြောင့် သွယ်ဝိုက်အလုပ်အကိုင်များသည် ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် ၂၅၀,၀၀၀ အထိ တိုးတက်လာခဲ့ပြီး အထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွင်းရှိ အလုပ်အကိုင်အရေအတွက်ထက် နှစ်ဆ ဖြစ်ပါသည်။

ပုံ ၇-၁ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်ရှိ စက်မှုဇုန်များ

တည်ထောင်ပြီးစက်မှုဇုန် (၁၉)ခုနှင့် တည်နေရာပြမြေပုံ

- (၁) ရန်ကင်းအရှေ့ပိုင်းခရိုင်စက်မှုဇုန်
- (၂) ရန်ကင်းတောင်ပိုင်းခရိုင်စက်မှုဇုန်
- (၃) ရန်ကင်းမြောက်ပိုင်းခရိုင်စက်မှုဇုန်
- (၄) မန္တလေးစက်မှုဇုန်
- (၅) မုံရွာစက်မှုဇုန်
- (၆) မြင်းခြံစက်မှုဇုန်
- (၇) ကလေးစက်မှုဇုန်
- (၈) ပခုက္ကူစက်မှုဇုန်
- (၉) ရေနံချောင်းစက်မှုဇုန်
- (၁၀) မိတ္ထီလာစက်မှုဇုန်
- (၁၁) ပြည်စက်မှုဇုန်
- (၁၂) ဗြိတိန်စက်မှုဇုန်
- (၁၃) မော်လမြိုင်စက်မှုဇုန်
- (၁၄) တောင်ကြီး (အေးသာယာ) စက်မှုဇုန်
- (၁၅) ပုသိမ်စက်မှုဇုန်
- (၁၆) မြောင်းမြစက်မှုဇုန်
- (၁၇) ဟင်္သာတစက်မှုဇုန်
- (၁၈) ဘားအံစက်မှုဇုန်
- (၁၉) နေပြည်တော် ဒက္ခိဏသီရိစက်မှုဇုန်

ရင်းမြစ်။ စက်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့်စစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာန၊ စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာန (၂၀၁၉)

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဇုန်များအတွက် စည်းမျဉ်းမူဘောင်

အထူးစီးပွားရေးဇုန်အစီအစဉ်များကို အထူးပြုစည်းမျဉ်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ မူဘောင်မှ စီမံအုပ်ချုပ်ပါသည်။ အခြေခံအားဖြင့် ကုန်သွယ်မှု၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ မြေ၊ အခွန်၊ အလုပ်သမားနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်စသည်တို့၏ မူဝါဒများနှင့် ဆက်စပ်ပါသည် (ဇယား ၇-၃)။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်တည်ထောင်မှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် စနစ်ကို

စီစဉ်ထားပြီး အထူးစီးပွားရေးဇုန် တာဝန်ရှိသူများ၊ ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူများနှင့် အသုံးပြုသူများ လိုက်နာရမည့်တာဝန်နှင့် အခွင့်အရေးများကို ချမှတ်ထားပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်၊ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုတို့အတွက် အဓိကဥပဒေမှာ ၂၀၁၄ ခုနှစ် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ (ယခုမှစ၍ SEZ Law) နှင့် ၎င်းဥပဒေကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် မြန်မာ အထူးစီးပွားရေးဇုန် နည်းဥပဒေများ (SEZ Rules) တို့ဖြစ်ပါသည်။ SEZ ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် မြေ၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အလုပ်သမားရေးရာကိစ္စရပ်များအပေါ် သက်ဆိုင်သည့် အမျိုးသားဥပဒေများဖြစ်ကြောင်း ထပ်လောင်းအတည်ပြုပါသည်။

စက်မှုဇုန်များတွင် မကြာမီ ပြောင်းလဲနိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း ယနေ့အချိန်အထိ သီးခြားလုပ်ထုံးလုပ်နည်း မရှိပါ။ အစိုးရသည် စက်မှုဇုန်ဥပဒေမူကြမ်းကို လွှတ်တော်သို့ တင်ပြခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ် နှစ်ကုန်မတိုင်မီ ပြဋ္ဌာန်းနိုင်မည်ဟု မျှော်မှန်းထားပါသည် (Frontier Myanmar Research, 2019)။ အဆိုပြုဥပဒေ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဇုန်စီမံကိန်းရေးဆွဲရန် အတွက် စနစ်ကျသည့် ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခု ဖြစ်စေရန်နှင့် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းနှင့်အညီ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်စေရန်နှင့် စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဇယား ၇-၃ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ စည်းမျဉ်းမူဘောင်နှင့်အကျုံးဝင်သည့် အဓိကမူဝါဒနယ်ပယ်များ

အထွေထွေဥပဒေမူဘောင်	အထူးပြုစနစ်ဥပဒေများ
ကုန်သွယ်ရေးနည်းဥပဒေများ	အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် လျင်မြန်သည့် အကောက်ခွန် ရှင်းလင်းရေး
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ	နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် နည်းပါးသည့် ကန့်သတ်ချက်များ၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်တစ်နေရာတည်း၌ အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်စနစ်၊ အပိုအကာအကွယ် ပေးသည့် အပိုဒ်များ
မြေနှင့်အိမ်ခြံမြေဥပဒေများ	မြေပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဖြေလျော့သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ အိမ်ခြံမြေအခွန်မှ ကင်းလွတ်ခွင့်
အခွန်ကုဒ်	ဝင်ငွေခွန်နှင့် တန်ဖိုးမြှင့်ကုန်စည်အတွက်အခွန်တို့မှ ကင်းလွတ်ခွင့်
အလုပ်သမားဥပဒေ	နိုင်ငံခြားအလုပ်သမား ခန့်ပိုင်ခွင့်၊ ပြည်တွင်းအလုပ်သမားများ အား သင်ကြားပေးရန် လိုအပ်ချက်
ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း	ညစ်ညမ်းမှု၊ ဆူညံမှု၊ ရေအသုံးပြုမှုနှင့် အမှိုက်စွန့်ပစ်ခြင်း တို့နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် တာဝန်များ

ရင်းမြစ်။ UNCTAD (2019) မှရယူထားခြင်း

အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ၏ အဓိကအချက်များ

ပြည်တွင်းစီးပွားရေးနှင့် သိသာထင်ရှားစွာ ချိတ်ဆက်မှုများမှတစ်ဆင့် ဇုန်အကျိုး ကျေးဇူး ထက်ပိုသည့် အကျိုးကျေးဇူးဖြစ်စေနိုင်သည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန် အစီအစဉ်များသည် သတ်မှတ်ထားသည့် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ရရှိရန်အတွက် ရှင်းလင်းပြတ်သားသည့် မျှော်မှန်းချက်နှင့် မဟာဗျူဟာနှင့်အတူ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့ပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်အစီ အစဉ်များသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အစီအစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်၊ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ဦးတည်သည့် ဆောင်ရွက်မှု များ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များတည်ထောင်မှု၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆွဲဆောင်သည့် ကိရိယာများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ချက်များနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များမှတစ်ဆင့် ဤမဟာဗျူဟာကို အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေတွင် ထည့်သွင်း ထားပါသည်။

နိုင်ငံပေါင်း ၁၁၅ နိုင်ငံ၏ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေများအပေါ် UNCTAD ၏ မကြာသေးမီက စစ်တမ်းအရ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ၏ ၉၀ % ကျော်တွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်၏ ယေဘုယျအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ပါဝင်ပြီး ၃ ပုံ ၁ ပုံထက်နည်းသည့် ဥပဒေများတွင် တိကျသော ဇုန်အမျိုးအစားနှင့် ၎င်းတို့ကို အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုထားမှုရှိပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူထား သည့် ဥပဒေများ၏ ၃ ပုံ ၂ ပုံတွင် ဇုန်၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အများဆုံးကိုးကားသော ရည်ရွယ်ချက်များမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆွဲဆောင်ခြင်း၊ ပို့ကုန်တိုးမြှင့် ခြင်းနှင့် အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးခြင်း (၅၉ %) ကဲ့သို့ စီးပွားရေးဆိုင်ရာသက်ရောက်မှုများ အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေများ၏ ထက်ဝက်ခန့်သည် ဆန်းသစ်တီထွင်မှုကို ရှာဖွေခြင်း၊ စက်မှုကဏ္ဍကို အရှိန်မြှင့်တင်ခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ စီးပွားရေးအရကွဲပြားမှု ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာပြောင်းလဲမှု သို့မဟုတ် တန်ဖိုးကွင်းဆက်သို့ ပေါင်းစည်းမှုစသည့် အားကောင်းသည့် တိုးတက်မှုရည်ရွယ်ချက်ကို ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားပါသည်။ ၂၀ % သာ လျှင် အလုပ်အကိုင်အရည်အသွေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်မှု သို့မဟုတ် ကျား/ မ ကိစ္စရပ်များ နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရည်ရွယ်ချက်များကို ချမှတ်ထားပါသည် (UNCTAD, 2019) ။

မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေတွင် ပထဝီအနေအထားအရ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ခြင်းအပေါ် အခြေခံ၍ အထူးစီးပွားရေးဇုန်၏ ယေဘုယျအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိ သူမှ ထုတ်ပြန်သည့် ဥပဒေကြောင်းအရ အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွင်း

တည်ထောင်နိုင်သည့် ဇုန်အမျိုးအစားသတ်မှတ်ချက်များစသည်တို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ကင်းလွတ်ဇုန်များသည် နိုင်ငံတော်၏ ပြင်ပတွင် ရှိသည်ဟု မှတ်ယူရမည်ဖြစ်ပြီး အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်သည် ပို့ကုန်ဦးစားပေး ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများကို ဦးစားပေး ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုနှင့် အခွန်ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရဖြစ်သည့် လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်များသည် အခြေခံအားဖြင့် ပြည်တွင်း သို့မဟုတ် အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဈေးကွက်များအကြား ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။ တတိယအမျိုးအစားဖြစ်သည့် အခြားဇုန် အမျိုးအစားသည် ကင်းလွတ်ဇုန်နှင့် လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်အပြင် ဈေးကွက်လိုအပ်ချက် အရ အထူးစီးပွားရေးဇုန်စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီမှ သတ်မှတ်နိုင်သည့်ဇုန် ဖြစ်ပါသည်။ အထူး စီးပွားရေးဇုန်အတွင်း ကင်းလွတ်ဇုန်၊ လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန် သို့မဟုတ် အခြားဇုန် စသည်တို့၏ ဆောင်ရွက်ချက်များ၏ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ချက် မလိုအပ်ပါ။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေပုဒ်မ ၄ တွင် ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် စီးပွားရေး တည်ငြိမ်မှု၊ အားကောင်းသည့်ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရည်ရွယ်ချက်များပါဝင်ပြီး အလေ့အကျင့်ကောင်းများအရ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမဟာဗျူဟာနှင့် ချိတ်ဆက်နေပါသည်။ သိသာထင်ရှားစွာဖြင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်အစီအစဉ်များသည် အမျိုးသားစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံကိန်းကို အထောက်အကူပြုရန်၊ အလုပ်အကိုင်ဖန်တီး ရန်နှင့် အလုပ်သမားများ၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်းမြင့်မားစေရန်၊ အခြားနိုင်ငံများနှင့် စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မြှင့်တင်ရန်နှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရပ် သင်ကြား နိုင်ရန်အတွက် အခွင့်အလမ်းများ ထောက်ပံ့ပေးရန်၊ ပြည်တွင်းပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အားပေးရန်၊ စက်မှုလုပ်ငန်းများချိတ်ဆက်မှုဖန်တီးရန်အတွက် အထောက်အကူပြုရန် ဖြစ်ပါ သည်။ ၎င်းရည်ရွယ်ချက်များ၊ ချိတ်ဆက်မှုများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရပ် သင်ကြားနိုင်မည့် အခွင့်အရေးများသည် ဇုန်အစီအစဉ်အတွက် ကောင်းမွန်သည့် အခြေခံ ဖြစ်ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆွဲဆောင်သည့် ကိရိယာများ

အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေအများစုတွင် အထွေထွေဥပဒေမူဘောင်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆွဲဆောင်မှုအတွက် ဇုန်များ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အထူးအခွင့်အရေး ပေးသည့် ကိရိယာများ ပါဝင်ပါသည် (ဇယား ၇.၄)။ အများစုမှာ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မက်လုံးနှင့် အထူးအကောက်ခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ဖြစ်ပြီး အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေအရ ၈၅%

နှင့် ၈၂% ရှိပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကာအကွယ် ပေးခြင်း သို့မဟုတ် မြေအသုံးပြုခွင့် (၂၈-၃၆ %) စသည်တို့ နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များမှာ ပိုမိုနည်းပါးပါသည်။ ကုန်သွယ်မှုအဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်းနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံပြဋ္ဌာန်းချက် (၁၈-၁၉ %) နှင့် ကျောင်းများနှင့် ဆေးရုံကဲ့သို့ လူမှုရေးသာယာအဆင်ပြေမှုအတွက် ၃ % သာ ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါရှိပါသည် (UNCTAD, 2019)။ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေသည် အတော်အသင့် ပြည့်စုံမှုရှိပြီး ၎င်း၏ကိရိယာများကို လူမှုရေးသာယာအဆင်ပြေမှုများ (ဆောင်ရွက်နိုင်သည် သို့သော် လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်တွင် တည်ထောင်ရန်မလိုပါ။) မှလွဲ၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်ရန် အသုံးပြုပါသည်။

ဇယား ၇-၄ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်သည့် ကိရိယာများ

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်သည့် ကိရိယာများ	အထူးစီးပွားရေးဇုန်၏ ရာခိုင်နှုန်း	မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေ
ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မက်လုံးများ	၈၅ %	✓
အထူးအကောက်ခွန်စနစ်	၈၂ %	✓
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်း	၃၆ %	✓
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အကာအကွယ်ပေးခြင်း	၂၉ %	✓
ဦးစားပေးမြေအသုံးပြုခွင့်	၂၈ %	✓
ကုန်သွယ်မှုအဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်း	၁၉ %	✓
အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်	၁၈ %	✓
လူမှုရေးသာယာပြောမှု	၃ %	✓

ရင်းမြစ်။ UNCTAD (2019) အပေါ်အခြေခံ၍ စာရေးသူ၏ ရှင်းလင်းချက်နှင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ် မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ

အသုံးများသည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကင်းလွတ်ခွင့်များတွင် ဝင်ငွေခွန်အပေါ် အခွန်လျှော့ခြင်းနှင့် ကင်းလွတ်ခွင့်၊ ကုန်ကျစရိတ်အပေါ် အခွန်ဖြတ်ခြင်း (ဥပမာ - သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု) နှင့် ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းများအပေါ် တန်ဖိုးလျှော့တွက်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်များဖြစ်သည့် ကင်းလွတ်ခွင့်အစီအစဉ်သည် သိသာသည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကုန်ကျစရိတ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင် ကင်းလွတ်ခွင့်အစီအစဉ်သည် ဒေသတွင်း၌ ရက်ရောမှု အနည်းဆုံးဖြစ်ပြီး အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ကြောင့် စွန့်လွှတ်ရသည့် ဘဏ္ဍာငွေမှာ GDP ၏ ၆% ဟု ခန့်မှန်းခဲ့ပါသည် (OECD, 2018a)။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုန်ကျစရိတ်ထက် ပိုနည်းသည့် ကင်းလွတ်ခွင့်များ (ဥပမာ- အခွန်ဖြတ်တောက်ခြင်းနှင့် အကြွေး) သည် အမြတ်ကို အခြေခံသည့် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် (အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် ဝင်ငွေခွန်) ထက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသစ်များကို ဆွဲဆောင်ရန် ပိုမိုထိရောက်မှုရှိကြောင်း စဉ်းစားလာကြပါသည်။ သီးခြားဆောင်ရွက်ချက်များကို ဦးတည်သည့် ကင်းလွတ်ခွင့်များ (ဥပမာ သင်တန်း သို့မဟုတ် ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု) တွင် နားလည်မှုအရည်အချင်းပြည့်ဝမှုနှင့် ကြီးကြပ်စစ်ဆေးမှုအပေါ် လိုက်နာမှုတို့အတွက် ပိုမိုသည့် ငွေပေးချေမှု ကုန်ကျစရိတ်ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းကို ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ပါက လူမှု-စီးပွားရည်ရွယ်ချက်ကို အောင်မြင်စေရန် အထောက်အကူပြုမည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေတွင် ကင်းလွတ်ဇုန်ရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ပထမ ၇ နှစ် ဝင်ငွေခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်ရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ပထမ ၅ နှစ်အတွက် ဝင်ငွေခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်၊ ဒုတိယ ၅ နှစ် အတွက် ဝင်ငွေခွန်နှုန်းထား၏ ၅၀% သက်သာခွင့်နှင့် အမြတ်ငွေအပေါ် ဝင်ငွေခွန်နှုန်းထား၏ ၅၀ % သက်သာခွင့် စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ၂၅% ၏ စံကော်ပိုရိတ်အခွန်နှုန်းကို အသုံးပြုသည်။ အခွန်ဆောင်ထားသည့် အမြတ်မှ အစုရှယ်ယာရှင်များသို့ ပေးသည့် အမြတ်များကို အမြတ်ခွန်မှ ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုသည်။ ထို့အပြင် ကင်းလွတ်ဇုန်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ထုတ်လုပ်မှုအတွက် အသုံးပြုသည့် တင်သွင်းပစ္စည်းများအားလုံးအပေါ် အကောက်ခွန်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် ကင်းလွတ်ခွင့်ရပါသည် (လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်မှ တင်သွင်းကုန်များ အပါအဝင်)။ လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် တင်သွင်းသည့် ကုန်စည်အပေါ်တွင်သာ ကင်းလွတ်ခွင့်ရနိုင်ပါသည်။ ကင်းလွတ်ဇုန်များရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူမှ ဝန်ထမ်းများကို လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်းနှင့် သုတေသနလုပ်ငန်း တို့အတွက် ကုန်ကျစရိတ်များကို အခွန်စည်းကြပ်ထိုက်သောဝင်ငွေမှ နုတ်ပယ်နိုင်ပါ သည်။

ပထမအချက်အနေဖြင့် မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ^၁ နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ^၂ တို့ကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ကုန်းတွင်းရှိရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် အခွန်နှင့်အကောက်ခွန်တွင် ကင်းလွတ်ခွင့်များမှာ အတူတူပင်ဖြစ်ပြီး ကုန်းတွင်းပိုင်းရှိ တင်ပို့သူများသည် ကင်းလွတ်ဇုန်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကဲ့သို့ တူညီသည့် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အကောက်ခွန် အကျိုးကျေးဇူးများရရှိကြပါသည် (ဇယား ၇.၅)။ သို့သော်လည်း ၎င်းဇုန် ၂ ခုကြားရှိ အရေးကြီးသည့် ကွာခြားချက်မှာ ကနဦးဝင်ငွေခွန် ကင်းလွတ်ခွင့် ရရှိပြီးနောက် ဝင်ငွေခွန်နှုန်းထား လျော့ချသည့် ထပ်တိုး

ကာလဖြစ်ပြီး ပို့ကုန်ဦးစားပေး (ကင်းလွတ်ဇုန်) နှင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက်ဦးစားပေး (လုပ်ငန်း မြှင့်တင်ရေးဇုန်) တို့ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ရရှိပါသည် (ဇယား ၇.၄)။ ဈေးကွက်ထိုးဖောက် ခြင်းနှင့် ထုတ်ကုန်ကို လိုက်လျောညီထွေစွာ ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်ခြင်းတို့နှင့်ဆက်စပ်သော ဈေးကွက်ရှာဖွေ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို မြှင့်မားသည့်ကုန်ကျစရိတ်အတွက် ကင်းလွတ်ခွင့် များကြောင့် ဘဏ္ဍာရေးပိုင်းတွင် အစားထိုးပေးနိုင်သည့်အချိန်တွင် ပြည်တွင်းဇုန်ပြင်ပရှိ ကုမ္ပဏီများသည် လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကဲ့သို့ တူညီသည့်ဈေးကွက် တွင် ယှဉ်ပြိုင်ရသည်ဖြစ်ရာ အဆိုပါဇုန်အတွင်းရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများရရှိသည့် ဘဏ္ဍာရေး ပိုင်းဆိုင်ရာ အကျိုးအမြတ်မရရှိခြင်းသည် ၎င်းတို့အတွက် အထူးသဖြင့် ထိခိုက်စေပါသည်။

ဇယား ၇-၅ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအတွင်းနှင့်ပြင်ပတွင် အခွန်သက်သာခွင့်ပြုခြင်း

		အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအတွင်း		အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအပြင်
ဥပဒေ		အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ		ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ
ခွင့်ပြုချက်		အထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီ		မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်
အခွန် ကင်းလွတ် ခွင့်များနှင့် လျော့ချခွင့် များ	ကုန်သွယ် လုပ်ငန်းခွန်/ တန်ဖိုးမြှင့် ထုတ်သည့် ကုန်စည် အတွက်အခွန်	ကင်းလွတ်ဇုန်	ကင်းလွတ်ခွင့်များ	ကင်းလွတ်ခွင့်မရှိပါ။
		လုပ်ငန်း မြှင့်တင်ရေးဇုန်	ကင်းလွတ်ခွင့် ၅ နှစ်	
	ဝင်ငွေခွန် (စီအိုင်တီ)	ကင်းလွတ်ဇုန်	ကင်းလွတ်ခွင့် ၇ နှစ်၊ နောက်ထပ် ၅ နှစ် အတွက် ၅၀ % သက်သာခွင့်၊ ပြန်လည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့် အမြတ်အပေါ် ၅ နှစ်အတွက် ၅၀ % သက်သာခွင့်	လုပ်ငန်း၏ တည်နေရာအပေါ် မူတည်၍ ဦးစားပေး မြှင့်တင်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကဏ္ဍအတွက် ဝင်ငွေခွန် ကင်းလွတ်ခွင့် ၃ နှစ်၊ ၅ နှစ် သို့မဟုတ် ၇ နှစ်
		လုပ်ငန်း မြှင့်တင်ရေးဇုန်	ကင်းလွတ်ခွင့် ၅ နှစ်၊ နောက်ထပ် ၅ နှစ် အတွက် ၅၀ % သက်သာခွင့်၊ ပြန်လည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့် အမြတ်အပေါ် ၅ နှစ် အတွက် ၅၀ % သက်သာခွင့်	
အမြတ်ခွန်	ကင်းလွတ်ဇုန်	ဝင်ငွေခွန်ပေးဆောင် ထားပြီးသည့်အမြတ်မှ ခွဲဝေပေးသည့်	ကင်းလွတ်ခွင့်မရှိပါ။	
	လုပ်ငန်း မြှင့်တင်ရေးဇုန်			

			အမြတ်အပေါ် ကင်းလွတ်ခွင့်	
	နုတ်ပယ်ခွင့်များ	ကင်းလွတ်ဇုန်	ပြည်တွင်း ဝန်ထမ်းများကို လေ့ကျင့်သင်ကြား ပေးခြင်းနှင့် သုတေသနလုပ်ငန်း	သုတေသနလုပ်ငန်း
		လုပ်ငန်း မြှင့်တင်ရေးဇုန်	သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပါ။	
အကောက်ခွန်များ		ကင်းလွတ်ဇုန်	တာရှည်ခံသည့် ကုန်စည်၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ထုတ်လုပ်ပြီးသည့် ကုန်စည်များနှင့် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများ တင်သွင်းမှုအပေါ် ကင်းလွတ်ခွင့် (လုပ်ငန်းမြှင့်တင် ရေးဇုန်မှ အပါအဝင်)	ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်း တည်ဆောက်ရေးကာလအတွင်းသို့ မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းပြင်ဆင်မှုကာလအတွင်း တာရှည်ခံသည့် ကုန်စည် တင်သွင်းမှုအပေါ် ကင်းလွတ်ခွင့်၊ တင်ပို့ကုန်စည် ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် တင်သွင်း သည့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ထုတ်လုပ်ပြီးသည့် ကုန်စည်များနှင့် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများ အတွက် ပေးဆောင်ထားသည့် အခွန်ငွေပြန်လည်ထုတ်ပေးခြင်း
		လုပ်ငန်း မြှင့်တင်ရေးဇုန်	တာရှည်ခံသည့် ကုန်စည်အတွက် ၅ နှစ် ကင်းလွတ်ခွင့်၊ နောက် ၅ နှစ် အတွက် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း သက်သာခွင့်၊ တင်ပို့ ကုန်စည် ထုတ်လုပ် ရန်အတွက် တင်သွင်းသည့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ထုတ်လုပ်ပြီးသည့် ကုန်စည်များနှင့် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်း များအတွက် ပေးဆောင်ထားသည့် အခွန်ငွေ ပြန်လည် ထုတ်ပေးခြင်း	

ရင်းမြစ်။ အိုအီးစီဒီမှ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအပေါ် အခြေခံသည်။
 ဝင်ငွေခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်သည် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ၏ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များထက် ပိုမို
 တိုတောင်းခြင်း သို့မဟုတ် တူညီသည့်အခြေအနေတွင် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ (အင်ဒိုနီးရှား
 နိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ) မှ ပေးထားသည့် ကင်းလွတ်ခွင့်များထက် ပိုမိုရက်ရော
 သည့် ကင်းလွတ်ခွင့်ပုံစံများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်ပြီး ဝင်ငွေခွန်နှုန်းထား^၃ကို လျှော့ပေးသည့်ကာလ
 ပိုမိုရှည်ကြာပါသည်။ အခွန်စနစ်ကို ရိုးရှင်းလွယ်ကူစေရန်နှင့် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်အပေါ်
 အားထားနေမှုကို လျှော့ချရန်အတွက် နိုင်ငံတကာကျွမ်းကျင်သူများအကြား သဘောတူညီ

ချက်နှင့် ကိုက်ညီစေရန် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများသည် ဇန်နဝါရီလအတွင်းရှိ အခွန်နှုန်းလျှော့ချမှုကို ပယ်ဖျက်ခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံသည် ယနေ့အထိ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များရှိ ကုမ္ပဏီများကို အထူးဘဏ္ဍာရေးအခွင့်အရေးမပေးသည့် အဆိုပါချဉ်းကပ်မှုကို အသုံးပြုပါသည်။ ၎င်းပုံစံသည် ရှုပ်ထွေးမှုနှင့် မမှန်မကန်ပြုလုပ်မှု၏ ရင်းမြစ်ဖြစ်နိုင်သည့် ထပ်ဆင့်ပြုလုပ်ရသည့်စနစ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို ရှောင်ရှားနိုင်ပါသည် (OECD, 2018a)။ ဒေသတွင်းရှိ ပိုမိုတိုးတက်သည့် နိုင်ငံများသည် ဇန်နဝါရီလအခြေခံကင်းလွတ်ခွင့်ပေးသည့်စနစ်ကို မကျင့်သုံးတော့ဘဲ ဦးစားပေး ကဏ္ဍများနှင့် လုပ်ငန်းများကိုသာ ဦးတည်၍ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးကြပါသည်။ စက်မှုလုပ်ငန်းများကို ဦးစားပေးစနစ်ဖြင့် ကျင့်သုံးခြင်းသည် ပြဿနာဖြစ်ပွားနိုင်ပြီး ယခုအခြေအနေတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် သင့်တော်မှုမရှိ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် ဇန်နဝါရီလအတွင်းရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးကို လျှော့ချရန်အတွက် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နည်းလမ်း ရှိပါသည်။

အခြားတစ်ဖက်၌ ဝန်ထမ်းများကို သင်တန်းပေးသည့် ကုန်ကျစရိတ်အတွက် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၂ အရ ပေးအပ်ထားသည့် အခွန်နုတ်ပယ်ခြင်းသည် ပြည်တွင်းဝန်ထမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် ကျွမ်းကျင်မှုကို မြှင့်တင်ရာ၌ အဓိကျသည့် ဆောင်ရွက်မှုဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် လုပ်ငန်းမြှင့်တင်သည့်ဇုန်များနှင့် ကုန်းတွင်းပိုင်းရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အဆိုပါနုတ်ပယ်ခွင့်ကို ထပ်တိုးပေးရန် စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာမက်လုံးများသည် လွှမ်းမိုးမှုရှိသော်လည်း ၎င်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် တစ်ခုတည်းသော ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုမဟုတ်ပါ။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွင်း စီးပွားရေးဝန်းကျင်တိုးတက်လာရန် ငွေကြေးအရ မဟုတ်သည့် မက်လုံးများဖြင့် ကြိုးစားလာကြပြီး နိုင်ငံပေါင်း ၇၇ နိုင်ငံ၏ အချက်အလက်များအရ အခွန်မက်လုံးထက် ငွေကြေးအရ မဟုတ်သည့် မက်လုံးများသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွက် ပိုမိုအောင်မြင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည် (Farole, 2011)။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်တွင်းနှင့်နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အဓိကရင်ဆိုင်ရသည့်အခက်ခဲများမှာ လျှပ်စစ်မီးသုံးစွဲခြင်းနှင့် မြေအသုံးပြုခွင့်ဖြစ်ပါသည် (World Bank, 2016)။ မြန်မာ့အထူးစီးပွားရေးဇုန်မူဘောင်သည် အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပံ့ပိုးပေးရန် ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူများကို တောင်းဆိုထားခြင်း၊ ပြည့်စုံမှုမရှိသည့် မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် မြေအသုံးပြုခွင့်အမျိုးအစားပြောင်းလဲခြင်းတို့တွင် ကုန်ကျသည့် ကုန်ကျစရိတ်ကို ရှောင်လွှဲခြင်း၊ မြေသိမ်းယူခြင်းကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းတို့ဖြင့် အဆိုပါကန့်သတ်ချက်များကို လျှော့ချပေးပါသည်။

အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေသည် အစိုးရဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ရှင်းလင်းမှုများအားလုံးကို ရရှိနိုင်ရန်အတွက် တစ်နေရာတည်း၌ အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် စင်တာထူထောင်ရန် သတ်မှတ်ပေးထားပါသည်။ အဆိုပါစင်တာတွင် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ လာရောက်တာဝန်ထမ်းဆောင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းကိုယ်စားလှယ်များကို သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများထံသို့ ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံရန် မလိုအပ်ဘဲ လိုအပ်သည့် ခွင့်ပြုမိန့်များထုတ်ပေးရန်အတွက် အခွင့်အာဏာပေးအပ်ထား ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အကောက်ခွန်အရာရှိများသည် အလားတူပင် ရိုးရှင်းလွယ်ကူပြီး မြန်ဆန်သည့် အကောက်ခွန်ရှင်းလင်းရေးကို လုပ်ငန်းခွင်တွင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ပြင်ပရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတစ်ယောက်အတွက် တစ်နေရာတည်း၌ ရှင်းလင်းသည့်စနစ်မရှိသည့်အတွက် ၎င်းသည် ကြီးမားသည့် အကျိုးကျေးဇူးဖြစ်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် စီမံကိန်းအတွက် ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန် ဝန်ကြီးဌာနများသို့ လျှောက်လွှာမျိုးစုံကို တင်ပြရပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလိုအပ်ချက်များ

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ ၃ ပုံ ၁ ပုံကျော်မှာ ပို့ကုန်၊ အလုပ်သမားနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုလွှဲပြောင်းခြင်းတို့နှင့် ဆက်စပ်သည့် အနည်းဆုံးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလိုအပ်ချက်နှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု လိုအပ်ချက်တို့အပါအဝင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ထူထောင်ရန်အတွက် တိကျသည့် စံသတ်မှတ်ချက်များကို သတ်မှတ်ထားပါသည် (UNCTAD, 2019)။ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများတွင် အရင်းအနှီးနှင့် ပို့ကုန်လိုအပ်ချက်များအရ အခြားသောဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက ပိုမိုများပြားသော အဆိုပါလိုအပ်ချက်များပါဝင်ပါသည် (ဇယား ၇.၆)။ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကင်းလွတ်ဇုန်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ပို့ကုန်လိုအပ်ချက် ဝေစု၏ ၇၅ % ဖြစ်ပြီး ကင်းလွတ်ဇုန်များ၏ ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့ထုတ်ကုန်များ၏ ၈၀ % ကို ကင်းလွတ်ဇုန်၏ တင်ပို့သူများထံသို့ ရောင်းချရပါသည်။ မတူညီသည်မှာ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ဇုန်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပြည်တွင်းဈေးကွက်သို့ ရောင်းချခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကန့်သတ်ထားခြင်းမရှိပါ။ အဆိုပါရောင်းဝယ်မှုကို သွင်းကုန်အဖြစ် မှတ်ယူပြီး အထွေထွေအခွန်နှင့်အကောက်ခွန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ ဆောင်ရွက်ပါသည်။

ပြည်တွင်းရောင်းဝယ်ခြင်း သို့မဟုတ် ပို့ကုန်ဝေစုလိုအပ်ချက်အပေါ် ဥပဒေအရ အမြင့်ဆုံး သတ်မှတ်ချက်သည် ကုန်းတွင်းပိုင်းရှိ လုပ်ငန်းများကို ကင်းလွတ်ဇုန်မှ လုပ်ငန်းများနှင့်

မျှတမှုမရှိသည့် ယှဉ်ပြိုင်မှုမှ ကာကွယ်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ အခြားတစ်ဖက်၌ ပို့ကုန်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်နှင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက်ရှာဖွေသည့် လုပ်ငန်းများအတွက် ကင်းလွတ် ဇန်သို့ နေရာပြောင်းရွှေ့ရန်အတွက် မက်လုံးများ ဖန်တီးခြင်းမှ ရှောင်ရှားရန် ရည်ရွယ်ပါ သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းသည် ပို့ကုန်ဝေစု လိုအပ်ချက်ကို လိုက်နာရန်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ မက်လုံးများကို ခံစားနိုင်ရန် သို့မဟုတ် ဝယ်လိုအားတွင် မက်ခရိုစီးပွားရေး အတက်အကျ ဖြစ်ခြင်းကို ချိန်ညှိခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်စသည်တို့အတွက် ပြည်တွင်းနှင့် ပို့ကုန်ဈေးကွက်တို့သို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ ခွဲဝေရောင်းချမှုကို မမှန်ကန်မှုကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းသည် ပြည်တွင်း စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသားများအတွက် ကင်းလွတ်ဇန်မှ ထုတ်လုပ်သည့် အရည်အသွေးမြင့် ကုန်စည်များနှင့် လူသုံးကုန်များကို သုံးစွဲနိုင်မှုကို ကန့်သတ် ထားပါသည်။ COVID-19 ကူးစက်ရောဂါနှင့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အတားအဆီးများကြောင့်လည်း အထူးစီးပွားရေးဇန်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသား တို့အတွက် ထိခိုက်မှုဖြစ်နိုင်ပါသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ပို့ကုန်ဝေစုလိုအပ်ချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ကြီးကြပ် စစ်ဆေးမှုသည် စီမံအုပ်ချုပ်မှုရှုထောင့်မှ ကြည့်ပါက ကုန်ကျစရိတ်ရှိနိုင်ပါသည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ပို့ကုန်ဦးစားပေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနှင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက် ဦးစားပေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့ ရရှိနေသည့် လက်ရှိဦးစားပေးဆောင်ရွက်ပေးနေမှု (ဆိုလိုသည်မှာ ဝင်ငွေခွန် ၅၀ % သက်သာခွင့်) သည် မျှတမှုမရှိသည့် ယှဉ်ပြိုင်မှုမှ ကုန်းတွင်းပိုင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အကာအကွယ်ပေးရန် တရားမျှတမှုကို ဆန့်ကျင်ပါသည်။ ဇန်များတွင် အကျိုးအမြတ်အခြေခံဝင်ငွေခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ကို ရပ်ဆိုင်းနေချိန်တွင် သွင်းကုန်အခွန်နှုန်း နိမ့်ခြင်းနှင့် ကုန်းတွင်းပိုင်းစနစ်အရ သွင်းကုန်လုပ်ငန်းစဉ်လွယ်ကူခြင်းသည် ကင်းလွတ်ဇန် နှင့် ကုန်းတွင်းပိုင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအကြား နှိုင်းယှဉ်အကျိုးကွာဟချက်ကို လျှော့ချနိုင်ပါ သည် (OECD, forthcoming 2020)။ ၎င်းချဉ်းကပ်မှုပုံစံသည် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင် သတ်မှတ်ခဲ့သည့် ပုံစံဖြစ်ပြီး ဇန်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ကုန်းတွင်းပိုင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ဘဏ္ဍာရေးအကျိုးခံစားခွင့်အတူတူပင်ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့စဉ်းစားသည့် နိုင်ငံများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အနေဖြင့် ပြည်တွင်းဝန်ထမ်းများကို လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် အထူးစီးပွားရေးဇန်ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၇၃ တွင် နိုင်ငံသားဝန်ထမ်းများ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှု တိုးတက်လာစေရေးအတွက် လုပ်ငန်း အမျိုးအစားအလိုက် သက်ဆိုင်ရာဘာသာရပ်များကို လေ့ကျင့်ပေးခြင်း၊ သင်တန်းပေးခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ရန် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ကမ္ဘောဒီးယား နိုင်ငံတွင် ဇန်အတွင်းနှင့် ဇန်ပြင်ပရှိရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအားလုံးသည် အမျိုးသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု

ဥပဒေအရ ကမ္ဘောဒီးယားဝန်ထမ်းများကို ပြည့်စုံလုံလောက်ပြီး လိုက်ဖက်မှုရှိသည့် သင်တန်းများကို ပြုလုပ်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ဇုန်ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူများသည် ကမ္ဘောဒီးယားအလုပ်သမားများနှင့် ဝန်ထမ်းများကို သင်တန်းပေးရာတွင် အဆင်ပြေစေရန်နှင့် သီးခြားဒီဇိုင်းရေးဆွဲထားသည့် အစီအစဉ်များမှတစ်ဆင့် အသိပညာအသစ်များနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် အလုပ်သမားနှင့် သက်မွေးပညာသင်တန်းဝန်ကြီးဌာနနှင့် ဆက်သွယ်ရန် တာဝန်ရှိပါသည်။

၎င်း၏ ဒေသတွင်းနိုင်ငံများကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များတွင် နိုင်ငံခြားအလုပ်သမားကို နည်းပညာနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုစွမ်းရည်အတွက်သာလျှင် ခွင့်ပြုထားပါသည်။ အထူးသဖြင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၇၅ အရ လုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့၏ ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများအစား မြန်မာနိုင်ငံသားများကို လုပ်ငန်းစတင်သည့် ပထမနှစ်တွင် အနည်းဆုံး ၂၅ % မှ ခြောက်နှစ်မြောက်နှစ်တွင် ၇၅ % အထိ ခန့်ထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၏ ဥပဒေသည် ပိုမိုကန့်သတ်ပြီး နိုင်ငံခြားသား ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းအများဆုံး ၁၀ % သာ ခွင့်ပြုထားပါသည်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြားကျွမ်းကျင်အလုပ်သမားများအပေါ် ကန့်သတ်ချက်မရှိပါ။ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရန် လိုအပ်ချက်ဖြစ်သည့် ပုဒ်မ ၇၃ နှင့် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးသည့် ကုန်ကျစရိတ်အပေါ် အခွန်မှ နုတ်ပယ်ခွင့်ဖြစ်သည့် ပုဒ်မ ၅၂ တို့အရ နိုင်ငံခြားသား အလုပ်သမားများအပေါ် ကန့်သတ်ချက်တိုးမြှင့်လာသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ချဉ်းကပ်မှုပုံစံသည် ၎င်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို ကြီးကြပ်ရန်အတွက် စီမံအုပ်ချုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်မှာ ကြီးသော်လည်း ကျွမ်းကျင်မှုကို အဆင့်မြှင့်ရန် အားပေးသည့် နည်းလမ်းဖြစ်ပြီး နိုင်ငံအတွင်းသို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ကြာရှည်လာရောက်လုပ်ကိုင်စေမည့် နည်းလမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံကဲ့သို့ ကန့်သတ်ချက်နည်းပါးသည့် ပုံစံသည် လိုအပ်သော အရည်အချင်းပြည့်ဝသည့် လူ့စွမ်းအားကို ယူဆောင်လာရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူကို ပိုမိုအဆင်ပြေစေပြီး ဇုန်၏ ဆွဲဆောင်အားကောင်းမှုကို တိုးတက်စေပါသည်။

ဇယား ၇-၆ အထူးစီးပွားရေးဇုန်အသုံးပြုသူများအတွက် တည်ထောင်မှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုလိုအပ်ချက်များ

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ လိုအပ်ချက်များ	မြန်မာ	ကမ္ဘောဒီးယား	လာအို	ဗီယက်နမ်
အနည်းဆုံး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု	အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇၅၀ ၀၀၀ (FZ)၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၀၀ (SI၊ PZ)	x	x	x
ပို့ကုန်ဝေစု (သွယ်ပိုက် အပါအဝင်)	၇၅ % (FZ)၊ ၈၀ % (SI)	x	x	x
နိုင်ငံခြားသား အလုပ်သမား	၀ % ကျွမ်းကျင်မှုနည်း၊ ≤ ၂၅ % ကျွမ်းကျင်မှုမြင့်*	၀ % ကျွမ်းကျင်မှုနည်း၊ ≤ ၁၀ % ကျွမ်းကျင်မှုမြင့်	≤ ၁၀ % ကျွမ်းကျင်မှုနည်း၊ ≤ ၂၅ % ကျွမ်းကျင်မှုမြင့်	၀ % ကျွမ်းကျင်မှုနည်း၊ ကျွမ်းကျင်မှုမြင့်
ကျွမ်းကျင်မှု လွှဲပြောင်းခြင်း	✓	✓	x	x

မှတ်ချက် - FZ = ကင်းလွတ်ဇုန်၊ FI = ကင်းလွတ်ဇုန်ရှိ အထောက်အကူပြုစက်မှုလုပ်ငန်း (ကင်းလွတ်ဇုန်ရှိ တင်ပို့သူများကို ထုတ်ကုန်၏ ၈၀ % ကို ရောင်းချရန်လိုအပ်)၊ PZ = လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်။ ကျွမ်းကျင်မှုမြင့်အလုပ်သမားများတွင် မန်နေဂျာများ၊ ပညာရှင်များ၊ ကျွမ်းကျင်သူများပါဝင်သည်။ *အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေသည် လုပ်ငန်းစတင်သည့် ကနဦးနှစ်တွင် နိုင်ငံခြားသားကျွမ်းကျင်ပညာရှင်အတွက် ပိုမိုမြင့်သည့်ဝေစုကို ခွင့်ပြုထားပါသည် [၇၅ % (၂ နှစ်)] နှင့် ၅၀ % [၂ နှစ်]

ရင်းမြစ်။ စာရေးသူ၏ တွက်ချက်ဖော်ပြမှု။

ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်များ

အခန်း ၆ တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့်အတိုင်း ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်များ (EIAs) အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏စည်းမျဉ်းမူဘောင်သည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေနှင့် ၎င်း၏ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည့် နည်းဥပဒေများတွင် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ၎င်းမူဘောင်သည် ၂၀၁၄ ခုနှစ် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ မတိုင်မီ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအား ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရှင်းလင်းစွာ ရည်ညွှန်းသည့် မူဘောင်ဖြစ်ပါသည် (ဥပမာ - စွန့်ပစ်ပစ္စည်းထိန်းသိမ်းမှု)။ ဇုန်ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူနှင့်

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအားလုံးကို ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများကိုသာမက နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများကိုပါ လိုက်နာရန် လိုအပ်ကြောင်း ဖော်ပြခြင်းဖြင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ၏ မူဘောင်ပါဝင်နေပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေသည် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ခွင့်ပြုပေးသည့်တာဝန်နှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်တာဝန်ရှိသူများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုမရှိပါ။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် တည်ဆဲဥပဒေများကို အထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ဇုန်ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူများမှ လိုက်နာမှုရှိမရှိ သေချာစေရန်နှင့် စစ်ဆေးရန်အတွက် အထူးစီးပွားရေးဇုန်စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီမှသာ သတ်မှတ်ပါသည်။

အထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအပေါ် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်အတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှု သို့မဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေအရ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက် လိုအပ်မှုများမှ ကင်းလွတ်ခွင့် စသည့်အချက်များမှာ ဥပဒေ ၂ ခုလုံးနှင့် ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာနည်းဥပဒေများတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိပါ (Baird and Cosier, 2016) ။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများမှ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန၏ ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေကြကြောင်း တင်ပြခဲ့ပါသည်။ ယခုအချိန်တွင် တည်ဆဲဥပဒေမူဘောင်အရ ဇုန်ပြင်ပတွင်တည်ရှိပါက ၎င်းတို့နှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်တာဝန်ရှိသူမှ ထုတ်ပေးသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ခွင့်ပြုချက်အပေါ် မူတည်နေသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်ရှိရမည့် နောင်မည်သည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းမဆို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေကို ချိုးဖောက်ခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ဥပဒေ ၂ ခုလုံး၏ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက်တစ်ခု ဖန်တီးခြင်းဖြင့် ၎င်းရှေ့နောက်ညီညွတ်မှုမရှိသည့်အခြေအနေကို ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်ပေမည်။

အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ တည်ထောင်မှု

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များတွင် မတူညီသည့် အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များနှင့် အစိုးရ - ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သည့် ရှုပ်ထွေးလှသည့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ တည်ထောင်မှု ရှိပါသည်-

- အစိုးရအနေဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုရည်မှန်းချက်ကို ချမှတ်ပြီး အထူးစီးပွားရေးဇုန် အစီအစဉ်များအပါအဝင် အခြေခံစီးပွားရေးမူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်ပါသည်။
- အစိုးရအများစုသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်အစီအစဉ်၏ မဟာဗျူဟာကျပြီး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် စီမံကိန်းရေးဆွဲရန်နှင့် ဇုန်များ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန်တာဝန်ရှိသော အထူးစီးပွားရေးဇုန် အာဏာပိုင်ကို ဖွဲ့စည်းပါသည်။ အာဏာပိုင်သည် သီးခြားအထူးပြုအေဂျင်စီ သို့မဟုတ် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပုံစံ အနေဖြင့် အစိုးရ၏ အမြင့်ဆုံးအဆင့်နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ပါသည်။
- ဇုန်ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်အာဏာပိုင်၏ ကြီးကြပ် ကွပ်ကဲမှုအရ အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် မြေစီစဉ်မှုတို့ကို ထောက်ပံ့ပေးခြင်းဖြင့် ဇုန်စီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ပါသည်။ သတ်မှတ်ထားသည့် နည်းပညာ အရည်အသွေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးတို့အရ နိုင်ငံအများအပြားသည် ဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု တွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်ရန်အတွက် ရွေးချယ်ကြပြီး အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေများ၏ ၄၀ % ကျော်သည် ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးတည်ဆောက်သူကို ဆွဲဆောင်ရန် အတွက် မက်လုံးအစီအစဉ်များ ပါဝင်ကြပါသည် (ဥပမာ- အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် အထူးပြုမြေအသုံးပြုခွင့်)။
- ဇုန်အသုံးပြုသူများ သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် အထူးစနစ်၏ ရည်ရွယ် ထားသည့် အကျိုးခံစားခွင့်ရရှိသူများဖြစ်ပြီး ဇုန်သို့ ၎င်းတို့၏ ထုတ်လုပ်နိုင်မှုနှင့် နည်းပညာကို ဖြန့်ဝေပေးရန်ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံအများစုကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံသည်လည်း မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန်ဆိုင်ရာ ဗဟိုအဖွဲ့ကို ဇုန်မူဝါဒများကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် သက်ဆိုင်ရာအစီအစဉ်များကို ဆောင်ရွက်ရန် အတွက် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ၎င်းသည်အစိုးရအဖွဲ့ကို တိုက်ရိုက်အစီရင်ခံသည့်အတွက် ဒုတိယ သမ္မတမှ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်ပြီး ဗဟိုအဖွဲ့သည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ တည်ထောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဇုန်တစ်ခုချင်းစီ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီများကို လုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ် ကွပ်ကဲခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ကော်မတီဝင်များကို ခန့်အပ်ခြင်းနှင့် ကော်မတီများမှ တင်ပြ သည့် ဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံကိန်းများကို ခွင့်ပြုခြင်းစသည်တို့ပါဝင်သည့် ၎င်း၏ တာဝန် များကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကိုယ်ပိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။ ဗဟိုအဖွဲ့သည် အဆိုပြုဇုန်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးစီမံကိန်းများကို စိစစ်ရန်နှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အကူအညီပေးရန်အတွက် စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်

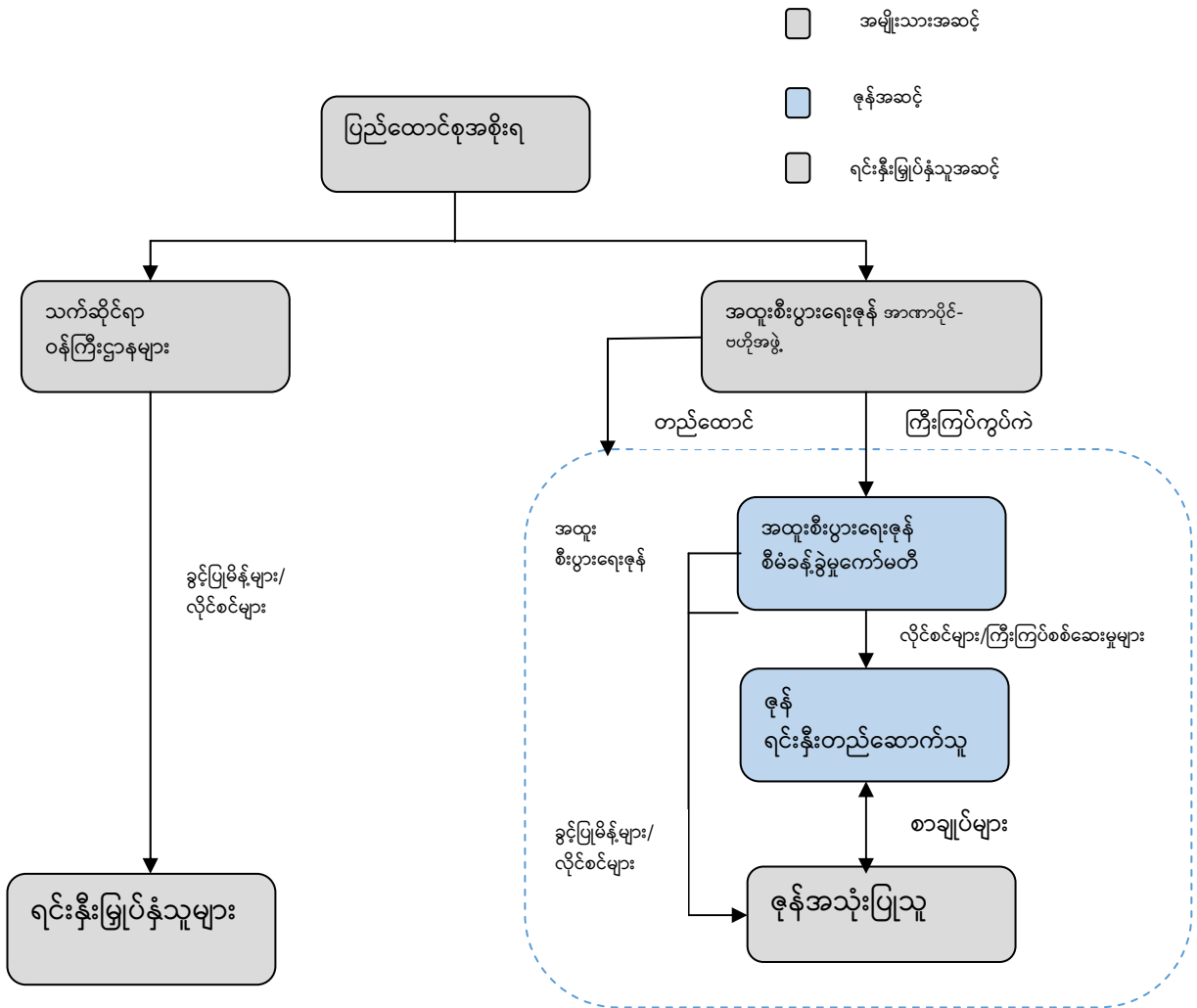
ရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးမှ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည့် မြန်မာအထူး စီးပွားရေးဇုန်ဆိုင်ရာဗဟိုလုပ်ငန်းအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

ဇုန်စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီသည် ဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် နေ့စဉ်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ကြီးကြပ်ရပြီး သတ်မှတ်ထားသည့် ရက် (၃၀ ရက်) အတွင်း လိုအပ်သည့် ခွင့်ပြုမိန့်များကို ထုတ်ပေးခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသို့ ခွင့်ပြုမိန့်များ ထုတ်ပေးရန်အတွက် တစ်နေရာတည်း၌ တစ်စုတစ်စည်းတည်း အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် ဌာနကို တည်ထောင်ခြင်းတို့အတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။ ဇုန်အတွင်း၌ ကင်းလွတ်ဇုန်၊ လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်နှင့် အခြားဇုန်များ တွင် လုပ်ကိုင်နိုင်သည့် လုပ်ငန်းအမျိုးအစားကို သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။

စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီမှ လိုင်စင်ထုတ်ပေးပြီး အထူးစီးပွားရေးဇုန်အာဏာပိုင်မှ ရွေးချယ်သည့် ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအား မြေကို တစ်ဆင့်ပြန်လည် ငှားရမ်းပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေအရ ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူသည် အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိက၊ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကဖက်စပ်၊ ပြည်တွင်း၊ နိုင်ငံခြား၊ နိုင်ငံခြား-ပြည်တွင်းဖက်စပ် သို့မဟုတ် အစိုးရများ အကြားဖက်စပ်စသည့်ပုံစံများဖြင့် ရှိနိုင်ပါသည်။

ဤအဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာပုံစံ (ပုံ ၇.၁) သည် မူဝါဒချမှတ်သူများအတွက် ဇုန်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်း စဉ်များနှင့် သီးခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများအရ အထူးစီးပွားရေး ဇုန်အစီအစဉ်များကို ချမှတ်ရန် ပိုမိုအဆင်ပြေစေပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန် အာဏာပိုင်များသည် စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီများမှတစ်ဆင့် ခွင့်ပြုသည့်လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ထိန်းချုပ်မှုများ ပြုလုပ်နေစဉ်မှာပင် ၎င်းသည် ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ကိုယ်ပိုင် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ပြီး နိုင်ငံခြား၊ အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ကျွမ်းကျင်မှုကို အရှိန်မြှင့်နိုင်ပါသည်။

ပုံ ၇-၂ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ တည်ဆောက်မှု

ရင်းမြစ်။ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေအရ စာရေးသူ၏ ဖော်ပြချက်

စက်မှုဇုန်များအတွက် မူဘောင်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

အထူးစီးပွားရေးဇုန်၏ မတူညီသည့်အချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စက်မှုဇုန်များ၏ ဥပဒေ မူဘောင်၊ စီမံကိန်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုသည် ယေဘုယျအားဖြင့် တိုးတက်နေသည့် အာဆီယံနိုင်ငံ များထက် နိမ့်ကျပါသည် (MIC-JICA, 2018) ။ ဇုန်အများစုကို ၁၉၉၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် အတွင်း တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ယခုအချိန်အထိ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ၏ ညွှန်ကြားချက် များနှင့် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် ပုဂ္ဂလိကစက်မှုလုပ်ငန်းဥပဒေ (PIE) တို့မှ စီမံခန့်ခွဲပါသည်။ အဆိုပါ မူဘောင်တွင် စက်မှုဇုန်များကို ကြီးကြပ်သည့်အဖွဲ့မှာ စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီး ဌာနအောက်ရှိ စက်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့်စစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာန (DISI) ဖြစ်ပါသည်။ DISI ၏ ကြီးကြပ်မှုအောက်ရှိ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီများသည် စက်မှုဇုန်လုပ်ငန်းများအား ကြီးကြပ်ပြီး

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပေးပါသည်။ သို့သော် ဇုန်များစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် စံသတ်မှတ်ချက်များ သို့မဟုတ် နည်းဥပဒေ များအရ မဟုတ်ပါ။ ဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ သက်ဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍများကို ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိပါ။ ဤအားနည်းသော ဥပဒေမူဘောင်ကြောင့် ပြည့်စုံမှုမရှိသည့် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် စက်မှုဇုန်များ၏ လူမှုအသိုက်အဝန်းအပေါ် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအပေါ် အနည်းငယ်သာ အာမခံချက်နှင့်အတူ စက်မှုဇုန်အရေအတွက် မှာ လျင်မြန်စွာ တိုးတက်လာပါသည်။

စီးပွားရေးနှင့်ဆက်စပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များမှာ ဇုန်ပြင်ပကဲ့သို့ပင် ကုန်ကျစရိတ်များပြားပြီး အချိန်ကုန်သည့်အတွက် လက်ရှိဇုန်များအတွင်း တည်ထောင်ရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်မှာ ကန့်သတ်ချက်များရှိပါသည်။ လာဘ်စားမှုနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကြိုးနီစနစ်သည် ချေးငွေ အတွက် မြေပိုင်ဆိုင်မှု အထောက်အထားရရှိရန်နှင့် နည်းပညာအသစ်များ တင်သွင်းရန် အချိန်ကြာမြင့်ပြီး ခက်ခဲစေပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် စက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် ဥပဒေများကို အနည်းငယ်သာ နားလည်ကြပြီး ၎င်းဥပဒေများသည် ရှင်းလင်းမှုမရှိဘဲ မမှန် မကန် အသုံးချနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ လက်တွေ့တွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များသည် အရာရှိများ၏ တောင်းဆိုချက်ကို တင်ပြရပါသည်။ ၎င်းတောင်းဆိုချက်များသည် ဥပဒေအရ တောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ ဥပဒေအရ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ ၎င်းကို စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ အနေဖြင့် မသိနိုင်ပါ (FNEFF, 2015)။

စက်မှုဇုန်အများအပြားတွင် အခြေခံအဆောက်အအုံလုံလောက်ခြင်းမရှိဘဲ အသုံး မပြုရသေး သည့် မြေကွက်များ၊ မြေအလွဲသုံးစားပြုခြင်း (နောက်လာမည့်အခန်းတွင် အသေးစိတ် ဆွေးနွေးမည့် သိသာထင်ရှားသည့်ချွင်းချက်မှာ မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဇုန် ဖြစ်ပါသည်။) နှင့် လယ်ယာမြေမှ စက်မှုမြေသို့ ပုံစံပြောင်းခြင်း (မြေခွဲဝေခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့နှင့်စပ်လျဉ်း သည့် စိန်ခေါ်မှုများအတွက် ဆွေးနွေးချက်ကို အခန်း ၈ တွင် ကြည့်ပါ။) တို့ ရှိပါသည်။ အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ လိုအပ်ချက်ကို ပြည့်မီအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိသေးဘဲ အခြေခံအဆောက်အအုံများကို ထိန်းသိမ်းမှုမှာ လည်း နှစ်များစွာတိုင် လုံလောက်မှုမရှိ ဖြစ်နေပါသည်။ အဓိကမြို့ပြဧရိယာပတ်လည်ရှိ ဇုန်များအတွင်း၌ပင် လမ်းများမှာ မကောင်းဘဲ ရေစီးဆင်းမှုနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲမှု သည်လည်း စိုးရိမ်ဖွယ် ဖြစ်နေပါသည်။ အထူးသဖြင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေမတိုင်မီတွင် ဇုန်အများစုကို လုံလောက်မှုမရှိသည့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ဖြင့် တည်ထောင်ခဲ့ကြပါသည်။ အဆိုပါဇုန်များတွင် မြေဈေးမြင့်တက်မှုကြောင့် ကုမ္ပဏီများသည် ဇုန်အတွင်း၎င်းတို့၏ မြေကွက်ကို ရောင်းချ၍ ဇုန်ပြင်ပတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ကြရာ

ဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် မဟာဗျူဟာမှာ အကျိုး သက်ရောက်ခြင်း မရှိဖြစ်ပါသည်။ စက်မှုဇုန်များသည် ဈေးကွက်နှင့် ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုမရှိသည့် အတွက် အချို့စက်မှုဇုန်များ၏တည်နေရာမှာ မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်ပါသည် (OECD, 2014)။ ဤအားနည်းချက်များကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်းတွင် ပိုမို ကျယ်ပြန့်သည့် ၂၀၁၇-၂၀၂၅ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးမဟာဗျူဟာ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေ ဖြင့် စက်မှုဇုန်များ၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှု မူဝါဒများ တိုးတက်လာစေရန် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အဆိုပြုထားပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဇုန်ခွဲဝေချထားရေးအစီအစဉ်ကို ပြည်နယ်များ၏ ချိတ်ဆက် နိုင်မှုအလားအလာနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့အပေါ်အခြေခံ၍ ရေးဆွဲခြင်း၊ အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုး ၏တာဝန်နှင့် အခန်းကဏ္ဍကို ရှင်းလင်းစွာသိရှိစေခြင်း၊ ဇုန်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကာအကွယ်ပေးမှုများ အတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် လိုအပ်ချက်များကို ချမှတ်ခြင်းနှင့် ပြတင်းတစ်ပေါက် ဝန်ဆောင်မှုမှတစ်ဆင့် စီးပွားရေးနှင့်ဆက်နွှယ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ အဆင်ပြေချောမွေ့စေ ရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ် ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဇယား ၇-၇ စက်မှုဇုန်စီမံခန့်ခွဲမှုတိုးတက်ရေးအတွက် လုပ်ငန်းစဉ်

လုပ်ငန်းစဉ်	ပြန်လည်သုံးသပ်ရမည့် ကိစ္စများ
စက်မှုဇုန်များ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အုပ်ချုပ်မှုတိုးတက်စေရန်	<ul style="list-style-type: none"> ဇုန်စီမံခန့်ခွဲမှု၏ ကြီးကြပ်မှုနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအဖွဲ့အစည်း မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလျှောက်လွှာ စံနှုန်း တိုင်းဒေသကြီးပြည်နယ်အစိုးရများ၊ စက်မှုဝန်ကြီးဌာန(ယခု စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာန) ၊ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကော်မတီများ၏ အခန်းကဏ္ဍများ
အမျိုးသားစက်မှုဆိုင်ရာ ခွဲဝေမှု အစီအစဉ်ကို ဖော်ထုတ်ရန်	<ul style="list-style-type: none"> ဒေသများ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလမ်းကြောင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအလားအလာ စက်မှုဆိုင်ရာ ချိတ်ဆက်မှုနှင့် စုစည်းမှု မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီးပွားရေးစင်္ကြန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု
စက်မှုဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် စည်းမျဉ်းများနှင့် စံနှုန်းများကို ဖော်ထုတ်ရန်	<ul style="list-style-type: none"> ဇုန်လိုအပ်ချက်များ/ စံသတ်မှတ်ချက်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် စံသတ်မှတ်ထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ စီမံခန့်ခွဲမှု စည်းမျဉ်းများ အခြေခံအဆောက်အအုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပတ်ဝန်းကျင်အကာအကွယ်ပေးခြင်း
စက်မှုဇုန်များတွင် တစ်နေရာတည်း၌ တစ်စုတစ်စည်းတည်း အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် စင်တာများ တည်ထောင်နိုင်ရေး စဉ်းစားရန်	<ul style="list-style-type: none"> တစ်နေရာတည်း၌ တစ်စုတစ်စည်းတည်း အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် စင်တာများ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ဆက်စပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အသုံးပြုခြင်း

ရင်းမြစ်။ MIC-JICA (2018)

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအခွင့်အလမ်းများ တိုးမြှင့်ခြင်း၊ စက်မှုကဏ္ဍကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်မှုများကို ထိန်းချုပ်ခြင်းနှင့် စီမံခြင်း၊ ဇုန်အသစ်များကို စနစ်တကျ စီမံကိန်း ရေးဆွဲခြင်း၊ လက်ရှိဇုန်များ၏ အခြေခံအဆောက်အအုံကို အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းစသည်တို့ကို ဖော်ပြထားသည့် ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် အစိုးရသည် စက်မှုဇုန်ဥပဒေအသစ်ကို လွှတ်တော်သို့ တင်ပြထားပါသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် အဆိုပါဥပဒေ အသစ်အရ စက်မှုဇုန်များကို မူဝါဒဒီဇိုင်း၊ ကြီးကြပ်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုစသည့် ပုံစံ ၃ မျိုးဖြင့် စီမံခန့်ခွဲမည်ဖြစ်ပါသည်။ စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးမှ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည့် စက်မှုစီးပွားရေးနှင့် စက်မှုဇုန်ဖွံ့ဖြိုးမှုဗဟိုကော်မတီမှ မူဝါဒများကို ချမှတ်ပြီး စက်မှုဇုန်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် အဆိုပြုချက်များကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဗဟိုကော်မတီသည် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်ဝန်ကြီး များမှ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်မည့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်ကြီးကြပ်မှုကော်မတီများကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ကိုယ်စားလှယ်များသည် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်ကြီးကြပ်မှုကော်မတီများတွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသ ကြီး/ ပြည်နယ်ကြီးကြပ်မှုကော်မတီများ၏ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် ဇုန်တစ်ခုချင်းစီကို ဇုန်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှ ရွေးချယ်ထားသည့် ကိုယ်စားလှယ်များမှ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက် မည့် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီမှ စက်မှုဇုန်များနှင့် ၎င်းတို့၏နေ့စဉ်ဆောင်ရွက်မှုများကို စီမံ အုပ်ချုပ်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဥပဒေတွင် မြေအသုံးပြုမှု၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး၊ အခွန်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် ကင်းလွတ်ခွင့်များ၊ ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ တာဝန်နှင့် အခွင့်အရေး နှင့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းတို့နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါဝင်ပါ သည်။ ဥပမာ - ဥပဒေအရ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် ကြီးကြပ်မှုကော်မတီများသည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအစီအမံများ၊ အသုံးမပြုသည့် မြေကွက်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့ကို အသေးစားအလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ပြန်လည်ခွဲဝေပေးခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ ဇုန်အသစ်များအတွက် မရှိမဖြစ်ထားရှိရမည့် လိုအပ်ချက်များ တွင် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာဈေးကွက်ကို သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးချိတ်ဆက်မှုရှိသည့် မဟာဗျူဟာကျနေရာ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ လုံလောက်သည့် မြေ ဧရိယာ၊ ရေနှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား အသုံးပြုနိုင်ခြင်း၊ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးသည့် အခွင့် အရေးများမှတစ်ဆင့် ကျွမ်းကျင်မှုတိုးတက်ရန်အတွက် အထောက်အပံ့ စသည်တို့ပါဝင်ပါ သည်။ ထို့အပြင် စက်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့်စစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာနသည် ၁၉၉၀ ပုဂ္ဂလိကစက်မှု

လုပ်ငန်းဥပဒေကို အစားထိုးရန်အတွက် ပိုမိုဘက်စုံဖြစ်သည့် စက်မှုဇုန်ဥပဒေကို ရေးဆွဲရန်နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် အသေးစားနှင့်အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် ကြိုးစားနေပါသည်။

၎င်းဥပဒေများသည် အဆိုပြုထားသည့်အတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်းမှ အဆိုပြုထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ကိုက်ညီပြီး စက်မှုဇုန်ဥပဒေ အသစ်နှင့်အတူ ၎င်းဥပဒေများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသစ်များကို ဆွဲဆောင်ရန်နှင့် စက်မှု ကဏ္ဍချိတ်ဆက်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် အထောက်အကူ ဖြစ်စေသည့် မူဘောင်ကို အထောက်အကူပြုရန် အလားအလာရှိပါသည်။ ၎င်းဥပဒေများ သည် စက်မှုလုပ်ငန်းများအား အမျိုးသားအဆင့်စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်းကို လုံလောက်သော စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်းနှင့် ချိန်ညှိခြင်းတို့အပါအဝင် စက်မှုလုပ်ငန်းများ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်သင့်ပါသည်။ အမျိုးသားအဆင့်စံနှုန်းများမှာ မြန်မာအမျိုးသား ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအရည်အသွေး (ထုတ်လွှတ်မှု) လမ်းညွှန်ချက်များ ၂၀၁၅ ကဲ့သို့ လမ်းညွှန်ချက်ဖြစ်ပြီး ဆူညံသံနှင့် တုန်ခါမှု၊ ထုတ်လွှတ်အခိုးအငွေ့၊ ရင်းမြစ်မျိုးစုံမှ အရည်စွန့်ပစ်မှု (ပတ်ဝန်းကျင်စံသတ်မှတ်ချက်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို အခန်း ၆ တွင် ကြည့်ပါ) တို့အပေါ် ထိန်းချုပ်ရန်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။

လက်တွေ့တွင် လက်ရှိစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီများသည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန ၏ လမ်းညွှန်ချက်နှင့် အလှူရှင်များ၏ အထောက်အပံ့တို့အရ သက်ဆိုင်ရာဇုန်အလိုက် စွန့်ပစ်ရေစီမံမှုစနစ်တိုးတက်ရန်အတွက် အခွင့်အလမ်းများကို ရှာဖွေခြင်းနှင့် ရေအသုံးပြုမှုကို ကြီးကြပ်စိစစ်ရန် စတင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည် (JICA, 2018)။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးမူဘောင်နှင့် ဇုန်အစီအစဉ်ကို ချိန်ညှိခြင်း

အထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့် စက်မှုဇုန်များသည် အမျိုးသားအဆင့်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ မူဝါဒများ၊ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းများပါဝင်နေသည့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးနှင့် အဆင်ပြေချောမွေ့စေရေးမူဘောင်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြစ်ပါသည်။ အရှေ့အခန်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ မြန်မာအစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေတို့အရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်အသစ်နှင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မူဝါဒတို့မှတစ်ဆင့် နိုင်ငံအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် အဆင်ပြေချောမွေ့စေရေး စီမံချက်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ အားကောင်းလာစေရန်အတွက် သိသာထင်ရှားသည့် လုပ်ဆောင်မှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

လက်ရှိတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြား စီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးမဟာဗျူဟာနှင့် ဆက်စပ် လုပ်ငန်းစဉ်များအားလုံးအတွက် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်အစီအစဉ်များသည် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးများပါဝင်သည့် အစိုးရအဖွဲ့၏ တိုက်ရိုက်ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု အောက်တွင်ရှိပြီး စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနမှ အကြံပေးအခန်းကဏ္ဍကို တာဝန်ယူထားပါသည်။ စက်မှုဇုန်များသည် စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာန၏ ကြီးကြပ်မှုအောက်တွင် ရှိပါသည်။ အမျိုးသားအဆင့်နှင့်ဇုန်အဆင့်တို့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအတွက် အဖွဲ့အစည်းအဆင့်ဆင့်ရှိနေခြင်းမှာ နိုင်ငံများအတွက် မထူးဆန်းပါ။ အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များသည် ရှင်းလင်းပြီး ဖြန့်တီးသော ထပ်တူကျလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ထပ်တူလုပ်ရခြင်းတို့မှ ရှောင်လွှဲနိုင်ရန်အတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ဇုန်အစီအစဉ်များကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်သည့်ပုံစံများနှင့် ၎င်းတို့၏ အောင်မြင်မှု၊ ကျရှုံးမှု စသည့်အခြားသောဒေသတွင်းနိုင်ငံများ၏ အတွေ့အကြုံများကို လေ့လာကြည့်ရှုနိုင်ပါ သည် (Box ၇-၂) ။

Box ၇-၂ ဇုန်အာဏာပိုင်များ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်သည့်စနစ်နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို ဖြေလျှော့ခြင်းတို့၏ အတွေ့အကြုံများ

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင် ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် ကမ္ဘောဒီးယားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ကောင်စီ (CDC) ကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမဟာဗျူဟာများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလက်ခံခြင်းနှင့် ငြင်းပယ်ခြင်းတို့အတွက် မူဘောင်သတ်မှတ်ရာတွင် အမြင့်ဆုံး ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းမဖြစ်မီအထိ အကြိမ်များစွာ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ CDC သည် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် ပထမဦးဆုံး စတင်တွေ့ဆုံရသည့်ဌာနဖြစ်ပြီး ပါမစ်များကို ခွင့်ပြုသည့် တစ်နေရာတည်း၌ အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် ပြတင်းတစ်ပေါက်ဌာန၊ အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးသည့်ဌာန၊ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဖိုရမ်၏ အတွင်းရေးမှူးရုံးနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲသည့် အာဏာပိုင်လည်းဖြစ်ပါသည်။ CDC အရ အားကောင်းသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်သည့် အတိုင်းအတာသည် ဇုန်ပြင်ပနှင့် ဇုန်အတွင်း၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် အဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ရှေ့နောက် ညီညွတ်မှုရှိစေပါသည်။

လာအိုနိုင်ငံတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွက် အမျိုးသားကော်မတီ (ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး၏ အောက်တွင်ရှိသည်) သည် ဇုန်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းဥပဒေကို ပြင်ဆင်ချက်အရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် အဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်းတို့ကို စီမံကိန်းနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝန်ကြီးဌာနမှ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပါသည်။ ၎င်းသည် ကြိုဆိုသင့်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ထင်ရှားသည့် ဝင်ပေါက်များသည် ပြတ်သားမှုမရှိခြင်း သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခဖြစ်စေသည့် သတင်းအချက်အလက်များပေးသည့်အခါ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ရှုပ်ထွေးမှုဖြစ်စေပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်စီမံခန့်ခွဲမှုအား စီမံကိန်းနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝန်ကြီးဌာနအောက်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအတွက် တာဝန်ယူစေခြင်းသည် ရှေ့နောက်လိုက် လျော့ညီထွေမှုရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် အဆင်ပြေ ချောမွေ့စေခြင်း မဟာဗျူဟာနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များကို ခွင့်ပြုသင့်ပါသည်။

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ပြည်နယ်တစ်ခုချင်းစီ၌ စီမံကိန်းနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဌာန ရှိပါသည်။ ၎င်းဌာနသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် တာဝန်ရှိပြီး ပြည်နယ်၏ ပြည့်သူ့ကော်မတီသို့ အစီရင်ခံတင်ပြရပါသည်။ ပြည်နယ်တစ်ခုချင်းစီသည် စီးပွားရေးတည်ထောင်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစတင်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ဝင်ပေါက်များကို ဖွဲ့စည်းကြပြီး ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအဆင့်နှင့် စွမ်းဆောင်ရည်သည် ဒေသဆိုင်ရာ စွမ်းရည်နှင့် အရင်းအမြစ်များအပေါ်တွင် များစွာမူတည်ပါသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် ထပ်နေသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ပြည်နယ်များအကြား ယှဉ်ပြိုင်မှုကို ထိခိုက်ခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်စံသတ်မှတ်ချက်ကို နိမ့်ကျစေခြင်း၊ ဒေသတွင်းမညီမျှမှု များပြားလာခြင်း ကဲ့သို့သော အချို့သောအန္တရာယ်များကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ မကြာသေးမီအချိန်အထိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အားနည်းခြင်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဒွိဟဖြစ်စေပြီး တစ်ခါတစ်ရံ အနုတ်သဘောဆောင်သည့် အချက်ပြမှုဖြစ်စေပါသည်။

ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတွင် ကုန်သွယ်မှုနှင့်စက်မှုဦးစီးဌာနအောက်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘုတ်အဖွဲ့သည် တရားဝင်အမျိုးသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီဖြစ်ပါသည်။ အေဂျင်စီ ၁၈ ခုရှိပြီး တစ်ခုစီသည် မတူညီသည့် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ကင်းလွတ်ခွင့်အစီအစဉ်များ ရှိကြပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘုတ်အဖွဲ့သည် စီးပွားရေးလိုင်စင်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီနှင့် ဇုန်အာဏာပိုင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အခက်အခဲများရှိသည့် အတွက် အစိုးရသည် သီးခြားဇုန်အာဏာပိုင်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည် (ဥပမာ - PEZA ၊ CDC)

SCAD)။ ဇန်နဝါရီလအတွင်းများသည် တစ်ဖွဲ့ချင်းစီအလိုက် ဥပဒေဆိုင်ရာဆောင်ရွက်မှုများ အပါအဝင် ချမှတ်ထားသည့်ရည်ရွယ်ချက်များ ရှိကြပြီး အလားအလာရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ များနှင့် အုပ်ချုပ်မှုအတွက် ရှုပ်ထွေးမှုဖြစ်စေပါသည်။ အစိုးရမှ ၎င်းစိန်ခေါ်မှုများကို သိရှိခဲ့ပြီး ၂၀၀၉ ခုနှစ်ကတည်းကပင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး အေဂျင်စီများနှင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းစဉ်များကို တူညီစေရန် ဆောင်ရွက်မှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ပူးတွဲမစ်ရှင်၊ ပူးတွဲဝက်ဘ်ဆိုဒ်နှင့် Invest Philippines ဟူသည့် စင်္ကြံတို့ကို ရရှိခဲ့ပါသည်။

ရင်းမြစ်။ အိုအီးစီဒီရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒဆန်းစစ်ချက် ကမ္ဘောဒီးယား (၂၀၁၈)၊ ဗီယက်နမ် (၂၀၁၈)၊ လာအို (၂၀၁၇) နှင့် ဖိလစ်ပိုင် (၂၀၁၆)။

အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် သက်ရောက်မှု - သီလဝါနှင့် မင်္ဂလာဒုံ

ဇန်နဝါရီလအတွင်းဆောင်ရွက်မှုအပေါ် ကြီးကြပ်မှုအချက်အလက်များကို စာရင်းကောက်ယူခြင်း သို့မဟုတ် အခြားနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ချက်မှာ နည်းပါးသည့်အတွက် ဇန်နဝါရီလအတွက် သက်ရောက်မှုကို စနစ်တကျ သုတေသနပြုမှုမှာ အနည်းငယ်သာရှိပါသည်။ ဇန်နဝါရီလအတွက် များသောအားဖြင့် ဖြစ်ရပ်မှန်လေ့လာမှုများအပေါ် အခြေခံပါသည်။ အချက် အလက်ပေးရာတွင် ပြည့်စုံသော ကုန်ကျစရိတ်-အကျိုးအမြတ် သုံးသပ်ချက်ကို ပေးခြင်း ထက် ဇန်နဝါရီလအတွက် အောင်မြင်စေသည့် အချက်အလက်များ၊ အောင်မြင်သည့် ကိစ္စရပ်များကို သာ အချက်အလက်အဖြစ်ပေးကြပါသည်။

ဇန်နဝါရီလအတွက် မျှော်မှန်းအကျိုးကျေးဇူးမှာ တိုက်ရိုက်အကျိုးကျေးဇူးနှင့် သွယ်ဝိုက်အကျိုး ကျေးဇူး ဖြစ်ပါသည်။ မျှော်မှန်းအကျိုးကျေးဇူးတွင် တိုက်ရိုက်အကျိုးကျေးဇူးတွင် နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆွဲဆောင်ခြင်း၊ အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးခြင်းနှင့် ဝင်ငွေတိုးတက်စေ ခြင်း၊ ပို့ကုန်တိုးတက်ခြင်းနှင့် ပို့ကုန်အမျိုးအမည် များပြားလာစေခြင်း၊ နိုင်ငံခြားငွေရရှိမှုတို့ ပါဝင်ပါသည်။ သွယ်ဝိုက်အကျိုးကျေးဇူးများကို အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ရန်နှင့် တိုင်းတာရန် ပိုမိုခက်ခဲပါသည်။ သို့သော်ဇန်နဝါရီလအတွက် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးမှုသက်ရောက်မှု၏ အဓိကကျသည့် အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် ဇန်နဝါရီလအတွက် ကန့်သတ်ချက်ထက်ကျော်လွန်သော ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ ချိတ်ဆက်မှုများ၊ သွယ်ဝိုက်အလုပ်အကိုင်များ၊ ပိုမိုကျယ်ပြန့် သော စီးပွားရေးတွင် ဇန်နဝါရီလခလစာများ သုံးစွဲမှုကြောင့် ရရှိလာသော ဝင်ငွေနှင့် အလုပ် အကိုင်များ ပါဝင်ပါသည်။

အထူးစီးပွားရေးဇန်နဝါရီလအတွက် အကျိုးရှိမှုကို ဇန်နဝါရီလအတွက် အရင်းအနှီး ကုန်ကျစရိတ်၊ ဇန်နဝါရီလအတွက်အဖြစ်ဆောင်ရွက်သည့် ကုန်ကျစရိတ်နှင့် အခြားကုန်ကျ

စရိတ်များ၊ အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ကြောင့် မရရှိသည့် အများပြည်သူအတွက် ဘဏ္ဍာငွေ စသည် တို့ပါဝင်သော ၎င်းတို့၏ ကုန်ကျစရိတ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်သင့်ပါသည်။ အစိုးရမှ ဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရန်ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့တွင် ပြည်သူ့အသုံးစရိတ်များကို အများဆုံးအသုံးပြုပါ သည် (UNCTAD, 2019)။ ဇုန်၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် လည်ပတ်ကုန်ကျစရိတ်များ ပေါင်းစပ် ထားသည့် စီးပွားရေးသက်ရောက်မှုများသည် ဇုန်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ပြန်လည်ပေးဆပ်ရ မည့်ကာလနှင့် ၎င်းကြောင့် နှစ်ရှည်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးအပါအဝင် ဇုန်၏ ဘဏ္ဍာရေး အလားအလာတိုင်းတာမှုကို ထောက်ပံ့ပေးပါသည်။

အစောပိုင်းတွင် ဖော်ပြပြီးသကဲ့သို့ ဇုန်များသည် နည်းပညာနှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအပေါ် ၎င်းတို့၏ သက်ရောက်မှုမှတစ်ဆင့် အားကောင်းသည့် စီးပွားရေးအကျိုး သက်ရောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ယင်းတို့တွင် စက်မှုအဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအမျိုးအစားများပြားမှုတို့ကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ ဒေသတွင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက် မှုနှင့် ဒေသတွင်းနှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာတန်ဖိုးကွင်းဆက်တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ပါဝင် ပါသည်။ စီးပွားရေးသက်ရောက်မှုများအပြင် ဇုန်များသည် အလုပ်သမားအခြေအနေများ၊ မြေအသုံးပြုမှုနှင့် ညစ်ညမ်းမှုစသည့် လူမှုနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်တို့အပေါ် အပြုသဘော သို့မဟုတ် အနုတ်သဘောဆောင်သည့် သက်ရောက်မှုများရှိနိုင်ပါသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် မူဝါဒ စမ်းသပ်မှုအဖြစ် အသုံးပြု သည့်ဇုန်များသည် တန်ဖိုးရှိသည့် မူဝါဒသင်ခန်းစာများကို ပေးနိုင် ပြီး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဖြစ်စေပါသည် (သို့မဟုတ် အခြားနည်းအားဖြင့် ခက်ခဲသည့် အမျိုးသားဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဆွဲဆောင်ရန် အစိုးရအတွက် ဖိအားကို လျှော့ချပေးပါသည်။)။ အသားတင်စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုး ကျေးဇူးနှင့် မူဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအပေါ် ၎င်းတို့၏ ထိရောက်မှုသည် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက် ပုံဆိုင်ရာ အသွင်ပြောင်းလဲမှုကို သက်ရောက်မှုရှိသည့် ၎င်းတို့၏ အလုံးစုံ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသက်ရောက်မှုကို ဖြစ်စေပါသည်။

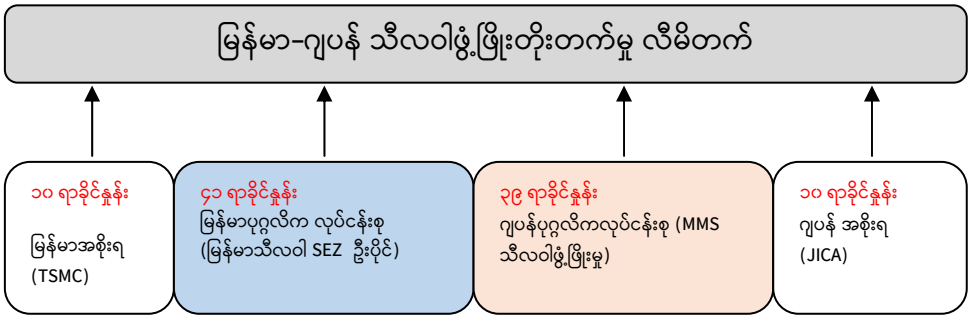
အစောပိုင်းတွင် ဆွေးနွေးချက်အရ အထူးစီးပွားရေးဇုန်အစီအစဉ်များသည် ၎င်းတို့ အကျိုး မဖြစ်ထွန်းမီ နှစ်ပေါင်းများစွာ ဆောင်ရွက်ရပါသည်။ သီလဝါနှင့် မင်္ဂလာဒုံကိစ္စရပ်တွင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် လူမှု - စီးပွားသက်ရောက်မှုများကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် လည်ပတ် ကုန်ကျစရိတ်တို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ဆန်းစစ်ရန်မှာ စောနေပါသည်။ မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ ၎င်းသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် စီးပွားရေးနှင့် အခြားနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကာ ဇုန်အကောင် အထည်ဖော်မှုနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုတို့ကို စစ်ဆေးရန်အသုံးဝင်ပါသည်။ ထိုသို့

ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးအပေါ် အထောက်အကူပြုမှုနှင့် ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်ရမည့် သင်ခန်းစာများကို သိရှိနိုင်ပါသည်။

သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်မှ သင်ယူခြင်း

၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပြီး သီလဝါသည် ၂၀၁၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် စီးပွားဖြစ် စတင်ခဲ့ကာ လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အအောင်မြင်ဆုံးအထူးစီးပွားရေးဇုန် ဖြစ်ပါ သည်။ ဇုန်သည် ရန်ကုန်မြို့နှင့် ၂၅ ကီလိုမီတာအကွာ သီလဝါဆိပ်ကမ်းနှင့် ကပ်လျက်တွင် တည်ရှိပြီး ၂၅၀၀ ဟက်တာအကျယ်ရှိပါသည်။ ဇုန်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို မြန်မာ-ဂျပန်အကျိုးတူပူးပေါင်းမှုအရ မြန်မာအစိုးရနှင့် ဂျပန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအေဂျင်စီ အပါအဝင် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ဖက်စပ်ဖြစ်သည့် MJTD မှ ဆောင်ရွက်ပါသည် (ပုံ ၇.၃)။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလအရ မြေစုစုပေါင်း၏ ၄ ပုံ ၁ ပုံ (၆၂၉ ဟက်တာ) သည် ဖွံ့ဖြိုးပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ ၁၁၃ ဦးမှ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် စာချုပ်ချုပ်ဆိုထားပြီး ၎င်းတို့အနက် လုပ်ငန်း ၇၄ ခုမှာ လုပ်ငန်းလည်ပတ်နေပြီ ဖြစ်ပါသည် (MJTD, 2019)။ ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်သူများ၏ ၄ ပုံ ၁ ပုံသည် ကင်းလွတ်ဇုန်၏ ပို့ကုန်ဦးစားပေးသည့် ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်သူများဖြစ်ပြီး ကျန်သူများမှာ လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်၏ ပြည်တွင်းဈေးကွက်ဦးစားပေးသည့် ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်သူများ ဖြစ်ပါသည်။

ပုံ ၇-၃ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပုံစံ

မှတ်ချက်။ TSMC = သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ၊ JICA = ဂျပန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအေဂျင်စီ ရင်းမြစ်။ MJTD (2019)

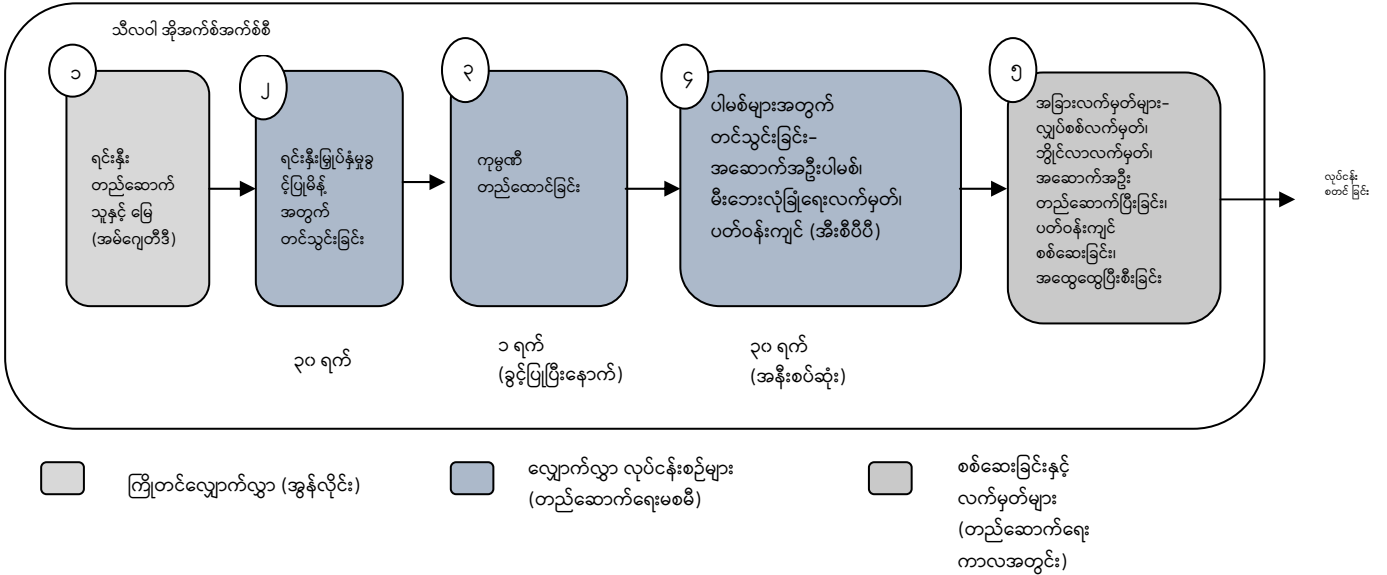
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင် တိုးတက်ခြင်း

လုပ်ငန်းများကို လည်ပတ်ကုန်ကျစရိတ်မြင့်တက်စေမည့် အကြို-တည်ဆဲစည်းမျဉ်းလုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကို ရှောင်လွှဲရန်နှင့် အားနည်းသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံအတွက် ပေးလျော်ရန် အသုံးပြုသည်။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်မှ သတ်မှတ်ချက်အရ စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီးမှ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ (TSMC) သည် တစ်နေရာတည်း၌ တစ်စုတစ်စည်းတည်း အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်စနစ်ကို ထူထောင်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းစနစ်သည် အစိုးရဝန်ထမ်းအရေအတွက်ကို လျှော့ချကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် လိုအပ်သည့် ခွင့်ပြုချက်များနှင့် မှတ်ပုံတင်မှုများအတွက် တစ်နေရာတည်းတွင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာမှ ဝယ်ယူမှုများလိုအပ်သည့် အချိန်မှာတိုတောင်းသည့်အတွက် အစိုးရအေဂျင်စီများစွာမှတစ်ဆင့် ခွင့်ပြုမိန့်အတွက် နှောင့်နှေးမှုများနှင့် မသေချာမှုများသည် ထုတ်လုပ်သူများအတွက် ကုန်ကျစရိတ် ပိုမိုလာနိုင်ပါသည်။ တစ်နေရာတည်း၌ ရှင်းလင်းမှုပြုလုပ်ခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်ကျစရိတ်အများဆုံးဟု ခန့်မှန်းထားသည့် ကုန်သွယ်မှုကုန်ကျစရိတ်ကို လျှော့ချရန် ထိရောက်သည့်နည်းလမ်းတို့အတွက် နှောင့်နှေးမှုများသည်လည်း ထုတ်လုပ်သူများအတွက် ကုန်ကျစရိတ် ပိုမိုလာနိုင်ပါသည် (IGC, 2016) ။

သီလဝါတစ်နေရာတည်း၌တစ်စုတစ်စည်းတည်းအလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် စင်တာတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ လိုအပ်သည့် လိုင်စင်နှင့်ခွင့်ပြုမိန့်များကို ထုတ်ပေးနိုင်သည့် အာဏာ အပြည့်အဝပေးထားသည့် ဝန်ကြီးဌာနများမှ ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ပါသည်။ စီမံကိန်းကို ကြေညာသည့်အချိန်တွင် တစ်နေရာတည်း၌ တစ်စုတစ်စည်းတည်း အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်စင်တာသည် ကုမ္ပဏီတည်ထောင်မှု၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုခွင့်ပြုမိန့်၊ ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ၊ ဆောက်လုပ်ရေး နှင့်အခွန်လျှောက်ထားလွှာနှင့် နိုင်ငံခြားသားအလုပ်သမားမှတ်ပုံတင်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။ စီမံကိန်းတည်ဆောက်စဉ်နှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်စဉ်၌ တစ်နေရာတည်း၌ တစ်စုတစ်စည်းတည်း အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် စင်တာသည် ဗီဇာထုတ်ပေးမှု၊ အကောက်ခွန်ရှင်းလင်းမှု၊ အလုပ်သမား စီမံခန့်ခွဲမှုလျှောက်လွှာ၊ ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှု၊ အခွန်တင်သွင်းခြင်း၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလုပ်ငန်းစဉ်တို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးပါသည် (MJTD, 2018)။ သီလဝါတွင် စီးပွားရေးစတင်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အဓိကအဆင့်များကို သီလဝါတစ်နေရာတည်း၌ တစ်စုတစ်စည်းတည်း အလုံးစုံဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်စင်တာ၏ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် ရှင်းလင်းဖော်ပြထားပြီး သက်ဆိုင်သည့်ဖောင်ပုံစံများနှင့် စာရွက်စာတမ်းများကိုပါ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် တင်ထား

ပါသည် (ပုံ ၇.၄)။ TSMC သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် လျှောက်လွှာတင်သွင်းရန်၊ ခွင့်ပြုမိန့်ရရှိရန်နှင့် TSMC နှင့် အွန်လိုင်းဖြင့် ဆက်သွယ်နိုင်ရန် အွန်လိုင်းစနစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ပုံ ၇-၄ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်တွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစတင်ဆောင်ရွက်ခြင်း

ရင်းမြစ်။ <https://www.myanmarthilawa.gov.mm/> မှယူထားခြင်း။

TSMC ကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုခွင့်ပြုခြင်း (၂၀ ရက်)၊ ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်ခြင်း (၁ ရက်)နှင့် အဆောက်အဦးဒီဇိုင်းခွင့်ပြုချက် (၅ ရက်) ကဲ့သို့ လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုတစ်ခုလုံးကို တာဝန်ယူထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် သီလဝါသည် ဖိလစ်ပိုင်အထူးစီးပွားရေးဇုန်အာဏာပိုင်နှင့် ဖိလစ်ပိုင် Clark ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပူးပေါင်းအဖွဲ့တို့ကဲ့သို့ စီးပွားရေးအဆင်ပြေချောမွေ့စေမှုတွင် ကောင်းမွန်သည့် အလေ့အကျင့်ကောင်းများရှိသည့် နိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြုရန် ဖြစ်ပါသည်။

Box ၇-၂ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတွင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်း

ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် ထိရောက်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပေးနေသည့် တစ်နေရာတည်းဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် စင်တာများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဥပမာ ကောင်းများ များစွာရှိပါသည်။ ဖိလစ်ပိုင်စီးပွားရေးဇုန်အာဏာပိုင် (PEZA) ကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ၂၄ နာရီ ၇ ရက်လုံး တစ်နေရာတည်း၌ ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် စင်တာများအတွက် နိုင်ငံတကာအဆင့်မီအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံရပါသည်။ အမိုးတစ်ခုအောက်၌ ၎င်းပေးသည့်

ဝန်ဆောင်မှုများတွင် အဆောက်အအုံနှင့် နေထိုင်ခွင့် ပါမစ်၊ ပို့ကုန်သွင်းကုန်လိုင်စင်၊ အွန်လိုင်းနှင့် လျှောက်ထားမှုနှင့် အွန်လိုင်းမှ ငွေပေးချေမှုစနစ်၊ ပတ်ဝန်းကျင်ရှင်းလင်းရေး လိုင်စင်များ၊ အစားအသောက်နှင့် ဆေးပစ္စည်းများလျင်မြန်စွာပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အထူးအကြိမ်ကြိမ်ပြည်ဝင်ခွင့်ဗီဇာတို့ ပါဝင်ပါသည်။ PEZA ၏ ဆောင်ရွက်နေသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို မြန်ဆန်လွယ်ကူကြောင်း အသိအမှတ်ပြုပါသည် (CIE, 2008)။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်မှစ၍ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအဝင်တွင် PEZA ဇုန်၏ ဝေစုမှာ ၅၀ % မှ ၇၀ % သို့ တိုးတက်ခဲ့ပြီး ၎င်းသည် တစ်နေရာတည်း၌ တစ်စုတစ်စည်းတည်း ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်စနစ်၏ အရည်အသွေးပင်ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစ၍ ဖိလစ်ပိုင် Clark ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုပူးပေါင်းအဖွဲ့ (CDC) သည် ခွင့်ပြုမိန့်လုပ်ငန်းစဉ်ကဲ့သို့ ဝန်ဆောင်မှုများကို ပေးရန်အတွက် မျက်နှာစာရုံးများအားလုံးတွင် စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များကို စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် အတွက် တရားဝင်စာရင်းများအရ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းသည် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သည့်အချိန်ကို ပျမ်းမျှအားဖြင့် ၄၈ % လျှော့ချနိုင်ခဲ့ပါသည်။ Bases Conversion and Development Authority (BCDA) ၊ Subic Clark Alliance for Development (SCAD) တို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကြောင့် CDD သည် “ဟန်ချက်ညီသည့် စီးပွားရေးစတင်မှု (harmonised Business Start Up)” နှင့် မှတ်ပုံတင်စနစ် (EzBiz System) စသည့် အစီအစဉ်များကို စမ်းသပ်ခဲ့ပြီး အောင်မြင်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအစီအစဉ်များသည် ညီမျှပြီး ကုန်ကျစရိတ် သက်သာကာ ချိတ်ဆက်မှုရှိသည့် စီးပွားရေးအရမှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ ကုန်သွယ်မှု လွယ်ကူချောမွေ့စေခြင်းနှင့် သတင်းအချက်အလက်လုပ်ငန်းစဉ်တို့ဖြစ်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ စနစ်သည် အွန်လိုင်းနှင့် ကြားခံဆက်သွယ်ပေးရန်နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စုံစမ်းမေးမြန်းမှုနှင့် အလားအလာရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို မေးမြန်းစုံစမ်းလိုသည်များကို ခွင့်ပြုမည့် မှတ်ပုံတင်သည့်စနစ်တို့အတွက် ခွင့်ပြုပါသည်။

ရင်းမြစ်။ OECD (2016) နှင့် Pfister (2017)

အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍအရ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွင်းရှိ ကုမ္ပဏီများကို ထောက်ပံ့ရန် မကြာသေးမီက တိုးတက်လာသည့် လျှပ်စစ်ဖြန့်ဖြူးရေးကွန်ယက်၊ ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့သုံး ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၊ ရေပေးဝေရေးကွန်ယက် စသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် TSMC သည် အများပြည်သူသုံးအခြေခံ အသုံးအဆောင်များ ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးထားပါသည်။ ထို့အပြင် တံတားများ၊ အမြန်လမ်းများ၊ ကွန်တင်နာ

ဂိတ်များ စသည်တို့သည် တည်ဆောက်ပြီးစီးသည်များရှိပြီး တည်ဆောက်ဆဲများလည်း ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့သည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် စီးပွားရေးနှင့် ချိတ်ဆက် ရန် အစိုးရ၏ ကတိကဝတ်ကို ပြသသည့် အရာများဖြစ်ပါသည်။

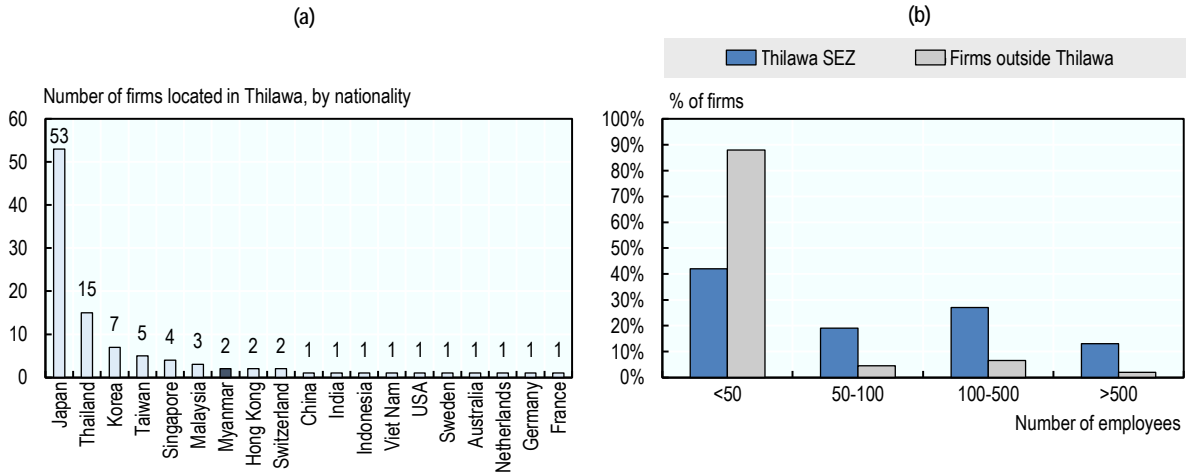
နောက်ဆုံးအနေဖြင့် သီလဝါတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင် တိုးတက်ရန်အတွက် TSMC ၏ အဓိကဆောင်ရွက်ချက်တစ်ခုမှာ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်တွင် တာဝန်ယူမှုရှိသည့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများဖြစ်စေရေးအတွက် ကြေညာချက်အမှတ် ၄/၂၀၁၅ ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ညွှန်ကြားချက်တွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်၌ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်နေသော ကုမ္ပဏီ များအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေများကို လိုက်နာရုံသာမက တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးအပြုအမူများနှင့်ပတ်သက်၍ မျှော်လင့်ထားသည့်ကိစ္စရပ်များကို တရားဝင်ဖော်ပြ ထားပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားခြင်း၊ ၎င်းတို့၏ ဆောင်ရွက်မှုများ ကြောင့် ထိခိုက်သွားသည့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ဆွေးနွေးခြင်း၊ အလုပ်သမားများ၏ အခွင့်အရေးကို အထောက်အပံ့ပေးခြင်း၊ လူသားအရင်းအနှီးကို တည်ဆောက်ခြင်း၊ ထိရောက်သော နစ်နာမှုဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်းကို သေချာစေခြင်း၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်း၊ မျှဝေတန်ဖိုးကို ဖန်တီးခြင်းနှင့် ၎င်းတို့လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသည့် နေရာရှိ ရပ်ရွာလူထုအား ထောက်ပံ့ခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာကုန်အမှတ်တံဆိပ်များသည် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြားသော တာဝန်ယူမှုရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်မှုဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းများ ကို ချိုးဖောက်လျက်ရှိသည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် စီးပွားရေးချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ရန် တွန့်ဆုတ်ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းကြေညာချက်သည် သီလဝါကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပိုမိုဆွဲဆောင်ခြင်းနှင့် တာဝန်ယူမှုရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဦးတည်ရာနေရာ ဖြစ်စေခဲ့သည့် အရေးကြီးသည့် ဆောင်ရွက်ချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ အခန်း ၄ တွင် အသေးစိတ်ဆွေးနွေးခဲ့ သည့်အတိုင်း ဇန်နီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီမှသာမက အစိုးရက ထုတ်ပြန်မည့်အလားတူ ကြေညာ ချက်မျိုးသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်တစ်ခုလုံးအတွက် တိုးတက်မှု ကြိုဆိုမည့် ကြေညာ ချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

သီလဝါ၏ စီးပွားရေးပံ့ပိုးမှုများ

၂၀၁၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလအရ သီလဝါတွင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၉ နိုင်ငံ (မြန်မာနိုင်ငံ အပါအဝင်) မှ လုပ်ငန်းပေါင်း ၁၁၀ ကျော် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြပြီး စုစုပေါင်းပမာဏမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၈၉ ဘီလီယံဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် လုပ်ငန်း ၇၄ ခုမှာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး အလုပ်အကိုင် ၉၀၀၀ ကျော်ကို ဖန်တီးပေးနိုင်ကာ ၎င်းတို့အနက် ၄ ပုံ ၁ ပုံသည် ၎င်းတို့၏

ကုန်စည်များကို တင်ပို့လျက်ရှိပါသည်။ သီလဝါရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအများစုမှာ ဂျပန်လူမျိုးများ ဖြစ်ပြီး ထိုင်းနိုင်ငံမှ ဒုတိယ၊ ကိုရီးယားနိုင်ငံမှ တတိယဖြစ်ကာ လုပ်ငန်း ၂ ခုသာ မြန်မာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူဖြစ်ပါသည် (ပုံ ၇-၅ က)။

ပုံ (၇-၅) သီလဝါရှိလုပ်ငန်းများသည် များသောအားဖြင့် နိုင်ငံခြားသားလုပ်ငန်းဖြစ်ခြင်း

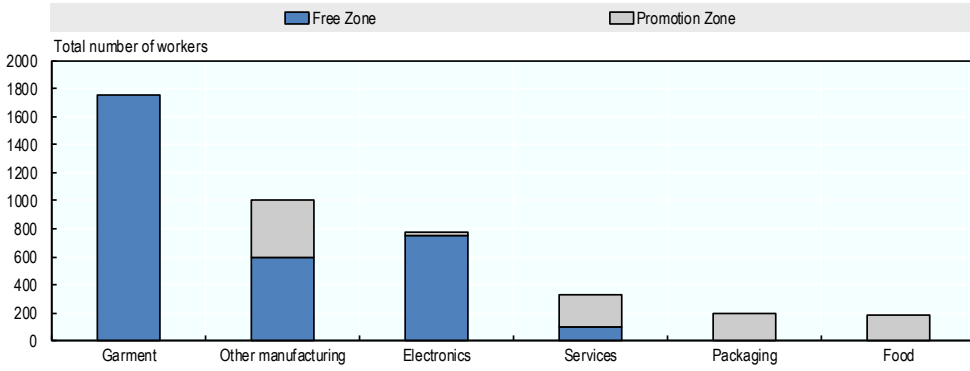
မှတ်ချက်။ ပုံ (၇-၅ က) ပါ အချက်အလက်များသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာအချက်အလက်ဖြစ်ပြီး ပုံ (၇-၅ ခ) ပါ အချက်အလက်များသည် သီလဝါလုပ်ငန်းများအပေါ် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလအရ IGC အချက်အလက်နှင့် သီလဝါ အပြင်ဖက်ရှိလုပ်ငန်းများအပေါ် ၂၀၁၆ နှောင်းပိုင်း - ၂၀၁၇ အစောပိုင်း ကမ္ဘာ့ဘဏ် အချက်အလက် ဖြစ်ပါသည်။

ရင်းမြစ်။ MJTD (2019)၊ IGC (2018) နှင့် ၂၀၁၆ ကမ္ဘာ့ဘဏ်လုပ်ငန်းစစ်တမ်းတို့အပေါ်အခြေခံ၍ စာရေးသူ၏ တွက်ချက်မှု

၂၀၁၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလအရ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ လုပ်ငန်းအရွယ်အစား (အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုအရ) နှင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ဘဏ်လုပ်ငန်းစစ်တမ်းမှ မြန်မာ လုပ်ငန်း များ၏ ကိုယ်စားလှယ်နမူနာလုပ်ငန်းများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ လုပ်ငန်းများသည် ဇုန်အပြင်ရှိ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသည့် လုပ်ငန်းများထက် ပိုမိုကြီးမား ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည် (ပုံ ၇-၅ ခ)။ ပိုမိုအသေးစိတ်ကြည့်ပါက ကင်းလွတ်ဇုန်ရှိ လုပ်ငန်းများ၏ ပျမ်းမျှဝန်ထမ်းအရေအတွက်မှာ ၂၅၀ ဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်ရှိ ဝန်ထမ်းအရေအတွက်မှာ ၅၀ ဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်အပြင်ရှိ လုပ်ငန်းများ၏ ဝန်ထမ်းအရေအတွက်မှာ ၈၀ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းကွာဟချက် ကြီးမားခြင်းမှာ ဇုန်များအကြား စက်မှုအထူးပြုချက်တွင် ကွဲပြားမှုကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်၏ ပြည်တွင်း ဈေးကွက်ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများတွင် ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများ၊ ဓာတ်မြေဩဇာ၊ ဆေးနှင့် ထုတ်ပိုးမှုတို့၏ အရင်းအနှီးအခြေပြုထုတ်လုပ်သူများနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးကုမ္ပဏီ၊

ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်လုပ်ငန်းများ ပါဝင်ပါသည်။ အဝတ်အထည်၊ ဖိနပ်၊ အရုပ်ထုတ်လုပ်မှု ကဲ့သို့ အကြီးစားပို့ကုန်ဦးစားပေးအလုပ်ရှင်များသည် ကင်းလွတ်ဇုန်၏ အဓိကနေရာယူထား သူများဖြစ်ပါသည်။

ပုံ ၇-၆ ကင်းလွတ်ဇုန်ရှိ အကြီးစားပို့ကုန်ဦးစားပေးအလုပ်ရှင်များ

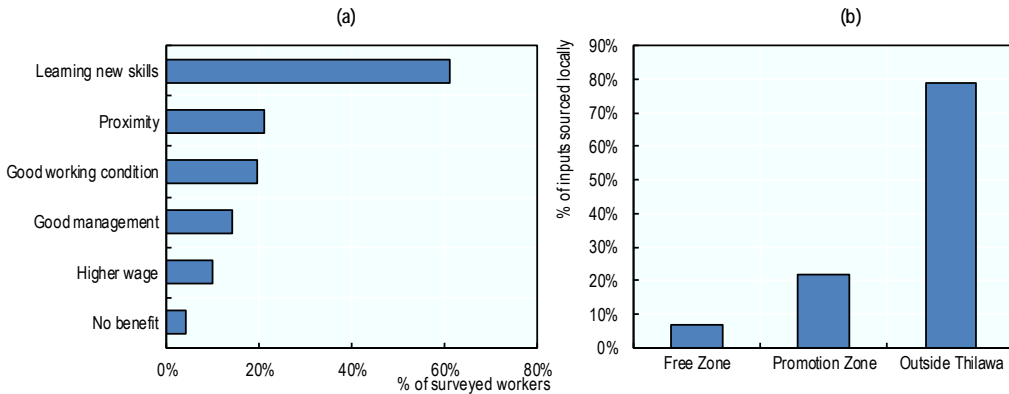

မှတ်စု။ ချဉ်းသားအချက်အလက်သည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလအရ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ လုပ်ငန်းများကို စစ်တမ်းကောက်ယူမှုမှ ရရှိသည့် အချက်အလက်ဖြစ်ပါသည်။

ရင်းမြစ်။ IGC (2018) အပေါ် အခြေခံ၍ စာရေးသူ၏ တွက်ချက်မှု

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ ရေရှည်အကျိုးကျေးဇူးများ၏ အလားအလာသည် အထူး စီးပွားရေးဇုန်ရှိ နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများနှင့် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများအကြား အသိပညာ လွှဲပြောင်း နိုင်မှုမှတစ်ဆင့် ပေါ်ပေါက်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။ အရေးကြီးသည့် အသိပညာလွှဲပြောင်းနိုင်မှု နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ အလုပ်သမားရွှေ့ပြောင်းမှုဖြစ်ပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ပိုမိုအဆင့်မြင့်သည့် နည်းပညာနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အသုံးပြုလေ့ရှိပြီး သက်ဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်မှုရရှိရန် ၎င်းတို့၏ ဝန်ထမ်းများကို လေ့ကျင့် သင်ကြားပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ လေ့ကျင့်သင်ကြားထားသော ဝန်ထမ်းများသည် နောက်ပိုင်းတွင် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများတွင် အလုပ်လုပ်ရန် သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းလုပ်ရန် ဇန်ပြင်ပသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားပါကလည်း ဇန်အတွင်း၌ ရရှိခဲ့သည့် တန်ဖိုး ရှိသော အသိပညာများကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် စီးပွားရေးသို့ ဝေမျှနိုင်ပါသည်။ သီလဝါအထူး စီးပွားရေးဇုန်တွင် အလုပ်လုပ်ခြင်း၏ အဓိကအကျိုးကျေးဇူးမှာ ကျွမ်းကျင်မှုအသစ်များကို သင်ယူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်သားအင်အား၏ ၆၂ % မှ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှုသည် ဇန်အတွင်း၌ ရရှိသော အရေးကြီးဆုံး စွမ်းရည်ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြကြပါ သည် (ပုံ ၇-၇ က)။

ပုံ (၇-၇) သီလဝါတွင် အလုပ်လုပ်ခြင်း၏ အရေးကြီးဆုံးဟု ယူဆရသည့် အကျိုးကျေးဇူးမှာ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုများဖြစ်ခြင်းနှင့် ဒေသထွက်ပါဝင်မှုမှာ နည်းပါးခြင်း

မှတ်စု။ မျဉ်းသားအချက်အလက်သည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်၌ အလုပ်သမား စစ်တမ်းမှ ဖြစ်ပါသည်။

ရင်းမြစ်။ IGC (2018) အပေါ်အခြေခံ၍ စာရေးသူ၏ တွက်ချက်မှု

ဇန်ပိုလျှံမှုအတွက် အခြားအရေးကြီးသည့် ယန္တရားမှာ အလယ်အလတ်သွင်းအားစုများ ရောင်းချခြင်း သို့မဟုတ် ဝယ်ယူခြင်းအားဖြင့် ဇန်နှင့် ဇန်ပြင်ပရှိ ကုမ္ပဏီများအကြား စီးပွားရေးချိတ်ဆက်မှုဖြစ်ပါသည်။ ပိုမိုအဆင့်မြင့်သည့် နည်းပညာနှင့် အသိပညာများ၊ အရည်အသွေးမြင့် ထုတ်ကုန်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ၊ ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် စီမံခန့်ခွဲမှုအလေ့အကျင့်များရှိသည့် ကုမ္ပဏီများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများသည် လည်း ၎င်းအသိပညာများကို လုပ်ငန်းအတွင်း အသုံးပြုနိုင်ကာ လုပ်ငန်းကို ထိရောက်မှုရှိစွာ လည်ပတ်ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် သီလဝါရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ပြည်တွင်းသွင်းအားစုအရင်းအမြစ်သည် လက်ရှိတွင် အလွန်မြင့်မားခြင်း မရှိသေးပါ။ ပြည်တွင်းမှရရှိသော အလယ်အလတ် သွင်းအားစုများ၏ ရာခိုင်နှုန်းသည် လုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးဇုန်တွင် ၂၀ % အောက်နှင့် ကင်းလွတ်ဇုန်တွင် ၁၀ % အောက်ရှိပြီး ကျန်ဒေသများနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက ၈၀ % ဖြစ်ပါသည် ပုံ (၇-၇ ခ)။ ပြည်တွင်းသွင်းအားစုအရင်းအမြစ်ရှိသည့်ကဏ္ဍသည် အစားအစာပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်းဖြစ်ပြီး သွင်းအားစုများ၏ ၅၀ % ကို ပြည်တွင်း၌ ရရှိသည် (IGC, 2018)။

မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဇုန်မှ ထိုးထွင်းသိမြင်မှု

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်းလည်ပတ်နေသည့် စက်မှုဇုန် စုစုပေါင်း ၁၉ ခုရှိပြီး ဇန် ၃ ခုမှာ စီမံကိန်းရေးဆွဲဆဲနှင့် တည်ဆောက်ဆဲဖြစ်ပါသည်။ ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်းစက်မှုဇုန်နှင့် ရန်ကုန်

မြောက်ပိုင်းစက်မှုဇုန်များသည် အခြားဇုန်များထက် ပိုမိုကြီးမားပြီး စက်မှုဇုန်ယာ ၂၉ ခု ဖြင့် ပိုင်းခြားထားပါသည်။ တစ်ခုစီတွင် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ ပါဝင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ဟက်တာ ၉၀ ကျော် ကျယ်ဝန်းသည့် မင်္ဂလာဒုံစက်မှုဥယျာဉ် (ယခုမှစ၍ မင်္ဂလာဒုံ) သည် ရန်ကုန်မြောက်ပိုင်းစက်မှုဇုန်တွင် လွတ်လပ်သည့် စက်မှုဇုန်များအနက် တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းစက်မှုဥယျာဉ်သည် ရန်ကုန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလေဆိပ် မှ ၇ ကီလိုမီတာ၊ ရန်ကုန်မြို့လယ်မှ ၂၅ ကီလိုမီတာနှင့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်မှ ၅၀ ကီလိုမီတာအကွာတွင် တည်ရှိပါသည်။ ၎င်းကို မူလက ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ယခု မင်္ဂလာဒုံကို အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကဖက်စပ် (ဂျပန် Mits ကုမ္ပဏီလီမိတက်မှ ၆၀ %) နှင့် မြန်မာဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ၄၀ %) စနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီသည့် စက်မှုဇုန်တစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ အမှန်စစ်စစ်တွင် မင်္ဂလာဒုံသည် ဇုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် နိုင်ငံခြားသားပါဝင်ခွင့်ရှိသည့် တစ်ခုတည်းသော ဇုန်ဖြစ်ပါသည်။ အခြားဇုန်များကို ပြည်တွင်း၌ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပြီး တရားဝင်ဇုန် ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူမရှိပါ။ ဇုန်၏သက်ဆိုင်ရာအလိုက် အောင်မြင်မှု အရ စက်မှုဇုန်ဥပဒေအသစ် (၂၀၂၀) မှ မိတ်ဆက်ထားသည်မှာ ဇုန် ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူများ အတွက် ရှင်းလင်းသည့် စည်းမျဉ်းများ၊ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

စက်မှုဇုန်အားလုံးနှင့်တူညီသည့်အချက်မှာ မင်္ဂလာဒုံသည်လည်း အခွန်၊ အကောက်ခွန် သို့မဟုတ် စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အထူးအခွင့်အရေး ပေးထားခြင်းမရှိပါ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုအတွက် အသုံးပြုရန် ကုန်စည်တင်သွင်းခြင်းအတွက် ၅ နှစ် ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ပို့ကုန်အတွက် ထုတ်လုပ်ရန်အသုံးပြုသည့် ကုန်ကြမ်းများနှင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းထုတ်လုပ်ပြီး ကုန်စည်များတင်သွင်းခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလျှောက်လွှာ တင်ပြခဲ့သည့်အချိန်တွင် ဖော်ပြထားသည့် လိုအပ်သည့်ပစ္စည်းများအတွက် ကင်းလွတ်ခွင့်ရရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွမ်းကျင်နိုင်ငံခြားသားဝန်ထမ်း ခန့်ထားခြင်းမှာ အတူတူပင်ဖြစ်ပါသည် (ကျွမ်းကျင်လုပ်သားမဟုတ်ပါက ခွင့်မပြုပါ)။ တင်သွင်းသည့် ကုန်စည်များတွင် ပြင်ဆင်မှု ပြောင်းလဲမှုတစ်စုံတစ်ရာအတွက် ထပ်တိုးခွင့်ပြုချက် လိုအပ်သည်ဖြစ်ရာ ၎င်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် သိသာသည့် အတားအဆီး ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သီလဝါတွင်လည်း ကုန်ပစ္စည်းများ တင်သွင်းသည့်လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် အလုပ်သမားများအတွက် လုပ်ငန်းစဉ်များမှာ တူညီပြီး သီလဝါတွင် အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များကို ပိုမိုလွယ်ကူလျင်မြန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့်အတွက် စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝသည့် သီလဝါတစ်နေရာတည်း၌ တစ်စုတစ်စည်းတည်း ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် စင်တာကို ကျေးဇူးတင်ပါသည် (နိုင်ငံခြားအလုပ်သမားများ မှတ်ပုံတင် ခြင်းအတွက် ၁ ရက်)။

မင်္ဂလာဒုံ၌ စီးပွားရေးအဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်း၌ အခြားဇုန်များ သို့မဟုတ် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် စီးပွားရေးတို့အတွက် တိုးတက်မှုတွင် ကန့်သတ်ချက်များရှိပါသည်။ အထည်ချုပ်ကဏ္ဍရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်အရ လိုအပ်သည့် စာရွက်စာတမ်းအလုပ်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်တို့မှတစ်ဆင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား လမ်းညွှန်ကူညီမှုအနည်းသာပြုလုပ်ကြကြောင်းနှင့် အကူအညီအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ အသိများကိုသာ မှီခိုရပါသည်။

မင်္ဂလာဒုံကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားဇုန်များထက် အကောင်းဆုံးထောက်ပံ့မှုများရှိသည့် ဇုန်အဓိကအားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အဓိကဆွဲဆောင်သည့် ဇုန်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် စဉ်းစားကြပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဇုန်သည် လျှပ်စစ်မီးရရှိမှု၊ ဆက်သွယ်ရေး၊ ရေပေးဝေမှု၊ ရေဆိုးသန့်စင်စက်၊ ရေကန်၊ လမ်းများနှင့် ရေမြောင်းများစသည်တို့ကို ထောက်ပံ့ပေးထားပါသည်။ အကြီးစားထုတ်လုပ်သူများအတွက် လျှပ်စစ်ပေးဝေမှုသည် လုံလောက်မှုမရှိဖြစ်နေဆဲဖြစ်ပြီး ၎င်းထုတ်လုပ်သူများသည် ကိုယ်ပိုင်မီးစက်များရှိကြပါသည်။ အခြားဇုန်များနှင့် မတူညီသည်မှာ မင်္ဂလာဒုံတွင် လုပ်ငန်း ၂၈ ခုမှာ အပြည့်အဝလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေကာ မြေကွက်အားလုံးကို နေရာယူထားပြီး အရွယ်အစားအားဖြင့် ၁ ဟက်တာမှ ၄ ဟက်တာ အထိရှိပါသည်။ လုပ်သား ၅၀၀၀ ရှိ ပန်းထိုးထည်ထုတ်လုပ်သူမှ ပြောကြားရာတွင် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ဖြစ်နိုင်ပါက မင်္ဂလာဒုံတွင် လုပ်ငန်းချဲ့ထွင်ရန်ရှိကြောင်း၊ သို့သော် ရနိုင်မည့်လုပ်ကွက် အကန့်အသတ်ရှိပြီး ဆွဲဆောင်မှုရှိသည့် အခြားနေရာများကိုလည်း ရှာမတွေ့ကြောင်း အင်တာဗျူးတစ်ခုတွင် ပြောကြားထားပါသည်။

အခြားဇုန်များတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်ရန် မစွမ်းဆောင်နိုင်သည့် အချိန်တွင် မင်္ဂလာဒုံရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအများစုမှာ ဂျပန်၊ ကိုရီးယားနှင့် တရုတ်တို့ဖြစ်ပြီး ပို့ကုန်ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ၊ လုပ်သားအခြေပြု အဝတ်အထည်ထုတ်လုပ်မှု၊ ဖိနပ်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် အလှကုန်များကို ထုတ်လုပ်ကြပါသည်။ ၎င်းတို့ထုတ်လုပ်သည့် ကုန်စည်အများစုကို တင်ပို့သည့်အတွက် တင်သွင်းခဲ့သည့် ကုန်ပစ္စည်းများအပေါ် အခွန်အကောက် ပြန်လည်ထုတ်ပေးပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက စက်ပစ္စည်းနှင့် ကိရိယာများကို အဓိကအားဖြင့် ဂျပန်၊ ဂျာမနီ နှင့် အီတလီတို့မှ တင်သွင်းပြီး ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းကို တရုတ်နှင့် တရုတ်တိုင်ပေတို့မှ တင်သွင်းကြောင်းဖြေကြားခဲ့ပါသည်။

မင်္ဂလာဒုံရှိလုပ်ငန်း ၂၈ ခုတွင် အသေးစားလုပ်ငန်းများမပါဝင်ဘဲ လုပ်ငန်းတစ်ခုသာလျှင် အလတ်စားလုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၃၀ ရက်အထိ အလုပ်သမား ၁၄၈၇၂ ဦးရှိကြောင်း အာဏာပိုင်များမှ တရားဝင်ထုတ်ပြန်သည့်အချက်များအရ သိရပါသည်။ တစ်နည်းပြောရလျှင် မင်္ဂလာဒုံရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ပျမ်းမျှအလုပ်သမား ၅၃၁ ဦးကို အလုပ်ခန့်ထားသဖြင့် ရန်ကုန်မြောက်ပိုင်းဇုန်တွင် ၁၇၂ ဦးနှင့် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းတွင် ၅၃

ခုရှိပါသည်။ ဇုန်၏ ကျွမ်းကျင်မှုနည်းပါးသည့် လုပ်သားအခြေပြု ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများ စာရင်းကို ဇယား ၇.၈ တွင် တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ အားကစားဖိနပ်ထုတ်လုပ်သူများမှ အလုပ်သမားအသစ်များကို အစမ်းခန့်ကာလတွင် သင်တန်းပေးကြောင်း၊ အစမ်းခန့်ကာလ ပြီးသည့်အခါ လိုအပ်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုရှိပါက ၎င်းအလုပ်သမားများကို ဆက်လက်ခန့်ထားကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ သင်တန်းဆရာများမှာ တရုတ်နိုင်ငံမှဖြစ်ပြီး စက်ရုံကြီးကြပ်ရေးမှူးများမှာ ပြည်တွင်းမှ ဖြစ်ပါသည်။ အခြားကုမ္ပဏီများသည် တရုတ်တိုင်ပေမှ မန်နေဂျာများကို ခန့်ထားပြီး ထုတ်လုပ်မှုအတွက် နည်းပညာရှင်နှင့် ပြည်တွင်းဝန်ထမ်းများကို ခန့်ထားပါသည်။ အရည်အချင်းပြည့်ဝပြီး လျင်မြန်စွာ သင်ယူနိုင်ကာ ကြိုးစားသည့် အလုပ်သမားများရှိခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ရသည့် အကြောင်းရင်း ဖြစ်ကြောင်း ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုများ ပြုလုပ်စဉ်က ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

ဇယား ၇-၈ ဒေသအလိုက် စက်မှုဇုန်များ

ဒေသ (အိုင်ဇက် အရေအတွက်)	လုပ်ငန်းအရေအတွက်				လုပ်သားအင်အား	ပျမ်းမျှ လုပ်ငန်း အရွယ်အစား
	အသေး	အလတ်	အကြီး	စုစုပေါင်း		
မင်္ဂလာဒုံ	၂၇	၁	၀	၂၈	၁၄,၈၇၂	၅၃၁
မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီး (၃)	၄၄၀	၅၈၀	၆၈၁	၁၇၀၁	၂၀,၆၀၈	၁၂
ရန်ကုန်အရှေ့ (၁၁)	၉၄၇	၉၃၀	၁၂၉	၂,၀၀၆	၆၅,၇၁၀	၃၃
ရန်ကုန်တောင် (၁)	၁၆	၀	၀	၁၆	၂,၀၇၈	၁၃၀
ရန်ကုန်မြောက် (၂၃)	၁,၄၉၅	၁၀၆	၉	၁,၆၁၀	၂၇၆,၈၅၄	၁၇၂
ဧရာဝတီ တိုင်းဒေသကြီး (၃)	၁၆	၁၇	၄၄	၇၇	၁၀,၅၂၆	၁၃၇
စစ်ကိုင်း တိုင်းဒေသကြီး (၄)	၁၇၈	၂၃၈	၃၆၅	၇၈၁	၈,၈၄၉	၁၁
ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး (၁)	၃၄	၇၄	၇၉	၁၈၇	၉၅၆	၅
မကွေး တိုင်းဒေသကြီး (၂)	၃၄	၉၇	၂၀၁	၃၃၂	၁,၆၇၅	၅
မွန်ပြည်နယ် (၁)	၃၁	၁၁၆	၄၀	၁၈၇	၉၂၉	၅
ရှမ်းပြည်နယ် (၁)	၅၅	၁၀၆	၃၄၂	၅၀၃	၂,၅၄၂	၅
တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီး (၁)	၂၅	၂	၂	၂၉	၁,၁၆၈	၄၀
ကရင်ပြည်နယ် (၁)	၂၆	၉	၀	၃၅	၂,၃၆၃	၆၈
နေပြည်တော် (၁)	၉	၀	၀	၉	၁၈၂	၂၀
စုစုပေါင်း (၅၃)	၃,၃၀၆	၂,၂၇၅	၁,၈၉၂	၇,၄၇၃	၃၉၄,၄၄၀	၅၃

မှတ်ချက်။ ဝိုက်ကွင်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည့် စက်မှုဇုန်အရေအတွက်မှာ ဇုန်ခွဲများဖြစ်ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့အရ အချက်အလက်ဖြစ်ပါသည်။
ရင်းမြစ်။ စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာန (၂၀၁၉)

စီးပွားရေးဆက်သွယ်မှုများမှတစ်ဆင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ သက်ရောက်မှုကို တိုးမြှင့်ခြင်း

အရှေ့ပိုင်းတွင် ဆွေးနွေးခဲ့မှုများအရ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များသည် အခွန် ကင်းလွတ်ခွင့်များ၊ အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်များနှင့် ဇုန်များသို့ ဦးတည်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကြောင့် ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှု နည်းသည့်အတွက် လူမှုအသိုက်အဝန်းကို ကုန်ကျစေပါသည်။ ဇုန်များထူထောင်မှုကို ချိန်ညှိရန်အတွက် ၎င်းတို့၏တည်ထောင်မှုကို ဆုံးဖြတ်ရန်အလို့ငှာ လူမှုအသိုက်အဝန်း၏ အကျိုးအမြတ်သည် ဤကုန်ကျစရိတ်များကို ကျော်လွန်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ ရေရှည်အကျိုးကျေးဇူးမှာ ဇုန်အပြင် ဘက်ရှိ အလုပ်သမားများနှင့် လုပ်ငန်းများကို အသိပညာလွှဲပြောင်းပေးနိုင်မှုဖြစ်ပါသည်။

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏သက်ရောက်မှုများကို ပိုမိုနားလည်ခြင်း

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် လုပ်ငန်းအရည်အသွေး၊ စီးပွားရေးတွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိသည့် ဝန်းကျင်၊ ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများနှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်သည့် ထောက်ပံ့ရေးကွင်းဆက်ဖန်တီးနိုင်မှုစသည့် ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲပြီး ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးကို အိမ်ရှင်နိုင်ငံသို့ ယူဆောင်လာနိုင်ပါသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များမှ တစ်ဆင့် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများနှင့် အလုပ်သမားများသို့ ဇုန်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမှ နည်းပညာနှင့် အသိပညာများ လွှဲပြောင်းခြင်းဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်လာခြင်းတို့ဖြင့် ဇုန်နှင့် ဇုန်ပြင်ပရှိ ကုမ္ပဏီများအကြား စီးပွားရေးချိတ်ဆက်မှုကို အမြင့်ဆုံးဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည် (Farole and Winkler, 2014)။

ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအမျိုးအစား အပေါ်မူတည်၍ ပူးတွဲဆောင်ရွက်ရန် စွမ်းရည်ရှိပါက အကျိုးရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ အိမ်ရှင်နိုင်ငံများအနေဖြင့် အလားအလာရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပျံ့နှံ့မှုနှင့် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများ၏ တွဲဖက်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုစွမ်းရည်တို့အပေါ် အလုပ်သမား ဈေးကွက်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ အသိဉာဏ်ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေး၊ ဘဏ္ဍာငွေရရှိနိုင်မှု၊ ပညာရေးနှင့် သင်တန်းကျောင်းအထောက်အကူများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒများ၊ အသေးစားအလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးမူဝါဒကဲ့သို့ မြှင့်တင်ရေးများစသည့် သင့်လျော်သောမူဝါဒများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများဖြင့် လွှမ်းမိုးနိုင်ပါသည်။

စီးပွားရေးချိတ်ဆက်မှုများသည် ထောက်ပံ့ရေးကွင်းဆက်တစ်လျှောက်တွင် ဖြစ်ပေါ်ပြီး လုပ်ငန်းများစတင်လုပ်ဆောင်မှုကို အားပေးခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းများ အောင်မြင်စေရေးအတွက် အဆင်ပြေအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းတို့ဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ လုပ်ငန်းများ အောင်မြင်စေ ရေးအတွက် အဆင်ပြေအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းသည် သဘာဝတွင်းထွက်များ ရှာဖွေ ထုတ်လုပ်မှုကို ရည်ညွှန်းပြီး ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ သူများအတွက် ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ ဖြစ်လာသည့်အခါ ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ လုပ်ငန်းများစတင်လုပ်ဆောင်မှုကို အားပေးခြင်းသည် သဘာဝတွင်းထွက်များ ရှာဖွေ ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍတွင် ဖြစ်ပေါ်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုကို ပြည်တွင်း ကုမ္ပဏီများ၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုတွင် သွင်းကုန်အဖြစ် အသုံးပြုပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ပြည်တွင်း အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အလားအလာကို ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရန် အလွယ်တကူဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည့်အတွက် ဝင်ငွေနည်းနှင့် ဝင်ငွေအလယ် အလတ်ရှိသည့် အိမ်ရှင်နိုင်ငံများသည် ပထမဦးစွာ မြှင့်တင်ရေးကို အာရုံစိုက်ရန်လိုပါသည်။ ၎င်းတွင် ပြည်တွင်းစီးပွားရေး၌ ပိုမိုခိုင်မာစွာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ရေရှည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမဟာဗျူဟာကို ချမှတ်သည့် ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း သို့မဟုတ် လုပ်ငန်း ချဲ့ထွင်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်နိုင်သည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ပါဝင်သည့်အတွက် ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုကို ဖန်တီးခြင်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆွဲဆောင်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း ရည်ရွယ်ချက်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။

စီးပွားရေးဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုသည် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်အပေါ် ပထမဦးစွာ မူတည်ပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် နိုင်ငံသားမန်နေဂျာများနှင့် နိုင်ငံသား အလုပ်သမားများ၏ စွမ်းရည်အပေါ် မူတည်ပါသည်။ စက်မှုလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်စည်းရန် အတွက် ကျွမ်းကျင်မှုပြတ်လပ်ခြင်းကို ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် လိုအပ်ချက်နှင့် အံဝင်ခွင့်ကျဖြစ်သည့် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့မှာ အရေးကြီးသည့် ပထမခြေလှမ်းဖြစ်ပါ သည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ အနီးအနားတွင် အစုအဖွဲ့များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်နှင့် ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုကို အားပေးရန်အတွက် ပိုမိုတက်ကြွသော အစီအမံများ၊ လိုအပ်သော စွမ်းရည်နှင့် ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူအခြေစိုက်စခန်း ထူထောင်ခြင်း၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ပြင်ပ၌ စီးပွားရေးဝန်းကျင်တစ်ခု တိုးတက်စေခြင်းတို့သည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအား ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် စီးပွားရေးစနစ်၏ အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်လာစေမည်ဖြစ်ပါသည်။

ကျွမ်းကျင်မှုပြတ်လပ်ခြင်းကို ဖြေရှင်းခြင်း

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ လိုအပ်သည့် ကျွမ်းကျင်လုပ်သားအင်အားမှာ ထုတ်လုပ်မှု စီးပွားရေး ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုဖန်တီးရန်နှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် စီးပွားရေးစနစ်တွင် စီးပွားရေးဇုန် များ ပါဝင်နိုင်ခြင်းတို့အတွက် အဓိကအရေးပါပါသည်။ အဆင့်မြင့်ပညာရေးနှင့် သက်မွေး ပညာသင်တန်းကျောင်းများသည် အလုပ်သမားများ လိုအပ်သည့် နည်းပညာကျွမ်းကျင်မှုများ ရရှိရန် အလွန်အရေးကြီးသည့် နည်းလမ်းဖြစ်ပါသည်။ မူဝါဒဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များ သည် ပညာရေးနှင့်သင်တန်းအစီအစဉ်များကို အရည်အသွေးမြင့်မားကာ သင့်တော်ပြီး ပုံမှန် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အကူအညီ ပေးနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ပညာရေးနှင့် သင်တန်းကျောင်း များသည် စီးပွားရေးနှင့် စက်မှုကဏ္ဍတို့အကြား ချိတ်ဆက်မှုတွင် အဓိကကျသည့် အခန်း ကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော ဝန်ကြီးဌာနပေါင်းစုံပါဝင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးကော်မတီ (လုပ်ငန်း ကော်မတီ ၅) မှ လမ်းညွှန်သည့် ဦးစားပေးမူဝါဒများအနက်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည် (အခန်း ၃ တွင်ကြည့်ပါ။)

မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်ရှိတွင် ပေါများသည့် အလုပ်သမားများကို ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိသည့် နှုန်းထားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ကမ်းလှမ်းနိုင်နေပါသည်။ သို့သော် နည်းပညာအသစ် များကို ရယူရန်နှင့် ထိရောက်သည့် စီးပွားရေးစီမံခန့်ခွဲမှုတို့အတွက် အဓိကကျသည့် နည်း ပညာ သို့မဟုတ် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုရှိသည့် အလုပ်သမားများကို လုံလုံ လောက်လောက် ထောက်ပံ့နိုင်မှု မရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပြည်တွင်းနှင့်နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ ၅၀၀ အား စစ်တမ်းကောက်ယူထားသည့် ၂၀၁၇ ခုနှစ် မြန်မာ့စီးပွားရေး စစ်တမ်းတွင် သင်တန်းပေးထားခြင်းမရှိသည့် ဝန်ထမ်းများသည် စီးပွားရေးဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှု များတွင် ထိပ်ဆုံးဖြစ်ပါသည် (Roland Berger, 2017)။ အလုပ်သမား၏ အရည်အချင်း သည် ဂျပန်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ရင်ဆိုင်နေရသည့် ပြဿနာဖြစ်ပြီး အာရှနှင့် သမုဒ္ဒရာတွင်းရှိ နိုင်ငံများတွင် လုပ်ငန်းပေါင်း ၅,၀၇၃ ခုကို စစ်တမ်းကောက်ယူချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၅၉ % ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတွင် ၆၃ % ဖြစ်ပါသည် (JETRO, 2018) ။

ကျွမ်းကျင်မှုပြတ်လပ်မှုသည် ပညာရေးစနစ်အားနည်းမှုနှင့် လုံလောက်သည့် သင်တန်း တက်ရောက်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးမရှိခြင်းစသည့် အချက် ၂ ချက် ပေါင်းစည်းမှုကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ မည်သည့်နှစ်အုပ်စုမှ လူငယ်မဆို ၁၀ % သော လူငယ်များသည် လက်ရှိတွင် အလယ်တန်းကျောင်းထွက်လက်မှတ်ရရှိပြီး ၎င်းတို့ကို တက္ကသိုလ် သို့မဟုတ် အသက်မွေး

ပညာသင်အစီအစဉ်အများစုတို့တွင် ကျောင်းအပ်နှံရန် လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပါသည် (GIZ, 2019) ။ အဆင့်မြင့် ပညာရေးသင်ယူနိုင်ရန် အရည်အချင်းပြည့်မှီသူများအတွက် သိပ္ပံနှင့်အင်ဂျင်နီယာ ဘာသာရပ်သင်ကြားရန် နည်းပညာတက္ကသိုလ် ၃၃ ခု၊ ကွန်ပျူတာတက္ကသိုလ် ၂၈ ခု ရှိပါသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့ရရှိသည့်ဘွဲ့သည် ကျွမ်းကျင်မှုအပိုင်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ လိုအပ်သည့် အတိုင်းအတာကို ကျေနပ်အောင် ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ခြင်းမရှိပါ (MIC-JICA, 2018)။ အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အလုပ်သမားများသည် တရားဝင်လုပ်ငန်းခွင်သင်တန်း အခွင့်အရေးများရရှိမှုတွင် အကန့်အသတ်များ ရှိပါသည်။ သင်တန်းအထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ အားနည်းပြီး သင်တန်းအစီအစဉ်များသည် အလုပ်သမားဈေးကွက်၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီမှု မရှိပါ။ ဥပမာ ကွန်ပျူတာအရေအတွက်ကန့်သတ်ချက်၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား မရရှိခြင်းနှင့် အကန့်အသတ်ရှိသည့် ဘဏ္ဍာရေးတို့ကြောင့် သင်တန်းကျောင်းများသည် လက်တွေ့ ကွန်ပျူတာသင်ခန်းစာများကို သင်ကြားနိုင်သည့် စွမ်းရည်မရှိပါ (Oxford Business Group, 2018)။ ယနေ့အချိန်အထိ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသည် သက်မွေးပညာသင် ပညာရေးဆောင်ရွက်မှုများကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့တွင် စနစ်တကျပါဝင်ခြင်း မရှိသေးပါ (GIZ, 2019)။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပညာရေးစနစ်၏ အရည်အသွေးတိုးတက်ရန်နှင့် လုံလောက်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် လိုအပ်သည်ကို အသိအမှတ်ပြုလျက် အစိုးရသည် ၂၀၁၂ ဘက်စုံပညာရေးကဏ္ဍဆန်းစစ်ချက်နှင့်အတူ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် အုတ်မြစ်ချခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် အမျိုးသားပညာရေးဥပဒေကို^၇ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းနှင့် နည်းပညာ အသက်မွေးပညာနှင့် လေ့ကျင့်ရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ တည်ထောင်ခြင်းတို့သည် ၎င်း၏ရလဒ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ရှင်းလင်းသည့် မဟာဗျူဟာများကို ရေးဆွဲပေးသည့် အမျိုးသားပညာရေး မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (၂၀၁၆-၂၀၂၁) အရ ပညာရေးစနစ်ကို အဓိကအလုံးစုံစစ်ဆေးမှု ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ အစိုးရသည် လက်ရှိတွင် လိုအပ်သည့်ဥပဒေနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံကို ဖန်တီးရန် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိပါသည်။ အမျိုးသားကျွမ်းကျင်မှုအဆင့်အဖွဲ့သည် ကျွမ်းကျင်မှုရှုထောင့်၊ ကျွမ်းကျင်မှုကို အခြေခံသည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းရှုထောင့်၊ ကျွမ်းကျင်မှုကိုအခြေခံပြီး အကဲဖြတ်သည့် ရှုထောင့်တို့မှ နည်းပညာအသက်မွေးပညာနှင့် လေ့ကျင့်ရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခဲ့ပြီး အာဆီယံကျွမ်းကျင်မှုအရည်အချင်းမူဘောင်နှင့်အညီ ကျွမ်းကျင်မှုအရည်အချင်းမူဘောင်တစ်ခုကို တည်ထောင်နေပါသည် (MIC-JICA, 2018) ။

အပြိုင်အားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် လက်တွေ့ အသိပညာနှင့် ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများနှင့် အလယ်အလတ်စီမံခန့်ခွဲသည့် ဝန်ထမ်းကို အလွန် လိုအပ်သည်ကို သိရှိထားရာ ၂၀၁၇-၂၀၃၆ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးမဟာဗျူဟာ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် စက်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရန် လိုအပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ချမှတ်ပါသည်။ အဆိုပြုလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အဓိကအားဖြင့် နည်းပညာအသက်မွေးပညာနှင့် လေ့ကျင့်ရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့နှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ပညာရေးနှင့် လေ့ကျင့်သင်ကြားရေးအဖွဲ့များကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲသည့် အစိုးရဌာနများနှင့် ကုန်သည်များနှင့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များ အသင်းချုပ်ကဲ့သို့ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ကိုယ်စားလှယ်များအကြား ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုကို အဆင်ပြေအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏ လိုလားချက်ကို ကြီးကြပ်စစ်ဆေးခြင်း ပါဝင် ပါသည်။ မဟာဗျူဟာအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနသည် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများ၏ လိုအပ်ချက်ကို သက်ဆိုင်ရာ မူဝါဒချမှတ်သူများအား သိရှိစေပြီး စီးပွားရေး ကဏ္ဍမှ လိုအပ်ချက်များကို ဖြေရှင်းနိုင်မည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းရေးဆွဲရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် နည်းပညာနှင့် အသက်မွေးပညာကောင်စီမှ စက်မှုကဏ္ဍအတွက် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်းတွင် တက္ကသိုလ်များနှင့် သင်တန်းကျောင်း များ၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၊ ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အလှူရှင်အဖွဲ့ အစည်းများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို တည်ဆောက်ရန် ချမှတ်ခဲ့ပြီး ထိုကဲ့သို့ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုများကိုလည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဂျပန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးအေဂျင်စီ၏ အကူအညီဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း ချုပ်မှ စီမံအုပ်ချုပ်သည့် မြန်မာ-ဂျပန် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစင်တာ သည် လက်တွေ့ထုတ်လုပ်မှု နည်းစနစ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သင်တန်းများ ဖွင့်လှစ်ပေးပါသည်။ မြန်မာ့အထည်ချုပ်လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစင်တာသည် ဂျပန်ကုန်သွယ် ရေးအဖွဲ့အစည်း (JETRO) နှင့် ပူးပေါင်း၍ အထည်ချုပ်အလုပ်သမားများကို သင်တန်းများ ပို့ချပေးပါသည်။ စင်ကာပူ - မြန်မာသက်မွေးပညာသင်တန်းကျောင်းသည် လုပ်ငန်းခွင် လက်တွေ့ကွင်းဆင်းအစီအစဉ်များအတွက် နိုင်ငံခြားမှ ကားထုတ်လုပ်သူများ၊ ဟိုတယ်များ နှင့်ပူးပေါင်း၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် သင်တန်းစင်တာ၏ ဆောင်ရွက်ချက်မှတ်တမ်းများကို မရရှိနိုင်သော်လည်း သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်သည် ဇုန်အတွင်းရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများတောင်းဆိုသည့် ကျွမ်းကျင်မှုစွမ်းရည်အပေါ်မူတည်၍

အလုပ်သမားများကို သင်တန်းပေးရန် ကိုယ်ပိုင်သက်မွေးပညာသင်တန်းစင်တာ ထူထောင်ထားပါသည်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု စီမံကိန်းသည် အလုပ်ရှာသူနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအကြား ကိုက်ညီစေမည့် အလုပ်နေရာချထားရေးကွန်ယက်ကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် လိုအပ်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုကို အလွယ်တကူရှာဖွေနိုင်ရန် နည်းပညာသက်မွေးပညာနှင့် လေ့ကျင့်ရေးအဖွဲ့အစည်းများအပေါ် ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် အချက်အလက်များကို အတူတကွထားရှိခြင်းတို့ပြုလုပ်ရန် အဆိုပြုထားပါသည်။

အကယ်၍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် နိုင်ငံရေးအရ ကျောထောက်နောက်ခံပြုမှုနှင့် အရင်းအမြစ်များကို ဆက်လက်ရရှိလျှင် ဖော်ပြခဲ့သည့်လုပ်ငန်းစဉ်များကို ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်းတို့ကိုပြုလုပ်လျှင် ပညာရေးစနစ်ကို ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်းသည် ကျွမ်းကျင်ပြီး လိုက်လျောညီထွေရှိသည့် လုပ်သားအင်အားကို ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် မျှော်လင့်ရပါသည်။ လက်ရှိကျွမ်းကျင်မှုပြတ်လပ်ခြင်းကို ဖြေရှင်းခြင်းသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် စီးပွားရေးဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုတွင် ပါဝင်နိုင်သည့် တက်ကြွသည့် ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူအခြေစိုက်စခန်းတစ်ခု တည်ဆောက်ရန် အရေးကြီးသည့် ပထမခြေလှမ်းကို အထောက်အကူပြုပါလိမ့်မည်။ သီလဝါ အသက်မွေးပညာသင်တန်း စင်တာ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များကို အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ ထိရောက်မှုများကို သေချာစေခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် Penang Skills Development Centre နှင့် မလေးရှားနိုင်ငံ၏ အတွေ့အကြုံမှတစ်ဆင့် သင်ခန်းစာယူနိုင်ပါသည် (Box ၇-၄)။

Box ၇-၄ မလေးရှားနိုင်ငံ၏ Penang Skills Development Centre မှ သင်ခန်းစာများ

ပို့ကုန်ဦးစားပေးတင်ပို့မှုနှင့် သွင်းကုန်အစားထိုး တိုးတက်မှုမဟာဗျူဟာတို့၏ သက်ဆိုင်ရာကောင်းကျိုးများအပေါ် ပြင်းထန်သော အမျိုးသားရေးဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုများအကြားတွင် မလေးရှားနိုင်ငံရှိ Penang အထူးစီးပွားရေးဇုန်သည် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များတွင် နိုင်ငံပေါင်းစုံမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် အခြေခံလူသုံးကုန်လျှပ်စစ်ပစ္စည်းတပ်ဆင်ခြင်းနှင့် တင်ပို့ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရန် နေရာဖြစ်လာပါသည်။ တက်ကြွသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့်တင်ရေးမူဝါဒများနှင့်အတူ Penang ပြည်နယ် အစိုးရသည် Penang Skills Development Centre (PSDC) ကို တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အစိုးရ၊ ပညာရှင်နှင့်စက်မှုကဏ္ဍတို့အကြား အကျိုးတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် ကမ္ဘာ့အဆင့်မီပုံစံအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခြင်းခံပါသည်။

PSDC သည် ကနဦးတွင် လျှပ်စစ်အင်ဂျင်နီယာနှင့် လျှပ်စစ်ကဏ္ဍတွင် အသက်မွေးပညာ သင်တန်းကို အာရုံစိုက်ခဲ့ပြီး ဆက်လက်၍ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းလျှပ်ကူးပစ္စည်းများ၊ သတင်း အချက်အလက်နည်းပညာ၊ အသံ-အမြင်၊ ဒစ်ဂျစ်တယ်ကင်မရာကဏ္ဍတို့တွင် ပိုမိုအဆင့်မြင့် တန်ဖိုးမြင့်အစိတ်အပိုင်းများနှင့်ထုတ်ကုန်များအပေါ် အာရုံစိုက်ခဲ့ပါသည်။

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်အစောပိုင်းတွင် Penang သည် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု - အထူး စီးပွားရေးဇုန် - ပို့ကုန်ချဲ့ထွင်ခြင်းအတွက် ဘဝသိပ္ပံ၊ ဇီဝနည်းပညာ၊ ဆေးဝါးနှင့် ဆေးပစ္စည်း များကို ၎င်း၏ ကျွမ်းကျင်မှုသို့ ထည့်သွင်းခဲ့ပါသည်။ Penang ၏ စီးပွားရေး အခွင့်အလမ်း သည် အဆင့်မြင့်အီလက်ထရောနစ်ပစ္စည်းများနှင့် ဘဝသိပ္ပံ ဥပမာ - တိကျပြီး ကိရိယာ အခြေပြု ဆေးပညာဆိုင်ရာစက်ပစ္စည်းများ၊ လျှပ်စစ်အခြေပြု ဆေးပညာဆိုင်ရာစက်ပစ္စည်း များ၊ အလိုအလျောက်ဆေးပညာဆိုင်ရာ စက်ပစ္စည်းများနှင့် ကုသသည့်ကိရိယာများနှင့် ပေါင်းစပ်ပေးပါသည်။ ၎င်း၏ သက်မွေးပညာသင်တန်းအစီအစဉ်များသည် နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး ကြိုးစားအားထုတ်မှုနှင့်အတူ ဆောင်ရွက်ပြီး PSDC သည် မလေးရှား Universiti Sains တွင် စက်မှုအင်ဂျင်နီယာ (ဥပမာ- စက်ရုပ်တီထွင် အသုံးချမှုပညာ၊ အသေးစားနှင့် နာနိုတပ်ဆင်မှု)၊ ဓာတုဗေဒအင်ဂျင်နီယာ (ဥပမာ- ဓာတ်ငွေ့ များနှင့် ဓာတုဗေဒဖြန့်ဖြူးရေးနည်းပညာ) နှင့် ထောက်ပံ့ရေးကွင်းဆက် စီမံခန့်ခွဲမှုအထူးပြု တို့အတွက် နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများမှ အထောက်အကူအပေါ် အားထားသည့် Micro-Electronics Centre of Excellence ကို ထူထောင်ခဲ့ပါသည်။ မကြာသေးမီက မလေးရှား Universiti Sains သည် ဆေးဝါးဖော်စပ်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် အစာအာဟာရဆိုင်ရာ ကဏ္ဍတို့တွင် အစိုးရ - စက်ရုံ - ပညာရှင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို စတင်စည်းရုံးခဲ့ပါသည်။

Penang ၏ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု-အထူးစီးပွားရေးဇုန် - ပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ သည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်ခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်မှုတည်ဆောက်သည့် စတင်ဆောင်ရွက်မှုများကို ပူးပေါင်းခြင်းဖြင့် မလေးရှားနိုင်ငံအတွက် ကောင်းမွန်သည့် စက်ဝန်းနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံအဆင့်မြင့်မှုကို ဖန်တီးပေးပါသည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ် တွင် မလေးရှားဗဟိုအစိုးရသည် စက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် Penang ကို ကဏ္ဍစုံစံကြံ့ခိုင်တီထွင်ရာတစ်ခုအဖြစ် ဖန်တီးရန် ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ငွေကြေးအကြပ်အတည်းကာလတွင် Penang ၏ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ၈ ခု (ကင်းလွတ်ဇုန် ၄ ခုနှင့် စက်မှုဇုန် ၄ ခု) တွင် ကုမ္ပဏီပေါင်း ၇၀၀ ကျော် ရှိကာ စက်ရုံပေါင်း ၇၇၅ ခုတွင် လုပ်သားပေါင်း ၁၇၀,၀၀၀ ယောက်ရှိပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် Penang သည် အိမ်ရှင်

နိုင်ငံအတွင်း ထောက်ပံ့ရေးကွင်းဆက်နှင့် နောက်ကြောင်းပြန်ချိတ်ဆက်မှုတွင် ကမ္ဘာပေါ်၌ အောင်မြင်သည့် မှတ်တိုင်ရရှိခဲ့သည့် နိုင်ငံများအနက် တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။

ရင်းမြစ်။ OECD-UNIDO (2019); OECD (2013)

ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးခြင်း

ပထဝီအနေအထားအရ အပြန်အလှန်ဆက်စပ်မှုဖြင့် သွင်ပြင်လက္ခဏာအရ စက်မှုအစုအဖွဲ့များသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖွံ့ဖြိုးခြင်းမရှိသေးပါ (MIC-JICA, 2018)။ ပို့ကုန် ဦးစားပေးအထည်ချုပ်ကဏ္ဍသည် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပါသည်။ ၂၀၁၇ စစ်တမ်းတွင် ပါဝင်သည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ၇၈% အရ ပြည်တွင်း ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှုသည် နိုင်ငံတကာတွင် ဆောင်ရွက်နေသည့် လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ရင်ဆိုင်ရန် ကောင်းစွာပြင်ဆင်ထားမှု မရှိပါ (Roland Berger, 2017) ။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်ဆက်စပ်နေသည့် စက်မှုလုပ်ငန်းကဲ့သို့ သဘာဝရင်းမြစ်အခြေခံစက်မှုလုပ်ငန်းများကို တန်ဖိုးနည်းအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး အလားအလာမှာလည်း အကန့်အသတ် ရှိပါသည်။ အထွေထွေစွမ်းရည် မရှိခြင်းကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် စက်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် စစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာနသည် အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း၍ နည်းပညာနှင့်သက်ဆိုင်သည့် သင်တန်းအစီအစဉ်များကို စတင်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။ ရုံးချုပ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးပြည်နယ်များရှိ အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအေဂျင်စီများသည် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံစုံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ - အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုများကို တိုးမြှင့်ခြင်းတွင် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် ချဉ်းကပ်မှုလိုအပ်ခြင်းသာမက ၎င်းလုပ်ငန်းများကို နည်းပညာမြှင့်တင်မှုရရှိစေရန်နှင့် အရည်အသွေးပြည့်စုံနှုန်းများ ရရှိရန်အတွက် စက်မှုအထူးပြုစွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်သင်တန်းပေးခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများ၏ ကုန်ပစ္စည်း ထောက်ပံ့သူဖြစ်ရန် အလားအလာမှာ စက်မှုလုပ်ငန်းအများစုတွင် အကန့်အသတ်များ ရှိပါသည်။ နိုင်ငံတကာအရည်အသွေးစံနှုန်းများ ရရှိရန်အတွက် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အကူအညီ

ပေးရန် အရေးကြီးသကဲ့သို့ စက်မှုလုပ်ငန်းအထူးပြုစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီစေရေးအကူအညီ ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စက်မှုလုပ်ငန်းအထူးပြုစံနှုန်းများသည် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ထောက်ပံ့စက်မှုလုပ်ငန်းများဖြစ်လာ အောင်နှင့် ကမ္ဘာ့တန်ဖိုးကွင်းဆက်တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် ပိုမိုအကူအညီပေးနိုင် သည့်အတွက် ဖြစ်ပါသည် (Farole and Winkler, 2014)။ နည်းပညာအထောက်အပံ့နှင့် သင်တန်းများမှာလည်း စက်မှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံစုံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကိုယ်တိုင် အဆိုပါသင်တန်းများကို သင်ကြားခြင်းနှင့် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းနှစ်မျိုးလုံးတွင် အဓိကနေရာမှ ပါဝင်နေသည်ဖြစ်ရာ ၎င်းတို့ပါဝင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ၎င်းရှုထောင့်များသည် အမျိုးသား စီးပွားရေးဦးစားပေးကဏ္ဍများနှင့် နိုင်ငံ၏ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မဟာဗျူဟာတို့ လိုက်လျောညီထွေမှုရှိရန် အရေးကြီးကြောင်း ညွှန်ပြထားပါသည်။

အစိုးရအနေဖြင့် အလှူရှင်များ၊ စီးပွားရေးအသိုက်အဝန်းနှင့် ပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း၍ စနစ်ကျနပြီ၊ ကောင်းစွာပြဋ္ဌာန်းထားသည့် စက်မှုအထူးပြုသင်တန်း အစီအစဉ် များရေးဆွဲရာတွင် အထောက်အပံ့ပေးနိုင်ပါသည်။ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် တာဝန်ရှိ သည့် အေဂျင်စီများနှင့် သင်တန်းထောက်ပံ့သူများသည် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့် အစီအစဉ်များ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲရာတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပါဝင်စေသင့်ပါသည်။ ပထမဦးစွာ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်းတွင် ဦးတည်ထားသည့် ကဏ္ဍများ အတိုင်း အထည်အလိပ်နှင့် အဝတ်အထည်၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်ဆက်စပ်သည့် စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် စက်ပစ္စည်းတပ်ဆင်သည့် လုပ်ငန်းများအပါအဝင် အဓိက စီးပွားရေးကဏ္ဍများကို အာရုံစိုက် သင့်ပါသည်။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ပြည်တွင်းဇုန်ပြင်ပရှိ ကုန်ပစ္စည်းထောက်ပံ့သူများအကြား လက်ရှိကြီးမားသည့် ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုမှာ အစား အသောက် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်းကဏ္ဍဖြစ်ပြီး သွင်းကုန်၏ ၅၀ % မှာ ပြည်တွင်းမှရရှိပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်ဆက်စပ်သည့် စက်မှုလုပ်ငန်းသည် ကနဦးဆောင်ရွက်မှုများအတွက် ကောင်း သည့် အစမှတ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

အလှူရှင်အနေဖြင့် ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းကို မည်သို့အဆင့်မြှင့်ခြင်းနှင့် နည်းပညာနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုအထောက်အပံ့ပေးနိုင်သည့် အေဂျင်စီတစ်ခုကို မည်ကဲ့သို့ ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထိုင်းနိုင်ငံမှ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဥပမာပေးခဲ့ပါသည်။ ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးလာရာ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်နည်းပညာ အထောက်အပံ့ပေးနိုင် သည့် ၎င်းတို့မှ အပြည့်အဝဆောင်ရွက်သည့် စက်မှုအဖွဲ့အစည်းများအတွက် တစ်ဖြည်းဖြည်း လမ်းညွှန်သည့်အခန်းကဏ္ဍအဖြစ် ယူဆလာကြပါသည် (Box ၇.၅)။

အပြိုင်အနေဖြင့် အစိုးရသည် ပထမအဆင့် ကုန်ပစ္စည်းထောက်ပံ့သူထံမှ အဆင့်မြင့်လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုများသို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ရည်မှန်းနိုင်ပါသည်။ မော်တော်ကားစက်မှု လုပ်ငန်းသည် လုပ်ငန်းကောင်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဦးဆောင်ကုမ္ပဏီများ (ဥပမာ တိုယိုတာ) သည် သီလဝါတွင် တပ်ဆင်သည့် စက်ရုံများ လာရောက်ပြုလုပ်ရန် စိတ်ဝင်စားမှု ကို ပြသခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ပြည်တွင်း၌ တည်ထောင်သည့် ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူ မရှိသည့်အတွက် လာရောက်လုပ်ကိုင်ရန်မှာ တို့ဆိုင်းနေပါ သည်။ မြန်မာကုမ္ပဏီများသည် မော်တော်ကားအစိတ်အပိုင်းများကို ပေးသွင်းနိုင်သည့် အဆင့်မရှိပါ။ သို့သော် အဆင့် ၃ သို့မဟုတ် ၄ ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူအဖြစ် တန်ဖိုးကွင်းဆက်တွင် ပါဝင်ရန် အလားအလာ ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတကာအဆင့် ၁ နှင့် ၂ မော်တော်ကားအစိတ်အပိုင်း ပေးသွင်းသူ ဖြစ်အောင် ဦးတည်ချက်ထားရန်အတွက် သီလဝါ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေး ဆောင်ရွက် ချက်များကို အာရုံစိုက်ခြင်းသည် ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် မော်တော်ကားတန်ဖိုးကွင်းဆက်တွင် ချိတ်ဆက်မှုများ ရရှိနိုင်သည့် နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

Box (၇-၅) ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ချဉ်းကပ်မှု

ထိုင်းနိုင်ငံ စက်မှုဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ Bureau of Supporting Industry (BSID) သည် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းများ မြှင့်တင်ရေးအတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။ BSID သည် ဂျပန်ကုန်ထုတ်လုပ်သူများသည် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ အကြီးအကျယ် ရွှေ့ပြောင်းလာမှုနှင့် အတူ မူလက ဂျပန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အေဂျင်စီ၏ နည်းပညာ အထောက်အပံ့ဖြင့် သတ္တုနှင့်ဆက်စပ်သည့် ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် မြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ၁၉၈၇ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည့် အေဂျင်စီတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ Machinery Industries Development Institute (MIDI) သည် BSID ကို ပိုမိုမြှင့်သည့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အဆင့်အတန်းကို အဆင့်မြှင့်ပေးခဲ့ပြီး လုပ်ငန်း နယ်ပယ်ကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စေခဲ့ပါသည်။ လူ၊ နည်းပညာနှင့် ချိတ်ဆက်မှုဟူသည့် ရှုထောင့် ၃ ခုအပေါ် အာရုံစိုက်ပါသည်။

BSID သည် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်း၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို အားကောင်းလာစေရန် တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ချဉ်းကပ်သည့်ပုံစံဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

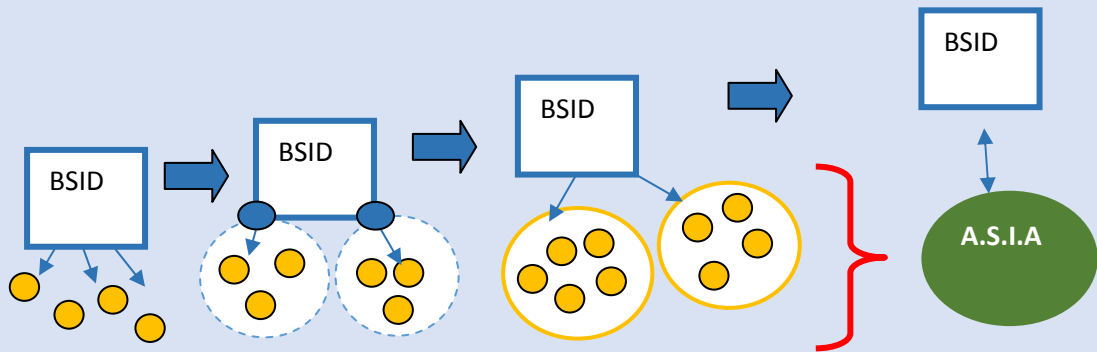
ပထမဦးစွာ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှာ အားနည်းပြီး ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းအရေအတွက်မှာ အနည်းငယ်သာရှိသောအခါ BSID သည် နည်းပညာနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာအထောက်အပံ့ကို ကုမ္ပဏီတစ်ခုချင်းစီသို့ တိုက်ရိုက်ထောက်ပံ့ ပေးခဲ့ပါသည်။ ကုမ္ပဏီအရေအတွက်မှာ ထောင်ဂဏန်းသို့ ရောက်လာသောအခါ BSID သည် ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းများ (ဥပမာ- ဒီဇိုင်း၊ သတ္တု၊ စက်ပစ္စည်း၊ သတ္တုပုံလောင်းစက်ရုံ၊ စသည်ဖြင့်) အတွက် လုပ်ငန်းခေါင်းစဉ် အလိုက် ဖိုရမ်များ ထူထောင်ကာ စီမံခန့်ခွဲခဲ့ပြီး ၎င်းတို့ အတွင်းရေးမှူးရုံးနှင့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ တဖြည်းဖြည်းနှင့် ၎င်းဖိုရမ်များသည် အတွေ့အကြုံများ ရရှိလာပြီး ပုဂ္ဂလိကမှ စက်မှုအဖွဲ့အစည်းများအဖြစ် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အဆင့်အထိ တိုးတက်လာခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိတွင် BSID မှ အားပေးမြှင့်တင်ထားသည့် အဖွဲ့ဝင်ကုမ္ပဏီများကို နည်းပညာနှင့် သင်တန်းအထောက်အပံ့ကို ကနဦးတွင် ပေးခဲ့သည့် ၎င်းကဲ့သို့ စက်မှုအဖွဲ့အစည်း ၁၂ ခု ရှိပါသည်။

၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် BSID ၏ ထောက်ပံ့မှုဖြင့် Alliance for Supporting Industries Association (A.S.I.A) ကို တည်ဆဲထောက်ပံ့ရေး စက်မှုအဖွဲ့အစည်းများအကြား ကွန်ယက်ကို မြှင့်တင်ရန် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ အေ.အက်စ်.အိုင်.အေသည် ကုမ္ပဏီ ၁၅,၀၀၀ ကျော် အတွက် စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအကျိုးရလဒ်ကို ဖော်ထုတ်ရန် စက်မှုအဖွဲ့အစည်းများအားလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းများကို စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အဖွဲ့ အစည်းသည် သေးငယ်ပြီး ၎င်း၏စွမ်းဆောင်ရည်မှာ အကန့်အသတ်ရှိနေစဉ်မှာပင် အေ.အက်စ်.အိုင်.အေသည် မတူညီသည့် ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းကို မြှင့်တင်ခြင်းဖြင့် ဒေသတွင်းနှင့်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိလာစေရန်ဟူသည် ဘုံရည်မှန်းချက်အဖြစ် သက်သေပြခဲ့ပါသည်။

လက်ရှိတွင် BSID၊ စက်မှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ အေ.အက်စ်.အိုင်.အေနှင့် အေ.အက်စ်.အိုင်.အေ အသင်းဝင်စက်မှုအဖွဲ့အစည်းများသည် ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းများ အားကောင်းလာစေရန် စုပေါင်းလုပ်ဆောင်ကြပါသည်။ BSID သည် ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေးအတွက် အလုံးစုံမူဝါဒအတွက် တာဝန်ရှိပြီး ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ (အေ.အက်စ်.အိုင်.အေနှင့် ၎င်း၏ စက်မှုအဖွဲ့အစည်းများ) မှ စီမံခန့်ခွဲသော တီထွင်ဆန်းသစ်သည့်ကနဦးစီမံကိန်းများကို စတင်ဆောင်ရွက်အကောင်အထည်ဖော်ပါသည်။ စက်မှုအဖွဲ့အစည်းများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ အစိုးရ (BSID)၊ ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများအတွက် ဗဟိုချက်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် စက်မှုမဟာစီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတွင်

၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအလိုက် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။ အေ.အက်စ်.အိုင်.အေနှင့် ၎င်း၏ စက်မှုအဖွဲ့အစည်းများသည် သတင်းအချက်အလက်များ၊ သင်တန်းများ၊ စီးပွားရေးမိတ်ဆက်ပွဲများအတွက် အဖွဲ့ဝင်ကုမ္ပဏီများမှ ဆက်သွယ်နိုင်သည့် ကနဦးဌာနများဖြစ်ပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် BSID၊ စက်မှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စက်မှုအသင်းများသည် နီးကပ်စွာ အလုပ်လုပ်ကြပြီး အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်မှုနှင့် ပူးပေါင်းမှုတို့ကို ခွင့်ပြုကာ ဘန်ကောက်၊ Klong Toey တွင် အလုပ်အရှုပ်ဆုံးဌာနများဖြစ်ပါသည်။

ပုံ ၇-၈ ထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် ချဉ်းကပ်မှုအဆင့်ဆင့်

ရင်းမြစ်။ GRIPS Development Forum (2016, 2015) နှင့် OECD-UNIDO (2019) အပေါ် အခြေခံခြင်း၊ GRIPS Development Forum (2016) မှ ပုံ၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ် မေ ၂၆တွင် စက်မှုဝန်ကြီးဌာန၏ BSID မှ ညွှန်ကြားရေးမှူး Mr. Panuwat Triyangkulsri နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုကို အခြေခံခြင်း

စီးပွားရေးဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုများကို တက်ကြွစွာ မြှင့်တင်ခြင်း

ပြည်တွင်းအသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိပြီး နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် နည်းပညာအရ အဆင်သင့်ဖြစ်နေသည့်တိုင် အဆိုပါဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုများသည် အကောင်အထည်ပေါ်လာခြင်း မရှိပါ။ နိုင်ငံစုံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံတကာမှ ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ရာတွင် စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်း အစီအစဉ်များဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ အချို့သောကိစ္စရပ်များတွင် နိုင်ငံစုံစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် အဆင်ပြေစေရန် ပြည်ပရပ်ခြားရှိ ၎င်းတို့၏ ပုံမှန်စီးပွားရေး မိတ်ဖက်များအပေါ် မှီခိုကြပြီး ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများအဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများကို သတင်းအချက်အလက် မရရှိမှု

ကြောင့် ရှာဖွေခြင်း မပြုကြတော့ပါ။ ထိုကဲ့သို့သောကိစ္စရပ်များအတွက် အစိုးရအနေဖြင့် သတင်းအချက်အလက်ဖလှယ်မှုကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် ရည်ရွယ်သည့် အစီအမံများဖြင့် သတင်းအချက်အလက်ကွာဟမှုကို ပေါင်းကူးပေးနိုင်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပျော့ပြောင်းသည့် မူဝါဒများသည် နိုင်ငံစုံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ပြည်တွင်း အရင်းအမြစ်အခွင့်အလမ်းများ နှင့် ၎င်းတို့၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုကို သတင်းပေးနိုင်သကဲ့သို့ အသေးစားနှင့်အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကိုလည်း ထုတ်ကုန်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုများ၊ စံနှုန်းများနှင့် ဖြန့်ဖြူးမှု စသည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ လိုလားချက်များကို သတင်းပေးနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံခြား အဖွဲ့အစည်းများသည် ပြည်တွင်းချိတ်ဆက်မှုများကို ဖန်တီးခြင်းနှင့် အားကောင်းစေခြင်း တို့တွင် စိတ်ဝင်စားမှုရှိသည်ဖြစ်စေ မရှိသည်ဖြစ်စေ ၎င်းတို့၏ စိတ်ဝင်စားမှု ရရှိလာစေရန် အစိုးရအနေဖြင့် အောက်ပါမူဝါဒများဖြင့် အားပြည့်နိုင်ပါ သည်-

- ပြည်တွင်းကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ၏ သတင်းအချက်အလက်များကို ထောက်ပံ့ပေးရန်၊
- ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုအစီအစဉ်များသည် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို ဖြေရှင်းနိုင်ရေး သေချာစေရန်၊
- နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှ အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသို့ အသိပညာလွှဲပြောင်းခြင်းကို တန်ဖိုးထားရန်၊
- နိုင်ငံစုံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ကွန်ယက်မှတစ်ဆင့် ဈေးကွက်များကို ချဲ့ထွင်ရန်။

အရှေ့တောင်အာရှရှိ အဆင့်တူနိုင်ငံများသည် အဆင့်အမျိုးမျိုးနှင့် အောင်မြင်မှုအဆင့် အမျိုးမျိုးရှိကြပြီး ၎င်းနိုင်ငံများသည် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ရန် နှင့် ပြည်တွင်းအသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် နိုင်ငံခြားနိုင်ငံစုံ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအကြား ချိတ်ဆက်မှုကို ပိုမိုအားကောင်းစေမည့် မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များကို ချမှတ်ထားပါသည်။ အဆိုပါအစပျိုးဆောင်ရွက်မှုများကို အောက်ပါအတိုင်း အမျိုးအစား ၇ မျိုး ခွဲခြားနိုင်ပါသည်-

- အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းစင်တာများသည် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ရည်ရွယ်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အချင်းချင်း မိတ်ဆက်သည့်ပွဲများအပါအဝင် ဝန်ဆောင်မှုမျိုးစုံကို ပေးပါသည်။
- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအချင်းချင်း မိတ်ဆက်ပေးသည့်ပွဲများ ကျင်းပသည့် ဝန်ဆောင်မှုများသည် စီးပွားရေးလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ သို့မဟုတ် ဝယ်သူများကို

ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် အစည်းအဝေးများ သို့မဟုတ် စက်ရုံများသို့ လေ့လာရေး ခရီးစဉ်တို့ကို စီစဉ်ရာတွင် တိုက်ရိုက်အကူအညီ ဖြစ်ပါသည်။

- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အချင်းချင်း မိတ်ဆက်ပေးသည့်ပွဲများတွင် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ပြသသည့် ပွဲများနှင့် ပြပွဲများ၊ အသေးစား နှင့်အလတ်စားကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများနှင့် အလားအလာရှိသည့် နိုင်ငံစုံ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဝယ်ယူမှုများနှင့် အတူတကွ ပူးပေါင်းစေမည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအချင်းချင်း မိတ်ဆက် ပေးသည့်ပွဲများ ပါဝင်ပါသည်။
- အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းဝင်ပေါက်များသည် စီးပွားရေးနှင့် အစိုးရ၏ အခွင့်အလမ်းများ၊ ချိတ်ဆက်ပေးသည့်ပွဲများ သို့မဟုတ် အွန်လိုင်းမှ တစ်ဆင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်နိုင်မှု စသည်ဖြင့် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အထောက်အကူပြုပါသည်။
- ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ၏ အချက်အလက်များသည် ကုန်ပစ္စည်း သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းကဏ္ဍအလိုက် ပြည်တွင်းကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ၏စာရင်းကို ဖော်ပြ ပေးပါသည်။
- လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်းနှင့် ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် အစပျိုးဆောင်ရွက်မှုများသည် ပြည်တွင်းအသေးစားနှင့်အလတ်စား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအား ကျွမ်းကျင်မှုများ သို့မဟုတ် နည်းပညာများကို ထောက်ပံ့ပေး သည့် သို့မဟုတ် တိကျသောရောင်းချသူများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်း ပေးသည့် နိုင်ငံစုံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ဘဏ္ဍာရေးအရ ထောက်ပံ့ပေးပါသည်။
- အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အဖြေရှာမှုများ သည် အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှု စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်စေရေး ကူညီနိုင်ရန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့ရန် ကမ်းလှမ်းပါသည်။ နည်းပညာအသစ်များကို ချမှတ်ပါ သည်။ စွမ်းဆောင်ရည်များကို မြှင့်တင်ပါသည်။ ကမ်းလှမ်းမှုအသစ်များကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။
- နိုင်ငံစုံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အထူးပြုယာယီရွှေ့ပြောင်းခြင်းများသည် ၎င်းတို့ ကို ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေပါသည်။

၎င်းလုပ်ငန်းများ၏ ကျွမ်းကျင်သူများသည် အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အားပေးကူညီသူများဖြစ်ပြီး ရောင်းချသူများ၏ လိုအပ်ချက် ကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန်အတွက် အကူအညီပေးပါသည်။

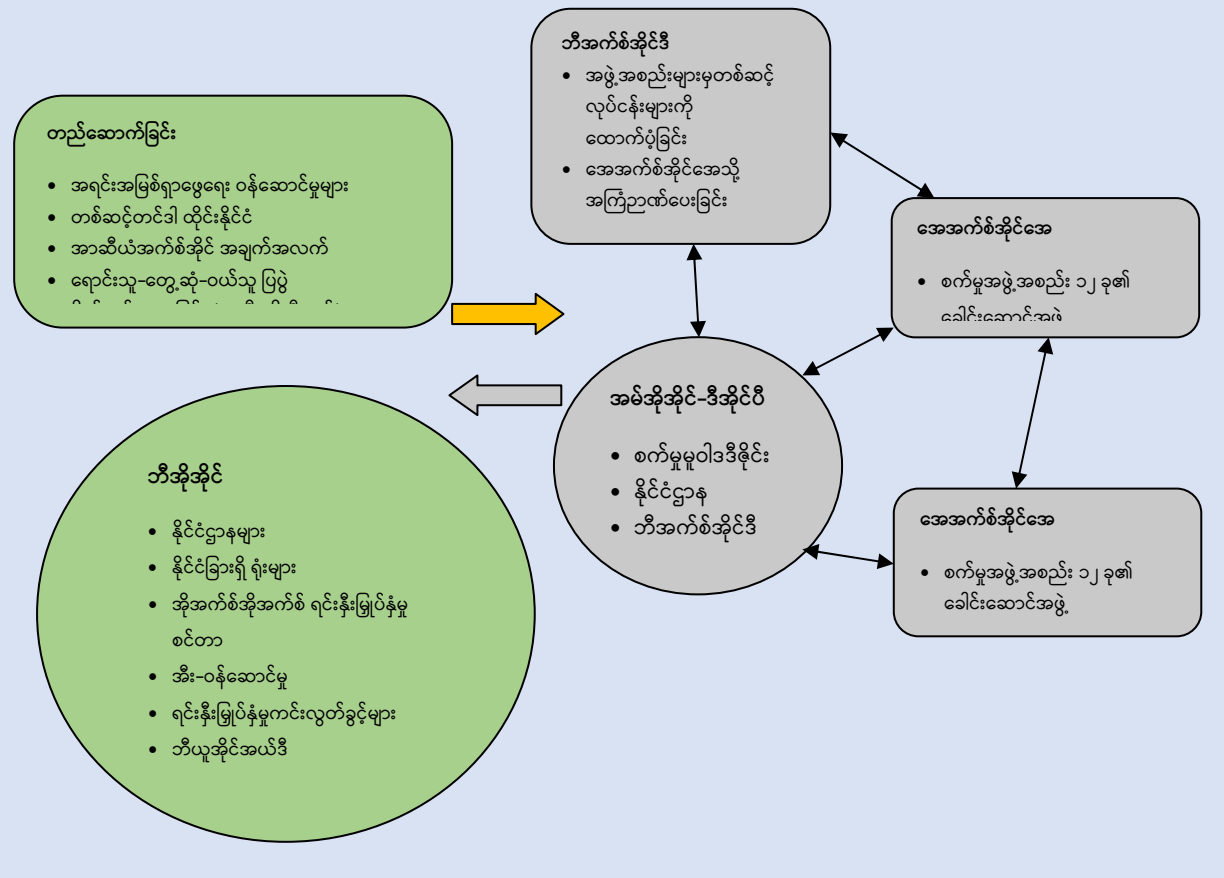
ပြည်တွင်းကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ၏ အခြေခံကန်သတ်ချက်များရှိနေခြင်းနှင့်အတူ မြန်မာ နိုင်ငံသည် ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုအစီအစဉ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အစောပိုင်း အဆင့်သာရှိနေ ဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ထောက်ပံ့ရေး ကွင်းဆက်တွင် အသေးစားနှင့်အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ပေါင်းစည်းပါဝင်နိုင်ရန် အတွက် လိုအပ်သည့် မူဘောင်ကို တည်ဆောက်ရန် အလှူရှင်များ၏ ထောက်ပံ့မှုအပေါ် များစွာမှီခိုနေရဆဲဖြစ်ပါသည်။ ရှေ့ဆက်သွားရန်အတွက် သီလဝါနှင့် မင်္ဂလာဒုံကဲ့သို့သော အောင်မြင်နေသည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် စက်မှုဇုန်များသည် ရှေ့ပြေးချိတ်ဆက်မှု အစီအစဉ်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်ကောင်းသော အစပြုမှုများကို ကမ်းလှမ်းပါသည်။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်သည် ဝယ်ယူနှင့် ရောင်းသူအကြားချိတ်ဆက်ပေးမှု (ဥပမာ ချိတ်ဆက်သည့်ပွဲများမှတစ်ဆင့်) ကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ပါသည်။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးရှိ လုပ်ငန်းများစာရင်းနှင့် ဇုန်အတွင်းရှိလုပ်ငန်းများစာရင်းကို ထောက်ပံ့ပေးခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ သွင်းကုန်များ ထုတ်လုပ်သည့်၊ ကုန်စည်အရည်အသွေးနှင့် တာဝန်ယူမှုရှိသည့် စီးပွားရေး ဆိုင်ရာအလေ့အကျင့်များ နှစ်ခုစလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီ သော ကုန်ပစ္စည်းများကို ထုတ်လုပ်သည့် အနီးအနားမှ စက်မှုဇုန်များရှိ လုပ်ငန်းများစာရင်း ကို ပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ အာဆီယံထောက်ပံ့ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းအချက် အလက်ကဲ့သို့ ဒေသတွင်းဆိုင်ရာ ကနဦးဆောင်ရွက်ချက်များသည် သတင်းအချက်အလက် ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် စီးပွားရေးချိတ်ဆက်မှုဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းမှုများကို အကျိုးရှိစေမည် ဖြစ်ပါ သည်။

ထို့အပြင် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ဥပမာက ဖော်ပြသည်မှာ အောင်မြင်သည့် ဆက်သွယ် ချိတ်ဆက်မှု မြှင့်တင်ရေးသည် အစိုးရဌာနများအကြား ညှိနှိုင်းခဲ့သည့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအစီအစဉ် ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ရန် လိုအပ်ကြောင်း ဖော်ပြပါသည် (Box ၇-၆)။

Box ၇-၆ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုမြှင့်တင်ရန်အတွက် မဟာဗျူဟာကျသည့် ကွန်ယက်

ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘုတ်အဖွဲ့ (BOI) နှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာန (MOI) တို့သည် ဆက်သွယ်ချိတ်ဆက်မှုဝါဒများ၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်း ၃ ခုအတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့သည် BOI သို့မဟုတ် MOI နှင့် ဆက်စပ်သည့်သက်ဆိုင်ရာ အေဂျင်စီများနှင့်အဖွဲ့များ၊ Alliance for Supporting Industries Association (ASIA) ကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ အဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများနှင့် အလွတ်သဘောညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ထို့အပြင် နည်းပညာအထောက်အပံ့နှင့် စီးပွားရေးအရ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်မှုတို့ကို အကူအညီပေးသည့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အကျိုးအမြတ်မယူသော အဖွဲ့အစည်းများရှိပြီး ၎င်းတို့အနက် Technology Promotion Association မှာ အထင်ရှားဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ ရရှိလာသည့် ကွန်ယက်ကို အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတည်းမှ လွှမ်းမိုးထားခြင်းမရှိသကဲ့သို့ ရှင်းလင်းပြတ်သားသည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများလည်း မရှိပါ။ အသင်းဝင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုစီသည် ၎င်း၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို သီးခြားစီ လုပ်ဆောင်ပြီး လုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် လိုအပ်သော ဆောင်ရွက်မှုများကို ပိုမို ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နေရာတိုင်း (အခြားအဖွဲ့အစည်းများသို့) သို့ ၎င်းတို့ကို လမ်းညွှန်ပေးပါသည်။

ပုံ ၇-၉ ချိတ်ဆက်မှုမြှင့်တင်ရန်အတွက် မဟာဗျူဟာကျသည့် ကွန်ယက်ချဉ်းကပ်မှု

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ရေးအေဂျင်စီတစ်ခုအနေဖြင့် BOI သည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် ပထမဦးဆုံးအဆက်အသွယ်ဌာနဖြစ်ပါသည်။ ထုတ်ပြန်ထားသည့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများစာရင်းနှင့် ကုန်ပစ္စည်းများအပေါ်အခြေခံ၍ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မဟာဗျူဟာကျကျဆွဲဆောင်ရန်နှင့် စက်မှုချိတ်ဆက်မှု (BUILD) အတွက် BOI မှတစ်ဆင့် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများနှင့် ချိတ်ဆက်ပေးရန် တာဝန်ယူထားပါသည်။ BUILD သည် နည်းလမ်းမျိုးစုံ (One Start One Stop Investment Centre နှင့် BOI ၏ နိုင်ငံခြားရုံးခွဲများအပါအဝင်) မှ လာသည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများထံမှ စုံစမ်းမေးမြန်းမှုများကို လက်ခံရရှိပါသည်။ ၎င်း၏ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် နိုင်ငံခြားဝယ်ယူမှုများ၏ လိုအပ်သည့်ပမာဏနှင့် သတ်မှတ်ချက်များကို ထုတ်ပြန်ပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသား ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ၏ စိတ်ဝင်စားမှုကို ဖော်ပြပေးပါသည်။ ၎င်းသည် ပြည်ပကုန်စည်ပြပွဲများတွင် ပါဝင်ပြသသည့် ထိုင်းကုမ္ပဏီများကိုလည်း ထောက်ပံ့ပါသည် (Vendor-Meet-Customer Roadshows)။

ရင်းမြစ်။ OECD -UNIDO (2019) မှ ယူထားခြင်း၊ GRIPS Development Forum (2015) မှ ထုတ်နုတ်ထားသည့်ပုံ၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ ၅ တွင် Board of Investment of Thailand နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

ရည်ညွှန်းချက်များ

- ASEAN (2017), *ASEAN Investment Report 2017: Foreign Direct Investment and Economic Zones in ASEAN*, Jakarta: ASEAN Secretariat, October 2017.
- Burgaud, J., and T. Farole (2011). “When Trade Preferences and Tax Breaks Are No Longer Enough: The Challenges of Adjustment in the Dominican Republic’s Free Zones,” in Farole, T., and G. Akinci (eds.), “*Special Economic Zones: Progress, Emerging Challenges, and Future Directions*”, Washington, DC: World Bank.
- Chen, J. (1993), “Social Cost-Benefit of China’s Shenzhen Special Economic Zone”, *Development Policy Review*, 11(3): 261–71.
- Farole, T. (2011). “Special Economic Zones: What Have We Learned?”, *World Bank Economic Premise*, No. 1–5, Washington, D.C.: World Bank.
- Farole, T., and G. Akinci, eds. (2011), *Special Economic Zones: Progress, Emerging Challenges, and Future Directions*, Washington, D.C.: World Bank.
- Frontier Research Myanmar (2019), *Myanmar Industrial Zone Review – Contents and Sample Pack*, January.
- Gereffi, G., S. Frederick and P. Bamber (2019), “Diverse paths of upgrading in high-tech manufacturing: Costa Rica in the electronics and medical devices global value chains”, *Transnational Corporations*, 26(1): 1–30, United Nations Conference on Trade and Development, Geneva.
- GIZ (2019), “Promotion of vocational education and training in Myanmar”, website content, <https://www.giz.de/en/worldwide/17777.html>(accessed on 15 December 2019).
- HKTDC Research (2016), “Myanmar Rising: Industrial and Special Economic Zones”, website section, August 16, <https://hkmb.hktcdc.com/en/1X0A72FF/hktcdc-research/Myanmar-Rising-Industrial-and-Special-Economic-Zones> (accessed on 24 August 2019).
- International Growth Centre (2018), “Learning from Thilawa Special Economic Zone”, IGC *Policy Brief No. 89404*, February.

- International Growth Centre (2016), “Special Economic Zones for Myanmar”, IGC *Policy Note*, February.
- Jayanthakumaran, K. (2003), “Benefit-Cost Appraisals of Export Processing Zones: A Survey of the Literature”, *Development Policy Review*, 21(1): 51–56.
- JETRO (2018), *2018 JETRO Survey on Business Conditions of Japanese Companies in Asia and Oceania*, December 2018.
- JICA (2018), “JICA and Environmental Conservation Department (ECD) together with local stakeholders completed Project for Capacity Development in Basic Water Environment Management”, *pressrelease*, May 9, <https://www.jica.go.jp/myanmar/english/office/topics/press180509.html> (accessed on 15 December 2019).
- MIC–JICA (2018), *Myanmar Investment Promotion Plan 2016/17 – 2035/36*, Government of Myanmar.
- Myanmar Japan Thilawa Development Ltd. (2019), “Welcome to Thilawa Special Economic Zone”, Presentation by Mr. Tomoyasu Shimizu, CEO of MJTD, March 21 (unpublished).
- Mongé-Gonzalez, R., J. Rosales-Tijerino, and G. Arce-Alpizar (2005), “Cost-Benefit Analysis of the Free Trade Zone System: The impact of foreign Direct Investment in Costa Rica”, *OAS Trade, Growth and Competitive Studies*, Organization of American States, January.
- Myanmar Times (2019a), “Green light given for Thai-backed industrial estate near Yangon”, website article, October 29, <https://www.mmtimes.com/news/prospects-look-bright-south-korean-backed-industrial-complex-near-yangon.html> (accessed on 15 December 2019).
- Myanmar Times (2019b), “Prospects look bright for South Korean-backed industrial complex near Yangon”, website article, September 24, <https://www.mmtimes.com/news/prospects-look-bright-south-korean-backed-industrial-complex-near-yangon.html> (accessed on 15 December 2019).

- OECD (2020), *OECD Investment Policy Reviews: Egypt 2020*, OECD Investment Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9f9c589a-en>.
- OECD (2018a), *OECD Investment Policy Reviews: Cambodia 2018*, *OECD Investment Policy Reviews*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264309074-en>
- OECD (2018b), *OECD Investment Policy Reviews: Viet Nam 2018*, OECD Investment Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264282957-en>.
- OECD (2018c), *OECD Investment Policy Reviews: Southeast Asia*, OECD, Paris, <http://www.oecd.org/investment/oecd-investment-policy-review-southeast-asia.htm>
- OECD (2017), *OECD Investment Policy Reviews: Lao PDR*, OECD Investment Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264276055-en>
- OECD (2016), *OECD Investment Policy Reviews: Philippines 2016*, OECD Investment Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264254510-en>.
- OECD (2014), *OECD Investment Policy Reviews: Myanmar 2014*, OECD Investment Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264206441-en>
- OECD-UNIDO (2019), *Integrating Southeast Asian SMEs in global value chains: Enabling linkages with foreign investors*, OECD, Paris, <https://www.oecd.org/industry/inv/investment-policy/integrating-southeast-asian-smes-in-global-value-chains.htm>
- GRIPS Development Forum (2016), “East Asian Experiences of FDI-Local Firm Linkage Development”, Presentation by Ohno, I. and Ohno, K., Addis Ababa, July 2016.
- GRIPS Development Forum (2015), “Report on the Thailand Mission”, prepared by Ohno, I., Ohno, K. and Nagashima, A., 12 June 2015.
- Oxford Business Group (2019), *The Report: Myanmar 2019*, Oxford Business Group.

Pfister, M. (2017), *What’s Special about Special Economic Zones? A Case Study of the Philippines*, Executive Doctorate Thesis, Dauphine University, Paris

Roland Berger (2017), *Myanmar Business Survey #2*, December 2017.

UNCTAD (2019), *World Investment Report 2019: Special Economic Zones*, New York and Geneva: United Nations.

World Bank (2017), *Special Economic Zones: An Operational Review of Their Impact*, Washington, D.C.: World Bank.

Zheng, Z. D. (2011), “How do special economic zones and industrial clusters drive China’s rapid development?”, *Policy Research Working Paper 5583*, World Bank.

မှတ်စုများ

- ၁ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ ၂၀၁၄ (၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အမှတ် ၁/ ၂၀၁၄)၊ ၁၃၇၅ ခုနှစ် ပြာသိုလပြည့်ကျော် ၈ ရက်၊ (၂၀၁၄ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၃ ရက်)
- ၂ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ ၂၀၁၆ (ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄၀/ ၂၀၁၆)၊ ၁၃၇၈ ခုနှစ်၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၂ ရက်၊ (၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၈ ရက်)
- ၃ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံနှင့် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတွင်အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်မှာ ၆ နှစ်ဖြစ်ပြီး ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ၈ နှစ်ဖြစ်ပါသည်။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံနှင့် လာအိုနိုင်ငံတွင် ၁၀ နှစ် ဖြစ်ပြီး ၉ နှစ်အတွက် ဝင်ငွေခွန်နှုန်း ၅ % ဖြစ်ပါသည်။
- ၄ အမျိုးသားပညာရေးဥပဒေ ၂၀၁၄ (၂၀၁၄ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အမှတ် ၄၁/ ၂၀၁၄)၊ ၁၃၇၆ ခုနှစ် သတင်းကျွတ်လဆန်း ၇ ရက်၊ (၂၀၁၄ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်)

အခန်း (၈)

အာမခံချက်ရှိပြီး ရှင်းလင်းကောင်းမွန်သော မြေအသုံးချခွင့်ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း

ဤအခန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေအသုံးပြုခွင့်နှင့် မြေအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းမူဘောင်တစ်ခုလုံးအား ခြုံငုံသုံးသပ်ပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိ မူဝါဒဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးမှုများနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန် ကျန်ရှိနေသေးသည့် အတားအဆီးများအား ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် မြေအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာချို့တဲ့မှုနှင့် အဆိုပါအတားအဆီးများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမည့် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အကြံပြုချက်များကို ဤအခန်းတွင် သုံးသပ်ထားပါသည်။

အာမခံချက်ရှိပြီး ရှင်းလင်းကောင်းမွန်သော မြေအသုံးချခွင့်ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကောင်းတစ်ခု ဖြစ်စေနိုင်ရေးအတွက် အဓိကကျသော အခြေခံတစ်ခု ဖြစ်ပြီး ယင်းသည် ပိုမို၍ အလုံးစုံပါဝင်နိုင်မှုနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်နိုင်မှုလမ်းကြောင်း ကို အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါအပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် တိုးတက်မှုများ ရှိစေရေး ဆောင်ရွက်ရန် အတော်အတန် လိုအပ်နေပါသေးသည်။ ပထမအကြိမ် OECD ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက် (OECD, 2014) တွင် မြေဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်အမျိုးမျိုးနှင့် အုပ်ချုပ်မှုလစ်ဟာမှုခြင်းကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိခြင်းတို့ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မီးမောင်းထိုးဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါသုံးသပ်ချက်များတွင် မြေအသုံးပြုခွင့်နှင့် အုပ်ချုပ်မှုအပေါ် အားကောင်းရန် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအမျိုးမျိုးကိုလည်း အကြံပြုဖော်ပြထားပါသည်။

၂၀၁၆ တွင် အမျိုးသားမြေအသုံးချရေးမူဝါဒ (National Land Use Policy-NLUP) ကို ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် မကြာတော့မည့် အနာဂတ်တွင် အဆိုပါပြဿနာရပ်များသည် မျှော်လင့် ချက် လင်းလက်လာတော့မည်ဟု ယုံကြည်အားထားရသော်လည်း မြေဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် စိန်ခေါ်မှုအမျိုးမျိုးသည် ယနေ့ထိတိုင် ဆက်လက်တည်ရှိနေပါသေးသည်။ ပါဝင်ပတ်သတ် သူများနှင့် ဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် ယခင် ဦးသိန်းစိန်အစိုးရ၏ သက်တမ်း ကုန်ဆုံးခါနီးအချိန်တွင် အပြီးသတ်ထားသော NLUP သည် မြေမူဝါဒမူဘောင် တိုးတက်မှုများ ကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။ အခြားမဟာဗျူဟာ စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများအနက် ယင်းသည် NLUP ၏ အမျိုးမျိုးသော ရည်ရွယ်ချက်များ အကောင်အထည်ဖော်ရေးကို အထောက်အကူပြုရန် အတွက် အမျိုးသားမြေဥပဒေ (National Land Law - NLL) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အဆိုပြု ထားပါသည်။ လက်ရှိအစိုးရသည် ၂၀၁၆ ဧပြီလ နောက်ပိုင်းတွင် NLUP အား အများပြည်သူ သို့ အသိပေးထုတ်ပြန်မှုအဖြစ် တရားဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ၎င်း၏ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်စဉ် က ဖော်ပြခဲ့သည့် ကြေငြာချက်မူဝါဒစာတမ်း (NLD 2015) ပါ မြေစီမံခန့်ခွဲမှု ဆောင်ရွက်ရန် နှင့် မြေသက်တမ်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံစိတ်ချရမှု မြင့်တက်လာစေရန် ကတိ ကဝတ်ကို ထပ်မံလေးနက်စေခဲ့ပါသည်။

သို့ရာတွင် အကျိုးဆက်ဖြစ်စဉ်အနေဖြင့် NLUP အောက်ရှိ ရည်မှန်းချက်များကို လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ရန် မြန်မာအစိုးရ၏ စွမ်းရည်နှင့် ဆန္ဒရှိမှုအပေါ် သံသယရှိစေသည့် ရပ်တည်မှုအမြင်များသည် အချို့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် လူမှုရေးအသင်းအဖွဲ့များ (CSOs) တွင် ပို၍ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပါသည်။ NLUP ကို အကောင်အထည်ဖော်သည့် ကြိုတင် ဆောင်ရွက်မှုများ တိုးတက်မှုကို နှေးကွေးစေသည့် မည်သည့်အရာကိုမဆို- ဥပမာအားဖြင့် NLUP ၏ အကောင်အထည်ဖော်မှုများကို ဦးစီးဆောင်ရွက်မည့် အမျိုးသားမြေအသုံးပြုမှု ကောင်စီ (National Land Use Council - NLUC) ကို နှစ်နှစ်ကြာပြီးမှသာ ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည် -

NLUP နှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိသည့် အချို့ကျပ်ကျပ်တည်းတည်း မြန်မြန်ဆန်ဆန်ဆောင်ရွက် ရသည်များနှင့် ၂၀၁၈ နောက်ပိုင်းတွင် မြေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေအရ အသိအမှတ်ပြုမှု ဆိုင်ရာ တစ်ပြိုင်တည်း ဆောင်ရွက်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို မြင့်တက်စေပါသည်။ CSO အများစုသည် ယခုထက်ထိ NLL ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုမရှိခြင်းများနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကိုလည်း ပြောဆိုကြပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ၌ NLUP အောက်တွင် အဆိုပါရည်ရွယ်ချက်အတွက် ကော်မတီဖွဲ့စည်းပြီးသည့်နောက်တွင်နှင့် ပါဝင် ပတ်သက်သူအစုအဖွဲ့များ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် များစွာပါဝင်ပြီး နောက်တွင် ပြောင်းလဲ လာလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ကြပါသည်။

၂၀၁၉ နောက်ပိုင်းတွင် ထုတ်ပြန်ကြေငြာခဲ့သည့် “မြေနှင့် အဆောက်အအုံ သတင်းအချက် အလက်ဘဏ်ကြေညာချက်” (၎င်းကြေညာချက်အရ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသည် ယင်းတို့ ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင်ရှိပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းအဖြစ် ပြုလုပ်ရန် အလားအလာ ရှိနိုင်သည့် မြေကွက်များအားလုံးကို စာရင်းပြုစုမည့်ပုံဖြစ်သည့်) ကြေငြာချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လည်း စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ မြင့်တက်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါနည်းလမ်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် ၎င်းတို့၏ စီမံကိန်းများအတွက် အလားအလာရှိသည့် မြေကွက်နှင့် တည်နေရာ အနေအထား တို့ကို ကြိုတင်၍ စဉ်းစားတွေးခေါ်ထားနိုင်ပါလိမ့်မည်။ အဆိုပါအဆင့်တွင် လုပ်ငန်းစတင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းအပေါ် တရားဝင်သတင်းအချက်အလက် မရှိခြင်းသည် ၎င်းအပေါ် သက်ရောက်မှု ဖြစ်စေရန် အလားအလာရှိနိုင်သည့် ပိုမိုစိစစ်ခြင်းများဖြင့် တားမြစ် ထားပါသည်။ သို့ရာတွင် အောက်တွင်ဆွေးနွေးမည့် လက်ရှိ မြေဆိုင်ရာသတင်းအချက် အလက်စနစ် ချို့တဲ့မှုအမျိုးမျိုးကို စဉ်းစားသုံးသပ်ခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းစတင်ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် သိသာထင်ရှားသည့် စွန့်စားမှုများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများ ရှိလာနိုင်ပါသည်။

အနည်းဆုံး NLUP ၏ အဓိက ဖော်ပြချက်အချို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ပြီးသည့် တိုင်အောင် မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်သည် နားလည်ရခက်စရာများ ကျန်နေ လိမ့်မည် ဖြစ်ပြီး၊ ရံဖန်ရံခါ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၊ လုပ်ကွက်နည်း တောင်သူများ၊ ဒေသခံ လူထုနှင့် အခြား မြေပိုင်ရှင် သို့မဟုတ် မြေအသုံးပြုများအပေါ် လုံခြုံစိတ်ချရမှုမရှိခြင်းများ ဖြစ်စေပါ လိမ့်မည်။ အကြောင်းရင်းတွင် (၁) ရှိရင်းစွဲအားနည်းချက်များ - မြေစီမံခန့်ခွဲခြင်း တွင် ဒါဇင်နှင့် ချီသော ဥပဒေများရှိခြင်းနှင့် အေဂျင်စီအမြောက်အမြား မျိုးစုံပါဝင်နေခြင်း တို့ဖြင့် အပိုင်းပိုင်းဖြစ်၊ ရှုပ်ထွေးပြီး ခေတ်နောက်ကျနေသော ဥပဒေနှင့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်း ဆိုင်ရာ မူဘောင်၊ (၂) မြေ သက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးအပေါ် ကာကွယ်ပေးမှု အားနည်းခြင်း၊ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတွင်းရှိ လူမျိုးစုများနေထိုင်သည့် ဒေသများအများအပြား တွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းမိရိုးဖလာအရ မြေအသုံးပြုမှုများ ကြီးစိုးနေခြင်း၊ (၃) မြေဆိုင်ရာ သတင်း

အချက်အလက်စနစ် မတီကျခြင်း သို့မဟုတ် မရှိခြင်း၊ (၄) ရှုပ်ထွေးပြီး ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများ လွန်းသော မြေမှတ်ပုံတင်ခြင်းသည် လူမျိုးစုများနေထိုင်သည့် အထက်ပိုင်းဒေသများတွင် သိသာစွာ မြေမှတ်ပုံတင်မှုနည်းအောင် ဖန်တီးနေခြင်း၊ (၅) မြေအသုံးပြုမှုအတွက် စီမံချက် မရှိခြင်းနှင့် ရှုပ်ထွေးသော မြေအသုံးပြုမှု မူဝါဒအပြောင်းအလဲများ၊ (၆) မြေပြင်တွင် လက်ရှိဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည့် လက်တွေ့ အရှိတရားအပေါ် ကိုယ်စားပြုမှုမရှိဘဲ မြေစီမံခန့်ခွဲမှု ကြားဝင်ခွင့်ရရန်သာ အသုံးဝင်သည့် မြေအမျိုးအစားခွဲခြားခြင်းအပါအဝင် မြေအသုံးပြုအပေါ် တင်းကျပ်လွန်နေခြင်း၊ (၇) မရှင်းလင်းဘဲ ကုန်ကျစရိတ်များပြားသော မြေလွှဲပြောင်းမှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ (၈) ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရများ၏ မြေပိုင်ဆိုင်မှု စည်းမျဉ်းများအတွက် အုပ်ချုပ်မှုပိုင်းဆိုင်ရာ အားနည်းခြင်း၊ (၉) မြေ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်း ခြင်းစနစ် အားနည်းခြင်း (၁၀) သမိုင်းကြောင်းအရ ပေါ်ပေါက်နေသော မြေဆိုင်ရာ နစ်နာမှု များ၏ စိန်ခေါ်မှုများ (၁၁) ယခုလက်ရှိတိုင်အောင် လုံလောက်သည့် လုံခြုံမှုပေးခြင်းမရှိသည့် မြေတိုင်းတာခွဲဝေပေးမှု မြှင့်တင်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူဦးရေစုစုပေါင်း၏ သုံးပုံနှစ်ပုံအထိ ပါဝင်လျက်ရှိသည့် ကျေးလက်နေ အိမ်ထောင်စုများအတွက် အရေးအကြီးဆုံး အရင်းအမြစ်ဖြစ်သည့် မြေရရှိမှု လုံခြုံစိတ်ချခြင်း နှင့် သဘာဝသယံဇာတများ၏ အရေးကြီးခြင်းတို့ကို ချဲ့ထွင်ဖော်ပြ၍ မရနိုင်ပါ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် မြို့ပြလူဦးရေ၏ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု ၉ ရာခိုင်နှုန်းရှိခြင်းကို နှိုင်းယှဉ်လျက် ကျေးလက်လူဦးရေ၏ ၂၃ ရာခိုင်နှုန်းသည် (MOPFI, 2018) ဆင်းရဲနွမ်းပါးကြောင်း သိသိ သာသာ ပြသခြင်းအားဖြင့် တောင့်တင်းခိုင်မာသည့် မြို့ပြ-ကျေးလက် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသည် ခွဲခြားနေဆဲပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသည် သန်းပေါင်းများစွာသော လူများသည် လယ်ယာမြေ နှင့် စားကျက်မြေရရှိမှုနှင့် ၎င်းတို့၏စားဝတ်နေရေးအတွက် သားငါးနှင့် တောတောင်များ အပေါ်တွင် မှီခိုနေခြင်းကို အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်စေပါသည်။ ၁၉၉၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ် အတွင်းတွင် ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ခံရမှုညွှန်းကိန်းတွင် ၁၈၇ နိုင်ငံအနက် အဆင့် ၃ တွင် နေရာယူလျက် (Eckstein et al., 2019) မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိနိုင်ငံများတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုခြင်း ဒဏ်ကို ခံနိုင်မှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံအဖြစ် သတ်မှတ်ဖော်ပြ ခြင်း ခံခဲ့ရပါသည်။ ထို့အတွက် ထိရောက်သည့် မြေအသုံးပြုမှုနှင့် မြေနှင့် သဘာဝအရင်း အမြစ်များ လျော့ပါးသွားခြင်းကို ကာကွယ်မှုများကိုလည်း နှစ်ရှည်မြေအသုံးပြုမှုစီမံချက်တွင် အချက်တစ်ချက်အဖြစ် ထည့်သွင်းသင့်ပါသည်။

မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ အရင်းအမြစ်ရရှိနိုင်မှုနှင့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု ရရှိစေရန်အတွက် ၎င်းတို့၏အုပ်ချုပ်မှုများစသည့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအသိအမှတ် ပြုထားသော အဓိကကျသည့် အရေးကြီးမှုတို့သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် သဘောတူညီခဲ့သည့် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးရေးပန်းတိုင်များ (SDGs) အရ ကျယ်ပြန့်ပြီး ပြည့်စုံသည့် မူဘောင်အတွင်းတွင်

လုံခြုံစိတ်ချရရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအကြောင်းအချင်းရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဆက်စပ် လွှမ်းခြုံနေသည့် အမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးမှုရည်မှန်းချက်နှင့် မဟာဗျူဟာတို့အပြင် ဝန်ကြီးဌာနများ၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များအကြားတွင် မူဝါဒများ၊ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများကို ချိန်ညှိရာတွင် လွယ်ကူချောမွေ့စေသည့် ရည်ရွယ်ချက်ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ဖြင့် ပေါင်းစည်းစေခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း ၂၀၁၈-၂၀၃၀ (MSDP) ကို ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ (MOPFI, 2018)

MSDP သည် လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့် ဦးစားပေးမှုများကို ပူးပေါင်းစုစည်းခြင်းနှင့် အနှစ်ချုပ် ခြင်းတို့မှ ရသည့် ရလဒ်များကို အသိအမှတ်ပြုလောက်အောင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ပြထား သော်လည်း ၎င်း၏ အပြီးသတ်မတိုင်မီ မူကြမ်းမှ အနည်းငယ်ကွဲလွဲလျက် NLUP တွင် ကိုးကားရည်ညွှန်းချက်များ ပါဝင်စေရန် ပျက်ကွက်လျက်ရှိပါသည်။ မြေအုပ်ချုပ်မှုအပေါ် ကျန်ရှိသည့် အပိုင်းများသည် နိုင်ငံ၏ သဘာဝ အရင်းအနှီးပိုင်ဆိုင်မှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် အတွက် ရေရှည်ခိုင်မြဲတည်တံ့သည့် မြေစီမံခန့်ခွဲမှုကို အသုံးကျစွာ အာရုံစိုက်ထားသော် လည်း အခြားမြေအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ရှုထောင့်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ (MOPFI, 2018) ထိုသို့ ချန်လှန်ထားမှုများသည် အစိုးရ၏ လက်ရှိဆက်စပ်ဆောက်ရွက်မှု များကို ရှုပ်ထွေးစေခြင်းနှင့် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြေဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်မှု အခြေအနေများကို ပဋိပက္ခဖြစ်စေခြင်းစသည့် နားလည်ရခက်စေသည့် အချက်ပြမှုများစွာကို ထပ်မံပေါ်ပေါက်စေပါသည်။

လက်တွေ့မကျသည့် သက်သေပြမှုများက လက်ရှိအခြေအနေသည် နောက်ထပ် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများအပေါ် ဟန့်တားထိန်းချုပ်စေသည့် အရေးကြီးသည်အချက်ဟုလည်းကောင်း၊ လုံခြုံစိတ်ချမှုမရှိသည့် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်ဖြင့် အားနည်းသည့် ပိုင်ဆိုင်မှုဖြင့် နေထိုင်ရမည့် လယ်မြေအနည်းငယ်သာပိုင်သည့် လုပ်ကွက်နည်းလယ်သမားများ၊ ဒေသခံ လူထုများနှင့် လူမျိုးစုများ အရင်းအမြစ်များအတွက် ဆက်လက်ယုတ်လျော့ပျက်ပြားစေ သည့် အရင်းခံလည်းဖြစ်သည်ဟုလည်းကောင်း အကြံပြုကြပါသည်။ မြေပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးသည် အစိုးရက ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံရနိုင်သည့် စိန်ခေါ်မှုအများဆုံး ဧရိယာများထဲမှ တစ်ခု ဖြစ်လေ့ရှိပါသည်။ ယင်းသည် ရေရည်ကြာမြင့်စွာ အသုံးပြုခဲ့သည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ မိရိုးဖလာပိုင်ဆိုင်မှုများနှင့် ချည်နှောင်ခံရခြင်း၊ သာမန်ထက်ပိုသော်လည်း တစ်ဦး တစ်ယောက်၏ အကျိုးစီးပွားနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တွန်းအားနှင့် ဆွဲအားတို့ အမြဲရှိတတ်သော မြင်နိုင်သောအရာနှင့် ပုန်းကွယ်နေသည့်အရာ နှစ်မျိုးစလုံးနှင့် ပြတ်သိပ်ဆို့နှင့်နေသော စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးကယပ်ရိုက်မှုများကဲ့သို့သော စိန်ခေါ်မှုများရှိပါသည်။ အဆိုပါစိန်ခေါ်မှု များသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အကြားတွင် ဆက်သွယ်

ပေါင်းကူးပေးမည့် နက်နဲသော အရင်းအမြစ် အဖြစ်ပေးခြင်းဖြင့် ပို၍ တွန်းအားပေးလျက် ရှိပါသည်။

ထိုသို့ ရှုပ်ထွေးပြီး အငြင်းပွားမှုဖြစ်စဉ်များမြင့်မားသည့် မြေပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖြင့် ရှေ့သို့ ဆက်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ၎င်း၏နိုင်ငံသားများ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို တိုးတက်ရန် အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဝင်ရောက်ခြင်းဖြင့် ရေရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိစေရန် လွန်စွာအရေးကြီးလှပါသည်။

အဓိကမူဝါဒအကြံပြုချက်များ

- ပါဝင်ပတ်သက်သူများပါဝင်ရေးအတွက် အစီအစဉ်နှင့် ဆောင်ရွက်မှုများကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း စီမံထားပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာ၍ ကြိုတင်ခန့်မှန်း သိမြင်နိုင်မှုများရှိခြင်းတို့နှင့်တကွ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပါဝင်ခြင်းဖြင့် အစီအစဉ်ကျန၍ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်မှုရှိသော လုပ်ငန်းစဉ်များအားဖြင့် NLUP ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း။အဆိုပါ ရည်ရွယ်ချက်အတွက် အကောင်အထည်ဖော်ဖွဲ့စည်းသည့် NLUC အောက်ရှိ လုပ်ငန်းကော်မတီသည် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်စေခြင်းဖြင့် ၎င်းဦးတည်ချက်အတိုင်း ရှေ့ဆက်သွားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းစီမံချက်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ရမည့်အရာများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး ပါဝင်ပတ်သက်သူများအနေဖြင့် မူကြမ်းစာရွက်စာတမ်းများ အပေါ် ကြိုတင်လေ့လာစဉ်းစားနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများ၊ နုတ်ဖြင့်ပြောဆိုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း စာရေးသားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ပါဝင်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးများ၊ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်သူများအပြင် ၎င်းနောက်ကွယ်ရှိ ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် သက်ဆိုင်သည့် စာရွက်စာတမ်းများကို ပြည့်စုံစွာနှင့် ပွင့်လင်းစွာ ရရှိနိုင်ခွင့်များကဲ့သို့သော အခွင့်အရေးများကို ပေးအပ်ရပါမည်။
- အမျိုးသားမြေဥပဒေ (NLL) ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် NLL နှင့် တည်ဆဲမြေဥပဒေများ သဟဇာတဖြစ်ရေးနှင့် ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်မှုရှိရေး-
 - NLL အနေဖြင့် တရားဝင်နှင့် တရားဝင်မှုမရှိသည့် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အားလုံးကို အသိအမှတ်ပြုပေးခြင်း၊ မြန်ဆန်ရှင်းလင်း၍ အလုပ်ဖြစ်သော အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာမူဘောင်နှင့် မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ လွှဲပြောင်းခြင်းနှင့် လက်ဝယ်ပိုင်ဆိုင်ခြင်းတို့ကို အသေးစိတ်ချပြခြင်းနှင့် ကျန်ရှိနေသော မြေဥပဒေများ သဟဇာတဖြစ်ရေးနှင့် ကျိုးကြောင်း

ဆက်စပ်မှုရှိရေးမူဘောင်ကို ချမှတ်ခြင်းတို့ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ပါဝင်ရေးဆွဲခြင်းတို့ကို သေချာစေခြင်း။

- ပြီးပြည့်စုံသည့် မြေဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်၊ NLUP ၏ မူဝါဒများကို ထင်ဟပ်စေမည့် အဆိုပြုချက်များနှင့် NLL နှင့် လက်ရှိ မြေဆိုင်ရာဥပဒေပိုင်းများ သဟဇာတဖြစ်ခြင်းတို့ ဖွံ့ဖြိုးရေးစေခြင်း။
- ကြားဖြတ်ဆောင်ရွက်မှုအနေဖြင့် တည်ဆဲဥပဒေနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အပေါ် အငြင်းပွားစေသော ပြင်ဆင်မှုများဆောင်ရွက်ခြင်းအား ရပ်နား စေရန် အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဥပမာအားဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ကိုင်တွယ်နိုင်ရန်အလားအလာရှိသည့် နည်းဥပဒေများ အကောင်အထည်ဖော်ရန် ချိန်ညှိနေစဉ်နှင့် NLUP နှင့် ကိုက်ညီစေရန် ဆောင်ရွက်နေစဉ်အချိန်များတွင် ၂၀၁၉ မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၊ ပြန်လည် နေရာချထားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေကို အကောင် အထည်ဖော်ခြင်းအား ခတ္တရပ်ဆိုင်းထားစေခြင်း။
- မူဝါဒနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ညီညွတ်မှုရှိစေရေးတိုးတက်ရန်နှင့် လက်ရှိဖြစ်ပွား နေသည့် ကိစ္စရပ်များကဲ့သို့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပိုင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ အားနည်းခြင်းများကို ရှောင်ရှားရန်အတွက် တစ်ခုတည်းသော စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို ဖွံ့ဖြိုးစေခြင်း။ အဓိကစဉ်းစားရန်မှာ စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝ၍ အားကိုးယုံကြည် ရသော မြေဝန်ဆောင်မှုများ (ဥပမာ- မြေစာရွက်စာတမ်းများ စစ်တမ်းကောက်ယူ မှု စာရင်းအင်းများ၊ မြေပုံများနှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ အာမခံ ချက်ရှိမှု) တိုးတက်စေရေးနှင့် အားလုံးအတွက် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုံခြုံရေး ကို အောက်ပါအချက်များပါဝင်၍ မြှင့်တင်ပေးရန်ဖြစ်ပါသည်-
 - မြေအမျိုးအစားကို ရိုးရှင်းစေခြင်းနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရမြေတောင်းဆိုမှု များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တစ်ဦးတစ်ယောက်ခြင်းနှင့် အုပ်စုလိုက်တောင်းဆိုမှု များကို မှတ်ပုံတင်ရန်ခွင့်ပြုခြင်း။
 - အိမ်ထောင်စုခေါင်းစဉ်တွင် အိမ်ထောင်ဖက်နှစ်ဦးလုံး၏ အမည်ကို ထည့်သွင်းမှတ်ပုံတင်စေခြင်း အပါအဝင် မြေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အမျိုးသမီး များ၏ အခွင့်အရေးကို မြှင့်တင်ခြင်း။
 - မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးနှင့် လွှဲပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများနှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် မြန်ဆန်ထိရောက် သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို တည်ထောင်စေခြင်း။

- အစိုးရမြေများ စီမံခန့်ခွဲမှုပြုလုပ်ရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို တည်ထောင်ခြင်း။
- အရည်အသွေးကောင်းမွန်သည့် မြေစီမံခန့်ခွဲမှု ဝန်ဆောင်မှုများပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ ရွေးချယ်ထားသည့် မြို့နယ်များတွင် ရှေ့ပြေးမြေဆိုင်ရာ ရုံးများစမ်းသပ်တည်ထောင်ခြင်းနှင့် နှစ်လတ်မှ နှစ်ရှည်ကာလများတွင် အခြားရုံးများကို အောင်မြင်သည့် လက်တွေ့အတွေ့အကြုံများ လက်ဆင့်ကမ်းစေခြင်း။
- လက်ရှိတွင် စွမ်းဆောင်ရည်မရှိဘဲ ငွေကုန်ကြေးကျများသော အခွန်စနစ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း။
- အနာဂတ်တွင် တစ်စုတစ်စည်းတည်းဖြစ်မည့် မြေစာရင်းအင်းနှင့် မှတ်ပုံတင်စနစ်သို့ကူးပြောင်းမည့် အမြင်ဖြင့် လက်ရှိမြေဆိုင်ရာမှတ်တမ်းများနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို အချိန်နှင့်အလိုက် ပြောင်းလဲဖြည့်စွက်သည့်မူဘောင်များချမှတ်ခြင်းနှင့် ဒစ်ဂျစ်တယ်စနစ်သို့ပြောင်းလဲခြင်း။
- တစ်ခုတည်းသောမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအာဏာပိုင်အောက်တွင် မြေစီမံခန့်ခွဲမှု ဝန်ဆောင်မှုများဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- မြေဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် လွှတ်တော်အသီးသီးတွင် မြေဆိုင်ရာ ဦးဆောင်ဆောင်ရွက်မည့်ကော်မတီများကို ဖွဲ့စည်းခြင်း။
- မူဘောင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခိုင်မာစေရန်နှင့် နိုင်ငံက မဖြစ်မနေမြေသိမ်းပိုက်ရာတွင် ခွဲခြားမှုမရှိဘဲ အများပြည်သူအကျိုးကို ကောင်းစွာသတ်မှတ်ထားပြီး ဥပဒေနှင့်အညီ ပြည့်စုံလုံလောက်သည့် လျှော်ကြေးကို ချက်ချင်းပေးသော အခြေအနေမှသာလျှင် သိမ်းဆည်းစေမှုသေချာစေရန်တို့အတွက် မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၊ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ ၂၀၁၉ ကို ပြင်ဆင်ခြင်း။
- လွတ်လပ်ချိန်ကိုကပ်ဖြစ်စေရန်အတွက်အားထုတ်မှုရှိပြီးအားလုံးကကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လက်ခံနိုင်သောထိရောက်သည့် မြေအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းသည့်စနစ်တစ်ခုကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်း။

- အပြင်းထန်ဆုံးသောပြစ်ဒဏ်ကျခံစေနိုင်သည့် မြေဆိုင်ရာပြစ်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာအကန့်အသတ်များကို ဖယ်ထုတ်ခြင်းသို့မဟုတ်လျော့နည်းစေခြင်း၊
- ပို၍ရေရှည်တည်တံ့စေပြီး ထိရောက်မှုရှိသည့် ပုံစံတစ်ခုဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုကွက်လပ်အတွက် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မည့် မြေအသုံးပြုမှုစီမံချက်မူဘောင်ကို ထူထောင်ခြင်း။
- သဘောတူညီထားသည့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုလိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုသေချာစေရန်၊ မူဝါဒချမှတ်ခြင်းအပေါ် ပို၍သတင်းအချက်အလက်ရရှိစေရန်နှင့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ လူမှုရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်တို့အတွက် အရွယ်အစားကြီးမားသည့် စိုက်ပျိုးရေးမြေခွဲဝေမှုအတွက် ကြီးကြပ်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်း နည်းလမ်းတည်ထောင်ခြင်း။
- မြေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဆောင်ရွက်ပြီးသည့်အချိန်အထိ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရန် ထိလွယ်ရှလွယ်သော ဧရိယာများတွင် အရွယ်အစားကြီးမားသည့် မြေခွဲဝေပေးမှုအသစ်များကို ရပ်ဆိုင်းရန်။ ၎င်းတို့ကို ပဋိပက္ခဆိုင်ရာ စွန့်စားမှုအားအနည်းဆုံးလျော့ချနိုင်မည့် ဧရိယာအဖြစ်သာ စဉ်းစားရမည်။ ဥပမာလက်ရှိတွင် (မိရိုးဖလာအခွင့်အရေးရှိသည့်ပိုင်ဆိုင်သူအပါအဝင်) မည်သည့်တိုင်တန်းတောင်းဆိုချက်မျှ မရှိသော သို့မဟုတ် မြေတရားဝင်ဖြစ်မှုပြဿနာအား အမှန်တကယ် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်သော သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် ဒေသခံလူထုတို့၏ မိရိုးဖလာလေ့ထုံးတမ်းအခွင့်အရေးအပေါ် ချိုးဖောက်သည့်အတွက် မည်သည့်စွန့်စားမှုမှမရှိသော VFV မြေကိုပြန်ပေးခြင်း။
- ဒုက္ခသည်များ၏ ရပိုင်ခွင့်ကို ပြန်လည်အစားပေးခြင်းနှင့် ပြည်သူလူထုအတွင်း ပြန်လည်နေရာချပေးခြင်းအပါအဝင် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်/ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်း -
 - မြေကိုပြန်လည်အစားပေးခြင်းအပါအဝင် ပဋိပက္ခသက်ရောက်လျက်ရှိသည့် ဧရိယာ၌မြေကိုစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းသည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အကျုံးဝင်လျက်ရှိသည့် စိန်ခေါ်မှုများဖြစ်ပြီး ယင်းတွင် ယခုပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းစာအုပ်၏ နယ်ပယ်အလွန်တွင်ရှိနေသောပြဿနာများနှင့် မူဝါဒများပါဝင်နေပါသည်။ အဆိုပါရှုပ်ထွေးသည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် ဖြေရှင်းချက်များကို ဆွေးနွေးရန် အခြားသုံးသပ်မှုပုံစံများတွင် ပိုမိုသင့်တော်ပါမည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဤနေရာတွင် သတိထားရန် အရေးကြီးသည်မှာ ထိုကဲ့သို့သော စိန်ခေါ်မှုများသည် တာဝန်ယူမှုရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိပြီး ဤပြန်လည်သုံးသပ်မှုတွင် အကြံပြု ထားသည့် စီမံခန့်ခွဲမှုများကို ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်ခြင်းနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲခြင်းသဘောတူစာချုပ်တို့မှ ပေါ်ပေါက်လာသည့် မြေ ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအား အသိအမှတ်ပြု၍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက် ပဋိပက္ခမဖြစ်ပွားစေလိုသည့် အပြုအမူဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါလိမ့် မည်။ မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဖြစ်စဉ်တွင်မဆို ပြန်လည်ခိုလှုံလာသည့် ဒုက္ခသည်များကိုပြန်လည်နေရာချထားပေးခြင်းအခွင့်အရေးကိုဆောင်ရွက် ရန်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ပြီးပြည်တွင်း ရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည် (IDPs) များသည် အမြင့်ဆုံးသောပွင့်လင်းမြင်သာမှု နှင့်တာဝန်ခံမှုအဆင့်အတန်း အတွက် ကြိုးစားရန်ကန်သင့်ပြီး မူဝါဒနှင့် အကောင် အထည်ဖော်မှု အဆင့်များတွင် ဒေသခံလူထု၏ ပါဝင်ခြင်းကို ပြုစုပျိုးထောင်သင့်ပါသည်။

တာဝန်ယူမှုရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက်အဓိကစဉ်းစားသုံးသပ်ချက်များ

- ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ညှိနှိုင်းခြင်းအပါအဝင် ထိုက်သင့်သည့်အားထည့်ဆောင်ရွက်မှု အသေးစိတ် - မြန်မာနိုင်ငံ၏တည်ဆဲဥပဒေတွင်ရှိနေသည့် စိန်ခေါ်မှုများနှင့်ကွာဟမှု များအားလုံးကြောင့် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းနှင့်မကိုက်ညီသော လက်ရှိ အသုံးပြုနေ သူများ၏ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးမှုများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ပါဝင်မှုမရှိစေရန် မြေပါဝင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ထိုက်သင့်သည့် လုံ့လဝီရိဖြင့် အားထည့် ဆောင်ရွက်မှုအသေးစိတ်ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီများသည် မြေပိုင်ရှင်၊ မြေအသုံးပြုသူများနှင့်ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ညှိနှိုင်းခြင်းများတွင် တောင်းဆိုမှုများ သို့မဟုတ် ပိုင်ဆိုင်မှုများအတွက် ၎င်းတို့၏ မြေဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ အထောက်အထားများသည် မပြည့်စုံနိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်အား လက်ရှိဥပဒေအရအကာအကွယ်ပေးထား ခြင်းတို့ကို အသိအမှတ်ပြုလျက် ကျယ်ပြန့်သည့်အမြင် ရှိသင့်ပါသည်။ မိရိုးဖလာ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ အသုံးပြုခြင်းအပါအဝင် နှစ်ရှည်ပိုင်ဆိုင်ခြင်းနှင့် အသုံးပြု ခြင်းအပေါ် အခြေခံသည့်တောင်းဆိုမှုအား မသိကျိုးကျွန်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် လက်ရှိပိုင်ဆိုင်မှုကို လိုအပ်စေခြင်း သို့မဟုတ် တရားရုံးမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့အား လိုက်နာစေရန် တောင်းဆိုမှုများပြုလုပ်ခြင်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေရရှိမှု

ညှိနှိုင်းခြင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ဖြစ်စေရန် အလားအလာ မကောင်းသည့်အချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသခံလူထုနှင့် ကျေးလက် အိမ်ထောင်စုများအတွက် တရားဝင်သတ်မှတ်လေ့ရှိပြီး တည်ဆဲဥပဒေစနစ်အရ အတည်မပြုနိုင်သည့် တောင်းဆိုမှုများဖြစ်လျှင်ပင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းသည် မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် တောင်းဆိုသူများသည် လက်တွေ့ကျ သည်ဖြစ်စေ၊ မကျသည်ဖြစ်စေ မြေကိုလက်ဝယ်ရရှိပြီး ဖြစ်ပါသည်။ မိရိုးဖလာ အားဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးတွင် ပါဝင်သော ဒေသခံလူထုများသည် ၎င်းတို့၏ အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ ပြန်လည်ထူထောင်ရန်အတွက် အခြားရွေးချယ်စရာ နည်းလမ်းအနည်းငယ်သာ ရှိသောကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း စီမံကိန်းတွင် လုပ်ကွက်နည်းတောင်သူများ ပါဝင်စေရန် ကြိုးစားအားထုတ် ခြင်းကို အထူးအကြံပြုအပ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေအုပ်ချုပ်မှုအားခြံ့ကြည့်ခြင်းနှင့် လက်ရှိပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအခြေအနေ

မြေမူဝါဒကဲ့သို့ ရှုပ်ထွေးသော ကိစ္စရပ်အနည်းငယ်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှိပါသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒါဇင်နှင့်ချီသော မြေကိုကိုင်တွယ်သည့် ဥပဒေများနှင့် မြေစီမံခန့်ခွဲမှုပုံစံမျိုးစုံ တစ်ခါတစ်ရံတွင် တူညီသည့် မြေအမျိုးအစားများအတွက် တာဝန်ရှိသည့် မတူညီသည့် အစိုးရဌာန (၂၀) ထက်ပို၍ ရှိနေပါသည်။ အမျိုးမျိုးများပြားသော ဥပဒေများသည် အောက် မြန်မာနိုင်ငံမြို့နှင့်ကျေးရွာမြေများအက်ဥပဒေ (၁၈၉၉) ကဲ့သို့ ကိုလိုနီခေတ်သို့ ခေတ် နောက်ပြန်နေသော်လည်း အသက်ဝင်ဆဲဖြစ်ပါသည်။ မြေအမျိုးအစားတစ်ခုစီကို ဥပဒေနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတစ်ခုစီဖြင့် ကိုင်တွယ်စီမံနေပြီး စုစုပေါင်းအားဖြင့် မြေအမျိုးအစား (၂၂) မျိုးခန့် ရှိပါသည် (ဇယား၊ ၈-၁)။ ပင်မမြေအသုံးပြုခွင့် အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြချက်ကို နောက်ဆက်တွဲ ၈-က တွင် ရရှိနိုင်ပါသည်။

အဆိုပါ အမျိုးအစားများအပေါ် ပျံ့နှံ့ဖော်ပြချက်ဆိုင်ရာ စာရင်းအင်းကို နှစ်စဉ် ထုတ်ပြန် ပါသည်။ စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်မှာ ၎င်းတို့၏ ပျံ့နှံ့ဖော်ပြချက် (ယင်းအမျိုးအစားများအား မြေပုံဖြင့် ဖော်ပြလျက်) ၏ ကွာဟမှုကိုယ်စားပြုခြင်းသည် အားနည်းခြင်း သို့မဟုတ် အမှန်တကယ် မရှိခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကျေးလက်လူထုသည် မည်သည့်မြေအမျိုးအစားအပေါ်တွင် ၎င်းတို့ ၏ စားဝတ်နေရေးကို ဆောင်ရွက်နေသည်ကို မသိသည့်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ အောက်တွင် ဆွေးနွေးထားသည့် အခြားကိစ္စရပ်များအနက် ပေါင်းစည်းမှုနှင့် ခေတ်မီအောင် ပြုလုပ် ထားသော မြေမှတ်တမ်းစာရင်းနှင့် မှတ်ပုံတင်စနစ်မရှိခြင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပို၍ တိကျသည့် မြေခွဲဝေမှုကို အမျိုးအစားဖြင့်ရေးဆွဲ၍ မဖြစ်နိုင်ရန် ပြုလုပ်နေပါသည်။ သို့ရာ

တွင် တရားဝင်စာရင်းအင်းများသည် မြေအမျိုးအစားတစ်ခုချင်းစီမှ ပိုင်ဆိုင်သော ပမာဏနှင့် ကြီးစိုးလွှမ်းမိုးမှု ဧရိယာများဖြင့် ပေးနိုင်လျက်ရှိပါသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်ဧရိယာသည် ဧကထောင်ပေါင်း (၁၆၇,၁၈၆) ရှိပါသည်။ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သည် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန (MONREC) ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင် အရန်သစ်တောမြေအဖြစ် တရားဝင်သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ယင်းသည် သစ်တောကိုမှီခိုနေရသော ဒေသခံလူထုက လက်ရောက်အသုံးပြုနေသော အကြီးမားဆုံးအပိုင်းဖြစ်ပါသည်။

ဇယား ၈-၁ မတူညီသည့် မြေအမျိုးအစားအလိုက် ဥပဒေအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်အပ်နှင်းထားသည့် မတူညီသည့် အစိုးရဌာနများ/ ဝန်ကြီးဌာနများ

တရားဝင်မြေအမျိုးအစားများ	ကိုင်တွယ်ကျင့်သုံးသည့် ဥပဒေ	ဥပဒေအရ အခွင့်အာဏာရှိသည့် အဖွဲ့အစည်း
လယ်ယာမြေ လယ်(စပါး)/ မြေနိမ့်၊ “ခြောက်သွေ့သော” ကုန်းမြင့်၊ မြေနုကျွန်းသည် ကိုင်းကျွန်းမြေဖြစ်သည်၊ ဥယျာဉ်မြေ၊ ကုန်းမြင့်မြေတွင်ပါဝင်သည့် အမြဲတမ်း သို့မဟုတ် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ၊ ဓနိမြေ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ ပန်းမန်စိုက်ပျိုးသည့်မြေနှင့် နှစ်ရှည်ပင်စိုက်ပျိုးသောမြေ	လယ်ယာမြေဥပဒေ (၂၀၁၂)	လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့ (FAB) လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန (MOALI) က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည်။
သစ်တောမြေ အမြဲတမ်း သစ်တောမြေ သစ်တော ကြိုးဝိုင်း၊ ကြိုးပြင် ကာကွယ် တောများ၊ ကာကွယ် ဧရိယာများ၊ ပုဂ္ဂလိက စီးပွားဖြစ် စိုက်ခင်းများ	သစ်တောဥပဒေ (၂၀၁၈)	သစ်တောဦးစီးဌာန၊ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်း ရေးဝန်ကြီးဌာန (MONREC)
မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ	မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းမြေ	မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ (၂၀၁၂)
စားကျက်မြေ	မြေယာနှင့်အခွန်တော် ဥပဒေ (၁၈၇၉)	MOAL က ဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ်ဆောင်ရွက်သော မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေး ဗဟိုကော်မတီ
ငှားရမ်းနိုင်သော ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးမွေးမြူရေးမြေ	ရေချိုငါးဖမ်းဥပဒေ၊ ငါးမွေးမြူရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေ	အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန၊ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည်
သတ္တုမြေနှင့် ကျောက်မျက်မြေ (ရတနာမြေ)	မြန်မာ့သတ္တုတွင်းဥပဒေ	ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန
မြို့ပြ/ မြို့မြေ	မြန်မာ့သတ္တုတွင်းဥပဒေ	MONREC
	မြို့ပြနှင့်ကျေးရွာများ	မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေး

	အက်ဥပဒေ/ စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့များအက်ဥပဒေ	ကော်မတီ (နေပြည်တော်၊ ရန်ကုန်၊ မန္တလေး) MoHA
ရွာမြေ၊ ဒေသဆိုင်ရာပြည်သူ့ပန်းခြံ၊ ကမ်းနား၊ ကန်များ၊ တပ်မြေ၊ ကျေးရွာစုပေါင်းပိုင်မြေ	မြို့ပြနှင့်ကျေးရွာများ အက်ဥပဒေ	GAD
ဆည်များ၊ ရေလှောင်ကန်များနှင့် တာတမံများ	ဆည်မြောင်းအက်ဥပဒေ	MOALI
လမ်းများ	လမ်းမကြီးများ အက်ဥပဒေ	ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန (MoTC)
သာသာနာမြေ/ သင်္ချိုင်းမြေ၊ ဘာသာရေးအဆောက်အအုံမြေ	-	သာသာနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန
ကမ်းနားနှင့် ရေစပ်ဧရိယာနှင့် မြစ်ချောင်းအောက်ရှိမြေ	ရေအရင်းမြစ်နှင့် မြစ်ချောင်းများ ထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေ	MoTC
မီးရထားလမ်းများ	-	MoTC
လေယာဉ်ကွင်းများ	မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားလေကြောင်း ဥပဒေ	MoTC
အခြားအစိုးရပိုင်မြေများ		ဝန်ကြီးဌာနအမျိုးမျိုး

VFV မြေအား အစိုးရအနေဖြင့် သင့်တော်သည့် မြေပုံပြုခြင်း မှတ်တမ်းပြုခြင်းများ မရှိပါ။ သို့ရာတွင် တရားဝင်ခန့်မှန်းတွက်ချက်မှုများဖြင့် VFV အမျိုးအစားအတွင်း ကျရောက် နေသည့်မြေ အခြား ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း (MoALI/ DALMS ၏ တရားဝင် အမျိုးအစား ခွဲခြားခြင်းအရ (၁) အခြားသစ်တောမြေနှင့် (၂) မြေလပ်မှလွဲ၍ စိုက်ပျိုး၍မရနိုင်သောမြေ စသည့် အမျိုးအစား နှစ်မျိုးပေါင်းခြင်း) ရှိသည်ဟု အကြံပြုထားပါသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ ခန့်မှန်းချက်သည် မြေပြင်တွင် လက်တွေ့အခြေအနေကို ထင်ဟပ်မှုမရှိပါ။ အဓိကအားဖြင့် VFV မြေအမျိုးအစား အတွင်း ပါဝင်နေသည့် ဧရိယာအတော်များများသည် လယ်သမားများ သို့မဟုတ် ဒေသခံလူထုများက ဒေသအလိုက် အလှည့်ကျ လှည့်လည်စိုက်ပျိုးသည့်စနစ်ဖြင့် အသုံးပြုလျက်ရှိသည့် စိုက်ပျိုးထွန်ယက်ခြင်းများ ပြုလုပ်လျက်ရှိသော မြေများဖြစ်ပါသည် (San Thein et al., 2018) ။ ယင်းသည် အထူးသဖြင့် ကုန်းမြင့်နှင့်တောင်ကုန်းဒေသများတွင် ဖြစ်ပွားလေ့ရှိပါသည်။ တောတောင်များပေါင်းစည်းဖွံ့ဖြိုးမှု နိုင်ငံတကာစင်တာ (International Centre for Integrated Mountain Development)၊ FAO နှင့် EU (၂၀၁၉) တို့၏ ဂြိုဟ်တု ဖော်ပြထားသည့် ဓါတ်ပုံအသုံးပြု၍ စိုက်ပျိုးရေးဆောင်ရွက်မှုများ အကျုံးဝင်သည့် ဧရိယာဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ၂၀၁၇ တွင် ချင်းပြည်နယ်၏ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြု

ထားသည့် လယ်ယာမြေဧရိယာနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် စိုက်ပျိုးမြေ၏ ၁၆ ရာခိုင်နှုန်း သာလျှင် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားသော လယ်ယာမြေဖြစ်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ် နိုင်ပါသည်။ အခြားခန့်မှန်းမှုများက ကျေးလက်လူဦးရေ၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် စိုက်ပျိုးရေး အတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအဖြစ် မြေလပ်အပေါ်တွင် နှစ်ကာလအတန်ကြာ မှီခိုနေရ သည်ဟု အကြံပြုထားပါသည်။ ကျန်ရှိသည့်မြေတွင် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သည် စိုက်ပျိုးရေး (မျိုးစေ့ချခြင်းနှင့် လက်ရှိတွင် မြေလပ်အသားတင်ဧရိယာ) အတွက် ပိုင်ဆိုင်ရန် တရားဝင် အားဖြင့် စဉ်းစားထားပြီး ၂၄ ရာခိုင်နှုန်းသည် အိမ်ယာ၊ စီးပွားရေးနှင့် စက်မှုမြေကဲ့သို့ အခြားမြေအသုံးပြုမှုများနှင့် ပေါင်းစည်းဆက်နွယ်လျက် ရှိပါသည်။

ဇယား ၈-၂ မြေအမျိုးအစားအား ဧရိယာဖြင့်ခွဲခြားပြသခြင်း၊ ၂၀၁၇

မြေအမျိုးအစား	ဧက ထောင်ပေါင်း	ရာခိုင်နှုန်း
ကြိုးဝိုင်းနှင့်ကြိုးပြင်သစ်တောများ	၄၆ ၆၄၉	၂၈ %
လက်ရှိ မြေလပ်	၁ ၁၄၉	၁ %
အသားတင် စိုက်ပျိုးဧရိယာ	၂၉ ၇၉၂	၁၈ %
စပါး	၁၅ ၆၇၃	
ယာ	၁၀ ၃၃၁	
ကိုင်း	၁ ၃၅၆	
ဥယျာဉ်	၅ ၀၆၃	
ခနီ	၁၁၇	
တောင်ယာ	၅၄၈	၁၉ %
မြေလပ်မှလွဲ၍ စိုက်ပျိုး၍မရသောမြေ	၁၃ ၆၉၅	၈ %
အခြားသစ်တောမြေ	၃၅ ၈၅၃	၂၁ %
အခြား	၄၀ ၀၄၈	၂၄ %
စားကျက်	၇၃၈	
မြေကွက်နှင့်		
ကျွဲနွားလမ်း		
ဆည်မြောင်းများ၊	၆၅၀	
ရေလှောင်ကန် နှင့်		
တာတမံများ		
အိမ်ယာ	၅၀၁	
အဆောက်အအုံ		
ဧရိယာနှင့် မြို့		
ရွာမြေ	၁ ၂၃၇	
လမ်း	၆၇၅	
မီးရထား လမ်းမြေ	၆၇	
အခြား	၃၆ ၁၈၀	
စုစုပေါင်း ဧရိယာ	၁၆၇ ၁၈၆	၁၀၀ %

မှတ်ချက်။ အသားတင် စိုက်ပျိုးရေးဇရိုယာအား ကျူးကျော်မြေများမှ ဖယ်ထုတ်ထားပြီး သက်ဆိုင်ရာ အစိတ်အပိုင်းများကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။
ရင်းမြစ်။ လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန(DALMS)၊ မြန်မာနိုင်ငံအချက်အလက် ဝန်ဆောင်မှုစနစ် (Myanmar Statistical System) မှ ထုတ်နုတ်သည်။

လတ်တလောပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် လက်ရှိမူဝါဒအခြေအနေ

၂၀၁၁ ခုနှစ်ကတည်းက လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအခင်းအကျင်းကိုပြောင်းလဲရန် တွေးတော စဉ်းစားလျက် စာရွက်စာတမ်းအားဖြင့် ကောင်းစွာပြုစုထားသော မြေပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ စတင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အစိုးရ၏အားထုတ်မှုကို ပိုမိုခိုင်ခံ့စေသော နိုင်ငံ၏ ဖွင့်လှစ်ပေးမှုအသစ်အဖြစ် မြေအရွယ်အစားကြီးမားစွာ အသုံးပြုရသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ကို ဆွဲဆောင်ရန် လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများစီမံခန့်ခွဲမှု ဥပဒေများအား ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ VFV ဥပဒေသည် ကြီးမားသည့်ဇရိုယာရှိသည့်မြေများကို သက်တမ်းဖြင့် သုံးစွဲခွင့်အား (၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ပြင်ဆင်ခြင်းဖြင့် ဧက ၃၀၀၀ အထိအား သက်တမ်း နှစ် ၃၀ အသုံးပြုခွင့်) စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေး၊ သတ္တုတူးဖော်ရေးနှင့် VFV ဥပဒေ အရ စီမံခန့်ခွဲမှုမဟုတ်မီကော့မတီက ခွင့်ပြုပေးသည့် အခြားလုပ်ငန်းများအတွက် မြေသတ်မှတ်မှု ပြုထားပါသည်။ မြေခွဲဝေသတ်မှတ်မှုသည် လုံလောက်သည့် မြေအသုံးချမှုအား ပြသနိုင်သည့် အချိန်တွင် ဧက ၃ ၀၀၀ မှ ဧက ၃၀ ၀၀၀ အထိ တိုးချဲ့နိုင်ပါသည်။^၁

လယ်ယာမြေဥပဒေသည် လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုလက်မှတ် (LUC) ကို လယ်သမားများ အား ထုတ်ပေးခြင်းဖြင့် လယ်ယာမြေများအပေါ် မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အား ပေးအပ်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယင်းသို့လဲလှယ်နိုင်သော အရာအဖြစ် ပြုလုပ်ခြင်းသည် ၁၉၅၃ ခုနှစ်ကတည်းကစ၍ ပထမဦးဆုံးဖြစ်ပြီး လယ်သမားများအနေဖြင့် မြေဈေးကွက်တွင် လယ်ယာမြေကို ရောင်းချ၊ ငှားရမ်း၊ ပေါင်နှံခြင်းနှင့် လွှဲပြောင်းခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်နိုင်ပါသည် (သစ်တောများ၊ ၂၀၁၂)။ DALMS ၂၀၁၈ ၏ စာရင်း အင်းများအရ ၁၀ သန်း ခန့်သော LUC များကို ယေဘုယျအားဖြင့် တစ်ဟက်တာစီရှိသည့် လုပ်ကွက်အဖြစ် ထုတ်ပေးပြီး အိမ်ထောင်စုများအနေဖြင့် LUC နှစ်ခုကိုင်ဆောင်ရန် ထုတ်ပေးပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုသည် မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သည့်လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် ပတ်သက်သည့်တရားဝင်ဖြစ်မှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများကို ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။ (နောက်လာမည့် အခန်းတွင်ကြည့်ပါ။)

မကြာသေးမီက ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် အသစ်တစ်ဖန် တွန်းအားပေးမှုကို ဆောင်ရွက် ခဲ့ပါသည်။ ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပွဲများ ဆက်လက်ချဲ့ထွင် ဆောင်ရွက်ပြီး နောက်တွင် ၂၀၁၆ ခုနှစ်၌ အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒ(NLUP) အား ပေါ်ပေါက်ကျင့်သုံး ခြင်းဖြင့် FAO ၏ *Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of*

Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security (VGGT) (FAO,2012) ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်ကိုက်ညီပြီး ခေတ်နှင့်ညီသည့် မြေမူဝါဒ မူဘောင်တစ်ခု ပေါ်ထွက်လာလိုသည့် အစိုးရ၏ စိတ်ဆန္ဒရှိမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အပေါင်း လက္ခဏာအချက်ပြခဲ့ပါသည်။ အသစ်တစ်ဖန် ကတိကဝတ်ပြုခြင်းအနေဖြင့် NLUP အကောင် အထည်ဖော်ခြင်းကို လိုက်နာရန် ၎င်းအား တရားဝင်အဖြစ် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး လုပ်ကွက်နည်းတောင်သူများကို အသားပေးထားပြီး မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင် သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်ကြောင်းကုန်စင်ကို ထည့်သွင်းရေးသားထား သည့် စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးမှုမဟာဗျူဟာ (ADS) ကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ကျင့်သုံးခဲ့သည့်အတွက် လက်ရှိစီမံခန့်ခွဲမှုအားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ နောက်ထပ် သံသယများကို ပျောက်ကွယ်စေခဲ့သည်။ မူအရ အဆိုပါမူဝါဒနှင့်ဆိုင်သည့် မြေဆိုင်ရာပြုပြင် ပြောင်းလဲမှု လမ်းညွှန်ချက်အစပျိုးမှု ပင်မမူဝါဒကို ထင်ဟပ်စေပါသည်။ (နောက်ထပ် ဆွေးနွေးချက်များ အတွက် Box- ၈-၁ တွင်ကြည့်ပါ။)

ယခင်ပုံစံဥပဒေများကဲ့သို့ မပြည့်စုံမှုများရှိပြီး ရှင်းလင်းရေရာမှုမရှိသော အသုံးအနှုန်းများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရန်သတ်မှတ်မှုလိုအပ်ချက်များ ပေါ်ထွက်လာရန် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာ မှုများ ပါဝင်နေသေးသည့်တိုင် စုပေါင်းပိုင်ဥပဒေ (၂၀၁၆) နှင့် စာချုပ်စာတမ်းများမှတ်ပုံတင် ဥပဒေ (၂၀၁၈) ကဲ့သို့သော ဥပဒေအသစ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းကဲ့သို့သော အခြားပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အနည်းငယ်သည်လည်း ဥပဒေမူဘောင် တိုးတက်စေရေးအတွက် အစိုးရ၏ ကတိကဝတ်ကို ခိုင်မာစေရန် အထောက်အပံ့ပေးပါသည်။

သို့ရာတွင် NLUP ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အစီအစဉ်ဖြင့် ကြိုတင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် တစ်ဖြည်းဖြည်းချင်းတိုးတက်မှုရှိသော်လည်း အစိုးရသည် NLUP တွင်ဖော်ပြထားသည့် မူဝါဒ များနှင့် ချိန်ညှိဆောင်ရွက်သည့် အပြုအမူဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းများကို ဆက်လက် စိတ်ဝင်စားမှုအပေါ် သင်္ကာမကင်းမှုများ မြင့်တက်နေခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သင့်တော်သော မည်သည့်ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ မပြုလုပ်ဘဲ ၂၀၁၈ နောက်ပိုင်းတွင် VFV ဥပဒေကို လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၉ တွင် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းအက်ဥပဒေကိုလည်းကောင်း NLUP နှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိဘဲ ချက်ချင်းပြင်ဆင်ခြင်းတို့ကြောင့် နှေးကွေးမှုဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

Box ၈-၁ လက်ရှိမြေမှုဝါဒ အဓိက ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ

အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုဝါဒ (NLUP) (၂၀၁၆)

NLUP သည် မြေမှုဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော စီမံမှုနှင့် “မြန်မာနိုင်ငံသားတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို တိုးတက်စေခြင်းနှင့် နိုင်ငံ၏ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု” (မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ ၂၀၁၆ ၊ p.1) အတွက် မြေအရင်းအမြစ်အသုံးပြုမှုအပေါ် အာရုံစိုက်လျက်မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်ရည်မှန်းချက်ကို တည်ဆောက်ပေးပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိမြေအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ရှုပ်ထွေးမှုနှင့် မလုံလောက်မှုကို အသိအမှတ်ပြုလျက် NLUP ၏ “အစိုးရသည် ပြည်သူလူထုအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုနှင့် စားနပ်ရိက္ခာ လုံခြုံစိတ်ချရမှုအတွက် မြေလုပ်ပိုင်ခွင့် ခိုင်မာလာစေစဉ်တွင် မြေအရင်းအမြစ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ တာဝန်ယူမှုရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို မြှင့်တင်သွားမည်ဖြစ်ပြီး တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်း ဆိုင်ရာ မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အသိအမှတ်ပြုပြီးကာကွယ် ပေးမည်” အစရှိသည့် အမျိုးမျိုးသော ရည်မှန်းချက်များအကောင်အထည်ဖော်မှုကို ထောက်ပံ့ နိုင်ရန် အမျိုးသားမြေဥပဒေ (NLL) ကို ချင့်ချိန်ရေးဆွဲခဲ့ပါသည်။ NLUP သည် မြေအသုံးချမှု ဆုံးဖြတ်ချက်များပြုလုပ်ပါက အများနှင့်မသက်ဆိုင်သောကုမ္ပဏီများထက် ပြည်သူလူထု၏ အကျိုးစီးပွားကို ဦးစားပေးမည်ဟူ၍ ၎င်း၏အခြေခံမူများတွင် အသိအမှတ်ပြုလျက် နိုင်ငံသားများကို မူဝါဒ၏ နှလုံးသည်းပွတ်အဖြစ် ထည့်သွင်းထားပါသည်။

NLUP သည် စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲရန်နှင့် မြေအရင်းအမြစ်အသုံးချရန် နောက်ပိုင်း တွင် ဇန်နဝါရီနှင့် မြေအသုံးချမှုပြောင်းလဲရန်တို့အတွက် အခြေခံများပေးအပ်ရန် ပါဝင်နိုင် သော၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော၊ တာဝန်ခံမှုရှိသော မြေအသုံးချမှုစီမံကိန်း လုပ်ငန်းစဉ်များ အတွက် ဖိတ်ခေါ်ထားပါသည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းများအရ အသုံးပြုနေသောမြေများအပေါ် မြေခွဲဝေပေးမှုများကို ယာယီအားဖြင့် ရပ်ဆိုင်းထားရန်အတွက် ဖိတ်ခေါ်ထားသည် (ဆက်လက်ဖြစ်ပွားပုံမရဟု တွေးထင်လျက်)။ ယင်းသည် မြေအမျိုးအစားခွဲခြားခြင်းအပေါ် ပြင်ဆင်ရန်နှင့် လွယ်ကူအောင်ပြုလုပ်ရန်နှင့် မြေပုံများ၊ မြေမှတ်တမ်းများနှင့် အခြားမြေ သတင်းအချက်များ ပါဝင်သည့် မြေသတင်းအချက်အလက်စနစ်ကို ဖွံ့ဖြိုးစေရန်လည်း ချမှတ်ထားပါသည်။

သိသာထင်ရှားသည့် ခက်ခဲမှုများနှင့် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုများပေးသည့် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ဖြစ်ပွားနေသည့် မရေမတွက်နိုင်သော မြေအငြင်းပွားမှုများ ဖြေရှင်းခြင်းတွင် NLUP သည် သမာသမတ်ကျသော မြေပြဿနာ ဖြေရှင်းရေးနည်းလမ်းကို နိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင်

တည်ဆောက်ရန် ဖိတ်ခေါ်ထားပါသည်။ သို့ရာတွင် ရှုပ်ထွေးသောစနစ်တစ်ခု၊ လက်ရှိတွင် တည်ထောင်ထားခြင်းလည်းမရှိ သီးသန့်လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းလည်း မရှိသေးသော အထူးမြေခုံရုံးဖြင့်စတင်ခြင်း၊ အစိုးရ၊ အဖွဲ့အစည်းများ (ဖြစ်တန်ချေရှိသည်မှာ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ - CSO များ)၊ တောင်သူလယ်သမားများနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော သုံးဦးဆိုင် ခုံသမာဓိစနစ်လုပ်ငန်းစဉ်တို့ကို ဆောင်ရွက်ထားရှိရပါမည်။ NLUP သည် မြေဆုံးဖြတ်ချက်များ၊ တစ်ခါတစ်ရံ လက်ရှိဥပဒေဆိုင်ရာ ပျက်ကွက်မှုများအတွက် အယူခံခွင့်ကိုလည်း ဖိတ်ခေါ်ထားပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ၎င်းသည် NLUP အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မည့် အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုကောင်စီ (NLUC) ကို ပုံဖော်ထားပါသည်။ NLUC သည် NLL ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းအပါအဝင် NLUC ၏ နှစ်တိုနှင့် နှစ်ရှည်လုပ်ငန်းစီမံချက်များ ထားရှိရန်အတွက် ၎င်း၏ ပထမဆုံးဖိုရမ်ကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် လူထုအဖွဲ့ အစည်းများနှင့်အတူ ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ယင်းသည် နောက်ဆုံးတွင် အစိုးရသည် NLUP အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် ဦးဆောင်ရွေးလျားရန်အသင့်ဖြစ်နေကြောင်း အချက်ပြဖော်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၉ တွင် NLUC သည် အစည်းအဝေးများကို နှစ်ကြိမ်ဆက်တိုက်ကျင်းပခဲ့ ပါသည်။ NLUP ကိုကျင့်သုံးခြင်းနှင့် NLUC ကိုဖွဲ့စည်းခန့်အပ်ခြင်းအကြားတွင် သိသာထင်ရှားသည့် ကွာဟမှုရှိနေသော်လည်း တစ်ဖက်တွင် NLUP ကိုအကောင်အထည်ဖော်ရန် ကြားဖြတ်ကာလ၌ မြေအသုံးချမှုစီမံချက်လုပ်ငန်းစဉ်တွင်ပါဝင်ခြင်းအတွက် ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ အမျိုးမျိုးသောစီမံချက်များ၊ တောရွာနှင့် ဒေသအုပ်စုအဆင့်တွင် မြေအရင်းအမြစ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်အား လုံခြုံစိတ်ချစေခြင်း၊ ပြည်တွင်း အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်း နည်းလမ်းအား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းနှင့် အစိုးရကစီမံခန့်ခွဲသည့် ဒေတာဘေ့စ်ရရှိမှု ဖွင့်လှစ်ခြင်း (One Map Myanmar) (MOALI, 2018) များအပါအဝင် အမျိုးမျိုးသောလှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများနှင့် မဟာဗျူဟာကျသည့် ကြားဝင်ညှိနှိုင်းမှုများလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။

စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမဟာဗျူဟာ (၂၀၁၈)

စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမဟာဗျူဟာနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်း ၂၀၁၈-၂၀၂၃ (ADS) သည် မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးမူဝါဒကို လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ကဏ္ဍအပေါ်လာမည့် (၅) နှစ်တွင် လမ်းညွှန်ပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည် (MOALI, 2018)။ အဆိုပါကဏ္ဍသည် အမျိုးသား GDP တွင် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင်လျက်လည်းကောင်း၊ ကျေးလက်လူဦးရေ၏ ခန့်မှန်းခြေ ၆၈ ရာခိုင်နှုန်းက သီးနှံစိုက်ပျိုးမှုနှင့် သားငါးကဏ္ဍကို ၎င်းတို့၏ အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းနှင့် ဝင်ငွေရသည့်လုပ်ငန်းအဖြစ် လုပ်ကိုင်မှီခိုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ စုစုပေါင်းပို့ကုန်တန်ဖိုး၏

၂၅ ရာခိုင်နှုန်း ရှိခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း အစိုးရ၏ ဦးစားပေးမှုဖြင့်မားသော ကဏ္ဍဖြစ်ပါသည်။

ADS သည် ပြုန်းတီးမြေဧက သန်းပေါင်း ၁၀ ဧကကို စိုက်ပျိုးရေးထုတ်လုပ်မှုအတွက် ပြောင်းလဲပေးရန် ကတိပြုထားသည့် MOALI ၏ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍအတွက် အဓိကစီမံချက် (၂၀၀၀-၂၀၃၀) မှ အဝေးသို့ဖယ်ကျဉ်မှုကို ပြတ်သားစွာ အချက်ပြလျက် လုပ်ကွက်နည်း တောင်သူလယ်သမားကို စိုက်ပျိုးရေးမဟာဗျူဟာ၏ဗဟိုတွင် ညီမျှစွာ ထားရှိပါသည်။ ADS တွင် ၎င်းသည် စိုက်ပျိုးရေးအခြေခံလုပ်ငန်းများကို ဖယ်ထုတ်မည် မဟုတ်သော်လည်း စိုက်ပျိုးရေးအခြေခံလုပ်ငန်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို အဓိကထုတ်လုပ်မှု အသွင်ဖြင့်မဟုတ်ဘဲ မြေဩဇာကဲ့သို့သော ဖြည့်ဆည်းခြင်းများပေးအပ်ခြင်း၊ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ရောင်းချခြင်းတွင် ပါဝင်စေခြင်းတို့ဖြင့် တောင်သူများကို ကမ္ဘာ့ကုန်စည်စီးဆင်းမှုကွင်းဆက် သို့ ချိတ်ဆက်ပေးရန် မျှော်မှန်ထားသည်ဟု ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းတွင် အဓိကမှတ်သားရသည်မှာ ADS သည် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၏ အောက်တွင် လုပ်ကွက်နည်း တောင်သူတို့အား အကာအကွယ်ပေးလျက် စိုက်ပျိုးရေးအခြေခံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ မှုလုပ်ငန်းများကို ချိန်ညှိလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် ကြီးမားသည့်အရွယ်အစားရှိသည့် မြေပြင်များကို စိုက်ပျိုးရေးအခြေခံလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသို့ ခွဲဝေပေးခြင်းကဲ့သို့သော အစိုးရ၏ ဦးစားပေးမှုကို လမ်းညွှန်ပြသခြင်းမရှိပါ။ ဆန့်ကျင်ဘက် အားဖြင့် စောစီးသော စီမံခန့်ခွဲမှုကို အချက်ပြပြီး ဆောင်ရွက်မှုများ၊ မြေအသုံးချမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တောင်သူလယ်သမား အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအများအပြားက ကြိုဆိုမည့် အချက်ပြမှုကို ပြုပါသည်။

ADS သည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ရှေ့ဆက်လမ်းညွှန်ရန် မူဘောင်အစပျိုးမှုကို ထားရှိပြီး အမျိုးသမီးနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများအပါအဝင် ပြည်သူလူထုအား မြေစီမံခန့်ခွဲရေး ဝန်ဆောင်မှုကို တိုးတက်စေရန်အတွက် အရေးကြီးသည့်ပန်းတိုင်များကိုလည်း ချမှတ် ပါသည်- (၁) မြို့နယ်၊ ကျေးရွာအဆင့်များတွင် ဝန်ဆောင်မှုရရှိစေရေးနှင့် ကျေးရွာ အဆင့်အား များလွန်းသည့် အပိုကုန်ကျငွေ သို့မဟုတ် အိတ်စိုက်ငွေမရှိဘဲ ဖြစ်နိုင်စေရန် (၂) ပြည်သူလူထု၏ အထူးလိုလားချက်များကို တုန့်ပြန်ပေးသည့် အသုံးပြုသူနှင့်ရင်းနှီး ကျွမ်းဝင်မှုရှိသောဝန်ဆောင်မှုဖြစ်ရန် (၃) မြေသိမ်းဆည်းမှု၊ မြေပြောင်းလဲမှုနှင့် လုပ်ငန်း လည်ပတ်မှုများအပေါ်တွင် တိကျသည့် သတင်းအချက်အလက်များအပြင် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု ရလဒ်များ၊ မြေပြန်လည် နေရာချထားမှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းများနှင့် မြေခွဲဝေမှုမူဝါဒ များ ရရှိနိုင်သည့် ပွင့်လင်းမြင်သာသော ဝန်ဆောင်မှုပြုလုပ်ရန် (၄) မြေငှားရမ်းခြင်း၊

သီးစားချထားခြင်း၊ ပူးပေါင်းစိုက်ပျိုးခြင်း၊ အရွယ်အစားကြီးမားသည့်လယ်မြေများတွင် ရှယ်ယာ အဖြစ်မြေပေါင်ထားခြင်း၊ လယ်သမားများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများပြုလုပ်ခြင်း သို့မဟုတ် လယ်သမားအချင်းချင်း လုပ်ငန်းလွှဲပြောင်းလုပ်ကိုင်ခြင်းကဲ့သို့သော လက်ရှိတွင် တရားဝင် မဟုတ်ဘဲ ဆောင်ရွက်နေသည့် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်မှုများကို တရားဝင်ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း (MOALI, 2018)

သို့ရာတွင် မဟာဗျူဟာသည် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ဆွဲဆောင်၍ လုပ်ကွက်နည်း တောင်သူလယ်သမားနှင့် မြေယာမဲ့လုပ်သားများသည် ကမ္ဘာ့ကုန်စည် စီးဆင်းမှုကွင်းဆက်တွင် မည်သို့တရားမျှတမှုရှိမည်ကို သတိပြုလျက် လုပ်ကွက်နည်း တောင်သူလယ်သမားများ ကာကွယ်မှုကို ထိရောက်စွာ ပေါင်းစည်းနိုင်လိမ့်မည်ဆိုသည့် အချက်ကို ဝေဖန်သူများအနေဖြင့် သံသယဖော်ထုတ်မှုများရှိပါသည် (Bello, 2018)။ ADS သည် မြေစိန်ခေါ်မှုများ၏ ရင်းနှီးပြီးသားပုံစံဖြစ်သည့် ကဏ္ဍ၏ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်း အကန့် အသတ်ကို မီးမောင်းထိုးပြပါသည်။ ယင်းသည် ကြာမြင့်စွာပြဿနာဖြစ်ပွားနေသည့် မြေအသုံးပြုခွင့်အပေါ် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်ထားသော်လည်း ထိုကဲ့သို့သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကိုလိုက်နာလျက် ရှင်းလင်းပြတ်သားသည့် တာဝန်ခံမှုတည်ဆောက်ရန် ပျက်ကွက် လျက်ရှိပါသည်။ “မြေပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် ပြဿနာရပ်သည် ထပ်နေသည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များဖြစ်ပြီး အောင်မြင်သည့် စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးမှု မဟာ ဗျူဟာသည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့် အခြေအနေဖြစ်သည်” ဆိုသည့်အချက်အား သတိပြု လျက် မဟာဗျူဟာတွင် ရှင်းလင်းသော မြေအသုံးချမှုပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ ဦးစားပေး မှုမရှိဟုလည်း ဝေဖန်သူများက ပြောဆိုကြပါသည် (Bello, 2018, p. 21)။

မြန်မာနိုင်ငံ မြေအုပ်ချုပ်မှု၏ ဆက်စပ်လွှမ်းခြုံနေသော အဓိကစိန်ခေါ်မှုများ

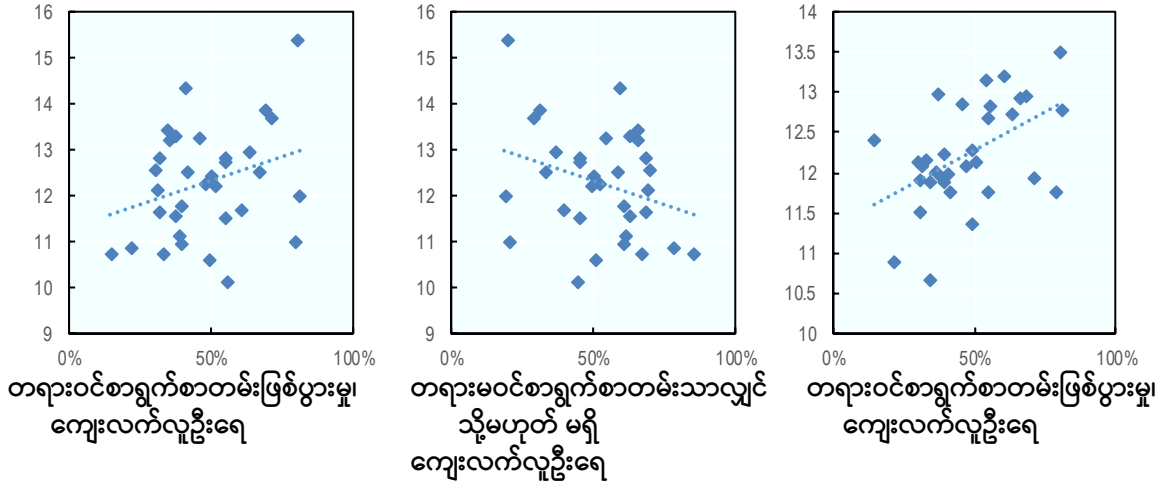
မြန်မာ့မြေအုပ်ချုပ်မှုတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို သိသာထင်ရှား စွာ ထိခိုက်စေနိုင်သည့် ဆက်စပ်လွှမ်းခြုံနေသော အဓိက အားနည်းချက် နှစ်ခုရှိပါသည် - (၁) မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သည့်လုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံစိတ်ချမှုကို လုံလောက်စွာ ပေးအပ်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်း (၂) လွှဲပြောင်းခြင်း၊ အမွေဆက်ခံခြင်း စသည်တို့ အပါအဝင် မြေစီမံခန့်ခွဲခြင်း ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများသည် မြေလက်ရောက်ရယူခြင်းပြုလုပ်သည့် မည်သည့်လုပ်ငန်းစဉ် တွင်မဆို လုံခြုံစိတ်ချမှုနှင့် မြေလွှဲပြောင်းခြင်းတို့အား ဝန်ပိစေပြီး အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပိုင်းဆိုင်ရာ ဟာကွက်များနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မပြည့်မီမှုများသည် မသေချာ မရေရာမှုများကို ဖြစ်စေပါသည်။ အထူးသဖြင့် အဆိုပါစိန်ခေါ်မှုများကို မူဝါဒ၊ ဥပဒေနှင့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ ချို့တဲ့မှုတစ်ခုခု သို့မဟုတ် အားလုံးပေါင်းစုလျက် သို့မဟုတ်

တစ်ခုနှင့်တစ်ခုအပြန်အလှန် ဆက်သွယ်လျက် နိုင်ငံ၏ မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်မလုံခြုံမှုခံစားချက်ကို ပိုမို ဆိုးရွားလာအောင် အထောက်အကူပြုနေပါသည်။ လက်တွေ့၌ ယင်းတို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အပြန်အလှန်သက်ရောက်လျက် တစ်ခုကိုတစ်ခု အားကောင်းစေလျက် ရှိသော်လည်း ပိုမို ရှင်းလင်းစေရန်ရည်ရွယ်၍ အောက်တွင် ဆွေးနွေး ချက်ကို အဓိကပြဿနာရပ် အခန်းကဏ္ဍနှင့် သက်ဆိုင်စေပါသည်။

အမျိုးမျိုးသော စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ (ဥပမာ- ဆင်းရဲခြင်း၊ ငတ်မွတ်ခြင်းနှင့် အာဟာရချို့တဲ့ခြင်း၊ ကျားမတန်းတူညီမှု၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှု၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအား အကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့် ယင်းတို့၏ ဓလေ့ ထုံးတမ်းထိန်းသိမ်းမှုများ စသည်ဖြင့်) သည် ကြီးမားသည့် အရွယ်အစားနှင့် လုပ်ကွက်နည်း တောင်သူလယ်သမားများအပါအဝင် အမျိုးမျိုးသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် မြေအသုံးပြု မှု လုံခြုံစိတ်ချမှုဆိုင်ရာ အရေးကြီးသည့် အခြေအနေဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာမှုအမျိုးမျိုးသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မက်လုံးပေးခြင်းတွင် ဒေသအလိုက်မတူညီနေသည့်အဆင့်ဖြင့် ပြောင်းလဲ သော်ငြားလည်း မြေသက်တမ်းနှင့် ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အခန်းကဏ္ဍကို စာရွက်စာတမ်း အထောက်အထားပြုခဲ့ပါသည်။^၂ မြေတန်ဖိုးတက်ရန် ကူညီခြင်း၊ မြေလွှဲပြောင်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ငန်းကုန်ကျစရိတ်အား ကန့်သတ်ခြင်း၊ စာချုပ်စာတမ်းပြု၍ မြေကို အကြွေး စနစ်ဖြင့်ရယူနိုင်ရန် ချောမွေ့စေခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူထံမှ သင့်တော်စွာပြန်လည်ရရှိရန် ကာကွယ်ပေးခြင်းတို့သည် ပိုမိုထိရောက် စေရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမက်လုံးအသုံးပြုမှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော လက်တွေ့မြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအားဖြင့် အဓိကကျသော အခန်းကဏ္ဍ အနေဖြင့် ညီမျှစွာပါဝင်ကြပါသည်။

ပုံ ၈-၁ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှုနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအား

(က) စိုက်ပျိုးရေး၊ တန်ဖိုးမြှင့်/ လုပ်သား (ခ) စိုက်ပျိုးရေး၊ တန်ဖိုးမြှင့်/ လုပ်သား (ဂ) ကောက်ပင်စားပင်အကွက် (constant 2010 US\$)(logs)

မှတ်ချက်။ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အချက်အလက်များသည် ၎င်းတို့တွင် တရားဝင်၊ ဥပဒေအရ စည်းနှောင်မှုရှိသည့် စာရွက်စာတမ်းများရှိသည်ဟု ပြောဆိုသောလူများ၏ ရာခိုင်နှုန်းကို ညွှန်းဆိုနေပါသည်။ ယင်းသည် ၎င်းတို့၏ပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ် နေထိုင်ရန် သို့မဟုတ် အသုံးပြုရန် အခွင့်အရေးကို ပြသနေပါသည်။ စာရွက်စာတမ်းများတွင် တရားဝင်နှင့် နိုင်ငံအသီးသီး၏ တရားဝင်အေဂျင်စီများမှ ထုတ်ပေးလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရသော တရားမဝင်ဟူ၍ နှစ်မျိုးကွဲပြားနေပါသည်။ အချက်အလက်များသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၃၃ နိုင်ငံရှိ လူများကို ကိုယ်စားပြု၍ sample စနစ်ဖြင့် စစ်တမ်းကောက်ယူ ရရှိသော အရင်းအမြစ် ဖြစ်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ကိုယ်စားပြုသူအားလုံး၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် တစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက် ပိုသော ၎င်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုအတွက် တရားဝင်စာရွက်စာတမ်းရှိကြပြီး ၄၃ ရာခိုင်နှုန်းသည် စာရွက်စာတမ်း မရှိကြပါ။ ကျန် ၇ ရာခိုင်နှုန်းတွင် တရားဝင်မဟုတ်သော စာရွက်စာတမ်း ရှိကြပါသည်။ အစီရင်ခံစာတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် သို့မဟုတ် တရားဝင်စာရွက်စာတမ်းရှိမှုသည် ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ နေထိုင်သည်ဟု ပြောသူများအား ဖယ်လိုက်လျှင် ပိုင်ရှင်နှင့် ငှားရမ်းသူများအတွက် ၆၈ ရာခိုင်နှုန်းအထိ မြင့်တက် နေပါသည်။ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်၏ စာရွက်စာတမ်းများကိစ္စအပြီးတွင် စစ်တမ်းသည် - ပင်မအိမ် အပေါ် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်၏ သတင်းအချက်အလက်များ၊ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် အပေါ်အမြင်၊ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်က ရရှိသည့်အကျိုးအမြတ်၊ အခြားပိုင်ဆိုင်မှုများအပေါ် မြေ သက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်အပေါ် လုံခြုံစိတ်ချရမှုမရှိခြင်း အတွေ့အကြုံ နှင့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်း၏ ကာကွယ်ပေးရန်ကြိုးစားအားထုတ်မှုအပေါ်အမြင် စသည့်အကြောင်းအရာများ ပါဝင်သည့် - ပုံစံ (၅) မျိုး၊ မေးခွန်း (၆၀) နီးပါးဖြင့် ကိုယ်စားပြုသူတို့၏ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်အပေါ် လုံခြုံစိတ်ချရမှုကို သတ်မှတ်ပါသည်။ ထပ်ပေါင်းအချက်အလက်များ၏ အဆင့်အတန်းကို တစ်ဦး ချင်း၏ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အခြေအနေနှင့် အဓိက တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းနှင့် အိမ်ထောင်စုလိုက်၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများအဖြစ် ခိုင်မာသေချာစွာ သိမ်းဆည်း ခြင်းဖြင့် စုဆောင်းပါသည်။ Prindex ကုမ္ပဏီသည် Global Land Alliance and Overseas Development Institute အစပြုခြင်းတွင် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ပါသည်။

အရင်းအမြစ်-World Bank Development Indicators and Prindex (www.prindex.net)

အံ့အားသင့်စရာ မကောင်းစွာပင် အချို့သော ရှေ့နောက်ဆက်စပ်နေသည့် အချက်များနှင့် အခြားမူဝါဒပြည့်စုံမှုများ၏ သက်ရောက်မှုကြောင့် သောင်းပြောင်းရောထွေးနေမှုကို ပညာရှင် များက အကြံပြုထားသော်လည်း အဓိကအားဖြင့် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်အား

တရားဝင်ပြုသည့်အခါ၌ (ပုံ ၈-၁) မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်သည် စိုက်ပျိုးရေး ထုတ်ကုန်များထုတ်လုပ်စွမ်း မြင့်မားခြင်းနှင့် ဆက်နွယ်မှုပေးပါသည် (Law et al., 2014)။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရပိုင်ဆိုင်မှု အပါအဝင် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်အမျိုးမျိုးရှိခြင်းကို အသိအမှတ်ပြုလျက် ၎င်းတို့၏ တရားဝင်ပြုခြင်းသည် မြေပိုင်ရှင်နှင့် လူထုအတွက် မြေအကျိုးအမြတ် ရရှိတိုးပွားရန်အတွက် အရေးကြီးပါသည်။ လုံလောက်သည့် အသိအမှတ် ပြုမှုနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများနှင့် ဒေသခံလူထုတို့၏ မိရိုးဖလာဓလေ့ထုံးတမ်းအရ ပိုင်သည့်မြေ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအတွက် သတ်မှတ်ချက်ပေးအပ်ခြင်းသည် ယခုထက်ထိ နိုင်ငံ အနည်းငယ်တွင်သာရှိပါသည်(WRI, 2017)။ အချို့ခန့်မှန်းတွက်ချက်မှုများသည် ကမ္ဘာ့မြေ၏ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ သို့မဟုတ် ဒေသခံလူထုများ၏ မြေများ ဖြစ်ပြီး ၇ ယောက်တွင် ၁ ယောက်သည် မိရိုးဖလာဓလေ့ထုံးတမ်းပုံစံဖြင့် မြေကိုပိုင်ဆိုင်မှု အပေါ် မှီခိုထားသော်လည်း အနည်းငယ်ကိုသာ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားသည်ဟု ပြသပါသည်။ ကမ္ဘာ့မြေ၏ ၈၂ ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင်နေသည့် နိုင်ငံ ၆၄ နိုင်ငံကို လေ့လာဆန်းစစ်မှု ပြုခဲ့ရာတွင် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ သို့မဟုတ် ဒေသခံလူထုများအပေါ် အစိုးရအသိ အမှတ်ပြုမှုသည် ၎င်းတို့နိုင်ငံမြေ၏ ၁၈ ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင်ရှိပြီး၊ ၎င်းတို့၏ အသုံးပြုမှုကို တရားဝင်နှင့် သတ်မှတ်ပိုင်ခြားပေးမှုသည် ၈ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိကြောင်း အကြံပြုပါသည်(RRI, 2015)။

အဓိကအနေဖြင့် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်တွင် လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေး ဆိုင်ရာ ဂယက်ရိုက်မှုရှိခြင်းကြောင့် စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့အစည်း (FAO, 2012) သည် နိုင်ငံတကာအဆင့်အတန်းမီ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့် အုပ်ချုပ်မှုလမ်းညွှန်ချက်များကို သဘောတူညီပါသည်- the Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security (VGGT) (Box ၈-၂)။ အဆိုပါ လမ်းညွှန်ချက်များသည် နိုင်ငံ၏တရားဥပဒေအရ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုသည်ဖြစ်စေ၊ မိရိုးဖလာ ဓလေ့ထုံးတမ်း မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကဲ့သို့သော ဥပဒေအရ တရားဝင်အကာအကွယ်မပေးထား သော်လည်း လူမှုရေးအရ တရားဝင်ဖြစ်သည်ဖြစ်စေ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့် တရားဝင်ဖြစ်မှုကို ကာကွယ်ရန် အကြံပြုပါသည်။

မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်မလုံခြုံခြင်း၏ နောက်ဆက်တွဲများသည် အဓိက အားဖြင့် မြေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် စာရွက်စာတမ်း များ၏ပြည်စုံမှုနှင့် အားကိုးအားထားရမှုများကို ခြိမ်းခြောက်နေသည့် မြေစီမံခန့်ခွဲမှု အားနည်းချက်များနှင့် ဟာကွက်များ၊ ယင်းတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုကုန်ကျစရိတ်နှင့် မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သောလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်အပေါ် ယုံကြည်မှုအားနည်းနေခြင်းတို့ ပူးပေါင်း

ပါဝင်နေကြပါသည်။ ထို့ပြင် ချစားမှုကို လွယ်ကူအောင်ပြုလုပ်နေခြင်း၊ အကျိုးစီးပွားရှိသည့် သီးသန့်အုပ်စုက မြေကိုသိမ်းပိုက်ထားခြင်းနှင့် တရားမဝင်မှုများ မြင့်တက်လာခြင်းများ ထပ်မံပေါင်းထည့်မှု အပါအဝင် မလုံလောက်သည့် မြေခွဲဝေမှုကဲ့သို့သော မြေသက်တမ်းနှင့် ဆိုင်သောလုပ်ပိုင်ခွင့် မလုံခြုံခြင်းကို ထပ်ပေါင်းထည့်နေပါသည်။

Box ၈-၂ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့် အပေါ် FAO ၏ လမ်းညွှန်ချက်များ- ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာမြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အား အသိအမှတ်ပြုခြင်း

Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure (VGGT) သည် နိုင်ငံများအနေဖြင့် လက်ရှိတွင် ဥပဒေအရ အကာအကွယ်ပေးထားခြင်းမရှိသေးသည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ တရားဝင်ဖြစ်နေသော မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် လေးစားရန် ဖိတ်ခေါ်ထားပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် နိုင်ငံ၏တရားဝင် ပြုမှုသည် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သင့်ပါသည်-

- နိုင်ငံအတွင်းရှိ တရားဝင်ဖြစ်သည့် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့် အဆင့်အတန်းအားလုံးကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် အကာအကွယ်ပေးရန်၊
- တရားဝင်ဖြစ်ရန်ပြုမှု၊ တရားဝင်လက်မှတ်ရမှုကို ပမာဏနှင့်အရွယ်အစား တန်းတူညီမျှစွာဖြင့် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုလုပ်ပေးရန်၊
- ရိုးရှင်း၊ တိကျပြတ်သား၊ မြန်ဆန်ပြီး ဒေသခံလူထုနှင့် ကျေးလက်ပြည်သူအတွက် တောင်းဆိုတိုင်တန်းချက်များနှင့် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးကိုကာကွယ်ရေး အသုံးပြုရန် လွယ်ကူသည့် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို တည်ထောင်ရန်၊
- အမျိုးသမီးများ၏ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ရေးနှင့် အမျိုးသမားများ၏ ကိုယ်ပိုင်မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးကို ဆောင် ပိုင်ဆိုင်နိုင်ရေး ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြရန်၊
- မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်သည် ဖက်စပ်ပိုင်ဆိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းပိုင်ဆိုင်ခြင်းတွင် ပေါင်းစပ်ပါဝင်သူ အဖွဲ့ဝင်အားလုံးအား မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို တရားဝင်အပ်နှင်းရန်၊
- အများဆိုင်ဧရိယာ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းနည်းဖြင့်ရသည့် အခွင့်အရေးနှင့် အခြားအရင်းအမြစ်ကို ပူးပေါင်းအသုံးပြုခြင်းနှင့် ရရှိမှုအခွင့်အရေးကာကွယ်ခြင်းကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြရန်၊
- ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ကျားမတန်းတူညီမျှနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကိုလေးစားမှုတို့နှင့် ချိန်ညှိကာကွယ်ရန်၊

အရင်းအမြစ်- FAO (2106e, p.53)

မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်၏ အသိအမှတ်ပြုမှုအားနည်းခြင်း

မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်မလုံခြုံမှုသည် မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာနှင့် ဥပဒေအရတရားဝင်ပြုရာ၌ အကန့်အသတ် ရှိသော အသိအမှတ်ပြုမှုမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရလဒ်အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈) သည် ဥပဒေအရနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရ အခွင့်အရေးရှိသည့် မြေအသုံးပြုခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုပြီး (နိုင်ငံတော်သည် မြေအားလုံး၏ ပင်ရင်းပိုင်ရှင် ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြလျက်) ကာကွယ်ပေးထားသော်လည်း အမျိုးမျိုးသော မြေသက်တမ်းနှင့် ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့် စီစဉ်ကွက်ကဲမှုတို့သည် တရားဝင်မဟုတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အသိအမှတ် ပြုမှုအားနည်းခြင်းနှင့် အလုံးစုံ ပိုင်ဆိုင်မှုအားနည်းသည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရအသုံးပြုသူများ၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ သို့မဟုတ် အခြားမိရိုးဖလာမြေအသုံးပြုမှုများကို ချန်လှပ်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံ၏ဥပဒေများနှင့် ကာကွယ်ထားခြင်းတို့ ဖြစ်စေပါသည်။

မှတ်ပုံတင်ထားသည့် မြေအသုံးပြုခွင့်ရရှိထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနှင့် တောင်သူ လယ်သမားများကိုပင်လျှင် ၎င်းတို့၏ မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်အပေါ် မလုံခြုံခြင်းသည် သက်ရောက်စေပါသည်။ ထိုသို့မြင့်တက်လာခြင်းသည် အဓိကအားဖြင့် မြေအသုံးပြုမှုအပေါ်တွင် တင်းကျပ်သည့် အခြေအနေများဖြင့် ညီညွတ်မှုမရှိသည့်အချက်များ ပါဝင်သည့်- အထူးသဖြင့် လယ်မြေအပေါ်တွင် (စစ်အုပ်ချုပ်ရေးခေတ်၌ နှစ်ရှည်ကြာစွာ ဆောင်ရွက်ထားသည့် လက္ခဏာများဖြစ်သည့် ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြင့် မူဝါဒပြု၍ သီးနှံများကို ရွေးချယ်ဆောင်ရွက်စေခြင်းဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ထုတ်လုပ်မှုများသည် တင်းကျပ်စွာ ထိန်းချုပ်ခံထားရပါသည်) - လယ်ယာမြေဥပဒေ (၂၀၁၂) နှင့် ဆက်စပ်နေပြီး လိုအပ်သည့် စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းအား ဆုံးရှုံးခံလိုက်ရသည့် ရလဒ်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် လယ်သမားများကို မြေပြန့်ပေးရေးများ၌ လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုလက်မှတ် (LUCs) ထုတ်ပေးခြင်းသည် တောင်သူလယ်သမားများ၏ မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သော လုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှုကို တိုးတက်စေရန်ရည်ရွယ်စဉ်တွင် ယင်းသည် (မြေပြောင်းလဲခြင်းဖြင့် တောင်သူလယ်သမားများ၏ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုမရှိနိုင်သည့် သတ်မှတ်ခွဲတမ်းသီးနှံကို အစိုးရ သို့ မဖြစ်မနေပေးသွင်းစေခြင်း ကဲ့သို့သော) ပဋိပက္ခအဟောင်းများကို မီးပြန်ညှိသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ အသစ်တစ်ခု ဖန်တီးစေခြင်း (မြေပေါင်နှံခြင်း စီမံကွက်ကဲခြင်းတွင် ပြုလုပ်သူ များအကြားတွင် ပါဝင်ခြင်းကို သတိပြုမိစွာဖြင့်) ကိုလည်းကောင်း ဖြစ်စေပါသည်။ အချို့က ၂၀၁၂ VFV နှင့် လယ်ယာမြေဥပဒေများအား လယ်သမားများ၏ အခွင့်အရေးများကို ထပ်မံ ရုပ်သိမ်းမည့် ဥပဒေဆိုင်ရာနည်းလမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် ညွှန်ပြကြပါသည် (Woods, 2004)။

၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် VEV မြေကို ယခင်မှတ်ပုံတင်ခြင်းမပြုရသေးသော VEV မြေများကို အလျင်အမြန်မှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်ခြင်း၊ ထိုသို့သောပိုင်ဆိုင်ခြင်းနှင့် VEV မြေများအား မှတ်ပုံတင်မှုမပြုဘဲ သုံးစွဲခြင်းသည် ရာဇဝတ်မှုမြောက်ခြင်းနှင့် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုအားနည်းစေရန်ထောက်ပံ့နေခြင်းတို့ဖြင့် ပြင်ဆင်ပါသည်။ ထို့ပြင် ပြင်ဆင်မှုတွင် ယင်းမြေတွင်နေထိုင်သူ သို့မဟုတ် အသုံးပြုသူအား ပြန်လည်မှတ်ပုံတင်ပြီး နှစ် (၃၀) အကြားတွင် VEV မြေအသုံးပြုခွင့်ပြုမိန့်နှင့် (အမွေဆက်ခံမှုဆိုင်ရာ လက်ဆင့်ကမ်းမှုအပါအဝင်) မြေအပေါ်နောက်ထပ်အခွင့်အရေးများပေးအပ်ခြင်း သို့မဟုတ် ကျူးကျော် အဖြစ်စဉ်းစားခြင်း ရွေးချယ်မှုပြုရန် တွန်းအားပေးထားပါသည်။ မူအားဖြင့် VEV မြေဟု သတ်မှတ်ထားသည့် မြေတွင် လူများနေထိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် အသုံးပြုခြင်းပြုလုပ်ခဲ့လျှင်၊ တစ်ခါတစ်ရံတွင် နောက်မျိုးဆက်များအတွက်ဖြစ်စေ၊ ယင်းကို မူလအစကတည်းက လွဲမှားစွာ မြေအမျိုးအစား သတ်မှတ်ခြင်းဟု ညွှန်ပြသင့်ပါသည်။ ယင်းကြောင့် ထိုသို့သော ပြင်ဆင်မှုများသည် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုတိုးတက်ခြင်းအစား အဆုံး၌ မြေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ပဋိပက္ခအသစ်များကို အရွယ်အစားကြီးမားသည့်အပေါ်တွင် အလားအလာရှိစွာဖြင့် မီးတိုပေးသကဲ့သို့ဖြစ်နိုင်ပြီး မှတ်ပုံတင်ရန်စီမံနိုင်မှုမရှိသော်လည်း မြေတွင် ရှိသည့်သူများကို ဖိအားပေးနှင်ထုတ်ခြင်းရလဒ် သို့မဟုတ် ကျူးကျော်မှုအတွက် ဖမ်းဆီးခံရခြင်းစသည့် စဉ်းစားသုံးသပ်ရမည့် စွန့်စားမှုဖြစ်ပါသည်။^၃

ဥပမာအားဖြင့် သတ္တုရှာဖွေခြင်းနှင့် တူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် အဆိုပါစွန့်စားမှုသည် ကြီးမားလာပါသည်။ သတ္တုကုမ္ပဏီများသည် အမှန်တကယ်သတ္တုရှာဖွေခြင်းနှင့် တူးဖော်ခြင်း အဆင့်မရောက်မီ ၎င်းတို့ သတ္တုရှာဖွေခြင်းနှင့် တူးဖော်ခြင်းဆောင်ရွက်မည့် မြေကွက်အား အသုံးပြုရန်အတွက် VEV မြေအသုံးပြုခွင့်လျှောက်ထားရန်လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။ (Chau and Daudier, ၂၀၁၉) သို့ရာတွင် မြေမျက်နှာသွင်အား အသုံးပြုမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့်အခွင့်အရေးနှင့် မြေအတွင်းပိုင်းသို့ တူးဖော်ထုတ်လုပ်နိုင်သည့် အခွင့်အရေး တို့အကြား ရှင်းလင်းသည့်ခွဲခြားသတ်မှတ်မှုမရှိပါ။ ပြင်ဆင်ထားသည့်ဥပဒေအား အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် ထိုကဲ့သို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် လက်ရှိအသုံးပြုနေသူများအတွက် မလိုလားအပ်ဘဲ မြေအသုံးပြုခွင့်ဆုံးရှုံးစေနိုင်သော စွန့်စားမှုကို ဖြစ်စေပြီး တာဝန်ယူမှုရှိသော သတ္တုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းနှင့် မြေပဋိပက္ခများပိုမိုဆိုးရွားလာခြင်းတို့ကိုလည်း ပေါ်ပေါက်စေပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်မလုံခြုံမှု၏ အဓိက အကြောင်းရင်းမှာ လက်ရှိဥပဒေအရအသိအမှတ်ပြုမှု အပါအဝင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ ရပိုင်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြုမှု မရှိခြင်းမှ ဆင်းသက်လာပါသည်။ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့် မလုံခြုံမှု

သည် အဓိကအားဖြင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် မြေတွင်ကြာရှည်စွာနေထိုင်ခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးထွန်ယက်ခြင်းအကျင့်ကို ပြုလုပ်သည့်ဒေသများတွင်ရှိသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု အများအပြားအတွက် ဆူးညောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လယ်ယာမြေဥပဒေ (၂၀၁၂) သည် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရအသုံးပြုမှုအခွင့်အရေး သို့မဟုတ် မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးမှုပြုခြင်း/ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းများ ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းမရှိပါ။ ယင်းသည် ဒေသခံလူထုအဖွဲ့ဝင်များ၏ အသင်းအဖွဲ့ ကဲ့သို့ သော ဥပဒေအရအကျိုးဝင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်က တောင်းဆိုမှသာလျှင် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ခွင့်ပြုပါသည်။ ဒေသဆိုင်ရာအများပိုင်မြေများ သို့မဟုတ် မြေအသုံးပြုခွင့်၏ စုစည်းထားသည့်စီမံခန့်ခွဲမှုသည် ကုန်းမြင့်ဒေသများတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် ကျယ်ပြန့်ပါ သည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ကျင့်သုံးခဲ့သော သစ်တောဥပဒေအသစ်တွင်လည်း ဓလေ့ထုံးတမ်း အရပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုထားခြင်း မရှိပါ။

အလားတူစွာပင် VFV ဥပဒေအောက်ရှိ အစောပိုင်းဗြိတိသျှကိုလိုနီဥပဒေ၏ “မြေလွတ် မြေရိုင်း” အပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားပြီး အဓိကအားဖြင့် VFV မြေအဖြစ် အမျိုးအစား သတ်မှတ်လျက် ဧရိယာအတိုင်းအဆမရှိ ပြဿနာဖြစ်စွာ ပေးအပ်လျက်ရှိသော မြေအမျိုး အစား ခွဲခြားမှုစနစ်သည်လည်း ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်းကို အသိအမှတ်ပြုရန် ပျက်ကွက် လျက် ရှိပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လှည့်လည်စိုက်ပျိုးခြင်းစနစ်ဖြင့် (ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာ စနစ်ဖြင့်) ဆောင်ရွက်နေသဖြင့် ထိုကဲ့သို့ ဖယ်ထုတ်ခြင်းသည် VFV မြေအဖြစ် အမျိုးအစား မှားယွင်းသတ်မှတ်ခံရပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ပုဂ္ဂလိကဏ္ဍရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ သို့မဟုတ် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများကို ခွဲဝေပေးခြင်းတို့သည် မြေအတွက် သာမန် ဖြစ်သင့် သည့်အရာမဟုတ်ပါ (Andersen, 2016) ။ ဗြိတိသျှကိုလိုနီကာလမှ ဥပဒေပြုခြင်းကို အလား တူစွာ အမွေဆက်ခံသည့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် အဆိုပါပြဿနာသည် စိုက်ပျိုးထွန်ယက်ရန် သင့်တော်မှုမရှိသောမြေကိုသာလျှင် မြေလွတ်မြေရိုင်းအဖြစ် ပိုမိုအသေးစိတ်သည့် အမျိုး အစားခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်းဖြင့် အကျဉ်းချုပ်ခြင်းခံခဲ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရှင်းလင်းစေပြီး ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးနိုင်သည့် မြေများကို အစိုးရကတောင်းဆိုရန်နှင့် ပြန်လည်နေရာချထား ပေးရန် မဖြစ်နိုင်တော့ပါ။

ထိုသို့သောအကြောင်းကြောင့် ထိုသို့သော အရေးကြီးသည့် မှတ်ကျောက်များကို ကိုယ်စားပြု၍ NLUP သည် ပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးမပါသော်လည်း ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ မြေအသုံးပြုခွင့်ကို ရှင်းလင်းစွာ အသိအမှတ်ပြုခဲ့ပါသည်။ အငြင်းပွားဖွယ်ဖြစ်လျက်ရှိသော် လည်း လက်ရှိတွင် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် VFV ဥပဒေပြင်ဆင်ချက်များသည် တောင်ကုန်း တောင်တန်းများတွင် ကုန်းမြင့်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းမြေ နှင့် ဘာသာရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ရည်ရွယ်ချက်

များအတွက် အသုံးပြုသောမြေများကို ဥပဒေ၏ အကျုံးဝင်မှုမှ ဖယ်ထုတ်မည့် အခြားအဆင့် တစ်ဆင့်ကို ဦးတည်သည့် လက္ခဏာပြခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း လက်ရှိတွင် အခြား မည်သည့်ဥပဒေကမှ ကာကွယ်မှုမပေးဘဲ ဓလေ့ထုံးတမ်းမြေများ ဖယ်ထုတ်ခံရစဉ်တွင် ၎င်းတို့အား ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များက ပြောင်းလဲမှုနှင့် ထိုသို့သောပြောင်းလဲမှုကိုမည်သို့ ချိတ်ဆက်ဆက်နွယ်ရမည်ကို အသိပေးအကြောင်းကြားခဲ့ခြင်း မရှိပါ။

အောက်တွင် နောက်ထပ် ဆွေးနွေးထားသည့် - ဥပဒေရေးရာ ညီညွတ်ကိုက်ညီမှု မရှိခြင်း၊ မြေဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၏ ထပ်နေသော တာဝန်ဝတ္တရားများ၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဖြစ်စေသော မှတ်ပုံတင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်၊ အားနည်းပြီး မကြာခဏဆိုသလို တိကျမှုမရှိသည့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းစနစ်၊ မြေအသုံးပြုမှုပြောင်းလဲခြင်းမူဝါဒ ချို့တဲ့အားနည်းခြင်း (မြေအမျိုး အစား တစ်မျိုးမှ အခြားတစ်မျိုးစို့ ပြောင်းလဲရာတွင် လေးလံ၍ဝန်ကျယ်သော လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်) နှင့် မြေပြောင်းလဲမှုမူဘောင် မဖွံ့ဖြိုးခြင်းတို့မှပေါ်ပေါက်လာသည့် - အဖွဲ့ အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပိုင်းဆိုင် ရှုပ်ထွေးမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာခြင်း မရှိမှုများသည် ငှားရမ်းခြင်းအတွက် ပြောင်းလဲခြင်း မည်သည့်အဆင့်တွင်မဆို မြေသက်တမ်း ဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှု ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးနှင့် မသေချာမရေရာသည့်အခြေအနေကို တွန်းအား ပေးခြင်းအားဖြင့် မြေမလုံခြုံမှုကို ပိုမိုဆိုးရွားလာသည့် အခြေအနေရောက်ရန်သာ လုပ်ဆောင် ပါသည်။ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုသည် အဖွဲ့အစည်း ပိုင်းဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှု နည်းလမ်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်အကန့်အသတ်များ၊ မြေအငြင်းပွားမှုများနှင့် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်းများတွင် အထူးသဖြင့် မြေကို စစ်တပ် သို့မဟုတ် စစ်တပ်နှင့်ချိတ်ဆက် နေသည့် ကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် လူပုဂ္ဂိုလ်များမှ ကိုယ်စားသိမ်းပိုက်သော ကိစ္စရပ်အများအပြား နှင့် နိုင်ငံ၏ မြေသိမ်းပိုက်ခြင်းဆိုင်ရာ အနုညတခုံရုံး စသည်တို့ကြောင့် အင်အားထပ်မံ ယုတ်လျော့စေပါသည်။

လက်ရှိအုပ်ချုပ်မှု၏ အခြားအရေးကြီးသည့် အားနည်းချက်မှာ အမျိုးသမီးများ၏ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အတွက် လုံလောက်သည့် ကာကွယ်မှုဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် VFV ဥပဒေနှစ်ခုလုံးတွင် ကျားမဖော်ပြမှုမရှိသော်လည်း လက်တွေ့တွင် အမျိုးသမီးများကို မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်မှ ဟန့်တားထား ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လယ်ယာမြေဥပဒေတွင် (အဖွဲ့အစည်းများသည်) မြေအသုံးပြုခွင့် လက်မှတ်ကို မြေပိုင်ရှင်တစ်ဦးထက်ပိုသည့် အမည်ဖြင့်မှတ်ပုံတင်ခွင့်ပြုထားသော်လည်း လက်တွေ့တွင် အိမ်ထောင်ဦးစီး၏ အမည်ဖြင့်သာ မှတ်ပုံတင်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် အမျိုးသားသည် အများအားဖြင့် အိမ်ထောင်ဦးစီးအဖြစ် မြင်ရပြီး LUC များတွင် ပူးတွဲပိုင်ဆိုင်မှုဖြင့် မှတ်ပုံတင်ရန်လိုအပ်ချက် ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားခြင်းမရှိခြင်းကြောင့် အမျိုးသမီးများ၏ မြေအတွက် အခွင့်အရေးသည် အားနည်းလျက် ကျန်ခဲ့ပါသည်။ တစ်ဖန်

ပူးတွဲမှတ်ပုံတင်ခြင်းကို လိုက်နာကျင့်သုံးမည်ဟု ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖော်ပြလျက် NLUP ၏ အကောင်အထည်ဖော်မှုအား လိုက်နာခြင်းဖြင့် ပြောင်းလဲလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရပါသည် (Namati, 2016)။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် တိုင်းပြည်ဧရိယာ၏ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် အခြေအနေ သည် စစ်ကြောင့်ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားခဲ့သည့် သမိုင်းကြောင်း သို့မဟုတ် လက်တွေ့တွင် ပိုမိုရှုပ်ထွေးသည့် အကြောင်းများဖြင့် ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ပြည်နယ်ခုနစ်ခု တစ်လျှောက်နှင့် အခြားဒေသများတွင် များပြားသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု စစ်မက်ဖြစ်ပွားသည့် အဖွဲ့အစည်း များ (EAOs) ရှိပြီး ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများတွင် နိုင်ငံတော်၏ လက်အောက်ခံအဆင့် တွင် မြေအုပ်ချုပ်မှုအပါအဝင် သီးခြားစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များဖြင့် လည်ပတ်လျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ကုလသမဂ္ဂဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာမဟာမင်းကြီးရုံး (UNHCR) သည် ပြည်တွင်း ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားမှုနှင့် လက်ရှိ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ကိစ္စရပ်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဒုက္ခသည်များအနက် လူဦးရေ ၁.၆ သန်းသည် မြေပြန်လည် ရရှိရေး တောင်းဆိုမှုများရှိလာနိုင်သဖြင့် စိုးရိမ်ပူပန်သည့် အခြေအနေတွင်ရှိကြောင်း ခန့်မှန်း ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါကိစ္စရပ်တွင် NLUP သည် ပြည်တွင်းစစ်၊ မြေသိမ်းပိုက်ခံရခြင်း၊ သဘာဝ ဘေးဒဏ်များနှင့် အခြားအကြောင်းရင်းများကြောင့် မြေအရင်းအမြစ်များ ပျောက်ဆုံးနေ သည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများကို မြေနှင့်အိမ်အသုံးပြုမှုအခွင့် အရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ၎င်းတို့ ၏ မူလမြေနေရာများကို နိုင်ငံတကာကျင့်သုံးမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းတို့နှင့်အညီ ပြန်လည်ချထားပေးရေး စနစ်တကျပေးအပ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ရှိသည့် ပန်းတိုင်များကို ထပ်မံချမှတ်ပါသည်။ ထို့အတွက် NLUP သည် ခိုင်မာပြီး အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ စိန်ခေါ်မှု အရှိဆုံး ဖြစ်နိုင်သည့် အဓိက စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် နီးစပ်သော အချက်ပြမှုကို ပေးအပ်ပါသည်။

အပိုင်းပိုင်းဖြစ်နေသော၊ ရှုပ်ထွေးနေသော ခေတ်နောက်ကျနေသော မူဘောင်တစ်ခု...

လုံခြုံစိတ်ချမှုပြုခြင်းနှင့် မြေသိမ်းဆည်းမှုအတွက် တာဝန်ရှိမှုသည် မည်သည့် စီမံချက် အတွက်မဆို အထူးသဖြင့် ရှုပ်ထွေးပြီး စွန့်စားမှုများသော လုပ်ငန်းတာဝန်များဖြင့် မြန်မာ နိုင်ငံတွင် မြေအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် အဖွဲ့အစည်းမူဘောင်ကို နားလည်ရန် မှာ အလွန်အမင်း ခက်ခဲလှပါသည်။ ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာကို ခေတ်နောက်ကျနေသော ဥပဒေများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ ကြေငြာချက်များ၊ အမိန့်များနှင့် ညွှန်ကြားချက်များတို့က မွမ်းမံဝန်းရံထားပါသည်။ အံ့အားသင့်စရာမကောင်းလှစွာပင် အချို့အရေးကြီးသည့် ဥပဒေ ယိုပေါက်၊ ဥပဒေရှုပ်ထွေးခြင်းကိုဖြစ်စေသည့် ထပ်နေမှုမြောက်များစွာနှင့် ဥပဒေဖြင့် ကန့်သတ်ခြင်း သို့မဟုတ် မမှန်ကန်သော အသုံးချမှုလည်း ရှိနေပါသည် (Mark, 2016) ။

ဥပဒေရေးရာမသေချာမှုသည် မြေလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ မျိုးစုံသောစွန့်စားမှုများစွာကို သိသိသာသာမြင့်တက်စေသည့် အကျိုးဆက်ကိုဖြစ်စေပါသည်။

ကိုယ်ပိုင်ဥပဒေများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအသီးသီးဖြင့် သီးခြားကိုင်တွယ်ခံရသည့် (ဇယား၊ ၈-၁) မတူညီသော မြေအမျိုးအစား (၂၂) မျိုးဖြင့် စတင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် အချို့သည် ပြည်သူလူထုသို့ အသိပေးထုတ်ပြန်ခြင်းမရှိသော်လည်း အာဏာပိုင်က ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုလွှဲအပ်ရန် စွမ်းရည်မရှိက ချိန်ညှိရန် အသုံးပြုနိုင်သော အမျိုးမျိုးသောနည်းဥပဒေများ၊ လမ်းညွှန်ချက်များ၊ အသိပေးကြေငြာစာများ၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် အမိန့်ကြော်ငြာစာများ ထပ်ပေါင်းထည့်ခြင်း ရှိနိုင်ပါသည်။ အခွင့်အရေးနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် သေချာပေါက် ချိန်ညှိရန်ရှိစဉ်တွင် မြေအမျိုးအစားများကို ဆက်ဆံရာတွင် မညီညွတ်မှုများလည်း ရှိသင့်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့သော အပိုင်းပိုင်းဖြစ်နေသည့် ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဥပဒေသည် သီးခြားသတ်မှတ်ထားသည့် မြေအပိုင်းအစပေါ်တွင် သက်ရောက်မှုရှိပြီး ယင်းသည် ယခင်ကတည်းက ရှုပ်ထွေးနှင့်ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေတိကျမှုနှင့် ရှင်းလင်းသည့်တာဝန်ဝတ္တရား မရှိသည့် အချို့ဥပဒေများသည် အုပ်ချုပ်မှုအပေါ်သက်ရောက်ရာတွင် နားလည်မှုကိုရှုပ်ထွေးခြင်းကို ထပ်မံဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြေအမျိုးအစား အမျိုးမျိုးခွဲခြားခြင်းနှင့် အချို့မြေအမျိုးအစားများထပ်နေခြင်း (သစ်သီးဝလံနှင့်ပန်းမန်စိုက်ပျိုးသည့်မြေ၊ ဥယျာဉ်မြေနှင့် ယာမြေအကြားတွင် ထပ်နေခြင်း) တို့သည် လက်ရှိတည်ဆဲဥပဒေမူဘောင်ကို အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ရန် အားနည်းလေ့ ရှိပါသည် (Oberndorf, 2012) ။ အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် တူညီသည့်မြေကို ခွဲခြားစီမံခန့်ခွဲခြင်းလည်း ရှိပါသည်။ မြေရိုင်း (အများပိုင်သစ်တော၊ အမျိုးအစားခွဲခြားမထားသည့် သစ်တော၊ သစ်ထုတ်လုပ်မြေ ဧရိယာဟုလည်း သိကြပါသည်) သစ်တောဧရိယာသည် VFN ဥပဒေအောက်တွင် ကျရောက်နေသော်လည်း မြေပေါ်ရှိ သစ်ပင်နှင့် တောများသည် သစ်တောဥပဒေအရသာ ကျန်ရှိနေပါသည် (San Thein et al., 2018)။ ယင်းသည် အစိုးရအနေဖြင့် မြေအမျိုးအစားအလိုက် မည်သို့မြေပုံထုတ်ထားသည်၊ မြို့နယ်ရုံးစီမံခန့်ခွဲသူများက မြေကို မည်သို့ ကွဲပြားနေသည်နှင့် ဒေသခံလူထုများ၏ မြေပြင်တွင်အမှန်အသုံးပြုနေသည်အကြားတွင် မှားယွင်းတွဲဖက်ထားခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည် (Woods, 2015)။ ဥပမာအားဖြင့် သစ်တောမြေကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်စေ၊ အားလုံးဖြစ်စေ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာအသုံးပြုမှုအတွက် ပြောင်းလဲပြီး ဖြစ်သော်လည်း သစ်တောမြေအဖြစ်သာ အမျိုးအစားသတ်မှတ်ဆဲဖြစ်ခြင်းနှင့် MOALI အစား MONREC ကစီမံခန့်ခွဲနေခြင်းမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါအခြေအနေသည် ဥပဒေလက်တွေ့အသုံးချမှုဖြစ်သည့် (၁) မည်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို မည်သည့်အခြေအနေမျိုးအတွက် ဖယ်ထုတ်ထားသည်များ ပါဝင်မှုမရှိခြင်း- တိကျသည့်

ဆောင်ရွက်မှုအတွက် ပြဋ္ဌာန်းချက်များသက်ရောက်အသက်ဝင်သည့် အကျိုးဝင်မှု နယ်ပယ် ကို ရှင်းလင်းသေချာစေခြင်း၊ (၂) ဥပဒေအသစ်တစ်ခုပြဋ္ဌာန်းရာတွင် ဥပဒေအဟောင်းအား ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖျက်သိမ်းမှုမပြုခြင်း (၃) တစ်ခါတစ်ရံတွင် ဥပဒေဝါစဉ် ရှင်းလင်းစွာ ပေးအပ်ထားခြင်း- ဥပဒေပြီးနောက်တွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ အမိန့်ကြော်ငြာစာ အစ ရှိသဖြင့် (၄) အခြား မတူညီသည့် ဝန်ကြီးဌာနများ၏ ဥပဒေများအကြားတွင် အကြောင်း အရာချင်းထပ်နေခြင်း အစရှိသည့် ပြဿနာတက်စေနိုင်သည့် ယေဘုယျပေါင်းစည်းခြင်း ဖြစ်စေပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာက အသိအမှတ်ပြုသည့် စည်းမျဉ်းနှင့် အကောင်းဆုံး ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်မှုများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ခေတ်နောက်ကျနေသည့် မူဘောင်သည် အရေးကြီးသည့် မူဝါဒအဟက်ကို ထားရှိစေပြီး NLUP အားဖြင့် အဆိုပါကွာဟနေမှု မြောက်မြားစွာကို ဖြည့်ဆည်းလိုကြောင်း အချက်ပြပါသည်။ လက်တွေ့တွင် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အစိုးရအနေဖြင့် နောက်အဆင့် တွင် ဓလေ့ထုံးတမ်း မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်တို့ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းအား ထပ်ပိုးပေးသင့်ကြောင်းစသည့် လက်ခံနိုင်သော နိုင်ငံတကာအဆင့်မီမူဘောင်ကို ချမှတ် ထားသော NLUP သည် FAO's VGGT က အထူးသဖြင့် အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။ NLUP သည် အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အရေးကြီးသည့် ကွာဟမှုကိုလည်း ရှင်းလင်းမှု ရှိရန် ရည်ရွယ်ကြောင်း အချက်ပြပါသည်။ ထို့ပြင် လက်ရှိအချိန်ထိ မရှိသေးသော ပြန်လည် နေရာချထားရေးမူဘောင်ကိုလည်း ဆောင်ရွက်လိုကြောင်းနှင့် အစိုးရအနေဖြင့် မဖြစ်မနေ မြေသိမ်းဆည်းမှု (အထူးပိုင်နက်) အား ချဉ်းကပ်ရန်အတွက် ခေတ်မီဘဲ အပိုင်းပိုင်းဖြစ်နေ ခြင်းကိုလည်း ခေတ်နှင့်အညီဆောင်ရွက်လိုကြောင်း အချက်ပြခဲ့ပါသည်။ ယင်းသည် အထူး ပိုင်နက်ကျင့်သုံးခြင်းကို ရှောင်လွှဲ၍မရနိုင်သည့် အစိုးရ၏ ရည်ရွယ်ရှိသည့် အခြေခံအဆောက် အအုံစီမံကိန်းများကို ပေးအပ်ရာတွင် အရေးကြီးပါသည်။

အစိုးရသည် ပိုင်ဆိုင်မှုများနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားမှုများအတွက် မူဘောင်တိုးတက်ရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများအတွက် လုပ်ဆောင်ရန်ဆန္ဒရှိနေပြီး တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက် နေပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ကိုလိုနီခေတ်က ခေတ်မီတော့သည့် ယခင်ဥပဒေ (မြန်မာနိုင်ငံမြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ၁၈၉၄) ကို ဖျက်သိမ်း၍ မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၊ ပြန်လည် နေရာချထားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က အတည်ပြုဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ သမ္မတ၏ သဘောတူညီချက်ရပြီးသည့်တိုင်အောင် ယင်းဥပဒေ သည် အသက်ဝင်ခြင်းမရှိသေးပါ။ ဥပဒေသည် မည်ကဲ့သို့ဖြစ်လာနိုင်သည်ကိုလည်း ရှင်းလင်း မှုမရှိပါ။ အောက်တွင် ထပ်မံဆွေးနွေးချက်များအတိုင်း ဥပဒေအသစ်သည် ယင်းကိုယ်တိုင် ကိုယ်ပိုင်အားနည်းချက်မရှိသည်တော့ မဟုတ်သော်လည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်နှင့် မြေသိမ်း

ဆည်းခြင်း၊ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဆိုင်ရာ မူဘောင်တို့ကို အတူတကွချည်နှောင်ရန် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်ရွက်ပါသည်။ နည်းလမ်း ပေါင်းများစွာဖြင့် ဥပဒေအသစ်သည် NLUP နှင့် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများအရ သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များတွင် စည်းမျဉ်းများနှင့် ညွှန်ကြားချက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်းသည် လိုအပ်၊ လိုလားသည်ထက် လျော့ပါးနေပါသည်။

မြန်မာ့မြေမူဘောင်ကို ပေါင်းစည်းခိုင်မာစေခြင်းနှင့် ရိုးရှင်းစေခြင်းသည် လက်ရှိ မူဝါဒနှင့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ အားနည်းချက်နှင့် ဆီလျော်ညီညွတ်မှုမရှိသည်များကို လျော့နည်းစေရန် (အောက်တွင် ဆွေးနွေးသည့်အတိုင်း) သိသိသာသာ အထောက်အပံ့ပြုပါလိမ့်မည်။ မူဝါဒပန်းတိုင်ကို ADS နှင့် NLUP တို့၏ အမျိုးအစားအနည်းငယ်ဖြင့်သာ ရိုးရှင်းသော မြေအမျိုး အစားခွဲခြားအပြင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု တိုးတက်ရန်အတွက် အမျိုးမျိုးသော တည်ဆဲမြေဥပဒေများ၏ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကို အမျိုးသားမြေဥပဒေ အမိုးအောက်သို့ ယူဆောင်လာသည့် NLUP ၏ ရည်ရွယ်ချက်များတွင် ထားရှိပါသည်။ မူဝါဒနှစ်ခုသည် ဆက်လက်စွဲကိုင်ထားမှု သို့မဟုတ် VFV မြေအမျိုးအစား ခွဲခြားမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သီးခြားကွဲပြားလျက် အပြည့်အဝ ညီညွတ်ကိုက်ညီနေခြင်းမရှိဘဲ လက်ရှိအခိုက်အတန့်တွင် မျှော်လင့်နိုင်သည့် အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်းအပေါ်တွင် လိုက်လျောမှုမရှိသေးပါ။ သို့ရာတွင် ၎င်းတို့အထူးပြုထားသည့် လက်ရှိအုပ်ချုပ်မှုအား ရိုးရှင်းအောင်ပြုလုပ်မည့် ပန်းတိုင်သည် အရေးကြီးပါသည်။ NLUP သည် မြေအမျိုးအစားသတ်မှတ်ခြင်းကို ပြင်ဆင်ရန်အတွက် လွယ်ကူ၍ ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ကြိုတင်သိမြင်မှုလည်း ရှိပါသည်။ ယင်းကို အနာဂတ်တွင် NLL ၌ ဆက်လက်စွဲထားနိုင်ပါသည်။

အမျိုးမျိုးသော ကိုက်ညီမှုမရှိခြင်းများနှင့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အားနည်းမှုများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အပိုင်းပိုင်းဖြစ်နေပြီး ရှုပ်ထွေးနေသည့် မြေမူဝါဒသည် မူဝါဒ ထုတ်ပြန်ခြင်းမှ ဥပဒေနှင့်ယင်းတို့ကို အကောင်အထည်ဖော်မှု အဆင့်တိုင်းတွင် မညီညွတ် ခြင်းများနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မပြည့်ဝခြင်းများကို လွယ်လွယ်ကူကူဖြစ်အောင် တွန်းပို့နေပါသည်။

မူဝါဒအဆင့်တွင် မဟာဗျူဟာကျသော ဦးတည်ချက် ရှင်းလင်းမှုနှင့် အဆက်အဟပ်မိမှု မရှိခြင်း

မူဝါဒချမှတ်သည့် အဆင့်တွင် အစိုးရက မြေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများဖြင့် ဦးတည် ရွေးလျားမည့် ကျယ်ပြန့်သည့် မူဝါဒဦးတည်ချက် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမရှိဟု ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ သူများနှင့် ပြည်သူလူထုတို့ ခံစားနေရဆဲဖြစ်ပါသည်။ သာဓကတစ်ခုအနေဖြင့် တည်ဆဲ မြေဥပဒေများကို ဖြည်းဖြည်းချင်းပြင်ဆင်မှုသည် အစိုးရ၏ မြေမူဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်အား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းတို့၏ စိတ်ရှုပ်ထွေးစေခြင်းနှင့် အချည်းနှီးဖြစ်ခြင်းများကို ဆက်လက်ဖြစ်ပွားစေပါသည်။ NLUP သည် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် လူထုအားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း နှင့် မြေအသုံးပြုမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း ဖြစ်စဉ်များတွင် ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းခြင်းတို့မြှင့်တင်ခြင်း ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားသော်လည်း၊ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင်ပြင်ဆင် ထားသည့် VFV ဥပဒေသည် စိတ်ချရစေရန် ပြည့်ဝသည့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများနှင့် NLUP တွင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း အကြံပြုထားသည့် VFV ကို တရားဥပဒေအရ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် အသုံးချခြင်းကဲ့သို့သော အဆိုပါအခွင့်အရေးများ အာနည်းခြင်းကို ရှောင်ရှားရန် လုံလောက် သည့် ပြဋ္ဌာန်းစာသားများ ထည့်သွင်းခြင်းကို ပျက်ကွက်လျက်ရှိပါသည်။

၂၀၁၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် နိုင်ငံတော်က မဖြစ်မနေ မြေသိမ်းပိုက် ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ လက်ရှိ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် အလားတူစိုးရိမ် ပူပန်မှုများကို မြင့်တက်စေပါသည်။ ဥပဒေသည် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းကြောင့် အကျိုးသက် ရောက်မှုဖြစ်စေမည့် ပြည်သူလူထု၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ပေးသည့်အနေဖြင့် ပြန်လည် နေရာချပေးခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းအခြေအနေတို့ကို သတိပြုသော မြေသိမ်းဆည်း မှုမူဘောင်ကို ပေးအပ်ရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။ ထို့အတွက် ယင်းသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို မြှင့်တင်ရန်၊ မြေသိမ်းပိုက်ခြင်းတွင် အားလုံးပါဝင် ချဉ်းကပ်ရန်နှင့် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် သက်ရောက်မှု ဆိုးကျိုးများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကာကွယ်ရန် မျှော်လင့်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ပြင်ဆင်ထားသည့်ဥပဒေသည် ဥပမာအားဖြင့် “ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွား” ဟူသည့် အဓိပ္ပာယ် သတ်မှတ်ချက်ကဲ့သို့သော အဓိကပြဋ္ဌာန်းချက်များအပေါ်တွင် ပိုမိုရှင်းလင်း၍ တိကျ ကျဉ်းမြောင်းသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုကို ဆောင်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ပြီး ယင်းသည် အလွန် ကျယ်ပြန့်၍ အဓိပ္ပာယ်ဒွိဟဖြစ်စရာများပါဝင်လျက် ရှိပါသည်။ ၎င်းသည် ပြဿနာဖြစ်စေနိုင် သော အချို့ပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည့် အများပြည်သူအကျိုးအတွက် လျင်မြန်စွာမြေ သိမ်းဆည်းရန် ခွင့်ပြုမှုတစ်ခုတွင် အခြေအနေအချို့ကို အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်မှု ချို့တဲ့ အားနည်းခဲ့ပြီး အတင်းအကျပ်နှင့်ထုတ်ခြင်းကိစ္စရပ်များ အလားအလာရှိအောင် ပြုမူနေ သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ဖွဲ့စည်းပါဝင်ပါသည်။ ယင်းသည် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု

အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာပဋိညာဉ်စာချုပ်အောက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကတိကဝတ်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိမည်မဟုတ်ပါ (ပိုမိုအသေးစိတ်အတွက် အောက်ရှိသက်ဆိုင်သည့် အခန်းကို ကြည့်ရန်)။

မူဝါဒနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ကြိုတင်ခန့်မှန်းသိမြင်နိုင်မှု မရှိခြင်း၏ ရလဒ်သည် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှု အာမခံချက် လုံလောက်စွာမရှိဘဲ အနာဂတ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အတော်အသင့်သာ ဆောင်ရွက်ရန်သာရှိသည့် အငယ်ဆုံးသော ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှစ၍ မြို့ပြဧရိယာအတွင်းရှိ မြေများ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအားလုံး ပြုလုပ်ထားသည့် သိသာထင်ရှားသည့် စွန့်စားမှုခံရမည့် အရွယ်အစားကြီးမားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအထိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ဖျောင်းဖျတားမြစ်ခြင်းကို သက်ရောက် စေပါသည်။

ကျင့်သုံးနိုင်သည့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ် ရှင်းလင်းမှုမရှိခြင်းနှင့် ဥပဒေယိုပေါက်များ

မကိုက်ညီမညီညွတ်မှုများနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မပြည့်ဝမှုများသည် ဥပဒေအဆင့်များတွင် လည်း ပေါ်ပေါက်နေပါသည်။ ဥပဒေဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရှင်းလင်းမှုမရှိဘဲ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသူက အကြောင်းအရာတစ်ခုအပေါ်တွင် အသားပေးသည့် ကိစ္စရပ်ကို အပြီးသတ်ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။ အကောင်းဆုံးဖြစ်စဉ်အနေဖြင့် ယင်းသည် နောက်ပြန်ပြီး မတူညီသည့် ဝန်ကြီးဌာနများအကြားတွင် ခေါက်တုံ့ခေါက်ပြန် ဖြစ်ရန် လိုအပ်သည့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဦးတည်စေပါသည်။ အဆိုးဆုံးဖြစ်စဉ် အနေဖြင့် မည်သည့်ဝန်ကြီးဌာနတွင်မှ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာမရှိသော သို့မဟုတ် ဖြေရှင်းမှု မပြုနိုင်သော အငြင်းပွားစေသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြစ်ပွားရန် ဦးတည်နေပါသည်။

ယင်းနေရာတွင် တည်ဆဲဥပဒေအရ ထပ်နေသော မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ထပ်နေသည့် အကြောင်းအရာ ကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းရန် မည်သည့်ဥပဒေတွင်မှ ရှင်းလင်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်မရှိပါ။ အလားတူစွာပင် မြေအမျိုးအစားအသုံးပြုမှုကို သတ်မှတ်ချက်ကို ပြောင်းလဲရန် ယေဘုယျလုပ်ထုံးလုပ်နည်း သည် အမျိုးမျိုးသော မြေအမျိုးအစားများနှင့် လိုက်ဖက်ညီညွတ်မှုမရှိဖြစ်နေပြီး တစ်ခုစီ တိုင်းတွင် မတူညီသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဖြင့် အတိအကျသတ်မှတ်ထားသည့် အစိုးရ ခွင့်ပြုချက်အားရယူရန် ရှုပ်ထွေးခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်ပြီးစီးရေးအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ရှည်ကြာခြင်းတို့ ဖြစ်နေပါသည် (VDB-Loi, 2017)။

ရှုပ်ထွေးသော မြေစီမံခန့်ခွဲမှု - အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ အားနည်းခြင်းများ၊ ထပ်နေခြင်းများ နှင့် ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

ညီညွတ်ကိုက်ညီမှုမရှိခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မပြည့်မီခြင်းတို့ ဖြစ်ပွားရခြင်း၏ အခြား အရေးကြီး သည့်အကြောင်းရင်းမှာ လက်ရှိဥပဒေဆိုင်ရာရှုပ်ထွေးမှုများ ပေါင်းစုရာမှ ပေါ်ထွက်လာသည့် အလွှာအမျိုးမျိုးရှိသည့် မြေစီမံခန့်ခွဲရေးများဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် မြေကဏ္ဍဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းသည် အမျိုးမျိုးသော ဝန်ကြီးဌာနများ၊ ဦးစီးဌာနများနှင့် သုံးခုသော မြို့တော်ဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီများအားဖြင့် တရားဝင်ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါ သည် (Box ၈-၃) ။ ယင်းတို့၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများသည် ကောင်းမွန်စွာ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်လေ့မရှိဘဲ ၎င်းတို့၏ မြေဆိုင်ရာမှတ်တမ်းများကိုလည်း မျှဝေအသုံးပြုခြင်း၊ လဲလှယ်ခြင်း သို့မဟုတ် ညီညွတ်ကိုက်ညီအောင်ပြုလုပ်ခြင်းတို့ကိုလည်း လုပ်လေ့မရှိပါ။ (အောက်တွင် ကြည့်ရှုပါ)

မြေဆိုင်ရာ အများပြည်သူဝန်ဆောင်မှုများအတွက် စံချိန်စံနှုန်းမီလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (SOP) မရှိခြင်းနှင့် မည်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဖြင့် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်သင့်သည့် ကိစ္စအပေါ် အာဏာပိုင်အဖွဲ့များအကြား သဘောမတူညီခြင်းများ ဖြစ်လေ့ရှိခြင်းတို့သည် မြေလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားစရာများကို တိုးမြှင့်စေပါသည်။ မြေပြန်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိစ္စရပ်များသည်လည်း စတင်ဆောင်ရွက်ရမည့် နောက်ဆုံးနေ့ရက် သတ်မှတ်ထားသည့် ရှင်းလင်းသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းမရှိသဖြင့် ပိုမိုခက်ခဲပါသည်။⁴ ဥပမာအားဖြင့်- မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (MIL) တွင် နှစ်ရှည် မြေငှားရမ်းခွင့်ကို MIC အတည်ပြုထားသည့် စီမံကိန်း များပြုလုပ်နိုင်ခြင်းကဲ့သို့သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များအတွက် အခြားဥပဒေများကို လွှမ်းမိုးသည်ဟု ဖော်ပြထားသဖြင့် ငှားရမ်းနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် နိုင်ငံခြားသားများသည် မြေငှားရမ်း ခွင့် ရှိ - မရှိ နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မူဝါဒ ပိုင်းဆိုင်ရာ သဘောမတူညီမှုများ ရှိသည့်အတွက်ကြောင့် သို့မဟုတ် ငှားရမ်းခြင်းမှတ်ပုံတင်မှုကို ဆောင်ရွက်ပေးမည့် စီမံခန့်ခွဲသူအတွက် ရှင်းလင်း သေချာမှု မရှိသည့်အတွက်ကြောင့် သို့မဟုတ် နှစ်မျိုးလုံးကြောင့် စာချုပ်စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင်ရုံးသို့ နှစ်ရှည်မြေငှားရမ်းခြင်း အတွက် အစီရင်ခံတင်ပြလိုသော ဆန္ဒမရှိကြပါ။ ယင်းသည် နိုင်ငံခြားသား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ များအတွက် လက်ရှိ အဓိကအကျပ်အတည်း တစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။

Box ၈-၃ လက်ရှိမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့များ

ဝန်ကြီးအဆင့်ဖြင့်ဖွဲ့စည်းထားသည့် အဖွဲ့များ

အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုကောင်စီ (NLUC) သည် NLUP အကောင်အထည်ဖော်မှုများကို အပေါ်စီးမှဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ ယင်းကို မြေကိစ္စရပ်များတွင် အလိုတစ်ရာ လိုအပ်နေသည့် ဝန်ကြီးဌာနအချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းကို ပေးအပ်နိုင်ရန်အတွက် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လအထိ အစည်းအဝေး သုံးကြိမ်ကျင်းပပြီးဖြစ်ပါသည်။ အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီး ဌာနများမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသာ ပါဝင်ကြပါသည်။ လူမှု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် NLUP ၏ ဦးစားပေးမှုများကို တိုးမြှင့် ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိသည့် နည်းပညာအကြံပေးအဖွဲ့နှင့် လုပ်ငန်းကော်မတီများ အတွက် ကိုယ်စားပြုကြပါသည်။ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများပါဝင်သည့် ခြောက်ဦးပါ လုပ်ငန်းကော်မတီ သုံးခုကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ (FABs) ကို လယ်ယာမြေဥပဒေ (၂၀၁၂) အောက်တွင် ဖွဲ့စည်း ခဲ့ပြီး - လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွင့်မှတ်ပုံတင်ခြင်းကို အတည်ပြုခြင်း၊ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ခြင်း နှင့် အဆိုပါ DAMLS များ မှတ်ပုံတင်ရေးအတွက် တင်ပြခြင်းနှင့် ပြည့်စုံကိုက်ညီသည့် အခြေအနေမရှိပါက လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွင့်ကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခြင်း ဆောင်ရွက်ရန်၊ မြေခွဲဝေပေးမှုနှင့် လယ်ယာမြေအသုံးပြုမှုအားလုံးက ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အငြင်းပွားမှုများအား ဖြေရှင်းရန်၊ အခွန်ပေးဆောင်ရန်အတွက် လယ်ယာမြေကို တန်ဖိုးသတ်မှတ်ရန်၊ မြေသိမ်း ပိုက်ခြင်းနှင့် လျှော်ကြေးပေးအပ်ခြင်းရည်ရွယ်ချက်နှင့် ယင်းမြေသိမ်းပိုက်ခြင်းအတွက် မျှတသည့် လျှော်ကြေးပေးအပ်ခြင်းကို သေချာစေရန်တို့အတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။ FAB ကို မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ (လယ်/စီ သို့မဟုတ် မြေ/စီ)ဟုလည်း ခေါ်ပြီး MOALI (DALMS) ၊ GAD နှင့် ကျေးရွာအဆင့်မှ နိုင်ငံတော်အဆင့်အထိ ပါဝင်သည့် အမျိုးမျိုးသော ကိုယ်စားလှယ် များဖြင့် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ဗဟိုအဆင့်၊ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အဆင့်တွင် FAB ကို MOALI က ဦးဆောင်ဆောင်ရွက်ပြီး ယင်းတွင် ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်အဆင့် FAB များကို GAD က ဦးဆောင်ပါသည် (San Thein et al., May 2018)။ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းနှင့် မြေ အသုံးပြုမှုအတည်ပြုခြင်း၊ ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခြင်းတို့ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန် ရှိသည့် ဗဟိုစီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီ ကဲ့သို့သော FAB ၏ အချို့အဆင့်မြင်နေရာများတွင် တောင်သူလယ်သမား ကိုယ်စားပြုပါဝင်ခြင်း မရှိပါ။

မြေလပ်၊ မြေလွတ်နှင့် မြေရိုင်းများစီမံခန့်ခွဲမှု ဗဟိုကော်မတီ (CCVFV) သည် VFV မြေများကို စီမံခန့်ခွဲပြီး VFV မြေအား စိုက်ပျိုးရေး၊ သတ္တုတူးဖော်ရေးနှင့် ဥပဒေအရ ခွင့်ပြုနိုင်သည့် အခြားရည်ရွယ်ချက်တို့ပြုလုပ်ရန်အတွက် မြေအသုံးပြုခွင့်တောင်းဆိုမှုများကို အတည်ပြုပေးရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ ယင်းသည် ပျက်စီး သို့မဟုတ် ပြုန်းတီနေသော သစ်တောများနှင့် သဘာဝဂေဟစနစ်ကို ကာကွယ်ရန်၊ လုံခြုံရေးအကြေးငွေနှုန်းထားအား ချိန်ညှိသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် နှစ်စဉ် မြေခွန်နှုန်းထားနှင့် သင့်တော်သည့် ကာလအတွက် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို MoNREC နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပြီး အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းများကို အစိုးရအေဂျင်စီများနှင့်ပူးပေါင်း၍ ဆောင်ရွက်ပါသည် (Oberndorf, 2012)။

ယင်းသည် MOALI နှင့် GAD၊ MONREC၊ MoPF၊ ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် သာသနာရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနများအားဖြင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် ဦးဆောင်မှုပြုထားသည့် ဝန်ကြီးဌာနပေါင်းစုံပါဝင်သည့် ကော်မတီတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ CCVFV တွင် လိုအပ်သည့် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ကော်မတီနှင့် အောက်ခြေအဆင့်များလည်း ရှိပါသည်။ VFV ဥပဒေ (၂၀၁၈) ပြင်ဆင်မှုတွင် VFV မြေပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ရာတွင် မြေစီမံခန့်ခွဲမှု ချိန်ညှိညီမျှစေရန်အတွက် “ဒေသဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအုပ်စုများ၊ တောင်သူလယ်သမား ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် သင့်တော်သည့် ကျွမ်းကျင်သူများ” ပါဝင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဒုတိယသမ္မတ ဦးဟင်နရီဗန်ထီးယူ ဦးဆောင်သည့် လယ်ယာမြေနှင့် အခြားမြေများ သိမ်းဆည်းခြင်းခံရမှုများ ပြန်လည်စိစစ်ရေး ဗဟိုကော်မတီသည် သမိုင်းကြောင်းအရ ဖြစ်ပွားနေသော မြေသိမ်းဆည်းခြင်း တောင်းဆိုမှုများကို ဖြေရှင်းရန် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ ညွှန်ကြားမှုဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ယင်းအဖွဲ့သည် (၁) ပြဿနာရပ်များအား စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း၊ (၂) မြေအားပြန်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် ပေးလျှော်ခြင်းပြုလုပ်ရန် သင့် - မသင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊ (၃) အခွင့်အရေးရှိသည့်မြေပိုင်ရှင်သို့ မြေအား ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကြီးကြပ်ခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းများ ဖြေရှင်းခြင်းကို အရှိန်မြှင့်တင်ရန်အတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အပ်နှင်းခံရပါသည်။ ကော်မတီသည် စီမံခန့်ခွဲမှုအဆင့်တိုင်းတွင် (တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်၊ ခရိုင်၊ မြို့၊ ကျေးရွာ အဆင့်) အလားတူ အဖွဲ့ခွဲများကို ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ဝန်ကြီးအဆင့်ဦးဆောင်သည့် ကော်မတီတွင် MOALI ၊ MONREC နှင့် GAD တို့ ပါဝင်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့် (ဗဟိုအဆင့်) မှလွဲ၍ ကော်မတီတိုင်းတွင် အစိုးရအရာရှိများနှင့် တောင်သူလယ်သမားများ အကြံပေးနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ

သတင်းအချက်အလက် များအတွက် ဦးစီးဦးဆောင်ပြုရန်အတွက် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ အစိုးရသည် ကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းကို မြန်ဆန်အောင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့သော်လည်း အစီရင်ခံတင်ပြမှုသည် ပွင့်လင်မြင်သာမှုမရှိခြင်း၊ အားထုတ်မှုများ ထပ်နေခြင်း၊ အရင်းအမြစ် အကန့်အသတ်နှင့် တိုင်တန်းတောင်းဆိုချက်များ နှင့်စပ်လျဉ်း၍ စာဖြင့်ရေးသားထားသည့် အထောက်အထားများမရှိခြင်းတို့သည် ကိစ္စရပ်များ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းကို နှေးကွေး စေပါသည် (LIOH, 2017)။ NLD ဦးဆောင်သည့် အစိုးရသည် ပထမခြောက်လအတွင်း မြေအငြင်းပွားမှုအားလုံးအား ဖြေရှင်းရန် အဓိပ္ပာယ် ရခဲ့သော်လည်း ဖြေရှင်းရန် ကိစ္စရပ်များ များစွာရှိဆဲနှင့် ဖြေရှင်းခြင်းလုပ်ငန်းကို လုပ်ဆဲပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသည် တိုင်းပြည်အတွင်းရှိ မြေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ အနက် ရည်ရွယ်ချက်ညွှန်ပြမှု တစ်ခုသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဝန်ကြီးဌာနများ

စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဝန်ကြီးဌာ (MOALI) သည် စိုက်ပျိုးရေး မူဝါဒ၊ မြေအသုံးချမှုစီမံချက်၊ ရေအရင်းအမြစ်၊ မွေးမြူရေးနှင့် သားငါး (အထူးသဖြင့် မြေ အခြေခံသည့် ရေနေသတ္တဝါများ) နှင့် မြေစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများပါဝင်သည့် မြေစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် စိုက်ပျိုးရေး မူဝါဒအတွက် တာဝန်ရှိသည့် အစိုးရအဖွဲ့ဖြစ်ပြီး မြေအရင်းအမြစ်ဆိုင်ရာ ပြဿနာရပ်များအတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။

လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့်စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန (DALMS) သည် မြေစီမံခန့်ခွဲမှု ဝန်ဆောင်မှုအများစုအတွက် တာဝန်ရှိသော်လည်း ၎င်းကို လွှဲအပ်ခြင်းခံရသည့်လုပ်ပိုင်ခွင့်မှာ မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အားလုံးနှင့် အကျုံးဝင်မှုမရှိပါ။ ၎င်းသည် မြို့နယ် အဆင့်အထိ ရုံးခွဲများရှိပါသည်။ ယင်းသည် (၁) လယ်ကွက်ဆောင်ရွက်မှုများပြသည့် ကွင်းမြေပုံများကို လက်ရှိအခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီအောင်ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ခြင်း၊ (၂) လယ်ယာမြေ မှတ်ပုံတင်မှတစ်ဆင့် လယ်ယာမြေများကို ကွင်းဆင်းခြင်းနှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်း (VFV မြေကိုတော့ ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းမရှိပါ)၊ (၃) စာချုပ်စာတမ်းများမှတ်ပုံတင်ခြင်း (၄) ကျေးရွာမြေကွက် ချထားမှုမြေပုံကို ရေးဆွဲခြင်း (၅) မြို့နှင့် မြို့နယ်တို့တွင် မြေကွက်များကို လက်ရှိအခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီအောင်ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ခြင်း၊ (၆) မြို့ပြရှိ ဂရမ်မြေငှားရမ်း ခြင်း မှတ်ပုံတင်မှုများအား ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ (၇) စိုက်ပျိုးရေးမြေအတွက် အခြားမြေသက်တမ်း နှင့်ဆိုင်သည့်လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း၊ (၈) third order survey control network ထိန်းသိမ်းခြင်းများအတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။ ယင်းတွင် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်၊ ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်အဆင့်များတွင် ရုံးခွဲများရှိပြီး အစိုးရအဆင့်တိုင်းအတွက် FABs

ကထောက်ပံ့ပေးပါသည်။ ၎င်း၏ ကျယ်ပြန့်သည့် လွှဲအပ်ခံရသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ကာမိစေရန် လုံလောက်သည့် အရင်းအမြစ်ပေးရေး စဉ်းစားစရာဖြစ်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံး၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန (GAD) သည် ရွာမြေ၊ မြို့မြေ၊ စားကျက်မြေ အစရှိသည့် မြေအမျိုးအစား အမျိုးမျိုးအတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။ ယင်းသည် မြို့မြေနှင့် ရွာမြေများ မြေငှားရမ်းခြင်း(နှင့် အခြားမြို့ပြခေါင်းစဉ်အနည်းငယ်ကို) ပေးအပ်ပါသည်။ သိသာထင်ရှားစွာပင် GAD သည် (၁) GAD အနေဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးအခြေခံ စက်မှုလုပ်ငန်းများ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုတွင် သိသာထင်ရှားသည့် အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်ရမည့် အများပိုင်သစ်တော သို့မဟုတ် မြေရိုင်း (အမျိုးအစားသတ်မှတ်ခြင်းမရှိသေးသော သို့မဟုတ် အများပိုင်သစ်တော) (၂) စိုက်ပျိုးရေးအခြေခံ စက်မှုလုပ်ငန်းများ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ထိန်းချုပ်ရန် ကျင့်သုံးနိုင်ပြီး စားကျက်မြေနှင့် အခြားလုပ်ငန်းအသုံးပြုခြင်းတို့တွင် ဒေသခံ များမှ မြေအလွန်အမင်းသုံးစွဲခြင်းများကို ချုပ်ထိန်းနိုင်သည့် မြေလွတ်နှင့်မြေရိုင်းများ အမျိုးအစား ခွဲခြားခြင်း (၃) GAD သည် လယ်ယာမြေကို တည်ဆဲ လျှောက်လွှာပုံစံများ အတွက် ထိန်းချုပ်ပြီး LUCs အတွက် မှတ်တမ်းပြုစုပြီး LUCs ကို ဖျက်သိမ်းရန် အရည်အချင်း ရှိ-မရှိနှင့် အများပြည်သူ အကျိုးအတွက် နှင့် အများပြည်သူအကျိုးအတွက် မဟုတ်ဘဲ မြေသိမ်းဆည်းခြင်း စသည့်တာဝန်များ ရှိပါသည်။ ကျေးရွာ၊ ကျေးရွာအုပ်စု၊ မြို့နယ်၊ ခရိုင်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အဆင့် တိုင်းတွင် ရုံးခွဲများရှိသော GAD သည် အဆိုပါအဆင့်များရှိ ဗဟိုအစိုးရ၏ ကိုယ်စားပြုအဖြစ် ထမ်းဆောင်ပါသည်။ GAD ၏ ခရိုင်အသီးသီးတွင်ရှိသည့် အဆင့်မြင့်အရာရှိကြီးဖြစ်သည့် ခရိုင်မှူးသည် မဖြစ်မနေ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းအားလုံးအတွက် တာဝန်ရှိသူ ဖြစ်ပါသည်။ VFV မြေငှားရမ်းခြင်းအတွက် ငွေပေးသွင်းခြင်းကို GAD ၏ မြို့နယ်ရုံးများက ဆောင်ရွက်ပါသည်။ GAD သည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် အရပ်သား အုပ်ချုပ်ရေးအောက်ရှိ ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့ရုံးဝန်ကြီးဌာနသို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ပါသည်။ ယခင်က ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးအောက်တွင် ရှိသည့် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လက်အောက်တွင်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် မေလတွင် အစိုးရသည် GAD အတွက် ဝန်ထမ်းများပါဝင်မှု ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် ကျင့်ဝတ်များ အပါအဝင် ဝန်ကြီးဌာနအသစ် ပြောင်းလဲခြင်းကို ကန်လန့်ကာဖွင့်ခဲ့သော်လည်း GAD တွင် တူညီသည့် အရာရှိများကိုသာ ဆက်လက်ခန့်ထားဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန (MoNREC) သည် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်ခြင်း၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်များနှင့် သစ်တောများ (အမြဲတမ်း သစ်တောမြေ၊ သစ်တောကြိုးဝိုင်း၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောနှင့် ကာကွယ်တောများ) အတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။

- မြေတိုင်းဦးစီးဌာနသည် MoNREC ၏ အောက်တွင် နိုင်ငံတော်အတွက် မြေမျက်နှာပြင်ပြမြေပုံ (Topographical Map) များကို တိုင်းတာရေးဆွဲ ထုတ်လုပ်ပေးပြီး ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနရှိ တပ်မတော်မှ စစ်ဦးစီးချုပ်ကို တိုက်ရိုက်သတင်းပို့ပါသည်။
- သစ်တောဦးစီးဌာနသည် သစ်တောမြေကို ဒေသဆိုင်ရာသစ်တောမြေ လက်မှတ်နှင့် လုပ်ကိုင်ခွင့်ကို ထုတ်ပေးပြီး အမြဲတမ်း သစ်တောမြေမှ သစ်တောမြေအဖြစ် ပြန်တမ်းပြန်ထုတ်ခွင့် အာဏာရှိပါသည်။
- ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာနသည် ပတ်ဝန်းကျင် (နှင့် လူမှုရေး) ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက် (EIA) လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် စီမံကိန်းအဆိုပြုချက်များကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် EIA နှင့် စီမံချက် အတည်ပြုခြင်းများအပါအဝင် အရေးကြီး သည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန (DICA) သည် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်၏ အတွင်းရေးမှူးရုံး အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီး အစိုးရနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအကြား ဆက်ဆံမှုအတွက် ပထမဆုံးပေါင်းကူးအဖြစ် ဆောင်ရွက် ပေးပါသည်။ (SEZs မှလွဲ၍) တစ်နှစ်ထက်ပို၍ မြေငှားရမ်းသည့် နိုင်ငံခြား သားပိုင်ကုမ္ပဏီများသည် MIC ၏ ခွင့်ပြုမိန့် သို့မဟုတ် အတည်ပြုမိန့် လိုအပ်ပြီး လူ့အယောက် (၁၀၀) အထက် ရွှေ့ပြောင်းပေးခြင်းနှင့် မြေဧက ၁၀၀၀ ထက်ပို၍ အသုံးပြုသည့် မြန်မာကုမ္ပဏီများ သို့မဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင် သို့မဟုတ် လူမှုရေးကို သိသာထင်ရှားစွာ သက်ရောက်မှုရှိသည့် ကုမ္ပဏီများလည်း လိုအပ်ပါသည်။

မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ ရန်ကုန်၊ မန္တလေးနှင့် နေပြည်တော်တို့သည် ယင်းတို့ ၏ မြို့နယ်နယ်နိမိတ်အတွင်းရှိ မြေအသုံးပြုမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဆောင်ရွက် ချက်များကို စီမံခန့်ခွဲပြီး GAD နှင့် DALMS အစား မြေစီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ထိထိ ရောက်ရောက် ပေးအပ်ခြင်းခံရပါသည်။ အဆိုပါ ကော်မတီများသည် အသုံးပြုခြင်းအပေါ် ပြန်လည် အမျိုးအစား သတ်မှတ်ခြင်း၊ မြေနှင့်အဆောက်အအုံများ သိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် ပိုင်ရှင်အမည်ပြောင်းလဲခြင်းတို့တွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ခံစားရရှိပါ သည်။

ပေါင်းစည်းမှုရှိပြီး ခေတ်မီသော မြေဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်နှင့် မှတ်ပုံတင်စနစ် မရှိခြင်း

မြေအမျိုးအစားနှင့် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်များ၏ အတိုင်းအတာအားလုံးကို ခြုံငုံမိသော မြေဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်နှင့် မှတ်ပုံတင်စနစ်သည် လက်ရှိတွင် ညီညွတ်ကိုက်ညီမှု မရှိဘဲ ပေါင်းစည်းမှုမရှိပါ။ မြေမှတ်ပုံတင်ခြင်း (မည်သူက ဥပဒေအရပိုင်ဆိုင်သည်) နှင့် မြေမှတ်တမ်းမှတ်ရာများ (မည်သည့်အရာကို မည်သည့်နေရာတွင် ဥပဒေအရ ပိုင်ဆိုင်သည်) ဆိုသည်များအား ဗဟိုဦးစီးပြုမှု မရှိခြင်းသည် မြေလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများအတွက် သင့်တော်သည့် အားစိုက်ထည့်မှုပြုထားသော တာဝန်ယူမှုရှိရန်အတွက် ခြောက်လှန့်နေသော လုပ်ငန်းတာဝန်တစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် မတူညီသည့် မှတ်ပုံတင်မှုများရှိနေပြီး ကွဲပြားသည့် ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် အမျိုးမျိုးသောဝန်ကြီးဌာနများက ကိုင်တွယ်နေပါသည်။ မြေမှတ်တမ်းအများစုမှာ အိုမင်းပြီး ကိုလိုနီကာလကို ခေတ်နောက်ပြန်နေကာ နှစ်အလိုက်ပြောင်းလဲကာ အသစ်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် မြေကွက်အကျယ်အဝန်းအဖြစ် လက်ရှိ မြေပြင်တွင်ဆောင်ရွက်နေမှု အရှိတရားကို ထင်ဟပ်ခြင်းမရှိပါ။ အများပြည်သူရရှိနိုင်ရန်နှင့် ကွန်ပျူတာဖြင့်စာရင်းအင်း ဆောင်ရွက်ထားမှု အလွန်နည်းပါးပါသည်။ အဆိုပါအကျိုးဆက်ကြောင့် မြေဆိုင်ရာမြေပုံများနှင့် မှတ်တမ်းတို့တွင် မညီညွတ်မှုများ ပိုမိုကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်စေပါသည်(LIFT, 2015)။

လယ်ယာမြေဥပဒေ (၂၀၁၂) ကို လိုက်နာကျင့်သုံးထားသည့် အောက်မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းတို့တွင် ထုတ်ပေးသည့် လက်ရှိမြေမှတ်တမ်းမြေပုံ (ကွင်းမြေပုံ) သည်ပင်လျှင် မတိကျမှုများ များပုံရပြီး ပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်လျက်ရှိပါသည် (Boutry et al., 2017; World Bank, 2018)။ တရားဝင်ခန့်မှန်းချက်များက စုစုပေါင်း၏ ၁၆ မီလီယံသည် လယ်မြေကွက်များဖြစ်ပြီး ၂၀၁၃-၂၀၁၄ အတွင်း ၉.၃ မီလီယံသော LUC များကို တောင်သူလယ်သမားများသို့ ထုတ်ပေးပြီးဖြစ်သည်ဟု အဆိုပြုပါသည် (FAI and EU, 2016)။ ကမ္ဘာ့ဘဏ် ၂၀၁၈ က အလားတူကာလတွင် တောင်သူလယ်သမားများအား အလွန်ခေတ်မီတော့သည့် မြေပုံများအပေါ် အခြေခံ၍ LUC ပေါင်း ၈ မီလီယံခန့် ထုတ်ပေးပြီး ဖြစ်သည်ဟု အစီရင်ခံပါသည်။ ဘဏ်က လယ်ယာမြေအနည်းဆုံး ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် ပြန်လည်ကွင်းဆင်း စစ်ဆေးရမည်ဖြစ်ပြီး ကျေးလက်ကျေးရွာများရှိ ဂရမ်မြေတွင် အကျုံးဝင်သည့် ခန့်မှန်းမြေကွက် ၄၅၀၀၀ ကွက်သည် ပြန်လည်ဖန်တီးရန် လိုအပ်ချက်ရှိကြောင်း ခန့်မှန်းထားပါသည်။ ယင်းအတွက် အဓိကစိန်ခေါ်မှုမှာ အသစ်ပြန်လည်ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် မြေမှတ်တမ်းများကို ခေတ်မီအောင်ပြုလုပ်ခြင်းတို့အတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းထားမှုမရှိခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

မြေမှတ်တမ်းမှတ်ရာများ မတိကျမှု၏ နောက်တွင် မှတ်ပုံတင်စနစ်တွင်လည်း အရေးကြီးသည့် အားနည်းချက်ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လယ်ယာမြေတွင် လယ်ယာမြေဥပဒေက မည်သည့်မြေအသုံးပြုမှုပြောင်းလဲခြင်းကိုမဆို သင့်တော်သည့် မှတ်ပုံတင်ခြင်း လိုအပ်ချိန်တွင် (ဥပမာ- မြေလွှဲပြောင်းခြင်း၊ အမွေဆက်ခံခြင်း သို့မဟုတ် အကြွေးကြောင့် ဟန့်တားခြင်း) လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်အသစ်ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် မေလတွင် အဆိုပါ ရည်ရွယ်ချက်အတွက် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၂ မတိုင်မီက မြေလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများသည် တရားဝင်မဟုတ်ပါ။ ယင်းသည်လည်း မှတ်တမ်းပြုရန် လိုအပ်နေသေးပါသည်။ VFV မြေမှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ယင်းသည် ရွှေ့ပြောင်းနိုင်မှုမရှိခြင်း၊ VFV မြေ (လက်မှတ်) ကို လယ်ယာမြေ (LUC) အဖြစ်ပြောင်းလဲရန် ဥပဒေအရ ပေးအပ်ထားသော်လည်း အစိုးရသို့ ပြန်ပေးအပ်ရမည်သာ ဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် ပြဿနာနည်းပါးပါသည်။

မြေမှတ်တမ်းမှတ်ရာများနှင့် မှတ်ပုံတင်သတင်းအချက်အလက်များ တိကျမှုမရှိခြင်းသည် ကျေးလက်မြေများကို ထူးခြားအောင် မဆောင်ရွက်နိုင်ပါ။ ဂရမ်မြေများ တရားဝင်ပြုခြင်းကို တစ်ခါတစ်ရံ ရှားပါးစွာပြုလုပ်ပေးခြင်း၏ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် နှစ်ပေါင်း (၅၀) အတွင်း မြို့နှင့် ကျေးရွာများတိုးချဲ့လာခြင်းသည်လည်း တရားဝင်ဥပဒေကပေးထားသည့် မြို့ကန့်သတ်ချက်၏ အပြင်တွင် တရားမဝင် အခြေချခြင်းကို ဖန်တီးစေပါသည် (ယင်းသည် မြို့ပြမြေအသုံးပြုခွင့် ဖြစ်ပါသည်)။ မြို့မြေအတွက်ပင်လျှင် ကွင်းဆင်းစစ်တမ်းများ၊ မြေကွက်ပြမြေပုံများနှင့် စာချုပ်စာတမ်းမှတ်ပုံတင်မှုများသည် ရံဖန်ရံခါ မတိကျမှုများ ရှိပါသည် (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၈)။ ဥပမာ အားဖြင့် အောက်မြန်မာနိုင်ငံမြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများ အက်ဥပဒေ (၁၈၉၉) အရ အသိအမှတ်ပြုထားသည့်မြေအသုံးပြုခွင့်လယ်ဝယ်ထားရှိခြင်း^၁ ကို ပုံမှန်လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်အတိုင်း မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် အသိအမှတ်ပြုခြင်းသည် ဆိုးကျိုးဖြစ်စေမှု ရှိမရှိ ရှင်းလင်းမှုမရှိပါ။ ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၁၈) က သတိထားမိခဲ့သည့်အတိုင်း “စာချုပ်စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင်ခြင်းသည် မြို့များတွင် အလုပ်ဖြစ်ရုံမျှသာ [...] မြို့များတွင် ဂရန်ငှားရမ်းခွင့်နှင့် စာချုပ်စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင်ဌာနသို့ ၎င်းတို့၏ မှတ်ပုံတင်ခြင်းများသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ ခေတ်နောက်ကျနေခဲ့ပါသည်” (ကမ္ဘာ့ဘဏ် ၂၀၁၈) ။ ကျေးလက် ဖြေရှင်းမှုများတွင် ဆင်တူသည့်အခြေအနေများ ရှိပါသည်။ An FAO-EU (2016) အစီရင်ခံစာက ကျေးလက်ကျေးရွာများတွင် လယ်ယာမြေမှ အချို့ ၅-၆ သန်းရှိသော လူနေအိမ်မြေကွက်အဖြစ် တစ်ဖြည်းဖြည်းချင်း ပြောင်းလဲလာသည့် အိမ်ယာပိုင်ဆိုင်မှုများသည် မည်သည့် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ခြင်းမှ မရှိသည့်အချက်များကို အစီအရင်ခံခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါအခြေအနေသည် DALMS နှင့် GAD ကဲ့သို့သော မြေဆိုင်ရာအေဂျင်စီများသည် ဂရမ်နှင့် အခြားမြို့ပြခေါင်းစဉ် မှတ်ပုံတင်ခြင်း၏ ထပ်တူဖြစ်နေမှုများကို ပြင်ဆင်ထိန်းသိမ်းသောကြောင့်

မြို့မြေကိစ္စရပ်များ နှင့်တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ရွာမြေများအပေါ်တွင် လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ ကျိုးကြောင်းဆက်မှု လိုအပ်ချက်ကို ပိုမိုအားကောင်းစေပါသည်။

အဆိုပါလက်ရှိအခြေအနေသည် ဒေသတွင်းတွင် မြေအသုံးပြုမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လက်တွေ့ ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိသည့် အထက်မှ အောက်သို့ညွှန်ကြားသော မူဝါဒဖြင့် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် တရားဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၏ ရှုပ်ထွေးမှုကို မီးမောင်းထိုးပြ နေပါသည် (Bountry et al, 2017)။ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေအရ အသုံးပြုခွင့်ဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများကိုပေးအပ်ရန် တောင်သူလယ်သမားကို တွန်းအားပေးခြင်းသည် အလေးထားဖွယ်ဖြစ်သော်လည်း - လယ်ယာမြေအားလုံးအတွက် LUC များ ထုတ်ရန် မြေမှတ်တမ်းမြေပုံ (ကွင်းမြေပုံ) အား ဥပဒေအရ လိုအပ်ခြင်း - အကျိုးဆက်အခြေအနေ သည် အဆိုပါ မတိကျသည့် စာရွက်စာတမ်းထားရှိခြင်းအတွက် မသေချာမရေရာမှုနှင့် (LUCs သည် အများအားဖြင့် ခေတ်နောက်ကျနေသည့် မြေပုံများအပေါ် အခြေခံထားပြီး တစ်ခါ တစ်ရံ မြေကိုင်တွယ်အသုံးပြုသူများ မှားယွင်းစွာတွဲဖက်ထားသည်) LCUs မရသည့် သူများအတွက် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့် ပိုမိုမလုံခြုံမှု (၎င်းတို့၏ မြေများအား မှတ်ပုံတင်ထားသည့် သတင်းအချက်အလက်တွင် မှားယွင်း၍ အခြားတစ်ယောက် အမည်ဖြင့် မြင်ရခြင်းများရှိခြင်း)ကို ဖန်တီးခဲ့ပါသည်။ ယင်းသို့ ပြဿနာဖြစ်စေသည့် အခြေ အနေသည် VFV မြေကို မှတ်ပုံတင်ရန် တွန်းအားပေးထားသည့် VFV ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခြင်း (၂၀၁၈) နှင့်အတူ ယခုအခါ ထပ်တစ်လဲလဲ ဖြစ်နိုင်ချေရှိလာပါသည်(အောက်တွင် ထပ်မံဆွေးနွေး ပါမည်)။

လက်တွေ့အပေါ်တွင် မှတ်ပုံတင်နှုန်းကို ဦးစားပေးခြင်းအားဖြင့် အဆိုပါမူဝါဒဆိုင်ရာ စွန့်စားမှုသည် (၁) One Map (၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ဖွံ့ဖြိုးရန်နှင့် စတင်ရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး မြေအချက်အလက်ကို အရင်းအမြစ်ပေါင်းစုံမှ ပူးပေါင်းရယူထားသည့် အင်တာနက်အချက် အလက်ပေါင်းကူး) (၂) ဒီဂျစ်တယ်မြေမှတ်တမ်းစနစ်ဖွံ့ဖြိုးရေးအပါအဝင် မြေအုပ်ချုပ်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုစီမံကိန်း (LAMP) (၃) LIFT က အထောက်အပံ့ပေးသော နောက်လာမည့် စီမံကိန်း ဖြစ်သည့် အသုံးပြုမှုမရှိသည့်မြေများ ပြန်လည်ခွဲဝေပေးရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်း (REAL DEV) ကဲ့သို့သော အရေးကြီးသည့် ရှေ့ပြေးအစီအစဉ်ဖြင့် မြေမှတ်ပုံတင်ခြင်းစနစ်ကို ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်သည့် မည်သည့်တိုးတက်မှုမျိုးကိုမဆို ဟန့်တားနှောင့်ယှက်နေပါ သည်။

မြေပုံနှင့် မှတ်ပုံတင်စရင်းရှိ သတင်းအချက်အလက်များ မှန်ကန်တိကျရန် လုံလောက် သော စဉ်းစားသုံးသပ်မှုပေးခြင်းကို ကျင့်သုံးခြင်းနှင့် အလားတူစွာ ၎င်းတို့၏ သင့်တော်သည့် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမှုပြုလုပ်ခြင်းတို့သည် အနာဂတ်မြေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ၏ အောင်မြင်မှု

အတွက် သော့ချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ NLUP အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည့် OneMap ကို ထပ်မံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လမ်းညွှန်မှုများပေးရန် တာဝန်ပေးခြင်းခံ ရသော မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားမြေပုံစနစ် (OneMap Myanmar) ရေးဆွဲ အကောင်အထည် ဖော်ရေး လုပ်ငန်းကော်မတီကို မကြာသေးမီက ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းသည် OneMap ဆောင်ရွက်မှု အားလုံးအကုန်အစင်ပြီးစီးမှု မရှိသေးမီဆောင်ရွက်ထားသည့် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် သတင်း အချက်အလက်များအပေါ် အားကိုးယုံကြည် စိတ်ချရမှုကို အကူအညီဖြစ်စေသည့် ကြားဖြတ် ကာလ သတ်မှတ်တိုင်းတာမှုများကိုထင်ဟပ်စေရန် အရေးကြီးပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၁၈) က မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် အားလုံးကို မှတ်တမ်းပြုစု နိုင်ရန်အတွက် သင့်တော်သည့် စီမံကိန်းများပါဝင်သည့် မြေမှတ်ပုံတင်ခြင်းကို မြို့နယ် အဆင့်တွင် တည်ဆောက်နိုင်ပြီး ယင်းသည် မှတ်တမ်းများ ပြန်လည်အသစ်ဖြစ်လာခြင်း အတွက် မြို့နယ်အတွင်း၌ အစပျိုးဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ပြီး ၁၀ နှစ်တာ ကာလအပေါ်တွင် အခြေခံသည့် ဦးစားပေးဧရိယာအရ ဝန်ဆောင်မှုများသည် လက်တွေ့ဖြစ်လာနိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းပါသည်။ ကြားကာလတွင် ဥပဒေအသစ်မကျင့်သုံးမီ စံပြမြေစီမံခန့်ခွဲရေးရုံးများ ကဲ့သို့သော အဆင့်များကို ဆောင်ရွက်ထားနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အများစုသော မြေမှတ်တမ်းများကို မြို့နယ်အဆင့်က ကိုင်ထားစဉ်တွင် ယင်းမှတ်တမ်းများ ရရှိခြင်းတွင် ပါဝင်သည့် ခရီးအကွာအဝေးနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များသည် တောင်သူလယ်သမား ပျမ်းမျှ အရေအတွက်အတွက် အတားအဆီးအဖြစ် ရင်ဆိုင်နေရဆဲဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကျေးရွာ သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်တွင် ရရှိအသုံးပြုနိုင်စေခြင်းကဲ့သို့သော အခြား ရွေးချယ်မှုများကို စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။

ရှုပ်ထွေးပြီး ရှည်လျားသည့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်

မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ရှိ အိမ်ထောင်စုများပိုင်ဆိုင်သည့် မြေကွက်များ၏ ၉၆ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကို လယ်မြေအဖြစ် တရားဝင်အမျိုးအစားသတ်မှတ်ထားစဉ်တွင် အလယ်ပိုင်း ခြောက်သွေ့သည့် ဒေသများရှိ မြေပိုင်ရှင်များ၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သည် လယ်မြေများအဖြစ် LUC များကို ၂၀၁၄ ခုနှစ် တွင် ထုတ်ပေးခဲ့ပြီး (Alleverdian, 2016) ကုန်းမြင့်ဧရိယာရှိ အစိတ်အပိုင်းအများစုကို မည်သည့် မြေခေါင်းစဉ်မှ တပ်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ အကြောင်းရင်းများမှာ မှတ်ပုံတင်စနစ်၏ ရှုပ်ထွေးခြင်းနှင့် မြေအသုံးပြုခွင့်များမှတ်ပုံတင်ခြင်းဖြင့် ရရှိသည့် အကျိုး ကျေးဇူးများကို သဘောပေါက်သိရှိမှုမရှိခြင်း (ဆိုးကျိုးမဟုတ်ခဲ့လျှင်) မှစ၍ (၁) စိုက်ပျိုးရေး အတွက် သိသာထင်ရှားသည့် မြေအသုံးပြုခွင့်သည် လယ်ယာမြေဥပဒေအရ သတ်မှတ် ရည်ရွယ်ထားသည့် ခေါင်းစဉ်အတွက် အရည်အချင်းပြည့်မီရန် လိုအပ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိ ရမည့် တရားဝင်အမျိုးအစား ခွဲခြားခြင်းအောက် ကျရောက်နေခြင်း (၂) ကုန်းမြင့်မြေ

အများစုသည် မည်သည့်အခါကမှ ကွင်းဆင်းတိုင်းတာခဲ့ခြင်းမရှိသဖြင့် မြေမှတ်တမ်းမှတ်ရာ များဆိုင်ရာ သတင်းအချက် (ကွင်းမြေပုံ) မရှိခြင်း (၃) သတင်းအချက်အလက်မရှိခြင်းနှင့် ကုန်းမြင့်ဧရိယာများတွင် VFV မြေများကို တရားမဝင်လက်ရောက်ယူမှုများ၏ အကျိုးစီးပွား များကဲ့သို့သော ပိုမို ခိုင်ခိုင်မာမာ ဖြစ်တည်နေသည့် ကိစ္စရပ်များအထိ ပြောင်းလဲနေပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် လယ်ယာမြေဥပဒေအောက်တွင် လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွင့်သည် အတည် ပြုခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အဆင့်အမျိုးမျိုး ပြီးဆုံးမှသာ ရရှိနိုင်သည့် LUCs ၏ အာမခံမှု အားဖြင့် အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ အကယ်၍ တောင်သူလယ်သမား တစ်ဦးအတွက် LUC ကို အတည်ပြုပြီးလျှင် ခရိုင်လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့က LUC ထုတ်ပေးမှုမပြုသေးမီ တောင်သူလယ်သမားသည် မှတ်ပုံတင်ကြေးကို ပေးသွင်းရပြီး မြို့နယ်ကြေးတိုင်နှင့် မြေစာရင်းဦးစီးဌာနတွင် မှတ်ပုံတင်ရပါသည်။ LUC ကို လွှဲပြောင်းခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း၊ အမွေပေးခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်း သို့မဟုတ် ပေါင်နှံခြင်းပြုလုပ်ခြင်းသည် အဆိုပါ အတည်ပြုခြင်း နှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ ပြီးဆုံးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အလားတူစွာပင် VFV မြေ အသုံးပြုခွင့်ရရှိရန်လျှောက်ထားခြင်းနှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းသည်လည်း အဆင့်ပေါင်းများစွာရှိပြီး VFV ကော်မတီများ၏ အဆင့်အမျိုးမျိုးတွင် ဖိုင်များ အထက်အောက်သို့ အဆင်းအတက်ပြု လုပ်ကာ အချိန်ကုန်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းစဉ်နှစ်မျိုးလုံးတွင် တရားဝင် ပေးရသည့် ငွေကြေးသည် အတော်အတန်နည်းပါးသော်လည်း အထူးသဖြင့် ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုး ဖြစ်ပြီး သွယ်ဝိုက်၍ပေးရသော ကြီးမားသည့်အခွင့်အလမ်းကုန်ကျစရိတ်များရှိပါသည်။

ကျေးလက်မြေမှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်သည်လည်း အလားတူစွာ ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးများပြီး ရှုပ်ထွေးပါသည်။ ဥပမာ- ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၁၈) က အစီရင်ခံသည့်အတိုင်း ဂရမ်မြေငှားရမ်းမှု မှတ်ပုံတင်ခြင်းလက်ရှိ လုပ်ငန်းစဉ်သည် GAD၊ DALMS ရုံးများနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဌာနများသို့ အကြိမ်ကြိမ် သွားရောက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် ပို၍ ရှုပ်ထွေးသောမဖြစ်နိုင်ခြင်း မဟုတ်ခဲ့လျှင်ပင် ယင်းကိုအမှန်အဖြစ် သက်သေပြခဲ့ပါသည်။ စာချုပ်စာတမ်းများမှတ်ပုံတင်ရုံး (ORD) သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေတွင် ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြပေးအပ်ထားသော်လည်း နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ပါဝင်သည့် မြေငှား စာချုပ်များ မှတ်ပုံတင်ခြင်းကို အယူခံဝင်နိုင်သော မည်သည့် စာဖြင့်ရေးသားထားသည့် ရှင်းလင်းချက်မှ မရှိဘဲငြင်းဆိုသည်ဟု အစီရင်ခံ တင်ပြခံရပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက ယင်းကဲ့သို့သော ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်မှုများသည် ကြီးမားသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် အိမ်ယာဆောက်လုပ်ရေးကဲ့သို့သော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ချေးငွေသိသိသာသာ လိုအပ်သည့် စီမံကိန်းများအတွက် အဓိကစိန်ခေါ်မှုဖြစ်ပါသည်။ ယင်းနှင့် အခြားအကြောင်း အရင်းများ ကြောင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ စီးပွားရေးဆောင်ရွက်ရလွယ်ကူမှု အညွှန်းကိန်း ၂၀၂၀ တွင် မြန်မာ

နိုင်ငံ၏ မြို့ပြပိုင်ဆိုင်မှု မှတ်ပုံတင်ခြင်း စွမ်းဆောင်ရည်တွင် စီးပွားရေးနိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ အနက် ၁၂၅ နေရာတွင် ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။

အမျိုးမျိုးသော အခြားမြေအမျိုးအစားများသည် ဥပဒေအရအသိအမှတ်ပြုထားခြင်းမရှိသဖြင့် မှတ်ပုံတင်ရန် ခက်ခဲလျက်ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့ကို မှတ်ပုံတင်နိုင်မှုမပြုသေးမီ ပထမဦးစွာ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ရန်နှင့် ဥပဒေအရအသိအမှတ်ပြုရန်လိုအပ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသည့် မြေမျိုးတွင်ဖြစ်ပါသည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရရှိသည့်မြေများမှာ နိုင်ငံတစ်ဝန်းတွင် ကျယ်ပြန့်စွာရှိနေပြီး တောင်ကုန်းဒေသများတွင် စံတစ်ခုအဖြစ်ရှိနေသော်လည်း ၎င်းတို့နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အချက်အလက်များမှာ ရရှိနိုင်မှုမရှိသေးပါ။ ဘုံစားကျက်မြေ၊ ရေသုံးစွဲခွင့်၊ တောတောင်အသုံးပြုခွင့်၊ ဗဟိုအစိုးရမြေနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရမြေနှင့် တရားဝင်မဟုတ်သော မြို့ပြတည်ဆောက်မှုများ ကဲ့သို့သော အခြားမြေအမျိုးအစားများသည် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အသုံးပြုခွင့်၊ ကန့်သတ်ခွင့်နှင့် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ခွင့်များနှင့်အတူ မြေမှတ်ပုံတင်စနစ်တွင် မြေမှတ်ပုံတင်ခွင့်နှင့် လုံခြုံမှုရရှိခွင့်များလည်း လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။

ထို့ပြင် မြေအသုံးပြုခွင့်မှတ်ပုံတင်ခြင်း အချို့ကိစ္စရပ်များ၊ အထူးသဖြင့် VFV နှင့် လယ်ယာမြေများတွင် အခြေအနေမျိုးစုံနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လေးစားမှုမရှိလျှင် မြေအသုံးပြုခွင့်သည် ပယ်ဖျက်ခံရသဖြင့် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုံခြုံမှု လိုအပ်သည့် မြင့်မားမှုလောက် မရှိပါ။ မူဘောင်သည်မြေအသုံးပြုသူများ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအတွက် အကန့်အသတ်ရှိသည့် မက်လုံးများနှင့် လယ်ယာမြေအသုံးပြုသူများကို ပိုမိုကောင်းမွန်သော ချေးငွေရရှိမှုကို မျှော်လင့်ချက်များကို (မြန်မာ့လယ်ယာဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်နှင့် အခြားစီးပွားရေး ဘဏ်မှ ရာသီချေးငွေရရှိရေးအတွက် LUCs အား အပေါင်ပစ္စည်းအဖြစ် ထားရှိနိုင်ပါသည်) အတူတကွ ပေးအပ်ပါသည်။

မြေအသုံးပြုမှုစီမံကိန်းမရှိခြင်းနှင့် ရှုပ်ထွေးသော မြေပြောင်းလဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ

လက်ရှိတွင် မြေအသုံးပြုမှုစီမံကိန်းကို ကိုင်တွယ်အုပ်ချုပ်ရန် မည်သည့်ဥပဒေမျှ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မရှိသေးသောကြောင့် မြေစီမံကိန်းအတွက် သတ္တု သို့မဟုတ် အခြေခံအဆောက်အအုံ စသည်ဖြင့် ကဏ္ဍကိုအခြေခံ၍ ဒေသဆိုင်ရာအဆင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လုပ်ငန်းစဉ်များလည်း မရှိသေးပါ။ NLUP သည် “ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုရှိသော မြေအသုံးပြုလုပ်ငန်းစဉ်” ကို လွှမ်းခြုံနိုင်မည့် အနာဂတ် အမျိုးသားမြေဥပဒေကို ကြိုတင်မျှော်မှန်းထားပါသည်။ ယင်းသည် မြို့နယ်၊ မြို့၊ ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအုပ်စုနှင့် ကျေးရွာအဆင့်များ ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းဖြင့် စတင်၍ ၎င်းစီမံကိန်းကို ခရိုင်၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် ထို့နောက် နိုင်ငံတော်အဆင့်အထိ အသီးသီး အဆင့်မြင့်ပိုင်းများနှင့် ရောယှက်

ချိတ်ဆက်ခြင်းဖြင့် မြေအသုံးပြုမှုစီမံကိန်းကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ကြိုတင်မျှော်မှန်း ထားပါသည်။

သတ်မှတ်ထားသည့် မြေအသုံးပြုမှုသို့ ပြောင်းလဲရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် မြေအမျိုးအစားအသီးသီးကို အသေးစိတ်မှုများ ကျန်နေသေးပြီး (ဥပမာ-လယ်ယာမြေ ဥပဒေနှင့် VFV ဥပဒေတို့အရ) ရှင်းလင်းပြတ်သားသော မြေအသုံးပြုခွင့်စီမံကိန်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု မူဘောင်ကို ချမှတ်ဆဲဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် ၎င်းတို့သည် အလွန်တစ်ရာ ရှည်ကြာ၊ ရှုပ်ထွေးပြီး ကုန်ကျစရိတ်များလှပါသည်။ သာဓကတစ်ခုအနေဖြင့် လယ်ယာမြေ ဥပဒေနှင့်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခုတွင် လယ်ယာမြေသည် စိုက်ပျိုးရေးသီးနှံများ စိုက်ပျိုးခြင်းမှလွဲ၍ အခြားမည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်မှ သုံးစွဲခွင့်မရှိပါ။ ထို့အတွက် အလွန်သေးငယ်သည့် မြေကွက်ငယ်အား မတူညီသည့် ရည်ရွယ်ချက်အတွက် သုံးစွဲမည်ဆိုလျှင်ပင် (ဥပမာ- ဆက်သွယ်ရေး တာဝါတိုင် သို့မဟုတ် မွေးမြူရေး သို့မဟုတ် ငါးထုတ်လုပ်ရေး (ငါးကန်)) ငှားရမ်းခြင်းမပြုမီ သို့မဟုတ် မှတ်ပုံတင်ခြင်းမပြုမီ မြေအသုံးပြုမှု ပြောင်းလဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို လိုက်နာရပါမည်။ ယင်းသည် အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် ဝန်ကြီးဌာနအဆင့် အတည်ပြုချက် (ဥပမာ- လယ်မြေကို ပြောင်းလဲခြင်း) နှင့် အခြားကိစ္စရပ်များတွင် ဒေသဆိုင်ရာအတည်ပြုချက် ရယူရန်လိုအပ်သော အလွန်တစ်ရာ ရှည်ကြာပြီး ကုန်ကျစရိတ်များသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပါသည်။ မြေအသုံးပြုမှု ပြောင်းလဲခြင်းကို အတည်ပြုပြီးဖြစ်သည် မှတ်ပုံတင်၍ ရသည့်နေအထား ဖြစ်လာသည့်တိုင် မှတ်ပုံတင်နောက်ကျကြေး ဒဏ်ငွေ သို့မဟုတ် မှတ်ပုံတင်ရန် အချိန်အတားအဆီးများဖြင့် ကန့်သတ်ခံရနိုင်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့်ထိုကဲ့သို့သော စွမ်းဆောင်ရည်မပြည့်မှုများ ကုန်ကျစရိတ်များလွန်ခြင်း၊ ဒေသခံလူထုအဖွဲ့ဝင်များ၏ နားလည်မှုအကန့်အသတ်ရှိခြင်းနှင့် အရင်းအမြစ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဝေးလံသည့် အစိုးရရုံးများသို့ အကြိမ်ကြိမ် အခေါက်ခေါက် သွားရခြင်းဖြင့် တခါတရံ ၎င်းတို့၏ အရင်းအမြစ်များကို ကုန်ခန်းလျော့ပါးသွားစေခြင်းတို့နှင့်ဆက်စပ်၍ တောင့်ခံနိုင်သည့် အရင်းငွေရှိနိုင်ရပါသည် (Kapoor et al., 2018)။

VFV မြေကိုပြောင်းလဲခြင်းသည်လည်း အလားတူစွာ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများလှပါသည်။ VFV ဥပဒေသည်၊ ဥပမာ- သီးနှံ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု တည်ငြိမ်သည့်အခါ လယ်ယာမြေအဖြစ် ပြောင်းလဲသတ်မှတ်ခွင့်လျှင် (လယ်ယာမြေဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ ၃၄) လယ်မြေအဖြစ် ပြန်လည်အမျိုးအစား သတ်မှတ်နိုင်သည့် အသုံးပြုထားခြင်းမရှိသေးသော VFV မြေအသုံးပြုခြင်းအတွက် ခွင့်ပြုချက်အမိန့်ဖြင့် လုံခြုံမှုရရှိစေရန် ဒေသခံတောင်သူလယ်သမားများ လျှောက်ထားခြင်းကို ခွင့်ပြုပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းသည် VFV နည်းဥပဒေတွင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ရှည်ကြာ၍ ရှုပ်ထွေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်ပါသည်။ ပို၍ အသေးစိတ်ကျသော လုပ်ငန်းစဉ်များကို လယ်ယာမြေဥပဒေအရ ထုတ်ပြန်သည့် ညွှန်ကြားချက်များတွင်

ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ထားသော်လည်း ဥပဒေဝါစဉ်ကို မည်သည့်ဥပဒေတွင်မျှ ရှင်းလင်းထားခြင်းမရှိပါ။ ထို့ပြင် ကိစ္စရပ်အတော်များများတွင် ပြန်လည်အမျိုးအစားသတ်မှတ်ခြင်းအတွက် လိုအပ်သည့်အဆင့်များအား လိုက်နာရန်အားထုတ်ခြင်းသည် သတ်မှတ်ချက်ပြဋ္ဌာန်းချက်များထဲမှ ထိုက်သင့်သည့် အချက်များကို လိုက်နာခြင်းမဟုတ်ဘဲ ရှုပ်ထွေးခြင်းနှင့် ပြန်လည်အမျိုးအစားသတ်မှတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ပြီးစီးရန် ဥပဒေဆိုင်ရာ အာဏာမရှိခြင်းကို သတိပြုမိခြင်းတို့ ဖြစ်စေပါသည်။ ထို့အတွက် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများက မြေလွတ်၊ မြေလပ်ကို ပြန်လည် အမျိုးအစားသတ်မှတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်သည် ရှင်းလင်းသော ကြိုတင်တည်ဆောက်ထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်လိုက်နာခြင်းမှ ရရှိလာသည့် ရလဒ်ထက် အဓိကအားဖြင့် အာဏာပိုင်များနှင့် ညှိနှိုင်းခြင်းများနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းများမှ ရရှိလာသည့် ရလဒ်သာဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုကြပါသည် (Landesa and Namati, 2015)။

အလွန်အမင်း တင်းကျပ်သည့် မြေအသုံးပြုမှု မူဝါဒများ

ယခင်က သတိပြုမိသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်မှုသည် အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုအားနည်းခြင်းကို ဖြစ်စေအောင် ထောက်ပံ့ပေးလျက်၊ အထူးသဖြင့် လယ်မြေအတွက်၊ မြေအသုံးပြုမှုအပေါ်တွင် အလွန်တင်းကျပ်သည့် အခြေအနေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ အကယ်၍ မြေအသုံးပြုခွင့်သည် အဆိုပါ အခြေအနေကို လေးစားလိုက်နာရန်ပျက်ကွက်ခဲ့လျှင် ၎င်းတို့၏ မြေအသုံးပြုခွင့်သည် ဖျက်သိမ်းခံရနိုင်ပြီး အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် မလိုက်နာမှုအတွက် ရာဇဝတ်မှုပြစ်ဒဏ်များကိုပါ ကျခံနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် မြေအသုံးပြုခွင့်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် နောက်ထပ်ကန့်သတ်မှုများမှာ (အောက်တွင် ထပ်မံဆွေးနွေးထားသည့်အတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။)

- *အသုံးပြုမှုအပေါ် ကန့်သတ်ခြင်း။* အထူးသဖြင့် လယ်ယာမြေ အသုံးပြုခြင်းသည် ကြီးမားသည့် ထိန်းချုပ်မှု ရှိဆဲဖြစ်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ (FAB) သည် ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးရန်အတွက် လယ်ယာမြေကို မူလခွင့်ပြုထားသည့် သီးနှံအစား အခြားသီးနှံကို စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အသုံးပြုရန် သို့မဟုတ် စိုက်ပျိုးရေး ရည်ရွယ်ချက်အတွက် မဟုတ်ဘဲအသုံးပြုရန်နှင့် မြေကို ရောင်းချ၊ ပေါင်နှံ၊ ငှားရမ်း၊ လဲလှယ် သို့မဟုတ် ပေးအပ်ခြင်းတို့အတွက် နိုင်ငံခြားသားများအား ခွင့်ပြုပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြေလပ်အား ခိုင်မာသည့် အကြောင်းပြချက်မရှိဘဲ ချန်လှန်ထားနိုင်ပါ။ အကယ်၍ ခွင့်ပြုထားသည့် မြေအသုံးပြုမှု အခြေအနေများကို ချိုးဖောက်ပါက မြေအသုံးပြုခွင့် ကိုင်ဆောင်ထားသူသည် ဒဏ်ကြေးပေးဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ ဆောက်လုပ်ထားသည့်

အဆောက်အအုံအား ဖယ်ရှားရခြင်း သို့မဟုတ် နှင်ထုတ်ခံရမှု ရင်ဆိုင်ရခြင်း အထိပါ ကြုံတွေ့နိုင်ပါသည်။ အဆိုပါလိုအပ်ချက်များ လိုက်နာရန်ပျက်ကွက်ခြင်း ကိစ္စရပ်တွင် မြေအသုံးပြုကို ကိုင်ဆောင်ထားသူသည် ထောင်ဒဏ် (၆) လမှ (၂) နှစ်အထိ ကျခံနိုင်ပါသည်။

o VFV မြေတွင် မြေသည် ပထမနှစ်အတွင်း ခွဲဝေရရှိထားသည့် မြေ၏ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဒုတိယနှစ်တွင် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း၊ တတိယနှစ်တွင် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း နှင့် စတုတ္ထနှစ်တွင် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် လေးနှစ်အတွင်း စိုက်ပျိုးရန် လိုအပ်ပြီး လုပ်ကွက်အသေးစားများအတွက် နှစ်နှစ်အတွင်း စိုက်ပျိုးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့မဟုတ်ပါက မြေအသုံးပြုခွင့်ကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက် ခံရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသည် မြေပေါ်တွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးခြင်း လုပ်ကိုင်ခြင်းအတွက် လက်တွေ့ကျင့်သုံးရန် မဖြစ်နိုင်ခြင်း ကို ဖြစ်စေပါသည်။ အဆိုပါကိစ္စရပ် တွင် ADS သည် တောင်သူလယ်သမား များ၏ သီးနှံရွေးချယ်ခြင်းများနှင့် နည်းပညာများကန့်သတ်ခြင်းကို ဖျက်သိမ်းရန် ဖိတ်ခေါ်ခြင်းဖြင့် အပေါင်း လက္ခဏာကို ပေးပို့ပါသည်။

• မြေပိုင်ဆိုင်မှု အရွယ်အစားအားကန့်သတ်ခြင်း သည် VFV မြေပေါ်တွင် ဆောင်ရွက် သည့် သီးသန့်အမျိုးအစားများအပေါ်တွင် သက်ရောက်ပါသည်။ VFV ဥပဒေ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ပြင်ဆင်မှုသည် ကုမ္ပဏီကို ခွဲဝေချထားပေးနိုင်မည့် မြေကို သိသိသာသာ လျှော့ချခဲ့ပါသည်။ တစ်နှစ်လုံးစာ စီမံကိန်းအတွက် တစ်ချိန်တည်းတွင် စုစုပေါင်း ၅၀၀၀ ဧက ခွဲဝေပေးမှုနှင့် စက်မှု စိုက်ပျိုးမှုလုပ်ငန်းအတွက် စုစုပေါင်း အများဆုံး ၅၀ ၀၀၀ ဧက (ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့အစည်းအဝေး ဆုံးဖြတ်ချက် ဖြင့် တစ်ကြိမ်တည်းတွင် ၅ ၀၀၀ ဧကထက်ပို၍ ခွင့်ပြုနိုင်ခြင်းဖြင့်) အစား တစ်နှစ်လုံးစာ စီမံကိန်းအတွက် ကန့်သတ်ချက်အသစ်တွင် ဥယျာဉ်သစ်သီးခြံနှင့် စက်မှုစိုက်ပျိုးရေးအတွက် တစ်ကြိမ်တွင် ၃၀၀-၃၀၀၀ ဧက၊ စုစုပေါင်း ၃၀၀၀၀ ဧက သို့လျော့ချခဲ့ပါသည်။ ထပ်တိုးမြေဧက ပမာဏရရှိစေရန် အခြေအနေမှာ လက်ရှိမြေ၏ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် စိုက်ပျိုးထားပြီး ဖြစ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယခင် အတိုင်းပင်အကန့်အသတ် (ယခု တစ်ကြိမ်တွင် ၃ ၀၀၀) သည် ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ကျော်လွန်နိုင်ပါသည်။ အခြားစိုက်ပျိုးရေး ဆောင်ရွက်မှု အမျိုးအစားများအတွက် မြေဧကပမာဏ အကန့်အသတ်သည် ပြောင်းလဲမှုမရှိဘဲ ကျန်ရှိပါသည်။ ကျေးလက်တောင်သူလယ်သမားများသည် ၅၀

ဧက ထက်မကျော်သည့် မြေကို မိသားစုထွန်ယက် စိုက်ပျိုးခြင်းအတွက် သတ်မှတ်ခွဲဝေနိုင်ပါသည်။

o လယ်ယာမြေဥပဒေတွင် လယ်ယာမြေ ပြုလုပ်ခြင်းအတွက် မြေပမာဏကို ကန့်သတ် ထားခြင်းမရှိပါ။ သို့ရာတွင် အထူးသဖြင့် ကြီးမားသော စိုက်ခင်း ပြုလုပ်ရန်အတွက် LUCs ကိုင်ဆောင်သူ မြေကွက်ငယ်သာရှိသော တောင်သူလယ်သမားထံမှ မြေငှားရမ်းခြင်းတွင် ၎င်းတို့၏ မြေကို ငှားရမ်းနိုင်ရေး တူညီသည့်နေရာတွင် တောင်သူလယ်သမား တစ်ဦးစီနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်း များစွာ လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။ ကြီးမားသော ပမာဏ ဆောင်ရွက်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများခြင်းများ ဖြစ်လာနိုင်ချေရှိစဉ်တွင် အဆိုပါချဉ်းကပ်မှုသည် စိုက်ခင်းသည် EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအောက်ရှိ ESIA လိုအပ်ချက်အတွက် အစပျိုးခြင်း မဟုတ်ခဲ့ဘဲ ၎င်းတို့၏ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုအတွက် သင့်တော်သည့် စစ်ဆေးမှုများ ရှိလိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ ဥပမာအားဖြင့် ငှက်ပျောနှင့် ဖရဲသီး စိုက်ပျိုးခြင်းအကြားတွင် ဆက်စပ်နေသော စိုးရိမ်ပူပန်မှုမြင့်တက်လာခြင်း နှင့် အဆိုပါယိုပေါက်ဟာကွက်ကို ဖြည့်ရန် အစိုးရ၏ နောက်ထပ် ထိုက်တန်သည့် မူဝါဒဆောင်ရွက်မှုကို ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည် (Frontier Myanmar, 2019; Boutry et al., 2017)။

- လွှဲပြောင်းခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်းများအပေါ်တွင် ကန့်သတ်ချက်များ၊ လယ်ယာမြေ အသုံးပြုခွင့်ကို ရောင်းချ၊ ပေါင်နှံ၊ ငှားရမ်း သို့မဟုတ် အပေါင်ခံပစ္စည်းအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ချိန်တွင် VFV မြေသည် ပေါင်နှံ၊ ရောင်းချ၊ တစ်ဆင့်ငှားရမ်းခြင်း၊ ခွဲခြမ်းခြင်း သို့မဟုတ် အခြားလွှဲပြောင်းခြင်းများကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။ သို့သော်လည်း လက်တွေ့တွင် အခွင့်အာဏာရှိသူများက VFV မြေများကို ရောင်းချခြင်းများရှိကြောင်း ဖော်ပြခံရ ပါသည် (San Thein et al., 2018)။
- အချိန်ကန့်သတ်ချက်များ၊ လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွင့်သည် သတ်မှတ်ထားသည့် အခြေအနေများကို ချိုးဖောက်မှုမရှိမချင်း ပေးအပ်ခြင်းခံနေရမည်ဖြစ်ပြီး VFV မြေ အသုံးပြုခွင့်သည် တစ်ဆက်တည်းနှစ် (၃၀) နှင့် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ငါးမွေးမြူရေးနှင့် ရေထွက်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ခြင်းများတွင် နောက်ထပ် နှစ် (၃၀) တိုးမြှင့် နိုင်ပါသည်။ သတ်မှတ်ထားသည့် အခြေအနေကို ချိုးဖောက်ခြင်းမရှိလျှင်

ရာသီပေါ်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် အစိုးရက အတည်ပြုထားသော စီမံချက်များအတွက် ကန့်သတ်ထားခြင်း မရှိပါ (OECD, 2014 [2])။

ရှင်းလင်းမှုမရှိဘဲ ကုန်ကျစရိတ်များပြားသော မြေလွှဲပြောင်းခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ (နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံခြားသား) များ မြေအသုံးပြုခွင့် ရယူနိုင်သည့် နည်းလမ်းမျိုးစုံရှိပါသည်။ မြေအမျိုးအစားအမျိုးမျိုးပေါ်မူတည်၍ လုပ်ငန်းစဉ် အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲသော်လည်း အတိအကျပြောရလျှင် များပြားသော ဝန်ကြီးဌာနများမှ အမျိုးမျိုးသော စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့များနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုအဆင့်များဖြင့် ရှည်ကြာပြီး ရှုပ်ထွေးသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပါဝင်ပါသည်။ မြေလွှဲပြောင်းခြင်းတွင် နိုင်ငံခြားသား ပါဝင်ပါက နောက်ထပ်တစ်ခုပေါင်းထည့်ခြင်း အပါအဝင် မြေလွှဲပြောင်းခြင်းအပေါ်တွင်လည်း အမျိုးမျိုး သော အခြေအနေများ ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် အခြားမြေဥပဒေများအကြားတွင် ရှင်းလင်းသည့် ဆက်သွယ်ချက်မရှိခြင်း

နိုင်ငံခြားသားနှင့် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်မှုအား တစ်စုတစ်စည်းတည်းပေးသည့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၆) (MIL) တွင် မြေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တိကျသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင် (MIC) ၏ ခွင့်ပြုမိန့် သို့မဟုတ် အတည်ပြုမိန့်ရရှိရန် အောက် ဖော်ပြပါ အခြေအနေ နှစ်ရပ်လိုအပ်ပါသည်-

- (၁) နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ ပါဝင်သည်ဖြစ်စေ မပါဝင်သည်ဖြစ်စေ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် MIC ခွင့်ပြုမိန့်လျှောက်ထားရန်လိုအပ်သည့် မြေနှင့် သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များစာရင်းတွင် ရှိခြင်း (Box ၈.၄)၊ စီမံကိန်း သည် MIC ခွင့်ပြုမိန့် လျှောက်ထားရန် လိုအပ်သည့် အရေးပါသော မြေဆိုင်ရာဆက်စပ်ချက်များ ရှိခြင်း။
- (၂) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် နှစ်ရှည်မြေ သို့မဟုတ် အဆောက်အအုံငှားရမ်းခွင့် ရရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းသည် အဓိကအားဖြင့် သက်ဆိုင်ရာဥပဒေ စနစ် (မရွေ့မပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းကို ကန့်သတ်သည့် အက်ဥပဒေ- TIPRA) အရ နှစ်တို (၁ နှစ်) သာ ငှားရမ်းရန် ကန့်သတ် ခံထားသည့် နိုင်ငံခြားသား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနှင့်သက်ဆိုင်ပါသည်။ အဆိုပါ ကိစ္စရပ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် MIL အရ မြေအသုံးပြုခွင့် (LRA) ရရှိရန်အတွက် MIC ၏ ခွင့်ပြုမိန့် သို့မဟုတ် အတည်ပြုမိန့်ကို

လျှောက်ထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ LRA သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူကို အစိုးရထံမှဖြစ်စေ ပုဂ္ဂလိကထံမှဖြစ်စေ မြေ သို့မဟုတ် အဆောက်အဦး ငှားရမ်းကာလ ကနဦးနှစ် (၅၀) အထိ ပြီးသည့် အခါ MIC ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် တစ်ဆက် စပ်တည်း (၁၀) နှစ်ကာလ နှစ်ကြိမ် (စုစုပေါင်း နှစ်ပေါင်း ၇၀ အထိ) တိုးမြှင့်ခွင့် ပေးထားပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ဖွံ့ဖြိုးမှုတိုးတက်မှုနည်းပါးပြီး ဆက်သွယ်သွားလာရေး ခက်ခဲသည့်ဒေသ တွင် တည်ရှိပါက ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ပိုမို ရှည်ကြာသည့် မြေအသုံးပြုခွင့်ကို ရရှိနိုင်ပါသည်။ MIL သည် တာဝန်ယူ မှုရှိစွာ အသုံးပြုမည့် ခွင့်ပြုသည့်အချိန်ကာလအတွက် မြေအသုံးပြုခွင့်ကို သေချာစေရန်အတွက် LRA လုပ်ငန်းစဉ်တွင်ပါရှိသည့် အပိုင်း အဖြစ် လိုအပ်ချက်များကို ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားပါသည် (Box ၈.၄)။

Box ၈-၄ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ မြေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် လိုအပ်ချက်များ အောက်ဖော်ပြပါ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် MIC ခွင့်ပြုမိန့် လိုအပ်ပါသည်-

(က) နိုင်ငံတော်အတွက် မဟာဗျူဟာအရ အရေးပါသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်း အမျိုးအစားများ (ယင်းတွင် မြေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဆက်စပ်ချက်များ အများ အပြား ပါဝင်နိုင်ပါသည်)

- သတင်းအချက်အလက်နှင့်ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာ၊ ဆေးဝါးနည်းပညာ၊ ဇီဝ နည်းပညာ၊ အခြားအလားတူနည်းပညာနှင့် စွမ်းအင်ဆိုင်ရာအခြေခံ အဆောက်အအုံများနှင့် မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံ များ ဆောက်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်း၊ မြို့သစ်ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ သဘာဝအရင်း အမြစ်များ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် မီဒီယာကဏ္ဍများတွင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ ခြင်းစသည့် လုပ်ငန်းများအနက် လုပ်ငန်းတစ်ခုခုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တန်ဖိုး အမေရိကန် ဒေါ်လာသန်း ၂၀ အထက် ကျော်လွန်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ ခြင်း၊
- အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းက မြေ သို့မဟုတ် အခြားပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်း အား အသုံးပြုခွင့်ပေးအပ်ခြင်း၊ ယင်းသို့ အသုံးပြုခွင့်ပေးအပ်ရန် သဘော တူညီမှု ပြုလုပ်ခြင်း သို့မဟုတ် အလားတူလုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်ခြင်းတို့အရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၂၀ အထက် ကျော်လွန်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း၊

- နိုင်ငံတော်၏ နယ်နိမိတ်နှင့် အခြားနိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်ထိစပ်လျက်ရှိသည့် နယ်စပ် မျဉ်းတစ်လျှောက် သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည့် ဧရိယာ အတွင်း နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူမှ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁ သန်းထက် ကျော်လွန်၍ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံခြင်း၊
 - နိုင်ငံ၏နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းတွင် နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံ သူမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူမှ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁ သန်းထက်ကျော်လွန်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း၊
 - နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဖြတ်ကျော်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း၊
 - မြေဧက ၁ ၀၀၀ ထက်ပိုသော မြေပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း လုပ်ဆောင် ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း ၊
 - မြေဧက ၁၀၀ထက်ပိုသော မြေပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမှအပ အခြား လုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း။
- (ခ) အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၁၀၀ ထက်ကျော်သော မတည်ငွေရင်း ကြီးမား သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းအမျိုးအစားများ၊
- (ဂ) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသခံလူထုအပေါ် ကြီးမားသောသက်ရောက်မှု ဖြစ်စေနိုင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ၊
- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းသည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း(EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်း အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၆၁၆/ ၂၀၁၅၊ နောက်ဆက်တွဲ -၁ ကို ကြည့်ပါ) ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်သည့် စီမံကိန်းအမျိုးအစားဖြစ်ခြင်း၊
 - ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းသည် ကြိုးဝိုင်း၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော ဧရိယာ၊ အဓိကအရေးပါသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ တည်ရှိနယ်မြေများ သို့မဟုတ် ဂေဟ စနစ်ဝန်ဆောင်မှုအား အထောက်အပံ့ပြုရန် အရေးပါသည်ဟု ရွေးချယ်သတ်မှတ်ခံထားရသည့် ဧရိယာများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ် နှင့် သဘာဝအမွေနှစ်၊ ယဉ်ကျေးမှုအထိမ်းအမှတ်နှင့် မပြုမပြင်ဘဲ သဘာဝ အတိုင်း တည်ရှိနေသော ဧရိယာများတွင် ဆောင်ရွက်သည့်လုပ်ငန်းဖြစ် ခြင်း၊

• ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းအတွက်အသုံးပြုမည့်မြေ သို့မဟုတ် ငှားရမ်းမည့် မြေသည်-

- နိုင်ငံတော်၏ဥပဒေများနှင့်အညီ လျော်ကြေးပေး၍သိမ်းယူခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ မြေသိမ်းယူခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြင့် ရယူခြင်း သို့မဟုတ် လျော်ကြေးပေး၍သိမ်းယူခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ မြေသိမ်းယူခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြင့်ရယူရန် ကြိုတင်သဘောတူညီချက်ဖြင့်ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ထိုကဲ့သို့ သိမ်းယူခြင်းကြောင့် (၁) ယင်းမြေ၌ အမြဲတမ်းနေထိုင်သူ ဦးရေအနည်းဆုံး ၁၀၀ ယောက် သို့မဟုတ် (၂) ၁၀၀ ဧက အထက်အား ပြန်လည်နေရာချထားပေးရန် လိုအပ်ခြင်း၊
- မြေတွင်နေထိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် မြေအသုံးပြုခွင့်အား ဧက ၁၀၀ ထက် ပို၍ ရယူရာတွင် မြေတွင်နေထိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် မြေအသုံးပြုခွင့်ရှိသူ တို့မှ အတင်းအကြပ်ပိတ်ပင်ခြင်းဖြင့် ဥပဒေအရ အသုံးပြုခွင့်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဆုံးရှုံးမှုဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ခြင်း၊
- မြေတွင်နေထိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် မြေအသုံးပြုခွင့်အား ဧက ၁၀၀ ထက် ပို၍ ရယူရာတွင် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက ရိုးဖြောင့်သောသဘောဖြင့် တရားစွဲဆိုတောင်းဆိုခြင်း သို့မဟုတ် မြေပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုဖြစ်နေခြင်းတို့ကြောင့် အဆိုပြုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းအား ပဋိပက္ခဖြစ်စေနိုင်ခြင်း သို့မဟုတ်
- မြေတွင်နေထိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် မြေအသုံးပြုခွင့်ကြောင့် လျှောက်ထားချိန်တွင် စိစစ်ခွင့်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းက စိစစ်ထားသည့်မြေတွင် နေထိုင်သူဦးရေ အနည်းဆုံး ၁၀၀ ယောက်အား ယင်းမြေတွင် ဆက်လက်နေထိုင်ခြင်းဖြင့် အခြားသောဆိုးကျိုး သက်ရောက်စေနိုင်ခြင်း။

(ဃ) နိုင်ငံတော်ပိုင်မြေနှင့် အဆောက်အဦများ အသုံးပြုသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများ၊

MIL မြေအသုံးပြုခွင့် လုပ်ငန်းစဉ်

မြေအသုံးပြုခွင့် (LRA) လျှောက်ထားလွှာကို MIC ခွင့်ပြုမိန့် သို့မဟုတ် အတည်ပြုမိန့်အတွက် လျှောက်ထားလွှာနှင့်အတူ တင်ပြနိုင်ပါသည်။ MIL တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လျှောက်ထားနိုင်

သည့် မြေအမျိုးအစားကို အသေးစိတ်သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပါ။ တိုင်း ဒေသကြီး/ ပြည်နယ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မတီသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပမာဏ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၅ သန်းနှင့်အောက် LRA ကို အောက်ဖော်ပြပါ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (MIC ၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာ အမှတ် ၂၅/ ၂၀၁၇) အရ လက်ခံ၍ စိစစ်နိုင်ပါသည်-

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် MIC ခွင့်ပြုမိန့်လျှောက်ထားရန်အတွက် မြေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အဆင့် များကို ပြီးမြောက်ထားရပါမည်-

- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် မြေဥပါဝင်မည့် အကျိုးစီးပွား၊ လက်ရှိမြေအမျိုးအစား၊ ပိုင်ရှင်မှုအထောက်အထားနှင့် မြေအသုံးပြုမှုပြောင်းလဲရန် လို - မလို တို့ကို ထုတ်ဖော်သတ်မှတ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။
- မြေငှားရမ်းစာချုပ် (မူကြမ်း) ကို MIC လုပ်ငန်းစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် တင်ပြရသဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတွင် မြေငှားရမ်းစာချုပ် (မူကြမ်း) ချုပ်ဆိုရန် ရှိရပါမည်။
- အကယ်၍ မြေအမျိုးအစားပြောင်းလဲရမည်ဆိုပါက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် သက်ဆိုင်ရာ မြေအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ထောက်ခံချက် သို့မဟုတ် မြေအမျိုးအစားပြောင်းလဲခြင်းအတွက် အတည်ပြုချက် ရှိရပါမည်။
- အကယ်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် MOALI ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတော် အဖွဲ့ အစည်းများနှင့် ငှားရမ်းခြင်း သို့မဟုတ် ဖက်စပ်စာချုပ် ချုပ်ဆိုရန်ဆန္ဒရှိပါက မူကြမ်းအား ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံးသို့ တင်ပြ၍ MIC လျှောက်ထားလွှာ တွင် ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံး၏ မှတ်ချက်ကိုပူးတွဲ၍ တင်ပြရပါမည်။
- စီမံကိန်းသည် EIA သို့မဟုတ် ကနဦး ပတ်ဝန်းကျင်ဆန်းစစ်ခြင်း လိုအပ်မှုရှိ- မရှိကို ECD ၏ စိစစ်ခြင်းကို ခံယူရမည်ဖြစ်ပြီး (အခန်း (၃) EIA လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများ) ဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုပါက (EIA မဟုတ်သေးသည့်) EIA အဆိုပြုချက်ကို MIC သို့တင်ပြရပါမည်။
- အောက်ပါအကြောင်းအရာများပါဝင်သည့် မြေဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများကို လျှောက်ထားလွှာ၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် MIC သို့ တင်ပြရပါမည်-
- မြေ သို့မဟုတ် အဆောက်အဦး၏ သတင်းအချက်အလက်များ၊ မြေပိုင်ရှင်နှင့် LRA တောင်းခံမည့် နှစ်ကာလအပိုင်းအခြား
- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ရန်အတွက် လိုအပ်သည့်မြေအား မြေအသုံးပြုမှု

ပြောင်းလဲရန် အဆိုပြုခြင်းမရှိပါက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရထံသို့ ထောက်ခံချက် သို့မဟုတ် အလားတူ စာရွက်စာတမ်း သို့မဟုတ် အတည်ပြုချက်ကို သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်ရန်အတွက် လိုအပ်သည့်မြေအား မြေအသုံးပြုမှုပြောင်းလဲရန် အဆိုပြု ထားကြောင်း အခြား အစိုးရဌာနနှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်း၏ အတည်ပြုချက်ကို တင်ပြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

- ပုဂ္ဂလိကမြေအား ငှားရမ်းခြင်းသဘောတူစာချုပ် မူကြမ်း သို့မဟုတ် အကယ်၍ အစိုးရမြေဖြစ်ပါက သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန သို့မဟုတ် ဌာနနှင့် ငှားရမ်းခြင်း သဘောတူစာချုပ် မူကြမ်း။
- အကယ်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် မြေကိုပိုင်ဆိုင်ခြင်းမရှိလျှင် သို့မဟုတ် မြေပိုင်ရှင် မဟုတ်ခဲ့လျှင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် MIC က ယုံကြည်ရန်အကြောင်း ရှိသည်ဟု ယူဆနိုင်သည့် ပိုင်ဆိုင်ကြောင်းခိုင်လုံသည့် အထောက်အထားနှင့် စာရွက်စာတမ်း များဖြင့် တင်ပြနိုင်ပါသည်။ ယင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံသည် တစ်စုတစ်စည်းသော မြေဆိုင်ရာမှတ်တမ်းမှတ်ရာစနစ်မရှိခြင်းနှင့် မြေပိုင်ဆိုင်မှု အထောက်အထားများသည်လည်း အမျိုးမျိုးသော စာရွက်စာတမ်းပုံစံများ (အခွန်ပြေစာ၊ ဖောင်ပုံစံများ စသည်) ဖြင့် ဖော်ပြလျက်ရှိကြောင်းကို ပြသ နေပြီး အဆိုပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် အမျိုးမျိုးသော မတူညီသည့် စာရွက်စာတမ်း အထောက်အထားပုံစံများကို လက်ခံနိုင်သည့် အနေအထားကို ပေးအပ်ထား ပါသည်။
- MIC သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မတီများသည် လျှောက်ထားလွှာကို သတ်မှတ်အရည်အချင်းများအရနှင့် မြေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အောက်ပါအချက်များ ပါဝင်ခြင်းရှိ- မရှိ စိစစ်ပါသည်။
- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူက LRA အတွက် လျှောက်ထားသည့်မြေသည် လက်ရှိ အချိန်တွင် ဖြစ်စေ၊ အသုံးချမှုရည်ရွယ်ချက် ပြောင်းလဲခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ပြီးဆုံးပြီး နောက်တွင်ဖြစ်စေ သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများနှင့်အညီ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်း ရည်ရွယ်ချက်အတွက် အသုံးပြုနိုင်ခြင်း ရှိရပါမည်။
- အကယ်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူမှ အသုံးပြုရန် အဆိုပြုထားသည့် မြေ၏ သဘာဝ မြေမျက်နှာသွင်ပြင် သို့မဟုတ် မြေအနိမ့်အမြင့်အနေအထားအား သိသာ ထင်ရှားစွာပြောင်းလဲရန်လိုအပ်ခဲ့လျှင်၊

- မည်သည့် အခြေအနေမျိုးအား သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို (တစ်နည်းအားဖြင့်) မည်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေမျိုးဖြစ်ပါက အကျုံးဝင်မည် ဖြစ်ကြောင်းကို ဥပမာဖြင့် ဖော်ပြခြင်းမရှိသော်လည်း LRA တွင် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် (ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု) အခြေအနေများ လိုအပ်ခြင်း ရှိ-မရှိ၊

တစ်ဖန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအား LRA ကို ထုတ်ပေးရန်အတွက် MIC သို့ (၁) မြေ သို့မဟုတ် အဆောက်အဦး ငှားရမ်းခြင်းစာချုပ် (၂) မြေငှားရမ်းကာလ (၃) မြေအသုံးပြုခွင့် ပြောင်းလဲခြင်း အတည်ပြုချက်တို့ကို မိတ္တူများနှင့်တကွ ပေးအပ်တင်ပြရပါမည်။ ထို့ပြင် မြေငှားရမ်းခြင်းစာချုပ်ကို စာချုပ်စာတမ်းများမှတ်ပုံတင်ရုံးတွင် စာချုပ်စာတမ်းမှတ်ပုံတင်ခြင်းအက်ဥပဒေနှင့်အညီ မှတ်ပုံတင်ရပါမည်။

ရင်းမြစ်- မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနည်းဥပဒေများ

MIL နှင့် MIR တို့တွင် ဆောင်ရွက်ရမည့်အဆင့်များကို အသေးစိတ် သတ်မှတ်ထားသော်လည်း MIL သည် အချို့အရေးကြီးသည့် ရှင်းလင်းခြင်းအချက်များ ပျောက်ဆုံးနေပါသည်။ MIL နှင့် MIR နှစ်ခုလုံးတွင် MIL နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် စိတ်ရှုပ်ထွေးမှုကို ဖြစ်စေသည့် ကွာဟမှုဖြစ်သည့် အခြားမြေလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ချိတ်ဆက်မှု အသေးစိတ်ကို ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။ DICA သည် ၎င်း၏ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများလျှောက်ထားနိုင်ရန် အလုပ်သမားဥပဒေနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဥပဒေအရ လိုအပ်ချက်များကို ရှင်းလင်း ထားသော်လည်း မြေဥပဒေနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ရှင်းလင်းချက်များ မရှိပါ။ အမျိုးမျိုးသော လားရာများဖြင့် ရှင်းလင်းနိုင်ပါသည်-

- *MIL ၏ LRA လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေဥပဒေများအရ မြေအသုံးပြုခွင့် ရရှိနိုင်သည့် လိုအပ်ချက်များအကြား ဆက်သွယ်မှုနှင့် အစီအစဉ်တကျဆောင်ရွက်ခြင်း။* DICA သည် LRA လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို သီးခြား မြေဥပဒေများအရ ရှုပ်ထွေးသည့် မြေအသုံးပြုခွင့်ရရှိရန်လိုအပ်ချက်များမှ ရှောင်လွှဲသွားရန် ခွင့်မပြုခြင်းကို တရားဝင်မဟုတ်သော်လည်း (တစ်ဖက်လှည့်ဖြင့်) ဖော်ပြထားပါသည်။ LRA လုပ်ငန်းစဉ်သည် မြေငှားရမ်းခွင့်ကာလအား အသုံးချရန် အပြည့်အဝခွင့်ပြုထားသည့်အတွက် နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် TIPRA အရ ငှားရမ်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကန့်သတ်ထားချက်များကို ရှောင်လွှဲရန်ခွင့်ပြုနေပါသည်။ မြေငှားရမ်းသည့် မြေပိုင်ရှင်သည် ငှားရမ်းခြင်းသည် ဥပဒေအရပြီးဆုံးခြင်းနှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်း မတိုင်မီတွင် နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအပေါ် မည်သည့်

ကန့်သတ်မှုမျိုးကိုမဆို လိုက်နာခြင်းအပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာ အတည်ပြုချက်နှင့် သက်ဆိုင်ရာမြေ အမျိုးအစားအတွက် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့် သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လိုက်နာရန် လိုအပ်လျက်ဆဲဖြစ်ပါသည် (အောက်တွင် ထပ်မံ ဆွေးနွေးထားပါသည်)။

- *MIL* နှင့် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိခြင်းကဲ့သို့သော အစိုးရအေဂျင်စီမှတစ်ဆင့် မြေရရှိ ခြင်းအကြားဆက်သွယ်ချက်၊ မြေအသုံးပြုခွင့်သည် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခွင့် သဘောတူညီမှုစာချုပ်တွင် အကျုံးဝင်ပြီးဖြစ်ခြင်းလား သို့မဟုတ် LRA လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဖြတ်သန်းသွားရန် လိုနေသေးခြင်းလားကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ စွမ်းအင်စီမံကိန်းတွင် အတွေ့အကြုံရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူက လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခွင့်တွင် ပါဝင်သည့် မြေအသုံးပြုခွင့်သည် အထူးသဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခွင့် လုပ်ငန်းစဉ်အရ အကျုံးဝင်မှု မရှိကြောင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ သူများသည် မြေအရင်းအမြစ်အတွက် မိမိကိုယ်တိုင် ပြင်ဆင်ရကြောင်း အကြံပြု ပုံရပါသည် (VDB-Loi, 2018)။ လက်တွေ့တွင် မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၊ ပြန်လည် နေရာချထားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ (၂၀၁၉) အရ အစိုးရ သည် ပြည်သူလူထုအကျိုးငှာ မြေကို သိမ်းပိုက်နိုင်ရာတွင် ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံ သူများ၏ စီမံကိန်းများလည်း ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ ယူဆနိုင်သည်မှာ (လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ခွင့်ကဲ့သို့သော) သီးခြားလုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ် မရှိဘဲ မြေကိုတိုက်ရိုက်ငှားရမ်းခြင်းအားဖြင့်လည်း အစိုးရအဖွဲ့အစည်းထံမှလည်း ငှားရမ်းနိုင်ပြီး ယင်းသည် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် DICA သည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများထံမှ မြေငှားရမ်းပါက ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံး၏ အတည်ပြုချက်နှင့် (Box ၈-၄) ထဲမှ အစီအစဉ်များလိုအပ်မည်ဟု ဖော်ပြ ထားပါသည်။
- *MIL* ၏ *LRA* လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် အခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိုသိမ်းယူခြင်းများအကြား ဆက်သွယ်မှုနှင့် အစီအစဉ်တကျဆောင်ရွက်ခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာမြေအသုံးပြုခွင့် သည် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းဥပဒေ (သို့မဟုတ် အခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသိမ်းဆည်း ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များ) အရ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် စီမံကိန်း၏ အစိတ် အပိုင်း တစ်ရပ်အဖြစ် အလိုအလျောက် လက်လွှတ်လိုက်ရမည်လား သို့မဟုတ် *LRA* လုပ်ငန်း စဉ်ကို ဖြတ်သန်းသွားရန် လိုနေသေးခြင်းလားကို ခွဲခြားသတ်မှတ် ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

- နိုင်ငံခြားသားများ၏ မြေသုံးပြုခွင့်အားပေါင်နှံခြင်းကိစ္စရပ်တွင် MIL နှင့် အခြား အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများအကြား ဆက်သွယ်မှု။ TIPRA အရ နိုင်ငံခြားသားများသည် အစိုးရ၏ အထူးခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ မရွေးမပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းပေါင်နှံခြင်းဖြင့် ရယူမှုကို ခွင့်ပြုထားခြင်းမရှိပါ။ သို့ရာတွင် MIC တွင် MIL အရ မြေနှင့် အဆောက်အဦးများအပေါ်တွင် လုံခြုံစိတ်ချမှုပေးရန်အတွက် နိုင်ငံခြားသားများ၏ အရည်အချင်းကို ကိစ္စရပ်တစ်ခုချင်းအလိုက် အကဲဖြတ်စိစစ်ရန် အခွင့်အာဏာရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတော် ဗဟိုဘဏ်၏ ထောက်ခံချက်ကို ဦးစွာရယူရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းကို ပေါင်နှံရန် အခွင့်အရေးနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည်လည်း မြေဥပဒေများ၏ သီးခြားပြဋ္ဌာန်းချက်များအပေါ်တွင် မူတည်နေပါသည်။ မြေအသုံး ပြုခွင့် ပေါင်နှံခြင်း လုပ်ငန်းတစ်ခုလုံးကို ထပ်မံရှင်းပြနိုင်ပါသည်။

သင့်တော်သည့် အခွန်စနစ် စွမ်းဆောင်ရည်မပြည့်ဝခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိအခွန်စနစ်သည် ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းအပေါ် အခွန်လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ထိရောက်သည့် နိုင်ငံတော်၏အခွန်ဘဏ္ဍာစုဆောင်းမှုကို တက်ကြွလာစေရန် ပျက်ကွက်လျက် ရှိပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၁၈) က ကျေးလက်ဧရိယာတွင် စီမံအုပ်ချုပ်မှုစရိတ်သည် ကောက်ခံရရှိသည့်အခွန်ထက် ကျော်လွန်နေကြောင်း မှတ်ချက်ပြုပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်း၌ စိုက်ပျိုးမြေအတွက် အခွန်ငွေများကို ယခုထက် နှစ်ပေါင်း ၇၀ ထက်ပို၍ နောက်ကျစွာ တည်ဆောက်ထားသည့် ဇယားပါခေတ်အဆက်ဆက် ကောက်ခံခဲ့သည့် နည်းလွန်းသောနှုန်းများဖြင့် စည်းကျပ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ မြို့များတွင် တန်ဖိုးကို အခြေခံ၍ တွက်ချက်ကောက်ခံသည့် သင့်တော်သော ပိုင်ဆိုင်မှု ပစ္စည်းအခွန် မရှိပါ။ ယင်းအစား ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် “စံငှားရမ်းခနှုန်းထား” ၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကို အဆောက်အဦးအခွန်အဖြစ် ပုံသေကောက်ခံပါသည်။ နိုင်ငံအများစု အထူးသဖြင့် မြို့ပြဧရိယာများတွင် တန်ဖိုးကိုအခြေခံ၍ တွက်ချက်ကောက်ခံသည့် သင့်တော်သော ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းအခွန်အပေါ်တွင် မှီခိုနေရပါသည်။

ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၁၈) အရ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အမြင့်ဆုံး ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းလွှဲပြောင်းမှုအခွန်များထဲတွင် တစ်ခုအပါအဝင်အဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံသည် မှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ဆောင်ရွက်ရန် ဆွဲဆောင်မှုမက်လုံးကို ထပ်မံပျက်ပြားရန် ဖန်တီးနေသည့်နှင့် / သို့မဟုတ် ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းဈေးနှုန်းကို မကြော်ငြာစေရန် တွန်းပို့နေသည့် ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းမှု အခွန်ရှိပါသည်။ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းလွှဲပြောင်းမှုအခွန်သည် (၁) ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းကို ဝယ်ယူသည့်သူသည် ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်း၏ တန်ဖိုးအပေါ်တွင်မူတည်၍ ၃ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း

အကြားတွင် တဖြည်းဖြည်းတိုး၍ ပေးဆောင်ရပါသည်။ (၂) ထို့ပြင် စည်ပင်သာယာ ကော်မတီများ၏ နယ်နိမိတ်သုံးခုအတွင်းတွင် တံဆိပ်ခေါင်းခွန် ၂ ရာခိုင်နှုန်း သို့မဟုတ် ယင်းပြင်ပတွင်တည်ရှိပါက ၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ (၃) ရောင်းချသူမှ ပုံသေနှုန်းထား ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း ဖြင့် ဆောင်ရသည့်အခွန်တို့ သက်ရောက်ပါသည်။ အဆိုပါနှုန်းထားများသည် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံ များနှင့် အခြားဒေသများမှ ကောက်ခံသည့်နှုန်းထားများနှင့် လုံးဝကွာခြား ပါသည်(ဥပမာ- ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် မလေးရှားနိုင်ငံတွင် ၂ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၃ ရာခိုင်နှုန်းအထိ အသီးသီးရှိကြပါသည်။)။ ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၁၈) က (အခြား အိမ်နီးချင်းအာဆီယံနိုင်ငံများနှင့် တန်းတူ) ၂ ရာခိုင်နှုန်း ထက်မပိုအောင်အထိ ဖယ်ထုတ်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် လျော့ချခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ မှတ်ပုံတင် ခြင်းကို အားပေးရန်အတွက် ယခင် တရားဝင် မဟုတ်သည့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခဲ့မှုများကို လွတ်ငြိမ်းခွင့်ပေးခြင်း တို့ကိုပြုလုပ်ရန် အကြံပြုပါသည်။

နိုင်ငံတော်၏ မဖြစ်မနေ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်အားနည်းခြင်း

မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၊ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဥပဒေ အသစ်ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။ တစ်ဖန် ဥပဒေ အသစ်သည် ကိုလိုနစ်ခတ် (မြေသိမ်းဆည်းခြင်းအက်ဥပဒေ ၁၈၉၄) အရ လက်ရှိ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ဖျက်သိမ်း၍ (ယင်းသည် သမ္မတက အသက်ဝင်လာရန် သဘောတူညီမှု ရရှိရန် လိုအပ်သေးသည်) အသက်ဝင်လာပါသည်။

အစောပိုင်း မျက်မှောက်ရေးရာ ဟောပြောသူတို့က မြေသိမ်းဆည်းမှုနှင့် ပြန်လည် နေရာချထားမှု၊ ပြန်လည်ထူထောင်မှုတို့အပြင် အနာဂတ်မြေသိမ်းဆည်းမှုအတွက် ပတ်ဝန်း ကျင်နှင့် လူမှုရေးသက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ချက် ပါဝင်စေရန် လိုအပ်သည့် အချက်များအပေါ်၌ ဥပဒေ၏ ပေါင်းစည်းထားမှုကို ချီးကျူးပြောဆိုကြပါသည်။ ယင်းသည် ဒေသခံလူထု၏ သမိုင်းကြောင်းနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်တို့အရ ကာကွယ်ရန် အခွင့်အရေးကို ပေးအပ် ထားပြီး မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၊ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တို့အား အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင်လည်း ဒေသခံလူထုများ၊ နည်းပညာပိုင်း ဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်သူများအပြင် အစိုးရအရာရှိများနှင့် မြေပိုင်ရှင်များကို လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလုံး တွင် ပါဝင်စေခြင်းဖြင့် ပို၍ ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ဖော်ပြထားပါသည် (VDB-Loi, 2019)။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ ရည်မှန်းချက်များကို လိုက်နာရန်အတွက် ဥပဒေ၏ ကောင်းကွက်အရည် အချင်းများ၏ ဂုဏ်သိက္ခာကိုထိခိုက်ခြင်းမရှိသော်လည်း ဥပဒေအသစ်သည် ယခင် အုပ်ချုပ်မှု စနစ်၏ အားနည်းချက်များစွာတွင် ၎င်း၏ ရည်မှန်းချက်ကို မရောက်နိုင်ဘဲ ဖြစ်နေပါသည်။

နိုင်ငံတော်ကမဖြစ်မနေ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းသည် လက်ခံနိုင်သည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံအများအပြားတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ သို့မဟုတ်

အခြားဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်အရ အများပြည်သူအကျိုးအတွက်၊ ပြည်သူ့အသုံးပြုရန် အတွက် နှင့်/ သို့မဟုတ် အများပြည်သူအကျိုးအတွက် ပြည်သူပိုင် သိမ်းဆည်းခြင်းကို ခွင့်ပြု ထားပြီး ယင်းသည် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံ၊ ပြည်သူပိုင် အဆောက် အဦး အသုံးပြုခြင်းများနှင့် (စစ်ရေးအရ) ကာကွယ်ရေးရည်ရွယ်ချက်စသည့် အကြောင်းရင်း များအတွက် ဖြစ်ပေါ်မှုကို ယူဆောင်လာစေပါသည်။

ဥပဒေအသစ်အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ယနေ့ခေတ် ဥပဒေစနစ်သည် နိုင်ငံတော်၏ မဖြစ် မနေ မြေသိမ်းဆည်းခြင်း (မြေကိုပြည်သူပိုင်သိမ်းခြင်း) အတွက်၊ ပြည်သူပိုင်သိမ်းဆည်းခြင်း သည် သက်ဆိုင်ရာဥပဒေနှင့်အညီ၊ ပြည့်စုံလုံလောက်ပြီး ထိရောက်သည့် လျော်ကြေးကို ချက်ချင်းပေးခြင်းဟူသည့် လုပ်ငန်းစဉ်အောက်တွင် ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားအတွက်သာလျှင် ဖြစ်သင့်သည်ဟု ကောင်းမွန်စွာ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ဖွင့်ဆို သတ်မှတ်ချက်ထားပြီး အသိ အမှတ်ပြုထားသော နိုင်ငံတကာကလက်ခံနိုင်သည့် စံနှုန်းနှင့် ကိုက်ညီသည့် ဥပဒေ အပြည့်အဝ ကျင့်သုံးသည့် အပြုအမူဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည့် အကာအကွယ်များ တည်ဆောက်ရန် ပျက်ကွက်လျက်ရှိပါသည်။ ယင်းသည် NLUP နှင့် MIL ကဲ့သို့သော အခြားပြည်တွင်း လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍လည်း ရည်ရွယ်သည့် နေရာကို မရောက်ရှိဘဲ ဖြစ်နေပါသည်။ (MIL ၏ ဆွေးနွေးမှုအတွက် အခန်း (၁၀) ကို ကြည့်ပါ။)

ဥပဒေအသစ် ထုတ်ပြန်ပြီးသည့်တိုင် အစိုးရကဏ္ဍမှ မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၊ လျော်ကြေးပေးခြင်း သို့မဟုတ် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြီးပြည့်စုံသည့် ဥပဒေအဖြစ် မရှိသေးဘဲ ယင်းအစား ဥပဒေအပိုင်းပိုင်း အစစများသာ ရှိနေကြပါသည်။ လျော်ကြေးပေး ခြင်းအပါအဝင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ကိုက်ညီမှုအားသေချာစေရန် ထားရှိမည့် နည်းလမ်း တကျပြုလုပ်ထားသည့် စံနှုန်းမရှိပါ။ သက်ရောက်မှုရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်က အကူအညီ တောင်းခံနိုင်သည့် လွတ်လပ်သည့် အယူခံအဖွဲ့နှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးအတွက် တိကျ သည့် နည်းဥပဒေများလည်း မရှိသေးပါ။^၂ သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့် လက်ပန်း တောင်း ကြေးနီသတ္တုတွင်းတို့တွင် အချို့သက်ဆိုင်ရာ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်း ဆောင်ရွက်မှုများဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း ယင်းနေရာများတွင် ပြစ်တင်ရုံချမှုများ များပြားခဲ့ ပါသည်။

ဥပဒေအသစ်သည် ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးတွင် ပြဿနာဖြစ်စေနိုင်ခြင်းများ တူညီစွာ ကျန်နေဆဲ ပင်ဖြစ်သည်။ အခြားကိစ္စရပ်များအကြားတွင် ယင်းသည် “အမျိုးသားစီးပွားရေး မူဝါဒအရ တိုင်းပြည်၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု” ဖြစ်စဉ်အတွက် အပါအဝင် လျော့ရဲပြီး ကန့်သတ်ချက် မရှိသော အများပြည်သူအကျိုးအတွက်ဟူသည့်ရည်ရွယ်ချက်အောက်တွင် နိုင်ငံတော်က မဖြစ်မနေ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းကို ခွင့်ပြုခြင်းဖြင့် လျှောက်ထားမှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်

ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းထားပါသည်။ ‘အများပြည်သူအကျိုး’ အဖြစ် ဥပဒေပညာအရ လက်ခံထားသည့် အရည်အချင်းသတ်မှတ်မှု မရှိသည့်အတွက်ကြောင့် တစ်ဦးတစ်ယောက် သည် စီမံချက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ကို စိတ်ကူးထားလျှင် ယင်းသည် အဆိုပါ စဉ်းစားချက် အတွင်းသို့ ကျရောက်သွားနိုင်ပါသည်။ ဥပဒေအသစ်သည် အဓိကအားဖြင့် အစိုးရသည် မည်သည့် ရှင်းလင်းသည့် နယ်နိမိတ်ကန့်သတ်ချက်မှမရှိဘဲ ပုံမှန်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှ သွေဖယ်၍ ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ခွင့်ပြုသည့် ‘အဆောတလျင်မြေသိမ်းဆည်းခြင်း’ ဟူသည့် သီးခြားအုပ်ချုပ်မှု တစ်ခုကိုလည်း တည်ထောင်ထားပါသေးသည်။ အချို့အခြေအနေများတွင် ယင်းကဲ့သို့သော ‘အဆောတလျင် မြေသိမ်းဆည်းခြင်း’ သည် မြန်မာနိုင်ငံက အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ အဖြစ် ပါဝင်ထားသည့် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်ကို ချိုးဖောက်ရာရောက်သည့် အင်အားသုံး၍ နှင်ထုတ်ခြင်းကို ဖြစ်နိုင်ချေရှိပါသည်။ (MCRB, 2018; PILPG, 2017a)

မတော်မမှန်သောဆောင်ရွက်မှု၏ အန္တရာယ်ရှိမှုသည် လွတ်လပ်သည့် ပြန်လည် သုံးသပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်မရှိသဖြင့် ပိုမိုဆိုးရွားလာပါသည်။ ဥပဒေသည် အစိုးရအား ယင်း၏ ကိုယ်ပိုင် ပြည်သူပိုင်သိမ်းပိုက်ခြင်း ဆောင်ရွက်မှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဥပဒေဆိုင်ရာတွင် ‘အများ ပြည်သူအကျိုး’ သို့မဟုတ် ‘အဆောတလျင်’ အခြေအနေကျရောက်ချိန်တွင် အဆုံးစွန် အလုံးစုံ ဆုံးဖြတ်နိုင်မှုကို သတ်မှတ်နိုင်သော ကျယ်ပြန့်သည့် တစ်ဦးတည်းဆုံးဖြတ်နိုင်သည့် အာဏာကို ပေးအပ်ထားပါသည်။ ယင်းသည် သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်၏ ရှင်းလင်းသည့် ယိုယွင်းအားနည်းချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဥပဒေအရ တိုင်တန်းနိုင်မှုသည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများမှသာ လက်ခံ၍ ဆုံးဖြတ်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းအတွက် တရားရုံးတွင် တိုင်ကြား၍မရနိုင်ဘဲ တရားရုံးသည် လျော်ကြေး နှင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုကို သတ်မှတ်ရန်အခန်းကဏ္ဍ၌သာ ရှိပါသည်။

ရှင်းလင်းသည့် အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ခြင်းများမရှိခြင်းသည် ဥပဒေတွင် မည်သူ အတွက် အခွင့်အရေးကို ပြဋ္ဌာန်းထားသည်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ထပ်မံစဉ်းစားစရာ မသေချာမှု များကို ဖြစ်စေပါသည်။ ယင်းသည် ‘မြေပိုင်ခွင့်ရှိသူ’ သည် ‘မြေကို ခိုင်လုံသောအထောက်အထားဖြင့် ပိုင်ဆိုင်သူနှင့် ၎င်း၏အိမ်ထောင်သားစု’ ဖြစ်သည်ဟူ၍ ဥပဒေအရ လျော်ကြေး ပေးခြင်းနှင့် ထိခိုက်နစ်နာခြင်းသည် မည်သူနှင့်သက်ဆိုင်သည်ကို ယောင်ဝါးဝါးဖြစ်စေသော ပညာရပ် ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ၎င်းသည် ‘ခိုင်လုံသည့်အထောက်အထား’ ဟူ၍ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ကန့်သတ်ချက်ဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားလျက် မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသူ ဖြစ်ရန် အလားအလာအဖြစ် ပြည့်စုံမှုမရှိသည့် စာရင်းကိုပေးထားပြီး- ထုံးတမ်းစဉ်လာများ နှင့်အညီ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ကိုင်ဆောင်ထားသူများအားလုံးအပြင် မြေ မှတ်တမ်းတွင် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ထားသူ သို့မဟုတ် တည်ဆဲဥပဒေများအရ မြေ

သိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်မှုရှိသူများကို အသိအမှတ်ပြုထားသည် - အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်သည် မည်သို့အကျိုးသက်ရောက်မည်ကို ရှင်းလင်းမှုမရှိဘဲ ကျန်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ရှေ့တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း စာရွက်စာတမ်းအထောက်အထားများ မရှိခြင်း သို့မဟုတ် ချို့ယွင်းအားနည်းနေခြင်းနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်သည် အခြားဥပဒေများတွင် အပြည့်အဝ အသိအမှတ်ပြုထားခြင်းမရှိပါ။ အကယ်၍ ဥပဒေတွင်သတ်မှတ် ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရများက ‘ခိုင်လုံသောအထောက်အထား’ ဟု ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ခြင်းအတွက် မျှတမှန်ကန်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်ခဲ့လျှင် ယင်းသည် ရှင်းလင်းမှုမရှိပါ။

အလားတူစွာပင် “သိမ်းဆည်းမြေတွင် ဆက်နွယ်ပတ်သက်သူ” အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်သည် အခြားပုဂ္ဂိုလ်အနေဖြင့် ဥပဒေအရ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းမှပေါ်ပေါက်လာသည့် ထိခိုက်နစ်နာမှုကို ခံစားရသည့် အတိုင်းအတာနှင့်ပတ်သက်၍ မေးခွန်းများ ပေါ်ပေါက်လာစေလျက် ထူးဆန်းစွာ ကျဉ်းမြောင်းနေပါသည်။ ညီညွတ်ကိုက်ညီမှုမရှိသည့် ဝေါဟာရများကို ဥပဒေတစ်ခုလုံးတွင် သုံးနှုန်းထားသည့်အတွက် ဥပဒေဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းမှုကို ထပ်မံဖီလာစေပါသည် (ဥပမာ- ‘မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသူ’၊ ‘ဥပဒေအရ မြေသိမ်းဆည်းခြင်း ခံရသူ’၊ ‘သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူ’)။

ဥပဒေအသစ်သည် ဗဟိုကော်မတီက မြေသိမ်းဆည်းရန် အလိုရှိကြောင်းကြေငြာသည့် အမိန့်ကြော်ငြာစာ ထုတ်ပြန်ပြီးသည့်နောက်တွင် ဥပဒေအရ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် သက်ဆိုင် သည့် ကိစ္စရပ်များဖြစ်သည့် မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသူများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းများကို တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် မြေသိမ်းဆည်းမှု အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေး အဖွဲ့ကိုလည်း ပေးအပ်ထားပါသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုအတွက် အနိမ့်ဆုံး စံနှုန်း သတ်မှတ်ထားသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါဝင်ခြင်းမရှိပါ။ (ဥပမာ-သက်ဆိုင်ရာ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသူနှင့် လုပ်ဖော် ကိုင်ဖက်များအား သတ်မှတ်ခြင်းနှင့်ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု လုပ်ငန်းစဉ်တွင် မည်သည်တို့ ဖွဲ့စည်းပါဝင်မည်ကို သတ်မှတ်ခြင်း၊ အနည်းဆုံးပေးအပ်မည့် အချိန်နှင့် ပတ်သက်သည့် ဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စများ၊ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုပုံစံနှင့် ပါဝင်မှုနှင့် လုံလောက်၍ မျှတသည့်လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ရန် သေချာစေရေးအတွက် လိုအပ်သည့် အနည်းဆုံး ရှိရမည့်စံနှုန်းများကို လိုက်နာခြင်း စသည်တို့)

ယင်းသည် ရလဒ်အပေါ်တွင် မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသူက ကျေနပ်မှုမရှိလျှင်ပင် မည်သည့် နည်းဖြင့်မဆို သိမ်းဆည်းခြင်းကို ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ခွင့်ပြုသဖြင့် ဥပဒေသည် အစိုးရကို မျှတသည့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းရလဒ်များသို့ ရောက်ရှိစေရန်အတွက် အနည်းငယ်သော ဆွဲဆောင်မှုကိုသာ ပေးအပ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဥပဒေသည် “ဤဥပဒေအရ ပေးအပ်သော လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ထမ်းဆောင်လျက်ရှိသောအဖွဲ့ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂိုလ်အား

ဟန့်တားခြင်း၊ နှောင့်ယှက်ခြင်း သို့မဟုတ် ပိတ်ပင်တားဆီးခြင်း” ကဲ့သို့သော ပြဋ္ဌာန်းချက် များဖြင့် ခုခံပိုင်ခွင့်အတွက်ကိုလည်း ဥပဒေတွင် ကောင်းကောင်းကန့်သတ်ထားပြီး ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းမှုတွင် သက်ရောက်မှုရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဖိအားပေးနိုင်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် ထောင်ဒဏ်အပါအဝင် တင်းကျပ်သည့် ပြစ်ဒဏ်များဖြင့်လည်း ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုတွင် အနည်းဆုံးရှိရမည့် စံနှုန်းများရှိရန်မကြိုးစားခြင်းသည် ခက်ခဲနှင့် ပြီးသော လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပို၍ ရှုပ်ထွေးစေပြီး ရည်ရွယ်ချက်မရှိသော်လည်း တရားရုံးသို့ အယူခံဝင်သည့် ကိစ္စရပ်များ အများအပြားကို ဦးတည်စေပါသည်။

လျော်ကြေးနှင့် ထိခိုက်မှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့်ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် တူညီစွာပင် မရှင်းလင်းဘဲ လုံလောက်ပြည့်စုံပြီး ထိရောက်သည့် လျော်ကြေးကို ချက်ချင်းပေးလျော်ခြင်း ပြုသည့် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းနှင့်လည်း အနည်းငယ်သာ ဆင်တူမှုရှိပါသည်။ လျော်ကြေးအဖြစ် “သိမ်းဆည်းခံရသည့် မြေနှင့်အဆောက်အအုံရှိ ဒေသ၏ ကာလပေါက်ဈေး” နှင့် ပြန်လည် နေရာချထားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းကုန်ကျစရိတ်တို့ကို ထည့်ပေါင်း၍ သတ်မှတ် ထားပါသည်။ ဥပဒေတွင် “ဒေသ၏ ကာလပေါက်ဈေး” ကိုလည်းကောင်း သို့မဟုတ် မည်သည့်အချိန်တွင် မည်သို့စိစစ်သတ်မှတ်မည်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းအကြောင်းအရာများ အား ယခု မပြဋ္ဌာန်းထားရသေးသော နည်းဥပဒေတွင် စည်းကမ်းများသတ်မှတ်ပေးမည်ကို လည်းကောင်း ရှင်းလင်းထားခြင်းမရှိပါ။ အချို့ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် မြေပေါ်တွင် ရာသီပေါ်သီးနှံစိုက်ပျိုးခြင်း၏ တန်ဖိုးများကို ကိုယ်စားပြုသော်လည်း ဥပမာ-သဘာဝအရင်း အမြစ်များ၊ တောတောင်၊ ကန်များနှင့် မြစ်များကဲ့သို့ အခြားဝင်ငွေရရှိအောင် အသုံးပြုနိုင် သည့် ပစ္စည်းများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမရှိပါ။ ဥပဒေသည် လျော်ကြေးနှင့် ထိခိုက် နစ်နာမှုအတွက် ငွေပေးချေရမည့် အချိန်နှင့် ပုံစံတို့နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ငွေပေးချေခြင်းအတွက် သတ်မှတ် စံပြုပုံစံအတွက်လည်း နုတ်ဆိတ်နေပါသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် လျော်ကြေးသည် ကြန့်ကြာမှုမရှိဘဲ နိုင်ငံတော်က ပစ္စည်းဥစ္စာကို အမှန် တကယ်သိမ်းယူခြင်းမပြုမီ ချက်ချင်းပေးသင့်ပြီး အလွယ်တကူလဲလှယ်နိုင်၍ လွတ်လပ်စွာ သုံးစွဲနိုင်သော ငွေကြေးစနစ်ဖြင့် ပေးချေရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပစ္စည်းသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ပစ္စည်းသိမ်းဆည်းပြီးသည့်အခါ တန်ဖိုးကျသွားလေ့ရှိသဖြင့် ပစ္စည်းသိမ်းဆည်းခြင်းကို အများပြည်သူသို့ ကြေငြာသည့်အချိန် သို့မဟုတ် မတိုင်မီချက်ချင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သို့မဟုတ် သိမ်းဆည်းသည့်အချိန် စသည်ဖြင့် မည်သည့်အချိန်တွင် သက်ရောက်မှု ရှိမည်ဆိုခြင်းသည် ပစ္စည်း၏ “မျှတမှုရှိသည့် ဈေးကွက်တန်ဖိုး” နှင့် ကိုက်ညီထင်ဟပ်ရန် လည်း လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါ စိစစ်မှုသည် အထူးသဖြင့် မြေမှတစ်ဆင့် ဝင်ငွေရရှိအောင် ဖန်တီးပေးရန် အလားအလာရှိသည့် အရာများရှိခဲ့လျှင် ထိုအရာအားလုံးအား ကိုယ်စားပြု ပါသည်။ ယင်းသည် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူက အနာဂတ်တွင် ဆုံးရှုံးနိုင်

ချေရှိသည့် အလားအလာများအတွက် နောက်ကြောင်းပြန် တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်းနည်းလမ်း (backward-looking valuation methods) [ဥပမာ - တိမ်မြုပ်နေသည့်စရိတ်များ (sunk costs) သို့မဟုတ် တန်ဖိုးအစားထိုးခြင်းနည်းလမ်း (replacement value methods)] ဖြင့်တွက်ချက်သည့် ယခုအချိန်ထက်ပိုများသည့် မြေတန်ဖိုးဖြစ်သည့် လက်ရှိတန်ဖိုးကို တခါ တရံတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါသည်။ အဆိုပါ ဥပဒေအရ သိမ်းဆည်းခြင်းအတွက် လျော်ကြေးသတ်မှတ်မှုအတွက် စံတွက်ချက်ခြင်း ('မျှတသည့် ဈေးကွက်တန်ဖိုး') ကို ဥပမာ အားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံက အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်သည့် အာဆီယံဘက်စုံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူ စာချုပ်၏ ထည့်သွင်းသုံးနှုန်းထားပါသည်။ (အသေးစိတ်ကို အခန်း-၂၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကာအကွယ်ပေးခြင်းတွင် ကြည့်ပါ)

အစိုးရကဆောင်ရွက်သည့် သိမ်းဆည်းခြင်းများ၏ နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ပိုမို ကောင်းမွန် သော စီမံကိန်းများကိုသေချာစေရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိသည့် အခြားအဆင့်များထပ်မံလိုအပ်သည်ဟု ယင်းက ဆိုလိုပါသည်။ (ဥပမာ- မြေသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် ဆန္ဒအလျောက် မဟုတ်သော ပြန်လည်နေရာချထားခြင်း စွမ်းဆောင်မှုစံနှုန်းအမှတ် (၅) နှင့် IFC ၏ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု စနစ်များ စွမ်းဆောင်မှုစံနှုန်းအမှတ် (၁))

NLL ကို ကျင့်သုံးပြီးသည့်တိုင် အစိုးရမှ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းအတွက် နည်းဥပဒေများကို ချမှတ်မည့် ဥပဒေအမျိုးမျိုးဆက်လက် ပြဋ္ဌာန်းနေပါသည်-

- မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၊ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဥပဒေ အထက်တွင် မှတ်ချက်ပြုပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ယခင်ဥပဒေ (မြေသိမ်းဆည်းခြင်း အက်ဥပဒေ ၁၈၉၄) အရ မြေအတွက် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေများအချင်းအချင်း ထပ်နေသည့်အခါ၌ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မည်သည့်ဥပဒေက လွှမ်းမိုးမှုရှိသည်ကို ရှင်းလင်းမှု မရှိပါ။ ဥပဒေအသစ်သည် ယင်း၏ လျော်ကြေးနှင့် နစ်နာကြေး ပေးချေမှု စည်းကမ်းများမှ လယ်ယာမြေနှင့် VFV မြေကို အတိုင်း အတာတစ်ခုအထိ ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုထားသော်လည်း အခြားဥပဒေများနှင့် ဆက်သွယ်ချက်သည် ရှင်းလင်းမှုမရှိဆဲပင်ဖြစ်ပါသည်။ ညီညွတ်ကိုက်ညီမှုမရှိ သည့် အကောင်အထည်ဖော်မှုများ ဖြစ်လာစေမည့် ဆက်နွယ်ပတ်သက်မှုများ အတွက် စိုးရိမ်မှုများ ရှိဆဲဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေအသစ်သည် ၁၈၉၄ က ယခင် ဥပဒေကို ဖျက်သိမ်းခဲ့သော်လည်း ဥပဒေအဟောင်းအရ ထုတ်ပြန်ထားသည့် နည်းဥပဒေများနှင့် အမိန့်များသည် အကယ်၍ ဥပဒေအသစ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်

များနှင့် ဆန့်ကျင်မှုမရှိလျှင် ဆက်လက် သက်ရောက်မှုရှိဆဲဖြစ်သဖြင့် ယင်းတို့သည် ပို၍စိတ်ရှုပ်ထွေးခြင်းနှင့် မပြည့်မစုံဖြစ်ခြင်းတို့ကို ထပ်မံဖြစ်ပွားစေ ပါသည်။

- အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ (၂၀၁၁) သည် SEZ အတွင်းတွင် ဆောင်ရွက်သည့် မြေကို အခြေခံသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများလုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် လွှဲပြောင်းခြင်းနှင့် လျော်ကြေးပေးချေခြင်း စရိတ်များအတွက် တည်ဆောက်သူနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့အပေါ်တွင် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ထားရှိပါသည်။
- မြေလပ်၊ မြေလွတ်နှင့် မြေရိုင်းများဥပဒေ (၂၀၁၂) သည် အစိုးရကို နောက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် အခြေအနေများတွင် ပြန်လည်သိမ်းယူရန် ခွင့်ပြုထားပါသည်။
(၁) ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ သို့မဟုတ် သတ္တုသိုက် သို့မဟုတ် အခြားအရင်းအမြစ်များ ရှာဖွေတွေ့ရှိခြင်းနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆောက်လုပ်ခြင်း ကဲ့သို့သော ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားအတွက်၊ အဆိုပါအခြေအနေများတွင် လျော်ကြေးသည် ဥပဒေအရ ပိုင်ဆိုင်သည့် ပိုင်ရှင်၏ အမှန်တကယ်ကုန်ကျသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစရိတ်ကို လွှမ်းခြုံနိုင်သော လက်ရှိတန်ဖိုးဖြင့် တွက်ချက်သော်လည်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီမှုကို ရယူရပါမည်။ (၂) VFV မြေအား အသုံးပြုခွင့်သည် အသုံးပြုခြင်းအတွက် တင်းကျပ်သည့် အခြေအနေများ လိုက်နာခြင်းမှ ပျက်ကွက်ပါက လျော်ကြေးနှင့် လုံခြုံရေးအာမခံငွေ ဆုံးရှုံးခံရမှုနှင့်အတူ ရုပ်သိမ်းခံရပါမည်။
- လယ်ယာမြေဥပဒေ (၂၀၁၂) သည် FABs ကို မြေအသုံးပြုခြင်းအတွက် တင်းကျပ်စွာ သတ်မှတ်ထားသည့် အခြေအနေများ သို့မဟုတ် စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အပြည့်အဝ လိုက်နာမှုမရှိလျှင် LUCs အား ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခွင့်ပြုထားပါသည်။ မည်သည့်တိကျသည့် အကာအကွယ်ကိုမှ ပေးအပ်ထားခြင်းမရှိဘဲ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ်တွင်လည်း လွတ်လပ်သည့် တရားနည်းလမ်းကျသော ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းကို မရရှိနိုင်ပါ။ အကယ်၍ နိုင်ငံသားများ၏ မြေ၌တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းမှုနှင့် တည်ဆောက်ထားမှုများကို လုံလောက်စွာ ပေးလျော်ပြီးလျှင် အစိုးရသည် နိုင်ငံတော် သို့မဟုတ် ပြည်သူ့ အကျိုးစီးပွားအတွက် မြေကို ပြန်လည်ပိုင်ဆိုင်နိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။ ဥပဒေသည် နိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်ထားခြင်းဖြစ်စေ၊ မြေကိုတန်ဖိုးဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် လျော်ကြေးသတ်မှတ်ခြင်းအတွက် စည်းမျဉ်းနှင့် နည်းလမ်းတို့ကိုဖြစ်စေ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် တရားနည်းလမ်းကျစွာ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းကိုဖြစ်စေ ပေးအပ်ထားခြင်းမရှိပါ။ (PILPG, 2017)

- ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (၂၀၁၅) သည် ပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေး၊ လူမှုစီးပွား၊ ကျန်းမာရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လုံခြုံရေး သို့မဟုတ် ကျန်းမာရေး ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်မှုရှိနိုင်ပြီး လူထု၏ ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံရေးအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိစေမည့် မည်သည့်စီမံကိန်းကို မဆို အကျိုးဝင်မှု ရှိပါသည်။ ဆန္ဒအလျောက်မဟုတ်သည့် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းများ ပါဝင်သည့် အဆိုပါစီမံကိန်းများသည် ဆန္ဒအလျောက်မဟုတ်သည့် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် တာဝန်ရှိသည့် ဝန်ကြီးဌာနများက အသေးစိတ်လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများ ထုတ်ပြန်သည့် အချိန်အထိ (ကမ္ဘာ့ဘဏ်အဖွဲ့နှင့် အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်အပါအဝင် နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများက လက်ခံထားသော) ကောင်းမွန်သည့် နိုင်ငံတကာကျင့်သုံးဆောင်ရွက်မှုများကို ကိုင်တွယ်ကျင့်သုံးရမည်ဟု သီးခြားသတိပေးထားပါသည်။ ယခုထက်ထိ ထိုကဲ့သို့သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ထုတ်ပြန်နိုင်ခြင်း မရှိသေးသည့်အတွက် အဆိုပါနိုင်ငံတကာစံနှုန်းသည် EIA စီမံချက်များနှင့် ဆန္ဒအလျောက်မဟုတ်သည့် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းများအပါအဝင် မည်သည့်စီမံကိန်း အတွက်မဆို မဖြစ်မနေ အကျိုးဝင်ပါသည်။
- MIL သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသိမ်းပိုက်ခြင်း ပြုလုပ်အတွက် ဥပဒေနှင့်အညီဖြစ်ရန်၊ ခွဲခြားမှုမရှိသည့် အပြုအမူ နိုင်ငံတော်နှင့်နိုင်ငံသားများအကျိုးနှင့် မျှတပြည့်စုံလုံလောက်ပြီး သိမ်းဆည်းခြင်းပြုလုပ်သည့်အချိန်တွင်ရှိသော ဈေးကွက်တန်ဖိုးဖြစ်သည့် လျော်ကြေးကို ပေးခြင်းစသည့် အသေးစိတ်လိုအပ်ချက်များကို ချမှတ်ထားပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် MIL သည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ချိန်ညှိစမ်းသပ်မှု၊ အပြီးသတ်လျော်ကြေးကို ဆုံးဖြတ်ရန် အခြားအချက်များကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုပြုခြင်း (လက်ရှိနှင့် ယခင်က ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ထည့်သွင်းရေတွက်ခြင်းဖြင့် ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားနှင့် ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ အကျိုးစီးပွားကို မျှတစွာ စဉ်းစားပေးခြင်း၊ သိမ်းဆည်းရသည့်အကြောင်းရင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သက်တမ်းတစ်လျောက်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူက ရရှိနိုင်မည့် အကျိုးအမြတ်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသက်တမ်း) တို့ကို ပေးအပ်ထားပါသည်။

မြေအငြင်းပွားမှုများအတွက် လုံလောက်ပြည့်စုံသည့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းနည်းလမ်း မရှိခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အပိုင်းပိုင်းဖြစ်နေသော မြေအုပ်ချုပ်မှုသည် မြေဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် မတူညီသည့်အဖွဲ့ သုံးဖွဲ့ (ဗဟိုလယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့ - FAB၊ ဗဟိုမြေလပ်၊ မြေလွတ်နှင့်မြေရိုင်းများစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ၊ လယ်ယာမြေနှင့်အခြား မြေများ သိမ်းဆည်းခြင်းခံရမှုများ ပြန်လည်စိစစ်ရေးဗဟိုကော်မတီ) တို့ကို ပေးအပ်ထားသော်လည်း အခြားပြဿနာများမှာ အဆိုပါနည်းလမ်းအတွက် အဆင့်အသီးသီးတွင် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်နေသည့် အစိုးရအရာရှိများ၏ အခန်းကဏ္ဍများ၊ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များအပေါ် တိကျသည့်လမ်းညွှန်မှု သို့မဟုတ် အစိုးရအရာရှိများ သို့မဟုတ် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွင် ပါဝင်ခြင်းဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်ရန် သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုနိုင်ရန် အသုံးပြုရမည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မရှိခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အမျိုးအစား သတ်မှတ် ခွဲခြားမှုမရှိခြင်းသည် အောက်ခြေအဆင့်တွင် ဖြေရှင်းနိုင်သည့် အငြင်းပွားမှု သို့မဟုတ် နစ်နာမှုများကို အဆင်မြင့်အရာရှိများထံသို့ ရောက်စေပါသည်။ (MyJustice,2019 [3]) မြေပိုင်ရှင်များမှ တရားရုံးသို့ တိုင်တန်းသည့် ကိစ္စရပ်အချို့လည်း ရှိသော်လည်း တရားရေး စနစ်သည် နှေးကွေးရှုပ်ထွေးပြီး အချို့တွင် ခြစားမှုများရှိပါသည်။ (Kapoor et al., 2018) ထိုကဲ့သို့သော အကြောင်းအရာတွင် ပဋိပက္ခအများအပြားသည် ဖြေရှင်း၍မရနိုင်ပါ။ (San Thein et al., 2018)

လယ်ယာမြေဥပဒေသည် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းပုံစံကို တည်ဆောက်သော်လည်း အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခကြောင့် သမာသမတ်ကျမှုမရှိဟု ပြောဆိုခံရမှုများဖြင့် ဖိစီးလျက်ရှိပါသည်။ FAB သည် ခုခံပြောဆိုမှုများအတွက် တာဝန်ရှိသည့် တူညီသည့်စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ဖြစ်သည့် အတွက် တောင်သူလယ်သမားများသည် ၎င်းတို့၏ တန်တိုင်းမှုများကို FAB သို့ ယူဆောင် လာရပါမည်။ FAB ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အငြင်းပွားမှုအတွက် အပြန်အလှန် ဆုံးဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် တရားနည်းလမ်းတကျ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းအတွက် နည်းလမ်းများ မရှိပါ။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချက်သူတို့၏ တာဝန်ခံမှုအတွက် ထိန်းချုပ်မည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များလည်း ပါဝင်မှု မရှိပါ။ (PILPG, 2017)

VFV ဗဟိုကော်မတီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် နောက်ဆုံးအပြီးသတ်ဖြစ်ပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ပြင်ဆင်သည့် ပြင်ဆင်ချက်အရ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားလူမျိုးအဖွဲ့များ၊ တောင်သူလယ်သမား များ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ကျွမ်းကျင်သူများသည် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ကော်မတီများက ခန့်အပ်မည့်သူများသာဖြစ်ခြင်းကြောင့် VFV ဥပဒေ သည်လည်း လယ်ယာမြေဥပဒေကဲ့သို့ပင် သမာသမတ်ကျမှုမရှိခြင်းကို တူညီစွာ ကြုံတွေ့

ခံစားနေရပါသည်။ မူအားဖြင့် မြေအုပ်ချုပ်မှုသည် အစိုးရနှင့် ရွာသားများအကြားတွင် နိုင်ငံရေးအရ ဩဇာသက်ရောက်မှုရှိသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည့် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ လက်ထဲတွင် ထဲထဲဝင်ဝင်ကျရောက်နေပါသည်။ သို့ရာတွင် လုံလောက် သည့် စစ်ဆေးချိန်ညှိခြင်း မရှိခြင်းကြောင့် အဂတိလိုက်စားမှု အလေ့အကျင့်သည် အား အနည်းဆုံး တတ်နိုင်သူအပေါ်တွင် လွှမ်းမိုးနေပြီး အငြင်းပွားမှုအတွက် ခုံသမာဓိ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ‘အမြင့်ဆုံး ဈေးပေးသူ’ ကိုသာ မျက်နှာသာပေးလေ့ရှိပါသည်။ (Bountry et al., 2017)

တစ်ဖက်တွင် MIL သည် တရားဝင်အငြင်းပွားမှုအဆင်သို့ မရောက်မီ အငြင်းပွားမှုကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန်နှင့် ကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် သက်ရောက်မှုခံရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အား ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု အကူအညီပေးရေးကော်မတီသို့ တိုင်တန်းခွင့်ပြုထားသည့် နစ်နာမှုဖြေရှင်းရေး နည်းလမ်း အနည်းငယ်ရှုပ်ထွေးသည့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးနည်းလမ်းတစ်ရပ်ကို တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းကဲ့သို့သော သတ်မှတ်ဖြေရှင်းမှုမျိုးကို ဆောင်ရွက် နိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။ (အခန်း-၂ ကိုကြည့်ပါ။) ထို့ပြင် MIL ၏ ပြဋ္ဌာန်းမှုများသည် မြေဆိုင်ရာ သီးခြားဥပဒေများတွင် ပါဝင်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မည်သို့ အပြန်အလှန်သက်ရောက်မှု ရှိမည်ကို ရှင်းလင်းမှုမရှိပါ။ မူအားဖြင့် MIL သည် အခြားဥပဒေများအပေါ် လွှမ်းမိုးမှုရှိသည်ဟု MIL ကို ပေးအပ်ထားသော်လည်း အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်သည် မည်သို့ဖြစ်ပွားမည်ကို ရှင်းလင်းမှု မရှိပါ။

မြေအစားထိုးပေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသည့် မြေဧရိယာများနှင့် သက်ဆိုင်ချက်များ

မြေအစားထိုးပေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသည့် မြေဧရိယာများသည် ပြဿနာများနှင့် ဤရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ခြင်းနယ်ပယ်၏ အလွန်တွင်ရှိသော မူဝါဒများ ပါဝင်နေသော ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့် စိန်ခေါ်မှုများဖြစ်ပါသည်။ အခြားသုံးသပ်မှု ရှုထောင့်များ သည် ယင်းသို့ရှုပ်ထွေးနေသည့် အသေးစိတ်ကိစ္စရပ်များ ဖြေရှင်းရေး ဆွေးနွေး ရန်အတွက် ပို၍ သင့်တော်ပါမည်။ ဤနေရာတွင် အရေးကြီးသည်မှာ ယင်းကဲ့သို့သော စိန်ခေါ်မှုများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင်ကိုလည်း တူညီစွာသက်ရောက်မှုရှိကြောင်းကို အသိအမှတ်ပြုရန် ဖြစ်ပါသည်။ လက်တွေ့တွင် လက်ရှိအခြေအနေသည် စွန့်စားမှု သိမြင်လာခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှု၊ ကုန်စည်စီးဆင်းမှုကွင်းဆက်နှင့် အခြားလုပ်ငန်း ဆက်သွယ်ချက်တို့မှ ပေါ်ပေါက်လာမည့် ဆိုးရွားသည့် သက်ရောက်မှု ဖြစ်ပွားခြင်းမှ ရှောင်ကျဉ်ရန် ကတိကဝတ်ပြုထားသူ အလားအလာရှိသည့် တာဝန်ရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ

၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှု ကုန်ကျစရိတ်တို့မှာ မြင့်တက်လာပါသည်။ (အောက်ပါအခန်းအား ကြည့်ပါ။)

မြေအစားထိုးပေးခြင်းနှင့် ပြန်လည်စစ်ဆေးခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် မြေပဋိပက္ခနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရှည်လျားသည့် သမိုင်းကြောင်းရှိခဲ့ပြီး မြေလုံခြုံစိတ်ချရမှုမရှိခြင်း၏ အရင်းခံစစ်ဖြစ်သည် အမျိုးမျိုးသော မြေပြဿနာရပ်များ၏ အခြေအနေများ၏ သက်သေအဖြစ် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုမရှိခြင်းကြောင့်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ အများအားဖြင့် ပုံမှန်မဟုတ်ဘဲ ရှင်းလင်းချက်များ သို့မဟုတ် လျော်ကြေးများ မပါဝင်ဘဲ ဆယ်စုနှစ်ကာလများအတွင်း စစ်တပ်၏ ဖြေရှင်းမှုအတွက်နည်းလမ်းများ၊ စစ်တပ်နှင့် ချိတ်ဆက်နေသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် စစ်တပ်ဝန်ထမ်းများ၏ ကိုယ်ပိုင်စီးပွားရေး များ အတွက် ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် လယ်ယာမြေနှင့် အခြားမြေများ သိမ်းဆည်းခံရမှုများ ပြန်လည်စစ်ဆေးရေးကော်မတီက ၎င်းတို့တွင် အမှုပေါင်း ၇၁၁၉ ခု လက်ခံရရှိကြောင်း၊ ၃၁၆၈ ခုကို ဖြေရှင်းပြီးဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သော်လည်း အခြားအရင်းအမြစ်များက တိုင်တန်းမှုပေါင်းသည် ၁၅ ၀၀၀ အထိ မြင့်တက်လာခဲ့ကြောင်း ခန့်မှန်းခဲ့ကြပါသည်။ လုပ်ငန်းစဉ်သည် မြေပြန်ရယူလိုသည့် ပြဿနာများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အားကောင်းသော နိုင်ငံရေးနှင့် စစ်ရေးအင်အား၊ ရှုပ်ထွေးသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းမှ ရှောင်လွှဲခြင်း လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာ တစ်ဆိုမှုကဲ့သို့သော ဘက်ပေါင်းစုံမှ စိန်ခေါ်မှုများဖြင့် သရုပ်ဖော်ခြင်း ခံရပါသည်။

ယင်းကဲ့သို့ အရိုးစွဲနေသော စိန်ခေါ်မှုများဖြေရှင်းရန်အတွက် အထူးသဖြင့် သက်ရောက်မှု ခံရသည့်အဖွဲ့နှင့် လူထုအဖွဲ့အစည်းများအကြား ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုရှိသည့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေသော မူဝါဒအဆင့်အတန်း တစ်ခု လိုအပ်ပါသည်။ အခြားနိုင်ငံများ၏ အတွေ့အကြုံများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယင်းကဲ့သို့သော မူဝါဒများရေးဆွဲပုံဖော်ရန်အတွက် သတင်းအချက်အလက်ရရန် အသုံးဝင် နိုင်ပါသည်။ မကြာသေးမီက Landesa နှင့် Namati တို့၏ ပြန်လည်သုံးသပ်မှု (၂၀၁၅) သည် အခြားနေရာများတွင် အကောင်အထည်ဖော်နေသော အောင်မြင်သည့်မူဝါဒအချို့ကို ဖော်ထုတ်နိုင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိကျင့်သုံးနေသောမူဝါဒ၏ စိန်ခေါ်မှုများတွင် ယင်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ပါသည်။ “ယခင်မြေယာဆိုင်ရာနစ်နာမှုများကို နစ်နာသူက မြေကို ပြန်လည်လက်ခံ ရရှိခြင်းနှင့် လက်ရှိအသုံးပြု-တိုင်တန်းသူက ဖယ်ရှားပေးရမည့် ညီတူမျှတူ ရယူခြင်း ချဉ်းကပ်မှု (zero-sum approach) ဖြင့် မစတင်သင့်ပါ။ အစားထိုးပေးအပ်ခြင်း ပရိုဂရမ်တွင်ပါဝင်သည့် အခြားပိုမိုထိရောက်သည့် ချဉ်းကပ်မှုများမှာ - ပေါင်းစပ်ပိုင်ဆိုင်ခြင်း (နှစ်ရှည်မြေအသုံးပြုခွင့်အပေါ်တွင်) အငြင်းပွားမြေအား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြီး အခြား

တစ်ယောက်ကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန် တစ်ယောက်ကပေးအပ်ခြင်း သို့မဟုတ် ဒေသ ဆိုင်ရာအစိုးရများက လျော်ကြေးအဖြစ် မြေကွက်ကိုပေးရန် မြေကိုဖြစ်စေ ငွေသားကိုဖြစ်စေ ထပ်ထည့်ခြင်း သို့မဟုတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မျှဝေခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်ပြည်မကြီး၊ တရုတ် [တိုင်ပေ] နှင့် တောင်ကိုးရီးယားတို့တွင် [...] စိုက်ပျိုးရေး မဟုတ် သည့် ဖွံ့ဖြိုးမှုများအတွက် ရှယ်ယာတန်ဖိုးများ ပေးအပ်ခြင်းဖြင့် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းအတွက် လျော်ကြေးပေးရာတွင် ထိရောက်သည့်ချဉ်းကပ်မှုဖြစ်ခဲ့ပြီး တောင်အာဖရိကတွင် ယခင်က နှင်ထုတ်ခြင်းခံခဲ့ရသူများအား ငွေသားဖြင့် လျော်ကြေးပေးခြင်းကို အောင်မြင်စွာ အသုံးပြုနိုင် ခဲ့ပါသည်။ [ယင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေအဖြစ် လျော်ကြေးပေးခြင်းသည် စားဝတ်နေရေး ကိုပါ နဂိုအတိုင်းပြန်လည် လည်ပတ်နိုင်စေရန် လိုအပ်ပါသည်။]” (Landesa and Namati (2015, p. 24)

ပဋိပက္ခသက်ရောက်မှုရှိသောဧရိယာများရှိမြေ

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ နေထိုင်သော ပြည်နယ်ခုနစ်ခု၊ အခြားတိုင်းဒေသကြီးများနှင့် နိုင်ငံတော်အဆင့်အောက်ရှိ အဆင့်တွင် သီးခြားစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ဖြင့် လည်ပတ်လျက် ရှိသည့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများရှိ များပြားလှသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များသည် မြေနစ်နာမှုများတွင် ပါဝင်နေပါသည်။ ယင်းတွင် - တွက်ချက်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့ ၏ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု အမျိုးသားဧရိယာအတွက် မြေမူဝါဒများကို ပြည်သူများအား ချပြဆွေးနွေးခြင်း ၊ မြေမှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာအားထုတ်မှုများ၊ လူထုအဖွဲ့ အစည်းအလိုက် စာရွက်စာတမ်းများ ထောက်ပံ့ခြင်းဆိုင်ရာ အားထုတ်မှုများ၊ သုတေသနနှင့် နယ်နိမိတ်ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် မြေစာရွက်စာတမ်းဆိုင်ရာသင်တန်းနှင့် ပြည်သူ့ ပညာရေးများပြုလုပ်ခြင်းတို့ ပါဝင်နိုင်ပါသည် (USAID, 2017)။ လက်ရှိမြေစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုနှစ်ခုရှိနေခြင်းသည် တာဝန်ယူမှုရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများဖြစ်ရန်အတွက် မည်သူ့ ထံသို့ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးရမည်နှင့် မည်သည့်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းနှင့်သက်ဆိုင်သည်ကို သတ်မှတ်ခြင်းအတွက် အမှန်တကယ် စိန်ခေါ်မှုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဧရိယာများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် တာဝန်ယူမှုရှိသည့် စီးပွားရေးကျင့်ဝတ်နှင့်အညီဆောင်ရွက်ရန် အတွက် ပဋိပက္ခဖြစ်လွယ်သည့်အပြုအမူရှိသည့် နေရာများ၌ ၎င်းတို့၏စီးပွားရေး စွမ်းဆောင် ရည်ကို သေချာစွာစဉ်းစားရန်လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းသည် ထိုကဲ့သို့ ရှုပ်ထွေးသည့် လုပ်ငန်းခွင် ပတ်ဝန်းကျင်ကို စီမံခန့်ခွဲရသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ရှိသင့်သည့် လုံလပ်ရိယနှင့် သေချာစွာစဉ်းစားတွေးတောခြင်း စွမ်းရည်ကို မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် သမိုင်းအဆက်ဆက်က သို့မဟုတ် ယခုလက်ရှိတွင် ပဋိပက္ခသက်ရောက်နေသောဧရိယာ၌ မြေတွင်နေထိုင်ခြင်းမှ စွန့်ခွာခြင်း

ခံရသော်လည်း ဥပဒေအရတောင်းဆိုတိုင်တန်းမှုများရှိနေဆဲဖြစ်သည့် ခိုလှုံသူဒုက္ခသည်များနှင့် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ (IDPs) ၏ ပြန်လည်နေရာချထားပေးရန် အလားအလာရှိသည့် တိုင်တန်းတောင်းဆိုမှုများကို သိရှိထားရန်လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါဧရိယာများတွင် ဆောင်ရွက်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် မြေအတွက် လုပ်ငန်းစဉ်တွင်ပါဝင်လာမည့် ဥပဒေဆိုင်ရာ စွန့်စားမှုအတွက်သာမက ပဋိပက္ခအခြေအနေ၏ အနှောင့်အယှက်ပေးမှုမှ ရှောင်လွှဲခြင်းဖြင့် တာဝန်ယူမှုရှိစွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက်လည်း ပြန်လည်စဉ်းစား သုံးသပ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လက်ရှိတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၌ နေရပ်စွန့်ခွာမှုနှင့် နေရပ်စွန့်ခွာသူတို့၏ မြေကိုယူဆောင်ခြင်းတို့သည် နေရပ်စွန့်ခွာသူတို့၏ အခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုရန်စဉ်းစားသည့် အခြေအနေကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် လွန်စွာခက်ခဲစေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်များစွာ ကျော်ဖြတ်ပြီးသည့်အခါ သန်းပေါင်းများစွာသော မြေဧကများနှင့် ပဋိပက္ခကြောင့် စွန့်ခွာပြေးသူ သန်းပေါင်းများစွာသော လူများ အပါအဝင် ကာလကြာရှည်စွာဖြစ်ပွားနေသည့် ပဋိပက္ခကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် မြေလက်လွတ်ဆုံးရှုံးမှုပမာဏသည် လွန်စွာကြီးမားပါသည်။ အများစုသည် ၎င်းတို့ပြန်လည်ရောက်ရှိ လာသည့်အခါ အစားထိုးရယူခြင်းအခွင့်အရေးကို ကျင့်သုံးရန်ကြိုးစားကြလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သောဖြစ်စဉ်များသည် ရှုပ်ထွေးသော်လည်း အသစ်အဆန်းတော့မဟုတ်ပါ။ အခြားနိုင်ငံ အများအပြားသည် မြေအသုံးပြုခွင့်ကို ၎င်းတို့၏ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အသုံးပြုကြပြီး ပြန်လည်အစားထိုးပေးအပ်ခြင်း ပရိုဂရမ်များကို စေ့စပ်ညှိနှိုင်းကြပါသည်။ (Displacement Solutions and Norwegian Refugee Council, 2018)

မြေနှင့် အရင်းအမြစ်များကို ထိန်းချုပ်ကိုင်တွယ်နိုင်ခြင်းသည် ဖြစ်ပွားဆဲပဋိပက္ခများနှင့် ဆောင်ရွက်ဆဲဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းများကို အဆုံးသတ်စေရန် ရင်းနှီးစွာ ရောယှက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် အလယ်ပိုင်းတွင် ကျင်းပခဲ့သည့် ပင်လုံ-၂ ငြိမ်းချမ်းရေး စကားပိုင်းသည် ပြည်သူ့ကိုဗဟိုပြုပြီး တရားမျှတခြင်းအပေါ်တွင်အခြေပြုထားသည့် မြေမူဝါဒများ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်သည့် အခြေခံမူ (၁၀) ချက် သဘောတူညီမှု ရလဒ်ကို ရရှိခဲ့ပါသည် (Box ၈-၅)။ ထို့ပြင် အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအကြား သဘောတူချုပ်ဆိုခဲ့သည့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်သည် အိမ်ယာနှင့် မြေပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ရည်ရွယ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မျက်မှောက်ရေးရာ ရေးသားဟောပြောသူများက “နက်နဲသည့် အကျိုးစီးပွား ပါဝင်ပတ်သက်မှုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် သိသာထင်ရှားသည့် စွန့်စားမှုရှိပါသည် [...] အိမ်ယာနှင့် မြေပိုင်ဆိုင်မှုပြဿနာများသည် မည်သည့် အပြီးသတ်သဘောတူညီမှုမျိုးတွင် မဆို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ထိလွယ်ရှလွယ် သို့မဟုတ် ရှုပ်ထွေးသည်ဆိုသည်ကို သတိပြုမိ

နိုင်ပါလိမ့်မည်” ဟု သတိပေးခဲ့သည့်အတွက် ဆက်လက်၍ အာရုံစိုက် အားထုတ်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည် (Displacement Solutions and Norwegian Refugee Council, 2018, p.5) ။ အခြားသူများသည် ၂၀၁၈ VFV ဥပဒေပြင်ဆင်မှုများသည် တရားဝင်ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများတွင် မြေပဋိပက္ခများ နှင့်စိန်ခေါ်မှုများ နောက်ထပ်မြင့်တက်လာပြီး စွန့်စားမှုများပိုမိုဆိုးရွားစေသည်ဟု စိုးရိမ်မှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြပါသည်။ (Gelbort, 2018 [4])

Box ၈-၅ မြေနှင့် ပင်လုံ လုပ်ငန်းစဉ်
ပင်လုံ ၂- မြေယာနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အခြေခံမူ (၁၀) ချက်

- ၁။ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ဘက်ညီမျှတသည့် ရေရှည်တည်တံ့သောဖွံ့ဖြိုးမှုကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေသည့် ပြည်သူ့ဗဟိုပြု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမြေယာမူဝါဒဖြစ်စေရန်။
- ၂။ သင့်တော်မျှတ၍ တရားနည်းလမ်းကျမှုကို အခြေခံစေရန်။
- ၃။ ဗဟိုထိန်းချုပ်မှုလျော့ချသည့် မူဝါဒများဖြစ်စေရန်။
- ၄။ မြေယာမူဝါဒများ ရေးဆွဲရာတွင် လူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းများ၊ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများ၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖယ်ဒရယ်စံနှုန်းများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရေးဆွဲရန်။
- ၅။ မြေယာကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ရှင်းလင်းသည့်မူဝါဒများ ဖြစ်စေရန်။
- ၆။ လယ်ယာကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန်အတွက် မူဝါဒများချမှတ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဒေသခံများ၏ လိုလားချက်များကို ဦးစားပေး၍ တောင်သူလယ်သမားများ၏ အဓိက လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန်။
- ၇။ နိုင်ငံသားတိုင်းသည် မြေယာဥပဒေနှင့်အညီ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ အမျိုးသမီးနှင့်အမျိုးသား တန်းတူညီမျှမှုရှိရမည်။
- ၈။ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခြင်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုပြုရာတွင် ဥပဒေနှင့်အညီ အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသား အခွင့်အရေးတန်းတူညီမျှမှုရှိစေရန်။
- ၉။ လုပ်ပိုင်ခွင့်ချထားပေးသော မြေယာကို မူလရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း သတ်မှတ်ကာလ အတွင်း လုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်းမရှိလျှင် နိုင်ငံတော်က ပြန်လည်ရယူရန်နှင့် အမှန်တကယ် လုပ်ကိုင်လိုသူများအား ပြန်လည်ချထားပေးရေး ဆောင်ရွက်စေရန်။
- ၁၀။ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ သမိုင်းအမွေအနှစ်နှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ အထွဋ်အမြတ် ထားသောမြေများ ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများ မရှိစေရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးကို ဦးတည်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရန်။

အိမ်ယာနှင့် မြေပိုင်ဆိုင်မှု ပြန်လည်အစားထိုးခြင်း အခွင့်အရေးသည် ဆောင်ရွက်ဆဲ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ကျယ်ပြန့်သည့် အမျိုးသားဥပဒေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အတွင်းသို့ ပေါင်းစပ်ပါဝင်နေခြင်းအပေါ် မည်သည့်အရာများ သေချာရန်လိုအပ်နေသည်ကို မကြာသေးမီ က ပြန်လည်သုံးသပ်ရာတွင် လယ်ယာမြေနှင့် အခြားမြေများ သိမ်းဆည်းခြင်းခံရမှုများ ပြန်လည်စိစစ်ရေး ဗဟိုကော်မတီတစ်ခုတည်းနှင့် လုံလောက်မှု မရှိသည်ကို သတိပြုမိခဲ့ပါ သည်။ ယင်းသည် အစိုးရ၏ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဆောင်ရွက် ဆောင်ရွက်မှုအတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် မြေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဥပဒေဆိုင်ရာသတ်မှတ်ချက် ထုတ်ပြန်ခြင်းသည် ဒုက္ခသည်နှင့် နေရပ်စွန့်ခွာသူများအတွက် အိမ်ယာ၊ မြေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများ ပြန်လည် အစားထိုးပေးအပ်ခြင်းဆိုင်ရာ မေးခွန်းများအတွက် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော ဆောင်ရွက်မှုများအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုသော်လည်း ထို့ထက်ပို၍ လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ် နေပါသေးသည်။ ပြန်လည်သုံးသပ်မှုသည် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ကိစ္စရပ်များ အပေါ် ဆောင်ရွက်ရန်အဆင့် အားလုံးအတွက် အသေးစိတ်ကို ပေးအပ်ထားပြီး ယင်းအလွန် တွင် “အိမ်ယာ၊ မြေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများ ပြန်လည်အစားထိုးမှု တိုင်တန်း တောင်းဆိုမှုနှင့် အငြင်းပွားမှုများသည် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးတည်ငြိမ်မှုအတွက်အပြင် နိုင်ငံအတွင်း ပြီးခဲ့သည့်ပဋိပက္ခများအပေါ် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရန် အမျိုးသားရင်ကြားစေရေး အားထုတ်မှုအတွက် အရေးပါသည် ဟူသည့်အချက်အား သိရှိနားလည်လာမှုများ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းလာခြင်း” အပေါ်တွင် တည်ဆောက်ရန် ဖြစ်ပါသည် (Displacement Solutions et al., 2019, p.37)။

NLUP ၏ အပိုဒ် ၃၈ တွင် ကိစ္စရပ်များကို အသုံးဝင်စွာ အသိအမှတ်ပြုလျက် “မြေသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် မြေကွဲဝေချထားခြင်းတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မြေကွဲမတရား သိမ်းဆည်းခြင်း သို့မဟုတ် စစ်ဘေးစစ်ဒဏ်ခံရ၍ မြေကွဲစွန့်လွှတ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည့် နေရာချထားခြင်း၊ လျော်ကြေးပေးခြင်း ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်အစားထိုးဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် မြို့နယ်၊ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်ရှိ အကျိုးသက်ဆိုင်သူ များ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ကျွမ်းကျင်သူများပါဝင်၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာရှင်းလင်းသည့် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးစံများကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရမည်” ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

အရွယ်အစားကြီးမားသည့် မြေခွဲဝေချထားခြင်းများအား ကြီးကြပ်မှုအားနည်းခြင်း

ယခင်ကဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ၂၀၁၁ တွင် နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးစာမျက်နှာတို့ကို ဖွင့်လှစ်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍအတွက် ကျွမ်းကျင်မှု

ဘဏ္ဍာရေးစွမ်းဆောင်နိုင်စွမ်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေး ထုတ်ကုန်များကို ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှု တိုးမြှင့်စေရေး ဈေးကွက်ချိတ်ဆက်မှုနှင့် ကုန်စည်စီးဆင်းမှုကွင်းဆက် အစရှိသည့် လိုအပ်ချက်တို့ကို ယူဆောင်လာနိုင်သည့် အရွယ်အစားကြီးမားသည့် ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်မှုကို ဦးတည်သည့် မူဝါဒကို ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ ADS အရ လက်ရှိချဉ်းကပ်မှုမူဝါဒသည် ယခင်က အရွယ်အစားကြီးမားသည့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကို ဦးတည်ရာမှ လုပ်ကွက်နည်း တောင်သူလယ်သမားများကို စိုက်ပျိုးရေးမဟာဗျူဟာအသစ်၏ အလယ်တွင် ညီမျှစွာ ထားရှိခြင်းဖြင့် အစားထိုးနေပြီဖြစ်ကြောင်း အချက်ပြပါသည်။

သို့သော်လည်း လက်ရှိဆယ်စုနှစ်အထိ ပြဿနာတက်စေနိုင်သည့် တရားဝင် အရွယ်အစားကြီးမားသော မြေခွဲဝေချထားမှုများသည် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ဆဲဖြစ်ပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးအခြေခံလုပ်ငန်းများ၊ တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ စွမ်းအင်၊ သစ်တော၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ၊ SEZs အစရှိသည့် အကြီးစားမြေခွဲဝေချထားခြင်းအများစုသည် ဒေသခံလူထု၏ လက်ရှိ မြေအသုံးပြုခွင့်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးကို အလေးထားမှုမရှိဘဲ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အားနည်းသည့် အုပ်ချုပ်မှုဟောဘောင်အောက်တွင် အရွယ်အစားကြီးမားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် အထူးသဖြင့် ဖယ်ရှားခံရခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ ဆုံးရှုံးခြင်းနှင့် ဒေသခံလူဦးရေအတွက် မြေရနိုင်မှုပိုမိုကန့်သတ်ခံရခြင်းကဲ့သို့သော လူမှုရေးအပေါ် ဆိုးကျိုးများ သက်ရောက်နိုင်ပြီး ယင်းရလဒ်အဖြစ် လူမှုရေးတွင် နှစ်ခြမ်းကွဲခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်ခြင်းတို့ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ထို့ပြင် ထုတ်လုပ်မှုပေးနိုင်သည့် ပစ္စည်းဖြစ်ခြင်းကြောင့် မြေယာသည် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍများ၏ ဘက်ပေါင်းစုံထိတွေ့မှုတစ်ခုအဖြစ် ကိုယ်စားပြုပါသည်။ (LIOH, 2015; Oberndorf, 2012)

ထို့ပြင် များပြားလှသည့် ကြီးမားသည့် VFV မြေခွဲဝေမှုများသည် ပိုင်ရှင်အသစ်ကို အသုံးပြုရန်အတွက် အမြဲတမ်းစနစ်တကျမဖြစ်ခဲ့ပါ။ ADS သည် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများလုပ်ဆောင်ရန် အရွယ်အစားကြီးမားသည့် မြေခွဲဝေပေးမှုသည် အဆိုပါဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အမှန်တကယ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကျဆုံးလေ့ရှိပါသည်။ VFV အရ မြေခွဲဝေပေးမှု၏ အနည်းဆုံး ၂၀ - ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် ကန်ထရိုက်စနစ်ဖြင့် ငှားရမ်းခြင်း သဘောတူစာချုပ်အရ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည် (MOAIL, 2018; Woods, 2015; San Thein et al., 2017)။ OneMap စီမံချက်မှ အချက်အလက်အပါအဝင် ပထဝီအနေအထား သတင်းအချက်အလက်ကို အသုံးပြု၍ မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ ဆီအုန်းစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ရာဘာစိုက်ပျိုးခြင်းတို့ကို ဆန်းစစ်ချက်ပြုလုပ်ရာတွင် လေ့လာသည့် ဧရိယာအတွင်း ဆီအုန်း စိုက်ပျိုးခြင်းအတွက် ခွဲဝေချထားပေးသည့် စုစုပေါင်းအနက် ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင် အဆိုပါ ရည်ရွယ်ချက်အတွက် အသုံးပြုထားကြောင်း သို့မဟုတ် ၂၀၁၅

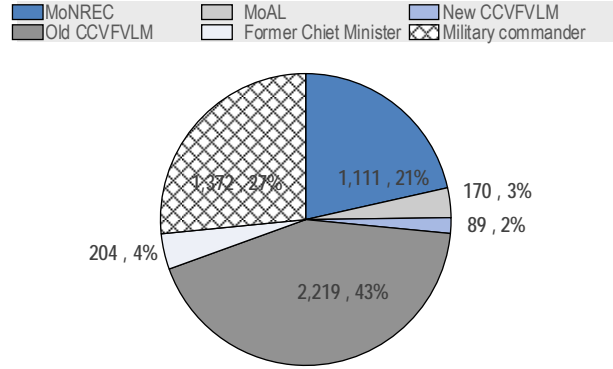
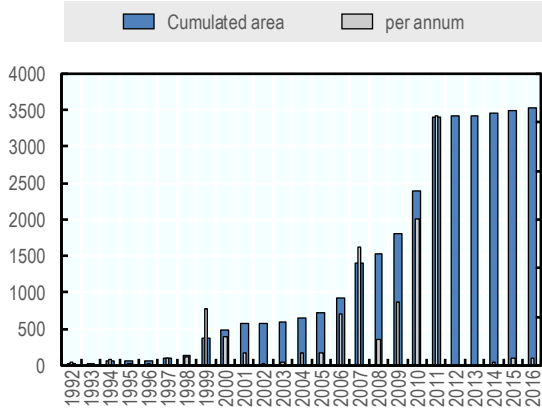
ခုနှစ် စီမံချက်အရ လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ခွင့်ရဧရိယာ၏ ၃၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် ဆီအုန်းအတွက် အသုံးပြုခဲ့ပြီးဖြစ်ပြီး ကျန်ဆီအုန်း များကို ၂၀၁၉ အစောပိုင်းတွင် စိုက်ရန်လျာထားသည်ဟု အစီရင်ခံတင်ပြခဲ့ကြောင်း ပြသခဲ့ပါသည် (Nomura et al., 2019)။ ထိုသို့ကြီးမားသည့် ခြားနားမှုအတွက် ရှင်းလင်းချက်များ များစွာရှိသော်လည်း လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ စည်းကမ်းချက်များကို လိုက်နာရန် လိုအပ်မှုသည် အကန့်အသတ်အနေဖြင့် ကျန်ရှိနေမည် ဖြစ်ပါသည်။

VFV မြေခွဲဝေမှုများသည် စစ်အစိုးရ၏ နောက်ဆုံးနှစ်များဖြစ်ပြီး စားနပ်ရိက္ခာ ခက်ခဲမှုကြုံတွေ့ခြင်း အမြင့်ဆုံးသို့ရောက်ခဲ့သည့် ၂၀၀၆ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်အကြားတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိအခြေအနေများတွင် ပို၍မြေခွဲဝေမှုများကို ပြန်လည်ဆောင်ရွက်နေ သော်လည်း ယနေ့အချိန်တွင်မြင်တွေ့ရသည့် အများစုသော အရွယ်အစားကြီးမားသည့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ စီမံချက်များသည် အဆိုပါကလေးများ၏ အမွေအနှစ်များ ဖြစ်ပါသည် (ပုံ၊ ၈-၂)။ VFV မြေခွဲဝေမှုများသည် နိုင်ငံတစ်ဝန်းတွင် ပျံ့နှံ့နေသော်လည်း တတိယအကြီးဆုံး ပြည်နယ်ဖြစ်သည့် ကချင်ပြည်နယ်တွင် အဓိကအားဖြင့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ အရာရှိကြီးများကို ပေးအပ်ခြင်းဖြင့် ပိုမိုများပြားနေပါသည် (စုစုပေါင်း၏ ၃၄ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဧကသန်းပေါင်း ၁.၄) ။ ကချင်ပြည်နယ်တွင် ခွဲဝေပေးမှုများသည် ကြီးမားပြီး တစ်ကွက်လျှင် ၅၀၀၀၀ ဧကထက် ပိုပါသည်။ ယင်းနောက်တွင် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် များပြားပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ကြီးမားသည့် VFV ခွဲဝေမှုများ သည် အစွန်အဖျားဒေသများတွင်ရှိပြီး အလယ်ပိုင်းဒေသများ (ခြောက်သွေ့ဒေသနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ) အနီးတွင် အနည်းငယ်သာရှိပါသည်။ စစ်ကိုင်းနှင့် မကွေးကဲ့သို့သော တိုင်းဒေသကြီးများ တွင် VFV မြေခွဲဝေမှုသည် အများအားဖြင့် ဧက ၅၀၀၀ အောက်သာ ရှိသည့် မြေကွက်များသာဖြစ်ပါသည်။(San Thein et al., ၂၀၁၈)

ပုံ ၈-၂ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အရွယ်အစားကြီးမားသည့် မြေခွဲဝေမှုများ(ကေ ထောင်ပေါင်း)

(က) VFV မြေတွင် မြေအသုံးပြုခွင့်ပေးခြင်းအပေါ် အကဲဖြတ်ခြင်း (၁၉၉၁-၂၀၁၆) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်ပေးသည်စုစုပေါင်းမြေဧက

(ခ) သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများက မြန်မာနိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးရေး

မှတ်ချက်။ ပြသထားသည့် အချက်အလက်များသည် လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့်စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန၊ “ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ၏ VFV မြေဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များ စာရင်း ၁၉၉၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ အထိ”၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနနှင့် သစ်တောဦးစီးဌာန (၂၀၁၃) “သစ်တောကြီးပိုင်းနှင့် ကြီးပြင် ကာကွယ်တောများအတွင်း အရွယ်အစားကြီးမားသည့် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခွင့်များ” သဘာဝသယံဇာတနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနတို့မှ ရရှိပါသည်။

အရင်းအမြစ်-မဲခေါင်ဒေသမြေအုပ်ချုပ်မှု၊ ၂၀၁၈ မှ ကူးယူဖော်ပြပါသည်။

မြေကိုအသုံးပြုမှုနည်းပါးသည့်အတွက် ဒေသခံတောင်လယ်သမားများ၌ မြေကို အခွင့် အရေးယူ၍ရယူခြင်း သို့မဟုတ် ပြန်လည်ရယူခြင်းများကြောင့် ဒေသခံများနှင့် ပဋိပက္ခကို ဦးဆောင်နေပါသည်။ မြေပဋိပက္ခများသည် အစိုးရအနေဖြင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ၊ သတ္တု တူးဖော်ခြင်းနှင့် အခြားကြီးမားသည့်စီမံကိန်းများဆောင်ရွက်ရန်အတွက် မြေကို ပိုင်ဆိုင်နှင့် ပြီးနေရာများတွင် ဒေသခံလူထုကို ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခြင်းတို့ အသစ်ရောက်လာ သောသူများနှင့် ထိုသို့မြေပေါ်သို့ရောက်နှင့်နေပြီးသူများအကြား ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပေါ် စေပါသည် (San Thein et al., 2018)။

ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ အဓိကအားဖြင့် အရွယ်အစားကြီးမားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ လူမှုရေးရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုကို သေချာစေရန်အတွက် အဓိကစိန်ခေါ်မှုမှာ ကြီးမားသည့် လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ဒေသခံလူထုအကြား နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အကျိုး ဖြစ်ထွန်းစေမည့် မြေဆိုင်ရာဥပဒေများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအပေါ်တွင် မူတည်နေပါသည်။ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်အပေါ် တာဝန်ယူမှုရှိသည့် အုပ်ချုပ်မှုသည် လူမှုရေးပဋိပက္ခ များကို နည်းပါးအောင်လျော့ချပေးခြင်းအားဖြင့် ရေရှည်အကျိုး အမြတ်ရရှိနိုင်သည့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများကို တိုးပွားစေပါလိမ့်မည်။ ယင်းနေရာတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကြီးမားသည့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူနှင့် လုပ်ကွက်နည်းတောင်သူလယ်သမားအကြား (အကျိုးတူ ကန်ထရိုက်လယ်ယာ

စနစ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်ခြင်း - contract farming ကဲ့သို့သော) ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည့် လုပ်ငန်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ ပုံစံအသစ်ကို စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။

အကျိုးတူ ကန်ထရိုက် လယ်ယာစနစ်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတွင် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍသည် အရေးကြီးပြီး မြေမူဝါဒတွင် သိသာထင်ရှားသည့် အခန်းကဏ္ဍက ပါဝင်သဖြင့် အစိုးရသည် ပမာဏကြီးမားသည့် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းများအတွက် ပြောင်းလဲနိုင်သည့် အခြားနည်းလမ်းများကို ရှာဖွေနေပြီး NLUP နှင့် ADS အရ လုပ်ကွက်နည်းတောင်သူလယ်သမားကို ထောက်ပံ့မှုများပေးနိုင်မည့် မူဝါဒကို ဦးတည်နေကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ အချက်ပြနေပါသည်။ MoALI သည် လက်ရှိတွင် အကျိုးတူကန်ထရိုက်လယ်ယာစနစ် အတွက် စံချိန်စံနှုန်းမီလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (SOPs) ကို နောင်တွင် အကျိုးတူကန်ထရိုက်လယ်ယာ ဥပဒေအဖြစ် ပြောင်းလဲလာစေရန် ရည်ရွယ်၍ ပြင်ဆင်လျက်ရှိပါသည်။ NLUP သည် အကျိုးတူကန်ထရိုက်လယ်ယာနှင့် ဖက်စပ်လယ်ယာ ကို အထူးသဖြင့် အသိအမှတ်ပြုသော်လည်း စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်းဖြင့် ချဉ်းကပ်ခြင်းသည် ဒေသ အခြေအနေနှင့် သင့်တော်ခြင်း၊ စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်းမှ အပြန်အလှန်အကျိုးအမြတ်ရရှိစေမည့် အစီအစဉ်များ ထားရှိခြင်းနှင့် သဘောတူခြင်းရှိပါက မဖြစ်မနေ ရှေ့ပြေးသုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဖြစ်သည့် ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုမှတ်တမ်းကို အသေးစိတ်ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် လိုအပ်ပါသည် (မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ၊ ၂၀၁၆)။

ယင်းသည် အကောင်းဆုံးအဖြေအဖြစ် တစ်ခုတည်းသော စံပြုပုံစံ ပေါ်ထွက်ခြင်း မရှိနိုင်ဘဲ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ပေါင်းစပ်ပါဝင်နိုင်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ တိကျသည့် စံပြုပုံစံ၏ အောင်မြင်မှုသည် အသေးစိတ် ဆက်စပ်စဉ်းစားရမည့် ပါဝင်မှု များဖြစ်ပြီး မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဇီဝရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် လူမှု ပထဝီဆိုင်ရာ စဉ်းစားမှုများကို ထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ခြင်းဖြင့် အကျိုးတူ ကန်ထရိုက်လယ်ယာစနစ်၏ အားသာချက်များမှာ ကန်ထရိုက် တာသည် မြေ သို့မဟုတ် မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို တိုက်ရိုက်ထိန်းချုပ်ခြင်းမှ လက်လွတ်ပေး၍ လယ်သမားများသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ယင်းတို့၏လယ်မြေတွင် စိုက်ပျိုးနိုင်ကြပါသည်။ မည်သည့်ကိစ္စရပ်တွင်မဆို အောင်မြင်မှုရရှိရန် အရေးကြီးသည့် အခြေအနေတစ်ရပ်မှာ ကုမ္ပဏီနှင့် လုပ်ကွက်နည်း တောင်သူများအကြား အဖွဲ့ဝင်အသီးသီး၏ ထမ်းဆောင်နိုင်မည့် စွမ်းဆောင်ရည်ပေါ်မူတည်၍ စွန့်စားမှုကို လုံလုံလောက်လောက် မျှဝေနိုင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ FAO တာဝန်ယူမှုရှိသော အကျိုးတူ ကန်ထရိုက်လယ်ယာ လုပ်ငန်းအတွက် လမ်းညွှန်ချက် စည်းမျဉ်းများက ရောင်းသူနှင့်ဝယ်သူအကြား ဆက်သွယ်ချက်ကို အပြန်အလှန်အကျိုး

အမြတ် ရရှိစေမည့် အစီအစဉ်များကို အထိုင်ချနိုင်ရန်အတွက် အကူအညီပေးနိုင်ပါမည် (FAO, 2012a; OECD, 2014).

မကြာသေးမီက အကျိုးတူကန်ထရိုက်လယ်ယာ ဆောင်ရွက်ခြင်းနှစ်ခုဖြစ်သည့် ဖရဲသီးနှင့် ငှက်ပျောစိုက်ပျိုးခြင်း ဥပမာနှစ်ခုအားဖြင့် အာရုံစိုက်မှုပိုမိုမြင့်တက်လာခဲ့ပြီး ယင်းတို့သည် NLUP ၏ စမ်းသပ်ဆောင်ရွက်ရန် စံပြုပုံစံများမရှိခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် သတိပေးမှုများကို ရှင်းလင်းပြသနိုင်ပါသည် (Frontier Myanmar, 2019; Boutry et al, 2017) ။ အသိအမှတ်ပြုစရာဖြစ်ခဲ့သည့် ကိစ္စရပ်နှစ်ခုတွင် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းသည် ပုံမှန်တရားဝင် လမ်းကြောင်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမဟုတ်ပါ။ ယင်းအစား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် မြေရရှိရေး အတွက် တောင်သူလယ်သမားများနှင့် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ (VTAs) များနှင့် စာချုပ်ချုပ်ဆို၍ ဒေသခံများ၏ပေးအပ်မှုဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော သဘောတူညီမှုများသည် တစ်ခါတစ်ရံတွင် MIL တွင် ဖော်ပြထားသည့် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များကို ချင့်ချင်ချိန်ချိန်ဖြင့် ကျော်ဖြတ်သွားနိုင်ပါသည်။ တောင်သူလယ်သမားများသည် ယင်းတို့၏မြေကို အချိန်အတိုင်းအတာတစ်ခုအတွက် ငွေကို ကြိုတင်ပေးသည့်စနစ်ဖြင့် ငှားရမ်းကြပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် မြေပေါ်တွင် ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးရန် တာဝန်ရှိပြီး ယေဘုယျအားဖြင့် စာချုပ်ဖြင့်ငှားရမ်းထားသည့် အလုပ်သမားများ သို့မဟုတ် တခါတရံတွင် နိုင်ငံခြားသားများက ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ တောင်သူလယ်သမား များသည် အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့၏ လယ်ကွက်များသို့လာရောက်ခြင်းမှ တားမြစ်ခံရပါသည်။ ယင်းအစီအစဉ်သည် ငှားရမ်းကာလအတွင်း ဓါတ်မြေဩဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများ အများ အပြား အသုံးပြုခြင်းကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုများကို သိသာစွာ ဖြစ်ပွားစေသည့် အတွက် ပိုမိုအာရုံစိုက်မှုရရှိစေရန် ဆွဲဆောင်ခြင်းခံရပါသည် (San Thein et al., 2018; Boutry et al., 2017)။

အမျိုးသားမြေဥပဒေကို အဆင့်မြှင့်တင်ရန်နှင့် လက်ရှိမူဘောင်ကို တစ်ပေါင်းတစ်စည်း ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ရန်

၂၀၁၆ NLUP သည် အစိုးရအား လက်ရှိစနစ်၏များပြားလှသော အားနည်းချက် များကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အခွင့်အရေးများပေးလျက် အမျိုးသားမြေဥပဒေ (NLL) ၏ အမိုးအောက်တွင် မူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် တည်ဆဲမြေဆိုင်ရာဥပဒေများကို ညီညွတ်ကိုက်ညီစေရန်အတွက် ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းပြုပြင်ပြောင်းလဲ မှုများ ရှေ့ဆက်ရန် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုအချို့ ရှိနေသော်လည်း နောက်ဆုံး၌ အစိုးရသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် အမျိုးသားမြေဥပဒေရေးဆွဲပြုစုရေးနှင့် မြေစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများ သဟဇာတဖြစ်ရေး လုပ်ငန်းကော်မတီ၏ ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ အထွေထွေ

အုပ်ချုပ်ရေးကဲ့သို့သော ဦးစီးဌာနများအပါအဝင် ၎င်းတို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များအပေါ်မူတည်၍ ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံး၊ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနတို့သည် ဥပဒေသစ်များရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

လက်ရှိအခြေအနေတွင် NLUP ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်နှင့် ပြင်ဆင်ရန် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်က စဉ်းစားသုံးသပ်လျက် ရှိသော်လည်း NLL သည် NLUP နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိအောင် ချိန်ညှိရလိမ့်မည်ဟု ပြသလျက်ရှိပါသည်။ အကယ်၍ အဆိုပါပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက လက်ရှိ NLUP အပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ရေးဆွဲမည့် NLL သည် ကြန့်ကြာတော့မည်မဟုတ်ကြောင်း ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံးက ဖော်ပြပါသည်။ တည်ဆဲဥပဒေများကို ပေါင်းစည်းခြင်းနှင့် ထုတ်ပယ်အစားထိုးခြင်းဖြင့် ပြီးပြည့်စုံသည့်ဥပဒေ ဆောင်ရွက်ခြင်းထက် အစိုးက NLL သည် အခြား မြေဥပဒေများ၏ အထက်တွင်ရှိမည့် မူဘောင်ဥပဒေအမိုးဖြစ်လာလိမ့်မည်ဟု ပြသပြောဆိုပါသည်။ ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံးကလည်း NLL သည် တည်ဆဲဥပဒေများနှင့် ထပ်နေခြင်းနှင့် ဆန့်ကျင်နေခြင်းတို့ကြောင့် တည်ဆဲဥပဒေများနှင့် သဟဇာတ မဖြစ်ကြောင်း အတည်ပြု ပြောကြားပါသည်။ NLL နှင့်အညီ လိုက်နာရန်အတွက် တည်ဆဲဥပဒေများကို နောက်ဆက်တွဲ ပြင်ဆင်မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ဂရုစိုက်ဆောင်ရွက်ရပါလိမ့်မည်။

NLL ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ကနဦးဆောင်ရွက်မှုများသည် ဤအပိုင်းတွင် အထက်က ဖော်ပြခဲ့သော စိန်ခေါ်မှုအများအပြားကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်ရန် အပေါင်း လက္ခဏာဆောင် သည့် ခြေလှမ်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသည် စည်းမျဉ်းများနှင့် မြေသက်တမ်း ဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံရေး၊ မြေအသုံးပြုခြင်းနှင့် လွှဲပြောင်းခြင်းတို့အတွက် ရှင်းလင်းသည့် မူဘောင်များ ချမှတ်ရန် အခွင့်အလမ်းများကို ပေးပါသည်။ လာမည့်အပိုင်းသည် ဤအပိုင်းတွင် ဆွေးနွေးခဲ့ သည့် များပြားလှသည့် ပြဿနာများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကို ကိုင်တွယ် ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များကို အဆိုပြုထားပါသည်။ ယင်းတို့သည် NLL ၏ အမိုးအောက် တွင် ဖွံ့ဖြိုးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် သို့မဟုတ် တည်ဆဲဥပဒေ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် တည်ဆဲ ဥပဒေအရ ထုတ်ပြန်ချက်များအနက် တစ်ခုခုကို စဉ်းစားရန် သတ်မှတ်ချက်များကို ထင်ဟပ် ပါမည်။

မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု တိုးတက်စေရန် မူဝါဒဆိုင်ရာ အဓိက အကြံပြုချက်များ

ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အားဖြင့် NLUP ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

ပါဝင်ပတ်သက်သူများမှ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် (တစ်ကမ္ဘာလုံးအားဖြင့်တော့ မဟုတ်သော်လည်း) လက်ခံမှုရရှိထားသော NLUP သည် မြေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် ရှင်းလင်းသည့် မူဘောင်နှင့် လမ်းညွှန်ချက်များကို ပေးအပ်ပါသည်။ ယင်းသည် ဤပြန်လည်သုံးသပ်ချက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် အဓိကစိန်ခေါ်မှု အများအပြားကို ရည်ရွယ်ဖော်ပြထားပါသည်။ လက်တွေ့အားဖြင့်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ယင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် စိန်ခေါ်မှုများအနက် ဖိအားပေးအခံရဆုံး တစ်ခုဖြစ်ပြီး မြေအရင်းအမြစ်အပေါ်တွင် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကို မှီခိုနေရသည့် လူဦးရေ၏ အကြီးမားဆုံး အစိတ်အပိုင်းကို သက်ရောက်မှုရှိစေသော အရာတစ်ခုလည်းဖြစ်သည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ခိုင်မာ၍ အပေါင်းလက္ခဏာပြုခြင်းကို ပေးအပ်ပါသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် NLUP သည် လွန်စွာ ပြီးပြည့်စုံပြီး အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကို အားထုတ်မှုအတွက် အဓိက နှောင့်ယှက်တားဆီးမှုများကို ဖြိုဖျက်ပစ်ရန် ပြုလုပ်ပါသည်။ EU/ FAO FIRST ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပရိုဂရမ်သည် NLUP အကောင်အထည်ဖော်မှုအတွက် အချင်းချင်းဆက်သွယ်မှုရှိသည့် အောက်ဖော်ပြပါ မြေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အစုအဝေး (၅) ခုနှင့် ဖြတ်ပိုင်းပုံလေးခုကို အဆိုပြုပါသည်-

ပုံ ၈-၃ NLUP အကောင်အထည်ဖော်မှုအတွက် အဆိုပြုပုံစံ

အရင်းအမြစ်- FAO နှင့် EU (၂၀၁၈)တို့မှ ကူးယူဖော်ပြပါသည်။

NLUC ကို လုပ်ငန်းနှင့် NLUC အကောင်အထည်ဖော်မှုအတွက် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်မည့် ယေဘုယျအားဖြင့် အထက်ဖော်ပြပါ အစိတ်အပိုင်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိသည့် သက်ဆိုင်ရာ ကော်မတီ ငါးခုရှိပါသည်။ ယခုထက်ထိ လုပ်ငန်းကော်မတီ လေးခုကို ဖွဲ့စည်း ပြီးဖြစ်ပြီး ယင်းတို့၏တာဝန်ဝတ္တရားများမှာ - (၁) NLL ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဥပဒေများသဟဇာတ

ဖြစ်စေခြင်း (ကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းများကို အထောက်အပံ့ဖြစ်မည့် အမျိုးသားမြေဥပဒေ ရေးဆွဲပြုစုရေးအထောက်အကူပြုအဖွဲ့ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းပြီးဖြစ်ပါသည်) (၂) အမျိုးသား မြေပုံစနစ် (OneMap Myanmar) တည်ထောင်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း (၃) မြေအသုံးချမှုစီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် (၄) စိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုး တက်ရေးကော်မတီနှင့် အဓိကအားဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းအပြင် ADS ၁.၆ ပါ “တောင်သူလယ်သမားများ ပိုမိုအားကောင်းလာခြင်း” မြေအသုံးပြုမှုအခွင့်အရေးနှင့် စိုက်ပျိုး ရေးမြေအတွင်း ပါဝင်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း” ရလဒ်များကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအတွက် တာဝန်ယူခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် NLUC သည် မြေအသုံးချမှုကော်မတီများကို တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် များ (နှင့် နေပြည်တော်ကောင်စီ) တို့တွင် ဖွဲ့စည်းရန်နှင့် MONREC ၏ တာဝန်ရှိမှုအရ အမျိုးသား နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာအကြံပေးကို ဖွဲ့စည်းထားရှိရန်လည်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းခြင်းသည် လက်ရှိ NLUC ကော်မတီ၏ ဖွဲ့စည်းပုံတွင် အရေးကြီးသည့် အစိတ်အပိုင်း အဖြစ် ပျောက်ဆုံးနေပုံရပါသည်။ ယင်းကို NLL အတွက် တာဝန်ရှိသော ကော်မတီက ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော်လည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် NLL ရေးဆွဲ ခြင်းနှင့် ဥပဒေများ သဟဇာတဖြစ်စေရေးကော်မတီအနေဖြင့် ကြီးမားသည့် လုပ်ငန်း ဝန်ထုပ်ရုံနေပြီး မြေအငြင်းပွားမှုများအတွက် သိသာသည့် အလုပ်ကျွေးများ တင်နိုင်သည်ကို သတိပြုလျက် အဆိုပါအကြောင်းအရာအပေါ် လုံလောက်သည့် အာရုံစိုက်မှုရှိရန် အရေးကြီးပါသည်။ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်သည့် ကော်မတီ သို့မဟုတ် ဆပ် ကော်မတီ ဖွဲ့စည်းခြင်းသည် NLL ဆိုင်ရာ ကော်မတီနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ရွေးချယ်စရာ တစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တိုးတက်မှုဖြစ်စဉ်များ အများ အပြား ရှိရန်လိုအပ်ပါသည် (သက်ဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်ကို အောက်တွင် ကြည့်ပါ)။

တစ်ဖန် NLUC သည် ကော်မတီများသည် လာမည့် အလယ်အလတ်နှင့် နှစ်ရှည် စီမံကိန်းများကို တာဝန်ယူလိမ့်မည်ဖြစ်သည့် အပြီးသတ်ကော်မတီမူဘောင်ကို ထားရှိပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသည် နေ့ရက်သတ်မှတ်မှုပျောက်ဆုံးနေသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအပေါ်တွင် ရှင်းလင်းရန် ပိုမိုလိုအပ်မှုကို ပေးအပ်ပါလိမ့်မည်။

NLUC အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် NLL လုပ်ငန်းစဉ်တို့တွင် ပါဝင်ရေးအတွက် လမ်းဖွင့်ထားပြီး မျိုးစုံသော ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏စနစ် တည်ဆောက်ခြင်း

NLUC ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့်အတူ ကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှုသည် လည်း အရေးကြီးပါသည်။ NLUC သည် နိုင်ငံတစ်ဝန်း မျိုးစုံသော ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ အပြည့်အဝဦးစားပေးခြင်းကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲထားပြီး NLL ဖွံ့ဖြိုးမှု အပါအဝင် အကောင်အထည်ဖော်မှု လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် စမှတ်အဖြစ် အသုံးဝင်စွာ

ထမ်းဆောင်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ အဆိုပြုချက်များ၏ အရေးပါမှုအတိုင်းအတာသည် တောင်သူ လယ်သမားအဖွဲ့များ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသခံလူထုများ၊ တိုးရင်းသား လူမျိုးစုများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် အခြားလူနည်းစုအုပ်စုအဖွဲ့များကဲ့သို့သော ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ချိတ်ဆက်ရန်အရေးကြီးပြီး အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ၊ နိုင်ငံရေး ဆွဲဆောင်မှုအလားအလာတို့ကို သက်ရောက်မှုရှိပြီး ပြောင်းလဲနိုင်ပါသည်။

သဘောထားတင်းမာသော ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ ဖိအားကြောင့် အငြင်းအခုံဖြစ်မှုအချို့ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သော်လည်း အပြုသဘောဆောင်သည့် မှတ်ချက်အဖြစ် အစိုးရသည် လုပ်ငန်းကော်မတီတွင် အမျိုးမျိုးသော ပါဝင်ပတ်သက်သူများ ပါဝင်ရန်နှင့် NLUP ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် နည်းပညာဆိုင်ရာ အကြံပေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရန် ဆန္ဒ ရှိခဲ့ ပါသည်။ လုပ်ငန်းကော်မတီ လေးခု၏ လက်ရှိအဖွဲ့ဝင်များနှင့် TAG တွင် တိုင်းရင်းသား ရေးရာကော်မတီမှ အမျိုးမျိုးသော တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုအဖွဲ့ဝင်များအပါအဝင် လူမှုအဖွဲ့ အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၊ တောင်သူလယ်သမားကိုယ်စားလှယ်များ၊ လွှတ်တော်အမတ် များ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။

လုပ်ငန်းစဉ် ဆောင်ရွက်သည့်နေ့ရက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်းနှင့် ပါဝင် ပတ်သက်သူများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများတွင် ပါဝင်သူများအတွက် စီမံရန် သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်ရန်အချိန်အနည်းငယ်သာ ရရှိစေသည့် နောက်ဆုံးအချိန်မှသာဖိတ်ကြားခြင်းကို မကြာခဏဆိုသလို ဆောင်ရွက်လေ့ရှိခြင်းတို့ဖြစ်ခဲ့သည့် ပထမဆုံးမြေဖိုရမ်နှင့် NLUP ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခြင်းအကြားရှိ သိသာထင်ရှားသည့် ကွာဟမှုကိုပေးခြင်းဖြင့် အစိုးရသည် အတိုင်းအတာတစ်ခုသေချာစေရန် ယုံကြည်မှုလိုအပ်ချက်မှစတင်ခဲ့ပါသည်။ ကတိကဝတ် ထားရှိခြင်းနှင့် မျိုးစုံသော ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများအတွက် အသေးစိတ် စီမံချက်ထားရှိခြင်းသည် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ခြင်းကို စတင်ရန် အကူအညီဖြစ်စေပါသည်။ အစိုးရသည် မြန်မာနှင့် အင်္ဂလိပ်နှစ်ဘာသာဖြင့် ပြုစုထားသည့် ကတိကဝတ်များကို အစည်းအဝေးမစတင်မီပေးအပ်ခြင်း၊ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်မှတစ်ဆင့် အားလုံး ရယူနိုင်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း၊ မေးခွန်းများအပေါ် အစိုးရကပြန်လည်ဖြေကြားခြင်းကို ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းမှု၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်အဖြစ် ထားရှိခြင်းနှင့် နုတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ စာရေးသား၍ ဖြစ်စေ တုံ့ပြန်မှတ်ချက်များ ပေးခြင်းအတွက် နည်းလမ်းများထားရှိခြင်းများ အပါအဝင် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်များကို စာရွက်ပေါ်တွင် ချမှတ်ထားပြီး ကျင့်သုံးခြင်းကို စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းစဉ်သည် မူဝါဒချမှတ်မှုအတွက် တရားဝင် ဖြစ်ရန်နှင့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ ရှုထောင့်အမြင်နှင့် လက်တွေ့အရှိတရားကို စဉ်းစားနိုင် ရန် လိုအပ်ပါသည်။

အမျိုးသားမြေဥပဒေဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် တည်ဆဲဥပဒေများ သဟဇာတဖြစ်ခြင်းနှင့် ကျိုးကြောင်း ဆက်စပ်မှု ရှိခြင်း

NLL ကော်မတီတွင် ဥပဒေမူဘောင်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရာတွင် လုပ်ငန်းတာဝန် အချင်းချင်းချိတ်ဆက်ထားသည့် အရေးကြီးသည့်အချက်သုံးချက်ရှိပါသည်။

NLL သည် တရားဝင်နှင့် တရားမဝင်မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အားလုံး ကို အသိအမှတ်ပြုသင့်ပြီး မြေအသုံးပြုခွင့် လွှဲပြောင်းခြင်းနှင့် သိမ်းဆည်းခြင်းအတွက် ထိရောက် မြန်ဆန်သည့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ မူဘောင်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အသေးစိတ် ချပြသင့်ပါသည်။

NLL သည် အားလုံးအကျိုးဝင်ခြံငုံစေသည့် ဥပဒေတစ်ရပ်မဟုတ်ဘဲ အခြားဥပဒေများ အထက်တွင်ရှိမည့် အမိုးကဲ့သို့အုပ်စိုးမည့် ဥပဒေဖြစ်ကြောင့် ယခုအချိန်တွင် ရှင်းလင်းခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအတွက် ၎င်းသည် အခြားမြေဆိုင်ရာဥပဒေများကို ရှင်းလင်းရန်နှင့် သဟဇာတဖြစ်စေရေး အခြေခံများ ပေးအပ်ရန်အတွက် အခွင့်အရေးများနှင့် စည်းမျဉ်းများ အတွက် ရှင်းလင်းသည့် မူဘောင်ကို ထားရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။ FAO နှင့် EU (၂၀၁၈) အပေါ် တွင် တည်ဆောက်ခြင်းအားဖြင့် NLL သည် ရှင်းလင်းပြီး ရိုးရှင်းသည် အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်များကို အောက်ပါအတိုင်း ထားရှိသင့်ပါသည်-

- *မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသိအမှတ်ပြုသင့်သည့် အခွင့်အရေး၏ သဘောသဘာဝ ၎င်းကို မြေအမျိုးအစားခွဲခြား၊ သတ်မှတ်ခြင်း၊ အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် မြေအသုံးပြုခွင့်ကို တိကျသည့် အုပ်စုအလိုက်ခွဲစားခြင်းဖြင့် သတ်မှတ်ခြင်း (ဥပမာ - အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိက၊ ဓလေ့ထုံးတမ်း၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၊ ဒုတိယအခွင့်အရေး (ငှားရမ်းခြင်း)၊ အခြား စသည်ဖြင့်) တို့ ပြုလုပ်ရာတွင် အရေအတွက်အနည်းငယ် သာ ထားရှိသင့်ပါသည်။ ယင်းသည် လုပ်ဆောင်ရမည့်လုပ်ငန်းထဲမှ တစ်ခုဖြစ် သည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ မြေသက်တမ်းနှင့် ဆိုင်သည့်လုပ်ပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးနှင့် မြန်မာ့ဥပဒေမူဘောင်တွင် အချိန်ကြာမြင့်စွာပျောက်ဆုံးနေသော တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သည့် မည်သည့်လုပ်ပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးကိုမဆို အသိအမှတ်ပြုရန်နေရာ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည် အမျိုးသမီးများအခွင့်အရေးကို မျက်နှာပေးခြင်း မရှိသည့် လက်ရှိကျင့်သုံးနေမှုများကို ရှောင်ရှားရန်အတွက် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးအတွက် တန်းတူအခွင့်အရေးကို အတည်ပြုနိုင်သည့် နေရာလည်း ဖြစ်ပါသည်။*

- အဆိုပါအခွင့်အရေးများကို မည်သို့ရယူနိုင်မည် - မြေဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး ရရှိစေရန်အတွက် နည်းလမ်းပုံစံများကို ရှင်းလင်းစွာသတ်မှတ်ခြင်း။ ဥပမာ - အစိုးရကို ခွင့်တောင်းခံခြင်း၊ မြေအသုံးပြုခွင့်ကို ဝယ်ယူခြင်း၊ ဓလေ့ ထုံးတမ်းအရ ပိုင်ဆိုင်ခြင်း၊ ဥပဒေအရ အသိအမှတ်ပြုနိုင်သည့် တောင်းဆိုမှုမှ ပေါ်ပေါက်လာ သည့် သဘောရိုးဖြင့် ပိုင်ဆိုင်ခြင်း (လက်ဝယ်ထားရှိ ခြင်းနှင့်ဆန့်ကျင် ဘက်အားဖြင့်)
- အခွင့်အရေးများအား လက်ဝယ်ထားရှိနိုင်ရန်အတွက် နောက်ဆက်တွဲ လိုက်နာ ရမည့် စည်းကမ်းချက်များ။
- မြေအခွင့်အရေး လွှဲပြောင်းခြင်းအတွက် ခွင့်ပြုပေးမည့်အချက်များ။
- မြေသိမ်းဆည်းခြင်းအားဖြင့် အပါအဝင် အခွင့်အရေးများကုန်ဆုံး၊ ပြီးဆုံးသွား ခြင်း (အောက်တွင် ကြည့်ပါ)။
- မြေအခွင့်အရေးအား စီမံခန့်ခွဲရာတွင် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ တာဝန်ယူမှုများ။
- အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်း (အောက်တွင် ကြည့်ပါ)။

ပြီးပြည့်စုံသည့် မြေဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ် ဖွံ့ဖြိုးခြင်းနှင့် လက်ရှိမြေဥပဒေ များအား အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း၊ သဟဇာတဖြစ်ခြင်းနှင့် ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်မှုရှိရန် အဆိုပြု ချက်များ

အပြိုင်အားဖြင့် NLL ကော်မတီသည် နိုင်ငံ၏ လက်ရှိမြေဥပဒေများ၏ စိတ်ရှုပ်ထွေးစေမှု များကို သဟဇာတဖြစ်လာစေရန် စီမံကိန်းတစ်ခု ချမှတ်ရာတွင် ရှုပ်ထွေးသည့် လုပ်ငန်း အပေါ်စတင်၍ ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ၎င်းတွင် (၁) တည်ဆဲမြေဥပဒေများ အားလုံးကို စာရင်းပြုစုခြင်းနှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ (၂) လက်ရှိမူဘောင်ကို ရိုးရှင်းစေပြီး NLL နှင့်လည်းသဟဇာတဖြစ်စေမည့် ဥပဒေများကို အစားထိုးရန်အဆိုပြုခြင်း၊ (၃) NLL နှင့် ကိုက်ညီအောင် ဆောင်ရွက်ရန်ကျန်ရှိသည့် မည်သည့်ဥပဒေကိုမဆို ပြင်ဆင်ရန် အဆိုပြုခြင်း၊ (၄) ဥပဒေပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်မပြီးဆုံးသေးသရွေ့ ဥပဒေများအကြားတွင် ဆန့်ကျင်အငြင်းပွားမှုများဖြစ်နိုင်သည့် လက်တွေ့အားဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သည့် ကာလ အတွက် ရှင်းလင်းသည့် ဥပဒေဝါစဉ်ကို ပြုလုပ်ခြင်း (NLUP နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဆွေးနွေးချက် ကို ဤအခန်း၏ အထက်တွင်ကြည့်ပါ) တို့ အနည်းဆုံးလိုအပ်ပါလိမ့်မည်။ ပါဝင်ပတ်သက်သူ အများအပြားသည် ၎င်းဖြစ်စဉ်တွင် မြေပြင်တွင် အမှန်တကယ် လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်မှုနှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ကွင်းဆင်းခြင်းအပေါ်တွင် အခြေခံဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း အထူးသဖြင့် တည်ဆဲဥပဒေများနှင့် မြေပြင်တွင် အမှန်တကယ်ဆောင်ရွက်နေမှုများ လွဲချော်ခြင်းများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ကြောင်း မီးမောင်းထိုးကြပါသည်။

ကြားဖြတ်ကာလကို အခြေခံ၍ အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်း

အဆိုပြုမြေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ အပိုင်းပိုင်းဖြစ်နေသည့် ဥပဒေမူဘောင်ကို အစားထိုးသည့်အခါ အချိန်ယူ၍ ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကြားဖြတ်ကာလတွင် တည်ဆဲအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် နည်းဥပဒေများနှင့် လမ်းညွှန်ချက်များကို ပြောင်းလဲခြင်း သို့မဟုတ် တည်ဆဲဥပဒေများအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကို ပြောင်းလဲရာတွင် အာရုံစိုက်ခြင်းသည် အထက်တွင် မီးမောင်းထိုးပြခဲ့သည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ထောက်ပံ့ကူညီနိုင်ရေး ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါမည်။ အစိုးရအနေဖြင့် သစ်တောနယ်မြေတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ အသုံးပြုသူများကို ပိုမိုကာကွယ်မှုပေးနိုင်ရန်အတွက် ဥပဒေများတွင် ပြင်ဆင်ခြင်းအစား ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက် ၂၀၁၆ ထုတ်ပြန်၍ မူဝါဒပြောင်းလဲခြင်းအားဖြင့် ထိုကဲ့သို့ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးလည်း ဖြစ်ပါသည် (World Bank, 2018)။ ကြားကာလပြောင်းလဲခြင်းအတွက် ဥပဒေများတွင် (၁) VFV ဥပဒေကိုအသုံးပြု၍ ဆင်းရဲသူများနှင့် လူအနည်းစု အုပ်စုများ၊ လုပ်ကွက်နည်းတောင်သူ လယ်သမားများနှင့် မြေမဲ့အိမ်ထောင်စုများ မြေရရှိမှုတိုးတက်လာရန် (၂) လယ်ယာမြေဥပဒေ အရ တောင်သူလယ်သမားများ၏ အခွင့်အရေးကိုရှင်းလင်းစေရန်နှင့် ADS တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းတွင် မလိုအပ်သည့် ကန့်သတ်ချက်များကို ဖြေရှင်းရန် MOALI မှ ညွှန်ကြားချက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြင့် အာမခံရန် စသည့်အချက်များပြည့်စုံစွာ ပါဝင်ရပါမည် (MOALI, 2018)။

ကြားကာလတွင် လက်ရှိဥပဒေများ ပြင်ဆင်ခြင်းကို ယာယီရွှေ့ဆိုင်းထားခြင်းသည် စနစ်ကို တည်ငြိမ်စေပြီး ဆန့်ကျင်နေသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကို တားမြစ်ရာ ရောက်ပါလိမ့်မည်။ အလားတူစွာပင် NLUP ပါ ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွား၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ မြေများမှအပ မြေခွဲဝေမှုပြုခြင်းကို မည်သည့်မြေအသုံးပြုသူကိုမှ မခွဲဝေဘဲ ခေတ္တရပ်ဆိုင်းထားရန် ဖော်ပြထားသည့် အပိုဒ်များနှင့် ညီညွတ် ကိုက်ညီစေရန် ဒေသခံလူထုက ဓလေ့ထုံးတမ်းကျင့်သုံးမှုအရ အသုံးပြုရန် အလားအလာရှိသည့် ဧရိယာရှိ အရွယ်အစားကြီးမားသည့် မြေခွဲဝေမှုများကို ခေတ္တရွှေ့ဆိုင်းခြင်းသည် အစိုးရ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန်အကူအညီဖြစ်စေပြီး ပြဿနာအသစ်များ ပေါ်ပေါက်နိုင်ချေရှိမှုကိုလည်း ကန့်သတ်ရာရောက်ပါသည်။ VFV မြေပေါ်တွင် တိုင်တန်းတောင်းဆိုချက်မရှိသည့် မြေများ (ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ အခွင့်အရေးကို ကိုင်ဆောင်ထားသူများ အပါအဝင်) သို့မဟုတ် ဥပဒေအရ ပြဿနာရပ်ကို အမှန်တကယ် ကျင့်သုံးနိုင်သည့်မြေနှင့် ဒေသခံလူထု၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရအခွင့်အရေးကို မှေးမှိန်စေခြင်း ဖြင့် အန္တရာယ်မရှိနိုင်သည့် မြေများတို့ကို ချွင်းချက်အနေဖြင့် စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။

အစိုးရကမဖြစ်မနေမြေသိမ်းဆည်းခြင်းအတွက် တောင့်တင်းခိုင်မာသည့် မူဘောင်

အရွယ်အစားကြီးမားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများအပါအဝင် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် သိမ်းယူခြင်းအတွက် ဆက်လက်၍ စိုးရိမ်စရာ နယ်ပယ်တစ်ခုမှာ အဓိကအားဖြင့် ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်း အခွင့်အရေးကို လုံလောက်စွာမတည်ဆောက်နိုင်ခြင်းနှင့် မြေပေါ်တွင် နေထိုင်ခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခြင်းတွင် လုံလောက်သည့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ မရှိမှုနှင့် လျော်ကြေးများအပေါ် တိုင်တန်းတောင်းဆိုမှုရှိနေခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတွင် ထိုကဲ့သို့ သော လုပ်ငန်းစဉ်သည် အတိတ်တွင် မလုံလောက်ဘဲ တရားမျှတမှုမရှိခဲ့ဘဲ ၎င်းတို့တွင် လူထု၏ မကျေနပ်ချက်များနှင့် အစိုးရအပေါ် ယုံကြည်မှုပျောက်ဆုံးမှုကို ပေါ်လွင်စေခဲ့ပါသည်။

အထက်တွင်ဆွေးနွေးခဲ့သည့်အတိုင်း မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၊ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေအသစ် (၂၀၁၉) တွင် မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၊ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် နည်းဥပဒေများဖြင့် ချည်နှောင်ခြင်းဖြင့် အချို့အပြုသဘောဆောင်သည့် လက္ခဏာများကို ပြသခဲ့သော်လည်း အစိုးရက မဖြစ်မနေမြေသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတကာက လက်ခံထားသည့် စံနှုန်းများနှင့်အညီ ဥပဒေလိုက်နာသည့်အပြုအမူဖြင့်သိမ်းဆည်းရမည့် လုံလောက်သော အကာအကွယ်များကို ပြဋ္ဌာန်းရန် လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။ ယင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ NLUP နှင့် MIL ကဲ့သို့သော ပြည်တွင်းကျင့်သုံးမှုများနှင့်လည်း လွဲချော်နေပါသေးသည် (MIL အတွက် ဆွေးနွေးချက်အား အခန်း -၂ တွင်ကြည့်ပါ) ။ ထို့အတွက် ၎င်းသည် လက်ရှိနှင့် နောက်လာမည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် မြေလက်ဝယ်ရှိသူများအတွက် ကျေနပ်နှစ်သိမ့်မှုများကို ပေးအပ်မည်ဟု ယူဆနိုင်ခြင်း မရှိပါ။

မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၏ မူဘောင်သည် အဆိုပါ ကိစ္စရပ်တွက် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီအောင်ချိန်ညှိသည့် နောက်ထပ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိလာနိုင်ပါသည်။ အစိုးရမှ သိမ်းဆည်းခြင်းသည် အကယ်၍ အခြားဖြစ်တန်ချေရှိသည့်နည်းဖြင့် သိမ်းပိုက်ခြင်းနိုင်ခြင်းမရှိလျှင် မူဘောင်အနေဖြင့် ပြည်သူ့အကျိုးအတွက် ခွဲခြားမှုမရှိသည့် အပြုအမူ၊ ဥပဒေနှင့်ညီညွတ်ပြီး ပြည်စုံလုံလောက် မျှတသည့် လျော်ကြေးပေးခြင်းတို့ဖြင့်သာ သိမ်းပိုက်ရမည်ကို သေချာစေရန် သတိပြုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အုပ်ချုပ်မှုတွင် အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားအတွက် မြေသိမ်းဆည်းခြင်း ပြုလုပ်နိုင်ခွင့် အရည်အချင်းကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြရန်နှင့် ကောင်းမွန်စွာ ကန့်သတ်နိုင်ရန် လိုအပ်ပြီး သိမ်းဆည်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာသည့် နည်းဥပဒေများ

နှင့် လျော်ကြေးသတ်မှတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များ လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါကိစ္စရပ်အတွက် အဓိက စဉ်းစားရမည့်အချက်များမှာ-

- လုံလောက်သည့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားနှင့် အခြား ဆက်စပ် နေသည့် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် သက်ရောက်မှု၊ အသုံးပြု၍ မရနိုင်သဖြင့် ဖယ်ထုတ်ထားသည့် အခြားနည်းလမ်းများ၏ ဆန်းစစ်သုံးသပ်ချက်၊ အနှောင့်အယှက်ပေးမှုများနှင့် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် သက်ရောက်မှုများအပေါ် အပျက်သဘောဆောင်မည့် အခြားအရာများကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်မည့် မဟာဗျူဟာနှင့် အများပြည်သူသိရှိရန် အခြား ထုတ်ပြန်ချက်များနှင့် အများပြည်သူ ငှားရမ်းခြင်း/ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်း စာချုပ်စည်းကမ်းများအပါအဝင် လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက် ကဲ့သို့သော ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းမှစ၍ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ခြင်းစသည့် မြေသိမ်းသိမ်းမှုအဆင့်အားလုံးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သတင်း အချက်အလက်များကို ဖော်ထုတ်ဖွင့်ပြရန်။
- မြေအခွင့်ရေးရှိသူများ၊ သက်ရောက်မှုရှိသည့် လူထုအသိုက်အဝန်းများ အထူး သဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ သို့မဟုတ် ဒေသခံလူထုများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း မှုများ ကျင်းပရာတွင် ထိုသူတို့အား လွတ်လပ်စွာ ဦးစားပေးရန်နှင့် သဘောတူညီ မှုအတွက် သတင်းအချက်ပေးရန်တို့အတွက် အဓိပ္ပာယ်ရှိရှိ ထိရောက်မှုရှိရှိနှင့် ကောင်းမွန်သည့် စိတ်ထားတို့ဖြင့် ဆောင်ရွက်မှုကိုသေချာစေခြင်း။
- အခြားဖြစ်နိုင်ချေရှိသည့် နည်းလမ်းများကို ပေါ်ပေါက်စေခြင်းနှင့် ဥပဒေအရ မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူတို့ကို ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့်/ သို့မဟုတ် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဖယ်ရှားမှုများကို ရှောင်ရှားခြင်း သို့မဟုတ် လျော့ချခြင်းပြုလုပ် ရန် နည်းလမ်းများကို ပေါ်ပေါက်စေခြင်း။
- နှင်ထုတ်ခြင်းများကို ရှောင်ရှား၍ မရနိုင်သည့်အခါတွင် သက်ရောက်ခံရသူများ နှင့် ဒေသခံလူထုတို့နှင့် ညှိနှိုင်း၍ ပြန်လည်နေရာချထားပေးမည့် ရှင်းလင်းသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် လိုအပ်ချက်များကို ရေးဆွဲဆောင်ရွက်ရန်ခြင်းနှင့် သက်ရောက်ခံရသူများ၏ မြေကိုအခြားပုံစံဖြင့် သုံးနိုင်မှု၊ သားငါးများ၊ သစ်တော များနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ စသည့်အခွင့်အရေးတို့ကို ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားသည့်အခါတွင် အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့်

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများကို ထိခိုက်နစ်နာအောင် မပြုလုပ်မိစေရန် သေချာ စေခြင်း။

- ကျင့်သုံးမှုများဆောင်ရွက်ရာတွင် လျော်ကြေးများကို အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ ပေးခြင်းနှင့် လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာရေး၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ တန်ဖိုးများကဲ့သို့သော အရောင်းအဝယ်မပြုလုပ်နိုင်သော တန်ဖိုးများ အပါအဝင် မျှတမှုရှိသည့် တန်ဖိုးကိုထင်ဟပ်စေခြင်း။

NLUP တွင် ချမှတ်ထားပြီးသော မြေသိမ်းဆည်းခြင်းအတွက် မူများသည် အောက်ပါတို့ကို ဦးတည်ထားပါသည်-

- မျှတတူညီ၍ ပြည်သူလူထုက စနစ်တကျ ပါဝင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၊
- အဂတိလိုက်စားမှုကို ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်း၊
- လျော်ကြေးပေးခြင်းနှင့် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းကြောင့် သက်ရောက်မှုရှိသော သူများအား ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းတွင် ထိရောက်ပြီး ကိုက်ညီဆီလျော်မှုရှိသော မျှတသည့် အကဲဖြတ်မှုစနစ်များ၊
- မြေသိမ်းဆည်းခြင်းကြောင့် သက်ရောက်မှုရှိသောသူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများကို ပြည်လည်ထူထောင်ခြင်း၊
- မြေသိမ်းဆည်းခြင်းကြောင့် သက်ရောက်မှုရှိသောသူများအား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခွင့်ပြုခြင်း။

ယင်း၏ အမျိုးသားမူဘောင်တွင် ၎င်းစည်းမျဉ်း အသေးစိတ်ကို ဖွံ့ဖြိုးစေခြင်းဖြင့် အစိုးရသည် FAO ၏ အိန္ဒိယနိုင်ငံကဲ့သို့သော အခြားနိုင်ငံများ၏ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် သင်ခန်းစာ အတွေ့အကြုံများအပေါ် လမ်းညွှန်ထားသည့် VGGT ကို လိုက်နာရန် စဉ်းစားနိုင် ပါလိမ့်မည်(Box- ၈၆) ။ VGGT သည် အမျိုးသားဥပဒေဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအပါအဝင် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် လျော်ကြေးပေးခြင်းများအပေါ်တွင် လမ်းညွှန်မှုများကို အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ပေးထားပါသည်-

- အစိုးရက မဖြစ်မနေမြေသိမ်းဆည်းမှုတွင် အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားအတွက် ဟူသည့် စကားရပ်အပေါ် အတိုင်းအတာတစ်ခု ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သတ်မှတ်ရန်၊
- မြေသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် ညီမျှသည့် လျော်ကြေးပေးခြင်းတို့အတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာပြီး သင့်တင့်မျှတသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ထားရှိရန်၊

- စီမံချက်ချနေစဉ်အတွင်းအပါအဝင် သက်ရောက်ခံရသည့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ အတွေးအမြင်များကို ပါဝင်စေရန် လုပ်ငန်းစဉ်များချမှတ်ခြင်းဖြင့် အာမခံချက်ပေး သည့် သတ်မှတ်ချက်များ ထားရှိရန်၊
- မျှော်မှန်းစီမံကိန်းအား သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သူအားလုံးထံသို့ ကြိုတင်၍ သတိပေးအကြောင်းကြားခြင်းအား အမိန့်စာထုတ်ရန်၊
- သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများက စီစဉ်ထားသော စီမံကိန်းများအပေါ် စိန်ခေါ်မှုများပြုလုပ်နိုင်ခြင်းနှင့် စီမံကိန်းချမှတ်သူများနှင့် အစိုးရအရာရှိများထံမှ တာဝန်ခံမှုများကို တောင်းဆိုနိုင်သည့် အများပြည်သူကြားနာခြင်းများကို မဖြစ်မနေ ဆောင်ရွက်ရန်၊
- လျော်ကြေးပေးခြင်းသည် မြေသက်တမ်းနှင့်ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို တရားဝင်ရရှိသူ နှင့် တရားဝင်မဟုတ်ဘဲ ရှိသူများ နှစ်မျိုးလုံးအတွက် ပေးအပ်ရန်၊
- သိမ်းဆည်းခြင်း ဆုံးဖြတ်ချက်များအပေါ် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအားလုံးအား အယူခံဝင်နိုင်ခွင့်ကို ပေးအပ်ရန်။

Box ၈-၆ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေစနစ်

အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းများတွင် သင့်တင့်မျှတသည့်လျော်ကြေးနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အက်ဥပဒေ (၂၀၁၃) သည် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုစီမံချက်များ အပါအဝင် သက်ရောက်မှုရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို လျော်ကြေးပေးခြင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အက်ဥပဒေ၏ အဓိကသွင်ပြင်မှာ ပွင့်လင်းမြင်သာပြီး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အားလုံးပါဝင်နိုင်မှုရှိခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကစီမံကိန်းအတွက် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းကြောင့် သက်ရောက်မှုခံရမည့် မိသားစုများ၏ အနည်းဆုံး ၈၀ ရာခိုင်နှုန်း၏ သဘောတူညီချက်ကိုရယူရန်နှင့် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု စီမံချက်များအတွက် ၇၀ ရာခိုင်နှုန်း၏ သဘောတူညီချက်ကို ရယူရန် လိုအပ်ပါသည် (ပုဒ်မ-၂)။ လူမှုရေးထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ချက် (SIA) ပြုလုပ်ချိန်တွင် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးများနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင် တာဝန်ခံမှုရယူ၍ သဘောတူညီချက်ရယူသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကိုလည်း တစ်ချိန်တည်းပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ပါသည် (ပုဒ်မ-၄)။ အများပြည်သူရှေ့တွင်ကြားနာခြင်း (ပုဒ်မ-၅) နှင့် SIA ကိုလည်း ပြည်သူလူထုကို ချပြခြင်း (ပုဒ်မ-၆) တို့ ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ SIA သည် ယင်းနေရာတွင် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းကို စဉ်းစားနိုင်ခြင်း ရှိ-မရှိနှင့် အလားအလာမရှိကြောင်း

တွေ့ရှိချက်အပြင် စီမံကိန်းကြောင့် ဒေသခံလူထု၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ရရှိနိုင်မှု ကဲ့သို့ သော ကိစ္စရပ်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရပါမည်။ အက်ဥပဒေသည် လျော်ကြေးကို မည်သို့တွက်ချက်ရမည်ဟူသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကိုလည်း အသေးစိတ်ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည် (ဇယား ၁ နှင့် ပုဒ်မ ၂၆-၃၀)။

အရင်းအမြစ်၊ FAO (2016, p. 53) မှ ကူးယူဖော်ပြပါသည်။

တစ်ခုတည်းသော စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်အား ဖွံ့ဖြိုးစေခြင်း

လက်ရှိတွင် ရှုပ်ထွေးနေသော ဥပဒေစနစ်သည် ရှုပ်ထွေးနေသော မြေစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်နှင့် တွဲဖက်နေပါသည်။ လက်ရှိစနစ်သည် ထိရောက်မှုမရှိဘဲ စွမ်းဆောင်ရည်လည်း မရှိကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို တွန်းအားပေးမှုမရှိဘဲ မြန်မာပြည်သူတို့ကို ဝန်ဆောင်မှု ပေးခြင်းမှ လည်း ပျက်ကွက်လျက်ရှိပါသည်။ စနစ်အတွက် ပြင်ဆင်မွမ်းမံမှုများလိုအပ်လျက် ရှိနေပြီး NLUP နှင့် ပူးပေါင်း၍ ယင်းပေါ်တွင် အခြေခံတည်ဆောက်ကာ ပြဿနာဖြစ်နေသည့် အရာများကို ရှာဖွေပြင်ဆင်ခြင်းဖြင့် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေဆိုင်ရာမူဘောင်ကို ရိုးရှင်းအောင်နှင့် ပြည့်စုံအောင်ပြုလုပ်ရာတွင် တစ်ခုတည်းသော မြေအာဏာပိုင်အဖွဲ့အဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာစေရန် မြေစီမံခန့်ခွဲမှုကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခြင်းကိုပါ လွှမ်းခြုံမိရန် လိုအပ်ပါသည်။ တစ်ခုတည်းသော မြေစီမံခန့်ခွဲမှု စနစ်ကို တည်ဆောက်ခြင်းအားဖြင့် မူဝါဒနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းညီညွတ်မှုကို တိုးတက်ရန် အကူအညီဖြစ်စေပြီး တစ်ခါတစ်ရံ သတိပြုမိစရာဖြစ်သည့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ အားနည်းခြင်းနှင့် မြေဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအားနည်းခြင်းကို ရှောင်ရှားနိုင်ပါလိမ့်မည်။ အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းအသစ်စီစဉ်မှုသည်လည်း အနာဂတ်တွင် တစ်လုံးတစ်စည်းတည်းဖြစ်သည့် မြေမှတ်တမ်းမှတ်ရာများနှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းစနစ်ကို သွားနိုင်ရန်ရည်မှန်းချက်ဖြင့် ခေတ်နှင့် ဆီလျော်အောင်ဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ထို့နောက်တွင် လက်ရှိမြေမှတ်တမ်းများနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို ညီညွတ်ကိုက်ညီ အောင် ဒီဂျစ်တယ်စနစ်ဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်း (ဥပမာ- OneMap Myanmar ပုံစံအပေါ်တွင် အခြေခံသည့် လုပ်ငန်းစဉ်) တို့ကို မျှော်မှန်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံအများအပြားတွင် သီးခြား မြေမှတ်တမ်းမှတ်ရာများနှင့် မှတ်ပုံတင်အဖွဲ့အစည်းများတွင် ခိုင်မာကောင်းမွန်သည့် မြေစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် ရှိကြခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ခေတ်နောက်ကျနေသောစနစ်မှ တစ်ခု တည်းသောစနစ်ကိုပြုလုပ်ရာတွင် အစမှစ၍ ဆောင်ရွက်ရခြင်းထက် ခုန်ပျံကျော်လွှား၍ သွားနိုင်သော အခွင့်အရေးကိုပေးပြီး သီးခြားစနစ် ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အရင်ဆုံးပြုလုပ်ရခြင်းအစား အနာဂတ်တွင် ယင်းတို့အား စုပေါင်းခြင်းကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ တစ်ခုတည်းသောစနစ်

သည် မူအားဖြင့် မညီညွတ်မှုကို နည်းပါးစေပြီး အသုံးပြုသူများအတွက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ကုန်ကျစရိတ်ကိုလည်း နည်းပါးစေပါသည်။

ထိုကဲ့သို့သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် အဆင်းရဲဆုံးသူများနှင့် အမျိုးသမီးများအပါအဝင် ပြည်သူလူထုအား မြေစီမံခန့်ခွဲမှု ဝန်ဆောင်မှုပေးရာတွင် တိုးတက်စေရေးအတွက် အရေးကြီးသည့် ရည်မှန်းချက်များချမှတ်ထားပြီး မြေအခွင့်အရေး တိုးတက်စေရန်အတွက်လည်း အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသောဆောင်ရွက်မှုများ (ရလဒ် ၁.၆) ကိုပါ ထပ်ပေါင်းအဆိုပြုထားသည့် ADS တွင် အကြံပြုတင်ပြထားသည့် မူဘောင်အရ ရေးဆွဲနိုင်ပါသည် (အထက် တွင် ဖော်ပြထားသည့် Box ၈-၁ ကိုကြည့်ပါ)။ မြေစီမံခန့်ခွဲမှုရုံးသည် မြေမှတ်တမ်းမှတ်ရာဆိုင်ရာ သတင်းအချက် အလက်များကို ခေတ်နှင့်လျော်ညီစေခြင်းနှင့် ထုတ်လုပ်ပေးခြင်း၊ မှတ်ပုံတင်ထားသည့် မြေလက်ဝယ်ရှိမှုခေါင်းစဉ်များ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ မြေအသုံးပြုခွင့် စာရွက်စာတမ်းများ၊ မြေစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ကွင်းမြေပုံအသစ်ကို ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ မြေအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းခြင်း၊ မြေရှုပ်ထွေးခြင်းကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ VFV မြေများကို စာရင်းပြုစုခြင်းနှင့် စစ်ဆေးခြင်းနှင့် မြေခွဲဝေခြင်းနှင့် ပြန်လည်အစားထိုးပေးအပ်ခြင်း ပရိုဂရမ်များကို အကောင်အတည်ဖော်ခြင်းတို့တွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာပေးအပ်ခြင်းခံရပါမည် (MOALI, 2018)။ ကမ္ဘာ့ဘဏ် (၂၀၁၈) က မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု တစ်ခုအနေဖြင့် အဆိုပါဝန်ဆောင်မှုများသည် မည်ကဲ့သို့ အလုပ်လုပ်နိုင်ကြောင်းကိုပြသနိုင်ရေး ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းကို မြှင့်တင်သည့်အနေဖြင့် စံပြမြေစီမံခန့်ခွဲမှုရုံး အများအပြား ထားရှိရန် အကြံပြုခဲ့သည်။

တစ်ခုတည်းသော စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်သည် မြေစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေအရ တာဝန်ပေးအပ်၍ စည်းကမ်းသတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။ FAO နှင့် EU (2018) က မြေစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေတွင်-

- ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုပြဋ္ဌာန်းချက်များ - ပထမဆုံးမှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ မြေ သက်တမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ လွှဲပြောင်းခြင်းအတွက် မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ မြေအသုံးပြုမှု ပြောင်းလဲခြင်း-
 - စိုက်ပျိုးရေးမြေအသစ်များ၊ ငါးကန်၊ ရွာစားကျက်မြေ၊ အိမ်ပိုင်ဥယျာဉ်နှင့် ကျေးလက်တွင်ချထားပေးသည့် မြေကွက်များ၊ စိုက်ပျိုးရေးသစ်တောအောက်ရှိမြေများ၊ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းအပါအဝင် မြေအုပ်စုအမျိုးအစား အားလုံးအတွက် မှတ်ပုံတင်ခြင်း။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ မြေများကို တစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် လူထုအစုအဝေးအလိုက် တောင်းဆိုခြင်းတို့ကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုသင့်ပြီး မြေအသုံးပြုခွင့်အပေါ် အမျိုးသမီးများအခွင့်အရေးအတွက် မှတ်ပုံတင်စနစ်၌ လင်မယားပိုင်ဆိုင်မှုတွင်

၎င်းတို့၏ အမည်များဖြင့်ပါ စနစ်တကျ မှတ်ပုံတင်ရန် အားပေးခြင်း တို့ကိုလည်း ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားသင့်ပါသည်။

- အစိုးရမြေအား စီမံခန့်ခွဲခြင်း။
- မြေမှတ်တမ်းများအား စီမံခန့်ခွဲခြင်း - ကွင်းမြေပုံကို ခေတ်မီအောင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ LUC သတင်းအချက်များကို ခေတ်မီအောင်ပြုလုပ်ခြင်း၊ လွှဲပြောင်းမှုများကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း၊ လက်ရှိမြေမှတ်တမ်းများထက် ဒစ်ဂျစ်တယ်မြေဆိုင်ရာစနစ် တွင် ခေတ်မီအောင် အခြေခံ၍ ထားရှိခြင်း စသည်ဖြင့်။
- စိတ်ပျက်စရာဖြစ်သည့် ထင်မြင်ယူဆချက်များရှိစဉ်တွင် လက်ရှိစနစ်အရ တရားဝင်မြေလွှဲပြောင်းခြင်းကို စိတ်ပျက်ခြင်းမျိုးမရှိစေရန်အတွက် ကျိုးကြောင်း ဆီလျော်မှုရှိသည့် မရွေးမပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းအခွန်။
- အားလုံး/ များစွာသော မြေဆိုင်ရာ သီးခြားဌာနများ၊ ဌာနခွဲများ၊ ကော်မတီများ၊ ကော်မရှင်များ၊ DALMS၊ VFV ကော်မတီ၊ FABs၊ ကြေးတိုင်နှင့် မြေစာရင်း ဦးစီးဌာနနှင့် အခြားတို့ကို ဖြည်းဖြည်းချင်းပြောင်းလဲစုစည်းနိုင်မည့် တစ်ခုတည်း သော မြေစီမံခန့်ခွဲမှုအာဏာပိုင်အဖွဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ စီစဉ်မှုများ -
 - တစ်ခုတည်းသော မြေစီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် မြေမှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ မြေအသုံး ပြုခွင့်လွှဲပြောင်းခြင်း၊ မြေအသုံးပြုခွင့်ကို ခွဲခြမ်းပေးခြင်းနှင့် ပေါင်းစည်း ခြင်း၊ မြေအသုံးပြုမှုပြောင်းလဲခြင်းတို့အတွက် လုပ်ငန်းစဉ် ချမှတ်၍ တားမြစ်သည့် ငွေပေးချေမှုပမာဏ မထားရှိဘဲ ကျေးရွာအဆင့်အထိ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရပါမည်။ ယင်းသည် မြေမှတ်ပုံတင်ခြင်းကို မြှင့်တင်ပေး ပြီး ကျသင့်ငွေနှင့် အခွန်ပေးချေခြင်းတို့ကို မြန်ဆန်ရိုးရှင်းစေပါသည်။
- DALMS နှင့်ထိတွေ့ဆက်ဆံသူများအား ကောင်းမွန်သည့် မြေစီမံခန့်ခွဲမှု ဝန်ဆောင်မှုကို ပေးနိုင်ရေးအားရည်စူး၍ စံပြုမြေရုံးများကို စံပြုအဖြစ် စမ်းသပ် ခြင်းဖြင့် ရေရှည်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုရယူရန် အလျင်အမြန် တည်ဆောက်ခြင်း။
- တစ်ချိန်တည်းမှာပင် မြေဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လွှတ်တော်အသီးသီး တွင် မြေဦးဆောင်ကော်မတီတစ်ခုစီကို ဖွဲ့စည်းသတ်မှတ်ရန်။

မြေအသုံးပြုမှုစီမံကိန်းမူဘောင် တည်ဆောက်ခြင်း

OECD (2017) သည် စွမ်းဆောင်ရည်ရှိသည့် မြေအသုံးပြုမှု အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို တည်ဆောက်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် လွန်စွာသက်ဆိုင်မှုရှိသော အကြံပြုချက်များစွာကို ပြုလုပ်ထားပါသည်။ လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေအသုံးပြုမှုစီမံကိန်းအတွက် အားလုံး လွှမ်းခြုံမိသော မူဘောင်မရှိသေးခြင်းသည် ကွာဟမှုများကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် စွမ်းဆောင် ရည်မရှိခြင်းနှင့် မြေအခြေအနေများ အရည်အသွေးနိမ့်ကျခြင်းတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေ ပါသည်။

အဆိုပါ ကွာဟမှုကို ဖြည့်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက အကျိုး စီးပွားများကို သင့်တော်သည့် ချိန်ညှိမှုများပြုလုပ်ပြီး စဉ်ဆက်မပြတ်ဘဲ စွမ်းဆောင်ရည် ရှိသောပုံစံဖြင့် ကွာဟမှုများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းကို အကူအညီပြုနိုင်သည့် မြေအသုံးပြုမှုစီမံကိန်း ချမှတ် ခြင်းဥပဒေ ရေးဆွဲခြင်းဖြင့် မျှော်မှန်းနိုင်ပါသည်။ မြေသည် ယင်းအပေါ်တွင် ဆောက်လုပ် ပြီးစီးသည့်အခါ ၎င်း၏ အသုံးပြုခြင်းကို ပြောင်းလဲရန်ခက်ခဲသည့်အတွက် လုံလောက်သည့် ကြိုတင်စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းများသည် အရေးကြီးပါသည်။ ကွာဟချက် တိုးတက်လာမှု အတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မပြည့်ဝခြင်း ဖြစ်နိုင်ချေကို (ဥပမာ - အိမ်ယာမြေများသည် လေယာဉ်ကင်းအနီးတွင်ရှိခြင်း သို့မဟုတ် ရုံးအဆောက်အဦးသည် ပြည်သူ့သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေးကွန်ယက်နှင့် ဝေးလံခြင်း) ရှောင်ရှားနိုင်ရန်အတွက် စီမံခန့်ခွဲမှုအဆင့်တိုင်းတွင် ရှိသည့် အစိုးရရုံးများ၏ အဆင့်မြင့်အရာရှိများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အစိုးရအဆင့်မြင့်အရာရှိများသည် စနစ်အတွက် စီမံကိန်းချမှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ကျယ်ပြန့်သည့် မူဘောင်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အထွေထွေ ဥပဒေပြုခြင်းတို့အပေါ်တွင် တာဝန်ယူမှုထားရှိခြင်းဖြင့် မတူညီသော မြေအသုံးပြုခြင်းနှင့် သမိုင်းအမွေအနှစ်များကို ကာကွယ်ရန်နည်းဥပဒေများကို ရေးဆွဲခြင်းအတွက် ပြင်ပမှ အပျက်သဘောဆောင်မှုများကို ရှောင်ရှားနိုင်ပါမည်။ အလားတူစွာပင် ဒေသတွင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ဒေသဆိုင်ရာ အချင်းချင်း ပူးပေါင်းခြင်းနှင့် မြေအသုံးပြုမှုစီမံကိန်းအတွက် အခွန်၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးမူဝါဒကဲ့သို့သော ပြည်သူ့မူဝါဒများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံဖွံ့ဖြိုးမှု၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းကဲ့သို့သော ကဏ္ဍလိုက်မူဝါဒများအား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ခွင့်ပြု သည့် လွှမ်းခြုံမှုရှိသော မူဘောင်တည်ဆောက်ခြင်းကိုလည်း ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ကိစ္စရပ်အမျိုးမျိုးတွင် အခြားမူဝါဒများသည်လည်း မြေအသုံးပြုမှုစီမံကိန်းချမှတ်ခြင်းအပေါ် အထောက်အကူပြုစေရန် သို့မဟုတ် နှောင့်နှေးစေရန် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါ လိမ့်မည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြေအသုံးပြုမှုသည် ပြည်တွင်းဆက်စပ်မှုတွင် အရိုးစွဲနေခြင်း ကြောင့်ဖြစ်ပြီး ယင်းသည် ဒေသတွင်းအမှန်တကယ်ဖြစ်ပျက်မှုကို ကောင်းစွာ သိရှိ

နားလည်ပြီး ဒေသခံလူထုနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုပြုလုပ်ပေးနိုင်သော ဒေသဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် အဆင့်အထိ အဆင့်တစ်ခုမှနေ၍ ဗဟိုဦးစီးစနစ်လျော့ချခြင်းကို လိုအပ်ပါသည်။ ဒေသဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသူများသည် ဖွံ့ဖြိုးမှုဇုန်သတ်မှတ်ခြင်းကဲ့သို့သော မြေအသုံးပြုမှု အသေးစိတ်စီမံချက်များအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် ပို၍ပြင်လွယ်ပြောင်းလွယ်မှုပေးသင့်ပါသည်။ အချို့ ဇုန်သတ်မှတ်ခြင်းများကို ပြင်လွယ်ပြောင်းလွယ်ခြင်းသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ပံ့ပိုးရန်နှင့် အနီးအနားရှိနေရာများကို အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှပြောင်းလဲနိုင်ရန် ခွင့်ပြုသည့်အတွက်ကြောင့် အချို့အထူးကိစ္စရပ်များ(ဥပမာ-အန္တရာယ်ရှိစေသည့် လုပ်ငန်းများ ဧရိယာ) မှလွဲ၍ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် စီမံကိန်းဆုံးဖြတ်ချက်များကို မြေအသုံးပြုမှုကို ကန့်သတ်ခြင်းအစား အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေမည့် အဆင့်အား ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ မြေအသုံးပြုမှုစီမံကိန်း ရေးဆွဲခြင်းအတွက်လည်း သတင်းအချက်အလက်ပေးခြင်း၊ ဒေသခံလူထုနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်းနှင့် အယူခံဝင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တို့ကို အာရုံစိုက်၍ သင့်တော်သည့် စီမံကိန်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပါဝင်ရပါမည်။

FAO နှင့် EU (2018) တို့တွင် အဆိုပြုထားသည်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိစေရန် အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အချက်များ အမှန်တကယ်ဖြစ်လာစေရေးအတွက် မြေအသုံးပြုမှု စီမံချက်မူဝါဒ၊ ဥပဒေနှင့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာမူဘောင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်းသည်လည်း အရေးကြီးပါသည်။ ယင်းအတွက် အစိုးရသည် မြေအသုံးပြုမှုအတွက်လိုအပ်ချက်များ၊ မတူညီသည့် ကဏ္ဍများအတွက် စီမံချက်နှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့၊ အဟာရ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးကဲ့သို့သော လက်ရှိနှင့် အနာဂတ်စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကျယ်ပြန့်သည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရန် ကဏ္ဍအလိုက် မြေယာအသုံးချမှုအမြင် တည်ဆောက်ခြင်းတို့ဖြင့် မြေဆိုင်ရာ တစ်ပေါင်းတစ်စည်းတည်းဖြစ်ရေး မူဘောင်ကို စဉ်းစားနိုင်ပါသည် (FAO နှင့် EU, 2018) ။ အခြားကိစ္စရပ်များနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်မှုမရှိဘဲ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည့် မြေယာ အသုံးချမှုမူဝါဒများသည် ရှောင်ရှားနိုင်သော ပြင်ပမှ မကောင်းမှုများနှင့် စွမ်းဆောင်ရည် မပြည့်ဝမှုများကို ဖန်တီးပေးသော စွန့်စားမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည် (ဥပမာ - ကြိုးဝိုင်း၊ ကြိုးပြင် ကာကွယ်တော ဧရိယာကဲ့သို့ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ တည်ရှိနယ်မြေများအတွင်းတွင် စိုက်ပျိုးရေးစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် မြေခွဲဝေပေးခြင်း) ။

အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ အားထုတ်မှုရှိပြီး ထိရောက်၍ အားလုံးကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပါဝင် ရရှိနိုင်သော မြေအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးစနစ် ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

မြေအငြင်းပွားမှုများဖြေရှင်းခြင်းကို လက်ရှိကိုင်တွယ်မှုသည် အားနည်းပြီး အပြီးသတ်ပြန်လည်ကောင်းမွန်အောင်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်း

နည်းလမ်းအသစ်သည် MIL တွင် ကျင့်သုံးဖော်ပြထားသည့် တရားဝင်စနစ်အပေါ်တွင် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ရေးဆွဲထားပြီး NLL သို့ သွတ်သွင်းခြင်းခံထားရပါသည်(အခန်း-၂ ကိုကြည့်ပါ)။ ယင်းကဲ့သို့သော စနစ်တွင် အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ၊ အားထုတ်၍ ထိရောက်စွာ ပေးအပ်ရန် အရေးကြီးသည် ဆိုသည်မှာ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် အငြင်းပွားမှုကို ဘက်လိုက်မှုမရှိဘဲဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြည့်စုံသည့် တရားစီရင်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနုညတနည်းလမ်း၊ ကြားဝင်ဖြန့်ဖြေခြင်းနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းတို့ပါဝင်သည့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းခြင်းနည်းလမ်းဖြင့်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ တရားရေးစနစ်သို့ တိုင်တန်းရာတွင် လုပ်ငန်းစဉ်သည် နှေးကွေးပြီး ကုန်ကျစရိတ်များပြားသည့်အတွက် အငြင်းပွားမှုဖြစ်ပွားသူများအကြား သဘောမတူညီမှုများကို သင့်တင့်သည့်ဈေးနှုန်းနှင့် ထိုက်သင့်သည့်အချိန်ယူမှုတို့ဖြင့် နောက်ပိုင်းတွင် ဖြေရှင်းခွင့်ပြုသွားခြင်းပါသည်။

စနစ်အသစ်သည် အလားအလာရှိသည့် အငြင်းပွားမှုများကို ကနဦးအဆင့်တွင် ရှောင်ရှားရန် သို့မဟုတ် ဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်းကို အကောင်အထည်ဖော်သည့် အဖွဲ့အစည်းအတွင်းတွင်ဖြစ်စေ ပြင်ပလွတ်လပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ဖြစ်စေ တရားဝင်ပေးအပ်ထားရှိသင့်ပါသည်။ လက်ရှိစနစ်နှင့် ဆန့်ကျင်လျက် စနစ်သစ်၏နည်းလမ်းသည် အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခများမှ ကာကွယ်ထားရန်လိုအပ်ပြီး ၎င်းတို့၏ အုပ်ချုပ်မှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများကို ပါဝင်စေခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်နှင့် လိုအပ်ပါက ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြင်ဆင်ရန် အခွင့်အာဏာပေးအပ်ထားသော လွတ်လပ်သည့် တရားရေးအဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ထံသို့ အယူခံဝင်နိုင်ခြင်းတို့ကို ခွင့်ပြုပေးရပါမည်။

စနစ်သစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရနှင့် အခြားတည်ရှိပြီးဖြစ်သော တရားဝင်မဟုတ်သောအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းပုံစံများကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုသင့်သည်။ သို့သော် ထိုကဲ့သို့သောစနစ်များရှိပါက ၎င်းတို့သည် ပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုများကို လျင်မြန်စွာဖြေရှင်းနိုင်သည့် မျှတ၊ ယုံကြည်စိတ်ချရပြီး ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမရှိသော နည်းလမ်းများကို ချမှတ်ပေးသင့်ပါသည်။ အစိုးရသည် ယင်းစနစ်ကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် လမ်းညွှန်ချက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်းနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်သူများအတွက် ရှင်းလင်းသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးအပ်ခြင်းတို့ကို ထောက်ပံ့ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရပ်ရွာအဆင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းတွင် ရပ်ကွက်/ ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးက ဖြန့်ဖြေသူအဖြစ် အဓိကနေရာကဆောင်ရွက်စဉ်တွင် အဆိုပါအဆင့်ထက် ကျော်လွန်၍ အငြင်းပွားမှုကို အနည်းငယ်မျှသာ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သော်လည်း ၎င်းတို့သည် တရားစီရင်ခြင်းမှ ခွဲထုတ်ခံရပြီး အယူခံဝင်ခွင့်နှင့် အမှုတွဲလွှဲပြောင်းပေးအပ်ခွင့်

သို့မဟုတ် အမှုများကိုင်တွယ်ရန် ရှင်းလင်းပြတ်သားသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များမရှိခြင်းတို့ကို အချို့အထောက်အထားများက အကြံပြုကြပါသည်(MyJustice, 2018; DIIS, 2017)။

စနစ်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန်နှင့် မျှတစွာလုပ်ငန်းစဉ်ဆောင်ရွက်ရန် အရည်အသွေး သည်လည်း ၎င်းကိုယ်စားလှယ်၏ ဦးဆောင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုနှင့် အရည်အချင်းပြည့်ဝမှု စွမ်းဆောင် ရည်ပေါ်တွင် မှီတည်နေပါသည်။ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ပြဿနာရပ်များအား ဖြေရှင်ခြင်းရာ၌ ၎င်းတွင် လိုအပ်သည့်ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အရည်အချင်းရှိသည့် ဝန်ထမ်း များလိုအပ်ပါသည်။ ယင်းအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များသည် အရေးကြီးပါသည်။ ထို့အပြင် အစိုးရအနေဖြင့် မြေဆိုင်ရာ တာဝန်ပေးအပ်ထားသည့် သမာဓိခံရုံးများ သို့မဟုတ် မြေအငြင်းပွားမှုများနှင့်ဆိုင်သည့် လွတ်လပ်သည့်အဖွဲ့အစည်း များကိုလည်း စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် ယင်းသည် စွမ်းဆောင်ရည်ရှိပြီး အရည်အသွေးကောင်းမွန်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်နိုင်ရေးအတွက် အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့အစည်း၊ လွတ်လပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းနှင့် တရားရုံးများ အတွင်း တွင် အထူးအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ကို မိတ်ဆက်နိုင်ပါသည်။ ကိစ္စရပ်အားလုံးတွင် နည်းပဒေ တိုင်းသည် အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီဖြစ်ပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာ၍ အပြည့်အဝ ရှင်းလင်းဖော်ပြမှု ရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။

လူနည်းစုများနှင့် ဝေးလံခေါင်သီသည့်ဒေသရှိ လူဦးရေများကို အသိအမှတ်ပြုလျက် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ရရှိစေရေး မြေလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် အငြင်းပွားမှု ဖြစ်စဉ်တွင်ပါဝင်သူများအား အသိပညာနှင့် သတင်းအချက်အလက်ရရှိအောင် ဆက်သွယ်မှု မြှင့်တင်ပေးရန်နှင့် လွယ်ကူချောမွေ့ရန်အတွက် နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ဥပဒေအထောက် အကူပြု ဝန်ဆောင်မှုကို လိုအပ်ပါသည်။

ပြန်လည်အစားပေးခြင်းအပါအဝင် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်/ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်ခြင်း

NLL လုပ်ငန်းစဉ်၌ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘော တူညီချက်များတွင် မြေပြဿနာရပ်များ မည်သို့ပါဝင်နေသည်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ ပေါင်းစည်းခြင်းအားဖြင့် ဥပဒေမူဘောင်နှင့် အခြားလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်စေခြင်းအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်သင့်ပြီး အပြန်အလှန်အားဖြင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားသည့် ဧရိယာအတွင်းရှိ ဓလေ့ထုံးတမ်း မြေအခွင့်အရေး အပါအဝင် မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံရေး အားကောင်းခြင်းသည်လည်း ဆောင်ရွက်လက်စဖြစ်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကိုလည်း အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည် (World Bank, 2018)။ ယင်းတွင် အထူးသဖြင့် ဒုက္ခသည် များနှင့် ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာသူများ၏ ပြန်လည်အစားထိုးရယူခွင့် အခွင့်အရေး သို့မဟုတ်

တစ်ကြိမ်အပြီး ပြန်လည်အစားထိုးခြင်း သတ်မှတ်ချက်တို့ကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရန် အတွက် ဖွံ့ဖြိုးအောင်မြင်လုပ်ခြင်း သို့မဟုတ် လက်ရှိစနစ်ကို ကောင်းအောင်ပြင်ဆင်ခြင်း တို့လည်း ပါဝင်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုလသမဂ္ဂ၏ ဒုက္ခသည်များနှင့် နေရပ်စွန့်ခွာသူများအတွက် အိမ်ယာနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများ ပြန်လည်အစား ထိုးပေးအပ်ခြင်း စည်းမျဉ်း (Pinheiro Principles) အရ သင့်တော်သည့် စဉ်းစားသုံးသပ်ခြင်း ကို ပေးအပ်သင့်ပါသည်။ နေရပ်စွန့်ခွာသူများ စုဆောင်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် အငြင်းပွား မှုဖြေရှင်းခြင်း နည်းလမ်းကဲ့သို့သော ၎င်းတို့၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် အကောင်အထည် ဖော်မှုတို့ အပါအဝင် အဆိုပါရည်ရွယ်ချက်အတွက် တည်ဆောက်ထားသည့် မည်သည့် အဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းစဉ်မဆိုသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုကို မြင့်မား သည့်စံနှုန်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ဒေသခံလူထုပါဝင်မှုလေ့ မွေးမြူခြင်းတို့ကို ရည်ရွယ် ရပါမည်။

အရွယ်အစားကြီးမားသည့် စိုက်ပျိုးရေးမြေခွဲဝေမှုအတွက် ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့်အစီရင်ခံတင်ပြခြင်း နည်းလမ်းများ တည်ထောင်ခြင်း

အမျိုးမျိုးသော ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ADS တို့တွင် အရွယ်အစားကြီးမားသည့် စိုက်ပျိုးရေးမြေခွဲဝေပေးခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ VFV ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ဦးစားပေး သက်ရောက်မှုများ ပါဝင်ပါသည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း VFV ဥပဒေအရ မြေခွဲဝေပေးမှု၏ ၂၀-၂၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာ ကန်ထရိုက်ငှားရမ်းမှုသဘောတူစာချုပ်များအရ အမှန်အကန်အသုံးပြုလျက်ရှိပါသည် (MOSLI, 2018; Woods, 2015; San Thein et al., 2017)။ လက်ရှိ ဥပဒေမူဘောင်သည် မြေကို လေးနှစ်အသုံးမပြုဘဲ ထားရှိပါက နိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် ပြုစုထားပါသည်။

ADS ၏ ရလဒ် ၁.၆ နှင့်အညီ လုပ်ငန်းစဉ်တွင်-

- သတ်မှတ်ထားသည့်ဧကများထက်ကျော်လွန်၍ (ဥပမာ- ၅၀ ဧကထက်ပိုရန်) စိုက်ပျိုးရေး ဆောင်ရွက်ခွင့်အပေါ် အာရုံစိုက်၍ VFV မြေကိစ္စရပ်များကို ကြားဝင် ဖြေရှင်းခြင်း။
- အကယ်၍ ခွင့်ပြုချက်ပေးရန် ကနဦးအဆင့်တွင်ရှိသေးသည်ဆိုပါက ခွဲဝေပေး ထားသော VFV မြေများကို လုံလောက်စွာအသုံးပြုခြင်းရှိ - မရှိ စိစစ်၍ အသုံးပြု မှုရရှိ စေခြင်းနှင့် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် ဝင်ငွေပေးအပ်ခြင်းတို့ကို ပြန်လည် သုံးသပ်ခြင်း။

- မြေအသုံးပြုမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် သဘောတူစာချုပ် ချုပ်ဆို ထားချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိပါက VFV မြေများကို ပြန်လည် တောင်းဆိုခြင်း (အချို့ ဧက ၃ သန်း နီးပါး) နှင့် (၁) မဖွံ့ဖြိုးသည့် စိုက်ပျိုးရေးမြေများကို ယင်းတို့၏ဥပဒေအရ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသူ၊ အဓိကအားဖြင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအခွင့်အရေးရှိသူတို့ကို ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်း၊ (၂) လုပ်ကွက်နည်းတောင်သူများနှင့် လယ်ယာမဲ့တောင်သူ လယ်သမားများအား ခွဲဝေပေးခြင်းနှင့်/ သို့မဟုတ် (၃) လူမှုရေးဆိုင်ရာ မြေအသုံးပြုဆောင်ရွက်ခွင့်ကို ဖန်တီးခြင်း (MOALI, 2018)။ ဥပဒေအရ တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်းပိုင်ဆိုင်ခြင်းဖြင့် လွယ်ကူစွာသတ်မှတ်နိုင်သည့် အခြေအနေမျိုးတွင် တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို မြေကို ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်းကို လိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး ဒေသန္တရမြေအဖြစ် ဒေသန္တရသို့ ပြန်လည်ပေးခြင်းသည် ပို၍လက်တွေ့ကျသည့် ဆောင်ရွက်မှုဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအတွက် သင့်တော်သည့် မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် လယ်ယာဆောင်ရွက်ခွင့် ပုံစံများကို ခေတ်နှင့်အညီ ဆီလျော်အောင်ပြုလုပ်ရန် ဥပဒေမူဘောင်လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။
- (ဓလေ့ထုံးတမ်းအခွင့်အရေးပိုင်ဆိုင်သူများအပါအဝင်) မည်သည့်တိုင်တန်းချက်မှ မရှိသော သို့မဟုတ် အဆိုပါမြေအမွေပေးခြင်းကိစ္စရပ်များသည် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး ဒေသခံလူထု၏ဓလေ့ထုံးတမ်းအခွင့်အရေးကို နှောင့်ယှက်မည့် အန္တရာယ်မရှိသော VFV မြေကို ပြန်လည်ပေးခြင်း နှင့်ဆက်စပ်မှုမရှိလျှင် မြေပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုမီ အချိန်အထိ အရွယ်အစားကြီးမားသည့် မြေခွဲဝေခြင်းများ အသစ်ပြုလုပ်ခြင်းကို ယာယီရပ်ဆိုင်းထားခြင်း။
- နေ့ရက်တစ်ရက်ချင်းအလိုက် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် မူဝါဒချမှတ်ခြင်းများကို အသိပေးနိုင်ရန်အတွက် အရွယ်အစားကြီးမားသည့် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အချက်အလက်များ စုဆောင်းခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ဆန်းစစ်ခြင်းတို့ တိုးတက်စေခြင်း။
- ဧကအတိုင်းအတာတစ်ခုထက်ပိုသည့် (MIL တွင် ဧက ၁၀၀ ထက်ပိုပါက အချို့ လိုအပ်ချက်များနှင့် ချိန်ညှိရမည်ဖြစ်သည်) မည်သည့် အရွယ်အစား ကြီးမားသည့် မြေသိမ်းခြင်းစာချုပ်ကိုမဆို ဖွင့်ထုတ်ချပြခြင်း။
- ပဋိပက္ခပျံ့နှံ့သက်ရောက်မှု စံသတ်မှတ်ချက်၊ ပြည်တွင်းအလုပ်သမား၊ ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်မှုတို့အပါအဝင် ၎င်းတို့၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုနှင့်

စွမ်းဆောင် ရည်မြင့်မားမှုကို ရရှိစေရန်အတွက် အရွယ်အစားကြီးမားသည့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွေ့အကြုံများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း(FAO and MRLG, 2019)။

အများဆုံးသော အမျိုးမျိုးရာဇဝတ်ဆိုင်ရာ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများကို ဖယ်ရှားခြင်း သို့မဟုတ် အနည်းဆုံးကန့်သတ်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေယာဥပဒေများသည် ကိစ္စရပ်အများအပြားတွင် မျှော်လင့် ရည်မှန်းချက် နှင့်လွဲချော်စွာ အလွန်အကျွံခတ်ရာကျသည့် ရာဇဝတ်ဆိုင်ရာ ပိတ်ဆို့ အရေးယူမှုများနှင့် ပြည့်နှက်နေပြီး အားနည်းသည့် မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံရေးအစား အားကောင်းစေရန် ဦးတည် ဆောင်ရွက်မည့် VGGT ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိပါ။ အစဉ်အဆက် လက်ဆင့်ကမ်းပိုင်ဆိုင်ခြင်းဖြင့် VFV မြေလက်ဝယ်ထားရှိခြင်း ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ် ထားသည့် ၂၀၁၈ VFV ဥပဒေပြင်ဆင်မှုကို တောင်သူလယ်သမားအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသခံ အဖွဲ့အစည်းများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် အလှူရှင်များသည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြစ်တင် ရှုတ်ချခြင်းသည် ထိုကဲ့သို့သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းကို အယုံအကြည်မရှိကြောင်း ပြသသည့် သင်္ကေတပင်ဖြစ်ပြီး အစိုးရအနေဖြင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုစတင်ဆောင်ရွက်စဉ်မှာပင် စိန်ခေါ်မှုများရှိနိုင်ပြီးဖြစ်ပါသည်။

စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အခြားမြေဦးစားပေးစီမံကိန်းများ၌ တာဝန်ယူမှုရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အတွက် အဓိကစဉ်းစားချက်များ

ဆွေးနွေးမှုနှင့်ညှိနှိုင်းမှုများအပါအဝင် သင့်တော်သော အားထည့်ဆောင်ရွက်မှု အသေးစိတ်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တည်ဆဲဥပဒေများတွင် သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည့် စိန်ခေါ်မှု အားလုံးနှင့် ကွာဟချက်များအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် လိုက်နာမှု မရှိသည့် လက်ရှိအသုံးပြုသူများကို လက်လွတ်ဆုံးရှုံးစေမှုတွင်ပါဝင်မှုမရှိစေရန် အားထည့် ဆောင်ရွက်မှု အသေးစိတ်သည် မြေပါဝင်သည့် မည်သည့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက်မဆို လိုအပ် သည့် အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ပါသည်။ မြေသက်တမ်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်သည် NLUP တွင် ကိုးကား ထားသည့် VGGT ကဲ့သို့သော လက်ရှိနိုင်ငံတကာ RBC စံနှုန်းများကို ထင်ဟပ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီများသည် အလားအလာရှိသည့် တောင်းဆိုချက် သို့မဟုတ် ပိုင်ဆိုင်မှုတွင် ၎င်းတို့၏ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်အတွက် စာရွက်စာတမ်းအပြည့်အဝမရှိနိုင်သည်ကို သို့မဟုတ် အချို့ကိစ္စရပ် များတွင် မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်သည် လက်ရှိဥပဒေအရ အကာအကွယ်ပေးထားကြောင်းကို အသိအမှတ်ပြုလျက် မြေလက်ဝယ် ရှိသူများ၊ မြေအသုံးပြုသူများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းကို အမြင်ကျယ်ကျယ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရအသုံးပြုမှုအပါအဝင်

နှစ်ရှည်ပိုင်ဆိုင်ခြင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်း အပေါ်တွင် အခြေခံသော တိုင်တန်းတောင်းဆိုမှုများ အား အသိအမှတ်မပြုခြင်း သို့မဟုတ် လက်ရှိပိုင်ဆိုင်မှု သို့မဟုတ် တိုင်တန်းတောင်းဆိုမှုများ ကို ၎င်းတို့အား တရားရုံးအရ လိုက်နာစေခြင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေရရှိရေးအတွက် ပြင်လွယ်ပြောင်းလွယ်မည့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုကို မဖြစ်စေနိုင်ပါ။ အထူးသဖြင့် တိုင်တန်း တောင်းဆိုမှုများသည် မြေကိုပိုင်ဆိုင်နှင့်ပြီးဖြစ်ရန် လက်တွေ့ကျသည့် ဆောင်ရွက်မှုလည်း မဟုတ်ပါ။

မြေမှတ်ပုံတင်စနစ်တွင် ဗဟိုဦးစီးစနစ်မရှိခြင်းသည် မြေဆိုင်ရာ သင့်တော်သည့် အားထည့် ဆောင်ရွက်မှုအနေဖြင့် မြေအခွင့်အရေးကိုင်ဆောင်ထားသူများ၊ ၎င်းတို့၏ အိမ်နီးချင်းများ၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာမြေကော်မတီတို့နှင့် မြေပြင်တွင် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း ခြင်းကို လိုအပ်စေပါသည်။ ဒေသခံလူထုနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များတို့နှင့် ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းခြင်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူကို ၎င်းတို့၏အခြေအနေ၊ ၎င်းတို့၏ လက်ရှိ သို့မဟုတ် အလားအလာရှိသည့် အခွင့်အရေး၊ ၎င်းတို့၏ အမြင်နှင့် မြေအသုံးပြုခြင်းအတွက် ဖြစ်လိုမှုနှင့် သက်ရောက်မှုများကို မည်သို့ကာကွယ် သို့မဟုတ် လျော့ပါးသက်သာစေမည်ကို ဆွေးနွေး ခြင်းဆိုင်ရာ အမြင်ရှုထောင့်တို့ကို ပေးပါလိမ့်မည်။ မြေနှင့်ဆက်စပ်နေသည့် ရပ်ရွာလူထု သည် မိရိုးဖလာအရ စိုက်ပျိုးရေးတွင်ပါဝင်နေသဖြင့် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းကို အခြားနည်းလမ်းဖြင့် အစားထိုးဆောင်ရွက်နိုင်မှု နည်းပါးနိုင်သည့်အတွက် အရွယ်အစား ကြီးမားသည့် စီမံကိန်းများတွင် မြေပေါ်တွင်လက်ရှိ ဆောင်ရွက်နေသည့် လုပ်ကွက်နည်း တောင်သူများကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ မြေဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်း၌ ပါဝင်ခြင်း အလား အလာကို ခွင့်ပြုနိုင်ပါသည်။

MIL တွင် လက်ရှိမြေအသုံးပြုမှုကို ပြောင်းလဲခြင်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအား MIC ၏ ခွင့်ပြုချက်ကို လျှောက်ထားရမည့် စံသတ်မှတ်ချက်တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ထား ပါသည်။ MIR သည် အဆိုပါအခြေအနေအတွက် မည်သို့သော ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုမျိုးကို ဆောင်ရွက်ရမည်ဟု ဖော်ပြထားခြင်းမရှိသော်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ဆွေးနွေးမှုနှင့် ညှိနှိုင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို တက်ကြွစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြသည့် အတိုင်း MIR နည်းဥပဒေ ၅ တွင် မြေအသုံးပြုသူသည် အောက်ပါအခြေအနေများကို သက်ရောက်မှုရှိလျှင် MIC ၏ ခွင့်ပြုမိန့်ကို လျှောက်ထားရမည်ဖြစ်ပါသည်-

- နိုင်ငံတော်၏ဥပဒေများနှင့်အညီ လျော်ကြေးပေး၍သိမ်းယူခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော် အတွင်းရှိ မြေသိမ်းယူခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြင့်ရယူခြင်း သို့မဟုတ် လျော်ကြေးပေး၍သိမ်းယူခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ မြေသိမ်းယူခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြင့်ရယူရန် ကြိုတင်သဘောတူညီချက်

ဖြင့်ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ထိုကဲ့သို့ သိမ်းယူခြင်းကြောင့် (၁) ယင်းမြေ၌ အမြဲတမ်း နေထိုင်သူ ဦးရေအနည်းဆုံး ၁၀၀ ယောက် သို့မဟုတ် (၂) ၁၀၀ ဧက အထက်အား ပြန်လည်နေရာချထားပေးရန် လိုအပ်ခြင်း။

- မြေတွင်နေထိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် မြေအသုံးပြုခွင့်အား ဧက ၁၀၀ ထက်ပို၍ ရယူရာတွင် မြေတွင်နေထိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် မြေအသုံးပြုခွင့်ရှိသူတို့မှ အတင်းအကြပ်ပိတ်ပင်ခြင်းဖြင့် ဥပဒေအရ အသုံးပြုခွင့်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဆုံးရှုံးမှု ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ခြင်း။
- မြေတွင်နေထိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် မြေအသုံးပြုခွင့်အား ဧက ၁၀၀ ထက်ပို၍ ရယူရာတွင် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက ရိုးဖြောင့်သောသဘောဖြင့် တရားစွဲဆို တောင်းဆိုခြင်း သို့မဟုတ် မြေပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှု ဖြစ်နေခြင်းတို့ကြောင့် အဆိုပြုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းအား ပဋိပက္ခဖြစ်စေနိုင်ခြင်း။
- မြေတွင်နေထိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် မြေအသုံးပြုခွင့်ကြောင့် လျှောက်ထားချိန်တွင် စိစစ်ခွင့်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းက စိစစ်ထားသည့်မြေတွင် နေထိုင်သူဦးရေ အနည်းဆုံး ၁၀၀ ယောက်အား ယင်းမြေတွင် ဆက်လက်နေထိုင်ခြင်းဖြင့် အခြားသော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေနိုင်ခြင်း။

လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် VFV ဥပဒေနှစ်ခုလုံးတွင် မြေလျှောက်ထားခြင်းကို ကန့်ကွက်ရန် အတွက် ယှဉ်ပြိုင်တောင်းဆိုမှုကို ရက်ပေါင်း (၃၀) အတွင်း ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုထားပါသည်။ VFV နည်းဥပဒေအရ လျှောက်ထားသူအနေဖြင့် မြေသည်အမှန်တကယ် လစ်လပ်မှု ရှိ - မရှိကို သက်သေပြရန်လိုအပ်ပြီး လယ်ယာမြေဥပဒေတွင် ထိုကဲ့သို့အလားတူ ပြဋ္ဌာန်းချက် မပါရှိပါ။ ဒေသဆိုင်ရာ FAB နှင့် VFV မြေစီမံခန့်ခွဲသူတို့သည် မြေလျှောက်ထားခြင်းအတွက် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းပြုလုပ်မည့်ဧရိယာအတွင်းရှိ မြေတည်ရှိရာ မြို့နယ်ရုံးတွင် လျှောက်ထားလွှာကို အများပြည်သူသို့ အသိပေးကြေငြာချက်အနေဖြင့် ထားရှိရပါမည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းစဉ်သည် မြေကို ယှဉ်ပြိုင်တောင်းဆိုမှုအတွက် ရွေးချယ်သတ်မှတ်ရန် အထောက်အကူဖြစ်စေသော်လည်း အဆိုပါအသိပေးကြေငြာချက်ကို ကြေငြာထားခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်သူသည် မြင်ခြင်း၊ ဖတ်မိခြင်းနှင့် တုံ့ပြန်ရန်စွမ်းရည်ရှိခြင်းတို့ဖြစ်စေမိဟု ယူဆရန်သာ အလုပ်လုပ်ပါသည်။ VFV နည်းဥပဒေတွင် မည်သည့်ကန့်ကွက်ချက်မဆို ပေါ်ထွက်လာပါက ဖြေရှင်းရန်

အတွက် မြေပြင်ကွင်းဆင်း စစ်ဆေးခြင်းပြုလုပ်မည့် အလားအလာများရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် လက်ရှိအသုံးပြုမှုနှင့် ရက်ပေါင်း (၃၀) အတွင်း အလားအလာ ရှိသည့် ယှဉ်ပြိုင်တောင်းဆိုမှုများ ဖော်ထုတ်ခြင်းအတွက် ကြိုတင်ဆောင်ရွက်ထားရပါမည်။

ထို့ပြင် VFV ဥပဒေ၌ “တရားဝင်လုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိထားခြင်း မရှိသည့်တိုင်အောင်” ဟူ၍ တောင်သူလယ်သမား စိုက်ပျိုးထွန်ယက်ခြင်းကို အကျုံးဝင်စေမည့် အသေးစိတ်ပြဋ္ဌာန်းချက် များပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရမည်ဖြစ်ပြီး “ယင်းသည် မမျှတသည့် သို့မဟုတ် မတရားသည့် ဝေခြမ်းမှုမဖြစ်စေရန်” သေချာစေရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ စည်းကမ်းချက်များသည် ရှင်းလင်းမှုမရှိသော်လည်း ၎င်းတို့သည် မြေပေါ်တွင် ကာလရှည် ကြာစွာ သမိုင်းကြောင်းကို ပြသနိုင်သူသည် အသိအမှတ်ပြုခံရပြီး ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု ခံရနိုင် ကြောင်းကို သိသာစွာညွှန်ပြပါသည်။

EIA ဆောင်ရွက်ရန်အကျုံးဝင်သည့် မြေအတွက် အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း မှုသည် EIA ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအနေဖြင့်ပါဝင်ပါသည်။ MoNREC သည် ထုတ်ပြန်ခြင်း မပြုရသေးသော်လည်း မူကြမ်းအနေဖြင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ရရှိနိုင်သည့် ပြည်သူလူထု ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုလမ်းညွှန်ချက် (မူကြမ်း) ကိုရေးဆွဲခဲ့ပါသည်။ EIA ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု လုပ်ငန်းစဉ်တွင် စီမံကိန်း၏ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည့် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေး သက်ရောက်မှု များကို အာရုံစိုက်ထားပြီး ဒေသခံလူထုအနေဖြင့် မြေကိုမည်သို့အသုံးပြုမည်နှင့် ဒေသ ဆိုင်ရာမြေနှင့် အရင်းအမြစ်များကို မည်သို့ရရှိမည်ကို နားလည်မှုရရှိစေရန်အတွက် ဆွေးနွေးပွဲများပြုလုပ်ပေးရန် ပေးအပ်ထားပါသည်။

လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် သစ်တောနည်းဥပဒေ (မူကြမ်း) နှစ်ခုလုံးတွင် လက်ရှိမြေ အသုံးပြုမှု ကို တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးခြင်း သို့မဟုတ် လက်ရှိမြေအသုံးပြုသူများနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းအတွက် အသေးစိတ်လိုအပ်ချက်များ ပါဝင်ခြင်းမရှိပါ။

MIC သည် MIC ၏ ခွင့်ပြုမိန့် သို့မဟုတ် အတည်ပြုမိန့် လိုအပ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ အပေါ်တွင် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများကို (၁) ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းကြောင့် သက်ရောက်မှုရှိ နိုင်သည့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်များတွင် ၎င်းတို့၏ဆုံးဖြတ်ချက် သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များရှိသည့် အချိန်တွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း (၂)

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးကာကွယ် စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅) ပုဒ်မ ၅ နှင့် အကျုံးဝင်သက်ဆိုင်နေခြင်းတို့တွင် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ဆောင်ရွက် ပါသည်။ MIL ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ယင်းကဲ့သို့သော ဒေသခံတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်းများကို MIC သို့ အဆိုပြုချက်မတင်မီ လုပ်ငန်းစဉ်၏ အစောပိုင်းတွင် စတင်ရန် အထူးပြုဖော်ပြထားပါသည်။ စမ်းသပ်ဆောင်ရွက်မှုများ မပြုလုပ်ရသေးသော် လည်း ယင်းသည် MIC ခွင့်ပြုမိန့်သည် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ အောင်မြင်သည့်အခြေအနေ အပေါ်တွင် ထုတ်ပေးမည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည် (MCRB, 2019)။

သင့်တော်သည့်အားထုတ်မှုသည် အမွေဆက်ခံသည့် အခြေအနေများနှင့် ဆက်စပ်သည့် မည်သည့်မြေကိုမဆို တည်ဆောက်သင့်ပါသည်။ ယင်းတွင် ဒေသခံလူထုအဖွဲ့ဝင်များမှ တရားမျှတမှုမရှိဟု တွေးထင်ပြီး ၎င်းတို့တွင် ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်မရှိသည့် သမိုင်းကြောင်းအရ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာကြောင့် ဒေသခံလူထုအား ဖယ်ရှားခံရခြင်း၊ မြေပတ်ဝန်းကျင်ရှိပြဿနာ ရပ်များ၏ ငြင်းဆိုမှုကြောင့် သွတ်သွင်းခံရခြင်း၊ မြေကို ကုမ္ပဏီများ သို့မဟုတ် စစ်ဘက် ဆိုင်ရာနှင့် ဆက်စပ်သူများသို့ ခွဲဝေပေးခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။ အစိုးရသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ကတည်းက တည်ထောင်ခဲ့သည့် ကော်မရှင်နှင့် မြေအစားထိုးပေးအပ်ခြင်းအတွက် စုံစမ်းမှု များတွင် (အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် သက်ဆိုင်ရာ အခန်းကို ကြည့်ပါ) ဖြေရှင်းပြီးစီးသည့် တိုင်တန်းချက်များသည် ယနေ့ထက်ထိ အများအပြားမရှိသေးသည့်အတွက် မြေခွဲဝေပေးမှု များသည် ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ အမွေဆက်ခံမှုများကို ပြီးခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်များတွင်သာ ထားရှိပြီး လာမည့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် သက်ဆိုင်မှုမရှိစေပါက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် အဆိုပါအခြေအနေများသည် တင်းမာမှုနှင့် မယုံကြည်မှုများကို မြင့်တက်စေသည်ကို တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ကို အစိုးရအပါအဝင် ပိုမိုအသိအမှတ်ပြုခြင်း နှင့် ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ လက်ရှိရှိနေစဉ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် တိုင်းရင်း သားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးကာကွယ် စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅) ပုဒ်မ ၅ အရ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားလူထုများနှင့် လိုအပ်သည့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများကို စဉ်းစားသင့်သည် ဆိုသည်မှာ စီမံကိန်းသည် တိုင်းရင်းသားများအပေါ်တွင် သက်ရောက်မှုအတွက် ('တိုင်းရင်း

သားလူမျိုးများ’ ကို ဥပဒေတွင် အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ထားသော်လည်း) “တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဒေသအတွင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများ၊ စီမံကိန်းကြီးများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက စီမံကိန်းအကြောင်းအရာများကို သက်ဆိုင်ရာဌာန တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအား ပြည့်စုံတိကျစွာ ကြိုတင်ချပြအသိပေး၍ ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရမည်”။ လုပ်ငန်းစဉ်ကို ကုလသမဂ္ဂ၏ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းတွင် ပါဝင်သည့် အတိုင်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအား လွတ်လပ်စွာကြိုတင် အသိပေး၍ သဘောတူညီမှုရယူသည့် ပုံစံ (FPIC) ဖြင့် ကနဦးအစပြုခြင်းဖြင့် စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဒေသခံလူထု၏ (တရားဝင် သို့မဟုတ် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ) အခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုစေရန် ဖြစ်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို မြေရရှိနိုင်မည့် (သို့မဟုတ် မရရှိနိုင်မည့်) အခြေအနေများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သဘောတူညီမှုရလဒ်ရရှိစေသည့် အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ညှိနှိုင်းခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ချိတ်ဆက်မိစေရန်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေကို အကောင်အထည်ဖော်မည့် ၂၀၁၉ ခုနှစ် သြဂုတ်လတွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် နည်းဥပဒေတွင် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုစီမံချက်၊ အပြီးသတ်ရလဒ်နှင့် တာဝန်ယူမှုများကို တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနကို တင်ပြရန် အတွက် လိုအပ်ချက်များအပါအဝင် လိုက်နာရန်လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပို၍အသေးစိတ်ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည် (MCRB, 2019) ။

ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အဆိုပါမြေအတွက် သဘောတူညီမှုမရရှိနိုင်သည့် အခါမျိုး တွင် ၎င်းတို့သည် မြေတိုင်တန်းတောင်းဆိုချက်များ ဖြေရှင်းပြီးစီးချိန်ထိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆုံးဖြတ်ချက်များပြုလုပ်ခြင်းကို ခေတ္တရပ်ဆိုင်းထားရန် စဉ်းစားသင့်ပြီး ယင်းအတွက် ဒေသခံလူထုများ၊ ဒေသခံအာဏာပိုင်များနှင့်ပူးပေါင်း၍ အငြင်းပွားမှုများအားဖြေရှင်းရန် ကူညီပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ဒေသခံလူထုများသည်လည်း တိုင်တန်းတောင်းဆိုချက်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် MIC သို့မဟုတ် မြေအငြင်းပွားမှုကော်မရှင်ကဲ့သို့သော အခြားနည်းလမ်းများကို ရွေးချယ်နိုင်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ထိုသို့သော လုပ်ငန်းစဉ်များကို ကြားဝင်စွက်ဖက်ခြင်း သို့မဟုတ် တားဆီးပိတ်ပင်ရန်ကြိုးစားခြင်းတို့ကို မဆောင်ရွက်သင့်ပါ။

ရည်ညွှန်းချက်များ

- Alleverdian, C. (2016), “Formalisation of land rights in Myanmar”, Presentation made to the Land Core Group monthly workshop, March 11.
- Andersen, K. E. (2016), “The Recognition of Customary Tenure in Myanmar”, *MRLG Thematic Study Series No. 3*, Mekong Region Land Governance, Vientiane.
- Chau, T., Daudier, F. (2019), “Myanmar’s land law is a ticking time bomb”, Myanmar Times, website article, January 23, <https://www.mmtimes.com/news/myanmars-land-law-ticking-time-bomb.html> (accessed on 25 May 2020).
- Bello, W. (2018), *Paradigm Trap: The development establishment’s embrace of Myanmar and how to break loose*, Transnational Institute, Paung Ku and Dawei Development Association, Yangon.
- Boutry, M., Allverdian, C. and M. Mellac (2017), *Land tenure in rural lowland Myanmar: from historical perspectives to contemporary realities in the Dry zone and the Delta*, GRET, Yangon.
- Displacement Solutions, Norwegian Refugee Council and Joint Peace Fund (2019), *Building Agreement on Restitution Rights within the Myanmar Peace Process and National Legal Framework: A guide for Practitioners*, March.
- Displacement Solutions and Norwegian Refugee Council (2018), *Housing, Land and Property Rights and Peace Agreements: Guidance for the Myanmar Peace Process*, February.
- Displacement Solutions (2015), *Land Acquisition Law and Policy in Myanmar: Overview, Gap Analysis with IFC Performance Standards PS 1& PS 5 and Scope of Due Diligence Recommendations*, May.
- Danish Institute for International Studies (2017), “Reforms Need to Consider Local Dispute Resolution: Justice Provision in Myanmar”, *DIIS Policy Brief*, March.

Eckestein, D., Hutfils, M-L and Maik Winges (2019), *Global Climate Risk 2019: Who Suffers Most From Extreme Weather Events? Weather-related Loss Events in 2017 and 1998 to 2017*, Briefing Paper, Germanwatch: Bonn.

FAO (2017), “Third national workshop to improve governance of tenure with the Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security”, conference proceedings, Nay Pyi Taw.

FAO (2016), “Responsible governance of tenure and the law: a guide for lawyers and other legal service providers”, *Governance of Tenure Technical Guide No. 5*, Food and Agriculture Organization, United Nations: Rome.

FAO (2012), *Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security*, Food and Agriculture Organization, United Nations: Rome.

FAO and EU (2019), “Policy and Legal issues: Theory and Practice”, presentation to the workshop “ Legal awareness and capacity building”, GEF-SLM project, Paul De Wit, Senior Land Tenure Advisor, FAO-EU Partnership Programme FIRST, Mindat, August.

FAO and EU (2018), "National land use policy: unpacking and strategizing its implementation", Presentation to National Land Use Policy Forum, by Paul De Wit, Senior Land Tenure Advisor, FAO-EU Partnership Programme FIRST, Nay Pyi Taw, October 2-3.

FAO and EU (2016), “Do agricultural and land policies support food and nutrition security in Myanmar?”, draft prepared by Paul De Wit, Senior Land Tenure Advisor, FAO-EU Partnership Programme FIRST, Nay Pyi Taw.

FAO and MRLG (2019), *Challenges and opportunities of recognising and protecting customary tenure systems in Myanmar*, Policy Brief, Bangkok.

- FAO, MOALI and LIFT (2016), "Formulation and Operationalization of National Action Plan for Poverty Alleviation and Rural Development through Agriculture (NAPA)", *Working Paper No. 10*, Land Tenure and Administration, Yangon, June.
- Food Security Working Group (2013), *Farmer Extension Note on Land Tenure Security*, Yangon, March.
- Frontier Myanmar (2019), "*Kachin's plantation curse*", website article, January 17, <https://www.frontiermyanmar.net/en/kachins-plantation-curse/> (accessed 27 September 2019).
- Gelbort, J. (2018), "Implementation of Burma's Vacant, Fallow and Virgin Land Management Law: At Odds with the Nationwide Ceasefire Agreement and Peace Negotiations: a commentary by Jason Gelbort", website article, Transnational Institute, December 10, <https://www.tni.org/en/article/implementation-of-burmas-vacant-fallow-and-virgin-land-management-law> (accessed 27 September 2019).
- Government of Myanmar (2016), *National Land Use Policy*, Government of Myanmar: Nay Pyi Taw, January.
- Kapoor, M., Soe, N. N., & Viswanathan, V. (2018), *Midcourse Manoeuvres: Community strategies and remedies for natural resource conflicts in Myanmar*, Centre for Policy Research (CPR) and Namati: New Delhi.
- Land Core Group (2018), *Technical Review of the Draft Myanmar Land Acquisition Law 2017*, February.
- Land in Our Hands (2015), *Destroying People's Lives: the Impact of Land Grabbing on Communities in Myanmar*, December.
- Land in Our Hands (2017), *A Promise Unfulfilled: A critique of the Land Reinvestigation Committee*, December.

- Landesa and Namati (2015), *Recommendations for Implementation of Pro-Poor Land Policy and Land Law in Myanmar: National Data and Regional Practices*, October.
- Lawry, S., Samii, C., Hall, R., Leopold, A., Hornby, D. and Farai Mtero (2014), “The impact of land property rights interventions on investment and agricultural productivity in developing countries: a systematic review”, *Campbell Systematic Reviews* 2014:1.
- Lift (2015), “Updating Land Records with the Lamp Project”, LIFT website article, March 12, <https://www.lift-fund.org/news/updating-land-records-lamp-project> (accessed 27 September 2019).
- Mark, S. (2016) “Are the Odds of Justice “Stacked” Against Them? Challenges and Opportunities for Securing Land Claims by Smallholder Farmers in Myanmar”, *Critical Asian Studies*, 48:3, 443–460.
- Ministry of Agriculture, Livestock and Irrigation (2018), *Myanmar Agriculture Development Strategy and Investment Plan (2018/19 – 2022/23)*, Government of Myanmar: Nay Pyi Taw, June.
- Ministry of Planning and Finance (2018), *Myanmar Sustainable Development Plan (2018 – 2030)*, Government of Myanmar: Nay Pyi Taw, August.
- Myanmar Centre for Responsible Business (2019), *Land Rights and Business in Myanmar, MCRB Briefing Paper*, (forthcoming).
- Myanmar Centre for Responsible Business (2018), “MCRB’s comments to Parliament on the draft Land Acquisition Act”, August 20.
- MyJustice (2019), *A Feasibility Assessment on the Possibility of Introducing Alternative Dispute Resolution (ADR)/ Collaborative Dispute Resolution (CDR) to Resolve Land Disputes in Myanmar*, May.
- MyJustice (2018), *Searching for justice in the law: Understanding access to justice in Myanmar: Findings from the Myanmar Justice Survey 2017*, British Council: London.

- Namati (2016), *Gendered Aspects of Land Rights in Myanmar: Evidence from Paralegal Casework*, April.
- National League for Democracy (2015), *2015 Election Manifesto: Authorised Translation*.
- Nomura, K., Mitchard, E. T. A., Patenaude, G., Bastide, J., Oswald, P. and Thazin Nwe (2019), “Oil palm concessions in southern Myanmar consist mostly of unconverted forest”, *Scientific Report*, Vol. 9, Article No. 11931.
- Oberndorf, Robert B. (2012), *Legal Review of Recently Enacted Farmland Law and Vacant, Fallow and Virgin Lands Management Law: Improving the Legal & Policy Frameworks Relating to Land Management in Myanmar*, Food Security Working Group’s Land Core Group, November.
- OECD (2017), *The Governance of Land Use in OECD Countries: Policy Analysis and Recommendations*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264268609-en>.
- OECD (2014), *OECD Investment Policy Reviews: Myanmar 2014*, OECD Investment Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264206441-en>.
- Public International Law & Policy Group (2017a), “Analysis of Land Acquisition Act”, November.
- Public International Law & Policy Group (2017b), “Analysis of Burma’s Farmland Law”, February.
- Rights and Resources Initiative (2015), *Who owns the world’s land? A global baseline of formally recognized indigenous and community land rights*, September.
- San Thein, Aung Tin Moe, Diepart J.-C. and C. Allaverdian (2017), “Agro-Business Large Scale Land Acquisition in Myanmar: current situation and ways forward”, Presentation at Policy Dialogue with Ministry of Agriculture, Livestock and Irrigation and Upper House (AmyotharHluttaw) and Lower house (Pyithu Hluttaw) of the Parliament, 14–15 February.

- San Thein, Hlwan Moe, Diepart J.-C. and C. Allaverdian (2018), “Large-Scale Land Acquisitions for Agricultural Development in Myanmar: A Review of Past and Current Processes”, *Mekong Region Land Governance Thematic Study Series No. 9*, Vientiane.
- USAID (2017), “Land Stakeholder Analysis: Governance Structures and Actors in Burma”, USAID Tenure And Global Climate Change (Tgcc) Program, May.
- USDA (2019), "Farms and Land in Farms 2018: Summary (April 2019)", United States Department of Agriculture, April.
- VDB-Loi (2019), “Myanmar Passes New Law for Land Acquisition, Resettlement and Rehabilitation”, Client briefing Note, Yangon, September 30.
- VDB-Loi (2018), “The Legal and Regulatory Structure for Foreign Investment in Myanmar’s Power Sector: Analysis and Opportunities for Reform”, Yangon.
- VDB-Loi (2017), “Investing in the Myanmar Real Estate Sector”, Yangon.
- Woods, K. (2015), *Commercial Agriculture Expansion in Myanmar: Links to Deforestation, Conversion Timber, and Land Conflicts*, Forest Trends Report Series, Forest Trade and Finance, March.
- Woods, K. (2014), “Agribusiness and Land Grabs in Myanmar”, Mekong Commons, website article, February 5, <http://www.mekongcommons.org/agribusiness-land-grabs-myanmar/>(accessed 27 September 2019).
- Woods, K. (2012), “The Political Ecology of Rubber Production in Myanmar: An Overview”, Yangon, December.
- World Bank (2018), *Towards a Sustainable Land Administration and Management System in Myanmar*, Land Sector Needs Assessment; Thematic Policy Notes, World Bank: Washington D.C., January.
- World Resources Institute (2017), *The Scramble for Land Rights: Reducing Inequity between Communities and Companies*, Washington D.C.

နောက်ဆက်တွဲဇယား ၈(က)
 မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေအသုံးပြုခွင့်ဆိုင်ရာ အဓိကမြေအမျိုးအစားများ

မြေအမျိုးစား	အဓိကဝိသေသလက္ခဏာများ
ဘိုးဘပိုင်မြေ	မြန်မာနိုင်ငံသားသာ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသည်။ အဆိုပါမြေသည် အမွေဆက်ခံခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်း၊ လွှဲပြောင်းခြင်း သို့မဟုတ် ရောင်းချခြင်းများပြုလုပ်နိုင်ပြီး ဥပဒေဆိုင်ရာရည်ရွယ်ချက်များအတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်။ မြေကွက်ပိုင်ဆိုင်မှုသည်သတ်မှတ်ထားသည့် စံနှုန်းများထက်ပို၍ ဈေးကြီးပါသည်။
ဂရန်မြေ	နေထိုင်ရန် သို့မဟုတ် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ရန်ရည်ရွယ်ချက်အတွက် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကုမ္ပဏီများအား အား ငှားရမ်းနိုင်ရန် နှစ်ပေါင်း ၁၀၊ ၂၀၊ ၅၀ နှင့် သက်တမ်းတိုး စသည်ဖြင့် လျှောက်ထားမှုပေါ်မူတည်၍ အစိုးရကခွဲတမ်းချထားပေးသည့်မြေဖြစ်ပါသည်။ မြေပိုင်ဆိုင်မှုသည် မြေသဘောတူစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ကြိုတင်ငွေပေးချေထားသည် မြေအဖိုးအခအရ ဖြစ်ပါသည်။ ဂရန်မြေ ၏ မြေပိုင်ဆိုင်မှုအား ငှားရမ်းခြင်း၊ လွှဲပြောင်းခြင်း၊ ပေါင်နှံခြင်း သို့မဟုတ် မြေပေါ်ရှိ ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားများကို ရောင်းချခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။
စိုက်ပျိုးရေးမြေ/ လယ်ယာမြေ	စပါးစိုက်ပျိုးခြင်း သို့မဟုတ် အခြားသီးနှံအမျိုးမျိုးစိုက်ပျိုးရန်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသားများအား ငှားရမ်းရန်အတွက် အစိုးရက ခွဲတမ်းချထားသော မြေဖြစ်ပါသည်။ လယ်ယာမြေ သို့မဟုတ် စိုက်ပျိုးရေးမြေကို ဥပဒေအရအသုံးပြုခွင့်ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသော လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုလက်မှတ် (ပုံစံ-၇) ကိုင်ဆောင်ထားသူများသည် ငှားရမ်းခြင်း၊ တစ်ဆင့်ငှားရမ်းခြင်း သို့မဟုတ် မြေတစ်ခုလုံး သို့မဟုတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို လွှဲပြောင်းခြင်းများကို လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး နိုင်ငံခြားသားကို အဆိုပါဆောင်ရွက်ချက်များ ပြုလုပ်မည်ဆိုပါက အစိုးရ၏ခွင့်ပြုချက်ကို ရယူရမည်ဖြစ်ပါသည်။
သစ်တောမြေ	သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန(MONREC) က နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ပိုင်းခြားပြီး စီမံခန့်ခွဲပါသည်။ ယင်းမြေအမျိုးအစားကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ခွင့်ပြုချက်ရရှိမှသာ

	အခြားမြေအမျိုးအစားအဖြစ်ပြောင်းလဲနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။
စားကျက်မြေ	ကျေးလက်ဒေသငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီက ကျေးလက်ဒေသအသီးသီးတွင် ၎င်းတို့၏ ကျွဲ၊ နွား၊ တိရစ္ဆာန်များအတွက် စားကျက်မြေအဖြစ်အသုံးပြုရန်ရည်ရွယ်ချက်အတွက်သာ ခွဲဝေချထားပေးသော မြေဖြစ်ပါသည်။
မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့်မြေရိုင်း (VFN)	မည်သည့်အခါကမျှ စိုက်ပျိုးဖူးခြင်းမရှိသော သို့မဟုတ် ပိုင်ရှင်ဖြစ်သူက စွန့်လွှတ်ထားသော မြေဖြစ်ပါသည်။ VFN ကိုစီမံခန့်ခွဲသည့် ဗဟိုကော်မတီထံမှ နိုင်ငံသားများရရှိနိုင်ပါပြီး စိုက်ပျိုးနိုင်သည့် ဧရိယာမှာ ၅ ၀၀၀ ဧက အား လုံလောက်သည့်စိုက်ပျိုးမှုများကို ပြုလုပ်ပြီးနောက်တွင် ဧက ၅၀ ၀၀၀ အထိ တိုးချဲ့နိုင်ပါသည်။ VFN မြေကို စိုက်ပျိုးရေး၊ သားငါး၊ သတ္တု သို့မဟုတ် ဗဟိုကော်မတီ၏ ခွင့်ပြုထားသည့် အခြားလုပ်ငန်းများအတွက် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ VFN မြေ ကိုရရှိထားသူများသည် အစိုးရ၏ခွင့်ပြုချက်ရရှိမှသာ ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ငှားရမ်းခြင်း၊ တစ်ဆင့်ငှားရမ်းခြင်း သို့မဟုတ် လွှဲပြောင်းခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့်အချက်များမှလွဲ၍ နိုင်ငံခြားသားများကို ခွင့်ပြုရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ခွင့်ပြုချက်လိုအပ်ပါသည်။
အစိုးရကငှားရမ်းခွင့် ရှိသောမြေ	နိုင်ငံခြားသားများ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသည့် စီမံကိန်းများသည် အဆိုပါမြေမျိုးတွင် အခြေခံလေ့ရှိသောကြောင့် တရားဝင်သတ်မှတ်ထားသည့် မြေအမျိုးအစားမဟုတ်သော်လည်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ဝင်ပေါက်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရက ငှားရမ်းခွင့်ရှိသောမြေအမျိုးအစားသည် နိုင်ငံပိုင်မြေဖြစ်ပြီး စည်ပင် သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဝန်ကြီးဌာနများ သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ကဲသို့သော အစိုးရအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများက စီမံခန့်ခွဲကြပါသည်။ အစိုးရကငှားရမ်းခွင့် ရှိသောမြေကို ရရှိထားသူများသည် မြေငှားရမ်းခြင်းတွင် ဖော်ပြထားသည့်ရည်ရွယ်ချက်အတွက်သာ အသုံးပြုရမည်ဖြစ်ပြီး မြေကို လွှဲပြောင်းရန်နှင့် ပေါင်နှံရန်တို့အတွက် အငှားချထားသူ၏ ခွင့်ပြုချက်ရယူရမည်ဖြစ်ပါသည်။
စစ်တပ်မြေ	ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနက တပ်မြေအဖြစ်သတ်မှတ်ထားသည့် မြေအမျိုးအစားဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါမြေအမျိုးအစားအား စစ်ရေးအတွက် အသုံးပြုခြင်းမရှိတော့ပါက အစိုးရသို့ပြန်လည်အပ်နှံမည်ဖြစ်ပါသည်။

ရင်းမြစ်- VDB-Loi(2017) and FAO et al. (2016)

မှတ်စုများ

- ၁ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၌ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် လျော်ကြေးပေးအပ်မှုအတွက် ယေဘုယျ မြေကွက်အရွယ်အစားသည် ၄၄၃ ဧက ဖြစ်ပါသည်။ (USDA, 2019)
- ၂ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြေပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးအပေါ်တွင် ကြားဝင်ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားကို ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စနစ် တကျ လေ့လာမှု Lawry et al. (2014) တွင်ကြည့်ပါ။
- ၃ မှတ်ပုံမတင်ခြင်းသည် လိုအပ်သည့် အသိပညာပေးမှုမရှိဘဲ လက်ရှိတိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ၏ လက်တွေ့အသုံးပြုနေမှုများနှင့် ဆန့်ကျင်လျက် ဥပဒေ၏ “မြေလွတ်” ဟူသည့် အထူးပြု၍ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်မှတစ်ဆင့် အမျိုးမျိုးသော အကြောင်း အရင်းများကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထိုသူတို့၏မြေအား ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရ၏ မှတ်တမ်းအရ VFV မြေဟု စဉ်းစားလျှင် ၎င်းတို့သိရန် ဖြစ်နိုင်ဖို့ ခက်ခဲပါသည်။ ဒေသ ဆိုင်ရာအစိုးရ အများအပြားတွင် လိုအပ်သည့် စာရွက်စာတမ်းများ အချိန်မီပြီးစီးအောင် မဆောင်ရွက်နိုင်သဖြင့် ပြန်ပေးအပ်ရန် မဖြစ်နိုင်ခြင်း၊ မြေပြန်ပေးရန် ဖြေရှင်း၍ မရနိုင်ဘဲ ထပ်နေခြင်းစသည်တို့ကြုံတွေ့နေရသည့် ထောင်ချီသောလူများအား နေရာမှဖယ်ရှား ပစ်ခြင်းများ ရှိပါသည်။
- ၄ မြေစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် စံချိန်စံနှုန်းမီလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဥပမာ - ယခုအခါတွင် GAD သည် ဝန်ကြီးရုံး၏ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ချက်ဆိုင်ရာပြန်လည်စိစစ်သုံးသပ်ရေးအဖွဲ့၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် မြေ ငှားရမ်းမှုများနှင့် ခွင့်ပြုမှုလက်မှတ်များ ထုတ်ပေးနိုင်ရေးအတွက် SOP များ ရေးဆွဲ ထုတ်ပြန်ရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်၏ လက်ရှိအခြေအနေနှင့် လိုက်လျောညီထွေမှုရှိစေရန်နှင့် တိုးတက်မှုရှိစေရေးအတွက် အထောက်အပံ့ပေးရန် ပြန်လည်သုံးသပ်နိုင်ရေးနှင့် အကြံပြုချက်များ စုဆောင်းနိုင်ရေးအတွက် SOP မူကြမ်း များကို ရေးဆွဲ၍ ရုံးခွဲများနှင့် အကြီးတန်းလက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်သူများအသင်း သို့ ဖြန့်ဝေထားပါသည်။ အကောင်အထည်ဖော်ပြီးနောက် အဆိုပါ SOP များသည် လက်ရှိလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ရှုပ်ထွေးမှုနှင့် ရှေ့နောက်မညီညွတ်မှုများကို လျော့ချနိုင်ပြီး နောက်ဆုံးတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ပြည်သူလူထု၏ အခြေအနေကို တိုးတက်စေမည် ဖြစ်ပါသည်။

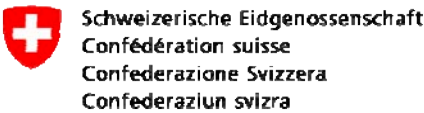
^၅ “ကျူးကျော်သူများ၏ အခွင့်အရေး” အဖြစ် လူပြောများလေ့ရှိသော လက်ဝယ်ထား ရှိခြင်း၏ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် လက်ဝယ်ထားရှိခြင်းသည် ဥပဒေလုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် ပိုင်ဆိုင်မှုရရှိနိုင်ခြင်းကို ညွှန်းဆိုပါသည် (ရှေးဟောင်းရောမဥပဒေ “usucapio” မှ)။ အဓိကအားဖြင့် တစ်စုံတစ်ယောက်၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများထဲမှ အမျိုးအမည်တစ်ခုခုကို သိမ်းဆည်းခြင်းခြင်း၊ ဆက်တိုက်လက်ဝယ်ထားရှိခြင်း သို့မဟုတ် သူ/ သူမ ပိုင်ဆိုင်မှုတွင် အချိန်အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ ဥပဒေအရပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသူက မည်သည့်လျော်ကြေး သို့မဟုတ် မည်သည့်စာချုပ် ချုပ်ဆိုခြင်းမရှိနေထိုင်ခြင်းကို ရည်ညွှန်းပါသည်။

^၆ One Map အစပျိုးဆောင်ရွက်မှုသည် ခေတ်မီစေရန်၊ တစည်းတလုံးတည်း ဖြစ်စေရန်နှင့် အစိုးရကူညီမှုအားလုံးရစေရန်နှင့် မြေဆိုင်ရာ အချက်အလက်အစုံအလင်ကို အစိုးရနှင့် ပြည်သူတို့အသုံးပြုနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ယင်းသည် အစိုးရအာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်း များ၏ မြေအသုံးပြုခွင့် အချက်အလက်များ၊ အကျိုးဝင်မှုများနှင့် မြေသက်တမ်းနှင့် ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ယူဆောင်လာပြီး ဒေသခံလူထုများနှင့် ပြည်သူလူထု တစ်ရပ်လုံး၏ ထောက်ပံ့ပါဝင်မှုဖြင့် လက်တွေ့ကျသည့် မြေပုံများအဖြစ် ပူးပေါင်း ထားပါသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းတွင် လက်ရှိတွင် မြေဆိုင်ရာ အစိုးရအေဂျင်စီ ၂၅ ဌာန၊ လူထုအဖွဲ့အစည်း အသင်းအဖွဲ့များနှင့် ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာမှ ပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင် လျက်ရှိပါသည်။

^၇ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေစနစ်နှင့် IFC ၏ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် ဆန္ဒအလျောက် မဟုတ်သည့် ပြန်လည်နေရာချထားမှုဆိုင်ရာ သက်ဆိုင်မှု အရှိဆုံးစံနှုန်းအဖြစ် ယေဘုယျရှုမြင်နိုင်သည့် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် ဆန္ဒ အလျောက် မဟုတ်သော ပြန်လည်နေရာချထားခြင်း (PS5) စွမ်းဆောင်မှုစံနှုန်း အမှတ် (၅) ဖြင့် လည်းကောင်း၊ IFC ၏ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များ (PS1) စွမ်းဆောင်မှုစံနှုန်း အမှတ် (၁) ဖြင့်လည်းကောင်း နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအားဖြင့် ရရှိလာသည့် ကွာဟမှုဆန်းစစ်ချက်က “PS1၊ PS5 နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်တွင်းဥပဒေနှင့် ယခင် သမိုင်း ကြောင်းအရဖြစ်စေ လက်ရှိပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုပြုလုပ်နေသည့် အစိုးရအနေဖြင့်ဖြစ်စေ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မှုတို့အကြားတွင် သိသာသည့် ကွာဟမှု ရှိကြောင်း” ထုတ်ဖော်ပြောဆိုပါသည်။(Displacement Solutions, 2015, p.21)

မြန်မာနိုင်ငံ

ပထမအကြိမ်မူဝါဒသုံးသပ်ချက် ထုတ်ဝေခဲ့သည့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစ၍ ခြောက်နှစ်တိုင်မှသာ ဒုတိယအကြိမ် OECD ၏ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒသုံးသပ်ချက်ကို ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သော်လည်း ကြားကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒနှင့် ဆက်စပ်သည့်ကဏ္ဍများတွင် သိသိသာသာ တိုးတက်မှုများ ရှိခဲ့ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ လက်ရှိရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဝန်းကျင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမှ အကျိုးအမြတ်ရရှိမှု ကျယ်ပြန့်ထင်ရှားလာစေရေးအတွက်ဖြစ်စေ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုပန်းတိုင်များ (SDGs) ကို မျှော်ရှည်ဆောင်ရွက်သည့် အလုံးစုံသော အထောက်အပံ့ပေးမှုများ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက်ဖြစ်စေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအရှိန်အဟုန်ကို စဉ်ဆက်မပြတ်စေဘဲ ပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာ ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယခု ဒုတိယအကြိမ်သုံးသပ်ချက်တွင် လုပ်သာကိုင်သာရှိသော တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးဝန်းကျင်ကို ပြုစုပျိုးထောင်ရေးနှင့် အကျိုးကျေးဇူးကို လူ့အဖွဲ့အစည်းများသို့ ကြီးကြီးမားမား မျှဝေပေးရေးတို့အတွက် ရွေးချယ်ထားသည့် မူဝါဒကဏ္ဍများတွင် ကျန်ရှိနေသေးသော စိန်ခေါ်မှုများကို ဆန်းစစ်ထားပြီး မကြာသေးမီက ရရှိခဲ့သော အောင်မြင်မှုများကို လေ့လာသုံးသပ်ထားပါသည်။ ထိုသို့ သုံးသပ်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် SDGs များကို ဖော်ဆောင်ရေးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသားများ၏ လူနေမှုဘဝများ တိုးတက်ရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် မည်သို့ အထောက်အပံ့ပြုနိုင်ပုံနှင့် သက်ရောက်မှုကို အထူးဂရုပြုလေ့လာဆန်းစစ်ထားပါသည်။

PDF ISBN 978-92-64-34402-0

